

Esitys tavaravajain teettämisestä Santa- ja Busholmaan.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Kesäk. 13 p:nä 1916.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 474.

Rahatoimikamarille ovat Helsingin tullikamarin sekä suurempain tuonti- ja kauppaliikkeiden edustajat ilmoittaneet, että vallitsee tuntuva puutetta tänne tuotettujen tavarain makasiinitilasta sekä että on syytä pelätä tämän puutteen ensi kesänä ja syksynä yhäkin lisääntyvän. Mainitut edustajat sentähden esittävät Rahatoimikamarin harkittavaksi, eikö kaupunginhallinnolla ole painavia syitä poistaa näitä vaikeuksia teettämällä väliaikaisia tavaravajoja Santa- ja Busholmaan.

Rahatoimikamari on yksissä neuvoin Kaupunginvaltuuston asettaman Muonitustoimikunnan kanssa ottanut tämän asian harkittavakseen ja havainnut makasiinitilan puutteen johtuneen osin siitä, että venäläiset merisotilasviranomaiset ovat tilanneet useimmat Länsirannassa ja Rahapajarannassa olevista kaupungin omistamista tavaravajoista, osin siitä että kaupunginhallinnon on täytynyt osottaa tarpeellisia makasiineja venäläisen jalkaväen käytettäväksi sekä Muonitustoimikunnan hankkimia tavaroita varten. Kun kuitenkin venäläiset merisotilasviranomaiset näyttävät vastedes tarvitsevan lisäksi yksityismakasiineja, etusijassa Katajanokalla sijaitsevia, on ilmeistä, että kaupungin liikemiehet välttämättä tarvitsevat lisää makasiinitilaa. Jos nimittäin ei ole käytettävänä makasiineja ensi syksynä tänne tuotaville tavaroille, voidaan varsin luultavasti vain vähäinen osa niistä panna varastoon kaupungin alueella. Luonnollisena seurauksena tästä olisi, että tavarain hinnat yhäkin kohoaisivat ja että kaupungin väestö arvaamattomien olojen sattuessa ehkä jäisi vaille tavaroita, jotka näin ollen on pantu varastoon muilla paikkakunnilla.

Vaikka siis on oltu yksimielisiä siitä, että makasiinitilaa olisi mahdollisimman pian lisättävä, on sitä vastoin eri mieliä ollut siitä, olisiko kaupunginhallinnon ryhdyttävä asiaan teettämällä sopiville tonteille makasiineja ja vuokrattava nämä halullisille, vai rajoitettava avustuksensa siihen, että vuokratta antaa joksikin lyhyenlaiseksi ajaksi, esim. 5 vuodeksi, tarkoitukseen sopivan alueen yksityisen yhtiön tai henkilön käytettäväksi. Viimeksi mainitusta seikasta onkin keskus-

teltu Helsingin Makasiiniyhtiön kanssa, joka Rahatoimikamarin Kaupunginvaltuustolle tekemässä, Santa- ja Busholman vastaista käyttämistä koskevassa esityksessä on katsottu olevan etusijassa otettava huomioon. Nämä keskustelut ovat kuitenkin johtaneet siihen, että mainittu yhtiö, siihen nähden että vastamainittu asia vielä on ratkaisematta ja kun esimerkiksi se viiden vuoden vuokra-kausi, minkä Rahatoimikamari Santa- ja Busholman alueiden ja tonttipaikkain vuokraamisesta tehdyn Kaupunginvaltuuston yleisen päätöksen johdosta voisi myöntää, on liian lyhyt jotta yritys voisi kannattaa ja pääoma tulisi kuoletetuksi, kieltäytynyt tavaravajoja rakennuttamasta, mutta sen sijaan ilmoittanut suostuvansa kaupungin puolesta hoitamaan vastaisen tavaramakasiinin vuokrauksen ja hallinnon.

Näin ollen ei mainittujen vaikeuksien poistamiseksi ole käytettävänä muuta keinoa kuin että kaupunginhallinto ryhtyy rakennuttamaan tarpeellisia makasiineja, ja näin sitä suuremmalla syyllä, kun kaupungilla on riittävästi rakennusaineita. Tämän johdosta ja Rakennuskonttorin tehtyä likimääräiset kustannusarviot on Rahatoimikamari antanut kaupungin yleisten töiden Hallituksen toimeksi ryhtyä rakennuttamaan aluksi 40,000 markan hintaista, 1,600 m²:n laajuista tavaravajaa. Vastaisen makasiinin paikaksi on Rahatoimikamari Helsingin Makasiiniyhtiön johtokunnan kanssa neuvoteltuaan luovuttanut Busholmasta korttelin N:o 249 lounaisosan. Rahalliselta kannalta osottautunee yritys kaupungille eduisiksi. Lukien 5 % korkoa käytetylle pääomalle ja maanvuokraa 2 mk neliömetriltä vuodessa nousevat menot hoitokuluineen 6,000 markkaan vuodessa. Jos vähin makasiinivuokra määrätään 6 markaksi m²:ltä vuodessa, mikä ei liene kohtuuttoman paljon, nousisivat vuositulot 9,600 markkaan, joten rakennukseen käytettyä pääomaa voitaisiin vuosittain kuolettaa lähes 10 %. Jos Kaupunginvaltuusto päättää antaa Santa- ja Busholman hoidon yksityisen yhtiön toimeksi, on aina tilaisuutta tämän yhtiön kanssa sopia makasiinin tai makasiinien luovuttamisesta sen omaksi tai vuokralle.

Mahdollista tosin on, että kaupunginviranomaisten täytyy teettää useampia tuollaisia tavaramakasiineja. Rahatoimikamarin mielestä kuitenkin näyttää oikeimmalta nykyään teettää ainoastaan yksi makasiini ja muutoin odottaa olojen kehitystä. Siten saatava makasiinitila kuitenkin jossain määrin helpottaisi tavarain säilyttämistä eikä toisen tai kolmannen tavaravajan teettäminen vie niin pitkää aikaa, että tarvitsi pelätä syntyvän sanottavaa haittaa suuren tilanpuutteen johdosta.

Ilmoittaen näistä toimenpiteistään Kaupunginvaltuustolle pyytää Rahatoimikamari samalla kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto, hyväksyen nämä toimenpiteet, päättäisi:

että aluksi 1,600 m²:n laajuinen tavaravaja rakennetaan Busholman kortteliin N:o 249 arviolta 40,000 markan kustannuksilla;

että, jos olot välttämättä vaativat, lisäksi yksi tai kaksi tavaramakasiinia rakennetaan Santa- ja Busholmaan Rahatoimikamarin asiaa harkittua yksissä neuvoihin kaupungin Muonitus-toimikunnan kanssa; sekä

että tästä johtuvat kustannukset aluksi pannaan maksettavaksi tililtä A. IV 30, sotatilan aiheuttamia kustannuksia, sekä vastedes ensi vuoden budjettia käsiteltäessä harkitaan, onko ja minkä verran määrärahaa tätä tarkoitusta varten pantava 1917 vuoden menosääntöön.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1916.

Musiikkilautakunnan kertomus soitantokaudelta 1915—1916.

HELSINGIN KAUPUNGIN
MUSIIKKILAUTAKUNTA

*Helsingissä,
syysk. 7 p:nä 1916.*

Kaupunginvaltuustolle.

Musiikkilautakunnalla on täten kunnia lähettää Valtuustolle kertomus toiminnastaan soitantokautena 1915—1916.

Musiikkilautakunnan puolesta:

Hugo Lindberg.

John Uggla.

**Kertomus Helsingin kaupungin Musiikkilautakunnan toiminnasta
soitantokautena 1915—1916.**

Johtosääntönsä 12 §:n säännöksen johdosta pyytää Musiikkilautakunta antaa seuraavan selonteon toiminnastaan vastikään päättyneenä soitantokautena.

Ensimäisenä „sotakautena“ 1914—1915 oli Helsingin kaupunginorkesteri esiintynyt kokoonpanoltaan supistettuna ja toiminut rajoitettua työohjelmaa noudattaen. Kun orkesterin työn taloudellinen tulos mainitun ajanjakson kuluessa kuitenkin oli tuntuvasti parempi kuin oli uskallettu toivoa, eikä orkesterin silloisessa vähälukuisessa kokoonpanossaan katsottu täyttävän niitä vaatimuksia, joita on asetettava ensiluokkaiselle pääkaupunkiorkesterille, ryhtyi Musiikkilautakunta toimiin saadakseen työvuoden 1915—1916 alusta lähtien paremmin kokoonpannun konserttorkesterin. Vaikka orkesterin täydentäminen sotatilan aikaisten luonnottomain olojen johdosta kohtasi suuria

Kaupungin-
orkesterin
kokoonpano
ja toiminta.

vaikeuksia, onnistui Musiikkilautakunnan kuitenkin mainitukseksi soitantokaudeksi lisätä orkesterin vakinainen miesluku edellisen soitantokauden 45:stä 53:en. Täytemiehistö ei tietenkään ollut kaikin puolin tyydyttävä ja eräät äänet osottautuivat epätasaisesti edustetuiksi, mutta ylipäätään täytyy katsoa soittokunnan olevan sillä taiteellisella tasolla, kuin silloisissa oloissa saattoi vaatia. Hyvin tarpeellista lisävoimaa on Helsingin torvisoittokunta antanut kaupunginorkesterille kohtuullisesta maksusta kerta kaikkiaan koko soitantokaudelta.

Kaupunginorkesteria ovat soitantokauden kuluessa johtaneet professori Robert Kajanus ja kapellimestari Georg Schnéevoigt. Avustavana kapellimestarina on moniaissa helppotajuisissa ja kansankonserteissa toiminut kapellimestari A. Apostol.

Orkesterin toiminnalle vahvistetun työsuunnitelman mukaan on annettu seuraavan laatuista ja seuraava määrä konsertteja:

18 *symfoniakonserttia* järjestettyinä kahteen tilaussarjaan. Toinen, professori Kajanuksen johtama sarja (6 konserttia), käsitti kotimaisten säveltäjien teoksia ja toinen sarja (12 konserttia) esitettiin kapellimestari G. Schnéevoigtin johdolla sekä käsitti osin koti- ja osin ulkomaisia sävelteoksia. Kahta jälkimäiseen sarjaan kuuluvaa konserttia johtivat säveltäjä Sibelius ja pianisti Carl Nissen, syystä että herra Schnéevoigt oli estynyt niihin nähden täyttämästä sopimuksenmukaisia velvollisuuksiaan.

25 *helppotajuista konserttia*;

26 *kansansymfoniakonserttia*;

2 *kansankonserttia*; sekä

8 *ylimääräistä symfoniakonserttia* (huokeista pääsymaksuista).

Säveltäjä Jean Sibeliuksen joulukuun 8 päivänä 1915 olleen 50-vuotispäivän juhlimiseksi toimeenpani kaupunginorkesteri joulukuun 10 päivänä juhlasymfoniakonsertin orkesterin molempain johtajain ja rouva Ida Ekmanin avustamana.

Orkesteri on lisäksi avustanut 17 ooppera- ja balettinäytännössä, 138 teatteri- ja operettinäytännössä, 2 oratoorikonsertissa, 2 johtajakonsertissa (J. Sibelius) sekä säestäjänä 11 konsertissa.

Edellä mainituissa tilauskonserteissa ovat solisteina esiintyneet: rouvat Aino Achté, Sigrid Schnéevoigt, Elli Rängman-Björilin, A. Skilondz ja Inga Andersen-Borell; neidit Erna Gräsback, Greta Lang, A. Uimonen, Gunna Breuning, Signe Liljeqvist ja Ingeborg Liljeblad sekä herrat Ch. Grigorovitsch, R. Burgin, E. Lindholm, Väinö Sola, Torild Brödermann, Ilm. Hannikainen ja Carl Nissen.

Molemmissa tilaussarjoissa on esitetty seuraavat sävellykset: *Beethoven*: kaikki 9 symfoniaa, pianokonsertti N:o 4 G-dur ja pianokonsertti N:o 5 Ess-dur; *Scriabin*: L'Extase; *Haydn*: Symfonia N:o 13; *Wagner*: Alku-

soitto oopperaan Lohengrin; *Debussy*: Rondo de printemps; *Reger*: Romantinen sarja; *Brahms*: Symfonia N:o 3, Symfonia N:o 4 ja erään Haydnin aiheen variatsioneja; *Tschaikowsky*: Symfonia N:o 5 ja Viulukonsertti D-dur; *Mahler*: Laulu maasta; *Grieg*: Pianokonsertti A-moll ja Alkusoitto „Syksyllä“; *Svendsen*: Symfonia D-dur; *Sinding*: Pianokonsertti Dess-dur; *Sibelius*: kaikki 5 symfoniaa, Snöfrid, Historiallisia kuvauksia, Koskenlaskijan morsiamet, Tuonelan juotsen, Satu, Pohjolan neito, Rakastava, Sarja jouhiorkesterille, Devotion ja Cantique sekä Viulukonsertti D-moll; *Melartin*: Lyyrillinen sarja N:o 3 ja Sinfonia brevis N:o 5; *Madetoja*: Symfonia N:o 1; *Kajanus*: Sinfonietta; *Kuula*: Metsässä sataa; *Furuhjelm*: Symfonia D-dur; sekä *A. Merikanto*: Konsertti pianolle ja orkesterille ja Teema variatsioneineen. Esitettäessä „Snöfridiä“ ja Beethovenin IX symfoniaa avusti Suomen Laulu.

Yleisön suhtautumisesta konsertteihin mainittakoon, että myytyjä pääsylippuja, tilaukset lukuun otettuina, oli soitantokauden aikana keskimäärin: symfoniakonserteissa 450 ja

helppotajuisissa konserteissa noin 350.

Soitantokautena 1914—1915 oli konserteissa kävijäin luku likimain sama kuin soitantokautena 1913—1914.

Työvuoden toiminnan taloudelliseen tulokseen nähden viitataan tässä seuraavaan tauluun 15/5:ltä 1916:

Taloudellinen tulos.

A. Tulot.

	Musiikkilautakunnan budjetilask. muk. 15/9 15—15/5 16			Kokonaistulot			
Siirto kevästä 1915....	—	—	—	10,019	53	—	—
Säästökassatilin korko ..	—	—	—	246	62	10,266	15
Kaupungin apumaksu	—	80,000	—	—	—	63,325	04
12 symfoniakons. (G. Schnéevoigt) ..	28,000	—	—	24,805	03	—	—
6 s:n (R. Kajanus)	6,000	—	—	7,311	10	—	—
25 helppotajuista konserttia	12,000	—	—	12,620	12	—	—
26 kansansymfoniakonserttia	5,400	—	—	7,934	50	—	—
2 kansankonserttia	1,600	—	—	716	—	—	—
17 ooppera- ja balettinäytäntöä	14,840	—	—	10,200	—	—	—
138 teatteri- ja operettinäytäntöä	13,200	—	—	32,220	—	—	—
6 näyttämösoitantoa	100	—	—	360	—	—	—
2 oratorioa	1,800	—	—	610	—	—	—
2 johtajakonserttia	1,200	—	—	—	—	—	—
11 säästystä	4,000	—	—	3,150	—	—	—
9 ylimäär. konserttia	2,000	90,140	—	netto 5,705	20	105,631	95
Smk	—	—	170,140	—	—	179,223	14

B. Menot.

	Musiikkilautakunnan budjettilask. muk. 15/9 15—15/5 16		Todelliset menot	
<i>Palkkaukset</i>	—	134,360	—	133,850 83
<i>Konserttikulut:</i>				
Poliisiluvat	1,000	—	899 44	—
Lippujen painatus	1,800	—	1,969 30	—
Vuokra, valo, vahtim. Yliopistossa	3,200	—	2,163 —	—
” ” ” Kansantalossa ..	2,500	—	2,625 —	—
Helppotaj. kons. kuljetus- ja vahtim.kulut	1,000	—	776 35	—
Harjoitushuoneist. vuokra, valo, siivoam.	1,400	—	1,234 —	—
20 Symfoniakonsertin solistit	8,400	—	8,550 82	—
Satunnainen lisämiehistö	1,500	20,800	1,345 —	19,562 91
<i>Ilmoitukset</i>	—	3,500	—	4,119 41
<i>Nuottien hankinta ja kirjoitus</i>	—	1,500	—	2,354 50
<i>Muut kulut:</i>				
Sähkösanomat	200	—	334 25	—
Kuljetuskulut	800	—	827 13	—
Matkakulut	2,400	3,400	3,183 10	4,344 48
<i>Taloudenhoito</i>	4,000	—	4,000 —	—
Tarverahat ja arvaamattomat menot ..	2,580	6,580	2,573 62	6,573 62
Valtiollainan korko	—	—	—	1,500 —
		170,140		172,305 75
Saldo käteistä kassassa.	—	—	50 —	—
Pankissa vastakirjan muk.	—	—	6,867 39	6,917 39
Smk	—	—	—	179,223 14

Taulusta näkyy, että kaupunginorkesterin työn taloudellinen tulos on tänäkin vuonna ollut varsin suotuisa sekä antanut melko suuren säästön Musiikkilautakunnan budjettilaskelmissa edellytettyyn määrään verraten. Kaupunginorkesterin voimassapitoon taattua kaupungin apumaksua 80,000 markkaa soitantokautta kohti ei ole tarvinnut kokonaan käyttää. Vuodenvaihteessa 1915—1916 oli säästöä Smk 15,897: 84, joka summa tilinpäätöstä laadittaessa jäi kaupunginkassaan. Hiljattain päättyneitä kevätlukukautta varten on kaupunginkassasta tosin nostettu 40,000 markkaa budjettiin merkitystä määrästä, mutta tilit osottavat kaupunginorkesterin hyväksi ylijäämää Smk 6,917: 39, joka summa on siirretty syyskauteen silloin ehkä syntyväin lisäkulujen varalle.

Tärkeim-
mät hallinto-
toimet.

Musiikkilautakunnan voimassa olevan johtosäännön mukaan on taloudenhoitaja velvollinen kuukausittain viimeistään seuraavan kuukauden 5 päivänä

Musiikkilautakunnalle antamaan kaksin kappalein laaditun tilin siihen kuuluvine todisteineen sekä vahvistetun kaavakkeen mukaisen, tuloja ja menoja osottavan taulun. Kohta näiden asiakirjain saavuttua ovat Musiikkilautakunnan puheenjohtaja ja sihteeri ynnä vuorotellen yksi Lautakunnan jäsen toimittaneet tilintarkastuksen, ja on näissä kuukausitarkastuksissa tilien aina havaittu olevan kunnossa ja kassan pitävän yhtä kirjain kanssa. Kuukausitilit todisteineen on heti toimitettu Rahatoimikamariin edelleen tarkastettaviksi.

Kuukausitilien tarkastus.

Kirjelmässä syyskuun 21 päivältä 1915 lähetti Musiikkilautakunta säädettyssä järjestyksessä Rahatoimikamariin seuraavan vuoden budjettilaskelman. Budjettia järjestäessään hyväksyi Kaupunginvaltuusto Musiikkilautakunnan ehdotuksen kaikin puolin.

1916 vuoden budjettilaskelma.

Musiikkilautakunnan toimenä olevan, kaupungin avustamain kulttuuriyri-yritysten valvonnan on Lautakunta järjestänyt ja jakanut jäsentensä kesken samalla tavoin kuin edellisenäkin soitantokautena.

Kannatusapua nauttivain kulttuuriyri-yritysten valvonta.

Kokouksessaan syyskuun 29 päivänä 1915 päätti Musiikkilautakunta, helpottaakseen Musiikkiopiston oppilaiden pääsyä symfoniakonsertteihin, antaa opiston käytettäväksi erään määrän alennuslippuja, ellei tilaa konserttisalissa ollut kokonaan tai miltei kokonaan tilattu.

Musiikkiopiston oppilasliput.

Suomalaisen Oopperan, Kansallisteatterin, Ruotsalaisen teatterin y. m. laitosten johtokuntain esityksestä päätti Lautakunta syyskuun 29 päivänä 1915 toimeenpanna kaupunginorkesterin vuokraustariffin tarkistuksen, ja määrättiin silloin eräissä tapauksissa huokeammat maksut orkesterin avustuksesta. Marraskuun 3 päivänä päätettiin silloisten olojen johdosta edelleen tasoitella tariffia eräiltä kohdin.

Vuokra-tariffi.

Kapellimestari Schnévoigtin esityksestä päätti Musiikkilautakunta marraskuun 3 päivänä vastedes kannettavaksi köyhäin soittotaiteilijain avustusra-rahaston hyväksi 50 markkaa joka kerralta, jolloin kaupunginorkesteri antaa avustustaan maksutta, paitsi isänmaallisissa ja muissa tilaisuuksissa, jolloin tuollaista maksua Musiikkilautakunnan kunakin kertana tekemän päätöksen mukaan ei kanneta.

Apumaksu köyhäin soittotaiteilijain avustusrahas-toon.

Useissa kokouksissa on Musiikkilautakunnassa ollut periaatteellisesti pohdittavana kysymys Musiikkilautakunnan ja kotimaisten säveltäjien välisen oikeussuhteen järjestämisestä niissä tapauksissa, jolloin uutuuksia tarjottiin kaupunginorkesterin esitettäväksi. Kokouksessaan tammikuun 12 päivänä 1916 päästyään yksimielisyyteen asian ratkaisussa noudatettavista johtavista periaatteista katsoi Lautakunta asian kuitenkin kaipaavan lisävalmistelua, mikä ehdollisesti hankittaisiin ensi budjetinjärjestelyn yhteydessä.

Kysymys esitettyjen uutuuksien taiteellisesta omistusoikeudesta.

Kokouksessaan maaliskuun 10 päivänä 1916 päätti Musiikkilautakunta, että nuotteja kirjoitettaessa asianomaisten säveltäjien varalle Musiikkilautakunnan tekemän päätöksen mukaan orkesterin kustannuksella, tämä työ on ehdottomasti toimitettava orkesterin kanslian välityksellä.

Nuottien kirjoitus.

Valmistelu-
toimia soi-
tantokauden
1916—1917
varalle.

Musiikkilautakunta on ryhtynyt toimiin sen orkesterisoittajamäärän hankkimiseksi, mikä ennestään olevan kantajoukon lisäksi tarvitaan kaupungin-orkesterin saattamiseksi täyteen mieslukuun. Nämä toimenpiteet on likimittain loppuun suoritettu tämän kertomuksen valmistuessa.

Orkesterin johto ensi soitantovuodeksi on uskottu professori Kajanukselle, jonka kanssa on välikirja tehty. Kapellimestari G. Schnéevoigtin on ensi soitantovuodeksi sidottu yritykseen, mutta sattuneesta syystä on Musiikkilautakunnan täytynyt hänelle myöntää virkavapautta ensi syyslukukaudeksi. Herra Schnéevoigtin konsertteja johtavat etevät koti- ja ulkomaiset johtajat, joiden kanssa asiasta on sovittu.

Kesätyötä
orkesterin
jäsenille.

Sittenkun orkesterin jäsenet esittämillään syillä olivat pyytäneet Musiikkilautakuntaa ryhtymään toimenpiteisiin kesälevon hankkimiseksi heille kaupungin toimesta ja sen kustannuksella, on orkesterin jäsenten edustajain kanssa pidetyissä kokouksissa näille selvitetty, että tuollaista etua ei voida myöntää, niin kauan kuin heidät on palvelukseen otettu yhdeksi soitantokaudeksi kerrallaan, minkä johdosta pyydetty kesäloma jää kaupungin sopimukseenmukaisten velvollisuuksien ulkopuolelle eikä tästä johtuvia menoja käy paneminen Musiikkilautakunnan vahvistettuun budjettiin. Voidakseen kuitenkin mikäli mahdollista helpottaa orkesterin jäsenten kesäkuukausien aikaista huolestuttavaa taloudellista tilaa on Musiikkilautakunta ryhtynyt toimiin hankkiakseen heille osin soittajapaikkoja kesäkuukausiksi ja osin muuta palkattua työtä.

Musiikki-
lautakun-
nan kokoon-
pano.

Musiikkilautakuntaan ovat puheena olevana kertomuskautena kuuluneet arkkitehti Hugo Lindberg, puheenjohtajana, toimittaja A. R. Frenckell, varapuheenjohtajana, apteekkari Edv. Stigzelius, professori Axel Wallgren, vapaa-herra Seb. Gripenberg, johtaja Erkki Melartin ja johtaja E. W. Walldén, valittuina 1917 vuoden loppuun.

Helsingissä, syyskuun 7 päivänä 1916.

Musiikkilautakunnan puolesta:

Hugo Lindberg.

John Uggla.

Lausunto Sosialilautakunnan tekemän, uusien kunnan työväenasuntojen rakennuttamista tarkoittavan esityksen johdosta.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI.

Syysk. 6 p:nä 1916.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 701.

Lähetteessä kuluvaan syyskuun 5 päivältä on Kaupunginvaltuusto käsenyt Rahatoimikamarin antaa lausunnon Sosialilautakunnan tekemän, uusien kunnan työväenasuntojen rakennuttamista tarkoittavan esityksen johdosta (*Liite I*). Tätä tehtävää täyttääkseen pyytää Rahatoimikamari, palauttaen lähetekirjat, lausua seuraavaa:

Lausueessaan mielensä Helsingissä vallitsevan asunnonpuutteen lieventämistä tarkoittavista toimenpiteistä (*Kuston pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1916*) on Rahatoimikamari sivulla 3 esittänyt käsityksensä kunnan työväenasuntojen rakennuttamisasiasta ja pyytää sentähden viitata tähän lausuntoon. Kun Sosialilautakunta nyt on tehnyt esillä olevan ehdotuksen, on Rahatoimikamari ensinnäkin katsonut tarpeelliseksi vaatia siitä kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausuntoa (*Liite II*). Mainittu hallitus on pääasiassa voinut puoltaa Sosialilautakunnan ehdotusta. Niinpä kannattaa Hallitus yksimielisesti tarkoitukseen käytettäväksi ehdotettua Vallilan korttelia ja pitää laadittuja piirustuksia tarkoituksenmukaisina. Kustannus- ja kannattavaisuuslaskelmia tarkastaessaan Hallitus sitä vastoin on tehnyt erinäisiä muistutuksia ja muutosehdotuksia sekä vihdoin rakennusjärjestelmään nähden ehdottanut, ettei tästä tehtäisi päätöstä, vaan että Hallitus valtuutettaisiin ottamalla huomioon työn kiireellisen laadun ja muutoin harkittuaan asiaan vaikuttavia seikkoja ratkaisemaan, mitä järjestelmää tai järjestelmiä tässä olisi noudatettava. Lopuksi Hallitus lausuu, että suunnittelun rakennusyrityksen toteuttaminen kohtaa eräitä vaikeuksia, mutta luulee kuitenkin voivansa luvata että, ellei työntekijäin saanti ja rakennusaineiden hankinta kohtaa voittamattomia vaikeuksia, yritys kokonaisuudessaan on oleva toteutettu tämän vuoden kuluessa.

Rahatoimikamari puolestaan on kaikissa pääkohdissa voinut yhtyä Hallituksen esittämiin näkökohtiin. Niinpä on Kmari samoinkuin Hallituskin katsonut varovaisuuden vaativan, ettei edeltäpäin sitouduta mihinkään määrättyyn raken-

nusjärjestelmään, vaan annetaan työtä teettävälle ja valvovalle viranomaiselle täysi valta toimia asianhaaran ja syksyn kuluessa vaihtelevain olojen mukaan.

Hallituksen esittämä kannattavaisuuslaskelma osottaa tuntuvasti epäedullisempaa tulosta kuin Sosialilautakunnan laatima. Rahatoimikamari puolestaan yhtyy Hallituksen lausumaan mielipiteeseen. Jossain määrin kuitenkin torjuakseen tulosta, jota rahalliselta kunnalta tuskin kävisi puolustaminen, on Rahatoimikamari tahtonut kiinnittää huomiota siihen, että Sosialilautakunta laskelmissaan on edellyttänyt vuokratuloja olevan 20 markkaa huoneesta kuukaudessa. Nykyisiä vuokrahintoja ja rahan arvoa silmällä pitäen näyttää Rahatoimikamarista 25—30 markan kuukausivuokra erittäin kohtuulliselta. Tällä rakennusyrityksellä on tarkoitus hankkia lisää asuntotilaa, mutta käy epäileminen, olisiko viisasta samalla tarjota tavattoman huokeita vuokria, koska tästä ehkä olisi seurauksena, että henkilöt ja perheet, joilla nykyään on asuuto, pyrkisivät noiden erittäin alhaisten vuokrain johdosta tässä puheena oleviin huoneistoihin. Tätä lausuntoa on pidetty tarpeellisena, jottei Sosialilautakunta tai sen jaosto katsoisi päätetyksi, että puheena olevia huoneistoja vuokratessa vuokra on oleva 20 markkaa huoneesta kuukaudessa.

Lisäksi on Rahatoimikamari huoneistojen vuokraukseen nähden Sosialilautakunnan asettaman vaatimuksen lisäksi, että vuokralaisiksi pyrkijöillä tulee olla kotipaikkaoikeus täällä katsonut olevan ehdottaminen, että etuoikeus suodaan niille perheille, joilla on pitemmän aikaa ollut kotipaikkaoikeus tässä kaupungissa.

Edellä esittämillään perusteilla Rahatoimikamari ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Vallilan korttelissa N:o 558 oleville pienten asuinrakennusten paikaksi aiotuille tonteille, jotka täten erotetaan Kaupunginvaltuuston helmikuun 8 päivänä 1916 Vallilan alueelle vahvistaman uuden rakennusjärjestyksen alaisuudesta ja alueen laajentamista varten samalla kertaa vahvistetusta tontinjoitussuunnitelmasta, heti rakennutetaan ryhmä työväenasuntoja laadittujen pohja- ja luonnospiirustusten mukaan;

että kaupungin yleisten töiden Hallitus saa toimekseen valvoa puheena olevaa rakennusyritystä ja teettää sen sopivimmaksi harkitsemana rakennustavan mukaisesti;

että edellä mainittuun tarkoitukseen myönnetään 567,500 markkaa sekä vastedes ensintulevan vuoden budjettia käsiteltäessä harkitaan, onko ja minkä verran määrärahaa tätä tarkoitusta varten pantava 1917 vuoden menosääntöön; sekä

että Sosialilautakunta saa toimekseen aikanansa Kaupunginvaltuustolle antaa lähemmän ehdotuksen uusien työväenasuntojen hoitamisesta pääasiallisesti tässä edellä esitettyjen perusteiden mukaisesti.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Esitys uusien kunnan työväenasuntojen rakennuttamisesta.

HELSINGIN KAUPUNGIN SOSIALILAUTAKUNTA.

*Helsingissä,
syyskuun 2 p:nä 1916.*

N:o 43.

Kaupunginvaltuustolle.

Aikaisem-
mat esityk-
set.

Nykyään vallitseva asuntopula on jo aiheuttanut Sosialilautakuntaa teke-
mään kaksi eri esitystä Kaupunginvaltuustolle. Edellinen näistä, viime kesäkuun
28 päivänä tehty (*Kvston pain. asiakirj. N:o 33 vuodelta 1916*) tarkoitti kunnan
rupeamista yleishyödyllisen työväenasuntoyhtiön pääosakkaaksi sekä sen kysy-
myksen kiireellistä valmistelua, kävisikö sekä millä tavoin ja millä ehdoilla
kunnan toimesta helpottaminen tarveaineiden hankintaa yleishyödyllisille raken-
nusyrityksille. Mainitussa kirjelmässä huomautettiin sen ohessa välittömään
kunnallisten toimenpiteiden tarvetta pahemman asunnonpuutteen poistamiseksi
ensi talvena, ja pyysi Sosialilautakunta saada, siinä tapauksessa että katsoisi
olojen vaativan, Kaupunginvaltuustolle tehdä uuden lähemmän esityksen maini-
tusta seikasta. Jälkimmäisessä kirjelmässä viime elokuun 16 päivältä taas on
Sosialilautakunta esittänyt erinäisten huojennusten suomista voimassa olevista
rakennusmääräyksistä, jotta kävisi mahdolliseksi sisustaa uusia asuinhuoneistoja
ennestään oleviin taloihin.

Ensinmainitussa kirjelmässä välittömästi ehdotetut toimenpiteet, suurenlaisen
yleishyödyllisen rakennusosakeyhtiön perustaminen kunnan myötävaikutuksella
ja tarveaineiden hankinnan helpottaminen yleishyödyllisille rakennusyrityksille,
ovat sitä laatua, etteivät ne kuluva vuokravuonna ehdi lieventämään paikka-
kunnan asunnonpuutetta. Mainitun kirjelmän alussa annettujen tilastotietojen
nojalla kuitenkin näyttää luultavalta, että täällä vielä lähivuosina on jatkuva
tuntuva epäsuhdetta väenlisäyksen ja asuntotuotannon välillä. Ehdotetuilla
toimenpiteillä on siis vastaisuudessa huomattava merkitys mainittua epäsuhdetta
tasoittavina keinoina.

Toimenpiteet, joita on ehdotettu uusien huoneiden saamiseksi laittamalla
niitä vanhempiin taloihin, taas tarkoittavat mahdollisimman pian, jo tänä syys-
kautena, tuottaa lisähuoneistoja tämän kaupungin asuntomarkkinoille. Niinkuin
asiaa käsittelevässä kirjelmässä on huomautettu, hyötyisi näistä etusijassa keski-
luokka, johon nykyinen asuntopula niinkään kipeästi koskee. Välillisesti saatai-

siin tällä keinoin kuitenkin jossain määrin huojennetuksi työväenluokankin tilaa. Tämä ei kuitenkaan riitä, vaan on Sosialilautakunnan vakaumuksen mukaan nykyoloissa työväenluokan asunnonpuutteen lieventämistä tarkoittavain välittömäin ja nopeiden kunnallisten toimenpiteiden tarve ilmeinen. Sosialilautakunta ei tosin ole voinut esillä olevan kysymyksen valmisteluun käytettävänä olleen niukan ajan johdosta hankkia tilastollista selvitystä työväenluokan asumusolojen tilasta nykyhetkellä. Mutta Lautakunta voi edellä mainitun vakaumuksensa tueksi viitata seuraaviin tosiseikkoihin.

Jo edellisessä, kesäkuun 28:ntenä päivätyssä kirjelmässään oli Sosialilauta- Väkiluku ja kunnalla tilaisuus valaista täällä viime vuosina vallinneitten asumusolojen kehityksen yleistä suuntaa. Siinä osotettiin, että lämmitettävään huoneiden tuotanto oli vähentynyt 6,000—8,000 huoneesta vuosina 1911—13 noin 2,500 huoneeseen vuonna 1914 ja 1,500 huoneeseen vuonna 1915, minkä jälkeen tuotanto on kuluvana vuonna miltei kokonaan tauonnut. Samaan aikaan on kirkonkirjoissa oleva väkiluku kuitenkin lisääntynyt 6,000—7,000 hengellä vuosittain paitsi vuonna 1914, jolloin tämä lisäännys tilapäisesti pysähtyi. Kirkonkirjoissa olevan väkiluvun kasvaminen lisäksi tulleiden huoneiden lukuun verraten, joka suhdeluku on neljänä viime vuonna vaihdellut 0.7 ja 1.4 välillä, kohosi viime vuonna 4.1:en eikä suinkaan voi olla suotuisampi nyt kuluvana vuonna. Tähän tulee lisäksi, että kahtena viime vuonna on erittäin runsaasti muuttanut väkeä tänne sekä kotimaasta että keisarikunnasta osin tällä paikkakunnalla ja sen lähimmässä ympäristössä lisääntyneen työvoimatarpeen, osin taas keisarikunnassa ja lähinnä sen luoteisissa maakunnissa vallitsevain olojen johdosta. Osa tästä hiljattain tänne muuttaneesta väestöstä tosin säännöllisten olojen palauduttua jälleen poistunee paikkakunnalta, mutta on syytä peljätä, että osa ei ole oleva siihen halukas, vaan jää tänne asumaan. Mitä mainittujen seikkain täytyy vaikuttaa tšekäläisiin asuntomarkkinoihin, on itsestään selvä. Ja jos jo säännöllisinäkin aikoina työläisluokan asunto-oloihin nähden maamme pääkaupungissa on ollut valitettavan paljon toivomisen varaa, täytyy luonnottomasti lisääntyneen paineen varsinkin tälle luokalle käydä tuntuvaksi.

Että näin onkin käynyt, näkyy sekä yksityisistä että virallisista tiedoista. Nykyinen Jo sanomalehtien palstoilla näkyvät ilmoitukset, joissa asunnontarvitsijat lupaa- tilanne. vat runsaita palkkioita yksityisen huoneen välityksestä, todistavat asuntomarkkinoilla vallitsevan tarjonnan ja kysynnän välistä epäsuhdetta. Yksityiset asunnontarvitsijat valittavat kunnan viranomaisille, että heidän on vaikea tai mahdoton saada asuntoa perheilleen. Sosialilautakuntaan kuuluvat järjestyneiden työntekijäin luottamusmiehet vakuuttavat, että asuntohätä ja ahtaassa-asuminen nykyään ovat työläisluokan keskuudessa suuremmat kuin milloinkaan ennen. Kaupungin asuntotarkastuksen virkailijat, joista v. t. asuntotarkastaja, arkkitehti L. Mallander, on ottanut osaa esillä olevan asian käsittelyyn Sosialilautakunnassa, antavat samantapaisia tietoja, ja erittäin on huomattava, että asuntotarkastus ei voi tyh-

jentää huoneistoja, jotka terveydellisistä syistä olisi tyhjennettävä, ja näin siitä yksinkertaisesta syystä, että on mahdoton huoneistojen haltijoille saada toista asuntoa. Kirjelmässä viime elokuun 9 päivältä on Vaivaishoitohallitus puolestaan Sosialilautakunnalle huomauttanut, että eritoten vähävaraisten ja varsinkin Vaivaishoidon apua saavain asumusolot ovat viime aikoina käyneet suorastaan sietämättömiksi. Niinpä on Vaivaishoitohallitukselle tuon tuostakin saapunut avunanomuksia semmoisiltakin henkilöiltä, jotka muutoin kyllä ovat kyenneet elättämään itsensä, mutta jotka on häädetty tai irtisanottu asunnoistaan ja ovat jääneet taivasalle, syystä ettei uutta asuntoa ole ollut saatavissa. Onpa sattunut semmoistakin, että Vaivaishoitohallituksen on, kun sopivaa asuntoa ei ole voitu saada, täytyntä ryhtyä ihmisyyskannalta niin valitettavaan ja samalla niin epä-tarkoituksenmukaiseen keinoon kuin avuntarpeessa olevain perheitten hajoittamiseen, äidit kun on otettu kunnalliskotiin ja lapset lastenkotiin. Tilanteen korjaamiseksi vaatii Vaivaishoitohallitus mainitussa kirjelmässään ryhdyttäväksi tehokkaiisiin ja kiireellisiin toimenpiteisiin.

Kunnallisen
asuntotuotannon
tarve.

Sosiaalilautakunta on jo edellä huomauttanut, että sen kirjelmässä viime kesäkuun 28 ja viime elokuun 16 päivältä ehdotetut toimenpiteet eivät ole sen laatuksia, että ne kyllin tehokkaasti ja joutuisasti voisivat aikaansaada sitä asuntohädän lievennystä työläisluokan keskuudessa, mikä nykyään on tarpeen. Ensin mainitussa kirjelmässä tosin lausutaan, että vasta täydellisen hätäpakon vallitessa tai kohta kun näyttää luultavalta, etteivät mitkään sattumat enää voisi aikaansaada täydellistä käännettä, voitaisiin ryhtyä kunnan toimesta teettämään asuntoja, mutta huomautettiin, että kunnan silloin myös tuli olla valmis tuollaiseen toimenpiteeseen ryhtymään vähintäkään viivyttelämättä ja tuhlaamatta aikaa periaatteellisiin keskusteluihin. Lautakunnan siten edellyttämä tilanne on kuitenkin jo nyt olemassa. Sosialilautakunta sentähden katsoo olevansa velvollinen Kaupunginvaltuustolle esittämään, että joutuisasti rakennutetaan moniaita kunnan asumuksia etusijassa lapsirikkaiden työläisperheiden asuntotarpeen tyydyttämiseksi.

Ennenkuin Sosialilautakunta käy lähemmin kehittämään vastamainitun suuntaista tässä tekemäänsä ehdotusta, katsoo Lautakunta olevan torjuminen erään sitä vastaan ehkä tehtävän väitteen. Niinkuin edellä mainittiin, on paikkakunnan työläisten luku tuntuvassa määrässä lisääntynyt niiden laajojen töiden johdosta, joita Venäjän valtio osin omassa johdossaan, osin tšekäläisten teollisuuslaitosten tai muiden urakoitsijain välityksellä teettää täällä. Näin ollen näyttää siltä, kuin oikeastaan olisi etusijassa valtion ja suurteollisuuden asia pitää huolta työläisluokan suuresti lisääntyneen asuntotarpeen tyydyttämisestä. Kieltämättä on tämä vaatimus oikeutettu, mutta saanee täydellä syyllä epäillä, onko tätä tietä odotettavana kyllin nopeaa ja tehokasta apua, vaikka jokin yksityinen liike havaittaisiinkin halukkaaksi piakkoin ryhtymään teettämään asuntoja omille työntekijöille. Niinkuin niin monessa muussa tapauksessa on nykyi-

sessä asiain vaiheessa asuntotarpeenkin tyydyttämiseen nähden etusijassa kunnan valvottava yhteiskunnan etuja.

Nykyhetkellä toimeenpantavaa kunnan uutisrakennustoimintaa vastaan käynee niinkään väittäminen, että se olisi omansa edistämään tännemuuttoa ja siten yhäkin vaikeuttamaan elintarvekysymyksen ratkaisua. Niin huomiota ansaitsevia kuin vastamainitut näkökohdat ovatkin, ei Sosialilautakunta voi havaita, että alempana ehdotettu rajoitettu asuntotuotanto voisi edistää pääkaupunkiin muuttoa, varsinkin kun uusien kunnan asuntojen vuokraus olisi järjestettävä niin, että ainoastaan täällä kotipaikkaoikeutta nauttivia perheitä otettaisiin vuokralaisiksi ja niiden joukosta nykyisen sota-ajan vallitessa etusijassa sellaisia lapsirikkaita perheitä, jotka omatta syyttänsä on häädetty aikaisemmista huoneistoistaan.

Suunniteltaessa joutuisaa kunnallista toimintaa kunnan omassa johdossa aikaansaatavain työväenasuntojen rakennuttamiseksi on ollut mahdoton lähimainkaan arvioida tyydyttämätöntä asuntotarvetta. Tavalla tai toisella tarve useimmissa tapauksissa kuitenkin tyydytetään, vaikkakin muodossa, jota ei käy hyväksyminen yleisen menestyksen kannalta: käyttämällä terveydelliseltä kannalta vajamittaisia huoneistoja, niinkuin vajoja, pesutupia, varastohuoneita, kellareja y. m., supistamalla kutakin henkilöä kohti tulevaa tilaa, muuttamalla eri perheitä yhteen asumaan, laajentamalla asukkijärjestelmää j. n. e., viime tingassa käyttämällä vaivaishoidon laitoksia, mistä on seurauksena toiselta puolen perheiden hajautuminen ja toiselta puolen runsaita kustannuksia kunnalle. On sentähden erittäin vaikea laatia luotettavaa laskelmaa asuntotarpeesta. Sen sijaan käy lähteminen sen katsantokannan pohjalta, että kunnan, voidakseen jossain määrin poistaa nykyistä pienten asuntojen tuotannon riittämättömyyttä, tulee rakennuttaa niitä niin paljon, että voidaan tarjota halpa ja vaatimaton asunto hellittävimmissä tapauksissa. Jo tosioloiset edellytykset, s. o. kunnan raha-asiat, tarveaineiden hankinnan mahdollisuus ja työvoiman saanti panevat rajoja puheena olevalla yritykselle. Nämä erinäiset seikat huomioon ottaen on Sosialilautakunta lähimmän ja pakottavimman asuntotarpeen tyydyttämiseksi laatinut järempänä olevan ehdotuksen kunnan vuokra-asuntojen teettämiseksi siinä määrin, että voitaisiin tarjota asunto noin puolelletoistasadalle perhelle. Tämä asuntojen lisäännys ei tosin ole suuri, mutta niin pian kuin tästä yrityksestä on saatu kokemusta kunnan rakennustoimintaan nähden nykyoloissa, on Sosialilautakunta ottava harkittavaksi kysymyksen tuotannon jatkamisesta.

Rakennuspaikaksi on Sosialilautakunta puolestaan kaupungin Rakennuskonttorin asianomaisten virkamiesten kanssa neuvoteltuaan valinnut erillisten asuinrakennusten paikaksi aiotun suurimman osan Vallilan korttelia N:o 558, joka jo on varustettu valmiiksi tasoitetulla kadulla sekä lasku- ja vesijohdolla. Korttelissa on loiva kalliopohja, jonka mainittavia louhinta- tai täytetöitä teettämättä voi tasoittaa puheena olevaan tarkoitukseen käytettäväksi. Mainitut tontit on ehdo-

Rakennus-
paikka.

tuksessa käsitelty tonttiyksenä. Näin menetellen tosin poiketaan Kaupunginvaltuuston viime helmikuun 8 päivänä vahvistamasta Vallilan alueen laajennussuunnitelmasta, mutta Sosialilautakunta on tämän tehnyt empimättä, kun kerran puheena oleva kortteli ja sen käyttäminen alempana lähemmin esitetyllä tavalla tarjoisi suotuisimman mahdollisuuden nopeaan ja verraten halpaan kunnalliseen rakennustoimintaan juuri nykyhetkellä. Kun Kaupunginvaltuusto on itsenäisesti vahvistanut Vallilan asemakaavan ja rakennusjärjestyksen oleviksi voimassa hallituksen vahvistaman kaupunginasemakaavan ulkopuolella, ei mikään muodollinen seikka estä Valtuustoa päättämästä käyttää tontteja Sosialilautakunnan nyt ehdottamalla tavalla. Näin ollen erotettaisiin puheena olevat tontit erillisten pienempiin asuinrakennusten paikoiksi Vanhassa ja Uudessa Vallilassa varattujen tonttien rakennusjärjestyksen alaisuudesta. Näiden tonttien yhteenlaskettu pinta-ala on 7,848,5 m², niiden myyntiarvo 1915 vuoden tilinpäätöksen mukaan Smk 55,933:18 ja vuokratuloja, laskettuina Kaupunginvaltuuston helmikuun 8 päivänä 1916 tekemän päätöksen mukaisesti 5 %:ksi vastamainitusta arvosta, olisi Smk 2,796:65.

Rakennus-
ohjelma.

Sosiaalilautakunnan ehdotus tarkoittaa, että puheena olevalle alueelle teetetäisiin kymmenen asuinhuonetta, kuhunkin 16 lämmitettävää huonetta sijoitettuina kahteen kerrokseen ja kahden käytävän varrelle. Koko ryhmään tulisi siis 160 lämmitettävää huonetta.

Pohjapiirustukset, jotka on laadittu kaupungin Rakennuskonttorin huone-
rakennusosastolla, on sommiteltu siten, että kuhunkin yksityiseen rakennukseen tulisi kumpaiseenkin kerrokseen neljä huoneen ja keittiön käsittävää huoneistoa, kuitenkin sijoitettuina niin, että nykyisen asuntopulan vallitessa kävisi vuokraaminen huoneen ja keittiön kumpaisenkin erikseen, mutta ne myöhemmin voisi jälleen helposti yhdistää keittiöstä erotetulla erikoisella eteisellä varustetuksi huoneistoksi, niinkuin vaihtopuolisesta suunnitelmasta lähemmin näkyy. Tämän johdosta olisi huoneiden tulisijat väliaikaisesti varustettava hellillä. Liiallisten kustannusten välttämiseksi ei kaasukeittiöitä laitettaisi, ei myöskään huoneita, vaan ainoastaan keittiöt varustettaisiin vesijohdolla, minkä johdosta perheiden, jotka vuokraavat ainoastaan yhden yksityisen huoneen, täytyisi käyttää sitä varten laitettuja yhteisiä vesijohtoja. Samoista syistä on mukavuuslaitokset sijoitettu eri ulkokuoneihin, kaksi kutakin kerrosta varten, s. o. yksi mukavuuslaitos olisi yhteinen kahdelle, jopa neljällekin perheelle. Ulkokuonerakennuksiin niinkään sijoitettaisiin kaikki kymmenen pesutupaa. Halkosuojat ja ruokakonttorit sijoitettaisiin kellareihin.

Rakennus-
kustannuk-
set.

Esillä olevaa ehdotusta laatiessa on ylipäätään¹¹ päätetty mahdollisimman suurta säästäväisyyttä, minkätähden koko laitosta ei nykyoloissa ole suunniteltu omien kotien mallisiirtolaksi, vaan paljottain valmistetuiksi vaatimattomiksi, yhtenäistyyppisiksi, halvoiksi asunnoiksi nykyisen pakottavan tarpeen tyydyttämiseksi, mutta samalla tarkoitettuina pitempiaikaisiksi kuin väliaikaiset parakki-

rakennukset. Mainituista syistä on Lautakunta rakennustyyppiksi valinnut kaksi-kerroksiset puutalot, samantapaiset, joita menestyksellä on käytetty Tukholman kaupungin viime kunnallisessa rakennusyrityksessä sikäläisissä etukaupungeissa. Ulkoseinät tehtäisiin kolminkertaisista ponttilaudoista, jommoisen rakennustavan käyttämiseen tarveaineiden hankinnan ja työn jouduttamisen kannalta nykyään on olemassa parhaat edellytykset. Rakennusyrityksen likimääräiset kustannukset on Rakennuskonttorin Huonerakennusosasto laskenut nykyisten käypähintain mukaan, nimenomaan huomauttaen, että hinnanvaihtelut nykyoloissa ovat miltei arvaamattomat.

Mainitun laskelman mukaan olisi puheena olevan ryhmän kustakin asuinrakennuksesta kustannuksia 45,000, ulkokuoneista kustakin 25,000 ja tasoitus-
töistä, arvaamattomista hinnannousuista y. m. 25,000 markkaa, eli kaikkiaan 500,000 markkaa. Tarvittavan määrärahan on Sosialilautakunta ajatellut edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta ja sitten pantavaksi ensi vuoden vakinaiseen menosääntöön.

Taksoitusvarojen käyttäminen puheena olevaan tarkoitukseen tarjosi niinkään tilaisuuden käsitellä kysymystä yrityksen kannattavuudesta hiukan toisin kuin säännöllisten olojen vallitessa, jolloin lainavaroja tavallisesti käytetään tämäläisiin tarkoituksiin. Kunnan täytyy ryhtyessään pakolliseen yritykseen, niinkuin tässä on laita, tyytyä siihen, että kannattavuus suhteellisesti katsoen ei ole yhtä edullinen kuin eräitten muiden kunnallisten rakennusyritysten. Ennenkuin likimääräistä laskelmaa yrityksen taloudellisesta tuloksesta tehdään, on Lautakunnan kuitenkin yleispiirtein osotettava ehdotettujen asuntojen vastaisen hallinnon perusteet ja muoto.

Mitä huoneistojen vuokrausperusteisiin tulee, pitänee niiden poiketa kunnan aikaisempain työväenasuntojen vuokrausperusteista sikäli, että kaupungin työpalveluksessa oleminen ei suo vuokranottajalle etusijaa, vaan käytettäisiin näitä huoneita avonaisten vuokramarkkinain tarpeiden tyydyttämiseen. Kuitenkin olisi, jottei yritystä käytettäisi hiljattain tänne muuttaneiden, täällä kotipaikka-oikeutta vailla olevain ainesten hyväksi, vaadittava, että vuokranottajalla on täällä kotipaikka-oikeus. Useammista hakijoista olisi lapsirikkaalla perheellä etusija ja lapsirikkaista perheissä taas nykyisen sota-ajan vallitessa etusija niillä, joiden on omatta syyttänsä täytynyt poistua aikaisemmasta asunnostaan. Näissä kohdin olisi yhteistoiminta kaupungin asuntotarkastuksen kanssa suotava. Asukkien pitäminen samassa huoneessa vuokralaisten omaain perheenjäsenten kanssa olisi kiellettävä.

Mitä taas asuntojen hallintoon tulee, on Sosialilautakunnan mielestä luonnollista, että se annetaan kunnan nykyisten työväenasuntojen hallintojaoston ja näitä varten asetetun isännöitsijän toimeksi. Jaoston palkkiomäärärahan lisääminen ei kävisi tarpeelliseksi. Sitä vastoin näyttää isännöitsijälle olevan ainakin toistaiseksi tai siksi kunnes puheena olevat huoneistot tulevat vuokrattaviksi

Hallinto.

jaetuiksi, maksettava niinkuin nykyisten tavattomain olojen johdosta on ehdotettu, lisäpalkkiota 1,500 markkaa. Summaa määrätessä on niinkään otettu huomioon, että uudessa asuntoryhmässä olisi yhtä monta huonetta kuin aikaisemmissa ryhmissä kaikkiaan ja samalla että ne sijaitsevat verraten syrjässä.

Siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusto hyväksyy tässä tehdyn esityksen, on Sosialilautakunta hyvissä ajoin ennen ensimmäisten huoneistojen valmistumista laativa ja Kaupunginvaltuustolle lähettävä lähemmän ehdotuksen näiden asuntojen hoidossa noudatettaviksi määräyksiksi sekä niiden tulo- ja menosäännöksi.

Socialilautakunta pyytää kuitenkin likimääräisen käsityksen saamiseksi yrityksen taloudellisesta puolesta esittää seuraavan nykyisiä erikoisoloja huomioonottamalla laaditun väliaikaisen tulo- ja menolaskelman, jossa vuokratuloiksi on laskettu keskimäärin 20 markkaa huoneelta sen mukaisesti mitä asuntotarkastuksen ilmoituksen mukaan Vallilan alueella nykyään maksetaan vuokraa.

Tuloja.

Vuokria 160 huoneesta à 20 mk kuukaudessa Smk 38,400:—

Menoja.

Isännöitsijä, palkkiota	Smk	1,500:—
Talonmies, palkkiota	Smk	1,800:—
„ vapaa asunto	„	240:—
Tarverahat, puhtaanapito, nuohoaminen y. m.	„	4,000:—
Palovakuutus	„	1,700:—
Valaistus	„	500:—
Vesimaksu	„	2,000:—
Korjauskulut	„	4,000:—
Kaupungin tontin korko	„	2,796:65
Puhdasta tuloa 3.9 % lasketuille rakennuskustannuksille 500,000 markalle	„	<u>19,863:35</u>
	Smk	38,400:—

Edellä olevassa laskelmassa edellytetty puhdas tulo ei nykyisiin tavattomiin rakennuskustannuksiin katsoen näytä aivan epäedulliselta verrattuna aikaisempain työväenasuntojen tuottamaan vuosivoittoon, joka, lukuun ottamatta tontinhinnan korkoa, viime vuonna laskettiin 4.3 %:ksi.

Edellä lausutun nojalla pyytää Sosialilautakunta täten kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Vallilan korttelin N:o 558 pieniä asuinrakennuksia varten aiotuille tonteille, jotka täten erotetaan Kaupunginvaltuuston helmikuun 8 päivänä 1916 Vallilan alueelle vahvistaman uuden rakennusjärjestyksen alaisuudesta ja alueen laajentamista varten samalla vahvistetusta tontinjaoitussuunnitelmasta, hetimiten rakennutetaan ryhmä työväenasuntoja tämän oheisten asemapiirustuksen ja luonnopiirustusten mukaan;

että edellä mainittua rakennusyritystä varten myönnetään 500,000 markan määräraha; sekä

että Sosialilautakunta saa toimekseen aikansa Kaupunginvaltuustolle antaa lähemmän ehdotuksen uusien työväenasuntojen hallinnosta pääasiallisesti tässä mietinnössä esitettyjen perusteiden mukaisesti.

Sosiaalilautakunnan puolesta:

Leo Ehrnrooth.

Einar Böök.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Yleisten töiden Hallitus.*Helsingissä,**syysk. 5 p:nä 1916.**Helsingin Rahatoimikamarille.*

N:o 177.

Lähteessä kuluvaan syyskuun 4 päivältä on Rahatoimikamari pyytänyt Hallituksen lausuntoa Sosialilautakunnan Kaupunginvaltuustolle tekemän, uusien kunnan työväenasuntojen rakennuttamista tarkoittavan esityksen johdosta. Tätä Kamarin määräystä täyttääkseen on Hallituksella kunnia, palauttaen asiakirjat, lausua seuraavaa:

Edellä mainitussa esityksessään on Sosialilautakunta huomauttanut, että asuntojen, varsinkin työläisluokan käytettävien, puutetta on suuressa määrin ilmaantunut tällä paikkakunnalla. Tietoisena siitä, että eritoten vähävaraisten suuriperheisten työntekijäin on nykyään vaikea saada täällä asuntoa, ei Hallitus kuitenkaan sen täpärän ajan johdosta, mikä Hallituksella on ollut käytettävänä tämän asian valmistelemiseen, voi tässä yhteydessä lausua mieltänsä siitä, kuinka laajaksi mainittu asuntojen puute todella on käynyt ja missä määrin Sosialilautakunnan nyt ehdottamat toimenpiteet olisivat omansa poistamaan pienten asumusten puutetta. Esillä oleva lausunto rajoittuu sentähden Sosialilautakunnan ehdottaman rakennusyrityksen käytännölliseen puoleen.

Mitä ensinnä tulee puheena olevan rakennusryhmän paikkaan, on Hallitus Sosialilautakunnan esittämistä syistä sitä mieltä, että Vallilan kortteli N:o 558 hyvin sopii tarkoitukseen, minkätähden Hallitus tältä kohden yhtyy Lautakunnan lausuntoon. Niinikään ovat tämän kirjelmän oheiset pohjapiirustukset Hallituksen mielestä hyvin harkitut ja laaditut tarpeen mukaisesti huomioon ottamalla rakennusyrityksen tarkoitusta. Hallituksella ei sentähden ole mitään muistuttamista mainittuja piirustuksia vastaan, jotka kaikissa pääkohdissaan on laadittu huomioon ottaen Kaupunginvaltuuston puheena olevain tonttien rakennuttamisesta antamia määräyksiä, sillä poikkeukset käsittävät ainoastaan sen, että kahden vierekkäisen tontin rakennukset on yhdistetty yhdeksi rakennukseksi, sen sijaan että ne tehtäisiin erillisiksi kumpikin tontilleen.

Mitä taas tulee Sosialilautakunnan antamiin tietoihin ehdotetun yrityksen rakennuskustannuksista ja kannattavuudesta, on Hallitus esitettyjä laskelmia tarkastaessaan havainnut rakennuskustannukset lasketun jonkin verran liian alhaisiksi, sillä Hallituksen mielestä olisi jokaisesta rakennuksesta kustannuksia kaikkiaan 51,750 markkaa, lukien 25 markan yksikköhinnan m³ kohti jommoista hintaa nykyisiin kalliisiin tarveainekustannuksiin nähden ei käy pitäminen liiallisena. Näin ollen antaa koko laitoksen käsittävä laskelma seuraavan tuloksen:

10 rakennusta, kukin 51,750	517,500:—
Ulkohuoneet	25,000:—
Erinäiset tasoitustyöt y. m.	25,000:—
	Smk 567,500:—

Sosiaalilautakunnan laskema puhdas tulo Smk 19,863:35 vähenisi siis 3.9 %:sta noin 3.5%:in perustamispääomalle.

Hallitus pyytää kuitenkin kannattavaisuuteen nähden kiinnittää huomiota siihen, että korjaustöiden kustannukset, jotka Sosiaalilautakunta on laskenut 4,000 markaksi, olisi Hallituksen mielestä arvattava vähintään 2 %:ksi rakennuskustannuksista eli 11,350 markaksi, joten puhdas tulo vähenisi 7,350 markalla ja olisi siis Smk 12,513:35 Sosiaalilautakunnan laskemain Smk:n 19,863:35 sijasta ja siis noin 3.2 % rakennuspääomasta. Tämä korjaustilin korotus johtuu etusijassa niiden vuokralaisten laadusta, joille puheena olevat asumukset on aiottu. Tämä tulos osottautunee vieläkin epäedullisemmaksi, jos Hallituksen edellyttämät yksikköhinnat rakennusaikana kohoavat.

Rakennustapaan nähden ehdottaa Sosiaalilautakunta rakennukset tehtäväksi kolminkertaisista ponttilaudoista. Tämän johdosta on Hallituksella aihetta lausua, että tämä rakennustapa tosin tarjoo erinäisiä etuja tarveaineiden hankintaan ja työn jouduttamiseen nähden, mutta ei sitä vastoin nykyoloissa vähennä kustannuksia siitä, mitä rakennusten teettäminen hirsistä tuottaisi. Sitä paitsi on huomattava, että Sosiaalilautakunnan ehdotaman järjestelmän mukaiset kaksikerroksiset rakennukset kieltämättä tuottavat suurempaa tulenvaaraa, kuin jos ne olisivat hirsistä. Tähän nähden ja kun hirsii ainakin jokin määrä jo on kaupungin varastoissa eikä näy olevan mahdotonta hankkia lisää tarpeellista määrää, olisi Hallituksen mielestä asialle eduksi, jos Kaupunginvaltuusto ei tässä yhteydessä määräisi erikoista rakennustapaa, vaan jättäisi Hallituksen toimeksi huomioon ottamalla asian kiireisen laadun ja muutoin tarkan harkinnan pohjalla ratkaista, onko jompaakumpaa tai ehkä molempia rakennustapoja käytettävä.

Lopuksi pyytää Hallitus huomauttaa, että suunnitellun rakennusyrityksen toimeenpano kohtaa eräitä vaikeuksia varsinkin sen johdosta, että työvoiman saanti on sangen niukka. Näin ollen on mahdoton arvata, minkä verran aikaa tarvitaan työn teettämiseen. Hallitus, joka tietenkin on ryhtyvä kaikkiin toimiin rakennusyrityksen jouduttamiseksi, katsoo kuitenkin voivansa luvata että, ellei työntekijäin hankkiminen ja rakennusaineiden kohtaa voittamattomia vaikeuksia ja jos Kaupunginvaltuusto lähiaikoina ratkaisee asian, on yritys kokonaisuudessaan oleva loppuun saatettu tämän vuoden kuluessa.

G. Idström.

Knut Furuholm.

v. t.

*Esitys Vallilan alueen kunnallista kiinteistö-
hallintoa koskevasta asiasta.*

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI.

Lokak. 12 p:nä 1916.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 821.

Valmisteluvaliokunnan tekemän ehdotuksen mukaisesti antoi Kaupunginvaltuusto kokouksessaan viime helmikuun 8 päivänä Rahatoimikamarin tehtäväksi yksissä neuvoin Sosialilautakunnan kanssa ottaa harkittavaksi, kävisikö ja missä määrin Vallilan alueen kunnallisen kiinteistöhallinnon murtaminen erilleen Kamarin toimialasta ja siirtäminen erityiselle ammattiviranomaiselle, esimerkiksi Sosialilautakunnalle tai sen asettamalle hallintojaostolle. Rahatoimikamari antoi asian valmisteltavaksi Sosialilautakunnan kanssa pitämässään yhteisessä kokouksessa asetetulle komitealle, johon valittiin Kamarin jäsenet, herrat A. Listo ja W. F. Heimbürger, sekä Sosialilautakunnan jäsenet, herrat Leo Ehrnrooth ja V. von Wright. Tämä komitea on nyttemmin antanut mietinnön, jonka Kamari ja Sosialilautakunta ovat tarkastaneet sekä havainneet ehdotettujen toimenpiteiden olevan omansa saattamaan Valmisteluvaliokunnan esittämän asian onnelliseen ratkaisuun ja sentähden yhtyneet niitä puoltamaan Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi, kuitenkin vähäisin täydennyksin.

Niinkuin mietinnöstä näkyy, on komitea ajatellut Vallilan alueen hallinnon jaettavaksi kahden viranomaisen, nimittäin Sosialilautakunnan ynnä sen erikoisen hallintojaoston ja Rahatoimikamarin kesken niin, että tähän kuuluvain asiain ensimmäinen käsittely yleensä olisi Sosialilautakunnan tehtävä, jolla sosialipoliittista laatua olevissa sekä vähäpätöisemmissä juoksevissa asioissa olisi ratkaisuvallta, mutta joka teknillistä, taloudellista tai oikeudellista laatua olevista tärkeämmistä asioista antaisi lausunnon Rahatoimikamarille. Työn yksityiskohtainen jako käy selville osin komitean perustelmista, osin mietinnön oheisesta, vastaisen vuokrausjaoston johtosääntöehdotuksesta, ja kävisi, niinkuin komitea huomauttaa, Vallilan hallinnon uudesti järjestäminen tällä tavoin tarvitsematta muuttaa asianomaisten kunnan viranomaisten nykyään voimassa olevia ohje- tai johtosääntöjä. Sitä vastoin kävisi tarpeelliseksi sillä tavoin muuttaa viime helmikuun 8 päivänä vahvistettua Vallilan rakennusjärjestystä, kuin komitea on erikoisessa liitteessä esittänyt, sekä niinkään hiukan muuttaa vuokrakirjan kaavakkeita mietinnön neljännen loppu-

ponnen mukaisesti. Niinikään on komitea pitänyt asianmukaisena, että n. s. Vallilan rahastokin, joka on perustettu asutuksen edistämiseksi puheena olevalla alueella, annetaan Sosialilautakunnan hoidettavaksi aikaisemmin vahvistettujen perusteiden mukaisesti. Kaikki nämä toimenpiteet ehdotetaan astuviksi voimaan tammikuun 1 päivästä 1917.

Niinkuin edellä huomautettiin, näyttävät esitetyt ehdotukset kaipaavan täydennyksiä eräiltä kohdin. Niinpä olisi tarpeellista määritellä Sosialilautakunnan toimivallan ala Vallilassa siten, että siitä erotettaisiin voimaperäisemmin rakennettaviksi aiotut tontit, joiden rakennusjärjestystä ei enempää kuin luovutus-ehdojakaan vielä ole vahvistettu, jota paitsi kysymys niiden käyttämisestä on edelleen avonainen. Tämän johdosta olisi mietinnön ensimmäinen ponsi muutettava seuraavaksi:

Vallilan alueella olevain *erillisiä pienuksia asuinrakennuksia varten aiottujen vuokratonttien* lähimmän kiinteistöhallinnon annettavaksi Sosialilautakunnan valvonnan alaisena Lautakunnan keskuudesta asetetun vuokrausjaoston toimeksi; minkä ohessa vuokrausjaoston johtosääntöehdotuksen 1 §:ä olisi samalla tavalla täydennettävä. Niinikään näyttää Kaupunginvaltuuston toukokuun 12 päivänä 1910 kunnan työväenasuntojen tarkastuksesta tekemään päätökseen olevan tehtävä sen suuntaisia muutoksia, että sitä määräajan kuluessa rakentamattomain Vallilan tonttien luetteloa, mikä Rakennuskonttorin on mainitun päätöksen 1) kohdan mukaan vuosittain tehtävä, ei tästä lähtien lähetettäisi Rahatoimikamariin, vaan Sosialilautakuntaan, minkä ohessa asuntotarkastajan saman päätöksen 3) kohdan johdosta annettava vuosikertomus toimittamistaan tarkastuksista niinikään olisi lähetettävä mainitulle Lautakunnalle eikä Rahatoimikamariin. Jotta vihdoin komitean ehdottaman työväen asuntotonttien luovutuksen kävisi yhdenmukaisesti toimeenpaneminen Vanhassa ja Uudessa Vallilassa, olisi tarpeellista päättää, että Kaupunginvaltuuston helmikuun 8 päivänä 1916 vahvistamia sääntöjä erillisten asuinrakennusten paikaksi aiottujen Uuden Vallilan tonttien luovutuksesta on, lukuun ottamatta ensimmäistä sääntöä, joka koskee vuokrakauden pituutta, noudatettava samanlaatuisia tontteja luovutettaessa Vanhasta Vallilastakin, joten siis siellä tähän asti käytetty huutokauppamenettely lakkautettaisiin.

Edellä lausutun johdosta pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

hyväksyä tämän oheisessa komitean mietinnössä tehty ehdotukset, ensimmäisen loppupöytäkirjan ja johtosääntöehdotuksen 1 §:n siten muutettuina kuin edellä on mainittu;

muuttaa toukokuun 12 päivänä 1910 kunnan työväenasuntojen tarkastuksesta tekemänsä päätöksen edellä esitetyn ehdotuksen mukaisesti; sekä

Kaupunginvaltuuston helmikuun 8 päivänä 1916 noudatettaviksi vahvistamia sääntöjä erillisten asuinrakennusten paikaksi aiottuja tontteja Uudesta Vallilasta luovutettaessa sovellettavaksi, paitsi ensimmäistä, vuokrakauden pituutta koskevaa sääntöä, samantlaatuisia tontteja luovutettaessa Vanhasta Vallilastakin.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

Mietintö ehdotuksineen Vallilan alueen kunnallista kiinteistöhallintoa koskevasta asiasta.

Rahatoimikamarille.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto päätöksellä viime helmikuun 8 päivältä oli käskenyt Rahatoimikamarin yksissä neuvoin Sosialilautakunnan kanssa ottaa harkittavaksi, kävisikö ja missä määrin Vallilan alueen kunnallisen kiinteistöhallinnon murtaminen erilleen Kamarin toimialasta ja siirtäminen erityiselle ammattiviranomaiselle, esimerkiksi Sosialilautakunnalle tai Sosialilautakunnan asettamalle hallintojaostolle, otettiin tämä asia alustavasti käsiteltäväksi Rahatoimikamarin ja Sosialilautakunnan viime huhtikuun 17 päivänä pitämässä yhteisessä kokouksessa, jolloin asiaa edelleen valmistelemaan asetettiin valiokunta, jäseninä allekirjoittaneet kaksi Rahatoimikamarin ja kaksi Sosialilautakunnan edustajaa, ja tuli valiokunnan Rahatoimikamarille antaa lähempi selvitys ehdotuksineen mainituista seikoista. Tämän johdosta on valiokunnalla, joka sihteerikseen on ottanut Sosialilautakunnan sihteerin, lakitieteenkandidaatti Einar Böökin, kunnia antaa seuraava esitys.

Kysymys Vanhan ja Uuden Vallilan kiinteistöhallinnon murtamisesta erilleen Rahatoimikamarin toimialasta nostettiin, niinkuin tunnettu, Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunnassa käsiteltäessä kysymystä Vallilan alueen laajentamisesta ja sikäläisten asutusolojen järjestämisestä (*Koston pain. asiakirj. N:o 65 vuodelta 1915*). Valmisteluvaliokunta huomautti mietinnössään, että nykyajan kaupunki-yhteiskunnissa pyrittiin yhä enemmän kehittämään itsenäisesti järjestettyä kunnallista kiinteistöhallintoa ja että erittäinkin asumusolojen järjestäminen vaati erikoista harrastusta sekä runsaampaa ammattitietoa ja kokemusta. Jos Rahatoimikamari vapautettaisiin vastaamasta kunnan toimista yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämiseksi, niin Valmisteluvaliokunnan mielestä täten tarpeen mukaisesti huojennettaisiin Kamarin ylen raskasta työtaakkaa. Viitaten viimeaikaiseen kunnalliseen käytäntöön sekä muissa Suomen kaupungeissa (m. m. Tampereella) että Ruotsissa (Tukholman kaupungin maatilalautakunta), jonka maan kunnallislaisissa oli samanlaisia määräyksiä kuin meidän kunnallisetuk-

semme 51 §:ssä rahatoimikamarin asemasta kaupungin kiinteistöjä hallitsevana viranomaisena, osotti Valmisteluvaliokunta, että mainittua lainpaikkaa oli tulkittu niin laajentavasti, että ehdotettu kaupungin kiinteistöhallinnon jakaminen ei kohdannut estettä.

Rahatoimikamarin ja Sosialilautakunnan asettama yhteinen valiokunta on kaikissa pääkohdissa katsonut voivansa yhtyä Valmisteluvaliokunnan vastamainittuihin lausuntoihin ja, lähtien niissä esitettyjen näkökohtain pohjalta, koettanut niitä soveltaa esillä olevaan tapaukseen huomatta tätä varten uusia hallintoelimiä. Kun kunta Vallilan alueen järjestämisellä ja hiljattain tehdyllä päätöksellä tämän alueen laajentamisesta on nimenomaan tavoitellut yhteiskunnallisen tarkoituksiperän saavuttamista, nimittäin vähävaraisten tarpeita erikoisesti tyydyttävän rakennustoiminnan edistämistä, ja kun Sosialilautakunnan Kaupunginvaltuuston huhtikuun 13 päivänä 1913 vahvistaman johtosäännön mukaan tulee seurata kaupungin työväen- ja asumusolojen kehitystä ja tehdä aloitteita niiden parantamiseksi sekä *saattaa täytäntöön Lautakunnau toimialaan kuuluvat, Kaupunginvaltuuston päättämät toimenpiteet*, on valiokunta pitänyt luonnollisena, että se hallinnollinen toimivalta ja velvollisuus, minkä erottamista Rahatoimikamarin toimialasta nyt tarkoitetaan, siirrettäisiin Sosialilautakunnalle tai sen keskuudesta asetetulle jaostolle, niinkuin jo aikaisemmin on menetelty kunnan työväenasuntojen ja Helsingin kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahaston hallintoon nähden. Valiokunta rohkenee tässä yhteydessä huomauttaa, että mainittujen Sosialilautakunnan johtosäännössä olevain määräysten johdosta Lautakunta ei ainoastaan ole oikeutettu vaan velvollinenkin valvomaan yhteiskunnallisten etujen huomioon ottamista kaupungin asuntopolitiikassa kaikkineen mitä siihen kuuluu, m. m. myöskin kaupungin kiinteistöhallinnossa ja tonttipolitiikassa, ja että ainoastaan voi olla Lautakunnan toiminnalle hyödyksi, että Lautakunta tulee läheisempään kosketukseen tähän kuuluvan hallintotoiminnan kanssa sekä saa tilaisuuden siinä saavuttaa ja käyttää hyväkseen välitömiä kokemuksia.

Laatiessaan seikkaperäistä ehdotusta esillä olevasta asiasta on valiokunnan mielestä kuitenkin ollut syytä menetellä varovasti, niin että taloudellinen kiinteistöhallinto puheena olevalla alueella on tavallaan jaettu kahden hallintoelimen, Sosialilautakunnan ja Rahatoimikamarin kesken, ja lopullinen ratkaisuvallta tärkeimmissä tapauksissa varattu Kamarille. Sitä vastoin olisi kaupungin sosiaalisten, lähinnä asuntopoliittisten etujen valvominen mainitulla alueella kuuluva Sosialilautakunnalle, jonka tässä tulisi toimia yhdessä kaupungin asuntotarkastuksen kanssa. Tässä tarkoitettu järjestely on toimeenpantavissa asianomaisten kunnallisviranomaisten nykyään voimassa olevia ohje- tai johtosääntöjä muuttamatta. Miten aiottu uudistus toimeenpantaisiin yksityiskohtaisesti järjestämällä tähän kuuluvain asiain käsittely, käy tarkemmin selville seuraavasta esityksestä, jossa valiokunta on ottanut tarkasteltaviksi ne tehtävät, mitkä Vallilan alueen

voimassa olevain rakennusjärjestyksen ja vuokrakirjain sekä Vallilan lainarahaston vahvistettujen määräysten mukaan ovat kaupunginviranomaisten velvollisuutena, minkä ohessa valiokunta on laatinut eri ehdotuksen säännöiksi, joita Sosialilautakunnan tulisi noudattaa tähän kuuluvia asioita hoitaessaan.

Yleisenä periaatteena noudatettavaksi puheena olevain asiain käsittelyssä on valiokunta katsonut olevan puoltaminen sitä menettelyä, että asianomaisten vuokramiesten yleensä olisi hakemuksillaan ja ilmoituksillaan käännyttävä Sosialilautakunnan puoleen, jonka sitten tulisi, jos tarpeellista on, oman lausuntonsa kera lähettää asiakirjat Rahatoimikamariin muuta toimenpidettä varten.

Ennenkuin valiokunta käy vastamainittua tarkastelua toimittamaan, sopii huomauttaa, että kaupungin jonkin tilusalueen kiinteistöhallinto myös käsittää sen tasoituksen ja muun rakennuttamista varten tarpeellisen kuntoonpanon. Tähän kuuluvat täytäntöönpanotoimet ovat tosin kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten Hallitusten asiana, mutta tämänlaatuisia toimenpiteitä tarkoittavain tarpeellisten alotteiden tekeminen ei näy kuuluvan ainoastaan Rahatoimikamarin vaan Sosialilautakunnankin toimivaltaan, ja on varsinkin viimeksi mainitun viranomaisen velvollisuus kunnan jäsenten yhteisten sosialisten etujen huoltajana tässä kohden osottaa riittävää valppautta ja kaukonäköisyyttä.

Rakennus-
järjestys.

Kaupunginvaltuuston viime helmikuun 8 päivänä erillisiä asuinrakennuksia varten aiotuille Vallilan huvila-alueen tonteille vahvistaman uuden rakennusjärjestyksen 16 ja 18 §:ssä mainitaan ne asiat, joiden ratkaisu välillisesti tai välittömästi on Rahatoimikamarin harkinnan varassa. Edellisessä pykälässä säädetään, että kahden tontin yhteenrakentaminen voidaan sallia Rahatoimikamarilta siihen luvan hankittua ja silloin annettuja määräyksiä noudattaen. Jälkimäisessä pykälässä taas säädetään, että uutisrakennusta ja rakennusmuutosta varten laaditun piirustuksen hyväksymistä on haettava Rahatoimikamarilta ja Maistraatilta. Valiokunta ei ole katsonut sopivaksi puheena olevissa kohdin vähentää Rahatoimikamarin nykyistä toimivaltaa, vaan on ollut sitä mieltä, että Sosialilautakunnan vaikutusvallan mainitunlaatuisten asiain käsittelyyn pitäisi ja voisi riittävästi turvata sillä yleisellä määräyksellä, että kaikkia tämänlaatuisia asioita koskevat hakukirjat on annettava Sosialilautakunnalle, joka oman lausuntonsa kera lähettää ne Rahatoimikamariin. Tämän johdosta näyttää tarpeelliselta tehdä vähäisiä muutoksia ja lisäyksiä mainittuihin pykäliin.

Vuokra-
kirjat.

Mitä Vallilan työväenasuntotonttien vuokraukseen tulee, seuraa edellä mainituista yleisistä periaatteista, että vuokrakirjain laatiminen kaupungin puolesta tosin olisi Rahatoimikamarin asia, mutta että alustavat keskustelut halullisten vuokraajain kanssa pidettäisiin Sosialilautakunnassa, jonka tulisi puoltosansa tahia, riitaisissa tapauksissa, perustellun lausuntonsa kera lähettää vuokrakirjat Rahatoimikamarin tutkittaviksi, hyväksyttäväksi ja allekirjoitettaviksi.

Tonttien vuokramaksut määräisi edelleen Rahatoimikamari, kuitenkin Sosiali-

lautakunnan ehdotuksesta. Tästä ei johtuisi mitään muutosta Vanhan Vallilan vuokrakirjain 5 §:än eikä Uuden Vallilan vuokrakirjain 2 §:än.

Viimeistään mainittujen vuokrakirjain 3 §:ssä säädetään, että Rahatoimikamarin on viimeistään kaksi vuotta ennen vuokrakauden päättymistä vuokramiehelle ilmoitettava, tuleeko ja millä ehdoilla tontti uudelleen vuokrattavaksi. Tähän kuuluvia, vähintään viidenkymmenen vuoden takaisiin oloihin kohdistuvia määräyksiä ei tarvinne muuttaa. Vuokrakirjain 4 §:n määräykset toimenpiteistä, jotka tämän pykälän mukaan ovat asianomaisen viranomaisen asiana, ovat niin ylimalkaiset, ettei niiden muuttaminen ole tarpeellinen puheena olevain tehtävien antamiseksi muulle kunnan viranomaiselle kuin Rahatoimikamarille. Puheena olevat toimenpiteet, vuokrasopimuksen purkaminen ja rakennusten lunastaminen vuokrakauden kuluessa yleiseen kunnalliseen tarpeeseen, ovat kuitenkin sitä laatua ja merkitystä kunnan rahataloudessa, että niiden edelleen pitää kuulua Rahatoimikamarin toimivaltaan, minkätähden tähänastiseen menettelyyn ei tässäkään kohden ole tehtävä asiallista muutosta. Tästä seuraa, että rakennusten lunastushinnan suoritus ja sen jakaminen kiinnityksenhaltijain kesken ovat edelleen Rahatoimikamarille kuuluvia tehtäviä (7 §). Edelläkäyvät arvioimiset taas on vuokrakirjain 20 §:ssä edellytetyn sovintolautakunnan toimitettava.

Sekä Vanhan että Uuden Vallilan välikirjain 8 §:ssä säädetty kirjallinen ilmoitus vuokraoikeuden siirtämisestä kuuluu niihin asianomaisten vuokramiesten kanssa pidettäviin keskusteluihin, jotka valiokunnan mielestä olisi keskitettävä Sosialilautakunnan kansliaan, minkätähden puheena olevat ilmoitukset vastedes olisi annettava sinne ja Sosialilautakunnan viivyttelemättä toimitettava Rahatoimikamarille tieto tuollaisesta ilmoituksesta, mikä helposti kävisi päinsä täyttämällä sitä varten olevan lomakkeen.

Sen seikan valvonta että, niinkuin uusien välikirjain 10 §:ssä säädetään, tontilla ei harjoiteta sellaista käsiammattia eikä kotiteollisuutta, joka savulla, hajulla, kolinalla tai muulla tavoin häiritsee ympärillä asuvia, kuuluisi Sosialilautakunnalle, jolle yksityishenkilöjen tai kaupungin asuntotarkastuksen tulisi osottaa mainittuja seikkoja koskevat muistutuksensa. Tähän kuuluvain asiain muuta käsittelyä kosketellaan tässä mietinnössä vuokrakirjan 20 §:n yhteydessä.

Niinikään olisi Sosialilautakunnan asia katsoa, että tontti vanhain vuokrakirjain 2 §:n ja uusien 11 §:n mukaan täydellisesti rakennetaan vuoden kuluessa haltuun ottamisesta, sekä kaupungin puolesta tutkia ja päättää, saako tehdyn rakennuksen kokonaan tai osittain purkaa. Vahvistetun rakennusajan haetun pitennyksen myöntäminen niinikään olisi Sosialilautakunnan asia.

Sen seikan valvonta, että vuokramies noudattaa uusien välikirjakaavakkeiden 14—16 §:ssä ja vanhain 9—11 §:ssä olevia määräyksiä, on tähän asti pääasiallisesti ollut osin Rahatoimikamarin määräämään katselmusmiesten, osin kunnan asuntotarkastuksen asia, niin että ensinmainittujen on ollut valvottava yhteiskunnan etuja rakennusjärjestyksen kannalta, jälkimäisen taas sekä yhteiskunnan

että yksityisten asukkaitten etuja asuntoterveydelliseltä kannalta. Asuntotarkastuksen toimivallan ja velvollisuuksien supistaminen vastamainitussa kohden ei voi tulla kysymykseen; kuitenkin lienee itsestään selvää, että asuntotarkastuksen on vastedes huomattuaan epäkohtia, jotka voivat aiheuttaa vuokratarkastuksen tai ehkä lainasopimuksessa edellytetyjä seuraamuksia, joista alempana lähemmin, näistä ilmoitettava Sosialilautakunnan kansliaan käsiteltäväksi asianmukaisella tavalla. Rahatoimikamarin asiana olisi edelleenkin kolmivuotiskatselmusten toimitaminen kaupungin vuokratiluksilla, joissa katselmuksissa Kamari kuitenkin katselmusmiehiä valitessaan vastedes käyttänee hyväkseen Sosialilautakunnassa edustettua asiantuntemusta; katselmusten aiheuttamat muistutukset saatettaneen Sosialilautakunnankin tiedoksi toimittamalla sille katselmuskirjan kappale. Muut satunnaisten seikkojen aiheuttamat tai muutoin tarpeellisiksi katsotut katselmuksiset olisi Sosialilautakunta esteetön toimituttamaan siihen määräämillään henkilöillä. Vastamainittu järjestely ei näy vaativan muuttamaan tähän kuuluvia pykäläiä.

Kun ylipäätään puheena olevan vuokra-alueen lähin kunnallinen hallinto olisi Sosialilautakunnan asia, olisi niinkään asianmukaista, että valittaessa välimiehiä toimittamaan vuokratarkastuksissa edellytetyjä arvioimisia sekä ratkaisemaan välikirjain 19 §:ssä mainittuja riitoja, ei enää Rahatoimikamarin vaan Sosialilautakunnan tulisi toimia kaupungin puolesta (20 §).

Vallilan lainarahasto.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto syyskuun 19 päivänä 1911 oli, luopumalla aikaisemmasta päätöksestään kaikkiaan 250,000 markan kustannuksilla rakennuttaa erinäisiä erityyppisiä rakennuksia Vallilan alueelle, päättänyt osottaa mainitun rahamäärän rakennuslainoina annettavaksi etusijassa uusien rakennuksien teettämiseksi mainitulle alueelle, annettiin Kaupunginvaltuuston toukokuun 14 päivänä 1912 tekemän päätöksen johdosta tämä lainarahasto Rahatoimikamarin hoidettavaksi niiden perusteiden mukaan, mitkä lähemmin oli osotettu Kamarin asiasta antamassa mietinnössä ehdotuksineen lainasopimukseksi (*Koston pain. asiakirj. N:o 39 vuodelta 1912*).

Vallilan lainarahaston pääomamäärä on 264,250 markkaa, josta summasta joulukuun 31 päivänä 1915 oli lainoiksi annettu 225,927 markkaa ja siis 38,323 markkaa oli käytettävänä lainoiksi. Väliaikaisesti lisätäkseen mahdollisuutta lainain antamiseen mainitusta rahastosta päätti Kaupunginvaltuusto viime kesäkuun 6 päivänä Sosialilautakunnan esityksestä, että Lautakunnan hoidettavana olevasta kunnallisesta yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämisrahastosta oli Vallilan lainarahastolle etuantina maksettava 100,000 markkaa, sillä ehdolla että kertyvät kuoletusmaksut käytetään mainitun etuannin takaisinmaksamiseen sekä että etuannille tai sen suorittamatta olevalle osalle maksetaan 5 0/0:n vuosikorko.

Niinkuin vastikään mainittiin, on kaupungin yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämisrahasto Sosialilautakunnan, s. o. lähinnä Lautakunnan keskuudesta tätä varten asetetun jaoston hoidettavana, ja tätä hoitoa varten on erikoinen johto-

sääntö vahvistettu kaupungin asetuskokoelmassa julkaistulla, Kaupunginvaltuuston marraskuun 11 päivänä 1913 tekemällä päätöksellä. Kun tässä edellä on ehdotettu, että Vallilan kiinteistöjen lähin hoito annettaisiin Sosialilautakunnan toimeksi ja kun jo kaupungin vastamainitun yleisen asuntorahaston hoito on Lautakunnan keskuudesta asetetun jaoston tehtävänä, on valiokunnasta näyttänyt asianmukaiselta ja järkiperaiselta, että n. s. Vallilan rahastonkin hoito siirrettäisiin Rahatoimikamarilta mainitulle jaostolle toimitettavaksi sillä tavoin, kuin edellä mainitussa johtosäännössä on osotettu ja muutoin niitä perusteita noudattaen, mitkä aikaisemmin on vahvistettu Kaupunginvaltuuston toukokuun 14 päivänä 1912 tekemällä päätöksellä. Lisäystä useimainittuun johtosääntöön ei olisi tarpeen jaoston tällä tavoin laajentuneen työtehtävän johdosta.

Vaikka valiokunta siten on pitänyt luonnollisena, että Vallilan lainarahaston hoito olisi annettava tehtäväksi kunnan yleisen asuntorahaston hoitoa toimittavalle Sosialilautakunnan jaostolle, ei valiokunta ole tässä edellä lausunut mieltänsä siitä, olisiko itse Vallilan kiinteistöhallinto vastedes oleva koko Sosialilautakunnan vai tätä varten Lautakunnan keskuudesta asetetun jaoston toimenä. Valiokunnan mielestä on tässäkin tapauksessa jälkimäinen menettely käytännöllisin, joten siis Sosialilautakunnan keskuudesta olisi asetettava erikoinen tontinvuokrajaosto, jonka tehtävänä olisi Lautakunnan valvonnan alaisena ja tarpeellisin yhteistoimin Rahatoimikamarin kanssa hoitaa Vallilan alueen sekä muiden, etusijassa työväestölle aiottujen, vuokratonteiksi käytettävään alueiden kunnallista kiinteistöhallintoa. Henkilökohtaisen kosketuksen voimassa pitämiseksi Rahatoimikamarin kanssa tulisi Lautakunnassa olevan Kamarin edustajan olla jaoston itseoikeutettu jäsen ja hänen varamiehensä niinikään hänen itseoikeutettu varamiehensä mainitussa kohden. Muilta kohdin järjestettäisiin jaosto ja sen työ, huomioon ottamalla mitä edellä on ehdotettu, sen mukaisesti mitä Sosialilautakunnan ennestään olevista jaostoista on säädetty. Miten valiokunta on ajatellut puheena olevan jaoston järjestettäväksi, käy lähemmin selville tämän oheisesta Helsingin kaupungin Sosialilautakunnan tontinvuokrajaoston johtosäännön ehdotuksesta, jonka yksityiskohdat eivät kaivanne enempää perustelua.

Socialilautakunnan tontinvuokrajaoston jäsenten lienee samoin kuin Lautakunnan muidenkin jaostojen jäsenten on laita saatava palkkiota Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan. Kun uusi työala varmaankin on tuntuvasti lisäävä Sosialilautakunnan kanslian tehtäviä, sen puoleen kun vastedes suuri osa kaupungin tontinvuokraajista ja vuokratontteja haluavista sekä lainanhakijoista kääntyisi asioissaan, minkä ohessa Lautakunnan sihteerin työ niinikään lisääntyisi pöytäkirjanpidosta tontinvuokrajaoston kokouksissa ja siitä johtuvain toimituskirjain laatimisesta, lienee sihteerin palkkiota kohtuullisesti korotettava. Tarpeellisten määrärahain hankkiminen mainittuihin tarkoituksiin on kuitenkin johtosäännön mukaan Sosialilautakunnan asia, minkätähden valiokunnalla ei ole ollut aihetta lähemmältä kajota näihin kysymyksiin.

Socialilautakunnan tontinvuokrajaosto.

Edellä olevan esityksen johdosta on valiokunnalla kunnia ehdottaa Raha-toimikamarin esitettäväksi, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

*Vallilan alueella olevain kaupungin vuokratonttien lähim-
män kiinteistöhallinnon annettavaksi Sosialilautakunnan valvon-
nan alaisena Lautakunnan keskuudesta asetetun tontinvuokrajaos-
ton toimeksi;*

*vahvistaa tämän oheisen ehdotuksen Sosialilautakunnan
tontinvuokrajaoston johtosäännöksi (Liite I);*

*vahvistaa tämän oheisen ehdotuksen erillisiä asuinraken-
nuksia varten aiottujen Vallilan huvila-alueen tonttien rakennus-
järjestyksen 16 ja 18 §:n muuttamiseksi (Liite II);*

*Vallilan alueen kortteleissa N:oissa 552—559 olevain asunto-
tonttien vuokrakirjain kaavakkeiden 8, 11 ja 20 §:ssä sekä maini-
tun alueen kortteleissa N:oissa 530—551 olevain tonttien vuokra-
kirjain 3 ja 8 §:ssä sanan „Rahatoimikamari“ sijaan pantavaksi
sanat „asianomainen viranomainen“ sekä viimeksi mainitun kaavak-
keen 16 kohdan muutettavaksi seuraavaksi: „— Jos asukkien pitä-
mistä koskevaa kieltoa rikotaan, annetaan vuokranottajalle varotus;
ellei oikaisua määräajan kuluessa seuraa, korotetaan vuokramaksua,
ei kuitenkaan 100 % enemmällä kerrallaan“;*

*n. s. Vallilan rahaston hoidon siirrettäväksi Rahatoimikama-
rilta yleishyödyllisen rakennustoiminnan edistämislainarahastoa
hoitamaan asetetulle Sosialilautakunnan jaostolle; sekä*

*edellä mainitut päätökset astuviksi voimaan tammikuun 1
päivästä 1917.*

Helsingissä, syyskuun 4 päivänä 1916.

A. Listo.

Leo Ehrnrooth.

W. F. Heimbürger.

V. von Wright.

Einar Böök.

*Ehdotus:***Helsingin kaupungin Sosialilautakunnan tontinvuokrajaoston johtosääntö.**

1 §.

Sosiaalilautakunnan tontinvuokrajaoston tehtävänä on Lautakunnan valvonnan alaisena ja yhteistoimin Rahatoimikamarin kanssa hoitaa Vallilan alueella olevain vuokratonttien sekä Kaupunginvaltuuston kunakin kertana erittäin tekemän päätöksen mukaan muiden, etusijassa työläisasutusta varten aiottujen vuokra-alueiden lähintä kunnallista kiinteistöhallintoa.

2 §.

Jaostoon kuuluu puheenjohtaja sekä kaksi varsinaista ja kaksi varajäsentä, joista puheenjohtajan sekä yhden varsinaisen ja yhden varajäsenen Sosialilautakunta vuosittain valitsee keskuudestaan ensimmäisessä kokouksessaan, kun taas Rahatoimikamarin valitsema Sosialilautakunnan jäsen ynnä hänen varamiehensä ovat itseoikeutetut vastaavaan asemaan jaostossa.

Sihteerintehtävät jaostossa hoitaa Sosialilautakunnan sihteeri.

3 §.

Jaosto kokoontuu puheenjohtajan tai, hänen ollessa estettynä, sen jäsenen kutsusta, jolle puheenjohtaja on sen antanut toimeksi.

Jaoston puheenjohtaja ja jäsenet saavat palkkiota kultakin kokoukselta Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.

4 §.

Tontin luovuttamista vuokralle, tonttien yhteenrakentamista ja rakennuspiirustusten vahvistamista tarkoittavat hakemukset sekä ilmoitukset vuokransiirrosta tutkii jaosto, joka lähettää asiakirjat Rahatoimikamariin asianmukaista toimenpidettä varten.

Vahvistetun rakennusajan pitentämistä tarkoittavat hakemukset tutkii ja ratkaisee jaosto.

5 §.

Alkuperäisten vuokrakirjain säilyttäminen sekä kaupungin oikeudellisten etujen valvominen vuokraajain suhteen on Rahatoimikamarin asia, jaoston velvollisuus taas on muutoin valvoa vuokrakirjoihin liittyvien ehtojen noudattamista ja ryhtyä tästä johtuviin toimenpiteisiin.

6 §.

Jaoston tulee vuosittain ennen helmikuun loppua Sosialilautakunnalle antaa kertomus toiminnastaan edellisenä vuonna.

Liite II.

*Ehdotus:***Uuden ja Vanhan Vallilan erillisiä asuinrakennuksia varten tarkoitettujen tonttien rakennusjärjestyksen muutetut 16 ja 18 §.**

16 §.

Kahden tontin yhteenrakentaminen olkoon, (*poist.*) siihen luvan hankittua ja silloin annettuja määräyksiä noudattaen, sallittu.

Tätä tarkoittava hakemus annetaan Helsingin kaupungin Sosialilautakunnalle, joka oman lausuntonsa kera lähettää asiakirjat Rahatoimikamariin lopullista ratkaisua varten.

18 §.

Uutisrakennusta sekä rakennusmuutosta varten vaaditaan, paitsi yleisessä rakennusjärjestyksessä määrättyjä piirustuksia, myös piirustukset rakennuksen kolmesta julkisivusta, ja on piirustusten hyväksymistä haettava Rahatoimikamarilta ja Maistraatilta *sillä tavoin että piirustus annetaan Sosialilautakunnalle, jonka tulee oman lausuntonsa kera toimittaa se asianomaiseen paikkaan.*

Esitys kaupungin tilastokonttorin uutta menosääntöä koskevasta asiasta.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Syysk. 25 p:nä 1916.

N:o 762.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Lähteessä kuluvan syyskuun 19 päivältä on Kaupunginvaltuusto käsenyt Rahatoimikamarin antaa lausunnon kaupungin tilastokonttorin johtajan tekemän esityksen johdosta että hänen laatimansa ehdotus mainitun konttorin uudeksi palkkaussäännöksi vahvistettaisiin voimaan astuvaksi ensi tammikuun 1 päivästä.

Rahatoimikamari voi tästä esityksestä sanoa sanottavansa lyhyeen. Konttorin kirjelmässä korotetun palkkaussäännön puolesta esitetyt näkökohdat ja perustelut näyttävät Rahatoimikamarista sitovilta ja aivan selvästi osottavat, että nykyisten palkkaetujen tarkistus olisi oikeudenmukainen ja tarpeen vaatima. Sen lisäksi mitä konttori on tästä asiasta lausunut, pyytää Rahatoimikamari johdattaa mieleen että, kun kaupungin tilastokonttori vuonna 1910 Rahatoimikamarin ehdotuksesta perustettiin, sen menosääntö määrättiin ahtaissa puitteissa. Kysymys oli nimittäin silloin uuden kunnallisen elimen perustamisesta ja varovaisuus vaati sentähden sovittamaan konttorin henkilökunnan palkkasäännön mahdollisimman alhaisen mittakaavan mukaan. Siitä lähtien on kokemusta saatu eivätkä ne syyt, mitkä kuusi vuotta takaperin olivat palkkaussäännön laskemisen perustuksena, enää pidä paikkaansa. Tilastokonttorin nykyisen palkkaussäännön vertailu kunnan muiden laitosten palkkaussääntöihin kylläkin osottaa, kuinka epäsuotuisassa asemassa tilastokonttorin henkilökunta on tässä kohden. Niinpä sopii huomauttaa, että rahatoimikonttorin ja revisionikonttorin palkkaukset ovat tilastokonttorin palkkauksia tuntuvasti suuremmat, ja kuitenkin on osottautunut, että ne kahdessa ensinmainitussakin konttorissa pikemmin ovat liian alhaiset kuin liian korkeat. Lisäksi lienee otettava huomioon se seikka, että uusi palkkaussääntö on laskettu vastaisiakin oloja silmällä pitäen. Luonnollista on, ettei nykyisiä tavattomia oloja tässä ole pantu perustukseksi, koska vastaavaa tarkistusta toistaiseksi ei ole toimeenpantu kunnan muiden toimihenkilöjen palkkaetuihin nähden.

Kieltämätöntä tosin on, että ehdotettu uusi palkkasääntö tietää huomattavaa korotusta. Nykyinen palkkasääntö (lukuun otettuna viime keväänä perustettu amanuenssinvirka) päättyy 24,520 markkaan, jota vastoin uuden ehdotuksen loppusumma on 38,500 markkaa, joten korotus on 13,980 markkaa eli 57 %. Tätä verraten runsasta korotusta ei kuitenkaan, niinkuin edellä huomautettiin, ole pidettävä ratkaisevana, vaan huomioon on otettava absoluuttinen korotus, jota ei käyne pitäminen liiallisena.

Edellä esitettyjen syiden nojalla pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

vahvistaa Helsingin kaupungin tilastokonttorin tämän oheisen palkkaussäännön olevaksi voimaksi tammikuun 1 päivästä 1917.

Lähetekirjat palautuvat tämän keralla.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN

TILASTOKONTTORI.

Syyskuun 16 p:nä 1916.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 651.

Syyskuun 27 päivänä 1910 vahvistettaessa Helsingin kaupungin tilastokonttorin ensimmäistä menosääntöä merkittiin siihen otetut palkkauserät huomattavan alhaisiksi, jommoinen varokeino epäilemättä oli paikallaan, kun oli kysymys vastikään perustetusta kunnallisesta elimestä, jonka hyödystä ei vielä oltu täysin selvillä ja jonka toiminnasta ei vielä minkäänlaista kokemusta ollut olemassa. Niidenkin henkilöiden palkkaus, joilla konttorin henkilökuntaa sittemmin on vähitellen lisätty, on kunakin kertana sovitettu suhteelliseksi entisiin palkkoihin, minkätähden näidenkin henkilöiden palkka on huomattavan alhainen.

Kun ei ainoastaan tilastokonttorin järjestäminen nyttemmin ole täydellisesti loppuun suoritettu, vaan sen toimintakin on vuosien kuluessa sekä laadultaan että määrältään tuntuvasti kehittynyt, niin että Helsingin kunnallistilasto nykyään on huomattavasti korkeammalla kannalla kuin ennen konttorin perustamista, ei näy enää olevan syytä viivyttellä palkkojen korottamista samoihin määriin, mitkä maksetaan kunnan muissa yhtä tärkeissä laitoksissa, varsinkin kun konttorin tästä asiasta tekemä esitys jo on kaksi vuotta odottanut ratkaisuaan yksinomaan nykyisen sotatilan vuoksi.

Tilastokonttorin edellä mainitussa tarkoituksessa laatima palkkaussääntöehdotus on pantu esillä olevan kirjelmän oheen ja käsittää, paitsi korotettuja palkkauksia, eräitä muitakin muutoksia, joita tässä lienee lähemmin perusteltava.

Nykyisen aktuaarin ja amanuenssin sijasta on ehdotuksessa ensimmäinen ja toinen aktuaari. Tämä muutos on muodollista laatua eikä tarkoita uusien virkain perustamista konttoriin enempää kuin entisten lakkauttamistakaan, vaan ainoastaan että edellä mainitut konttorissa ennestään olevan virat saisivat toisen, viranpitäjän työn laatua ja merkitystä paremmin vastaavan nimityksen, joka samalla olisi sekä koti- että ulkomaisissa tilastovirastoissa käytettyjen virkanimitysten mukainen. Nykyistä aktuaaria sanottaisiin siis hänen virkaa hakematta tai sitä avonaiseksi julistamatta ensimmäiseksi aktuaariksi ja nykyistä amanuenssia niinkään ilman muuta toiseksi aktuaariksi.

Uusia ovat sitä vastoin ehdotuksessa mainitut kaksi assistentin virkaa, joihin asetettaisiin taitavia ja kokeneita laskuapulaisia. Semmoiseksi kuin olot tilastokonttorissa alun pitäenkin vähälukuisine henkilökuntineen ovat muodostuneet, on ollut välttämätöntä kyvykkäimmille naisapulaisille uskoa varsin tärkeälaatuista työtä, jonka suorittamiseen on vaadittu ominaisuuksia, jotka tuntuvasti ovat ylittäneet ne vaatimukset, mitä yleensä katsotaan olevan oikeutettu asettamaan laskuapulaisen asemassa ja laskuapulaisen paikalla oleville henkilöille. Semmoisia töitä ovat esim. mutkallisemmat numerotarkastus-

ja taulutyöt, eräät tekstin muodostelut ja korjaukset, kirjastonhoitotehtävät y. m. sen laatuiset työt, joita muissa tilastovirastoissa useimmiten virkamiehet suorittavat. Kun on ilmeisesti kohtuutonta asettaa tämän laatuista työtä palkkaukseen nähden yksinkertaisemman lasku-, puhtaaksikirjoitus-, konekirjoitus- tahi korjauslukutyön veroiseksi, on konttori empimättä ehdottanut perustettavaksi mainitut uudet virat, varsinkin kun siten laskuapulaisille tarjoutuisi tilaisuus ylenemiseen ja vaara hyväin laskuapulaisten siirtymisestä muuhun parempipalkkaiseen toimeen siten tuntuvasti vähenisi. Lisätä sopinee niinkään, että Tukholman kaupungin tilastokonttorissa, missä nykyään ainakin kuusi naispuolista assistenttia on vakinaisella palkalla, tämä järjestelmä on käytännössä ja on havaittu hyvin tyydyttäväksi.

Asistentit olisi samoin kuin laskuapulaisetkin konttorin johtajan asetettava, koska hän sen kokemuksen nojalla, minkä hänellä voi edellyttää olevan eri laskuapulaisten kyvykkäisyydestä, on siihen sopivin, ja olisi assistenteille taattava kaksi ikäkorotusta, kumpaisellakin kerralla 10 % palkkauksesta viiden ja kymmenen vuoden nuhteettomasta palveluksesta.

Tuntuvana epäkohtana on mainittava, että tilastokonttorin kaikkiaan kahdeksasta laskuapulaisestä kokonaista viisi on ylimääräistä (palkattuja konttorin ylimääräisiä apulaisia varten olevasta määrärahasta) ja siten vailla vakinaisen toimen tarjoomia etuja. Kun näiden apulaisten tarve on aivan pysyväinen, saattaisi näyttää siltä, kuin olisi nämä kaikki asetettava vakinaiselle palkkasäännölle. Niin pitkälle ei konttori kuitenkaan ole ehdotuksessaan tahtonut mennä, koska näyttää olevan paikallaan, että asianomaisen henkilön kunnokkuuden selville saamiseksi hänen tulee jonkin aikaa palvella ylimääräisenä, ennenkuin hänet otetaan konttorin vakinaiseen palvelukseen. Konttori on sentähden tyytynyt ehdottamaan vakinaisten laskuapulaisten luvun lisäämistä kolmesta neljäksi, joten, jos kaksi vakinaista laskuapulaista ylennetään assistenteiksi, ylimääräisistä laskuapulaisista kolme pääsisi vakinaisiksi ja kaksi jäisi nykyiseen asemaansa.

Samoin kuin assistenttien tulisi vakinaisten laskuapulaistenkin saada kaksi ikäkorotusta, kumpaisellakin kerralla 10 % palkastaan 5 ja 10 vuoden palveluksesta. Ikäkorotuksen 5 vuoden palveluksesta on Kaupunginvaltuusto jo aikaisemmin kahdessa tapauksessa myöntänyt konttorin esityksestä, ja näyttää sellainen etu olevan hyvillä syillä vahvistettava säännöksi.

Mitä sitten palkankorotuksiin tulee, on tämän oheisessa palkkaussäännön ehdotuksessa ensinnäkin virkamiesten palkkauksiin tehty se muutos, että konttorinjohtajan palkka on korotettu 7,000:stä 9,000 markkaan, aktuaarin (ehdotuksessa sanottu ensimmäiseksi aktuaariksi) 4,500:sta 6,400 markkaan ja amanuenssin (ehdotuksessa sanottu toiseksi aktuaariksi) 3,600:sta 4,800 markkaan. Tätä virkamiesten palkankorotusta täytyy pitää oikeutettuna, ensi sijassa syystä että tilastokonttorin toiminta on tuntuvasti laajentunut ja samalla työnjohto ja virkamiesten työ ylipäättään käynyt paljon raskaammaksi kuin konttoria perustettaessa voitiin edellyttää. Kun konttori Kaupunginvaltuustolle aikaisemmin osottamassaan kirjelmässä (*Kvston pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1914*) on tehnyt tarkempaa selkoa töittensä laadusta, mainittakoon tässä ainoastaan pari siihen

kuuluvaa seikkaa. Konttorilla johtosäätönsä 2 §:n 8 momentin mukaan oleva velvollisuus „huolehtia kunnallistilaston jatkuvasta kehittymisestä yhä suurempaan täydellisyyteen, selväpiirteisyyteen ja tarkkuuteen“, joka määräys eritoten sen johdosta että kunnallistilasto siihen aikaan, jolloin johtosäätö vahvistettiin, oli myöhästynyt, oli erittäin tarpeellinen ja jota konttori, niinkuin sen tilastojulkaisut osottanevat, on koettanut kunnan eduksi ja mahdollisuuden mukaan noudattaa, on tietenkin runsaasti lisännyt kunnallistilastollista työtä verraten siihen työmäärään, mikä ennen konttorin perustamista suoritettiin samalla työalalla ja minkä mukaan uuden kunnallistilastollisen viraston tehtävään laajuus aikanaan arvioitiin. Esimerkkinä tästä lisääntymisestä mainittakoon, että Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja vuodelta 1908, viimeinen ennen konttorin perustamista julkaistu, käsitti kaikkiaan 344 painosivua, jota vastoin nykyään painettavana oleva saman julkaisun 1914 vuoden laitos käsittää noin 530 painosivua, ja että konttorin kokonaan uudesti muodosteleman terveyden- ja sairaanhoitotilaston (ynnä eräiden siihen painatettujen kertomusten) laajuus on lisääntynyt 260:sta osittain sangen tiheästä painosivusta vuonna 1909 421 tiheään painosivuun vuonna 1914, minkä lisäksi on huomattava, että niin vuosikirjaan kuin terveyden- ja sairaanhoitotilastoonkin lisäksi tulleet uudet osat ylipäättään ovat tuntuvasti paljotöisemmät kuin niihin vanhastaan sisältyvät osat, joten vuosikirjan nykyään vaatiman työn hyvin käy arvioiminen kaksi ja terveyden- ja sairaanhoitotilaston työn lähes kolme kertaa suuremmaksi kuin mitä vastaaviin julkaisuihin vaadittiin ennen konttorin perustamista. Muutkin konttorin toimittamat julkaisut ovat paljon laajentuneet. Tämän ohessa lienee erikoisesti huomautettava, että julkaisutyö, vaikka onkin konttorin päätehtävä, ei suinkaan ole ainoa, mitä konttorissa suoritetaan, vaan on konttorin apua alun pitäen ja vuosien kuluessa lisääntyneessä määrässä ollut tarpeen monia muille kunnan lajoksille, milloin nämä ovat tarvinneet tilastollisia selvityksiä, yhdistelyjä tai tietoja, jota paitsi valtionviranomaisetkin ovat tuollaisissa tapauksissa yhä useammin alkaneet käyttää konttorin apua. Että suurin osa tätä konttorin päätehtävästä syrjässä olevaa työtä, jota tosin täytyy pitää konttorin luonnollisiin työtehtäviin kuuluvana, mutta jonka tulokset eivät esiinny sen julkaisuissa, on ollut sen laatuista, että sen ovat sopivimmin suorittaneet osin johtaja, osin muut virkamiehet, on asian luonnossa, eikä siihen olisi mitään muistuttamista, ellei tämä työ toisinaan sitoisi konttorin miespuolisia työvoimia siinä määrin, että se monessa tapauksessa vaikuttaa ehkäisevästi vakinaisten töiden kulkuun.

Seurauksena edellä kerrotuista seikoista on ollut, että konttorin virkamiesten toimintaan koko konttorin olemassaoloaikana on painunut ja täytynyt painua kovan, miltei keskeytymättömän kiirehtimisen leima. Ylityö arki-iltapäivin varsinaista työaikaa vastavassa määrässä ja enemmänkin on sentähden konttorin miespuolisella henkilökunnalla, eritoten johtajalla ja aktuaarilla, ollut sangen tavallista, jopa sääntönäkin, ja pyhätyötäkin on laajassa mitassa käytetty. Valaisevaa tässä kohden on m. m. niinikään, että konttorin johtaja kasaantuneiden töiden johdosta on ainoastaan kahtena kesänä kuudesta (vuosina 1912 ja 1915) katsonut voivansa käyttää oikeutenaan olevan kuukauden kesäloman kokonaan. Tosin lisääntyy konttorin miespuolinen henkilökunta ensintulevan tam-

mikuun 1 päivästä Kaupunginvaltuuston viime huhtikuun 11 päivänä tekemän päätöksen mukaan yhdellä amanuenssilla, mutta kun konttorin työ samasta ajankohdasta lähtien lisääntyy kauppaja- ja merenkulkutilastollisten julkaisujen laatimisella, on tämä työvoimain lisäys vain jonkin verran vähentävä ennestään olevain virkamiesten työtaakkaa ja senkin ainoastaan väliaikaisesti, koska asian luonnossa on, että se vuosien vieressä kasvaa, vaikkei konttorille annettaisikaan uusia työtehtäviä. Kun voimakkaankin velvollisuudentunnon ja elävänkin työharrastuksen ajan mittaan täytyy herpautua, ellei saa ainakaan lähipitään vastaavaa taloudellista korvausta, ei voi olla kaupungillekaan edullista enää palkata konttorin virkamiehiä määrillä, jotka eivät ole suhteelliset tehtyyn työhön, ja täytyy todella pitää onnellisena sattumana, ettei yksikään puheena olevista virkamiehistä toistaiseksi ole — vahingoksi konttorin töiden yhtäjaksoisuudelle — luopunut virastaan siirtyäkseen toiseen, tuottavampaan toimintaan.

Johtajan palkkauksen korottamista puoltaa tämän lisäksi sekin seikka, ettei hänellä tilastokonttorin johtosäännön mukaan ole oikeutta pitää muuta tointa, jommoinen rajoittava määräys kohtuuden mukaan näyttää olevan säädettävä ainoastaan niille kunnan virkamiehille, joilla on paremmat palkkaedut kuin johtajalla nykyään.

Mitä taas aktuaariin ja nykyiseen amanuenssiin (ehdotuksen mukaan ensimmäiseen ja toiseen aktuaariin) tulee, käy heidän virkatoimintaansa lähinnä vertaaminen tilastollisen päätoimiston ensimmäisen ja toisen aktuaarin virkatoimintaan, joista edellisellä on jo vuodesta 1884 lähtien ollut 6,000 markan ja jälkimmäisellä samasta ajasta lähtien 4,500 markan palkka, joita palkkoja kuitenkin jo kauan syystä on pidetty liian alhaisina ja joiden korottamista voi katsoa vain ajan kysymykseksi. Näin ollen ja kun mainituille virkamiehille niiden etujen lisäksi, mitä kaupungin virkamiehet nauttivat, on taattu leskien ja lasten eläkeoikeus, ei vastaaville tilastokonttorin virkamiehille ehdotettuja korotettuja palkkausmääriä (6,400 ja 4,800 markkaa) missään tapauksessa käy katsominen liian runsaiksi, pikemmin päin vastoin, varsinkin kun konttorin kunkin virkamiehen työmäärä, niinkuin monivuotinen kokemus on osottanut, on tuntuvasti suurempi kuin tilastollisessa päätoimistossa.

Sille uudelle amanuenssille, joka, niinkuin edellä mainittiin, tulee konttoriin asetettavaksi 1917 vuoden alusta, on tämän oheiseen ehdotukseen merkitty Kaupunginvaltuuston jo päättämä palkka eli 3,600 markkaa vuodessa.

Ehdotettujen assistentinvirkain vastaisille pitäjille on vuosipalkaksi merkitty 2,700 markkaa ja vakinaisille laskuapulaisille 2,100 markkaa, eli edellisille 225 ja jälkimmäisille 175 markkaa kuukaudessa. Konttorin naispuolisen henkilökunnan palkkausta arvioitaessa on otettu huomioon osin heidän työnsä laatu, osin samanlaatuissa kunnan viroissa oleville muille naisille maksetut palkat.

Se erikoisasema, mikä assistenteilla olisi muun naispuolisen henkilökunnan suhteen ja joka todellisuudessa on virkamiehen ja apulaisen välillä, vaatii epäamättä verraten hyvää palkkaa. Tätä ehdotettaessa 225 markaksi kuukaudessa, niinkuin edellä on mainittu, on pidetty silmällä assistenttien työn laatua, johon suoranaisesti verrattavaa työalaa ei ennestään liene kunnan virastoissa ja joka kaikissa tapauksissa on tuntuvasti vaati-

vampaa kuin niiden mainituissa laitoksissa palvelevien naisten, jotka saavat palkkaa 200 markkaa kuukaudessa.

Mitä taas tulee vakinaiisiin laskuapulaisiin, jotka nykyään, ikäkorotusta lukuun ottamatta, saavat palkkaa 125 markkaa kuukaudessa, on huomautettava, että heille tilastokonttorissa työn suoritukseen nähden asetetut ja asetettavat vaatimukset tavallisesti ovat ainakin yhtä suuret kuin mitä muissa kunnallishallintoon kuuluvissa virastoissa asetetaan kanslisteille, joiden palkkaus useimmissa tapauksissa on 200 markkaa kuukaudessa, ja tuntuvasti suuremmat kuin mitä teknillisissä laitoksissa asetetaan naispuolisille konttoriapulaisille, jotka jo pari vuotta palveltuaan varsin yleisesti saavat saman palkkamäärän. Täytynee sentähden pitää sangen kohtuullisena toivomuksena tilastokonttorin puolelta, että vakinaisten laskuapulaisten palkka korotettaisiin ehdotettuun, tuntuvasti alempaan määrään eli 175 markkaan kuukaudessa. Se seikka ettei konttori tässä kohden nyt ole tahtonut mennä pitemmälle, toisin sanoin koettaa saavuttaa täydellistä oikeudenmukaisuutta, ei johdu minkäänlaisista asiallisista syistä, vaan siitä, että meillä valitettavasti vielä yleisesti pidetään useinkin sangen rasittavaa ja tärkeää tilastollista yksityiskohtaista työtä liian vähäarvoisena.

Vertailun vuoksi mainittakoon, että Tukholman kaupungin tilastokonttorissa, missä naisten tilastotyö on paljon oikeudenmukaisemmin arvioitu, assistenteilla on vuosipalkkaa 1,800—2,400 kruunua ja vakinaisilla apulaisilla 1,200—2,000 kruunua, minkä ohessa edelliset ylimmät palkat viiden, joka kolmas vuosi tulevan ikäkorotuksen johdosta saavutetaan 15 vuoden ja jälkimäiset neljän, joka toinen vuosi tulevan ikäkorotuksen johdosta jo 8 vuoden palveluksella.

Mitä vihdoin tilastokonttorin vahtimestarin palkkaukseen tulee, on se ehdotuksessa korotettu 720:sta 900 markkaan vuodessa eli 60:sta 75 markkaan kuukaudessa. Kun useiden kaupungin virastojen apulaisvahtimestareilla on viimeksi mainittu tai korkeampikin kuukausipalkka ja konttorin vahtimestari itsenäisesti hoitaa toimensa, täytynee tätäkin palkankorotusta pitää täysin oikeutettuna.

Lukuun ottamatta aikaisemmin päätetyn uuden amanuenssin palkkausta kohoaisi tilastokonttorin palkkasääntö ehdotuksen mukaan 13,980 markalla nykyisestäään. Jos ehdotettu palkkaussääntö kuitenkin sinänsä vahvistetaan, voidaan ylimääräisten apulaisten palkkauserärahaa vähentää 3,000 markalla, joten siis erotus, lukuun ottamatta edellä mainitua poikkeusta, on 10,980 markkaa. Tämä summa näyttänee ensi silmäyksellä suurelta, mutta kun palkkojen korotus, niinkuin konttori toivoo voineensa osottaa, ainoastaan tietäisi oikeuden tekemistä jo kauan vallinneiden tukalain epäkohtain poistamiseksi, ei sitä kuitenkaan käyne pitääminen liiallisena.

Tilastokonttorin tarkoitus ei myöskään ole, että palkkoja korotettaisiin lisäämättä henkilökunnan velvollisuuksia. Jos nimittäin Kaupunginvaltuusto uuden palkkaussäännön hyväksyy, aikoo konttori lisätä päivittäistä työaikaansa yhdellä tunnilla. Konttorin töille ja siten kaupungille tästä koituvaa etua ei ole vähäksi arvattava, vaikkakin osa konttorin henkilökuntaa, niinkuin edellä mainittiin, jo nykyäänkin on päivittäin työskennellyt

melko paljon yli vahvistetun konttoriajan. Joka tapauksessa säästyisivät täten yhden ylimääräisen laskuapulaisen palkkausmenot, jommoinen apulainen muutoin olisi tarpeen osan vuotta kauppa- ja merenkulkuatilastoa varten.

Niinkuin edellä olevasta on käynyt selville, ei yksikään ehdotetuista palkankorotuksista ole millään tavoin kaupungissa vallitsevan kalliin ajan yhteydessä, ja pyytää konttori erikoisesti huomauttaa että, jos kallis aika olisi otettu huomioon ehdotettuja palkkausmääriä punnitessa, nämä epäilemättä olisi täytynyt ehdottaa paljon korkeammaksi kuin nyt on tehty. Tämän johdosta konttori kunnioittaen pyytää, että Kaupunginvaltuusto ottaisi esillä olevan palkkakysymyksen erikoisesti käsiteltäväksi niihin kalliinajan lisäystä tarkoittaviin hakemuksiin katsomatta, joita viime aikoina lienee annettu Valtuustolle tai Rahatoimikamariin.

Edellä lausutun nojalla pyytää konttori täten kunnioittaen anoaa:

että Kaupunginvaltuusto vahvistaisi tämän oheisen ehdotuksen tilastokonttorin uudeksi palkkaussäännöksi olemaan voimassa 1917 vuoden alusta.

Harald Dalström.

Liite II.

Ehdotus Helsingin kaupungin tilastokonttorin muutetuksi palkkaussäännöksi.

1 konttorinjohtaja, palkkaa	9,000: —
1 ensimmäinen aktuaari, palkkaa	6,400: —
1 toinen aktuaari, palkkaa	4,800: —
1 amanuenssi, palkkaa	3,600: —
2 assistenttia, palkkaa kumpikin 2,700: —	5,400: —
4 vakinaista laskuapulaista, palkkaa kukin 2,100: —	8,400: —
1 vahtimestari	900: —
	Yhteensä 38,500: —

Muist. Kaikki edellä luetellut henkilöt, paitsi vahtimestari, saavat 10 %:n palkankorotuksen palveltuaan 5 ja 10 vuotta samassa virassa.

Lausunto asiasta, joka koskee kokonaisurakkajärjestelmän käytäntöönottamista kaupungin rakennustöissä.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI

Syysk. 25 p:nä 1916.

N:o 764.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kaupunginvaltuustolle annetussa kirjoituksessa marraskuun 3 päivältä 1913 (Liite I) esittivät Suomen Rakennusmestariliiton Helsinginosastot mainitsemillaan syillä, että Kaupunginvaltuusto ottaisi harkittavaksi, eikö kokonaisurakkajärjestelmää jälleen mikäli mahdollista voitaisi ottaa käytäntöön Helsingin kunnallisissa rakennusyrytyksissä. Valmisteluvaliokunta lähetti kirjoituksen Rahatoimikamariin. Esitys, jota selostettiin sanomalehdissä, aiheutti erinäisiä työväenjärjestöjä Kaupunginvaltuustolle annetussa yhteisessä kirjelmässä marraskuun 20 päivältä samaa vuotta (Liite II) jyrkästi vastustamaan Rakennusmestariliiton vaatimusta, ja tämäkin kirjelmä lähetettiin Rahatoimikamariin huomioon otettavaksi asiaa käsiteltäessä. Kamari puolestaan käski kaupungin yleisten töiden Hallituksen lausua asiasta mielensä ja saikin mainitun Hallituksen tammikuun 22:ntena 1915 päivätyn lausunnon (Liite III), jonka ohessa seurasi kaupunginarkkitehdin Hallitukselle antama lausunto joulukuun 7 päivältä 1914 (Liite IV). Sosialilautakunnan puheenjohtajan, tri L. Ehrnroothin pyynnöstä lähetti Kamari sitten asian Sosialilautakuntaan, joka antoi huhtikuun 20:ntenä 1915 päivätyn lausunnon (Liite V) asian sosiaalisesta puolesta. Elokuussa samana vuonna antoivat enimmältä osalta samat työväenjärjestöt, jotka jo aikaisemmin olivat asiasta lausuneet mielensä, pääasiassa samaa sisällystä olevat kirjoitukset kuin edellä mainittukin sekä Kaupunginvaltuustolle (Liite VI) että kaupungininsinöörille, ja nämäkin kirjoitukset ynnä kaupungin yleisten töiden Hallituksen antama lausunto (Liite VII) lähetettiin Rahatoimikamariin. Lopuksi antoi Arkkitehtiklubi kuluvaan syyskuun 16 päivänä Kamarin pyynnöstä laatimansa mietinnön asiasta (Liite VIII).

Asiasta siten annetuissa lausunnoissa on esitetty eriäviä mielipiteitä urakkajärjestelmän sopivaisuudesta kunnallisissa rakennusyrytyksissä. Esi-

tyksentekijät, jotka huomauttavat, että Helsingin kaupunki aikaisemmin oli tavallisesti antanut rakennustensa teettämisen urakoitsijain toimeksi, mutta arvatenkin järjestyneen työväen vaatimuksesta luopunut tästä menettelytavasta, perustelevat palautumista urakkajärjestelmään sillä, että siten vältettäisiin usein uusiintuva rakennusyrityksiä varten myönnettyjen määrärahan ylitys, ja mainitsevat, että sanottua järjestelmää miltei yksinomaan käytetään suuremmissa sivistysmaissa sekä jo monet ajat Suomen valtion rakennusyrityksissä. Vastoin tätä käsitystapaa huomauttavat työväenjärjestöt, että kunnallisten rakennusyritysten antaminen yksityisten urakoitsijain suoritettavaksi tarjoisi mahdollisuutta kunnan varain väärinkäyttämiseen ja vähentäisi takeita kelvollisen työn saamisesta, minkä ohessa kunnan työntekijät menettäisivät sen varmemman toimeentulomahdollisuuden, jota kunnan työt heille tarjoovat varsinkin työnpuutteen vallitessa. Asiassa kuullut viranomaiset ovat eri teitä tulleet samaan johtopäätökseen, nimittäin ettei nykyään ole olemassa syitä Rakennusmestariliiton esityksen hyväksymiseen. Kaupunginarkkitehti koettaa lausunnossaan osottaa, että kokonaisurakkajärjestelmän käytäntöön ottaminen kunnan rakennusyrityksissä tuottaisi haittoja sekä hallinnollisessa suhteessa että työväenolojen järjestämisessä, samalla kun järjestelmän paremmuus muiden rakennustapain rinnalla on taloudelliselta kannalta epäilyksen alainen. Varsinkin olisi riitoja ja hankauksia odotettavana niiden korvausvaatimusten ja ylimääräisten laskujen johdosta, joita urakoitsija esittäisi alkuperäiseen rakennusohjelmaan tehtyjen muutosten perusteella, jommoiset muutokset, mikäli kokemus on osottanut, tuskin ovat vältettävissä tämän laatusissa töissä. Mitä taas työväenkysymykseen tulee, voi kunta, niin kauan kuin se välikäsittä hoitaa rakennustyönsä, järjestää ne niin, että työntekijäin kantajoukko säilyy kutakuinkin pysyväisenä ja siten turvatuissa oloissa voi kehittää ammattitaitoaan ja kunnokkuuttaan, mikä ei olisi laita, jos työt teetetäisiin urakalla. Urakkajärjestelmästä toivottua hyvää taloudellista tulosta vähentävät runsaat ylimääräiset laskut ja hyvin tarpeellisen, erittäin tarkan työvalvonnan kustannukset. Vastoin kaupunginarkkitehtia on kaupungin yleisten töiden Hallitus, huomauttaen ettei meillä ole olemassa suoranaisia kokemuksia kokonaisurakkajärjestelmän käyttökelpoisuudesta monipuolisemmissa rakennusyrityksissä, joissa tulevat kysymykseen lämpöjohdot ja muut erikoislaitteet, ollut sitä mieltä, että mainitun järjestelmän käyttämisestä olisi erinäisiä myönteisiä etuja, niinkuin että hankkeissa olevan rakennusyrityksen kustannukset olisivat heti määrättävissä, että kartettaisiin tekemästä muutoksia vahvistettuun rakennusohjelmaan sekä että urakoitsija yksityisomaisuudellaan vastaa kelvottoman työn aiheuttamista kuluista. Järjestelmän varjopuolina mainitaan, että urakalle annettuja rakennustöitä ei voi teettää hätäaputoimin työnpuutteen kohdatessa ja että kaupungin

täytyy erikoistoihin käyttää ainoastaan semmoisia aliurakoitsijoita, mitkä pääurakoitsija hyväksyy. Hallituksen mielestä kuitenkin se seikka olisi omansa enimmin vaikeuttamaan kokonaisurakkajärjestelmän käytäntöön ottamista, että sopimusta tehtäessä päätetyn rakennusyrityksen teettämisestä tavallisesti ei ole olemassa kyllin täydellistä yksityiskohtaista selvitystä, minkätähden halulliset urakoitsijat eivät saa riittävää aineistoa voidakseen laatia paikkansa pitäviä laskelmia. Sama epäkohta on Hallituksen mielestä syynä siihen, että rakennuskustannukset usein ylittävät myönnetyt määrärahat, minkätähden Hallitus ehdottaa, että rakennusasiain valmistelu vastedes toimitettaisiin tähänastista seikkaperäisemmin ja että rakennusasiat alistettaisiin Kaupunginvaltuuston tutkittaviksi kaksi eri kertaa, nimittäin ensin alustavassa vaiheessa, jolloin Valtuusto luonnospiirustusten ja likimääräisen kustannusarvion johdolla tekisi periaatteellisen päätöksen ja sittemmin asian tultua täysin selvityksi ratkaisisi sen sekä vahvistaisi määrärahan. Niinkuin Hallitus huomauttaa, on tämä menettely täysin sen mukainen, mitä Kaupunginvaltuusto joulukuun 7 päivänä 1909 päätti rakennusasiain käsittelystä. Tällä keinoin kävisi Hallituksen mielestä mahdolliseksi käyttää kokonaisurakkajärjestelmää, mutta Hallitus lausuu sen ohessa, että laskujärjestelmä, s. o. työn jakaminen useampiin yksikköihin erikoisliikkeiden suoritettavaksi luultavasti olisi edullisempi, sen johdosta että korvaus, mikä kokonaisurakoitsijan täytyy laskea hyväkseen siitä, että hän vastaa aliurakoitsijan työstä, jäisi pois, minkä ohessa työkunnatkin ehkä voisivat ottaa osaa kilpailuun. Hallituksen lausunto päättyy kahteen ponteen, joissa ehdotetaan, että suurempain rakennusyritysten rakennustoimikunnat saisivat määrätä työn teettämistavan sekä että Kaupunginvaltuusto ottaisi harkittavaksi ehdotuksen rakennusasiain seikkaperäisemmästä valmistelusta.

Sen sijaan että edellä kerrotut lausunnot pääasiassa ovat kohdistuneet esillä olevan kysymyksen taloudelliseen ja rahalliseen puoleen, kiinnittää Sosialilautakunta lausunnossaan etusijassa huomiota siihen, mitä urakkajärjestelmä vaikuttaa työväenoloihin, katsottuna eritoten työntekijäin ja käsityöläisten kannalta. Lautakunta tekee selkoa niistä järjestävistä säännöksistä, joiden avulla eri maissa on koetettu torjua sitä painostuksen vaaraa, jota urakkajärjestelmä tuottaa työehtoihin nähden, ja jotka kohdistuvat pisimpään työaikaan ja alimpiin palkkoihin, työttömyyden ehkäisytapaan, kotiteollisuuden kieltämiseen, työlakkoja ja työntekijäin yhdistymisvapautta sekä käsiammatin suojelusta koskeviin määräyksiin. Tuollaisia määräyksiä on valtion ja kunnan töissä noudatettavina Englannissa, Ranskassa, Belgiassa, Hollannissa, Italiassa ja Saksassa, jota vastoin tähän kuuluvia seikkoja ei ole mainittavasti otettu huomioon pohjoismaissa. Suomessa on tehty ehdotus valtion töiden järjestämiseksi myöskin mikäli urakkajärjestelmää koskee, mutta tuloksetta. Lautakunta esittää tilasto-

tietoja kymmenen viime vuoden kuluessa suoritetuista Helsingin kaupungin huonerakennustöistä ja näissä töissä käytettyjen työläisten lukumäärästä sekä huomauttaa, että kunnan suurten töiden sosiaaliset vaikutukset ovat sitä helpommin järjestettävissä, mitä enemmän kunta pysyttää töiden teettämisen omissa käsissään. Kun kuitenkin Lautakunnan käsityksen mukaan vielä kaukaisiin aikoihin lienee teetettävä töitä, jotka vaativat työnjohtajilta ja työntekijöiltä semmoista erikoista teknillistä taitoa, jota ei ole kunnan Rakennuskonttorin virkamiehillä eikä työläisillä, saanee edellyttää nykyisen sekajärjestelmän edelleen pysyvän käytännössä, joten siis, vaikkei kokonaisurakkaa otetakaan käytäntöön, erikois- ja osaurakoita käytetään. Olisi sentähden tärkeää, että laadittaisiin säännöt kunnan urakkatöiden antamisesta ja suorittamisesta, ollen työntekijäin ja käsityöläisten edutkin tässä otettava huomioon.

Selvityksen tähän kuuluvista oloista Ruotsin suuremmissa kaupungeissa ja Kööpenhaminassa, mikäli koskee kunnallisten rakennusyriyten järjestämistä ja valvontaa sekä urakkajärjestelmän käyttämistä niissä, oli hankkinut se valiokunta, jonka Kaupunginvaltuusto oli asettanut pohtimaan kysymystä lisämäärärahan myöntämisestä kaupungin uutta kulkutautisairaala varten. Valiokunnan Rahatoimikamarin käytettäväksi antamain asiakirjain joukossa on erinäisiä Tukholman kaupunginvaltuustossa tehtyjä esitysehdotuksia, sikkäläisen valmisteluvaliokunnan lausuntoja, valtuuston pöytäkirjoja ja lausuntoja, liitteitä Malmön kaupunginvaltuuston pöytäkirjoihin, Kööpenhaminan kunnan töissä ja tavaranhankinnoissa noudatettavia yleisiä sääntöjä sekä Ruotsin kaupunkiliiton (Liite IX) ja Kööpenhaminan maistraatin kirjelmät. Mainitut lausunnot, joista useimmat koskevat kunnallisten rakennustöiden keskittämistä ja valvontatoimenpiteitä, jota vastoin ainoastaan harvalukuiset koskevat urakkajärjestelmää, osottavat, ettei itse rakennuttamistapaan nähden yhdelläkään noista paikkakunnista vielä ole aikaansaatu yhdenmukaista menettelyä sekä että urakkajärjestelmän sopivaisuudesta on jyrkästi eriäviä mielipiteitä. Yleensä näyttää vallitsevan se käsitys, että kullakin eri rakennuttamistavalla toisiin verraten on etunsa, jotka eri oloissa voivat olla ratkaisevia, minkätähden järjestelmän valinta on tehtävä kussakin eri tapauksessa. Vuonna 1909 vahvistetussa Tukholman kaupungin rakennuskonttorin johtosäännössä tosin on määräys, että kaikki kaupungin työt on, kun sopivasti voi käydä päinsä, teetettävä julkisesti vaadittujen urakkatarjousten pohjalla, ja lukuisia töitä onkin teetetty sillä tavoin, mutta tämä määräys sallii kuitenkin valita muitakin järjestelmiä myöntäen niiden voivat olla sopivampia. Kokonaisurakkoihin nähden ilmoitetaan Kööpenhaminasta, että niitä siellä käytetään harvoin ja silloinkin ainoastaan pienemmissä töissä.

Arkkitehtiklubi, jolla täytyy katsoa olevan melko suurta kokemusta tähän kuuluvista oloista, semmoisina kuin ne ovat meidän maassa kehittyneet,

lausuu mielensä asiasta jonkin verran varovasti. Klubi huomauttaa, että kokonaisurakkajärjestelmää ei ole täällä käytetty laajemmassa mitassa, sillä erikoisteknilliset työt on tavallisesti erotettu urakasta. Tätä menettelyä on tavallisesti noudatettu yleisten rakennusten Ylihallituksen teettämässä töissä, mutta viime aikoina on kaikki rakennustyöt luovutettu yhdelle ainoalle urakoitsijalle, jolloin Ylihallitus kuitenkin on varannut itselleen vallan hyväksyä tuollaisissa tapauksissa käytetyt aliurakoitsijat. Harvemmin on kokonaisurakkaa käytetty yksityisissä rakennusyrytyksissä, mutta näissäkin on työnantaja useimmiten teettänyt erikoistyöt eri urakalla. Järjestelmän eduista ja haitoista on Arkkitehtiklubissa lausuttu eriäviä mielipiteitä, vaikka asiaa on tarkastettu yksinomaan työnantajakannalta, toisin sanoin teknillistä ja taloudellista tulosta silmällä pitäen. Samoin kuin kaupungin yleisten töiden Hallitus on Arkkitehtiklubikin sitä mieltä, että asiantunteva ja huolellinen rakennustyön valmistelu on perusehtona kokonaisurakkajärjestelmän menestykselliselle käyttämiselle. Klubi on aivan yksimielinen siitä, että olisi erittäin suotavaa, että maassamme syntyisi taitava ja voimakas urakoitsijakunta ja että urakoimistoiminnan pohjana olevat olot kehittyisivät ja täydentyisivät asianmukaisella tavalla. Tämä edellyttää ensinnäkin urakan tarkkaa ja täydellistä valmistelua, sitten täydellisiä ja selviä sopimuksia sekä vihdoin hyvin järjestettyä ja täydellisemmin kehittynyttä sovittelumenettelyä. Klubi onkin viime aikoina laatinut uuden urakkasopimuskaavakkeen, jonka Suomen Rakennusmestariliiton Helsinginosastokin on hyväksynyt. Lopullisena käsityksenään kokonaisurakkajärjestelmän käyttökelpoisuudesta Helsingin kaupungin kunnallisissa rakennustöissä lausuu klubi, että järjestelmä pienenlaisia ja keskikokoisia rakennusyrytyksiä suoritettaessa tarjoaa monta etua, vaikka täytyy kussakin eri tapauksessa harkita, onko isompia ja kalliimpia erikoisteknillisiä töitä sisällytettävä urakkaan. Varsin suurissa tai monipuolisissa rakennusyrytyksissä samoin kuin teetettäessä taiteellisilla koristeilla runsain määrin varustettuja rakennuksia tai pitkää työaikaa vaativia rakennusyrytyksiä on kokonaisurakkajärjestelmää maassamme toistaiseksi vaikea käyttää. Sitä vastoin käy nykyään monessa tapauksessa puoltaminen sitä menettelyä, että työn pääosa eli kaikki rakennusteknilliset osat luovutetaan pääurakoitsijalle, jota vastoin erikoistöiden, niinkuin lämpöjohtojen y. m. s. teettäminen, annetaan eri liikkeiden toimeksi.

Asiasta saatu selvitys näyttää epäamättömästi viittaavan siihen, että Helsingin kaupungin kannalta ei olisi aivan hyvin harkittua sitoutua yhteen ainoaan järjestelmään kunnallisten rakennustöiden teettämiseksi, vaikkakin nämä, niinkuin Rakennusmestariliiton esitys tarkoittanee, rajoitettaisiin yksin-

omaan huonerakennustoihin. Helsingissä esiintyy tuon tuostakin, ja sitä useammin mitä enemmän kaupunki kehittyy, niin laajoja ja niin monipuolisia rakennusyrityksiä, että niitä kaikkien asiassa kuultujen ammattimiesten yksimielisen lausunnon mukaan ei käy edullisesti teettäminen kokonaisurakalla, jota vastoin mainittu järjestelmä, jonka hyvät puolet yhtä yleisesti tunnustetaan, toiselta puolelta voi hyvin tulla käytäntöön pienempiä, yksinkertaisempia rakennustöitä teetettäessä. Kun on kysymys kunnallisista töistä, on niinkään jonkin verran painoa pantava siihen, mitä työtapo vaikuttaa työväenoloihin, ja ajateltavissa on, että sosiaaliset näkökohdat, eritoten työnpuutteen vallitessa, ratkaisevat asian laskujärjestelmän hyväksi, vaikeivät huonerakennustyöt sesonkitöinä sovellukseen hätäaputoiksi. Näyttää sentähden siltä, kuin kaupungin ei olisi riistettävä itseltään mahdollisuutta kussakin eri tapauksessa valita yrityksen laatua ja kulloinkin vallitsevia työoloja parhaiten vastaava järjestelmä.

Edellytettävissä kuitenkin on, että monessa tapauksessa tulee valittavaksi urakkajärjestelmä, kokonaisu- tai osaurakka, ja tähän katsoen on tässä yhteydessä erinäisiä ehdotuksia tehty. Kaupungin yleisten töiden Hallitus on vaatinut, että rakennusasioita on valmistettava seikkaperäisemmin kuin tähän asti on pidetty tarpeellisena, Arkkitehtiklubi on lausunut samantapaisen toivomuksen ja sen lisäksi esittänyt toivomuksia sopimukseen ja sovittelumenettelyyn nähden. Sosialilautakunta on huomauttanut, että olisi laadittava kunnan urakatöiden antamisessa ja teettämisessä noudatettavat säännöt. Kaikki nämä vaatimukset, jotka hyvin käyvät yhteen keskenään, näyttävät olevan hyvin perusteltuja, ja ehdotetut toimenpiteet ovat omansa suomaan kaupungille mahdollisuuden käyttää hyväkseen urakkajärjestelmän tuottamia etuja. Hallituksen ehdottama rakennusasiain käsittelytapa (Liite III) tuskin kuitenkaan kaivannee Kaupunginvaltuuston vahvistusta, koska Valtuusto sen jo on pääasiassa hyväksynyt (jouluk. 7 p:nä 1909, ks. 1909 vuoden kunnalliskertomus, siv. 55) ja sitä voitaneen ilman muuta käyttää. Sitä vastoin ei vielä ole annettu määräyksiä urakatöiden järjestämiseksi edellä mainituilta kohdin, ja varmaankin olisi kunnalle eduksi, jos niitä saataisiin aikaan. Kaupunginvaltuusto on kuitenkin käsitellessään kysymystä lisämäärärahan myöntämisestä Helsingin kaupungin uutta kulkutautisairaala varten viime toukokuun 16 päivänä päättänyt käskeä Rahatoimikamarin yksissä neuvoin kaupungin yleisten töiden Hallituksen kanssa laatia ehdotuksen lähemmiksi säännöiksi kunnallisten rakennusyritysten suunnittelusta ja järjestämisestä (*Kvston pain. asiakirj. N:o 20 vuodelta 1916*), ja on Rahatoimikamari tätä tehtävää täyttääksään ottava käsiteltäväksi tässäkin puheena olevan kunnallisten rakennustöiden hoidon puolen, minkätähden Valtuuston erikoinen päätös tästä asiasta ei näytä tarpeelliselta.

Edellä lausutun johdosta pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Suomen Rakennusmestariiliton Helsinginosastojen esitys kokonaisurakkajärjestelmän jälleen käytäntöön ottamisesta ei aiheuta muuta toimenpidettä.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

Herroille Helsingin Kaupunginvaltuusmiehille.

Vielä kymmenen vuotta takaperin teetettiin kunnan rakennukset Helsingissä siten, että kukin rakennustyö kokonaisuudessaan annettiin urakoitsijan suoritettavaksi. Tästä menettelystä kunta kuitenkin luopui, arvatenkin järjestyneiden työntekijäin vaatimuksesta. Kaikki kunnan nyttemmin teettämät huomattavat rakennusyritykset on suoritettu n. s. laskujärjestelmää noudattaen. Kun kuitenkin kokemus osoittaa, että lukuisat kunnan rakennusyrityksiä varten laaditut kustannusarviot on ylitetty melko suurilla summilla, pyytävät Suomen Rakennusmestariiliiton Helsingin ruotsalainen ja suomalainen osasto täten kunnioittaen Herroja Valtuusmiehiä ottamaan harkittavaksi, eikö kokonaisurakkajärjestelmää jälleen kävisi mahdollisimman laajassa mitassa ottaminen käytäntöön Helsingin kunnan rakennusyrityksissä.

Että kokonaisurakkajärjestelmää miltei yksinomaan käytetään suurempain sivistysmaiden kunnallisissa rakennusyrityksissä, on seikka, joka mielestämme tukee sitä käsitystä, että samaa järjestelmää kävisi menestyksellä noudattaminen meilläkin. Kaikki Tukholman kaupunkikunnan rakennustyöt teetetään urakalla.

Yleisten rakennusten Ylihallituskin on jo monet ajat ja tietääksemme parhaalla tuloksella käyttänyt kokonaisurakkajärjestelmää missä suinkin on käynyt päinsä.

Helsingissä, marraskuun 3 päivänä 1913.

Suomen Rakennusmestariiliiton Helsinginosastot:

Rich. Willman.

Edvin Udd.

Nest. L. Eskola.

E. Aarnio.

Yrjö Simitä.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kuluvan marraskuun 8 päivänä kerrottiin täkäläisissä sanomalehdissä Suomen Rakennusmestariliiton Helsingin Kaupunginvaltuustolta anoneen, että kunnan *rakennustöissä* otettaisiin jälleen käytäntöön *kokonais-urakkajärjestelmä*, jolla ymmärretään, että kunnan työt annettaisiin kokonaisuudessaan yksityisten urakoitsijain teetettäväksi.

Tämän johdosta olemme me, Helsingin rakennusteollisuuden eri ammattialoilla työskentelevät asianomaisten työväenjärjestöjen jäsenet kokoontuneina yhteiseen kokoukseen kuluvan marraskuun 16 päivänä, sekä itse puolestamme että kuluvan marraskuun 12 päivänä olleen Helsingin työttömien yleisen kokouksen pyynnöstä ja valtuuttamina, Helsingin kunnan sekä jäsenenä että työläisinä, yksimielisesti päättäneet panna mitä jyrkimmän vastalauseen rakennusmestariliiton edelläsanotun anomuksen Valtuustossa mahdollisesti kyseenalaiseksi tulevaa hyväksymistä vastaan; seuraavilla perusteilla.

Kunnan rakennustöiden yksityisten urakoitsijain käsiin luovuttaminen olisi omansa avaamaan monipuolisen mahdollisuuden kunnan varojen väärinkäytölle yksityisten urakoitsijain hyödyksi, sekä saattamaan kunnan töiden luotettavuuden epävarmalle pohjalle, josta saattaa koitua ikäviä seurauksia koko kunnalle ja sen työolojen yleiselle terveelle kehitykselle, koska pienemmissäkin erissä urakoitsijain käsissä olleita kunnan töitä on todistettavasti jo aikaisemmin suoritettu kelvottomasti kunnan vahingoksi.

Tämän lisäksi olisi kunnan töiden urakoitsijain käsiin luovuttaminen omansa saattamaan kunnan työntekijät sellaiseen asemaan, ettei heillä yleisen työttömyydenkään uhatessa tulisi olemaan minkäänlaista turvaa edes kunnankaan töiden puolelta, töiden ja työläisten järjestelyn ja määräysvallan siirtyessä yksityisten urakoitsijain käsiin. Kaikki nekin toiveet, mitä kunnan työntekijät ovat uhkaavan työttömyyshädän johdosta kunnan töihin kiinnittäneet, tulisivat rakennusmestariliiton anomuksen hyväksymisellä lopullisesti murskatuiksi, kunnan työläisten ja heidän kohtalonsa joutuessa kokonaan yksityisten urakoitsijain miellivallasta riippuvaksi. Tästä olisi välttämätön seuraus se, että kunnan veronmaksukykyisten työntekijäin luku tulisi tuntuvasti vähenemään, jotavastoin se joukko tulisi suuressa määrin lisääntymään jota kunta on velvollinen joko köyhäintalossa tahi muilla hätäaputoimenpiteillä ylläpitämään ja turvaamaan.

Kun siis urakkajärjestelmä käytännössä on kokonaisuudessaan suuresti vahingollinen sekä kunnalle että kunnan työntekijöille, ei urakkajärjestelmän laajentamista ole missään tapauksessa hyväksyttävä, vaan päinvastoin pyrittävä siihen, että kunnan töissä yleensä mahdollisimman vähän käytetään urakkajärjestelmää missään muodossa.

Luottaen siihen, että arvoisa Valtuusto ottaa huomioonsa tämän edellämainitun, kunnan asianomaisten työntekijäin vakavan mielipiteen tässä asiassa, semminkin, kun tämä kysymys kaikkein lähimmin koskee juuri meitä, Helsingin kunnan rakennustyöntekijöitä:

Merkitsemme kunnioittaen,

Helsingissä, 20 päivänä marraskuuta 1913.

Helsingin Ajuri a. osaston puolesta:

K. Virta.
puheenjohtaja.

Abel Tolonen.
v. t. kirjuri.

Suomen muurarien liiton osasto I puolesta:

Edv. Nyqvist.
puheenjohtaja.

D. Hiltunen.
kirjuri.

Suomen Tehdas- ja Sekatyöväen liiton os. N:o I Helsingin
Tiilenkantajain am. os. puolesta:

H. Nurmi.
puheenjohtaja.

A. Sirén.
kirjuri.

Suomen Tehdas- ja Sekatyöväenliiton osaston N:o 4 Helsingin
Ulkotyöläisnaisten ammattiosaston puolesta:

Sanni Hänninen.
v. puheenjohtaja.

Alina Sillanpää.
kirjuri.

Suomen Maalarint. t. liiton Helsingin osaston N:o 1:den puolesta:

V. Tamminen.
puheenjohtaja.

Eetu Airola.
kirjuri.

Suomen Muurari l. H:gin Rappari A. O. N:o 34 puolesta:

Adolf Lainio.
puheenjohtaja.

John Hämeensalo.
kirjuri.

Suomen Tehdas- ja Sekatyönt. l:n os. N:o 16.

K. Kukkonen.
v. puheenjohtaja.

N. N. Timonen.
kirjuri.

Suomen Kivityöntekijäliiton os. N:o 1 puolesta:

J. Holpainen.
puheenjohtaja.

Edv. Huttunen.
kirjuri.

Suomen Kivityöntekijäliiton os. N:o 2 puolesta:

K. W. Messulin.
puheenjohtaja.

J. Pitkänen.
kirjuri.

Suomen Kivityöntekijäliiton os. N:o 8 puolesta:

N. Wuorinen.
puheenjohtaja.

F. Bergman.
kirjuri.

Suomen Tehdas- ja Sekatyönt. l:n Sementtityöntek. os. N:o 77 puolesta:

P. Nevalainen.
puheenjohtaja.

Helsingin kunnan työntekijäin osaston puolesta:

T. Kort.
puheenjohtaja.

A. Lintunen.
kirjuri.

Suomen Kaakeli-, Fajanssi- ja Uunintekijäin l:n os. N:o 1 Helsingin
Uunintekijäin A. Osaston puolesta:

J. E. Wuorio.
kirjuri.

Suomen Tehdas- ja Sekatyöväen liiton Helsingin asfalttityöläisten
a. o. N:o 70 puolesta:

Y. Kanerva.
puheenjohtaja.

O. Mäkinen.
kirjuri.

Suomen Tehdas- ja Sekatyöntekijäin liiton Osaston N:o 50 Kipsi- ja Riksi-
levytyöntekijäin a. o. puolesta:

K. Tuominen.
puheenjohtaja.

O. A. Valtanen.
kirjuri.

Helsingin Ulkotyöväenyhdistyksen puolesta:

J. A. Koskinen.
kirjuri.

Helsingin Kirvesmiesten ammattiosaston puolesta:

E. J. Hämäläinen.
puheenjohtaja.

K. N. Holm.
v. t. kirjuri.

**HELSINGIN KAUPUNGIN
YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS.**

Helsingissä,

tammik. 22 p:nä 1915.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 13.

Sittenkun Hallituksen oli Rahatoimikamarin lähetteessä marraskuun 5 päivältä 1913 käsketty antaa lausunto Suomen Rakennusmestariliiton tekemän esityksen johdosta että n. s. kokonaisurakkajärjestelmä otettaisiin käytäntöön kaupungin rakennusyrytyksissä, samoin kuin erinäisten työväen ammattiyhdistysten asiasta antamasta lausunnosta, pyytää Hallitus kaupunginarkkitehdin annettua lausunnon kunnioittaen esittää seuraavaa:

Mainitun esityksensä perustelemiseksi huomauttaa Rakennusmestariliitto, että kaupungin rakennusyrytyksistä erinäisissä tapauksissa on ollut kustannuksia tuntuvasti enemmän kuin vastaavan kustannusarvion loppusumma sekä että tämä asianlaita lähinnä olisi johtunut siitä, ettei näitä yrityksiä ollut toimeenpantu urakkajärjestelmää käyttämällä.

Tämän edellytyksen paikkansapitäväisyyden selvittämiseksi on Hallitus katsonut olevan lähemmin valaiseminen edellä mainitusta järjestelmästä olevia etuja ja haittoja sekä tällä pohjalla selvittäminen, onko rakennusmäärärahan ylitys johtunut siitä, ettei urakkajärjestelmää ole käytetty kaupungin rakennusyrytyksissä, vai onko siinä kenties ollut muita syitä vaikuttamassa.

Kokonaisurakkajärjestelmä tietää Hallituksen käsityksen mukaan sitä, että yksi ainoa henkilö saa toimekseen valmistaa kaikki ne laitokset, mitkä yhteensä muodostavat täydellisen rakennuksen tai rakennusryhmän. Onko Rakennusmestariliitolla sama käsitys asiasta vai tarkoittaako liitto ainoastaan nimenomaisten rakennusteknillisten töiden suoritusta, ei käy edellä mainitusta esityksestä selville, mutta Hallitus pyytää kuitenkin huomauttaa, että mikäli sille on tunnettua, ei kokonaisurakkajärjestelmää ole maassamme mainittavassa määrässä käytetty, paitsi kun on ollut kysymys tavallisten rakennusten teettämisestä, joissa ei ole ollut lämpöjohtoja eikä muita koneteknilliseen alaan kuuluvia erikoislaitteita. Suoranaista kokemusta järjestelmän käyttökelpoisuudesta ei siis ole olemassa, mutta sen tuottamiksi eduksi käynee mainitseminen: että määrärahan riittäväisyyden voi todeta, kohta kun urakkatarjoukset on annettu; että vahvistettua rakennusohjelmaa vastahakoisesti muutetaan, koska tästä johtuisi tehdyn sopimuksen muuttaminen tai täydentäminen; että mahdollisesti tarpeellisiksi havaittujen muutosten aiheuttamat lisäkustannukset selvästi tulevat näkyviin urakoitsijan siinä tapauksessa antamista tiedoista; että kustannukset jonkin erikoislaitteen yhdistämisestä toiseen sisältyvät kokonaisurakkasummaan eivätkä siis arvaamattomilla määrillä lisää rakennusyrytyksen menoja,

sekä vihdoin että vastuu ja kustannukset vaja-arvoisen rakennusaineen tai huonon työn aiheuttamista puutteellisuuksista kohtaavat urakoitsijaa, joka siten itsekohtaisella omaisuudellaan vastaa urakkasumman ylityksestä.

Vastoin näitä sangen huomattavia etuja on mainittavissa vain kaksi seikkaa, jotka kaupungin kannalta katsoen ovat sitä laatua, että niitä käy pitäminen haittoina, nimittäin että urakoitsijaa tuskin käy velvoittaminen urakkasummaa korottamatta alottamaan tai yleensä teettämään työtä hänelle sopimattomaan aikaan taikka myös työhön ottamaan yksinomaan kaupungista kotoisin olevia työntekijöitä, joten kaupungin omia rakennusyrityksiä ei voitaisi mainittavassa määrässä ottaa huomioon miltei joka talvi kaupungin työttömille tarpeellisia hätäaputoita järjestettäessä. Lisäksi lienee huomautettava, että henkilö, joka on ottanut kokonaisurakan suorittaakseen, ei tavallisesti liene halukas luovuttaessaan erikoistöitä aliurakoitsijan teetettäväksi suomaan tässä kohden määräysvaltaa rakennuttajalle, vaan saa tämä tyytyä valitsemaan niiden joukosta, jotka kokonaisurakoitajia puolestaan hyväksyy.

Vastamainitut seikat eivät kuitenkaan näytä niin painavilta, että niitä kävisi pitäminen esillä olevassa tapauksessa ratkaisevina, vaan lienee kokonaisurakkajärjestelmän katsottava tarjoovan niin huomattavia etuja, että sitä kävisi syyllä puoltaminen, jos olisi luultavaa, että järjestelmää voisi joka tapauksessa noudattaa. Mutta näin ei kuitenkaan ole laita. Sillä varmuuden saamiseksi rakennusyrityksen lopullisista kustannuksista ei urakoitsijan tule, niinkuin tähän asti on yksinkertaisempiin rakennusyrityksiin nähden menetelty, nojata tarjoustaan olemassa olevan, ehkäpä ei täysin luotettavan kustannusarvion ilmoituksiin ainemääristä, vaan tulee hänen omien laskelmainsa pohjalla ja ilman kustannusarvion apua arvioida se summa, josta hän tarjoutuu työn suorittamaan saamatta tarjousta tehdessään varata itselleen lisäkorvausta, paitsi siinä tapauksessa että yleistä ohjelmaa ei ole noudatettu. Mutta tuollaisia laskelmia ei voi läheskään varmasti toimittaa, ellei ole olemassa tarkkoja pää- ja yksityiskohtaisia piirustuksia sekä erikoistöiden laatua, laajuutta ja tarkoitusta osottavaa täydellistä työohjelmaa. Ellei näitä edellytyksiä ole olemassa, joutuu halullinen urakoitsija tietenkin liian suureen vahingonvaaraan. Tosin on tähänkin asti kutakin rakennusyritystä varten laadittu sekä piirustukset että ohjelma lopullisen kustannusarvion perustukseksi, mutta kun tarpeellisia erikoislaskelmia useinkaan ei ole voitu tehdä, ennenkuin kaupunginviranomaiset ovat rakennusasian lopullisesti ratkaisseet, minkä johdosta tarkoitukseen tarpeellista määrärahaa ei ole ollut olemassa ja siis on täytynyt tyytyä likimääräiseen arvioon, näyttää ilmeiseltä, että laskelmat eivät voi olla täysin luotettavia. Ja nämä ovatkin ne pääasiallisimmat syyt, jotka vaikeuttavat kokonaisurakkajärjestelmän käytäntöön ottamista ja saavat aikaan, että rakennuskustannukset ylittävät myönnetyn määrärahan.

Kun siis Hallituksen käsityksen mukaan kaupungin suurisuuntaisempain rakennusyritysten valmistelun tulisi olla seikkaperäisempi kuin mitä tähän asti on pidetty riittäväenä, rohkenee Hallitus ehdottaa menettelytapaa, joka, vaikkei se anna ehdottoman varmoja takeita arvaamattomain tapausten varalta, kuitenkin tarjoisi tilaisuuden kutakuinkin luotettavasti laskea rakennusyrityksen lopulliset menot, ja tämä menettelytapa, joka pää-

piirteissään on Kaupunginvaltuuston joulukuun 7 päivänä 1909 rakennusasiain käsitelystä tekemän päätöksen mukainen, olisi seuraava:

Kohta kun kysymys jonkin rakennusyrityksen toimeenpanemisesta on herätetty, on asianomaiselta viranomaiselta hankittava ohjelma, joka osottaa ne vaatimukset, mitkä rakennuksen tulee täyttää. Tämän ohjelman pohjalla laaditaan luonnospiirustukset ja likimääräinen kustannusarvio, minkä jälkeen Kaupunginvaltuusto periaatteessa lausuu mielensä yrityksestä osottamatta kuitenkaan määrärahaa muuta kuin asian erikoisselvitystä varten. Pohjatutkimusten toimitettua laaditaan näillä varoilla sittemmin tarkat pää- ja yksityiskohtaiset piirustukset sekä hankitaan selvitystä ja tietoja erikoisliikkeiden valmistettaviksi annettavain erikoislaitosten, esim. lämpöjohdon, höyrykeittiön y. m. kustannuksista sekä tehdään seikkaperäinen työselitys. Siten hankitun aineiston pohjalla laaditaan lopullinen kustannusarvio ja asia alistetaan Kaupunginvaltuuston lopullisesti ratkaistavaksi, jolloin, jos selvitystä pidetään riittävänä, määrärahasumma vahvistetaan.

Jos tuollainen täydellinen seikkaperäinen selvitys on olemassa, voi työn sittemmin antaa joko kokonaisurakalla teetettäväksi tai jakaa useampaan yksikköön, joista kukin annetaan erikoisliikkeen suorittavaksi. Jälkimäinen vaihtopuoli, jota tavallisesti on käytetty rakennustöitä teetettäessä n. s. laskujärjestelmän mukaan, olisi ehkä edullisempi, sikäli että se korvaus, mikä kokonaisurakoitsijan aina täytyy laskea siitä, että hänen on vastattava aliurakoitsijankin työstä, jäisi pois, minkä ohessa näyttää luultavalta, että työkunnatkin siinä tapauksessa voisivat menestyksellä käydä kilpailemaan.

Edellä lausuttuun viitaten Hallitus, jonka mielestä suoranaisena syynä rakennusmäärärahaan ylitykseen ei ole ollut eri töiden teettämistapa, vaan pikemmin asian osaksi tavallisesti tullut liian niukka valmistelu, ja joka ei myöskään ole katsonut kokonaisurakkajärjestelmää joka tapauksessa edulliseksi, pyytää kunnioittaen ehdottaa:

että ne rakennustoimikunnat, joiden asiana isonlaisten rakennusyritysten valvonta on, saavat ratkaista, onko työ teetettävä kokonaisurakalla vai ei; sekä

että Kaupunginvaltuusto ottaisi harkittavaksi, eikö rakennusasiain valmistelun tulisi olla tähänastista seikkaperäisempi.

Siinä tapauksessa että edellä tehdyt ehdotukset hyväksytään, ei työväenammattiyhdistysten tekemä esitys aiheuttane toimenpidettä.

Lähetekirjat sekä kaupunginarkkitehdin lausunto asiasta pannaan ohseen.

G. Idström.

A. L. von Knorring.

HELSINGIN KAUPUNGIN
RAKENNUSKONTTORI.

KAUPUNGINARKKITEHTI.

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Helsingissä,

jouluk. 7 p:nä 1914.

Viitaten Rahatoimikamarin arvoisaan lähetepäätökseen marraskuun 5 päivältä 1913 8 § Suomen Rakennusmestariunion Kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen johdosta että kaupungin rakennusyrityksissä otettaisiin käytäntöön n. s. kokonaisurakkajärjestelmä, on allekirjoittaneella täten kunnia lausua seuraavaa:

Suuri, ehkäpä suurin osa kunnan rakennusyrityksistä on sitä laatua, että niiden jokainoan yksityiskohdan tarkka määrääminen edeltäpäin on mahdoton. Tämä asianlaita onkin tunnettu jokaiselle kaupunginhallinnon ja Kaupunginvaltuuston jäsenelle, jolla on lähemmin ollut tekemistä kunnan rakennusyrityksissä. Tähän on syynä se tosiasia, että kunkin rakennusyrityksen, josta monipäisen joukon on viime kädessä lausuttava mielensä, täytyy tämän johdosta olla eri näkökohtain ja eri tahtojen yhteensovittelun tulos, näin sitä enemmän, kun näiden rakennusyritysten moniaissa tapauksissa on tyydytettävä eri tarkoituksia ja käsitettävä milloin minkin verran erilaatuisia huoneistoja. Tästä taas seuraa, että aina käy tarpeelliseksi viimeiseen asti tehdä moniaita muutoksia yksityiskohtiin, joita useimmiten toisinaan kylläkin kalliiden muutosten välttämiseksi ei voida vahvistaa, ennenkuin rakennusyritys on ehtinyt jossain määrin valmistua. Yksikään niistä rakennusyrityksistä, joissa minä sinä aikana kun minulla on ollut kunnia toimia kunnan palveluksessa olen ollut osallisena, ei ole poikennut tästä säännöstä. Onpa ole-massa lukuisia esimerkkejä siitäkin että, vaikka erikoispiirustukset ja erikoisehdotukset on tarkoin laadittu, on niihin kuitenkin täytyntä tehdä muutoksia sellaisten näkökohtain varteen ottamiseksi, joita ne asianomaiset, joiden käytettäväksi rakennuksen huoneistot tulevat, eivät olleet voineet aikaisemmin esittää.

Näin ollen ei mielestäni kaupunginviranomaisten kannalta katsoen aina olisi ehdot-toman edullista käyttää kokonaisurakkajärjestelmää kunnan uutisrakennustöissä, osin syystä että, jos tämä järjestelmä tulisi käytäntöön, olisi edellä mainittujen seikkain joh-dosta, niinkuin kokemuskin on osottanut, käytännössä aina syntyvä hankauksia urakoit-sijan esittämäin korvausvaatimusten ja ylimääräisten laskujen takia. Jos taas käytettäi-siin jonkin verran muutettua urakkajärjestelmää, ei tämäkään aina olisi eduksi. Paitsi että kunta luovuttamalla suurenlaisen työn urakalle sen johdosta aina, laadittiinpa urakka-sopimus kuinka tarkka tahansa, luovuttaisi hallustaan jonkin osan määräysvaltaansa puheena olevaan rakennusyritykseen, syntyisi tuollaisissa tapauksissa varmaan riitoja ja hankauksia siitä, mihin urakoitsijan työ oikeastaan päättyy ja mistä muiden tai kunnan

omat työt alkavat, koska useimmat työt kussakin rakennuksessa riippuvat toisistaan ja monessa tapauksessa aivan käyvät toisiinsa.

Edellä on huomautettu, että kokonaisurakkajärjestelmä saisi aikaan moniaita haittoja niin sanoakseni hallintoon nähden.

Mitä taas asian taloudelliseen puoleen tulee, lienee vaikea edeltäpäin antaa varmaa lausuntoa siitä. Ottamatta tässä yhteydessä ensinkään lukuun niitä, kokemuksesta päätäten varmaankin sangen runsaita ylimääräisiä laskuja, joita isonlainen urakka meidän maassa tähän asti on useimmissa tapauksissa aiheuttanut, vaatisi urakkajärjestelmän käytäntöön ottaminen järjestämään aivan erikoisen tarkan valvonnan, joka ollakseen kyllin tehokas varmaan kävisi yhtä kalliiksi kuin kunnan rakennustöiden nykyinen johto.

Kaupungin kaasu-, vesijohto- ja sähkölaitos, joiden käytettävänä on työvoima, joka väliaikoina on hyvin ehtinyt suorittaa kaupungin rakennuksiin tehtävät johtotyöt ja jotka laitokset, mikäli allekirjoittanut voi tuollaisia töitä arvostella, ovat ne suorittaneet erittäin ansiokkaasti ja huolellisesti, eivät, jos kokonaisurakkejärjestelmä otetaan käytäntöön, voisi käyttää tätä työvoimaansa tähänastiseen tapaan. Ajateltavissa kuitenkin olisi, että urakkasopimuksiin pantaisiin määräys urakoitsijan velvollisuudesta teettää tuollaiset työt kaupungin teknillisillä laitoksilla, jommoinen määräys varmaan niinikään jonkin verran korottaisi urakkasummaa. Kuvaavana esimerkkinä tällä paikkakunnalla vallitsevista omituisista urakkaoloista pyydän mainita, että eräässä viime keväänä toimitetussa isonlaisessa urakkahuutokaupassa, joka koski noin 600,000 markan arvoista työtä, ylimmän ja alimman tarjouksen välinen ero oli yli 100,000 markan, siis noin 1/6 rakennuskustannuksista. Samassa tilaisuudessa työnantajat hyväksyivät tarjouksen, jonka summa oli ylimmän ja alimman summan välillä, jonka tarjouksen tekijänsä kuitenkin sittemmin viime hetkessä peruuttivat.

Mainitsemani esimerkki, yksi monista, selvästi osottaa, että järjestetty urakkajärjestelmä laajasti käsitettynä ei, niinkuin on laita muissa maissa, meillä vielä ole vakaantunut. Tehtyjä urakkatarjouksia arvostellessa kävisi välttämättömäksi ottaa huomioon paitsi alinta tarjousta moniaita muitakin asiaan vaikuttavia seikkoja, urakoitsijain taloudelliset olot, mahdollisuus rakennusyrityksen teettämiseen ilmoitetulla summalla j. n. e. Nämä seikat siis saisivat aikaan, että lopullisesti hyväksytyy urakkasumma useimmiten ei olisi alin. Urakoitsijan täytyy sitä paitsi vastuunsa ja työnsä korvaukseksi lukea omaksi hyväkseen jokin prosentti. Samaten täytyy hänen ottaa lukuun työnjohdon kustannukset. Ne suuremmat tarveainemäärät, joita kunta yhtäkaaa ostaessaan eri rakennuksiaan varten voi hankkia, vaikuttavat näiden tavarain hintaankin, niin että kunta varmaankin voi ostaa moniaita joukkotuotteita halvemmassa kuin moni urakoitsija. Työkoneita, työkaluja y. m. voidaan käyttää lukuisissa peräkkäisissä rakennusyrityksissä, joten näiden hyväksi tulee etu, jota monikaan pienempi urakoitsija ei voi saada samasta hinnasta kuin kunta.

Kokonaisurakalla teetetyistä kunnallisista rakennusyrityksistä saatu kokemukseen ei liene sellainen, että tämän järjestelmän jälleen käytäntöön ottamista kävisi ehdotto-

masti puoltaminen, ennenkuin se on saavuttanut laajempaa jalansijaa ja olot rakennusteollisuuden alalla ovat lopullisesti vakautuneet.

Allekirjoittanut ei kuitenkaan rohkene jyrkästi lausua mieltänsä tästä, koska puheena olevat rakennukset oli teetetty ennenkuin minulla oli kunnia tulla nykyiseen virkaani. Mikäli kuitenkin olen osin kuulopuheesta ja osin sanomalehdistä voinut tietooni saada, lienee ainakin eräissä näissä rakennusyrityksissä sattunut moniaita riitaisuuksia ja hankauksia, jommoiset eivät tietysti milloinkaan ole rakennusyritykselle eduksi. Jo kokemus siitä verraten kehittyneestä akordi- ja osaurakkajärjestelmästä, jota tähän asti on kunnan rakennusyrityksissä laajasti käytetty, on selvästi osottaneet, ettei ole tärkeintä, että hyväksytään alin tarjous, vaan pikemmin minkälaiseksi urakoitsija, joka on saanut työn tehdäkseen, on tunnettu ja kuinka hyvin hän on suorittanut aikaisemmat työnsä. Esimerkkejä tietämättömyydestä ja huolimattomuudesta tässä kohden ei valitettavasti puutu.

Kaikkiin näihin seikkoihin nähden on allekirjoittaneen mielestä epäilyksen alaista, onko kunnalle taloudellisesti edullista ottaa käytäntöön kokonaisurakkajärjestelmää tai laajempaa urakkajärjestelmää kuin ne osurakat, joita tähän asti useimmissa kunnan rakennusyrityksissä on käytetty.

Suurempia vaikeuksia kunnan satalukuisten rakennusten hoidossa ja korjauksissa kohtaa kulloinkin tarvittavain ammattitaitoisten ja kelvollisten työntekijäin saanti. Kun kunta on tähän asti välikäsiä käyttämättä teettänyt rakennuksensa, on jokin arvaamaton kiireellinen työ helposti voitu suorittaa siten, että vähemmän kiireellisten rakennustöiden työvoimaa on joksikin aikaa vähennetty ja keskitetty kiireellisimpiin töihin. Tämä on voinut käydä päinsä tarvitsematta mainittavasti ottaa ja erottaa työntekijöitä, minkätähden kunnan rakennustyöntekijöillä onkin ollut työtä pitemmän aikaa vuodesta. Tällä keinoin on näille työntekijöille voitu hankkia jonkinlainen taloudellinen turva, mikä osaltaan on saanut aikaan, että työntekijät, jotteivät jäisi työttömiksi, ovat yleensä olleet ahkeria ja kehittäneet ammattitaitoaan, niin että huonerakennusosaston käytettävänä harvalukuisin poikkeuksin on hyvä, yhtenäinen ja kelvollinen työntekijäin kantajoukko, joka vähäisin vaihteluin on jo vuosikausia ollut kaupungin palveluksessa. Sama on laita työnjohtajain, joiden joukossa on moniaita paikkakunnalla yleisesti tunnettuja ja kunnokkaita rakennusmestariyhdistysten jäseniä.

Jos nyt siirryttäisiin kokonaisurakkajärjestelmään, olisi tästä seurauksena, että suuri osa sekä työläisten kantajoukosta että työnjohtajistakin yhtäkkiä jäisi työttömiksi, henkilöt, jotka uskollisesti ja tunnollisesti ovat parhaansa mukaan palvelleet kuntaa kymmeniä vuosia ja joille Kaupunginvaltuusto on suonut eläkeoikeuden.

Vaikkei kunnan uudisrakennusyrityksiä yleensä käy katsominen varsinaisiksi „hätäaputöiksi“, tarjoo niiden teettämisessä tähän asti noudatettu järjestelmä kuitenkin työttömyyden vallitessa suuria mahdollisuuksia joutuisan tilapäisen työn hankkimiseen lukuisammille työntekijöille, kuin mitä olisi laita kokonaisurakkajärjestelmän vallitessa.

Se seikka että eräät kunnan rakennusyritykset ovat, niinkuin Suomen Rakennusmestariilitto huomauttaa, ylittäneet kustannusarvion, johtuu lukuisista muista seikoista, joihin tässä yhteydessä kävisi liian laajaksi lähemmältä kajota.

Edellä lausutun yhteen kooten pyydän kunnioittaen lausua että, kun kokonaisurakkajärjestelmän käytäntöön ottaminen kunnan rakennusyrytyksissä tuottaisi hankaluutta sekä hallinnon kannalta että työolojen järjestämisessä ja kun sen ohessa ei ole varmasti osotettavissa, että tämä järjestelmä taloudelliselta kannalta ehdottomasti olisi kunnalle edullinen, rohkenee allekirjoittanut Hallitukselle kunnioittaen ehdottaa, ettei Rakennusmestariunion esitys nykyään aiheuttaisi luopumaan kunnan rakennusyrytyksissä tähän asti käytetystä osaurakkajärjestelmästä.

Karl Hård af Segerstad.

HELSINGIN KAUPUNGIN
SOSIALILAUTAKUNTA.

Helsingissä,
huhtik. 20 p:nä 1915.

Rahatoimikamarille.

N:o 14.

Päätöksellään viime helmikuun 8 päivältä on Rahatoimikamari lähettänyt Sosialilautakuntaan lausunnon saamista varten Suomen Rakennusmestariliiton Helsingin-osastojen Kaupunginvaltuustolle antaman kirjelmän esityksineen, että kokonaisurakkajärjestelmä otettaisiin käytäntöön kaupungin rakennusyrityksissä, samoin kuin erinäiset asiasta aikaisemmin annetut lausunnot ja esitykset, joissa käsitellään osin kysymyksen taloudellista puolta, osin urakkajärjestelmän vaikutuksia työoloihin, erittäinkin urakatöissä käytettyjen työntekijäin työehtoihin. Samalla kun Sosialilautakunnalla täten on kunnia Rahatoimikamarille antaa vaadittu lausunto, on Lautakunta johtosääntönsä mukaisesti lähinnä kiinnittänyt huomionsa viimeksi mainittuihin seikkoihin, vaikkei Lautakunta asiallisista syistä olekaan tällöin voinut olla kajoomatta puheenalaisen kysymyksen yleiseen taloudelliseenkin puoleen.

Suomen Rakennusmestariliiton Helsingin-osastojen esitys tarkoittaa, niinkuin jo edellä mainittiin, kokonaisurakkajärjestelmän ottamista käytäntöön kunnallisissa rakennusyrityksissä, millä on käsitetty ainoastaan huonerakennustöitä, niinkuin näkyy vertailusta yleisten rakennusten Ylihallituksen töihin. Tästä perin niukkasanaisestä esityksestä ei käy ilmi, onko tällä alalla tarkoitettu ainoastaan uutisrakennuksia vai lisäksi sekä suurempia että pienempiä lisärakennus- ja korjaustöitäkin.

Aivan päinvastainen pyrkimys esiintyy rakennustyöntekijäin eri ammattiyhdistysten Kaupunginvaltuustolle antamassa kirjelmässä, jossa vaaditaan väliurakkajärjestelmän eri muotoja kunnallisissa töissä käytettäväksi mahdollisimman vähän. Ammattiyhdistykset ovat sitä mieltä, että töiden jättäminen yksityisten väliurakoitsijain suoritettaviksi riistäisi kunnalta kaiken mahdollisuuden valvoa työtätekevän luokan etuja ja parasta näiden töiden järjestelyssä.

Samantapainen käsitys näyttää olevan kaupungin yleisten töiden Hallituksella ja kaupunginarkkitehdillä, päättäen heidän antamissaan lausunnoissa olevista erinäisistä lausumista. Mainittu hallitus ei kuitenkaan ole tahtonut asettua varmalle kannalle puheenalaisessa kysymyksessä, vaan on ehdottanut, että sen seikan, onko työ suoritettava väliurakalla vai ei, saisivat ratkaista ne rakennustoimikunnat, joiden tehtävänä on suurempien rakennusyritysten valvonta. Suurempien rakennusyritysten suorittamisessa ei siis olisi noudatettava edeltäpäin määrättyä periaatetta. Pienemmistä rakennusyrityksistä

ja korjauksista taas ei Hallitus ole ensinkään lausunut mieltänsä. Saa siis edellyttää näissäkin tapauksissa työt käyvän antaminen suoritettaviksi väliurakalla, julistamalla urakkatarjouksesta joko yleisen tahi suljetun kilpailun, tahi myös tällaista kilpailua käyttämättä. Vaikka Rakennusmestariiliton osastojen esityksessä ilmeisesti ei olekaan tarkoitettu tällaisia töitä, kuuluvat ne kuitenkin työntekijäin ammattiyhdistysten esittämien toivomusten piiriin, ja on siis nekin otettava huomioon käsiteltäessä kysymystä väliurakkajärjestelmän käyttämisestä kunnallisissa rakennusyrityksissä.

Väliurakkatöistä ja niiden antamisen perusteista on käyty väittelyä pääasiallisesti kolmelta eri näkökannalta, nimittäin: rakennuttajan, tässä tapauksessa kunnan, työntekijäin ja käsityöläisten etujen kannalta. Kaupungin yleisten töiden Hallitus on jo esittänyt, mitä omia taloudellisia etuja kunnalla saattaa olla joko laskujärjestelmän (regiejärjestelmän) tahi väliurakkajärjestelmän tai tässä kaupungissa käytetyn sekajärjestelmän noudattamisesta, mutta on kiinnittänyt huomiota ainoastaan välittömiin etuihin. Kunnalla voi kuitenkin olla välillistäkin taloudellista etua jommankumman järjestelmän käyttämisestä rakennustöissään, sen mukaan mitä vaikutusta näillä järjestelmillä saattaa olla paikkakunnan työmarkkinoihin tahi muihin työoloihin. Jos ne väitteet kerran pitävät paikkansa, että väliurakkajärjestelmä on omansa polkemaan työpalkkoja, johtamaan taitamattomampien työntekijäin käyttämiseen, siihen katsomatta ovatko paikkakuntalaisia vai eivät, sekä edistämään sesonkityöttömyyttä, niin näyttää tästä selvästi johtuvan, että sellaiset työt, jotka väliurakalla suoritettuina ehkä käyvät kunnalle verraten huokeiksi, vaikuttamalla paikkakunnan yhteiskunnallisiin oloihin välillisesti lisäävät samalla kunnalla työttömyyden vastustamisesta, vaivahoidosta y. m. olevia menoja, vaikkakin nämä menot jossain määrin korvautuvat sillä, että kunta pääsee maksamasta ikä- ja työkyvyttömyyseläkkeitä kaikille niille työnjohtajille ja työntekijöille, jotka eivät ole välittömästi kunnan palveluksessa. Tämä huomautus riittänee osottamaan kunnan etuja tässä suhteessa. Sen sijaan on syytä ottaa seikkaperäisemmin käsiteltäväksi kysymys väliurakkajärjestelmän merkityksestä toiselta puoleen työväenluokalle, toiselta puolen käsityöläisluokalle, ne valitukset, joita eri tahoilta on esitetty järjestelmän vaikutuksista, sekä ne määräykset, joita yleisten töiden suorittamisesta on annettu mainittujen yhteiskunta-
luokkien oikeutettujen etujen turvaamiseksi.

Töiden antamisesta väliurakalla suoritettaviksi voi johtua työntekijäin aseman joko huononeminen tai paraneminen, kulloinkin sen mukaan miten asia on järjestetty. Tämän oivaltaen ovat työntekijät pyrkineet siihen, että väliurakat eivät ainakaan saisi polkea työehtoja. Mutta tässä on kuitenkin vaara lähellä jo väliurakkajärjestelmän oman luonnon vuoksi. Väliurakoitsijan voitto kasvaa samassa suhteessa kuin hänen onnistuu vähentää omia kustannuksiaan työn suorittamisesta, ja näistä kustannuksista ovat itse työnteosta suoritettavat maksut, joihin työpalkka ja työajan pituus vaikuttavat, melko suuri osa. Taloudellisen kehityksen pyrkimyksen mukaista on siis koettaa käyttää hyväksi tuotantokustannusten supistamismahdollisuutta työehtojenkin kustannuksella mahdolli-

simman suuren voiton saavuttamiseksi. Tämä pyrkimys esiintyy vielä selvemmin silloin, kun väliurakoissa noudatetaan sitä periaatetta, että työ annetaan alimman tarjouksen tehneen suoritettavaksi. Tämän pyrkimyksen vastapainona vaikuttavat työväenjärjestöt, työehtosopimukset y. m., mutta niiden ohessa on monialla koetettu saada itse väliurakalaitos muodostumaan sellaiseksi, että työehtojen polkemisen vaara, mikäli mahdollista, saataisiin vältetyksi.

Tässä, niinkuin monessa muussakin kohden, on Englanti kulkenut etunenässä. Parlamenttipäätöksellä vuodelta 1891, n. s. „Fair wages Resolution“ lailla, on säädetty, että kaikkiin hallituksen tekemiin väliurakkasopimuksiin on pantava määräyksiä, jotka estävät väliurakasta johtuvia väärinkäytöksiä ja takaavat työntekijöille sellaisen palkan, mikä yleisesti tunnustetaan kelvollisten työntekijäin normaalipalkaksi eri ammateissa. Näiden määräysten käytäntöön soveltaminen jätettiin asianomaisten ministeriöiden ja viranomaisten tehtäväksi. Samoja periaatteita ovat soveltaneet Lontoon kreivikuntaneuvosto ja monet sadat paikalliset viranomaiset Englannissa, Walesissa, Skotlannissa ja Irlannissa panemalla väliurakoissa käytettäviin sopimuskaavakkeisiin määräyksiä palkasta, työajasta y. m. Tätä esimerkkiä on seurattu Englannin siirtomaissakin, joista varsinkin Kanada on järjestänyt näitä seikkoja seikkaperäisillä säännöksillä ja toimeenpanemalla tehokkaan valvonnan.

Ranskan hallitus julkaisi vuonna 1899 kolme asetusta valtion, departementtien, kuntain ja yleishyödyllisten laitosten varalle suoritettavista urakkatöistä. Näiden, pääasiallisesti samansanaisten asetusten määräykset ovat pakollisia valtion töissä, valinnallisia departementeille, kunnille y. m., lukuun ottamatta urakatyön ja aliurakan kieltoa, joka pakollisesti koskee kaikkia tällaisia töitä. Moniaat suuremmat kaupungit, niinkuin Pariisi, Bordeaux, Lyon, Marseille, ovat rientäneet vapaaehtoisesti saattamaan käytäntöön valinnalliset säännökset.

Samoin on yleisten väliurakkatöiden työehtoja järjestelty valtion ja kuntain töissä Belgiassa, Hollannissa, Italiassa ja Saksassa. Pohjoismaissa on puheenalaiseen kysymykseen kiinnitetty vähemmän huomiota, vaikka erinäisiä poikkeuksia tavataankin, esim. eräissä Ruotsin kaupungeissa ja Kristianiassa.

Yleensä voi jo todeta, että sivistysmaissa on olemassa runsas aineisto väliurakkatöiden työehtoja säännösteleviä määräyksiä osin asianomaisten hallitusten, osin pienempien hallintopiirien hallitusten, erittäinkin kunnallisten viranomaisten antamina. Veisi liian pitkälle tässä esittää eri muissa tässä kohden noudatettuja eri periaatteita tai niiden soveltamista yksityiskohtaisiin määräyksiin. Tämän esityksen tarkoituksen kannalta lieneekin pidettävä täysin riittävänä asiallista yleiskatsausta niihin erilaisiin määräyksiin, joita on annettu väliurakkajärjestelmän yhteiskunnalliselta kannalta epäedullisten vaikutusten ehkäisemiseksi. Tässä yhteydessä tarjoutuu kuitenkin tilaisuus mainita esimerkkejä eri maista.

Perustava merkitys on niillä *pisintä luovallista työaikaa ja alimpia luovallisia* työpalkkoja koskevilla määräyksillä, joita sängen laajassa mitassa on voimassa julkisista väliurakoista muissa maissa. Ensimmäinen askel erilaisten säännösten käytäntöön otta-

miseen sisältyy määräykseen, että asianomainen väliurakoitsija on velvollinen noudattamaan paikkakunnalla yleisesti käytännössä olevia työaikoja ja työpalkkoja. Säännös on saatettu täsmällisempään muotoon määräämällä, niinkuin useissa kaupungeissa on laita, että ohjeena on käytettävä työntekijäin ammattijärjestöjen sekä työnantajain välisissä työehtosopimuksissa olevia määräyksiä työajasta ja työpalkasta. Askel pitemmälle on astuttu kun, niinkuin Kanadan ja Ranskan hallituksen puolesta tehdyissä sopimuksissa sekä Lontoon ja monien muitten Englannin kaupunkien kunnallisissa väliurakkasopimuksissa, voidaan viitata hallituksen vahvistamiin ja yleisesti julkipantuihin palkkaluetteloihin, jotka on laadittu voimassa olevien työehtosopimusten perustalla ja tarkastetaan aika ajoin. Niissä tapauksissa, jolloin tulee suoritettavaksi erikoistöitä, joita ei ole edellytetty virallisissa palkkaluetteloissa, sovelletaan tällaisista töistä ehkä olemassa olevia työehtosopimuksia tahi, jos niistäkään ei ole ohjetta, kussakin eri ammateissa tahi niihin verrattavissa töissä muuten tavallisia palkkamääriä. Toisinaan on kaupungin omissakin töissä maksamat palkat määrätty pakollisiksi kaupungin antamissa väliurakoissa.

Edellä mainittujen työpalkkoja ja työaikaa koskevien määräysten noudattamisen turvaamiseksi ovat asianomaiset viranomaiset käyttäneet eri keinoja. Ensimmäkin on useissa tapauksissa pantu säännöksi, että väliurakkatarjousta ei oteta tutkittavaksi, jos sen on tehnyt toiminimi, jonka tiedetään ennen rikkoneen puheenalaisia väliehtoja tahi muuten sovellettaneen alhaisempia palkkamääriä ja pitempää työaikaa kuin asianomainen viranomainen oli ohjeeksi vahvistanut. Onpa Englannista esimerkkejä siitakin, että esitetään positiivinen vaatimus, että väliurakoitsijan tulee toteensaatavasti jo kolmen kuukauden aikana ennen väliurakkakilpailun julistamista olla noudattanut kaupunginviranomaisten määräämiä tahi ohjeeksi tunnustettuja työehtoja. Sangen yleinen sääntö on että, jos väliurakoitsija-työnantaja on maksanut työntekijöilleen alhaisempia palkkoja kuin on ollut luvallista tahi ollut maksamatta säädettyä palkankorotusta ylityöstä, voi asianomainen viranomainen välittömästi maksattaa puuttuvan määrän työntekijöille ja vähentää sen väliurakkasummasta. Eräillä tahoilla on käytetty sovinnaisakkojakin koskevaa väliehtoa työpalkasta ja työajasta voimassa olevien säännösten voimaan saattamiseksi.

Samoja keinoja, joihin julkiset viranomaiset ovat ryhtyneet pitääkseen voimassa työaikaa ja työpalkkaa koskevia määräyksiä, on käytetty niitäkin urakoitsijoita vastaan, jotka ovat laiminlyöneet niiden velvollisuuksien tunnollisen täyttämisen, mitkä työväensuojelusta ja sosialivakuutusta koskeva yleinen lainsäädäntö on heille määrännyt. Urakoitsijoita, jotka ovat olleet syypäät tällaisiin rikkomuksiin, on toiselta puolen suljettu pois kilpailusta, toiselta puolen ovat he taas, siinä tapauksessa että ovat laiminlyöneet pakollisten vakuutusmaksujen suorittamiseen, saaneet alistua vastaaviin urakkasumman vähennyksiin niiden maksujen suoritukseksi, mitkä väliurakasta sopinut viranomainen siinä tapauksessa on työntekijöille maksanut.

Eri tahoilta on huomautettu, että kaupungilla, jättäessään rakennustyönsä kokonaisu-urakalla suoritettaviksi, ei olisi tilaisuutta järjestellä töiden alkamisaikoja tahi työntekijäin ottamista niihin siten, että voitaisiin tuntuvassa määrin estää työmarkkinoilla syntymästä suuria vaihteluja, t. s. *työttömyyttä*. Mitä jonkin suurenlaisen rakennustyön yleiseen

alkamisaikaan ja valmistumiseen tulee, on kuitenkin rakennuttajalla tahi urakanantajalla täysi määräysvalta näissä kohdin. Sitä vastoin on paikallaan, että urakoitsija saa sovitun urakka- tai hankinta-ajan kuluessa teettää yksityiset työt niinä ajankohtina, kuin sopivimmaksi näkee. Näin ollen tuntuu edellä esitetty muistutus tosin pitävän paikkansa, mikäli koskee väliurakkajärjestelmän mahdollista vaikutusta sesonkityöttömyyteen, mutta ei välttämättömästi mitä konjunktuurityöttömyyteen tulee. Asianomaisella — valtion tahi kunnan — viranomaisella on kuitenkin joka tapauksessa eräitä mahdollisuuksia työntekijäin ottamista julkisiin väliurakkatöihin koskevilla määräyksillä ehkäistä väliurakkajärjestelmän peljättyjä haitallisia vaikutuksia työmarkkinoihin. Tällaisissa määräyksissä on noudatettu pääasiallisesti samoja periaatteita kuin työntekijäin ottamisessa valtion tai kunnan omassa hoidossa teetettäviin töihin. Toisin sanoen, sikäli kuin ei vaadita aivan erikoista ammattitaitoa jollakin erikoisalalla, on sääntönä noudatettu, että tällaisiin töihin on otettava lähinnä omassa kunnassa asuvia tai sellaisia lähiseudun työntekijöitä, joilla tavallisesti on ollut säännöllistä työansiota paikkakunnalla, sen jälkeen vasta muita kotimaisia työntekijöitä ja viime sijassa ulkomaalaisia. Tämän säännön noudattamisesta on saatu takeita velvoittamalla urakoitsija paikkakunnan kunnallisten laitosten tavoin ottamaan työntekijänsä julkisen työnvälitystoimiston kautta, missä semmoinen on olemassa. Saattamalla nämä määräykset ohjeiksi työvoimien palkkaamisessa julkisiin urakkatöihinkin on huomattavassa määrin voitu vähentää itse urakkajärjestelmän epäsuotuisaa vaikutusta paikkakunnah työmarkkinoihin. Puheenalaista laatua olevia määräyksiä on annettu sängen yleisesti niissä maissa, joissa yleensä on pantu riittävä huomiota urakkajärjestelmän yhteiskuntapoliittisiin puoliin.

Vaikka tässä onkin puhe ainoastaan rakennusurakoista, on kuitenkin täydellisyyden vuoksi mainittava urakkasopimuksiin tahi niissä viitattuihin sääntöihin otetut *kiellotkin* urakka- tahi hankintatöiden suorittamisesta *kotiteollisuutena*. Tämä kiello saa luonnollisen selityksensä jo siitä, että snuri taistelu kotiteollisuudessa esiintyneitä väärinkäytöksiä, hioitusjärjestelmää ja terveydellisiä vaaroja vastaan, ensiksi Englannissa, aiheutti itse urakkajärjestelmän järjestelemistä kokonaisuudessaan.

Urakoitsijoita on yleensä niinkään, ei ainoastaan tilaajan vaan työntekijäinkin edun kannalta, kielletty ilman eri suostumusta siirtämästä urakkaa tahi sen osaa kolmannelle miehelle. Jos tällainen lupa myönnetään, on aliurakoitsija velvollinen samoin kuin pääurakoitsijakin alistumaan kokonaisurakan ottamisesta ja suorittamisesta voimassa oleviin määräyksiin.

Yhteiskuntapoliittisesti erittäin mielenkiintoinen on n. s. *lakkoväliehto*, joka on koetaksi otettu käytäntöön eräillä tahoilla, mutta jota työntekijät ovat mitä jyrkimmin vastustaneet. Työnantajain eli toisin sanoin urakoitsijain taholta taas pidetään tätä väliehtoa erittäin tärkeänä, koskapa sen periaatteena on, että urakassa esiintyviä töitä koskevaa työlakkoa olisi pidettävä sellaisena „ylivoimaisena esteenä“, että urakoitsija olisi oikeutettu saamaan työriitaisuuden aikaa vastaavan lykkäyksen sitoumustensa suorittamisessa. Tällaisen väliehdon käyttäminen vähentää tietenkin suuresti määrin lakon tehokkuutta työntekijäin taistelukeinona. Mutta toiselta puolen käy huomauttaminen,

että tällaiseen väliehtoon suostuminen valtion puolelta saattaa merkitä sitä, että valtio asettuu selvemmin tahi peitellymmin työnantajain puolelle. Keskitietä on kuljettu sellaisissa säännöksissä kuin että urakoitsija, jos hän työntekijänsä keskuudessa puhkeavan lakon takia estyy täyttämästä sitoumuksiaan määräaikana, voidaan vapauttaa sopimuksen mukaisista viivytyksen seurauksista ainoastaan siinä tapauksessa, että hän osottaa lakon alkaneen tahi jatkuneen ilman hänen syytään. Sekä työnantajain että työntekijäin järjestäytyminen on nyttemmin kuitenkin kehittynyt niin pitkälle, että useimmat huomattavammat lakot ovat sellaisia, joihin ei yksityinen työnantaja yksinään ole syyppää, vaan jotka johtuvat kokonaisen liiton tai järjestön yhteisistä toimenpiteistä. Tämä seikka on omansa mutkistamaan kysymystä urakoitsijan syyllisyydestä lakon puhkeamiseen. Sillä hänhän on, olemalla osallinen asianomaisen työnantajaliittymän toimenpiteisiin, saattanut olla aiheuttamassa lakkoa. Mutta jos tällaiset seikat joutuvat todistuskysymyksiksi ratkaistaessa oikeuskysymystä lakkoväliehdon sovelluttamisesta, saattaa siinä taas piillä suoranainen vaara yksityisen työnantajan liittymisvapaudelle, mitä tietysti on vältettävä. Omasta puolestaan on Sosialilautakunta ollut sitä mieltä, että työnantaja jos voi näyttää noudattaneensa työpalkasta ja työajasta sovittuja ehtoja, on lakon puhjettua oikeutettu vetoamaan ylivoimaiseen esteeseen, erittäinkin jos työnseisaus ei ole alkanut hänen töissään.

Jos toiselta puolen on vältettävä kaikkea puuttumista työnantajain liittymisvapauteen, on taas toiselta puolen pidetty täysin asian mukaisena, että yleisten urakkojen saamista ja suorittamista koskeviin määräyksiin ja ehtoihin liitetään välipuhe urakatyössä olevien työntekijäin täydellisestä *liittymisvapaudesta*. Kun tariffipalkat kerran on nimenomaan tunnustettu ohjeiksi urakkatöissä tahi pantu perustaksi hallitusvallan vahvistamille palkkaluetteloille, on niinikään luonnollista, että valtio tahi kunta ylimpinä työnantajina eivät ole voineet jättää yksityisten urakoitsijain vapaaseen valtaan asettaa työntekijöilleen julkista tahi peiteltyä liittymiskieltoa ja siten vastustaa niiden työntekijäjärjestöjen itse olemassaoloa, joiden kanssa asianomaisten ammattien työehtosopimukset tehdään.

Kaikkien edellä esitettyjen, yleisiä urakkoja koskevien määräysten tarkoituksena on suoranaisesti vastustaa työehtojen polkemista urakoitsijain taholta. Viettelys omien kustannusten supistamiseen tällaisella painostamisella on peräti lähellä, missä urakkojen tahi hankintojen, sanalla sanoen urakalle antamisen muodot ja taloudelliset ehdot tarkoittavat kokonaiskustannusten supistamista mahdollisimman vähiin. Siitä asemasta, minkä urakoitsija voi saavuttaa niillä suurilla yleisillä töillä, jotka hän saa suoritettavakseen, johtuu hänelle niin suuria etuja, että hän koettaa mikäli mahdollista päästä käsiksi tällaisiin töihin häikäilemättä tarjoamalla alempia ehtoja kuin kilpailijansa. Tästä hillittömästä hintojen polkemisesta voi, erittäinkin kokonaisurakoissa ja asianmukaisten säännösten puutteessa, koitua vahinkoa ei ainoastaan työntekijöille, vaan myös eri töiden kerääntyessä yksiin käsiin ja kilpailun lähennellessä vilpillisyyden rajoja tahi mennessä

niiden yli, sille keskiluokallekin, jolla lähinnä on ollut etuja urakkajärjestelmän pysyttämistä käytännössä vastoin laskutyöjärjestelmää. Kaikkia urakoitsijoita pakollisesti koskevat, työntekijäin edun vuoksi laaditut urakkaehdot ovat suoranaisena suojana kunniallisille ja luotettaville urakoitsijoillekin, sillä nämä ehdot estävät vähemmän tunnollisia tai liian ovelia keinottelijoita menemästä liian pitkälle tarjouksissaan, mikäli heitä ei kokonaan syrjäytetä kaikesta tällaisista julkisista urakoista tarkoittavasta kilpailusta aikaisemmissa urakoissa tekemiensä rikkomusten takia. Mutta keskiluokan edut tässä kohden ovat niin voimakkaat, että on pidetty hyvin harkittuna ryhtyä järjestelemään urakalle antamista suorastaan sen eduksi ja samalla välilliseksi hyödyksi työntekijöillekin, joiden palkkaehdot on tätäkin tietä vapautettu polkemisen uhasta. Ansainnee mainita, että Saksan käsityö- ja teollisuuskamarien yleiset kongressit ovat seikkaperäisesti käsitelleet näitä kysymyksiä ja laatineet ehdotuksia urakkojen antamisen perusteiksi kiinnittämällä erityistä huomiota käsityöläisammattien etuihin.

Käsityöläisammattien edun mukaista on, että urakkajärjestelmää pidetään käytännössä mahdollisimman suurena määrin valtion tai kuntain omaiden töiden kustannuksella. Juuri käsityöläisten toimesta on laadittu ja toisin paikoin saatu käytäntöön sellaisia eri menettelyjä töiden antamisessa yksityisten suoritettaviksi, kuten esimerkiksi, että enintään 500 markkaan nousevia tilauksia voidaan antaa suoritettaviksi tavallisina „laskutöinä“, että 500 markasta 1,000 markkaan nousevia tilauksia voidaan antaa suoritettaviksi muutamien toiminimien kesken toimeenpannun rajoitetun kilpailun jälkeen, jolloin tilauksen tekevä viranomainen on pyytänyt kustannusarvioita näiltä toiminimiltä, mutta että kaikki yli 1,000 markan nousevat tilaukset ovat annettavat julkisen urakkakilpailun nojalla.

Mutta käsityöläisten taholla ei suinkaan suosita kokonaisurakkoja, vaan päinvastoin on koetettu niin kauan kuin mahdollista torjua niiden tuottamaa vaaraa joutua riippuvaisiksi suurkapitalismista tahi hukkumasta siihen. Käsityöläisten taholta on sen vuoksi vaadittu ja monin paikoin saatu toteutetuksikin, että yleiset työt ja hankinnat, jos ne annetaan urakalla suoritettaviksi, on jaettava soveliaisiin *pienempiin eriin* ja oikeudenmukaisesti jaettava eri ammatinharjoittajille. Säännöllisesti uusiintuvat työt, kuten kunnossapitotyöt j. m. s., olisi mikäli mahdollista annettava vuorotellen päteville eri toiminimille kullakin paikkakunnalla, niinkuin yleensä hyvällä menestyksellä on viime vuosina menetelty Stuttgartissa, vaikka monet pienet käsityöläismestarit eivät ainakaan aluksi ole voineet vastata niitä vaatimuksia, jotka kaupungilla mielestään on ollut oikeus asettaa töittensä suorittamiselle. Eräillä Saksan paikkakunnilla on menty niin pitkälle auliudessa käsityöläisetuja kohtaan, että suurempia urakkoja on annettu käsityöläisyhdistyksille tavallaan välitettäväksi, siten että asianomainen yhdistys on itse esittänyt tarjouksessa ja sitten vasta maininnut ne mestarit, jotka tulisivat saamaan itse työn tehtäväkseen. Tässä tapauksessa ei voida puhua varsinaisesta kokonaisurakasta.

Urakkajärjestelmässä ovat herättäneet suurta huomiota ne tavattomat *hinnaneroavaisuudet*, joita usein esiintyy eri tarjouksissa. Missä tehtävä on vanhan tavan mukaan annettu vähintään vaativalle, on saattanut tapahtua, että suoritus on ollut niin ala-arvoista,

että siitä aiheutuneet korjaukset ja jälkiparannustyöt ovat vaatineet enemmän aikaa ja kustannuksia, kuin jos puheenalainen työ olisi alun pitäen annettu kunnollisen toiminnan suorittavaksi vähän korkeammasta hinnasta. Tällaiset tapaukset ovat vahingoksi sekä sille julkiselle viranomaiselle, joka on urakan antanut, että työntekijöille ja kelvollisille käsityöläisille, jotka eivät voi kilpailla huijaustarjousten kanssa. Näitä haittoja on koetettu välttää n. s. *keskihintamenettelyllä*: korkein ja alhaisin tarjous suljetaan kokonaan pois, otetaan keskiarvo muista tarjouksista ja annetaan urakka sille toiminnalle, jonka tarjous alhaaltapäin lukien tulee lähimmäksi keskihintaa. Mutta tällöin on sangen pian huomattu, että tämä, erittäin Mannheimista tunnetuksi tullut menetelmä, voi johtaa ja johtaakin mielivaltaisiin tuloksiin, jotka riippuvat eri tarjousten tilapäisestä suhtautumisesta toisiinsa. Missä ei siis enää tahdota noudattaa vanhaa periaatetta, että tilaus tahi työ annetaan vähintään vaativalle, on tultu siihen, että viranomaiselle, joka antaa tehtävän suorittavaksi, myönnetään verraten vapaa harkintavalta tarjousten suhteen, ja täten on oikeastaan luovuttu urakkojen antamisesta yleisen salaisen kilpailun perustalla vähintään vaativalle.

Edellisessä on ollut puhetta niistä tapauksista, jolloin urakalle antamisesta johtuvat haitat, mitä varsinaisiin urakkakustannuksiin tulee, ovat riippuneet siitä, että alin ja sen vuoksi hyväksytyksi tullut tarjous on ollut liian alhainen salliakseen työn kunnollista suorittamista ja siedettäviä työehtoja urakoitsijan työntekijöille. Päinvastoinkin voi käydä. On sattunut, että urakoitsijat ovat muodostaneet renkaan ja sopineet keskenään siitä, että kaikki, yhtä lukuunottamatta, asettavat tarjouksensa niin korkeiksi, että tämän yhden, niinkään korkeaksi laskettu tarjous on tullut hyväksytyksi. Tälle renkaan edeltäpäin määräämälle urakoitsijalle on kauppa ollut niin edullinen, että hän on voinut antaa kullekin toverilleen renkaassa runsaan palkkion suosiollisesta avustuksesta suuren tilauksen saamiseksi. Tällaisissa tapauksissa joutuu tietenkin yhteiskunta kärsimään. Haittoja on koetettu välttää varaamalla rakennuttajalle valta tutkia kaikkia tarjouksia sekä julistaa uusi kilpailu, elleivät tarjoukset kutakuinkin vastaa hänen itsensä työstä toimittamia kustannuslaskelmia, jotka kuitenkin toiselta puolen ovat pidettävät salaisina, jotta yrittäjät laatisivat kustannusarvionsa omintakeisesti. Näiden kustannusarvioitten ohjeeksi on kuitenkin ennakolta esitettävä seikkaperäiset työselitykset panematta näkyviin hintoja, ja urakkatarjousten tekemiselle on varattava aikaa niin runsaasti, että yrittäjillä todella on kyllin tilaisuutta tarkoin arvioida tarjouksensa. Urakkatyön antaminen taas on ratkaistava mahdollisimman pian, jotta hyväksytty urakoitsija ei joudu kärsimään muuttuneista liikeoloista.

Mitä tulee niihin väliurakkatöiden antamista koskevissa säännöissä oleviin määräyksiin, joiden tarkoituksena on ollut suojella rehellistä käsityötä, palautettakoon vielä mieleen, että samat säännökset joittenkin toiminimien mahdollisesta sulkemisesta pois yleisistä väliurakkatöistä, jotka on laadittu työtätekevän luokan etujen valvomista tarkoittavien määräysten voimassapitämiseksi, myös ovat suojana niille toiminimille, jotka tunnontarkasti täyttävät velvollisuutensa ja sitoumuksensa sekä yhteiskuntaa että työntekijöitä kohtaan.

Suurissa sivistysmaissa ovat julkiset urakat viime vuosisadan kuluessa käyneet niin laajoiksi ja saavuttaneet sellaisen merkityksen, että eräillä työaloilla, esim. rakennusteollisuudessa, järjestelmän vaikutuksesta syntyneet tahi sen edelleen kehittämät työt ja muut taloudelliset olot eivät voi olla painamatta leimaansa koko puheena olevaan ammattialaan. Sen vuoksi ovat valtio ja kunnat katsoneet olevan kohtuullista, niinkuin esillä olevasta katsauksesta on käynyt ilmi, julkaista osittain sangen seikkaperäisiä sääntöjä ja määräyksiä yleisten urakkatöiden luovutustavasta sekä niiden saanti- ja suoritusheidoista. Mitä laajemmassa määrin tällaisia töitä annetaan, sitä suurempi yhteiskunnallinen merkitys on tällaisilla säännöstelevillä määräyksilläkin. Niillä on tietenkin suurin merkitys siellä, missä kokonaisurakat ovat päässeet yleisesti käytäntöön vastoin pienempien käsityöläisten etuja.

Pohjoismaissa eivät edellä mainitut seikat ole herättäneet mainittavaa huomiota, niinkuin esim. Ruotsissa kävi ilmi siitä tiedustelusta, jonka Ruotsin kaupunkiliiton keskustoimisto vuonna 1908 pani toimeen Helsingin Kaupunginvaltuuston Työväenasiain lautakunnan pyynnöstä. Omassa maassamme on tosin kiinnitetty huomiota urakkajärjestelmän yhteiskunnallisiin vaikutuksiin ja mahdolliseen säännöstelyyn, vaikkakin käytännöllisiä seurauksia saavuttamatta.

1908 vuoden toisilla valtiopäivillä toimitti työväenasiain valiokunta, laatiessaan mietintöään N:o 7 erinäisten, valtion ja kuntien työolojen järjestämistä koskevien anomusesitysten johdosta, tutkimuksen näistä oloista, jolloin kosketeltiin urakkajärjestelmäänkin kuuluvia kysymyksiä. Tutkimuksesta, joka käsitti valtion ja suurempien kaupunkien töissä vallitsevat olot, kävi ilmi, että urakkoja käytettiin sangen yleisesti ja että useimpien viranomaisten käsityksen mukaan ei kävisi päinsä lakkauttaa niitä kokonaan, varsinkaan ei rakennustöissä. Meidän maassa ei ollut missään säännöstelty urakkajärjestelmän työoloja työntekijäin etuja silmällä pitäen. On huomautettava, että puheenalainen tutkimus ei ollenkaan käsittänyt tavarahankintojen antamista urakalle eikä siinä esiintyviä työoloja, mitkä Englannissa ensinnä käänsivät huomion näihin kysymyksiin. Valiokunnan mietinnössä ehdotettiin valtionkomitean asettamista laatimaan ehdotusta työolojen järjestämisestä valtion töissä, urakkatyötkin niihin luettuina. Valiokunta sivuutti siten kysymyksen kuntien työoloista, koska kunnat valiokunnan käsityksen mukaan itse järjestäisivät ne valtiovallan tarvitsematta tässä puuttua kunnalliseen itsehallintoon. Eduskunta ei kuitenkaan ehtinyt käsitellä loppuun mainittua mietintöä. Kysymys otettiin uudelleen käsiteltäväksi 1911 vuoden valtiopäivillä, jolloin eduskunta päätti anoa, että asetettaisiin komitea, jonka tulisi hankkimansa selvityksen nojalla laatia ehdotus valtion työolojen järjestämiseksi sekä sen omissa että väliurakalla teetetävissä töissä niin, että työolot saataisiin vastaamaan niitä oikeutettuja vaatimuksia, joita voi valtiolle työnantajana asettaa, sekä että jäseniksi tähän komiteaan kutsuttaisiin työväestönkin edustajia. Tämä anomus ei kuitenkaan vielä ole johtanut mihinkään toimenpiteeseen.

Miltei samoihin aikoihin kuin työväenasiain valiokunnan edellä mainittu mietintö syntyi eräs Työväenasiain lautakunnan sihteerin Lautakunnalle antama promemoria työolojen järjestämisestä väliurakkatöissä. Se ei kuitenkaan aiheuttanut mitään toimenpi-

dettä Lautakunnan puolelta, koska Kaupunginvaltuusto samoihin aikoihin oli yksityiskohtaiseen tarkasteluun käymättä hyljännyt Valtuuston käskystä laaditun kaupungin työntekijäin työjärjestysehdotuksen ja sentähden oli hyvin vähän toiveita siitä, että edellenkään kysymys ratkaistaisiin myönteiseen suuntaan.

Kun yleisiä väliurakatöitä ja niiden mahdollista järjestelyä koskeva kysymys nyt Suomen Rakennusmestariiliton paikallisosastojen edellä kerrotun esityksen johdosta on joutunut kunnallisten viranomaisten käsiteltäväksi, on mielenkiintoista mikäli mahdollista selvittää, minkä laajuiset mainitussa esityksessä tarkoitetut työt tässä kunnassa ovat viime vuosina olleet.

Helsingin kaupungin menot rakennuksiin ja tiloihinsa ovat jaettuina kunnossapidon ja korjausten sekä uutisrakennusten kesken viimeisten kymmenen vuoden kuluessa nousseet veuraaviin määriin:

Vuosi.	Kunnossapito ja korjaukset. Smk p.	Uutis- rakennukset. Smk p.	Summa. Smk p.
1905	85,329: 56	598,273: 86	683,603: 42
1906	111,424: 44	259,365: 84	370,790: 28
1907	105,459: 68	535,355: 24	640,814: 92
1908	227,231: —	3,921,254: 10	4,148,485: 10
1909	144,167: 26	4,567,070: 94	4,711,238: 20
1910	125,977: 03	3,364,032: 35	3,490,009: 38
1911	176,261: 62	2,835,573: 90	3,011,735: 52
1912	208,497: 65	2,144,758: 06	2,353,355: 71
1913	242,982: 53	1,726,904: 42	1,969,886: 95
1914	298,327: 44	1,645,190: 79	1,943,528: 23
Yhteensä	1,725,658: 21	21,597,779: 50	23,323,437: 71

Tässä esitetyt numerotiedot eivät kaikilta vuosilta pidä yhtä kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ilmoitettujen määräin kanssa, joihin aikaisempina vuosina sisältyvät talojen ja muiden valmiiksi rakennettujen tilojen ostot; nämä kustannukset on tässä luettu pois. Sitä vastoin ei tässä ole voitu ottaa lukuun erinäisiä rakennuskustannuksia, jotka viime aikoina ovat kuuluneet teknillisten laitosten laajennustöiden erikoistileihin. Näitä lukuun ottamattakin ovat kaupungin rakennustyöt, erittäinkin vuosina 1908—1911, olleet sangen laajat, vaatien 3—4 miljoonan kustannuksen vuosittain. Yhteiskuntapoliittiselta kannalta ansaitsee tässä yhteydessä huomiota, että kaupungin rakennustoiminta oli ylimmillään ennen yksityisen rakennustoiminnan huipputilaa vuosina 1911—1912 ja että se nähtävästi lamavuosina 1908—1909 lienee mainittavassa määrin lieventänyt rakennusteollisuuden alalla vallinnutta työttömyyttä.

Miten kunnan rakennustoiminta on suhtautunut paikkakunnan rakennusteollisuuteen kokonaisuudessaan, ei ole selvitetävissä jälkimäistä koskevan arvotilaston puutteessa. Joka tapauksessa voitaneen pitää selvänä, että kunnan rakennustoiminta on tuntuvana tekijänä täkäläisillä työmarkkinoilla.

Erikoista tilastoa ei myöskään ole laadittu työntekijäin lukumäärästä kaupungin huonerakennuksilla, vaan nämä sisältyvät kaupungin rakennuskonttorin työntekijäin yleislukuihin, joista on tietoja tilastollisessa vuosikirjassa. Mainitussa vuosikirjassa todellisen väestön ammattienmukaisesta ryhmityksestä v. 1910 olevien tietojen mukaan oli yhteensä 3,900 päähenkilöä toimessa rakennusteollisuuden alalla, ja tästä teollisuudesta sai siis yhteensä 9,969 henkilöä elatuksensa. Olettaa saanee, että eri vuosina 8—20 % näistä päähenkilöistä välittömästi ja vielä useammat välillisesti urakoitsijain kautta ovat suorittaneet kunnan töitä. Kaupunginarkkitehdin antamain tietojen mukaan on nim. työntekijäin lukumäärä rakennuskonttorin huonerakennusosastolla tavallisina vuosina ollut noin 300, mutta kiireisinä aikoina yli 800. On siis, jos näiden perheenjäsenetkin otetaan lukuun, tuhatkunta tai pari tuhatta henkeä, joiden elinehtoihin voi vaikuttaa se seikka, onko urakkasopimukseen otettu yhteiskuntapoliittista laatua olevia väliehtoja ja kuinka nämä ehdot on määrätty.

Rahataloudellisia näkökohtia kunnan viranomaiset ennen kaikkea ottavat huomioon päättäessään yleisten töiden teettämisessä käyttäen toista tai toista järjestelmää: kokonaisurakkaa, jakamista pienempiin osaurakoihin taikka sitä kunnantöiden ja erikoisurakkain sekajärjestelmää, jota täällä on viime aikoina käytetty. Yhteiskunnalliselta näkökannalta taas on selvää, että kuta enemmän kunta pitää töitään omissa käsissään, sitä helpompi sen on hallita noiden suurten töiden yhteiskunnallisia seurauksia. Kuitenkin lienee aina taikka kumminkin arvaamattomain aikain päähän suoritettava töitä, jotka työnjohtajilta ja työntekijöiltä kysyvät sellaista erikoista teknillistä taitoa, jota ei ole löydettävissä kunnan virkamiesten ja työntekijäkunnan joukosta, ja niin ollen jääne kai, vaikei kokonaisurakoita otettaisikaan käytäntöön, ainakin nykyinen sekajärjestelmä pysyväiseksi erikois- tai osaurakkoineen.

Sekä siinä tapauksessa että kunta ehkä joissakin tapauksissa käyttäisi kokonaisurakkajärjestelmää että milloin erikoisurakoita esiintyisi kunnantöiden rinnalla, olisi Sosialilautakunnan mielestä tärkeätä, että urakkain ehdot yleisesti järjestettäisiin ottaen huomioon edellä esitettyjä näkökohtia. Olettavissa kyllä on, että on urakoitsijoita, jotka eivät ole halukkaita mielisuosiolla alistumaan sellaiseen vapaan ammatin säännöstelyyn. Mutta muista maista saatu kokemus osottaa, että yleiset valtion tai kuntain antamat urakkatyöt, tuollaisten ehtojen alaisinkin, tuottavat varmoilla töillään ja varmoilla maksuillaan sellaisia etuja asianomaisille väliurakoitsijoille, ettei ole puuttunut hyväksyttäviä tarjouksia. Parhaille, yhteiskuntaa ja työväkeä kohtaan suorasti esiintyville urakoitsijoille, rakennusmestareille ja käsityöläisille, ovat säännöstelevät määräykset olleet tukenakin, joihin he ovat olleet tyytyväiset, samalla kun puheenalaiset säännökset vielä suuremmassa määrin ja välittömästi ovat edistäneet työväestön oikeutettuja pyrkimyksiä.

Jo alussa mainitusta syystä ei Sosialilautakunta ole katsonut asiakseen tässä lausunnossa tarkemmin käsitellä esillä olevan kysymyksen yleisiä taloudellisia ja rahallisia puolia eikä Lautakunta niin ollen myöskään ole voinut antaa mitään lopullista lausuntoa Suomen Rakennusmestariiliiton tärkeitä osastojen puheenalaisesta esityksestä ja siinä kosketellusta kysymyksestä kokonaisuudessaan. Mutta sen nojalla, minkä Lautakunta

edellä on asiasta lausunut, saa Lautakunta kuitenkin mielipiteenään esittää, että yhteiskuntapoliittiselta kannalta ei voi pätevillä syillä puoltaa sanottua ehdotusta. Samalla täytyy Lautakunnan mielestään kuitenkin huomauttaa, että joka tapauksessa olisi syytä, ottamalla myöskin erikseen huomioon sekä työntekijäin että käsityöläisten edut, laatia määrätyt säännöt kunnallisten väliurakkain luovuttamiselle ja suorittamiselle siinä laajuudessa kuin sellaisia vastakin voi tulla kysymykseen. Asian nykyisellään ollessa Lautakunta ei kuitenkaan ole katsonut aihetta olevan ryhtyä tarkemmin selvittämään viimeksi mainittujen seikkain järjestämiskysymystä.

Sosiaalilautakunnan puolesta:

Leo Ehrnrooth.

Einar Bööck.

Helsingin kaupunginvaltuustolle.

Sittenkun Helsingin rakennusmestarit olivat tehneet julkisen ehdotuksen, että Helsingin kaupunkikunnan työt luovutettaisiin yksityisten urakoijain huostaan, ovat allekirjoittaneet Helsingin työväen ammatilliset järjestöt asiaa harkittuaan päättäneet Helsingin kaupungin arv. valtuustolle esittää seuraavaa:

Kunnollisen työn suorittamista, joko urakka- tahi aikapalkalla, arvostellaan hyvin eri tavalla eli aina sen mukaan mikäli kulloinkin arvostelija työtuloksiin suhtautuu. Arvosteluun ovat tietenkin oikeutetut työntekijät niin hyvin kuin työnteettäjätkin, sillä molempain asianosaistenhan pitäisi olla kunnollisen työn suorituksesta vastuussa. Mutta työntekijä, jolla työntulokseen yleensä ei ole muuta osallisuutta kuin että hän on sen suorittamisessa käyttänyt työvoimaansa, jää tuollaisessa arvostelussa huonommalle puolelle, kun sitävastoin työnteettäjä, joko välittömänä koko työntuotteen omistajana tahi välillisenä urakoijana, pääsee miltei aina arvostelussa paremmalle puolelle. Näin ollen toiseen asianosaiseen verraten voitaisiin työntekijälle samanlaista vastuuvollisuutta kuormittaa vasta sitte, kun työolot ja elinehdot olisivat siksi suotuisia, että ne voisivat hänellekin taata myös yhteiskunnallisen kansalaissivistysmahdollisuuden. Sillä vasta niitten edellytysten nojalla voidaan pätevämmiin työn kunnollista suoritusta arvostella, olkoonpa sitte urakka- tahi aikapalkkatyö kysymyksessä. Meikäläisissä oloissa eivät kuitenkaan työnteettäjät, eritotenkaan välilliset urakoijat, ole lainkaan ottaneet huomionsa edelläsanotunlaisia seikkoja, vaan ovat he työn suorituksessa urakoimisjärjestelmän *erinomaisen hyviä puolia* ylistellessään sekä erittäin halukkaasti käytäntöön soveltaessaan koettaneet sanotun järjestelmän nojalla ennen kaikkea mahdollisimman ovelasti yksityisiä liikevoittojaan tavoitella.

Helsingin rakennusmestarit ovat esittäneet, että Helsingin kaupunkikunnan työt kauttaaltaan luovutettaisiin yksityisten urakoijain — Helsingin rakennusmestarien — huostaan, ja ovat herrat rakennusmestarit sanottua ehdotustaan perustelleet etupäässä kunnan taloudellisiin etuihin tähtäävillä motiiveilla, nimittäin: että muka kunnan työt urakoijille kokonaan luovutettuina saataisiin töitten järjestely kaikin puolin entisestään paremmin huoliteltua, minkä nojalla kunnan työkustannukset tulisivat melkoisesti entisestään halvemmiksi j. n. e. Mutta tuollaisilla kunnalle tarjotuilla, erinomaisen edullisiksi näyttävillä säästäväisyysneuvoilla on kuitenkin aivan omat yksityiskeinottelupyyteensä, eikä suinkaan ensisijalla kunnan taloudellisten etujen valvonta. Sillä olkoonpa kysymys minkälaatusesta välitysurakoimisesta tahansa, niin aina siinä urakoija-välittäjä yksityiset voittopyyteensä ensisijalle asettaa. Yksityisten harjottama urakoimiskeinottelu kunnan töissä tulisi sitäpaitsi huonontamaan kunnan vakinaisten työmiesten jo entisestään perin niukkoja elinehtosuhteita. Huomattavimpina työttömyyspula-aikoina, jotka suinkaan eivät ole har-

vinaisia, on kunta velvollinen järjestämään erikoisia töitä kunnan työmiesten taloudellisen tilanteen turvaamiseksi. Näin ollen kunnan hallinto, jo normaalioloissa yhtämittaisesti valvoessaan kunnan töitten kulkua, voi asianmukaisesti arvostella myös työttömyyspulan vaatimia lisätöitten suorituksia sekä aikanaan järjestää niitä käytäntöön. Mutta jos kunnan työt olisivat yksityisurakoijan hoteissa, eivät silloin kunnan hallinnon toimenpiteet ulottuisikaan työttömyyspulan tehoisan lieventämiseen, sillä kunnan urakoija aikaisempain välipuheitten nojalla hoitaisi kaikki huostassaan olevat kunnan työt ja käyttäisi työvoiman hankinnassa sekä kaikissa muissakin, sopivissa tilaisuuksissa työttömyystilannetta hyväkseen siinä määrin, mikäli hänen liike-edulleen olisi soveliasta. Ja selväähän on, että yksityinen urakoija aina osaa työttömyyspulaa omaksi edukseen käyttää, työpalkkoja äärimmäiseen asti alentamalla sekä toisilta paikkakunnilta työn puutteessa olevia työläisiä työhönsä hankkimalla j. n. e. Eritotenkin vanhemmat, jo kymmeniä vuosia kunnan töissä yhtämittaisesti työvoimaansa kuluttaneet työmiehet, tulisivat urakoimisjärjestelmän nojalla entisestään vaikeampaan tilanteeseen. Sillä kokemuksista olemme saaneet todeta, että etupäässä yksityisurakoijat työntuloksista mahdollisimman suuria voittoja tavoittaessaan, ovat miehuutensa iltapuolella oleviin työmiehiin häikäilemättömmimmin suhtautuneet.

Helsingin kaupunkikunnan työmiehet ovat kunnan veron — palkkatuloihinsa ja nykyisiin elantokustannuksiin nähden liian korkean veron — maksajia kunnan asukkaita. Heidän työvoimansa kulutuksesta herunut ylijäämä on vuosien kuluessa tullut kunnan hyväksi. Kunta on siis vointinsa mukaan velvollinen takaamaan näille työmiehille edelleenkin työnsaannin mahdollisuuden, minkä kunta voi parhaiten silloin kuin se itse hoitaa kaikki työasiansa. — Siksi tuntuukin enemmän kuin kummalliselta, että yksityiset urakoijakeinottelijat — muka kunnan taloudellisten etujen nimessä — koettavat tunkeutua kunnan töitten välittäjiksi.

Allekirjoittaneet H:gin työväen ammatilliset järjestöt, samalla kuin lausuvat paheksumisensa Helsingin rakennusmestarien toimenpiteitten johdosta, esittävät täten vakavana toivomuksenaan, että Helsingin kaupungin arv. valtuusto asiaa käsiteltyään päättäisi kunnan työt edelleenkin pitää kunnan omina ja omien työnvalvojain huostassa, niin ettei niitä missään muodossa luovuteta yksityisille urakoijille.

Helsingissä elokuulla 1915.

H:gin Kunnan työmiesten ammattiosasto „Suomen Tehdas- ja Sekatyöväen liiton osasto N:o 160“:

K. Gröhn.

O. Nuutinen.

„Helsingin Sekatyöntekijäin osasto“:

H. Nevander.

A. Räsänen.

„S. Tehdas- ja Sekatyöväenliiton H:gin asfalttityöläisten A. O. N:o 70“:

Atolf Vakter.

O. Mäkinen.

„Putkityöntekijäin A. O.“:

K. J. Walin.

E. Mäkinen.

„S. Tehdas- ja Sekatyöväenliiton H:gin ulkotyöläisnaisten os. N:o 4“:

Mimmi Syrjänharju.

Alina Sillanpää.

„Sähkötyöm. A. O. Elektr. arbetare Y. A.“:

A. Toivonen.

„Suomen Muurarien liiton osasto N:o 1“:

K. E. Ruusuvuori.

G. A. Hellgren.

„Suomen Kivityöntekijäin Liiton osasto N:o 1“:

T. Pietikäinen.

„Suomen Kivityöntekijäin Liiton osasto N:o 2“:

W. Sievinen.

J. Pitkänen.

„Kaakeli, Fajanssi ja Uunintekijäin Liiton osasto N:o 1“:

J. Peltonen.

„Suomen Maalarien T. T. Liiton osasto N:o 1“:

J. Naukkarinen.

Jalm. Nikula.

„S. T: ja S. t: t: liiton Kipsi- ja Riksityöntekijäin a. o. Os. N:o 50“:

T. Tuominen.

H. Harvesalo.

„Suomen Läksi-, Pelti- ja W:seppäin Liiton osasto N:o 17“:

Fr. Uurtamo.

„S. Tehdas- ja Sekatyöväen Liiton H:gin Tiilenkantajain a. o. N:o 1“:

V. Wala.

HELSINGIN KAUPUNGIN

YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS.*Elok. 20 p:nä 1915.*

N:o 147.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Tämän oheisessa kirjelmässä on puolitoistakymmentä Helsingin työväenjärjestöä, siihen viitaten että eräät tšekäläiset rakennusmestarit olivat aikaisemmin tehneet esityksen kunnan töiden antamisesta yksityisten urakoitsijain suoritettaviksi, lausunut toivomuksen että nykyinen työjärjestelmä pysytettäisiin ennallaan ja ettei urakkajärjestelmää siis otettaisi käytäntöön.

Samalla kun Hallitus, siihen nähden ettei esillä olevassa kirjelmässä Hallituksen mielestä ole esitetty näkökohtia, jotka olisivat omansa muuttamaan mitä Hallitus asiasta kuluvan vuoden tammikuun 22 päivänä Kamariin antamassaan kirjelmässä N:o 13 on lausunut, ei ole havainnut olevan nykyään syytä muuhun toimenpiteeseen asiassa, on Hallitus kuitenkin tahtonut Kamariin lähettää hakijain vastamainitun esityksen huomioon ottamisen varalle.

G. Idström.*Knut Furuhjelm.**Helsingin Rahatoimikamarille.*

Kirjelmässä helmikuun 8 päivältä 1915 on Rahatoimikamari pyytännyt Arkkitehtiklubin lausuntoa Suomen Rakennusmestariyhdistyksen Helsinginosastojen tekemästä ehdotuksesta, että kokonaisurakkajärjestelmä otettaisiin käytäntöön kaupungin rakennusyrityksissä.

Asiaa valmistelemaan asetti Arkkitehtiklubi keskuudestaan erityisen valiokunnan. Saatuaan valiokunnan mietinnön ja pohdittuaan sitä yleisessä kokouksessa on Klubilla kunnia vastaukseksi Rahatoimikamarin kirjelmään lausua seuraavaa:

Arkkitehtiklubi on Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallituksen kanssa yhtä mieltä siitä, että „kokonaisurakkajärjestelmällä“ on käsitettävä kaikkien rakennusyritykseen kuuluvain töiden suoritusta urakkasopimuksen pohjalla.

Siitä että kokonaisurakkajärjestelmää ei ole maassamme mainittavammin käytetty, on Klubi niinikään yhtä mieltä mainitun Hallituksen kanssa, sillä nimenomaiset erikoisteknilliset työt ovat usein olleet kokonaisurakasta erotettuina.

Yleisten rakennusten Ylihallituksen teettämässä töissä käytetyt urakat ovat tavallisesti käsittäneet ainoastaan rakennusteknillistä töitä, jota vastoin erikoistyöt, niinkuin lämmitys- ja tuulluutuslaitokset, on annettu toisten tehtäviksi. Vasta viime aikoina on sattunut yksityisiä tapauksia, jolloin kaikki samaan rakennukseen kuuluvat työt on annettu yhdelle ainoalle urakoitsijalle, ollen kuitenkin Ylihallitus varannut itselleen oikeuden hyväksyä pääurakoitsijan tuollaisissa tapauksissa käyttämät aliurakoitsijat.

Rakennustoimikuntain valvonnan alaisina teetetyissä julkisissa rakennustöissä on työ tavallisesti ollut jaettuna useampiin käsiin. Joko on pääurakoitsija suorittanut rakennusteknilliset työt, mutta keskuslämmitys-, tuulluutuslaitos- y. m. työt on annettu erikoisurakoitsijoille, tai myös ovat eri urakoitsijat kukin erikseen suorittaneet erilaatuiset työt. Näinä urakoitsijoina on toisinaan ollut työkontia, ja rakennustoimikunta on hankkinut tarveaineet.

Yksityisiä rakennusyrityksiä on useinkin teetetty kokonaisurakalla, useimmiten kuitenkin siinä muodossa, että rakennuttaja on eri urakalla teettänyt erikoistyöt.

Arkkitehtiklubin asiaa valmistelemaan asettamassa valiokunnassa on esiintuotu eriäviä mielipiteitä asiasta. On huomautettu, että urakoitsijan, joka yksinomaan toimii rakennustöiden käytännöllisenä suorittajana, tässä vähitellen täytyy saavuttaa suuri taito ja kokemus. Oma etunsa vaatii häntä hankkimaan omat hyvät työkalut ja työkonet, joten työkustannukset huojuvat. Hän voi rakennusyrityksessä toisensa jälkeen käyttää samoja telineaineita. Hänellä on tilaisuus käyttää hyväkseen edullisia liikeoloja, pitää tarveainevarastoa sekä olla liikeyhteydessä koti- ja ulkomaisten tavaranhankkijain kanssa. Hän saavuttaa siten eräitä etuja ja perehtyy kaikkiin työnsuoritukseen edullisesti vaikuttaviin asianhaaroihin, joita ei yksityinen rakennuttaja, eivätpä kunnan työnjohtajina toimivat henkilötäkään kenties aina yhtä hyvin tunne. Kun, niinkuin nykyään tavallisesti täytyy olla laita, monta työliikettä toimii kussakin rakennusyrityksessä, on niinkään varsin tärkeää, että on olemassa kokonaisuutta järjestävä ja koossa pitävä voima, jonka etu vaatii katsomaan, että kaikki työt käyvät oikeassa järjestyksessä, niin ettei toinen liike vahingoita eikä estä toista.

Kokonaisurakkaa käytettäessä vapautuvat kunnan virkamiehet moniaista itse työnsuorituksen yhteydessä olevista tehtävistä ja huolista ja voivat sentähden käyttää runsaammin aikaa valmistelutöihin. On niinkään sanottu, että kunta antamalla rakennustyönsä teetettäväksi kokonaisurakalla saisi takeita siitä, ettei urakkasopimuksessa määrättyä rakennussummaa ylitetä.

Viimeksi mainittu seikka, johon näyttää tahdotun panna erikoista painoa, on kuitenkin sen varassa, *kuinka asiantuntevasti ja huolellisesti työ on valmisteltu ennen urakalle antamista*. Ellei valmistelutyö ole kaikin puolin täysipainoista, jos esim. pohjaututkimus on epätäydellisesti toimitettu, jos piirustukset ovat epätäydellisiä, elleivät erikoisluettelot, työselitykset ja urakkamääräykset ole kaikin puolin täydellisiä ja virheettömiä,

syntyy kokonaisurakkajärjestelmää käytettäessä erehdyksiä ja arvaamattomia menoja yhtä helposti kuin muutakin työtappaa käytettäessä. — Ajateltavissa niinkään lienee, että virkamiesten työtarmo, tiedot ja kokemus vähenisivät, jos kokonaisurakkajärjestelmän yleisen käyttämisen johdosta heiltä kokonaan riistettäisiin töiden johto.

Lisäksi on selvää, että erikoisliikkeet, jotka suorittavat suurinta työtaitoa, suurempia teoreettisia ja teknillisiä ammattitietoja sekä usein lisäksi vielä suurta pääomaa vaativia töitä, haluavat kilpaillen tarjota valmisteitaan kaupungille välittömästi, ainakin isommissa töissä, eikä ruveta rakennusmestarien aliurakoitsijoiksi. Tuollaisista liikkeistä mainittakoon ainoastaan isommat kivenhakkaamot, puunjalostustehtaat, rautarakennetehtaat, rautabetonirakentajat, lämmitys- ja tuolluutuslaitosten hankkijat, kaupungin omat kaasuu-, vesi- ja sähköjohtoliikkeet sekä maalarinliikkeet.

Lopuksi on mainittava, että maassamme on taitavassa ja kokeneessa johdossa valmistettu sekä julkisia että yksityisiä rakennustöitä ainakin yhtä hyvin ja yhtä halvalla tai halvemmalla ilman urakkaa tahi käyttämällä osurakkaa, kuin mitä kokonaisurakkaa käyttämällä on ollut laita.

Vaikka siis Arkkitehtiklubin jäsenistössä vallitsee eriäviä mielipiteitä tästä asiasta, on Klubi kuitenkin täysin yksimielinen siitä, että olisi sangen toivottavaa, että maassamme syntyisi *taitava ja voimakas urakoitsijakunta* ja *että urakkajärjestelmän pohjana olevat olo-
t kehittyisivät ja täydellisentyisivät asianmukaisella tavalla.* Tämän edellytyksenä on etusijassa urakan tarkka ja täydellinen valmistelu, niin että on olemassa täysi selvyys sen laajuudesta ja yksityiskohdista, lisäksi täydelliset ja selvät *välipuheet* sekä hyvin järjestetty ja täydellisemmin kehitetty sovittelumenettely.

Arkkitehtiklubi on tätä tarkoitusta saavuttaakseen viime aikoina pannut paljon työtä uuden urakkasopimuskaavakkeen laatimiseen, jommoinen valmistuikin muutama kuukausi takaperin ja jonka niinkään on hyväksynyt Suomen Rakennusmestariiliiton Helsinginosasto, joka on ollut Klubin kanssa yhteistyössä tässä asiassa.

Mitä Helsingin kaupungin kunnallisiin rakennustöihin tulee, on kokonaisurakkajärjestelmä Klubin mielestä käyttökelpoinen ja tarjoaa monta etua, kun suoritettavana on pieniä tai keskikokoisia rakennusyhtymätyöitä. Täytyy kuitenkin kussakin eri tapauksessa jäädä harkinnan varaan, onko suurempia ja kalliinlaisia erikoisteknillisiä töitä sisällytettävä kokonaisurakkaan.

Sangen suurissa rakennusyhtymätyöissä sekä varsinkin semmoisissa, joissa esiintyy tavattomia tai vaikeita erikoisteknillisiä töitä, on kokonaisurakkaa meillä toistaiseksi vaikea käyttää. Sama on laita rakennuksissa, joissa runsaasti käytetään taiteellista koristelua tai jotka vaativat monivuotista rakennusaikaa.

Maassamme on varsinkin viime aikoina tuollaisissa rakennusyhtymätyöissä varsin usein noudatettu sitä menettelyä, että työn pääosa, kaikki sen rakennusteknilliset osat,

on annettu pääurakoitsijan sekä erikoistyöt, niinkuin lämpöjohdot y. m., eri liikkeiden valmistettaviksi. Tämä työtapa on osottautunut käytännölliseksi ja sitä käy monessa tapauksessa nykyään meillä suosittaminen.

Helsingissä, syyskuun 15 päivänä 1916.

Arkkitehtiklubin puolesta:

Y. Sadeniemi.

Birger Brunila.

Suomennos.

Liite IX.

Ruotsin Kaupunkiliitto.

*Tukholmassa,
maalisk. 2 p:nä 1915.*

Tammikuun 28:ntena 1915 päivä-
tyn kirjelmän N:o 75 johdosta.

Kunnalliselle Keskustoimistolle Helsingissä.

Kunnallisten rakennusyritysten järjestely Ruotsin suuremmissa kaupungeissa, näiden yritysten tarkka valvonta sekä urakajärjestelmän käyttäminen niissä.

Yhdenmukaisia ja yleisesti päteviä sääntöjä puheena olevista seikoista ei ole saatettu voimaan ainoassakaan Ruotsin kaupungissa. Menettely on sentähden varsin vaihteleva sekä samassa kaupungissa että samanlaatuisissa rakennusyrityksissäkin, ja sama viranomainen käyttää kussakin eri tapauksessa aivan erilaisia menettelytapoja kulloinkin asianhaaran mukaan. Toisinaan katsotaan täysikelpoiset piirustukset ja arviot saatavan parhaiten julistamalla yleisiä palkintokilpailuja, toisissa tapauksissa annetaan kaupungin rakennuskonttorin tehtäväksi laatia ehdotukset, eräissä tapauksissa kutsutaan asiantuntijoita olemaan apuna kustannusarvioiden laadinnassa, toisissa ei; toisinaan tarjotaan työt julkisesti urakalle, toisinaan ei; ja toisinaan käsittää urakka ainoastaan eräät rakennusyrityksen osat, esimerkiksi perustamistyöt, toisissa tapauksissa taas koko yrityksen.

Eräissä tapauksissa pidetään edullisimpana, että kunta itse suorittaa rakennustyön omalla väellään, toisissa taas katsotaan sopivammaksi käyttää yksityisliikkeitä. Minkäänlaisia yleisiä sääntöjä ei siis ole esitettävissä. Viime vuosina on kuitenkin eräissä kaupungeissa selvitetty kysymystä kuntain rakennusyritysten käytännöllisestä järjestämisestä sekä paremman valvonnan aikaansaamisesta rakennustöiden suoritukseen nähden. Tällöin ovat käsitykset urakkajärjestelmän sopivaisuudesta tai sopimattomuudesta käyneet jyrkästi vastakkain, niinkuin lähemmin näkyy tämän oheisista ositysehdotuksista N:o 55 — 1909 ja N:o 10 — 1910 (Tukholma). Niinpä on työväenpuolue puoltanut urakkajärjestelmää käytettäväksi kunnan rakennusyrityksissä, jota vastoin porvarispuolueet ovat koettaneet osoittaa tämän järjestelmän suuria puutteita.

Esillä olevassa asiassa viittamme muutoin tämän oheisiin Tukholman ja Malmön kaupungin asiakirjoihin sekä huomautamme tässä yhteydessä siitä selvityksestä, mikä Helsingissä hankittiin vuosina 1909—1910 (ks. Helsingin kaupunginvaltuuston asiakirjoja N:o 43 vuodelta 1909 ja N:o 31 vuodelta 1910).

Mitä tulee *Tukholman* kaupunginvaltuuston päätökseen että rahatoimilautakunnan toisen osaston tulee tarkastaa kaikkien kunnallisten rakennusyritysten kustannusarviot ja piirustukset, näyttää kokemus osottavan, että säästöjä tällä keinoin todella on voitu aikaansaada ja että päätös siis oli hyvin harkittu.

Malmössä toimeenpantu selvitys ei tähän asti ole aiheuttanut kaupunginvaltuuston päätöstä, vaan on kysymys kunnallisten rakennusyritysten järjestämiseksi toistaiseksi jäänyt syrjään niiden kiireellisempään kysymysten tieltä, joita on johtunut tämänkesäisestä näyttelystä ja nykyään vallitsevasta pulakaudesta.

Göteborgissa eivät tässä puheena olevat kysymykset ole olleet selvitysten eikä päätösten esireinä, eikä Ruotsin muissakaan kaupungeissa liene mitään tehty kunnallisen rakennustoiminnan ja sen valvonnan järjestämiseksi.

Tämän oheiset asiakirjat palautettaneen suosiollisesti, sittenkun niitä on käytetty.

Kunnallinen Keskustoimisto:

Yngve Larsson.

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1916.

*Lausunto Pakaan ja Hietaniemen alueiden
jakamisesta teollisuustonteiksi ja varastopaikoiksi.*

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Syysk. 11 p:nä 1916.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 709.

Niinkuin tunnettu on Kaupunginvaltuuston hyväksymässä XX kaupungin osan rakennusjärjestyksen ehdotuksessa nimenomainen määräys, että Santa- ja Busholma on luovutettava etusijassa kaupan tarpeisiin ja ainoastaan poikkeustapauksissa, jos Kaupunginvaltuusto harkitsee kohtuulliseksi määrätä, käytettävä muiksi kuin makasiinipaikoiksi. Aikaisemmin esitetty ajatus, että sinne järjestettäisiin teollisuusaluekin, on hyvillä syillä saanut raueta. Tähän nähden ja kun kuitenkin kehityskulku on yhä ilmeisemmin osottanut, että pienteollisuudelle on osotettava sopivia alueita, teki Rahatoimikamari jo vuonna 1913 (*Kvoston pain. asiakirj. N:o 73 vuodelta 1913*) Kaupunginvaltuustolle esityksen että Sörnäsän haaran pohjoispuolella sijaitseva Pakaan alueen eteläosa luovutettaisiin ja heti pantaisiin kuntoon pienteollisuuden käytettäväksi sekä varastopaikoiksi. Kaupunginvaltuusto piti kuitenkin ehdotuksen lisävalmistelua tarpeellisena ja asetti sitä varten valiokunnan, joka antamassaan mietinnössä (*Kvoston pain. asiakirj. N:o 12 vuodelta 1914*) ehdotti hyväksyttäväksi jossain määrin muutettua asemanjaoitusta, mutta samassa yhteydessä teki ehdotuksen Hietaniemen alueen käyttämisestä samaan tarkoitukseen. Rahatoimikamari, joka sai tehtäväkseen antaa lausunnon viimeksi mainitusta ehdotuksesta, oli puolestaan sitä mieltä, että näitä kahta ehdotusta ei olisi kytkettävä toisiinsa sekä että Pakaan alueen tarpeellisuus puheena olevaan tarkoitukseen oli ilmeinen ja valiokunnankin tunnustama. Näillä perusteilla Rahatoimikamari esitti, että valiokunnan laatima kaupunginasema-kaavan jaotus vahvistettaisiin ja heti ryhdyttäisiin panettamaan aluetta kuntoon (*Kvoston pain. asiakirj. N:o 72 vuodelta 1914*). Kaupunginvaltuusto hyväksyi kuitenkin valiokunnan ehdotukset, jotka sisälsivät seuraavaa:

että valiokunnan ehdottama Pakaan alueen asemanjaotus hyväksytään;

että Rahatoimikamarin käsketään, sittenkun kysymys Hieta-niemenalueen järjestämisestä teollisuus- ja varastopaikoiksi on kaupungin yleisten töiden Hallituksessa teknilliseltä ja taloudelli-selta kannalta valmisteltu sekä Hallitus laatinut suunnitelman tuollaiseksi järjestämiseksi, tästä antaa lausunto; sekä

että sen seikan määrääminen, missä järjestyksessä molempain edellä mainittujen paikkain järjestämistyöt on tehtävä, ja tämän johdosta tarpeellisten määrärahain osottaminen sekä sen seikan harkitseminen, mitä muotoa noudattaen puheenalaisiin luokkiin kuuluvia tonttialoja luovutetaan, saa jäädä siksi kunnes edellä mainittu selvitys on Rahatoimikamarilta saapunut.

Tämän päätöksen johdosta antoi Rahatoimikamari kaupungin yleisten töiden Hallituksen toimeksi hankkia halutun selvityksen, jonka Hallitus onkin Kamariin lähettänyt ja joka sieltä on lähetetty kaupungin teknillisten laitosten Hallitukseen. Sittenkun täydellinen selvitys siten oli saatu, on Rahatoimikamari erinäisissä hokouksissa käsitellyt asiaa kaupungininsinöörin ja kaupunginasema-kaava-arkkitehdin läsnäollessa. Tällöin on otettu huomioon seuraavia näkökohtia.

Mitä ensinnä Pakaan tiluksen luovutukseen ja kuntoonpanoon tulee, näyt-tävät kaikki lausunnot ja ehdotukset käyvän siihen suuntaan, että siellä etusijassa olisi hankittava mahdollisuutta teollisuustoiminnan harjoittamiseen. Rahatoimi-kamari on sentähden kaikilta kohdin pysynyt aikaisemmin esittämällään kan-nalla asiassa. Näyttääkin olevan aivan luonnollista, ettei tätä rautatieraitteen läheisyydessä sijaitsevaa aluetta ole käytettävä asutustarkoituksiin. Vuosi vuodelta esiintyvät yhä selvempinä aikaisemmin noudatetun asutopolitiikan varjopuolet, sen nimittäin että miltei kaupungin satamiin ja rantoihin asti samoin-kuin rautatielinjainkin varsilta on alueita luovutettu asutustarkoituksiin tuntu-vaksi haitaksi teollisuuden ja kaupan oikeutetuille vaatimuksille. Kauppa- ja teollisuusalueita täytyy kuntoonpanna ja käytettäväksi antaa erällä tarkoitukseen sopivilla alueilla ja niiden alat on määrättävä tulevaisuuden vaatimuksia silmällä pitäen. Asutustoiminta sitä vastoin on paljon joustavampi ja vaikeudet asutus-tarkoituksiin sopivain alueiden kuntoonpanossa tähän verraten tuntuvasti vä-hemmät. Muuan seikka on kuitenkin herättänyt arveluja Rahatoimikamarissa, nimittäin että Pakaan alueen eteläosassa on tarjona liian vähän tonttialaa pu-heena oleviin tarkoituksiin. Asemanjaoituksessa esiintyvät teollisuus- ja varasto-tontit käsittävät, katualaa lukuun ottamatta, ainoastaan noin 43,000 m², jaettuna 23 tontiksi. Rahatoimikamarin alkuperäisen ehdotuksen mukaan olisi tonttialaa ollut käytettävänä noin 52,000 m². Esimerkkinä mainittakoon, että Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön tilusalue on 98,000 m². Mutta voittamattomat esteet eivät kohtaa tämän teollisuusalueen vastaista laajentamista pohjoiseen, edellyt-

täen että viereisten alueiden suunnittelussa tämä seikka otetaan asianmukaisesti huomioon. Tätä seikkaa silmällä pitäen onkin Rahatoimikamari antanut kaupungin yleisten töiden Hallituksen toimeksi vastaisia asemakaavanjaoitusehdotuksia laatiessaan panna huomiota mainittuihin laajennusmahdollisuuksiin.

Alueen tasoituksesta ja järjestämisestä oli edellä mainittu valiokunta laskenut olevan kustannuksia 283,000 markkaa, mihin tulisi lisäksi menoja rautatie-raitteista 37,400, laskujohdoista 59,200 ja vesijohdosta 30,000 markkaa, joten koko summa olisi 409,600 markkaa (*Kvston pain. asiakirj. N:o 12 vuodelta 1914, siv. 4*). Tämän laskelman täytyy tietenkin melko määrässä muuttua nykyisten hintasuhteiden johdosta, eikä lähiaikoina arvatenkaan ole sanottavaa hintain huojitumista odotettavana. Kaupungin Rakennuskonttorin ilmoituksen mukaan täytyy laskettuja kustannuksia korottaa 30—50 %:lla siitä riippuen, mihin aikaan työt teetetään.

Pakaan alueella olevan maan luovutusmuotoon nähden on Rahatoimikamari sitä mieltä, että olisi käytettävä vuokrausmuotoa, ja pyytää tässä kohden viitata asiasta aikaisemmin antamaansa mietintöön (*Kvston pain. asiakirj. N:o 73 vuodelta 1913, siv. 3*). Vuokratuuta ei kuitenkaan olisi määrättävä päättyväksi 1940 vuoden lopussa, vaan olisi vuokratuasi mieluummin, niinkuin valiokuntakin on arvellut, määrättävä pitemmäksi, esimerkiksi 50 vuodeksi. Vuokratuuden ollessa enintään 50 vuotta saisivat vuokraajat takeita pitkäaikaisesta hallintaoikeudesta ja siten suurempaa mahdollisuutta laajempainkin teollisuusyritysten sijoittamiseen puheena olevalle alueelle. Sen sijaan olisi vuokratuaksua tuntuvasti korotettava Rahatoimikamarin aikaisemmin ehdottamasta määrästä. Tuollaista korotusta ei ainoastaan perustele vastamainittu pitempi vuokratuasi, vaan myös ne tuntuvasti kohonneet kustannukset, joita kaupungilla on alueen kuntoonpanemisesta. Jos maan arvoksi laskee keskimäärin 20 markkaa m²:ltä, mikä nykyään näyttäneen korkealta, mutta varsin luultavasti jo 10—20 vuoden kuluttua on alhainen, sekä 5 %:n vuotuisen vuokratuaksun siten lasketulle tonttiarvolle, saisi kaupunki asianmukaisen koron käyttämälleen pääomalle ja varaisi samalla itselleen maaarvon nousun.

Vastoin sitä mitä valiokunta on lausunut pienteollisuustonttien kysynnästä (*Kvston pain. asiakirj. N:o 12 vuodelta 1914, siv. 2*) on Rahatoimikamari havainnut tuollaisten tonttien tarvetta olevan sangen runsain määrin olemassa. Rahatoimikamarin vakaumuksen mukaan tulisi alue käytetyksi kohta kun se on kuntoonpantu. Tähän nähden ei Rahatoimikamari ole voinut olla kiinnittämättä Kaupunginvaltuuston huomiota siihen, että pakottava tarve vaatii kuntoonpanettamaan Pakaan alueen mahdollisimman pian. Kamari on kuitenkin varsin hyvin käsittänyt, että nykyisten vaikeiden työolojen vallitessa on miltei mahdoton käydä toteuttamaan ehdotusta koko laajuudessaan, niin suotavaa kuin tämä olisikin. Mutta väliaikaisesti voisi alueen kaupungininsinöörin ilmoituksen mukaan kuitenkin mainittavitta vaikeuksista järjestää jo kuluvana syksynä. Tätä

tarkoitusta varten olisi kaupunginkassasta osotettava 50,000 markkaa etuantina vastedes osotettavasta määrärahasta. Tällä keinoin tulisi askel vaikka pienikin astutuksi maamme suurimman teollisuuspaikan teollisen yritteliäisyyden edistämiseksi jossain määrin.

Pakaan alueen vastaista käyttämistä koskevan kysymyksen yhteydessä on, niinkuin edellä mainittiin, tehty ehdotus Hietaniemen alueen käyttämisestä samaan tarkoitukseen. Kaupungin yleisten töiden Hallituksen viimeksi mainitusta ehdotuksesta antama teknillinen ja taloudellinen selvitys (Liitteet I ja II) osottaa, että puheena oleva alue tosin tarjoisi moniaita etuja tehdas- ja varastoalueena, mutta että sen kuntoonpanemisesta sekä rautatieraiteilla ja rantasilloilla varustamisesta olisi niin suuria kustannuksia, ettei tätä ehdotusta kävisi taloudelliselta kannalta puoltaminen. Työmarkkinoilla nykyään vallitsevain hintain mukaan nousisivat kustannukset tämän yrityksen toimeenpanemisesta 4—5 miljoonaan markkaan eikä kuitenkaan saataisi täysin sopivaa ja hyvin sijaitsevaa tehdasaluetta. Tämä asianlaita on etsimättä herättänyt kaupungin yleisten töiden Hallituksessa ajatuksen, että ennemmin olisi Ruoholahden sataman viereinen alue mainittuun tarkoitukseen käytettävä. Perin pohjin tarkastettuaan tätä ehdotusta ei Rahatoimikamari kuitenkaan ole katsonut voivansa sitä puoltaa, ja ovat kaupungininsinööri ja kaupunginasemakaava-arkkitehti, jotka olivat ehdotuksen tehneet, hekin puolestaan olleet sitä mieltä, ettei ainakaan lähimmässä tulevaisuudessa olisi käytävä ehdotusta toteuttamaan. Sillä osin mutkistuisi asia sen johdosta että täytyisi valtion kanssa aikaansaada sopimus, joka sallisi kaupungin käyttää valtion hallussa olevan Lapinlahdenalueen eteläosan satama- ja varastopaikoiksi, osin ei näytä varsin hyvin harkitulta käyttää tehdas- ja varastopaikoiksi Ruoholahden aluetta, joka vastedes, kun tämä alue lopullisesti järjestetään ja saatetaan Santa- ja Busholman satamalaitosten yhteyteen, kylläkin tarvitaan kaupan käytettäväksi.

Sitä vastoin on Rahatoimikamari, vaikkakin epäröiden ja äänestettyään, voinut yhtyä ehdotukseen Hietaniemen alueen väliaikaisesta järjestämisestä tehdas- ja varastotonteiksi. Rahatoimikamari on tosin pannut asianmukaista huomiota niihin näkökohtiin, joiden nojalla kaupungin teknillisten laitosten Hallitus ja kaupungin söhkölaitoksen toimitusjohtaja ovat vastustaneet tämän alueen käyttämistä teollisuuden tarpeisiin (Liite III), mutta kun ehdotus tietää ainoastaan alueen väliaikaista järjestämistä siksi ajaksi kuin rakennustoimintaa Töölön kaupunginosassa jatkuu ja kun kehityskulku jo on osottanut mainittua aluetta käytettävän puheena olevaan tarkoitukseen, on Rahatoimikamari katsonut voivansa puoltaa Hallituksen esitystä tältä kohden. Laskelmain mukaan olisi alueen väliaikaisesta kuntoonpanosta kustannuksia 80,000 markkaa, joka summa kuitenkin työmarkkinoilla nykyään vallitsevain hintain johdosta täytyy korottaa 110,000

markkaan. Mainitusta summasta tarvinnee kuitenkin ainoastaan osa, noin 40,000 markkaa, osottaa maksettavaksi kuluvana vuonna, koska alueen tasoitustyöt joka tapauksessa voidaan teettää ainoastaan vähitellen ja vähäisellä työvoimalla. Alueen väliaikaiseen käyttämiseen nähden on Rahatoimikamari edellyttänyt tontteja vuokrattavaksi ainoastaan lyhyeksi ajaksi, enintään kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla, sekä annettavaksi kilpailua julistamatta sikäli kuin haki-joita ilmoittautuu. Vuokramaksu lienee sopivin määrätä S:markaksi 1—1: 25 m²:ltä tontin aseman ja pintamuodostuksen laadun mukaan. Varastopaikoiksi käytettävänä alue olisi noin 55,000 m², joten kaupunki saisi 5—6 %:n koron käyttämälleen pääomalle.

Edellä lausuttuun viitaten pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Pakaan alueen tasoitustyöt viivyttelemättä alotetaan aikaisemmin hyväksytyin asemakaavajaoituksen mukaisesti;

että Rahatoimikamari valtuutetaan enintään 50 vuoden vuokralle huutokaupalla antamaan tehdas- ja varastotontteja sieltä;

että alueen kuntoonpanemiseksi kaupungin menosääntöön pannaan 575,000 markkaa, jaettuna kahdelle tai useammalle vuodelle sen mukaan kuin tarkemmin määrätään budjetinkäsittelyn yhteydessä;

että kuluvana vuonna teetettäviä töitä varten kaupunginkassasta maksetaan enintään 50,000 markan etuanti;

että Hietaniemen alue pannaan väliaikaisesti kuntoon tämän oheisessa vaihtopuolisessa ehdotuksessa A osotetun asemakaavajaoituksen mukaisesti;

että vastamainittua tarkoitusta varten kaupungin menosääntöön pannaan 110,000 markkaa jaettavaksi kahdelle tai useammalle vuodelle sen mukaan kuin budjetinkäsittelyssä tarkemmin määrätään; sekä

että kaupunginkassasta kuluvana vuonna tähän tarkoitukseen saa edeltäpäin maksaa enintään 40,000 markkaa.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Yleisten töiden Hallitus.

*Helsingissä,
kesäk. 25 p:nä 1915.*

N:o 125.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli, sen johdosta että oli herännyt kysymys Pakaan alueen jaoittamisesta teollisuus- ja varastopaikoiksi, nähnyt hyväksi päättää, että kaupungin yleisten töiden Hallituksen tuli sekä teknilliseltä että taloudelliselta kannalta antaa selvitys mahdollisuudesta järjestää Hietaniemen alue samanlaiseen tarkoitukseen käytettäväksi, pyytää Hallitus ilmoittaa että, sittenkun Hallituksen asiaa valmistelemaan asettama valiokunta oli antanut lausuntonsa eikä Hallitus puolestaan ollut havainnut teknilliseltä kannalta olevan muistuttamisen syytä valiokunnan ehdotusta vastaan, mutta sitä vastoin oli katsonut ehdotuksen toteuttamisesta olevan liian suuria kustannuksia alueella, jota syrjäisen asemansa johdosta ei näyttänyt voivan läheisessä tulevaisuudessa mainittavammin käyttää kaupan ja teollisuuden tarpeisiin, ei Hallitus ole taloudellisista syistä voinut puoltaa ehdotuksen lopullista toteuttamista, ennenkuin täysi selvitys on saatu siitä, että sopivampia paikkoja ei voida antaa puheena olevaan tarkoitukseen käytettäväksi.

Sitä vastoin ja kun Töölön kaupunginosassa vielä on melko laajoja aloja rakentamatta ja tilapäisiä rakennusaineiden y. m. varastopaikkoja sentähden jonkin aikaa vastaisuudessa siellä tarvitaan, on Hallituksen mielestä Hietaniemen aluetta edellä mainitun valiokunnan esittämän vaihtopuolisen ehdotuksen A mukaisesti väliaikaisesti käytettävä, minkätähden 80,000 markkaa olisi osotettava käytettäväksi tarpeellisten laitosten teettämiseen.

Lopuksi ja kun Hallituksesta on näyttänyt siltä, kuin valiokunnan esittämä ajatus Ruoholahden pohjoisen ranta-alueen tehokkaammasta käyttämisestä tuottaisi taloudellista etua kaupungille, pyytää Hallitus esittää sellaisen sopimuksen tekemistä asianomaisten viranomaisten kanssa, että kaupunki saisi käyttää Lapinlahden alueen eteläosan satama- ja varastotarkoituksiin.

Valiokunnan mietintö siihen kuuluvine piirustuksineen pannaan tämän oheen.

G. Idström.**Bertel Jung.***A. L. von Knorring.*

Helsingin kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli, sen johdosta että oli herännyt kysymys Pakaan alueen jaoittamisesta teollisuus- ja varastopaikoiksi, nähnyt hyväksi hankkia teknillisen ja taloudellisen selvityksen mahdollisuudesta järjestää Hietaniemi samanlaisiin tarkoituksiin käytettäväksi, on Hallitus, joka otteella joulukuun 23 päivänä 1914 tehdystä Rahatoimikamarin pöytäkirjasta on saanut tehtäväkseen edellä mainitun selvityksen antamisen, jättänyt allekirjoittaneiden toimeksi ehdotuksen laatimisen asiasta. Tämän johdosta ja sittenkun tarpeelliset pohjatutkimukset on toimitettu Hietanientä ympäröivällä vesialueella, on meillä tämän oheisiin asemapiirustuksiin viitaten kunnia lausua seuraavaa:

Kohta Hietaniemen länsi- ja luoteisrannan edustalla on erinäisiä pieniä saaria, nimittäin Hietaniemenkarit ja Ourat lännessä sekä Taivalkarit ja Taivalsaari luoteessa, joita saaria ainoastaan sangen matalat vesialueet erottavat mantereesta. Jos Hietaniemi vastedes luovutetaan varasto- ja pienteollisuuden paikaksi, tulee alue tietenkin rajoitettavaksi tarkoituksenmukaisilla laituri- ja siltalaitteilla. Näin ollen ja kun vesi siltain äärellä ei missään tapauksessa saisi olla 4 1/2—5 metriä matalampaa, mutta veden syvyys vastamainittujen saarien ja rannan välillä on ainoastaan muutama desimetri, olisi luonnollista, että saaret täytetöitä teettämällä yhdistettäisiin Hietaniemen mantereeseen, joten lopullisten laitosten siis tulisi käsittää näin syntynyt alue. Nämä näkökohdat huomioon ottaen on tämän oheinen ehdotus laadittu. Sen mukaan olisi Taivallahden vierellä sijaitseva Taivalsaari laivasiltana, joka rajoittaisi mainittua lahtea lännessä ja samalla idässä rajoittaisi sitä vesiallasta, joka mainitusta sillasta ulottuisi Taivalkarit käsittävään täytealueeseen. Jaoitetun alueen pääosa käsittäisi läntisen Hietaniemen sekä lounaassa Ourain ja Hietaniemenkarien taakse ulottuvan täytetyn alueen. Muutkin Hietaniemen alueet on jaoitettu sikäli kuin on ollut mahdollista huomioon ottamalla nykyään voimassa olevia vuokrasopimuksia ja alueella vastedes tarpeellisia kulkuväyliä. Uudislaitoksen ulkoisen rajalinjan mutkittelu johtuu siitä, että kiinteä pohja ehdotettujen linjain ulkopuolella paikoitellen on yli 20 metrin syvässä, minkä johdosta siltalaitosten teettäminen näihin paikkoihin vaatisi niin suuria kustannuksia, että yritys kävisi taloudelliselta kannalta epäedulliseksi.

Tässä yhteydessä ja kun ilmeistä on, että näin laajan laitoksen ehdottomasti tulee olla kytkettynä maamme rautatieverkkoon, olemme niinkään koettaneet selvittää, miten Hietaniemelle kävisi johtaminen haararadan satamaradalta ja raiteita eri varasto- ja tehdaspaikkain alueille. Tämä ei olekaan kohdannut vaikeuksia, mutta raidelaitoksesta olisi kuitenkin melko

suuria kustannuksia eli 365,000 markkaa ¹⁾, lukuun ottamatta rantasilloille ja varastopaikoille johtavain haaraumain kustannuksia. Rakennuskustannusten kohoaminen näin huomattavaan summaan johtuu etusijassa siitä, että raide miltei koko matkan haararadalta lähtien Hietaniemen itäosaan asti on sijoitettava syvään leikkaukseen, joka on tehtävä hautausmaiden koillispuolella olevaan Hietaniemenkatuun. Toiselta puolen käy tämän johdosta kuitenkin mahdolliseksi rakentaa rata päältä umpeen, niin ettei se haittaa viereisten Töölön kaupungin-osain muuta liikennettä eikä myöskään hautausmailla suotavaa rauhallisuutta. Kustannusarvioon ei kuitenkaan ole luettu menoja leikkauksen holvaamisesta eikä myöskään Norden-skiöldkadun uudestirakentamisesta niin, että se raiteen leikkauskohdassa kulkisi eri siltaa pitkin radan poikki. Vastamainitusta rataosasta eri varastopaikoille ja silloille haarautuvista kaikkiaan 7,600 metrin pituisista sivuraiteista taas olisi kustannuksia 250,000 markkaa.

Hietaniemen itäosaan suunniteltuja varastokortteleja erottavat toisistaan alueen edullisimpain kohtain halki kulkevat kadut, joiden suuruusmitat on sovitettu pienteollisuuden tarpeiden mukaan. Alueen länsiosassa, joka käsittää miltei yksinomaan täytemaata sekä edellä mainitut saaret (Ourat ja Hietaniemenkarit), on korttelien suuruusmitat määrätty etusijassa silmällä pitäen niiden vastaista käyttämistä varasto- tai makasiinipaikoiksi, minkä johdosta ne ovat 30 metriä syvät, jommoinen tila on osottautunut erikoisesti sopivaksi makasiinirakennuksille. Kaikkiin näitä kortteleja erottaviin katuihin ei tulisi rautatieraitteita, vaan on joka toinen katu suunniteltu vain sen levyiseksi, että se riittää yksinomaan ajoneuvoliikenteeseen, jota näin ollen ei häiritseisi rautatiellä toimitettava purkaminen ja kuormaaminen.

Järjestettynä tässä esitetyn ehdotuksen mukaan saataisiin alueelta varasto- ja pienten tehtaitten paikoiksi noin 108,000 m² tontteja, ja taas makasiinipaikoiksi aiotuissa kaikkiaan 12 korttelissa olisi tilaa yhteensä 47,900 m².

Alueen luoteispuolisella ulkorajalla olisi noin 1,500 metrin pituudelta tilaa syväkulkuisille aluksille, ja ulkorajan muut osat taas voisi käyttää pienempäin pursien ja veneiden kytkypaikoiksi tai varustaa rantareunustuksella. Näistä rantasiltarakennuksista, jotka samoin kuin rantareunustuksetkin tietysti olisi teetettävä vähitellen ja tarpeen mukaan, olisi kustannuksia kokonaista 1,660,000 markkaa.

Suunnitellun katuverkon pinta-ala taas on 189,000 m² ja kustannuksia sen saattamisesta lopulliseen kuntoon olisi noin 850,000 markkaa, kuitenkin edellyttäen että ehdotetut täytetyöt suoritetaan pitemmän ajan kuluessa ja aineilla, jotka pääasiallisesti saadaan makсутta lähiseudulta.

Yrityksen lopullisesta toteuttamisesta edellä esitetyn suunnitelman mukaan olisi siis, laiturirakennuksia ja rautatieraitteita lukuun ottamatta, kustannuksia 850,000 markkaa, joten saataisiin käyttökelpoista tonttialaa 155,900 m² ja tontin hinta siis olisi Smk 5: 45 neliömetriltä. Jos taas raiteiden ynnä kaikkien haaraumain kustannukset, edellä mainitun summan kera 1,465,000 markkaa, otetaan lukuun, olisi tontin keskihinta Smk 9: 40 neliömetriltä sekä, jos lisäksi laiturilaitteidenkin kustannukset otetaan huomioon, Smk 20: 10 neliömetriltä.

¹⁾ Toisessa yhteydessä on tämä kustannus laskettu likimäärin 305,000 markaksi. Tarkempi laskelma ja kohonneiden tarveinehintain huomioon ottaminen on kuitenkin antanut tulokseksi suuremman summan.

Kun kuitenkin näin laaja laitos on ajateltavissa ainoastaan vuosikausien kuluessa aikaansaatavaksi, olemme, edellyttäen ehdotuksemme pääasiassa hyväksyttävän, katsoneet niinkään olevan selvittäminen, kävisikö ja missä määrin koko tässä puheena olevan alueen yksityisiä osia heti ja sanottavan suuritta kustannuksitta käyttäminen ehdotettuihin tarkoituksiin. Siinä kohden pyydämme huomauttaa että, vaikka osa Hietaniemen pohjoista ranta-alueetta nykyään on luovutettu rikkain kaatopaikaksi, kävisi sieltä kuitenkin heti melko laajoja aloja osottaminen tilapäisiksi varasto- ja pienempään teollisuuslaitosten paikoiksi. Nämä alat käsittävät yhteensä 54,800 m². Jotta kuitenkin koko tämä ala voitaisiin käyttää, olisi ainakin väliaikaisesti tasoitettava katuja sillä tavoin kuin tämän oheinen seikkaperäinen kaava A lähemmin osottaa, ja olisi sellaisesta järjestelystä kustannuksia noin 53,000 markkaa. Sen lisäksi ja kun näiden alueiden kysyntä varmaankin riippuisi sekä maa- että vesikulkulaitosten käytettävyydestä, olemme ajatelleet että, kun edellä mainittua rautatielaitosta ei voitane hetimiten saada aikaan, kaupungin kuitenkin tulisi rakennuttaa väliaikaisia paalusiltoja jotta saaristolaisalukset voisivat käydä rantaan. Näistä silloista, jotka teetettäisiin Hietaniemen ulkopäässä jo olevan laiturin yhteyteen, olisi kustannuksia noin 27,000 markkaa.

Edellä lausutun nojalla rohkenemme siis Hallituksin tutkittavaksi alistaa:

1) eikö Hietaniemen aluetta viereisine saarineen olisi makasiini- ja varastopaikkain saamiseksi järjestettävä tämän oheisen suunnitelman mukaisesti;

2) eikö puheena olevaa aluetta olisi yhdistettävä maamme rautatieverkkoon teettämällä rata Hietaniemenkadun alitse ja yhtyväksi satamarataan Leppäsuon tienoilla; sekä

3) eikö käytettävänä olevaa Hietaniemen osaa olisi erikoissuunnitelman A mukaisesti väliaikaisesti järjestettävä ja puheena oleviin tarkoituksiin luovutettava.

Edellä esittämiimme kustannusarvioihin viitaten pyydämme samalla mainita:

että menot alueen täydellisestä järjestämisestä, laiturit ja rautatieraitteet lukuun otettuina, nousisivat 3,125,000 markkaan; sekä

että Hietaniemen väliaikaisesta järjestämisestä olisi kustannuksia 80,000 markkaa, lukuun otettuna alueen läntiselle niemekkeelle teetettävä väliaikainen silta.

Edellä lausutusta käy selville, että varasto- ja teollisuusalueen järjestämisestä Hietaniemeen olisi kustannuksia usea miljoonaa. Tähän nähden ja kun ei laitos missään tapauksessa olisi minkään muun kaupan ja merenkulun tarpeita tyydyttävän alueen yhteydessä, vaan päin vastoin olisi kutakuinkin erillään muusta kaupunginosasta, on meistä näyttänyt siltä, kuin olisi selvitettäväksi otettava kysymys, eikö kaupungille olisi tuntuvasti edullisempaa käyttää mainittuun laitokseen tarvittavat kustannukset ennestään olevain varastoalueiden ja

rantasiltain välittömässä yhteydessä sijaitsevain alueiden järjestämiseen. Pyydämme siihen nähden huomauttaa, että Ruoholahden varastoalue jo nykyään väliaikaisessakin kunnossaan on sangen tyydyttävästi käytetty, sekä että rantasiltain rakennuttaminen sen etelärajaan ja näiden siltain jatkaminen, ehkäpä Skällariin asti, tuottaisi kaupungille melko suurta etua, erittäinkin jos Skällarin ja Lapinniemen välinen vesialue likimain tämän oheisen luonnoksen B mukaisesti täytettäisiin ja käytettäisiin varastopaikoiksi, jossa tapauksessa ehkä lisäksi kävisi Lapinniemen etäläosan yhdistäminen näihin alueisiin. Tällä keinoin saataisiin varastopaikoiksi kaikkiaan noin 27,000 m²:n ala ainoastaan ehdotetulta täytealueelta, ja pitkin Ruoholahden pohjoisrantaa voitaisiin rakentaa rantasiltoja 860 m:n pituudelta, mistä kaikesta olisi kustannuksia noin miljoona markkaa, rautatieraitteita lukuun ottamatta. Kustannuksia näiden laitosten saattamisesta satamaradan yhteyteen olisi tässä tapauksessa ainoastaan 60,000 markkaa, syystä että edellä mainittuja Ruoholahden viereisiä varastopaikkoja varten jo on yhtymäkohta olemassa.

Kaikkeen tähän katsoen pyydämme Hallituksen harkittavaksi esittää, eikö olisi pikemmin syytä koettaa laajentaa Ruoholahden partaalla ennestään olevia laitoksia kuin panna suuria kustannuksia Hietaniemeen, joka kaupunginosa joka tapauksessa on äivan toisiin tarkoituksiin käytettyjen alueiden erottama muista kauppa-alueista.

Sitä vastoin ja kun nykyään vallitsee suurta varastopaikkain puutetta, olisi Hietanientä joka tapauksessa väliaikaisesti käytettävä laatimamme luonnoksen A mukaan sekä siltain ja teiden teettämiseen tarvittavat varat, 80,000 markkaa, osotettava.

Helsingissä kesäkuun 3 päivänä 1915.

G. Idström.

Bertel Jung.

Liite III.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖLAITOS

Helsingissä,

marrask. 30 p:nä 1915.

Kaupungin teknillisten laitosten Hallitukselle.

P. M. uusiin teollisuusalueisiin nähden noudatettavaa tonttipolitiikkaa koskevan Raha-toimikamarin lähetteen johdosta.

Katsoen sähkölaitoksen toimintaan voiman, valon ja lämmön toimittajana (vastaisuudessa) rohkenee allekirjoittanut esittää eräitä näkökohtia, joita olisi otettava huomioon käsiteltäessä kysymystä kaupungin teollisuusalueiden vastaisesta järjestämisestä.

Sen päävaatimuksen lisäksi, minkä teollisuus useimmin asettaa sille tarjotuille tonteille, nimittäin että ne ovat hyvään kulkulaitosten yhteydessä (mahdollisuus mukavain yhdistys-

raiteiden laittamiseen ja eräissä tapauksissa välitön vesikulkuyhteyskin), ovat voima- ja lämpökysymyksen yhteydessä olevat vaatimukset tärkeimpiä. Tähän asti on teollisuuden täytynyt kutakin laitosta varten rakennuttaa erikoinen voima- ja lämpökeskus. Viime vuosien aikaiseen kehitykseen katsoen voi kuitenkin hyvillä syillä toivoa, että sähkölaitos enemmän ja enemmän tulee teollisuuden voimanhankkijaksi yksinomaan kaupungin alueella. Tähän tähtäävät m. m. sähkölaitoksessa nykyään valmisteilla olevat suunnitelmat voimakysymyksen vastaiseksi ratkaisemiseksi voimansiirtoa käyttämällä.

Mutta paitsi voiman ja valon hankintakysymystä on sähkölaitos jo kauan hiljaisuudessa tutkinut kysymystä, mitä mahdollisuuksia sillä on lämmön toimittamiseen poistohöyryinä ja lämpimänä vetenä varsinkin teollisuuslaitoksiin, mutta ehkäpä asuntoihinkin. Pääsyynä näihin sähkölaitoksen suunnitelmiin on nykyisten lauhdutusturbiinien huono polttoainetalous, sillä poistohöyrynä menee noin 45—50 % polttoaineen lämpöarvosta hukkaan. Järjestämällä siis lauhdutuskäytön sijasta koneiston niin, että annettaisiin poistohöyryä eri tarpeisiin, voitaisiin laitoksen lämpötaloutta sangen suurella määrällä parantaa. Katsoen tarpeellisten höyryjakelujohtojen suuriin kustannuksiin olisi suunnitelma toistaiseksi kohtuullisilla kustannuksilla toteutettavissa ainoastaan pienemmillä alueilla ja edellyttäen tiettyä kulutusmäärää. Sitä paitsi voisi tätä tavaraa antaa sitä halvemmasta ja siis teollisuudelle edullisemmilla ehdoilla, mitä likempänä tämä sijaitsee sähkölaitoksen voima-asemaa. Tästä syystä olisi suotavaa, että vastaiset teollisuusalueet mikäli mahdollista sijoitettaisiin niin, että m. m. nämä sähkölaitoksen suunnitelmat olisivat taloudellisesti toteutettavissa. On luonnollista, että tässä mainitut mahdollisuudet olisivat erittäin tervetulleita teollisuudelle, jonka omat rakennuskustannukset (voima- ja lämmityslaitoksia kun päästäisiin teettämästä ja rakennuskustannukset tuntuvasti huojistuisivat) sen johdosta tuntuvasti vähenisivät. Nämä edut luultavasti myös olisivat omansa vetämään teollisuutta Helsinkiin.

Samat taloudelliset näkökohdat, joita edellä on esitetty vastaiseen lämmöntoimitukseen nähden, pitävät tietysti paikkansa myöskin sähkölaitoksen antamaan voimaan ja valoon nähden, vaikka tuntuvasti vähemmässä määrässä, sillä onhan korkeajännitteiskaapelitakin vähemmän kustannuksia mitä lähempänä sähkölaitosta teollisuusalue sijaitsee.

Edellä lausutun johdosta olisi sähkölaitos taipuvainen luulemaan, että aikaisempain suunnitelmain mukaan järjestettäessä teollisuusalueita esim. Hermannin, Toukolaan, Pakaaseen y. m. paikkoihin olisi, mikäli sähkölaitosta koskee, otettava huomioon kaupungin taloudellisia kehitysmahdollisuuksia niin pitkälle kuin muut tärkeämmät seikat eivät sitä estä.

Helsingissä, marraskuun 30 päivänä 1915.

B. Wuolle.

Likimääräiset kustannukset varastopaikkain järjestämisestä Hietaniemelle.

1,600 p.m. 6 m:n levyistä tietä teetettävä.

9,600 m ² tiepintaa tasoitettava à 5: —	48,000:—	
noin 10 % lisää työnjohdosta y. m.	<u>5,000:—</u>	53,000:—

Uusi paalulaituri.

800 m ² paalulaituria à 30: —	24,000:—	
noin 10 % lisää työnjohdosta y. m.	<u>3,000:—</u>	27,000:—
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>80,000:—</u>

Alue käsittää:

Varastopaikkoja ja pienteollisuuden tontteja	54,800 m ²
Rikkain kaatopaikkoja	<u>11,600 "</u>
Yhteensä	66,400 m ²

Tonttipinnan keskihinta $80,000 : 54,800 =$ *noin Smk 1:50* m²:ltä.

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorissa, kesäkuun 10 päivänä 1915.

Lars W. Andersin.

Hietaniemen satamalaitoksen likimääräinen kustannusarvio.

Yksinkertainen rautatie-raide satamaradalta kaupungin ainespihan edustalta Hietaniemelle.

38,500 m ³ kalliota louhittava à 7: —	269,500:—	
5,040 " pengersoraa à 4: —	20,160:—	
2,800 kpl. ratapölkkyä à 3: —	8,400:—	
1,680 p.m. raidetta paikalleen pantuna à 20: —	<u>33,600:—</u>	331,060:—
noin 10 % lisää työnjohdosta y. m.	<u>33,340:—</u>	365,000:—

Satama-alue.*Kadut.*

30,000 m ³ kalliota louhittava à 7:—	210,000:—	
189,000 m ² katupintaa tasoitettava à 3:—	<u>567,000:—</u>	777,000:—
noin 10 % lisää työnjohdosta y. m.	<u>73,000:—</u>	850,000:—

Rautatieraiteet.

7,600 p.m. raidetta varastopaikoille ja silloille à 30:—	228,000:—	
noin 10 % lisää työnjohdosta y. m.	<u>22,000:—</u>	250,000:—

Rantasillat.

1,500 p.m. arkkusiltaa à 1,000:—	1,500,000:—	
1,300 „ rantareunustusta à 10:—	<u>13,000:—</u>	1,513,000:—
noin 10 % lisää työnjohdosta y. m.	<u>147,000:—</u>	1,660,000:—
		<u><u>Yhteensä Smk 3,125,000:—</u></u>

Satama-alue käsittää:

Varastopaikkoja ja pienteollisuuden tontteja	108,000 m ²
Makasiinitontteja	<u>47,900 „</u>
	Yhteensä 155,900 m ²

Tonttialan keskihinta:

- 1) Jos satama-aluetta ei varusteta raiteilla eikä rantasilloilla $850,000 : 155,900 = \text{noin Smk } 5:45 \text{ m}^2\text{:ltä}$
- 2) Jos satama-alue varustetaan raiteilla mutta ei rantasilloilla

850,000
365,000
<u>250,000</u>

 $1,465,000 : 155,900 = \text{noin Smk } 9:40 \text{ m}^2\text{:ltä}$
- 3) Jos satama-alue varustetaan sekä raiteilla että rantasilloilla $3,125,000 : 155,900 = \text{noin Smk } 20:10 \text{ m}^2\text{:ltä}$

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorissa, kesäkuun 10 päivänä 1915.

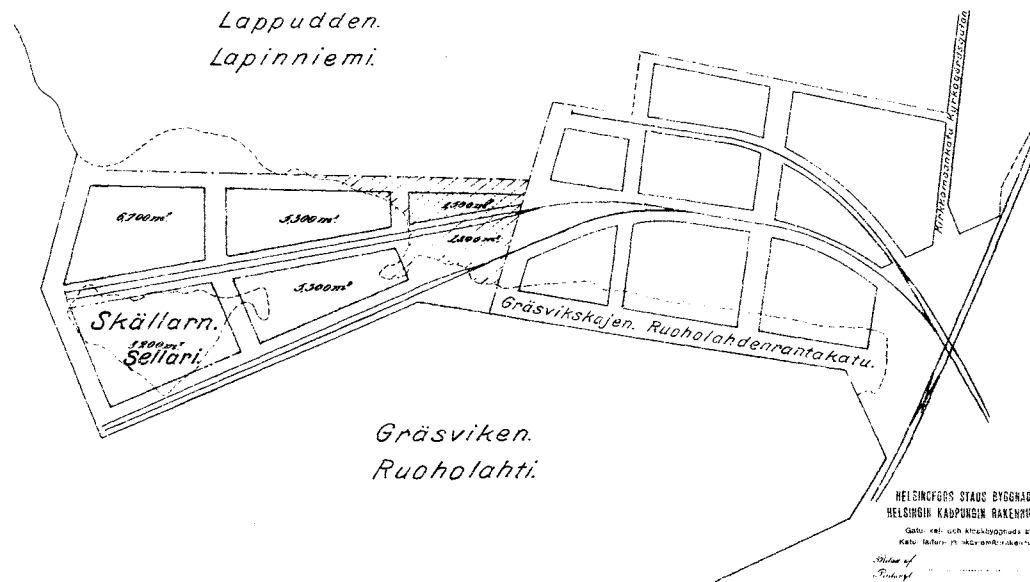
Lars W. Andersin.

A.

*Förslag till utvidgning av upplagsområdet vid Gräsviken.
Ehdotus Ruoholahden varastoalueen laajentamiseksi.*

*Märholmén.
Merholma.*

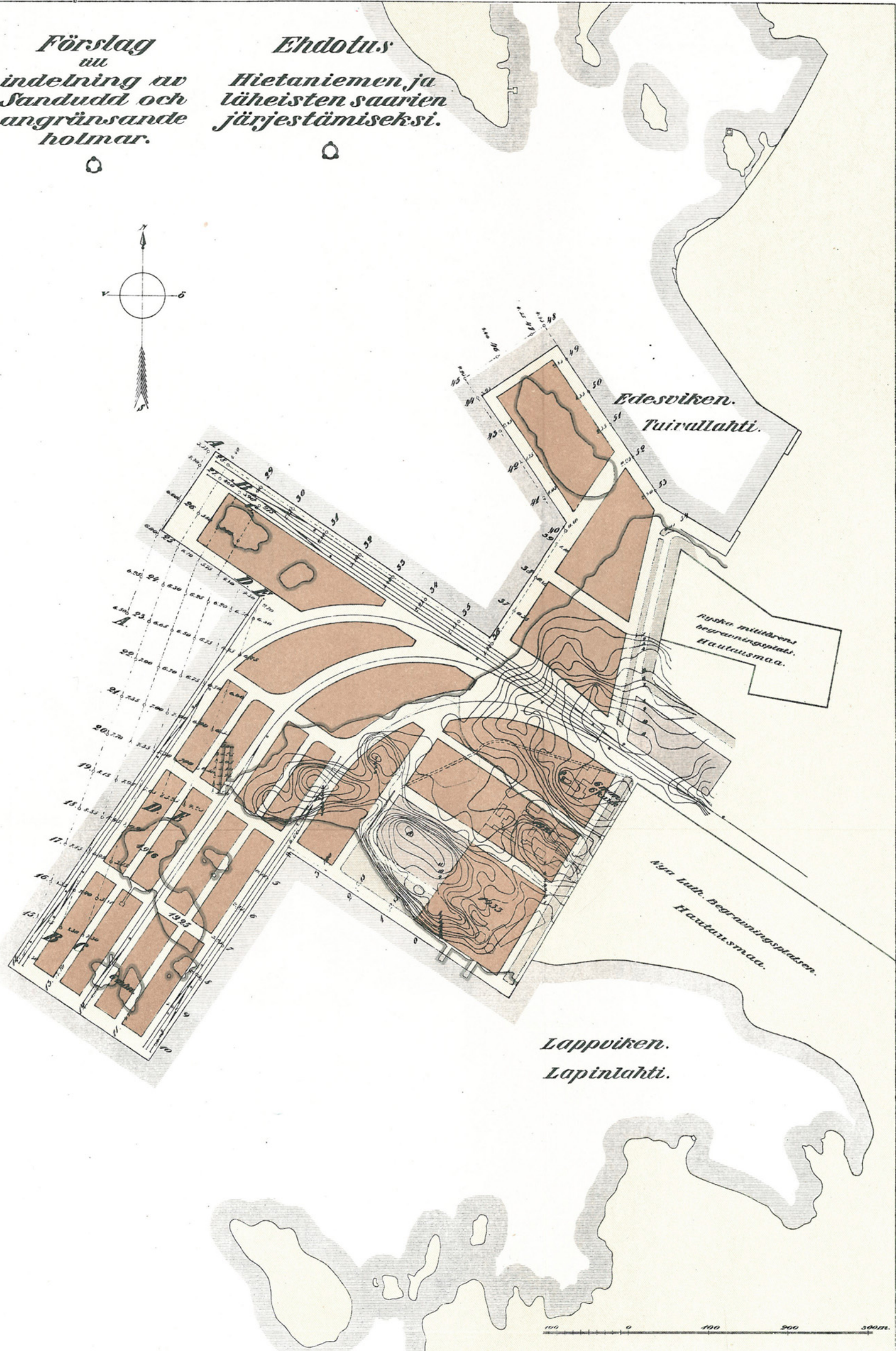
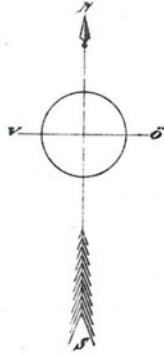

HELSINGFORS STADS BYGGNADSKONTOR.
HELSINGIN KAUPUNGIN RAKENNUSSIVOTORI.
Gälln. vet. och Årskapsgrunds afdrömd.
Käbu. lättern. 11 Åkrömkörnings 1922.

Antal af
Pjäskaf
Pjäskaf af
Svartskaf

Förslag
till
indelning av
Sandudd och
angränsande
holmar.

Ehdotus
Hietaniemen ja
läheisten saarien
järjestämiseksi.

Edesviiken.
Tuivallahti.

Nyaka mittören.
Havutusmaa.

Nya luth. begravningsplatsen.
Havutusmaa.

Lappoiken.
Lapinlahti.

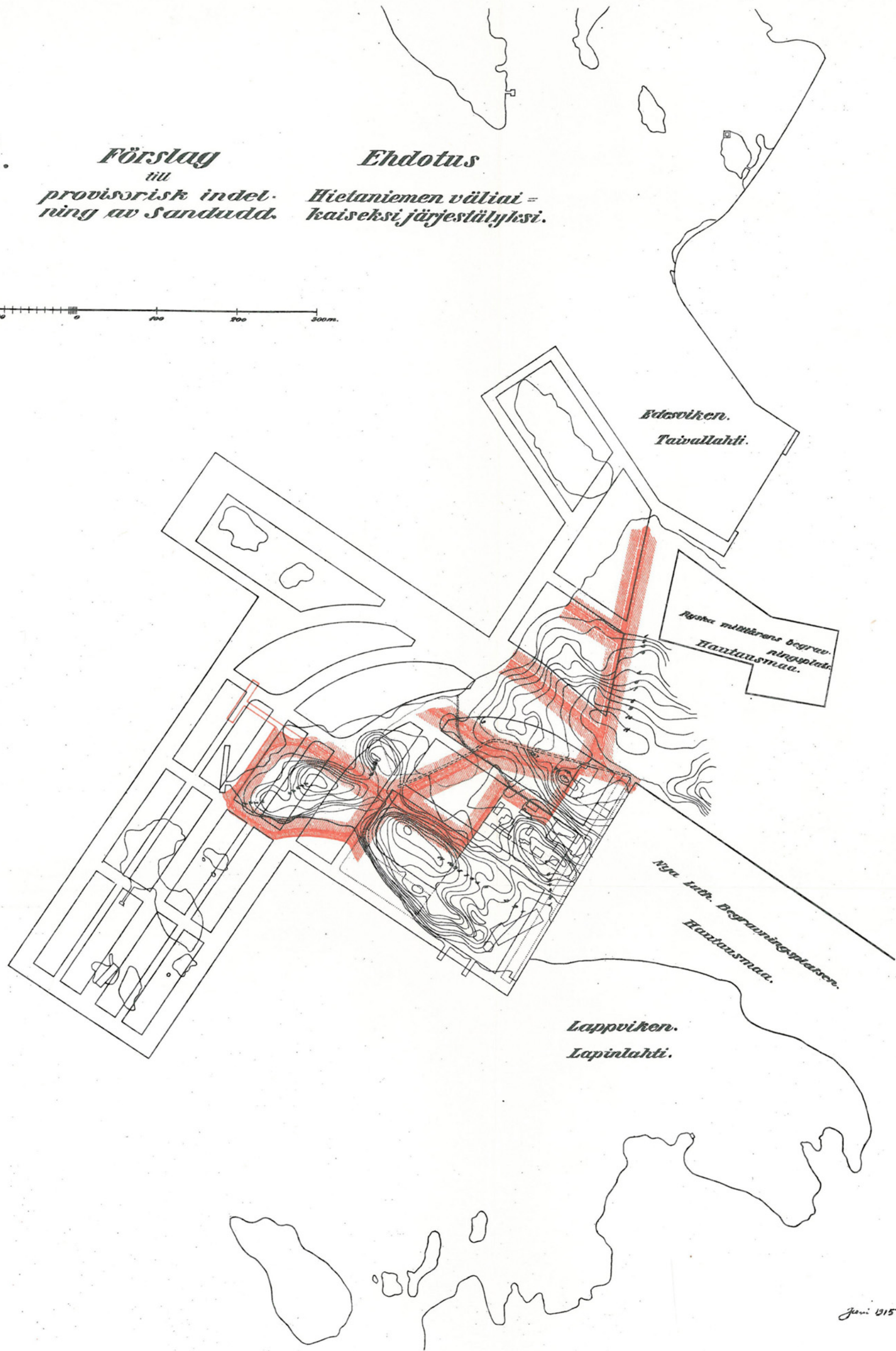
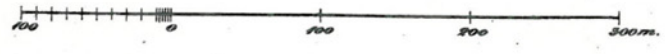
A.

Förslag

til
provisorisk indel-
ning av Sandudd.

Ehdotus

Hietaniemen väliai =
kaiseksi järjestälyksi.

Esitys varain osottamisesta 1916 vuoden velkakirjalainasta erinäisiin 1917 vuoden budjettiehdotuksessa mainittuihin tarkoituksiin.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Marrask. 30 p:nä 1916.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 971.

Ehdotukseensa 1917 vuoden meno- ja tulosäännöksi on Rahatoimikamari pannut muun muassa seuraavat menoerät:

1) Vesijohdon laajentaminen	Smk	112,500: —
2) Sähkölaitoksen uusi höyrykattila ja uusi virranmuuntaja, yhteensä	”	380,000: —
3) Vallilan työväenasuntoryhmä	”	567,500: —
4) Kolme tavarasuojaa Busholmaan	”	147,000: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 1,207,000: —</u>

sekä samalla ehdottanut edellä mainitun rahamäärän suoritettavaksi kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista ja pantavaksi maksettavaksi 1916 vuoden velkakirjalainasta. Uuden höyrykattilan ja virranmuuntajan hankkimiseksi kaupungin sähkölaitokseen, työväenasuntoryhmän teettämiseksi Vallilaan sekä kolmen tavarasuojan rakennuttamiseksi Busholmaan on varsinainen Kaupunginvaltuusto erinäisissä kokouksissaan osottanut tarpeelliset määrärahat edeltäpäin maksettavaksi kaupunginkassasta tai sähkölaitoksen tämänvuotisista voittovaroista, mutta samalla päättänyt, että ensi vuoden budjettia käsiteltäessä on tutkittava, onko ja minkä verran määrärahoja näitä tarkoituksia varten pantava 1917 vuoden menosääntöön.

Rahatoimikamari on pitänyt luonnollisena, että määrärahat puheena olevia tarkoituksia varten on pantava 1917 vuoden menosääntöön. Keskustelua sitä vastoin on ollut siitä, miten nämä menot olisi suoritettava. Suotavaa olisi ollut, että ne olisi voitu maksaa taksoitusvarjoista. Mutta kun taksoitusmäärä olisi tämän johdosta tuntuvasti kohonnut ja tämä seikka tietysti olisi olennaisesti vaikuttanut veroäyrimääräänkin, on Rahatoimikamari

katsonut olevan ehdottaminen näissä tapauksissa käytettäväksi lainavaroja. Tähän on Kamarin mielestä ollut sitä enemmän syytä, kun puheena olevat työt ovat sen laatuksia, että niiden kustannukset sopii suorittaa lainavaroista. — Esityksessään lainavarain osottamisesta Santa- ja Busholman tasoitustöihin (*Kvston pain. asiakirj. N:o 54 vuodelta 1916*) on Rahatoimikamari tehnyt selkoa 1911 vuoden obligatsioonilainan käyttämisestä sekä maininnut, mihin tarkoituksiin 1916 vuoden 12 miljoonan velkakirjalaina on aiottu käyttää. Rahatoimikamari voi sentähden tässä yhteydessä viitata mainittuun esitykseen.

Ensi vuodeksi ehdottamaansa menosääntöön on Rahatoimikamari vesijohton laajentamiseksi merkinnyt seuraavat menoerät, yhteensä 112,500 markkaa:

Vesijohto Bölenkadun alle Magdaleenan- ja Hertankadun välille	Smk	17,100: —
S:n Kangasalantien alle Karstulan- ja Hattulantien välille	”	15,300: —
S:n Karstulan- ja Rautalammintien alle Kangasalan- ja Lahdentien välille	”	14,800: —
S:n Sammatintien alle Someron- ja Anjalantien välille....	”	7,600: —
S:n Kangasalantien alle Euran- ja Keiteleentien välille sekä Keiteleentien alle Kangasalan- ja Hauhontien välille..	”	11,300: —
S:n Espoonkadun alle, Tavaststjernakadun alle Espoon- ja Valhallakadun välille, Valhallakadun alle sekä Valhallakadun ja Ulfásatien välisen Rajasaarenkadun alle....	”	41,500: —
S:n Kyllikinkadun alle Bölen- ja Hertankadun välille	”	1,900: —
Uusia johtoja Hallituksen määräyksen mukaan.....	”	3,000: —

Edellä teetettäväksi ehdotetut työt ovat ensi vuonna suunniteltujen kauntasoitustöiden yhteydessä tai niiden varassa. Lisäksi on Rahatoimikamari merkinnyt tarpeellisen määrärahan kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen määräyksen mukaan teetettäviä johtoja varten. Aikaisemminkin on teknillisten laitosten uutistytöt tavallisesti kustannettu lainavaroista, ja tällaiseen menettelyyn näyttää tällä kertaa olevan sitä enemmän syytä, kun budjetinjärjestely kalliin ajan vaikutusten johdosta tuottaa melko suuria vaikeuksia.

Edellä lausutun johdosta Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi

1916 vuoden velkakirjalainasta osottaa 112,500 markkaa vesijohton laajentamiseen vuonna 1917; sekä

antaa varsinaisen Kaupunginvaltuuston toimeksi hankkia tälle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen.

Kokouksessaan toukokuun 16 päivänä kuluvaan vuoteen käsitteli varsinainen Kaupunginvaltuusto kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen anomuksen määrärahan myöntämisestä höyrykattilan ja pyörittäjän hankkimiseksi kaupungin sähkölaitokseen. Kaupungin teknillisten laitosten Hallitus oli huomauttanut, että sähkölaitos oli Hallitukselle antamassaan selonteossa laitoksen ensitalvisesta hankintakyvystä muun muuassa maininnut laitoksen kattilalaitteiden riittäväisyyteen nähden vallitsevan jonkin verran epävarmuutta. Laitoksen suurin kuormitus oli syksyllä 1915 ollut 5,200 kw ja kuluvana syksynä oli sen edellytetty lisääntyvän ainakin 1,000 kw:lla, ehkäpä enemmänkin. Kun lämmitysaineena täytyi käyttää halkoja, jotka juuri suurimman kuormituksen vallitessa marras—helmikuulla useimmiten olivat tuoreita ja sentähden vähensivät kattilalaitoksen tehokkuutta, eikä nykyään ollut käytettävänä varakattilaa mahdollisten häiriöiden ja tarpeellisen puhdistuksen varalta, minkätähden tarvittaisiin uusi höyrykattila. Tarjouksia hankkimalla oli laitos todennut, että tuollaista kattilaa ei nykyään saataisi kotimaasta kohtuullisen ajan kuluessa. Sitä vastoin oli eräs norjalainen liike lupautunut hankkimaan kattilan neljän kuukauden kuluessa tilauksesta, joten näytti varmalta, että kattila saataisiin ennen ensitalvista suurimman kuormituksen aikaa. Nykyisiin verraten kalliisiin hintoihin katsomatta oli Hallitus ollut sitä mieltä, että ehdotetun höyrykattilan ostoa oli puollettava, koska laitoksen käyttövarmuus sitä vaati ja luultavaa oli, ettei hinta ensi vuonna olisi mainittavasti halvempi nykyistä, vaikka säännölliset olot siihen mennessä palautuisivatkin. Kustannuksia puheena olevasta kattilasta, tulli, rahti, paikallepano, muuraus ja putkijohdot lukuunotettuina, oli laskettu olevan 120,000—130,000 markkaa.

Yksin ajoin tämän kysymyksen kanssa oli Hallitus käsitellyt sähkölaitoksen tekemää esitystä Kasarmintorin aliaseman konetehoa koskevasta asiasta. Mainitulla asemalla on nimittäin sodan alusta lähtien ollut ainoastaan 3,000 kw:n koneteho, syystä että vähää ennen sodan puhkeamista yksi aseman 1,000 kw:n virranmuuntajista oli annettu korjattavaksi eikä sitä ole sodan aikana voitu palauttaa. Jo syksyllä 1915 oli tämän aseman suurin kuormitus 2,820 kw, joten siis käytännön kannalta katsoen ei ollut olemassa minkäänlaista varavoimaa. Ellei sota-aikana olisi käytetty rajoitettua valaistusta, olisi suurin kuormitus ollut vieläkin suurempi. Mutta jos suurimman kuormituksen vallitessa olisi joku häiriö sattunut, ollisivat sen seuraukset luultavasti olleet varsin tuntevat. Kun aseman kuormitus ensi syksynä joka tapa-

uksessa, ellei rajoituksia toimeenpanna, menee yli nykyisen koneiston voiman eivätkä patterit tarjoo läheskään riittävää varavoimaa, oli laitos koettanut lisätä konetehoa. Ainoa keino saada tuollainen lisäys kohtuullisilla kustannuksilla ja tarpeellisen ajan kuluessa oli uuden pyörittäjän hankkiminen jostakin puolueettomasta maasta puheena olevaa 1,000 kw:n virranmuuntajaa varten. Takeita sen saamisesta näyttikin nyttemmin olevan, ja laitos odotti kohdakkoin saavansa lopullisen kirjallisen hankintatarjouksen. Kustannuksia mainitusta koneesta olisi enintään 70,000 markkaa.

Ilmoittaen että Hallitus hankkiessaan edellä mainitun kattilan ja pyörittäjän hankintatarjouksia oli samalla hankkinut varmuutta siitä, että valtuuttakysymyksen kävi järjestäminen niin, ettei maksua nykyään käypäin kurssien mukaan tarvinnut suorittaa, sekä jo viime syksynä alustavasti käsitelleensä edellä mainittuja laitoksen laajennustöitä, mutta silloin katso-neensa ne käyvän jättäminen toistaiseksi, varsinkin kun näytti olevan toiveita säännöllisten olojen pikaisesta palautumisesta, mutta kun tuollaisia toiveita ei nyttemmin enää näyttänyt olevan ja kun siihen suureen merkitykseen nähden, minkä laitos oli saanut erittäinkin sotatoteellisuuden palveluksessa, mikäli mahdollista olisi vältettävä tilaajain virrankulutuksen rajoittamista, oli Hallitus esittänyt, että Kaupunginvaltuusto päättäisi myöntää 200,000 markkaa, joilla varoilla hetimiten hankittaisiin sähkölaitokselle höyrykattila, jonka tulipinta on 545 m² ja joka on rakennettu haloilla lämmitettäväksi, sekä pyörittäjä 1,000 kw:n virranmuuntajaan. Tarpeellinen osa määrärahasta maksettaisiin edeltäpäin sähkölaitoksen varoista ja summa otettaisiin huomioon laitoksen ensivuotisen budjetin laadinnassa.

Rahatoimikamarikin oli mainittua ehdotusta puoltanut, koska Kamarista näytti välttämättömän tarpeelliselta, että mikäli mahdollista ryhdyttiin toimenpiteisiin niiden rajoitusten välttämiseksi, joita sähkölaitos arveli välttämättömiksi.

Tämän esityksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi samalla käskien Raha-toimikamarin panna edellä mainitun summan 1917 vuoden budjettiehdotukseen.

Kuluvan marraskuun 21 päivänä teki kaupungin teknillisten laitosten Hallitus esityksen, että kaupungin 1917 vuoden menosääntöön pantaisiin 180,000 markan määräraha aikaisemmin myönnetystä määrärahasta säästyneen osan keralla käytettäväksi 1,000 kw:n virranmuuntajan hankkimiseen Kasarmintorin varrella olevalle sähkölaitoksen aliasemalle, ja huomautti samalla, että Valtuusto oli tehdyn anomuksen johdosta toukokuun 16 päivänä 1916 myöntänyt 200,000 markkaa uuden höyrykattilan sekä virranmuuntajan pyörittäjän hankkimiseksi sähkölaitokselle, mutta ettei pyörittäjää kuitenkaan ollut voitu hankkia, minkätähden ja kun höyrykattilan hankinnasta oli ollut kustannuksia 20,000 markkaa enemmän kuin oli laskettu, oli määrärahasta

50,000 markkaa jäänyt käyttämättä. Sekä Kasarmintorin aseman että Kallion aliaseman koneiston lisäämistä ei kuitenkaan enää käynyt toistaiseksi lykkääminen, koska näiden asemain koneteho ei enää asianmukaisesti suhtautunut suurimpaan kuormitukseen, minkätähden laitos oli ehdottanut hankittavaksi uuden 1,000 kw:n virranmuuntajan Kasarmintorin asemalle ja siellä olevan 500 kw:n muuntajan siirrettäväksi Kallion asemalle. Saapuneiden tarjousten mukaan oli uuden muuntajan hinta 120,000 kruunua, minkä lisäksi jalustan uudesti rakentamisesta sekä korkea- ja alhaisjännitteiskojeista oli kustannuksia 30,000 markkaa, niin että, jos Ruotsin kruunun kurssi kohta sodan jälkeen maksettaessa edellytettiin Smk:ksi 1: 65, nousisi koko menomäärä 230,000 markkaan. Edellyttäen mainitut säästyneet 50,000 markkaa saavan käyttää tähän tarkoitukseen tarvittaisiin siis lisää 180,000 markkaa. Rahatoimikamari lausui että, niinkuin Kamari oli tämänlaatuisia asioita aikaisemmin käsitellessään huomauttanut, näytti erittäin suotavaa, että kaupungin sähkölaitoksen virranhankinnan tasainen jatkuminen tuli mikäli mahdollista turvatuksi, sekä puolsi myöntymistä ehdotukseen, esittäen sen ohessa että Kaupunginvaltuusto päättäisi sallia kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen käyttää 1,000 kw:n virranmuuntajan hankkimiseen pyörittäjän oston aikaisemmin myönnetystä määrärahasta säästyneet 50,000 markkaa; myöntää mainittuun tarkoitukseen tämän lisäksi tarvittavat 180,000 markkaa; maksattaa tarpeellisen osan kaikkiaan tarvittavista 230,000 markasta edeltäpäin sähkölaitoksen varoista sekä antaa Rahatoimikamarin toimeksi 1917 vuoden budjettiehdotukseen panna puheena olevan summan.

Nämä ehdotukset Kaupunginvaltuusto hyväksyikin.

Budjettia käsitellessään onkin Rahatoimikamari menopuolelle pannut 150,000 markkaa uuden höyrykattilan ja 230,000 markkaa uuden virranmuuntajan hankkimiseksi. Rahatoimikamarin mielestä on puheena olevat määrärahat sopivin maksaa lainavaroista, ja pyytää Kamari sentähden kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi

osottaa 1916 vuoden velkakirjalainasta 380,000 markkaa uuden höyrykattilan ja virranmuuntajan hankkimiseksi kaupungin sähkölaitokseen; sekä

antaa varsinaisen Valtuuston toimeksi hankkia tälle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen.

Kokouksissaan elokuun 1, syyskuun 12 ja marraskuun 22 päivänä kuluva vuotta on Kaupunginvaltuusto päättänyt kolmen tavaravajan teettämiseksi Busholmaan osottaa kaupunginkassasta edeltäpäin maksettavaksi kaikkiaan

147,000 markkaa, minkä ohessa ensi vuoden budjettia käsiteltäessä oli harkittava, onko ja minkä verran määrärahoja näitä tarkoituksia varten pantava 1917 vuoden menosääntöön. Tässä kohden pyytää Rahatoimikamari viitata asiasta antamaansa lausuntoon (*Kvston pain. asiakirj. N:o 35 vuodelta 1916*).

Kun viimeksi mainittu tarkoituskin on semmoinen, johon on sopivin käyttää lainavaroja, jotta meno ei rasittaisi yhden vuoden menosääntöä, pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi

1916 vuoden velkakirjalainasta myöntää 147,000 markkaa kolmen tavaravajan teettämiseksi Busholmaan; sekä

antaa varsinaisen Kaupunginvaltuuston toimeksi hankkia tälle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen.

Rahatoimikamarin ja Sosialilautakunnan esityksestä (*Kvston pain. asiakirj. N:o 37 vuodelta 1916*) päätti Kaupunginvaltuusto kokouksessaan syyskuun 12 päivänä kaupungissa vallitsevan asuntopuutteen poistamiseksi teettää työväenasuntoja Vallilaan sekä tätä tarkoitusta varten kaupunginkassasta edeltäpäin maksettavaksi osottaa 567,500 markkaa, minkä ohessa vastedes ensi vuoden budjettia käsiteltäessä oli tutkittava, oliko ja minkä verran määrärahaa tätä tarkoitusta varten pantava 1917 vuoden menosääntöön. Rahatoimikamarin mielestä olisi puheena oleva määräraha maksettava lainavaroista, samoin kuin on aikaisemmin ollut laita kunnan työväenasuntoja kustannettaessa.

Rahatoimikamari pyytää sentähden kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi

kunnan työväenasuntojen teettämiseksi Vallilaan osottaa 567,500 markkaa maksettavaksi 1916 vuoden velkakirjalainasta; sekä

antaa varsinaisen Valtuuston toimeksi hankkia tälle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen.

Rahatoimikamarin puolesta :

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

*Muonitustoimikunnan esitys Helsingin
voikaupan väliaikaisesta järjestämisestä.*

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan viime syyskuun 26 päivänä oli antanut Muonitustoimikunnan tehtäväksi avustaa pääkaupungin elintarvekaupan järjestämisessä, lähinnä väestön voitarpeen tyydyttämiseksi, on Toimikunta katsonut tarpeelliseksi Valtuustolle antaa yhtäjaksoisen selonteon siitä, mitä asiassa on tapahtunut ja Toimikunnan puolelta tehty.

* * *

Keisarillisen Senaatin Maanviljelystoimikunnan kirjelmässä viime syyskuun 14 päivältä on Keisarillinen Senaatti, sittenkun Maanviljelyshallitus oli oman puoltosanansa kera Senaattiin lähettänyt valtion vointarkastusaseman johtajan mainitulle hallitukselle tekemän ehdotuksen, että maassamme olevan voivaraston saisi jakaa kaupunkien elintarvelautakunnille käytettäväksi kirjelmän oheisessa luettelossa prosentittain osotetun tarpeen mukaan kullakin paikkakunnalla, käskenyt Kuvernöörin mahdollisimman pian laatia ja Maanviljelyshallitukselle lähettää ehdotuksen vointarkastusaseman käytettäväksi asetetun voivaraston jakamiseksi läänin kaupunkien kesken sekä, koska Senaatti oli havainnut voinjakelun maamme kaupunkien kesken (oikeastaan kaupungeissa) olevan sopivin uskoa paikallisten elintarvelautakuntain tehtäväksi, ottaa harkittavaksi kysymyksen tuollaisten lautakuntain asettamisesta kaupunkiin ja ehkä muihinkin liikekeskustoihin. Päätöksellä viime syyskuun 18 päivältä on Kuvernöörinvirasto lähettänyt Keisarillisen Senaatin kirjelmän Maistraattiin sekä käskenyt ryhtyä sen suuntaiseen toimenpiteeseen, että Helsinkiin ennen saman kuukauden 23 päivää asetetaan kirjelmässä tarkoitettu elintarvelautakunta, ja lähetti Maistraatti mainitun päätöksen Kaupunginvaltuustolle toimenpidettä varten.

Niinkuin edellä mainitussa kokouksessa Kaupunginvaltuustolle ilmoitettiin, oli asia sittemmin Valmisteluvaliokunnan lähetteen johdosta valmisteltavana Muonitustoimikunnassa, joka katsoi tarpeelliseksi hankkia asiantuntijain lausunnot. Sitä varten kutsuttiin syyskuun 26 päivänä neuvotteluihin Valion, Elannon, Maanviljelijäin Maitokeskuksen ja Helsingin Meijeriliikkeen edustajia ynnä valtion vointarkastusaseman johtaja sekä tilastotieteilijä, tohtori Edv. Gylling, jota Toimikunta on käyttänyt töitään varten tarpeellisten tilastollisten

laskelmain laatijana. Käsiteltäväksi otettiin ensinnä kysymys maitokaupan järjestämisestä, ja lausuivat asiantuntijat yksimielisenä käsityksenään, että todellista maidonpuutetta ei kaupungissa nykyään vallinnut eikä myöskään ollut lähiaikoina peljättävänä, vaan että pääkaupunkiin päinvastoin, sittenkun Keisarillinen Senaatti oli ryhtynyt erinäisiin Suomen Maito nimisen yhtiön ehdotamiin toimenpiteisiin, oli varsinaisen tuontimäärän lisäksi odotettavana noin 15,000 litraa päivittäin. Näin ollen ei maitokaupan järjestämiseksi ollut erikoisia toimenpiteitä tarpeen. Toinen sitä vastoin oli voikaupan laita. Tähän asiaan nähden koetti Muonitustoimikunta ensi tilassa saada selville ja vahvistaa sen voimäärän, mikä voitiin katsoa kaupungissa säännöllisesti tarvittavan. Luotettavan tuloksen saaminen tässä kohden oli kuitenkin kohdannut suuria vaikeuksia, sen johdosta että aikaisemmilta vuosilta puuttui tilastoa, mutta asiantuntijain ilmoittamain numerotietojen johdolla oli Muonitustoimikunta katsonut voivansa todeta, että noin 500,000 kiloa voita kuukaudessa pikemmin oli liian vähän kuin liian paljon nykyään 195—200,000 hengeksi arvioidun siviliväestön säännöllisiin tarpeisiin. Asiantuntijain vastattavaksi oli sitten esitetty kysymys, minkä verran voita kaupunki saattoi toivoa saavansa tarpeisiinsa. Asiantuntijain tästä seikasta antamat tiedot olivat olleet sangen masentavia, sillä nykyinen tuontimäärä oli laskettu noin puoleksi tarvittavasta määrästä, eikä ollut takeita tämänkään tuonnin jatkumisesta, koska kaupunkiin tuleva voimäärä päivä päivältä väheni. Olemassa olevan määrän oikeudenmukainen jakelu kaupungin asukasten kesken oli sentähden osottautunut välttämättömäksi vaatimukseksi, mihin nähden kaikki asiantuntijat olivat olleet yksimielisiä siitä, että voikaupan järjestämistä tarkoittavat toimenpiteet etusijassa olisi kohdistettava tasaisen jaon aikaansaamiseen kuluttajain kesken, ja tämä taas saataisiin aikaan ainoastaan ottamalla käytäntöön n. s. korttijärjestelmä. Luotettavien takeiden saamiseksi mahdollisten väärinkäytösten varalta tulisi kuitenkin kunnan ottaa haltuunsa jakelu käyttämällä siinä mikäli mahdollista ennestään olevia voiliikkeitä apunaan.

Asiantuntijain kanssa pidetyssä neuvottelussa saatettiin Toimikunnan tiedoksi tohtori Gyllingin toimittama tutkielma maidon ja voim saannista Helsingissä, joka tutkielma tässä seuraa liitteenä (Liite A).

Siten hankitun selvityksen johdosta ja kun oli edellytettävissä, että kohdakkoin alkaisi olla puutetta muistakin välttämättömistä elintarpeista, päätti Muonitustoimikunta, joka läänin Kuvernööriltä oli saanut lupauksen ankarain rangaistusmääräysten antamisesta korttijärjestelmän toimeensaamiseksi tarpeellisten määräysten rikkomisesta, Kaupunginvaltuustolle esittää:

että Muonitustoimikunta valtuutettaisiin toimimaan Kuvernöörin kirjelmässä tarkoitettuna elintarvelautakuntana;

että Muonitustoimikunta oikeutettaisiin asianhaaran vaatiessa ottamalla käytäntöön n. s. korttijärjestelmän jakelemaan kaupungin käytettäväksi oso-

tettu voimäärä, ehdollisesti lisättyinä sillä määrällä, minkä Muonitustoimikunta voi hankkia; sekä

että, jos puutetta syntyy muistakin tärkeistä elintarpeista, Muonitustoimikunnalle annettaisiin samanlainen valtuus niihin nähden.

Kaupunginvaltuuston käsitellessä asiaa edellä mainitussa, viime syyskuun 26 päivänä pidetyssä kokouksessa, huomauttivat kaikki puhujat, että syynä vallitsevaan voinpuutteeseen oli voin ja maidon hinnan välinen epäsuhde, mistä johtui, että voinvalmistus seisahtui. Maanviljelyselinkeinon nähden olivat voimassa samat lait kuin muuhunkin tuotantoon nähden, minkätähden ja kun voin tuotantokustannukset työpalkkain kohoamisen y. m. seikkain johdosta olivat kohonneet, olisi voin hintaakin vastaavassa määrässä korotettava, jos mieli tuotannon ylipäätään kannattaa. Voille oli kuitenkin vahvistettu niin alhainen rajahinta, että sen, katsoen maidonhintaan ja rahan alenevaan arvoon, kävi laskeminen olevan 20 % alempi kuin ennen sotaa. Vastaisten toimenpiteiden tulisi sentähden etusijassa tarkoittaa tämän epäkohdan poistamista.

Asiaa keskusteltuaan päätti Kaupunginvaltuusto hyväksyä Muonitustoimikunnan edellä kerrotun esityksen. Mutta samalla oli Kaupunginvaltuusto sitä mieltä että, jos kaupunki sitoutui velvollisuuksiin voikaupan järjestämiseen nähden, sen myös tuli saada varmuutta siitä, että se todellisuudessa voi vaikuttaa tavaran tuontia sääteleviin oloihin. Kaupunginvaltuusto päätti sentähden Muonitustoimikunnan ehdotuksen hyväksymiseen liittää sen nimenomaisen ehdon, *että Muonitustoimikunta saisi ratkaisevasti vaikuttaa ei ainoastaan olemassa olevan voivaraoston jakeluun, vaan myös tuonnin lisäämiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.*

Kaupunginvaltuuston edellä kerrotun päätöksen johdosta lähetti Muonitustoimikunta läänin Kuvernöörille viime syyskuun 28:ntena päivätyn kirjelmän, jossa huomautettiin, että kunnan avustus voinkulutuksen järjestämisessä ei voinut antaa tehokasta tulosta, ellei Toimikunta saanut valtaa määrätä hintaa sekä voita yleisölle myydessään että sitä valmistajilta ostaessaan, ja ilmoitti Toimikunta Kaupunginvaltuuston edellä kerrotulla tavalla paneman ehdon nojalla kaupungin voivan ryhtyä avustamaan voikysymyksen järjestämistä ainoastaan sillä nimenomaisella ehdolla, että voin rajahinnat Helsingin kaupungin osalta poistettiin sekä tämän tavaran hinnanjärjestely jätettiin Muonitustoimikunnan tehtäväksi. Ja ilmoitti Toimikunta olevansa valmis tällä ehdolla toimimaan kunnallisena elimenä voin sekä mahdollisesti muidenkin elintarpeiden hankkimiseksi väestölle.

Ennen tämän esityksen lähettämistä Kuvernöörille oli Muonitustoimikunta pääpiirteissään hyväksynyt sen suunnitelman, jonka mukaan voin han-

kinta väestölle olisi järjestettävä. Tämä järjestelmä, joka nyttemmin on yksityiskohtaisesti valmistunut, toimisi seuraavasti:

Voinkulutuksen järjestämistä Helsingissä hoitaisi Muonitustoimikunnan välittömän valvonnan alaisena erikoinen elin (kunnan voikonttori), johon kuuluisi johtajana joku ammattimies voikaupan alalla sekä tarpeellisia apulaisia. Tämä konttori ottaisi jaeltavaksi vointarkastusaseman välityksellä kaupungille annetun voimäärän sekä toimittaisi ostetuksi kaupungin saata- vissa olevat lisämäärät. Voita ei jaeltaisi välittömästi voikonttorista, vaan käyttäisi kunta tässä välikäsiä, joiksi etusijassa valittaisiin paikkakunnalla toimivat tämän alan suurimmat liikkeet harjaantuneine henkilökuntineen (Elanto, Valio, Hansa, Maanviljelijäin Maitokeskus, Helsingin Meijeriliike) sekä ehdollisesti myös kauppahallien voimyymläin haltijat ja, jos tarpeelliseksi havaittaisiin, joitakin yksityisiä välikauppiaita, jotka antaisivat takeita tehtävän asianmukaisesta täyttämisestä Yksityinen voinhankinta paikkakunnalle olisi väärinkäytösten välttämiseksi kokonaan kiellettävä ja voikonttori oikeutettava ottamaan huostaansa kaiken sekä rautateitse että maanteitse tai meritse kaupunkiin tulevan voin ¹⁾.

Käytettävänä olevan voimäärän oikeudenmukaisen ja tasaisen jakelun aikaansaamiseksi olisi tarkkailukeinona käytettävä *korttijärjestelmää*. Sitä varten jaettaisiin kaupunki esimerkiksi kolmeen piiriin, joihin kuhunkin asetettaisiin piiritoimikunta. Muonitustoimikunnan mielestä on käytännön ja tarkkailun kannalta edullisempaa, että piirit käsittävät verraten suuria alueita. Sopivan piirijaon tarjosi ehkä nykyinen kirkollinen jako, joten yhtenä piirinä olisi Pitkäsillan pohjoispuolella ja emäradan itäpuolella sijaitseva alue ja taas muun kaupunginalueen jakaisi kahtia Hietalahden satamasta pitkin Bulevardikatua ja Esplanadeja Eteläsatamaan kulkeva viiva.

Piiritoimikuntiin kuuluisi kolme henkeä, johtaja ja kaksi lisäjäsentä, ja olisi näiksi valittava henkilöitä, joilla on henkilö- ja asiantuntemusta tällä alalla. Piirikonttoreihin asetettaisiin tarpeellinen määrä apulaisia ja valvojia, ja niille hankittaisiin tarkoituksenmukaiset ja riittävän tilavat huoneistot. Piiritoimikuntain johtajat muodostaisivat voikonttorin päällikön kera neuvottelukunnan yhdenmukaisen toiminnan järjestämiseksi. Tärkeämmät kysymykset alistaisivat neuvottelukunnan jäsenet Muonitustoimikunnan ratkaistaviksi.

Piiritoimikunnat hankkisivat poliisiviranomaiselta tietoja kussakin piirissä olevista huonekunnista (ruokakunnista) ja kuhunkin huonekuntaan kuuluvain henkilöjen luvusta. Ne huonekunnanhoitajat, jotka haluavat päästä voinjake- lusta osallisiksi, ilmoittautuisivat joko asianomaisten talonomistajain kautta tai välittömästi piirikonttoreihin täyttämällä lomakkeet sekä kirjoitettaisiin

¹⁾ Tästä asiasta on Toimikunnassa kuitenkin vallinnut erimielisyyttä sikäli, että eräät jäsenet ovat tahtoneet sallia yksityishankinnan eräin ehdoin jatkoa.

konttorin luetteloon. Annettujen tietojen todenperäisyyden voisivat tarpeen vaatiessa piiritoimikunnan lähettämät valvojat tarkastaa. Muutoksia luetteloon tehtäisiin tarpeen mukaan voikorttiluvun tarkistamiseksi.

Luettelon johdolla annettaisiin vahvistetun kaavakkeen mukaiset, erikseen suomeksi, ruotsiksi ja venäjäksi painetut voikortit, jotka huonekunnanhoitajain olisi piirikonttoreista noudettava määräjän kuluessa.

Voikortit olisivat voimassa lyhyenlaisen ajan, esimerkiksi muutaman kuukauden, ja kuhunkin huonekuntaan kuuluville henkilöille annettaisiin yhteinen kortti. Määräjän päättyessä annettaisiin uudet kortit vaihtamalla vanhoihin. Korteissa ei mainittaisi mitään painomäärää, mikä ei kävisi päinsä, koska käytettävänä oleva voimäärä luultavasti vaihtelisi päivästä toiseen, vaan viikkoannos, jonka Muonitustoimikunta vahvistaisi määrätyn väliajoin. Kortit, jotka olisivat osotetut johonkin ilmoitettuun myyntipaikkaan, olisi ostettaessa näytettävä ja olisivat varustettuina kulloinkin voimassa olevaa viikkoannosta osottavilla kupongeilla. Nämä kupongit myyjä irroitaisi ja ne olisivat todisteina tarkkailussa.

Jos käytettävänä oleva voimäärä ajoittain vähenisi niin, ettei tasaista viikottaista jakoa kävisi toimittaminen kortinomistajain kesken kunkin huonekunnan osalle tulevan vähäisen määrän johdosta, olisi jakelu järjestettävä niin, että kortinomistajat jaettaisiin ryhmiin, jotka kukin vuoroonsa pääsisivät jakelusta osallisiksi tuontimäärän mukaan.

Voin jakelussa hotelleihin, ravintoloihin, automaatteihin, ruokaloihin ja kansankeittäisiin sekä kunnalliskotiin, sairaaloihin, lastenkoteihin ja tuollaisiin laitoksiin sekä ehdollisesti kaupungin leipomoihin noudatettaisiin erikoisia, tarkoituksen mukaan sovitettuja ohjeita.

Niiden rangaistusmääräysten, joita olisi annettava puheena olevan järjestelyn saattamiseksi tehokkaaksi, tulisi käsittää: kiellon kaikelle muulle kuin kaupungin voikonttorin harjoittamalle voin välityskaupalle; kiellon voikonttorin käyttämille välikauppiaille pitää kaupan voita muulla tavoin kuin korttijärjestelmän edellyttämällä tavalla, sekä kiellon yleisölle ostamasta voita muuta tietä kuin edellä on mainittu. Sen ohessa olisi värinkäytösten seuraamukseksi säädettävä osto tai myyntioikeuden menetys ja kaupunginviranomaisille varattava valta jaeltavaksi ottaa haltuunsa kaiken kaupunkiin tuodun voimäärän, yksityisille vastaanottajille osotetut määrätkin.

Edellä kerrotun järjestelmän mukaisesti laadittu ehdotus määräyksiksi voikaupan järjestämisestä seurasi Kuvernöörille lähetetyn kirjelmän mukana.

Lisätä sopii, että tätä korttijärjestelmää tarpeen vaatiessa voi käyttää muidenkin elintarpeiden kulutuksen järjestämiseksi, etusijassa sokerin, jonka saanti niinkään käynee niukaksi.

Edellä kerrottuun esitykseen on Muonitustoimikunta saanut Kuvernööriltä vastaanottaa viime syyskuun 30:ntena päivätyn, seuraavaa sisällystä olevan vastauskirjelmän:

„Muonitustoimikunnan kuluvaan syyskuun 28:ntena päivätyn kirjelmän johdosta pyydän kiinnittää Toimikunnan huomiota siihen, että Keisarillinen Suomen Senaatti on sen toimeksi uskonut ainoastaan sen elintarvemäärän jakelun, mikä nykyoloissa voidaan antaa Toimikunnan käytettäväksi. Tuollaista jakelua täytyy joka tapauksessa pitää kaupungin viranomaisten velvollisuutena väestöä kohtaan mahdollisimman oikeudenmukaisen osituksen aikaansaamiseksi.

Mitä taas tulee kysymykseen voim hinnan määräämisestä, jonka samoin kuin kaikkien muidenkin rajahintain vahvistaminen sota-aikana voimassa olevin lakien ja määräysten mukaan on eräiden määrättyjen viranomaisten asia, niin ei sen ratkaiseminen voi jäädä Muonitustoimikunnan valtaan, minkätähden sitä koskeva ehto ei voi saada osakseen huomiota.“

* * *

Siinä vaiheessa, johon asia nyt on joutunut, on Muonitustoimikunta katsonut olevan uudestaan alistaminen sen Valtuuston tutkittavaksi varataksien siten Valtuustolle tilaisuuden ryhtyä niihin toimenpiteisiin, joita nykyisen asiointilan katsottaneen vaativan.

Niinkuin edellä mainittiin, on syy nykyiseen voipulaan etusijassa siinä, että vahvistetut rajahinnat eivät suhtaudu oikein maidon käypähintaan, lisäantyneisiin tuotantokuluihin ja rahan alenevaan arvoon. Suuri osa maamme meijereistä on lakkauttanut tai supistanut toimintansa, syystä ettei sitä ole pidetty kannattavana, ja nykyään valmistetusta määrästä myydään melko suuri osa vähin erin meijerien lähiseudun väestölle tai yksityisille tilaajille, jotka monessa tapauksessa lienevät katsoneet olevansa esteettömät maksamaan yli vahvistetun rajahinnan. Osaltaan vaikuttava seikka on sekin, että luvatonta voinvientiä Keisarikuntaan kiellosta huolimatta harjoitettaneen laajassa mitassa.

Viime päivinä on vointuonti Helsinkiin yhäkin vähentynyt ja tilanne kärjistynyt siihen määrään, että kaupungin sairaalat eivät ole voineet saada päivittäisiä tarpeitaan tyydytetyksi. Tästä huolestuttavasta pulasta pääsemiseksi ei ole olemassa muuta keinoa kuin Kaupunginvaltuuston osottama, nimittäin kohtuullinen voinhinnan järjestely. Suoranaisiin pakkotoimiin ryhtyminen meijerinomistajia kohtaan heidän pakkottamiseksiin tuotantoa lisäämään, niinkuin eräissä kansankokouksissa on ehdotettu, Toimikunnan vakaumuksen mukaan ainoastaan pahentaisi tilannetta ja olisi tuollainen järjestelmä alun pitäen tuomittu epäonnistumaan.

Missään tapauksessa ei ole kunnan vallassa, niin kauan kuin nykyisiä rajahintoja pidetään voimassa, antaa tehokasta apua voipulan ratkaisemiseen. Kun mainittavia tavaramääriä ei ole jaettavana, ei tietenkään ole mitään hyötyä voikorttijärjestelmän käytäntöön ottamisesta kalliine ja laajoine koneistoinen.

Kun eivät valtionviranomaiset kuitenkaan ole osottautuneet halukkaiksi suomaan kunnan viranomaisille ratkaisevaa vaikutusvaltaa täkäläisen voinhinnan säätelymiseen sekä nimenomaan ovat ilmoittaneet, ei voivansa luopua oikeudestaan vahvistaa tämän tavaran rajahintoja ei korjausta nykyiseen sietämättömään tilanteeseen ole aikaansaataavissa muulla keinoin kuin kohtuullisesti korottamalla rajahintaa. Tuollainen toimenpide tulisi tosin liian myöhään voidakseen saattaa voikaupan täysin säännölliselle tolalle, mutta olisi kuitenkin salakuljetuksen tehokkaan ehkäisyn yhteydessä omansa jossain määrin vilkastuttamaan kauppaa ja lisäämään tuontia. Kohta kun riittäviä määriä tätä tavaraa on jaettavissa, voisi Muonitustoimikunnan seikkaperäisesti valmistama korttijärjestelmä tulla käytäntöön.

Edellä lausuttuun viitaten on Muonitustoimikunnalla kunnia esittää:

että Kaupunginvaltuusto tekisi Hallitukselle alistuksen nykyään voimassa olevain voim rajahintain korottamisesta määrään, joka kohtuullisesti suhtautuu meijeritoiminnan alalla kohonneisiin tuotantokustannuksiin; sekä tehokkaisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä luvattoman voinviennin ehkäisemiseksi; samoin kuin

että Kaupunginvaltuusto valtuuttaisi Muonitustoimikunnan, siinä tapauksessa että vointuonti Helsinkiin ehdotetusta rajahinnan korotuksesta huolimatta ei osottautuisi riittäväksi väestön välttämättömiin tarpeisiin, ryhtymään toimiin saatavissa olevan voimäärän mahdollisimman oikeudenmukaisen jakelun aikaansaamiseksi kuluttajain kesken.

Helsingissä, lokakuun 6 päivänä 1916.

Muonitustoimikunnan puolesta:

Alfred Norrmén.

John Ugglä.

Promemoria Helsingin maidon- ja vointuontikysymyksen selvittämiseksi, Helsingin kaupungin Muonitustoimikunnan antama.

1. Maidontuonti.

Maidontuonti Helsinkiin, mistä arviolta noin 90—95 % tapahtuu rautateitse, on viimeksi kuluneina 10 vuotena lisääntynyt sekä absoluuttisesti että suhteellisesti väkilukuun verraten. Tuonti rautateitse oli vuonna 1904 brutto 21,445 tonnia, mutta vuonna 1913 jo 45,268 tonnia sekä laskettuna litroin henkeä kohti 158 litraa vuodessa vuonna 1904 ja 220 litraa vuonna 1913. Vuonna 1914 oli tuonti 44,443 tonnia eli 209 litraa, vuonna 1915 taas 41,069 tonnia eli 190 litraa henkeä kohti vuodessa. Kahtena ensimmäisenä sotavuonna oli maidontuonnissa siis todettavana vähenemistä — melko suurtakin vuonna 1915.

Vuonna 1916 on kuitenkin, rautatiehallituksen tilastokonttorista saatujen tietojen mukaan, maidontuonti Helsinkiin jälleen lisääntynyt. Seuraavat numeroluvut osoittavat vuosien 1913, 1915 ja 1916 tammi—elokuulla Helsinkiin tuodun maitomäärän (tonniluvuin):

	1913.	1915.	1916.
Tammikuulla	3,938	3,322	3,716
Helmikuulla	3,582	3,206	3,806
Maaliskuulla	4,001	3,723	3,765
Huhtikuulla	4,158	3,643	4,321
Toukokuulla	4,082	3,554	3,902
Kesäkuulla	3,619	3,204	3,780
Heinäkuulla	3,138	3,298	1) 3,365
Elokuulla	3,186	3,607	1) 2,512
Yhteensä	29,704	27,557	29,167

Tiedot heinä- ja elokuulta 1916 ovat kuitenkin epätäydellisiä, sillä koko tuontimäärästä ei vielä ollut tietoja saatavissa. Likimääräisen arvion mukaan oli tuonti heinäkuulla ainakin noin 3,900 tonnia sekä elokuulla 4,250 tonnia. Vuoden 8 ensimmäisenä kuukautena olisi tuonti siis ollut noin 31,400 tonnia ja siis 14 % suurempi 1915 vuoden ja 10 % suurempi 1913 vuoden vastaavaa tuontimäärää. Kun väkiluku itse kaupungissa syyskuun alussa 1916 toimitetun arvion mukaan oli noin 16 % suurempi vuonna 1913 kirkonkirjoissa olevan väkiluvun määrää, on siis maidontuonti henkeä kohti vuonna 1916 ollut hiukan

1) Tiedot epätäydellisiä.

vähempi kuin vuonna 1913. Vastaava väkiluvun lisäännys viime vuodesta on sitä vastoin laskettu noin 12 %:ksi eli hiukan vähemmäksi samanaikaisen maidontuonnin lisäännystä, joten maidontuonti henkilöä kohti kuluvana vuonna ei ainakaan ole ollut vähempi kuin vuonna 1915.

Tähän on vielä lisättävä Helsingin kahdesta suurimmasta maidontuontiliikkeestä, Maanviljelijäin Maitokeskuksesta ja Elannosta, saadut tiedot. Ensinmainitun liikkeen tuonti oli kuluvan vuoden 8 ensimmäisenä kuukautena lisääntynyt 14.2, jälkimmäisen 14.9 %:lla. Viime kuukausina on lisäännys kuitenkin ollut suurempi, niin että se verrattuna 1915 vuoden vastaavain kuukausien tuontiin oli:

	Maitokeskus.	Elanto.
Heinäkuulla	26.9 %	45.3 %
Elokuulla	23.4 %	59.0 %

Elannon antamat tiedot kerman ja kuorimattoman maidon tuonnista osottavat kerman tuonnin lisääntyneen kutakuinkin suhteellisesti kuorimattoman maidon tuontiin, jota vastoin kuoritun maidon tuonti on jonkin verran vähentynyt.

Edellä kerrotun tuloksen perusteella saanee todeta, että tuonti kuluvan vuoden 8 ensimmäisenä kuukautena on ollut jonkin verran runsaampi viimevuotista sekä että tuonti viime kuukausina on pyrkinyt vieläkin runsaammin lisääntymään.

Seikka, joka jo vuosikautia on vaikeuttanut Helsingin varustamista maidolla, on ollut vahvasti lisääntynyt maidon ja kerman vienti Pietariin. Maidon vienti Venäjälle oli vuonna 1904 kaikkiaan ainoastaan 3,323,359 litraa, mutta oli jo vuonna 1911 noussut 10,746,205 litraan sekä osotti myöhempinä vuosina seuraavia määriä:

	Koko vuonna	Tammi—Elok.
1913	16,575,498 l.	9,686,379 l.
1914	21,618,500 „	13,340,522 „
1915	32,406,741 „	20,497,696 „
1916	—	31,936,121 „

Samalla kun maidon tuonti Helsinkiin on vuodesta 1913 lähtien lisääntynyt ainoastaan muutaman prosentin, on vienti Pietariin sitä vastoin, niinkuin edellä olevista numerotiedoista näkyy, lisääntynyt enemmän kuin kolminkertaiseksi. Tästä nopeasta lisääntymisestä, joka varsinkin sota-aikana on runsaasti kasvanut, on ollut seurauksena, että Pietari on suuremmassa ja suuremmassa määrässä esiintynyt kilpailijana Helsingin kaupungin maidontuonti-alueella, näin sitä enemmän kun Pietari on yhä laajemmassa mitassa alkanut tyydyttää maitotarvettaan Lounais-Suomesta Kouvolan länsipuolelta. Allekirjoittaneen vuodelta 1911 keräämään tietojen mukaan oli koko maidonvientä Suomesta Pietariin Kymijoen länsipuolisesta osasta maata 34,5 %, mutta elokuussa 1916 oli vastaava prosenttiluku Tullihallituksen tilastokonttorista saatujen tietojen mukaan 60.6 % koko viennistä, jonka kokonaismäärä oli samaan aikaan kasvanut nelinkertaiseksi.

Jos Helsingin maitoalue luetaan ulottuvaksi Herralan asemalle idässä, Toijalaan pohjoisessa ja Saloon lännessä, vietiin kuluvan vuoden elokuussa tältä alueelta Pietariin maitoa 439,076 litraa eli 12.1 % koko Venäjälle menevästä vientimäärästä, kun taas Länsi-Suomesta, Helsingin maitoalueen länsi- ja pohjoispuolelta Pietariin lähetettiin 911,654 litraa eli 25.1 % koko elokuun aikaisesta vientimäärästä. Tämä Helsingin maitoalueelta Pietariin lähetetty maitomäärä oli elokuussa noin 11 % Helsingin koko maidontuonnista samana kuukautena. Tästä huomaa, ettei Venäjän pääkaupunki ainoastaan ole tunkeutunut Helsingin maitoalueelle, vaan on sen länsipuolellakin tuntuvassa määrässä rajoittanut mahdollisuutta sen alueen laajentamiseen, mistä Helsinkiin voi maitoa tuoda. Tästä näkyy, että Pietariin menevän maidonviennin rajoittaminen on Helsingin kaupungin kannalta hyvin perusteltu toimenpide.

2. Vointuonti.

Helsinkiin tuodun voim määrää on vaikea tilastollisesti laskea, syystä että tuonti maanteitse sekä aluksilla kotimaan paikkakunnista on tuntematon. Pois lukien kaupungista viedyt määrät oli tuonti rautateitse seuraava:

vuonna 1911.....	1,946 tonnia voita
” 1912.....	1,839 ” ”
” 1913.....	2,070 ” ”
” 1914.....	2,017 ” ”

Helsingin voinkulutusmäärän laskemiseksi pannaan tähän seuraava taulu, josta näkyy voinkulutuksen viikottainen, kuukautinen ja vuotuinen kokonaismäärä vuosina 1916 ja 1913, olettaen kunkin henkilön viikossa kuluttavan 0.5, 0.4 ja 0.33 kg. Helsingin ja sen esikaupunkien väkiluvun syyskuussa 1916 on Tilastokonttori olettanut 215,200 hengeksi ja toimittanut laskelman tällä perusteella, jota vastoin vuodelta 1913 on perusteena käytetty kirkonkirjain mukaista väkilukua.

		Kulutus, kg	
Viikkokulutus 0.5 kg henkeä kohti	viikossa.	kuukaudessa.	vuodessa.
1916.....	107,600	430,400	5,595,200
1913.....	83,541	334,164	4,344,132
Viikkokulutus 0.4 kg henkeä kohti.			
1916.....	86,080	344,320	4,476,160
1913.....	66,833	267,332	3,475,316
Viikkokulutus 0.33 kg. henkeä kohti.			
1916.....	71,016	284,064	3,692,832
1913.....	55,137	220,548	2,867,124

Edellä oleviin määriin olisi lisättävä voinkulutus leipomoissa, noin 10,000 kg viikossa, sekä sairaaloissa, noin 5,000 kg viikossa. Näiden edellytysten pohjalla olisi 500,000 kg kuukaudessa kaupungin siviiliväestön suurinta voitarvetta vastaava määrä.

Sen seikan osottamiseksi, missä määrin tuonti on sota-aikana vastannut tarvetta, esitetään seuraavassa numerotietoja rautateitse 1915 ja 1916 vuoden eri kuukausina saapuneesta voimäärästä rautatiehallituksen tilastokonttorista saatujen tietojen mukaan:

	Vointuonti rautateitse, kg	
	1915	1916
Tammikuu	304,917	482,728
Helmikuu	289,559	434,103
Maaliskuu	298,391	560,604
Huhtikuu	250,671	772,792
Toukokuu	359,054	805,022
Kesäkuu	373,299	666,465
Heinäkuu	262,932	1) 699,212
Elokuu	386,957	1) 320,777
Syyskuu	416,227	—
Lokakuu	448,258	—
Marraskuu	292,474	—
Joulukuu	404,962	—
Yhteensä	4,087,701	—

Voin tuonti rautateitse on siis ollut tuntuvasti suurempi kuin ennen sotaa. Niinpä on kuluvan vuoden kahdeksana ensimmäisenä kuukautena tuotu 4,741,703 kg. eli enemmän kuin koko vuonna 1915, jona vuonna vointuonti kuitenkin oli kaksinkertainen edelliseen vuoteen verraten. Tuodusta voimäärästä lienee kuitenkin osa jälleen julkisesti tai salaa viety Venäjälle. Keväällä 1916 oli siis vointuonti erittäin runsas, vaikka kaupungissa usein vallitsi voinpuutetta. Huomattava on kuitenkin, että voinkulutus luultavasti on lisääntynyt, sen johdosta että kasvivoita ei ole saatavana ja silavakin on ollut harvinaista tavaraa.

Edellä olevat numeroluvut osottavat vointuonnin elokuulla tuntuvasti vähentyneen, vaikka huomattava on, että tiedot tältä kuukaudelta eivät ole täydellisiä. Viime ajoilta on kuitenkin käytettävänä tietoja voinvientiosuusliike Valion välittämästä vointuonnista, joka liike mainittuun aikaan lienee hankkinut miltei kaiken kaupunkiin tulleen voin. Näiden tietojen pohjalla on laadittu seuraava yhdistelmä:

1) Tiedot epätäydellisiä.

	Valion koko vointuonti viikossa, kg.	Siitä:		Kaupunkiin kulutettavaksi jäänyt	
		Annettu sota- väelle, sairaa- loihin y. m.	Kaupungista jälleen viety	Kg.	Henkeä kohti viikossa, gr.
Elokuun neljä ensimmäistä viik- koa	67,750	1,888	14,887	50,975	261
Viikko 28/VIII—3/IX	69,900	400	20,850	48,650	249
” 4/IX—10/IX	56,300	2,700	9,350	44,250	227
” 18/IX—24/IX	41,550	6,800	12,550	22,200	114

Vaikka Valion välittämän voimäärän lisäksi lieneekin tuotu jonkin verran voita, on vointuonti kuitenkin syyskuulla vähentynyt siinä määrin, että suurta puutetta tästä tavarasta on syntynyt ja ensimmäisenä toimenpiteenä voikysymyksen tukalan tilan korjaamiseksi täytyy pitää tuonnin lisäämistä kaupunkiin. Kaupunkiin tuodun tavarantoikeuden mukainen jakelu asukasten kesken esim. korttijärjestelmää käyttämällä on ainoastaan järjestämiskysymys ja verraten helppo panna käytäntöön, kunhan vain kutakuinkin riittävä määrä on jaettavana.

Helsingissä, syyskuun 26 päivänä 1916.

Edvard Gylling.

*Valiokunnan mietintö korotettujen kalliin-
ajanlisäysten myöntämisestä Helsingin kaupun-
gin virka- ja palvelusmiehille.*

Helsingin Rahatoimikamarille.

Kokouksessaan viime elokuun 24 päivänä antoi Rahatoimikamari allekirjoittaneista muodostetun kolmimiehisen valiokunnan tehtäväksi laatia ehdotuksen nykyolojen vaatimaksi kaupungin palveluksessa olevain henkilöjen palkkaetujen parantamiseksi. Sen ohessa on Kamari viime syyskuun 7, 18 ja 28 sekä kuluvan lokakuun 4 ja 12 päivänä tekemillään päätöksillä valiokunnan käsiteltäviksi niinkään lähettänyt erinäiset satamakonttorin ylimääräisten konstaapelien, liikennekonttorin vahtimestarien, eräiden kauppa- ja palvelusmiehien, liikennekonttorin vahtimestarien, eräiden kauppa- ja palvelusmiehien, toisen kaupunginvoudin alaisten ulosottoapulaisten, kaupungin ruotsinkielisten kansakoulujen opettajiston, vahtimestarien, lämmittäjien, talonmiesten ja eräiden siivoojatarten sekä kaupungin suomenkielisten kansakoulujen opettajiston, vahtimestarien, talonmiesten ja siivoojatarten tekemät, osin korotettua kalliinajanlisäystä, osin palkan- ja osin ikäkorotusta tarkoittavat hakemukset ynnä liikennekonttorin, kaupungin yleisten töiden hallituksen, kaupungin ruotsin- ja suomenkielisten kansakoulujen johtokuntain eräistä näistä hakemuksista antamat lausunnot sekä kaupungin teknillisten laitosten hallituksen tekemän pyynnön että, koska näidenkin laitosten palveluskunta oli anonut palkkojaan parannettavaksi, Kamari käsitellessään kysymystä kaupungin virkamiesten palkkaetujen yleisestä korottamisesta ottaisi huomioon teknillisten laitostenkin henkilökunnan edut mainitussa kohden.

Tutustuttuaan asiakirjoihin ja niistä m. m. havainneensa, että ne edellä mainituista hakemuksista, jotka tarkoittavat ikäkorotuksen myöntämistä, eivät kuulu valiokunnan muun tehtävän yhteyteen, on valiokunta, lukuun ottamatta tätä erikois-seikkaa, josta Rahatoimikamarin aikomus ei liene ollut hankkia valiokunnan lausuntoa, ottanut asian kokonaisuudessaan käsiteltäväkseen, ja on parissa valiokunnan kokouksessa asiantuntijana ollut saapuvilla sähkölaitoksen toimitusjohtaja, insinööri B. Wuolle. Valiokunnalla on täten kunnia käsittelemästään asiasta lausua seuraavaa:

Voidakseen arvostella kysymystä, olisiko ja missä määrin kaupungin virka- ja palvelusmiehille myönnettävä palkanlisäyksiä niiden kalliinajanlisäysten lisäksi, joita osa heistä on kantanut Kaupunginvaltuuston marraskuun 16 päivänä 1915 tekemän päätöksen johdosta, on valiokunta etusijassa koettanut saada objektiivisiin perusteisiin nojaavaa käsitystä siitä, missä määrin ja kuinka laajasti elantokustannukset tässä kaupungissa ovat kohonneet nykyisen kalliinajan vallitessa yleensä ja erittäinkin syksystä 1915 lähtien.

Methodisesti koottuja tietoja hintain noususta on kuitenkin ainoastaan eräistä, vaikkakin tärkeimmistä, elantokuluista, nimittäin elintarpeiden kustannuksista, joiden tavarain vähittäiskauppahinnoista tietoja kuukausittain kerää ja julkaisee teollisuushallituksen tilastollinen osasto. Samoin kuin se valiokunta, joka lokakuun 28 päivänä viime vuonna Rahatoimikamarille antoi mietinnön kalliinajanlisäyksen myöntämisestä (*Kvston pain. asiakirj. N:o 56 vuodelta 1915*), pyytää valiokuntakin ensin esittää eräitä näihin tietoihin nojaavia numerolukuja, jotka osottavat eräiden tärkeämpain elintarpeiden keskihintain kohoamista Helsingissä. Viimeksi kerätyt tiedot ovat syyskuulta 1916 ja niiden taustaksi on pantu hinnat syyskuulla 1913, jolloin vallitsivat huomattavan tasaiset, sotatilan edellistä aikaa edustavat keskihinnat, ja väliasteena vertailussa on esitetty vastaavat numerotiedot syyskuulta 1915, joita edellä mainittu valiokunta oli käyttänyt laskelmiensa pohjana.

Tavaralaji.	Syysk. 1913, p:iä.	Syysk. 1915, p:iä.	Syysk. 1916, p:iä.	Tavaralaji.	Syysk. 1913, p:iä.	Syysk. 1915, p:iä.	Syysk. 1916, p:iä.
Kuorimaton maito, litra	21	25.5	30	Tuore naudanliha: paisti, kg.	126	156	233
Kuorittu maito, litra	9	15	16.5	liemiliha, kg.	101	136	171
Pöytävoi, kg.	323	363	400	Juottovasikka, kg.	171	213	301
Ruokavoi, kg.	283	320	400	Juottamaton s:n, kg.	86	135	212
Perunat, 5 litraa	30	52	63	Tuore silava, kg.	171	232	314
Vehnäjauhot, kg.	44	67	78	Suolainen s:n, kg.	170	236	300
Ruisjauhot, kg.	30	42	47	Tuore kala: silak- ka, kg.	39	69	94
Kaurasuurimat, kg.	48	88	86	Suolakala: silli, kg.	87	137	258
Riisisuurimat, kg.	66	113	159	„ silakka, kg.	39	58	91
Kova ruisleipä, kg.	41	82	100	Kahvi (paahtama- ton), kg.	308	355	867
Pehmeä ruisleipä, kg.	30	52	56	Palasokeri, kg.	118	140	190

Edellä mainittujen tavarain vähittäishinnan nousu oli siis syyskuusta 1913 syyskuuhun 1915 ja syyskuuhun 1916 alempana esitetty prosenttimäärä ensinnä mainittuun aikaan vallinneista vastaavista hinnoista:

Tavaralaji.	Syysk. 1915, %.	Syysk. 1916, %.	Tavaralaji.	Syysk. 1915, %.	Syysk. 1916, %.
Kuorimaton maito, litra	19.0	42.9	Tuore naudanliha:		
Kuorittu maito, litra ..	66.7	83.3	liemiliha, kg.....	34.7	69.3
Pöytävoi, kg.	12.4	23.8	Juottovasikka, kg.....	24.6	76.0
Ruokavoi, kg.	13.1	41.3	Juottamaton, s:n, kg. ..	57.0	146.5
Perunat, 5 litraa	73.3	110.0	Tuore silava, kg.	35.7	83.6
Vehnäjauhot, kg.	52.3	77.3	Suolainen s:n, kg.....	38.8	76.5
Ruisjauhot, kg.....	40.0	56.7	Tuore kala: silakka, kg.	76.9	141.0
Kaurasuurimat, kg.	83.3	79.2	Suolakala: silli, kg.	57.5	196.6
Riisisuurimat, kg.....	71.2	140.9	„ silakka, kg.	48.7	133.3
Kova ruisleipä, kg.	100.0	143.9	Kahvi (paahtamaton), kg.	15.3	181.5
Pehmeä ruisleipä, kg. ..	73.3	86.7	Palasokeri, kg.	18.6	61.0
Tuore naudanliha:					
paisti, kg.	23.8	84.9			

Niinkuin edellä olevista numeroluvuista näkyy, täytyy elintarpeiden keskihinnan nousua pitää erittäin suurena ei ainoastaan ennen sotaa, vaan myös syyskuusta 1915 syyskuuhun 1916 vallinneisiin hintoihin verraten. Eräiden kaikkein tärkeimpäin ravintoaineiden, nimittäin kuorimattoman maidon, ruokavoin, perunain, kahvin ja sokerin sekä tuoreen silavan, juottovasikan, riisisuurimain, tuoreen silakan ja suolatun sillin hinnannousu oli todellisuudessa suurempi viimeksi mainitun ajanjakson kuluessa kuin syyskuuhun 1915 asti, ja eräiden muiden tärkeiden tavarain, niinkuin suolatun silavan ja suolatun silakan, hinnannousu oli viimeksi kuluneen vuosikauden aikana miltei yhtä suuri kuin edellisenä kaksivuotiskautena. Syystä että puuttuu samanaikaista luotettavaa taloustilastoa Helsingistä, ja erittäinkin siihen nähden että kunkin eri elintarvelaadun osalle (eri talouksien tulojen, jäsenistön y. m. johdosta) tulee erisuuruinen suhteellinen osa talouden elintarvemenoista, ei valiokunta kuitenkaan ole yrittänyt laskea puheena olevaa elintarpeiden hinnannousua osottavaa yleispätevää prosenttilukua enempää syyskuuhun 1915 asti kuin sen jälkeiseltäkään ajalta. Liioittelematta voinee joka tapauksessa olettaa että, jos samoja ravintoaineita olisi saman verran käytetty koko ajan, olisi talouksien elintarvebudjetti syyskuussa 1915 ollut 35—45 % ja nykyhetkeen

asti kohonnut 70—80 % ennen sotaa olleesta määrästä¹⁾. Sen ohessa on huomattava, että hinnat 1915—16 vuoden jälkipuoliskolla ovat kohonneet enemmän kuin saman ajanjakson alkupuoliskolla ja epäilemättä yhäkin kohoavat niin kauan kuin sotaa kestää, minkätähden ryhdyttäessä toimenpiteisiin palkkaolojen järjestämiseksi vastaisten aikain varalle täytyy niin sanoaksemme säännöllisiä elintarvekustannuksia laskiessa ottaa lukuun vieläkin suurempi yleinen hinnannousu, ehkäpä pian 90—100 %. Toiselta puolen täytyy pitää tiettyinä, että osin pakkotila ja osin järkevä taloudenhoito on saattanut useimmat taloudet vaihtamaan eräät kalliimmat ravintoaineet halvempiin ja että siis todelliset elintarvekustannukset eivät suhteellisesti ole kohonneet aivan yhtä paljon kuin muutoin olisi ollut laita.

Siihen aikaan, jolloin nykyiset kalliinajanlisäykset myönnettiin, rajoittui hinnannousu pääasiassa elintarpeisiin, jota vastoin, niinkuin edellä mainittu valiokunta mietinnössään huomautti, muiden elantokustannusten kohoaminen silloin vielä, s. o. noin vuosi takaperin, yleensä oli varsin vähäinen. Tämä asianlaita on kuitenkin siitä lähtien tuntuvasti muuttunut. Halkojen hinnat,

¹⁾ Tilastokonttorissa toimitettu likimääräinen laskelma, jonka pohjana on käytetty ammattientarkastajan, neiti Vera Hjeltin vuosilta 1908—09 toimittamassa talustilastollisessa tutkimuksessa esitettyä menojen jakautumista erilaatuisten elintarpeiden kesken mikäli Helsingin s. o. Helsinkiä koskee, on antanut tulokseksi, että talouksien kustannukset elintarpeista ovat kohonneet 43.1 % syyskuuhun 1915 ja 77.4 % syyskuuhun 1916 (filosofianmaisteri F. Hallion laskelman mukaan noin 70 % kesäkuuhun 1916). Näitä prosenttilukuja ei kuitenkaan, siihenkään katsomatta että niiden pohjana käytetyt suhdeluvut jo ovat varsin vanhoja, käy ilman muuta sovitaminen mihin talouksiin tahansa, koska mainittu tutkimus käsitti ainoastaan ammattityöntekijäin ja etusijassa monijäsenisten perheiden taloudet. Kristianiassa hiljattain toimitettu samantapainen työntekijäin elantokustannuksia koskeva tutkimus on tammi—helmikuulta 1916 antanut tuloksia, jotka, mitä eräisiin tärkeimpiin elintarpeisiin (maitoon, leipään ja jauhoihin, sokeriin) tulee, huomattavassa määrässä poikkeavat Helsingin tutkimusten tuloksista. — Elintarvebudjetin suhteellinen suuruus koko budjettiin verraten niinikään vaihtelee varsin paljon. Tässä kohden molempain työväentutkimusten tulokset kuitenkin tulivat toisiaan sangen lähelle, kun edellisen tutkimuksen mukaan ravintokustannukset olivat 49.7 % ja jälkimäisen mukaan 48.1 % perheiden kokonaismenoista. Ylioppilaitten elantokustannuksia Helsingissä vuonna 1913 koskeva tutkimus sitä vastoin osotti vastaavan prosenttiluvun olevan miespuolisilla ylioppilailta 26.5 ja naispuolisilla 28.6. Erittäin valaisevan kuvan tähän kuuluvista oloista antoi vuonna 1912 Sveitsissä toimitettu tutkimus, joka käsitti paremmassakin taloudellisessa asemassa olevat perheet. Sen mukaan oli m. m. perheillä, joiden vuositulot olivat 2,000 frangia vähemmät, kustannuksia elintarpeista 54.1 % kaikista menoista, mutta tämä prosenttiluku väheni huomattavan säännöllisesti palkan kohotessa, niin että se perheillä, joilla oli vuosituloja yli 5,000 frangin, oli ainoastaan 34.2. Tästä näkyy, että kaikkien elantokustannusten kohoamista osottavalla, kaikille talouksille yhteisellä index-luvulla voi olla ainoastaan puhtaasti teoreettista arvoa. Tässä puheena olevaa käytännöllistä tarkoitusta varten tarvittaisiin useammille eri tuloryhmille laskettuja index-lukuja, joiden laskeminen kuitenkin vaatisi seikkaperäistä, laajaan talustilastolliseen aineistoon perustuvaa tutkimusta, jommoista ei ole voitu tässä yhteydessä ajatella.

jotka syyskuussa 1915 olivat kohonneet ainoastaan 43.1 % (koivuhalkojen) ja 45.1 % (havupuuhalkojen) ennen sotaa vallinneista hinnoista, olivat syyskuussa 1916 kohonneet 131.4 % (koivuhalat) ja 150.0 % (havupuuhalat). Vaatteiden hinnoista ei tosin ole olemassa järjestelmällisesti kerättyjä tietoja, mutta paljon ei erehtyne arvioidessaan hinnannousun ainakin 100 %:ksi (pitovaatteet noin 110 %, liinavaatteet noin 65 %, jalkineet noin 110 %, kalossit noin 80 %, villatavarat noin 200 %, sukat kokonaista 300 %). Petrolin hinta on kohonnut noin 65 %. Varsin erilainen on laita mitä vuokrain nousuun tulee. Kuukaudeksi vuokrattujen pienten huoneistojen ja yksityisten huoneiden vuokra on kohonnut sangen paljon, jopa kaksinkertaiseen määräänsä ja enemmänkin, jota vastoin vuodeksi vuokrattujen isompain huoneistojen vuokrain nousu tähän asti on ollut sangen vähäinen, monessa tapauksessa ei mikään. Epäilystä ei kuitenkaan ole siitä, että nämäkin yleensä tuntuvasti kohoavat, kohta kun nykyään voimassa olevat vuokrasopimukset päättyvät.

Lukuun ottamatta eräitä vuokria, joiden kohoaminen vain on ajankysymys, on siis samalla erittäin suurta ja verraten tasaista pääasiallisten elantokustannusten kohoamista miltei kaikilla aloilla todettavissa ¹⁾. Ei sentähden näissä oloissa enää voi puhua joidenkin tavarain hinnannoususta, niinkuin vielä vuosi takaperin saattoi tehdä. Nykyään esiintyvän taloudellisen ilmiön täytyy todellisuudessa ainakin huomattavalta osalta katsoa johtuneen rahan arvon alenemisesta.

Jos näin on laita — ja monet muut seikat vahvistavat tätä käsitystä — käy siitä m. m. tekeminen sen johtopäätöksen, että kaupungin virka- ja palvelusmiehillä samoin kuin muillakin palkansaaajilla muuttumattomain palkkaetujensa johdosta ei enää ole samaa korvausta työstään kuin ennen sotaa, vaan tuntuvasti vähempi, ja tämä asianlaita pysyy niin kauan kuin sodan aiheuttamaa kallista aikaa kestää.

Olisi kuitenkin valiokunnan mielestä toistaiseksi ennen aikaista tämän johdosta käydä korottamaan kaupungin virka- ja palvelusmiesten vakinaisia palkkoja. Yrittämättäkään tässä ennustaa, onko ja missä määrin rahan arvo sodan päätyttyä jälleen kohoava, on valiokunta puolestaan tahtonut mielihitenään lausua, että joka tapauksessa lienee viisainta edelleen katsoa kallista aikaa ohimeneväksi ilmiöksi ja että toimenpiteiden, joihin palkkaetuihin nähden sen johdosta ryhdytään, siis toistaiseksi samoin kuin tähänkin asti tulisi olla laadultaan väliaikaisia, toisin sanoin n. s. kalliinajanlisäyksiä.

Hintain noususta edellä annetut tiedot kuitenkin epäämättömästi osottavat, että se kaavio, jonka mukaan kalliinajanlisäykset tähän asti on arvi-

¹⁾ Yhtä vähän kuin elintarvekustannusten nousun voi kuitenkin vastaavain elantokustannusten yleisen kohoamisen laskemisessa käyttää pohjana mitään yleistä index-lukua. Ks. lähemmin edellisellä sivulla olevaa alaviittoa.

oitu ¹⁾, ei enää tyydytä. Osin ei nimittäin rahan arvon laskeutuessa siinä määrin kuin edellä on osotettu enää käy pitäminen kohtuullisena, että kalliinajanlisäysten antaminen edelleen ulotetaan ainoastaan vähäpalkkaisimpiin ja raskaimman elatusvelvollisuuden alaisiin kaupungin virka- ja palvelusmiehiin — nykyään saa ainoastaan 859 henkilöä kaikkiaan 2,154:stä kalliinajanlisäystä — koska nyttemmin todellisuudessa kaikki ovat, vaikkakin erisuuruudessa määrässä, joutuneet kärsimään kalliista ajasta. Osin taas ovat asteikon prosenttimäärät, jotka vaihtelevat 5 ja 30 välillä, nyttemmin ilmeisesti liian alhaiset, varsinkin kun ainoastaan vähälukuisille henkilöille, niille joilla on ollut kaikkein alhaisimmat palkat ja samalla suurin elatusvelvollisuus, on kalliinajanlisäykset laskettu korkeimpain prosenttimäärin mukaan; todistuksena näiden prosenttien mukaisesti laskettujen kalliinajanlisäysten riittämättömyydestä mainittakoon ainoastaan, että noiden lisäysten kuukausimäärät ovat keskimäärin olleet ainoastaan 15 markkaa 10 penniä ja että Kaupunginvaltuuston kalliinajanlisäysvaliokunta on katsonut olevan määrääminen vähemmän kalliinajanlisäyksen 3 markaksi kuukaudessa, jommoista rahamäärää nykyoloissa täytynee katsoa pisaraksi meressä.

Ennenkuin valiokunta käy esittämään ehdotustaan siksi puheena olevan asteikon muutokseksi, jota se puolestaan on pitänyt tarpeen vaatimana, pyytää valiokunta, koska eräillä tahoilla lienee vaadittu asteikon yksinkertaistuttamista, jopa poistamistakin, parilla sanalla valaista asteikon välttämättömyyttä ja samalla sen seikan suotavuutta, ettei sen asteita määrätä liian suuriksi. Niinkuin jo se valiokunta, joka vuosi takaperin käsitteli kysymystä kalliinajanlisäysten myöntämisestä, varsin oikein huomautti, on kallis aika kohdannut niitä, joiden tulot säännöllisten olojen vallitessa ovat juuri ja juuri nousseet alimman toimeentulotason rajaan tai vain hiukan ylittäneet sen, aivan toisella tapaa kuin paremmassa taloudellisessa asemassa olevia. Vähäpalkkaisimpain keskuudessa ja varsinkin siinä näiden ryhmässä,

¹⁾ Tähän asti käytetty kaavio on seuraava:

T u l o l u o k k a. M a r k k a a.	A.	B.	C.
	Elättää paitsi itseään vähint. 5 henkeä.	Elättää paitsi itseään 2—4 henkeä.	Elättää paitsi itseään enint. 1 hengen.
K o r o t u s p r o s e n t t i.			
I. Enintään 1,800	30	20	10
II. 1,800—ynnä 2,400	25	15	5
III. 2,400— ” 3,000	20	10	—
IV. 3,000— ” 3,600	15	5	—
V. 3,600— ” 4,200	10	—	—
VI. 4,200— ” 4,800	5	—	—

jolla on suuri perhe elätettävänä, vallitsee nykyään epäilemättä lukuisissa tapauksissa todellista hätää. Näin ollen olisi valiokunnan mielestä sangen kohtuutonta myöntää kaikille virka- ja palvelusmiehille kalliinajanlisäystä sama palkkaprocentti, jonka rahallisista syistä sitä paitsi täytyisi olla sangen alhainen, ja lisäksi tulee vielä se painava syy, että kalliinajanlisäykseen nähden nykyään noudatetun järjestelmän mukaan vähäpalkkaisimmat ja ne, joilla on suurin elatusvelvollisuus, jo nyt saavat kalliinajanlisäystä niin korkean prosenttin palkastaan, että, jos yhtä ja samaa verraten alhaista prosenttia nyt sovellettaisiin kaikkiin, heidän nykyiset kalliinajanlisäyksensä kohoaisivat vain sangen vähän, eräissä tapauksissa kenties ei ensinkään, jota vastoin muutoksen tuottama etu kokonaan tai miltei kokonaan tulisi parempipalkkaisten ja yksinäisten — toisin sanoin verraten vähimmin tarvitsevain — hyväksi.

Mitä taas tulee kysymykseen asteikon yksinkertaistuttamisesta esim. niin, että asteet korotettaisiin 5:stä 10 %:in, on huomattava, että mitä pienemmät asteet ovat, sitä pienempi on se vääryys, mikä jokaisen tämän laatuksen asteikkojärjestelmän mukaan kohtaa niitä palkansaajia, joiden palkka ainoastaan vähän kohoaa kahden palkkaryhmän välisen rajan yläpuolelle. Niinpä esimerkiksi saa palkansaaja, jolla on viisi tai useampia henkilöjä elätettävänä ja 2,400 markan vuosipalkka, toisin sanoin 200 markan kuukausipalkka, kalliinajanlisäystä 25 % eli 50 markkaa kuukaudessa sekä henkilö, jolla on sama elatusvelvollisuus ja 2,500 markan vuosipalkka eli 208 markkaa 33 penniä kuukaudessa, kalliinajanlisäystä ainoastaan 20 % eli 41 markkaa 67 penniä kuukaudessa. Ensimmäisen palkkatulot kuukaudessa ovat siis korotuksineen 250 markkaa ja jälkimäisen niinkään 250 markkaa, mistä käy selville, että edellinen edullisen asemansa johdosta palkkaryhmänsä ylärajalla (150 — enintään 200 markkaa kuukaudessa) on kalliinajanlisäyksen johdosta päässyt jälkimäisen tasalle, joka on ryhmässään alhaisella asteella (200 — enintään 250 markkaa kuukaudessa). Tässä on tosin olemassa vääryys, mutta vähäpätöinen, joten se ei saa synnyttää eikä tietävästi ole synnyttänytkään sanottavaa tyytymättömyyttä. Jos sitä vastoin näiden molempain palkkaryhmäin prosenttimääräin erotus olisi 10 eikä 5, esim. 30 ja 20 %, tapahtuisi se vieläkin ilmeisempi vääryys, että vähempipalkkainen näistä molemmista henkilöistä saisi kalliinajanlisäyksen johdosta suuremmat kuukausitulot — tässä tapauksessa 10 markkaa suuremmat — kuin tuo suurempipalkkainen henkilö, jommoista tietysti vääryyttä kärsineen olisi paljon vaikeampi tyynesti sietää.

Ehdottomasti oikeudenmukaisin tulos tosin saavutettaisiin, jos palkansaajia ei jaettaisi kerta kaikkiaan määrättyihin luokkiin, vaan kunkin kalliinajanlisäys määrättäisiin yksilöllisesti eri elatusryhmäin perusteella piirrettyjen kaarteiden mukaan, esim. noudattamalla eräitä eri palkkaryhmille vahvistettuja prosenttimääriä, tai ehkä myös käyttämällä matemaattisia kaavioita, jotka

perustuisivat useampiin eri index-lukuihin ja olisivat sovitetut eri ryhmän mukaan, mutta joiden johtaminen — ainakin tämänlaatuisessa tapauksessa, jolloin luotettavia index-lukuja ei ole pantavissa laskelmain pohjaksi — tuottaisi tuntuvia vaikeuksia ¹⁾. Näihin tai näiden tapaisiin menettelyihin liittyy kuitenkin haitta, johon valiokunnan tässä tapauksessa täytyy panna ratkaiseva paino, nimittäin että useimmat kalliinajanlisäyksen saajat eivät käsittäisi tuollaisten menettelyjen merkitystä, jota vastoin kokemus jo on osottanut palkansaajain hyvin käsittävän ja hyväksyvänkin tähän asti noudatetun menettelyn tarjoaman likimääräisen oikeudenmukaisuuden. Sitä paitsi on huomattava, että prosenttimääräin yleinen korotus on suhteellisesti katsoen tuntuvasti tasoittava niitä ennestäänkin vähäpätöisiä vääryyksiä, joita harvalukuisissa tapauksissa on sattunut, sillä esim. kysymykset, jotka ennen ovat koskeneet 5 ja 10 %:n välistä erotusta, koskevat verraten vähemmän merkitsevää 35 ja 40 %:n välistä erotusta.

Siinä kalliinajanlisäysten pohjaksi aiotussa muutetussa asteikossa, jonka valiokunta moniaita ehdotuksia tutkittuaan ja hyljättyään on voinut hyväksyä, on, sittenkun siihen on lisätty korkeammatkin palkkaluokat ja hiukan muutettu elatusryhmän keskinäistä suhdetta, niin että m. m. ennestään liian laaja ryhmä B nyttemmin käsittää ainoastaan ne, joilla on 2—3 (ennen 2—4) henkilöä elätettävänä, seuraavat prosenttimäärät järjestettyinä saman järjestelmän mukaan kuin aikaisemminkin.

Kuukausipalkka. Markkaa.	A.	B.	C.	D.
	Elättää paitsi itse- ään vähint. 6 henkeä.	Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	Elättää paitsi itse- ään enint. 1 hengen.
K o r o t u s p r o s e n t t i.				
I. Enintään 100.....	70	60	50	40
II. 100— ynnä 200	65	55	45	35
III. 200— ” 300	60	50	40	30
IV. 300— ” 400	55	45	35	25
V. 400— ” 500	50	40	30	20
VI. 500— ” 600	45	35	25	20
VII. 600— ” 700	40	30	20	20
VIII. 700— ” 800	35	25	20	20
IX. 800— ” 900	30	20	20	20
X. 900— ” 1,000	25	20	20	20
XI. Yli 1,000	20	20	20	20

¹⁾ Moniaita tuollaisia kaasutehtaan toimitusjohtajan, vapaaherra Ed. Cedercreutzin eräässä Taloudellisen seuran kokouksessa hiljattain esittämiä kaavioita on valiokunta koetellut voimatta niitä kuitenkaan hyväksyä.

Ennenkuin valiokunta esillä olevassa asiassa asettui edellä esitettyjen prosenttimääräin osottamalle kannalle, piti se, voidakseen saada varmaa käsitystä siitä, miten kaupungin virka- ja palvelusmiehet jakautuisivat eri palkka- ja elatusryhmiin ja minkä tuloksen eri prosenttimääräin käyttäminen rahalliselta kannalta antaisi kaupungille, tähän kuuluvain seikkain tilastollista selvittämistä tarpeellisena. Tämän tutkimuksen toimitti kaupungin tilastokonttori, joka keräsi ensitiedot kunnan virastojen ja laitosten asianomaisten päälliköiden sekä eri lautakuntain ja hallitusten puheenjohtajain, sihteerien ja kamreerien välityksellä lähettämällä näille painettuja kaavakkeita, jommoisen kaikki kaupungin virka- ja palvelusmiehet täyttivät ja allekirjoittivat.

Kun tutkimuksen päätulokset ovat niin tärkeät, että ne näyttää olevan tässä esitettävä, pyytää Valiokunta ensin tässä yhteydessä esittää tilastokonttorin laatiman yhdistelmän palkansaajain ryhmittymisestä edellä mainittujen elatus- ja palkkaluokkain kesken ¹⁾:

Kuukausipalkka. Markkaa.	A. Elättää paitsi itse- ään vähint. 6 henkeä.	B. Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	C. Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	D. Elättää paitsi itse- ään enint. 1 hengen.	Yhteensä.
I. Enintään 100	10	25	75	643	753
II. 100—ynnä 200 ..	26	90	169	428	713
III. 200— ” 300 ..	15	44	104	221	384
IV. 300— ” 400 ..	8	32	44	46	130
V. 400— ” 500 ..	5	7	33	18	63
VI. 500— ” 600 ..	5	14	7	6	32
VII. 600— ” 700 ..	2	7	13	8	30
VIII. 700— ” 800 ..	1	1	8	6	16
IX. 800— ” 900 ..	2	4	6	4	16
X. 900— ” 1,000 ..	—	1	1	3	5
XI. Yli 1,000	1	4	7	—	12
Yhteensä	75	229	467	1,383	2,154

Eri elatusluokkiin kuuluivat näiden numerolukujen mukaan seuraavat suhteelliset määrät palkansaajia:

¹⁾ Tässä on m. m. noudatettu sitä menettelytapaa että, jos molemmat aviopuolisot ovat kunnan palveluksessa, on heidät luettu siihen palkkaluokkaan, minkä heidän yhteenlaskettu palkkansa osottaa.

	%
A. Elätettävänä paitsi itseään vähintään 6 henkilöä	3.5
B. " " " 4—5 henkilöä	10.6
C. " " " 2—3 "	21.7
D. " " " enintään 1 henkilö	64.2
Yhteensä	100.0

Eri palkkaluokkiin taas jakautuivat palkansaajat suhteellisesti katsoen seuraavasti:

Kuukausipalkka. Markkaa.	%	Kuukausipalkka. Markkaa.	%
I. Enintään 100	35.0	VII. 600—yynnä 700	1.4
II. 100—yynnä 200	33.1	VIII. 700— " 800	0.8
III. 200— " 300	17.8	IX. 800— " 900	0.8
IV. 300— " 400	6.0	X. 900— " 1,000	0.2
V. 400— " 500	2.9	XI. Yli 1,000	0.5
VI. 500— " 600	1.5	Yhteensä	100.0

Palkansaajain yhteenlasketun kuukausipalkan, jaettuna eri luokkain ¹⁾ kesken, havaittiin nousevan seuraaviin määriin (täysin markoin):

Kuukausipalkka. Markkaa.	A.	B.	C.	D.	Yhteensä.
	Elättää paitsi itse- ään vähint. 6 henkeä.	Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	Elättää paitsi itse- ään enint. 1 hengen.	
M a r k k a a.					
I. Enintään 100	630	1,844	4,452	32,991	39,917
II. 100—yynnä 200 ..	4,049	13,395	25,535	64,011	106,990
III. 200— " 300 ..	3,676	10,920	26,182	55,237	96,015
IV. 300— " 400 ..	2,661	10,383	15,135	15,505	43,684
V. 400— " 500 ..	2,050	2,853	12,813	7,925	25,641
VI. 500— " 600 ..	1,368	5,244	2,661	3,423	12,696
VII. 600— " 700 ..	616	3,821	6,242	3,615	14,294
VIII. 700— " 800 ..	715	750	5,874	4,613	11,952
IX. 800— " 900 ..	850	3,394	4,650	3,431	12,325
X. 900— " 1,000 ..	—	901	988	2,752	4,641
XI. Yli 1,000	1,050	4,742	8,861	—	14,653
Yhteensä	17,665	58,247	113,393	193,503	382,808

Jos valiokunnan ehdottamia prosenttimääriä sovitetaan edellä olevassa yhdistelmässä esitettyihin palkkasummiin, saadaan eri palkka- ja elatusluokille seuraavat kuukausittaiset kalliinajanlisäykset (täysin markoin):

¹⁾ Ks. edellisellä sivulla olevaa alaviittoa.

Kuukausipalkka. Markkaa.	A. Elättää paitsi itse- ään vähint. 6 henkeä.	B. Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	C. Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	D. Elättää paitsi itse- ään enint. 1 hengen.	Yhteensä.
	M a r k k a a.				
I. Enintään 100	441	1,106	2,226	13,196	16,969
II. 100—ynnä 200	2,632	7,367	11,491	22,404	43,894
III. 200— ” 300	2,206	5,460	10,473	16,571	34,710
IV. 300— ” 400	1,464	4,672	5,297	3,876	15,309
V. 400— ” 500	1,025	1,141	3,844	1,585	7,595
VI. 500— ” 600	616	1,835	665	685	3,801
VII. 600— ” 700	246	1,146	1,248	723	3,363
VIII. 700— ” 800	250	188	1,175	923	2,536
IX. 800— ” 900	255	679	930	686	2,550
X. 900— ” 1,000	—	180	198	550	928
XI. Yli 1,000	210	948	1,772	—	2,930
Yhteensä	9,345	24,722	39,319	61,199	134,585

Tässä edellä esitettyjä loppusummia ei ole pidettävä lopullisina. Osin on nimittäin luultavaa, että moniaat henkilöt, esim. eräät semmoiset, jotka eivät ole henkilökohtaisesti mainittuina kaupungin menosäännössä, vaan palkataan määrärahoista, ovat epähuomiosta jääneet asianomaisilta viranomaisilta mainitsematta tietojen keräämistä varten lähetetyissä kaavakkeissa; tähän viittaa ainakin se seikka, että moniaita semmoisia on ilmoitettu sen jälkeen kun tutkimus jo oli pääasiassa toimitettu. Osin taas voi lopullisessa luokituksessa esiintyä seikkoja, jotka aiheuttavat siirtämään eräät henkilöt toiseen luokkaan kuin siihen, mihin heidät alustavassa ryhmityksessä oli luettu, mikä näyttää luultavalta jo siitakin syystä, että asian kiireellisen laadun johdosta ensitietoja ei ole ehditty tarkastaa niin tyyten, kuin lopullisen ryhmityksen tekemistä varten on välttämätöntä. Näistä seikoista johtuvat loppusummain muutokset eivät kuitenkaan sanottavia merkinne. Jonkinvertaista lisäystä kuitenkin on odotettavana, minkätähden määrärahasummaa varmuuden vuoksi olisi tasoitettava hiukan ylös- eikä alaspäin.

Tässä yhteydessä on mainittava, että viimeksi esitettyssä samoinkuin edellisissäkin tauluissa on otettu huomioon kaupungin kannattamain kansanlastentarhain opettajattaretkin, jotka Kaupunginvaltuuston kuluvan vuoden budjetinjärjestelyssä tekemän päätöksen nojalla ovat saaneet kalliinajanlisäystä samoilla perusteilla kuin kaupungin virka- ja palvelusmiehetkin, sekä Diakonissalaitoksessa kaupungin käytettävänä olevat diakonissat, joille samojen perusteiden mukaisesti Valtuuston viime tammikuun 25 päivänä tekemän päätöksen johdosta lasketut kalliinajanlisäykset on kuukausittain maksettu mai-

nitulle laitokselle. Sitä vastoin ei tauluissa ole otettu lukuun semmoisia kaupungin palveluksessa (esim. kaupungin kirjastossa ja työväenopistossa) palvelevia virka- ja palvelusmiehiä, joilla on tuntipalkka, koska heille ei käy sopivasti antaminen kalliinajanlisäystä saman järjestelmän mukaan kuin muille toimihenkilöille eivätkä he aikaisemminkaan ole saaneet kalliinajanlisäystä tässä muodossa.

Niiden prosenttimääräin perustelu, joita valiokunta on katsonut olevan sovellettava kalliinajanlisyksiä annettaessa ja jotka käytännössä antaisivat edellä esitettyjen numerolukujen osottamat tulokset, sisältyy pääasiassa tässä mietinnössä jo edellä annettuihin tietoihin yleisestä hinnannoususta. Sen lisäksi mitä tässä yhteydessä on lausuttu, pyytää valiokunta ehdotuksensa tukemiseksi tältä kohden mainita pari seikkaa.

Silmäys puheena oleviin prosenttilukuihin osottaa, että prosenttiasteikossa on otettu huomioon kaksi kalliinajanlisäysten laskemisen perustetta, jotka käy määrittelemisen siten, että toiselta puolen kaikki virka- ja palvelusmiehet erotuksetta saisivat kalliinajanlisäystä 20 % palkastaan ja toiselta puolen osa heistä sen lisäksi korotettua kalliinajanlisäystä 5—50 % palkastaan sen palkka- ja elatusluokan mukaan, johon heidät on luettu.

Edelliseen näistä perusteista on jo edellä (siv. 6) kajottu ja tässä ainoastaan lisättäköön, että henkilöt, jotka saisivat kalliinajankorotusta ainoastaan 20 %, joka tapauksessa edelleen jäisivät sangen paljon kärsimään kalliista ajasta, minkätähden tätä korotusta täytyy pitää sangen kohtuullisena. Lisätävä on, että Kööpenhaminassa ja Kristianiassa, missä — samoin kuin Helsingissäkin — aluksi ainoastaan vähäpalkkaisimmat kunnan virka- ja palvelusmiehet saivat kalliinajanlisäystä, nyttemmin on poistettu määräys että nämä lisäykset ulottuisivat ainoastaan johonkin määrättyyn tulorajaan asti.

Samalla kun nämä yleiset 20 %:n lisäykset niissä ryhmissä, joille ei ole ehdotettu lisäkorotusta, asianomaisten henkilöjen kenties verraten lujemman taloudellisen aseman johdosta voinevat toistaiseksi lieventää vallitsevaa alakuloisuutta ja osaltaan saada ainakin useimmat heistä pysymään kaupungin palveluksessa, on asia melko määrässä toinen niihin nähden, joilla on pienennäinen palkka tai suurenlainen elatusvelvollisuus. Suuri osa näistä henkilöistä ja niiden joukossa varsinkin ne, joiden palkka on pieni ja elatusvelvollisuus suuri, on todella nykyoloissa supistuksista ja säästäväisyydestä huolimatta joutunut mikä minkin verran lähelle nälkärajaa ja kaikkien (lukuun ottamatta ainoastaan niitä harvalukuisia, joilla on yksityistä omaisuutta tai jotka ovat voineet käyttää nykyisiä liikeoloja edukseen) laita on aivan varmaan se, että he — mitä seikkaa lienee pidettävä miltei yhtä painavana — ovat niin sanoaksemme joutuneet yhteiskunnallisen toimeentulorajansa, toisin sanoen entisen elantotasonsa alapuolelle. Tästä on m. m. ollut seurauksena arveluttavassa

määrässä lisääntynyt velkaantuminen ja monessa tapauksessa todellinen hätä, minkätähden, ellei mitään tehdä näiden palkansaajaluokkain aseman parantamiseksi, kutakuinkin varmasti on heidän keskuudessaan odotettavana paljon yleisempää palkkaliikettä kuin mitä tähän asti on esiintynyt, jouduttaneenpa pian todella siihen tilanteeseen, että on syytä peljätä joukottain poistumista kaupungin palveluksesta. Tähän viittaavia merkkejä on viime aikoina ollut huomattavana, varsinkin vähäpalkkaisten, mutta parempipalkkaistenkin keskuudessa.

Näin ollen ja kun tyytymätön ja velkaantunut tai mutoin taloudellisesti heikontunut virka- ja palvelusmiehistö ei tietenkään voi olla laadultaan huonenematta työtuloksiin ja luotettavaisuuteenkin nähden, on kaupungilla, vaikkei otakaan huomioon asian inhimillistä puolta, sangen painavia syitä koettaa mahdollisimman pian poistaa nykyisten epäkohtain syitä. Mutta tässä ei kaupungin ole ainoastaan ajoissa ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin, vaan myös rahallisten mahdollisuuksiensa rajoissa tehtävä nämä toimenpiteet niin tehokkaiksi, että ne osottavat todellista hyvää tahtoa palkansaajain auttamiseen. Jos kalliinajanlisäykset jäävät puolinaisiksi ¹⁾, on tyytymättömyys epäilemättä jälleen kohdakkoin puhkeava ilmi ja silloin ehkä paisuva niin, että kaupungin käy vaikeaksi sitä hillitä. Katsoen näihin näkökohtiin, joita kaukonäköinen kunnallispolitiikka ei saane olla huomioon ottamatta, sekä niinikään katsoen siihen hädänalaiseen ja hellittävään asemaan, jossa suurin osa kaupungin virka- ja palvelusmiehistä nykyään on, tulee vähempään palkkaan tai suurempaan elatusvelvollisuuteen perustuvan, eri prosenttimääräin mukaan lasketun kalliinajanlisäysten korotuksen valiokunnan mielestä olla niin runsas aikaisemmin myönnettyihin kalliinajanlisäyksiin verraten, että sillä todella aikaansaadaan tuntuva palkkain kohoaminen, mutta samalla on valiokunta, tässä tietenkin korotettujen kalliinajanlisäysten rahallista seurausta silmällä pitäen, koettanut välttää kaikkea liioittelua. Onko valiokunnan ehdotuksessa osattu löytää näiden näkökohtain sopivin yhdistelmä, siitä tietysti voi olla eri mieliä. Valiokunta tahtoo tässä kuitenkin lausua varmana vakaumuksenaan, ettei ehdotettuja prosenttimääriä missään tapauksessa käy pitäminen liian suurina.

Kun ehkä varsinkin korkein näistä prosenttimääristä (70 %) saattaa tuntua erittäin pelottavalta ja katsaus niiden palkansaajain lukuun, joiden palkkaukseen eri prosenttimääriä sovellettaisiin, muiltakin kohdin lienee omansa selvemmin valaisemaan tätä asian puolta, pyytää valiokunta absoluuttisin ja suhteellisin luvuin esittää palkansaajain ryhmittymisen sen palkka-

¹⁾ Tuollaisista kalliinajan lievennystavoista on ruotsalainen kansataloustutkija, professori G. Cassel hiljattain sattuvasti sanonut, että „ne ovat samaa kuin johtaa suuri virta alavalle maalle ja samalla juoksennella sinne tänne rakennellen pieniä tokeita tulvan torjumiseksi“.

prosentin mukaan, minkä kukin heistä valiokunnan ehdotuksen mukaan saisi kalliinajan lisäyksenä:

	Luku.	%		Luku.	%
70 %	10	0.5	40 %	756	35.1
65 ”	26	1.2	35 ”	487	22.6
60 ”	40	1.9	30 ”	263	12.2
55 ”	98	4.5	25 ”	54	2.5
50 ”	124	5.7	20 ”	90	4.2
45 ”	206	9.6			
				Yhteensä	2,154 100,0

Nämä numeroluvut selvästi osottavat, kuinka pieni niiden henkilöjen luku on, jotka saisivat kalliinajanlisäystä korkeampain ja korkeimpain prosenttimääräin mukaan, ja että palkansaajain pääjoukko todellisuudessa saisi tässä kohden tyytyä 30—40 %:in. Miltei yhtä suuria prosentittaisia korotuksia on kaupungin työväenkin pääosa jo saanut sille myönnettyjen kalliinajanlisäysten johdosta.

Mutta rahan alentuneen arvon johdosta eivät nekään henkilöt, joille lisäystä myönnettäisiin korkeimpain prosenttimääräin mukaan, saisi, niinkuin hinnan noususta tässä edellä annetut tiedot osottavat, yhtä suurta korvausta työstään kuin ennen sotaa, vaan täytyisi heidänkin korotetuista kalliinajanlisäyksistä huolimatta edelleen taloudessaan toimeenpanna samoja supistuksia, joita muiden palkansaajain paljon suuremmassa määrässä ja edelleen täytyisi tehdä. Huomattava on niinkään, että ehdotetut prosenttimäärät kalliinajan jatkuessa rahan alenevan arvon johdosta osottautuvat yhä vähemmän edullisiksi palkansaajille.

Valiokunnan ehdotuksen mukaan palkansaajille tuleva kuukausittainen kalliinajanlisäys olisi keskimäärin 62 markkaa 48 penniä eli 35.2 % keskipalkasta, mistä m. m. näkyy, että yleinen 20 %:n lisäys käytännölliseltä kannalta katsoen tässä tapauksessa osottautuu jonkin verran tehokkaammaksi kuin mitä olisi laita, jos tässä tapauksessa käytettäisiin ryhmittämistä palkka- ja elatusluokkiin.

Prosenttimääräin korotusten yhteydessä on valiokunnan mielestä ollut tehtävä eräitä muitakin muutoksia kalliinajan lisäysten myöntämisessä noudatettaviin perusteihin.

Edellä mainitun valiokunnan ehdotuksen mukaisesti on tähän asti määrättäessä sitä luokkaa, johon kukin palkansaaja on luettu, menetelty siten, että henkilöt, joiden palkkaetuihin kuuluu vapaa asunto lämpöineen, on as-teikossa siirretty yhtä askelta alemmaksi, esim. I A:sta II A:han tai III B:stä IV B:hen, sekä henkilöt, joilla sen lisäksi on vapaa ruoka, siirretty yhden

askeleen sivulle ja alaspäin, esim. I A:sta II B:hen tai III B:stä IV C:hen, joten m. m. sairaalain miltei koko henkilökunta sekä kasarmoitu palomiehistö, joilla henkilöillä tavallisesti on vain oma itsensä elätettävänä, eivät ole tähän asti saaneet kalliinajanlisäystä. Kun hintain nousu nyttemmin käsittää kaikenlaatuiset elantokustannukset, on valiokunta sitä mieltä, että nämä rajoittavat määräykset nyttemmin epäoikeutettuina on kokonaan poistettava, minkätähden edellä esitetyissä tauluissa onkin luokitus toimitettu ensinkään katsomatta vapaaseen asuntoon, lämpöön tai ruokaan. Kun useimmat näiden määräysten alaiset henkilöt asteikossa kuuluvat ryhmään I D, on tähän ryhmään kuuluvain luku tämän johdosta tosin paljon lisääntynyt, mutta heidän saamainsa vähäisen rahapalkan johdosta ei koko ryhmälle laskettu kuukausittainen kalliinajanlisäys ole noussut niinkään suureksi kuin ryhmälle II B laskettu, jonka vastaava kokonaissumma on tuntuvasti suurempi (ks. ed. siv. 11).

Toinen muutos, joka niinkään koskee luokitusta ja lähinnä Kaupunginvaltuuston kalliinajanlisäysvaliokunnan saavuttaman kokemuksen johdosta on näyttänyt suotavalta, on että luokituksessa on otettava huomioon ainoastaan vahvistettu vuosi- tai kuukausipalkka (ynnä palkan- ja palkkionkorotukset, henkilökohtaiset palkanlisäykset sekä vuokra- ja ruoka-, mutta ei matkaravoja) eikä, niinkuin ennen, sen ohessa virkasivutuloja, korkoja ja osinkoja, elinkorkoja, tuloja kiinteistöstä liikkeenharjoituksesta, tilapäistöistä y. m., toisin sanoin että tuloluokat vaihdettaisiin yksinomaan vakinaisen palkan määrään perustuviin palkkausluokkiin. Voipi tosin näyttää siltä kuin ei henkilöjen, joilla palkkansa lisäksi on muuta, ehkäpä tuntuva tuloa ja muutoin sama elatusvelvollisuus kuin muilla samansuuruisen palkan saajilla, tulisi saada yhtä suurta kalliinajanlisäystä kuin näiden. Tuollainen katsantokanta oli ainakin periaatteellisesti oikea, niin kauan kuin kalliinajanlisäyksiä pidettiin ainoastaan hätäapuna. Kun kuitenkin nämä lisäykset, semmoisina kuin niitä valiokunnan ehdotuksen mukaan annettaisiin, enimmältä osalta olisi katsottava korvaukseksi suoritetusta työstä ja tarkoitettuina jossain määrin tasoittamaan rahan alenevaa arvoa, joten ne osittain kadottaisivat hätäavun luonteen, ei mainitusta periaatteesta enää näy käyvän pitäminen yhtä jyrkästi kiinni. Mutta tähänkin katsomatta ja olipa teoreettinen käsitys tästä asiasta mikä tahansa, täytyy kuitenkin pitää oikeimpana, että luovutaan aikaisemmin omaksutusta periaatteellisesta kannasta, jos on huomattu sitä käyvän soveltaminen ainoastaan eräissä tapauksissa, mutta ei kaikissa. Juuri näin onkin käynyt. Vaikka lukuisissa tapauksissa erilaatuiset ylimääräiset tulot on nähtävästi sängen tunnollisesti ilmoitettu, on tämän rinnalla usein voitu todeta tämän seikan ilmeistä sivuuttamista tai yritystä supistaa puheena olevat tulot vähimpään määräänsä. On sentähden epäilemätöntä, että tämän periaatteen soveltaminen käytännössä on, vaikkei rehellisille ilmoittajille olekaan vääryyttä tapahtunut, varsin usein antanut tulokseksi epärehellisen

vaiteliaisuuden suoranaisen palkitsemisen. Näin ollen ja kun tämän lisäksi se suuri palkansaajain luku, mikä valiokunnan ehdotuksen mukaan tulisi kalliinajanlisäyksestä osalliseksi, houkuttelisi vieläkin useampia henkilöjä mainitun laatuiseen laiminlyöntiin ja sitä paitsi Kaupunginvaltuuston kalliinajanlisäysvaliokunnalle yhäkin vaikeuttaisi jo ennestäänkin epävarmaa ja vastenmielistä ylimääräisistä tuloista annettujen tietojen tarkastusta, ei siihen ainoaan täysin pätevään syyhyn, jonka nojalla kävisi vaatiminen ottamaan näitä tuloja luokituksessa lukuun, nimittäin että mainitun määräyksen poistaminen tuottaa kaupungille lisämenoja, näy olevan paneminen niin suurta painoa, että määräys siitä syystä olisi pysytettävä. Siihenkään seikkaan että harvalukuiset, verraten varakkaat henkilöt tämän johdosta saisivat 20 % suuremman kalliinajanlisäyksen, ei valiokunnan mielestä käy paneminen mainittavaa merkitystä. Mitä muutoin eräänlaatuisiin virkasivutuloihin tulee, täytyy niiden lukuun ottamista pitää aivan vääränä. — Edellä esitetyissä tauluissa ei olekaan luokitusta toimitettaessa otettu huomioon vakinaisen palkan lisäksi olevia ylimääräisiä tuloja, joista muutoin ei ole tällä kertaa tietojakaan kerätty.

Yhdessä kohden on valiokunnan mielestä kuitenkin tehtävä poikkeus säännöstä, nimittäin siinä, että henkilöjen, joiden kunnallisia virkoja on pidettävänä sivutoimina, ei tulisi saada kalliinajanlisäystä enempää kuin 20 % palkastaan.

Palkansaajain luokituskysymyksen yhteydessä pyytää valiokunta vielä kajota erääseen yksityisseikkaan, joka johtuu Kaupunginvaltuuston viime elokuun 1 päivänä tekemästä päätöksestä että eräille teknillisten laitosten palveluksessa oleville henkilöille mainitussa tilaisuudessa myönnettyjä palkanlisäyksiä ei toistaiseksi otettaisi lukuun laskettaessa tuloja, jotka pannaan pohjaksi kalliinajanlisäyksiä myönnettäessä. Tämän päätöksen tarkoituksena oli taata puheena oleville henkilöille aikaisemmin myönnetty kalliinajanlisäys. Kun tuollaista määräystä, siinä tapauksessa että näitä lisäyksiä korotetaan niin tuntuvasti kuin tässä mietinnössä on ehdotettu, ei enää käy pitäminen oikeutettuna ja se sitä paitsi on omansa käytännössä aikaansaamaan seka- vuutta, on se valiokunnan mielestä tässä yhteydessä kumottava.

Vaikkei valiokunnan tehtävän oikeastaan käy katsominen käsittävän esillä olevan asian rahallista puolta, on valiokunta kuitenkin katsoen niihin verraten tuntuviin menoihin, joita valiokunnan ehdotuksen toteuttaminen kaupungille tuottaa, arvellut olevan kiinnittäminen huomiota tähänkin asian puoleen ja silloin havainnut, että nykyinen taloudellinen asema, sen sijaan että vaikeuttaisi ehdotuksen toteuttamista, päinvastoin näyttää olevan omansa sitä helpottamaan. Yleisesti tunnettua on, että nykyolot ovat tämän samoin kuin muidenkin yhdyskuntain yksityisiin jäseniin nähden saaneet aikaan sen

tämänlaatuisissa taloudellisissa tilanteissa omituisen ilmiön, että toinen yksilöryhmä on joutunut köyhyyteen ja hätään, samalla kun toinen on päässyt hyvinvointiin, vieläpä ylellisyyteenkin. Edellisen ryhmän osalta ei tämä muutos mainittavasti vaikuta kunnallisverotukseen, syystä että mainittu ryhmä pääasiallisesti käsittää palkansaaajia, joita voidaan verottaa yhtä suurista tulomääristä nyt kuin ennen kalliinajan alkamista, ehkä kuitenkin hiukan suu-remmista, koskapa eräät palkatkin ovat kohonneet. Mitä sitä vastoin jälkimäiseen ryhmään tulee, on sängen tuntuva taksoitusmäärän kohoamista odotettavana. Onko Helsingin kaupungille tämän johdosta koitua, niinkuin sanottiin erälle Ruotsin kaupungeille hiljattain koituneen, „rikkaan miehen huolia“¹⁾, jääköön tässä sanomatta; varmaa on joka tapauksessa, että kaupungilla on verotuksen lisääntymisen johdosta lähivuosina oleva käytettäväänä monta miljoonaa suuremmat tulot kuin ennen. Ei näin ollen siis ole ainoastaan mahdollista ja läheltä tarjoutuvaa, vaan tervettä ja oikeudenmukaista politiikkaa, että tuntuva osa niistä kaupungin lisätuloista, joita se saa nykyoloissa hyötyneiltä, kalliinajanlisäyksenä siirtyy samoista oloista kärsiville.

Lisäksi mainittakoon, että muutkin isommat kaupungit ovat nykyoloissa osottaneet suuria rahamääriä kalliinajanlisäyksiksi²⁾.

Siihen ajankohtaan nähden, mistä lähtien korotetut kalliinajanlisäykset olisi laskettava, on valiokunta puolestaan sitä mieltä, että se olisi määrättävä lokakuun 1 päiväksi kuluva vuotta. Uusien prosenttimääräin mukaan lasketut ensimmäiset lisäykset voitaisiin kuitenkin kantaa vasta marraskuun lopulla, koska palkansaaajain lopullisesta luokituksesta johtuvaa laajaa työtä tuskin aikaisemmin ehditään suorittaa. Kun syyskuun kalliinajanlisäykset on maksettu kuluvan lokakuun keskivaiheilla, joutuisivat palkansaaajat siten tosin odottamaan lokakuun lisäystä pari viikkoa, mutta tämä olisi edullisempaa kuin itse korotuksen lykkääminen tuonnemmaksi, sillä, niinkuin valiokunta edellä on huomauttanut, sen tulisi alkaa mahdollisimman pian.

¹⁾ Dahlberg, Knut, Rikemans bekymmer, några ord med anledning av den plötsliga ökningen av bevillingssumman i vissa städer (Svenska stadsförbundets tidskrift, 1916, 5 vihko).

²⁾ Niin esim. Kööpenhaminassa ja Kristianissa. Ensinmainitussa kaupungissa kalliinajanlisäyksiksi myönnetystä rahamäärästä ei valiokunnan ole onnistunut saada tietoa. Kristianissa nousee vuotuinen summa (laskelman mukaan, jossa ei edellytetty aivan niin runsaita lisäyksiä kuin sittemmin myönnettiin) vähintään 1,156,000 kruunuun. Gööteporissa on budjetinvalmistelukunta hiljattain ehdottanut kalliinajanlisäyksiä myönnettäväksi noin miljoonan kruunua. Tukholmassa on kysymys kalliinajanlisäysten korottamisesta valmisteltavana. Ks. m. m. Guinhard, J., Dyrtid och dyrtidstillägg, föredrag den 25 sept. 1916 i Stockholms stads tjänstemäns förening (Tidskrift för Stockholms stads tjänstemäns förening, 1916, n:o 6).

Korotuksen toimeenpanosta johtuva välitön toimenpide olisi siis, että tarkoitukseen myönnetään tarpeellinen määräraha kuluvan vuoden kolmelta kuukaudelta. Kun näihin kalliinajanlisäyksiin tarpeellinen summa, lukuun otettuina uusien maksulistain painatukset, eräät palkkiot ynnä summan tarpeellinen tasointi ylöspäin, nousee noin 410,000 markkaan, mutta Kaupunginvaltuuston kalliinajanlisäysvaliokunnan käytettäväksi annetusta määrärahasta vielä on jäljellä noin 35,000 markkaa, käynee lisämäärärahan laskeminen 375,000 markaksi.

Mitä taas tulee kaupungin ensivuotiseen menosääntöön kalliinajanlisäyksiä varten pantavaan määrärahaan, näyttää se, jos valiokunnan ehdotus hyväksytään, olevan laskettava noin 1,650,000 markaksi. Tämä summa on kuitenkin tarkemmin laskettavissa vasta sittenkun parin kuukauden kokemus on osottanut, missä määrin tässä mietinnössä olevat alustavat laskelmat kайvannevat oikaisua. Kalliinajanlisäyksiä varten 1917 vuoden menosääntöön pantavaan määrärahaan nähden ei siis ole toimenpidettä tarpeen, ennenkuin Rahatoimikamari laatii budjettiehdotuksensa, jolloin tarkoitukseen tarpeellinen määräraha olisi siihen pantava.

Kaikki käytännölliset toimenpiteet kalliinajanlisäysten määräämiseen ja maksamiseen nähden olisi valiokunnan mielestä edelleen jätettävä Kaupunginvaltuuston kalliinajanlisäysvaliokunnan huoleksi.

Edellä lausutun johdosta on valiokunnalla kunnia esittää:

että Rahatoimikamari tekisi Kaupunginvaltuustolle ehdotuksen että Valtuusto kalliinajanlisäyksiksi kaupungin virka- ja palvelusmiehille kuluvan vuoden loka-, marras- ja joulukuulta, aikaisemmin osotettujen varain lisäksi, myöntäisi 375,000 markkaa Valtuuston kalliinajanlisäysvaliokunnan käytettäväksi tässä mietinnössä lähemmin esitettyjen perusteiden mukaisesti;

että Rahatoimikamari tässä yhteydessä Kaupunginvaltuustolle ehdottaisi kumottavaksi Valtuuston viime elokuun 1 päivänä tekemän päätöksen että eräille kaupungin teknillisten laitosten toimihenkilöille myönnettyjä palkanlisäyksiä ei ole otettava lukuun niitä tuloja laskettaessa, jotka pannaan perustukseksi kalliinajanlisäyksen määriä vahvistetussa; sekä

että Rahatoimikamari laatiessaan kaupungin ensivuotisen menosäännön ehdotusta siihen panisi korotetun määrärahan mainituilla perusteilla lasketuiksi kalliinajanlisäyksiksi kaupungin virka- ja palvelusmiehille.

Helsingissä, lokakuun 16 päivänä 1916.

Georg Estlander.

G. Idström.

Harald Dalström.

Helsingissä, Sanomal. ja Kirjap.-Osakeyhdistön kirjapaino 1916.

Lausunto asiasta, joka koskee sähkövoiman antamista kaupungin sähkölaitoksesta Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiölle.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI.

Lokak. 2 p:nä 1916.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 786.

Kirjelmässä viime maaliskuun 23 päivältä (Liite I) on kaupungin teknillisten laitosten Hallitus, oheen pannen kaupungin sähkölaitoksen toimitusjohtajan laatiman promemorian (Liite II), tehnyt Kaupunginvaltuustolle esityksen, että sähkölaitos valtuutettaisiin ilmoitetuin ehdoin antamaan sähkövoimaa Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiölle sekä että liittämistöitä varten myönnettäisiin 12,000 markan määräraha. Hankittuaan varmuutta siitä, että edellä mainittu yhtiö hyväksyy välikirjan ehdotuksessa (Liite III) esitetyt hankintaehdot, pyytää Rahatoimikamari asiasta lausua seuraavaa.

Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen ehdottama toimenpide tietää saman suunnan edelleen jatkamista, jota kaupunki ryhtyi noudattamaan politiikassaan kaupungin viereisiä huvilayhdyskuntia kohtaan vuonna 1911, jolloin ruvettiin antamaan sähkövoimaa Oulunkylään ja Brändöhön, ja jota sittemmin jatkui vuonna 1914, jolloin Hagan ja Munkkiniemen huvilakaupungit niinkään saatettiin kaupungin sähköjohtoverkon yhteyteen. Periaatteellisia syitä tästä menettelystä poikkeamiseen ei näy olevan olemassa eikä Rahatoimikamarilla myöskään ole ollut mitään muistuttamista esitettyjä hankintaehdoja vastaan, jotka pääasiassa ovat kaupungin sähkölaitoksen ja Aktiebolaget M. G. Stenius yhtiön kanssa laaditun välikirjan määräysten mukaiset. Tiedustelunsa johdosta on Kamari kuitenkin saanut tietää, ettei kaupungin sähkölaitos lähiaikoina voi ryhtyä ehdotettua sähkövoimaa antamaan, syystä että laitoksen koneisto jo on äärimäisiin asti kuormitettu eikä nyttemmin ole toiveita tilatun uuden turbokoneiston saamisesta tämän vuoden kuluessa. Kun toiselta puolen Aktiebolaget Gottfr. Strömberg O Y:n tarjous rakentaa 9,000 markan hinnasta Oulunkylän ja Malmin välinen johto, joka tarjous on pyydetyn määrärahan pohjana, yhtiön toimitusjohtajan ilmoituksen mukaan ei voi pysyä voimassa määräämätöntä aikaa eikä kustannuskysymys siten ole

täysin selvitetty, ei nykyinen ajankohta Kamarin mielestä ole sopiva kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen ehdotuksen toteuttamiselle. Kamari sen tähden kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esitys sähkövoiman antamisesta Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiölle ei nykyään aiheuta toimenpidettä, ollen Hallitus kuitenkin esteetön vastedes tekemään uuden esityksen asiasta.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS.

*Helsingissä,
maalisk. 23 p:nä 1916.*

N:o 624.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiön tiedusteltua, millä ehdoilla yhtiön laitoksen saisi liittää kaupungin sähkölaitokseen, antoi Hallitus, jonka mielestä asia ansaitsi huomiota, viimeksi mainitun laitoksen toimeksi yhtiön kanssa keskustella asiasta, ja keskustelujen nyttemmin päätyttyä on sähkölaitos Hallitukselle antamassaan promemoriassa tehnyt esityksen puheena olevan liittäminen toimeenpanemisesta, josta kaupungille koituisi kustannuksia 12,000 markkaa, sekä sähkövoiman antamisesta mainitulle yhtiölle kaupungin sähkölaitoksesta samalla annetussa hankintasopimuksen ehdotuksessa lähemmin mainituin ehdoin.

Oheen pannen sähkölaitoksen promemorian siihen kuuluvine karttaluonnoksineen ja sopimusehdotuksineen pyytää Hallitus jättää asian Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi sekä omasta puolestaan lausua seuraavaa:

Jo aikaisemmin on Hallitus käsitellessään kysymyksiä sähkövoiman antamisesta kaupungin sähkölaitoksesta kaupungin läheisyydessä sijaitseviin huvilayhdyskuntiin saanut aihetta vakaumuksenaan lausua, että kieltämättä olisi sähkölaitokselle mahdollisimman säästeliään käytön saavuttamiseksi edullista mikäli mahdollista keskittää voimanantonsa ja sentähden sopivin ehdoin tyydyttää esikaupunkien sähkövoimatarvetta. Samasta syystä on Hallitus sitä mieltä, että nyt ehdotettu liittäminen olisi toimeenpantava sekä virtaa annettava sähkölaitoksen ehdottamalla tavalla.

Ehdotetun hankinnan ehtoihin nähden pitää Hallitus tämän oheista sopimusehdotusta, joka on laadittu pääasiallisesti Hagan ja Munkkiniemen huvilayhdyskunnille annettavasta sähkövoimasta nykyään voimassa olevan sopimuksen mukaisesti, sähkölaitokselle edullisena ja sentähden hyväksyttävänä.

Edellä lausutun johdosta Hallitus kunnioittaen esittää, että herrat Kaupunginvaltuusmiehet päättäisivät

valtuuttaa kaupungin sähkölaitoksen pääasiallisesti tämän oheisessa hankintasopimusehdotuksessa lähemmin mainituin ehdoin ja edellytyksin antamaan sähkövoimaa Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiölle; sekä

tätä varten tarpeellisten liittämistöiden teettämiseksi myöntää 12,000 markan määrärahan.

Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitus:

Hj. Schildt.

I. Savonius.

Liite II.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖLAITOS.

Promemoria asiasta, joka koskee A. B. Malm Elektricitetsverk yhtiön liittämistä sähkölaitoksen johtoverkkoon.

Kaupungin rajain ulkopuolisista alueista on sähkölaitoksen johtoverkkoon tähän asti yhdistetty Brändön, Oulunkylän, Munkkiniemen ja Hagan huvilayhdyskunnat. Paraikaa on käsiteltävänä anomus A. B. Malm Elektricitetsverk yhtiön liittamisestä ja alustavia tiedusteluja on jo tehty Pitäjänmäen ja Hertonäsin alueisiin nähden. Tämä asianlaita paraiten osottaa, että kaikkialla muissa maissa todettu kaupunkien sähkölaitosten jakelualueiden laajeneminen niitä ympäröiviin esikaupunkeihin ja lähimmälle maaseudulle on täälläkin löytänyt ne terveelliset ja suotuisat kehitysmahdollisuudet, joita allekirjoittanut ennusti ensimmäisiä tuollaisia hakemuksia käsiteltäessä. Tämän kehityksen ohjaamiseksi oikeaan suuntaan vaaditaan tällaisissa toistaiseksi kehittymättömissä oloissa molemmiin puolin, kaupungin ja kuluttajajärjestöjen puolelta, luottamusta tulevaisuuteen, syystä että tässä useimmiten on tehtävä tienraivaustyötä, ellei kulutus edeltäpäin ole mainittavasti kehittynyt. Tämä asianlaita tarjoo sähkölaitokselle sen suuren edun, että nämä kulutusalueet liitetään sen johtoverkkoon kuluttajain toivomuksesta ja verraten edullisin hinnoin, jotka varsinkin myöhemmin voivat käydä sähkölaitokselle sangen kannattaviksi. Jos tämä liittyminen tapahtuisi myöhemmässä vaiheessa, jolloin esikaupungeissa jo on itenäisiä sähkölaitoksia, voisi siitä olla samantapaisia kustannuksia, joita sähkölaitoksella on ollut itse kaupungin piirissä. Kuinka loitos kaupungin nykyisen alueen ulkopuolelle sähkölaitoksen on vastedes laajennettava toimintaansa, ei tietenkään nykyään käy varmuudella sanominen. Tämä seikka on sekä kaupungin oman että teknikan ja esikaupunkien teollisuustoiminnan kehityksen varassa. Nykyoloissa edellyttää sähkölaitos kulutusalueen voivan ulottua ainakin 10 km:n päähän kaupungin rajasta, mutta luultavasti voi tätä aluetta melko lailla laajentaa. Selvemmän käsityksen saamiseksi asiasta on sähkölaitos karttaluonnoksessa osottanut nykyiset kulutusalueet sekä A. B. Malm Elektricitetsverk yhtiön alueen, viimeksi mainitun merkittynä kirjaimella D.

A. B. Malm Elektricitetsverk yhtiön nykyinen suurin kuormitus on ainoastaan 70 kw ja vuosikulutus noin 140,000 kwt. Tämä kuormitus on jo nykyäänkin varsin suotuisa, ja kun paikkakunnalla on huomattavia teollisuuslaitoksia (Hietaniemen tapetti-tehdas, Malmin kalkkihiiekkatiilitehdas, Tikkurin öljytehdas) ja uusien syntymisestä on

suuria toiveita, on luultavaa, että teollinen kuormitus vastedes, voimatarkoituksiin erittäin sopivan kiertovirran käytäntöön tultua, on tuntuvasti kohoava.

A. B. Malm Elektricitetsverk liitettäisiin Oulunkylän huvilayhdyskuntaan johdettuun korkeajännitteisinjaan. Tästä korkeajännitteisinjasta, jonka vastaisia laajennuksia silmällä pitäen täytyy olla sähkölaitoksen omaisuutta, on laskettu olevan kustannuksia 12,000 markkaa, ja on toiminimi A. B. Gottfr. Strömberg O. Y., joka nykyään omistaa A. B. Malm Elektricitetsverk yhtiön, ottanut itse johtotyön teettääkseen 9,000 markasta. Tässä tarjouksessa on kaikista tarveaineista, kuparista, eristäjistä y. m. laskettu rauhan aikaiset käypähinnat, joten hinnannousu kohtaa ainoastaan A. B. Gottfr. Strömberg O. Y:tä tai A. B. Malm Elektricitetsverk yhtiötä. Liittämisestä nykyiseen korkeajännitteisinjaan, lukuun otettuina öljyvirrankatkaisijat ja muut kojeet, on laskettu olevan kustannuksia 3,000 markkaa, joten tarkoitukseen tarvittaisiin kaikkiaan 12,000 markkaa.

Puheena olevaan virranhankintaan nähden pyytää sähkölaitos puolestaan ehdottaa noudatettavaksi samaa sopimusta, mikä nykyään on voimassa sähkölaitoksen ja Aktiebolaget M. G. Stenius yhtiön välillä, ainoastaan semmoisoin muutoksin, joita erikoisolot tässä tapauksessa vaativat. Tuollaisen sopimuksen ehdotus pannaan tämän oheen.

Mitä vihdoin tulee kysymykseen, voiko sähkölaitos jo kuluvana syksynä ryhtyä puheena olevaa voimamäärää antamaan, viittaa laitos tästä asiasta antamaansa selvitykseen ja pyytää puolestaan ehdottaa, että tähän virranhankintaan suostutaan samalla ehdolla, mikä nykyään täytyy asettaa kuhunkin itse kaupungista ilmoittautuvaan uuteen tilaajaan nähden.

Helsingissä, maaliskuun 20 päivänä 1916.

B. Wuolle.

Liite III.

HELSINGIN KAUPUNGIN

SÄHKÖLAITOS

Ehdotus:

Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk yhtiön, kuluttajana, ja Helsingin kaupungin Sähkölaitoksen, hankkijana, välillä tehty virranhankintasopimus.

1 §.

Täten sitoutuu Helsingin kaupungin Sähkölaitos, tässä alempana sanottu Sähkölaitokseksi, antamaan ja Aktiebolaget Malm Elektricitetsverk, tässä välikirjassa sanottu Yhtiöksi, ottamaan kaiken Yhtiön nykyisellä, tämän oheisessa liitteessä määritellyllä toimilupa-alueella kulutettavan sähkövoiman.

2 §.

Sähkövoima annetaan korkeajännitteisenä kiertovirtana, jonka nimellinen jännitys on $3 \times 5,000$ voltia.

Sähkölaitos sitoutuu säännöllisissä oloissa antamaan virtaa vuorokauden umpeen, mutta ei kuitenkaan vastaa virranannon keskeytymisen tuottamasta vahingosta, jos tämä keskeytys johtuu laitoksen jonkin osan tarpeelliseksi havaitusta korjauksesta, käyttöhäiriöstä, työnseisauksesta tai ylivoimaisesta tapahtumasta.

Virranhankinta alkaa aikaisintaan lokakuun 1 päivänä 1916, jos tarpeellista varmuutta uuden turbokoneiston saamisesta on siihen asti saatu.

3 §.

Sähkölaitos hankkii, kustantaa ja pitää kunnossa tarpeellisen korkeajänniteisjohdon Malmin rautatieaseman läheisyyteen rakennetulle päämuuntaja-asemalle asti. Tämän aseman sekä kaikki voiman jakelemiseen toimilupa-alueella tarpeelliset johdot ja kojeet kustantaa, panee paikalleen ja pitää voimassa Yhtiö Sähkölaitoksen valvonnan alaisena.

4 §.

Maksu kulutetusta sähkövoimasta lasketaan sekä suurimman vuosikilowattiluvun että vuotenaan kulutettujen kilowattituntien luvun mukaan ja on 170 markkaa kultakin vuoden korkeimman kuormituksen mukaan lasketulta kilowatilta ja sen lisäksi 6 penniä kultakin kilowattitunnilta kulutettua korkeajännitteistä kiertovirtaa. Virrankulutuskasvu suoritetaan Sähkölaitokselle kuukausittain ja viimeistään seuraavan kuukauden kuluessa, jolloin laskiessa vuosikilowattiluvusta suoritettavan maksun kahdettatoista osaa perusteeksi pannaan tammikuun kuluessa käytetty suurin kilowattiluku. Vuoden päättyessä voidaan tätä maksua korottaa vuoden varrella todella kulutetun kilowattiluvun pohjalla toimitetun laskelman mukaisesti. Vuoden korkeimman kuormituksen mukaan lasketulla kilowattiluvulla käsitetään loka—maaliskuulla esiintyneiden neljän korkeimman kuormituksen keskiarvoa, kun nämä arvot ovat kestäneet vähintään 15 minuutin ajan. Vuoden muina aikoina esiintyneet korkeimmat kuormitukset eivät vaikuta vuosikilowattiluvun määräämiseen. Vuodelta 1916 luetaan perushinta ainoastaan siitä päivästä lähtien, jona virranhankinta on alkanut ja lasketaan suhteellisesti sen mukaan.

Juokseva kustannus on 9 penniä kwt:lta niin kauan kuin Sähkölaitoksen sota-ajan johdosta täytyy polttoaineena käyttää halkoja tai se ei voi ostaa hiilitonnia 30 markkaa halvemmasta.

Sähkölaitos hankkii, panee paikalleen ja pitää kunnossa kulutetun kilowattituntiluvun mittaamiseen sekä suurimman vuosikilowattiluvun määräämiseen tarvittavat mittarit edellä mainitun korkeajännitteiskaapelin pätekohtassa Oulunkylän rautatieaseman läheisyydessä sijaitsevassa Äggelby Elektriska Belysnings Aktiebolag yhtiön omistamassa muuntajahuoneessa, jonka käyttämisestä tähän tarkoitukseen omistajan kanssa on sovittu; ollen kuitenkin Yhtiö esteetön omalla kustannuksellaan ja Sähkölaitoksen silmälläpidon alaisena asettamaan tarkastusmittareja.

5 §.

Jos Yhtiön ja Sähkölaitoksen mittarit, niiden mitatuista vakioista huolimatta, keskenään osottavat erisuuruista virrankulutusta, menetellään seuraavasti:

Jos sähkölaitoksen mittari osottaa arvoja, jotka eivät eroa Yhtiön mittarin osottamista enempää kuin 5 % näistä, pannaan maksun laskemisen perusteeksi molempain keskiarvot, ellei lukemisista selvästi käy näkyviin, että molemmat mittarit ovat vialliset, jossa tapauksessa menetellään niin, kuin tämän §:n c) kohdassa mainitaan.

Jos Sähkölaitoksen mittari osottaa arvoja, jotka eroavat Yhtiön mittarin osottamista enemmän kuin 5 % näistä, tarkastetaan molemmat erisuuruisia arvoja osottavat mittarit, ja vakiot määrää ensimmäisessä sopivassa tilaisuudessa Sähkölaitoksen asiamies, jossa tilaisuudessa Yhtiöllä on oikeus asiamiehen kautta olla saapuvilla.

a) Jos silloin toinen mittari huomataan vialliseksi, mutta toinen käyttökelpoiseksi, lasketaan kulutus käyttökelpoisen mittarin mukaan soveltamalla uutta vakiota.

b) Jos molemmat mittarit osottautuvat käyttökelpoisiksi, mutta vakiot ovat muuttuneet, lasketaan kulutusmäärä uutta vakiota käyttämällä sen mittarin mukaan, jonka vakio on vähimmin muuttunut.

c) Jos mittarit huomataan kelvottomiksi kulutuksen arvioimiseen, katsotaan sen nousseen edellisinä ja seuraavina kuukausina todettujen vastaavain mittarin osotusten keskiarvoon, elleivät asianosaiset sovi kulutuksen arvioimisesta muiden huomioiden mukaan siltä ajalta, minkä mittarit ovat olleet vialliset.

6 §.

Yhtiö sitoutuu olemaan jakelematta sähkövirtaa toimilupa-alueella halvemmassa hinnasta kuin minkä Sähkölaitos samaan aikaan kantaa kaupungissa olevilta tilaajiltaan.

7 §.

Yhtiö sitoutuu teettämään voiman jakeluverkon ynnä muuntaja-asemat ja kojeet voimassa olevain määräysten ja Sähkölaitoksen antamain ohjeiden mukaisesti, jotta mikäli mahdollista vältetään vahingollinen vastavaikutus virranhankkijan kaapeliin ja voimalaitokseen. Niinkään sitoutuu kuluttaja talo- ja moottorijohtoja teettäessään alueellaan noudattamaan Sähkölaitoksen kulloinkin voimassa olevia määräyksiä ja ohjeita.

8 §.

Jos Sähkölaitos, voidakseen antaa sähkövoimaa Yhtiön nykyisen toimilupa-alueen ulkopuolelle, haluaa jatkaa korkeajännitteisjohtojaan, on Sähkölaitoksella siihen oikeus niin tämän välikirjan voimassaoloaikana — ilman eri korvausta — kuin välikirjan voimassaolon lakattuakin, niin kauan kuin Yhtiön toimilupa johtojen pitämiseen mainitulla alueella on voimassa — tässä tapauksessa suorittamalla kohtuullisen korvauksen, jonka ennen viimeksi mainitun ajanjakson alkua vahvistavat jäävittömät asiantuntijat, jotka valitaan sillä tavoin kuin 10 §:ssä sovintolautakunnan asettamisesta säädetään.

Jos Sähkölaitos ei halua jatkaa johtojaan edellä mainituille alueille, on Yhtiöllä

oikeus, saatuaan varman tiedon Sähkölaitoksen mielipiteestä, Sähkölaitoksen korkeajännitteisverkosta välikirjan yleisten ehtojen ja hinnan mukaan ottaa virtaa annettavaksi Yhtiön oman rajan ulkopuolella oleville alueille. Kuitenkin on kustakin tuollaisesta sekä johdon- että muusta laajentamisesta ennen sen toimeenpanemista ilmoitettava Sähkölaitokselle tarpeellisen tarkastuksen aikaansaamiseksi tehdään verkkoon ja hankintakykyyn nähden, minkä ohessa Sähkölaitos, kun on kysymys suurempain teollisuuskulutajain liittymisestä tilaajiksi, varaa itselleen oikeuden määrätä, mistä ajankohdasta lähtien puheenalainen virrananto aikaisintaan voi alkaa.

9 §.

Tämä välikirja on voimassa 1926 vuoden loppuun sekä pysyy, ellei jompikumpi sopimuskumppani ole sitä viimeistään 1925 vuoden kuluessa irtisanonut, edelleen voimassa viisi vuotta kerrallaan, kunnes jompikumpi sopimuskumppani vähintään vuotta ennen sopimuskauden päättymistä sen irtisanoo.

10 §.

Jos sopimuskumppanien kesken syntyy erimielisyyttä tämän välikirjan tulkinnasta tai jos muita riitaisuuksia sopimuskumppanien kesken ilmaantuu, ratkaisee nämä asiat lopullisesti kolmihenkilöinen sovintolautakunta, johon kumpikin sopimuskumppani valitsee sähkötekniikon jäseneksi ja nämä yhteisesti lakimiehen puheenjohtajaksi. Jos jompikumpi asianosainen laiminlyö 14 päivän kuluessa siitä, kun on toiselta sopimuskumppanilta saanut kirjallisen kehotuksen, valita jäsenen tai jos jäsenet eivät sovi puheenjohtajan vaalista, valitsee Helsingin Raastuvanoikeuden ensimmäisen osaston ensimmäinen jaosto edellisessä tapauksessa jäsenen ja jälkimäisessä tapauksessa puheenjohtajan.

11 §.

Edellä olevaan välikirjaan, joka on kirjoitettu ja allekirjoitettu kaksin yhtäpitävin kappalein, ilmoitamme tyytyvämmme.

Helsingissäkuun .. päivänä 19...

Lausunto ehdotetusta voima- ja valaistustarkoituksiin käytettävän sähkövirran hinnan korotuksesta.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Lokak. 9 p:nä 1916.

N:o 794.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Rahatoimikamariin lähetetyssä, Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä on kaupungin teknillisten laitosten Hallitus lähemmin esittämillään syillä ehdottanut, että sähkölaitoksen yleistä voima- ja valaistustarkoituksiin annetun sähkövirran tariffia ensi marraskuun 1 päivästä korotettaisiin 10 pennillä kilowattitunnilta sekä että voimassa olevassa taksassa edellytettyä hinnanalennusta ei myönnettäisi sanotusta ajankohdasta lähtien.

Esillä olevaa asiaa käsitellessään on Rahatoimikamari tosin havainnut että, jos ehdotettua hinnankorotusta arvostellaan yksinomaan sähkölaitoksen kannalta, on painavia syitä ehdotetun toimenpiteen tueksi osotettavissa ja edellä mainitussa Hallituksen ehdotuksessa esitettykin. Jos taas asiaa arvos- telee sen kunnallispoliittisen merkityksen kannalta, voinee syntyä epäilystä siitä, olisiko valaistusvirran hinta korotettava. Sillä kieltämätöntä on, että nykyisen kalliin ajan vallitessa olisi erittäin suotavaa, että valaistustarkoi- tuksiin käytettävän sähkövoiman hinta voitaisiin pysyttää ennallaan. Sitä vastoin ei samaa syytä ole olemassa voimavirran hinnankorotukseen nähden, koska teollisuus, jota korotus ensi sijassa kohtaisi, nykyoloissa vaikeudetta kykenee maksamaan korkeamman hinnan. Tosin on eräillä suurilla teol- lisuuslaitoksilla irtisanomattomat, useamman vuoden voimassa olevat sopi- mukset, jotka muodollisestl turvaavat näitä hinnankorotukselta. Eräät näistä kuluttajista ovat kuitenkin sähkölaitoksen johtajan ilmoituksen mukaan jo ennen nyt ehdotettua hinnankorotusta mielisuosioin suostuneet arvaamat- tomain olojen vaatimaan hinnankorotukseen. Sitä vastoin ei valaistusvirtaa kuluttava suuri yleisö ole välikirjoilla turvattu hinnankorotukselta, vaan täytyy sen luottaa siihen, ettei kaupungin Valtuusto pakottavatta syyttä salli kunnan liikettäharjoittavain laitosten korottaa sellaisen tarvetavaran

hintaa, jommoiseksi sähkövalo jo on käynyt. Merkittävä on niinkään, että kaupungin sähkölaitos on kaikista vaikeuksista ja lisäkustannuksista huolimatta tähän asti voinut pysyttää hinnan ennallaan. Jos sähkölaitos olisi ollut yksityisen oma, on aivan epäilemätöntä, että hintoja olisi tähän mennessä tuntuvasti ja ehkä useastikin korotettu. Sähkölaitoksen nyttemmin laadittua budjettiehdotuksensa ensi vuodeksi näkyy, että tulot, ellei hintoja koroteta, ainoastaan riittävät juokseviin menoihin, mutta ei korkoon eikä kuoletukseen, jota vastoin, jos hintoja korotetaan, luultavasti saadaan mainittujen kulujen lisäksi vaatimaton puhdas voitto. Kun olot, joita kaupungin hallinto ei voi säädellä, ovat muodostuneet niin epäsuotuisiksi, että sähkölaitoksen menot ja tulot eivät käy tasan, ellei hintoja koroteta, eikä missään tapauksessa voine tulla kysymykseen, että menojen ja tulojen välinen erotus suoritettaisiin taksoitusvaroista, on hinnankorotus pantava toimeen oikeudenmukaisilla perusteilla, mutta ei niin, että se välillisenä verotuksena kohtaisi niitä kuluttajaryhmiä, jotka olevien olojen johdosta ovat voineet koota melko suuria voittoja. Kaupungin teknillisten laitosten hoidossa noudatetut periaatteet eivät salli tuollaisia toimenpiteitä; tässä kohden on taksoitusviranomaisten asia tehdä oikeutta.

Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen esittämien näkökohtain lisäksi on Rahatoimikamari tahtonut mainita eräät tiedokseen saamat seikat, nimittäin että ehdotettu korotus tietäisi voimavirran hinnan korotusta 70 ja valovirran hinnan korotusta 20 %:lla. Yksityisille annetusta virtamäärästä, joka ensi vuonna arvataan noin 15 miljoonaksi kilowattitunniksi, menee noin 10 miljoonaa kwt voima- ja noin 5 miljoonaa kwt valaistustarkoituksiin. Lisäksi mainittakoon, että kaikki irtisanottavat sopimukset on irtisanottu tahi sanotaan irti ensi tammikuun 1 päivään. Paikkakunnan suurempia teollisuusyrityksiä kohtaan on sähkölaitoksen noudatettava jonkin verran lievempää hintapolitiikkaa jo senkin johdosta että, jos voimavirran hinta korotetaan yli tietyn rajan, suurteollisuudelle käy taloudellisesti edullisemmaksi laittaa omat sähkökeskukset, mikä seikka vastedes voisi käydä sähkölaitokselle sangen epäedulliseksi.

Valovirran hinnan ei, vaikka se kohoaakin, kuitenkaan tarvitse käydä rasittavaksi suurelle yleisölle, joka epäilemättä tarpeen mukaisesti kulutusta supistamalla voi tasoittaa tätä hinnankorotusta. Tuollainen kulutuksen supistaminen näyttää sitä suotavammalta ja tarpeelliseltakin, kun kulutus siten vähenisi ja sähkölaitoksen liikakuormituskin jossain määrin poistuisi.

Edellä esitettyihin näkökohtiin katsoen on Rahatoimikamari yhtynyt kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen asiasta tekemään ehdotukseen ja pyytää kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi

että sähkölaitoksen voima- ja valaistustarkoituksiin annetun sähkövirran yleinen tariffi korotetaan ensi marraskuun 1 päivästä 10 pennillä kilowattituntia kohti; sekä

että voimassa olevassa taksassa edellytettyä hinnanlennusta ei toistaiseksi myönnetä.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS.

Syysk. 27 p:nä 1916.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 685.

Hallitukselle antamassaan kirjelmässä on sähkölaitos huomauttanut että laitos, sen johdosta että sähkövoiman kulutus teollisuustarkoituksiin on suonut sille odottamattoman suotuisan tilaisuuden käyttää voimaperäisesti hyväksi laitoksen koneellisia ja muita apuneuvoja, ei ole tähän asti katsonut olevan vaatiminen sähkövirran hinnan korottamista, vaikka kaikkien käyttötarvikkeiden, palkkain y. m. hinta on sota-ajan johdosta kauttaaltaan kohonnut. — Kun kuitenkin polttoaineiden hinta on kohonnut niin tavattomasti, ettei sähkövoiman kulutuksen lisääntyminen enää voi sitä mainittavalta osaltaakaan korvata, ja kun laitoksen, jonka koneiston laajentaminen odottamatta myöhästyy, on pakko jo kuluvana syksynä tavalla tai toisella tuntuvasti vähentää iltapäiväkuormitusta ja siten epäedullisesti vaikuttaa kulutukseen, on laitos nyttemmin havainnut mahdolliseksi saada budjettiaan käymään tasan virran hintaa korottamatta.

Menojen nousua valaistukseen on sähkölaitos maininnut, että se on kuluvana vuonna laskenut yksistään polttoaineista, lämmittäjäpalkoista, halkojen kuljetuksesta sekä koneiston korjauksesta ja kunnossapidosta olevan kustannuksia 779,000 markkaa enemmän kuin budjetissa oli edellytetty. Ensi vuoden budjetissa kohoaa polttoaineiden tili noin 2,8—2,9 miljoonaan. Jos tätä menoa verrataan vastaavan hiilimäärän kustannuksiin menneinä vuosina, lukien 25 markkaa tonnilta, on hinnanero yli 2 miljoonan markan. Jos laitoksen virrananto ensi vuonna nousee 20 miljoonaan kilowattituntiin, mikä on suurin mahdollinen määrä, aikaansaisi siis yksinomaan polttoaineiden hinnannousu lisämenoja yli 10 pennin kilowattitunnilta. Lukuun on lisäksi otettava lisäkustannukset kaikista muista tarveaineista sekä ennen kaikkea tuntuvasti kohonneet palkat kalliinajanlisäyksiin. Niinikään on otettava huomioon, että laitos nykyoloissa ponnistaa koneistoaan tuntuvasti yli säännöllisen määrän, joten suunnitelman mukaista kuoletusta nykyään täytyy pitää aivan riittämättömänä, jota paitsi uusi tilattu koneisto höyrykattiloineen y. m. on tuntuvasti kalliimpi entistään, ja lähivuosina on odotettavana yhäti kohoavia kustannuksia kaikista laajennustöistä. Olisi sentähden laitoksen liikemäiselle kehitykselle erittäin epäedullista, jos nykyään esim. laitoksen säännöllistä kuoletusta supistettaisiin tai lykättäisiin toistaiseksi, jotta näissä oloissa, jotka oikeastaan vaatisivat suuria ylimääräisiä poistoja, voitaisiin hinnat pysyttää ennallaan. Ajateltavissa niinikään olisi, että kaupunki luopuisi kaikesta liikelaitostensa tuottamasta voitosta voidakseen pysyttää tuotteiden hinnat ennallaan, mutta epäillä saanee, olisiko syytä tuntuvasti vähentää tätä

voittoa nykyoloissa, jolloin yleinen tilanne vaatii tuntuvia palkankorotuksia ja kalliinajanlisäyksiä kaikille kaupungin virkamiehille ja työntekijöille.

Edellä esitetyistä syistä on sähkölaitos anonut mahdollisimman pian yleisesti korotettavaksi yleisen tariffin mukaan annettavan voima- ja valovirran hintaa 10 pennillä kilowattitunnilta, minkä ohessa hinnanalennusta kuluvana vuonna annetusta virrasta ei olisi myönnettävä.

Hallitus, joka kaikin puolin yhtyy edellä esitettyyn sähkölaitoksen lausuntoon ja jonka mielestä ehdotetun hinnankorotuksen sopisi alkaa jo ensi marraskuun 1 päivästä, pyytää sentähden kunnioittaen esittää herrain Kaupunginvaltuusmiesten päätettäväksi:

että sähkölaitoksen voima- ja valaistustarkoituksiin antaman sähkövoiman yleinen tariffi ensi marraskuun 1 päivästä lähtien toistaiseksi korotetaan 10 pennillä kilowattituntia kohti; sekä

että voimassa olevassa taksassa edellytettyä hinnanalennusta ei toistaiseksi myönnetä.

Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitus:

Hj. Schildt.

I. Savonius.

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes that this is crucial for ensuring transparency and accountability in the organization's operations.

2. The second part of the document outlines the various methods and tools used to collect and analyze data. It highlights the need for a systematic approach to data collection and the importance of using reliable sources of information.

3. The third part of the document discusses the challenges and limitations of data collection and analysis. It notes that while data is essential for decision-making, it is not always perfect and can be subject to various biases and errors.

4. The fourth part of the document provides a detailed overview of the data collection process, from identifying the data sources to the final analysis and reporting. It includes a step-by-step guide to help organizations implement a robust data collection strategy.

5. The fifth part of the document discusses the ethical considerations surrounding data collection and analysis. It emphasizes the importance of protecting individual privacy and ensuring that data is used responsibly and in compliance with relevant laws and regulations.

Valmisteluvaliokunnan esitys Helsingin poliisilaitoksen vahvistetun uuden vuosirahasäännön johdosta.

Sittenkun Keisarillisessa Senaatissa oli viritetty kysymys uuden ja korotetun vuosirahasäännön vahvistamisesta Helsingin poliisilaitokselle sekä Sivilitoimituskunta oli laatinut ehdotuksen asiasta, kuultiin kaupunginviranomaisen mieltä mainitun ehdotuksen johdosta. Kokouksessaan helmikuun 29 päivänä 1916 päätti Kaupunginvaltuusto asiasta antamassaan alamaaisessa lausunnossa yhtyä Rahatoimikamarin asiasta laatimaan mietintöön (*Pain. asiakirj. N:o 7 vuodelta 1916*). Tässä mietinnössä tehtiin moniaita muistutuksia Sivilitoimituskunnan 1,900,500 markkaan päättyvää ehdotusta vastaan ja ehdotettiin supistettavaksi erinäisiä menoeriä, joten uusi vuosirahasääntö olisi vähentynyt kaikkiaan 1,691,500 markkaan.

Kesäkuun 22 päivänä 1916 annetulla armollisella asetuksella on Kaupungin poliisilaitokselle vahvistettu 1,913,000 markkaan päättyvä uusi vuosirahasääntö. Asetus astui voimaan kesäkuun 1 päivästä 1916.

Uusi vuosirahasääntö on pääasiassa Sivilitoimituskunnan laatiman ehdotuksen mukainen. Lisäännys johtuu siitä, että puhtaaksikirjoitusta ja tarverahoja varten oleva määräraha on korotettu 40,000:stä 50,000 markkaan, että talousmenoja varten on vuosirahasääntöön pantu 15,000 markkaa, sen sijaan että ehdotuksessa oli tällä kohdalla puhtaanapitoa ja kaluston voimassapitoa varten 12,000 markkaa, sekä että puhelimien kunnossapitomääräraha on vähennetty 6,500 markasta 6,000 markkaan.

Alempana olevasta taulusta näkyy menojen jakautuminen pääasiallisten menoryhmäin kesken 1913 vuoden vakinaisen menosäännön, 1916 vuoden väliaikaisen menosäännön, Kaupunginvaltuuston viime ehdotuksen ja uuden vuosirahasäännön mukaan.

		1913 v:n rahas.	1916 v:n väliaik. rahas.	Kvston ehdotus.	Uusi meno- sääntö.
Poliisipäällystö	Smk	39,500: —	74,300: —	66,000: —	66,000: —
Kansliahenkilökunta	„	19,500: —	48,000: —	95,400: —	95,400: —
Komisariukset	„	39,800: —	52,000: —	61,000: —	66,000: —
Ylikonstaapelit	„	47,620: —	110,500: —	94,500: —	124,200: —

	1913 v:n rahas.	1916 v:n väliaik. rahas.	Kvston ehdotus.	Uusi meno- sääntö.
Konstaapelit	Smk 502,200: —	1,288,760: —	1,198,600: —	1,320,000: —
Muu henkilökunta ..	„ 3,900: —	17,600: —	24,400: —	24,400: —
Puhtaaksikirjoitus ja tarverahat	„ 9,000: —	9,000: —	30,000: —	50,000: —
Hevosten elatus ja varusteet.....	„ 9,600: —	56,000: —	37,000: —	60,000: —
Käyttövarat	„ 13,000: —	15,000: —	16,000: —	20,000: —
Muut menot	„ 9,000: —	73,584: —	68,600: —	87,000: —
Yhteensä Smk	693,120: —	1,744,744: —	1,691,500: —	1,913,000: —

Kaupunginvaltuuston lausunnossa Sivilitoimituskunnan laatimaa uutta vuosirahasääntöä vastaan tehdyistä muistutuksista ja muutosehdotuksista mainittakoon seuraavaa:

1) Kaupunginvaltuuston vaatimus, että vuosirahasääntö selvemmän käsityksen saamiseksi poliisilaitoksen järjestyksestä olisi jaettava aliosastoihin pääasiallisesti Valtuuston vuonna 1911 laatiman poliisilaitoksen uuden vuosirahasääntöehdotuksen mukaisesti (*Pain asiakirj. N:o 49 vuodelta 1911*), ei ole vienyt mihinkään tulokseen.

2) Kaupunginvaltuuston lausuntoa, että erilaatuisia menoja ei olisi vuosirahasäännössä yhdistettävä samaan erään ja että siis moniaat ehdotuksessa olevat lähemmin mainitut määrärahaerät olisi jaettava eri tarkoitustensa mukaan, ei myöskään ole otettu huomioon.

3) Kaupunginvaltuuston lausunnossa huomautettiin, että eräät Sivilitoimituskunnan ehdotuksessa käytetyt uudet toimihenkilöjen arvonimet olivat meidän virkasanastollemme vieraita eivätkä ilmaisseet mainittujen toimihenkilöiden työtehtäviä, minkätähden puheena olevain toimihenkilöjen entisiä arvonimiä olisi edelleen käytettävä. Tästä muistutuksesta on johtunut, että ehdotuksessa käytetyt nimitykset ylemmän ja alemman palkkausluokan sihtööri sekä ylemmän ja alemman palkkausluokan apulaissihtööri on vaihdettu nimityksiin ylemmän ja alemman palkkausluokan kanslisti sekä ylemmän ja alemman palkkausluokan kirjuri, jota vastoin nykyään käytännössä olevat nimitykset notaari, passiexpeditööri, kirjanpitäjä, taloudenhoitaja, kassanhoitaja, kanslisti ja puhtaaksikirjoittajatar on poistettu. Lisäksi on uudessa vuosirahasäännössä „upseeri tehtäviä varten“ (Sivilitoimituskunnan ehdotuksen mukaan „upseeri erinäisiä tehtäviä varten“) ja etsivän osaston johtajan apulainen (etsivän osaston apulaisjohtaja), minkä ohessa tuntomerkki-toimistoa vuosirahasäännössä sanotaan antropometriseksi toimistoksi.

4) Kaupunginvaltuuston vaatimusta, että lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja vedenkulutus luettaisiin valtion ja kunnan yhteisesti suoritettaviin poliisi-

laitoksen menoihin, ei ole otettu huomioon, sikäli kuin asetuksen 5 §:n säännös velvoittaa kaupungin kustantamaan poliisihuoneistojen lämmityksen ja valaistuksen. Puhtaanapito- ja vedenkulutusmaksuista ei asetuksessa ole mitään määrätty, mutta lienee nämä luettava vuosirahasäännössä mainittuihin „talousmenoihin“, joita varten määräraha on korotettu Sivilitoimituskunnan ehdottamista 12,000 markasta 15,000 markkaan, joten Kaupunginvaltuuston esitys tältä kohden nähtävästi on hyväksytty.

5) Samoin kuin Sivilitoimituskunnan ehdotuksessa luetaan uudessa vuosirahasäännössäkin menot asetuksesta sekä hevosten ja ratsastarvikkeiden hankkimisesta valtion ja kunnan yhteisesti suoritettaviin kustannuksiin, sen sijaan että ne 1903 vuoden menosäännön mukaan jäivät kaupungin yksin suoritettaviksi.

6) Kaupunginvaltuusto vaati, että kaupungin apumaksu poliisilaitoksen voimassapitoon olisi $\frac{1}{5}$ koko rahasäännön mukaisesta kustannusmäärästä. Uuden asetuksen 4 §:ssä määrätään kaupungin osuus $\frac{2}{7}$:ksi uuden rahasäännön mukaisten kustannusten summasta, minkä ohessa kaupunki velvoitetaan samassa suhteessa ottamaan osaa määräaikaisesta palveluksesta poliisilaitoksen toimihenkilöille 3 §:n mukaan maksettaviin palkkionkorotuksiin. Poliisimestarin tiedonannon mukaan nousevat nämä palkkionkorotukset $\frac{1}{6}$ ja $\frac{31}{12}$ 1916 väliseltä ajalta 54,000 markkaan, joten siis kaupungin osuus olisi $\frac{2}{7}$ eli Smk 15,428: 58.

7) Kaupunginvaltuuston huomautusta, että komisariusten luvun haitattavaksi vähentäminen 11:en, ylikonstaapelien luvun 35:en ja poliisikonstaapelien luvun 588:an, eivät valtionviranomaiset ole ottaneet huomioon, vaan on mainittuja toimihenkilöjä samat määrät kuin Sivilitoimituskunnan ehdotuksessa eli 12, 46 ja 600 kutakin. Kustannukset poliisikonstaapelien palkkauksesta laski Kaupunginvaltuusto kaikkiaan 1,198,600 markaksi seuraavasti:

114 konstaapelia à	Smk 2,400: —	273,600: —
428 „ „ à	„ 2,000: —	856,000: —
46 ylimäär. konstaapelia à	„ 1,500: —	69,000: —
588	Yhteensä Smk	1,198,600: —

Uudessa vuosirahasäännössä sitä vastoin on

300 konstaapelia à	Smk 2,400: —	720,000: —
300 „ „ à	„ 2,000: —	600,000: —
	Yhteensä Smk	1,320,000: —

eli 121,400 markkaa enemmän kuin Kaupunginvaltuusto oli ehdottanut.

8) Kaupunginvaltuusto laski puhtaaksikirjoitusta ja tarverahoja varten

30,000 markkaa, mutta uudessa vuosirahasäännössä on näihin tarkoituksiin varattu 50,000 markkaa.

9) Kaupunginvaltuusto oli laskenut puhtaanapitoon tarvittavan 14,000 markkaa sekä kaluston ostoon ja kunnossapitoon 7,000 markkaa. Uudessa vuosirahasäännössä on talousmenoja varten kaikkiaan 15,000 markkaa.

10) Poliisien raitiotielippuja varten oli Kaupunginvaltuusto ehdottanut 10,000 markan määrärahan, mutta uudessa vuosirahasäännössä on 15,000 markkaa.

11) Poliisitoimeen valmistamista varten on uudessa vuosirahasäännössä 8,000 markan määräraha, sen sijaan että Kaupunginvaltuuston ehdotuksessa oli 3,000 markkaa.

12) Kaupunginvaltuuston vaatimusta että Sivilitoimituskunnan ehdotuksessa poliisimestarin käytettäväksi virasta johtuviin arvaamattomiin menoihin varattu 6,000 markan määräraha vähennettäisiin 2,000 markkaan ei ole otettu huomioon.

13) Pidätettyjen henkilöiden ruokamääräraha, joka Sivilitoimituskunnan ehdotuksessa oli 15,000 markan määräisenä, oli Kaupunginvaltuuston mielestä kokonaan poistettava vuosirahasäännöstä, koska, niinkuin Rahatoimikamari oli lausunnossaan osottanut, kaupunki oli valtion kanssa tammikuun 28 päivänä 1887 tekemänsä sopimuksen mukaan kaikiksi ajoiksi vapautettu velvollisuudesta pitää voimassa kaupunginvankilaa ja palkata tutkintovankien vartijoita, sillä perusteella että oli antanut 100,000 markan apurahan läänin-vankilan uudestirakentamiseen sekä luovuttanut tarkoitukseen tarpeellisen tonttimaan.

Tästä asiasta sopii lisäksi mainita, että vuonna 1914 kaupungilta vaadittiin tuollaisten menojen korvausta, mutta että Rahatoimikamari sen epäoikeutettuna torjui. Keisarillisen Senaatin lokakuun 26 päivänä 1915 antaman määräyksen johdosta tuli läänin Kuvernöörin kaupungin kanssa sopia kaupungin osanotosta mainittuihin menoihin, mutta toukokuun 16 päivänä 1916 Kaupunginvaltuusto päätti ilmoittaa olevansa sitä mieltä, että kaupunki ei ole velvollinen ottamaan osaa mainittuihin kustannuksiin, minkätähden kaupunki ei voinut käydä mainitun laatuista sopimusta tekemään.

Nyttemmin on Maistraatti Kaupunginvaltuuston tiedoksi lähettänyt jäljennöksen Kuvernöörille lähetetystä Sivilitoimituskunnan kirjelmästä heinäkuun 25 päivältä 1916, jossa Kuvernöörin käsketään „lakata keskustelemasta Helsingin viranomaisten kanssa sopimuksen aikaansaamisesta valtion ja mainitun kaupungin kesken kaupungin osanotosta ruoka-annosten kustantamiseen henkilöille, joita tutkintoa varten säilytetään Helsingin poliisilaitoksessa“. Toimenpiteen syytä ei mainita, mutta nähtävästi on syynä se, että uuteen menosääntöön on vastoin Kaupunginvaltuuston mieltä pantu 15,000 markan määräraha puheena olevaa tarkoitusta varten.

14) Kaupunginvaltuuston anomus että kaupunki saisi suhteellisen osuutensa kertyvästä toimituskirjain lunastuksesta ei ole myönnytty, vaan jää mainittu lunastus asetuksen 6 §:n mukaan kokonaan valtion hyväksi ja käytetään poliisilaitoksen tarverahain lisäämiseksi.

15) Kaupunginvaltuuston vaatimus että kysymys tiedonanto- ja osote-toimiston työjärjestyksestä käsiteltäisiin loppuun ennen näiden laitosten aset- tamista vakinaiselle menosäännölle ei ole saanut osakseen huomiota.

Uuden vuosirahasäännön rahataloudellisesta puolesta mainittakoon seuraavaa:

Poliisilaitoksesta oli viimeksi voimassa olleiden vuosirahasääntöjen mu- kaan kustannuksia:

	1903 v:n menos.	1916 v:n väliaik. menos.	Kvston ehdotus.	Uusi meno- sääntö ¹⁾ .
<i>Absoluuttiset määrät.</i>				
Kokonaiskustannuksia vuosirahasäännön mukaan	Smk 693,120: —	1,744,744: —	1,691,500: —	1,913,000: —
Kaupungin osuus	„ 198,034: 28	198,034: 28	338,300: —	547,333: 33

Kutakin henkikirjoissa olevaa asukasta kohti.

Kokonaiskustannuksia vuosirahasäännön mukaan	Smk	7: 80	11: 37	11: 02	12: 47
Kaupungin osuus	„	2: 23	1: 29	2: 20	3: 57

Uuden vuosirahasäännön mukaan on siis, ellei ota lukuun edellä mai- nittuja palkkionlisäyksiä, lisäkustannuksia 1,219,880 markkaa eli 176 % 1903 vuoden menosääntöön verraten ja 168,256 markkaa eli 9.6 % viimeksi voi- massa olleeseen väliaikaiseen menosääntöön verraten sekä 221,500 markkaa eli 13.1 % Kaupunginvaltuuston ehdotukseen verraten. Kaupungin suori- tettava osuus, joka 1903 vuoden menosäännön ja väliaikaisen menosäännön mukaan oli sama, on siis Smk 349,299: 05 eli 176.4 % suurempi entistään ja Smk 209,033: 33 eli 61.8 % suurempi Kaupunginvaltuuston ehdottamaa määrää.

Kun kaupunki kuitenkin vahvistetun menosäännön loppusummasta suo- ritettavan osuutensa lisäksi on velvollinen antamaan poliisille huoneistot sekä kustantamaan niiden lämmityksen ja valaistuksen, jota paitsi kaupungin tuli

¹⁾ Tässä mainittujen määrän lisäksi tulee palkkionlisäyksiä määräämälläisestä palveluk- sesta poliisilaitoksen toimihenkilöille.

1903 vuoden asetuksen mukaan kustantaa asetus ja sekä hevoset ja ratsastarvikkeet ja sen 1916 vuoden asetuksen mukaan on maksettava 2/7 poliisivirkailijoille määräaikaisesta palveluksesta tulevista palkkionlisäyksistä, ko-
hoavat kaupungin todelliset kustannukset poliisilaitoksesta paljon enemmän vastamainittua suhteellista osuutta. Niinpä olivat kaupungin todelliset kustannukset 1915 vuoden tilinpäätöksen mukaan Smk 390,889: 92 eli Smk 2: 55 kutakin henkikirjoissa olevaa asukasta kohti. Nyt vahvistetun menosäännön mukaan nousisivat kaupungin todelliset kustannukset tuntuvasti, niinkuin seuraava laskelma osottaa:

Kaupungin osuus menosäännön mukaan	Smk 547,333: 33
Vuokrat, lämpö ja valo 1916 vuoden menosäännön mukaan ..	„ 177,025: —
Kaupungin osuus palkkionlisäyksistä 1)	„ 32,400: —
	Yhteensä Smk 756,758: 33

eli Smk 4: 93 kutakin henkikirjoissa olevaa asukasta kohti.

Kaupunginvaltuuston ehdotuksen mukaan olisivat kaupungin todelliset kustannukset (kaupungin osuus ynnä kaikki vuokratulot sekä 1/5 lämmitys- ja valaistus- y. m. kustannuksista 1916 vuoden menosäännön mukaan) olleet 480,725 markkaa eli Smk 3: 13 kutakin asukasta kohti. Uusi menosääntö osottaa siis lisäännystä Smk 365,868: 41 eli 93.6 % 1915 vuoden todellisista kustannuksista ja Smk 276,033: 33 eli 57.4 % Kaupunginvaltuuston ehdotuksen mukaisista kokonaismenoista.

Yrittäessä laskea kaupungille vuonna 1916 koituvia lisämenoja siitä, että kesäkuun 1 päivästä on noudatettu tuntuvasti korkeampaa menosääntöä kuin kuluvan vuoden budjettia laadittaessa edellytettiin, huomaa tämän-
vuotisten menojen jakaantuvan seuraavasti:

Kaupungin osuus menosäännön mukaan

5 kuukaudelta vanhan menosäännön mukaan	Smk 82,800: —
7 kuukaudelta uuden menosäännön mukaan	„ 310,944: 44
Kaupungin osuus palkkionlisäyksistä 7 kuukaudelta ..	„ 15,428: 58
Vuokrat 1916 vuoden menosäännön mukaan ..	„ 132,025: —
Polttopuut „ „ „ „ „	„ 25,000: —
Valo „ „ „ „ „	„ 20,000: —
Puhtaanapito „ „ „ „ „	„ 5,000: —
Vedenkulutus „ „ „ „ „	„ 2,000: —

1) Kun kaupungin osuus palkkionlisäyksistä on noin 15,500 markkaa 1/6 ja 81/12 väliseltä ajalta kuluvana vuonna, on laskelmassa oleva summa saatu lisäämällä vastamainittuun summaan 5/12.

Kaupungin kustannettavat korjaukset, aseet y. m.:	
5/12 vuosimäärärahaista, 4,000 markasta.....	Smk 1,666: 67
Puhelinten kunnossapito, hevosten osto y. m. 1916	
vuoden menosäännön mukaan	„ 7,233: 33
	Yhteensä Smk 602,098: 02

Kun kuluvan vuoden menosäännössä on poliisilaitosta varten Smk 393,978: 33, tarvitaan lisää arviolta Smk 218,119: 69.

Huomattava on kuitenkin, että tämä määrä ei ole lopullinen, koska osin eräissä määrärahaerissä samoin kuin, sen johdosta että viime aikoina on lukuisia poliisikonstaapeleja eronnut, lasketuissa palkkionlisäyksissä voi syntyä säästöjä. Uuden asetuksen sanonta ei estä sitä, että kaupungin osuutta suoritetaan ei, niinkuin tähän asti, määrätty summa, siihen katsomatta onko joissakin määrärahoissa syntynyt säästöä, vaan 2/7 todellisista menoista, kuitenkin niin että kaupungin osuus voi olla enintään 2/7 menosäännön loppusummasta 1,913,000 markasta.

Edellä mainitussa uuden vuosirahasäännön ehdotuksesta antamassaan lausunnossa epäili Kaupunginvaltuusto, oliko välttämätöntä ja sopivaa nykyisissä poikkeuksellisissa oloissa käydä uudesti järjestämään poliisilaitoksen menosääntöä, sekä esitti, että asia saisi jäädä siksi, kunnes sodan loputtua säännölliset olot yhteiskuntaelämän alalla jälleen ovat alkaneet. Siltä varalta että tämä käsitys ei saisi osakseen huomiota, esitettiin ehdotusta vastaan ne asialliset muistutukset, joista edellä on tehty selkoa.

Ottamatta huomioon kaupunginviranomaisten esittämiä epäilyksiä on Hallitus kuitenkin antanut uuden menosäännön, jonka lopullisessa laadinnassa on huomioon otettu vain yksi ainoa Kaupunginvaltuuston esittämistä monista muistutuksista, nimittäin että menot puhtaanapidosta ja vedenkulutuksesta olisivat valtion ja kunnan yhteisesti suoritettavat. Kaupungin oikeutta ei ole otettu huomioon, mikäli koskee sen osanottoa poliisivankilassa säilytetyistä henkilöistä oleviin menoihin, vaikka kaupunki on, niinkuin edellä mainittiin, vastikkeen suorittamalla saanut vapautuksen tästä velvollisuudesta. Kun kuitenkin sen johdosta että puuttuu hallituksesta riippumatonta korkeinta oikeuspaikka valtiosääntöoikeudellisten riitakysymysten ratkaisua varten, hallituksella on viime kädessä valta arvostella ja vahvistaa poliisilaitoksen menot sekä niiden jako valtion ja kunnan kesken eikä siis ole kaupungin vallassa saada oikaisua puheena olevaan säädökseen, ei kaupungilla ole muuta keinoa kuin ottaa lisääntyneet menot suorittaakseen lausumalla, *että niitä ei ole harkittu oikeudenmukaisella eikä kohtuullisella poh-*

jalla sekä että vuosirahasäännön vahvistamisessa ei ole asianmukaisesti otettu huomioon kaupungin oikeutta eikä oikeutettuja etuja.

Poliisivankilassa säilytetyistä henkilöistä olevain menojen suoritukseen nähden näyttää kuitenkin olevan olemassa keino saada tämä asia oikeudenkäyntitietä tutkituksi, nimittäin siten, että kaupunki, sittenkun se on osansa mainituista menoista suorittanut, tuomioistuimessa vaatii korvattavaksi mitä sen on täytynyt mainittuun tarkoitukseen maksaa, jommoista sivilioikeudelliseen pohjaan nojaavaa kannetta tuomioistuin ei voine kieltäytyä ottamasta käsiteltäväksi.

Heinäkuun 16 päivänä 1913 annetulla asetuksella ja K. Senaatin loka-kuun 26 päivänä samaa vuotta tekemällä päätöksellä on poliisin voimassapitoon suoritettavain varain maksamisesta säädetty, että kaupungin apumaksut on valtiolle toimitettava puolivuositain, minkä jälkeen menojen maksu tapahtuu valtioviranomaisten toimesta sekä valtion ja kaupungin välien selvitys toimitetaan seuraavan vuoden helmikuussa. Helsingin kaupungin apumaksu poliisin voimassapitoon on tähän asti suoritettu Uudenmaan lääninrahastoon kohta ennen kunkin vuosipuoliskon loppua. Tämä on voinut käydä päinsä, sen johdosta että kaupungin käteinen apumaksu on ollut kerta kaikkiaan määrätty. Niinkuin edellä huomautettiin, ei tämän apumaksun määrä nyttemmin enää ole edeltäpäin tiettävissä, koska joissakin määrärahaerissä voi syntyä säästöjä, vaan suoritetaan sitä todellisten menojen mukainen määrä, ei kuitenkaan missään tapauksessa enempää kuin $\frac{2}{7}$ menosäännön loppusummasta eli Smk 547,333: 33. Näin ollen lienee kaupungin osuus vastedes, sittenkun todellisista menoista on saatu tieto, tilauksesta maksettava kunkin vuosipuoliskon päätyttyä lääninrahastoon tai myös vaihtopuolisesti edellisen vuosipuoliskon laskettu määrä maksettava sinänsä, mutta sitä vastoin jälkimmäiseltä vuosipuoliskolta maksettava ainoastaan mitä todellisten menojen mukaan on tarpeellista. Samasta syystä näyttää vuodelta 1916 laskettu lisämääräraha, arviolta Smk 218,119: 69, olevan maksettava vasta kuluvan vuoden umpeen mentyä sekä, syystä että Kaupunginvaltuuston tämänvuotiset käyttövarat jo on käytetty muihin tarkoituksiin, pantava 1917 vuoden menosääntöön.

Edellä lausutun johdosta pyytää Valmisteluvaliokunta ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi käskeä Rahatoimikamarin

1917 vuoden menosääntöön panna sekä mainitulta vuodelta poliisilaitoksen voimassapitoon maksettavaa kunnan apumaksua enintään Smk 547,333: 33 että myös vuodelta 1916 samaan tarkoitukseen tarvittavaa lisämäärärahaa enintään Smk 218,119: 69; sekä

sittenkun kaupungin apumaksu on suoritettu, oikeudenkäyntitietä koettaa valtiolta saada korvatuksi sen määrän, mikä kaupungin on täytynyt maksaa poliisivankilassa säilytettyjen henkilöjen elatukseen.

Helsingissä, lokakuun 19 päivänä 1916.

Alfred Norrmén.

Otto Stenroth.

Rudolf Elving.

K. A. Paloheimo.

O. Tarjanne.

Leo Ehrnrooth.

Julius Grotenfelt.

Artur Tollet.

V. T. Rosenqvist.

K. J. Ståhlberg.

A. V. Lindberg.

Esitys korotettujen kalliinajanlisäysten myöntämisestä Helsingin kaupungin virka- ja palvelusmiehille.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI.

*Helsingissä,
lokak. 23 p:nä 1916.*

N:o 841.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kun Rahatoimikamarin tietoon oli tullut, että nykyolojen vallitessa oli kaupungin virka- ja palvelusmiesten keskuudessa syntynyt suurta taloudellista vaikeutta ja tämän johdosta ilmaantunut levottomuutta sekä yksityisissä tapauksissa ryhdytty keskusteluihin siirtymisestä yksityisen palvelukseen, missä oli tarjona tuntuvasti paremmat palkkaedut, katsoi Rahatoimikamari viime kesänä olevan ottaminen käsiteltäväksi kysymyksen, mihin toimenpiteisiin voitaisiin ja pitäisi ryhtyä mainittujen olojen korjaamiseksi. Ilmeiseltä nimittäin näytti että, ellei kaupunginhallinnon puolelta asiassa mitään tehtäisi, eroaisi osa kaupungin toimihenkilöistä, varsinkin ne, joilla on teknillinen sivistys, kunnan palveluksesta sikäli kuin tilaisuutta siihen tarjoutuisi. Kaupungin edun mukaista ei voi olla sekään, että sen palveluksessa olevat toimihenkilöt ovat toimeentulonsa vuoksi levottomia ja useissa tapauksissa pakotettuja joko kuluttamaan säästöjään tai tekemään velkaa tai myös sivutoimilla parantamaan talouttaan. Tähän nähden ja kun Rahatoimikamari edellytti palkanparannusanomuksia syksyllä ja budjetinkäsittelyn yhteydessä saapuvan, päätti Kamari asettaa valiokunnan valmistelemaan kysymystä, mihin toimenpiteisiin, olisi ryhdyttävä kaupungin palveluksessa olevain henkilöjen palkkaetujen korottamiseksi nykyolojen vaatimaan määrään, sekä sitä varten laatimaan seikkaperäisen ehdotuksen. Tällä tarkoitti Kamari etusijassa selvityksen saamista siitä, olisiko korotettuja kalliinajanlisäyksiä myönnettävä ja missä määrin, mutta sen ohessa sitäkin, että mahdollisesti myönnettävät palkkaetujen parannukset tapahtuisivat yhtenäisesti ja tehtyjen palkankorotushakemusten käsittelyssä siten saavutettaisiin jonkinlainen yhdenmukaisuus.

Osottautuikin, että mainitun valiokunnan laatiessa ehdotusta asiasta useita sanotun suuntaisia hakemuksia saapui Rahatoimikamariin. Nämä hakemukset annettiin valiokunnalle sen huomioon otettavaksi asian valmistelussa. Sen lisäksi on Kaupunginvaltuusto lähetteellä kuluvan lokakuun 3 päivältä

käskenyt Rahatoimikamarin antaa lausunnon Terveystoimikunnan tekemän, eräiden lihantarkastusaseman toimihenkilöiden palkanparannusta tarkoittavan esityksen johdosta. Jos järempänä oleva ehdotus saavuttaa Kaupunginvaltuuston hyväksymisen, ei mikään mainituista hakemuksista aiheuttane toimenpidettä.

Rahatoimikamarin asettama valiokunta on nyttemmin suorittanut tehtävänsä sekä antanut lausunnon ja ehdotuksen asiasta (*Koston pain. asiakirj. N:o 44 vuodelta 1916*). Vaikka Rahatoimikamari on voinut kaikin puolin yhtyä valiokunnan ehdotukseen ja viittausta mietinnössä esitettyihin perusteluihin sentähden voisi pitää riittävänä, on Kamarin mielestä kuitenkin, koska tällä asialla on suuri taloudellinen kantavuus ja se melko suuressa määrässä vaikuttaa kaupungin menosääntöön sekä kaupungin verovelvollisilta jäseniltä taksoitettavaan määrään, ollut yhtenäisesti esitettävä ne perusviivat, joiden mukaan tämä tärkeä asia olisi ratkaistava, sekä samalla esiintuotava ne näkökohdat, joita Rahatoimikamarissa on otettu huomioon tämän asian käsittelyssä.

Niinkuin edellä huomautettiin, on Rahatoimikamari pitänyt selvänä asiana, että kaupunki ei saa, vaikka tuntuva lisämenojakin koituisi, kieltäytyä antamasta nykyolojen vaatimaa taloudellista avustusta. Tämän samoin kuin jokaisen muunkin laajakantoisemman asian arvostelemisessa voidaan esittää eri näkökohtia ja, sen mukaan mikä niistä pannaan pohjaksi, saavuttaa erilaisia tuloksia. Jos siis lähtee sen edellytyksen pohjalta, että kalliinajanlisäysten tulee olla kunnan puolelta avustusta niille sen toimihenkilöille, jotka nykyisen kalliin ajan johdosta ovat sellaisessa hädänalaisessa asemassa, että apua on tarpeen, olisi oikeinta käydä tutkimaan kutakin erikoistapausta. Ei nimittäin ole ilman muuta pidettävä selvänä, että vähäpalkkaisten toimihenkilöiden joukossa ei olisi hyvässä taloudellisessa asemassa olevia yhtä hyvin kuin korkeampaa ja korkeinta palkkaa nauttivain joukossa voi olla niitä, joille kalliinajan johdosta on syntynyt taloudellisia vaikeuksia. Mutta todellisuudessa käy mahdottomaksi tutkia jokaista eri tapausta kolmannellettuhannelle nousevassa toimihenkilöiden joukossa, jota paitsi tuollainen menettely olisi kiusallinen. — Toisen, epäilemättä oikeutetun katsantokannan mukaan tulee rahan alenevan arvon olla ohjeena asian arvostelemisessa. Niinkuin tunnettu on rahan arvo sodan puhkeamisesta lähtien alenemistaan alentunut ja alenee kaikesta päästäen yhä edelleen niin kauan kuin sotaa kestää. Niinpä on osottautunut, että tiedot, joita valiokunta on ilmoittanut syyskuulla vallinneista elintarpeiden hinnoista, jo nyt lokakuun lopulla kaipaavat tarkistusta. Esi-merkkinä mainittakoon voin ja kahvin hinnat, jotka ovat tuntuvasti kohonneet, muita pienempiä nousuja mainitsematta. Liioittelematta saanee sanoa, että rahan arvo on sodan puhkeamisesta lähtien alentunut 50—60 %. Tätä arvonvähennystä ovat kunnan palkansaajat saaneet kokea. Kaupunki on

luvannut määräpalkan kunkin toimen hoitamisesta ja siten taannut asianomaisille toimihenkilöille jonkin elantotason, jota ei kuitenkaan rahan arvon alenemisen johdosta voi läheskään saavuttaa nykyisillä palkoilla. Ei sentähden voi mitenkään näyttää kohtuuttomalta, jos kaupunki myöntämällä kalliinajanlisäyksiä jossain määrin koettaa korvata siten syntynyttä palkanvähennystä. Joka tapauksessa jää palkansaajain kärsittäväksi verrattomasti suurin osa tuosta välillisestä palkanvähennäksestä. Vaikka onkin oikeutettu vaatimaan, että yksityisen täytyy supistaa menojaan, ei toiselta puolen saa kummastella, jos palkansaajain keskuudessa syntyy huolestumista, kun heidän vuosi vuodelta täytyy todeta heillä itsellään olevan epäsuotuisa taloudellinen tulos työstään. Aivan luonnollinen seuraus tästä on, että ne, joille tilaisuutta siihen tarjoutuu, pyrkivät yksityisten palvelukseen. Jos edellä mainittu periaate pannaan pohjaksi asiaa arvostellessa, tulee kunnan kaikkien palkansaajain palkkamäärään ja yksityisiin varallisuusoloihin, katso-matta saada kalliinajanlisäystä määräprosentti rahapalkastaan.

Valiokunta ei ole ehdotuksessaan hyväksynyt kumpaistakaan vastamainittua periaatetta yksinomaisesti, vaan löytänyt keskitien yhdistämällä ne molemmat. Valiokunta on lähtenyt sen käsityksen pohjalta, että rahan alenevan arvon johdosta olisi kullekin palkansaajalle annettava 20 % rahapalkansa määrästä. Mutta kun tämä lisäys ei riitä niille palkansaajille, joiden tulot ovat pienet tai joilla on suuri elatusvelvollisuus, on valiokunta jakanut palkansaajat luokkiin palkkamäärän ja elatusvelvollisuuden mukaan sekä ehdottanut tähän perustuvaa asteikkoa, joka niille palkansaajille, joilla on suurin elatusvelvollisuus ja pienin palkka, suo suurimman kalliinajanlisäyksen siten määrättynä, ettei se kuitenkaan vastaisi samoja palkkaetuja, mitkä palkansaajalla oli ennen sotaa. Kunkin palkansaajan tulisi sentähden kalliinajanlisäyksestä huolimatta noudattaa asianmukaista säästäväisyyttä ja tarpeen mukaisesti supistaa menojaan, näin sitä enemmän mitä suurempi on palkka ja pienempi elatusvelvollisuus. Ainoastaan suuripalkkaisimpiin ja siis ylimpään luokkaan kuuluviin virkamiehiin nähden ei elatusvelvollisuutta ole otettu huomioon.

Rahatoimikamarin käsityksen mukaan on valiokunta ehdotuksessaan osannut oikeaan. Kävisi tosin paneminen kyseeseen, eikö kaikkiin niihin toimihenkilöihin nähden, joiden kalliinajanlisäys nousisi yli 20 %:n, olisi tarpeellista toimittaa varallisuusolojen tarkastusta ja vähentää kalliinajanlisäystä, ei kuitenkaan alle 20 %:n rahapalkasta, koska sellaiseen palkansaajaan nähden, jolla on yksityistä omaisuutta, ei elatusvelvollisuuden, vaan ainoastaan rahan alenevan arvon tulisi saada vaikuttaa kalliinajanlisäyksen määrään. Mutta osin olisi tätä, niinkuin edellä huomautettiin, erittäin vaikea käytännössä toimeenpanna, osin voi ainoastaan mitättömän vähäinen osa kaupungin vähäpalkkaisemmista toimihenkilöistä olla tuollaisessa asemassa. Tuollainen

harventelu ei myöskään mainittavasti vaikuttaisi lopputulokseen, mutta sen sijaan tuntuvasti vaikeuttaisi ehdotetun järjestelmän käyttämistä. Toiselta puolen on muuan vähemmistö Rahatoimikamarissa esittänyt, eikä suuripalkkaisimpia toimihenkilöjä, joilla ei ole ensinkään tai ainoastaan vähän elatusvelvollisuutta, olisi katsottava niin hyvin palkatuiksi, ettei heille olisi myönnettävä kalliinajanlisäystä. Mutta jos näin meneteltäisiin, järkkyyisi samalla järjestelmän peruste, rahan arvon aleneminen, eikä kuitenkaan saavutettaisi mainittavaa menojen vähennystä (ks. valiokunnan mietinnön sivulla 9 olevaa taulua).

Rahatoimikamari on niinkään huomannut, että valiokunnan ehdotus nojaa siihen rahapalkkaan, mikä kaupunginkassasta maksetaan menosäännön mukaan, mutta ei ota ensinkään huomioon luontoisetuja, virkasivutuloja, matkarahoja y. m. s. Rahatoimikamarin mielestä on valiokunta tässäkin osannut oikeaan. Nämä toimihenkilöt saavat pienemmän rahapalkkansa johdosta pienemmän kalliinajanlisäyksen, mutta toiselta puolen ovat kalliinajan vaikutukset vähemmän tuntuja niille, joiden palkkaetuihin kuuluu asunto, ruoka, ehdollisesti lämpö ja valo, ehkäpä vaatteetkin.

Rahatoimikamari on siis tätä asiaa kaikin puolin pohdittuaan voinut yhtyä valiokunnan ehdotukseen.

Asian rahalliseen puoleen nähden on Rahatoimikamari sitä mieltä, että arviolta 1,650,000 markan määräraha olisi pantava ensi vuoden menosääntöön. Sillä vaikka sota päättyisikin vuonna 1917, saanee kuitenkin edellyttää kalliin ajan vaikutusten vähenemättömällä voimalla jatkuvan koko tuon vuoden. Mutta jos vastoin luuloa taloudelliset olot muuttuisivat toiseen suuntaan eikä kalliinajanlisäystä enää pidettäisi tarpeellisena, syntyisi tällä menotilillä säästöä. Mitä taas tulee kuluvana vuonna tarvittavaan arviolta 375,000 markan lisämäärärahaan, näyttää se, koska Valtuuston tämänvuotiset käyttövarat jo on käytetty muihin tarkoituksiin, olevan sopivin panna maksettavaksi kuluvan vuoden menosäännössä kalliinajanlisäyksiä varten olevasta määrärahasta, johon Valtuuston siis olisi myönnettävä vastaava lisäys. Arviolaskelman mukaan riittävät tämänvuotiset tulot hyvin tähän lisämenoon.

Valiokunnan, jonka Kaupunginvaltuusto on asettanut sijassaan vahvistamaan kussakin eri tapauksessa maksettavan kalliinajanlisäyksen määrän, tulisi Rahatoimikamarin mielestä jatkaa toimintaansa ja olisi sen toimeksi jätettävä kaikkien tämän asian yhteydessä olevain seikkain järjestäminen.

Edellä esitetyillä perusteilla pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että kaupungin virka- ja palvelusmiehille myönnetään kalliinajanlisäystä lukien 20—70 % rahasäännön mukaisesta rahapalkasta, osin palkkamäärän ja osin elatusvelvollisuuden

pohjalla, tämän oheisessa Rahatoimikamarin asettaman valiokunnan antamassa mietinnössä esitettyjen ja taulussa sivulla 8 lähemmin osotettujen perusteiden mukaan;

että mainittua kalliinajanlisäystä maksetaan lokakuun 1916 alusta toistaiseksi;

että kuluvan vuoden elokuun 1 päivänä tehty päätös, että eräille teknillisten laitosten toimihenkilöille myönnettyjä palkanlisäyksiä ei ole otettava huomioon kalliinajanlisäysten pohjaksi pantavia tulomääriä laskettaessa, kumotaan;

että kullekin palkansaaajalle tulevan kalliinajanlisäyksen määrän vahvistaa Kaupunginvaltuuston marraskuun 16 päivänä 1915 asettama valiokunta;

että tähän tarkoitukseen kuluvana vuonna tarvittavia menoja varten myönnetään 375,000 markan lisäys kuluvan vuoden rahäsäännössä kalliinajanlisäyksiä varten olevaan määrärahaan;

että Rahatoimikamarin tulee laatiessaan ehdotusta kaupungin ensivuotiseksi menosäännöksi siihen panna kaupungin virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäyksiä varten 1,650,000 markkaa; sekä

että tämän oheiset palkankorotusanomukset eivät aiheuta toimenpidettä.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Esitys maan lunastamisesta Porvoon rautatien varrella sijaitsevan Nickbyn aseman ja Sipoon kunnallisen mielisairaalan välistä raitiotietä varten.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI.

Lokak. 12 p:nä 1916.

N:o 823.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Rakennusaineiden kuljettamiseksi Sipooseen rakenteilla olevaan kunnan mielisairaalaan teetettiin keväällä vuonna 1913 rakennusyrityksen työnjohdon toimesta läänin Kuvernööriltä hankitulla asianmukaisella luvalla hevosraitiotie Porvoon rautatien varrella sijaitsevan Nickbyn aseman ja sairaala-alueen välille. Toukokuussa 1915 otti valiokunta, jonka kaupungin yleisten töiden Hallitus oli asettanut selvittämään rakennusmäärärahan ylityksen syitä, puheeksi kysymyksen mainitun raitiotien käyttämisestä sairaalan vastaisiin tarpeisiin, ja laitoksen ylläkäri antoi asiasta Terveystoimikunnalle lausunnon, jossa puollettiin raitiotien pysyttämistä (Liite I). Lausunnossa huomautetaan, että raitiotiellä tulee kuljettavaksi mainittavammin määrin pääasiallisesti kahta tavaraa, nimittäin polttoaineita ja lantaa. Sodan päätyttyä käytettäisiin polttoaineina Helsingin kautta tuotettuja hiiliä, ja taas lanta olisi rautateitse tuotava Malmilla olevasta kaupungin varastosta. Näitä tavaroita tarvittaisiin keskimäärin vaununlastillinen päivässä, joten, jos raitiotie poistettaisiin, täytyisi tavaramäärät asemalle vievän maantien huonouden johdosta jakaa ainakin 20 hevoskuormaan, joten kuljetukseen tarvittaisiin 3—4 hevosta. Toiselta puolen voitaisiin raitioteitse yhdellä hevosella kuljettaa vaununlastillinen lantaa neljässä tunnissa ja vaununlastillinen hiiliä hiukan pitemmän ajan kuluessa. Kun laitoksen käytettävänä kaikkiin ajotöihin on ainoastaan 4 hevosta, täytyisi, jos maantieliikenne otetaan käytäntöön, lisäksi hankkia ainakin yksi hevonen ja niinkään asettaa lisäksi yksi renki, minkä johdosta sairaalan vuosimenot kohoaisivat kaikkiaan 1,480 markalla, mikä vastaisi 30,000 markan pääomaa, lukuun ottamatta sekä tallin että palveluväen huoneistojen laajentamisesta johtuvia kustannuksia. Raitiotieliikenteen pysyttämisen johdosta taas kävisi tarpeelliseksi lunastaa rataa varten maata noin 5 metriä leveä kaistale eli laitoksen rakennusmestarin toimittaman mittauksen mukaan 6,117 neliometriä, josta alasta 3,038 neliometriä kuuluu Tall-

backan taloon ja 3,079 neliömetriä Lindnäsin taloon. Kun maanomistajat ovat sitoutuneet sen luovuttamaan kaupungille, edellinen 75 pennin ja jälkimäinen 1 markan hinnasta neliömetrin, olisi koko alan lunastamisesta kustannuksia Smk 5,357: 50.

Terveydenhoitolautakunta lausui syyskuun 16 päivänä 1915 antamassaan kirjoituksessa käsityksensä, että puheena oleva raitiotie olisi pysytettävä.

Rahatoimikamari lähetti asian kaupungin yleisten töiden Hallitukseen, joka, sen johdosta että osa raitiotietä sijaitsee Porvoon rautatien omistamalla maalla, tiedusteli mainitun rautatien johtokunnalta, millä ehdoilla se suostuisi vastaiseksi luovuttamaan rataa varten tarvittavan maan. Porvoon rautatieosakeyhtiön johtokunta ilmoitti ehtonsa kirjelmässä joulukuun 4 päivältä 1915 (Liite II), ja niiden mukaan olisi kaupungin pidettävä Sipoonjoen poikki rautatiesillan vieritse kulkeva puusilta kunnossa, maksettava vuotuista alueen vuokraa 200 markkaa sekä tehtävä sopimus kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla. Kirjelmässä joulukuun 10 päivältä 1915 (Liite III) puolsi kaupungin yleisten töiden Hallitus sekä Porvoon rautatien että edellä mainittujen maanomistajain asettamain ehtojen hyväksymistä.

Kun Kuvernöörinvirastolta hankittu lupa radan teettämiseen ja liikennöimiseen oli myönnetty ainoastaan laitoksen rakennusajaksi ja rata kahdesta kohden leikkaa yleistä maantietä, teki Rahatoimikamari joulukuun 23 päivänä 1915 Uudenmaan läänin Kuvernöörille anomuksen mainitun luvan jatkamisesta toistaiseksi. Päätös asiasta annettiin viime syyskuun 20 päivänä, ja oikeutettiin Helsingin kaupunki toistaiseksi pysyttämään rata nykyisellään, sillä ehdolla että sitä käytetään ainoastaan tavarain kuljettamiseksi Nickbyn mielisairaalaan sekä ettei maantieliikennettä sen johdosta vaikeuteta eikä estetä.

Rahatoimikamari puolestaan on havainnut mielisairaalan ylilääkärin antaman selityksen osottavan, että kaupungille olisi edullista pysyttää mainittu raitiotie. Samalla kun maan lunastukseen kerta kaikkiaan tarvittavan summan luultavasti korvaisivat ne rakennuskustannukset, joita maantieliikenteseen siirtymisen johdosta olisi tilan hankkimisesta yhdelle hevoselle ja ajomiehelle, säästäisi raitiotieliikenne vuotuisia kuljetuskustannuksia melko paljon. Sen seikan että Porvoon rautatieosakeyhtiö on antanut rataa varten tarvittavan maan käytettäväksi ainoastaan toistaiseksi kuusikuukautisen molemminpuolisen irtisanomisen ehdolla, ei sentähden tarvitse pelottaa kaupunkia ehdotettua kauppaa päättämästä, varsinkin kun tuskin lienee syytä peljätä, että osakeyhtiö kohdakkoin tarvitsisi tätä aluetta omia laitoksiaan varten ja sentähden irtisanoisi sopimuksen.

Kun asia koskee maan ostoa, on se Kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin ratkaistava. Ostoon tarvittavan summan pienuuteen katsoen Rahatoimikamari ehdottaa siihen käytettäväksi vakinaisia tuloja ja tarpeellisen määrän

pantavaksi 1917 vuoden menosääntöön. Kun kauppahinnan, Smk:n 5,357: 50, lisäksi tulevat lainhuudatuskulut, lienee summa määrättävä 5,600 markaksi.

Edellä lausutun johdosta pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi:

edellä mainitut ehdot hyväksyen ja Nickbyn sairaalan ylläkkärin ehdotuksen mukaisesti 5,600 markan hinnasta ostaa sen maakaistaleen, missä Porvoon radan viereisen Nickbyn aseman ja Sipoon kunnallisen mielisairaalan välinen raitiotie sijaitsee; sekä

antaa varsinaisen Kaupunginvaltuuston toimeksi osottaa varat tähän maanostoon.

Jos asia ratkaistaan tässä ehdotettuun suuntaan, päättänee varsinainen Valtuusto:

1917 vuoden menosääntöön pantavaksi 5,600 markan määrärahan puheena olevaa maanostoa varten; sekä

valtuuttaa Rahatoimikamarin asianomaisten maanomistajain kanssa tekemään sopimuksen edellä mainituin ehdoin.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

Helsingin kaupungin mielisairaalan

YLILÄÄKÄRI

Nickbyssä,
elokuun 28 p:nä 1915.

Terveydenhoitolautakunnalle.

Kirjelmässä viime kesäkuun 17 päivältä N:o 266 on Terveydenhoitolautakunta käskenyt minun antaa sellaisen selvityksen Nickbyn rautatienasemalta tšekäläiseen laitokseen vievän hevosraitiotien pysyttämistä kuin Rahatoimikamarin Lautakunnalle osottama kirjelmä saman kesäkuun 10 päivältä tarkoittaa. Tämän kirjeen oheen panen pyydän kunnioittaen lausua asiasta seuraavaa:

Siinä tapauksessa että puheena oleva hevosraitiotie, joka lähinnä teetettiin rakennustarpeiden kuljettamiseksi laitoksen rakennusaikana, nyt rakennustyön päätyttyä poistettaisiin, täytyisi laitoksen kulkuyhteyden ylläpitämiseksi rautatienaseman kanssa turvautua yksiomaan hevoslukenteeseen. Paitsi ravintoaineita ja erinäisiä muita tavaroita on tänne kuljettavain tavarain joukossa kaksi, joita tarvitaan mainittavat määrät, nimittäin polttoaineet ja lanta. Polttoaineina tulee sodan lakattua pääasiallisesti käytettäväksi Helsingin kautta tuotettavia hiiliä, ja lanta on rautateitse tuotava tänne Malmilla olevasta kaupungin varastosta. Kaikkien näiden tavarain kuljetukseen rautatienasemalta laitokseen on käytettävänä neljä hevosta, joita sitä paitsi käytetään maanviljelys- ja puutarhatöihin, erinäisiin puhtaanapitotöihin, lääkärin liikkussa pitäjällä elätteelle annettujen mielenvikaisten luona y. m. Mikäli tähänastinen kokemus on voinut osoittaa, ei mainittu hevosluku läheskään riittäisi täällä tarvittavan melko suuren hiilimäärän kuljetukseen, jota tähän asti ei ole tarvinnut toimittaa. Lannan kuljetusta on nykyään suuressa määrin helpottanut tähän tarkoitukseen käytetty hevosraitiotie, ja kuitenkin on useasti täytynyt omaan hevosten lisäksi käyttää vuokrahevosia. On aivan epäilemätöntä, että ne neljä hevosta, joita varten täällä on tallitilaa, eivät riittäisi laitoksen tarpeisiin.

Kun sentähden on ratkaistava, millä tavoin laitos sopivimmin voisi lisätä kulkuneuvojaan, on mielestäni käytettävänä kolme keinoa: 1) hevosraitiotien pysyttäminen, 2) kuorma-automobiilin hankkiminen sekä 3) hevosluvun lisääminen. Kun en pysty arvostelevaan kumpaakaan ensiksi mainittua keinoa taloudelliselta kannalta, pyydän sen sijaan muutamin sanoin kajota kolmannen keinon tarjoomiin mahdollisuuksiin.

Likimääräisen arvion mukaan tarvittaisiin hiiliä ja lantaa yhteensä keskimäärin lähes vaununlastillinen päivässä. Kun yksi vaununlastillinen tänne vievän maantien huonon kunnan johdosta täytyy jakaa ainakin 20 hevoslukuun (hiilet vieläkin useampaan) eikä kuormaa kuljettava hevonen voi kulkea rautatienaseman ja laitoksen välistä matkaa enempää kuin 7 kertaa päivässä, tarvitaan siis lantavaununlastillisen kuljetukseen päivässä 3 ja hiililastillisen kuljetukseen lähes 4 hevosta. Laitoksen kaikki hevoset tarvittaisiin siis miltei yksinomaan tähän kuljetukseen. Toiselta puolen sopii mainita,

että vaununlastillisen lantaa voi hevosraitiotietä käyttämällä yksi hevonen kuljettaa laitokselle noin 4 tunnissa ja vaununlastillisen hiiliä hiukan pitemmän ajan kuluessa.

Siinä tapauksessa että ruvettaisiin käyttämään maantieliikennettä, täytyisi laitokseen nykyisten lisäksi hankkia ainakin yksi hevonen ja renki. Tästä olisi laitokselle vuotuisia kustannuksia: hevosesta noin 600 mk, rengin palkka 480 mk ja ruoka noin 400 mk eli yhteensä 1,480 mk, mikä 5 %:n koron mukaan vastaisi lähes 30,000 markan pääomaa. Tämä meno näyttää säästyvän, jos pysytetään raitiotie, joka jo on valmiina, mutta josta myymällä ei saatane mainittavaa osaa rakennuskustannuksista. Huomioon tosin on otettava, että raitiotietä varten tarpeellisen maan lunastamisesta olisi menoja alun kuudettatuhatta markkaa. Mutta toiselta puolen on huomattava, ettei laitoksen talliin sitä laajentamatta sovi enempää kuin 4 hevosta sekä että kaikki palvelijaston asunnot jo nykyään ovat täpösen täynnä, joten ei hevosten eikä ajomiesten lukua voi lisätä ylimääräisiä kustannuksia käyttämättä. Mihin summaan nämä kustannukset nousisivat, en rohkene sanoa, mutta olettaa saanee, että ne kutakuinkin nousevat raitiotietä varten tarvittavan maan lunastushintaan. Lisäksi tulee vielä muuan seikka, joka sekin puoltaa hevosraitiotien pysyttämistä. Ei nimittäin ole oletettavissa, että hiiliä säännöllisesti saataisiin vaunullinen tai pari päivässä, vaan luultavasti suurempia määriä kerrallaan, joten, siinäkin tapauksessa että laitoksessa olisi viisi hevosta, nämä eivät tuollaisissa tapauksissa kykenisi maanteitse kuljettamaan hiilimääriä. Mahdollisuus pienestä Nickbystä milloin tahansa saada tarpeellisia varahevosia on aina epävarma ja siitä siis niinkään riippuu, saadaanko rautatievaunut tyhjennetyiksi määräajan kuluessa. Suotavana niinkään täytyy pitää, että laitos näiltä kohdin olisi pääasiassa riippumaton sivullisista.

Jotta saataisiin selville, minkä verran kuluja on rataa varten tarvittavan maan lunastamisesta, on laitoksen rakennusmestari mitannut ja kartalle pannut alueen, ja hänen laatimansa kartta pannaan tämän oheen. Niinkuin kartasta näkyy, kulkee rata pääasiassa Tallbackan ja Lindnäsin talojen tilusten halki, jota paitsi osa sijaitsee Porvoon—Keravan rautatieosakeyhtiön omistamalla Nickbyn aseman alueella. Mainittujen talojen tiluksilla sijaitseva ja karttaan punaisella merkitty, rataa varten tarvittava alue on yleensä mitattu 5 metrin levyiseksi, paitsi niiltä kohdin, mihin vaihteita on sijoitettu tahi missä muutoin on tarvittu leveämpää alaa. Tallbackan talosta olisi siten lunastettava 3,038 m² ja omistajan vaatiman hinnan, 75 pennin, mukaan neliömetriltä (ks. tämän oheista sitoumusta) olisi siitä kustannuksia Smk 2,278:50. Lindnäsin talosta tarvittava ala, joka on yksinomaan viljelysmaata, on 3,079 m² ja sen hinta markka neliömetriltä. Kaiken kaikkiaan olisi maan lunastuksesta kustannuksia Smk 5,357:50.

Porvoon—Keravan rautatien alueella sijaitsevan alan lunastamisesta ei minulla ole ollut tilaisuutta keskustella, mutta pyydän tiedoksi mainita, että rautatien johtokunta raitiotietä ensin rakennettaessa ei suostunut luovuttamaan mitään osaa rautatien alueesta, mutta salli raiteet sijoittaa korvausta vaatimatta.

Alb. Björkman.

Liite II.

Kaupungin yleisten töiden Hallitukselle.

Kirjelmässä viime lokakuun 29 päivältä on Hallitus pyytänyt tietoa, suostuisiko Porvoon rautatien johtokunta ja millä ehdoilla Helsingin kaupungin kanssa tekemään sopimuksen Porvoon rautatien omistaman maan luovuttamisesta Nickbyn aseman ja mielisairaalan alueen välille rakennetun väliaikaisen kapearaiteisen rautatien vastaiseksi paikaksi.

Tänä päivänä pitämässään kokouksessa on Porvoon rautatieosakeyhtiön johtokunta päättänyt myöntyä Hallituksen esitykseen seuraavin ehdoin:

- 1) että rautatiesillan viereinen puusilta pidetään semmoisessa kunnossa, että vaaraa sen syttymisestä veturinkipinöistä ei synny;
- 2) että vuokra on voimassa toistaiseksi, niin kauan kuin aluetta ei tarvita rautatien omiin tarpeisiin, molemminpuolisen kuusikuukautisen irtisanomisen ehdolla; sekä
- 3) että Helsingin kaupunki maksaa vuotuista vuokraa kaksisataa Suomen markkaa. Helsingissä, joulukuun 4 päivänä 1915.

Porvoon Rautatieosakeyhtiö:

C. G. Standertskjöld.

Liite III.

HELSINGIN KAUPUNGIN

Yleisten töiden Hallitus.

Helsingissä,

jouluk. 10 p:nä 1915.

Helsingin Rahatoimikamarille.

N:o 244.

Vastaanotettuaan Rahatoimikamarin lähetteen viime lokakuun 14 päivältä ynnä Terveystieteiden lautakunnan lausunnon ehdotuksen johdosta että vastaisuudessa pysytettäisiin Nickbyn aseman ja Nickbyn mielisairaalan välille rakennettu kapearaiteinen kuljetusrata sekä Porvoon rautatien johtokunnan tehdyn tiedustelun johdosta ilmoitettua suostuvansa Porvoon rautatien omistamasta maasta erinäisin ehdoin luovuttamaan mai-

nittua raitiotietä varten tarvittavan alan, pyytää Hallitus, joka kaikissa pääkohdissa on voinut yhtyä ylilääkärin esittämiin näkökohtiin ja perustelmiin, Rahatoimikamarin hyväksyttäväksi puoltaa Terveystieteiden esitystä ja samalla ehdottaa, että Rahatoimikamari hyväksyisi sekä Porvoon rautatien johtokunnan että puheena olevain muiden maanomistajain esittämät ehdot tarvittavan maa-alueen hankkimiseksi puheena olevaa kapearaiteista rataa varten.

Kaupungingeodeetin laatima alueen kartta sekä edellä mainittu Porvoon rautatien johtokunnan kirjelmä pannaan tämän ohien.

G. Idström.

A. L. von Knorring.

Helsingissä, Sanomal- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1916.

HELSINGIN
MAISTRAATTI.

Helsingissä,
marrask. 29 p:nä 1916.

N:o 690.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Kirjelmässä kuluva marraskuun 7 päivältä N:o 908 on Rahatoimikamari Maistraattiin lähettänyt laatimansa ehdotuksen Helsingin kaupungin 1917 vuoden menojen tulosäännöksi, ja pyytää Maistraatti, jolla puheenjohtajansa kautta on ollut tilaisuus ottaa osaa niihin kokouksiin, joissa Rahatoimikamari on asiaa käsitellyt, jättää ehdotuksen Herrain Valtuusmiesten tarkastettavaksi ja ratkaistavaksi.

Samalla on Maistraatilla, joka puolestaan ei ole nähnyt tarpeelliseksi ehdotukseen tehdä muita muutoksia eikä lisäyksiä, kunnia ehdottaa, että toisen Pääluokan kohdalla Maistraatin Herroille Kaupunginvaltuusmiehille kuluva marraskuun 4 päivänä tekemän esityksen mukaisesti Maistraatin kanslistin palkka korotettaisiin 1,800 markasta 2,400 markkaan sekä hänelle myönnettäisiin palkankorotus 5 vuoden palveluksesta, minkä johdosta ensi vuoden taksoitussummaa olisi korotettava vastaavalla määrällä.

Maistraatin puolesta:

R. F. Wrede.

Edv. Öhrnberg.

Ehdotus

Helsingin kaupungin 1917 v:n meno- ja tulosäännöksi.

Rahatoimikamarin laatima.

Muist. Satunnaiset menot ja tulot ovat merkityt tähdellä *.

L.	Luku.	Momentti.	Menon laatu 58 §:n mukaan Keis. asetuksista 8 pöytä-joulukuuta 1873	Menot.	
				Smk.	722.
				Ensimmäinen pääluokka.	
				Kaupungin velat.	
		K. S:in päät. 17/5 1876	a	1876 vuoden vesijohtolaina, joka ³¹ / ₁₂ 1916 on Smk 675,000: —	
I	1			Kuoletusta ¹ / ₅ 1917	53,600 —
I	2			¹ / ₅ ja ¹ / ₁₁ korkoa 5 % mukaan	32,410 —
I	3			Mahdollinen kurssitappio arvotuista, kaupunginkassassa olevista obligatsioneista	1,000 —
				<i>I Luku. Smk 87,010: —.</i>	
		K. S:in päät. 26/3 1892	a	1892 vuoden obligatsioonilaina, joka ³¹ / ₁₂ 1916 on Smk 3,851,500: —	
II	1			Kuoletusta ¹ / ₅ 1917	44,500 —
II	2			¹ / ₅ ja ¹ / ₁₁ korkoa 4 ¹ / ₂ % mukaan	172,316 25
II	3	Lainakontrahd. muk.	a	Provisioineja, kurssierotuksia y. m.	15,000 —
				<i>II Luku. Smk 231,816: 25.</i>	
		K. S:in päät. ⁴ / ₈ 1897 ja ²⁵ / ₁ 1898	a	1898 vuoden obligatsioonilaina Smk 7,000,000: —, josta on laskettu liikkeeseen Smk 3,000,000: — ja on ³¹ / ₁₂ 1916 lunastamatta 2,544,000: —	
III	1			Kuoletusta ¹ / ₈ 1917	34,500 —
III	2			¹ / ₂ ja ¹ / ₈ korkoa 3 ¹ / ₂ % mukaan	89,040 —
III	3	Lainakontrahd. mukaan.	a	Provisioineja, kurssierotuksia y. m.	2,000 —
III	4	K. A. ¹ / ₂ 1915	b*	Kuponkiveroa	4,452 —
				<i>III Luku. Smk 129,992: —.</i>	
				Siirros	448,818 25

1 P.L.

				Siirros	448,818	25
		K. S:in päät. ^{25/1} 1900 ja ^{30/1} 1900	} a	1900 vuoden obligatsioonilaina, joka ^{31/12} 1916 on Smk 2,673,000: —		
IV	1			Kuoletusta ^{1/8} 1917	28,500	—
IV	2		} a	^{1/2} ja ^{1/8} korkoa 4 %/o mukaan	106,920	—
IV	3	Lainakontrahd. mukaan		Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	2,000	—
IV	4	K. A. ^{1/2} 1915	b*	Kuponkiveroa	5,346	—
				<i>IV Luku. Smk 142,766: —.</i>		
		K. S:in päät. ^{10/9} 1902	} a	1902 vuoden obligatsioonilaina, joka ^{31/12} 1916 on Smk 7,269,000: —		
V	1			Kuoletusta ^{1/12} 1917	69,500	—
V	2		} b	^{1/6} ja ^{1/12} korkoa 4 %/o mukaan	290,760	—
V	3	Kvsto ^{22/9} 1908		Lainasta Ranskan valtiolle menevä vero y. m.	25,000: —	
		Lainakontrahd. mukaan	} a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m. <u>60,000: —</u>	85,000	—
V	4	K. A. ^{1/2} 1915		b*	Kuponkiveroa	14,538
				<i>V Luku. Smk 459,798: —.</i>		
		K. S:in päät. ^{9/2} 1909 ja ^{7/5} 1909	} a	1909 vuoden obligatsioonilaina, joka ^{31/12} 1916 on Smk 15,442,100: —		
VI	1			Kuoletusta ^{1/5} 1917	110,660	—
VI	2		} a	^{1/5} ja ^{1/11} korkoa 4 ^{1/2} %/o mukaan	692,435	24
VI	3	Lainakontrahd. mukaan		Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	14,000	—
VI	4	K. A. ^{1/2} 1915	b*	Kuponkiveroa	34,621	76
				<i>VI Luku. Smk 851,717: —.</i>		
		K. S:in päät. ^{9/5} 1911 ja ^{30/6} 1911	} a	1911 vuoden obligatsioonilaina, joka ^{31/12} 1916 on Smk 24,378,901: —		
VII	1			Kuoletusta ^{1/6} 1917	175,547	—
VII	2		} a	^{1/6} ja ^{1/12} korkoa 4 ^{1/2} %/o:n mukaan	1,093,091	09
VII	3	Lainakontrahd. mukaan		Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	20,000	—
VII	4	K. A. ^{1/2} 1915	b*	Kuponkiveroa	54,654	55
				<i>VII Luku. Smk 1,343,292: 64.</i>		
		K. S:in päät. ^{8/5} 1913 ja ^{14/5} 1913	} a	1913 vuoden obligatsioonilaina, Smk 5,025,000: —, josta ^{31/12} 1916 asti on laskettu liikkeeseen Smk 4,705,008: — ja lunastamatta Smk 4,494,896: —		
VIII	1			Kuoletusta ^{2/1} 1917	77,184	—
VIII	2		} a	^{2/1} ja ^{1/7} korkoa 5 %/o:n mukaan	222,815	20
				<i>VIII Luku. Smk 299,999: 20.</i>		
				Siirros	3,546,391	09

P.L.

Siirros

3,546,391 09

IX
1

K. S:in päät.
25/1 1916.

a

1916 vuoden velkakirjalaina, joka 31/12 1916 on Smk 12,000,000: —
2/1 ja 1/7 korkoa 5 % mukaan
IX Luku. Smk 425,000: —.

425,000

X
1
X
2

K. S:in päät.
10/6 1910
Kvsto 14/4 1910
Kauppakirj.
mukaan

a*

Nybondaksen talon hallintaoikeuden lunastamista varten otettu laina, joka 31/12 1916 on Smk 36,000: —
Kuoletusta 1/11 1917
1/11 1917 korkoa 5 %:n mukaan
X Luku. Smk 13,800: —.

12,000

1,800

XI
1

c*

Tilapäislainat.
Korkoa ja provisioneja y. m.
XI Luku. Smk 500,000: —.

500,000

1 P.L. Smk 4,485,191: 09.

P.L.

Toinen pääluokka.

Kaupungin virastot.

Maistraatti.

I
1

Palkkaukset:

1907 v:n rahas.

b

1 Kunnall. pormest., palkk. 7,000: —
palkkiota 5,000: —

12,000: —

Kvsto 30/5 1911

b

1 Oikeusraatimies, palkk. 6,000: —
viransijaisen palkkio
kesäloman aikana 700: —

6,700: —

1907 v:n rahas.
Kvsto 15/6 1909
30/5 1911

b

2 Kunnall. raatim., palkkaa à 4,000: —
palkkiota à 2,000: —
korotusta 5 v:n pal-
veluksesta à 500: —
viransijaisen palkkio
kesäloman aikana à .. 250: —

13,500: —

1907 v:n rahas.
Kvsto 30/5 1911

b

2 Notaaria à 1,600: —
viransijaisen palkkio
kesäloman aikana à .. 200: —

Siirros

35,800: —

4,485,191 09

2 P.L.

					Siirros	35,800: —	4,485,191 09
I	1						
		Kvsto 30/5 1911 19/10 1915	b	1 Maistraatinsihteeri ja ensim. julkinen no- taari 2,000: — viransijaisen palkkio kesäloman aikana 200: —		2,200: —	
		S:n 24/11 1896 30/5 1911 29/12 1914	b	1 Toinen julkinen no- taari 1,000: — viransijaisen palkkio kesäloman aikana 200: —		1,200: —	
		S:n 30/12 1912	b	1 Reistraattori 3,000: — viransijaisen palkkio kesäloman aikana 150: —		3,150: —	
		1886 v:n rahas. Kvsto 19/11 1907 30/5 1911	b	1 Reistraattorinapulainen 1,500: — 1 Kanslisti 1,800: — viransijaisen palkkio kesäloman aikana 100: —		1,900: —	
		1886 v:n rahas. Kvsto 29/12 1892 30/12 1910	b	1 Venäjän kielen kääntäjä 4,800: — 1 Saksan kielen kääntäjä 300: —			
		1886 v:n rahas. Kvsto 2/5 1888 11/6 1895 19/12 1901 28/12 1906 30/12 1911 1/4 1913	b & c	1 Kaupunginpalv. Maist- raatissa 1,500: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 400: — 1 Kaup.palvelija Maistraatissa 1,500: — 1 Kaupunginpalv. Maist- raatin kansliassa 2,000: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta 400: —		2,400: —	
		S:n 30/12 1908	b & c	3 Kaupunginpalv. Maist- raatin kansliassa à 2,000: — korotus 5 vuod. pal- veluksesta à 200: —		6,600: —	
				1 Kaupunginpalv. Maistraatin kans- liassa 2,000: — 1 Vahtimestari 1,500: —			
				Kesäloman hankkimiseksi 7 kaupun- ginpalvelijalle ja 1 vahtimestarille Maistraatissa à 50: — 400: —			67,150 —
I	2		c	7 kaupunginpalvelijalle ja 1 vahtimestarille rai- tietieliput 1,000 —			
I	3			Tarverahat 10,000 —			
				I Luku. Smk 78,150: —.			
					Siirros	4,563,341 09	

P.L.

				Siirros	4,563,341 09
II	1			Raastuvanoikeus.	
		Palkkaukset:			
		1 Oikeuspormestari,			
		palkkaa	7,000: —		
		palkkiota	5,000: —	12,000: —	
		4 Vanhempaa oikeus-			
		raatimiestä, palkkaa à	6,000: —		
		palkkiota à	2,000: —		
		korotusta 10 v:n pal-			
		veluksesta à	1,500: —	38,000: —	
		2 Vanhempaa oikeus-			
		raatimiestä, palkkaa à	6,000: —		
		palkkiota à	2,000: —		
		korotusta 5 v:n pal-			
		veluksesta à	750: ..	17,500: —	
		1907 v:n rahas. } Kvsto 16/1 1912 } b			
		1 Vanh. oikeusraatimies,			
		palkkaa	6,000: —		
		palkkiota	2,000: —	8,000: —	
		1 Nuorempi oikeusraatim.	4,000: —		
		korotusta 5 v:n palve-			
		luksesta	500: —		
		korot. 10 v:n palv.			
		1/7:stä 1917	250: —	4,750: —	
		1 Nuorempi oikeusraatim.	4,000: —		
		korotusta 5 v:n palve-			
		luksesta	500: —	4,500: —	
		2 Nuorempaa oikeusraatim.	à 4,000: —	8,000: —	
		Palkkio 3:lle osaston-			
		puheenjohtajalle à ..	1,000: —	3,000: —	
		Neljän puheenjohtajan			
		viransijaisen palkkio			
		kesäloman aikana à ..	350: —	1,400: —	
		S:n 30/5 1911 } b			
		Seitsemän jäsenen viran-			
		sijaisen palkkio kesä-			
		loman aikana à	250: —	1,750: —	
		1907 v:n rahas. } b			
		1 Sivilipöytäkirjan notaari		1,600: —	
		6 Rikosasiainpöytäkirjan			
		notaaria à	4,000: —	24,000: —	
		1907 v:n rahas. } b			
		Kvsto 30/5 1911 } b			
		Seitsemän notaarin viran-			
		sijaisen palkkio kesä-			
		loman aikana à	250: —	1,750: —	
			Siirros 126,250: —	4,563,341 09	

2 P.L.	II	1			Siirros 126,250: —	4,563,341 09
			Kvsto 24/10 1916	b*	Lisämääräraha väliaikaista viidettä Raastuvanoikeuden osastoa varten: Puheenjohtaja, palkkiota 1,000: — Puheenjohtajan viransijainen, palkkiota 4,200: — Viransijaisen palkkio puheenjohtajan kesäloman aikana 350: — Varapuheenjohtajan viransijaisen palkkio . . 4,200: — 1 Ylimäär. oikeusraatimies 3,000: — 2 Rikosasiainnotaaria à 4,000: — 8,000: — 2 Ylimäär. kaupung. palv. à 2,000 — 4,000: — korot. 5 v:n palveluks. à 200: — . 400: — 4,400: —	
			S:n 11/6 1912	b*	Palkkiota yhden ylimäär. oikeusraatimiehen ja 2 rikosnotaarin viransijaisille kesälom. aikana à 250: — 750: — Palkkiota 2 kaupunginpalvelijan kesäloman aikaisille viransijaisille à 50: — 100: — 26,000: —	
			S:n 24/10 1916	b*	Lisämääräraha Raastuvanoikeuden 1:sen osaston väliaikaista toista jaostoa varten: Puheenjohtaja, palkkiota 1,500: — Puheenjohtajan viransijainen, palkkiota 3,000: — Palkkiota puheenjohtajan viransijaiselle kesäloman aikana 100: — Varapuheenjoht., palkkio 5,000: — 1 Ylim. oikeusraatimies 4,000: — kesäloman aikana 250: — 1 Ylimäär. kaupunginpalv. 1,400: — 15,250: —	
			1886 v:n rahas. Kvsto 2/5 1888 11/6 1895 28/12 1906 1/4 1913	b	1 Kaupunginpalv. Raast. oikeudessa, palkkaa . . 1,400: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 400: — 1,800: —	
					Siirros 169,300: —	4,563,341 09

P.L.	II	1					
						Siirros 169,300: —	4,563,341 09
			1886 v:n rahas. Kvsto ^{2/5} 1888 ^{11/6} 1895 ^{28/12} 1906 ^{1/4} 1913	b	1 Raastuvanoikeud. kaupunginpalv. 1,400: — 6 Raast.oikeuden kau- punginpalv. à 2,000: — korot. 10 v:n palve- luksesta à 400: —	14,400: —	
			S:n ^{17/11} 1908	b	Kesäloman hankkimiseksi 8 Raas- tuvanoikeuden kaupunginpalveli- jalle à 50: — 400: —		185,500 —
	II	2	S:n ^{3/9} 1882 ^{16/11} 1886 ^{30/12} 1910	b	Alistettujen asiain pöytäkirjojen puhtaaksikirjoi- tus sekä syyttäjäille		3,200 —
	II	3	S:n ^{11/11} 1913	b*	Ylimäär. pöytäkirjanpito Raastuvanoikeuden 1:sen osaston väliaikaisella jaostolla		1,200 —
	II	4		c	11 kaupunginpalvelijan raitiotieliput		1,375 —
	II	5		c	Tarverahat		11,000 —
					<i>II Luku. Smk 202,275: —.</i>		
					Syyttäjistä.		
	III	1			Palkkaukset:		
			1886 v:n rahas. Kvsto ^{28/12} 1906	b	1 Kaup. viskaali, palkk. 4,000: — palkkiota 2,000: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta 800: — taatusta kokonaistu- lost, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden juov.juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomises- ta tuomituita sak- koja, merkitään ar- violta 600: —	7,400: —	
			S:n ^{29/12} 1896	b			
			1886 v:n rahas. Kvsto ^{28/12} 1906	b	2 Kaup. viskaalia, palkk. à 4,000: — palkkiota à 2,000: — taatusta kokonaistu- lost, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden juov.juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomises-		
			S:n ^{29/12} 1896	b			
						Siirros 12,000: — 7,400: —	4,765,616 09

2 P.L.

III	1			Siirros 12,000: —	7,400: —	4,765,616 09
		Kvsto 29/12 1896	b	ta tuomituita sak- koja, merkitään ar- violta 600: —	13,200: —	
		S:n 20/10 1914	b*	1 Ylimääräinen kaupunginviskaali . .	4,000: —	
		S:n 30/12 1911	b	Viransijaisten palkkiot 4 kaupunginviskaalin ke- säloman aikana à 250: —	1,000: —	25,600 —
III	2		c	Tarverahat		1,000 —
				<i>III Luku. Smk 26,600: —.</i>		
IV	1			Ulosottolaitos.		
				Palkkaukset:		
		S:n 17/10 1899	b	1 Ens. kaup. vouti, palkk. palkkiota 1,000: —	3,000: —	
				korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1,000: —	5,000: —	
		S:n 29/12 1896	b	1 Toin. kaup. vouti, palkk. palkkiota 3,000: —	3,000: —	
				korotusta 5 v:n pal- veluksesta 500: —	6,500: —	
		S:n 13/5 1913	b	Ensimmäisen ja toisen kaupunginvoudin viransijaisten palkkiot kesäloman aikana à 250: —	500: —	
		S:n 26/4 1910	b	Avustava toinen kaupunginvouti . .	2,400: —	
		S:n 17/10 1899	b	1 Rikostuom. toimeenp., kanslia-apul. ja puht.	3,000: —	
		S:n 30/12 1908	b	kirj. varten 1,000: —	4,000: —	
				1 Ulosottoapulainen 2,800: —		
				korotusta 5 vuoden pal- veluksesta 200: —	3,000: —	
		S:n 24/11 1896	b	1 Ulosottoapulainen 2,800: —		
		29/12 1905		korotusta 5 v:n palv. 1/5:stä 1917 133: 33	2,933: 33	
		9/3 1906				
		23/12 1906				
		30/12 1907				
		30/12 1908				
		11/6 1912				
		1/4 1913				
				1 Ulosottoapulainen	2,800: —	
				3 Ulosottoapulaista à 2,800: —		
				korotusta 10 vuoden palveluksesta à 400: —	9,600: —	
				Siirros	39,649: 99	4,792,216 09

P.L.

P.L.	IV	1			Siirros	39,649: 99	4,792,216 09
				1 Ulosottoapulainen	2,800: —		
				korotusta 5 vuoden palveluksesta	200: —		
				korotusta 10 v:n palv. 1/2:stä 1917	183: 34	3,183: 34	
				1 Ulosottoapulainen	2,800: —		
				korotusta 5 vuoden palveluksesta	200: —	3,000: —	
				1 Ulosottoapulainen	2,800: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta 1/7:stä 1917	100: —	2,900: —	
			Kvsto	2 Ulosottoapulaista à ..	2,800: —	5,600: —	
				4 Ulosottoapulaista à ..	1,600: —		
				korotusta 10 vuoden palveluksesta à	400: —	8,000: —	
				2 Ulosottoapulaista à ..	1,600: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta à	200: —		
				korotusta 10 v:n palv. 1/2:stä 1917 à	183: 34	3,966: 68	
				1 Ulosottoapulainen	1,600: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	200: —	1,800: —	
				2 Ulosottoapulaista à ..	1,600: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta à	50: —	3,300: —	
				8 Ulosottoapulaista à ..	1,600: —	12,800: —	
			S:n	30/4 1912	b	1 Ulosottoapulainen Böleä varten ..	1,800: —
				30/12 1909	b	Apumaksu lainopillisen apulaisen palkkaamiseksi kaupunginvoudin-kontt. Maist. määr. mukaan	2,400: —
							88,400 01
IV	2	Vuokrakirjan mukaan		Huoneiston vuokra			5,100 —
IV	3			Lämpö			800 —
IV	4			Valaistus			480 —
IV	5			Siivoaminen			600 —
IV	6			30 ulosottoapulaisen raitiotieliput			3,750 —
IV	7			Tarverahat			700 —
<i>IV Luku. Smk 99,830: 01</i>							
						Siirros	4,892,046 10

2 P.L.

					Siirros	4,892,046	10
					Arkisto.		
V	1	1886 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1911 S:n ^{16/3} 1909	b	Palkkaukset:			
			b	1 Aktuaari	4,000: —		
			b	1 Arkistoapulainen	1,800: —	5,800	—
V	2		c	Tarverahat		10,000	—
				<i>V Luku. Smk 15,800: —</i>			
				2 P.L. Smk 422,655: 01			
				Kolmas pääluokka.			
				Kunnallishallinto.			
				Kaupunginvaltuusto.			
I	1			Palkkaukset:			
			b	1 Sihteeri	10,000: —		
			b	1 Apulaissihteeri	8,000: —		
			b	korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/9} :stä 1917	266: 66	8,266: 66	
			b	1 Notaari	6,000: —		
			b	korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/9} :stä 1917	200: —	6,200: —	
			b	1 Kanslisti	2,400: —		
			b	korotusta 5 v:n palveluksesta	240: —		
			b	korotusta 10 v:n palveluksesta ^{1/4} :stä 1917	180: —	2,820: —	
			b	1 Vahtimestari	1,800: —		
			b	korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/4} :stä 1917	135: —	1,935: —	
			b	1 Vahtimestarinapulainen	900: —	30,121	66
I	2	Vuokrakirjan mukaan	e	Kaupunginvalt. huoneist. vuokra ..	10,800: —		
			e	Valaistus	600: —	11,400	—
I	3		e	Tarverahat		50,000	—
				<i>I Luku. Smk 91,521: 66</i>			
					Siirros	4,999,367	76

P.L.

			Siirros		4,999,367 76
			Rahatoimikamari.		
II	1		Palkkaukset:		
		Kvsto 8/2 1916	1 Puheenjohtaja	6,000: —	
			5 Jäsentä ja 3 varajäsentä à 25 markkaa kokoukselta kukin	15,000: —	
			1 Sihteeri	12,000: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta	1,200: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta 1/6:sta 1917	700: —	13,900: —
			1 Apulaissihteeri	8,000: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta	800: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta 1/6:sta 1917	466: 66	9,266: 66
		S:n 18/12 1913	1 Apulaissihteeri, teknillinen	10,000: —	
			1 Asiamies	6,000: —	
			1 Notaari	6,000: —	
			1 Pöytäkirjuri	4,200: —	
			1 Kanslisti	2,400: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta	480: —	2,880: —
			1 Kanslisti	1,800: —	
			1 Vahtimestari	1,800: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta	360: —	
			henkilökoht. lisäystä	200: —	2,360: —
			1 Vahtimestarinapulainen	1,500: —	
		S:n 29/12 1915	1 S:n	1,200: —	80,106 66
II	2		c	Tarverahat, siivoaminen y. m.	25,000 —
II	3		d	Arvaamattomiin tarpeisiin	20,000 —
<i>II Luku. Smk 125,106: 66</i>					
			Rahatoimikonttori.		
III	1		Palkkaukset:		
			1 Kaup. kamreeri, palkk.	5,000: —	
			palkkiota	5,000: —	
			korotusta 10 v:n palveluksesta	2,000: —	12,000: —
		S:n 28/3 1916	1 Kaup. kassanhoitaja ..	8,000: —	
			korotusta 10 vuoden palveluksesta	1,600: —	
				Siirros	9,600: —
					12,000: —
					5,124,474 42

3 P.L.

III	1	K. Asetus 8/9 1899 K. S:in kirje 9/8 1900	b	Siirros	9,600: —	12,000: —	5,124,474	42	
		Kvsto 28/3 1916	b	Korvausta menetetystä poissaolosakkojen osuu- desta	800: —	10,400: —			
						1 Apulaiskassanhoitaja		6,000: —	
						1 Vanh. kaup.kirjanpitäjä korotusta 5 v:n pal- veluksesta	7,000: — 700: —		
						korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1/2:sta 1917	641: 66	8,341: 66	
						1 Nuor. kaup.kirjanpitäjä korotusta 5 v:n pal- veluksesta	5,000: — 500: —		
						korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1/10:stä 1917	125: —	5,625: —	
						1 Nuor. kaup.kirjanpitäjä korotusta 5 v:n pal- veluksesta 1/4:stä 1917	5,000: — 375: —	5,375: —	
						3 Konttorikirjuria ä korotusta 10 v:n pal- veluksesta ä	2,500: — 500: —	9,000: —	
						1 Konttorikirjuri		2,500: —	
						Määräraha toimitustehtävään hoitoa varten		3,600: —	
		S:n 30/12 1911		1 Vahtimestari	2,100: —				
				henkilökoht. palkanlis.	400: —	2,500: —			
				1 Vahtimestari		2,100: —			
				1 Vahtimestarinapulainen		1,200: —			
				Ylimääräiset apulaiset		25,000: —	93,641	66	
III	2		c	Palkkiota verolippujen jakelusta			5,000	—	
III	3			Tarverahat			15,000	—	
<i>III Luku. Smk 113,641: 66</i>									
Liikennekonttori.									
IV	1	S:n 28/3 1916	b	Palkkaukset:					
						1 Kamreeri		6,000: —	
						1 Vanh. kirjuri	4,000: —		
						korotusta 5 v:n pal- veluksesta	400: —		
						korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1/2:sta 1917	366: 67	4,766: 67	
					Siirros	10,766: 67	5,238,116	08	

P.L.

IV	1			Siirros	10,766: 67	5,238,116 08
				1 Vanh. kirjuri	4,000: —	
				korotusta 5 v:n pal-		
				veluksesta 1/5:stä 1917	266: 67	4,266: 67
				1 Nuor. kirjuri	3,400: —	
				korotusta 5 v:n palve-		
				lukselta	340: —	3,740: —
				1 Nuor. kirjuri		3,400: —
				1 Vanh. kassanhoitaja . .	3,400: —	
				korotusta 10 v:n pal-		
				veluksesta	680: —	4,080: —
				1 Nuor. kassanhoitaja		2,700: —
				1 Kirjanpitäjä	3,400: —	
				korotusta 5 v:n palve-		
				lukselta	340: —	
		Kvsto 28/3 1916	b	korotusta 10 v:n pal-		
				veluksesta 1/2:sta 1917	311: 66	4,051: 66
				1 Vanh. konttorikirjuri . .	2,300: —	
				korotusta 5 v:n palve-		
				lukselta	230: —	2,530: —
				1 Vanh. konttorikirjuri		2,300: —
				1 Nuorempi konttorikir-		
				juri	2,000: —	
				korotusta 5 v:n palve-		
				lukselta	200: —	2,200: —
				1 Nuor. konttorikirjuri		2,000: —
				1 Vaakamestari	3,000: —	
				korotusta 5 v:n palve-		
				lukselta	300: —	3,300: —
		S:n 22/1 1907		2 Avust. vaakamestaria ä	2,000: —	4,000: —
		30/12 1910	b	9 Vahtimestaria ä	1,500: —	13,500: —
		30/12 1911	c	Ylimäär. apulaiset		13,500: —
		S:n 30/6 1911		Kamreerin apulaisen palkkaamiseen		1,200: —
		S:n 6/12 1910	b	Vuokra-apua vaakamestarille, joka		
				punnitsee tavaroita tullikäyttelystä		
				erillään	700: —	
		S:n 30/12 1909		2 Koneenkäyttäjää lämpöjoht. vart.	3,125: —	
		30/12 1910				
		30/12 1912				
		S:n 30/12 1910	b	2 Koneenkäyttäjää hissilait. vart.		
		30/12 1913		ä 1,500: —	3,000: —	
		S:n 30/12 1907		1 Koneenkäyttäjääpulainen	900: —	
		S:n 28/10 1895		1 Päällismies	1,200: —	86,460 —
						Siirros 5,324,576 08

3 P.L.

IV	2			Siirros	5,324,576	08	
				Mittaripalkkiot	240	—	
				Tullihuoneen, tullikamarin haaraosaston, tavara-			
				vajain ja muiden Liikennekonttorin alaisten			
				huoneistojen :			
IV	3		c	Polttoaineet	21,200	—	
IV	4			Valaistus	3,000	—	
IV	5			Vedenkulutus	400	—	
IV	6			Kalusto	500	—	
IV	7			4 sähkö-tavarahissin käyttökustannukset	125	—	
IV	8			Tarverahat	4,500	—	
					<i>IV Luku. Smk 116,425: —</i>		
					Satamakonttori.		
V	1			Palkkaukset:			
		1908 v:n rahas. } Kvsto 21/11 1893 }	b	1 Satamakapteeni 3,000: —			
				4 ⁰ / ₀ kannantasummasta 4,760: —	7,760: —		
		S:n 1/10 1895		1 Sörnäsän satamamestari	2,400: —		
				1 Satamakonttorin kirjuri	3,500: —		
				korotusta 10 v:n palveluksesta	700: —		
				1/2 ⁰ / ₀ kannantasummasta 595: —	4,795: —		
		S:n 30/4 1901 } 30/12 1913 }		1 Kassanhoitaja	2,400: —		
		S:n 28/12 1906 } 30/12 1911 }		1 Vanhempi satamavahtimestari ..	2,400: —		
		S:n 13/11 1898 } 30/12 1911 }		1 Nuorempi satamavahtimestari ..	1,600: —		
		S:n 30/12 1911		1 Tarkastuskonstaapeli	1,600: —		
		S:n 30/12 1908 } 30/12 1910 }		11 Satamakonstaapelia à 1,500: —	16,500: —		
				1 Sörnäsän satamakonstaapeli, paitsi asuntoa	1,400: —		
		S:n 28/12 1906 } 30/12 1910 }		2 Pakkaajaa ja runsijaa à 900: —	1,800: —		
		S:n 30/12 1908		1 Parmaaajainvanhin	1,000: —		
		S:n 11/4 1893 } 30/12 1911 }		2 Satamaviskaalia à 600: —	1,200: —		
					Siirros 44,855: —	5,354,541	08

P.L.	V	1						
						Siirros	44,855:—	5,354,541 08
				c		1 Pohjoissataman venelaiturin vartija	900:—	
						S:n yövartija	780:—	
						1 Viaporin talvitien vartija	300:—	
				b*		Ylimääräiset apulaiset:		
			Kvsto 27/12 1912			1 Satamakapteenin apulainen ..	6,000:—	
						1 Sörnäsän satamamestarin s:n ..	2,400:—	
						Ylimäär. satamakonstaapel. vart.	24,000:—	79,235
	V	2				Höyrypurren vuokra ja moottoriveneen käyttökustannukset	900:—	
						1 Moottoriveneenhoitaja, 7 kuukaudelta à 120:—	840:—	
						Moottorikoneen talvihoito	250:—	1,990
	V	3		c		Määräraha tavarain poiskuljettamis. rantasilloilta		500
	V	4				Nostokranan sähkökäyttökustannukset		500
	V	5				Valaistus		180
	V	6				Polttopuut		750
	V	7				Vedenkulutus		50
	V	8				Tarverahat		1,200
						<i>V Luku. Smk 84,405:—</i>		
						Tilastokonttori.		
	VI	1				Palkkaukset:		
						1 Konttorinjohtaja	9,000:—	
						korotusta 5 v:n palveluksesta	900:—	9,900:—
				b		1 Ensim. aktuaari	6,400:—	
			S:n 24/10 1916			korotusta 5 v:n palveluksesta 1/3:sta 1917	533: 33	6,933: 33
						1 Toinen aktuaari	4,800:—	
						1 Amanuenssi	3,600:—	
						2 Assistenttia à 2,700:—	5,400:—	
						4 Laskuapulaista à 2,100:—	8,400:—	
						1 Vahtimestari	900:—	
						Siirros	39,933: 33	5,438,946 08

3 P.L.					Siirros			
VI	1				39,933: 33		5,438,946 08	
				Määräraha ylimääräisten apulaisten palkkaamiseen	3,000: —			
				Määräraha kunnalliskertom. joudutt.	5,850: —		48,783 33	
VI	2			Painatuskustannukset, siirtomääräraha			30,000 —	
VI	3	Välikirj. muk.	c	Konttorihuoneiston vuokra			1,700 —	
VI	4			Valaistus			150 —	
VI	5			Polttoaineet			400 —	
VI	6			Tarverahat			3,600 —	
				<i>VI Luku. Smk 84,633: 33</i>				
				Rakennustarkastus.				
VII	1			Palkkaukset:				
		Kvsto ^{14/5} 1912 ^{28/5} 1913 ^{29/12} 1914	b	1 Rakennustarkastaja ..	12,000: —			
				korotusta 5 v:n palveluksesta	1,200: —			
				matkarafoja	600: —			
				henkilökoht. palkanlis.	1,400: —	15,200: —		
				1 Avustava rakennustarkastaja	9,000: —			
				matkarafoja	600: —			
				korotusta 5 v:n palveluksesta	900: —	10,500: —		
				1 Rakennusinsinööri ..	9,000: —			
				matkarafoja	400: —	9,400: —		
				1 Valvoja	6,500: —			
				matkarafoja	500: —	7,000: —		
				1 Avustava rakennusinsinööri	4,800: —			
		S:n ^{14/5} 1912	b	1 Kanslisti	2,400: —			
				korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/10} :stä 1917	60: —	2,460: —		
				1 Apulaiskanslisti	1,500: —			
				korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/11} :stä 1917	25: —	1,525: —		
				Määräraha palvelijastoa ja kutsujen tiedoksi saattamista varten	2,800: —			
				Palkkio Terveystalautakunnan valtuutetulle osanotosta rakennuskatselmuksiin	2,500: —			
				Siirros		56,185: —	5,523,579 41	

P.L.	VII	1			Siirros	56,185: —	5,523,579 41
			Kvsto 14/5 1912	b	Määräraha kesäloman hankkimiseksi Rakennustarkastuskonttorin virka- miehille, Maistraatin määräyksen mukaan	2,000: —	
					Menetettyjen sivutulosten korvausta kahdelle nykyään virassa olev., katselmustoimituksiin osaaottav. raatimiehelle à 4,000: —	8,000: —	66,185 —
	VII	2			Siivoaminen		700 —
	VII	3		c	Määräraha tarverahoja ja aineenkoetuskustannuk- sia varten		2,500 —
					<i>VII Luku. Smk 69,385: —</i>		
					Revisionilaitos.		
	VIII	1	S:n 9/10 1875 30/12 1910	b	Palkkaukset: a) Vuositilintarkastajain palkkiot	6,200: —	
			S:n 14/1 1902 10/9 1912	b & c	b) Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain palkkiot	2,800: —	
					c) Revisionikonttori: 1 Kaupunginreviisori	9,000: —	
					1 Reviisori	6,000: —	
			S:n 7/10 1911 30/12 1913	b	korotusta 5 v:n palve- luksesta 1/1:stä 1917	600: —	6,600: —
					1 Ylimäär. reviisori	6,000: —	
					1 Reistraattori	3,600: —	
					Ylimäär. apulaiset	8,600: —	
			S:n 29/12 1914		1 Vahtimestari	1,200: —	44,000 —
	VIII	2		c	Tarverahat		2,000 —
	VIII	3		c	Matkakulut		400 —
					<i>VIII Luku. Smk 46,400: —</i>		
					Taksoitusvalmistelu.		
	IX	1			Palkkaukset: 1 Puheenjohtaja	9,000: —	
			S:n 26/4 1910 30/12 1911 29/12 1914 21/11 1916	b	korot. 5 v:n palveluk- sesta	900: —	9,900: —
					2 jäsentä à 20 mk kokoukselta	4,000: —	
					1 Ensimmäinen sihteeri	8,000: —	
					1 Toinen sihteeri	5,000: —	
					Siirros	26,900: —	5,639,364 41

3 P.L.				Siirros	26,900: —	5,639,364 41
IX	1					
		Kvsto 2/5 1916	b	Asiantuntijain palkkaamiseksi taksoitusvalmistelukuntaan à 20: — kokoukselta	1,000: —	
		S:n 8/9 1914		Taksoituslautakunnan molemmat puheenjoht. à 20: — kokoukselta	1,200: —	
		S:n 29/2 1916	b	34 taksoituslautakunnan jäsentä à 5: — kokoukselta	5,100: —	
			c	Ylimääräiset apulaiset	21,000: —	
				Ensitetöjen hankkiminen	1,500: —	
				Palvelijasto	1,100: —	57,800 —
IX	2		c	Vuokra		2,550 —
IX	3			Valaistus		480 —
IX	4			Polttoaineet		600 —
IX	5			Tarverahat ja siivoaminen		4,500 —
				<i>IX Luku. Smk 65,930: —</i>		
				Holhouslautakunta.		
X	1		c	Sihteerin palkkio	1,800: —	
				Vahtimestarinpalkkio, tarverahat y. m.	800: —	2,600 —
				<i>X Luku. Smk 2,600: —</i>		
				Kunnan työnvälitystoimisto.		
XI	1			Palkkaukset:		
				1 Johtaja	6,000: —	
				korot. 10 v:n palveluksesta	1,200: —	7,200: —
				1 miesapulainen	3,000: —	
				korot. 10 v:n palveluksesta	600: —	3,600: —
				1 miesapulainen		1,500: —
				1 naisapulainen	2,400: —	
				korot. 10 v:n palveluksesta	480: —	2,880: —
		S:n 24/2 1914	b & c			
				Siirros	15,180: —	5,707,894 41

3 P.L.

XIII

1

Kvsto 7/3 1911

b

Viransijaisen palkkaamiseen oikeus-
avustajain kesäloman aikana....

Siirros 9,600:—

5,758,477 96

600:—

10,200—

XIII

2

c

Tarverahat, siivoaminen y. m.....

1,600—

*XIII Luku. Smk 11,800:—***3 P.L. Smk 862,431: 86**

4 P.L.

Neljäs pääluokka.**Palolaitos.****Palkkaukset ja muut edut.**

I

1 1886 v:n rahas.

Kvsto 30/12 1913

S:n 26/4 1910

28/3 1916

b

1 Palomestari, palkkaa 8,500:—
korot. 10 v:n palveluk-
sesta

1,700:— 10,200:—

1 Alipalomestari, palk-
kaa

5,200:—

2,800:— 8,000:—

S:n 24/2 1891

b

1 Palotoimikunnan sihteeri

600:—

10/10 1916

b

1 Palomest. apulainen .. 3,000:—
henkilökoht. palkanlis. 1,600:—

4,600:—

S:n 30/12 1913

29/12 1915

b

2 Ruiskumestaria à 3,000:—

6,000:—

2 Koneenkäyttäjää, à 2,700:— ..

5,400:—

c

2 Kersanttia à 2,700:—

5,400:—

S:n 30/12 1913

29/12 1915

b

9 Kersanttia à 2,400:—

21,600:—

58 Korpraalia à 1,200:—

69,600:—

20 S:n à 900:—

18,000:—

Vuokrarahat 12 naineelle korpraalille
à 400:—

4,800:—

S:n 30/12 1911

30/12 1913

29/12 1915

b&c

Lisämääräraha, tarvittaessa annet-
tav. distinktionikorpraaleille

1,000:—

13 toisvuotista konstaapelia, kasar-
missa, à 720:—

9,360:—

10 ensim. vuoden konstaapelia, ka-
sarmissa, à 600:—

6,000:—

c

Vaatetus 101 mieh. à 250:—

25,250:—

Siirros 195,810:—

5,770,277 96

P.L.					
	I	1			Siiros 195,810: — 5,770,277 96
	I	2	c	Vaatetusrahoja 15 miehelle alipäällystää à 240: — 3,600: — 101 miehen ruoka à 780: —	199,410 — 78,780 —
				<i>Muist.</i> Palomestari, ruiskumestari, koneenkäyttäjät ja kersantit saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valaistuksen; korpraalit ja konstaapelit asuvat kasarmissa sekä saavat vapaan ruuan ja vaatetuksen. <i>I Luku. Smk 278,190: —</i>	
				Palotalli, 28 hevosta.	
	II	1	c	45,000 kg heiniä à 15 penniä	6,750 —
	II	2		51,000 s:n kauroja à 32 penniä	16,320 —
	II	3		Oljet ja turvepehku	1,600 —
	II	4		Kengitys ja lääkkeet	2,000 —
	II	5		Silojen y. m. kunnossapito	1,500 —
				<i>II Luku. Smk 28,170: —</i>	
				Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja vedenkulutus.	
	III	1	e	2,000 m ³ koivuhalkoja à 15: —	30,000 —
	III	2		Valaistus	9,000 —
	III	3		Tallien ja käymäläin puhtaanapito	2,500 —
	III	4		Vedenkulutus	2,000 —
				<i>III Luku. Smk 43,500: —</i>	
				Palokalut ja kalusto.	
	IV	1	c	Palokalujen kunnossapito	10,000 —
	IV	2		Palolennättimen kunnossapito	2,000 —
	IV	3		Letkuvaraston täydentäminen	2,000 —
				<i>IV Luku. Smk 14,000: —</i>	
				Sekalaista.	
	V	1	c	Palkkioita palokatselmuksista	1,200 —
	V	2		Tarverahoja, lahjapalkkioita y. m.	5,000 —
	V	3		Sairasvaunun ja sidetarvikkeiden kunnossapito ..	500 —
	V	4		Kirjojen ja sanomalehtien ostoon	400 —
				<i>V Luku. Smk 7,100: —</i>	
				4 P.L. Smk 370,960: —	
					Siiros 6,141,237 96

5 P.L.

			Siirros	6,141,237 96	
Viides pääluokka.					
Poliisilaitos.					
Käteinen apumaksu.					
I	1	K. Asetus 22/6 1916 Kvsto 24/10 1916	b	Poliisilaitoksen koko vuosimäärä- rahasta suoritetaan kaupungin varoista enintään 547,333: 33	
			b*	Lisäystä uuden menosäännön muk. 1/6 ja 31/12 1916 väliseltä ajalta 218,119: 69	
			<i>I Luku. Smk 765,453: 02</i>	765,453 02	
Virkahuoneistojen vuokrat.					
II	1	K. Asetus 20/4 1903 Välikirjain muk. Kvsto 11/4 1916 29/2 1916	b	Poliisikamarin ja keskuspoliisin huo- neisto 12,000: —	
				Etsivän osaston ja ensimmäinen po- liisiaseman huoneistot 56,000: —	
				Oсотoimiston s:n 3,000: —	
				Passitoimiston s:n 3,000: —	
				Talli 2,400: —	
				2:nen poliisiasema 16,000: —	
				3:s s:n 6,755: —	
				4:s s:n 22,000: —	
				Töölön s:n 1,260: —	
				Forsbyn s:n 1,050: —	
				Hermannin s:n 2,160: —	
				Bölen s:n 1,200: —	
				Poliisimanceesi 1,000: —	
				Kirjapaino ja varuskamari 4,000: —	
				Korjauspajan vuokra 480: —	
			Lääkärin vastaanottohuoneist. vuokr. 960: —		
			<i>II Luku. Smk 133,265: —</i>	133,265 —	
Lämmitys ja valaistus.					
III	1	K. Asetus 22/6 1916	b	Polttopuut 35,000 —	
III	2			Valaistus 24,000 —	
			<i>III Luku. Smk 59,000: —</i>		
5 P.L. Smk 957,718: 02					
			Siirros	7,098,955 98	

P.L.

				Siirros	7,098,955	98
				Kuudes pääluokka.		
				Yleiset rasitukset.		
				Kyydinpito.		
I	1	Kuv. päät. 14/4 1908 Välikirja 14/4 1915	b	Urakka, 4 hevosta	1,900	—
				<i>I Luku. Smk 1,900: —</i>		
				Kruununverot.		
II	1	Päät. kaup. valit. 19/12 1757 58 § K. S:in päät. 15/5 1899	b	Karjaverot ja kylvömaksu	54	96
				<i>II Luku. Smk 54: 96</i>		
				Majoitus.		
III	1	Majoit. ohjes. 19/1 1876 Kvsto 11/3 1879	b	Majoituskustannukset	198,000	—
				Majoituslautakunta.		
III	2			Palkkaukset:		
				1 Puheenjohtaja	3,000: —	
				1 Sihteeri	2,000: —	
				1 Majoitusmestari	2,000: —	
				1 Kielenkääntäjä	1,800: —	
				1 Vahtimestari	1,200: —	
			b*	Palkanlisäystä puheenjohtajalle, sihteerille, majoitusmestarille ja kielenkääntäjälle sota-aikana à 425: — kuukaudessa	5,100: —	15,100
III	3	1886 v:n rahas. Kvsto 30/12 1907 30/12 1913 22/9 1914 16/2 1915 16/5 1916	c & d	Tarverahat ja arvaamattomat menot		900
				<i>III Luku. Smk 214,000: —</i>		
				6 P.L. Smk 215,954: 96		
				Siirros	7,314,910	94

7 P.L.

				Siirros		7,314,910 ⁹⁴	
Seitsemäs pääluokka.							
Terveyden- ja sairaanhoito.							
Terveydenhoitolautakunta.							
I	1			Palkkaukset:			
		Kvsto ^{29/11} 1904	b	Puheenjohtaja, palkkiota	3,000:—		
		S:n ^{22/9} 1908 ^{30/12} 1908	b	4 Jäsentä à 20 mk joka kokouk- selta	4,000:—		
		S:n ^{30/12} 1911 ^{30/12} 1912 ^{30/12} 1913 ^{1/8} 1916	b	1 Sihteeri	4,000:—		
			b	1 Puhtaaksikirjoittajatar	1,500:—		
			b	1 Vahtimestari, palkkiota 1,200:— henkilökoht. palkanlis. 300:—	1,500:—		
		S:n ^{29/12} 1914	b	1 Päivystäjä	1,500:—		
		S:n ^{15/5} 1913	b	1 Toimistoapulainen	2,000:—	17,500—	
I	2			Polttoaineet		1,100—	
I	3			Valaistus		360—	
I	4		c	Vedenkulutus		100—	
I	5			Tarverahat		7,500—	
<i>I Luku. Smk 26,560:—</i>							
Lääkärit ja sairaanhoitajat.							
II	1			Palkkaukset:			
		S:n ^{24/10} 1893	b	Ensim. kaup.lääk., palkkaa 6,000:— palkkiota	4,000:—		
			b	korotusta 10 vuoden palveluksesta	2,000:—	12,000:—	
			b	Toinen kaupunginlääkäri 4,500:— korotusta 5 v:n palve- lukselta	450:—	4,950:—	
		K. S:n päät. ^{5/2} 1910	b	Sijaisen palkkaamis. toisen kaup. lääkäriin kesäloman aikana	375:—		
		Kvsto ^{11/5} 1909 ^{30/12} 1910 ^{28/3} 1916	b	1 Terveydenhoidontarkastaja	8,000:—		
		S:n ^{15/5} 1913	b	Viransijaisen palkkaamis. terveyden- hoidontark. kesäloman aikana ..	600:—		
		1886 v:n rahas.	b	2 Aluelääkäriä à 3,000:—	6,000:—		
		Kvsto ^{10/4} 1898 ^{20/10} 1903 ^{14/11} 1911 ^{20/12} 1911	b	5 S:n à 4,000:—	20,000:—		
					Siirros	51,925:—	7,341,470 ⁹⁴

P.L.

	II	1			Siirros	51,925: —	7,341,470	94
			Kvsto 9/4 1889	b	1 Naispuolinen lääkäri	3,000: —		
			S:n 30/12 1909	}	b	1 Aluelääkäri Bölessä	1,500: —	
			30/12 1911					
			S:n 19/4 1898	}	b	Palkkioita viransijaisille aluelääkärien kesäloman aikana	2,400: —	
			30/12 1911					
			S:n 15/11 1904	}	b	2 Lääkäriä kaupungin kansakouluissa (ks. IX. Opetus- ja sivistyslaitokset).		
			21/2 1911					
			S:n 30/12 1913	}	b	1 Kättilö	1,000: —	
			S:n 30/12 1907					
			30/12 1908					
			30/12 1911					
			Kuv. päät. 12/5 1916	b	1 Lääkäri kasvattilasten hoitoa vart.	1,200: —		
			Kvsto 22/12 1911	b	1 Apulainen esim. kaupunginlääkärille kasvattilasten hoidon tarkastamisessa, palkkaa .. 2,000: — matkarahoja	125: —	2,125: —	76,650
	II	2	S:n 30/12 1909	b	Bölessä olev. huoneiston vuokra, siivoam., lämmit., valaist., puhelin y. m.		1,200	—
	II	3		c	Toisen kaupunginlääkäri virkahuoneiston vuokra		800	—
	II	4		c	Sairaanhoitotarvikkeet ja desinfiomisaineet kätilölle		100	—
	II	5	S:n 17/3 1908	b	Matkakulut ja sairaanhoitotarvikkeet		800	—
	II	6		c	Kunnan 8 sairaanhoitajattaren raitiotievuosiliput ä 125: —		1,125	—
	II	7	S:n 30/12 1907	}	b	Lääkäripäivystys sunnuntaisin ja pyhäpäivin ..	1,200	—
			30/12 1910					
	II	8	S:n 5/10 1909	b	Palkkiota lääkäreille yökäynneistä		2,000	—
<i>II Luku. Smk 83,875: —</i>								
Terveyspoliisi.								
	III	1			Palkkaukset:			
			S:n 13/12 1904	}	b	1 Työtarkastaja	3,000: —	
				}	b	1 Naispuolinen työtarkastaja	3,000: —	
			S:n 11/3 1913					
			1886 v:n rahas. Kvsto 30/12 1911	}	b	1 Ylikaitsija	2,800: —	
				}	b	korotusta 10 v:n palveluksesta	500: —	3,300: —
					Siirros	10,300: —	7,425,345	94

7 P.L.	III	1			Siirros	10,300: —	7,425,345 94	
			1886 v:n rahas. Kvsto ^{16/3} 1909 ^{16/4} 1912	b	2 Kaitsijaa à	2,500: —		
						korotusta 10 v:n pal- veluksesta à	500: —	6,000: —
						1 Kaitsija	2,500: —	
						korotusta 5 v:n pal- veluksesta	250: —	
						korotusta 10 v:n pal- veluksesta ^{1/7} :stä 1917	125: —	2,875: —
						3 Kaitsijaa à	2,500: —	
						korotusta 5 v:n pal- veluksesta à	250: —	8,250: —
						1 Kaitsija	2,500: —	
						korotusta 5 v:n pal- veluksesta ^{1/3} :stä 1917	208: 33	2,708: 33
						1 Kaitsija	2,500: —	
				korotusta 5 v:n pal- veluksesta ^{1/8} :sta 1917	104: 16	2,604: 16		
		S:n ^{14/3} 1912	b	3 Nuor. kaitsijaa à	2,000: —			
					korotusta 5 v:n palve- lukselta ^{1/7} :stä 1917 à	100: —	6,300: —	
					2 Nuorempaa kaitsijaa à	2,000: —	4,000: —	
					1 Desinfiomisen johtaja	2,500: —		
				korotusta 5 v:n palve- lukselta ^{1/2} :sta 1917	229: 16	2,729: 16		
		S:n ^{22/12} 1911 ^{29/12} 1913	b	1 Desinfiointsija	2,000: —			
					korotusta 5 v:n palve- lukselta ^{1/5} :stä 1917	133: 33	2,133: 33	
					2 Desinfiointsijaa à 2,000; —	4,000: —		
				2 Tartuntatautisten asuntojen puh- distajatarta à 1,000: —	2,000: —	53,899 98		
III	2	S:n ^{29/12} 1914	b	Työtarkastajain ja kaitsijain raitiotievuosili- put		1,625 —		
III	3		c	Kotien desinfiominen		18,000 —		
<i>III Luku. Smk 73,524: 98</i>								
Asuntotarkastus.								
IV	1			Palkkaukset:				
			b	1 Asuntotarkastaja, avoinna *)	—			
		S:n ^{2/3} 1915			1 Miespuolinen tarkastusapulainen	3,600: —		
					1 Naispuolinen tarkastusapulainen	2,100: —		
					1 Kanslia-apulainen	1,200: —	6,900 —	
						Siirros	7,505,770 92	

*) Virkaa hoitaa toistaiseksi avustava rakennustarkastaja.

P.L.

					Siirros	7,505,770	92	
IV	2		c	Tarkastusapulaisten raitiotievuosiliput		250	—	
IV	3			Tarverahat		400	—	
				<i>IV Luku. Smk 7,550: —</i>				
				Poliklinikat ja muu sairaanhoito.				
V	1	Kvsto 29/12 1905 30/12 1910	b	Erinäiset poliklinikat:				
				Kallion lastenpoliklinikan määräraha	4,000: —			
		S:n 29/12 1915	b	Eiran sairaalan silmäpoliklinikan määräraha 5,500: —				
				Päivämaksuja varattom. sairaiden puolesta tilitysvelvollisuudella ..	2,000: —	7,500: —		
		S:n 30/12 1912	b & c	Määräraha Kallion silmäpoliklinikan voimassapitoon		7,700: —		
		S:n 28/5 1907 30/12 1912	b	Määräraha korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikkaa varten		5,700: —		
				Määräraha 10 sairassijaa varten t:rien O. A. Boijen ja W. Parviaisen lapsenpäästölaitoksessa	18,540: —			
		S:n 15/12 1903 30/12 1907 30/12 1908	b	Kalliinajanlisäystä	3,650: —	22,190: —		
				Sairassijain varaamiseksi t:ri J. Silfvastin silmäsaaralassa	5,000: —			
		S:n 30/12 1911	b*	Määräraha Diakonissalaitoksen koidille H:gin kaupungista olevia tuberkelitautisia lapsia varten ..	1,650: —	53,740	—	
V	2	S:n 29/12 1905 30/12 1910 30/12 1912	b	Määräraha Marian sairaalan tuberkulosipoliklinikkaa ja huoltolaa varten		30,000	—	
V	3	S:n 30/4 1912		b	Määräraha Oulunkylän kesäpäiväparantolaa varten		16,000	—
V	4	S:n 30/12 1908 30/12 1910	b	Kätilöavun kustantamiseksi varattomille kotonaan		3,000	—	
					<i>V Luku. Smk 102,740: —</i>			
				Terveystoimisto.				
VI	1			Palkkaukset:				
		S:n 8/10 1907 2/11 1915	b	1 Ylilääkäri	6,000: —			
				Viransijaisen palkkaamiseen ylilääkärin kesäloman aikana	250: —			
					Siirros	6,250: —	7,609,160	92

7 P.L.		VI	1			Siirros	6,250: —	7,609,160 92
						1 Johtaja	4,500: —	
						1 Assistentti	3,000: —	
						Viransijaisen palkkaamiseen assis-		
						tentin kesäloman aikana	250: —	
						1 Naistarkastaja	3,000: —	
						1 Sairaanhoidajatar	2,000: —	
						1 Naisapulainen	2,000: —	
						3 Vanhempaa kaitsijaa à 2,500: —		
						korotusta 5 v:n palve-		
						luksesta à	250: —	8,250: —
						1 Vanh. kaitsija	2,500: —	
						korotusta 5 v:n palve-		
						luksesta 1/3:sta 1917	208: 33	2,708: 33
						1 Nuorempi kaitsija	2,000: —	
						korotusta 5 v:n palve-		
						luksesta 1/3:sta 1917	166: 66	2,166: 66
						1 Nuorempi kaitsija	2,000: —	
						1 Vahtimestari	1,800: —	
						1 Siivoojatar	600: —	38,524 99
		VI	2			Polttoaineet		900 —
		VI	3			Valaistus		420 —
		VI	4		c	Vaatteiden pesu, puhdistus y. m.		350 —
		VI	5			Lääkkeet, raitiotieliput, kaluston kunnossapito		
						y. m.		2,200 —
		VI	6		c*	Terveystoimiston pelastustoimintaa varten		5,000 —
		VI	7	S:n 14/3 1916	b	Sukupuolitautisten naisten kuljetus sairaalaan		2,400 —
						<i>VI Luku. Smk 49,794: 99</i>		
						Terveydellisten tutkimusten laboratorio.		
		VII	1			Palkkaukset:		
						1 Kemiällisen osaston, samalla labo-		
						ratoonin johtaja	9,000: —	
						1 Assistentti	4,800: —	
						1 Laboraattori	2,400: —	
						korotusta 5 v:n palve-		
						luksesta	240: —	2,640: —
						1 Näytteidenottaja	1,800: —	
						1 Puhtaaksikirj. ja kassanhoitajatar	1,500: —	
						Siirros	19,740: —	7,658,955 91

P.L.	VII	1			Siirros	19,740:—	7,658,955 91	
			Kvsto ^{30/12 1907} ^{30/12 1909} ^{30/12 1913} ^{28/3 1916} } <i>b&c</i>	Tilapäisten apulaisten palkkaami- seen	3,000:—			
				1 Vahtimestari, paitsiasun- toa, lämpöä ja valoa	1,700:—			
					näytteiden vastaan- otosta öiseen aikaan	100:—		
					henkilökoht. palkanlis.	300:—	2,100:—	
				S:n ^{17/11 1908} ^{28/3 1916} } <i>b</i>	1 Bakteriologisen osas- ton johtaja	5,000:—		
				korotusta 5 v:n palve- luksesta	500:—			
				korotusta 10 v:n palve- luksesta ^{1/2} :sta 1917	458: 33	5,958: 33		
			S:n ^{17/11 1908} } <i>b</i>	Bakteriologin viransijaisen palkkio kesäloman aikana	400:—			
			S:n ^{30/12 1907} ^{30/12 1912} } <i>b</i>	1 Vahtimestarinapulainen	900:—		32,098 33	
VII	2		<i>c</i> {	Vedenkulutus		450	—	
VII	3			Polttoaineet		4,000	—	
VII	4			Valaistus		600	—	
VII	5			Koneiden ja kirjakokoelman kunnossap., näyttei- den y. m. ostoon, siirtomääräraha		6,000	—	
VII	6			Tarverahat, siivoaminen y. m.		2,000	—	
<i>VII Luku. Smk 45,148: 33</i>								
Lihantarkastusasema.								
VIII	1			Palkkaukset:				
			<i>b</i> {	1 Johtaja, bakteriologi, avoinna *)	—:—			
				1 Vanhempi tarkastuseläinlääkäri	6,000:—			
				1 Nuorempi s:n	4,000:—			
				1 Kassanhoitaja	3,000:—			
				1 Päiväkirjanpitäjä	1,800:—			
				3 Trikinientutkijaa à 1,800:—	5,400:—			
				1 Halliesimies	2,400:—			
				2 Leimaajaa à 1,500	3,000:—			
				4 Kantajaa à 1,500	6,000:—			
				1 Laboratorin vahtimestari	2,000:—			
				1 Näytteidenottaja	1,500:—			
				1 Tarkastusapulainen	1,500:—			
				<i>c</i> {	Ylimäär. henkilökunta	27,400:—		
					Kesäloman aikaiset viransijaiset	1,500:—	65,500	—
						Siirros	7,769,604 24	

*) Virkaa hoitaa toistaiseksi kunnan teurastamon johtaja.

7 P.L.

				Siirros	7,769,604 24
VIII	2	Välikirjan muk.	c	Vuokra	18,675 —
VIII	3			Valaistus	1,440 —
VIII	4			Kaasu ja höyry	1,700 —
VIII	5			Vedenkulutus	300 —
VIII	6			Sisustuksen ja kaluston täydennys sekä korjaukset	2,000 —
VIII	7			Leimasimet, niiden korjaus ja leimasinväri	1,500 —
VIII	8			Tarkastuslippujen, lomakkeiden y. m. painatus ..	2,500 —
VIII	9			Hylkylihan poiskuljetus	1,200 —
VIII	10			Siivoaminen ja pesu	2,000 —
VIII	11			Sekalaiset menot	2,500 —
				<i>VIII Luku. Smk 99,315: —</i>	
				Rokotusainevarasto.	
IX	1		c	Määräraha rokotusvelvollisuuden täyttämisen valvontaa varten	400 —
IX	2			Määräraha huoneistojen hankkimiseksi rokotusta varten ja niiden siivoamiseen	1,000 —
				<i>IX Luku. Smk 1,400: —</i>	
				Sekalaista.	
X	1	Kvsto 10/6 1913	b	Määräraha kaupungin varasairaalan vartioimista y. m. varten	1,200 —
X	2			S:n kulkutautien vastustamiseksi	10,000 —
X	3			Tilapäisten sairaalan käymäläin y. m. puhtaana-pito	1,000 —
X	4			Määräraha desinfioimismajalaa varten	5,000 —
X	5			Rottien tappamiseen kaupung. omistamissa taloissa ..	2,000 —
X	6			Kunnan teurastamon johtaja, palkkaa	8,000: —
				vuokrakorvausta	2,000: —
					10,000 —
				<i>X Luku. Smk 29,200: —</i>	
				Siirros	7,834,019 24

P.L.					Siirros	
					7,834,019	24
				Helsingin kaupungin Sairaalaylihallitus.		
XI	1			<i>Palkkaukset:</i>		
		1915 v:n rahas.	b	Puheenjohtajan palkkio	3,000: —	
				Palkkiota hallituksen jäsenille, 20 mk kultakin kokoukselta	1,500: —	
XI	2			Sairaalatarkastaja	10,000: —	14,500 —
				Kanslia-apulainen, tarverahat ja vahtimestari ..		2,500 —
				<i>XI Luku. Smk 17,000: —.</i>		
				Marian sairaala.		
XII	1			<i>Palkkaukset:</i>		
		1908 v:n rahas.	b	1 Ylilääkäri sisätautien osastolla, laitoksen joh- taja	8,000: —	
		Kvsto 17/10 1905		korotusta 10 v:n pal- veluksesta	1,600: —	9,600: —
		30/12 1909		Viransijaisuuspalkkio alilääkärille ylilääkärin kesäloman ajalta	400: —	
		30/12 1913		1 Alilääkäri sisätautien osastolla	4,500: —	
				korotusta 10 vuoden palveluksesta	900: —	5,400: —
				Viransijaisen palkkaamiseksi alilää- kärin kesäloman aikana	300: —	
				3 Assistenttilääkäreitä sisätaut. osast. ä 3,300: —	9,900: —	
				Viransijaist. palkkaamis. assistentti- lääkärin kesäloman aik. ä 200: —	600: —	
				1 Ylilääkäri kirurgisella osastolla	6,000: —	
				korotusta 10 v:n pal- veluksesta	1,200: —	7,200: —
				Viransijaisuuspalkkio ylilääkärin ke- säloman aikana	350: —	
		1908 v:n rahas.	b	1 Vanhempi assistenttilääk. kirurgi- sella osastolla	3,000: —	
		Kvsto 30/12 1909		Viransijaisuuspalkkio vanhemman assistenttilääk. kesäloman aikana	250: —	
		30/12 1910				
		30/12 1911				
		30/12 1912				
		30/12 1913				
		29/12 1914		1 Nuorempi assistenttilääkäri kirur- gisella osastolla	2,400: —	
				Siirros	39,400: —	7,851,019 24

7 P.L.

XII

1

				Siirros	39,400:—	7,851,019 24
				Viransijaisen palkkio nuoremman assistenttilääkärin kesäloman aik.	200:—	
				2 Amanuenssia kirurgisella osastolla à 1,200:—	2,400:—	
		Kvsto	$\left. \begin{array}{l} 30/12\ 1912 \\ 30/12\ 1913 \end{array} \right\} b \& c$	Päivystyksestä 5:— kerralta	1,825:—	
				1 Lääkäri lastenosastolla	3,600:—	
				1 Amanuenssi lastenosastolla	2,400:—	
		S:n	$\left. \begin{array}{l} 3/10\ 1911 \end{array} \right\} b$	1 Röntgenapulainen	2,400:—	
				1 Ylihoitajatar 1,500:— korotusta 5 v:n palve- luksesta 150:—	1,650:—	
				8 Osastohoitajatar sisätautien osas- tolla à 840:—	6,720:—	
				Korotusta 2 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta	336:—	
				Korotusta 3 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	252:—	
				1 Päivystävä yöhoitajatar sisätautien osastolla	840:—	
				1 Hoitajatar sisätautien poliklini- kassa, samalla velvollinen avusta- maan Röntgen-osastolla	840:—	
		1908 v:n rahas.	$\left. \begin{array}{l} Kvsto\ 30/12\ 1909 \\ 30/12\ 1910 \\ 30/12\ 1911 \\ 30/12\ 1912 \\ 30/12\ 1913 \\ 29/12\ 1914 \\ 29/12\ 1915 \end{array} \right\} b \& c$	9 Alihoitajatar sisätautien osastolla à 540:—	4,860:—	
				Korotusta 3 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta	360:—	
				Korotusta 1 hoitajattarelle 5 v:n pal- veluksesta	60:—	
				8 Yöhoitajatar sisätautien osas- tolla à 540:—	4,320:—	
				1 Leikkaushoitajatar kirurgisella osastolla	840:—	
				2 Osastohoitajatar kirurgisella osas- tolla à 840:—	1,680:—	
				Korotus 1 hoitajattarelle 5 v:n pal- veluksesta	84:—	
				Korotusta 1 hoitajattarelle 5 v:n pal- veluksesta $\frac{1}{11}$:stä 1917	14:—	
				1 Hoitajatar kirurgisessa poliklini- kassa, samalla velvollinen avusta- maan Röntgen-osastolla	840:—	
				Korotus 5 v:n palveluksesta	84:—	
				3 Alihoitajatar kirurgisella osas- tolla à 540:—	1,620:—	
				Siirros	77,625:—	7,851,019 24

P.L.

XII

1

				Siiros	77,625:—	7,851,019	24
				2 Yöhoitajatarta kirurgisella osastolla à 540:—	1,080:—		
				1 Osastohoitajatar lastenosastolla	840:—		
				korotusta 10 v:n palveluksesta	168:—	1,008:—	
				3 Alihoitajatarta lastenosastolla à 540:—	1,620:—		
				2 Yöhoitajatarta lastenosastolla à 540:—	1,080:—		
				1 Hieroja sisätautien osastolla	1,200:—		
				1 Hieroja kirurgisella osastolla	1,000:—		
				Ylimääräinen sairaanhoito henkilökunnan sairastuessa	2,000:—		
				Vaatusapua hoitajattarille à 60:—	2,580:—		
				1 Toimitsija	4,000:—		
				korotus 10 v:n palveluksesta	1,000:—	5,000:—	
				1 Toimitsijan apulainen	1,800:—		
				vuokratuloja	360:—	2,160:—	
				50 hengen ruoka à 1:60 (lääkärit ja hoitajattaret)	29,200:—		
				12 hengen ruoka à 1:60 (toisen vuoden oppilaat)	7,008:—		
				50 %:n kalliinaj.lisäys ruokarahaan	18,104:—		
				1 Kylvettäjätär	300:—		
				19 Siivoojatarta à 300:—	5,700:—		
				1 Liinavaatevaraston johtajatar	480:—		
				henkilökoht. palkanlis.	600:—	1,080:—	
				1 Ompelijatar, samalla liinavaatevaraston johtajattaren apul.	420:—		
				3 Ompelijatarta à 360:—	1,080:—		
				3 Pesijätärtä à 360:—	1,080:—		
				12 Pesijätärtä à 300:—	3,600:—		
				3 Tarjoilijatarta à 300:—	900:—		
				1 Koneenkäyttäjä	2,400:—		
				1 Koneenkäyttäjä	1,800:—		
				2 Lämmittäjää à 600:—	1,200:—		
				1 Lämmittäjä	540:—		
				1 Lämmittäjä 6 kuukauden aikana à 50:— kuukaudessa	300:—		
				1 Vahtimestari	730:—		
				henkilökoht. palk. lis.	180:—	910:—	
				Siiros	171,975:—	7,851,019	24

7 P.L.

XII	1			Siirros 171,975:—	7,851,019 24
		1908 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1909 ^{30/12} 1911 ^{30/12} 1912 ^{30/12} 1913 ^{29/12} 1914	b	1 Ovenvartija, sam. portinvartija .. 900:— 1 Ruumiinavausapulainen 600:— 9 Renkiä à 480:— 4,320:— 1 Portinvartija 480:— 1 Klosetintyhjentäjätär 396:— 1 Yövärtija 600:— 60 hengen ruoka à 1:15 25,185:— 1 hengen ruoka 6 kuuk. à 1:15 208:15 c* 50 %:n kalliinaj.lisäys ruokaraahan 12,696:55	217,360 70
XII	2	1908 v:n rahas. Kvsto ^{29/12} 1914	b&c	<i>Ruuanpito:</i> 1 Emännöitsijä 1,500:— 1 Emännöitsij. apulainen 1,000:— henkilökoht. palkanlis. 200:— 1,200:— 1 Keittäjätar 480:— 1 Keittäjätar 420:— 2 Keittäjätartä, à 360:— 720:— 8 Palvelijatarä à 300:— 2,400:— 1 Leipojatar 420:— 1 Leipojatar 360:— 16 hengen ruoka à 1:15 6,716:— 24 potilaan ruoka à 1:60 14,016:— 250 potilaan ruoka à 1:15 104,937:50 40 potilaan ruoka à —:65 9,490:— c* 50 %:n kalliinaj.lisäys ruokaraahan 67,579:75	210,239 25
XII	3			<i>Lämpö ja valo:</i> Lämpö (2,510 sylvä halkoja à 70:— Smk 175,700:—, kaasu 4,600:—) 180,300	180,300
XII	4		e	Valo 18,000	18,000
XII	5		c*	<i>Lääketarpeet:</i> Lääkkeet ja sidetarvikkeet 34,600:— 50 %:n kalliinajanlisäys 17,300:—	51,900
XII	6			Konekalut, kunnossapito ja osto 6,500	6,500
XII	7		c*	Desinfioimisaineet, lysoli y. m. 3,000:— 50:n %:n kalliinajanlisäys 1,500:—	4,500
XII	8			Röntgen-osaston vuosikulut 2,000	2,000
XII	9			Seerumitutkimus 1,200	1,200
XII	10			<i>Kaluston kunnossapito</i> 25,000	25,000
				Siirros	8,568,019 19

P.L.

				Siirros	8,568,019 19	
				<i>Erinäiset menot:</i>		
XII	11	c	{	Pesu (saippua ja suuda)	22,000 —	
XII	12			Vesi	10,300 —	
XII	13			Puhtaanapito	1,200 —	
XII	14			Hevosen elatus	700 —	
XII	15	d		Arvaamattomia menoja	16,000 —	
				<i>Desinfioimislaitos:</i>		
XII	16			Palkkaukset:		
		1908 v:n rahas.	b	1 Esimies (koneenkäytt.) 1,200: — henkilökoht. palkanlis. 180: —	1,380: —	
				1 Apulainen	480: —	1,860 —
XII	17	c	{	Polttoaineet	1,600 —	
XII	18			Hevosen elatus	700 —	
XII	19			Desinfioimisaineet	1,000: —	
			c*	50 %:n korotus	500: —	1,500 —
XII	20	e		2 hengen ruoka à 1: 15	839: 50	
			c*	50 %:n kalliinajanlisäys	419: 75	1,259 25
XII	21			Hevosen ostoon	1,600 —	
				<i>Oppilaskoulu:</i>		
XII	22			Palkkaukset:		
		1908 v:n rahas.	b	1 Johtajatar, samalla velvollinen avustam. inventtauksessa	840: —	
				1 Palvelijatar	300: —	1,140 —
XII	23	c	{	Polttopuut ja kaasu	2,000 —	
XII	24			Vaatteiden pesu ja silitys	1,200 —	
XII	25			Kalusto	400 —	
XII	26			13 hengen ruoka à 1: 60	7,592: —	
					1 hengen ruoka à 1: 15	419: 75
					50 %:n kalliinajanlisäys	4,005: 90
XII	27			Oppilaiden opetus ja opetusvälineiden osto	1,500 —	
XII	28			Sekalaiset menot	300 —	
XII	29			<i>Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle</i>	4,300 —	
				<i>Muist.</i> Sisätautien osaston alilääkäri ja 2 assistenttia, kirurgisen osaston molemmat assistenttilääkärit ja amanuenssi saavat vapaan asunnon,		
				Siirros	8,649,596 09	

7 P.L.

XII

1

Siirros

8,649,596 09

lämmön, valon, makuuvaatteet ja ruuan sekä vuode-
linnasten pesun; ylihoitajatar, oppilaskoulun johtaja-
tar, sairaanhoitajattaret, oppilaskoulun oppilaat, kyl-
vettäjäitä, liinavaatevaraston hoitajatar, ompelijatta-
ret, siivoojattaret, tarjoilijattaret, oppilaskoulun pal-
velijatar, pesijättäret, kaikki ruokalan palveluk-
sessa olevat henkilöt, ovenvartija, ruumiinavaus-
apulainen, portinvartija, lämmittäjät, rengit, desin-
fioimislaitoksen johtaja ja hänen apulaisensa saavat
vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja pesun. Yksi
sisätautien osaston assistenttilääkäri sekä yövartija
saavat vapaan ruuan, ei asuntoa. Toimitsija ja koneen-
käyttäjät saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon
sekä ovat oikeutetut käyttämään sairaalan pesulai-
tosta, mutta eivät saa maksutonta vaatteiden pesua;
vahtimestari saa vapaan asunnon, lämmön, valon ja
ruuan sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesu-
laitosta.

XII Luku. Smk 798,576: 85

Kulkutautisairaala.

Palkkaukset:

1 Yililääkäri	9,000: —
1 Alilääkäri	6,000: —
1 Vanh. assistenttilääkäri	3,600: —
1 Nuor. assistenttilääkäri	3,000: —
1 Ylihoitajatar	1,500: —
9 Osastohoitajataria à 900: —	8,100: —
Korotusta 1 osastohoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	90: —
1 Päivystävä yöhoitajatar	900: —
22 Alihoitajataria à 600: —	13,200: —
Korotusta 3 alihoitajattarelle 5 v:n palveluksesta à 60: —	180: —
13 Yöhoitajataria à 600: —	7,800: —
Ylimääräinen sairaanhoito ja opetus- kurssit	6,000: —
Vaatetusapua hoitajatt:lle à 60: —	2,760: —
1 Toimitsija	4,000: —
1 Konttoriapulainen	1,800: —
2 Puhelimenhoitajataria à 780: —	1,560: —
1 Liinavaatevarastonhoitajatar	1,200: —
51 hengen ruoka à 1: 60	29,784: —
c* 50 %:n kalliinaj.lisäys ruokarahaan	14,892: —
15 Siivoojataria à 300: —	4,500: —
1 Siivoojatar desinfiom. varten ..	360: —
2 Siivoojataria s:n à 300: —	600: —

1913 v:n raha- b & c

Siirros 120,826: —

8,649,596 09

P.L.	XIII	1						
							Siiros 120,826:—	8,649,596 09
			1913 v:n rahas. b & c					
					1 Ompelijatar, samalla liinavaateva- raston hoitajatt. apulainen		480:—	
					2 Ompelijatarta à 360:—		720:—	
					1 Silittäjätär		360:—	
					8 Pesijätärtä à 360:—		2,880:—	
					1 Koneenkäyttäjä		2,400:—	
					1 Koneenkäyttäjäapulainen		1,800:—	
					2 Lämmittäjää à 600:—		1,200:—	
					1 Ylimäär. lämmittäjä 12 kuuk. . .		600:—	
					1 Ylimäär. lämmittäjä 6 kuuk.		300:—	
					1 Vahtimestari		900:—	
					1 Ovenvartija		900:—	
					1 Portinvartija		480:—	
					6 Renkiä à 480:—		2,880:—	
					1 Renki, samalla desinfioitsijan apulainen		540:—	
					1 Yövärtija		480:—	
					1 Desinfioitsija		1,200:—	
					1 Autonohjaaja		1,200:—	
					1 Huonekalupuuseppä		1,680:—	
					Kesäloman hankkimiseksi palvelus- kunnalle		3,600:—	
					46 hengen ruoka koko vuodelta, yhden 1/2 vuodelta à 1:15	19,518: 40		
				c*	50 %:n kalliinajanlis. ruokarahaan	9,759: 20		174,703 60
	XIII	2	1913 v:n rahas. b & c		<i>Ruuanpito:</i>			
					1 Emännöitsijä	1,500:—		
					1 Emännöitsijän apulainen	720:—		
					2 Keittäjätärtä à 420:—	840:—		
					1 Keittäjätär	360:—		
					1 Leipojatar	420:—		
					6 Palvelijatarta à 300:—	1,800:—		
					Kesäloman hankkimiseksi keittiö- henkilökunnalle	400:—		
					2 hengen ruoka à 1:60	1,168:—		
				c	10 hengen ruoka à 1:15	4,197: 50		
					Potilaiden ruoka	72,000:—		
				c*	50 %:n kalliinajanlis. ruokarahaan	38,682: 75		122,088 25
							Siiros	8,946,387 94

7 P.L.

					Siirros	8,946,387 94
					<i>Lämpö ja valo:</i>	
XIII	3			Lämpö a) halot	112,000: —	
				b) hiilet ja kaasu	3,800: —	115,800 —
XIII	4			Valo (sähkö- ja kaasuvälo)		14,400 —
					<i>Lääketarpeet:</i>	
XIII	5			Lääkkeet ja sidetarvikkeet		16,000 —
XIII	6			Konekalut, kunnossapito ja osto		1,500 —
			c	<i>Kaluston kunnossapito</i>		28,000 —
XIII	8			<i>Hevosten ja koe-eläinten elatus</i>		3,000 —
					<i>Erinäiset menot:</i>	
XIII	9			Pesu (saippua, suopa ja suuda)		9,000 —
XIII	10			Vesi		10,000 —
XIII	11			Desinfiointi		8,000 —
XIII	12			Puhtaanapito, lumen auraaminen ja istutusten kunnossapito		1,000 —
XIII	13			Sekalaiset menot		17,000 —
				<i>Muist.</i> Ylilääkäri, alilääkäri, toimitsija, koneenkäyttäjä, koneenkäyttäjäapulainen ja huonekalupuu-seppä saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon; vanhempi ja nuorempi assistenttilääkäri, ylihoitajat, kaikki sairaanhoitajattaret, puhelimenhoitajattaret, linnaaatevaraston hoitajat, siivoojattaret, ompelijattaret, silittäjät, pesijättaret, lämmittäjät, vahtimestari, ovenvartija, portinvartija, rengit, yövartija, desinfiointisija ja autonohjaja sekä kaikki ruokalan palveluksessa olevat henkilöt saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja vaatteiden pesun sairaalassa.		
				<i>XIII Luku. Smk 520,491: 85</i>		
				Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsairaala.		
				<i>Palkkaukset:</i>		
XIV	1			1 Ylilääkäri, sairaalan johtaja	5,500: —	
		Kvsto 8/10 1912	b	lääkärinhoidosta Greijuksen lisäsairaalassa	1,000: —	6,500: —
					Siirros	6,500: — 9,170,087 94

P.L.

XIV

1

Kvsto ^{8/10} 1912 *b & c*

	Siirros	6,500: —	9,170,087 94
1	Assistenttilääkäri	2,400: —	
1	Assistenttilääkäri	3,600: —	
1	Ylihoitajatar mielisai- raalassa	1,500: —	
	korotusta 10 vuoden palveluksesta	300: —	1,800: —
1	Osastohoitajatar mielisairaalassa	840: —	
19	Hoitajattaria mielisairaalassa à 40 mk kuukaudessa		9,120: —
	Korotusta 3 hoitajattarelle 10 v:n pal- veluksesta	360: —	
	Korotus 1 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta ^{1/9} :stä 1917	40: —	
	Korotus 2 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta ^{1/11} :stä 1917	40: —	
	Korotus 9 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	540: —	
	Korotus 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta ^{1/1} — ^{31/8} 1917	40: —	
	Korotus 2 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta ^{1/1} — ^{31/10} 1917	100: —	
	Korot. 1 hoitajattarelle 5 v:n palv. ^{1/5} :stä 1917	40: —	
	Korot. 1 hoitajattarelle 5 v:n palv. ^{1/6} :sta 1917	35: —	
19	hoitajattaren viransijaisten palk- kaamiseen kesäloman ajaksi	760: —	
2	Siivoojatarta mielisairaalassa à 300: —	600: —	
	Viransijaisten palkkaamiseen siivoo- jattarten kesäloman aikana	25: —	
4	Mieshoitajaa à 720: —	2,880: —	
	Korotusta 1 hoitajalle 5 v:n palve- lukselta	72: —	
	Korotusta 1 hoitajalle 5 v:n palve- lukselta ^{1/11} :stä 1917	12: —	
	Viransijaisten palkkaamiseen	240: —	
4	Vanhempaa osastohoitajattaria ylei- sellä osastolla à 840: —	3,360: —	
1	Vanhempi osastohoitajatar Grei- juksessa	900: —	
	Korotusta 2 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta à 168: —	336: —	
	Siirros	34,640: —	9,170,087 94

7 P.L.	XIV	1						
						Siirros	34,640: —	9,170,087 94
						Korotusta 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	84: —	
						4 Hoitajattaren viransijaisten palkkaamiseen	280: —	
						1 Hoitajattaren viransijaisen palkkaamiseen	75: —	
						1 Nuor. osastohoitajatar 600: — korot. 5 v:n palveluksesta	60: —	660: —
						1 Hoitajattaren viransijaisen palkkaamiseen	50: —	
						18 Hoitajattaren yleisellä osastolla à 480: —	8,640: —	
						Korot. 1 hoitajattarelle 5 v:n palv. 1/8:stä 1917	20: —	
						Korot. 1 hoitajattarelle 5 v:n palv. 1/9:stä 1917	16: —	
						Korot. 1 hoitajattarelle 5 v:n palv. 1/11:stä 1917	8: —	
						Korot. 1 hoitajattarelle 5 v:n palv. 1/12:stä 1917	4: —	
						18 hoitajattaren sijaisten palkkaamiseen	720: —	
						6 Yleisen osaston siivoojattaria à 300: —	1,800: —	
						Siivoojattarten kesäloman aikaisten sijaisten palkkaamiseen	75: —	
						1 Hierojatar	1,200: —	
						Ylimääräinen sairaanhoito hoitohenkilökunn. ja palvelijast. sairastuessa	600: —	
						Vaatetusapua hoitajattarille ja hoitajille à 60: —	2,940: —	
						1 Toimitsija	4,000: —	
						Greijuksen toimitsijan tehtävistä	600: —	4,600: —
						1 Toimitsijan apulainen 2,000: — vuokratuhoja	600: —	2,600: —
						46 hengen ruoka à 1: 60	26,864: —	
						12 s:n s:n à 1: 15	5,037: —	
						40 0/0:n kalliinajanlisäys ruokaan ..	12,760: 40	
						1 Liinavaatevaraston, ompeluosaston, pesun ja työn johtajatar	1,200: —	
						Viransijaisen palkkaamiseen	100: —	
						1 Apulaisjohtajatar	600: —	
						Viransijaisen palkkaamiseen	37: 50	
						Siirros	105,610: 90	9,170,087 94

Kvsto 3/10 1912 b & c

c*

7 P.L.

XIV	1				Siirros 105,610: 90	9,170,087 94
					2 Kylvettäjäätärtä à 360: — 720: —	
					Sijaisten palkkaamiseen 30: —	
					3 Ompelijatarta à 360: — 1,080: —	
					3 Pesijätärtä à 300: — 900: —	
					2 Silittäjäätärtä à 300: — 600: —	
					2 Tarjoilijatarta à 300: — 600: —	
					1 Vahtimestari 1,000: —	
					6 Renk., niistä 1 Greijuksessa, à 480: — 2,880: —	
					2 Portinvartijaa à 480: — 960: —	
					1 Yövärtija 1,200: —	
					1 hengen ruoka à 1: 60 584: —	
			c*		22 s:n s:n à 1: 15 9,234: 50	
					40 %:n kalliinajanlisäys ruokaan 3,927: 40	129,326 80
XIV	2	Kvsto %/no 1912	b&c	<i>Ruuanpito:</i>		
					1 Emännöitsijä 1,200: —	
					Viransijainen kuukauden aikana 100: —	
					1 Apulaisemännöitsijä 600: —	
					Viransijainen 3 viikon aikana 37: 50	
					1 Keittäjätar 480: —	
					1 Keittäjätar 420: —	
					4 Keittäjäätärtä, niistä 1 Greijuksessa, à 360: — 1,440: —	
					5 Palvelijatarta, niistä 1 Greijuksessa, à 300: — 1,500: —	
					1 Leipojatar 420: —	
					1 Leipojatar 360: —	
					Lyhyen kesäloman hankkimiseksi palveluskunnalle 700: —	
					1 hengen ruoka à 1: 60 584: —	
			e		14 s:n s:n à 1: 15 5,876: 50	
					415 potilaan ruoka à 1: — 151,475: —	
			e*		40 %:n kalliinajanlisäys ruokaan 63,174: 20	228,367 20
				<i>Lämpö ja valo:</i>		
XIV	3		e*	Lämpö 28,000: —		
				Kalliinajanlisäys 15,000: —		43,000 —
XIV	4		e	Valo		8,400 —
XIV	5		e*	<i>Lääketarpeet:</i>		
				Lääkkeet ja sidetarvikkeet 18,000: —		
				Kalliinajanlisäys 10,000: —		28,000 —
					Siirros	9,607,181 94

7 P.L.

				Siirros	9,607,181 94
XIV	6		<i>Kaluston kunnossapito</i>	40,000	—
			<i>Erinäiset menot:</i>		
XIV	7	c	415 hengen vaatteiden pesu kaupungin Kunnalliskodissa, noin 6,500 kg kuukaud., à 35 p. kg	27,300	—
XIV	8		Vedenkulutus	6,000	—
XIV	9		3 hevosen heinät ja kaurat y. m.	1,800	—
XIV	10		Uutterusrahoja mielenvikaisten tekemistä töistä	1,200	—
XIV	11		Patjain ja korvallisten oljet	1,500	—
XIV	12		Puhtaanapito ja nuohominen	3,000	—
XIV	13		Sekalaiset menot	10,000	—
				<i>Muist.</i> Yksi assistenttilääkäri saa vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesutupaa. Ylihoitajattaret, osastohoitajattaret, hoitajattaret, siivoojattaret, mieshoitaja, liinavaatevaraston johtajatar, apulaisjohtajatar, ompelijattaret, pesijättäret, silittäjättäret, tarjoilijattaret, vahtimestari, rengit, portinvartija, emännöitsijä, apulaisemännöitsijä, keittäjättäret, palvelijattaret ja leipojattaret saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja pesun. Toimitsija saa vapaan asunnon, lämmön ja valon sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesulaitosta.	
			<i>XIV Luku. Smk 527,894: —</i>		
			Nickbyn mielisairaala.		
XV	1		<i>Palkkaukset:</i>		
		b & c	1 Ylilääkäri, laitoksen johtaja	10,000: —	—
			Viransijaisuuspalkkio ylilääkäriin kesäloman aikana	400: —	—
			1 Alilääkäri	6,000: —	—
			1 Toinen alilääkäri	5,000: —	—
			Viransijaisuuspalkkio alilääkärien kesäloman aikana à 400: —	800: —	—
			Kirurgisen avun käyttämisestä	500: —	—
			1 Ylihoitajatar miesosastolla	1,500: —	—
			1 Ylihoitajatar naisosastolla	1,500: —	—
			1 Työnjohtajatar	900: —	—
			1 Vanhempi hoitaja	900: —	—
				Siirros 27,500: —	9,697,981 94

Kvsto $\frac{6}{6}$ 1916

1914 v:n rahas. b & c

7 P.L.

XV

1

1914 v:n rahas. b & c

		Siiros	27,500: —	9,697,981 94
		1 Vanhempi hoitajatar	720: —	
		19 Hoitajaa à 720: —	13,680: —	
		26 Hoitajatarta à 480: —	12,480: —	
		5 Siivoojatarta, samalla alihoitajataria, à 300: —	1,500: —	
		4 hengen ruoka à 1: 50	2,190: —	
		Viransijaisen lääkärin ruoka 92 päivänä à 1: 50	138: —	
		52 hengen ruoka à 1: 10	20,878: —	
		8 oppilaan ruoka 6 kuuk. aikana à 1: 10	1,606: —	
c*		40 0/o:n kalliinajanlisäys ruokaan	9,924: 80	
		Hoitohenkilökunnan viransijaiset kesäloman ja satunnaisten taudintapausten aikana	1,500: —	
		1 Toimitsija	4,000: —	
		1 Varastonhoitajatar	720: —	
		1 Pesunjohtajatar	600: —	
		1 Ylikoneenkäyttäjä	1,800: —	
		1 Toinen koneenkäyttäjä	1,400: —	
		1 Lämmittäjä-mekanikko	720: —	
		vuokrarahoja	240: —	960: —
		2 Lämmittäjää à 600: —	1,200: —	
		1 Lämmittäjä 8 kuukaudelta à 50: —	400: —	
		1 Puutarhuri	1,200: —	
		1 Puuseppä	800: —	
		1 Maalari	720: —	
		1 Suutari	600: —	
		1 Räätäli	600: —	
		1 Seppä, samalla portinvartija	800: —	
		1 Ovenvartija, samalla vahtimestari	720: —	
		1 Yövärtija	480: —	
		vuokrarahoja	240: —	720: —
		1 Vanhempi maanviljelysrenki	600: —	
		vuokrarahoja	240: —	840: —
		3 Renkiä à 480: —	1,440: —	
		9 Pesijätärtä à 300: —	2,700: —	
		1 Sianhoitaja	420: —	
		1 Kylvettäjä	300: —	
		3 hengen ruoka à 1: 50	1,642: 50	
		28 hengen ruoka, yhden 8 kuuk. aikana, à 1: 10	11,107: 80	
c*		40 0/o:n kalliinaj.lisäystä ruokarahoihin	5,100: 10	
		Siiros	132,907: 20	9,697,981 94

7 P.L.								
XV	1					Siirros	132,907: 20	9,697,981 94
		1914 v:n rahas.	b	{	Puhelinkeskuksen hoito		300: —	
					Kesäloman hankkimiseksi talous-			
					henkilökunnalle		600: —	
					1 Saarnaaja		800: —	
					1 Lukkari		300: —	134,907 20
XV	2				<i>Ruuanpito:</i>			
		1914 v:n rahas.	b & c	{	1 Emännöitsijä		1,200: —	
					2 Keittäjästärtä à 480: —		960: —	
					5 Palvelijatarta à 300: —		1,500: —	
					1 Leipojatar		360: —	
					1 S:n		300: —	
					1 Renki		480: —	
					1 hengen ruoka à 1: 50		547: 50	
				c	10 hengen ruoka à 1: 10		4,015: —	
					30 potilaan ruoka à 1: 10		12,045: —	
					346 s:n s:n à —: 80		101,032: —	
				c*	40 0/0:n kalliinajanlisäys ruokaan ..		47,055: 80	169,495 30
					<i>Lämpö ja valo:</i>			
XV	3				Polttoaineet			120,000 —
XV	4				Petroli, kynttilät ja sähkölamput			1,000 —
XV	5				Öljyt, pyyhkeet, konetarvikkeet y. m.			4,000 —
XV	6				Sähköaseman valvonta			800 —
XV	7				<i>Lääkkeet, sidetarvikkeet y. m.</i>			6,500 —
					<i>Rakennusten ja kaluston kunnossapito:</i>			
XV	8			c	Vähäiset rakennusten korjaukset ynnä maalaus-			
					tarvikkeet, takomatyöt y. m.			5,000 —
XV	9				Kaluston ja parselien osto ja kor-			
					jaus		30,000: —	
		Kvsto 6/6 1916		c*	Kalusto ja parselit 46 uutta sairas-			
					sijaa varten		24,700: —	
				c*	Kalliinajanlisäys		10,000: —	64,700 —
					<i>Maanviljelys ja puutarha:</i>			
XV	10				Tasoitustyöt, istutukset, maanviljelyksen ja puu-			
					tarhan hoito			10,000 —
XV	11				4 hevosen heinät ja kaurat			3,000 —
						Siirros		10,217,384 44

P.L.					Siirros	
					10,217,384	44
				<i>Erinäiset menot:</i>		
XV	12			Saippua, suopa, suuda y. m.	6,000	—
XV	13			Oljet	600	—
XV	14			Työskenteleväin potilaiden uutteruusrahat	1,500	—
XV	15		c	Puhtaanapito, nuohoominen y. m.	2,500	—
XV	16			Verot ja arvaamattomat tarpeet	7,000	—
XV	17			<i>Potilaiden elätteelleanto</i>	35,000	—
				<i>Muist.</i> Lukuun ottamatta saarnaajaa ja lukkaria on kaikilla laitoksen palveluksessa olevilla toimihenkilöillä oikeus saada vapaa asunto, lämpö ja huoneistojensa valo. Mainitun edun sijasta saa kuitenkin laitoksen yövärtijä vuokratuloja 20 markkaa kuukaudessa. Kaikki laitoksen toimihenkilöt, lukuun ottamatta ylilääkäriä, ensin. alilääkäriä, toimitsijaa, saarnaajaa ja lukkaria, saavat vapaan ruuan ja pesun, toinen alilääkäri ei kuitenkaan saa maksutonta palvelusta.		
				<i>XV Luku. Smk 572,002: 50</i>		
				Humaliston sairaala.		
XVI	1			<i>Palkkaukset:</i>		
				1 Lääkäri	3,000:—	
				1 Amanuenssi	1,200:—	
				1 Ylihoitajatar, taloudenhoitaja	1,080:—	
				Korotusta 5 v:n palveluksesta	108:—	
				3 Osastohoitatarta à 840:—	2,520:—	
				Korotusta 5 v:n palveluksesta	252:—	
				3 Alihoitajattarta à 600:—	1,800:—	
				Korotusta 2 alihoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	120:—	
			b*	Alihoitajattarten kesäloman aikaiset viransijaiset	400:—	
				Vaatusapua hoitajattarille à 60:—	420:—	
			c*	8 hengen ruoka à 1:60	4,672:—	
				50 %:n kalliinajanlisäys ruokaan ..	2,336:—	
				3 Siivoojattarta à 300:—	900:—	
				1 Pesijätär	360:—	
				1 Apulaispesijätär	100:—	
				2 Renkiä à 480:—	960:—	
				Lyhyen kesäloman hankkimiseksi palveluskunnalle	100:—	
				Siirros	20,328:—	10,269,984 44

Kvsto 6/4 1909
30/12 1910
30/12 1911
29/12 1914

7 P.L.

XVI	1	Kvsto $\frac{6}{4}$ 1909 30/12 1910 30/12 1911 29/12 1914	b* c*	Siirros	20,328:—	10,269,984 44
				6 hengen ruoka à 1:15	2,518: 80	
				1 " " 104 päivänä à 1:15	119: 60	
				50 %:n kalliinanjanlisäys	1,319: 05	24,285 15
XVI	2			<i>Ruuanpito:</i>		
				1 Emännöitsijä	480:—	
				1 Leipojatar	300:—	
				2 Palvelijatarta à 300:—	600:—	
				Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle	100:—	
				Keittiöhenkilökunnan, 4 hengen, ruoka à 1:15	1,679:—	
				48 potilaan ruoka à 1:15	20,148:—	
				2 s:n s:n à 1:60	1,168:—	
				50 %:n kalliinanjanlisäys ruokaan ..	11,497: 50	35,972 50
				<i>Lämpö ja valo:</i>		
XVI	3			Lämpö	4,000:—	
				Kalliinanjanlisäys	4,000:—	8,000
XVI	4			Valo		960
			c*	<i>Lääketarpeet:</i>		
XVI	5			Lääkkeet ja sidetarvikkeet	4,300:—	
				Kalliinanjanlisäys	2,000:—	6,300
XVI	6			Konekalut, kunnossapito ja osto		100
XVI	7			<i>Kaluston kunnossapito</i>		4,400
				<i>Erinäiset menot:</i>		
XVI	8			Vesi		700
XVI	9			Puhtaanapito		400
XVI	10			Sekalaiset menot	2,940:—	
				Kalliinanjanlisäys	1,000:—	3,940
					Siirros	10,355,042 09

P.L.

				Siiros	10,355,042 09
XVI	11	e*	{	Vuokrat	12,590 —
XVI	12			Vaatteiden pesu Kunnalliskodissa à 35 p. kg ..	3,360 —
<i>Muist.</i> Kaikki sairaalan palveluksessa olevat henkilöt, lukuun ottamatta lääkäriä, saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, pesun ja ruuan. <i>XVI Luku. Smk 101,007: 65</i>					
Hesperian ylimääräinen tuberkulosisairaala. (¹/₁—¹/₆ 1917).					
XVII	1			Palkkaukset:	
		b*	{	1 Lääkäri	1,500: —
				1 Toimitsija	250: —
				1 Osastohoitajatar	375: —
				2 Alihoitajatar	450: —
				1 Yöhoitajatar	225: —
				vuokrarahoja	200: —
					425: —
				1 Emännöitsijä	250: —
				2 Palvelijatarta	250: —
				2 Pesijätärtä	250: —
				1 Siivoojatar	125: —
				1 Renki	250: —
			4,125 —		
XVII	2		{	11 hengen ruoka à 1: 60	2,640: —
				50 0/o:n kalliinajanlisäys ruokaan ..	1,320: —
				26 potilaan ruoka à 1: 60	6,240: —
				50 0/o:n kalliinajanlisäys ruokaan ..	3,120: —
					13,320 —
XVII	3	c*	{	Polttopuut ja valo	2,400 —
XVII	4			Lääkkeet	1,750 —
XVII	5			Sekalaiset menot	2,500 —
XVII	6			Korjaukset	350 —
<i>XVII Luku. Smk 24,445: —</i>					
Kunnalliskodin väliaikainen sairaala.					
XVIII	1	b*	{	1 Lääkäri	3,600: —
XVIII	2			4 Sairaanhoidajatar	2,880: —
				Maksu kunnalliskodille 110 potilaan puolesta à 1: 30	52,195 —
<i>XVIII Luku. Smk 58,675: —</i> 7 P.L. Smk 3,139,201: 15					
				Siiros	10,454,112 09

8 P.L.

						Siiros	10,454,112	09		
				Kahdeksas pääluokka.						
				Vaivaishoito.						
				Vaivaishoitohallitus.						
I	1			Palkkaukset:						
		Kvsto	21/9 1909 21/2 1911 30/12 1912 29/12 1914	} b&c	1 Puheenjohtaja	3,000:—				
					1 Toimitusjohtaja	10,000:—				
					1 Sihteeri	9,000:—				
					1 Kamreeri	3,600:—				
					1 Lastenhoidontarkastaja	6,000:—				
					1 Tarkastusapulainen	1,500:—				
					1 Johtajan apulainen	4,500:—				
					1 Kassanhoitaja	1,800:—				
					1 Kanslianjohtaja	2,400:—				
								korotusta 10 v:n palveluksesta	1,000:—	3,400:—
		S:n	20/4 1909 21/9 1909 28/5 1913	} b	1 Kanslianjohtaja	2,400:—				
							korotusta 5 v:n palveluksesta	500:—		
					henkilökohtaista palkkionlisäystä	500:—	3,400:—			
		S:n	11/6 1912	b	1 Rekisteritoimiston johtajatar	2,000:—				
		S:n	29/12 1915	b	2 Avustavaa kanslianjohtajaa à 1,800:—	3,600:—				
		S:n	11/6 1912	} b&c	7 Kirjuriapulaista à 1,500:—	10,500:—				
					c	4 Diakonissaa à 1,500:—	6,000:—			
					1 Kaitsija	1,500:—				
					korotusta 10 v:n palveluksesta	300:—	1,800:—			
		S:n	2/3 1915	b	1 Kaitsija	1,500:—				
					korotusta 5 v:n palveluksesta	150:—	1,650:—			
					10 Kaitsijaa à 1,500:—	15,000:—				
		S:n	22/12 1898 30/12 1908	} b	1 Vahtimestari	1,800:—				
							1 Toinen vahtimestari	960:—		
		S:n	30/12 1912	b	Palkkiota Vaivaishoitohallituksen jäsenille valmistelukouksista	9,000:—				
				} c	Palkkioita vakinaisille maaseutuasiemiehille	3,500:—				
					Korvausta tarkastusmatkoista	2,000:—				
					Määräraha 22 raitiotievuosilipun ostoon	2,750:—				
						Siiros	106,760:—	10,454,112	09	

P.L.

I	1			Siirros 106,760:—	10,454,112 09	
				Kesäloman hankkimiseksi erinäisille hallituksen virkailijoille 1,400:—	108,760 —	
I	2		c	Vuokra	7,500 —	
I	3			Valaistus	600 —	
I	4			Polttoaineet	2,000 —	
I	5			Vedenkulutus	100 —	
I	6			Tarverahat, siivoaminen y. m.	9,000 —	
I	7		d	Arvaamattomat menot	4,000 —	
				<i>I Luku. Smk 131,960:—</i>		
				Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset.		
				<i>Yhteiset kustannukset:</i>		
II	1	1886 v:n rahas. Kvsto 30/12 1912 } S:n 23/9 1913 } S:n 23/12 1906 }	b	Palkkaukset:		
				1 Tarkastaja	6,000:—	
				1 Konttoristi	3,000:—	
				1 Konttoriapulainen	2,000:—	
		1886 v:n rahas. Kvsto 21/12 1889 } 9/6 1914 }		1 Saarnaaja	2,400:—	
		S:n 11/6 1912		1 Sairaanhoitajatar	900:—	
				Palkkio urkujensoitosta ja kirkko- laulun johtamisesta	300:—	
				1 Maanviljelys- ja puutarhatöiden johtaja	1,200:—	
				1 Koneenkäyttaja	2,000:—	
				1 Lämmittäjä-mekanikko	900:—	
			2 Lämmittäjää à 600:—	1,200:—		
		S:n 11/6 1912 } 7/9 1915 }	b	1 Pesulaitoksen johtajatar	900:—	
				1 Pesijätär	420:—	
				5 Pesijätärtä à 324:—	1,620:—	
				1 Emäntä	1,500:—	
				1 Keittäjätär	480:—	
				2 Keittäjätärtä à 360:—	720:—	
				2 S:n à 300:—	600:—	
				2 Leipojatar	720:—	
		S:n 11/11 1913	c	1 Sianhoitaja	600:—	
			b	Lääkärinvalvonta Kunnalliskodissa ja Työlaitoksessa sekä Oulunkylän lastenkodissa	2,400:—	29,860 —
				Siirros	10,615,932 09	

8 P.L.

					Siirros	10,615,932 09	
II	2		c	Lääkkeet	5,600	—	
II	3			Erinäiset sisustus- ja tasoitustyöt	4,000	—	
II	4			Maanviljelystä varten	4,000	—	
II	5			Kirjastoa varten	1,000	—	
				<i>Kunnalliskoti:</i>			
II	6			Palkkaukset:			
			b	1 Naistöiden johtajatar	600:	—	
				1 Ylihoitajatar	1,200:	—	
				1 Pientenlastenosaston s:n	1,000:	—	
				4 Osastohoitajatar a 780: —	3,120:	—	
				5 Siivoojatar a 420: —	2,100:	—	
				1 Renki (ajomies)	720:	—	
				Korvausta portinvartijan toimesta ..	480:	—	
				Sijaisten palkkaamiseen erinäisten virkailijain kesäloman ajaksi	1,000:	—	
II	7			c*	Vaatetus	17,000:	—
					40 %:n kalliinajanlisäys	6,800:	—
						10,220 —	
II	8			Ruuanpito:			
				450 hoidokin ruoka a 60 p.	98,550:	—	
				Sairaiden ruoka ja tavallisen ruuan parannus	4,000:	—	
				Henkilökun., 10 heng., ruoka a 1:20	4,380:	—	
				S:n 25 hengen a —: 90	8,212: 50		
			c	S:n 6 s:n väliaik. sairaalaosastolla a 90 p:iä	1,971: —		
			c*	40 %:n kalliinajanlisäys	46,845: 40		
						163,958 90	
II	9			Kalusto	15,000	—	
II	10			Tarveaineet	6,000	—	
II	11			Polttoaineet	70,000	—	
II	12			Valaistus	9,000	—	
II	13			Vedenkulutus	7,500	—	
II	14			8 hev. kaurat ja heinät sekä silain y. m. kunnossapito	8,000	—	
II	15			Korjaustyöt	5,000	—	
II	16			Utteruusrahat	7,000	—	
II	17		d	Sekalaiset menot	20,000	—	
					Siirros	10,976,010 99	

3 P.L.

				Siirros	10,976,010	99	
<i>Työläitös:</i>							
II	18	Kvsto ^{19/10 1909} ^{30/12 1912} ^{30/12 1913}	b	Palkkaukset:			
				1 Kaitsija	2,400:—		
				1 Konttoriapulainen	960:—		
				3 Vahtimestaria à 1,200:—	3,600:—		
				1 Vahtimestari	960:—		
				2 Työesimiestä à 1,200:—	2,400:—		
		Sijaisten palkkaamiseen kesäloman aikana	400:—		10,720	—	
II	19			Polttoaineet	10,000	—	
II	20			Valaistus	1,200	—	
II	21			Vedenkulutus	700	—	
II	22		c	Ruuanpito:			
				150 hoidokin ruoka à 60 penniä ..	32,850:—		
				Sairaanruoka	2,000:—		
				Palveluskunn., 7 hengen, ruoka à 90 p.	2,299: 50		
			c*	40 %:n kalliinajanlisäys	14,859: 80	52,009	30
II	23		c*	Vaatetuskustannukset	6,000:—		
				40 %:n kalliinajanlisäys	2,400:—	8,400	—
II	24		c	Tarveaineet		40,000	—
II	25			Kalusto ja työkalut		3,000	—
II	26			Utteruusrahat		7,000	—
II	27			Korjaustyöt		1,000	—
II	28		d	Sekalaiset menot		4,000	—
<i>Oulunkylän lastenkoti:</i>							
II	29	S:n ^{29/12 1914}	b & c	Palkkaukset:			
				1 Johtajatar	1,200:—		
				1 Lastenhoitajatar	720:—		
				5 S:n à 480:—	2,400:—		
				1 Keittäjätär	420:—		
				1 Ompelijatar	360:—		
			c	3 Palvelijatarta à 360:—	1,080:—		
				Sijaisten palkkaamiseen kesäloman aikana	500:—	6,680	—
II	30		c*	Vaatetus	4,500:—		
				40 %:n kalliinajanlisäys	1,800:—	6,300	—
II	31		c	Ruuanpito:			
				50 lapsen ruoka à 75 p:iä	13,687: 50		
				Henkilök., 2 hengen, ruoka à 1: 20	876:—		
				S:n, 10 hengen, à 90 p:iä	3,285:—		
				Siirros	17,848: 50	11,127,020	29

8 P.L.

II	31			Siirros 17,848: 50	11,127,020	29
				Henkilök., 2 hengen, ruoka à 60 p:ää 438:—		
			c*	40 %:n kalliinanjanlisäys 7,314: 60	25,601	10
II	32			Polttoaineet	4,000	—
II	33			Valaistus	720	—
II	34			Vedenkulutus	200	—
II	35			Kalusto	1,000	—
II	36		c	Lääkkeet	1,500	—
II	37			Korjaustyöt	600	—
II	38			Vaatteiden pesu	3,500	—
II	39		d	Sekalaiset menot	1,000	—
				<i>II Luku. Smk 579,069: 30</i>		
				<i>Muist.</i> Lukuunottamatta saarnaajaa ja lääkäriä saavat kaikki vaivahoidon eri laitosten toimihenkilöt vapaan asunnon, polttopuut ja valon; työlaitoksen konttoriapulainen, Oulunkylän lastenkodin johtajatar, hoitajattaret ja palvelijat saavat sen lisäksi vapaan ruuan.		
				Apurahoja ja kustannuksia laitoksesta erillään olevia köyhiä varten.		
III	1			Kaupunkiin ja maaseudulle hoidettaviksi annetut	280,000	—
III	2			Sairaanhoido	240,000	—
III	3			Mielenvikaisten hoitokustannukset	300,000	—
III	4			Lääkkeet	22,500	—
III	5		c	Suoranaisia apurahoja:		
				a) vaivashoitoon ehdottomasti oikeutetuille henkilöille 180,000:—		
				b) puutteenalaisille, joilla ei ole ehdotonta oikeutta vaivashoitoon 70,000:—	250,000	—
				<i>III Luku. Smk 1,092,500:—</i>		
				Sekalaista.		
IV	1			Hautauskuluja	5,000	—
IV	2		c	Määrärahoja Kaupunkilähetykselle:		
				miesten työlaitoksen voimassa-		
				pitoon Betaniassa 3,000:—		
				naisten työlaitoksen s:n 6,000:—		
				s:n Sörnäsän s:n 4,000:—		
				Puutteenalaisten avustamiseksi kotityöllä 5,000:—		
				Siirros 18,000:—	12,262,641	39

P.L.	IV	2			Siirros 18,000: —	12,262,641 39	
				c {	Pelastusarmeijalle sen pelastustyön hyväksi 10,000: —	28,000 —	
	IV	3			Ryttylän miesten työsiirtolan voimassapitoon 18,500 —	18,500 —	
					<i>IV Luku. Smk 51,500: —</i>		
					8 P.L. Smk 1,855,029: 30		
P.L.					Yhdeksäs pääluokka.		
					Opetus- ja sivistyslaitokset.		
					Merikoulu.		
I	1	Kvsto ^{9/5} 1900 Välikirj. muk.	b	Vuokra	4,000: —	4,600 —	
			c	Polttopuut	600: —		
					<i>I Luku. Smk 4,600: —</i>		
					Käsityöläiskoulut.		
II	1	K. Julistus ^{12/9} 1900	b & c	Määräraha Taideteollisuuskeskuskoululle		54,408 —	
II	2		c	S:n alemmille käsityöläiskouluille		42,560 —	
					<i>II Luku. Smk 96,968: —</i>		
					<i>Valmistava poika-ammattikoulu:</i>		
III	1	Kvsto ^{26/9} 1900 ^{20/11} 1900	b	Palkkaukset:			
				1	Vakinainen opettaja ruotsal. osastolla	4,200: —	4,800: —
					korotus 5 v:n palveluksesta	600: —	
				1	Vakinainen opettaja suomal. osastolla	4,200: —	5,150: —
					korotus 5 v:n palveluksesta	600: —	
			korotus 10 v:n palv. ^{1/6} :sta 1917	350: —			
				Siirros	9,950: —	12,410,709 39	

9 P.L.	III	1			Siirros	9,950: —	12,410,709 39	
			Kvsto ^{26/9} 1900 ^{20/11} 1900 ^{19/12} 1901	b	1 Vak. opettaja käsi- varaispiirustuksessa	3,000: —		
					korotus 15 v:n palve- luksesta	1,200: —	4,200: —	
			S:n ^{26/9} 1900 ^{20/11} 1900 ^{20/1} 1914 ^{29/12} 1914	b	1 Vakainainen työmestari puutöissä	4,125: —		
					korotus 15 v:n palve- luksesta	900: —	5,025: —	
					1 Vakainainen työmestari metallitöissä	4,050: —		
					korotus 15 v:n palve- luksesta	900: —	4,950: —	
					Johtaja, palkkiota	2,100: —		
			S:n ^{30/12} 1907 ^{20/1} 1914 ^{29/12} 1914	b	Palkkiota tuntiopettajille, 104 viikko- tunn. à 150 mk	15,600: —		
					Palkkiota tuntiopettajille viikkojen korjauks., 6 viikkotunn. à 150 mk	900: —		
			S:n ^{30/12} 1907 ^{20/1} 1914 ^{29/12} 1914	b	1 Alityömestari puu- töissä	2,250: —		
					korotus 10 v:n palve- luksesta	400: —	2,650: —	
			S:n ^{30/12} 1910	b	1 Alityömestari metalli- töissä	3,000: —		
					henkilökoht. lis.	600: —		
					korotus 5 v:n palve- luksesta	200: —	3,800: —	
			S:n ^{3/11} 1908 ^{20/1} 1914 ^{29/12} 1914	b	Palkkiota työpajan silmälläpidosta ruotsalaisella ja suomalaisella osastolla	1,600: —		
			S:n ^{30/10} 1906	b	Vahtimestarin palkkio	1,600: —		
			S:n ^{30/12} 1913	b	Vahtimestarin apulainen 9 kuuk. aikana	650: —	53,025	
III	2				Työpajain työaineet		3,000	
III	3				Työpajain korjaus ja täydennys		1,200	
III	4				Kirjasto, aikakauskirjat		375	
III	5			c	Painatus ja tarverahat		1,500	
III	6				Oppilaskirjastoa varten		100	
III	7				Opetusvälineet		300	
III	8		S:n ^{28/11} 1905 Välikirj. muk.	b	Työpajahuoneiston vuokra		4,000	
III	9				Lämpö ja sähkövoima		525	
III	10			c	Valaistus		1,525	
III	11				Puhtaanapito		375	
<i>III Luku. Smk 65,925: —</i>								
Siirros						12,476,634 39		

P.L.

				Siirros	12,476,634	39
				<i>Tyttöjen ammattikoulu:</i>		
IV	1			Palkkaukset:		
				1 Johtajatar 3,000: —		
				korotus 10 v:n palve-		
				luksesta 880: —		
				3,880: —		
				2 Opettajatarta à 2,500: —		
				korotus 10 v:n palve-		
				luksesta à 880: —		
				6,760: —		
				1 Opettajatar 2,500: —		
				1 Opettajatar 2,400: —		
				korotus 10 v:n palve-		
				luksesta 880: —		
				3,280: —		
				1 Opettajatar 2,400: —		
				2 Opettajatarta à 2,200: —		
				korotus 10 v:n palve-		
				luksesta à 880: —		
				6,160: —		
				1 Opettajatar 2,200: —		
				1 Opettajatar 1,800: —		
				korotus 5 v:n palve-		
				luksesta 300: —		
				korotus 10 v:n palve-		
				luksesta 1/9:stä 1917 100: —		
				2,200: —		
				1 Opettajatar 15/8—31/12 1917 937: 50		
				Palkkio 10 viikkotunnin liinaompelu-		
				opetuksesta 750: —		
				Tuntiopettajain palkkiot 6,640: —		
				Palkkionlisäystä äidinkielen opetta-		
				jattarille 420: —		
				1 Varastonhoitajatar 720: —		
				Palvelijatarten palkkiot 900: —		
				39,747 50		
IV	2			Ruuanpito 8,000: —		
				Kallinajanlisäys 2,000: —		
				10,000 —		
IV	3			Työaineet 2,700 —		
IV	4			Vuokra 15,000 —		
IV	5			Polttoaineet 5,000 —		
IV	6			Valaistus 1,080 —		
IV	7			Kalusto ja korjaukset 2,500 —		
IV	8			Sekalaista 2,600 —		
				<i>Muist.</i> Varastonhoitajatar ja palvelijattaret saavat		
				vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan.		
				<i>IV Luku. Smk 78,627: 50</i>		
				Siirros	12,555,261	89

9 P.L.

				Siirros	12,555,261	89	
V	1	Kauppaooppilaitokset.					
				Määräraha A. b. Helsingfors Handels-			
				skola yhtiölle (22 vapaaoppilassijaa)	12,000:—		
				Helsingin Kauppakoulu Osakeyhtiön			
				liikeapulais-iltakurssit (12 vapaa-			
				oppilassijaa)	4,500:—		
				Määräraha Suomen Liikemiesten			
				Kauppaopistolle (60 vapaaoppilas-			
				sijaa)	30,000:—		
		c*		Määräraha Helsingin Kauppiaitten			
				Kauppakoul. (22 vapaaoppilassijaa)	12,000:—		
				Määrär. Högre svenska handelsläro-			
				verket koululle (22 vapaaoppilas-			
				sijaa)	12,000:—		
				S:n opistolle (9 vapaaoppilassijaa)	6,000:—		
				Liikemiesyhdistyksen liikeapulais-			
				iltakurssille (18 vapaaoppilas-			
				sijaa)	8,000:—	84,500	
				<i>V Luku. Smk 84,500:—</i>			
				Kansakoulut.			
				A) Ruotsinkieliset.			
				<i>Palkat.</i>			
				1 Tarkastaja	8,000:—		
				korotusta 5 v:n palve-			
				luksesta	1,000:—	9,000:—	
		Kvsto 28/4 1908	b	1 Apulainen tarkastajankansliassa ..	600:—		
				1 Taloudenhoitaja	3,000:—		
		S:n 24/5 1913	b	1 Taloudenhoitajan apulainen	1,200:—		
				1 Johtokunnan sihteeri	600:—		
		S:n 21/2 1911	b	1 Lääkäri	3,600:—		
		5/9 1911		1 henkilökoht. palk. lis.	1,000:—	4,600:—	
				Siirros	19,000:—	12,639,761	
						89	

P.L.

VI

1

Siirros 19,000: — 12,639,761 89

Opettajat ja opettajattaret.

Kvsto ^{17/9} 1907 ^{28/4} 1908 ^{21/9} 1909 ^{15/3} 1910	b	26 Opettajaa à	2,400: —	109,200: —		
		korotusta 15 v:n palveluksesta à	1,200: —			
		kalliinajanlis. à	600: —			
		3 Opettajaa à	2,400: —	11,280: —		
		korotusta 10 v:n palveluksesta à	960: —			
		kalliinajanlisäystä à	400: —			
		4 Opettajaa à	2,400: —	12,320: —		
		korotusta 5 v:n palveluksesta à	480: —			
		kalliinajanlisäystä à	200: —			
		Arm. Jul. ^{21/7} 1898 6 mom.	b	1 Opettaja	2,400: —	800: —
1 Kreikk.-venäl. uskonnon opettaja	800: —					
21 Opettajatarta à	2,000: —			75,600: —		
korotusta 15 v:n palveluksesta à	1,000: —					
kalliinajanlisäystä à	600: —					
1 Opettajatar à	2,000: —			3,366: 66		
korotusta 10 v:n palveluksesta	800: —					
korotusta 15 v:n palveluks. ^{1/8} :sta 1917	83: 33					
				kalliinajanlisäystä à	483: 33	
Kvsto ^{17/9} 1907 ^{28/4} 1908 ^{21/9} 1909 ^{15/3} 1910	b			7 Opettajatarta à	2,000: —	22,400: —
		korotusta 10 v:n palveluksesta à	800: —			
		kalliinajanlisäystä à	400: —			
		3 Opettajatarta à	2,000: —	8,550: —		
		korotusta 5 v:n palveluksesta à	400: —			
		korotusta 10 v:n palveluks. ^{1/8} :sta 1917 à	166: 67			
				kalliinajanlisäystä à	283: 33	
		11 Opettajatarta à	2,000: —	28,600: —		
		korotusta 5 v:n palveluksesta à	400: —			
		kalliinajanlisäystä à	200: —			
2 Opettajatarta, vielä virkaan nimittämätöntä, à 2,000: —	4,000: —					
			Siirros 297,516: 66	12,639,761 89		

9 P.L.

VI

1

		Siirros 297,516: 66		12,639,761 89
Kvsto	17/9 1907	b	16 Opettajatarta à	1,700: —
	28/4 1908		korotusta 15 v:n pal-	
	21/9 1909		veluksesta à	850: —
	15/3 1910		kalliinajanlisäystä à . .	600: —
				50,400: —
			7 Opettajatarta à	1,700: —
			korotusta 10 v:n pal-	
			veluksesta à	680: —
			kalliinajanlisäystä à . .	400: —
				19,460: —
			9 Opettajatarta à	1,700: —
	korotusta 5 v:n pal-			
	veluksesta à	340: —		
	kalliinajanlisäystä à . .	200: —		
		20,160: —		
	2 Opettajatarta à	1,700: —	3,400: —	
	4 Opet:tarta, vielä virkaan nimittä-			
	mätöntä, à 1,700: —		6,800: —	
	1 Valmistavan koulun opettajat		2,400: —	
Tuntiopettajat.				
			Veiston tuntiopettajat	3,220: —
			Laulun tuntiopettajat ja -opet:taret	1,500: —
			Voimistelun tuntiopett:ret	2,600: —
		c	Luultavasti tarvittavat lisäopettajat	
			syyslukukaudella	3,000: —
			Viransijaiset	6,000: —
			Apukoulun ylitunnit	300: —
Palvelijat.				
S:n	30/12 1908	b	1 Vahtimestari	1,437: 50
	30/12 1910		5 S:n à 1,250: —	6,250: —
	30/12 1911		1 S:n	1,750: —
	30/12 1912		1 Lämmittäjä	1,250: —
			vuokrarahoja	800: —
				2,050: —
			1 Lämmittäjä	1,250: —
			1 Talonrenki	1,200: —
			1 S:n	1,100: —
	1 S:n	780: —		
	1 S:n, 6 kuuk.	450: —		
<i>Muist.</i> Kansakoulujen palvelusmiehet, lukuun ottam. 1,750 mk palkkaista vahtimest., 1 lämmittäjää sekä 6 kuuk. asetett. talonrenkiä, saavat vap. asunn., polttopuut, ja valon.				
			Siirros 433,024: 16	12,639,761 89

) P.L.

VI	1			Sirros 433,024: 16	12,639,761 89
				<i>Erityiset palkkiot.</i>	
		Kvsto 15/4 1913	b	Johtajain ja johtajatarten viran- sijaiset	2,900: —
				Palkkiot johtajille ja johtajatta- rille	5,150: —
		S:n 28/12 1906	b	Palkkiot veiston opettaja-apulaisille Palkkiot opetuksesta jatkoluo- killa	4,000: — 2,900: —
				Sukupuoliterveysopin opetus	125: —
		S:n 30/12 1909	b	Palkkio kirjaston ja kokoelmien hoi- dosta	800: —
				Palkkio veistonopetuksen johta- jalle	400: —
		S:n 30/12 1910	b	Määräraha Aleksanterinkad. Alem- paan käsityöläiskouluun perus- tetun kansakoululuokan voimas- sapitoon	1,160: —
					450,459 16
VI	2		c*	Määräraha Helsingin ruots. pikkukoulunopettaja- seminaarille	5,500 —
				<i>Muut kustannukset.</i>	
VI	3			Kanslian ja kouluhuoneistojen vuokrat	43,500 —
VI	4			Opetusvälineet	7,500 —
VI	5	S:n 30/12 1907	c	Tarvikkeet käsitöihin ja koulukeittäisiin	7,000 —
VI	6			Veiston tarveaineet	2,500 —
VI	7			Varattomain oppilaiden kouluvälineet	2,500 —
VI	8			Uudet kouluhuonekalut ja vanhojen korjaus	3,000 —
VI	9	S:n 7/11 1916	b*	Topeliuskadun uuden kansakoulun kalusto, siirto- määräraha	40,000 —
VI	10			Polttopuut ja niiden hakkuu	43,000 —
VI	11			Valaistus	6,000 —
VI	12			Puhtaanapito	22,000 —
VI	13	S:n 30/12 1907	c	Vedenkulutusmaksut	1,000 —
VI	14			Vaatetusapua kaupungista kotoisin oleville köy- hille oppilaille, siirtomääräraha	14,000 —
VI	15			Köyhäin oppilaiden ruokinta, siirtomääräraha ..	9,000 —
VI	16		b*	Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys	1,000 —
				Sirros	13,297,721 05

9 P.L.

			Siirros	13,297,721 05
VI	17	Kvsto ^{30/12 1909} _{30/12 1910} } <i>b</i>	Määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuv. lasten käyttämiseksi kaupungin kansakouluissa	750
VI	18	K. Asetus ^{5/8 1886} } <i>b</i>	Apumaksut eläkkeen suorittamiseksi Suomen kansak. opettajistolle: 34 opettajaa à 50 mk 1,700: — 84 opettajatarta à 37: 50 3,150: —	4,850
VI	19	} <i>e</i>	Ilmoitukset, painatustyöt ja kansliamenot	4,000
VI	20		Määräraha opettajiston opastuskursseja varten..	800
VI	21	<i>d</i>	Sekalaisia arvaamattomia menoja, Johtokunnan määräyksen mukaan	3,000
<i>VI Luku. Smk 671,359: 16</i>				
B) Suomenkieliset.				
<i>Palkkaukset.</i>				
VII	1	Kvsto ^{28/4 1908} } <i>b</i>	1 Tarkastaja 8,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta 1,000: —	9,000: —
		S:n ^{1/12 1908} } <i>b</i>	1 Apulaistarkastaja	6,000: —
		S:n ^{28/4 1908} } <i>b</i>	1 Apulainen tarkastajankansliassa..	1,200: —
		S:n ^{20/10 1903} _{30/12 1911} } <i>b</i>	1 Taloudenhoitaja	5,000: —
		S:n ^{30/12 1908} _{19/9 1911} } <i>b</i>	1 Taloudenhoitajan apul. 1,500: — henkilökoht. palkanlis. 600: —	2,100: —
		S:n ^{1/6 1904} } <i>b</i>	1 Johtokunnan sihteeri	1,000: —
		S:n ^{21/2 1911} _{5/9 1911} } <i>b</i>	1 Lääkäri	6,400: —
Opettajat ja opettajattaret.				
		} <i>b</i>	10 Opettajaa à 2,400: — korotusta 15 v:n palveluksesta à 1,200: — kalliinajanlisäystä à .. 600: —	42,000: —
			4 Opettajaa à 2,400: — korotusta 10 v:n palveluksesta à 960: — korotusta 15 v:n palveluks. 1/8:sta 1917 à 100: — kalliinajanlisäystä à .. 483: 33	15,773: 32
			Siirros	88,473: 32
				13,311,121 05

P.L.	VII	1			Siirros	88,473: 32	13,311,121	05	
					11 Opettajaa à	2,400: —			
					korotusta 10 v:n palveluksesta à	960: —			
					kalliinajanlisäystä à	400: —	41,360: —		
					5 Opettajaa à	2,400: —			
					korotusta 5 v:n palveluksesta à	480: —			
					korotusta 10 v:n palveluks. 1/8:sta 1917 à	200: —			
					kalliinajanlisäystä à	283: 33	16,816: 65		
					19 Opettajaa à	2,400: —			
					korotusta 5 v:n palveluksesta à	480: —			
					kalliinajanlisäystä à	200: —	58,250: —		
					5 Opettajaa à	2,400: —			
					korotusta 5 v:n palveluks. 1/8:sta 1917 à	200: —			
					kalliinajanlisäystä à	83: 33	13,416: 65		
					7 Opettajaa à 2,400: —		16,800: —		
					13 Opettajaa, vielä virkaan nimittämätöntä, à 2,400: —		31,200: —		
					2 Opettajaa jatkoluokan ammattiopetusta varten à 2,940: —		5,880: —		
					1 Kreikk.-venäl. uskonopin opettaja		800: —		
					28 Opettajatarta à	2,000: —			
					korotusta 15 v:n palveluksesta à	1,000: —			
					kalliinajanlisäystä à	600: —	100,800: —		
					3 Opettajatarta à	2,000: —			
					korotusta 10 v:n palveluksesta à	800: —			
					korotusta 15 v:n palveluks. 1/8:sta 1917 à	83: 33			
					kalliinajanlisäystä à	483: 33	10,099: 98		
					16 Opettajatarta à	2,000: —			
					korotusta 10 v:n palveluksesta à	800: —			
					kalliinajanlisäystä à	400: —	51,200: —		
					3 Opettajatarta à	2,000: —			
					korotusta 5 v:n palveluksesta à	400: —			
					Siirros	2,400: —	435,366: 60	13,311,121	05

9 P.L.

VII

1

Kvsto $\frac{21}{9}$ 1909 }
 $\frac{15}{3}$ 1910 } b

Siirros 2,400: — 435,366: 60 13,311,121 05

	korotusta 10 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:sta 1917 à	166: 67	
	kalliinajanlisäystä à ..	283: 33	8,550: —
22	Opettajatarta à	2,000: —	
	korotusta 5 v:n palveluksesta à	400: —	
	kalliinajanlisäystä à ..	200: —	57,200: —
5	Opettajatarta à	2,000: —	
	korotusta 5 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:sta 1917 à	166: 67	
	kalliinajanlisäystä à ..	83: 33	11,250: —
10	Opettajatarta à 2,000: —		20,000: —
8	Opettajatarta, vielä virkaantämätöntä, à 2,000: —		16,000: —
30	Opettajatarta à	1,700: —	
	korotusta 15 v:n palveluksesta à	850: —	
	kalliinajanlisäystä à ..	600: —	94,500: —
3	Opettajatarta à	1,700: —	
	korotusta 10 v:n palveluksesta à	680: —	
	korotusta 15 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:sta 1917 à	70: 83	
	kalliinajanlisäystä à ..	483: 33	8,802: 50
11	Opettajatarta à	1,700: —	
	korotusta 10 v:n palveluksesta à	680: —	
	kalliinajanlisäystä à ..	400: —	30,580: —
4	Opettajatarta à	1,700: —	
	korotusta 5 v:n palveluksesta à	340: —	
	korotusta 10 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:sta 1917 à	141: 67	
	kalliinajanlisäystä à ..	283: 33	9,860: —
17	Opettajatarta à	1,700: —	
	korotusta 5 v:n palveluksesta à	340: —	
	kalliinajanlisäystä à ..	200: —	38,080: —
3	Opettajatarta à	1,700: —	
	korotusta 5 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:sta 1917 à	141: 67	
	kalliinajanlisäystä à ..	83: 33	5,775: —

Siirros 735,964: 10 13,311,121 05

P.L.

VII

1

Siirros 735,964: 10 13,311,121 05

Kvsto $\left. \begin{matrix} 21/9 & 1909 \\ 15/3 & 1910 \end{matrix} \right\}$
 S:n $30/12 & 1910$

$\left. \begin{matrix} b \\ b \end{matrix} \right\}$ 5 Opettajatarta à 1,700: — 8,500: —
 23 Opettajatarta, vielä virkaan nimit-
 tämätöntä, à 1,700: — 39,100: —
 Palkanlisäys laiminlyötyjen lasten
 opettajattarelle 20: —

Tuntiopettajat.

S:n $\left. \begin{matrix} 28/4 & 1908 \\ 21/9 & 1909 \\ 15/3 & 1910 \end{matrix} \right\}$

$\left. \begin{matrix} b \\ c \end{matrix} \right\}$ Veiston tuntiopettajat 4,100: —
 Laulun tuntiopettajat ja -opett:aret 3,800: —
 Voimistelun tuntiopett:ret 3,900: —
 Iltakoulun tuntiopettajat ja -opet-
 tajattaret 1,300: —
 Luultavasti tarvittavat lisäopettajat
 syyslukukaudella 12,300: —
 Viransijaiset 10,500: —
 Apukoulun ylitunnit 700: —

Palvelijat.

S:n $\left. \begin{matrix} 30/12 & 1910 \\ 30/12 & 1911 \\ 30/12 & 1912 \end{matrix} \right\}$

$\left. \begin{matrix} b \\ b \end{matrix} \right\}$ 1 Vahtimestari 1,680: —
 1 S:n 1,437: 50
 1 S:n 1,350: —
 4 S:n à 1,250: — 5,000: —
 1 S:n 1,125: —
 1 S:n 1,750: —
 1 S:n 1,750: —
 vuokrarahoja 400: — 2,150: —

S:n $\left. \begin{matrix} 30/12 & 1908 \\ 30/12 & 1912 \end{matrix} \right\}$

$\left. \begin{matrix} b \\ b \end{matrix} \right\}$ 1 Lämmittäjä 1,375: —
 2 S:n à 1,250: — 2,500: —
 1 S:n, samalla talonrenki 1,125: —
 1 Talonrenki 1,050: —
 1 S:n 840: —

S:n $\left. \begin{matrix} 30/12 & 1910 \\ 30/12 & 1912 \end{matrix} \right\}$

$\left. \begin{matrix} b \\ b \end{matrix} \right\}$ 1 S:n 840: —
 vuokrarahoja 516: — 1,356: —
 1 S:n, 6 kuuk. à 120: — 720: —
 1 S:n, samalta ajalta à 100: — 600: —

Muist. Kaikki palvelusmiehet, lu-
 kuunottamatta kahta 1,750: m:kan vah-
 timest., yhtä 840 m:kan talonrenkiä sekä
 kahta 6 kuuk. asetett. lämmitt., saavat
 vapaan asunnon, polttopuut ja valon.

Siirros 844,242: 60 13,311,121 05

9 P.L.	VII	1			Siirros 844,242: 60	13,311,121 05
					Erityiset palkkiot.	
			Kvsto ^{15/4} 1913	b	Palkkiot johtajain ja johtajattarien viransijaisille	5,800: —
				b	Palkkiot 16:lle johtajalle ja johtajattarelle	9,800: —
			S:n ^{28/12} 1906		Palkkiot 3 veiston opettaja-apulais. Palkkiot opetuksesta kansakoulujen jatkoluokilla	6,350: —
				b	Palkkio erityisestä sukupuoliterveysopin opetuksesta	175: —
			S:n ^{30/12} 1909		Palkkio kokoelmien hoidosta	840: —
				b	Palkkio 1 veistonopetuksen johtajalle	400: —
	VII	2		e*	Määräraha koulunjohtaja Kaarle Werkon suom. pikkukoulunopettajaseminaarille	883,607 60
					Muut kustannukset.	
	VII	3		c	Kanslian ja kouluhuoneistojen vuokrat	121,675 —
	VII	4			Opetusvälineet	15,000 —
	VII	5			Tarvikkeet koulukeittäöihin	9,000 —
	VII	6			Veiston tarveaineet	15,000 —
	VII	7			Köyhäin oppilaiden kouluvälineet	6,000 —
	VII	8			Uudet kouluhuonekalut ja vanhojen korjaus	5,000 —
	VII	9			Polttoaineet ja halonhakkuu	88,000 —
	VII	10			Valaistus	14,400 —
	VII	11			Puhtaanapito	50,000 —
	VII	12			Vedenkulutusmaksut	4,000 —
	VII	13			Vaatetusapua kaupungista kotoisin oleville köyhille oppilaille, siirtomääräraha	35,000 —
	VII	14			Köyhäin oppilaiden ruokinta, siirtomääräraha	23,000 —
	VII	15	S:n ^{30/12} 1907		b	Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys
	VII	16	S:n ^{30/12} 1909 ^{30/12} 1910	b	Määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuv. lasten käyttämiseksi kaupung. kansakouluissa	750 —
	VII	17	K. Asetus ^{5/8} 1886	b	Apumaksut eläkkeen suorittam. Suomen kansak. opettajistolle: 72 opettajaa à 50 mk 3,600: — 193 opettajatarta à 37: 50 7,237: 50	10,837 50
					Siirros	14,597,591 15

P.L.							
						Siirros	14,597,591 15
VII	18					Ilmoitukset, painatustyöt ja kansliamenot	6,000 —
VII	19		c			Määräraha opettajiston opastuskursseja Var-	1,200 —
						ten	
VII	20		d			Sekalaisiin menoihin, Johtokunnan määräyksen	5,000 —
						mukaan	
						<i>VII Luku. Smk 1,298,670: 10</i>	
						Kasvatuslautakunta.	
VIII	1					Palkkaukset:	
						1 Puheenjohtaja	2,400: —
						5 Jäsentä, kukin 20 mk kultakin	
						kokouksesta	2,400: —
						1 Ammattihoilijaa	8,000: —
		Kvsto 4/11 1914	b & c			1 Kamreeri	3,600: —
						1 Lääkäri	3,000: —
						1 Kassanhoitaja	1,200: —
						Ylimääräiset apulaiset	4,500: —
						1 Vahtimestari	1,200: —
							26,300 —
VIII	2					Vuokra	3,000: —
						Polttoaineet	500: —
			c			Valo	500: —
							4,000 —
VIII	3					Matkakulut	3,000 —
VIII	4					Tarverahat, siivoaminen y. m.	5,000 —
						<i>VIII Luku. Smk 38,300: —</i>	
						Aistivallisten ja raajarikkoisten lasten opetus.	
IX	1	S:n 11/10 1898	b			Määräraha, suoritettavaksi 350 mk	
						kultakin Perttulan tylsämielisten	
						lasten laitokseen Helsingistä ote-	
						tulta vapaaoppilaalta, yhteensä	
						kuitenkin korkeintaan	6,500: —
		S:n 30/12 1910	b			Raajarikkoisten varattomien lasten	
						ammattiopetusta varten	8,000: —
							14,500 —
						<i>IX Luku. Smk 14,500: —</i>	
						Siirros	14,662,591 15

9 P.L.

			Siirros	14,662,591	15
Laiminlyötyjen ja huonosti hoidettujen lasten hoitolat.					
<i>Helsingin vastaanotto- ja havaintosekä oppilaskoti:</i>					
X	1		Palkkaukset:		
			1 Johtaja	3,600: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta	360: —	3,960: —
			1 Johtajan apulainen ..	1,200: —	
			ruoka	500: —	1,700: —
			1 Kaitsija oppilaskodissa	—	—
			1 Emäntä, samalla yksink. käsitöid. opettaja ..	1,500: —	
			ruoka	500: —	2,000: —
			1 Palvelijatar	360: —	
			ruoka	500: —	860: —
					8,520
X	2		Vuokra		
					6,700
X	3		Polttoaineet		
					2,400
X	4		Valaistus		
					500
X	5		Enintään 30 hoidokin elatus		
					9,855
X	6	c	Vaatetusmenot		
					6,000
X	7		Kalusto		
					400
X	8		Kirjat ja opetusvälineet		
					600
X	9		Käsityöopetus		
					300
X	10		Sekalaiset korjaustyöt		
					500
X	11	d	Sekalaiset menot		
					2,000
<i>Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitos:</i>					
X	12		Palkkaukset:		
			1 Johtaja	5,000: —	
			1 Luokkaopettaja	2,400: —	
			korotusta 5 v:n palveluksesta	480: —	2,880: —
			1 S:n		2,400: —
			1 Veistonopettaja	1,800: —	
			ruoka	500: —	2,300: —
			Siirros	12,580: —	14,700,366
					15

P.L.	X	12			Siirros	12,580:—	14,700,366	15
					1 Emäntä	1,200:—		
					ruoka	500:—	1,700:—	
					2 Kaitsijaa à 1,200:—	2,400:—		
					ruoka à 500:—	1,000:—	3,400:—	
					1 S:n, seppä	1,200:—		
					ruoka	500:—	1,700:—	
			Kvsto % 1914	b & c	4 S:n à 800:—	3,200:—		
					ruoka à 500:—	2,000:—	5,200:—	
					2 S:n à 600:—	1,200:—		
					ruoka à 500:—	1,000:—	2,200:—	
					2 Emännänapulaista à			
					600:—	1,200:—		
					ruoka à 500:—	1,000:—	2,200:—	
							28,980	—
X		13			Vuokraa Bengtsårin maatilalle		16,100	—
X		14			Polttoaineet		5,000	—
X		15			Valaistus		2,000	—
X		16			Enintään 75 oppilaan elatuskustannukset		25,000	—
X		17			S:n vaatetus		8,700	—
X		18		c	Kalusto		1,500	—
X		19			Kirjat ja opetusvälineistö		500	—
X		20			Työaineet		2,000	—
X		21			Oppilaiden uutтеруusrahat		300	—
X		22			Sekalaiset menot		5,000	—
					<i>Sipoon Paipisten kasvatuslaitos:</i>			
X		23			Palkkaukset:			
			S:n % 1914	b	1 Johtaja, samalla opettaja		2,400	—
X		24			Vuokra		650	—
X		25			Lämpö ja valo		900	—
X		26		c	25 oppilaan elatuskulut		6,800	—
X		27			S:n vaatetus		1,800	—
X		28			Kalusto		200	—
X		29			Kirjat ja opetusvälineet		200	—
						Siirros	14,808,396	15

9 P.L.

					Siirros	14,808,396	15
X	30		c	Käsiammattiopetus		400	—
X	31			Siivoaminen		130	—
X	32			Erinäiset korjaustyöt		150	—
X	33			d	Sekalaiset menot		300
				<i>Nummen Taulolan kasvatuslaitos:</i>			
				Palkkaukset:			
X	34	Kvsto % 1914	b	1 Johtaja, samalla opettaja	2,400: —		
					korotus 5 v:n palveluksesta 1/8:sta 1917	200: —	
X	35		c	Vuokra		500	—
X	36			Lämpö ja valo		500	—
X	37			Enintään 30 oppilaan elatuskulut		9,000	—
X	38			S:n vaatetus		2,400	—
X	39			Kalusto		200	—
X	40			Kirjat ja opetusvälineet		350	—
X	41			Käsiammattiopetus		400	—
X	42			Jatko-opetus		150	—
X	43			Siivoaminen		130	—
X	44			Erinäiset korjaustyöt		250	—
X	45		d	Sekalaiset menot		500	—
				<i>Lohjan Karstun kasvatuslaitos:</i>			
				a) Koulusiirtola:			
				Palkkaukset:			
X	46	S:n % 1914	b	1 Johtaja, samalla opettaja	2,400: —		
					korotus 10 vuoden palveluksesta	960: —	
X	47		c	Vuokra		600	—
X	48			Lämpö ja valo		550	—
X	49			Enintään 25 oppilaan elatuskulut		6,800	—
X	50			S:n vaatetus		1,800	—
					Siirros	14,839,466	15

P.L.

				Siirros	14,839,466	15
X	51	c	Kalusto	200	—	
X	52		Kirjat ja opetusvälineet	300	—	
X	53		Käsiammattiopetus	400	—	
X	54		Siivoaminen	130	—	
X	55		Erinäiset korjaustyöt	250	—	
X	56		d	Sekalaiset menot	550	—
b) Työpajaosasto:						
X	57	b	Palkkaukset:			
			Johtajan palkkio	600: —		
			1 puusepän- ja puutöiden opettaja	2,400: —		3,000
X	58	c	Vuokra	400	—	
X	59		Lämpö ja valo	450	—	
X	60		Keskimäärin 12 oppilaan elatuskustannukset ..	3,120	—	
X	61		S:n vaatetuskustannukset	1,320	—	
X	62		Kalusto	200	—	
X	63		Kirjat ja opetusvälineet	150	—	
X	64	c	Työaineet	1,000	—	
X	65		Oppilaiden uuterausrahat	300	—	
X	66		Siivoaminen	130	—	
X	67		Korjaustyöt	200	—	
X	68	d	Sekalaiset menot	300	—	
<i>Porvoon Laversin kasvatuslaitos.</i>						
X	69	b	Palkkaukset:			
			1 Johtaja, samalla opettaja	2,400: —		
			korotusta 10 v:n palveluksesta ..	960: —		3,360
X	70	c	Vuokra	700	—	
X	71		Lämpö ja valo	550	—	
X	72		Keskimäär. 25 oppilaan elätteelleantokustannukset	6,800	—	
X	73		S:n vaatetuskustannukset	1,800	—	
X	74		Kalusto	200	—	
X	75		Kirjat ja opetusvälineet	200	—	
				Siirros	14,865,476	15

P.L.

X	91				Siirros	3,300: —	14,898,566	15		
		Kvsto 9/6 1914	b & c	1 Opettajatar	1,200: —					
				korotus 5 v:n palve-						
				luksesta	240: —					
				ruoka	500: —	1,940: —				
				1 Emäntä	900: —					
				ruoka	500: —	1,400: —				
				1 Hoitajatar	600: —					
				ruoka	500: —	1,100: —				
				1 Palvelijatar	360: —					
				ruoka	300: —	660: —				
							8,400			
X	92			Vuokra			2,700			
X	93			Polttoaineet			2,000			
X	94			Valo			500			
X	95			Enintään 45 oppilaan elatuskustannukset			10,800			
X	96		c	S:n vaatetuskustannukset			4,000			
X	97			Kalusto			1,400			
X	98			Kirjat ja opetusvälineet			300			
X	99			Käsityöopetus			300			
X	100			Erinäiset korjaustyöt			500			
X	101		d	Sekalaiset menot			2,000			
				<i>Vihdin Vanjoen kasvatuslaitos:</i>						
X	102			Palkkaukset:						
		S:n 9/6 1914	b & c	1 Johtaja, samalla opet-	2,400: —					
				taja						
				korotusta 5 v:n pal-						
				veluksesta	480: —	2,880: —				
				1 Apulaisopettajatar	1,200: —					
				ruoka	300: —	1,500: —				
				1 Emäntä	1,100: —					
				ruoka	500: —	1,600: —				
				1 Hoitajatar	600: —					
				ruoka	500: —	1,100: —				
				1 Palvelijatar	360: —					
				ruoka	300: —	660: —				
							7,740			
						Siirros	14,939,206	15		

9 P.L.

				Siirros	14,939,206	15	
X	103			Vuokra	1,060	—	
X	104			Polttoaineet	1,500	—	
X	105			Valo	400	—	
X	106			Enint. 45 oppilaan elatuskustannukset	12,000	—	
X	107		c	S:n vaatetuskustannukset	3,375	—	
X	108			Kalusto	400	—	
X	109			Kirjat ja opetusvälineet	400	—	
X	110			Käsityöopetus	200	—	
X	111			Siiivoaminen	150	—	
X	112			Erinäiset korjaustyöt	500	—	
X	113		d	Sekalaiset menot	2,000	—	
<i>Porvoon Vekkosken pikkukoulu:</i>							
X	114	Kvsto 2/6 1914	b & c	Palkkaukset:			
					1 Johtaja, samalla opettaja	1,200	—
X	115		c	Vuokra	325	—	
X	116			Lämpö ja valo	300	—	
X	117			Enintään 10 oppilaan elätteleantokulut	3,600	—	
X	118			S:n vaatetuskustannukset	800	—	
X	119			Kalusto	100	—	
X	120			Kirjat ja opetusvälineet	100	—	
X	121		Käsityöopetus	120	—		
X	122		Erinäiset korjaustyöt	50	—		
X	123		d	Sekalaiset menot	200	—	
<i>Muist.</i> Kaikki kasvatuslaitosten toimihenkilöt saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon.							
X	124	S:n 29/12 1914	b	Yksityisten hoidettaviksi annetuista sekä jatko-kasvatusta varten	16,000	—	
					Siirros	14,983,986	15

P.L.

					Siirros	14,983,986	15
X	125		c	Apumaksua opettajiston eläkkeisiin:			
				7 opettajaa à 50:—	350:—		
				6 opettajataria à 37:50	225:—	575	
X	126		d	Arvaamattomiin tarpeisiin		1,000	
				<i>X Luku. Smk 322,970:—</i>			
				Kansanlastentarhain Johtokunta.			
XI	1			Palkkaukset:			
		Kvsto 13/2 1912	b	1 Tarkastaja	2,400:—		
		14/5 1912		1 Sihteeri	600:—		3,000
XI	2		c	Tarverahat, painatustyöt y. m.		1,100	
				Kansanlastentarhat.			
XI	3			a) Ruotsinkieliset:			
				Kallion kansanlastentarha	26,605:—		
				Tehtaankadun s:n	10,725:—		
				Hermannin s:n	19,270:—		
				Sepänkadun s:n	15,860:—		
				Töölön s:n	26,760:—		
				Vladimirinkadun s:n	16,085:—		
				V kaupunginosan väliaik. s:n (kevät-lukuk. 1917)	2,070:—		
		S:n 13/2 1912	b & c	b) Suomenkieliset:			
		24/4 1914		I. Viertotien kansanlastentarha	16,426:—		
				Alppikadun s:n	18,399:64		
				Kansakoulukadun s:n	16,650:—		
				Hermannin s:n	32,135:—		
				Korkeavuorenkadun s:n	16,730:—		
				Pursimieskadun s:n	17,070:—		
				Punavuorenkadun s:n	16,460:—		
				Töölön s:n	22,260:—		
		S:n 13/2 1912	b & c	c) Kaksikieliset:			
				Sörnäsän kansanlastentarha haaraosastoineen	64,291:—		
					Siirros 337,796:64	14,989,661	15

9 P.L.

XI	3				Siiros 337,796: 64	14,989,661	15
		Kvsto ^{13/2} 1912	<i>b & c</i>	{	Fredriksperin kansanlastentarha .. 16,586: —		
					Hermannin s:n 20,425: —		
XI	4	S:n ^{13/2} 1912	<i>c</i>		Uusia lastentarhoja varten 20,200: —	395,007	64
			<i>b</i>		Apumaksua eläkkeen hankkimiseksi vakinaisille opettajattarille	6,288	—
					<i>XI Luku. Smk 405,395: 64</i>		
XII	1				Helsingin kaupungin kirjasto.		
					Palkkaukset:		
					1 Kirjastonhoitaja 8,000: —		
					korotus 5 v:n palveluksesta 800: —	8,800: —	
		S:n ^{14/11} 1911	<i>b</i>		1 Kirjastonhoitajan apulainen 4,000: —		
					korotus 5 v:n palveluksesta 400: —	4,400: —	
					2 Amanuenssia pääkirjastossa à 2,200: —		
					korotusta 10 vuoden palveluksesta à 440: —	5,280: —	
		1886 v:n rahas.			1 S:n s:n 2,200: —		
		Kvsto ^{30/12} 1911	<i>b & c</i>		korotusta 5 vuoden palveluksesta 220: —		
		^{30/12} 1912			korotus 10 vuoden palveluksesta ^{1/9} :stä 1917 .. 73: 33	2,493: 33	
		^{30/12} 1913			6 S:n s:n à 2,200: —		
					korotus 5 v:n palveluksesta à 220: —	14,520: —	
					1 S:n s:n 2,200: —		
					1 S:n s:n 1,560: —		
					korotusta 10 vuoden palveluksesta 312: —	1,872: —	
		1886 v:n rahas.			1 S:n s:n 1,560: —		
		Kvsto ^{30/12} 1911	<i>b & c</i>		1 S:n s:n 1,380: —		
		^{30/12} 1912			korotusta 10 vuoden palveluksesta 276: —	1,656: —	
					1 S:n s:n 1,380: —		
					korot. 5 v:n palveluksesta ^{1/10} :stä 1917 .. 34: 50	1,414: 50	
					Siiros 44,195: 83	15,390,956	79

P.L.

XII		1		Siirros	44,195: 83	15,390,956 79
			1886 v:n rahas. } Kvsto 30/12 1911 } 30/12 1912 }	b {	1 Amanuenssi pääkirjastossa	1,380: —
			S:n 30/12 1911	b	3 Ylimäär. s:n s:n à 900: —	2,700: —
			S:n 30/12 1907	b	1 Vahtimestari	1,200: —
			S:n 30/12 1910	b	henkilökoht. palk.lis.	180: —
			S:n 30/12 1907	b		1,380: —
				b	1 Toinen vahtimestari	1,500: —
				b	1 Talonmies	420: —
				b	1 Siivoojatar	1,200: —
					1 Kallion haaraosaston johtaja	4,000: —
					korotusta 10 vuoden palveluksesta	800: —
						4,800: —
			S:n 30/12 1909		1 Amanuenssi s:n	2,200: —
			30/12 1911		korotusta 5 vuoden palveluksesta	220: —
			30/12 1912	b&c	1 S:n s:n	2,200: —
			30/12 1913		korot. 5 v:n palveluksesta 1/9:stä 1917	73: 33
						2,273: 33
					1 S:n s:n	1,560: —
					2 S:n s:n à 1,380: —	2,760: —
					2 Ylimäär. s:n s:n à 900: —	1,800: —
					1 Vahtimestari s:n s:n	1,200: —
					1 Vahtimestarinapulainen s:n s:n	780: —
					1 Siivoojatar s:n s:n	780: —
			S:n 30/12 1907		1 Töölön haaraosaston johtaja	2,100: —
			30/12 1909	b	korotusta 10 vuoden palveluksesta	420: —
			30/12 1912			2,520: —
			S:n 30/12 1913	b	1 Siivoojatar s:n s:n	280: —
			S:n 8/10 1907		1 Hermannin haaraosaston johtaja	1,800: —
			30/12 1909	b	korotusta 5 v:n palveluksesta	180: —
			30/12 1912			1,980: —
			S:n 22/12 1898	b&c	1 Tehtaankadun N:o 36 haaraosaston johtaja	400: —
			26/9 1899	c	Pääkirjaston ja haaraosastojen ylimääräiset apulaiset	5,500: —
			S:n 30/12 1909	b&c	2 Siivoojatarta Tehtaankadun ja Hermannin haaraosastoilla à 220: —	440: —
						82,269 16
					Siirros	15,473,225 95

9 P.L.

			Siirros	15,473,225 95
XII	2		Haaraosastojen huoneistonvuokrat	5,350 —
XII	3		Kirjat, aikakaus- ja sanomalehdet ynnä sitominen, siirtomääräraha	40,000 —
XII	4		Painatuskulut	3,200 —
XII	5		Kirjahyllyt ja luettelokaapit	1,400 —
XII	6	c	Polttoaineet	12,400 —
XII	7		Valaistus	7,400 —
XII	8		Palovakuutusmaksut	250 —
XII	9		Lumenajo	250 —
XII	10		Vedenkulutusmaksut	150 —
XII	11		Puhtaanapitomaksut	860 —
XII	12	c & d	Sekalaisia sekä arvaamattomia menoja	5,800 —
<i>XII Luku. Smk 159,329: 16</i>				
<i>Muist.</i> Hermannin ja Tehtaankadun haarakirjastojen johtajat, yksi pääkirjaston ja yksi Kallion haarakirjaston vahtimestari, pääkirjaston talonmies ja kaikki siivoojattaret saavat vapaan asunon, lämmön ja valon.				
Työväenopisto.				
XIII	1		<i>Yhteiset menot:</i>	
		Kvsto 10/6 1913	b Taloudenhoitajan palkkio	600: —
			c Sihteerin palkkio Yhteisen johtokunnan kokouksista ynnä tarve- rahat	300: —
				900 —
<i>Ruotsinkielinen osasto:</i>				
XIII	2		Palkkaukset:	
		S:n 10/6 1913	b 1 Johtaja	4,000: —
			c Palkkioita luennoitsijoille	4,000: —
			S:n tuntiopettajille ja laulunjohtajalle	4,900: —
			Vahtimestarinpalkkiot	400: —
				13,300 —
			Siirros	15,564,485 95

P.L.

					Siirros	15,564,485 95	
XIII	3		c	Vuokrat		6,000 —	
XIII	4			Opetusvälineet ynnä heijastuskuvain näytäntö ..		1,400 —	
XIII	5			Painatustyöt ja ilmoitukset		1,000 —	
XIII	6			Puhtaaksikirjoitus ja nimikirjan laadinta		100 —	
XIII	7			Sekalaista		900 —	
				<i>Suomenkielinen osasto:</i>			
XIII	8	Kvsto ^{10/6} 1913	b	Palkkaukset:			
				Johtaja	5,000: —		
				Palkkioita luennoitsijoille	6,300: —		
				S:n tuntiopettajille ja laulunjohtajalle	9,000: —		
				Vahtimestarinpalkkiot	1,700: —		22,000 —
XIII	9		c	Vuokrat		12,500 —	
XIII	10			Opetusvälineet		800 —	
XIII	11			Painatustyöt ja ilmoitukset		1,000 —	
XIII	12			Puhtaaksikirjoitus ja tilastotyö		400 —	
XIII	13			Sekalaista		2,100 —	
				<i>XIII Luku. Smk 62,400: —</i>			
				Helsingin kaupungin museo.			
XIV	1		b	Palkkaukset:			
		S:n ^{21/10} 1908 ^{13/6} 1911 ^{8/10} 1912 ^{29/12} 1914		1 Museon johtaja	1,800: —		
				1 Vahtimestari	600: —		
				S:n ^{26/3} 1911	1 Lämmittäjä	1,200: —	3,600 —
					Siirros	15,616,285 95	

9 P.L.

			Siirros	15,616,285 95
XIV	2		Valokuvaukseen sekä museoesineiden, muotoku- vain y. m. oston, siirtomääräraha	4,000 —
XIV	3		Polttoaineet	3,000 —
XIV	4		Valaistus	180 —
XIV	5		Vedenkulutus	100 —
XIV	6		Tarverahat, siivoaminen y. m.	1,900 —
			<i>Muist.</i> Vahtimestari ja lämmittäjä saavat lisäksi vapaaan asunnon ja lämmön.	
			<i>XIV Luku. Smk 12,780: —</i>	
			Musiikkilautakunta.	
XV	1		<i>Palkkaukset ja tarverahat:</i>	
		Kvtso ^{13/2} 1912 28/4 1914	b { 1 Puheenjohtaja	1,200: —
			b { 1 Sihteeri	1,200: —
			c Tarverahat	800: —
				3,200 —
XV	2	S:n ^{10/3} 1914	b <i>Määräraha Kaupunginorkesterin voimassapit.</i>	200,000 —
XV	3		<i>Muut sivistystarkoitukset:</i>	
			c { Ruotsalaisen teatterin määräraha ..	20,000: —
			c { Suomalaisen teatterin s:n	8,000: —
			c { Kansan Näyttämön s:n	5,000: —
			c { Helsingin Torvisoittokunnan s:n ..	20,000: —
			c { Musiikkiopiston orkesterikoulun s:n	5,000: —
				58,000 —
			<i>XV Luku. Smk 261,200: —</i>	
			9 P.L. Smk 3,577,524: 56	
			Siirros	15,886,665 95

P.L.

					Siirros	15,886,665 95
				Kymmenes pääluokka.		
				Kauppahallit ja kauppatorit.		
				Rantatorin kauppahalli.		
I	1	Kvsto ^{29/10 1899} _{30/12 1907} } b	Palkkaukset:			
			1 Tarkastusmies	1,350: —		
			vaatetusapua	150: —	1,500: —	
			1 Renki	1,200: —		
			henkilökoht. lis.	300: —	1,500: —	3,000 —
I	2	c	Valaistus			2,400 —
I	3		Polttoaineet			500 —
I	4		Vedenkulutus			18,000 —
I	5		Puhtaanapito ja karikkeiden poisto			2,500 —
I	6		Sekalaisia kuluja			200 —
				<i>I Luku. Smk 26,600: —</i>		
			Hietalahdentorin kauppahalli.			
II	1	S:n ^{22/12 1903} _{30/12 1907} } b	Palkkaukset:			
			1 Tarkastusmies	1,350: —		
			vaatetusapua	150: —	1,500: —	
			1 Renki	1,200: —	2,700 —	
II	2	c	Valaistus			3,000 —
II	3		Polttoaineet			450 —
II	4		Vedenkulutus			300 —
II	5		Puhtaanapito ja karikkeiden poisto			1,500 —
II	6		Sekalaisia kuluja			200 —
			<i>II Luku. Smk 8,150: —</i>			
					Siirros	15,921,415 95

10 P.L.

				Siirros	15,921,415	95	
Kasarmintorin kauppahalli.							
III	1	Kvsto ^{28/12} 1906 ^{30/12} 1907 ^{30/12} 1912	b	Palkkaukset:			
				1 Tarkastusmies	1,500: —		
				vaatetusapua	150: —	1,650: —	
			1 Renki	1,200: —	2,850	—	
III	2		c	Valaistus	3,000	—	
III	3			Polttoaineet	2,200	—	
III	4			Vedenkulutus	350	—	
III	5			Puhtaanapito ja karikkeiden poisto	1,000	—	
III	6			Sekalaisia kuluja	200	—	
				<i>III Luku. Smk 9,600: —</i>			
Harjutorin kauppahalli.							
IV	1	S:n ^{30/12} 1912 ^{3/2} 1914	b	Palkkaukset:			
				1 Tarkastusmies	1,200: —		
			Määräraha yövärtioimista varten	1,440: —	2,640	—	
IV	2		c	Valaistus	240	—	
IV	3			Vedenkulutus	200	—	
IV	4			Karikkeiden poisto	500	—	
IV	5			Sekalaisia kuluja	200	—	
				<i>IV Luku. Smk 3,780: —</i>			
Hakaniementorin kauppahalli.							
V	1	S:n ^{30/12} 1913	b	Palkkaukset:			
				1 Tarkastusmies	2,400: —		
			2 Renkiä à 1,200: —	2,400: —	4,800	—	
V	2		c	Valaistus	7,800	—	
V	3			Polttoaineet	6,000	—	
				Siirros	15,953,395	95	

P.L.

				Siirros	15,953,395 95
V	4	c	Vedenkulutus	1,700	—
V	5		Puhtaanapito ja karikkeiden poisto	2,000	—
V	6		Sekalaisia kuluja	500	—
			<i>V Luku. Smk 22,800:—</i>		
VI	1	c	Palkkio myyntipaikkain osottamisesta toreilla ..	600	—
			<i>VI Luku. Smk 600:—</i>		
			10 P.L. Smk 71,530:—		

P.L.

Yhdestoista pääluokka.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Kaupungin teknillisten laitosten hallitus.

Hallituksen jäsenten palkkio	10,000:—	—
1 Sihteeri	4,000:—	—
Tarverahat	1,000:—	—
	<u>Smk 15,000:—</u>	

Vesijohtolaitos.

Hallinto.

I 1

Palkkaukset:

Laitoksen osa Hallituksen menoista	5,000:—	—
1 Toimitusjohtaja	12,000:—	—
korotusta 10 v:n palveluksesta	2,400:—	—
vuokrarahoja	2,000:—	—
matkarahoja	500:—	16,900:—
1 Assistentti	9,000:—	—
korotusta 10 v:n palveluksesta	1,800:—	10,800:—
1 Kamreeri	6,000:—	—
korotusta 5 v:n palveluksesta	600:—	6,600:—
1 Kirjanpitäjä	3,600:—	—
korotusta 5 v:n palveluksesta	360:—	3,960:—

1908 v:n rahas.
Kvsto ^{30/12} 1912
_{28/3} 1916 } *b & c*

Siirros 43,260:— | 15,958,195 95

11 P.L.

I	1				Siirros	43,260: —	15,958,195	95
		1908 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1912 _{28/3} 1916	} b&c	1 Kassanhoitajatar	3,000: —			
				korotusta 5 v:n palveluksesta	300: —	3,300: —		
				Konttoriapulaiset		7,300: —		
				Piirustaja-apulaiset		3,000: —	56,860	—
I	2		} c	Konttorin huoneiston vuokra, siivoaminen ja valaistus			7,000	—
I	3			Tarverahat, painatuskustannukset ja kirjaston täydentäminen			7,000	—
				— Smk 70,860: —				
				<i>Käyttö.</i>				
I	4		} b	Palkkaukset:				
		1908 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1912		1 Kemisti, laboratorin ja Vanhankaupungin laitoksen johtaja	8,000: —			
				korotusta 5 v:n palveluksesta	800: —	8,800: —		
				1 Kemistin apulainen	4,800: —			
				korotus 5 v:n palveluksesta	480: —	5,280: —		
				1 Ylikoneenkäyttäjä		4,500: —		
				2 Ensim. koneenkäyttäjää à 2,600: —		5,200: —		
			4 Toista koneenkäyttäjää à 2,300: —		9,200: —			
			4 Koneenkäytt.apulaista à 1,800: —		7,200: —	40,180	—	
I	5			Laboratorin kustannukset			6,000	—
I	6			Vedennoston s:n			100,000	—
I	7			Suodatuksen s:n			7,000	—
I	8		} c	Kemiallisen puhdistuksen ja selkeytyksen s:n			360,000	—
I	9			Vanhankaupungin laitoksen korjaus ja kunnossapito sekä puhtaanapito			20,000	—
I	10			S:n valaistus			4,000	—
I	11			S:n lämmitys			12,000	—
						Siirros	16,578,235	95

P.L.

				Siirros	16,578,235 95
I	12	c	Yövärtija ja sekalaista	4,000	—
I	13		Tarverahat ja painatuskulut	500	—
			<i>Muist.</i> Kaikki vesijohtolaitoksen käytön palveluksessa olevat henkilöt saavat vapaan asunnon ja polttopuut. — Smk 553,680: —		
			<i>Jakelu.</i>		
I	14	c	Konttoriapulaiset	9,000	—
I	15		Vesimittarien lukeminen sekä laskujen jakelu ja periminen	13,500	—
I	16		Vesimittarien vaihto, korjaus ja tarkistus	16,000	—
I	17		Vesimittarien vaihto toisiin sopivamman kokoi- siin	5,000	—
I	18		Tarverahat ja painatuskulut	1,500	—
			— Smk 45,000: —		
			<i>Putkiverkko ja vesisäiliö.</i>		
I	19		Palkkaukset:		
		} b&c	1 Insinööri, samalla johtotöiden tarkastaja	5,400:	—
			1 Putkimestari katujen putkiverkkoa varten	4,800:	—
			1 Aliputkimestari s:a s:n	3,000:	—
			1 Säiliönvartija, paitsi asuntoa ja polttopuita	900:	—
					14,100
I	20	c	Putkiverkon, palovesijohtojen ja venttiilien korjaus ja kunnossapito sekä niiden suojeleminen jäätymiseltä, satamajohtojen ja niiden letkujen hoito ja korjaus sekä vesisäiliön ynnä vartijatuvan korjaus ja kunnossapito		35,000
I	21		Vesisäiliön ja vartijatuvan lämmitys		700
				Siirros	16,677,535 95

1908 v:n rahas.
Kvsto 30/12 1912

11 P.L.

			Siirros	16,677,535 95
I	22	c	Menoja johtotöiden katsastuksesta ja sekalaisia kuluja	1,000 —
I	23		Tarverahat ja painatuskustannukset	1,000 —
			— Smk 51,800: —	
<i>Johtotyöosasto, työpaja ja varasto.</i>				
I	24		Palkkaukset:	
		} b & c	1 Insinööri, samalla mittaripajan johtaja	5,100: —
			1 Työmestari, paitsi asuntoa ja polttopuita	4,000: —
			1 Putkimestari yksityistöitä varten	4,500: —
			1 Aliputkimestari s:n	3,000: —
			1 Varastonhoitaja	3,000: —
			Konttori- ja varastoapulaiset	12,000: —
			31,600 —	
I	25	c	Työpajarakennusten korjaus ja kunnossapito sekä puhtaanapito	3,500 —
I	26		Valaistus	400 —
I	27		Lämmitys	800 —
I	28		Päivystys, yövartija ja sekalaiset kulut	2,000 —
I	29		Tarverahat ja painatuskustannukset	2,000 —
			— Smk 40,300: —	
<i>Sekalaiset menot.</i>				
I	30	c	Veroja Helsinginpitäjän kunnalle	2,500 —
I	31		Palovakuutusmaksuja	2,800 —
I	32		Maanvuokria:	
			Vantaanjoen viereisen suojelusalueen	350: —
			Siltasaaren sekä vesialueen korvausta	650: —
			maa-alueiden kaupunginkassaan ..	1,200: —
			s:n Kaasulaitokselle	1,350: —
			3,550 —	
I	33	c	Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvamman- ta, lääkärinpalkkiot ja tapaturmavakuutusmaksut	1,500 —
I	34		Kustannuksia työntekijäin kesälomasta	2,300 —
I	35		Puhelinmaksut	1,800 —
			Siirros	16,734,285 95

P.L.				Siirros	16,734,285 95
I	36	c	Korkoja konttokuranttililta kaup.kassassa	10,000	—
I	37		Mittaukset ja tutkimukset	2,000	—
I	38		Vapaakaivojen laittaminen (Rahatoimikamarin osottamille paikoille)	1,400	—
I	39		Vedenkulutusmaksujen y. m. poisto ja palautus	1,000	—
I	40		Hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan arvaamattomiin menoihin menosäännön puitteissa	20,000	—
				— Smk 48,850: —	
<i>Uutistytöt.</i>					
I	41	c	Työkalujen osto	5,000	—
I	42		Vesijohto Bölenkadun alle Magdalenan- ja Hertan-	17,100	—
I	43		kadun välille.	15,300	—
I	44		S:n Kangasalantien alle Karstulan- ja Hattulan-	14,800	—
I	45		tien välille.	7,600	—
I	46		S:n Karstulan- ja Rautalammintien alle Kangas-	11,300	—
I	47		alantieltä Lahdentielle	41,500	—
I	48		S:n Sammatintien alle Someron- ja Anjalantien	1,900	—
I	49		välille.	3,000	—
I	49		S:n Kangasalantien alle Euran- ja Keiteleentien		
		välille sekä Keiteleentien alle Kangasalan- ja			
		Hauhontien välille			
		S:n Espoonkadun, Espoon- ja Valhallakadun väli-			
		sen Tavaststjernakadun, Valhallakadun ynnä			
		Valhallakadun ja Ulväsantien välisen Raja-			
		saarenkadun alle			
		S:n Kyllikinkadun alle Bölen- ja Hertan-			
		kadun välille.			
		Uusia johtoja Hallituksen määräyksen mukaan . .			
				— Smk 117,500: —	
				I Luku. Smk 927,990: —	
				Siirros	16,886,185 95

P.L.	II	4						
					Siirros	16,200:—	16,958,555 95	
			1908 v:n rahas. <i>b & c</i>	}	1 Konemestari	4,900:—		
					1 Vanhempi kaasumestari	4,450:—		
					1 Nuorempi kaasumestari	3,300:—		
					1 Nuorempi kaasumestari 3,300:— vuokrarahoja	600:—	3,900:—	
					Sörnäsän tehdaskonttorin konttori- apulaiset	6,000:—	38,750 —	
	II	5		<i>c</i>	Sörnäsän tehdaskonttorin tarverahat		3,000 —	
					Kaasunvalmistuksen aine- ja työkustannukset.			
	II	6		}	Kaasutettavaksi muokattua puuta 20,000 tonnia		820,000 —	
	II	7			Halkoja generaattoreihin		60,000 —	
	II	8			Puiden kuljetus ja pienennys		15,000 —	
	II	9			Erinäiset tarveaineet		1,000 —	
	II	10			Retorttihuoneen työkustannukset ynnä muurarien ja moottorinhoitajan palkat		44,000 —	
	II	11			Öljykarburoidun vesikaasun valmistuksen työ- kustannukset ja aineet, 100,000 m ³ à 20 p:iä		20,000 —	
					<i>c</i>	Höyrykattilakäyttö.		
	II	12			Palkat		10,000 —	
	II	13			Polttoaineet ja sekal. tarvikkeet		70,000 —	
						Konekäyttö.		
	II	14			Palkat		10,000 —	
	II	15		Öljy ja sekalaiset tarvikkeet		3,000 —		
					Siirros	18,053,305	95	

11 P.L.

				Siirros	18,053,305 95
		Kaasunpuhdistus.			
II	16	Palkat		2,000	—
II	17	Puhdistusaine y. m.		2,500	—
		Kustannukset sivutuotteista.			
II	18	Työkustannus sysien lajittelusta, pienennyksestä ja myynnistä		5,000	—
II	19	Tervan työ- ja myyntikustannukset		3,000	—
II	20	Erin. sivutuotteiden valmistus ja tarveaineet ..		500	—
		Korjaus ja kunnossapito.			
II	21	Rakennusten, uunien, koneiden y. m. kunnossapito		34,000	—
		Sekalaiset valmistuskustannukset.			
II	22	Polttoaineet, hehkuttimet ja lasit		1,000	—
II	23	Sähkövoima ja -valo		12,000	—
II	24	Vesimaksut		5,000	—
II	25	Palovakuutus		4,000	—
II	26	Tapaturmavakuutus ja lääkärinhoito		3,000	—
II	27	Puhtaanapito, vartioiminen y. m.		15,000	—
II	28	Insinöörien ja työmestarien asuinrakennuksien kustannukset		3,000	—
II	29	Jakelukellon kustannukset		6,500	—
II	30	Laboratorin kustannukset		1,000	—
II	31	Korjauspajan öljyt ja erinäiset tarvikkeet		2,000	—
II	32	Työntekijäin kesäloman kustannukset		1,500	—
		<i>Muist.</i> Assistentti, konemestari, vanhempi kaasumestari ja toinen nuorempi kaasumestari saavat vapaan asunnon, lämmön ja kaasun; toinen nuorempi kaasumestari saa ainoastaan vapaan kaasun.			
		— Smk 1,195,750: —			
				Siirros	18,154,305 95

II P.L.

				Siiros	18,154,305	95
			<i>Pääputkiverkko.</i>			
II	33		1 Putkimestari ulkotöitä varten		4,000	—
II	34		Pääputkiverkon korjaus ja kunnossapito		10,000	—
II	35		Jakelujohtojen s:n s:n		500	—
			— Smk 14,500: —			
			<i>Jakelu.</i>			
II	36		Konttoriapulaiset		29,500	—
II	37		Kaasumittarien lukeminen sekä rahain periminen		55,000	—
II	38		Konttorin tarverahat, lomakkeet ja muut paina- tustyöt		8,000	—
II	39		Päivystys, väkiviina, pienempien vikain korjaus ..		10,000	—
II	40		Tilaaajan hankkimiseen, ilmoituksiin y. m.		2,000	—
II	41		Kaasumittarien korjaus ja kunnossapito		4,000	—
II	42		Työntekijäin kesäloman kustannukset		150	—
			— Smk 108,650: —			
		c	<i>Katuvalaistuksen kustannukset.</i>			
II	43		Lyhdynsytyttäjät ja lampunhoitajat		42,000	—
II	44		Erinäisiä kustannuksia katuvalaistukseen		12,900	—
			— Smk 54,900: —			
			<i>Johtotyöosasto.</i>			
II	45		Palkkaukset:			
			1 Johtotyöninsinööri	7,000: —		
			1 Avustava s:n	4,500: —		
			korotusta 5 v:n palve- luksesta	450: —	4,950: —	
			1 Putkimestari	4,200: —		
			1 Piirustaja	3,300: —		
			Konttoriapulaiset	7,200: —	26,650	—
II	46		Konttorin tarverahat		2,000	—
II	47		Työkalujen ja kaluston kunnossapito		2,500	—
II	48		Sekalaiset työpajakustannukset		500	—
				Siiros	18,364,005	95

11 P.L.

				Siirros	18,364,005 95
II	49		Työntekijäin tapaturmavakuutus sekä lääkärin- ja sairaanhoito	600	—
II	50		Työntekijäin kesäloman kustannukset	480	—
— Smk 32,730: —					
<i>Varasto ja näyttely.</i>					
II	51		Palkkaukset:		
			1 Varastokirjanpitäjä	3,600:	—
			1 Avustava s:n	3,000:	—
				6,600	—
II	52	c	Kustannuksia myynnistä sekä myymälähenkilökunnan palkkaus	6,900	—
II	53		Näyttely-, myymälä- ja varastohuoneistojen vuokra	10,000	—
II	54		Palovakuutus	260	—
— Smk 23,760: —					
<i>Sekalaiset menot.</i>					
II	55		Korkoa konttokuranttitililtä kaupung.kassassa	1,000	—
II	56		Tontinvuokra	21,394	—
II	57		Erinäisten maksettavaksi pantujen tulojen poisto ja palautus	3,500	—
— Smk 25,894: —					
<i>Uutistytöt.</i>					
II	58	c*	Pääputkiverkon laajentamiseen sekä lyhtyjen, patsaiden ja jakelujohtojen asettamiseen Hallituksen lähemmin määräyksen mukaan	20,000	—
— Smk 20,000: —					
<i>II Luku. Smk 1,548,554: —</i>					
Sähkölaitos.					
<i>Hallinto.</i>					
III	1		Palkkaukset:		
			Laitoksen osa Hallituksen menoista	5,000:	—
			1 Toimitusjohtaja	14,000:	—
			vuokrarahoja	2,000:	—
			matkarahoja	500:	—
				16,500:	—
			1 Assistenttipalkkio	1,800:	—
				23,300:	—
			Siirros	23,300: —	18,434,739 95

Kvsto ^{30/4} 1912 b & c

1 P.L.	III	1			Siirros 23,300: —	18,434,739 95
			Kvsto ^{30/4} 1912	b & c	1 Kamreeri 7,500: — korotusta 5 v:n palveluksesta 750: —	8,250: —
	III	2			1 Kirjanpitäjä 4,800: —	
	III	3		c	1 Kassanhoitajatar 3,600: — Konttoriapulaiset 10,000 — Konttorin tarverahat, aikakauslehdet ynnä kirjaston täydentäminen 12,350 —	39,950 —
					— Smk 62,300: —	
					<i>Käyttö.</i>	
					<i>Palkat ja palkkiot.</i>	
	III	4			Palkkaukset:	
					1 Insinööri käyttöä varten 7,200: —	
					1 Avustava käyttöinsinööri 6,000: —	
					1 Tilastonlaatija 3,600: —	
					<i>Pääasema.</i>	
			S:n ^{30/12} 1912	b & c	1 Ensim. konemestari 4,800: —	
					1 Toinen konemestari 4,200: —	
					4 Koneenkäyttäjää à 3,000: — 12,000: —	
					4 Asetelaitteen vartijaa à 3,000: — 12,000: —	
					1 Ylikattilanhoitaja 3,300: —	
					4 Vakin. lämmittäjää à 2,100: — 8,400: —	
					Ylim. lämm. haloilla lämmittäm. varten 65,000: —	
					Lämmittäjäpalkkiot 1,200: —	
					VuokraraHOja 4 koneenkäytt., 3 asetelaitteen vartijalle, 1 ylikattilanhoitajalle ja 4 lämmittäjälle 9,600: —	
					Ylimääräiset apulaiset 5,000: —	
					Siirros 142,300: —	18,497,039 95

11 P.L.	III	4			Siirros 142,300: —	18,497,039 95
				Kasarmintorin asema.		
			Kvsto 30/12 1912 b & c	5 Koneenkäyttäjää à 3,300: —	16,500: —	
				4 Koneenkäytt.apulaista à 2,100: —	8,400: —	
				Ylimääräiset apulaiset	1,000: —	
				Kallion asema.		
			Kvsto 30/12 1912 b & c	1 Ensim. koneenkäyttäjä	3,600: —	
				2 Toista koneenkäytt. à 3,300: —	6,600: —	
				1 Koneenkäyttäjä	2,700: —	
				1 Koneenkäyttäjäapulainen	1,200: —	
				Ylimäär. apulaiset	600: —	
				Töölön asema.		
			Kvsto 30/12 1912 b & c	1 Ensim. koneenkäyttäjä	3,300: —	
				2 Toista koneenkäytt. à 3,000: —	6,000: —	
				1 Koneenkäyttäjäapulainen	1,200: —	
				Ylimäär. apulaiset	400: —	
				Uutistytöt ja kunnossapito.		
			S:n 30/12 1912 b & c	1 Ylimonttööri akkumulaattoripatte- reja varten	4,800: —	
				1 Asetetyöpajan työmestari	4,800: —	203,400 —
				Sekalaiset menot.		
III	5		c	Käyttöhenkilök. huoneistojen vuokrat	6,000: —	
III	6			S:n lämmitys	4,000: —	
III	7			S:n valaistus	250: —	
III	8			Asuntojen kunnossapito ja katuosain puhtaanapito	1,500: —	
III	9			Kustannuksia vapaista polttoaineista	6,000: —	
III	10			S:n vapaasta valaistuksesta	1,250: —	
III	11			Asemain polttoaineet	4,000: —	
III	12			S:n valaistus	6,500: —	
III	13			S:n puhtaanapito	7,500: —	
III	14			Puhelimet, raitiotieliput ja seka- laista	2,000: —	
III	15			Piirustustarvikkeet, päiväkirjat, lo- makkeet y. m.	2,000: —	
					Siirros 41,000: —	18,700,439 95

P.L.

				Siiros	41,000: —	18,700,439 95
				Käyttötarvikkeet.		
III	16	c	{	45,000 syltä halkoja ynnä purkaminen ja pienennys à 60: —	2,700,000: —	
III	17			Halkojen kuljetus kattilahuoneeseen	65,000: —	
III	18			Kattilain lisävesi	2,400: —	
III	19			Muihin tarkoit. tarvittava vesijohtovesi	4,600: —	
III	20			Kaikkien asemain voitelu- ja puhdistustarvikkeet	9,000: —	
III	21			Muut tarvikkeet, nk. tiivisteet, harjat y. m.	8,000: —	
III	22			Akkumulaattorin happi ja tislattu vesi	8,000: —	
				Kunnossapito ja korjaus.		
III	23	c	{	Kaikkien asemain konelaitosten korjaukset ja kunnossapito	100,000: —	
III	24			Kaikkien asemarakennusten s:n s:n	20,000: —	2,958,000
				<i>Muist.</i> Ensimmäinen käyttöinsinööri, konemestarit, 1 pääaseman asetelaitteen vartija ja 1 Kasarmintorin aseman koneenkäyttäjä saavat vapaan asunnon, jota paitsi nämä toimihenkilöt sekä ylimontöörit, työmestarit ynnä kaikkien asemain koneenkäyttäjät ja asetelaitteen vartijat saavat lämmön ja valon. — Smk 3,161,400: —		
				<i>Johtoverkko-osasto.</i>		
III	25			Palkkaukset:		
		} b&c	{	1 Insinööri, osaston johtaja, paitsi vapaata valoa	7,200: —	
				1 Työmestari kaapelitöitä varten, paitsi lämpöä ja valoa	4,800: —	
				Piirustaja-apulaiset	9,000: —	21,000
				Siiros	21,679,439 95	

Kvsto 30/12 1912
30/12 1913

11 P.L.

				Siirros	21,679,439 95		
III	26	c	}	Johtoverkon kunnossapito	25,000		
III	27			Piirustustarvikkeet ja sekalaisia	3,000		
				— Smk 49,000:—			
<i>Katuvalaistus.</i>							
III	28	c	}	Katuvalaistuksen kustannukset ja kunnossapito ..	25,000		
				— Smk 25,000:—			
<i>Mittariosasto.</i>							
III	29	c	}	Palkkaukset:			
				1 Insinööri, osaston johtaja, paitsi vapaata valoa	7,200		
<i>Mittarikonttori.</i>							
III	30	c	}	Palkkaukset:			
				1 Mittarikonttorin johtaja	4,800:—		
				Konttoriapulaiset ynnä ekspeditööri ja 2 laskujen tarkastajaa	45,000:—		
III	31	Kvsto ^{30/12 1912} ^{30/12 1913} ^{29/12 1914} } b&c	}	Konttorin tarverahat	15,000		
III	32			Mittarien lukeminen	18,000		
III	33			Maksujen periminen	35,000		
<i>Mittarien toimitus ja varasto.</i>							
III	34	c	}	Palkkaukset:			
				1 Ekspeditööri ynnä konttoriapulaiset	10,000		
III	35			Mittarien asettelu	25,000		
<i>Mittarityöpaja.</i>							
III	36	c	}	Palkkaukset:			
				1 Työmestri ynnä tarkistajat ja mekanikot	20,000		
III	37			Työkalut ja tarveaineet sekä varaosat	15,000		
				Siirros	21,927,439 95		

P.L.

			Siirros	21,927,439	95
		Laboratoori.			
III	38	Laboratooriapulaiset		3,600	—
III	39	Uusien koneiden ja kojeiden hankinta sekä uusien kulutuskojeiden tutkimukset		4,000	—
		— Smk 202,600: —			
		Johtotyöosasto.			
		Palkkaukset:			
III	40	1 Insinööri, osaston johtaja, paitsi vapaata valoa	7,200: —		
		Apulaiset johtojen tarkastusta var- ten	9,000: —	16,200	—
III	41	Tarverahat, lomakkeet, painatustyöt		2,000	—
III	42	Kustann. tilaajain hankinnasta, ilmoituksista y. m.		5,000	—
		Johtotyöt, varasto ja korjaus- paja.			
		e } Palkkaukset:			
III	43	Työmestari, varastonhoitaja, varastokirjanpitäjä ja konttoriapulaiset		20,500	—
III	44	Varastokustannukset ja konttorin tarverahat		6,500	—
III	45	Korjauspajan kustannukset		1,000	—
III	46	Päivystys ja pikkutarvikkeet		5,000	—
		Näyttely ja myynti.			
III	47	Kustannuksia näyttelystä palkkauksineen		10,000	—
		— Smk 66,200: —			
		Sekalaiset menot.			
III	48	Palovakuutus		3,500	—
III	49	Tapaturmavakuutus ja suoranaiset tapaturman- korvaukset		1,500	—
III	50	Lääkäripalkkiot ja sairaanhoito		1,500	—
III	51	Työntekijäin kesäloman kustannukset		3,000	—
III	52	Tontinvuokrat		12,164	—
			Siirros	22,022,903	95

11 P.L.

			Siirros	22,022,903 95
III	53		Valmistavat laajennussuunnitelmat	5,000 —
III	54		Kaluston hankinta ja kunnossapito	10,000 —
III	55		Hallintorakennuksen kunnossapito	7,000 —
III	56		S:n lämmitys	10,000 —
III	57		S:n valaistus	4,000 —
III	58		S:n puhtaanapito	7,336 —
III	59		Erinäisten maksettavaksi pantujen tulojen poisto ja palautus	1,500 —
III	60		Hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan ar- vaamattomiin menoihin	50,000 —
— Smk 116,500: —				
<i>Uutistytöt.</i>				
III	61		Kaapeli- ja johtotöihin, Hallituksen lähemmän määräyksen mukaan	25,000 —
III	62		Talojohtotöihin	20,000 —
III	63		Mittarien ja laboratorikojeiden ostoon	80,000 —
III	64			
III	65		Pääaseman uudet vesimittarit	7,000 —
III	66	Kvsto 16/5 1916	Avonainen esilämmittäjä putkijohtoineen	8,000 —
III	67	S:n 21/11 1916	Uusi höyrykattila	150,000 —
			Uusi virranmuuntaja	230,000 —
— Smk 520,000: —				
III Luku. Smk 4,203,000: —				
11 P.L. Smk 6,679,544: —				
Kahdestoista pääluokka.				
Katu- ja laiturivalaistus.				
Kaasuvalaistus.				
I	1		c 500,000 m ³ kaasua	145,000: —
			c { Lyhdynsytyttäjain ja lampunhoita- jain palkat	42,000: —
			c { Muut katuvalaistuksen kustannuk- set	12,900: —
I Luku. Smk 199,900: —				199,900 —
			Siirros	22,837,639 95

P.L.					Siirros	22,837,639 95
				Sähkövalaistus.		
II	1		c	400,000 kilowattituntia sähkövoimaa	78,500: —	
				Kunnossapito ja kustannukset	25,000: —	103,500 —
				<i>II Luku. Smk 103,500: —</i>		
				Petrolivalaistus.		
III	1		c	Arvioitu petrolin kulutus 27,000 kg à 30 penniä	8,100: —	
				Kunnossapito ja hoito	10,200: —	
				Korjaukset, tarveaineet ja vuokrat	3,600: —	
				Vakuutusmaksut ja sekalaisia	700: —	22,600 —
				<i>III Luku. Smk 22,600: —</i>		
				Rantasiltain ja tavaravajain ylimääräinen valaistus.		
IV	1		c	Sähkövalaistus	4,400: —	
				Kaasuvalaistus	5,200: —	9,600 —
				<i>IV Luku. Smk 9,600: —</i>		
				12 P.L. Smk 335,600: —		
P.L.				Kolmastoista pääluokka.		
				Yleiset työt.		
				Kaupungin yleisten töiden Hallitus ja Rakennuskonttori.		
I	1			<i>Palkkaukset:</i>		
				Hallituksen jäsenten palkkio, 20 mk kokoukselta	4,800: —	
		Kvsto	b & c	1 Sihteeri	4,000: —	
		11/10 1910		1 Kaupungininsinööri ..	15,000: —	
		8/11 1910		korotusta 10 v:n pal-		
		30/12 1913		veluksesta	3,000: —	
		28/3 1916		matkaravoja	600: —	18,600: —
				Siirros	27,400: —	22,973,339 95

13 P.L.

I

1

Kvsto $\frac{8}{2}$ 1916 }
 $\frac{6}{6}$ 1916 }S:n $\frac{11}{10}$ 1910 }
 $\frac{8}{11}$ 1910 }
 $\frac{30}{12}$ 1913 }
 $\frac{28}{3}$ 1916 }

c

1	Työpäällikkö	11,000: —	
	korotusta 10 vuoden palveluksesta	2,200: —	
	matkarafoja	500: —	13,700: —
3	Insinööriä katu-, viemäri ja satamarakennusosastolla à	7,000: —	
	matkarafoja à	500: —	22,500: —
1	Kaupunginarkkitehti	11,000: —	
	korotusta 5 v:n palveluksesta	1,100: —	
	korotusta 10 v:n palveluksesta $\frac{1}{12}$:sta 1917	91: 66	
	matkarafoja	500: —	12,691: 66

b

1	Avustava kaupunginarkkitehti	6,500: —	
	korotusta 5 v:n palveluksesta	650: —	
	matkarafoja	500: —	7,650: —
1	Kaupung. asemakaavaarkkitehti	11,000: —	
	matkarafoja	500: —	11,500: —
1	Avustava kaupungin asemakaava-arkkitehti	6,500: —	
	korotusta 5 v:n palveluksesta $\frac{1}{6}$:sta 1917	379: 16	6,879: 16
1	Geodeetti, paitsi sivutuloja	5,000: —	
	korotusta 10 v:n palveluksesta	1,000: —	
	matkarafoja	500: —	6,500: —

c

1	Kaupunginpuutarhuri	6,000: —	
	korotusta 10 vuoden palveluksesta	1,200: —	
	matkarafoja	500: —	7,700: —
1	Puhtaanapitolaitoksen johtaja	6,500: —	
	korotusta 5 v:n palveluksesta	650: —	
	matkarafoja	500: —	7,650: —

Siirros 27,400: — 22,973,339 95

Siirros 124,170: 82 22,973,339 95

P.L.

	I	1			Siirros 124,170: 82	22,973,339 95	
			Kvsto $\left. \begin{array}{l} 11/10 \text{ 1910} \\ 8/11 \text{ 1910} \\ 30/12 \text{ 1913} \\ 28/3 \text{ 1916} \end{array} \right\} b$	1 Kamreeri	6,000: —		
				korotusta 10 vuoden palveluksesta	1,200: —	7,200: —	
				1 Varastonhoitaja	4,000: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	400: —	4,400: —	
				1 Vanh. metsänvartija	1,200: —		
				korotusta 10 vuoden palveluksesta	240: —		
				henkilökoht. lisäystä	260: —	1,700: —	
				1 Nuor. metsänvartija	1,000: —		
				korotusta 10 vuoden palveluksesta	200: —		
				henkilökoht. lisäystä	260: —	1,460: —	
		S:n 30/5 1916		1 Vahtimestari	1,500: —	140,430 82	
I	2		S:n 1/8 1916 $\left. \begin{array}{l} b^* \\ c^* \end{array} \right\}$	Ylimäär. insinööri- ja piirustaja-apulaiset		30,000 —	
I	3			Mallien y. m. teettämistä varten		4,500 —	
I	4			Metsänvartija-apulaiset ja metsänviljelys		2,000 —	
I	5			Tarveaineet ja apurien päivätyöt mittauksissa		17,000 —	
I	6			Kustannuksia vuosina 1916 ja 1917 kaupungin tonttien vaakituksesta pihamaiden korkeuden määräämiseksi		35,000 —	
I	7			Rakennuskonttorin kaikkien huoneistojen vuokra		12,000 —	
I	8		Valaistus		1,200 —		
I	9		Polttoaineet		4,000 —		
I	10		c {	Siivoaminen		2,700 —	
I	11			Tarverahat ynnä molempain metsänvartijain raitiotievuosiliput		12,250 —	
I	12			Kesäloman hankkimiseksi eräille Rakennuskonttorin työntekijöille		20,000 —	
			<i>Muist.</i> Kaupunginpuutarhuri, metsänvartijat ja vahtimestari saavat vapaan asunnon ja lämmön.				
			<i>I Luku. Smk 281,080: 82</i>				
			Rakennukset ja talot.				
			<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>				
II	1		c {	Erinäiset korjaukset		59,925 —	
II	2			Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista		9,000 —	
II	3			c* {	Bengtsårin kasvatustalaitos		5,400 —
				Siirros	22,973,339 95	22,973,339 95	

13 P.L.

			Siirros	23,328,745 77
II	4		Palolaitoksen rakennukset	8,000 —
II	5		Kansakoulu, kaupungin	18,250 —
II	6		Vuokratut kansakouluhuoneistot	1,880 —
II	7		Kunnan työväenasunnot	11,700 —
II	8		Forsbyn kunnalliskoti	10,450 —
II	9		Kaivuhuoneen viereisen jääkellarin uudistus	3,500 —
II	10		Poliisilaitoksen rakennukset	11,350 —
II	11		Raatihuone	4,950 —
II	12		Sairaalat	100,000 —
II	13		Kaupunginpuutarhan rakennukset Eläintarhassa	3,450 —
II	14	Kvsto 26/9 1916	b* Höyrykattilan y. m. osto ent. seuruoneeseen ..	16,500 —
II	15		Tulli- ja satamarakennukset	11,100 —
II	16		Erinäiset Oulunkylän rakennukset	4,935 —
II	17		Erinäiset puumakasiinit	6,750 —
II	18	S:n 21/5 1916	b* Vuorimieskadun N:o 9 kahden puurakennuksen purkaminen	2,000 —
<i>Uutistyt.</i>				
II	19	S:n 12/9 1916	Vallilan korttelin N:o 558 työväenasunnot	567,500 —
II	20	S:n 6/6 1916	Bölen uusi virusuhuone	10,000 —
II	21	S:n 6/6 1916	Vallilan kortt. N:o 543 muonamakasiini	50,000 —
II	22	S:n 6/6 1916	b* Erinäiset Nickbyn sairaalan muutos- ja täyden- nystyt	26,750 —
II	23	S:n 1/8 1916	Busholman tavaravaja N:o II	42,000 —
II	24	S:n 12/8 1916	” ” ” III	45,000 —
II	25		” ” ” IV	60,000 —
II	26	S:n 6/6 1916	Topeliuskadun kansakoulutalo	258,000 —
II	27		c* Ainespihan konttorirakennuksen laajennus- ja muutostyt	7,000 —
II	28	S:n 16/5 1916	b* Uusi kulkutautisairaala, lisämääräraha	421,579 03
II	29		S:n kalusto	121,532 96
II	30		c* Busholman uimahuoneitten uudestirakentaminen ..	4,500 —
<i>II Luku. Smk 1,903,001: 99.</i>				
Kadut ja yleiset paikat.				
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>				
III	1		c Erinäiset korjaukset	35,000 —
III	2		c* <i>Rahapajaranta</i> Tulli- ja pakkahuoneen viereltä; ketokiveyksen uudistus	8,800 —
			Siirros	25,201,222 76

P.L.

					Siirros	25,201,222	76
III	3			<i>Ankkurikatu</i> ; Kruunuvuorenkadun ja Raha- pajarannan välisen kaupungille kuuluvan osan ketokiveyksen uudistus		2,400	—
III	4			<i>Meritori</i> ; raiteiden pohjoispuol. ajotien viertä- minen Kapteeninkadulta itään		2,050	—
III	5			<i>Meritori</i> ; raiteiden eteläpuol. ajotien s:n Kap- teeninkadulta länteen Weckselltielle asti		7,700	—
III	6			<i>Humalkatu</i> ; L. Viertotien ja Topeliuskadun väli- sen osan viertäminen		2,850	—
III	7			<i>Kolera-altaan länsiosan viereinen asfalttikäy- tävä</i> ; uudistus		4,800	—
III	8			<i>Tullihuoneen länsipuolinen vartouspaikka</i> ; pääl- lyst. II noppakivillä asfalttiin		6,300	—
III	9			<i>I. Viertotie</i> ; V Linjan ja Kaikukadun välisen osan päällyst. I noppakiv.		25,000	—
III	10	Kvsto 16/5 1916	b*	<i>Kauppatorin länsiosa</i> ; sillakkeen laittaminen ja Kappellesplanadin koilliskulman pyöris- tys		27,700	—
III	11			<i>Pursimies- ja Laiturikadun risteys</i> ; sillakkeen laittaminen		700	—
III	12		c*	<i>Erinäisten kaupungille kuuluvain katuosain kai- teiden uudistus ja korjaus</i>		20,500	—
				<i>Uutistyöt.</i>			
III	13			<i>Harjutori</i> ; tasoitus		13,850	—
III	14			<i>Somerontie</i> Pakaan- ja Kangasalantien väliltä; viertäminen		5,000	—
III	15			<i>Kangasalantie</i> Hattulan- ja Eurantien väliltä; viertäminen		6,400	—
III	16			<i>Eurantie</i> Kangasalantien ja I. Viertotien väliltä; vierretään puoleen leveyteensä		3,500	—
III	17			<i>Bölenkatu</i> Esterin- ja Magdaleenankadun vä- liltä; vierretään		9,000	—
III	18			<i>Töölön tavara-aseman viereinen hevosten seis- tupa</i> ; päällystetään II noppakiv. asfalttiin		10,800	—
III	19			<i>Helsinginkatu</i> Kaarlen- ja L. Brahekadun vä- liltä; päällystetään ketokivillä		15,000	—
III	20			<i>Pääskylänkatu</i> I. Viertotien ja Sörnäsän Ranta- tien väliltä; päällystetään ketokivillä		20,300	—
III	21			<i>Sibyllankatu</i> Wilhelmsperin- ja Pääskylänkadun väliltä; kaupungin osuus päällystetään keto- kivillä		5,500	—
					Siirros	25,390,572	76

13 P.L.

			Siirros	25,390,572 76
III	22		<i>Kangasalantie</i> Karstulan- ja Hattulantien väliltä; tasoitetaan	12,300 —
III	23		<i>Karstulantie</i> Rautalamminkadun ja Kangasalantien väliltä; tasoitetaan	14,700 —
III	24		<i>Rautalamminkatu</i> Karstulan- ja Hattulantien väliltä; tasoitetaan puoleen leveyteensä	19,400 —
III	25		<i>Somerontie</i> Kangasalan- ja Sammatintien väliltä; tasoitetaan	3,000 —
III	26		<i>Sammatintie</i> Anjalantien ja Sturekadun väliltä; tasoitetaan	9,800 —
III	27		<i>Anjalantie</i> ; tasoitetaan	5,800 —
III	28	c*	<i>Sturekatu</i> Sammatintien ja I. Viertotien väliltä; tasoitetaan puoleen leveyteensä	6,250 —
III	29		<i>Kangasalantie</i> kortt. N:o 581 viereltä; tasoitetaan	13,000 —
III	30		<i>L. Viertotie</i> ; kortt. 485 tontin 42 viereinen avonainen ala tasoitetaan ja päällystetään ketokivillä	5,200 —
III	31	Kvsto 26/9 1916	<i>Verkkosaarenkatu</i> ; tasoitetaan	3,800 —
III	32		<i>Bölenkatu</i> Magdaleenan- ja Hertankadun väliltä; tasoitetaan	25,500 —
III	33		<i>Kyllikinkatu</i> Bölen- ja Hertankadun väliltä; tasoitetaan puoleen leveyteensä	1,850 —
<i>III Luku. Smk 353,750: —</i>				
Kanavat ja viemärit.				
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>				
IV	1		Erinäinen kunnossapito	45,000 —
IV	2		Täydennystyöt	6,000 —
IV	3	c	Lokaviemärien huuhteluun käytettävä vesi	5,000 —
IV	4		Eläintarhan lokavedenpuhdistusasemain käyttö ja hoito	16,000 —
IV	5		Puhdistusasemain kattojen tervaus	1,400 —
IV	6	c*	Asunnon teettäminen Savilan puhdistusaseman vartijalle	5,000 —
			Siirros	25,589,572 76

P.L.

				Siirros	25,589,572	76	
IV	7			Kaarlenkadun alitse Helsinginkadulta tonttien n:o:jen 10 ja 12 rajalle vievän viemärin uudistus.....	3,000	—	
IV	8			Rautatietorin alitse I. Teatterikujan ja Mikonkadun välillä sekä Mikonkadun alitse tonttien osote n:o:jen 6 ja 8 rajalle kulkevan viemärin s:n	26,500	—	
<i>Uutistytöt.</i>							
IV	9			Lokaviemäri Kangasalantien alle Karstulan- ja Hattulantien välille	11,000	—	
IV	10		c*	S:n Karstulantien alle Kangasalantien ja Rautalamminkadun välille	6,100	—	
IV	11			S:n Rautalamminkadun alle Karstulan- ja Lahdentien välille	7,100	—	
IV	12			S:n Sammatintien alle Anjalan- ja Somerontien välille	7,900	—	
IV	13			S:n Kangasalantien alle Keiteleen- ja Eurantien välille	4,500	—	
IV	14	Kvsto ^{26/9} 1916	b*	Lisämääräraha Verkkosaarenkadun alaisen viemärin rakentamiseen	6,000	—	
IV	15			Lokaviemäri Bölenkadun alle Magdaleenan- ja Hertankadun välille	9,300	—	
IV	16			S:n Espoonkadun alle, Tavaststjernakadun alle Espoon- ja Valhallakadun välille, Valhallakadun alle Tavaststjerna- ja Rajasaarenkadun välille, Rajasaarenkad. alle Valhallatieltä Humallahteen	62,400	—	
<i>IV Luku. Smk 222,200: —</i>							
Tiet.							
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>							
V	1		c	Erinäiset korjaukset	15,000	—	
V	2		c*	Seurasaarentien eräiden osain viertäminen	13,700	—	
					Siirros	25,762,072	76

13 P.L.

			Siirros	25,762,072 76	
V	3	c*	Uuden Eläintarhantien viertopäällystyksen uudistus Hämeenkadun ja Diakonissalaitoksen viereisen rautatien-ylimenokohdan välillä	14,600 —	
V	4		Pääskylänkadun jatkoksen viertäminen Sörnäsintien Rantatieltä Sörnäsintien asemalle	8,700 —	
V	5		I. Viertotieltä Sörnäsintien rangaistusvankilaan vievän tien viertäminen	1,500 —	
<i>Uutistytöt.</i>					
V	6		Nordenskiöldin Lehtotien viertäminen L. Viertotien ja Fredrikssperin rautatien-ylimenokohdan väliltä	16,000 —	
V	7		Rautatien länsipuolitse Alppilantieltä Nordenskiöldin Lehtotielle vievän tien s:n	15,400 —	
V	8		Uusien teiden teettäminen Tuusulan tuberkulosisairaalan alueen sivuitse	9,200 —	
V	9		Ruoholahdenrannan ja Puhtaanapitolaitoksen lastauspaikan välisen tien viertäminen	2,800 —	
V	10		Jalkatien teettäminen pitkin Sörnäsintien panimon etelärataa	4,200 —	
<i>V Luku. Smk 101,100: —</i>					
Viertotiet.					
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
VI	1	c	Erinäiset korjaukset	20,000 —	
<i>VI Luku. Smk 20,000: —</i>					
Satamat.					
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
VII	1	c	Erinäiset korjaukset	50,000 —	
VII	2		Alasmenosillat jälle ynnä rantasiltojen ja jääraidojen viereiset aidat	10,000 —	
VII	3	c	Satamain ruoppaus	50,000 —	
VII	4		Uuden ruoppavarastopaikan järjestäminen ja ruoppakoneen korjaus	8,000 —	
VII	5	c*	Rahapajanrannan tukiparrujen uudistus	11,250 —	
VII	6		Makasiininrannan sähkönostokranan eteläpuolisen puusillan korjaus	21,000 —	
VII	7		Humallahden purkaussillan s:n	13,400 —	
VII	8		Taivallahden purkaussillan s:n	1,200 —	
VII	9		Hietaniemen lantasilan s:n	3,000 —	
Siirros				26,022,322 76	

P.L.

				Siirros	26,022,322 76
VII	10			Ruoholahden läntisen purkaussillan N:o 3 korjaus	3,800 —
VII	11			Siltavuorenrannan jauhosillan s:n	3,100 —
VII	12			Sörnäsän rantatien viereisen Kaikutorin pohjoispuolisen purkaussillan uudistus	2,400 —
VII	13		c*	Sörnäsän rantatien kalkinpurkaussillan korjaus	2,300 —
VII	14			Lintulahdenkadun viereisen venelaiturin s:n....	550 —
VII	15			Sörnäsän rantat. viereis. ent. Andsténin laitur. s:n	2,900 —
VII	16			Vilhelmsperinkadun päässä olevan purkaussillan uudistus	2,000 —
VII	17			Sörnäsän painolastisillan rantaportaiden korjaus	2,200 —
				<i>Utistytöt.</i>	
VII	18		c*	Purkaussilta Merisatamaan kohta Laivurikadun jatkoksen itäpuolelle	3,100 —
VII	19	Kvsto ^{25/1} 1916	b*	XX kaupunginosan tasoitus- ja laituritöiden jatkaminen	550,000 —
				<i>VII Luku. Smk 740,200. —</i>	
				Istutukset.	
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>	
VIII	1			Istutusten ja puutaimistojen kunnossapito	175,000 —
VIII	2			Kivelän istutusten s:n	2,780 —
VIII	3			Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	1,470 —
VIII	4			Mainitun urheilukentän kunnossapito	1,390 —
VIII	5			Kaisaniemen tenniskentän s:n	1,950 —
VIII	6			Speranskien tenniskentän s:n	1,300 —
VIII	7			Punanotkon leikkikentän s:n	700 —
VIII	8			Haapaniemen urheilukentän s:n	1,100 —
VIII	9		c	Mainitun urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	650 —
VIII	10			Kaupunginpuutarhan kasvihuoneiden ja asuinrakennusten polttoaineet	18,000 —
VIII	11			S:n erinäisten huoneistojen lämmitys ja siivoaminen	550 —
VIII	12			S:n s:n valaistus	175 —
VIII	13			Talvipuutarhan kunnossapito	6,000 —
VIII	14			Kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkat, tallin rehut y. m. menot	9,000 —
VIII	15			Alpin kunnossapito	2,100 —
				Siirros	26,816,837 76

13 P.L.

				Siirros	26,816,837 76		
VIII	16	c	}	Vanhempain nurmien ja käytävään uudistus	4,500 —		
VIII	17			Mullanvalmistus kaupungin istutuksia varten	3,500 —		
VIII	18			Lannan osto taimilavoihin	650 —		
VIII	19			Kaupungin vesilintujen hoito	1,500 —		
VIII	20			Työkalujen osto ja korjaus	3,250 —		
VIII	21			Vesipostien laittaminen erinäisiin kaupungin istutuksiin	1,000 —		
VIII	22			Aitain kunnossapito	6,900 —		
VIII	23			Puistosohvain ostoon	3,000 —		
VIII	24			S:n korjaukseen	3,000 —		
VIII	25			Korvaus kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetusta vedestä	18,000 —		
VIII	26			Neljän puistonvartijan palkkaus	4,000 —		
VIII	27			Turvikissa oleva H. Borgströmin kansanpuisto	3,400 —		
<i>Uutistytöt.</i>							
VIII	28	c*	}	Kaupungin puutarhan teiden teko	4,000 —		
VIII	29			Talvipuutarhan edustan järjestäminen	15,000 —		
VIII	30			Eläintarhan lammikkojen pohjoispuolisen alueen s:n	10,000 —		
VIII	31			Kaisaniemen tasoitustöiden jatkaminen	10,000 —		
VIII	32			Kaivopuiston erään kivirummun uudistus	1,200 —		
VIII	33			Speranskintien viereisen pienen leikkikentän s:n	5,000 —		
VIII	34			Lapinlahden puistikon hiekkakentän laajennus	2,900 —		
VIII	35			Kvsto 2/5 1916	b*	Lapinlahdenkadun käyttämättömän tontin N:o 2 tasoitus	16,900 —
VIII	36			Tähtitorninmäen istutuksiin yhdistetyn Vuorimieskadun tontin N:o 6 osan tasoitus ja istutus	25,000 —		
VIII	37			Leikkivälineiden ostoon	3,500 —		
VIII	38			Kelkkaratain laittamiseen	4,000 —		
<i>VIII Luku. Smk 372,365: —</i>							
Puhtaanapitolaitos.							
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>							
IX	1	c	}	Tavaravajain puhtaanapito ja trallien tapuloiminen rantasilloille sekä Aleksanterinkadun talon N:o 1 ja L. Rannan talon N:o 10 pihamaiden puhtaanapito	11,700 —		
					Siirros 26,978,737 76		

P.L.				Siirros	26,978,737 76
IX	2	c	Kaatopaikkain ja laiturienn kunnossapito	8,800	—
IX	3		Vartijain palkkaus	11,750	—
IX	4		Käymälän ja mukavuuSLaitosten puhtaanapito	35,100	—
IX	5		S:n korjaus ja maalaus	5,900	—
IX	6		S:n vedenkulutus ja desinfiominen	7,000	—
IX	7		Kaupungin katuosain ja yleisten paikkain puhtaanapito	262,000	—
IX	8		VI kaupungiosan huvila-alueella olevain kaupungin tiesain puhtaanapito	35,000	—
IX	9		X, XI ja XII kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	23,000	—
IX	10		XIII ja XIV kaupunginosassa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	25,250	—
IX	11		Kaupungin katujen kastelu	59,250	—
IX	12		Kauppatorin kasteluun ja huuhteluun käytetty vesi	24,000	—
IX	13		Viertoteiden puhtaanapito	94,350	—
IX	14		Kaivopuiston viertoteiden s:n	5,400	—
IX	15		Teiden puhtaanapito	39,400	—
IX	16		Venesatamain ja jäiden s:n	6,550	—
<i>Uutistyt.</i>					
IX	17	c*	Tallirakennus 25 hevoselle ynnä tallimiehen asunto Hiekkakannaksen alueelle	30,000	—
<i>IX Luku. Smk 684,450: —</i>					
Yleinen käymälän puhtaanapito.					
X	1	c	Miehistön ja ajomiesten palkat	324,000	—
X	2		20 hevosenn rehut y. m.	30,000	—
X	3		Sekalaisia menoja desinfiomisaineista, työkaluista y. m.	18,000	—
X	4		Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastiatenn ja kansien korjaus	21,500	—
X	5		Rautatierahdit	60,000	—
X	6		Rautatievaunujen korjaus	3,600	—
X	7		Malmin kaatopaikan vesisäiliön ja putkijohtojen s:n	2,000	—
X	8	c*	Malmin kaatolaiturinn kansituksen s:n	2,600	—
X	9		500 panosta uusia käymäläastioita kansineen	30,000	—
<i>X Luku. Smk 491,700: —</i>					
				Siirros	28,143,187 76

13 P.L.

			Siirros	28,143,187 76
			Työkalut.	
XI	1	c	Erinäiset ostot ja korjaukset	15,000 —
XI	2	}	Ruoppaproomujen N:ojen 5 ja 11 korjaus	5,000 —
XI	3		Kiviproomun N:o 7 s:n	6,200 —
XI	4		Höyrynostokranan uusi höyrykattila	4,500 —
XI	5		Uuden ruoppauskoneen korjaukset	44,000 —
XI	6		Pienen höyryjyrän uudet pyörät	12,000 —
XI	7		Kahden itsestään tyhjenevän proomun korjaus	
XI	8	Työkaluja ainespihan pajaan:		
		c*	1 sorvi	3,500: —
			1 porakone	2,000: —
			1 levysepänkone	1,000: —
XI	9		10 purgatorrattaiden ostoon	3,000 —
XI	10		10 rikkainkuljetusrattaiden s:n	8,000 —
XI	11		2 nelipyöräisten työrattaiden s:n	2,400 —
XI	12		21 kasteluvaunun maalaus	1,900 —
XI	13		Purgator- ja rikkainkuljetusrattaiden sekä hiekkalaatikkojen s:n	2,800 —
XI	14		Hiekkavajain maalaus ja korjaus	3,600 —
			<i>XI Luku. Smk 116,900: —</i>	
			Sekalaista.	
XII	1	c	Hengenpelastuskaluj., halkomitt. y. m. kunnossapito	4,000 —
XII	2		Pesuhuoneitten ja virutuslaiturien hoito ja korjaus	7,000 —
XII	3	c*	Kalliin ajan aiheuttama työpalkkain korotus kaupungin yleisissä töissä	180,000 —
XII	4	c*	Lisäystä aikaisemmin myönnettyihin, vuoteen 1917 siirtyneisiin työmäärärahoihin tarveaineiden hinnan nousun johdosta	87,000 —
			<i>XII Luku. Smk 278,000: —</i>	
			13 P.L. Smk 5,564,747: 81	
			Neljästoista pääluokka.	
			Eläkkeet ja apurahat.	
			<i>A. Jouluk. 22 p:nä 1911 vahvistetun ohjesäännön mukaan.</i>	
		b	Ent. kirjanpitäjä Frans Lamminen	2,520: —
			Ent. kansak. opettajatar Viktorina Sundvall	110: —
			Ent. kansak. opettajatar Rosa Natalia Sagulin	510: —
			Siirros	3,140: —
				28,538,087 76

14 P.L.

Kvsto ²⁶/₃ 1912S:n ¹²/₃ 1912S:n ¹¹/₆ 1912

P.L.

			Siirros	3,140: —	28,538,087 76
	Kvsto ^{29/10} 1912 _{21/1} 1913	}	Marian sairaalan ent. emännöitsijä Kalista Borodkin	600: —	
	S:n ^{20/12} 1912		Ent. konttorikirjuri Maria Theresia Cadenius	1,800: —	
	S:n ^{21/1} 1913		Ent. kansakoulunopettaja Abraham Kohonen	260: —	
	S:n ^{4/2} 1913		Ent. ulosottoapulainen Gustaf Ek-lund	2,280: —	
	S:n ^{11/3} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Maikki Friberg	690: —	
	S:n ^{11/3} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Ina Lipsanen	195: —	
	S:n ^{13/5} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Alexandra Lagus	690: —	
	S:n ^{9/9} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Sofie Lithenius	690: —	
	S:n ^{9/9} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Ina Brotherus	690: —	
	S:n ^{23/9} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Hanna Lucander	1,776: —	
	S:n ^{9/6} 1914	b	Ent. ruiskumestari Karl Edvard Byman	2,160: —	
	S:n ^{6/10} 1914		Ent. kansakoulunopettajatar Fanny Rosberg	1,140: —	
	S:n ^{17/11} 1914		Ent. kansakoulunopettajatar Helena Aminoff	1,410: —	
	S:n ^{19/1} 1915		Portinvartija Johan Viktor Kallström	208: —	
	S:n ^{13/4} 1915		Palolaitoksen kersantti Johan Vilhelm Henriksson	1,800: —	
	S:n ^{13/4} 1915		Ylikoneenkäyttjä Anders Noach Ljungdell	840: —	
	S:n ^{30/11} 1915		Ent. vanhempi oikeusraatimies Arvid Nyberg	6,000: —	
	S:n ^{14/3} 1916		Ent. kansakoulunopettajatar Fanny Elisabeth Paunu	330: —	
	S:n ^{26/9} 1916		Rakennusmestari Gabriel Keinänen	2,700: —	
	S:n ^{10/10} 1916		Ent. kansakoulunopettajatar Johanna Maria Minnona Forss	510: —	
	S:n ^{10/10} 1916		Leskivaimo Helena Maria Helenius	140: —	
		c	Eläkkeisiin vuonna 1917	10,000: —	
			Siirros	40,049: —	28,538,087 76

14 P.L.

				Siirros 40,049:—	28,538,087 76
				<i>B. Huhtik. 15 p:nä 1913 vahvistetun ohjesäännön mukaan.</i>	
	Kvsto 25/2 1913	b	Siivoojatar Ida Lindström	350:—	
	S:n 11/3 1913		Työmies Manasse Veckman	600:—	
	S:n 15/4 1913		Ulkotyöntekijätär Ida Maria Stamm	360:—	
	S:n 9/12 1913		Työmies Gustaf Sysmelin	572:—	
	S:n 20/1 1914		S:n Gustaf Edvard Bång	480:—	
	S:n 24/3 1914		S:n Karl Gustaf Nieminen	720:—	
	S:n 28/4 1914		S:n Erik Johan Gunnar	450:—	
	S:n 28/5 1914		S:n Arndt Johan Halonen	144:—	
	S:n 9/6 1914		Työläisnainen Lovisa Suutari	192:—	
	S:n 22/9 1914		Työmies Karl Johan Wikholm	360:—	
	S:n 1/12 1914		Kaasutehtaantyöntekijä Aleksander Pettersson	1,000:—	
	S:n 2/2 1915		Parmaaaja Petter Hakkarainen	504:—	
	S:n 2/3 1915		Parmaaaja Erik Johan Kiiliäinen	564:—	
	S:n 23/3 1915		Parmaaaja Henrik Wilhelm Kyrklund	474:—	
	S:n 27/4 1915		Työmies Benjamin Johansson	684:—	
	S:n 7/9 1915		Lyhdynsytyttäjä Johan Vihelm Salenius	660:—	
	S:n 11/4 1916		Työmies Otto Mäkeläinen	546:—	
	S:n 6/6 1916	Muurari Karl Edvard Nyholm	985:—		
		c	Eläkkeisiin vuonna 1917	4,000:—	
			<i>C. Kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten mukaan.</i>		
	Maistr. päät. 18/2 1863	b	Maistraatinsihteerintytär M. K. Wirzenius	266: 67	
	Kvsto 9/2 1875	b	Raatimies H. L. Chronsin 1 lapsi	200:—	
	S:n 9/5 1893		Ent. ylimääräinen kaupunginvouti Moses Lindberg	400:—	
	S:n 16/5 1899		Vahtimestarintytär Erika Aleksandra Rosenström	120:—	
	S:n 3/12 1895		Kaup. palvelijanleski E. J. Tång	120:—	
	S:n 20/10 1896		Ent. realkoulunvahtimestari F. M. Lindqvist	450:—	
	S:n 6/6 1905				
	S:n 26/5 1903		Kaupunginpalvelijanleski Adolfina Fagerholm	120:—	
				Siirros 55,370: 67	28,538,087 76

P.L.

		Siiros	55,370: 67	28,538,087 76
	Kvsto 20/5 1904	Ent. satamavahtimestari Johan Edvard Stenman	400: —	
	S:n 8/3 1904 13/2 1912	Kaup. palvelijanleski A. M. Olin ..	200: —	
	S:n 13/9 1904		Vahtimestarinleski M. E. Roskvist ..	120: —
	S:n 9/5 1905	Rakennusmestarinleski A. M. Nyholm	150: —	
	S:n 12/12 1905	Järjestysmiehenleski Karolina Wilhelmina Rönneberg	200: —	
	S:n 29/12 1905	Siivoojatar Hedvig Kristina Lindgren	230: —	
		Leskirouva Karin Calonius	2,400: —	
		S:n Anna Lovisa Lindberg	2,400: —	
		Alaikäinen Karl Axel Robert Lindberg	1,200: —	
	S:n 13/11 1906	Alaik. Karin Lindberg	1,200: —	
		Alaikäinen Karl Torsten Nordlin ..	600: —	
		Leskirouva Ida Natalia Kullberg ..	600: —	
		Wilhelmina Kulmala	360: —	
		Karl Gustaf Törnqvist	500: —	
	S:n 27/11 1906	Ent. Työ- ja Vaivaistalon emännöitsijä Maria Sofia Ekholm	500: —	
	S:n 11/6 1907	Ent. vahtimestari Frans Hasselberg	600: —	
	S:n 17/9 1907	Leski Amalia Adolfina Johansson ..	144: —	
	S:n 8/10 1907	Ent. kaup. palv. A. V. Nyberg	720: —	
	S:n 11/2 1908	Ent. amanuenssi Viktorina Sundvall	400: —	
	S:n 25/2 1908	Varastonhoitajanleski Aurora Matilda Heinola ja hänen alaikäiset lapsensa	350: —	
	S:n 16/6 1908	Alaikäinen Aimo August Löfgren ..	120: —	
	S:n 1/12 1908	Sairaanhoitajatar Edla Ahtikoski ..	600: —	
	S:n 15/12 1908	Raatihuoneenarkiston ent. aktuaari J. Öhrnberg	2,000: —	
	S:n 15/12 1908	Vahtimest. leski Johanna Ström ..	120: —	
	S:n 16/3 1909	Työmies Karl Johansson	400: —	
	S:n 8/6 1909	Tohtorinrouva Olga Juslin	880: —	
	S:n 8/6 1909	Hallivahtimest. J. A. Björkholm ..	600: —	
	S:n 15/6 1909	Maistraatinvahtimestari C. G. Lindqvist	600: —	
	S:n 15/6 1909	Maistraatinvahtimestari Alfred Karlsson	900: —	
		Siiros	74,864: 67	28,538,087 76

14 P.L.

			Siiros	74,864: 67	28,538,087 76
Kvsto	15/6 1909		Työm. Adolf Konstantin Renfors ..	600: —	
S:n	5/10 1909		Työmies Jaakko Salmio	400: —	
S:n	26/5 1910		Työm. leski Lovisa Åvist	300: —	
S:n	21/2 1911		Siivoojatar Aquilina Malén	300: —	
S:n	21/2 1911		Työmies Mikko Hakomäki	150: —	
S:n	21/2 1911		Leski Maria Olivia Winqvist	120: —	
S:n	7/3 1911		Sairaanhoitajatar Eva Fagerholm ..	480: —	
S:n	13/6 1911	}	Työm. Anders Erland Thomas-		
	21/1 1913		son	300: —	
S:n	5/9 1911		Leski Antoinette Ulrika Brenner ..	360: —	
S:n	17/10 1911		Ent. sair. hoit:r Fredrika Kant	300: —	
S:n	14/11 1911		Työmies Isak Toukka	400: —	
S:n	12/12 1911		Ent. vahtimestari Aurora Karolina		
			Andersson	600: —	
S:n	12/12 1911		Ent. työmies Henrik Malakias Hen-		
			riksson	400: —	
S:n	22/12 1911		Ulosottoapulainen Karl Oskar		
			Olin	600: —	
S:n	14/5 1912		Työmies Karl Gustaf Danielson-		
			Sandberg	600: —	
S:n	11/6 1912	b	Satamakonstaapelinleski Hanna Gus-		
			tava Gustafsson	180: —	
S:n	18/6 1912		Alaikäinen Verna Elisabet Gustafs-		
			son	100: —	
S:n	29/10 1912		Työmiehenleski Kristina Jokinen ..	240: —	
S:n	21/1 1913		Ent. sairaanhoitajatar Ida Lucina		
			Dahlström	500: —	
S:n	21/1 1913		Ent. kansakoulunopettaja Jakob		
			Stenberg	600: —	
S:n	4/2 1913		Leski Edla Johanna Eklund	300: —	
S:n	13/5 1913		Vahtimestarinleski Serafina Wilhel-		
			mina Törnström	300: —	
S:n	20/1 1914		Vaivashoitohallituksen entinen joh-		
			taja, pastori Johan Alexander		
			Collan	2,400: —	
S:n	20/1 1914		Palokersantinleski Maria Alexandra		
			Ohlström ja hänen 5 alaikäistä		
			lastaan	595: —	
S:n	20/1 1914		Ruiskumestarinleski Sofia Nyström	400: —	
S:n	8/9 1914		Ent. kansakoulunvahtimestari Fred-		
			rika Wilhelmina Pettersson	600: —	
S:n	2/2 1915		Kunnalliskodin johtaja Gustaf Mélar	1,600: —	
			Siiros	88,589: 67	28,538,087 76

4 P.L.

				Siirros 88,589: 67	28,538,087 76
		Kvsto ^{11/5} 1915	b	Taideteollisuuskeskuskoulun johtaja Ernst Nordström	3,000: —
		S:n ^{13/4} 1915		Toivoniemen kasvatustaloksen johtajatar Ina Lydia Walldén	300: —
		S:n ^{8/6} 1915		Koneenkäytt.leski Vilhelmina Andstén	240: —
		S:n ^{7/9} 1915		Sairaanhoidajat. Josefina Strandberg	480: —
		S:n ^{19/10} 1915		Ent. kaupunginkirjaston hoitaja Frans Johan Valbäck	600: —
		S:n ^{2/11} 1915		Ent. kaupunginpalvelija Carl Wilhelm Åkerman	400: —
				93,609 67	

14 P.L. Smk 93,609: 67

5 P.L.

Viidestoista pääluokka.

Sekalaiset menot.

Kaupungin talot ja maatilat.

I	1			<i>Raatihuone:</i>	
				Palkkkukset:	
		1886 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1909 S:n ^{30/12} 1910 ^{4/2} 1913	b	1 Raatihuoneenvahtimestari	850: —
				b	1 Talonmies ja lämmittäjä
				2,530 —	
I	2			Valaistus	2,400 —
I	3			Polttoaineet	8,750 —
I	4			Vedenkulutus	200 —
I	5			Siivoaminen, lattiainpesu ja sekalaista	7,520 —
				<i>Muist.</i> Raatihuoneen vahtimestari ja talonmies saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valon.	
				<i>Ent. seurahuone:</i>	
I	6			Palkkaukset:	
				1 Taloudenhoitaja	900: —
				1 Koneenkäytt.	2,100: —
				1 Lämmittäjä 8 kuuk.	1,000: —
				1 Talonmies	1,680: —
				5,680 —	
I	7			Siivoaminen ja puhtaanapito	3,000 —
I	8			Valaistus	10,800 —
				Siirros	28,672,577 43

15 P.L.

			Siirros	28,672,577 43
I	9	Polttoaineet		21,150 —
I	10	Vedenkulutus		3,800 —
I	11	Korjaukset		3,600 —
I	12	Sekalaista		2,000 —
		<i>Muist.</i> Talonmies saa vapaan asunnon, polttopuut ja valon.		
		<i>Mariankatu 3:</i>		
I	13	Puhtaanapito		200 —
I	14	Vedenkulutus		100 —
I	15	Sekalaista		100 —
		<i>Aleksanterinkatu 22:</i>		
I	16	Talonmiehen palkkio		420 —
I	17	Sekalaista		280 —
		<i>Aleksanterinkatu 24:</i>		
I	18	Sekalaista		250 —
		<i>Aleksanterinkatu 26:</i>		
I	19	Talonmiehen palkkio		300 —
I	20	Puhtaanapito		300 —
I	21	Vedenkulutus		300 —
I	22	Valaistus		300 —
I	23	Sekalaista		200 —
		<i>Puutarhakatu 4:</i>		
I	24	Talonmiehen palkkio		180 —
I	25	Puhtaanapito		400 —
I	26	Vedenkulutus		120 —
I	27	Valaistus		160 —
I	28	Sekalaista		240 —
		<i>Ratakatu 10:</i>		
I	29	Talonmiehen palkkio		1,200 —
I	30	Sekalaista		300 —
			Siirros	28,708,477 43

5 P.L.

			Siirros	28,708,477	43	
			<i>Vuorimieskatu 9:</i>			
I	31		Talonmiehen palkkio	100	—	
I	32		Puhtaanapito	250	—	
I	33		Vedenkulutus	100	—	
I	34		Sekalaista	250	—	
			<i>Myllytie 5:</i>			
I	35		Puhtaanapito	80	—	
I	36		Vedenkulutus	80	—	
I	37	c	Sekalaista	140	—	
			<i>Pengerkatu 5:</i>			
I	38		Talonmiehen palkkio	600	—	
I	39		Sekalaista	300	—	
			<i>Hakasalmen huvila:</i>			
I	40		Puhtaanapito	300	—	
I	41		Vedenkulutus	60	—	
I	42		Sekalaista	90	—	
			<i>Työväenasunnnot Hietaniemenkadun N:oissa 5—23:</i>			
I	43		Palkkaukset:			
		Kvsto ^{28/4} 1908 ^{30/12} 1908 ^{30/12} 1910	} b & c	Isännöitsijä	600: —	
				1 Talonmies, samalla lämmittäjä ..	1,800: —	
				Lämmittäjäapul. 6 kuukaudesta	600: —	
				3,000	—	
I	44		Tarverahat, puhtaanapito y. m.	3,390	—	
I	45		Valaistus	300	—	
I	46		Polttoaineet	3,000	—	
I	47	c	Vedenkulutus	1,500	—	
I	48		Istutusten kunnossapito	300	—	
I	49		Korjauskustannukset	6,000	—	
				Siirros	28,728,317	43

15 P.L.

				Siirros	28,728,317 43	
				<i>Työväenasunnnot Kristiinankadun N:ossa 16:</i>		
I	50	Kvsto ^{28/4} 1908 ^{30/12} 1908 ^{30/12} 1910	} b & c	Palkkaukset:		
				Isännöitsijän palkkio	600: —	
				1 Talonmies	1,080: —	1,680 —
I	51		} c	Tarverahat, puhtaanapito y. m.		980 —
I	52			Valaistus	120 —	
I	53			Vedenkulutus	500 —	
I	54			Korjauskustannukset	2,500 —	
				<i>Vallilan työväenasunnnot:</i>		
I	55		} c	Palkkaukset:		
		Isännöitsijän palkkio		1,500: —		
		1 Talonmies		1,800: —		
		vuokrarahoja		200: —	2,000: —	3,500 —
I	56		} c	Tarverahat, puhtaanapito y. m.		3,600 —
I	57			Palovakuutus	1,200 —	
I	58			Valaistus	350 —	
I	59			Vedenkulutus	1,800 —	
I	60			Korjauskulut	1,000 —	
				<i>Muist. Työväenasuntojen isännöitsijä sekä talonmiehet saavat vapaan asunnon.</i>		
				<i>Kunnan virutushuoneet:</i>		
I	61		} b	Palkkaukset:		
		4 Järjestysmiestä à 1,200: —		4,800: —		
		1 S:n	1,500: —	6,300 —		
I	62	S:n ^{28/4} 1912	} b	Vedenkulutus		12,000 —
I	63			Valo ja lämpö	1,600 —	
I	64	S:n ^{2/2} 1915	} b	Sinivuoreenmaan järjestysmiehen palkkio		750 —
I	65	S:n ^{27/2} 1906		Kustannuksia Gumtähdestä, Meilansista, Greijuksesta, Oulunkylästä, Bölestä ja Nybondaksesta	9,000 —	
I	66		} c	S:n Bengtsårin maatilasta		13,600 —
I	67			S:n Toivoniemen tilasta	4,000 —	
I	68			Talonisännöitsijän palkkio	3,000 —	
				Siirros	28,795,797 43	

P.L.

			Siirros	28,795,797	43	
I	69		c	Erinäisten kaupungin talojen kalusto, sen korjaus ja täydennys	10,000	
I	70	Uusien puhelimien ynnä osuuskirjain osto		2,400		
I	71	Puhelinmaksut		16,000		
				<i>I Luku. Smk 192,500:—</i>		
Erityiset määrärahat.						
II	1	Kvsto ^{21/12 1897} _{17/12 1907}	b	Määräraha henkikirjoittajalle.....	7,500:—	
				Huoneiston siivoaminen y. m.	600:—	
II	2	H:gin Kalast. sääntö ^{1/2 1890} Kvsto ^{21/12 1897}	b	Palkkio 2:lle kalastuksen kaitsijalle	900:—	
				Puutavarain lauttauksen valvonnasta kaupungin alueella	150:—	
II	3	S:n ^{26/3 1907} _{30/12 1909}	b	1 Rankkuri, paitsi asuntoa ja polttopuita	1,680:—	
				Korvausta erinäisistä toimituksista	600:—	
II	4		c*	Tilapäisten halkovarastopaikkain silmälläpito ..		2,400
II	5	S:n ^{7/6 1910}	b	Tullikamarin postipakettiosaston huoneiston vuokra		12,000
II	6	S:n ^{28/5 1913}		Tullikamarin tarvitseman tavarasuojan vuokra ..		1,600
II	7	S:n ^{21/9 1915} _{11/5 1915}	b	Rautatiehallituksen Katajanokalla tarvitseman huoneiston vuokra		3,580
II	8	S:n ^{25/4 1911} _{2/11 1915}		Kustannuksia pakkahuoneessa olevasta kaupungin työkunnasta		30,500
II	9	S:n ^{2/11 1915}	b & c	Kaupungin apumaksu Kunnallisen Keskustoimiston voimassapitoon ..	17,000:—	
				Suomen Kunnallislehden tilausmaksu	480:—	17,480
II	10	S:n ^{12/11 1912}	b*	Kaupungin historian julkaisukustannuksiin, siirtomääräraha		8,000
II	11	S:n ^{30/12 1907}	b	Kustannuksia kunnan asetuskokoelman julkaisemisesta		2,000
II	12		c	Määräraha Vankeusyhdistyksen turvakodille	1,200:—	
		S:n ^{26/5 1903}	b	S:n Vankeusyhdistyksen ylläpitämälle vapaaksi päästettyjen naisvankien turvakodille	1,200:—	2,400
				Siirros	28,915,587	43

15 P.L.

				Siirros	28,915,587 43
II	13		c	Suomen voimistelunopettajaliitolle urheiluleikkien järjestämiseen	5,000
II	14	Kvsto ^{22/4} 1902	b	Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvammasta ynnä korvaus lausunnoista	10,000
II	15	S:n ^{21/12} 1897 ^{30/12} 1907	b	Koiraveroa koskevan asetuksen noudattamisen valvontaa varten	1,000:—
		S:n ^{30/12} 1912	c	Koiraveron aiheuttamia kustannuksia	500:—
			b	Helsingin Eläinsuojelusyhdistykselle koirain hoitoa ja lopettamista vart.	1,500:—
II	16	S:n ^{19/12} 1899		Puolipäivätunnin merkinanto	300
II	17			Palovakuutusmaksut	35,000
II	18			Polttoaineet (myöskin tekn. laitosten)	50,000
II	19			Valaistus ynnä juhla-valaistukset	3,000
II	20		c	Kaupungin omistamain talojen ja huoneistojen vedenkulutus sekä sekalaiset menot	1,000
II	21			Vedenkulutuksesta vapaakaivoissa, hevosaltaissa, satamain vesijohdoissa y. m.	13,000
II	22			Kauppatorin suihkukaivon käyttö ja hoito	3,300
II	23			Normaalikellojen kunnossapito	1,630
II	24			Määräraha Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle	122,000
II	25		c*	Lisämääräraha kaupungin viemäriolojen selvitystä varten, siirtomääräraha	20,000
II	26	S:n ^{21/11} 1916	b*	Kalliinajanlis. kaupungin virka- ja palvelusmieh. <i>II Luku. Smk 1,389,620:—</i>	1,031,000
III	1		c	Taksoitettujen varojen ja muiden tulojen poisto ja palautus	375,000
				<i>III Luku. Smk 375,000:—</i>	
				<i>15 P.L. Smk 1,957,120:—</i>	
Kuudestoista pääluokka.					
I	1		d	Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan	700,000
				<i>16 P.L. I Luku. Smk 700,000:—</i>	
Yhteensä Smk					31,288,817 43

16 P.L.

Luku	Momentti	Kirjain osoittaa tulon laidun Kunn. aset. §§ s:n muk.	Tulot.	Smk	7/12
			Tulot.		
s.			<i>a</i> Käytettävää säästöä edelliseltä vuodelta	800,000	
			Ensimmäinen osasto.		
			Korot.		
I	1		<i>c</i> Kaupungin lainaobligatsioneista	40,000	
I	2		<i>b</i> Tontinlunastuksista	270,000	
I	3	Lahjoituskirj. mukaan	<i>b</i> Lahjoitusrahastoista, joiden korot tulevat kaupun- gille	21,000	
I	4		{ Osakkeiden osinkoja	300,000	
I	5		{ Erinäisiä korkoja	600,000	
I	6		<i>c</i> { Vallilan lainarahaston korot	12,500	
I	7		{ Yleishyödyllisen rakennuslainarahaston s:n	2,000	
I	8		{ Teknillisten laitosten etuantien s:n	11,000	
			1 Os. Smk 1,256,500:—		
			Toinen osasto.		
			Tontinlunastukset.		
I	1	Kvsto ^{9/3} 1893 _{14/12} 1909	<i>b</i> Tonttien myynti ja myytyjen tonttien kauppahin- nan kuoletus	2,000,000	
			2 Os. Smk 2,000,000:—		
			Kolmas osasto.		
			Kaupungin kiinteä omaisuus.		
			Veroja lahjoitetuista tiloista.		
I	1	K. S:in päät. _{12/1} 1879	<i>b</i> Veroja	1,100	
			I Luku. Smk 1,100:—		
			Kaupunkiin yhdistetty alue.		
II	1	Kunink. vak. ^{28/2} 1789, § 1 ja 4. K. As. ^{8/12} 1873 6 §.	<i>b</i> Vuokria rakennuksista ja tiloista	230,000	
II	2	Välikirjan muk.	<i>b</i> { Vuokria Kaivopuiston alueesta	15,000	
II	3		{ Alppipaviljongin vuokra	7,000	
			Siirros	4,309,600	

3 Os.

			Siirros	4,309,600 —	
II	4	Välikirjan muk.	b {	Laivaveistämöalueen, vuokra	10,000 —
II	5			Ent. Seurahuoneen vuokrat 11,800: —	
				Korvaus annetusta höyrystä 19,500: —	31,300 —
II	6		c {	Kasvatuslautakunnan huoneiston vuokra	4,000 —
II	7			Vuokria poliisiin virkahuoneistoista ja tallista kaupungin omissa taloissa	117,650 —
II	8		b {	Vuokria Penger- ja Ratakadun poliisihuoneistoista	7,200 —
II	9			S:n Vuorimieskadun N:o 9 huoneistoista	2,400 —
II	10			S:n erin. laivaveistämöalueen rakennuksista	4,000 —
II	11	Välikirjan muk.	b {	S:n Aleksanterinkadun talosta N:o 26	16,500 —
II	12			S:n Puutarhakadun talosta N:o 4	3,000 —
II	13		c {	S:n kunnan työväenasunnoista	85,200 —
II	14			Erinäisiä huoneenvuokria	4,000 —
II	15			Vuokria Santa- ja Busholman makasiineista II—IV	30,000 —
II	16		c {	Uimahuonemaksuja	1,500 —
II	17			Kalavesimaksuja	4,000 —
II	18			Satunnaisia maan- sekä kenttien vuokria	170,000 —
II	19	Kvsto 20/3 1912	b {	Tuloja tenniskentistä	1,200 —
II	20			Kadun erilleen aitaamisesta rakennustark. varten	5,000 —
II	21			Tuloja kunnan virtushuoneista	4,000 —
II	22		c {	Tuloja kloseteista	10,000 —
<i>II Luku. Smk 762,950: —</i>					
Kauphallit ja kauppatorit.					
III	1		c {	Vuokraa kauphallimyymälöistä	125,000 —
III	2			Vuokraa myymälöistä ja myyntipöydistä	6,000 —
III	3			Vuokraa torien myyntipaikoista	35,000 —
<i>III Luku. Smk 166,000: —</i>					
Kaupungin maatilat.					
IV	1	Välikirjan muk.	b {	Oulunkylän, Nybondaksen ja Reimarsin vuokria	20,000 —
IV	2			Bengtsårin maatila	15,000 —
IV	3		c {	Vuokraa Bengtsårin kasvatuslaitoksesta	16,100 —
IV	4			Toivoniemen tila	4,000 —
IV	5			Vuokraa Toivoniemen kasvatuslaitoksesta	3,500 —
<i>IV Luku. Smk 58,600: —</i>					
3 Os. Smk 988,650: —					
			Siirros	5,045,150 —	

Os.

			Siirros	5,045,150	
Neljäs osasto.					
Tuloa tuottavat oikeudet.					
I	1	Maist. päät. ^{26/6} 1662	b	Tonttiverot <i>I Luku. Smk 4,500: —</i>	4,500
Tuulaaki- ja liikennemaksut.					
II	1	K.Aset. ^{31/12} 1877 K. julist. sam. p.	c	Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrätystä tava- roista	260,000
II	2	K. S:in kirj. ^{17/4} 1883	c	Tuulaaki Helsinkiin meritse tulevasta, ylämaan kaupunkeihin määrätystä tavarosta	100
II	3	Liikennetaksa ^{10/4} 1888	c	Liikennemaksuja	450,000
II	4	Kvsto ^{1/6} 1876	c	Makasiininvuokra	2,500
II	5			Mittausmaksuja	100
II	6			Satamamaksuja	100,000
II	7			Siltamaksuja	10,000
II	8	Liikennetaksa ^{10/4} 1888	c	Nostokranamaksuja	3,000
II	9			Painolastimaksuja	100
II	10			Punnitsemismaksuja	1,200
<i>II Luku. Smk 827,000: —</i>					
Sekalaista.					
III	1	K. Aset. ^{30/3} 1879	c	Ulkomaalaisten maksuja ruokatavarain myynnistä aluksesta	700
III	2	Useat K. S:in päät.	b	Biljaardimaksuja	800
III	3	K. Sääntö ^{21/10} 1698	b	Perunkirjoitusprosentteja, kaupungin köyhäin osuus	20,000
III	4		c	Kolehtirahoja	100
III	5			Erinäisiä sakkoja	100
III	6	K. Aset. ^{17/3} 1879	b	Henkilökohtainen vaivaismaksu	70,000
III	7	K. Aset. ^{14/12} 1894 Kvsto ^{11/4} 1916	b	Koiravero	40,000
III	8	K. Aset. ^{8/9} 1899 K. S:in kirje ^{9/8} 1900.	b	Vastike kaupungin menettämistä sakko-osuuksista (ynnä kaupunginkassanhoitajalle tuleva osuus)	8,361
<i>III Luku. Smk 140,061: —</i>					
4 Os. Smk 971,561: —					
			Siirros	6,016,711	

5 Os.

				Siirros	6,016,711
Viides osasto.					
Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.					
Terveysten- ja sairaanhoito.					
I	1	H:gin kunnal. sair.-hoidon ohjes. 12/11 1879	b	Sairaanhoidosta Marian sairaalassa	53,000
I	2			S:n kulkutautisairaalassa	24,000
I	3			S:n Kivelän sairaalassa	11,000
I	4			S:n Nickbyn sairaalassa	8,000
I	5			S:n Humaliston sairaalassa	2,000
I	6			S:n Hesperian sairaalassa	150
I	7			Vaivahoidon suoritettava korvaus varattomien potilaitten hoidosta Marian, Kivelän, Humaliston ja Hesperian sairaaloissa sekä kunnalliskodin väliaik. sairaalassa	262,000
I	8	c	Vaivahoidon maksettava korvaus mielenvikaitten hoidosta Kivelän ja Nickbyn sairaaloissa	280,000	
I	9		Myydyistä ruuantähteistä	4,000	
I	10		Tuloja desinfiomislaitoksesta	600	
I	11		Desinfiomisesta kodeissa	4,000	
I	12		Sairaanhoidotataroppilaskoulun oppilaitten pääsymaksuja	1,800	
I	13		Tuloja Nickbyn mielisairaalan maanviljelyksestä ja puutarhasta	6,000	
I	14		Tuloja kaupungin terveydellisten ja bakteriologisten tutkimusten laboratorista	7,000	
I	15		Lihantarkastusaseman tuloja	106,000	
<i>I Luku. Smk 769,550: —</i>					
Vaivaishoito.					
II	1	K. Aset. 17/s 1879	b	Tuloja kunnalliskodista	45,000
II	2			Tuloja työlaitoksesta	65,000
II	3			Korvausta köyhäin ylläpidosta	125,000
<i>II Luku. Smk 235,000: —</i>					
				Siirros	7,021,261

Os.

			Siirros	7,021,261		
Opetus- ja sivistyslaitokset.						
III	1	H:gin kansak. ohjes. 25/6 1878 ja 4/10 1892	c {	Ammattikoulujen oppilaiden myy- dyistä teoksista	3,000:—	
				Alempain käsityöläiskoulujen oppilas- maksut	700:—	
			b {	Kansakoulunoppilaiden maksut ja käsityöt	600:—	
					4,300	
III	2				Korvausta laitoksissa hoidetuista lapsista	3,000
III	3				Korvausta oppilaskodin hoidokkien ruuasta	2,000
				c {	Tuloja Bengtsärin y. m. kasvatustaloksista	3,000
III	4			Tuloja kaupunginorkesterista	120,000	
III	5			Tuloja kaupunginkirjastosta	4,000	
III	6			Sisäänkirjoitusmaksuja työväenopistosta	1,900	
III	7					
<i>III Luku. Smk 138,200:—</i>						
Muut laitokset.						
IV	1	K. S:in päät. 20/9 1912	c {	Tuloja työnvälityksestä	700	
IV	2				Tuloja kaupungin työkunnasta	14,000
IV	3			b {	Rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista kannettavia maksuja	15,000
<i>IV Luku. Smk 29,700:—</i>						
5 Os. Smk 1,172,450:—						
Kuudes osasto.						
Valtioavut.						
I	1	K. S:in päät. 11/7 1912 K. S:in kirj. 10/5 1898 Knk kirje 27/8 1779 K. S:in päät. 23/5 1901 S:n 18/1 1906 K. Aset. 9/6 1892 K. Julist. 14/12 1894	b {	Katuvalaistukseen	7,700	
I	2				Palolaitokselle	21,000
I	3			b {	Tulli- ja kellarivapauden korvaus	368
I	4			b {	Valmistavalle poika-ammattikoululle	35,900
I	5			b {	Valmistavalle tyttöjen ammattikoululle	15,150
I	6				Alemmille käsityöläiskouluille	13,605
I	7			b {	Kaupungin osuus paloviinaverosta	100
6 Os. Smk 93,823:—						
			Siirros	7,282,984		

Os.

7 Os.

			Siirros	7,282,984		
Seitsemäs osasto.						
Kaupungin teknilliset laitokset.						
Vesijohtolaitos.						
I	1	H:gin kaup. vesijohton taksa 11/3:lta, 1890	b	Vedenmyynnistä, lukuun otettuna kaup. oma vedenkulutus	1,700,000	
I	2			Korvausta vedenkulutuksesta vapaakaivoissa y. m.	5,000	
I	3			c	Vesimittarien vuokria	43,000
I	4				Maksuja vesimittaria vaille olevista palovesiputkista	400
I	5				Maa-alueiden vuokria	500
I	6				Voittoa tehdyistä johtotöistä	20,000
				<i>I Luku. Smk 1,768,900: —</i>		
Kaasulaitos.						
II	1		c	Korvausta katuväläistuksesta	199,900	
II	2			S:n yksityiskulutuksesta	1,736,000	
II	3			Tuloja sivutuotteista	50,000	
II	4			Voittoa tehdyistä töistä	5,000	
II	5			Vuokratuloja	5,100	
II	6			Satunnaisia maanvuokratuloja	1,500	
				<i>II Luku. Smk 1,997,500: —</i>		
Sähkölaitos.						
III	1		c	Korvausta katuväläistuksesta	103,500	
III	2			S:n yksityiskulutuksesta	4,800,000	
III	3			S:n raitiotiekäytöstä	375,000	
III	4			Voittoa johtotöistä	38,500	
III	5			Vuokratuloja	18,000	
III	6			Korkoa konttokuranttitililtä kaupunginkassassa	5,000	
				<i>III Luku. Smk 5,340,000: —</i>		
				7 Os. Smk 9,106,400: —		
Kahdeksas osasto.						
Puhtaanapitolaitos.						
I	1		c	Talonomistajain maksut	260,000	
I	2			Maksuja kaup. omista taloista	33,480	
I	3			Tuloja myydystä lannasta	60,000	
I	4			Korvausta katujen puhtaanapid., lumenkuljet. y. m.	54,000	
				8 Os. Smk 407,480: —		
			Siirros	16,796,864		

8 Os.

Os.				Siirros	16,796,864
Yhdeksäs osasto.					
Sekalaiset tulot.					
Apumaksut.					
I	1		c	Postilaitoksen vuokramaksu postipakettiosaston puolesta	2,000
I	2			Henkikirjoittajalle luovutetun huoneiston korvaus	1,500
I	3			Apumaksu Ritarihuoneen puistikon kunnossapitoon	300: —
		Välikirjan muk.	b	S:n Säätötaloa ympäröiväin istutusten s:n	1,170: —
				S:n Ateneumia ympäröiväin istutusten s:n	200: —
				S:n Vanhan kirkon istutuksen kunnossapitoon	2,200: —
				S:n Kallion kirkon istutusten kunnossapitoon	1,100: —
I	4	Pankkivalt. m. kirje 6/7 1892	b	S:n Kirurgisen sairaalan tontin istutusten kunnossapitoon	1,790: —
				S:n katuvalaistukseen: Suomen Pankilta	275: —
				Säätötalosta	525: —
				<i>I Luku. Smk 11,060: —</i>	6,760
Majoituksen korvaus.					
II	1	K. As. 18/1 1882	b	Majoituksen korvaa tammik. 18 p:nä 1882 annetun K. Asetuksen johdosta valtio tariffin mukaan	188,000
				<i>II Luku. Smk 188,000: —</i>	
				9 Os. Smk 199,060: —	
Kymmenes Osasto.					
Lainat.					
I	1	Kvsto 16/5 1916	b*	a) 1911 vuoden obligatsioonilainasta osotetaan: Kulkutautisairaala varten	543,111 99
I	2			b) Lisätyn Kaupunginvaltuuston päätöksen varassa ollen: 1911 vuoden obligationilainasta: XX kaupunginosan tasoitus- ja laituri- turitöitä varten	239,351: 36
				Siirros	239,351: 36
					17,539,035 99

10 Os.	I	2			Siirros 239,351: 36	17,539,035 99
					1916 vuoden velkakirjalainasta:	
					XX kaup. os. tas. ja laiturityöt	310,648: 64
					Vesijohdon laajentaminen	112,500: —
					Sähkölaitoksen uusi höyrykattila ja uusi virranmuuntaja	380,000: —
					Vallilan työväenasuntoryhmä	567,500: —
					Busholman tavarasuojat	147,000: —
					10 Os. Smk 2,300,111: 99	1,757,000 —
					Yhdestoista osasto.	
11 Os.	I	1	c		Se määrä, mikä lisäksi tarvitaan ja on kunnan verovelvollisilta jäseniltä taksoitettava, on	11,992,781 44
					11 Os. Smk 11,992,781: 44	
					Yhteensä Smk	31,288,817 43

Helsingin kaupungin 1917 vuoden Meno- ja Tulosäännön yhdistelmä.

Pää- luokka	Menot.	Vakinaiset menot		Satunnaiset menot		Yhteensä	
1	Kaupungin velat	3,857,778	78	627,412	31	4,485,191	09
2	Kaupungin virastot	376,205	01	46,450	—	422,655	01
3	Kunnallishallinto	830,031	86	32,400	—	862,431	86
4	Palolaitos	368,960	—	2,000	—	370,960	—
5	Poliisilaitos	739,598	33	218,119	69	957,718	02
6	Yleiset rasitukset	210,854	96	5,100	—	215,954	96
7	Terveysten- ja sairaanhoito	2,548,783	80	590,417	35	3,139,201	15
8	Vaivahoito	1,775,009	50	80,019	80	1,855,029	30
9	Opetus- ja sivistyslaitokset	3,443,524	56	134,000	—	3,577,524	56
10	Kauppahallit ja kauppatorit	71,530	—	—	—	71,530	—
11	Kaupungin teknilliset laitokset	6,027,044	—	652,500	—	6,679,544	—
12	Katu- ja laiturivalaistus	335,600	—	—	—	335,600	—
13	Yleiset työt	1,929,420	82	3,635,326	99	5,564,747	81
14	Eläkkeet ja apurahat	93,609	67	—	—	93,609	67
15	Sekalaiset menot	773,720	—	1,183,400	—	1,957,120	—
16	Arvaamattomiin tarpeisiin Kvston määrä- yksen mukaan	700,000	—	—	—	700,000	—
Yhteensä Smk		24,081,671	29	7,207,146	14	31,288,817	43
Osasto	Tulot.	Vakinaiset tulot		Säästö, tontin- lunastukset ja satunn. tulot		Yhteensä	
	Säästö	—	—	800,000	—	800,000	—
1	Korot	1,256,500	—	—	—	1,256,500	—
2	Tontinlunastukset	—	—	2,000,000	—	2,000,000	—
3	Kaupungin kiinteä omaisuus	988,650	—	—	—	988,650	—
4	Tuloatuottavat oikeudet	971,561	—	—	—	971,561	—
5	Maksut ja tulot erinäisistä kaupungin lai- toksista	1,172,450	—	—	—	1,172,450	—
6	Valtioavut	93,823	—	—	—	93,823	—
7	Kaupungin teknilliset laitokset	9,106,400	—	—	—	9,106,400	—
8	Puhtaanapitolaitos	407,480	—	—	—	407,480	—
9	Sekalaiset tulot	199,060	—	—	—	199,060	—
10	Lainat	—	—	2,300,111	99	2,300,111	99
11	Taksoitus	11,992,781	44	—	—	11,992,781	44
Yhteensä Smk		26,188,705	44	5,100,111	99	31,288,817	43

Säästöarviolaskelma marraskuun 1 päivältä 1916. *)

Säästö vuodelta 1915	Smk	1,088,000: —	
Siitä on käytetty vuonna 1916	”	600,000: —	488,000: —

Ylijäämää tulotileillä:

I. Korot:			
Tontinlunastusten	7,000: —		
Lahjoitusrahastojen	2,000: —		
Osinkoa osakkeista	26,000: —		
Erinäisiä korkoja	150,000: —	”	185,000: —
II. Tontinlunastukset		”	1,767,000: —
III. Kaupungin kiinteä omaisuus:			
Seurahuoneen vuokria	3,000: —		
Satunnaisia maanvuokria	40,000: —		
Tuloja kloseteista	5,000: —		
Torien myyntipaikkain vuokria	10,000: —		
Bengtsårin maatala	5,000: —	”	63,000: —
IV. Tuloa tuottavat oikeudet:			
Liikennemaksuja	54,000: —		
Makasiininvuokraa	7,000: —		
Perunkirjoitusprosentteja	3,000: —		
Henkilökohtaista vaivaismaksua	5,000: —		
Koiraverot	3,000: —	”	72,000: —
V. Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista:			
Sairaanhoidon Marian sairaalassa	10,000: —		
S:n Kivelän s:n	2,000: —		
Vaivaihoidon korvaus mielisairaiden hoidosta	50,000: —		
Sairaanhoidon Humaliston sairaalassa	2,000: —		
Kotien desinfioiminen	2,000: —		
Korvausta köyhäin ylläpidosta	50,000: —		
S:n kasvatuslaitoksissa elänteistä lapsista	3,000: —		
Tuloja Kaupunginorkesterista	5,000: —		
Maksuja rakennustarkastuksesta	10,000: —	”	134,000: —

Siirros Smk 2,221,000: — 488,000: —

*) Säästöarviolaskelmassa ei ole otettu lukuun 1915 vuoden tilinpäätöksessä kurssierotuksia varten varattuja 1 miljoonaa markkaa.

	Siirros	Smk	2,221,000:—	488,000:—
VII. Kaupungin teknilliset laitokset:				
Vesijohtolaitos	40,000:—			
Kaasulaitos	400,000:—			
Sähkölaitos	<u>800,000:—</u>	”	1,240,000:—	
VIII. Puhtaanapitolaitos		”	25,000:—	

Tuloja rahasăännön ulkopuolella:

Korvattuja majoituskuluja vuosilta 1910—				
1915 y. m.		”	53,000:—	

Säästöä määrärahoissa:

VII. Terveyden- ja sairaanhoito:				
Marian sairaala	2,000:—			
Kivelän s:n	10,000:—			
Nickbyn s:n	11,000:—			
Kulkutautisairaala	<u>20,000:—</u>	”	43,000:—	
VIII. Vaivahoito		”	5,000:—	
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset:				
Ruotsinkieliset kansakoulut, palkat		”	10,000:—	
XI. Kaupungin teknilliset laitokset:				
Vesijohtolaitos	70,000:—			
Kaasulaitos	<u>15,000:—</u>	”	85,000:—	
XII. Katu- ja laiturivalaistus		”	25,000:—	
XIII. Yleiset työt:				
Kadut ja yleiset paikat		”	90,000:—	
XIV. Eläkkeet ja apurahat		”	<u>17,000:—</u>	3,814,000:—
				Smk 4,302,000:—

Vajausta lasketuissa tuloissa:

III. Kaupungin kiinteä omaisuus:				
Laivaveistämön vuokria	3,000:—			
Vuorimieskadun talon N:o 9 vuokria	2,000:—			
Kadun erilleen aitaamisesta	<u>5,000:—</u>	”	10,000:—	
IV. Tuloa tuottavat oikeudet:				
Tuulaaki		”	17,000:—	
		Siirros Smk	27,000:—	4,302,000:—

	Siirros	Smk	
			27,000: — 4,302,000: —
V. Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista:			
Sairaanhoidosta kulkutautisai- raalassa	3,000: —		
Tuloja kaupungin laboratorista	3,000: —		
S:n lihantarkastusasemasta ...	34,000: —		
S:n työlaitoksesta	<u>45,000: —</u>	”	85,000: —
X. Lainat:			
Lainoja kahta vuotta lyhemmälle takaisin- maksuajalle		”	1,500,000: —
<i>Määrärahoja ylitetty:</i>			
VII. Terveysten- ja sairaanhoito:			
Humaliston sairaala	5,000: —		
Kulkutautisairaala	<u>10,000: —</u>	”	15,000: —
IX. Opetus- ja sivistyslaitokset:			
Suomenkieliset kansakoulut		”	8,000: —
XII. Kaupungin teknilliset laitokset:			
Kaasulaitos	339,000: —		
Sähkölaitos	<u>787,000: —</u>	”	1,126,000: —
XV. Sekalaiset menot:			
Kalliinajanlisäykset		”	220,000: —
VIII. Kaupunginvaltuuston käyttövarat		”	<u>500,000: —</u> 3,481,000: —
	Säästö vuoteen 1917	Smk	821,000: —
Kaupunginkassassa on sidottuna:			
Rakennusaineisiin	Fmk		900,000: —
Rästeihin, joiden ei edellytetä vuoden var- rella kertyvän		”	600,000: —
Obligatsioneihin		”	<u>700,000: —</u>
	Smk		2,600,000: —

Helsingin Rahatoimikonttorissa, marraskuulla 1916.

Iwar Timgren.

Teknillisten laitosten taloudellista tulosta valaiseva taulu.

Vesijohtolaitos.

1.	Korko	Smk	363,000:—	
2.	Kuoletus	”	206,500:—	
3.	Voittovaroilla teetetyt uutistyöt	”	5,000:—	
4.	Käytettävänä oleva voitto	”	383,910:—	383,910:—
	Bruttovoitto	Smk	958,410:—	

Kaasulaitos.

1.	Korko	Smk	263,900:—	
2.	Kuoletus	”	190,100:—	
3.	Voittovaroilla teetetyt uutistyöt	”	20,000:—	
			474,000:—	
	Poistuu 1917 vuoden brutto voitto	”	468,946:—	
	Vajaus	Smk	5,054:—	

Sähkölaitos.

1.	Korko	Smk	471,000:—	
2.	Kuoletus	”	384,000:—	
3.	Voittovaroilla teetetyt uutistyöt	”	140,000:—	
4.	Käytettävänä oleva voitto	”	662,000:—	662,000:—
	Bruttovoitto	Smk	1,657,000:—	
				1,045,910:—
	Poistuu Kaasulaitoksen vajaus	Smk	5,054:—	
	Käytettävänä oleva voitto	Smk	1,040,856:—	

SISÄLLYSLUETTELO.

	Siv.		Siv.
Aistivallisten lasten opetus	65	Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsa- raala	38
Apumaksut	125	Korot, tulot	119
Arkisto	10	Kruununverot	23
Asuntotarkastus	26	Kulkutautisairaala	36
		Kunnalliskodin väliaik. sairaala.....	47
Eläkkeet ja apurahat	108	Kunnan työnvälitystoimisto, menot ..	18
Erityiset määrärahat	117	S:n, tulot	123
		Kyydinpito	23
		Käsityöläiskoulut	53
Hesperian tuberkulosisairaala	47	Laboratoori, terveydellisten tutkimusten	28
Holhouslautakunta	18	Lahjoitettujen tilojen verot	119
Humaliston sairaala	45	Lainat	125
		Lihantarkastusasema	29
Istutukset	105	Liikennekonttori	12
		Liikennemaksut	121
Kaasulaitos, menot	86	Lääkärit ja sairaanhoitajat.....	24
S:n, tulot	124		
Kadut ja yleiset paikat	100	Maanvuokrat	119
Kanavat ja viemärit	102	Maatilat, tulot	120
Kansakoulut, ruotsinkieliset	56	Maistraatti	3
Kansakoulut, suomenkieliset	60	Majoituksen korvaus	125
Kansanlastentarhat	73	Majoitus	23
Kasvatuslaitokset.....	66	Marian sairaala	31
Kasvatuslautakunta	65	Merikoulu.....	53
Katu- ja laituri-valaistus.....	96	Museo	77
Kauppahallit ja kauppatorit, menot ..	79	Musiikkilautakunta	78
S:n s:n, tulot	120		
Kaappaoppilaitokset	56	Nickbyn mielisairaala	42
Kaupunginkirjasto	74		
Kaupunginorkesteri, menot	78	Oikeusaputoimisto	19
Kaupungin talot ja maatilat	113	Opetus- ja sivistyslaitokset, tulot	123
Kaupunginvaltuusto	10		
Kaupunginvaltuuston käyttövarat	118		

	Siv.		Siv.
Palolaitos	20	Teknillisten laitosten hallitus	81
Poisto ja palautus	108	Terveysten- ja sairaanhoito, sekalaista ..	30
Poliisilaitos	22	S:n s:n, tulot....	122
Poliklinikat ja muu sairaanhoito	27	Terveystoimistolauslautakunta	24
Puhtaanapitolaitos, menot	106	Terveyspoliisi	25
S:n, tulot	124	Terveystoimisto	27
Raastuvanoikeus	5	Tiet	103
Rahatoimikamari	11	Tilastokonttori	15
Rahatoimikonttori	11	Tontinlunastukset	119
Rakennukset ja talot, menot	99	Tonttivero	121
Rakennuskonttori	97	Tuloa tuottavat oikeudet, sekalaista ..	121
Rakennustarkastus, menot	16	Tuulaaki ja liikennemaksut	121
S:n, tulot	123	Työkalut	108
Revisionilaitos	17	Työkunta, tulot	123
Rokotusainevarasto	30	Työnvälitystoimisto, tulot	123
		Työväenopisto	76
		Ulosottolaitos	8
Sairaalaylihallitus, Helsingin kaupungin	31	Vaivaishoito, menot	48
Sairaanhoitohenkilökunta	24	S:n, tulot	122
Satamakonttori	14	Valtioavut	123
Satamat	104	Vastaanotto- ja havainto- sekä oppilas-	
Sivistyslaitokset, tulot	123	koti	66
Sosiaalilautakunta	19	Velat	1
Syyttäjistö	7	Vesijohtolaitos, menot	81
Sähkölaitos, menot	90	S:n, tulot	124
S:n, tulot	124	Viertotiet	104
Säästö	119		
Säästöarviolaskelma	128	Yhteenveto	127
Taksoitus	126	Yleinen käymälän puhtaanapito	107
Taksoitusvalmistelu	17	Yleiset työt, sekalaista	108
Talot ja maatilat, menot	113		

*Asiakirjoja, jotka koskevat Helsingin kaupungin
1917 vuoden meno- ja tulosääntöä.*

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Marrask. 7 p:nä 1916.

Helsingin Maistraatille.

N:o 908.

Rahatoimikamarilla on täten kunnia Maistraatille lähettää ensintulevaksi vuodeksi 1917 laatimansa ehdotus Helsingin kaupungin meno- ja tulosäännöksi oheen paneamalla kaikki budjettiehdotukseen kuuluvat, kaupungin hallitusten, konttorien ja lautakuntain antamat erikoisehdotukset, piirustukset ja muut tarpeelliset asiakirjat. Sen ohessa pyytää Kamari seuraavassa viitata budjettiehdotuksen laadinnassa huomioon otettuihin yleisiin näkökohtiin sekä antaa ne selitykset, joita esillä olevassa ehdotuksessa tehdyt poikkeukset joko kuluva vuodeksi vahvistetusta rahasäännöstä taikka mainituista erikoisehdotuksista ovat aiheuttaneet.

Samat yleiset näkökohdat, jotka ovat kahtena viime vuonna 1915 ja 1916 olleet menojen ja tulojen laskemisen pohjana, ovat edelleenkin olleet määräävinä esillä olevan budjettiehdotuksen laadinnassa. Niinpä on Kamari edellyttänyt nykyisen sotatilan taloudellisella ja rahahoidollisella alalla tuntuvin seurauksineen ensi vuonnakin jatkuvan ja kalliinajan vaikutusten nopeasti käyvän tuntuviiksi kasvavassa määrässä. Rahatoimikamari on tämän johdosta katsonut varovaisuuden vaativan ottamaan lukuun vaikeuksien lisääntymisen ja hintain nousun taloudellisen yhteiskuntaelämän kaikilla aloilla. Kamarin ehdotusta käy sentähden tälläkin kertaa pitäminen „sotabudjettina“.

Budjetinjärjestys on pääasiassa sama, mikä viime vuonna otettiin käytäntöön, ja muutoksia on, mikäli niitä on tehty, pidettävä käytäntöön otetun järjestelmän kehittämisenä.

Yleismuistutuksena sopinee mainita että, kun Kaupunginvaltuusto viime loka-kuun 24 päivänä päätti korottaa sähkövalovirran hinnan 20 %:lla ja voimavirran hinnan 40%:lla, kaikki budjettiehdotuksessa olevat valaistusmenot on korotettu vastaavilla määrillä. — Niinikään on otettu huomioon, että Raitiotie- ja Omnibus-osakeyhtiö on ensi vuoden alusta korottanut vuosilippujensa hintaa 25 %:lla.

Menot.

Ensimmäinen pääluokka.

Kaupungin velat.

Tämän pääluokan kohdalle on merkitty kaupungin obligatsioonilainat ynnä niiden vuotuismaksut vahvistettujen kuoletussuunnitelmain mukaisesti sekä korkolippujen lunastuksesta ensi vuonna maksettavat provisionit ja kurssierotukset. Kaupungin kaikkien obligatsioonilainain kuoletussumma vuonna 1917 on vahvistettujen kuoletussuunnitelmain mukaan 593,991 markkaa eli siis 26,327 markkaa suurempi edellisen vuoden määrää. Korkomenot taas kohoavat tuntuvasti eli Smk:sta 2,725,630: 95 Smk:an 3,114,787: 78, joten lisäennys on Smk 389,156: 83. Tämä lisäennys johtuu siitä, että kaupunki on kuluvana vuonna Keisarillisen Senaatin tammikuun 25 päivänä antaman päätöksen johdosta ottanut kaikkiaan 12,000,000 markan suuruisen 5 %:n lainan antamalla siitä 25,000 markan määräisiä velkakirjoja. — Provisionit ja valtiolle menevä kuponkivero on vaikeudetta voitu laskea sekä merkitty saman määräiseksi, Smk:ksi 114,486: 89, kuin kuluvankin vuoden menosäännössä, mutta kurssierotuksista aiheutuvia menoja sitä vastoin on ollut vaikeampi laskea. Nämä laskelmat on toimitettu vuosina 1915 ja 1916 saavutetun kokemuksen johdolla. Kurssierotuksia ei kuitenkaan ole merkitty 1909 ja 1911 vuoden obligatsioonilainain osalta, syystä että nämä lainat ovat pääasiassa sijoitettuina Saksaan eikä siis maksu tule kysymykseen niin kauan kuin sotaa jatkuu, jota paitsi Englannissa ja Ruotsissa olevain mainittujen lainain obligatsioonien suoritukseksi on hankittu valuuttalainoja, jotka toistaiseksi eivät aiheuta kurssierotuksia, koska ne tehtyjen sopimusten mukaan tarvitsee maksaa takaisin vasta sodan päätyttyä. Puheena oleva provisionien, kurssierotusten y. m. erä on laskettu Rahatoimikonttorin tältä vuodelta kirjaan panemain määrain pohjalla. Puheena olevaa erää on kuitenkin tuntuvasti korotettu, 70,800 markasta 139,000 markkaan, etusijassa Ranskaan sijoitetun 1902 vuoden obligatsioonilainain johdosta. — Vuonna 1913 Raittietie- ja Omnibusosakeyhtion osake-enemmistön lunastusta varten otettuun obligatsioonilainaan nähden huomautettakoon, että yhtiön jakama osinko korvaa sekä lainan koron että huomattavan osan kuoletustakin, joten siis mainittujen osakkeiden osto on osottautunut kaupungille edulliseksi. — Nybondaksen talon hallintaoikeuden lunastusta varten otetusta, alkujaan 120,000 markan suuruisesta lainasta on vuodenvaihteessa suorittamatta 36,000 markkaa, Vilhonkadun tontin ja talon N:o 1 a ostoa varten otetun 4 1/2 %:n lainan, jota korkoineen oli Smk 24,881: 83, on Rahatoimikamari katsonut edulliseksi maksaa, joten sitä ei enää ole 1917 vuoden budjetti-ehdotuksessa.

Kaupungin saamiset erinäisiltä rahalaitoksilta ja käteiskassa nousevat nykyään tuntuviin määriin eli lokakuun viimeisenä 4,300,000 markkaan. Tähän tulee kuluvana, vuonna lisäksi 8,000,000 markkaa eli loput kaupungin ottamasta 12 miljoonan lainasta, jonka koko määrä on sopimuksen mukaan nostettava tänä vuonna. Sitä paitsi on kaupunginkassa edeltäpäin maksanut kaupungin Muonitustoimikunnalle yli 5 miljoonan markan ynnä melko suuret määrät useita budjettiehdotuksessa mainittuja töitä varten. Kaupunginkassassa on siten vuodenvaihteessa varoja lähes 20 miljoonaa markkaa. Siitä huolimatta on Rahatoimikamari merkinnyt erän „Lainain korkoa y. m.“ melko suureksi eli 500,000 markaksi. Rahatoimikamarin on nimittäin täytynyt kuluvana vuonna ottaa kaksi lyhytaikaista ulkomaista lainaa voidakseen siten kurssierotuksitta maksaa ulkomaisia laskuja sekä lunastaa erääntyviä obligatsioneja ja korkoliopuja. Sota-aikana on näitä tarkoituksia varten otettu Lontoossa lyhytaikaisia lainoja yhteensä 120,000, £, Kööpenhaminassa 1,000,000 kruunua ja Tukholmassa 480,000 kruunua. Näistä lainoista maksettavat korot ja provisionit on luettu vastamainittuun erään, joka on laskettu runsaasti, koska ei ole mahdotonta, vaan päin vastoin varsin luultavaa, että mainittuja lainamääriä täytyy ensi vuonna lisätä.

Tämän pääluokan kohdalle on siis ensi vuodeksi merkitty menoja kaikkiaan Smk 4,485,191: 09.

Seuraava yhdistelmä osoittaa, mihin määriin tämän pääluokan menot ovat nousseet alempana mainittuina vuosina:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)		Smk	614,012: 08
„ 1905 („ „)		„	1,031,830: 69
„ 1910 („ „)		„	1,996,268: 17
„ 1915 („ „)		„	3,855,256: 49
„ 1916 (rahassäännön „)		„	3,794,112: 45
„ 1917 (rahassääntöehd. „)		„	4,485,191: 09

Toinen pääluokka.

Kaupungin virastot.

Tämän pääluokan kohdalla olevat palkkaussäännöt pysyvät pääkohdissaan ennallaan.

Kaupunginvaltuuston lokakuun 19 päivänä 1915 tekemän päätöksen johdosta on *Maistraatin* menosääntöön maistraatinsihteerin ja toisen julkisen notaarin palkka-edut merkitty muutetuin määrin. — Yksi kaupunginpalvelija saa palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta koko vuodelta. — Uusi menoerä on 1,500 markkaa vahtimestarin palkkaamiseksi Maistraattiin. Tästä budjettiehdotuksessa uudesta toimesta Maistraatti mainitsee, että sen kanslian palveluksessa on muutaman vuoden ollut asiapoika, jonka palkka, viimeksi 75 markkaa kuukaudessa, on maksettu Maistraatin

tarverahoista. Kun tämän toimihenkilön tehtävät ovat viime aikoina tuntuvasti lisääntyneet, m. m. sen johdosta että on täytynyt hänelle antaa eräät niistä tehtävistä, joita Maistraatin kansliassa palvelevat kaupunginpalvelijat ovat aikaisemmin ehtineet toimittaa, on Maistraatista näyttänyt kohtuulliselta ensi vuoden alusta korottaa hänen palkkansa 125 markkaan kuukaudessa eli 1,500 markkaan vuodessa. Näin suuri menoerä rasittaisi kuitenkin liiaksi Maistraatin tarverahoja, minkätähden mainittu meno on pantu eri eräksi menosääntöön. Tästä niinikään johtuu, että määräraha kesäloman hankkimiseksi Maistraatin palvelusmiehille on korotettu 400 markkaan sekä raittioteiden vuosilippujen luku kahdeksaksi ja näiden kustannukset 1,000 markkaan. Sitä vastoin Rahatoimikamari ei ole tahtonut puoltaa Maistraatin kaupunginpalvelijain anomaa ja Maistraatin niinikään puoltamaa näiden toimihenkilöjen pohjapalkan korottamista 2,000:sta 2,800 markkaan. Tällä epävääll ekannalle on Rahatoimikamari asettunut edellyttäen Kamarin eri esityksessä ehdottamiin, tuntuvasti korotettuihin kalliinajanlisäyksiin myönnyttävän. — Samoista syistä on niinikään Maistraatin ehdottama kanslistin palkkaetujen korotus 1,800:sta 2,400 markkaan jätetty huomioon ottamatta, ja samaten on ehdotus tämän toimihenkilön oikeuttamisesta saamaan 10 %:n palkankorotuksen 5 ja 10 vuoden palveluksesta jätetty lepäämään, kunnes Kaupunginvaltuuston asettama valiokunta on antanut ehdotuksensa kaupungin palkkaussäännön soveltamisessa noudatettaviksi määräyksiksi. Maistraatin menosääntö päättyy siis 78,150 markkaan, osottaen lisäännystä 2,750 markkaa.

Raastuvanoikeuden palkkaussäännössä on ainoastaan vähäisiä muutoksia. Yksi nuorempi oikeusraatimies saa korotusta 10 vuoden palveluksesta, heinäkuun 1 päivästä 1917 lukien. Väliaikaisen viidennen osaston ja ensimmäisen osaston väliaikaisen toisen jaoston menosäännöt on merkitty Kaupunginvaltuuston lokakuun 24 päivänä tänä vuonna tekemän päätöksen mukaisesti. Sen johdosta tulee väliaikaisen viidennen osaston kaupunginpalvelijoille palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta kaikkiaan 400 markkaa sekä väliaikaisen toisen jaoston ylimääräiselle oikeusraatimiehelle palkkaa 4,000 markkaa nykyisen määrän, 2,400 markan, sijasta. Palkankorotuksen 10 vuoden palveluksesta koko vuodelta saa kolme kaupunginpalvelijaa, ja sitä varten on merkitty tarpeellinen määräraha. Raastuvanoikeuden koko menomäärä on siten laskettu 202,275 markaksi, joten se on Smk 1,591:67 suurempi tämänvuotista määrää.

Syyttäjäistön menosääntö on kohonnut 1,000 markalla ja päättyy 26,600 markkaan. Korotus johtuu siitä, että tarverahoja varten on pantu eri määräraha, ja on siten pikemmin näennäinen kuin todellinen, koska tähänkin asti on ollut mainitun laatuista menoja, mutta sopivan tilin puutteessa ne on pantu maksettaviksi arvaamatomia tarpeita varten olevasta Rahatoimikamarin määrarahasta, joka tietenkään ei ole tarkoitettu mainitun laatuista menoja varten.

Ulosottolaitoksen menosääntöön on tehty vähäisiä muutoksia, sen johdosta että eräille ulosottoapulaisille tulee palkankorotus 5 ja 10 vuoden palveluksesta. Tämän johdosta päättyy tämä erikoismenosääntö Smk:an 99,830:01, joten lisäännys on Smk 1,896:67.

Kun *arkiston* tarverahat ovat kuluvana vuonna kohonneiden paperin- ja kirjoitus-tarvikehintain sekä sitomiskustannusten johdosta osottautunut riittämättömiksi, on tarverahain määrärahaa Maistraatin esityksestä korotettu 3,000 markalla, joten se kohoaa 10,000 markkaan.

Tämän pääluokan kokonaismenot nousisivat ehdotuksen mukaan Smkaan 422,655: 01, ja ovat menot kaupungin virastoista olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)		Smk 221,240: 54
” 1905 (” ”)		” 224,256: 07
” 1910 (” ”)		” 356,688: 02
” 1915 (” ”)		” 392,487: 72
” 1916 (rahasäännön ”)		” 412,416: 67
” 1917 (rahasääntöehd. ”)		” 422,655: 01

Kolmas pääluokka.

Kunnallishallinto.

Kaupunginvaltuuston ja sen *kanslian* menosääntöön on palkankorotukset 5 vuoden palveluksesta merkitty apulaissihteerille, notaarille ja vahtimestarille sekä 10 vuoden palveluksesta kanslistille. — Kaupunginvaltuuston huoneistoista maksetut vuosivuokrat ovat vuokrakirjain mukaan olleet: 4,000 markkaa kokoussalista ja 6,100 markkaa kansliahuoneistoista. Viimeksi mainittujen huoneistojen vuokrasopimus on Rahatoimikamarin kansliassa irtisanottu päättyväksi ensi kesäkuun 1 päivänä ja vuosivuokra mainitusta ajankohdasta lähtien korotettu 7,300 markkaan. Ensi vuonna on vuokranlisäys siis 700 markkaa, jolla määrällä vuokramäärärahaa on korotettu. — Kun tarverahain määräraha, pääasiallisesti painatuskulujen lisääntymisen johdosta, on osottautunut riittämättömäksi, on sitä korotettu 10,000 markalla, joten se siis kohoaa 50,000 markkaan. Kaupunginvaltuusto ei vielä ole ratkaissut Rahatoimikamarin esitystä toimenpiteihin ryhtymisestä kaupungin painatuskulujen huojistamiseksi. Toivottavaa olisi, että mainittu asia mahdollisimman pian saatettaisiin lopulliseen ratkaisuunsa. — Valtuuston tarverahojia varten on eri vuosien menosäännöissä ollut seuraavat määrärahat:

vuonna 1910	Smk 20,000: —
” 1915	” 35,000: —
” 1916	” 40,000: —
” 1917	” 50,000: —

Budjettiehdotuksen mukaan olisi siis tämän luokan kohdalla menoja Smk 91,521:66 kuluvan vuoden menosäännöissä olevan määrän 79,940 markan sijasta.

Rahatoimikamarin menosäännössä on jäsenten ja varajäsenten palkkiomääräraha korotettu 12,000:sta 15,000 markkaan. Tämä korotus johtuu etusijassa Kaupunginvaltuuston viime helmikuun 8 päivänä tekemästä päätöksestä että varajäsentenkin tulee olla Kamarin kokouksissa saapuvilla ja saada sama palkkio kultakin kokouksesta kuin vakinaistenkin jäsenten, mutta osaksi johtuu korotus siitakin, että Rahatoimikamarin on täytynyt asiain kasautumisen johdosta kokoontua entistä useammin. Palkankorotuksen 10 vuoden palveluksesta saavat kesäkuun 1 päivästä lukien sihteeri ja toinen apulaissihteeri. Siihen nähden että kahden apulaisvahtimestarin palkkaetuja nykyiseen kalliiseen aikaan katsomatta on pidetty liian alhaisina, on Kamari korottanut toisen palkkaa 300 ja toisen 480 markalla. Kaupunginvaltuustolle tekemässään eri esityksessä on Rahatoimikamari maininnut ne syyt, mitkä perustelevat Kamarin tarverahain määrärahan korottamista 15,000:sta 25,000 markkaan. Viimeksi mainittu summa on määrätty kahtena viime vuonna tässä kohden saavutetun kokemuksen perusteella. Rahatoimikamarin menosääntö kohoaisi siis tämänvuotisesta määrästä, 110,160 markasta, Smk:an 125,106:66.

Rahatoimikonttorin menosäännössä on Valtuuston viime maaliskuun 28 päivänä vahvistamat konttorin virkamiesten palkkaedut. Lisäksi tulee kaupunginkamreerille korotus 10 vuoden palveluksesta koko vuodelta sekä vanhemmalle ja yhdelle nuoremalle kirjanpitäjälle niinikään korotus 10 vuoden palveluksesta, edelliselle helmikuun 1 ja jälkimäiselle lokakuun 1 päivästä 1917, sekä yhdelle nuoremalle kirjanpitäjälle korotus 5 vuoden palveluksesta, huhtikuun 1 päivästä lukien. — Uusi erä on palkkio toimitustehtävien hoitamisesta, 3,600 markkaa. Tämä erä on budjettiehdotukseen pantu sen ohjeen mukaisesti, minkä Kaupunginvaltuusto antoi vahvistaessaan Rahatoimikonttorin palkkasäännön. — Rahainperimistä varten nykyään olevaa 600 markan määrärahaa ei enää ole menosääntöehdotuksessa. Tämä palkkio on aikaisemmin annettu kahdelle rahainperimistä toimittavalle konttorin vahtimestarille. Sen sijaan on näiden toimihenkilöiden palkkaa nyt korotettu, kumpaisenkin 300 markalla. Ylimääräisen vahtimestarinapulaisen palkkausta on korotettu 200 markalla, koska on osottautunut mahdolliseksi nykyisellä palkalla saada kunnollista vahtimestarinapulaista. — Siihen nähden että verolippujen luku on tuntuvasti lisääntynyt, on niiden jakelusta maksettavaa palkkiota korotettu 500 markalla. Vihdoin on tarverahain määräraha korotettu 10,000:sta 15,000 markkaan, etusijassa sen johdosta että paperin ja kirjoitustarvikkeiden hinta sekä samaten verolippujen ja lomakkeiden painatuskustannukset ovat kohonneet. Näiden korotusten johdosta kohoaa Rahatoimikonttorin menosääntö tämänvuotisesta määrästä Smk:sta 97,483:33 Smk:an 113,641:66.

Kaupunginvaltuuston maaliskuun 28 päivänä kuluva vuotta tekemä päätös *Liikennekonttorin* toimihenkilöjen palkanjärjestelystä on budjettiehdotuksessa otettu asianmukaiseen huomioon. Liikennekamreerin kuoleman johdosta on hänelle myön-

netty henkilökohtainen palkkio, samoin kuin palkankorotus 10 vuoden palveluksesta poistunut. Yhdelle vanhemmalle kirjurille sekä kirjanpitäjälle tulee palkankorotus 10 vuoden palveluksesta, lukien helmikuun 1 päivästä 1917, eikä vuoden alusta, niinkuin Liikennekonttorin erikoisehdotuksessa on mainittu. — Ehdottaessaan ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahaa korotettavaksi 3,000 markalla eli 13,500 markkaan kajo Liikennekonttori perustelmissaan sanomalehdissä tehtyyn ehdotukseen konttorin vaakamestarinvirkain uudestijärjestämisestä. Kun kuitenkin tämä kysymys täytyy käsitellä eri esityksessä, ja kenties käynee tarpeelliseksi järjestää Liikennekonttorin olot perinpohjin uudestaan, ei Rahatoimikamari ole tässä yhteydessä tahtonut ottaa pohdittavaksi kysymystä vaakamestarinvirkain uudestijärjestämisestä, varsinkin kun kaikkien ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahat on budjettiehdotuksessa yhdistetty yhdeksi eräksi. Rahatoimikamari on siten tosin budjettiehdotukseensa pannut Liikennekonttorin anoman määrärahan ylimääräisten apulaisten palkkausta varten, mutta samalla tahtonut lausua, että näin on tehty sillä edellytyksellä, että vastamainittu kysymys otetaan pohdittavaksi eri esityksessä ja että siis mainittu määräraha on tarkoitettu konttorin ylimääräisten apulaisten palkkaukseen erikseen ratkaisematta, mikä asema ja palkka näillä apulaisilla on oleva. — Epäilyksenalaista saattaa olla, olisiko menosääntöön pantava 1,200 markan määräraha kamreerin apulaisen palkkaamiseksi. Tämä palkkio myönnettiin sen johdosta että eräistä syistä pidettiin välttämättömän tarpeellisena palkata apulainen entiselle liikennekamreerille. Näitä syitä ei enää ole olemassa. Mutta kun liikennekamreerin apulainen tarvitaan tullihaaraosastossa I, joka on avoinna kaiken vuotta, sekä apua muutoinkin on kamreerin tehtävissä tarpeen, on määräraha pysytetty sinällään. — Polttoaineista on v. t. liikennekamreeri laskenut olevan menoja 16,200 markkaa, lukien hinnaksi 50 markkaa syleltä koivuhalkoja. Uudistettu laskelma korotetun yksikköhinnan pohjalla on kuitenkin osottanut, että polttoaineita varten on merkittävä 21,200 markkaa, minkä summan Rahatoimikamari onkin pannut budjettiehdotukseensa. Liikennekonttorin menosääntö päättyy tänä vuonna 97,740 markkaan, mutta nousisi ehdotuksen mukaan ensi vuonna 116,425 markkaan, joten siis lisäannus olisi 18,685 markkaa.

Satamakonttorin menosääntö pysyy satamakapteenin erikoislausuntoon liittyvän Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan pääkohdissaan ennallaan. Kun Rahatoimikamari on laskenut ensi vuoden satamamaksut 15,000 markkaa suuremmiksi Satamakonttorin edellyttämää määrää, on satamakapteenille ja satamakonttorin kirjurille tuleva kannantapalkkio kohonnut suhteellisesti tähän. — Satamapalvelijasto on tosin anonut palkanparannusta, mutta Rahatoimikamari on, edellyttäen kalliinajanlisäyksiä tuntuvasti korotettavan, Kaupunginvaltuustolle esittänyt, että nämä anomukset eivät aiheuttaisi toimenpidettä. Korotuksen 10 vuoden palveluksesta saa Satamakonttorin kirjuri vuodelta 1917. — Ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahat on pysytetty ennallaan. Loppusumma kohoaa 84,405 markkaan kuluvan vuoden menomäärästä, 82,195 markasta.

Tilastokonttorin menosääntö päättyy Smk:an 84,633: 33 tämänvuotisen määrän

58,550 markan sijasta. Tämä huomattava ero johtuu Kaupunginvaltuuston lokakuun 24 päivänä kuluvaan vuotta vahvistamasta konttorin uudesta palkkaussäännöstä. Ensimmäinen aktuaari saa palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta, maaliskuun 1 päivästä lukien. Ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha on vakinaisen henkilökunnan lisäämisen johdosta voitu vähentää puoleen nykyisestäään. Sen sijaan kohoavat painatuskulut tuntuvasti eli 30,000 markalla, johtuen osin siitä että konttorin on vuonna 1917, paitsi aikaisempia julkaisujaan, valmistettava Helsingin kaupungin 1916 vuoden kauppa- ja merenkulkutilasto sekä uusi vuosikerta kunnalliskalenteria — molemmat kumpaisellakin kielellä, — osin taas painopaperin ja painatustyön runsaasta hinnannoususta.

Kaupungin *Rakennustarkastuksen* menosääntö pysyy ennallaan, paitsi että palkankorotus viiden vuoden palveluksesta tulee kanslistille ja apulaiskanslistille, edelliselle lokakuun 1 ja jälkimäiselle marraskuun 1 päivästä.

Revisionilaitoksen menosääntö pysyy pääkohdissaan ennallaan. Reviisorille tulee 10 %:n palkankorotus 5 vuoden palveluksesta eli 600 markkaa. Uusi erä on 400 markan määräraha kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain matkakuluja varten. Inventtausta toimittaessaan täytyy nimittäin jonkun tai joidenkuiden inventtaajain käydä maaseudulla olevissa kaupungin laitoksissa, minkätähden matkakulut on korvattava. Tähän asti on Rahatoimikamari maksanut tuollaisen korvauksen käyttövaroistaan. Sitä paitsi on Rahatoimikamari katsonut olevan syytä korottaa inventtaajain palkkiomäärärahan vuodesta 1902 lähtien olleesta määrästä 2,100 markasta 2,800 markkaan eli 100 markalla kutakin inventtaajaa kohti, koska näiden työ on kasvanut sikäli kuin kunnan irtain omaisuus on lisääntynyt.

Taksoitusvalmistelukunnan menosääntöön nähden on Rahatoimikamari yhtynyt valmistelukunnan laatimaan erikoisehdotukseen. Kaupunginvaltuuston asiasta tekemän päätöksen mukaisesti on pantu 1,000 markan määräraha taksoitusvalmistelukunnan käyttämäin asiantuntijain palkkioiksi sekä 5,100 markkaa taksoituslautakunnan jäsenten palkkioiksi. Ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha on valmistelukunnan esittämistä syistä korotettu 18,000:sta 21,000 markkaan sekä ensitietojen hankintamääräraha 1,300:sta 1,500 markkaan. Lisäksi on Rahatoimikamari, viitaten esitykseensä taksoitusvalmistelukunnan sihteerin palkan korottamisesta ja toisen sihteerinviran perustamisesta, ehdotukseensa pannut mainitut kaksi menoerää, nimittäin 8,000 markkaa ensimmäisen ja 5,000 markkaa toisen sihteerin palkaksi. Taksoitusvalmistelukunnan menosääntö kohoaisi siis kaikkiaan 65,930 markkaan eli 17,380 markalla tämänvuotisesta määrästä.

Holhouslautakunnan sihteerin palkkiomäärärahaa on Rahatoimikamari lautakunnan esityksestä korottanut 300 markalla.

Kunnan työnvälitystoimiston johtokunta on budjettiehdotuksessaan esittänyt palkkaussäännön, jota käy pitäminen likimmittain uutena. Olisi tosin Rahatoimikamarin mielestä ollut suotavaa, että tästä asiasta olisi tehty eri esitys kaupunginvaltustolle. Mutta kun toiselta puolen ehdotetut korotukset näyttävät hyvin perus-

telluilta ja käsittävät ainoastaan vähäpätöisiä määriä, on Rahatoimikamari, vaikkakin epäröiden, katsonut voivansa ottaa ne huomioon budjetinjärjestelyn yhteydessä. Kun kunnan työnvälitystoimisto vuonna 1914 asetettiin vakinaiselle kannalle ja sen vakinaisen menosääntö vahvistettiin, ei palkkaetuja sanottavasti muutettu. Niinpä vahvistettiin johtajan ja hänen lähimmän apulaisensa palkat vuonna 1907, jolloin toimisto työskenteli olennaisesti toisissa oloissa ja toisilla edellytyksillä kuin nykyään. Tämän kymmenvuotiskauden kuluessa on kaupungin rivakka kehitys tietenkin tuntuvasti vaikuttanut toimiston toimintaan. Nyt ehdotetut korotukset näyttävät oikeutetuilta, ei nykyiseen kalliiseen aikaan katsoen, sillä siitä johtuvat taloudelliset vaikeudet on lähinnä lievennettävä kalliinajanlisäyksiä myöntämällä, vaan toimiston lisääntyneen työn ja lisääntyneiden työtehtävien johdosta. Toimiston menosääntö kohoaisi 22,400 markasta Smk:an 33,533:55. Tässä on kuitenkin huomattava, että lisäksi on tullut uusi menoerä: vuokra Smk 6,193:55, jota ei ole ennen ollut toimiston menosääntönsä. Sen paneminen menosääntöön johtuu siitä, että toimiston on kuluvana vuonna täytynyt poistua kaupungin omistamassa talossa olleesta huoneistostaan ja muuttaa yksityistalosta vuokrattuun huoneistoon.

Sosiaalilautakunnan menosääntö niinikään on tuntuvasti kohonnut. Sihteerin palkaksi on Rahatoimikamari Sosiaalilautakunnan esityksestä merkinnyt 8,000 markkaa eli siis 3,000 markkaa enemmän kuin tähän asti. Tämä korotus on johtunut siitä, että toiminta sosialisella työalalla on vuosien kuluessa laajentunut ja luultavasti edelleenkin laajenee. Sitä vastoin ei Rahatoimikamarin mielestä ole ollut pätevää syytä myöntyä Sosiaalilautakunnan ehdotukseen erityisen palkkion myöntämisestä lautakunnan sihteerille ja eri jaostojen sihteerille, koska tarkoitus kuitenkin olisi, että lautakunnan sihteerit toimisi jaostojenkin sihteerinä, mikä menettely niinikään on tämän toimihenkilön johtosäännön mukainen. — Muut muutokset eivät kaivanne seikkaperäisempää perustelua, vaan riittänee viittaus lautakunnan perustelmiin. Menosääntö kohoaisi 4,500 markalla.

Oikeusaputoimiston menosääntö on vähentynyt kaikkiaan 25 markalla, sen johdosta että toimiston käytettävänä olevan huoneiston lämmitys- ja valaistusmenot on pantu maksettaviksi vanhan seurahuoneen yhteisestä polttoaine- ja valaistusmäärärahasta. Sen sijaan on toimiston tarverahain määrärahaa korotettu 200 markalla.

Tämän pääluokan kokonaismenot olisivat siis esillä olevan ehdotuksen mukaan Smk 862,431:86. Tämän pääluokan menot edellisinä vuosina näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)		Smk 216,755: 37
” 1905 (” ”)		” 283,516: 26
” 1910 (” ”)		” 516,829: 69
” 1915 (” ”)		” 960,813: 62
” 1916 (rahasäännön ”)		” 737,693: 33
” 1917 (rahasääntöehd. ”)		” 862,431: 86

Neljäs pääluokka.

Palolaitos.

Palolaitoksen menosäännön on Rahatoimikamari laatinut pääasiassa palotoimikunnan erikoisehdotuksen mukaisesti. *Palkkaukset ja muut edut* nimisen luvun kohdalle on Rahatoimikamari Kaupunginvaltuuston viime maaliskuun 28 päivänä tekemän päätöksen johdosta, jonka mukaan palomestari ja alipalomestari saavat 10 %:n palkankorotuksen 5 ja 10 vuoden palveluksesta, merkinnyt palomestarille 10 vuoden palveluksesta palkankorotusta 1,700 markkaa. Budjettiehdotukseen on pantu uuden niminen toimihenkilö, nimittäin palomestarinapulainen, joksi nyttemmin sanotaan yhtä ruiskumestareista. Kaupunginvaltuuston lokakuun 10 päivänä tänä vuonna tekemän päätöksen mukaan saa mainittu palomestarinapulainen henkilökohtaista palkanlisäystä 1,600 markkaa. Kersanttien luku on lisääntynyt 9:stä 11:ksi kahden vanhemman korpraalin ylentämisen johdosta, koska palolaitoksen miehistö jo on kahtena vuonna ollut ja ehkä vastedeskin pysytetään lisättynä 30 mieheksi. Kun työmäärä on lisääntynyt, sen johdosta että palolaitos on entisestään laajentunut, ja on ollut vaikea hankkia ruuanpitoon, vaatetukseen ja talliin y. m. tarkoituksiin tarpeellisia tavaroita, joiden halpahintaisuus suurelta osalta riippuu varusmestarin ja tallimestarin tunnollisuudesta ja edesvastuuntunnosta, on näiden toimihenkilöjen kumpaisenkin palkkausta korotettu 300 markalla. Palolaitoksen miehistön eri palkkausryhmissä vuonna 1917 toimeenpantavain muutosten johdosta kohoavat palkat jonkin verran eli 103,260 markasta 108,760 markkaan. Vaatetus- ja samaten ruokamenot kohoavat nykyisen kalliin ajan johdosta varsin tuntuvasti. Rahatoimikamari ei ole katsonut olevan tinkiminen pyydetystä määrärahasta. Menot tämän nimikkeen kohdalla nousivat siten 278,190 markkaan, osottaen lisäännystä 37,330 markkaa.

Palotallinkin menoihin ulottuvat kalliin ajan vaikutukset lisäten kustannuksia 1,620 markalla. Sama on laita *lämmityksen, valaistuksen, puhtaanapidon ja vedenkulutuksen*, joihin nähden mainittu vaikutus on vieläkin silmäänpistävämpi. Tämän nimikkeen kohdalla on menojen lisäännys nimittäin kokonaista 15,000 markkaa. Neljännenkin nimikkeen, *Palokalut ja kalusto*, kohdalla kohoavat menot tuntuvasti eli 10,000 markasta 14,000 markkaan. Lisäännys johtuu siitä, että kaikkien metallien hinta on vuoden varrella kohonnut enemmän kuin kaksinkertaiseksi. Kaikki palolaitoksen monilukuisten sammutusvälineiden korjaukset tosin tehdään omissa työpajoissa, mutta raaka-aineet, niinkuin rauta, kupari, tina y. m., täytyy ostaa. — Nimikkeen *Sekalaista* kohdalla niinkään esiintyy vähäisiä korotuksia, nekin osittain nykyisestä kalliista ajasta johtuneina.

Tämän pääluokan kokonaismenot on Rahatoimikamari siten laskenut 370,970 markaksi. Menoja on edellisinä vuosina ollut:

vuonna 1900 (tilinpäätöksen mukaan	)	Smk 123,150: 52
” 1905 (” ”	)	” 118,055: 99
” 1910 (” ”	)	” 154,766: 18
” 1915 (” ”	)	” 255,245: 09
” 1916 (rahasäännön ”	)	” 312,610: —
” 1917 (rahasääntöehdotuksen mukaan)	”	” 370,960: —

Näiden palolaitoksen vakinaisten menojen lisäksi on Kaupunginvaltuusto edellä mainitun ajanjakson kuluessa myöntänyt määrärahoja seuraavain uusien paloasemain rakennuttamiseen, nimittäin:

Kallion paloaseman	Smk 287,500: —
Hermannin ”	” 25,000: —
Bölen ”	” 32,600: —
Korkeavuorenkadun talon N:o 39 ostoon	” 125,000: —
<u>Yhteensä Smk 470,100: —</u>	

sekä uuden palokaluston ostoon 200,000 markkaa.

Viides pääluokka.

Poliisilaitos.

Sittenkun Keisarillisessa Senaatissa oli pantu vireille kysymys Helsingin poliisilaitoksen uuden ja korotetun vuosirahasäännön antamisesta sekä Sivilitoimituskunta oli sitä varten laatinut ehdotuksen, suotiin kaupunginviranomaisille tilaisuus lausua mielensä ehdotuksesta. Kokouksessaan helmikuun 29 päivänä kuluvaan vuotta päätti Kaupunginvaltuusto tehdä eräitä muistutuksia tuota 1,900,500 markkaan päättyvää ehdotusta vastaan ja esitti erinäisiä eriä supistettavaksi, niin että uusi vuosirahasääntö olisi päättynyt 1,691,500 markkaan. Kesäkuun 22 päivänä 1916 annetulla armollisella asetuksella on kaupungin poliisilaitokselle nyttemmin vahvistettu uusi, 1,913,000 markkaan päättyvä vuosirahasääntö. Tämä asetus astui voimaan kesäkuun 1 päivänä 1916. Kokouksessaan lokakuun 24 päivänä kuluvaan vuotta päätti Kaupunginvaltuusto käskä Rahatoimikamarin panna 1917 vuoden menosääntöön sekä kaupungin apumaksun poliisilaitoksen voimassapitoon mainitulta vuodelta, enintään Smk 547,333: 33, että myös tähän tarkoitukseen vuodelta 1916 tarvittavan lisämäärärahan eli enintään Smk 218,119: 69. Tämän mukaisesti on Rahatoimikamari budjettiehdotukseensa *käteisenä apumaksuna* kaupungin poliisilaitoksen voimassapitoon pannut Smk 765,453: 02. Toiselta puolen käy tosin epäileminen, onko sopivaa, että vuoteen 1916 kohdistuvat

menot rasittavat 1917 vuoden menosääntöä. Mutta toiselta puolen käy tämän seikan selittämiseksi huomauttaminen, että kaupungin apumaksu vuoden jälkipuoliskolta suoritetaan vasta seuraavana vuonna. Se tosiasia kuitenkin on jäljellä, että 1917 vuoden budjettiehdotuksessa siten on kaupungin apumaksua poliisilaitoksen voimassa-pitoon puoleltatoista vuodelta, minkä johdosta korotus käy yhäkin rasittavammaksi. — *Poliisin virkahuoneistojen vuokrat* pysyvät pääasiassa ennallaan. Poliisin kirjapainon ja varuskamarin vuokra on uuden sopimuksen johdosta vähentynyt 200 markalla. Uusia eriä tämän nimikkeen kohdalla ovat korjauspajan ja poliisilaitoksen lääkärin vastaanottohuoneiston vuokrat, jotka perustuvat Kaupunginvaltuuston päätöksiin ja sen hyväksymiin sopimuksiin. Tämän johdosta nämä menoerät ko- hoavat yhteensä 1,240 markalla. Uuden asetuksen 5 §:n säännöksen mukaan on kaupunki velvollinen kustantamaan poliisilaitoksen käytettäväksi annettujen huoneis- tojen lämmityksen ja valaistuksen. Rahatoimikamari on sentähden pannut meno- sääntöön tarpeellisiin määriin korotetut määrärahat lämmitystä ja valaistusta varten. Sen sijaan ei siihen ole merkitty puhtaanapidosta eikä vedenkulutuksesta koituvia menoja, koska sanotussa asetuksessa ei sitä määrätä. — Uudessa vuosirahasäännössä luetaan asevarusteista sekä hevosten ja ratsastarvikkeiden hankkimisesta olevat menot valtion ja kunnan yhteisesti suoritettaviin kustannuksiin, sen sijaan että ne 1913 vuoden rahasäännön mukaan jäivät kaupungin yksin suoritettaviksi. Tähän nähden on kuluvan vuoden menosäännössä nimikkeen „Sekalaista“ kohdalla luetellut erät poistettu budjettiehdotuksesta.

Tämän pääluokan kokonaismenot ovat edellä mainituista syistä kohonneet tuntuvasti eli Smk:lla 563,739: 69. Kaupungin menot poliisilaitoksesta ovat olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)		Smk 383,178: 86
„ 1905 („ „)		„ 246,821: 27
„ 1910 („ „)		„ 335,604: 05
„ 1915 („ „)		„ 390,889: 92
„ 1916 (rahasäännön „)		„ 393,978: 33
„ 1917 (rahasääntöehd. „)		„ 957,718: 02

Vuodesta 1900 lähtien on rakennettu seuraavat uudet poliisitalot, nimittäin

Pengerkadun poliisitalo		Smk 260,000: —
Ratakadun „		„ 165,000: —
Vanhankaupungin „		„ 14,300: —
Bölen „		„ 11,800: —
Keskusaseman talli		„ 59,000: —
Töölön maneesi		„ 17,000: —
Poliisivankilan muutosrakennus		„ 40,000: —
		<u>Yhteensä Smk 567,100: —</u>

Kuudes pääluokka.

Kaupungille kuuluvat yleiset rasitukset.

Kyydinpidon urakkamaksu on merkitty välikirjan mukaisesti eli samaksi kuin kuluvan vuoden menosäännössä. — *Kruununveroja* on sama määrä kuin ennenkin eli Smk 54: 96.

Niiden perusteiden mukaisesti, mitkä Valtuusto jo syksyllä 1914 budjettia järjestäessään vahvisti noudatettaviksi *majoituskustannusten* laskemisessa, on mainitut kustannukset ensi vuodelta laskettu. Menosääntöön on sentähden pantu ainoastaan ne kustannukset, joiden on laskettu johtuvan kaupungin kannettavasta majoitusrasituksesta säännöllisten olojen vallitessa. Muut sotatilasta johtuvat majoituskustannukset sen sijaan pannaan eri tiliin ja siirretään käsiteltäviksi erikseen sodan päätyttyä. Tämän johdosta ei Rahatoimikamari laskeissaan kaupungin ensivuotisia majoituskustannuksia ole ottanut lukuun sotakannalla olevasta sotaväestä aiheutuvia menoja, jotka pannaan tileihin budjetin ulkopuolella. Tämän johdosta on majoituskustannuksia laskettu olevan 198,000 markkaa, sen sijaan että niitä majoituslautakunnan budjettiehdotuksen mukaan olisi 493,000 markkaa. Budjetin ulkopuolella olevia majoitusmenoja olisi siis majoituslautakunnan laskelman mukaan 295,000 markkaa. Missä määrin tämä laskelma osottautuu paikkansa pitäväksi, on mahdoton edeltäpäin sanoa, kun laskelma perustuu seikkoihin, joita ei edeltäpäin tunneta. Niitä majoituskustannuksia, joita ei korvata tariffin mukaan, on kuluvana vuonna marraskuun 1 päivään asti ollut Smk 198,070: 79. Mutta, niinkuin huomautettiin, tästä ei käy varmoja johtopäätöksiä tekeminen ensi vuoden kustannuksiin nähden. — *Majoituslautakunnan* menosääntö on kohonnut 600 markalla Kaupunginvaltuuston viime toukokuun 16 päivänä tekemän, lautakunnan kielenkääntäjän palkankorotusta koskevan päätöksen johdosta.

Tämän pääluokan kohdalla on ollut menoja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)		Smk 238,251: 33
” 1905 (” ”)		” 273,765: 04
” 1910 (” ”)		” 454,376: 06
” 1915 (” ”)		” 165,291: 30
” 1916 (rahasäännön ”)		” 193,400: —
” 1917 (rahasääntöehd. ”)		” 215,954: 96

Seitsämäs pääluokka.

Terveyden- ja sairaanhoito.

Tämän pääluokan menoja käsitellessään on Rahatoimikamari pääasiassa yhtynyt terveydenhoitolautakunnan erikoisehdotukseen. Kamarista on nimittäin näyttänyt, toiselta puolen että lautakunta on noudattanut kaikkea tarpeellista säästäväisyyttä, ja toiselta puolen että, jos pyydyistä määrärahoista tingitään, seurauksena ehkä olisi että vuoden varrella tarvittaisiin vastaavat lisämäärärahat.

Rahatoimikamari voi siis pääasiassa viitata terveydenhoitolautakunnan esittämiin perusteluihin.

Terveydenhoitolautakunnan määrärahat pysyvät pääasiassa ennallaan. Kun asiain moninaisuus vaatii pitämään taajempia kokouksia, on lautakunnan jäsenille kokouksista tulevaa palkkiota varten oleva määräraha korotettu 3,500:sta 4,000 markkaan. Sen johdosta että Kaupunginvaltuusto viime elokuun 1 päivänä päätti korottaa sihteerin palkan 4,000 markkaan, on mainittu summa pantu menosääntöehdotukseen. — Edelleen on polttoaine- ja valaistusmäärärahaa jonkin verran korotettu halkojen ja sähkövoiman hinnannousun johdosta. Tämän nimikkeen kohdalla oleva loppusumma kohoaa siis 26,560 markkaan tämänvuotisesta 24,700 markan määrästä.

Lääkäreistä ja sairaanhoitajista johtuvat menot on merkitty vain hiukan suu-remmiksi nykyistään. Toiselle kaupunginlääkärille tulee palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta 450 markkaa. Kuluvaksi vuodeksi on Kaupunginvaltuusto myöntänyt 800 markan määrärahan virkahuoneiston vuokraamiseksi toiselle kaupunginlääkärille. Kun ensi vuonnakin on oleva vaikea osottaa mainitulle toimihenkilölle tarpeellista virkahuonetta lautakunnan nykyisestä huoneistosta, on Rahatoimikamarin mielestä ollut oikeinta panna tarkoitukseen tarpeellinen määräraha menosääntöön, kuitenkin lukematta sitä, niinkuin Terveydenhoitolautakunta on tehnyt, toisen kaupunginlääkärin palkkaetuihin, vaan merkitsemällä sen eri eräksi. — Viitaten kasvattilasten ruumiillisesta hoidosta voimassa olevan, läänin Kuvernöörin toukokuun 12 päivänä 1916 vahvistaman säännön 1 §:än ja muutoin terveydenhoitolautakunnan esittämillä perusteilla on Rahatoimikamari lääkärin palkkaamiseksi kolmena vuonna lasten hoitoa silmällä pitämään pannut budjettiehdotukseen 1,200 markan määrärahan. Matkakuluja ja sairaanhoitoparseleita varten oleva määräraha on kuluvana vuonna osottautunut liian niukaksi, minkä johdosta sitä on ensi vuodeksi korotettu 200 markalla. Raitioteiden vuosilippuja varten olevaa määrärahaa on korotettu ja vuosilippujen entiseen määrään lisätty yksi annettavaksi terveydenhoidontarkastajalle, jonka tehtävä kaupungin terveydenhoito-olojen valvonnassa näyttää paraiten suoriutuvan, jos hänelle suodaan tilaisuus tehdä valvonnan yhteydessä olevat lukuiset matkat tarvitsematta sen johdosta kärsiä taloudellisia uhrauksia. — Tämän nimikkeen kohdalla olevat

menot nousisivat siis 83,750 markkaan kohoten 2,875 markalla tämänvuotisesta määrästä.

Terveyspoliisinkin menosääntö on pysytetty pääasiassa ennallaan. Asianmukaiset palkankorotukset 5 ja 10 vuoden palveluksesta on otettu huomioon, samoin kuin raitioteiden vuosilippujenkin hinnankorotus, minkä johdosta loppusumma tämän nimikkeen kohdalla on Smk 73,524:98 tämänvuotisen määrän Smk:an 71,516:67 sijasta.

Asuntotarkastuksen menosääntöön on pantu kaksi uutta erää, nimittäin tarkastus-apulaisten raitiotieliput 250 markkaa sekä tarverahoja 400 markkaa.

Tuntuvammin on sitä vastoin korotettu *Poliklinikkain ja muun sairaanhoidon* määrärahoja. Niinpä on Kallion silmätautien poliklinikan määräraha korotettu 6,500:sta 7,500 markkaan, sillä ehdolla että tämän yksityisen poliklinikan omistaja, tri J. Silfvast, siihen asettaa terveydenhoitolautakunnan hyväksymän apulaisen. Määrärahan korottamista perustelee se seikka, että mainitussa poliklinikassa käyvän potilaiden lukuisuuden johdosta välttämättä on sinne asetettava vakinainen apulainen, jommoista ei nykyinen määräraha kuitenkaan salli, syystä että kaikkien tarveaineiden, etusijassa sairaanhoitotarvikkeiden, lääkkeiden ja konekalujen hinta on kuluvan vuonna suunnattomasti kohonnut. — Lähetteessä lokakuun 10 päivältä on Kaupunginvaltuusto käsenyt Rahatoimikamarin ensi vuoden budjettiehdotuksen yhteydessä lausua mielensä tohtori Aug. Elmgrenin anomuksesta, joka tarkoittaa apurahan saamista Kallioon perustettavalle *yksityiselle korvapoliklinikalle*, jossa vähävaraisia henkilöitä käsiteltäisiin maksutta. Mainittuun tarkoitukseen on anottu määrärahaa 4,500 markkaa vuosittain sekä klinikan kuntoonpanoa varten 2,500 markkaa kerta kaikkiaan. Terveydenhoitolautakunta on, siihen nähden että mainitun laatuinen poliklinikka olisi Kalliassa erittäin tarpeellinen, puoltanut määrärahan panemista menosääntöön. Rahatoimikamari taas on ollut sitä mieltä, ettei kaupungin nykyoloissa tulisi käydä avustamaan tämän laatuista uusia yrityksiä, sekä eritoten tässä tapauksessa tahtonut huomauttaa, että yliopiston korvaklinikka sijaitsee lähellä Pitkäsillan pohjoispuolisia tienoita. Sodan päätyttyä ei kulune kauaa, ennenkuin Kallioon suunniteltu suuri kunnan poliklinikka saadaan aikaan. Näistä syistä ei Rahatoimikamari ole pannut pyydettyä määrärahaa budjettiehdotukseensa. — Kalliinajanlisäyksenä tohtorien O. A. Boijen ja W. Parviaisen lapsenpäästölaitoksessa olevia 10 sairassijaa varten on budjettiehdotukseen pantu 3,650 markkaa, syystä että mainitut lääkärit ovat ilmoittaneet, etteivät he enää voi aikaisemmin sovitusta 18,540 markan korvauksesta luovuttaa mainittua sairassijamäärää Helsingin kaupungista kotoisin oleville varattomille henkilöille, ja tuollainen kalliinajanlisäys on näyttänyt olojen vaatimalta. Kunnan avustamiin yksityisiin poliklinikkoihin nähden on vastedes pidettävä voimassa samoja ehtoja kuin tähänkin asti. Tämä on näyttänyt Rahatoimikamarista niin ilmeiseltä, ettei eri päätöstä tästä liene tarpeen. — Kun terveydenhoitolautakunta oli ilmoittanut Marian sairaalan tuberkulosipoliklinikkaa ja Oulunkylän kesäpäiväparantolaa varten olevain määrärahaain osottautuneen nykyisen kalliin ajan johdosta riittämättömäksi, eikä näiden laitosten

toimintaa käy supistaminen tuottamatta haittaa sairaanhoidolle, on nämä määrärahat korotettu, edellinen 30,000 ja jälkimäinen 16,000 markkaan. Tämän nimikkeen kohdalla on menojen loppusumma 102,740 markkaa, joten lisäennys on 12,120 markkaa.

Terveystoimistonkin menosääntö on hiukan kohonnut eli 46,295 markasta Smk:an 49,794: 99. Tämä lisäennys johtuu osin eräille kaitsijoille viiden vuoden palveluksesta tulevasta korotuksesta, osin siitä että polttoaineita, valaistusta, vaaatteidenpesua, puhdistusta, lääkkeitä y. m. varten olevia määrärahoja on täytynyt hinnannousun johdosta korottaa. Uusia eriä ovat siivoajattaren palkkausmääräraha, 600 markkaa, sekä määräraha sukupuolitautilisten naisten kuljettamiseksi sairaalaan, 2,400 markkaa. Viimeksi mainittu määräraha perustuu Kaupunginvaltuuston viime maaliskuun 14 päivänä tekemään päätökseen.

Vähäisiä muutoksia on niinkään tehty *Terveydellisten tutkimusten laboratorin* menosääntöön. Kaupunginvaltuuston päätöksen johdosta on kemiallisen osaston johtajan palkka 9,000 markkaa. Laboraattori saa korotusta 5 vuoden palveluksesta 240 markkaa. Laboratorin vahtimestarille on merkitty henkilökohtaista palkanlisäystä 300 markkaa, sen johdosta että toimen nykyinen pitäjä on 14 vuoden aikana ansiokkaasti hoitanut tehtävänsä, joihin m. m. on kuulunut aikaa vievät esityöt laboratorin bakteriologisella osastolla sekä niinkään eräät yksinkertaiset kemialliset tutkimukset. Kun mainitun toimihenkilön täytyy vastaanottaakseen bakteriologisia näytteitä olla miltei vuorokauden umpeen laboratorin käytettävänä, ei hänellä ole ollut tilaisuutta hankkia sivutuloja. — Bakteriologisen osaston johtajalle tulee helmikuun 1 päivästä lukien palkankorotus 10 vuoden palveluksesta. — Vedenkulutusta, polttoaineita ja valaistusta varten olevia määrärahoja on korotettu, syystä että ne ovat kuluvanakin vuonna osottautuneet riittämättömiksi ja lisämäärärahoja on ollut tarpeen. — Kaksi kuluvan vuoden menosäännössä olevaa määrärahaa, nimittäin „kojeiden ja kirjakokoelman kunnossapitoa, näyttöiden y. m. ostoja varten“ sekä „kojeiden y. m. ostamiseksi bakteriologisia tutkimuksia varten“ on Rahatoimikamari ehdotuksessaan yhdistänyt yhdeksi menoeräksi ja merkinnyt sen siirtomäärärahaksi. Lisäksi on tullut menoerä: Tarverahat, siivoaminen y. m. 2,000 markkaa. Laboratorin tarverahat ja siivoaminen on tähän asti kustannettu kojeita ja kirjakokoelmaa y. m. varten olevasta määrärahasta, mutta oikeampaa on, että näitä menoja varten on eri määräraha, varsinkin kun vastamainittu määräraha nyttemmin on budjettiin merkitty siirtomäärärahaksi. Menot tämän nimikkeen kohdalla kohoavat siis 38,650 markasta Smk:an 45,148: 33 eli Smk:illa 6,498: 33.

Lihantarkastusaseman menosäännön on Rahatoimikamari laskenut terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen mukaisesti, kuitenkin korottamalla valaistusmäärärahan 1,200:sta 1,440 markkaan. Suurin ehdotettuun menosääntöön tehty muutos on se, että kuluvan vuoden menosäännössä väliaikaisen osaston henkilökunnan palkkauksia varten olevaa 22,800 markan määrärahaa ei enää ole merkitty eri eräksi, syystä että lihankulutuksen vähenemisen johdosta suurin osa lihantarkastusaseman haaraosaston henkilökuntaa on irtisanottu. Sen sijaan on ylimääräistä henkilökuntaa varten oleva

määräraha korotettu 22,000:sta 27,000 markkaan, siltä varalta että haaraosastossa vuoden varrella tarvitaan tuollaista henkilökuntaa. Terveydenhoitolautakunnalta ovat vanhempi tarkastuseläinlääkäri, ylimääräinen tarkastuseläinlääkäri, nuorempi vakinainen tarkastuseläinlääkäri, päiväkirjanpitäjä ja hänen apulaisensa anoneet palkkaetujensa parantamista. Lautakunta on näitä anomuksia puoltanut. Rahatoimikamari taas on ollut sitä mieltä että, kun varsin luultavasti myönnetään kalliinajanlisäystä tuntuvat prosenttimäärät, ei anottuja palkankorotuksia olisi myönnettävä, minkätähden niitä ei ole budjettiehdotukseenkaan pantu. — Vaikka lihantarkastusaseman haaraosasto tulee väliaikaisesti lakkautettavaksi, on terveydenhoitolautakunta kirjelmässä Kaupunginvaltuustolle esittänyt, että haaraosaston huoneiston vuokrasopimus kuitenkin pysytettäisiin voimassa, koska on epätietoista, milloin haaraosasto jälleen täytyy avata ja sen huoneisto ottaa käyntöön. Nykyinen vuokrasopimus päättyy toukokuun 31 päivänä 1917 ja sama huoneisto on vuokrattavissa kahdeksi vuodeksi mainitusta päivästä lukien 300 markalla korotetusta eli kaikkiaan 1,800 markan vuosivuokrasta. Ensintulevan vuoden seitsemältä kuukaudelta olisi vuokrankorotus siis 175 markkaa. Lähetteessä lokakuun 7 päivältä on asiasta vaadittu Rahatoimikamarin lausuntoa, ja Kamari on yhtynyt terveydenhoitolautakunnan ehdotukseen sekä pannut mainitun vuokrankorotuksen menosääntöehdotukseensa. — Lihantarkastusaseman menosääntö päättyy Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan 99,315 markkaan, sen sijaan että tämänvuotisen menosäännön loppusumma on 117,400 markkaa.

Rokotusainevaraston määräraha on korotettu 1,000:sta 1,400 markkaan, syystä että rokotushuoneistojen hankinnasta ja siivoamisesta on laskettu olevan lisämenoja 400 markkaa.

Nimikkeen *Sekalaista* kohdalla pysyvät määrärahat ennallaan, yhteensä 29,200 markan määräisinä.

Muutoksia ei myöskään ole tehty kaupungin *Sairaalaylihallituksen* menosääntöön, joka siis päättyy 17,000 markkaan.

Sairaalain menosäännön järjestykseen nähden on Rahatoimikamari pääasiassa yhtynyt terveydenhoitolautakunnan antamaan erikoisehdotukseen. Samoinkuin lautakunta on Kamarikin ollut sitä mieltä, että asianomaisten sairaalain ylläkkärien sairaalainsa sairaanhoitajattarille ja alemmalle palveluskunnalle ehdottamain yleisten palkankorotusten ei tulisi aiheuttaa toimenpidettä, osin koska kalliinajanlisäyksiä on odotettavana ja osin koska ei olisi asianmukaista panna tällaisia korotuksia budjettiehdotukseen, kun kaupungin sairaalain uusi yllhallitus ensi vuoden alusta ryhtyy toimimaan ja näyttää sopivammalta jättää alottaen tekeminen tässä sairaaloille erittäin tärkeässä asiassa mainitun hallituksen toimeksi. Samaten on Rahatoimikamari yhtynyt terveydenhoitolautakunnan käsitykseen siinä, että nykyään ei olisi otettava ratkaistavaksi ehdotuksia huomattavampain uusien virkain perustamisesta, vaan olisi tämäkin asia jätettävä sairaalaylihallituksen toimenpiteen varaan. Sen sijaan on Rahatoimikamari vastoin terveydenhoitolautakuntaa ollut sitä mieltä, että kysymys sairaalapukujen hankkimisesta hoitajattarille kunnan kustannuksella jo nyt olisi

otettava käsiteltäväksi ja ratkaistava myönteiseen suuntaan. Tällaisen toimenpiteen perustelemiseksi on esitetty, että valtion sairaalain hoitajattaret saavat vaatetusapua ja että tuollainen välillinen palkkaetujen korotus olisi hyvin paikallaan. Minkä suuruisin erin tuollaista apua olisi maksettava, ei Rahatoimikamari ole katsonut olevan ratkaistava tässä yhteydessä, vaan jätettävä sairaalaylihallituksen harkittavaksi.

Marian sairaalan menosääntö on kohonnut tuntuvasti eli tämänvuotisesta määrästä Smk:sta 623,137:90 Kamarin ehdottamaan määrään Smk:an 798,576:85. Lähemmin tutkiessa tämän korotuksen syitä havaitsee sen johtuvan kolmesta pääerästä: ruuasta, polttoaineista ja lääkkeistä. Kalliinajanlisäys sairaalan ruokaa varten on kokonaista Smk 102,805:95, sen sijaan että se kuluvan vuoden menosäännössä on 51,111:— . Polttoaineiden tili kohoaa 70,300 markalla, lääkkeiden ja sidetarvikkeiden tili 17,300 markalla, joten puheena olevat kolme erää kaikkiaan kohoavat Smk:lla 139,294:95. Muut lisäkulut jakautuvat useiden pienempain eräin kesken. Niinpä saa sairaalan ylilääkäri palkankorotuksen 10 vuoden palveluksesta, yksi hoitajatar niinkään 10 ja yksi 5 vuoden palveluksesta. Samoin kuin Marian sairaalan hallitus on Rahatoimikamarikin ollut sitä mieltä, että sairaalan kirurgiselle osastolle olisi asetettava toinen amanuenssi, sekä sitä varten pannut budjettiehdotukseen 1,200 markkaa. Vaikka, niinkuin edellä huomautettiin, onkin nykyään kartettava mainittavampain muutosten tekemistä eri sairaalain menosääntöihin ja alote näissä kohdin jätettävä vastaiselle sairaalaylihallitukselle, ei tätä periaatetta kuitenkaan ole ajettava niin pitkälle, että ilmeisesti tarpeen vaatimat määrärahat tästä syystä poistetaan budjettiehdotuksesta. Toisen amanuenssinviran perustamista sekä 5 markan päivystysrahan myöntämistä perustelee etusijassa se seikka, että on välttämätöntä järjestää olot sille kannalle, että kirurgiselle osastolle tähänastista enemmän voidaan vastaanottaa potilaita vuorokauden umpeen. Jo useana vuonna on niiden potilaiden luku, jotka varsinaisen vastaanottoajan ulopuolella etsivät apua osastolta, melko suuri ja kasvaa kasvamis-taan. Sinänsä ei osaston potilasluvun lisääntyminen eikä vakinaiseen polikliiniseen vastaanottoon saapuvain henkilöjen luku vaatisi erikoisia toimenpiteitä, mutta vuorokauden umpeen toimitettava päivystys on tavalla tai toisella viivyttelämättä uudestaan järjestettävä. Jo muutama vuosi takaperin oli päiväjärjestyksessä kysymys tapaturma-aseman järjestämisestä vahingoittuneiden ja äkkiä sairastuneiden henkilöjen kuljetuksen ja vastaanoton järjestämiseksi. Sodan puhkeamisen johdosta tämä kysymys kuitenkin jäi toistaiseksi lepäämään. Entisen kulkutautiosaston kulkutautipaviljongit, joihin tapaturma-asema oli aikomus sijoittaa, luovutettiin uudelle sodassa haavoittuneiden henkilöjen hoito-osastolle. Tällä osastolla järjestettiin säännöllinen päivystys, ja samasta palkasta ottivat päivystyslääkärit toimiakseen niinkään päivystäjinä vakinaisella osastolla. Tällä keinoin on toistaiseksi tultu toimeen, mutta kun tuollainen järjestys tietenkin on varsin luonnonoton ja sitä paitsi voi sattua, että päivystys haavoittuneiden osastolla ainakin väliaikaisesti lakkautetaan, näyttää tarpeelliselta järjestää asia muulla tavoin ainakin väliaikaisesti. — Uusia menoeriä ovat 840 markan palkkaus sisätautien poliklinikan siivoojattarelle, joka samalla on velvollinen avustamaan

Röntgen-osastolla, sekä 540 markan määräraha alihoitajattaren palkkaamiseksi sisätautien osastolle. — Hoitajarten vaatetusavuksi on ehdotettu 2,580 markan määrärahaa, lukien 60 markkaa kullekin hoitajattarelle, eli kahden palveluspuvun hinta vuodessa ynnä kulut kaulusten tärkkäämisestä ja silityksestä.

Kulkutautisairaalan menosääntöön on merkitty erinäisiä korotuksia 5 vuoden palveluksesta osasto- ja alihoitajattarille. Henkilökunnan kesälomamääräraha on kuluvan vuoden menosäännössä 4,000 markkaa, mutta on budjettiehdotuksessa jaettu kahteen erään, 3,600 ja 400 markkaan, joka jälkimäinen tavataan Ruuanpito nimikkeen kohdalla, niinkuin budjetin järjestys vaatiikin. Kulkutautisairaalan sairaanhoitajarten vaatetusapu on laskettu 2,760 markaksi. Tämänkin sairaalan menosäännön kohoaminen johtuu pääasiassa kahdesta menoerästä, ruuasta ja lämmityksestä. Niinpä on ruuanpitomääräraha kohonnut Smk:lla 48,441: 95 ja polttoainemääräraha 62,000 markalla, joten korotus on yhteensä Smk 110,441: 95 sairaalan menosäännön kokonaislisäennyksen ollessa Smk 142,328: 85.

Kivelän sairaalan menosääntö on niinkään kohonnut tuntuvasti eli tämänvuotisesta määrästään Smk:sta 395,768: 93 kaikkiaan 527,894 markkaan Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan, joten lisäennys on Smk 132,125: 07. Viimeksi mainitusta summasta tulee ruokamenojen osalle Smk 41,559: 82, halkojen 15,000 sekä lääkkeiden ja sidetarvikkeitten osalle 10,000 markkaa. Erikoiseriin nähden huomautettakoon, että paitsi useille hoitajattarille 10 ja 5 vuoden palveluksesta tulevia korotuksia on uusina erinä merkitty kahdelle mielisairaalan siivoojattarelle, kumpaisellekin 300 markkaa, sekä yleisen osaston kuudelle siivoojattarelle, kullekin 300 markkaa. Lisäksi on kahden kylvettäjättären palkkaamiseksi merkitty 720 markkaa eli kumpaisellekin 360 markkaa. Viimeksi mainittua menoerää ei ole terveydenhoitolautakunnan erikoisehdotuksessa, mutta Rahatoimikamari on sen ehdotukseensa pannut, sen johdosta että terveydenhoitolautakunta oli erikoisessa kirjelmässä sitä Kaupunginvaltuustolta anonut ja mainittu kirjelmä lähetettiin marraskuun 7 päivänä Rahatoimikamariin käsiteltäväksi budjettiehdotuksen yhteydessä. — Tämänkin sairaalan menosääntöön on Rahatoimikamari pannut vaatetusapua nais- ja mieshoitajille, kullekin 60 markkaa, eli kaikkiaan 2,940 markkaa. Ruuan pohjahintaa on, päinvastoin kuin on laita muissa sairaaloissa, kauttaaltaan korotettu, jota vastoin kalliinajanlisäys on laskettu ainoastaan 40 %:ksi, sen sijaan että sitä muille saaraaloille on laskettu 50 %. Rahatoimikamari pyytää muutoin viitata terveydenhoitolautakunnan esittämiin perusteluihin.

Nickbyn mielisairaalan menosääntö on tämänvuotisesta määrästään Smk:sta 375,125: 05 kohonnut budjettiehdotuksen mukaan Smk:an 572,002: 50 eli kaikkiaan Smk:lla 196,877: 45. Tämä tuntuva kohoaminen johtuu osin siitä, että Kaupunginvaltuuston kesäkuun 6 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti on järjestetty lisää 46 uutta sairassijaa, ja osin siitä että ruokakustannuksia on korotettu Smk:lla 49,980: 70 sekä polttoainekustannuksia 60,000 markalla. Menosääntöön ei ole pantu eri määrärahaa nais- ja mieshoitajain vaatetusavuksi, koska tuollaista avustusta on heille jo aikaisemmin maksettu. Yleismuistutuksena on Rahatoimikamari tahtonut lausua, että

mainitun sairaalan kustannukset osottautuvat verraten kalliiksi. Tässä yhteydessä ei Rahatoimikamari kuitenkaan ole voinut perinpohjaisemmin tutkia tätä asiaa. Kaupungin uusi sairaalaylihallitus on kaiketi kiinnittävä huomionsa tähän seikkaan ja ryhtyvä tarpeellisiksi katsomiinsa toimenpiteisiin.

Seuraava yhdistelmä osottaa kaupungin suurimpain sairaalain menot kuluvan vuoden menosäännön sekä ensivuotisen budjettiehdotuksen mukaan:

	Marian sairaala	Kulkutauti- sairaala	Kivelän sairaala	Nickbyn sairaala	Yhteensä
1916 v:n menosääntö	623,137: 90	378,163: —	395,768: 93	375,125: 05	1,772,194: 34
1917 v:n budj. ehdotus	798,576: 85	520,491: —	527,894: —	572,002: 50	2,418,964: 35
Lisäännys %/o	28	38	33	52	36
Ruoka 1916 v:n menos. muk.	255,554: 90	96,674: —	191,510: 93	141,212: 30	684,952: 13
S:n 1917 v:n budj. ehd. muk.	308,417: 85	145,325: 85	279,517: —	217,282: 50	950,543: 20
Lisäännys %/o	20	50	46	54	39
Polttoaineet 1916 v:n menos. muk. ..	110,000: —	53,800: —	10,000: —	60,000: —	233,800: —
S:n 1917 v:n budj. ehd. muk.	180,300: —	115,800: —	43,000: —	120,000: —	459,100: —
Lisäännys %/o	33	115	330	100	96
Lääkemenot 1916 v:n menos. muk. ...	34,600: —	16,000: —	16,000: —	5,000: —	71,600: —
S:n 1917 v:n budj. ehd. muk.	51,900: —	16,000: —	28,000: —	6,500: —	102,400: —
Lisäännys %/o	44	0	43	30	43

Niinkuin edellä olevasta näkyy, vaaditaan ensi vuoden menosäännössä melko suuria määrärahoja kalliista ajasta johtuvain lisämenojen suoritukseen.

Terveydenhoitolautakunnan ehdotuksen mukaisesti on Rahatoimikamari pannut *Humaliston sairaalan* menosäännön budjettiehdotukseensa, kuitenkin niin että sen lisäksi on hoitajatarten vaatetusavuksi merkitty 420 markkaa. Ehdotuksen mukaan tapahtuisi sitä paitsi vähäisiä muutoksia henkilökunnan kokoonpanossa, lähinnä sen johdosta että on aikomus ensi vuoden alusta pesettää sairaalan vaatteet kunnalliskodissa. Tämä muutos johtuu siitä, että sairaalan pesutupa on niin puutteellinen, ettei sitä enää voi suurinta haittaa koitumatta käyttää, ja muutosta käy sitä mieluumin puoltaminen, kun vaatteidenpesun toimittamisesta kunnalliskodissa ei olisi mainittavasti suurempia kustannuksia kuin sen toimittamisesta sairaalassa. Tätä tarkoitusta varten on merkitty 3,600 markkaa. — Vuokran on Rahatoimikamari merkinnyt 270 markkaa suuremmaksi terveydenhoitolautakunnan esittämää määrää, koska Kaupunginvaltuusto on päättänyt, että mainittu summa on menosääntöön pantava yhden ylimääräisen huoneen vuokraamiseksi sairaalan tarpeisiin. Sairaalan menosääntö kohoaisi näin ollen tämänvuotisesta määrästäan Smk:sta 90,326: 25 Kamarin budjettiehdotuksen mukaan Smk:an 101,007: 65, johtuen korotus etusijassa lisääntyneistä ruokamenoista.

Ensi vuonnakin näyttää olevan tarpeen määrärahaa *Hesperian ylimääräisen tuberkulosisairaalan* voimassapitoon. Tähän nähden on Rahatoimikamari terveyden-

hoitolautakunnan ehdotuksen mukaisesti merkinnyt määrärahan tarkoitusta varten. Vaikka ei ole mahdotonta, että sairaala olojen pakosta täytyy pitää avoinna kaiken vuotta, on määräraha kuitenkin ehdotettu ainoastaan vuoden alkupuoliskoa varten. Menosääntö liittyy pääkohdissaan Kaupunginvaltuuston viime kesäkuun 6 päivänä 1916 vuoden jälkipuoleksi vahvistamaan menosääntöön.

Kunnalliskodin väliaikaisen sairaalan määräraha on pysytetty ennallaan 58,675 markan määräisenä.

Kaupungin kaikkien sairaalain menot nousisivat budjettiehdotuksen mukaan 2,603,092 markkaan, sen sijaan että kuluvan vuoden menosäännössä on Smk 1,940,046: 13, joten lisäannys on tasaluvuin 660,000 markkaa. Tätä miltei yksinomaan kalliin ajan aiheuttamaa tuntuva korotusta arvostellessa on kuitenkin otettava huomioon nekin tuntuvat lisämäärärahat, joita kaupungin sairaaloita varten on kuluvana vuonna myönnetty vahvistetun menosäännön ulkopuolella.

Tämän pääluokan menosääntö on alempana mainittuina vuosina osottanut seuraavia loppusummia:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk	241,426: 39
” 1905 (” ”)	”	383,523: 86
” 1910 (” ”)	”	725,793: 96
” 1915 (” ”)	”	1,871,074: 04
” 1916 (rahasäännön ”)	”	2,464,202: 80
” 1917 (rahasääntöehd. ”)	”	3,139,201: 15

Lisäksi on Kaupunginvaltuusto vuodesta 1900 lähtien osottanut terveyden- ja sairaanhoidon edistämistä ja kehittämistä tarkoittavia rakennusyriytyksiä varten hiukan yli 10 miljoonan markan, lukuun ottamatta eri sairaalain vuotuisia kalliita korjauskustannuksia.

Kahdeksas pääluokka.

Vaivaishoito.

Vaivaishoitohallituksen laatimaan menosääntöehdotukseen on Rahatoimikamari pääasiassa yhtynyt. Ehdotusta Rahatoimikamarissa tarkastettaessa on käynyt selville, että eri menoerät on laskettu toiselta puolen huomioon ottamalla mitä ensivuotiset olot kaupungin lainmukaiselta vaivaishoidolta vaativat, ja toiselta puolen mitä kaupungin varat sallivat tarvitsematta taksoitusmäärää ylen määrin korottaa. Näin ollen on vaivaishoitohallituksen ehdotukseen tehty ainoastaan vähäisiä muutoksia.

Vaivaishoitohallitus nimisen osaston kohdalla on Rahatoimikamarin huomio etusijassa kiintynyt siihen, että vaivaishoitohallitus on puoltanut sihteerinsä palkan korottamista tuntuvasti eli 6,000:sta 9,000 markkaan. Korotus saattaisi olla sitä

enemmän omansa herättämään huomiota, kun tämän toimihenkilön palkka 1913 vuoden alusta korotettiin 3,000:sta 6,000 markkaan. Vaivaishoitohallitus on kuitenkin Rahatoimikamarin mielestä esittänyt niin painavia syitä ehdotetun korotuksen puolesta ja muun muassa osottanut tämän toimihenkilön työmäärän vuosi vuodelta kasvaneen siinä määrin, että Rahatoimikamari on katsonut voivansa ehdotukseen yhtyä, näin sitä mieluummin kun viran nykyinen pitäjä olisi mikäli mahdollista pysytettävä kaupungin palveluksessa. Ehdotusta että vaivaishoitohallituksen sihteerin johtosääntöön olisi pantava määräys että hän ei saa Kaupunginvaltuuston luvatta pitää muuta virkaintoa eikä siihen verrattavaa tehtävää, ei Rahatoimikamari ole katsonut olevan tässä yhteydessä tekeminen, varsinkin kun valiokunta, jonka Kaupunginvaltuusto on asettanut laatimaan ehdotusta kaupungin palkkaussäännön soveltamisessa noudatettaviksi määräyksiksi, antaa täydellisen selvityksen tähän kuuluvista seikoista. — Samoin kuin vaivaishoitohallitus on Rahatoimikamarikin merkinnyt kaikille kanslian kirjuriapulaisille saman palkan, 1,500 markkaa. Kirjuriapulaisten luku on sen ohessa lisätty kuudesta seitsemäksi, koska on osottautunut, että kuluvana vuonna asetettu ylimääräinen kirjuriapulainen vastedeskin tarvitaan. — Niinikään on Rahatoimikamari katsonut vahtimestarinapulaisen — budjettiehdotuksessa sanottu toiseksi vahtimestariksi — palkankorotuksen 480 markasta 960 markkaan kohtuulliseksi, koska tuota alemmalla palkalla nykyoloissa tuskin saa sopivan henkilön pysymään tässä virassa. — Raitio-ten vuosilippuja varten on vaivaishoitohallituksen ehdottaman määrän lisäksi merkitty 550 markkaa edellä mainitusta syystä. Hallituksen ehdottamaa määrärahaa kesäloman hankkimiseksi erinäisille toimihenkilöille on korotettu 600 markalla viransijaisen palkkaamiseksi sihteerin kesäloman aikana, koska sihteerin tehtäviä ei käy hänen kesälomansa aikana antaminen kenenkään muun hallituksessa palvelevan toimihenkilön toimeksi. — Uusi erä on vaivaishoitohallituksen huoneiston vuokra. Samoin kuin kunnan työnvälitystoimiston täytyi nimittäin vaivaishoitohallituksenkin luopua kaupungin omistamassa Aleksanterinkadun talossa N:o 1 olevasta kansliahuoneistostaan, kun merisotaväen päävartio sijoitettiin mainittuun taloon. Kuluvana vuonna on vuokra pantu maksettavaksi tililtä A. IV. 30: nykyisen sotatilan aiheuttamia kustannuksia, mutta ei näy olevan syytä vastedes menetellä tällä tavoin, vaan on tarpeellinen määräraha pantava menosääntöön. Samaten on Rahatoimikamari menettelyt kunnan työnvälitystoimiston vuokraan nähden. Tämän johdosta on tämän nimikkeen kohdalle merkitty 7,500 markan vuokramääräraha. Tämän nimikkeen kohdalla luetellut menot nousisivat Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan 131,960 markkaan.

Kunnalliskodin ja siihen yhdistettyjen laitosten menosääntöön niinikään on tehty erinäisiä muutoksia ja korotuksia. Niinpä on konttoristin palkka korotettu 2,400:stä 3,000 markkaan, syystä että kunnalliskodin konttoritehtävät ovat huomattavasti lisääntyneet ja tämä toimihenkilö sitä paitsi on kuluvan vuoden alusta korvauksetta hoitanut varastonhoitajan tehtävät, joita varten ennen oli palkattu eri henkilö. Uusi erä, 900 markkaa, on merkitty sairaanhoitajattaren palkkaamiseksi lähinnä toi-

mittamaan sairaanhoitoa, avustamaan lääkäriä tämän käydessä laitoksessa sekä hoitamaan lääkevarastoa. Tämän johdosta niinkään ylihoitajattaren nykyinen liiallinen työmäärä jonkin verran vähenisi. Avuksi koneenkäyttäjälle, jonka työ menee yli yhden henkilön voimain, ehdottaa vaivashoitohallitus asetettavaksi lämmittäjämekanikon 900 markan vuosipalkalla. Tämän toimihenkilön tulisi avustaa koneenkäyttäjää koneiden korjauksessa sekä tarpeen mukaan toimia lämmittäjänäkin. Tähän ehdotukseen on Rahatoimikamari voinut yhtyä. Nykyisen kalliin ajan johdosta on lämmittäjien palkat korotettu 540:stä 600 markkaan, joka korotus ehkä on liian pieni, mutta kuitenkin puolustettavissa, kun otetaan huomioon, että varsin luultavasti annetaan jonkin vertaisia kalliinajanlisäyksiäkin. — Kun, niinkuin edellä mainittiin, Humaliston sairaalan vaatteidenpesu ensi vuoden alusta toimitetaan kunnalliskodissa, on lisäksi asetettava yksi pesijätär, jonka palkkaamiseen tarpeellinen määräraha on ehdotukseen merkitty. — Kunnalliskodissa harjoitettu sianhoito on tähän asti antanut epätydyttävän tuloksen, syystä että sikoja ovat hoitaneet yksinomaan hoidokit, jotka tietenkin usein ovat olleet tähän toimeen sopimattomia. Vaivashoitohallitus huomauttaa tämän johdosta, että taloudellinen tulos ei ole ollut semmoinen, jota olisi syyllä voinut odottaa järkipäisesti toimitetusta sianhoidosta. Tähän nähden ja kun sikala tulee laajennettavaksi, lienee tarpeellista asettaa laitokseen sikalan hoitoon perehtynyt henkilö. Näistä syistä on budjettiehdotukseen pantu uusi 600 markan erä sianhoitajan palkkaamiseksi. Lääkkeiden hinnannousun johdosta on ollut tarpeellista korottaa lääkaineiden määräraha 4,600 markasta 5,600 markkaan.

Kunnalliskodin menosääntö nousisi Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan kuluun vuoden menosääntöön määrästä Smk:sta 267,050: 50 Smk:an 345,478: 90 eli siis Smk:lla 78,428: 40, toisin sanoin lähes 30 %:lla. Lukuun ottamatta ylihoitajattaren, osastohoitajattaren ja siivoojattaren vähäisiä palkankorotuksia, johtuu menojen lisäännys nykyisen kalliin ajan vaikutuksista. Vaatetusapu kohoaa 40 %:n kalliinajanlisäyksellä eli 6,800 markalla, ruokakulut niinkään 40 %:lla eli Smk:lla 46,845: 40 ja polttoainekustannukset 54,000:sta 70,000 markkaan. Viimeksi mainitut kolme erää kohoavat siis kaikkiaan Smk:lla 69,645: 40.

Työlaitoksen menosääntöön lisäännys on tuntuvasti vähempi eli ainoastaan Smk 12,939: 80. Tämä on selitettävissä siten, että vallitsevain suotuisain työmarkkinain johdosta hoidokkien luku vuonna 1917 luultavasti vähenee, minkä johdosta tarveaineiden määrärahan on katsottu käyvän vähentäminen 50,000:sta 40,000 markkaan. Näyttäneen perustelemattomalta, ettei mainitun edellytyksen pohjalla lasketa ruuanpitomäärärahaa vähentyneen hoidokkiluvun, vaan 150 hoidokin mukaan, niinkuin kuluu vankin vuoden menosääntönsä. Rahatoimikamari on kuitenkin pysyttänyt vaivashoitohallituksen ehdotuksen sinällään, koska on epätietoista, minkälaisiksi olot tässä kohden muodostuvat ensi vuonna. Muut nykyiseen menosääntöön tehdyt muutokset ovat vähäpätöisempiä ja johtuvat vaivashallituksen ehdotuksesta, johon tässä kohden viitataan.

Lastenkodin menosääntö kohoaa Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan 37,197

markasta Smk:an 51,101:10 eli 38 %:lla. Tässä samoinkuin muissakin laitoksissa johtuu menosäännön kohoaminen odotettavana olevasta ruoka- ja vaatetusmenojen lisääntymisestä, jota paitsi toimihenkilöjen palkkausehtoja on hiukan parannettu. Rahatoimikamari ei ole tahtonut tehdä muutoksia Vaivahoitohallituksen ehdotukseen, mutta on kuitenkin katsonut olevan kiinnittäminen huomiota siihen, että lasten ruoka Marian sairaalassa on laskettu 65 pennin yksikköhinnan mukaan, jota vastoin se lastenkodissa on laskettu 75 pennin yksikköhinnan mukaan. Kysymys, olisiko paikallaan vastedes supistaa lastenkodin menosääntöä, ei näy nykyoloissa kaipaavan lähempää selvitystä.

Vaivahoitohallituksesta ynnä kunnalliskodista siihen yhdistettyine laitoksineen olisi siis menoja Smk 579,069:30 tämänvuotisen menosäännön 469,353 markan sijasta, joten lisäännys olisi Smk 109,716:30 eli 23 %, pääasiassa johtuen nykyisen kalliin ajan vaikutuksesta.

Kustannukset laitoksesta erillään olevain köyhäin elatuksesta niinkään kohoavat tuntuvasti eli tämänvuotisen menosäännön määrästä 918,000 markasta 1,092,500 markkaan, siis 19 %:lla. Tämäkin lisäännys johtuu pääasiassa kalliista ajasta ja sen vaikutuksista. Niinpä on huomattava, että kaupunkiin ja maaseudulle elätteelle annettujen kustannusmäärärahaa täytyy korottaa samassa määrin kuin elantokustannukset kohoavat. Jo nyt on vaivahoitohallitus katsonut olevan myöntäminen 50 %:n korotuksen kaupunkiin elätteelle annettujen henkilöiden hoitokuluihin, ja elätteelleantokustannuksia täytynee ensi vuonna korottaa vieläkin 40 %:lla eli samalla määrällä, millä vaivahoidon laitosten ruoka- ja vaatetusmäärärahoja on korotettu. Tässä puheena oleva määräraha on sentähden esillä olevaan budjettiehdotukseen merkitty 280,000 markaksi. Määrärahan korotus johtuu siitakin, että vaivahoitohallituksen on, kun hallituksen hoidettavina oleville kouluikäisille pojille ei enää voida saada sijaa kasvatuslautakunnan vastaanottokodissa, täytynyt perustaa koulukoti 18 poikaa varten. Tästä kodista on kustannuksia noin 10,000 markkaa vuodessa. Kun tämä koulukoti ei ole tarkoitettu pysyväiseksi, vaan ainoastaan väliaikaiseksi, syystä että nykyoloissa on vaikea saada kouluikäisiä poikia sijoitetuiksi yksityiskoteihin, ei liene tarpeellista tehdä esitystä erikoisen menosäännön vahvistamisesta tätä kotia varten, vaan käynee sen kustannukset toistaiseksi maksaminen puheena olevasta määrärahasta. — Sairaanhoidomäärärahaa on korotettu 20 %:lla, syystä että kunnan useimpain sairaalain sairasmaksuja on kuluvan vuoden alusta korotettu. — Mielenvikaisten hoitokustannusten määräraha kohoaa 50,000 markalla, koska kuluvaksi vuodeksi myönnetty määräraha on osoittautunut riittämättömäksi. — Lääkkeiden hinnannousun johdosta on lääkkeitä varten oleva määräraha korotettu 18,000:sta 22,500 markkaan. Sitä vastoin riittänevät kuluvaksi vuodeksi suoranaisia avustuksia varten osotetut rahamäärät, 180,000 ja 70,000 markkaa, ensi vuonnakin, siinä tapauksessa että työtä edelleen on runsaasti tarjona. Kaupungin menot tässä puheena olevasta lainmukaisen vaivahoidon haarasta viime vuosikymmenen kuluessa käyvät selville seuraavasta yhdistelmästä:

	1905	1910	1915	1916	1917
	tilinpäätöksen mukaan			raha- säännön mukaan.	budjetti- ehdotuksen mukaan.
Kaupunkiin ja maaseudulle elätteelle					
annetut	79,728: 99	76,546: 36	140,000: —	200,000: —	280,000: —
Sairaanhoido	9,028: 55	11,494: 15	194,127: 34	200,000: —	240,000: —
Mielenvikaisten hoitokustannukset	22,470: 80	42,199: 35	200,000: —	250,000: —	300,000: —
Lääkkeet	11,762: 32	9,583: 21	14,000: —	18,000: —	22,500: —
Suoranaiset avustukset	65,515: —	127,000: —	194,783: 71	250,000: —	250,000: —
Yhteensä	188,505: 66	266,823: 07	742,911: 05	918,000: —	1,092,500: —

Tässä on kuitenkin huomattava, että vuonna 1915 esiintyvä sairaiden ja mielen-
vikaisten hoitokustannusten lisäännys johtuu siitä, että nämä kustannukset on laskettu
eri perusteilla. Mutta tähän katsomatta yhdistelmä kuitenkin epäämättömästi osottaa,
kuinka kiivaasti nämä menot ovat kohonneet.

Nimikkeen *Sekalaista* kohdalle on ensinnäkin merkitty hautauskulujen määrä-
raha, joka Vaivashoitohallituksen esityksestä on korotettu 4,000:sta 5,000 markkaan.
Kaupunkilähetyksen voimassa pitämiä miesten ja naisten työlaitoksia varten on mer-
kitty samat määrät kuin ennenkin eli 3,000, 6,000 ja 4,000 markkaa. Sen ohessa on
entinen 5,000 markan määräraha merkitty kaupunkilähetykselle käytettäväksi puutteen-
alaisten auttamiseen hankkimalla heille kotityötä. Mainittava on, että kaupunkilähetyks
on Kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä anonut näiden summain pane-
mista menosääntöön. Epäröivämmälle kannalle on Rahatoimikamari asettunut sen
niinikään Kaupunginvaltuustolle lähetetyssä kirjelmässä tehdyn anomuksen suhteen,
että edellä mainittujen määrärahojen lisäksi menosääntöön pantaisiin 8,500 markkaa
sairaiden ja varattomien lasten hoitoa ja kasvatusta sekä 4,000 markkaa kaupunki-
lähetyksen halkopihaa varten. Asianlaita on tosin niin, että kaupunkilähetyks on an-
niskeluyhtiön voittovaroista vuosittain saanut apurahoja mainittuihin tarkoituksiin.
Kieltämätöntä onkin, että nämä samoin kuin kaikki muutkin mainituilla voittovaroilla
kannatetut yritykset ovat yhteiskuntaa hyödyttäviä ja kunnan kannatusta ansaitsevia,
mutta epäillä saanee, vaativatko nämä seikat panemaan niitä varten määrärahoja kau-
pungin vakinaiseen menosääntöön. Samoilla syillä olisi muillekin voittovaroista kan-
natusta saaneille yrityksille pantava eri määrärahat menosääntöön. Ja kun Rahatoimi-
kamari on, saattaakseen mainitun laatuisten yritysten kannattamisen edelleen mahdolli-
seksi, tuntuvasti korottanut Valtuuston käyttövaroja, on Rahatoimikamarista näyttänyt
oikeimmalta olla vakinaiseen menosääntöön panematta korotettuja tai uusia määrä-
rahoja kaupunkilähetykselle, jonka hyödyllinen toiminta ilman niitäkin saa sangen
runsasta kannatusapua kaupungilta. — Vaikkei Pelastusarmeija ole anonut määrärahaa
pelastustyötään varten, on Rahatoimikamari kuitenkin tätä tarkoitusta varten meno-
sääntöön merkinnyt entisen määrän, 10,000 markkaa. *Siinä tapauksessa että tämä
määräraha hyväksytään menosääntöön, olisi sen käyttämiseen nähden vahvistettava
samat ehdot kuin kuluvaksikin vuodeksi.* — Lopuksi on tähän osastoon pantu 18,500

markan määräraha kaupunkilähetykselle Ryttylässä olevan miesten työsiirtolan voimassapitoon. Kaupunkilähetyksen antamasta vuosikertomuksesta näkyy, että laitos on ollut toimessa, vaikkakaan sen hoidokkiluku ei ole ollut mainittavan suuri, ainostaan keskimäärin 22 miestä päivässä. Mainitusta apumaksusta sitoutuu kaupunkilähetys samoin kuin tähänkin asti antamaan 20 vapaasijaa vaivashoitohallituksen hoidokkien käytettäväksi. Muiden hoidokkien puolesta maksettaisiin kaupunkilähetykselle samoin kuin tähänkin asti markka kutakin hoidokkia kohti päivässä ruuan ja vaatehoidon kustantamiseksi, mikä apumaksu samoin kuin tähänkin asti olisi suoritettava vaivashoitovaroista. Koko kannatusavun käyttämisestä sitoutuu kaupunkilähetys antamaan neljännesvuosittain tilin kaupungin revisionikonttorille.

Vaivashoidon kustannukset ovat kaikkiaan olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.).....	Smk	288,742: 13
" 1905 (" ").....	"	369,074: 86
" 1910 (" ").....	"	568,495: 60
" 1915 (" ").....	"	1,358,485: 52
" 1916 (rahasäännön ").....	"	1,549,933: —
" 1917 (rahasääntöehd. ").....	"	1,855,029: 30

Lisäksi on Kaupunginvaltuusto mainitun ajanjakson kuluessa myöntänyt vaivashoitotarkoituksia varten teetettyihin uutisrakennuksiin ja maanhankintaan 2,500,000 markkaa.

Yhdeksäs pääluokka.

Opetus- ja sivistyslaitokset.

Budjetinjärjestykseen ei ole mainittavia muutoksia tehty tämän pääluokan kohdalla. Sen sijaan on erinäisiä määrärahoja tuntuvasti korotettu, kaikkiaan hiukan yli puolella miljoonalla.

Merikoulun menot pysyvät ennallaan, koska vuokra maksetaan aikaisemman sopimuksen mukaan eikä polttoainemäärärahaakaan tarvitse korottaa. — Kaupunginvaltuustolle antamassaan eri esityksessä on Rahatoimikamari lähemmin tehnyt selkoa *Taideteollisuuskeskuskoululle* pyydetyistä määrärahaista sekä ehdottanut, miten mainitulle koululle kaupungin varoista annettava apumaksu olisi laskettava ja menosääntöön pantava. Mainitun esityksen mukaisesti (*Kvston pain. asiakirj. N:o 55 vuodelta 1916*), johon tässä yhteydessä viitataan, on Rahatoimikamari merkinnyt keskuskoulun määrärahan 54,408 markaksi. — *Alempain käsityöläiskoulujen* määräraha on merkitty johtokunnan ehdotuksen mukaisesti ja päättyy 42,560 markkaan. Näyttäisi siis siltä, kuin määrärahaa olisi tuntuvasti korotettu, koska se kuluvan vuoden menosäännössä on

ainoastaan 28,463 markkaa. Korotus on kuitenkin ainoastaan näennäinen ja johtuu muutetusta järjestyksestä, kun nyttemmin on menopuolelle merkitty koulujen kokonaismenomäärä ja tulopuolelle valtion apumaksu. Tähän asti on menosääntöön merkitty ainoastaan kaupungin apumaksu. Nyt ehdotettu menettely näyttää kirjanpitokannalta oikeammalta, vaikkei kaupungin apumaksu todellisuudessa nousekaan merkittävään määrään. Tällä keinoin niinkään saataisiin tämä menosääntö yhdenmukaisemmaksi ammattikoulujen menosäännön kanssa. Näidenkin koulujen voimassapitoon saa kaupunki valtioapua, joka merkitään tulopuolelle. Jos budjetin nykyinen järjestys pysytettäisiin, olisi määräraha 28,955 markkaa ja tulopuolelta poistuisi valtioapu, 13,635 markkaa. — *Valmistavan poika-ammattikoulun* menosääntö on budjettiehdotukseen pantu johtokunnan erikoisehdotuksen mukaisesti, jossa kuitenkin edellä mainituista syistä valaistusta, lämmitystä ja sähkövoimaa varten olevaa määrärahaa on korotettu 20 %:lla. Menosääntö päättyisi siten 65,925 markkaan, ollen 1,351 markkaa vähempi kuluvan vuoden menomäärää. Säästö johtuu siitä, että puutöiden rinnakkaisosasto on katsottu olevan lakkautettava, koska useimmat oppilaat antautuvat metallitöihin. Koulun uusi menosääntö eroaa tämänvuotisesta sikäli, että kaikkien neljän vakinaisen ja kahden rinnakkaisluokan menot on yhdistetty eikä enää jaettu kumpaisenkin luokkaryhmän kesken. — Yksi vakinainen opettaja saa palkankorotusta 10 vuoden palveluksesta, lukien kesäkuun 1 päivästä 1917. Edelleen on työpajain tarveainemäärärahaa korotettu 750 markalla näiden aineiden nykyisen hinnannousun johdosta. — *Tyttöjen ammattikoulun* menosääntö on kohonnut tuntuvasti eli tämänvuotisesta määrästäan 68,050 markasta Smk:an 78,627:50, joten lisäännys budjettiehdotuksen mukaan olisi Smk 10,577:50. Tämä lisäännys johtuu osin siitä, että vakinaisille opettajattarille Kaupunginvaltuuston maaliskuun 28 päivänä kuluvaan vuotta tekemän päätöksen johdosta maksetaan 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta 20, 20 ja 10 %:n korotus siitä pohjapalkasta, minkä he saavat opetuksesta koulun ensimmäisellä luokalla. Palkat kohoavat tämän johdosta kaikkiaan 3,080 markalla. Viime syykuun 12 päivänä myönsi Kaupunginvaltuusto tarpeelliset varat pukuompelun rinnakkaisopetuksen voimassapitoon syyslukukaudella 1916 koulun ensimmäisellä luokalla sekä tietopuolisten aineiden rinnakkaisopetuksen kustantamiseen ensimmäisellä suomenkielisellä luokalla. Tätä ensimmäisillä ja toisilla luokilla annettavaa rinnakkaisopetusta varten on ensi vuodeksi merkitty Smk 4,637:50. Jotta talousosaston ensimmäisen ruotsinkielisen rinnakkaisluokan opettajatar saisi samasta tuntimäärästä saman palkan kuin ensimmäisen luokan toinenkin opettajatar, on Rahatoimikamari johtokunnan ehdotuksesta korottanut hänen palkkaansa budjettiehdotuksessa 200 markalla. Ruuanpitoa varten on osotettu kalliinajanlisäystä 1,000 ja työaineita sekä kalustoa ja korjauksia varten kumpaistakin 500 markkaa. Vaikka siis kalliin ajan vaikutukset on otettu huomioon, ei kuitenkaan ole mahdotonta että, jos hinnat vuoden varrella edelleen kohoavat, lisämäärärahat käyvät välttämättömiksi.

Kaikkien *kauppaoppilaitosten* johtokunnat ovat anoneet, että eri oppilaitosten ja iltakurssien ensivuotisia apurahoja korotettaisiin 50 %:lla. Tämän korotuksen

perustelemiseksi on esitetty, että menot opetusvälineistä, kemiatuotteista, ilmoituksista ja painatuksesta y. m. ovat hinnannousun johdosta tuntuvasti kohonneet, minkä ohessa opettajainkin palkkain vähäinen korotus nykyisen kalliin ajan johdosta olisi erittäin suotava. Lisäksi viitataan lisääntyneisiin polttoaine- ja valaistuskustannuksiin sekä vuokrahuoneistoissa olevain oppilaitosten kohonneisiin vuokramenoihin. Anotut määrärahat nousisivat siten 84,500 markkaan kuluvan vuoden menosäännössä olevista 63,000 markasta. Katsaus niihin rahamääriin, joilla kaupunki on avustanut paikkakunnan yksityisiä kauppaoppilaitoksia, ei liene mielenkiintoa vailla ja esitetään sentähden tässä:

Vuonna 1900		Smk 10,000: —
” 1905		” 15,000: —
” 1910		” 36,000: —
” 1915		” 57,000: —
” 1916		” 63,000: —
” 1917 (budjettiehdotuksen muk.)		” 84,500: —

Puheena olevat avustusmäärät ovat siis nopeasti kohonneet. Tähän nähden ja kun syystä käy epäileminen, onko kaupungin tälläkin alalla lisättävä menojaan nykyisen kalliin ajan johdosta sekä, kun joka tapauksessa täytyy käyttää tuntuvia summia kulttuuriyritysten kannatukseksi, ei eräs Rahatoimikamarin vähemmistö ole voinut kaikilta kohdin puoltaa pyydettyjä määrärahoja, vaan ehdottanut niitä supistettavaksi siten, että korotus olisi ainoastaan 25 % kauppakorkeakouluille ja 50 % muille yrityksille. Tällaista apurahain korotusta on pidetty oikeutettuna, koska ylempäin kauppaoppilaitosten toiminta ulottuu koko maahan, alempain kauppakoulujen ja varsinkin iltakurssien etusijassa pääkaupunkiin. Jos tarve vaatii, antanevat kaiketi maamme liikemiehet ja kaupalliikkeet apuansa ylempäin kauppakoulujen taloudellisen aseman turvaamiseen. Rahatoimikamarin enemmistö on kuitenkin tahtonut puoltaa pyydettyjä määrärahoja sinänsä, koska nämä erittäin tärkeät oppilaitokset eivät nykyään voi saada korotettua valtioapua, mutta toiselta puolen niiden menot kaikesta säästämisestä ja supistuksista huolimatta tuntuvasti kohoavat. Tämän ohessa on Helsingistä kotoisin olevain varattomain oppilaiden vapaasijain lukua korotettu suhteellisesti määrärahasummaan. Lähetteessä lokakuun 12 päivästä kuluva vuotta on Rahatoimikamari saanut tehtäväkseen 1917 vuoden budjettiehdotuksen yhteydessä käsitellä Helsingin *Teknillisen oppilaitoksen* johtokunnan tekemää esitystä 12,000 markan apurahan myöntämisestä mainitulle oppilaitokselle ensi vuodeksi. Anomuksen perustelemiseksi on mainittu, että valtioapua oppilaitoksen voimassapitoon tuskin on odotettavana ja että kaupungilla epäilemättä on välillistä hyötyä tämän oppilaitoksen toiminnasta paikkakunnalla. Kun tämä oppilaitos kuitenkin on alottanut toimintansa vasta kuluva syksynä eivätkä sen tulokset sentähden toistaiseksi ole arvosteltavissa, ja kun nykyisen liiketilan vallitessa laitoksen ei liene vaikea saada tarpeellista kannatusta

teollisuusyrityksiltä ja yksityishenkilöiltä, ei Rahatoimikamari ole katsonut pyydettyä apurahaa olevan ensi vuodeksi myöntäminen eikä sentähden ole budjettiehdotukseensa merkinnyt varoja tähän tarkoitukseen. Muuan Rahatoimikamarin vähemmistö on kuitenkin mielipiteenään lausunut, että mainitun oppilaitoksen merkitys Helsingin kaupungille vaatii pyydetyn määrärahan tai ainakin jonkin sen osan myöntämistä. — Tässä yhteydessä lienee niinkään kajottava Kaupunginvaltuustolle annettuun ja Rahatoimikamariin lähetettyyn kirjelmään, jossa anotaan kaupungin vakinaiseen menosääntöön pantavaksi 9,000 markkaa *Helsingin Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen veistokoulun* voimassapitooon. Mainittu yhdistys on tähän asti saanut tähän tarkoitukseen avustusta Anniskeluyhtiön voittovaroista. Anomusta on kasvatuslautakuntakin puoltanut. Kun mainittua laitosta ei käy pitäminen ammattikouluna, ja koska samalla oikeudella muut kaupungissa toimivat veistokoulut voisivat anoa apurahan panemista niitä varten kaupungin vakinaiseen budjettiin, ja kun vihdoin poikkeuksetta on osottautunut että, sittenkun avustusmääräraha on vakinaiseen menosääntöön pantu, anotaan sitä alinomaa korotettavaksi, ei Rahatoimikamari ole tahtonut puoltaa myöntymistä esillä olevaan anomukseen. Myöhemmin saapunut anomus 15 %:n palkankorotuksen myöntämisestä mainitun veistokoulun työnjohtajalle kylläkin osottaa, mihin suuntaan kehitys kävisi, jos määräraha pantaisiin vakinaiseen menosääntöön.

Kaupungin *kansakoulujen* menosääntöön nähden on ensinnäkin huomautettava, että Rahatoimikamarin ehdotus pääkohdissa käy yhteen kansakoulujohtokuntain ehdotusten kanssa. Ne harvalukuiset tapaukset, jolloin muutoksia on tehty, mainitaan seuraavassa. Menojen kokonaissummasta tulee Smk 671,359:16 ruotsinkielisten ja Smk 1,298,670:10 suomenkielisten kansakoulujen osalle eli siis ensinmainittujen osalle 34 % ja jälkimäisten 66 %. Ehdotuksen mukaan kohooa kansakoulubudjetti ensi vuonna kaikkiaan Smk:lla 307,051:64 eli 19 %:lla, mitä sairaan- ja köyhäinhuotomenojen lisääntymiseen verraten täytyy pitää vaatimattomana. — *Ruotsinkielisten kansakoulujen kanslian* palkkaukset pysyvät ennallaan 19,000 markan määrässä. *Opettajiston* palkkaukset nousevat Smk:an 381,136:66 eli ainoastaan hiukan enemmän tämännuotisessa menosäännössä olevaa määrää. Nimikkeen *tuntiopettajat* kohdalla olevat määrarahat pysyvät ennallaan. Nimikkeen *palvelijat* kohdalla tulevat lisäksi yhden vahtimestarin ja yhden lämmittäjän palkat, edellinen 1,250 ja jälkimäinen 2,050 markkaa. Nämä uudet toimihenkilöt täytyy asettaa Topeliuskadun uuteen kansakoulutaloon, joka valmistunee ensi vuonna. Kun mainittuun taloon ei laiteta lämmittäjän huoneistoa, on hänelle merkitty 800 markkaa vuokratuloja. — Nimikkeen *erityiset palkkiot* kohdalla olevat määrarahat pysyvät ennallaan, lukuun ottamatta johtajain ja johtajatarten palkkiomäärärahaa, joka on korotettu 4,800:sta 5,150 markkaan, syystä että Töölön uuteen kansakouluun tulee vuoden varrella asetettavaksi johtaja tai johtajatar. *Ruotsinkielisen pikkukoulunopettajaseminaarin* määräraha on merkitty 5,500 markaksi oltuaan useana vuonna 4,000 markkaa, Korotusta perustelee nykyinen kallis aika siitä johtuvine lisäkustannuksineen, jota

paitsi on haluttu antaa harjoituskoulussa palveleville kahdelle opettajattarelle koh-
tuullinen palkankorotus 5 vuoden palveluksesta. Nimikkeen *muut kustannukset* koh-
dalla luetellut määrärahat osottavat tuntuvasti suurempia eroavaisuuksia, syystä että
kalliin ajan vaikutus näiden summain määräämisessä esiintyy tuntuvampana. Kanslian
ja kouluhuoneistojen vuokrat ovat kohonneet tuntuvasti eli 11,300:sta 43,500 markkaan,
johtuen, niinkuin tunnettu, siitä, että eräät kansakoulutalot, niiden joukossa kaksi ruot-
sinkielisten kansakoulujen käyttämää, viime keväänä luovutettiin sotaväen majoitus-
paikoiksi ja sijaan vuokrattiin muita huoneistoja. Käsityö- ja koulukeittiötarvikkeiden
määrärahaa on korotettu 500 markalla, ja samalla määrällä uusien kouluhuonekalujen
hankintaa ja vanhain korjausta varten olevaa määrärahaa. Uutena eränä on Kau-
punginvaltuuston marraskuun 7 päivänä tekemän päätöksen johdosta merkitty 40,000
markan määräraha kaluston hankkimiseksi uuteen kansakoulutaloon. Huomattava on,
että ruotsinkielisten kansakoulujen menot nousevat tuntuvasti enemmäksi säännöllistä
määräänsä, sen johdosta että näin tuntuva satunnainen menoerä pannaan niiden
budjettiin. Kustannukset polttoaineista ja halonhakkuusta sekä valaistuksesta ja puh-
taanapidosta kohoavat ehdotuksen mukaan tuntuvasti, mutta ehdotetuista määristä
tuskin käynee tinkiminen. Pikemmin täytyy epäillä, eikö korotuksista huolimatta
tarvita lisämäärärahoja. Varattomain oppilaiden ruokintamäärärahaa on niinikään
korotettu tuntuvasti eli 3,750:stä 9,000 markkaan. Tämä johtuu siitä, että ruotsin-
kieliset kansakoulut ovat puheena olevaan tarkoitukseen aikaisemmin saaneet Annis-
keluyhtiön voittovaroista 7,500 markkaa. Kun näitä varoja ei lähiaikoina ole odotet-
tavana, on maksuttoman ruokinnan kustannukset pantu vakinaiseen menosääntöön ja
arvioitu nykyolojen pohjalla.

Suomenkielistenkin kansakoulujen menosääntö on pääasiassa laadittu kansakoulu-
johtokunnan ehdotuksen mukaisesti. Niinpä pysyy *kanslian* palkkaussääntö ennallaan,
mutta opettajatarlunun lisääntymisen johdosta kohoaa *opettajiston* palkkaussääntö
Smk:sta 720,345: 81 Smk:an 752,884: 10. — *Tuntiopettajain* palkkaussääntö kohoaa
2,700 markalla, etusijassa sen johdosta että viransijaisten palkkiomäärärahaa on koro-
tettu. — *Palvelijain* palkkaukset pysyvät ennallaan, lukuun ottamatta kahta talonrenkiä,
joiden palkat on korotettu, toisen 120 ja toisen 100 markkaan kuukaudessa. —
Nimikkeen *erityiset palkkiot* kohdalla olevia määrärahoja on niinikään hiukan koro-
tettu, sen johdosta että tarvitaan lisää työvoimia. *Suomenkielisen pikkukoulunopettaja-*
seminaarin määrärahaa on korotettu 1,000 markalla samoista syistä kuin vastaavan
ruotsinkielisen laitoksen apurahaa. Suurimmat suomenkielisten kansakoulujen budjetin
muutokset ovat kuitenkin nimikkeen *muut kustannukset* kohdalla. Kanslian ja koulu-
huoneistojen vuokrat kohoavat tämänvuotisesta määrästäään 45,750 markasta budjetti-
ehdotuksen mukaan kokonaiseen 121,675 markkaan. Tämä tavaton kohoaminen
johtuu siitä, että Lapinlahden- ja Kasarminkadun sekä Vallilan kansakoulutalot on
luovutettu sotilaallisiin tarkoituksiin ja niiden sijaan tarpeelliset huoneistot vuokrattu.
Edellyttäen, ettei vuokria vuonna 1917 koroteta sekä ettei useampia kansakoulutaloja
tarvitse mainittuihin tarkoituksiin luovuttaa, on johtokunta laskenut menot ja Raha-

toimikamari määrän hyväksynyt. Mahdotonta ei kuitenkaan ole, että edellä mainitut kansakoulutalot jo ensi vuonna voidaan jälleen saada kansakoulujen käytettäväksi, joten vuokramäärärahaa jonkin verran säästyisi. — Kun opetusvälineistöä varten kuluvan vuoden menosäännössä oleva määräraha on osottautunut liian runsasti laske-
tuksi, on sitä katsottu käyvän vähentäminen 2,000 markalla. — Koulukeittiötarvikkeita varten olevaa määrärahaa on niinkään tuntuvasti vähennetty eli 16,500:stä 9,000 markkaan. On nimittäin osottautunut, että tähän tarkoitukseen on kuluvana vuonna tarvittu ainoastaan hiukan yli 6,000 markan. Kun elintarpeiden hinnat kuitenkin edelleen ovat nousemaan päin, lienee varovaisinta korottaa kuluvan vuoden todellista menoerää 50 %:lla. — Mainittavaan määrään nousevat kustannukset polttoaineista ja halonhakkuusta. Kansakoulujohtokunta oli ne laskenut 55,000 markaksi, mikä summa kuitenkin uudelleen laskettaessa on osottautunut aivan riittämättömäksi ja on sentähden korotettu 88,000 markkaan. Tuntuvasti kohoavat niinkään koulujen puhtaanapito-kustannukset, eli 43,000:sta 50,000 markkaan. Verraten enimmin kuitenkin kohoaa köyhäin oppilaiden ruokintaa varten oleva siirtomääräraha, joka nousee lähes kolmin-kertaiseksi eli 8,700:sta 23,000 markkaan. Tämä tuntuva korotus saa selityksensä samoista seikoista, joihin edellä on kajottu puhuttaessa ruotsinkielisten kansakoulujen vastaavasta määrarahasta.

Kaupungin kansakoululaitoksesta on ollut menoja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.).....	Smk	647,035: 53
” 1905 (” ”).....	”	833,177: 52
” 1910 (” ”).....	”	1,294,261: 07
” 1915 (” ”).....	”	1,584,679: 01
” 1916 (rahasäännön ”).....	”	1,662,977: 62
” 1917 (rahasääntöehd. ”).....	”	1,970,029: 26

Mainitun ajanjakson kuluessa on Kaupunginvaltuusto myöntänyt tasaluvuin 2,800,000 mk uusien kansakoulujen rakennuttamiseen tahi huomattavampain sisustus- ja muutosrakennustöiden teettämiseen ennestään olevissa taloissa.

Kasvatuslautakunnan menosääntöön on tehty ainoastaan se muutos, että ylimääräisten apulaisten palkkausmääräraha on korotettu 3,000:sta 4,500 markkaan, syystä että ensimmäisen kanslia-apulaisen palkka on katsottu olevan korottaminen 1,500:sta 3,000 markkaan. Siihen *aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten* suureen lukumäärään nähden, jonka opetus kustannetaan kasvatuslautakunnan käytettävänä olevilla varoilla, on mainittuja määrärahoja katsottu olevan korotettava tuntuvasti, eli tylsämielisten lasten opetusmäärärahaa 5,000:sta 6,500 markkaan ja raajarikkoisten varattomien lasten ammattiopetusta varten olevaa määrärahaa 5,000:sta 8,000 markkaan. Kokouksessaan viime toukokuun 16 päivänä valtuutti Kaupunginvaltuusto kasvatuslautakunnan tälä-läisen *vastaanotto- ja havaintokodin* yhteyteen koetteeksi järjestämään vähäisen oppilas-kodin 8 hoidokille. Vaikka tästä kodista sen nelikuukautisen toiminnan aikana saatu

kokemus on aivan riittämätön varman arvostelun pohjaksi, lausuu lautakunta kuitenkin käsityksensä, että koti täyttää todellista tarvetta. Tämän johdosta on se merkitty pysyväiseksi laitokseksi, jossa helpotetaan poikain käytännöllistä kasvatusta ja siirtymistä itsenäiseen toimintaan. Kun oppilaskotia varten vuokrattuun huoneistoon on näyttänyt sopivan kymmenenkin oppilasta, on kodin ensivuotinen menosääntö laskettu tämän oppilasluvun pohjalla. Vastaanotto- ja havainto- sekä oppilaskodin menosääntö kohoaa tämän johdosta kuluvan vuoden määrästä 26,810 markasta 37,775 markkaan. Mainittavimmat korotukset aiheutuvat vuokrasta, kunnosapidosta ja vaatetuskuiluista. — *Kasvatustilain* menosääntöön nähden kasvatustilain lautakunta huomauttaa, että ehdotetut korotukset ovat miltei yksinomaan johtuneet nykyisestä elin- ja muiden tarpeiden korkeista hinnoista. Toimihenkilöiden palkkaus on ylipäättään pysytetty ennallaan, siinä toivossa että korotettuja kalliinajanlisäyksiä myönnetään. Ainoastaan Toivoniemen, Sjötorpin ja Vanjoen tilain emännän-toimiin nähden on tehty poikkeus, sillä näiden toimihenkilöiden palkkauksia on korotettu vähäpätöisillä määrillä. Sama on laita eräiden Bengtsårin tilain kaitsijain sekä Toivoniemen renkivoudin, koska nämä toimihenkilöt on ainoastaan siten voitu pysyttää tilain palveluksessa. Kun Vekkosken pikkukoulun johtaja on ilmoittanut kuluvan lukuvuoden päättyessä eroavansa toimestaan eikä seuraajaa, joksi olisi valittava seminaarin käynyt opettajatar, saatane 1,200 markkaa vähemmällä vuosipalkalla, on mainittu palkka merkitty budjettiehdotukseen. Lopuksi on Vanjoen apulaisopettajattarelle myönnetty ruokarahoja 300 markkaa. Kuluvan vuoden menosäännössä on kaikkien kasvatustilain ynnä vastaanottokodin menoja varten Smk 254,733: 31. Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan nousisivat vastaavat menot ensi vuonna 305,395 markkaan, kohoten siis lähes 50,000 markalla. — *Yksityistä elänteelle antoa ja jatkokasvatusta* varten oleva määräraha on lautakunnan mielestä korotettava 12,000:sta 16,000 markkaan, syystä että 4,000 markan lisämääräraha on kuluvana vuonna osottautunut tarpeelliseksi ja myönnettykin. Ja kun kaikesta päättäen ensi vuoden kustannukset eivät ole tämänvuotisia vähemmät, on täysi syy merkitä korotettu määräraha budjettiehdotukseen.

Kaupungin menot laiminlyötyjen ja huonosti hoidettujen lasten hoitoloista sekä yksityisestä elänteelleannosta ja jatkokasvatuksesta ovat olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.).....	Smk	12,748: 19
" 1905 (" " ").....	"	44,515: 54
" 1910 (" " ").....	"	106,550: —
" 1915 (" " ").....	"	252,886: 30
" 1916 (rahasäännön ").....	"	268,270: 81
" 1917 (rahasääntöehd. ").....	"	322,970: —

Kansanlastentarhain johtokunnan menosääntö kohoaa 500 markalla vuosikertomuksen painatuskulujen johdosta, — Johtokunnan anomat määrärahat *kansanlasten-*

tarhain kannattamiseksi osottavat lisäännystä kokonaista Smk 119,183: 85. Aikaisemmin kannatusapuja saaneille lastentarhoille laskee johtokunta tarvittavan Smk 360,541: 64, tähänastisten kansanlastentarhain uusille osastoille 14,266 markkaa sekä uusille kansanlastentarhoille 20,200 markkaa eli siis kaikkiaan Smk 395,007: 64. Tämä tuntuva lisäännys johtuu osin siitä, että pakottava tarve on vaatinut laajentamaan kaupungin kansanlastentarhain toimintaa, osin myös nykyisen kalliin ajan aiheuttamasta elantokustannusten, varsinkin lämmitys- ja lasten ruokintamenojen kohoamisesta, ja osin vihdoin siitä, että johtokunta ei ole voinut olla panematta tarpellista huomiota kansanlastentarhain opettajatarten anomukseen heidän palkkaetujensa parantamisesta. Viimeksi mainitusta seikasta lausuu johtokunta, että kansanlastentarhat, joita aikaisemmin kävi pitäminen armeliaisuuslaitoksina, nyttemmin ovat kohonneet sille kehitysasteelle, että ne täyttävät huomattavan tärkeää yhteiskunnallista tarvetta, mikä on tunnustettukin sillä, että kaupunki on ottanut suorittaakseen tuntuvan osan näiden laitosten voimassapitokustannuksista. Mutta kansanlastentarhain opettajatarten palkkaus, vaikka sitä onkin vuosien varrella jonkin verran korotettu, on, siinäkin tapauksessa että huomioon ei oteta nykyisiä luonnottoman kalliita elantokustannuksia, edelleen riittämätön kohtuullisiakaan vaatimuksia tyydyttämään, jota vastoin työ lastentarhoissa on niin rasittavaa, että mahdollisuutta sivutulojen hankkimiseen ei ylipäätään ole. Sekä sivistysmääränsä että työnsä laadun ja voimaperäisyyden puolesta käy kansanlastentarhain opettajattaret asettaminen alempain kansakoulujen opettajatarten veroisiksi. Johtokunnasta on sentähden näyttänyt kohtuulliselta, että kansanlastentarhain opettajattaret saavat saman palkan, mikä nykyään maksetaan kaupungin alempain kansakoulujen opettajattarille, nimittäin 1,700 markkaa ynnä 20 %:n korotuksen 5 ja 10 vuoden sekä lisäksi 10 %:n korotuksen 15 vuoden palveluksesta. Samaten olisi johtokunnan mielestä alempain kansakoulujen opettajattarille tulevat „kalliinajanlisäykset“ 200, 400 ja 600 markkaa 5, 10 ja 15 vuoden palveluksesta annettava kansanlastentarhain opettajattarillekin. Sitä paitsi olisi lastenkamariosaston opettajattarelle, joka on virantoimituksessa kahdesti päivässä ja jonka sentähden täytyy asua lastentarhan läheisyydessä, annettava vuokratrahaa 200 markkaa vuodessa, ja sellaisen lastentarhan johtajattarelle, jossa käy vähintään 75 lasta, opettajatarpalkkansa lisäksi 350 markan vuosipalkkio ynnä 50 markkaa kultakin sen lisäksi olevalta 25 lapselta, sekä lastenkamariosaston johtajattarelle, paitsi opettajatarpalkkaansa, 100 markkaa vuodessa. Määrärahat on laskettu näillä perusteilla. Esillä oleva esitys ei tarkoita, että Kaupunginvaltuusto hyväksyisi palkanlaskuperusteet, koska kansanlastentarhat ovat yksityisiä laitoksia, joiden taloutta hoitavat asianomaiset johtajattaret Kaupunginvaltuuston asettaman johtokunnan valvonnan alaisina. Asiaa ei siis ole kaupunginhallinnon kannalta katsottava palkka-, vaan määrärahakysymykseksi. Jos Kaupunginvaltuusto harkitsee kohtuulliseksi myöntää anotut apumaksut, järjestää johtokunta palkkakysymyksen edellä esitetyillä perusteilla. Jos taas Kaupunginvaltuusto tinkii määrärahoista, täytyy johtokunnan koettaa löytää jokin toinen laskuperuste. Puheena olevain palkanparannusten johdosta on kaupungin maksettavain määrärahain laskettu kohovan 40,000 markalla.

Rahatoimikamari on, vaikkakin epäröiden, katsonut voivansa puoltaa koko määrärahan myöntämistä: — Kaupunginvaltuuston syyskuun 12 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti on viidennessä kaupunginosassa olevan väliaikaisen ruotsinkielisen kansanlastentarhan määrärahaa kevätlukukaudeksi 1917 korotettu 2,070 markalla. Sen johdosta että lapsia on entistä enemmän ilmoitettu kansanlastentarhoihin otettaviksi, on johtokunta ehdottanut määrärahoja myönnettäväksi tuollaisten laitosten voimassapitoon syyslukukaudella 1917 niissä osissa kaupunkia, missä takaisin käännytettyjen pyrkijäin luku on ollut suurin, nimittäin:

1 suomenkielinen lastentarha	100 lapselle	Vallilaan	Smk 7,100:—
1 s:n "	100 "	Fredriksperinkadun varrelle	" 7,100:—
1 ruotsinkielinen lastentarha	75 "	V kaupunginosaan	" 6,000:—
			eli yhteensä Smk 20,200:—

Tämäkin määräraha on Rahatoimikamarin mielestä ollut pantava menosääntöön, koska suotavaa olisi, että puheena olevat laitokset, jotka ovat saavuttaneet luottamusta kaupungin väestön syvimmissä riveissä saisivat tilaisuuden laajimmassa määrässä jatkaa hyödyllistä toimintaansa niille suunnitellun ohjelman mukaisesti.

Kaupunki on antanut kansanlastentarhain avustukseksi:

Vuonna 1913	Smk 160,000:—	(+ 24,788:50 Anniskeluyhtiön voittovaroja)
" 1914	" 207,307:50	
" 1915	" 246,508:89	
" 1916	" 275,823:79	
" 1917	" 395,007:64	

Lähetteessä lokakuun 31 päivältä kuluvaan vuotta on Kaupunginvaltuusto antanut Rahatoimikamarin tehtäväksi budjetinkäsittelyn yhteydessä lausua mielensä tehdyn anomuksen johdosta, että Töölönkadun 47:ssä toimiva *lasten työtupa* kevätlukukaudeksi 1917 saisi 350 markan apurahan. Kun anomus tarkoittaa satunnaisen apurahan antamista osalta budjettivuotta, ei sitä Rahatoimikamarin mielestä ole pantava kaupungin vakinaiseen menosääntöön, vaan lienee sopivinta tehdä asiasta ensi vuonna uusi anomus jaettaessa avustuksia niille yleishyödyllisille yrityksille, joiden katsotaan sitä ansaitsevan.

Helsingin kaupungin kirjaston hallituksen laatiman erikoisehdotuksen on Rahatoimikamari kaikin puolin sinänsä pannut yleiseen budjettiehdotukseen. Ainoastaan valaistusmenoja on Rahatoimikamari korottanut 20 %:lla edellä mainitsemistaan syistä. Palkankorotusta 5 vuoden palveluksesta saavat kirjastonhoitaja, avustava kirjastonhoitaja ja kaksi pääkirjaston amanuenssia 1917 vuoden alusta lukien sekä yksi pääkirjaston amanuenssi lokakuun 1 päivästä ja yksi Kallion haarakirjaston amanuenssi syyskuun 1 päivästä. Palkankorotusta 10 vuoden palveluksesta saa yksi pääkirjaston

amanuessi syyskuun 1 päivästä. — Kun lainausliike Kallion haarakirjastossa on useana vuonna nopeasti kasvanut ja edelleen näyttää olevan kasvamaan päin, on hallitus katsonut tarpeelliseksi merkitä 1,380 markkaa mainittuun haaraosastoon perustettavaa uutta amanuessinvirkkaa varten. Siinä toivossa että kaupungin palkansaajille myönnetään korotettuja kalliinajanlisäyksiä, ei hallitus ole tällä kertaa ehdottanut palkankorotuksia muille kuin eräille vähäpalkkaisimmille. Niinpä on Tehtaan- kadun haarakirjaston hoitajan palkkaa korotettu 200 markalla, Kallion haarakirjaston vahtimestarinapulaisen 60 markalla sekä eräiden siivoojatarten palkkaa. Jotta ylimääräisten apulaisten tuntipalkka voitaisiin korottaa 80 pennistä 88 penniin, on näiden apulaisten palkkausmäärärahaa korotettu 880 markalla. Kirjaston lukusalin amanuensseille, joilla on 1,440 markan pohjapalkka nelituntisesta päivittäisestä virantoimituksesta, on Rahatoimikamari samoin kuin hallituskin katsonut olevan myönnettävä 120 markan korotuksen pohjapalkkaansa. Kirjojen, aikakaus- ja sanomalehtien hankintaa sekä sidottamista varten oleva määräraha on korotettu tämänvuotisesta määrästänsä 35,000 markasta 40,000 markkaan. Lisääntymistään lisääntyvä kirjain lainaus vaatii alinomaa sidottamaan vanhoja kirjoja uudestaan sekä hankkimaan uusia kirjoja kuluneiden sijaan. Kun sekä kirjansitojat että kirjakauppiat ovat tuntuvasti kohottaneet hintojaan, täytyy esillä olevaa määrärahaakin korottaa. Painatuskulutkin ovat lisääntyneet, minkä johdosta lainauskorttien, kirjakorttien, lomakkeiden ja kaavakkeiden painatusmäärärahaa on korotettu 700 markalla. Niinikään on uusien kirjahyllyjen hankintamäärärahaa katsottu olevan korottaminen 300 markalla. Polttoainemääräraha on laskettu 12,400 markaksi eli 6,000 markkaa suuremmaksi tämänvuotisessa menosäännössä olevaa määrää. Tämä tuntuva korotus johtuu osin ja pääasiallisimmin halonhintain kohoamisesta, osin siitä että polttoaineiden kulutus on lisääntynyt Kallion haarakirjastossa, kun sieltä on luovutettu huoneistot sekä työväenopiston suomenkieliselle osastolle että Vallilan kansakoululle. Sekalaisia ja arvaamattomia menoja varten olevaa määrärahaa on korotettu 800 markalla, syystä että kirjoitus- ja pesutarvikkeiden hinnat ovat kohonneet ja korotettu päiväpalkka täytyy maksaa ikkunainpanossa ja poistossa sekä suuremmissa puhdistustöissä käytetyille apulaisille.

Kaupungin kirjaston menot ovat olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk	42,860: 03
” 1905 (” ”)	”	49,001: 39
” 1910 (” ”)	”	76,930: —
” 1915 (” ”)	”	135,757: 25
” 1916 (rahasäännön ”)	”	139,564: —
” 1917 (rahasääntöehd. ”)	”	159,329: 16

Mainitun ajanjakson kuluessa on määrärahoja osotettu uusia kirjastotaloja tahi entisten mainittavampia muutostöitä varten noin 400,000 markkaa.

Työväenopiston menot on laskettu 62,400 markaksi, sen sijaan että niitä tämän-

vuotisessa menosäännössä on 54,400 markkaa ja työväenopiston johtokunta oli ne erikoisehdotuksessaan laskenut 63,400 markaksi. Tästä vähennyksestä tulee 300 markkaa ruotsinkielisen ja 700 markkaa suomenkielisen osaston menosäännön osalle. Johtokunnan ja Rahatoimikamarin ehdotuksen välinen eroavaisuus johtuu siitä, että Rahatoimikamari on johtokunnan ehdotuksesta poistanut ruotsinkieliselle osastolle ehdotetut määrärahat 500 markkaa „taiteellisen ohjelman mukaan järjestettyjä luennoimisiltoja varten“ sekä 250 markkaa „museonäytäntöjä varten“, koska nämä määrärahat eivät ole Kamarin mielestä välttämättömän tarpeellisia. Rahatoimikamarista on nimittäin näyttänyt siltä, että nämä ohjelmailat yleensä olisi laulunopettajan johdolla opettajain ja oppilaiden yhteistoimin aikaansaattava käyttämättä niissä erikseen palkkattuja sivullisia apuna. Niinikään on Rahatoimikamari pitänyt tarpeettomana menosääntöön panna määrärahaa museonäytäntöjä varten, koska oppilaat voivat käydä museoita ja muita tuollaisia kokoelmia katselemassa tuntiopettajain johdolla ja näille sopii korvaus maksaa tuntiopettajain palkkausmäärärahasta. Tähän nähden ja jotta kuitenkin johtokunnalla olisi jossain määrin suurempi toimintavapaus, on työväenopiston ruotsinkielisen osaston menosäännössä sekalaisten määräraha korotettu pyydetystä 450 markan määrästä 900 markkaan. Vastamainitut näkökohdat ovat niinikään vaatineet muuttamaan suomenkielisen osaston menosääntöä sikäli, että siitä on poistettu erät „palkkioita museoiden ja kokoelmain näyttäjille“ 500 markkaa sekä „taiteellisen ohjelman mukaiset luennoimisillat“ 1,700 markkaa, mutta sen sijaan on sekalaisten määräraha korotettu 600:sta 2,100 markkaan.

Helsingin kaupungin museon määräraha kohoaa 2,050 markalla eli tämänvuotisen menosäännön määrästä 10,750 markasta 12,780 markkaan. Lisäannus johtuu yksinomaan polttoaine- ja valaistusmenojen kohoamisesta. Muut yksityiset menoerät on pysytetty sinällään.

Musiikkilautakunnan menosääntö on pysytetty ennallaan. *Kaupunginorkesterin* voimassapitoon tarvittavan määrärahan on Rahatoimikamari samoin kuin musiikkilautakuntakin laskenut 200,000 markaksi eli siis 30,000 markkaa suuremmaksi tämänvuotisessa menosäännössä olevaa määrää. Tämä lisäannus johtuu pääasiallisimmin siitä, että palkkoja on jonkin verran korotettu, (kaikkiaan 133,850 markasta 152,490 markkaan), jotta yrityksen palvelukseen saataisiin kelvollisia soittajia, osin taas siitä että soittajain luku on lisätty 53:stä 55:ksi. Sen johdosta että kaupunginorkesterin toiminnan edellytetään ensi vuonna tuottavan runsaammin tuloja, mistä seikasta lähemmin kaupungin tulojen perustelun yhteydessä, ei kaupungin apumaksu vastamainitusta menojen lisääntymisestä huolimatta nouse tähänastista määrää eli 80,000 markkaa suuremmaksi.

Kun se kolmen vuoden aika, jonka kuluessa Helsingin kaupunginorkesteria Kaupunginvaltuuston maaliskuun 10 päivänä 1914 tekemän päätöksen mukaan on pidettävä voimassa kunnallisena yrityksenä, päättyy kevätlukukauden 1917 lopussa, lienee ratkaistava, onko ja kuinka kauan kunnan pidettävä tätä yritystä voimassa sekä pitääkö nykyisen väliaikaisen järjestyksen jatkua vai onko lopullinen järjestely

jo nyt toimeenpantava. Samoin kuin musiikkilautakunta on Rahatoimikamarikin sitä mieltä, että kaupungin edelleen olisi pidettävä tätä yritystä voimassa, mutta ainoastaan väliaikaisena, lisäksi yksi vuosi eli soitantokauden 1917—18 loppuun. Rahatoimikamarilla on sentähden kunnia esittää, että Maistraatti Kaupunginvaltuustolta hankkisi sen suuntaisen päätöksen

että Kaupunginvaltuuston maaliskuun 10 päivänä 1914 päättämää kolmen vuoden aikaa, jonka kuluessa Helsingin kaupungin-orkesteria pidetään voimassa, jatketaan yhdellä vuodella eli soitantokauden 1917—1918 loppuun.

Kuluvan vuoden menosäännössä olevat erinäisten sivistystarkoitusten apurahat on asianomaisten yritysten musiikkilautakunnalle tekemäin anomusten mukaisesti pysytetty ennallaan mikäli *Kansallisteatterin*, *Helsingin Torvisoittokunnan* ja *Musiikkiopiston orkesterikoulun* apurahoja koskee. Sitä vastoin on *Ruotsalaisen teatterin* ja *Kansan Näyttämön* anomusten johdosta näiden yritysten kannatusapuja korotettu, ensin mainitun 11,000 markasta (Ruotsalainen teatteri 8,000 ja Folkteatern 3,000 markkaa) 20,000 markkaan ja jälkimmäisen 3,000:sta 5,000 markkaan. Molempia näitä anomuksia oli musiikkilautakunta puoltanut, huomauttaen että Ruotsalaisen teatterin valtioapua oli vähennetty 15,000 markalla, joten se on kuluvan vuoden alusta 25,000 markkaa, jota vastoin Kansallisteatteri nykyään saa valtioapua 55,000 markkaa. Ja kun Ruotsalainen teatteri on sitoutunut ensi budjettivuonna antamaan helppohintaisia kansannäytäntöjä kaikkiaan 30, näyttää kunnan olevan kannatettava tätä kulttuuriyritystä runsaammalla määrärahalta. — Katsoen Kansan Näyttämön ansiokkaaseen, kansaa sivistävään toimintaan sekä teatterin voimassapidosta oleviin lisääntyneisiin kustannuksiin on Rahatoimikamari yhtynyt ehdotukseen tälle laitokselle annettavan määrärahan korottamisesta 5,000 markkaan.

Kaupungin kokonaismenot tämän pääluokan kohdalle luetelluista opetus- ja sivistyslaitoksista ovat alempana mainittuina vuosina nousseet vieressä osotettuihin määriin:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk	798,047: 42
” 1905 (” ”)	”	1,116,592: 64
” 1910 (” ”)	”	1,674,009: 21
” 1915 (” ”)	”	2,703,527: 72
” 1916 (rahasäännön ”)	”	2,966,273: 22
” 1917 (rahasääntöehd. ”)	”	3,570,524: 56

Kymmenes pääluokka.

Kauppahallit.

Tämänkin pääluokan kohdalla lueteltuja menoeriä on jossain määrin korotettu. Kaikkien kauppahallien toimihenkilöiden palkkaukset on pysytetty ennallaan, edellyttäen tuntuvasti korotettuja kalliinajanlisäyksiä myönnettävän. Ellei tämä edellytys toteudu, täytyy Rahatoimikamarin eri esityksessä anoa mainittujen palkkauksien korottamista, sillä menosäännössä nykyään olevilla palkkaeduilla ei liene mahdollista nykyoloissa pysyttää kelvollista väkeä näissä toimissa. *Rantatorin kauppahallin* menot kohoavat 1,000 markalla polttoaine- ja puhtaanapitomäärärahan korotuksen johdosta. Vedenkulutusmaksuja on oikeastaan 22,000 markkaa vuodessa, mutta kun Rahatoimikamari aikoo suurimman vedenkuluttajan, Saaristolaiskalastajain osuuskunnan kanssa tehdä sopimuksen, joka tuntuvasti vähentää näitä menoja, on määräraha pysytetty entisellään. — *Hietalahdentorin kauppahallin* valaistus- ja polttoainemäärärahoja on korotettu tämänvuotisten menojen mukaisesti. Sama on laita *Kasarmintorin* ja *Hakaniementorin kauppahallin* vastaavain menoeräin. Palkkio *myyntipaikkain osottamisesta toreilla* ja *torikaupan valvonnasta* on korotettu 450:stä 600 markkaan, syystä että luetteloiden kirjoitustyö on tuntuvasti lisääntynyt.

Kauppahallien kannattavaisuuteen nähden viitataan Rahatoimikonttorin antamaan kertomukseen kaupungin tilinpäätöksestä.

Kauppahalleista on ollut menoja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk	7,271: 07
” 1905 (” ”)	”	12,850: 05
” 1910 (” ”)	”	20,292: 55
” 1915 (” ”)	”	58,697: 04
” 1916 (rahasäännön ”)	”	64,290: —
” 1917 (rahasääntöehd. ”)	”	71,530: —

Edellä mainitun ajanjakson kuluessa on rakennettu:

Hietalahdentorin kauppahalli	Smk	151,300: —
L. Rannan ”	”	26,400: —
Kasarmintorin ”	”	226,600: —
Hakaniementorin ”	”	525,000: —
Harjutorin ”	”	10,600: —
		Yhteensä Smk 939,900: —

Yhdestoista pääluokka.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Teknillisten laitosten menoeriin nähden viitataan tämän oheisissa liitteissä esitettyihin perustelmiin sekä mainittujen laitosten arvioitua taloudellista tulosta vuonna 1917 osottavaan tauluun. Lisäksi on Rahatoimikamari tahtonut esittää eräitä näkökohtia ja seikkoja, joita Kamarissa on esiintuotu budjettia käsiteltäessä.

Teknillisten laitosten menosääntöjen järjestykseen on tehty se muutos, että *Hallituksen* menosääntö on murrettu erilleen laitosten erikoismenosäännöistä ja sijoitettu sarakkeen ulkopuolelle ensimmäiseksi tämän pääluokan kohdalle. Näin on saatu korjatuksi se tähänastisissa budjeteissa vallinnut puute, että niistä eivät ole käyneet selville hallituksen kokonaismenot. Ehdotuksessa on sihteerin palkkio korotettu 3,000:sta 4,000 markkaan, minkä ohessa tarverahain määrärahaakin on hiukan lisätty. Hallituksen menosääntö nousee tämän johdosta 15,000 markkaan, josta summasta pannaan 5,000 markkaa kunkin eri laitoksen maksettavaksi.

Rahatoimikamarilta ei ole jäänyt huomaamatta, että teknillisten laitosten menosääntöehdotuksissa on palkankorotuksia useille toimihenkilöille, joista osa saisi korotusta lisääntyneen työn johdosta tai muista syistä, jotka eivät ole nykyisen kalliin ajan yhteydessä, kun taas toiset saisivat korotusta yksinomaan kalliin ajan johdosta. Kun palkkoja nykyoloissa on välttämätöntä parantaa, oli Rahatoimikamari päästäkseen puoltamasta palkankorotusta useimmille kaupungin toimihenkilöille, aikonut ehdottaa kalliinajanlisäyksiä niin runsaasti, että palkkaetuja voitaisiin tuntuvasti parantaa. Siten olisi Rahatoimikamarin mielestä yleinen ja oikeudenmukaisiin perusteihin nojaava korotus voitu antaa kaikkille. Mutta kun Kaupunginvaltuusto ei ole tähän ehdotukseen yhtynyt, vaan kalliinajanlisäykset on päätetty maksaa toisten periaatteiden mukaan, on Rahatoimikamari noudattanut Kaupunginvaltuuston antamaa ohjetta ja budjetti-ehdotuksesta poistanut nykyisen kalliin ajan perusteella ehdotetut palkankorotukset.

Vesijohtolaitoksen hallintokustannukset vahenevät 1,773 markalla. Tämä vähennys on kuitenkin näennäinen, sillä jos otetaan lukuun laitoksen osa hallituksen kustannuksista, 5,000 markkaa, kohoaa menosääntö 3,227 markalla 10 ja 5 vuoden palveluksesta maksettavain palkankorotusten johdosta. — *Käyttökulut* kohoavat 507,880 markasta 553,680 markkaan. Tämä korotus johtuu etusijassa vedennostomenoista, jotka lisääntyvät 15,000 markalla, sekä kemiallisesta puhdistuksesta ja selkeytyksestä, joista on lisäkustannuksia 20,000 markkaa. Muut tämän nimikkeen kohdalla oleviin menoeriin tehdyn muutokset ovat vähäpätöisiä. — *Jakelukustannukset* niinkään kohoavat jonkin verran eli 40,200 markasta 45,000 markkaan, sen johdosta että miltei kaikkia tähän kuuluvia menoeriä on hiukan korotettu. Nimikkeen *putkiverkko ja vesisäiliö* kohdalla on niinkään tehty vähäisiä muutoksia, minkä johdosta menomäärä on kohonnut 6,900 markalla. Palkanparannusten johdosta ovat *johtotyöosaston, työ-*

pajan ja *varaston* menot lisääntyneet 34,540 markasta 40,300 markkaan eli siis 5,760 markalla. *Sekalaisten menojen* useimpia eriä niinkään on korotettu hiukan, joten lisäkustannukset nousevat kaikkiaan 7,300 markkaan. *Uutistöiden* nimikkeen kohdalle on määrärahat merkitty budjettiehdotuksessa olevain yleisten kaduntasoitustöiden mukaisesti. Ja kun seuraavassa lähemmin esitetyistä syistä Töölön-, Karhu- ja Dianan-kadun tasoituksen on katsottu voivan jäädä johonkin seuraavaan vuoteen, on budjettiehdotuksesta poistettu näihin katuihin tulevain vesijohtojenkin kustannukset. — Siihen nähden että kortteli N:o 555 on myyty Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiölle eikä siis tule käytettäväksi alkuperäisen suunnitelman mukaisesti, ei kaupungilla ole syytä teettää vesijohtoa mainitun korttelin alitse siinä kaupunginasemakaavan mukaan olevalle avonaiselle paikalle. Tämän johdosta uutistöiden kustannukset vähenevät 56,500 markalla ja nousevat budjettiehdotuksen mukaan 117,500 markkaan. Kaikki vesijohtolaitoksen uutistyöt on budjettiehdotuksen mukaan aikomus, samoin kuin tähänkin asti tavallisesti on ollut laita, kustantaa lainavaroilla.

Kaasulaitoksen menot on pysytetty hallituksen erikoisehdotuksen mukaisina, lukuun ottamatta edellä mainittuja erinäisille laitoksen toimihenkilöille kalliinajanlisäyksinä ehdotettuja palkankorotuksia. *Hallintomenot* kohoavat hiukan eli 66,284 markasta 72,370 markkaan, johtuen tämä etusijassa 10 vuoden palveluksesta maksettavista palkankorotuksista sekä konttoriapulaisten palkkausmäärärahan korottamisesta. Samaten kohoavat nimikkeen *valmistus* kohdalla palkat ja konttorin tarverahat jonkin verran eli 34,690 markasta 40,750 markkaan. Tuntuvasti sitä vastoin kohoavat *kaasunvalmistuksen aine- ja työkustannukset* eli 557,500 markasta 960,000 markkaan. Tämän kohoamisen syyt on seikkaperäisesti esitetty Kamarin mietintöön liittyvässä kaasulaitoksen menosäännön perustelussa. Tässä ainoastaan mainittakoon että, kun tavallisista kaasuhiilistä ja kaasutusta varten muokatusta puusta laskettiin kuluvan vuoden menosäännössä olevan menoja yhteensä 469,500 markkaa, on ensi vuonna laskettu kaasutettavaksi muokatusta puusta olevan kustannuksia 820,000 markkaa. Tässä on huomattava, että viime vuonna laadittu kustannusarvio on tämä vuonna osottautunut liian alhaiseksi, minkä johdosta on tarvittu tuntuvia lisämäärärahoja. *Höyrykattilakäytöstä* niinkään on laskettu olevan tuntuvasti suurempia kustannuksia kuin on kuluvan vuoden menosäännössä, eli 80,000 markkaa 28,500 markan sijasta. Tähänkin tiliin on kuluvana vuonna tarvittu melko suuri lisämääräraha. *Konekäytön, kaasunpuhdistuksen ja sivutuotteiden* kustannukset kohoavat jonkin verran. — Rakennusten, katujen, uunien, koneiden y. m. *korjausta ja kunnossapitoa* varten oleva määräraha on korotettu 25,000:sta 34,000 markkaan. Vähäisen kohoavat *sekalaiset valmistuskustannuksetkin*. Valmistuskustannukset nousevat siis budjettiehdotuksen mukaan kaikkiaan 1,195,750 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 713,940 markan sijasta, joten lisäännys on kokonaista 481,810 markkaa. Nimikkeiden *pääputkiverkko ja a kelu* kohdalla ei ole mainittavia muutoksia merkittävänä. *Katuvalaistuksen* kustannukset kohoavat 9,000 markalla lampunsytyttäjain ja lampunhoitajain palkankorotusten johdosta. Nimikkeiden *johtotyöosasto, varasto ja näyttely* sekä *sekalaiset*

menot kohdalla niinkään on huomattavana vähäisiä korotuksia. *Uutistöiden* nimikkeen kohdalle on samoinkuin täksikin vuodeksi merkitty 20,000 markkaa pääputki-verkon laajentamiseen sekä lyhtyjen, patsaiden ja jakelujohtojen asettamiseen hallituksen lähemmän määräyksen mukaan. Rahatoimikamari on tällä kertaa samoinkuin ennenkin pitänyt ilmeisenä, että tämän laatuiset menot on maksettava vakinaisista tuloista. Laitoksen ensivuotinen taloudellinen tulos käy selville budjettiehdotukseen liittyvästä taulusta, johon sentähden viitataan.

Sähkölaitoksen menosääntöön on Rahatoimikamari, mitä tulee hallituksen budjettiehdotuksessa oleviin kalliin ajan johdosta puollettuihin palkankorotuksiin, tehnyt samanlaisia muutoksia kuin edellä mainittiin tehdyn vesijohto- ja kaasulaitoksen menosääntöihin. Muilta kohdin on Rahatoimikamari voinut yhtyä hallituksen ehdotukseen, paitsi mitä tulee seuraavassa lähemmin mainittuihin, uutistöiden nimikkeen kohdalla lueteltuihin menoihin. *Hallintomenot* pysyvät pääasiassa ennallaan. Laitoksen *käyttökulut*, jotka kuluvan vuoden menosäännössä oli laskettu 1,149,500 markaksi, vaikka sittemmin on tarvittu lisää 800,000 markkaa, on ensi vuonna laskettu 3,161,400 markaksi. Tämä tavaton lisäännys johtuu pääasiallisimmin polttoaineista, joita varten on tämänvuotisen määrän 784,000 markan sijasta merkitty 2,700,000 markkaa, lukien hinnaksi 60 markkaa syleltä, purkamisen ja pienennys lukuun otettuna. On luonnollista, että näin tuntuva lisäkustannus ehdottomasti vaikuttaa laitoksen taloudelliseen tulokseen, mutta toiselta puolen vastaa tätä menonlisäystä kuluvana vuonna toimeenpantu sähkövirran hinnankorotus. Toinen erä, joka niinkään on tuntuvasti kohonnut ja sentähden osaltaan lisännyt laitoksen käyttökuluja, on ylimääräisten lämmittäjien palkkausmääräraha. Tämä määräraha oli 1915 vuoden menosäännössä 9,000 markkaa, korotettiin 1916 vuoden menosäännössä 28,000 markkaan ja on nyt laskettu 65,000 markaksi. Uusi nimike on *kunnossapito ja korjaus*, jonka kohdalle on merkitty 120,000 markkaa. On nimittäin edellytetty kaikkien asemain konelaitosten ja asemarakennusten kunnossapitoon ja korjaukseen tarvittavan melko suuria summia, koska laitoksen on täytynyt ja luultavasti vastedeskin täytyy työskennellä liikakuorituksen alaisena, minkä johdosta konelaitteiden korjausta ja kunnossapitoa täytyy toimittaa tuntuvasti laajemmassa mitassa kuin säännöllisten olojen vallitessa. — *Johtoverkon, katuvalaistuksen sekä mittari- ja johtotyöosaston* menot kohoavat huomattavasti, ja samaten kohoavat erinäiset nimikkeen *sekalaiset menot* kohdalla olevat erät, vaikkakaan eivät sanottavassa määrässä. Sen johdosta että sähkölaitoksen liikevaihto ja budjetti vuosi vuodelta kohoaa ja hallituksella välttämättä täytyy olla käytettävänä mainittavampi rahamäärä saadakseen hiukan laajempaa toimintavapautta, on budjettiehdotukseen *hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan arvaamattomiin menoihin* merkitty 50,000 markkaa tähänastisen määrän 30,000 markan sijasta. Sähkölaitoksen hallinto- ja käyttökustannukset, joita varten kuluvan vuoden menosäännössä on kaikkiaan 1,579,264 markkaa, on ensi vuonna laskettu 3,683,000 markaksi. Kun Rahatoimikamari on laskenut bruttotulot 5,340,000 markaksi, olisivat laitoksen hallinto- ja käyttökustannukset siis 68.6 % bruttotuloista, sen sijaan että vastaavat prosentti-

luvut vuosina 1915 ja 1916 ovat 50 ja 55.2 %. Sähkölaitoksen muuhun toimintaan nähden viitataan budjettiehdotukseen liittyvään, teknillisten laitosten laskettua taloudellista tulosta vuonna 1917 osottavaan tauluun.

Uutistöiden kohdalle on merkitty kaapeli- ja johtotöitä varten 25,000 markkaa, talojohtotöitä varten 20,000 markkaa, uusia mittareja ja laboratorikojeita varten 80,000 markkaa, pääaseman vesimittareja varten 7,000 markkaa, avonaista esilämmittäjää ja sen putkijohtoja varten 8,000 markkaa, kaikki hallituksen ehdotuksen mukaisesti. Hallituksen ehdottamaa 10,000 markan määrärahaa katuvalaistuksen laittamiseksi asianomaisten kaupunginviranomaisten määräyksen mukaan ei Rahatoimikamari sitä vastoin ole budjettiehdotukseensa pannut, koska sähkökatuvalaistusta ei Rahatoimikamarin mielestä ole vuonna 1917 laajennettava, vaikka se teknillisten seikkain puolesta kävisikin päinsä, mitä kuitenkin saanee epäillä. Jos rauha syntyy ensi vuonna, on ratkaistavana muita tärkeämpiä kysymyksiä kuin sähkökatuvalaistuksen laajentaminen. Huomattava on niinkään, että sähkölaitoksen nykyinen liikakuormitus luultavasti vieläkin lisääntyy. Näin ollen täytyy epäillä, olisiko paikallaan lisätä kuormitusta laajentamalla katujen sähkövalaistusta. — Kokouksessaan toukokuun 16 päivänä kuluvaan vuotta myönsi Kaupunginvaltuusto 200,000 markan määrärahan uuden höyrykattilan hankkimiseksi sähkölaitokseen. Sittenmin on sähkölaitos ilmoittanut, että kattilan hankinnasta onkin kustannuksia 150,000 markkaa. Tämän johdosta on Rahatoimikamari ehdotukseensa pannut viimeksi mainitun summan eikä hallituksen erikoisehdotuksessa olevaa 200,000 markkaa. — Kaupunginvaltuuston marraskuun 21 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti on uuden virranmuuntajan hankkimiseksi merkitty 230,000 markkaa. Sekä tämä että edellä mainittu määräraha on Rahatoimikamarin mielestä maksettava lainavaroista.

Teknillisten laitosten menoja on budjettiehdotuksen mukaan:

Vesijohtolaitoksen ..	Smk 927,990: —,	mistä uutistöitä varten ..	Smk 117,500: —
Kaasulaitoksen	” 1,547,554: —,	” ” ” ”	” 200,000: —
Sähkölaitoksen	” 4,203,000: —,	” ” ” ”	” 520,000: —

Kaikkien teknillisten laitosten uutistöiden kustannuksista, 838,500 markasta ehdottaa Rahatoimikamari lainavaroilla suoritettavaksi kaikki vesijohtolaitoksen uutistyöt sekä sähkölaitoksen höyrykattilan ja virranmuuntajan hankintakustannukset yhteensä 497,500 markkaa eli 59.4 % uutistöiden kokonaiskustannuksista, sen sijaan että vastaava prosenttiluku kuluvaan vuoden menosäännön mukaan on 67.7 %.

Tämän pääluokan kokonaismenot ovat olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.).....	Smk 303,357: 13
” 1905 (” ”).....	” 836,136: 70
” 1910 (” ”).....	” 3,837,938: 91
” 1915 (” ”).....	” 3,288,226: 93
” 1916 (rahasäännön ”).....	” 3,916,881: —
” 1917 (rahasääntöehd. ”).....	” 6,678,544: —

Teknillisten laitosten kirjaanpantu arvo oli:

	Vesijohtolaitoksen	Kaasulaitoksen	Sähkölaitoksen
Vuonna 1900 ^(31/12)	Smk 3,089,170: 39	590,741: 53	—
” 1905 (”)	” 8,770,354: 91	852,664: 21	—
” 1910 (”)	” 6,579,921: 15	5,520,002: 96	5,295,752: 66
” 1915 (”)	” 7,450,619: —	5,277,899: 37	8,829,671: 66

Kahdestoista pääluokka.

Katu- ja laiturivalaistus.

Niinkuin edellä mainittiin, ei katujen sähkövalaistuksen laajentaminen voine tulla kysymykseen ensi vuonna. Muutenkaan ei liene muutoksia katu- ja laiturivalaistukseen odotettavana. Tämän johdosta on esillä olevan pääluokan kohdalla luetellut menot merkitty kaupungin teknillisten laitosten hajlituksen ehdotuksen mukaisesti. Viime vuoden budjetin käsittelyssä Rahatoimikamari huomautti, että toiselta puolen kaasu- ja petrolinkulutuksen ja toiselta puolen sähkövoiman kilowattituntiluvun laskemisen perusteet olivat erilaiset, kaasulaitos kun oli edellyttänyt supistettua katuvalaistusta jatkuvan koko seuraavan vuoden, mutta sähkölaitos oli edellyttänyt täydellisen katuvalaistuksen alkavan syksystä. Samanlainen eroavaisuus on ehdotuksissa tälläkin kertaa. Ilmeistä on, että kaasulaitoksen noudattama laskuperuste on kuluvana vuonna ollut oikea. Minkälaisiksi ojet ensi vuonna kääntyvät, on tietenkin mahdoton ennustaa. Rahatoimikamari on huonauttaessaan tästä seikasta jättänyt asian hallituksen erikoisehdotuksen varaan, koska saavutettavaa säästöä vastaisi saman määräinen sähkölaitoksen tulojen vähennys.

Kaasuvalaistuksen menot on laskettu 199,900 markaksi kuluvan vuoden menosäännön määrän 187,800 markan sijasta. Korotus johtuu siitä, että lyhdynsytyttäjäin ja lampunhoitajain palkat ovat kohonneet 31,000:sta 42,000 markkaan. *Sähkövalaistuksesta* on laskettu olevan kustannuksia 103,500 markkaa eli 16,350 markkaa enemmän kuin kuluvan vuoden menosäännössä, mikä on johtunut osin sähkölaitoksen omaan kustannusten kohoamisesta ja osin siitä, että kunnossapito- ja muut kustannukset ovat kalliin ajan johdosta lisääntyneet. *Petrolivalaistuksenkin* menot kohoavat, etusijassa kunnossapito- ja hoitokustannusten lisääntymisen johdosta. *Rantasiltain ja tavaravajain ylimääräisestä valaistuksesta* on laskettu olevan kustannuksia sama määrä kuin kuluvanakin vuonna eli 9,000 markkaa.

Kaupungin kustannukset katu- ja laiturivalaistuksesta ovat olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk	191,750: 96
” 1905 (” ”)	”	243,045: 78
” 1910 (” ”)	”	223,357: 05
” 1915 (” ”)	”	209,274: 31
” 1916 (rahasännön ”)	”	302,250: —
” 1917 (rahasääntöehd. ”)	”	335,600: —

Kolmastoista pääluokka.

Yleiset työt.

Kun Rahatoimikamari on pääasiassa voinut yhtyä kaupungin yleisten töiden hallituksen laatimaan menosääntöehdotukseen sekä mainitun hallituksen tämän oheiseen perusteluunkin, ei Kamarilla ole ollut aihetta kajota kaikkiin budjettiehdotuksessa tämän pääluokan kohdalla lueteltuihin menoeriin. Ainoastaan sikäli kuin hallituksen ehdotukseen on muutoksia tehty tai uusia perustelmia hallituksen esittämäin lisäksi on budjettia käsiteltäessä esiintuotu, tehdään niistä selkoa seuraavassa. Muutoin pyytää Rahatoimikamari viitata hallituksen ehdotukseen ja perusteluun.

Kaupungin yleisten töiden Hallituksen menosääntö kohoaa tuntuvasti eli kuluvan vuoden menomäärästä 214,275 markasta Smk:an 281,080: 82 esillä olevan budjettiehdotuksen mukaan. Lisäännys johtuu osittain Kaupunginvaltuuston viime maaliskuun 28 päivänä myöntämistä palkankorotuksista, osin siitä että erinäisiä tarkoituksia varten on uusia määrärahoja pantu budjettiehdotukseen sekä eräitä ennestään olevia määrärahoja huomattavasti korotettu. Palkkausetuihin nähden huomautettakoon, että esillä olevassa ehdotuksessa on kaksi palkankorotusta, nimittäin työpäällikön pohjapalkan korotus 1,000 markalla sekä kaupunginpuutarhurin palkankorotus 6,000:sta 7,700 markkaan. Työpäällikön palkankorotuksen perusteluihin nähden viitataan hallituksen lausuntoon, johon Rahatoimikamari on voinut yhtyä. Sitä vastoin pyytää Rahatoimikamari seikkaperäisemmin tehdä selkoa kaupunginpuutarhurin palkankorotusta tukevista perustelmista, koska ehdotus on tehty Kamarissa eikä korotusta ole hallituksen erikoisehdotuksessa. Lisättävä kuitenkin lienee, että kaupungin yleisten töiden hallituskin on ilmoittanut kaikin puolin kannettavansa Kamarin tekemää aloitetta. Kaupunginpuutarhurin palkkausedut ovat nykyään: palkka 3,000, korotus 10 vuoden palveluksesta 600 sekä henkilökohtainen palkanlisäys 2,400 markkaa. Lisäksi saa kaupunginpuutarhuri vapaan asunnon ja lämmön. Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan jäisi henkilökohtainen palkanlisäys pois ja sen sijaan pohjapalkka kohoaisi 6,000 markkaan, joten korotus 10 vuoden palveluksesta olisi 1,200 markkaa. Sen lisäksi saisi kaupunginpuutarhuri samoin kuin muutkin Rakennuskonttorin osastopäälliköt matkarahoja 500 markkaa, joten palkanparannus olisi kaikkiaan 1,700 markkaa. Hel-

singin kaupunginistutusten nykyinen kehitystila johtuu suurelta osalta siitä ansiokkaasta ja tarmokkaasta toiminnasta, jota kaupunginpuutarhuri on virassaan osottanut. Jos nykyinen kaupunginpuutarhuri vasten luuloa eroaisi toimestaan, täytyisi kaupungin epäilemättä hänen seuraajakseen asettaa puutarha-arkkitehti, jonka palkkavaatimukset varsin luultavasti olisivat tuntuvasti suuremmat. Kun epäilemättä on kaupungille eduksi, että se edelleen voi käyttää hyväkseen nykyisen kaupunginpuutarhurin monivuotista kokemusta ja tunnustettua taideaistia, on Rahatoimikamari empimättä tehnyt esillä olevan ehdotuksensa. — Muihin tämän nimikkeen kohdalla tehtyihin määrärahamuutoksiin nähden viitataan tämän oheiseen hallituksen perusteluun.

Kaupungin yleisten töiden ensivuotista menosääntöä arvostellessa on ensinnäkin otettava huomioon Kaupunginvaltuuston päätös, että yleisiä töitä varten budjettiin pannut määrärahat, joita ei ole vuoden varrella käytetty, on tileissä siirrettävä seuraavaan vuoteen, minkä johdosta useiden edellisenä ja kuluvana vuonna teettämättä jääneiden töiden määrärahat siirtyvät tileissä vuoteen 1917. Näitä määrärahoja on Rakennuskonttorin ilmoituksen mukaan noin 325,000 markkaa, lukuun ottamatta kunnan teurastamon määrärahaa, ja mainittu summa on siis ensi vuonna käytettävänä budjettiehdotuksessa lueteltujen lisäksi. Puheena olevain töiden ja määrärahaain erikoisluettelo on Rahatoimikonttorin antamassa kertomuksessa kaupungin 1915 vuoden tileistä ja tilinpäätöksestä, johon tässä yhteydessä viitataan. Poikkeuksena vastamainitusta päätöksestä ovat seuraavat neljä työtä:

1) Harjutori, tasoitus	Smk 13,850: —
2) Castrén- ja Alppikadun välinen I Linja, tasoitus	” 63,000: —
3) II Linjan ja vanhan Eläintarhantien välinen Alppikatu, laajennus täyteen leveyteen	” 9,950: —
4) I ja II Linjan välinen Castrénkatu, korotus	” 5,300: —

Näihin töihin nähden on Kaupunginvaltuusto päättänyt, että niitä ei saa alottaa kussakin eri tapauksessa hankkimatta Valtuuston myönnytyistä sekä että, ellei töitä vuoden varrella teetetä, määrärahat on katsottava säästyneiksi. Kun mainittuja töitä ei ole vuoden varrella teetetty, on määrärahat otettu lukuun säästöarviolaskelmassa. Rahatoimikamari, joka on asiasta neuvotellut kaupunginsinöörin kanssa, on kuitenkin ollut sitä mieltä, että Harjutori olisi ensi vuonna tasoitettava täyttämällä sikäläinen seisovaa vettä pidättävä notkelma, josta on terveydellistä haittaa. Tämän johdosta on määräraha tätä työtä varten jälleen pantu budjettiehdotukseen.

Paitsi edellä mainittuja, aikaisempina vuosina yleisiä töitä varten osotettuja 325,000 markkaa, on budjettiehdotuksessa rakennuksia ja taloja varten Smk 1,903,501: 99 kuluvan vuoden menosäännön 541,300 markan sijasta, katuja ja yleisiä paikkoja varten 353,750 markkaa tämänvuotisen määrän 332,350 markan sijasta, kanavia ja viemärejä varten 222,200 markkaa 1916 vuoden 81,100 markan sijasta, teitä varten 101,100 markkaa 1916 vuoden 27,700 markan sijasta, satamia varten 740,200 markkaa 1916

vuoden 154,500 markan sijasta sekä istutuksia varten 372,365 markkaa 1916 vuoden 230,330 markan sijasta. Yksin tässä lueteltujen nimikkeiden kohdalla on budjettiehdotuksessa kaikkiaan Smk 3,693,116:99 1916 vuoden menosäännön 1,367,280 markan sijasta. Vaikkakin eräät työt, joita varten määräraha on pantu ensi vuoden budjettiin, on jo teetetty ja kustannettu kaupunginkassan maksamilla etuaneilla, taikka budjettiehdotuksessa lueteltuja määrärahoja ei kokonaan käytetä ensi vuonna, osottaa kuitenkin vastamainittujen kahden loppusumman välinen tuntuva ero, että yleisiä töitä varten on varattu määrärahoja niin runsaasti, että kunta voi työntekijöilleen tarjota riittävää työansiota, jos työnpuutetta ilmaantuisi, jommoista tilanteen nykyisellään ollessa ei liene peljättävänä. Mutta toiselta puolen täytyy kaupunginviranomaisten myös olla valmiina nykyisissä arvaamattomissa oloissa mahdollisesti sattuvain äkillisten käänteiden varalta.

Luvun *Rakennukset ja talot, korjaukset ja kunnossapito* kohdalla on menojen laskettu kohoavan tämänvuotisesta määrästä 189,100 markasta 289,140 markkaan eli siis 100,040 markalla. Tämäkin on aiheutunut kalliin ajan vaikutuksista, sillä menoeriä laskiessa on otettu lukuun tarveainehintain ja työ kustannusten kohoaminen. Niihin määrärahaeriin nähden, jotka on pysytetty kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdotuksen mukaisina, viitataan sen antamaan, tämän oheiseen perusteluun. Erinäisten korjausten määrärahaa on Rahatoimikamari korottanut 6,525 markalla, syystä että Rahatoimikamari on hallituksen ehdotuksen viimeisen erän: „erinäiset sotilaallisiin tarkoituksiin luovutetut ja teetetyt rakennukset“ yhdistänyt erään: „erinäiset korjaukset.“ Tämän nimikkeen kohdalla olevia yksityisiä eriä tarkastettaessa on tosin käynyt selville, että joitakin niistä kävisi supistaminen, mutta osin säästyisi siten enintään 15,000—20,000 markkaa, jommoinen summa ei siis vaikuttaisi budjettiin, ja osin käy epäileminen, onko ajan pitkään hyvän taloudenhoidon mukaista ylenmäärin tinkiä kaupungin kalliiden rakennusten kunnossapito- ja korjausmäärärahoista. Näihin seikkoihin nähden on Rahatoimikamari tältä kohden pysyttänyt hallituksen ehdotuksen sinällään.

Uutistöiden osostossa on määrärahasumma kohonnut tämänvuotisesta määrästä 352,200 markasta Smk:an 1,613,861:99 budjettiehdotuksen sekä Smk:an 1,006,250 markkaan hallituksen ehdotuksen mukaan. Tämän osaston kohdalla lueteltuihin eri eriin nähden huomautettakoon seuraavaa. Kokouksessaan viime syyskuun 12 päivänä päätti Kaupunginvaltuusto, että Vallilaan oli heti ryhdyttävä rakennuttamaan kunnan työväenasuntoja 567,500 markan kustannuksilla sekä että vastedes oli budjettia käsiteltäessä ratkaistava, oliko ja minkä verran määrärahoja tätä tarkoitusta varten pantava 1917 vuoden menosääntöön. Rahatoimikamarin ehdotuksessa on koko vastamainittu summa pantu 1917 vuoden menosääntöön. Eri esityksessä (*Kvston pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1916*) on Rahatoimikamari esittämillään perusteilla ehdottanut, että mainitusta yrityksestä johtuvat kustannukset maksettaisiin kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista. Tässä yhteydessä Rahatoimikamari siis voi viitata mainittuun esitykseensä. — Kaupunginvaltuuston eri tilaisuuk-

sisä kuluvana vuonna tekemäin päätösten johdosta on Busholmaan rakennettu kaikkiaan kolme tavarasuojaa, joista on ollut kustannuksia yhteensä 147,000 markkaa. Nämä kustannukset on edeltäpäin maksettu kaupunginkassasta, ja Rahatoimikamari on saanut toimekseen budjetinkäsittelyssä ottaa harkittavaksi, onko ja minkä verran määrärahoja tätä tarkoitusta varten pantava 1917 vuoden menosääntöön. Vastamainitussa esityksessään (*Kvstons pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1916*) on Rahatoimikamari esittänyt näidenkin kustannusten panemista maksettavaksi lainavaroista. Tällä edellytyksellä on kokonaiskustannukset merkitty 1917 vuoden rahasäännön menopuolelle. — Topeliuskadun varrelle Töölöön tehtävää uutta kansakoulutaloa varten on kuluvan vuoden menosäännössä 100,000 markan suuruinen siirtomääräraha. Tämän koulutalon valmistamiseen tarvitaan lisäksi 258,000 markkaa, joka summa on merkitty menosääntöehdotukseen. Lisäksi olisi Rahatoimikamarin mielestä ollut tarpeellista merkitä 100,000 markan siirtomääräraha uutta kansakoulutaloa varten, koska kaupungin epäilemättä täytyy Topeliuskadun kansakoulutalon valmistuttua heti käydä teettämään uutta koulutaloa. Rahatoimikamari ei kuitenkaan ole tahtonut rasittaa ensi vuoden budjettia näin suurella menoerällä, varsinkin kun menosääntöön nyt on pantu vastamainittu tuntuva rakennusmääräraha. Näyttää oikeammalta jakaa yleisten töiden menot useampain tarkoitusten kesken kuin myöntää ylen suuria summia yhteen ja samaan tarkoitukseen. — Kaupunginvaltuuston toukokuun 16 päivänä kuluvaa vuotta tekemän päätöksen mukaan on uutta kulkutautisairaala ja sen kalustoa varten ensi vuoden menosääntöön pantava Smk 421,579:03 ja Smk 121,532:96 sekä nämä maksettava 1911 vuoden obligatsioonilainasta. — Uusi erä, jota ei ole hallituksen ehdotuksessa, on 4,500 markkaa erään Busholman uimahuoneen uudistusta varten. Rahatoimikamari oli aikonut esillä olevaan budjettiehdotukseen panna tarpeellisen määrärahan uuden, ajanmukaisen uimalaitoksen teettämiseksi kaupunkiin saadakseen siten ratkaistuksi Ursinin kallion luona olevan uimalaitoksen käyttämisestä syntyneen riidan. Kaupungin yleisten töiden hallitus on kuitenkin ilmoittanut, että tarkoitukseen ei ole nykyään luovutettavissa sopivaa paikkaa. Tähän tarpeeseen sopivin paikka kaupungin alueella olisi Uunisaaren eteläranta, joka veden syvyyden ja laadun sekä läheisen asemansa puolesta olisi muita paikkoja edullisempi. Työn teettäminen mainitulla paikalla on kuitenkin mahdoton niin kauan kuin sotaa kestää, sillä pääsy sanotulle paikalle on kielletty. Poistaakseen kuitenkin uinninopetukselta tilanpuutteen tuottaman pahimman haitan on hallitus ehdottanut laajennettavaksi yhtä Busholmaan viime kesänä rakennettua uimahuonetta, josta työstä olisi kustannuksia 4,500 markkaa. Ehdotuksen mukaan jatkettaisiin naisten uimahuoneen pohjoista hyttiriviä ja sen edustalle laitettaisiin hyppyyteline. Samalla kun Rahatoimikamari on tahtonut Kaupunginvaltuuston tietoon saattaa tulokset uimaurheilun edustajain kanssa pidetyistä neuvotteluista sekä ilmoittaa, että näitä keskusteluja jatkuu muun muassa isonlaisen uimahuoneen rakennuttamisesta Humallahteen, on Kamari saattaakseen tämän asian vaikkapa vain väliaikaiseen ratkaisuun merkinnyt tätä tarkoitusta varten tarpeellisen määrärahan.

Osastossa *Kadut ja yleiset paikat, korjaus ja kunnossapito*, on määrärahoja Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan 143,800 markkaa ja hallituksen ehdotuksen mukaan 206,100 markkaa. Vähennys johtuu kahdesta erästä. Kanavatorin ja Rauhankadun välisen Pohjoisrannan päällystämiseksi I noppakivillä on hallitus merkinnyt 32,500 markkaa. Tätä määrärahaa ei ole Rahatoimikamarin menosääntöehdotuksessa, koska Kamarin mielestä tämän työn teettäminen voi jäädä johonkin seuraavaan vuoteen. Mainituilla katuosilla ei ole sanottavaa liikennettä, ja kun otetaan huomioon, että saman työn jonakin toisena vuonna saa teetetyksi kenties puolta vähemmällä kustannuksilla, lienee painavia syitä olemassa työn siirtämiseen tuonemmaksi. — Kaupunginvaltuuston vuonna 1912 budjetinjärjestelyn yhteydessä tekemän päätöksen mukaisesti ei kustannuksia niiden Itäisen Viertotien osain päällystämiseksi I noppakivillä, joiden kunnossapidon kaupunki on talonomistajain kanssa tehtyjen sopimusten nojalla ottanut huolekseen, ole pantava menosääntöön, vaan merkittävä eri tiliin ja suoritettava talonomistajain kaupunginkassaan maksamilla vuosimaksuilla, joita ei sentähden myöskään merkitä tulopuolelle. Tähän nähden on budjettiehdotukseen pantu ainoastaan ne kustannukset, joita johtuu mainitun Viertotien kaupungille kuuluvain osain päällystämiseksi. Tämän johdosta vähenee määräraha 54,800 markasta 25,000 markkaan.

Vähentääkseen kaupungin yleisten töiden hallituksen budjettiehdotukseensa panemia suuria määrärahoja on Rahatoimikamari *Kadut ja yleiset paikat, uutistytöt* nimisen osaston kohdalta poistanut ehdotuksesta seuraavat erät:

Bjälbonkadun tasoitus	Smk	24,000:—
Topeliuskadun "	"	26,000:—
Dianankadun "	"	32,900:—
Karhukadun "	"	25,500:—
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 108,400:—</u>

Tällaisen vähennyksen on Rahatoimikamari katsonut voivansa tehdä sitä mieluummin, kun tässä puheena olevan Töölön pohjoisosan muutettua kaupunginasema-kaavaa ei ole vielä loppuun käsitelty kaupungin yleisten töiden hallituksessa ja siis vielä vähemmin vahvistettu. Kaupungin tonttipolitiikankaan kannalta ei ole aivan välttämätöntä lisätä myytäväksi käytettävänä olevain tonttien lukua, koska niitä nykyään on varsin runsaasti. Jos tonttien myynti sodan päätyttyä vilkastuu, on kyllä aikaa ja tilaisuutta käydä teettämään kaduntasoitustöitä laajemmassa mitassa. Katsoen mainitussa osassa kaupunkia ja varsinkin uutta kansakoulutaltoa varten tarpeellisiin liikenneväyliin olisi mainittujen kaduntasoitustöiden teettäminen tosin suotava. Mutta toiselta puolen tuskin syntyy mainittavia haittoja siitä, että nämä työt jäävät vuoteen 1918. — Edellä jo on mainittu, mistä syystä Rahatoimikamari on menosääntöön pannut määrärahan Harjutorin tasoitusta varten. — Ehdotettua lisämäärärahaa Merikadun ja satamaradan välisen Kapteeninkadun jatkoksen päällystämiseksi ketokivillä, 1,400 markkaa, ei ole pantu eri eränä menosääntöehdotukseen. Tällä ei Rahatoimikamari

ole tarkoittanut, että tuota työtä ei teetetäisi vuonna 1917. Mutta kun kaupungin tileissä siirtyy määrärahoja menosääntöön aikaisemmin pantuja töitä varten, joiden teettäminen on syystä tai toisesta lykkääntynyt ensi vuoteen, tarvitaan niihin lisämäärärahoja tarveaineiden hinnan ja työpalkkain kohoamisen johdosta. Näitä lisämäärärahoja ei ole budjettiehdotuksessa erikseen lueteltu, vaan yhdistetty yhdeksi eräksi nimikkeen *Sekalaista* kohdalle. Tähän erään sisältyy vastamainittukin lisämääräraha. — Muutoin pysyvät hallituksen ehdottamat määrärahaerät sinällään, ja pyytää Rahatoimikamari niihin nähden viitata tämän oheiseen hallituksen perusteluun. Hallituksen ehdotuksen mukaan päättyy tämä osasto 322,700 markkaan, mutta Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan 209,950 markkaan.

Kanavat ja viemärit, korjaus ja kunnossapito sekä *uutistytöt* nimisen osaston kohdalla lueteltuihin menoihin nähden Rahatoimikamari pyytää huomauttaa, että hallituksen ehdottamat määrarahat on pysytetty sinällään, paitsi mitä tulee uusien kaduntasoitustöiden yhteydessä olevain uutistöiden määrärahoihin. Ja kun viimeksi mainittuja on budjettiehdotuksesta poistettu, on tietenkin vastaavat uusien viemärien määrarahatkin poistettu. Tämän johdosta on Rahatoimikamari laskenut tämän osaston kohdalla luetelluista yleisistä töistä olevan kustannuksia 222,200 markkaa, sen sijaan että niitä hallituksen ehdotuksessa on 241,400 markkaa.

Niitäkin määrärahoja, mitkä hallitus on menosääntöehdotukseensa merkinnyt *teitä, kunnossapitoa ja korjausta* sekä *uutistöitä* varten, on Rahatoimikamarin täytynyt jonkin verran vähentää. Läntiseltä Viertotieltä Meilansin halki Seurasaarentielle sekä Munkkiniemen sillalle vievän tien viertämistä varten ehdotettu lisämääräraha on erikoiseräin joukosta poistettu ja pantu edellä mainittuun yleiseen lisämäärärahaan. — Kaupungin yleisten töiden hallituksen mielestä olisi Läntisen Viertotien ja Fredriksperin viereisen rautatienylimenokohdan välinen Nordenskiöldin Lehtotie ensi vuonna vierrettävä, ja on sitä tarkoitusta varten merkinnyt 32,000 markkaa. Rahatoimikamari on pääasiassa voinut yhtyä tähän, mutta katsonut työn käyvän haitatta teettäminen kahtena vuonna, minkätähden Kamari on ehdotukseensa pannut ainoastaan puolet mainitusta määrästä eli 16,000 markkaa. Näiden kahden muutoksen johdosta vähenee hallituksen tämän osaston kohdalle merkitsemä 125,800 markan menomäärä 101,100 markkaan.

Viertoteiden korjausta ja kunnossapitoa varten on Rahatoimikamari merkinnyt saman rahamäärän kuin kaupungin yleisten töiden hallituskin.

Samaten on Rahatoimikamari yhtynyt hallituksen ehdotuksiin mikäli kaupungin *satamia, korjausta ja kunnossapitoa* koskee. Määrarahat nousevat tosin tuntuviin summiin, kaikkiaan 187,100 markkaan, mutta Rahatoimikamari on kaikin puolin voinut yhtyä hallituksen näiden ehdotusten tueksi esittämiin perusteluihin. — *Uutistöiden* määrärahoihin nähden pyytää Rahatoimikamari viitata marraskuun 13 päivänä kuluvaan vuotta Kaupunginvaltuustolle tekemäänsä esitykseen määrärahan osottamisesta Santa- ja Busholman järjestämistöiden jatkamiseen (*Kvston pain. asiakirj. N:o 54 vuodelta 1916*). — Kokouksessaan viime maaliskuun 14 päivänä päätti Kaupungin-

valtuusto Taivallahteen teetettäväksi purkauslaiturin kolmea alusta varten. Esityksen asiasta oli tehnyt Rahatoimikamari, joka, samoin kuin kaupungin yleisten töiden hallituskin ja satamakonttori, piti sellaisen laiturin teettämistä talvella 1917 tarpeellisena, minkätähden määräraha tarkoitusta varten olisi pantava sanotun vuoden menosääntöön. Kun kuitenkin jo nyt on havaittavissa, ettei mainittavan vilkasta rakennustoimintaa ole vuonna 1917 odotettavana, voi tämän työn teettäminen Rahatoimikamarin mielestä jäädä johonkin seuraavaan vuoteen. Tämän johdosta ei tätä tarkoitusta varten olekaan pantu määrärahaa 1917 vuoden menosääntöön.

Kaupungin istutusten korjausta ja kunnossapitoa varten on laskettu tarvittavan 274,865 markkaa kuluvan vuoden menosäännössä olevan määrän 206,930 markan sijasta. Rahatoimikamari on kaupungin yleisten töiden hallituksen esittämän perustelun pohjalla voinut pysyttää hallituksen ehdotuksen sinänsä. Tosin kohoavat menot istutusten ja puutaimistojen kunnossapidosta tuntuvasti eli 40,000 markalla, mutta toiselta puolen näyttää kaupungin olevan menetteleminen niin, että sen kauniit ja kalliit istutukset pysyvät arvokkaassa kunnossa. Kalliin ajan vaikutuksia on muutoin huomattavana tälläkin alalla. Polttoainekustannukset kohoavat tuntuvasti, samaten työpalkat ja tarveainehinnatkin. Rahatoimikamari ei ole tahtonut vähentää määrärahoja, koska siinä tapauksessa luultavasti tarvittaisiin vastaavat määrät lisämäärärahoja. Sen sijaan käy *uutistöiden* aiheuttamia menoja vähentäminen, ja Rahatoimikamari onkin niitä vähentänyt tuntuvasti. Niinpä on Rahatoimikamari hallituksen erikoisehdotuksesta poistanut seuraavat ehdotetut uutistyöt, nimittäin:

1) Pergolarakennus Eläintarhan lammikkojen vierelle	Smk	3,000: —
2) Ajotie Alpille	"	15,000: —
3) Ehrensvärd- ja Armfelttien välialueen tasoitus	"	22,500: —
		Yhteensä Smk 40,500: —

Muuan Rahatoimikamarin vähemmistö on lisäksi lausunut sen mielipiteen, että kysymys Talvipuutarhan edustan järjestämisestä, josta työstä olisi kustannuksia 15,000 markkaa, olisi nykyään jätettävä lepäämään vastaisen esityksen varaan. Nykyisten epävakaisten olojen vallitessa ja kun ensi vuoden menosääntö muutoinkin tuntuvasti kohoaa, voisi ja pitäisi tällaiset työt jättää toistaiseksi. Toinen on laita jo aloitettujen uutistöiden, jotka tietysti on saatettava loppuun. — Uutistöiden määrärahat nousisivat siten Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan 97,500 markkaan.

	Smk	Korjaukset ja kunnossapito.	Uutistyöt.
Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)..	Smk	52,023: 04	39,858: 74
" 1905 (" ")..	"	60,327: 26	26,244: 26
" 1910 (" ")..	"	118,891: 87	45,597: 02
" 1915 (" ")..	"	165,326: 47	30,496: 24
" 1916 (rahasäännön ")..	"	206,930: —	23,400: —
" 1917 (rahasääntöehd. ")..	"	274,865: —	97,500: —

Niikuin edellä olevasta näkyy, on mainitusta vähennyksistä huolimatta budjettiehdotuksessa edelleenkin runsaasti määrärahoja istutuksia varten.

Kaupungin yleisten töiden hallituksen ehdottamat *Puhtaanapitolaitoksen* määrärahat on Kamari kaikin puolin pysyttänyt sinällään. Menot nousevat siten 684,450 markkaan vastaavan määrän ollessa kuluvan vuoden menosäännössä 459,300 markkaa. Tämä tuntuva korotus johtuu nykyisestä kalliista ajasta. Kokemus on osottanut lasketujen määrärahain tinkimisestä olevan seurauksena ainoastaan, että vastaava määrä lisämäärärahoja tarvitaan. Vastaisuudessa välttääkseen tai ainakin vähentääkseen näitä puhtaanapitolaitoksen asianmukaiseen hoitoon vuosittain pyydettyjä lisämäärärahoja ei Rahatoimikamari ole nyt ehdotetuista määristä tinkinyt. Puhtaanapitolaitoksesta on ollut menoja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk	107,029: 98
” 1905 (” ”)	”	166,855: 18
” 1910 (” ”)	”	261,202: 81
” 1915 (” ”)	”	318,442: 16
” 1916 (rahasäännön ”)	”	459,300: —
” 1917 (rahasääntöeh. ”)	”	684,450: —

Yleisen käymäläin puhtaanapidonkin määrärahat on merkitty hallituksen erikoisehdotuksen mukaisesti ja kohoavat nekin tuntuvasti eli tämänvuotisen menosäännön määrästä 306,900 markasta 491,700 markkaan. Tässä on kuitenkin huomattava, että tulotkin kohoavat melko paljon. Kaupungin yleisestä käymäläin puhtaanapidosta on ollut menoja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk	181,491: 33
” 1905 (” ”)	”	200,233: 32
” 1910 (” ”)	”	259,297: 55
” 1915 (” ”)	”	274,320: 34
” 1916 (rahasäännön ”)	”	306,900: —
” 1917 (rahasääntöeh. ”)	”	491,700: —

Työkalujen ostonon käytettävät määrärahat niinkään on merkitty hallituksen ehdotuksen mukaisesti ja kohoavat siten tämänvuotisen menosäännön määrästä Smk:sta 50,036: 45 budjettiehdotuksen mukaan 116,900 markkaan. Vaikka tosin olisi ollut suotavaa, että kaupungin yleisten töiden runsaasti kohonneita menoja olisi käynyt jonkin verran supistaminen, ei Rahatoimikamari kuitenkaan ole katsonut voivansa sen suuntaista ehdotusta tehdä, koska on vakuutettu, että ostettaviksi ehdotetut työkalut ovat tarpeellisia.

Nimikkeen *Sekalaista* kohdalla olevat menot niinkään ovat kohonneet tämänvuotisen menosäännön määrästä 95,000 markasta 278,000 markkaan budjettiehdotuksen mukaan. Lisäännys johtuu osin siitä, että kaupungin yleisissä töissä maksettujen

työpalkkain odotettavana olevain korotusten johdosta mainittu palkkauserä on korotettu 84,000:stä 180,000 markkaan epäillen, riittääkö tämäkään, osin taas siitä että, niinkuin edellä huomautettiin, aikaisemmin myönnettyihin, tileissä vuoteen 1917 siirtyneihin työmäärärahoihin on täytynyt tarveainehintain kohoamisen johdosta osottaa lisäyksiä.

Tämän tärkeän pääluokan kohdalle merkityt määrärahat ovat eri vuosina tuntuvasti vaihdelleet sen mukaan, minkä verran lainavaroja on eri vuosina osotettu mainittavia rakennusyrityksiä tahi maanostoja varten. Tämänkin pääluokan kohdalla oleviin menoihin nähden esitetään seuraavat numerotiedot, jotka osottavat menosäännön tuntuvasti kohonneen:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.).....	Smk 2,561,816: 76
” 1905 (” ”).....	” 1,607,308: 25
” 1910 (” ”).....	” 6,970,313: 62
” 1915 (” ”).....	” 4,771,626: 87
” 1916 (rahasäännön ”).....	” 2,507,791: 45
” 1917 (rahasääntöehd. ”).....	” 5,564,747: 81

Neljästoista pääluokka.

Eläkkeet ja apurahat.

Osastoon A. *Kaupungin virka- ja palvelusmiesten voimassa olevan eläkeohjesäännön perustuksella maksettavat eläkkeet*, on merkitty seuraavat vuoden varrella myönnetty eläkkeet:

1) Ent. kansakoulunopettajatar Fanny Elisabet Paunu	Smk 330: —
2) ” rakennusmestari Gabriel Keinänen	” 2,700: —
3) ” kansakoulunopettajatar Johanna Maria Forss.....	” 510: —
4) Leskivaimo Helena Maria Helenius.....	” 140: —
	Yhteensä Smk 3,680: —

Seuraavat eläkkeensaajat ovat vuoden varrella kuolleet, nimittäin:

1) Ent. parmaajainvanhin Johan Viktor Lindberg	Smk 816: —
2) ” ulosottoapulainen Johannes Holmström	” 2,940: —
	Yhteensä Smk 3,756: —

Maksettu eläkemäärä vähenee siis 76 markalla. Vuonna 1917 eroavien virka- ja palvelusmiesten eläkkeitä varten on varattu sama määräraha kuin ennenkin eli

10,000 markkaa. Tämän johdosta on menoja tämän osaston kohdalla 40,049 markkaa kuluvan vuoden menosäännön 40,125 markan sijasta. Mainittava lienee, että leskivaimo Helena Maria Helenius on saanut varsinaista eläkettä 80 markkaa ja ylimääräistä apurahaa 60 markkaa. Olisi sentähden oikeampaa merkitä leskivaimo Heleniuksen eläke osaston A ja ylimääräinen apuraha osaston C kohdalle. Mutta kun käytännölliseltä kannalta on selvempää merkitä hänelle tuleva eläke ainoastaan yhteen kohtaan tileissä ja rahamäärä on vähäpätöinen, on Rahatoimikamari pysyttänyt tämän järjestyksen sinällään.

Kaupungin vakinaisessa työssä olevain henkilöjen vahvistetun eläkeohjesäännön perusteella on osaston B kohdalla vuoden varrella myönnetty seuraavat eläkkeet:

1) Työmies Otto Mäkeläinen	Smk	546: —
2) Muurari Karl Edvard Nyholm	”	985: —
	<u>Yhteensä</u>	Smk 1,531: —

Vuoden varrella ovat seuraavat eläkkeensaajat kuolleet:

1) Työmies Karl Viktor Viitanen	Smk	500: —
2) ” Johan Rahko eli Pelo	”	678: —
	<u>Yhteensä</u>	Smk 1,178: —

Menot maksettavista eläkkeistä kohoavat siis 353 markalla. Vuoden varrella myönnettäviin eläkkeisiin varattu määräraha on pysytetty ennallaan 4,000 markan suuruisena. Siten kohoavat menot tämän osaston kohdalla 13,645 markkaan.

Kuluvana vuonna ei ole annettu *apurahoja Kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten nojalla*. Osaston C kohdalla kuluvan vuoden menosäännössä luetelluista apurahansaajista ovat seuraavat kuolleet:

1) Metsänvartijanleski Maria Eriksson	Smk	120: —
2) Opettajatar Maria Hertz	”	1,000: —
3) Insinööri C. Hausen	”	3,000: —
4) Varastonhoitajanleski Katharina Kristina Åhlqvist	”	300: —
	<u>Yhteensä</u>	Smk 4,420: —

Lisäksi lienee mainittava seuraavat muutokset:

1) Poistuu rakennusmestarinleski A. M. Nyholmin nyttemmin täysi-ikäisen lapsen eläke	Smk	25: —
2) Alaikäisen Verna Elisabet Gustafssonin apurahaksi merkitään ainoastaan 100: —, koska hän vuoden varrella tulee täysi-ikäiseksi	”	20: —
3) Palokersantinleski Maria Alexandra Ohlströmin ja hänen 5 alaikäisen lapsensa apuraha vähenee yhden lapsen tullessa täysi-ikäiseksi	”	5: —
	<u>Yhteensä</u>	Smk 50: —

Tämän nimikkeen kohdalla vähenevät siis menot kaikkiaan 4,470 markalla ja ovat Smk 39,915: 67.

Tämän pääluokan kohdalla vähenevät menot kaikkiaan 4,193 markalla. Niinkuin tästä näkyy, eivät kaupungin menot eläkeohjesäännön vahvistamisen johdosta ole mainittavasti lisääntyneet, joten siihen suuntaan lausutut epäilykset eivät siis onneksi ole toteutuneet.

Kaupungin menot tämän pääluokan kohdalla ovat olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)		Smk 10,486: 68
" 1905 (" ")		" 12,914: 61
" 1910 (" ")		" 40,039: 69
" 1915 (" ")		" 77,594: 44
" 1916 (rahäsäännön ")		" 97,802: 67
" 1917 (rahäsääntöehd. ")		" 93,609: 67

Viidestoista pääluokka.

Sekalaiset menot.

Osastossa *Kaupungin talot ja maatilat* on nimikkeen *raatihuone* kohdalla menot laskettu 21,400 markaksi kuluvan vuoden määrän 16,000 markan sijasta. Lisäännys johtuu pääasiallisesti polttoaine-, valaistus-, siivoamis- ja lattaiinpesumenojen kohoamisesta. — *Ent. Seurahuoneen* menot ovat kohonneet tuntuvasti eli 1916 vuoden menosäännön 36,300 markasta 60,030 markkaan esillä olevan budjettiehdotuksen mukaan. Tämä lisäännys johtuu osittain polttoaineiden kulutuksen lisääntymisestä, osin taas siitä että, sittenkun kaupunki on ostanut rakennukseen sijoitetun höyrykattilan ja siten ottanut talon lämmityksen omaksi huolekseen, tätä varten on ollut palkattava koneenkäyttäjä ja lämmittäjiä, viimeksi mainitut 8 kuukauden ajaksi. — *Kaupungin omistamia*, talonisännöitsijän hoitamia *taloja* varten on samoinkuin kuluvankin vuoden menosäännössä eri määrärahat merkitty kunkin talon kohdalle. Korotettu on polttoaine-, valaistus- ja vedenkulutusmäärärahoja sekä jossain määrin talonmiesten palkkioita. Ainoastaan Vuorimieskadun talon N:o 9 määrärahat ovat vähentyneet, koska talo puretaan ensi kesäkuun 1 päivänä. — Tämän osaston kohdalla ovat *kunnan työväenasuntojenkin* menot. Näiden asuntojen ja niiden hallinnon aiheuttamiin menoihin on Sosialilautakunta erikoisehdotuksessaan esittänyt tehtäväksi eräitä muutoksia entisestään, eritoten sen johdosta että vuoden varrella tulee lisää uusia kunnan työväenasuntoja. Vanhempain asuntoryhmäin isännöitsijän palkkio on pysytetty ennallaan, mutta talonmiesten palkkiot on korotettu 1,500 ja 1,020 markasta 1,800 ja 1,080 markkaan. Tarverahoja puhtaanapitoa, siivoamista y. m. varten oleva määräraha on

korotettu 3,100:sta 3,390 markkaan osin lumenajosta odotettavana olevain lisäkustannusten ja osin siivoojatarren palkankorotuksen johdosta. Polttoaineita, vedenkulutusta ja valaistusta varten olevia määrärahoja on korotettu erikoislaskelman mukaan. Runsaimmat korotukset johtuvat sekä Hietaniemen- että Kristiinankadun rakennusten korjauksista. Kuluvan vuoden menosäännössä on näitä korjaustöitä varten 2,500 ja 1,500 markkaa, budjettiehdotuksessa taas 6,000 ja 2,500 markkaa. Verraten perinpohjaisten korjausten tarve johtuu siitä, että rakennuksia ei ole alkujaan tehty kyllin huolellisesti. Rakennuksissa toimitettu katselmus on osottanut, että nykyisistä korkeista työpalkoista ja moninkertaisista tarveainehinnoista huolimatta on välttämättä toimitettava perinpohjainen korjaus, jota ei käy toistaiseksi lykkääminen saattamatta rakennusten olemassaoloa uhanalaiseksi. Tämän johdosta kohoavat Hietaniemenkadun rakennusryhmän menot 12,750 markasta 17,490 markkaan ja Kristiinankadun rakennusryhmän menot 4,520 markasta 5,780 markkaan. Luonnollista on, että näiden rakennusten kannattavuus tämän johdosta yhäkin vähenee. Uusien työväenasuntojen rakennuttaminen Vallilaan aiheuttaa lisäyksiä kunnan työväenasuntojen tähänastiseen menosääntöön. Sosialilautakunta on tätä menosääntöä laatiessaan ottanut huomioon, että osa mainituista asunnoista luultavasti valmistuu vasta kevätkuoleen. Isännöitsijän ja talonmiehen palkkiot on kuitenkin luettu koko vuodelta, koska luultavasti osaa huoneistoja voidaan ruveta käyttämään jo vuoden alusta ja ensimmäinen vuokravuosi lukuisine muuttoineen on monessa kohden osottautuva seuraavia paljotöisemmäksi. Sosialilautakunnan laskemat vuotuiset korjauskulut, 4,000 markkaa, joka summa kaupungin yleisten töiden Hallituksen mielestä olisi ollut korotettava ainakin 11,350 markkaan, on lautakunta kuitenkin ensimmäiseltä vuodelta, jolloin mainitut rakennukset otetaan käytäntöön, laskenut ainoastaan 1,000 markaksi. Rahatoimikamarin mielestä on Sosialilautakunta tässä kohden kuitenkin ollut liian hyväluuloinen, mutta Kamari ei ole tahtonut laskelmaa muuttaa, koska saattaa olla vaikea määrätä lopullista summaa. Tämän ehdotuksen mukaan nousisivat menot kaikkiaan 34,720 markkaan kuluvan vuoden menosäännön 17,270 markan sijasta. — *Kunnan virutushuoneiden* menosääntö kohoaa tämänvuotisesta määrästä 16,200 markasta 20,600 markkaan. Lisäannus johtuu siitä, että Böleen on vuonna 1916 rakennettu virutushuone ja luovutettu yleisön käytettäväksi. Näiden menojen vastapainoksi on tulo puolelle merkitty ainoastaan 4,000 markkaa, vaikka tämä erä varsin luultavasti kohoaa, kun yksi virutushuone on tullut lisää. Menojen ja tulojen saattamiseksi paremmin vastaamaan toisiaan kävisi maksuja ehkä korottaminen, koska kaupungin omat kustannukset ovat lisääntyneet. Rahatoimikamari ei kuitenkaan ole tahtonut sitä ehdottaa, koska sellainen toimenpide tietäisi väestön köyhimmän osan verottamista, joka etusijassa käyttää näitä virutushuoneita. Huomattava on, että kunnan virutushuoneiden rakennuttamisella ei ole tarkoitettu saavuttaa voittoa, vaan ainoastaan parantaa terveydellisiä oloja. — *Bengtsårin maatilasta ja Toivoniemen tilasta* on kasvatustalokunnan ehdotuksen mukaisesti laskettu olevan menoja, edellisestä 13,600 ja jälkimäisestä 4,000 markkaa kuluvan vuoden menosäännön 12,000 ja 2,540 markan

sijasta. Teetettäviksi ehdotetuista huomattavammista töistä sekä tilojen hoitoon käytettävistä menoista mainittakoon seuraavat:

Bengtsår.

Pajan laajentaminen viilaushuoneella	Smk 2,000: —
Puutarhan kunnossapito ja laajennus	” 1,000: —
Väkirehut, apulannoitus ja turvepehku	” 4,500: —
Kalusto	” 1,000: —
Verot ja palovakuutus	” 1,000: —

Toivoniemi.

Palkat ja ruoka	Smk 1,400: —
Väkirehut ja turvepehku	” 800: —
Lehmän ostoon	” 600: —
Verot ja palovakuutus	” 400: —

Kaupungin erinäisten talojen kalustoa, sen korjausta ja täydennystä varten oleva määräraha on edelleen voitu pysyttää 10,000 markan määräisenä. Siitä tehokkaasta valvonnasta, mikä on aikaansaatu määräämällä että tältä tililtä ei saa varoja maksettavaksi osottaa Rahatoimikamarin lupaa hankkimatta, on ollut tuloksena että, vaikka tämä määräraha viime vuonna vähennettiin 20,000:sta 10,000 markkaan, on sitä kuitenkin säästynyt. Rahatoimikamari ei kuitenkaan ole tahtonut ehdottaa tätä määrärahaa edelleen supistettavaksi. — Kaupungin virastojen ja laitosten puhelin-kojeiden luvun lisääntymisen johdosta on *puhelinmaksujen* laskettu ensi vuonna kohoavan tämänvuotisen menosäännön määrästä 13,500 markasta 16,000 markkaan. — Tämän luvun kokonaismenot kohoavat budjettiehdotuksen mukaan 192,500 markkaan nykyisen menosäännön 144,210 markasta.

Erityiset määrärahat nimisen luvun kohdalla on henkikirjoittajan määrärahaa korotettu 500 markalla, koska hänelle kunnan varoista tuleva korvaus luetaan henkikirjan sivuluvun mukaan. Kaupungin henkikirjoissa olevan väkiluvun lisääntyessä täytyy siis henkikirjoittajalle tulevaa korvaustakin korottaa. Henkikirjoittajan huoneiston siivoamista y. m. varten on uutena eränä merkitty 600 markkaa. Tähän asti on viimeksi mainitut menot pantu maksettaviksi arvaamattomiin tarpeisiin varatuista Rahatoimikamarin käyttövaroista, mikä ei ole asianmukaista. — Kustannukset *pakka-huoneessa olevasta kaupungin työkunnasta* ovat kohonneet tuntuvasti eli kuluvan vuoden menosäännön 24,500 markasta 30,500 markkaan budjettiehdotuksen mukaan. Tätä korotusta perusfelee se seikka, että määräraha on 1916 vuoden menosäännössä laskettu 14 työntekijän palkkaamiseen. Tämä työntekijämäärä ei kuitenkaan ole läheskään riittänyt työkunnan toimena olevain töiden suorittamiseen. Jotta työkunta voisi antaa riittävää työapua liikkeenharjoittajille, täytyy liikennekonttorin käsityksen mukaan

työntekijälukua lisätä neljällä ja siis 18:ksi. Tästä kuitenkin koituu lisämenoja 6,000 markkaa. Liikennekonttorin ehdotuksesta on Rahatoimikamari sentähden korottanut puheena olevan määrärahan 30,500 markkaan. — Suomen kaupunkien valtuuskunnan esityksestä on kaupungin apumaksu *Kunnallisen Keskustoimiston* voimassapitoon laskettu 10 markaksi kultakin kaupungin henkikirjoissa olevan väkiluvun sadalta hengeltä, sen sijaan että vastaava maksu tähän asti on ollut 8 markkaa. Tämän johdosta on puheena oleva apumaksu kuluvan vuoden menosäännön määrästä 12,980 markasta ensi vuonna kohonnut 17,480 markkaan. Määrärahaa *Helsingin Pörssin* voimassapitoon ei sitä vastoin ole katsottu tarvittavan, minkätähden tämä määräraha on budjettiehdotuksesta poistettu. — Kustannukset *Helsingin kaupungin historian* julkaisemisesta on laskettu 75,000 markaksi. Tähän asti on eri vuosina kaupungin menosäännössä tätä tarkoitusta varten osotettu kaikkiaan 33,000 markkaa, joka summa siirtyy tileissä. Ensi vuodenkin budjettiehdotukseen on mainittua tarkoitusta varten merkitty 8,000 markan määräraha. — *Kunnan asetuskokoelman* julkaisumäärärahaa on korotettu 800 markalla painatuskuluja lisäntymisen johdosta. — Tämän luvun kohdalla on aikaisemmin ollut 2,000 markan määräraha *polttoaineita* varten. Tältä tililtä on pantu maksettaviksi erinäiset polttoainemenot, joita ei ole voitu maksaa muista menosäännössä olevista määrärahoista, niin esimerkiksi Helsingin käsityökoulun kaupungin omistamassa Puutarhakadun talossa N:o 4 olevan huoneiston polttoainekulut. Kun kuitenkin budjettiehdotuksessa ensivuotisiin polttoainemenoihin tarvittavat määrarahat on laskettu varsin epävarmalla pohjalla, syystä ettei halkojen yksikköhinta ole läheskään arvattavissa, on Rahatoimikamari katsonut varovaisuuden vaativan merkitsemään kaupungin polttoainemenoja varten runsaamman yleisen varamäärärahan, 50,000 markkaa. Täten päästäisiin kussakin eri tapauksessa anomasta Kaupunginvaltuustolta lisämäärärahaa polttoainemäärarahain ylityksen johdosta, tietenkin edellyttäen ettei noita määrärahoja ole mainittavasti ylitetty. Mutta voidakseen toimittaa tarkastusta ja estää joka viranomaista käyttämästä tätä määrärahaa on Rahatoimikamari tahtonut ehdottaa, että tämä määräraha annettaisiin Kamarin käytettäväksi saapuvien hakemusten johdosta. Menettely olisi siis sama, jota on noudatettu kaupungin taloihin tarvittavan kaluston ostoa varten olevaan määrärahaan nähden. — Uutena eränä tulee tämän luvun kohdalle lisäksi 122,000 markan määräraha *Hel-singin Anniskeluosakeyhtiölle*. Mainitun yhtiön johtokunta on nimittäin Rahatoimikamarille huomauttanut, että yhtiön tilinpäätös vuodelta 1916 on osottava tappiota. Vuonna 1917 ei siis ole odotettavana voittovarain jakamista enempää kaupungille kuin kulkulaitosrahastoonkaan. Yhtiöllä, joka kaupungille tulevasta mainittujen voittovarain osuudesta tavallisesti on saanut osan Korkeasaaren ja Seurasaaren laitoksiin käyttämiään kustannuksia takaisin, ei siis ole varoja mainittuun tarkoitukseen. Samalla kun yhtiön johtokunta on tahtonut ajoissa ilmoittaa tästä seikasta, mainitsee johtokunta suostuvansa, siinä tapauksessa että mainitut saaret on kaupunginviranomaisten mielestä pysytettävä tähänastisessa kunnossa, 122,000 markan määrarahalla, jonka käyttämisestä tehtäisiin tili, koettamaan pitää noiden saarien laitoksia vuonna

1917 kunnossa saman suunnitelman mukaan kuin tähänkin asti. Kirjelmässä loka-kuun 25 päivältä anoi yhtiö samaan tarkoitukseen vuodeksi 1916 100,000 markan määrärahaa, jonka Kaupunginvaltuusto myönsikin. Mainitut varat sekä myöhemmin 13,000 markkaa myönnettiin etuantina yhtiön vastaisista voittovaroista. Vastaavan summan tuntuva kohoaminen vuonna 1917 johtuu yksinomaan yleisestä hinnannou-
susta ja varsinkin eläintarhan ravinto- ja polttoaineiden hintain kohoamisesta. Ny-
kyisen kalliin ajan johdosta on yhtiön johtokunta niinkään katsonut olevan jossain
määrin korottaminen Korkeasaaren palveluskunnan palkkausetuja.

Asian valaisemiseksi esitetään tässä

Taulu,

joka osottaa Korkeasaaren ja Seurasaaaren laitosten lasketut kunnossapitokulut.

	V:na 1916	V:na 1917
<i>Korkeasaari.</i>		
Puutarha- ja puistolaitteiden kunnossapito	6,200: —	6,000: —
Palkkaukset ja työpalkat	15,000: —	21,000: —
Järjestyksen voimassapito	2,200: —	2,500: —
Polttopuut ja valo	4,000: —	6,000: —
Vesi	2,500: —	2,500: —
Palo- ja murtovuakuutukset	1,000: —	1,000: —
Maanvuokra	474: 03	—
<i>Korkeasaaren eläintarha.</i>		
Eläintarhan kunnossapito	6,500: —	8,500: —
Rehut ja ruoka	26,000: —	1) 37,000: —
Palkkaukset ja työpalkat	18,075: 97	1) 21,500: —
<i>Seurasaari.</i>		
Laitosten kunnossapito	3,000 —	3,000: —
Palkkaukset ja työpalkat	13,000: —	13,000: —
Järjestyksen voimassapito	1,400: —	1,400: —
Palo- ja murtovuakuutukset	800: —	800: —
Maanvuokra	3,000: —	—
	<u>Yhteensä</u> 103,150: —	<u>124,200: —</u>
Poistuu erinäisiä tuloja	3,150: —	2,200: —
	<u>Pyydetty määräraha</u> 100,000: —	<u>122,000: —</u>

1) Lokakuussa 1915 annetussa taulussa vaihtuneet keskenään.

Niinkuin edellä olevasta taulusta näkyy, ei 1917 vuoden laskelmaan ole pantu molemmista mainituista saarista kaupungille suoritettavaa maanvuokraa. Johtokunta pitää nimittäin sitä luonnottomana, koska kaupunki vakinaisilla tuloillaan kustantaa saarien kunnosapidon. Anniskeluosakeyhtiöllä ei ole minkäänlaisia tuloja mainituista, yksinomaan kaupungin väestön virkistyspaikoiksi luovutetuista saarista, mutta kyllä edelleen menoja niiden hoidosta. Tähän nähden yhtiö anoo, että mainittujen saarien vuokramaksut toistaiseksi poistettaisiin. Näitä vuokramaksuja on kaikkiaan 3,430 markkaa vuodessa. Rahatoimikamari osaltaan on tahtonut puoltaa myöntymistä tähän anomukseen kaikilta kohdin. Kamarin mielestä ei olisi hyvin harkittua edelleen osottaa Korkeasaaren ja Seurasaaren kunnossapitoon tarpeellisia kustannuksia anniskeluyhtiön vastaisista voittovaroista, koska voi olla epätietoista, saadaanko näitä voittovaroja ja milloin. Mutta jos niitä saadaankin, ei kuitenkaan ole toivottavaa, että edeltäpäin käytetään mainittavan suuria määriä, jotka kylläkin vastedes tarvittaisiin muihin tarkoituksiin. Aivan ilmeiseltä on Rahatoimikamarista näyttänyt, että yhtiö olisi nykyoloissa toistaiseksi ja kunnes muuta määrätään vapautettava suorittamasta mainittujen saarien vuokramaksua, ja on Rahatoimikamarilla sentähden kunnia anoa, että Maistraatti hankkisi Kaupunginvaltuustolta sen suuntaisen päätöksen

että Helsingin Anniskeluosakeyhtiö toistaiseksi vapautetaan suorittamasta Korkeasaaren ja Seurasaaren sopimuksenmukaista maanvuokraa, yhteensä 3,430 markkaa.

Kaupunginvaltuuston asettaman valiokunnan anomaa lisämäärärahaa *kaupungin viemäriolojen järjestämismahdollisuuksien selvittämiseksi* on ensi vuoden menosääntöön merkitty 20,000 markkaa kuluvan vuoden menosäännössä olevan 10,000 markan määrän sijasta. — Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti on 1,031,000 markkaa merkitty kaupungin virka- ja palvelusmiesten *kalliinajanlisäyksiksi* vuonna 1917. Vastaava määrä 1916 vuoden menosäännössä on 155,000 markkaa.

Tämän luvun kohdalle merkityt menot kohoaisivat siis tuntuvasti ja nousisivat Kamarin ehdotuksen mukaan kokonaiseen 1,385,120 markkaan kuluvan vuoden menosäännön vastaavan määrän ollessa 346,220 markkaa.

Eri luvun kohdalle on merkitty *taksoitettujen varojen ja muiden tulojen poistosta ja palautuksesta* johtuvat menot. Tämä menoerä on eri vuosina ollut menosäännön ja tilinpäätöksen mukaan seuraava:

	Rahasäännön muk.	Tilinpäät. muk.	Laskettujen ja todell. menojen välinen erotus
Vuonna 1900..	Smk 30,000: —	31,542: 27	— 1,542: 27
„ 1905..	„ 110,000: —	47,283: 37	+ 62,716: 63
„ 1910..	„ 130,000: —	193,263: 68	— 63,263: 68
„ 1915..	„ 300,000: —	644,481: 45	— 344,418: 45
„ 1916..	„ 350,000: —	350,000: — (arviolta)	± 0
„ 1917..	„ 375,000: —	—	—

Niinkuin näkyy, ovat lasketut menot osottautuneet liian alhaisiksi todellisiin tuloksiin verraten. Valitettavasti ei kuluvaan vuoden tilejä ole vielä saatu kaupunginvoudinkonttorista, minkä johdosta budjettiehdotusta laadittaessa ei ole ollut käytettävänä läheskään luotettavaa pohjaa erotuksen laskemiseksi vuodelta 1916. Kaikesta päättäen tulos kuitenkin on tuntuvasti edullisempi kuin edellisinä vuosina, ehkäpä niinkin edullinen, että lasketut menot vastaavat todellista tulosta. Tämäkin merkittävä seikka on omansa kuvaamaan sota-aikaisia oloja.

Tämän pääluokan kohdalla on ollut menoja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.).....	Smk	237,625: 83
” 1905 (” ”).....	”	272,638: 33
” 1910 (” ”).....	”	810,155: 58
” 1915 (” ”).....	”	1,591,482: 79
” 1916 (rahasäännön ”).....	”	840,430: —
” 1917 (rahasääntöehd. ”).....	”	1,952,620: —

Kuudestoista pääluokka.

Kaupunginvaltuuston käyttövarat.

Määräraha arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan on samoinkuin kuluvaan vuoden menosäännössä merkitty budjettiehdotukseen eri pääluokan kohdalle.

Kaupunginvaltuuston käytettäväksi asetettu määräraha on, niinkuin alempana olevasta yhdistelmästä näkyy, tavallisesti tuntuvassa määrässä ylitetty:

		Rahasäännön muk.	Tilinpäät. mukaan.	Laskettujen ja todell. menojen välinen erotus.
Vuonna 1900	Smk	50,000: —	40,705: —	+ 9,295: —
” 1905	”	70,000: —	148,405: 16	— 78,405: 16
” 1910	”	200,000: —	522,205: 33	— 322,205: 33
” 1915	”	500,000: —	733,089: 59	— 233,089: 59
” 1916	”	500,000: —	1,000,000: —	— 500,000: —
			(säästölaskelman muk.)	
” 1917	”	700,000: —	—	—

Siitä lähtien kun on otettu käytäntöön se järjestys, että tileiltä, joiden määrärahat on käytetty, ei saa maksettavaksi panna eikä myöskään maksettavaksi osottaa menoja,

ennenkuin Kaupunginvaltuustolta on hankittu lisämäärärahaa, ei määrärahoja tietenkään enää ylitetä, mutta sitä runsaammin tarvitaan Valtuuston käyttövaroja vuoden varrella myönnettyihin lisämäärärahoihin. Ja mitä epävarmemmat budjettiehdotuksen laadinnan pohjana olevat edellytykset ovat, sitä runsaampia lisämenoja on odotettavana. Kun lisäksi budjetti nousee yli 30 miljoonan, olisi pikemmin kummastuttavaa, jos vain puolen miljoonan liikkumavara ei osottautuisi riittämättömäksi. Jo tämäkin seikka perustelisi puheena olevan menoerän tuntuva korotusta. Tähän tulee lisäksi, että kaikkia niitä yleishyödyllisiä yrityksiä, jotka vielä kuluvana vuonna osittain saivat evustusta anniskeluyhtiön viimevuotisista ja aikaisemmin varatuista voittovaroista, tuskin on jätettävä vaille kaupungin kannatusapua. Tuollaista vararahastoa ei ole käytettävänä ensi vuonna, vaan näyttää Valtuuston olevan käyttövaroistaan osottaminen puheena oleviin tarkoituksiin tarpeelliset apurahat. Tämä seikkaa lisäksi perustelee määrärahan korottamista. Kamarin ehdottama korotus näyttää pikemmin liian vähäiseltä kuin liian runsaalta.

Niinkuin edellä olevasta näkyy, on kaupungin menosääntö vuodesta 1900 lähtien kasvanut enemmän kuin nelinkertaiseksi. Kieltämätöntä lienee niinkään, että mainitun ajanjakson kuluessa on huomattavia ja kalliita yrityksiä eri aloilla pantu alulle ja saatettu loppuun. Tässä mainittakoon ainoastaan teknillisten laitosten perustaminen ja laajentaminen, raitioteiden kunnallistuttaminen, uudet satamarakennukset, tavara-
vajat, sairaalat, kansakoulutalot, kansankirjastotalo, poliisitalot, paloasemat, kauppahallit ja maanhankinnat. Ja tähän tulevat lisäksi ne runsaat kustannukset, joita kaupungilla on ollut niiden kahden vuoden kuluessa, joina sotaa jo on jatkunut. — Kaupungin menot ovat olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)		Smk	7,457,869: 22
” 1905 (” ”)		”	6,728,586: 11
” 1910 (” ”)		”	15,781,317: 68
” 1915 (” ”)		”	22,189,215: 84
” 1916 (rahasäännön ”)		”	21,056,019: 88
” 1917 (rahasääntöehd. ”)		”	31,396,317: 43

Tulot.

Säästö.

Kaupungin rahatoimikonttorissa laadittu, budjettiehdotukseen liittyvä säästöarviolaskelma kuluvalta vuodelta osottaa, että 1916 vuoden budjetti oli laadittu oikeilla perusteilla ja tarpeellista varovaisuutta noudattaen sekä niin laskettu, että tuntuvaa säästöä on odotetavana tilinpäätöksessä. Niinpä on useilla tulotileillä odotettavana ylijäämää kaikkiaan 3,539,000 markkaa, siitä yksinomaan tontinlunastuksia 1,767,000 markkaa. Lisäksi on säästöjä laskettu syntyvän erinäisissä määrärahoissa kaikkiaan 275,000 markkaa, jota paitsi vuodelta 1915 on säästöä 488,000 markkaa eli siis kaikkiaan 4,302,000 markkaa. Toiselta puolen on lasketuissa tuloissa edellytetty olevan vajausta 1,612,000 markkaa, josta summasta 1,500,000 markkaa on kahta vuotta lyhemmälle takaisinmaksuajalle otettua budjettilainaa, joka pantiin kuluvan vuoden budjettiin liiallisen taksoituksen välttämiseksi. Tämä toimenpide on kuitenkin olojen johdosta osottautunut tarpeettomaksi. Lisäksi on määrärahoja ylitetty kaikkiaan 1,869,000 markalla, josta summasta tulee teknillisten laitosten osalle 1,126,000 ja Kaupunginvaltuuston käyttövarain osalle 500,000 sekä kalliinajanlisäyksiä 220,000 markkaa. Nämä summat nousevat siis kaikkiaan 3,481,000 markkaan, joten säästöä vuoteen 1917 olisi 821,000 markkaa. Niinkuin vastikään huomautettiin, on tämä tuntuva säästö saatu, vaikka 1916 vuoden budjettilainaa 1,500,000 markkaa on laskettu maksetuksi ja vaikka teknillisten laitosten edellytetty ylijäämä on käytetty näiden laitosten tämänvuotisiin tuntuviin lisämenoihin. Tästä näkyy, että kaupungin tilinpäätös vuodelta 1916 varsin luultavasti osottaa tuntuvasti edullisemmän tuloksen kuin yksikään edellinen vuosi. Lisäksi tulee vielä, että kuluvan vuoden tilinpäätöksessä kurssieroituksiin varatut 1,000,000 markkaa on voitu säästöarviolaskelmaa tehdessä jättää pois luvusta. — Kaupunki ei ole kuluvana vuonna saanut valtioapua kansakoulujensa ja kasvatustilustensa voimassapitoon. Suotavaa tosin olisi ollut, että sarekkeen ulkopuolelle merkityt sotatilan aiheuttamat kustannukset olisi voitu tileistä poistaa säästöä vastaan. Mutta kun näiden kustannusten pääasiallista osaa käy katsominen etuanneiksi, joista kaupunginkassan pitää sodan päätyttyä voida saada korvaus. näyttää tähänastista menettelyä eli näiden menojen merkitsemistä tileihin vahvistetun rajasäännön ulkopuolelle käyvän puolustaminen. Suotavaa kuitenkin olisi, että näitä kustannuksia ei vuosimääriä pysytettäisi tileissä, vaan sikäli kuin kaupungin tilinpäätös sallii niistä poistettaisiin. Päinvastaisessa tapauksessa kertyy niin tuntuvia summia, että ne vastedes vaikuttavat haitallisesti budjetinjärjestelyyn.

Kun edellä mainittu säästöarviolaskelma on tehty niin varovasti, että vuoden lopussa tulos varsin luultavasti on osottautuva vieläkin edullisemmaksi, on Rahatoimikamari voinut budjettiehdotukseensa empimättä merkitä säästöksi 800,000 markkaa. Rahatoimikamarissa on lausuttu sekin käsitys, että vaaratta voisi säästöksi laskea 1,000,000 markkaa, koska säästöarviolaskelma aina on osottautunut liian varovasti laadituksi.

Alempana mainittuina vuosina on budjettiehdotukseen merkitty säästöksi edelliseltä vuodelta ja todellinen säästö ollut:

Vuonna 1900	Smk 200,000: —	580,315: 24
" 1905	" 750,000: —	1,642,841: 35
" 1910	" —: —	1,056,100: 43
" 1915	" 400,000: —	994,444: 06
" 1916	" 600,000: —	821,000: — (säästöarviolas-
" 1917	" 800,000: —	—: — kelman muk.)

Ensimmäinen osasto.

Korot.

Tämän pääosaston kohdalla on tulot laskettu 1,256,500 markaksi 1916 vuoden tulosäännössä olevan määrän 850,500 markan sijasta. Lisäännys on siis melko suuri eli kokonaista 406,000 markkaa. Tämä tuntuva erotus johtuu *erinäisiä korkoja* nimisestä erästä ja on selitettävissä siten, että kaupungin saamiset ensi vuodenvaihteessa nousevat noin 18 miljoonan markkaan, siihen luettuna kuluvana vuonna hankittu, kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otettu kotimainen velkakirjalaina. Korkotuloja ei tästä huolimatta ole laskettu suuremmiksi, osin syystä että on vaikea saada mainittuja saamia sijoitetuiksi korkeampaa korkoa kasvamaan, ja osin koska täytyy vuoden varrella melko suuria summia käyttää, joten korkotulot vähenevät sikäli kuin saamisetkin supistuvat. — Syystä että Rahatoimikamarin on kuluvana vuonna onnistunut edullisesta kurssista ostaa kaupungin obligatsioonilainoihin kuuluvia obligatioita, on *kaupungin lainaobligatsioonien korot* voitu korottaa 14,000:sta 40,000 markkaan. *Tontinlunastusten korot* niminen erä vähenee, sikäli kuin tonttien myynti on seisahdunut ja tuntuvia pääomamääriä maksetaan kaupunginkassaan. Kuluvana vuonna on tonttien myynti tosin ollut vilkkaampi kuin kahtena edellisellä vuonna, sillä 22 tonttia on myyty kaikkiaan Smk:n 1,401,539: 24 hinnasta, mutta toiselta puolen on erään tontintalon tontinhintaa suoritettu tuntuvasti enemmän kuin ennen. Tämä käy selville seuraavasta yhdistelmästä, jossa mainitaan myytyjen tonttien erääntymättömän, maksamatta olevan kauppahinnan määrä. Mainittua kauppahintaa oli:

Vuonna 1910	31/12	Smk	11,160,977: 47
”	1911 31/12	”	10,980,729: 37
”	1912 31/12	”	10,560,708: 69
”	1913 31/12	”	9,927,867: 84
”	1914 31/12	”	8,758,315: 08
”	1915 31/12	”	7,262,599: 35
”	1916 28/11	”	6,496,000: — (likimäärin).

Vaikka ensi vuonna onkin odotettavana jossain määrin lisääntyntä tonttien myyntiä, täytyy toiselta puolen ottaa huomioon, että nykyisten taloudellisten olojen johdosta erääntymätöntä tontinhintaa edelleenkin maksetaan. Tähän katsoen näyttää varovaisuus vaativan laskemaan vuonna 1917 kertyvän korkotulon tuntuvasti vähemmäksi tämänvuotista määrää. Rahatoimikamari on sentähden laskenut tämän tuloerän 270,000 markaksi, sen sijaan että se kuluvan vuoden tulosäännössä on 350,000 markkaa.

Kun rauha jälleen palaa ja kaupungin rakennustoiminta siitä johtuvine tontinostoineen vilkastuu, on erääntymättömän tontinhinnankin määrä ja suhteellisesti siihen korkotulokin lisääntyvä. Mainittava lienee, että Kaisaniemenkadun tultua järjestetyksi alkaa mainitun kadun tontin N:o 4 kauppahinta, 800,000 markkaa, kasvaa korkoa ensi vuonna. — *Kaupungin hallussa olevien osakkeitten osingon* on laskettu kohoavan 232,000 markasta 300,000 markkaan, etusijassa sen edullisen taloudellisen tuloksen johdosta, minkä Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiö varsin luultavasti saavuttaa tänä vuonna. Kaupungin hallussa olevista osakkeista on tänä vuonna tullut osinkoa 258,000 markkaa. *Teknillisten laitosten etuantien korko* on laskettu eri laitosten erikoisbudjettiehdotusten mukaisesti.

Kaupungin tulot tämän pääosaston kohdalla ovat olleet:

Vuonna 1900	(tilinpäätöksen muk.)	Smk	119,815: 70
”	1905 (” ”)	”	456,463: 44
”	1910 (” ”)	”	1,068,240: 43
”	1915 (” ”)	”	950,604: 92
”	1916 (rahasäännön ”)	”	850,500: —
”	1917 (rahasääntöehd. ”)	”	1,256,500: —

Toinen osasto.

Tontinlunastukset.

Tontinlunastuksista on laskettu oleva tuloja tuntuvasti enemmän kuin aikaisemmissa budjettiehdotuksissa eli 2,000,000 markkaa, joten lisäännys kuluvan vuoden

tulosääntöön verraten on kokonaista 1,200,000 markkaa. Viime vuonna budjettia järjestettäessä toimitettiin laskelma liian varovasti, sillä säästöarviolaskelman mukaan on tuloja tontinlunastuksista kuluvana vuonna ainakin 2,567,000 markkaa. Ja kun luultavasti erääntymätöntä kauppahintaa edelleenkin maksetaan, vaikkakaan ei samassa määrässä kuin kuluvana vuonna, niin kuitenkin sangen tuntuvasti, sekä myydyistä tonteista suoritettava käteismaksu, 15 % kauppahinnasta, kohooa, sikäli kuin tonttien myynti lisääntyy, ei liene syytä merkitä tuloja tontinlunastuksista Rahatoimikamarin ehdottamaa määrää vähemmäksi. Kun kuitenkin on herännyt epäilyksiä että kaupungin hallussa olevat velkakirjat, joiden vakuutena on ensimmäinen kiinnitys ja jotka juoksevat 5 1/2—6 %:n korolla, lunastetaan, mutta kaupungin on vaikea sijoittaa käteisvarojaan 4 %:n korolla, on otettu puheeksi, eikö kaupungin olisi syytä huojustaa korkoa esimerkiksi 1 %:lla. Tontinlunastusten korkotulot tosin tämän johdosta vähenisivät eikä niitä kävisi näin ollen laskeminen Rahatoimikamarin ehdottamaan määrään, mutta toiselta puolen jäisivät nämä ensiluokkaiset velkakirjat kaupungin haltuun, mikä epäilemättä olisi kaupungille eduksi. Suoranaista ehdotusta ei Rahatoimikamari ole tahtonut asiasta tehdä, mutta on kuitenkin katsonut olevan kiinnittäminen Kaupunginvaltuuston huomiota tähän seikkaan.

Myytyjen tonttien erääntymätöntä lunastusta sekä kuoletussuunnitelman mukaista kauppahinnan suoritusta on kertynyt seuraavat määrät:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)		Smk	145,215: 01
” 1905 (” ”)		”	454,460: 02
” 1910 (” ”)		”	1,466,019: 11
” 1915 (” ”)		”	1,940,977: 94
” 1916 (säästöarviolask. ”)		”	2,567,000: —
” 1917 (rahasääntöehd. ”)		”	2,000,000: —

Kolmas osasto.

Kaupungin kiinteä omaisuus.

Verot kaupungin lahjoitustiloista on budjettiehdotukseen merkitty entisen määräisinä. — *Tulot kaupunkiin yhdistetystä alueesta*, 1916 vuoden tulosäännössä 664,000 markkaa, on vuodelta 1917 laskettu 762,950 markaksi, joten korotus on likipitään 100,000 markkaa. Kohonneista tuloeristä mainittakoon ent. seurahuoneen tulot, jotka on merkitty 31,300 markaksi kuluvan vuoden menosäännön 7,600 markan sijasta. Tämä korotus johtuu jossain määrin myymälävuokrain kohoaamisesta, mutta 19,500 markkaa saadaan talon Katariinankadun puoleisessa kylkirakennuksessa olevalle pesulaitokselle toimitettavasta höyrystä. Tällaista korvausta ei ennen ole saatu, syystä että talon höyrykattilalaitos vasta kuluvana vuonna lunastettiin omaksi.

Kunnan työväenasuntojen vuokrat on laskettu 85,200 markaksi kuluvan vuoden määrän 48,000 markan sijasta, koska ensi vuonna on edellytetty saatavan lisätuloja kunnan uusista työväenasunnoista. — *Satunnaisia maan- sekä kenttien vuokria* on laskettu saatavan 170,000 markkaa eli 20,000 markkaa enemmän kuin kuluvana vuonna. — Tulot kaupungin *kauppahalleista ja kauppatoreista* on merkitty entisen määräisiksi. — Tulot *kaupungin maatiloista* on pääasiassa merkitty entisen määräisiksi, ollen kuitenkin Bengtsärin maatilan ja Toivoniemen tilan tuloja hiukan korotettu.

Tämän pääosaston kohdalla on ollut tuloja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk 306,355: 33
” 1905 (” ”)	” 439,611: 74
” 1910 (” ”)	” 691,822: 60
” 1915 (” ”)	” 919,632: 41
” 1916 (rahasäännön ”)	” 886,250: —
” 1917 (rahasääntöehd. ”)	” 988,650: —

Neljäs osasto.

Tuloa tuottavat oikeudet.

Tämän osaston kohdalla ovat ensinnä *tonttiverot*, jotka on merkitty entisen määräisiksi, 4,500 markaksi.

Siitä määrästä, joksi *tuulaakin* Helsinkiin tuleviksi määräytyistä tavaroista ynnä *liikennemaksut* kävisi ensi vuonna laskeminen, lausuu liikennekonttori seuraavaa:

„Kuluvana vuonna pantiin tammi—elokuulla maksettavaksi Smk 174,377: 28. Jos kuluvan vuoden syys—juolukuulla edellytetään kertyvän sama määrä kuin viime vuonna eli Smk 84,467: 59, olisi tuulaakituloja tänä vuonna kaikkiaan Smk 258,844: 87. Vuosirahasäännössä on kuluvan vuoden tuulaakitulot laskettu 260,000 markaksi, joten konttorin laskelman mukaan vähennys olisi noin 1,500 markkaa.

Nykyisten epävarmain olojen johdosta on sängen vaikea laskea ensi vuoden tuulaakituloja. Onhan yleisesti tunnettua, että suuret joukot tavaroita on kasautunut Ruotsiin vientilupaa odottamaan, mutta mikäli konttori on saanut tietää, on hyvin vähän luultavaa, että vientilupia ensi vuonna annetaan yli tämänvuotisen määrän. Kuluvana vuonna ovat liikenneolot olleet erittäin tukalat, ja kun on varsin vähän toiveita niiden paranemisesta ensi vuonna, sekä kun ulkomailta saapuvain tavarain alkuperätodistusta koskevia määräyksiä on kovennettu, arvelee konttori niiden tulojen, joista tuulaaki riippuu, vähenevän, sillä tästä syystä on tuulaakituloja jo tänä vuonna ollut 20,000 markkaa vähemmän kuin oli laskettu. Edellä oleva perustuu siihen edellytykseen, että tuulaakia edelleen kannetaan sama määrä kuin tähänkin asti eli

2 % tullimaksuista. Asiasta nykyään voimassa olevat määräykset jatkuvat ainoastaan tammikuun 1 päivään 1917.

Kun on ehdotettu tuulaakimaksun lakkauttamista, on konttori tässä yhteydessä tahtonut kiinnittää huomiota eräisiin maksuihin, jotka voisivat jossain määrin korvata tuulaakin. Lähteivistä tavaroista suoritettavat liikennemaksut, jotka Kaupunginvaltuusto on osin toistaiseksi ja osin kokonaan poistanut, tuottaisivat konttorin laskelman mukaan tammi—elokuulla noin 45,000 markkaa ja vuoden jäljellä olevina kuukausina noin 15,000 markkaa, joten vuodelta 1917 olisi tuloja 60,000 markkaa. Paitsi näitä maksuja on ajateltavissa kauttakuluttavaran suoritettava maksu, jommoisen määräämisestä on ollut puhetta maamme muissa kaupungeissa. Kauttakuluttavaramaksu tuottaisi konttorin arvelun mukaan noin 40,000 markkaa, jos tätä maksua kannettaisiin penni 100 kilolta bruttopainoa.

Liikennemaksuja pantiin tammi—elokuulla maksettavaksi Smk 280,806: 46. Syys—joulukuulta saanee arvioida kertyvän saman määrän kuin viime vuonna eli Smk 152,285: 74. Kokonaistuloja olisi siten Smk 433,092: 20. Liikennemaksuja on siten pantu maksettaviksi noin 33,000 markkaa enemmän kuin kuluvan vuoden tulosäännessä oli edelletty.

Elintarpeita, joita nykyään pääasiallisesti tuotetaan Venäjältä ja jotka näinä aikoina ovat ainoat, mistä liikennemaksuja saadaan, lienee kuluvana vuonna tänne tuotettu nykyoloissa mahdollisimman suuri määrä, ja kun se on liikkeenharjoittajain mielestä vähin mahdollinen, ei sen vähenemistä tarvinne ajatella. Konttori on sentähden siihen viitaten, mitä edellä on tuulaakista lausuttu, laskenut liikennemaksuja kertyvän saman verran kuin on kuluvan vuoden tulosäännessä eli 400,000 markkaa.“

Rahatoimikamari puolestaan on pitänyt liikennekonttorin laskelmia liian varovaisesti laadittuina. Säästöarviolaskelma osottaa tuulaakituloja kuluvana vuonna kertyvän likimain lasketun määrän. Ja kun ei näy olevan olemassa seikkoja, jotka vähentäisivät tuulaakitulojen määrää ensi vuonna, on Rahatoimikamari katsonut summan käyvän pysyttämisen ennallaan. Sen sijaan on Rahatoimikamarista näyttänyt, että liikennetulojen arvioitua määrää kävisi erehdyksen vaaraa syntymättä jonkin verran korottaminen, koska liikenne ja liikennetulot kaikista esteistä huolimatta ovat sota-aikanakin lisääntyneet. Niinpä oli vuonna 1915 liikennetuloja 414,000 markkaa ja kuluvan vuoden säästöarviolaskelman mukaan niitä on 454,000 markkaa. 1917 vuoden liikennetulojen laskemista 450,000 markaksi, niinkuin Rahatoimikamari on tehnyt, täytyy sentähden pitää pikemmin liian varovaisena kuin liian rohkeana. Makasiinivuokraa on liikennekonttori edellyttänyt kertyvän 2,500 markkaa, sen sijaan että kuluvan vuoden tulosäännessä on 500 markkaa. Vaikka tämäkin määrä on varsin alhaiseksi arvattu, on Rahatoimikamari sen kuitenkin pysyttänyt sinällään, koska lisäennys ei kuitenkaan voisi olla mainittava. — Satamamaksutkin on Rahatoimikamari, vaikka hiukan epäröiden, korottanut 1916 vuoden tulosäännön määrästä 90,000 markasta 100,000 markkaan, sen sijaan että satamakonttori on edellyttänyt 85,000 markkaa.

Sen varovaisen laskutavan valaisemiseksi, jota tavallisesti on noudatettu mainittujen tulojen arvioimisessa, on laadittu seuraava yhdistelmä:

	Tuulaaki		Liikennemaksut		Satamamaksut	
	Rahas. muk.	Tilinpäät. muk.	Rahas. muk.	Tilinpäät. muk.	Rahas. muk.	Tilinpäät. muk.
V. 1910..	330,000: —	362,722: 17	730,000: —	724,875: 03	260,000: —	285,868: 35
" 1911..	357,000: —	371,461: 90	750,000: —	793,365: 21	270,000: —	307,712: 44
" 1912..	370,000: —	397,343: 09	800,000: —	831,794: 42	280,000: —	305,926: 14
" 1913..	390,000: —	399,576: 05	850,000: —	827,571: 03	295,000: —	347,852: 19
" 1914 ¹⁾	390,000: —	315,371: 12	850,000: —	522,307: 28	310,000: —	196,099: 44
" 1915..	200,000: —	263,832: 91	400,000: —	414,222: 28	80,000: —	94,508: 46
" 1916 ²⁾	400,000: —	400,000: —	400,000: —	454,000: —	90,000: —	90,000: —
" 1917 ³⁾	450,000: —	—: —	450,000: —	—: —	100,000: —	—: —

Muut tämän aliosaston kohdalla olevat erät on merkitty asianomaisten erikoisehdotusten mukaisesti.

Tämän pääosaston kohdalla olevista *sekalaisista tuloista* on koiravero merkitty korotettuna 27,000 markasta 40,000 markkaan. Tämä korotus johtuu siitä, että Kaupunginvaltuusto viime huhtikuun 11 päivänä päätti korottaa koiraveron 15 markasta 20 markkaan.

Tämän pääosaston kohdalla on ollut tuloja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk 1,062,207: 99
" 1905 (" ")	" 1,099,095: 13
" 1910 (" ")	" 1,495,047: 32
" 1915 (" ")	" 824,414: 61
" 1916 (rahasäännön ")	" 891,061: —
" 1917 (rahasääntöehd. ")	" 971,561: —

Viides osasto.

Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.

Tulot *kaupungin sairaaloista* on Rahatoimikamari merkinnyt asianomaisen erikoisviranomaisen ja terveydenhoitola-takunnan yhtäpitävään ehdotusten mukaisesti. Huomattavana olevat, osittain tuntuvat korotukset johtuvat sairasmaksujen kohoamisesta. Budjettierinä vaikuttavat nämä korotukset lopputulokseen, mutta kaupungin

¹⁾ Tilinpäätöksen osottama vähennys johtuu sodan puhkeamisesta.

²⁾ Säästöarviolaskelman mukaan.

³⁾ Budjettiehdotuksen mukaan.

tileissä ne ovat memorialieriä eivätkä tuota kaupunginkassaan mainittavia suoranaisia tuloja. — Tulot kaupungin *terveydellisten tutkimusten laboratorista* on vähennetty 8,000 markasta 7,000 markkaan, siihen nähden että laboratorin uuden johtosäännön johdosta maitokauppiat maksavat laboratorin toimittamista tutkimuksista ainoastaan puolen maksua. Samaten on *lihantarkastusaseman* tuloja tuntuvasti vähennetty eli tämänvuotisen tulosäännön määrästä 164,000 markasta 106,000 markkaan. Lihantarkastusaseman johtaja huomauttaa antamansa erikoisehdotuksen perustelmissa, että elintarve- ja varsinkin lihakaupan alalla nykyään vallitsevain luonnottomain olojen johdosta on vaikea laatia läheskään paikkansapitäviä ja täsmällisiä laskelmia odotettava olevista tuloista, ja hänen mielestään varovaisuus vaatii laatimaan laskelmat ennemmin liian alhaisiksi kuin liian korkeiksi. Rahatoimikamari ei ole havainnut olevan syytä tehdä muutoksia ehdotukseen. Kaikkiaan on Rahatoimikamari laskenut tämän luvun kohdalla olevan tuloja 769,550 markkaa, sen sijaan että niitä kuluvan vuoden tulosäännössä on Smk 695,261: 70.

Vaivaishoito nimisen luvun kohdalla kunnalliskodista ja työlaitoksesta sekä köyhäin elatuskorvauksesta oleviin tulomääriin nähden huomautettakoon seuraavaa. Kun *kunnalliskoti* saippuan, suudan y. m. hinnannousun johdosta luultavasti oikeutetaan laskemaan sairaaloille toimittamastaan vaatteidenpesusta nykyistä korkeampi maksu, mikä seikka on menopuolellakin otettu huomioon, on tulot kunnalliskodista merkitty tuloehdotukseen 45,000 markaksi. *Työlaitoksen* tarveaineiden määrärahaan nähden huomautettiin edellä, että nykyisten suotuisain työolojen johdosta työlaitoksen hoidokkiluku luultavasti vähenee, minkä vuoksi mainittu määrärahaakin vähenee. Samoista syistä on työlaitoksen tulojenkin laskettu vähenevän 85,000 markasta 65,000 markkaan. *Korvausta köyhäin ylläpidosta* nimiseen tuloeraan nykyiset suotuisat työolot niinkään vaikuttavat, vaikka päinvastaiseen suuntaan, syystä että huolimattomat perheenelättäjät välttääkseen joutumista työlaitokseen koettavat rahalla korvata perheittensä saaman vaivaisavun, ja kun sitä paitsi valtion ja muiden kuntain maksamat korvaukset annetusta köyhäinhoidosta lisääntymistään lisääntyvät, on tätä erää voitu korottaa tuntuvasti eli 75,000:stä 125,000 markkaan. Kaikkiaan on tämän luvun kohdalla laskettu olevan tuloja 235,000 markkaa eli 35,000 markkaa enemmän kuin on kuluvan vuoden budjetissa.

Opetus- ja sivistyslaitokset nimisen luvun kohdalle merkityistä tuloeristä kaitvannee ainoastaan yksi lähempää perustelua, nimittäin *tulot kaupunginorkesterista*. Nämä on musiikkilautakunta laskenut 120,000 markaksi. Kuluvan vuoden budjetissa on vastaava tuloerä 90,000 markkaa, joka kuitenkin säästöarviolaskelman mukaan osottaa ylijäämää 5,000 markkaa. Musiikkilautakunta on laatinut seuraavan laskelman:

18 symfoniakonserttia	Smk 32,000: —
30 helppotajuista sunnuntaikonserttia	” 15,000: —
30 kansansymfonia- ja kansankonserttia	” 12,000: —
Ooppera- ja balettinäytännöt (vuokraus)	” 14,000: —

Teatteri- ja operettinäytännöt (vuokraus)	Smk 35,000:—
Näyttämömusiikki	” 400:—
Oratoorikonsertit	” 1,000:—
Johtajakonsertit	” 1,200:—
Säestyskonsertit	” 4,000:—
Ylimääräiset konsertit (netto)	” 5,400:—

Puheena olevat tulot on laskettu mainitun ohjelman mukaisesti. Kaikkiaan on tämän luvun kohdalla laskettu olevan tuloja 138,200 markkaa 1916 vuoden tulosäännön 103,000 markan sijasta.

Muut laitokset nimisen luvun kohdalla luetelluista tuloista on mainittava, että rakennustarkastajan ilmoituksen mukaan tulot *rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista* käy korottaminen 5,000 markalla, syystä että uutis- tai muutoserakennustöiden piirustuksia luultavasti annetaan tarkastettaviksi ja hyväksyttäväksi niin lukuisasti, että näistä saa laskea olevan tuloja 15,000 markkaa. Kuluvan vuoden tulosäännössä oleva 10,000 markan summa tulee säästöarviolaskelman mukaan ylitettäväksi viimeksi mainitulla rahamäärällä.

Tämän pääosaston kohdalla on budjettiehdotuksessa ollut tuloja:

vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	Smk 337,083: 29
” 1905 (” ”)	” 406,852: 51
” 1910 (” ”)	” 642,275: 95
” 1915 (” ”)	” 1,330,531: 46
” 1916 (rahasäännön ”)	” 1,022,561: 70
” 1917 (rahasääntöeh. ”)	” 1,172,450:—

Kuudes osasto.

Valtioavut.

Budjettivaliokunnan esityksestä päätti Kaupunginvaltuusto viime vuonna budjettia järjestäessään, että Rahatoimikamarin tämän osaston kohdalla edellyttämät kansakoulujen ja kasvatuslaitosten valtioavut oli poistettava 1916 vuoden tulosäännöstä. Kun budjettivaliokunnan esittämät ja Kaupunginvaltuuston hyväksymät perustelut edelleen pitävät paikkansa, ei Rahatoimikamari ole esillä olevaan budjettiehdotukseen pannut mainittujen koulujen ja laitosten valtioapuja. Mutta sen ohessa on Rahatoimikamarista näyttänyt, että Kaupunginvaltuuston olisi tälläkin kertaa

Keisarilliseen Senaattiin tehtävä alistus että kaupunki saisi kansakouluilleen ja kasvatuslaitoksilleen tulevaa valtioapua 25 % mainittuihin tarkoituksiin käyttämänsä todellisten menojen määrästä.

Valmistavan poika-ammattikoulun valtioapu on mainitun koulun johtokunnan laskelman mukaisesti merkitty 35,900 markaksi eli siis 5,300 markkaa suuremmaksi kuluvan vuoden tulosäännössä olevaa määrää. *Tyttöjen ammattikoulun* valtioapu on niinkään korotettu 11,000 markasta 15,150 markkaan budjettiehdotuksessa olevain kohonneiden määrärahan johdosta. — Uusi erä on *alempain käsityöläiskoulujen* valtioapu. Tämä erä ei ole aikaisemmin esiintynyt tulosäännössä, syystä että, niinkuin edellä mainittiin, näiden koulujen menosääntöön on aikaisemmin pantu ainoastaan kaupungin maksettava osa, jota vastoin esillä olevassa ehdotuksessa näiden koulujen kaikki menot ovat menopuolella ja valtion apumaksu tulopuolella. Muutoksella on siis ainoastaan muodollista merkitystä eikä se vaikuta taksoitusmäärään. — Tälläkin kertaa on kaupungin osuus paloviinaverosta merkitty ainoastaan 100 markaksi, vaikka kaupunginkassaan on kuluvana vuonna maksettu lähes 10,000 markkaa.

Tulot tämän pääosaston kohdalla ovat alempana mainittuina vuosina olleet:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)		Smk 461,367: 53
” 1905 (” ”)		” 254,960: 34
” 1910 (” ”)		” 495,814: 67
” 1915 (” ”)		” 92,812: 56
” 1916 (rahasäännön ”)		” 70,768: —
” 1917 (rahasääntöeh. ”)		” 93,823: —

Seitsemäs osasto.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Tämän osaston kohdalle on merkitty teknillisten laitosten lasketut bruttoluot vuodelta 1917.

Vesijohtolaitoksen tulot vedenmyynnistä, kaupungin oma vedenkulutus lukuun otettuna, on kaupungin teknillisten laitosten hallitus laskenut 1,700,000 markaksi eli 100,000 markkaa suuremmiksi kuluvan vuoden tulosäännössä olevaa määrää. Muut tuloerät sitä vastoin on merkitty entisen määräisinä. Rahatoimikamarilla ei ole ollut aihetta tehdä muutoksia hallituksen ehdotuksen tähän osaan, vaikka vesijohtolaitoksen tulot tavallisesti ovatkin tilinpäätöksen mukaan olleet tuntuvasti suuremmat tulosäännön mukaisia määriä, niinkuin näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

	Rahasäänn. muk.	Tilinpäät. muk.
Vuonna 1910	Smk 956,275: —	1,035,450: 15
” 1911	” 948,625: —	1,017,897: 17
” 1912	” 1,052,955: —	1,167,528: 52
” 1913	” 1,211,300: —	1,306,809: 47
” 1914	” 1,333,400: —	1,432,820: 29
” 1915	” 1,391,550: —	1,604,765: 27
” 1916	” 1,668,900: —	1,668,900: — (säästöarvio- lask. muk.)
” 1917	” 1,768,900: —	(budjettiehd. muk.).

Kaasulaitoksen tulot vuodelta 1916 laskettiin 500,000 markkaa vähemmiksi 1915 vuoden määrää. Tämä laskelma on kuitenkin osottautunut liian varovasti laadituksi, sillä säästöarviolaskelman mukaan on odotettavana 400,000 markan ylijäämä, joka tilinpäätöstä vahvistettaessa luultavasti osottautuu vieläkin suuremmaksi. Esillä olevassa budjettiehdotuksessa on kaupungin teknillisten laitosten hallitus tuntuvasti korottanut kaasulaitoksen tuloja, niin että ne vuonna 1917 olisivat 1,997,500 markkaa eli 673,250 markkaa suuremmat tämänvuotisen tulosäännön vastaavaa määrää. Lisäännyks johtuu etusijassa yksityiskulutuksesta, jonka erän tulot on korotettu 1,050,000 markasta 1,736,000 markkaan. Mutta tämä korotus on laskettu sillä nimenomaisella edellytyksellä, että keittokaasun hinta korotetaan 22.5 pennistä 28 penniin sekä porrassa huonevalaistukseen käytetyn kaasun hinta 23 ja 25 pennistä 26 ja 28 penniin, jota paitsi aikaisemmin myönnetty hinnanalennukset poistettaisiin. Kuluvan marraskuun 23 päivänä tekemässään eri esityksessä ja siinä mainituilla syillä, joihin tässä yhteydessä viitataan, on Rahatoimikamari puoltanut hallituksen ehdotusta Kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi, joten Rahatoimikamarin budjettiehdotus tältä kohden on Valtuuston päätöksen varassa. Jos Valtuusto vastoin luuloa hylkää tai muuttaa ehdotuksen, on vastaavat muutokset tehtävä kaasulaitoksen laskettuihin tulomääriin.

Kaasulaitoksen tuloja on vahvistettuihin menosääntöihin merkitty ja tilinpäätöksen mukaan ollut seuraavat määrät:

	Rahasäänn. muk.	Tilinpäät. muk.
V. 1910	Smk 1,237,540: —	1,198,880: 13
” 1911	” 1,238,400: —	1,342,716: 03
” 1912	” 1,380,600: —	1,562,717: 87
” 1913	” 1,644,100: —	1,756,377: 26
” 1914	” 1,863,300: —	1,503,132: 93
” 1915	” 1,843,675: —	1,755,777: 44
” 1916	” 1,324,250: —	1,724,500: — (säästöarvio- lask. muk.)
” 1917	” 1,997,500: —	(budjettiehd. muk.).

Sähkölaitoksenkin tuloja on kaupungin teknillisten laitosten hallitus korottanut tuntuvasti eli tämänvuotisen tulosäännön määrästä 2,855,000 markasta 5,040,000 markkaan. Korotus johtuu kaikistakin tuloeristä, mutta etusijassa yksityiskulutuksesta. Nämä tuntuvat korotukset on voitu tehdä, sen johdosta että valo- ja voimavirran hintaa on korotettu. Hallitus on kuitenkin aina laskenut tulot sangen varovasti ja pyrkinyt sen sijaan liikkumaan huomattavilla, jottei sanoisi loistavilla ylijäämillä. Sähkölaitoksen edelleen jatkuva runsas tilaajain lisääntyminen sekä sähkövoiman lisääntynyt ja edelleenkin lisääntyvä käyttäminen varsinkin sotateollisuuden tarpeisiin viittaavat siihen, että laitoksen tulot ensi vuonna tuntuvasti kohoavat. Varsinkin näyttää näin olevan laita, jos, niinkuin on syytä olettaa, uusi turbogeneraattori saadaan kevättalvesta 1917 asetetuksi paikalleen. Tähän nähden on Rahatoimikamari katsonut olevan ehdottaminen yksityiskulutuksesta edellytettyä tulomäärää korotettavaksi 300,000 markalla. Kun Rahatoimikamari viime budjettiehdotuksessaan oli ryhtynyt samallaiseen toimenpiteeseen, ehdotti Budjettivaliokunta sitä hyljättäväksi mainiten laitoksen toimitusjohtajan jyrkästi lausuneen, että Rahatoimikamarin ehdottama määrä oli liian suuri ja ettei missään tapauksessa ollut odotettavana 100,000 markkaa suurempaa lisäännystä. Tämän johdosta korotettiin tulosummaa ainoastaan viimeksi mainitulla määrällä. Säästöarviolaskelman mukaan osottaa sähkölaitoksen tulotili kuitenkin ylijäämää 800,000 markkaa, mikä summa tilinpäätöksessä luultavasti kohoaa vieläkin melko suurella määrällä. Sama on asianlaita ollut edellisinäkin vuosina, mikä kylläkin käy näkyviin seuraavasta yhdistelmästä:

	Rahasäänn. muk.	Tilinpäät. muk.
V. 1910.....	Smk 530,000: —	787,968: 07
„ 1911.....	„ 941,000: —	1,141,350: 95
„ 1912.....	„ 1,454,000: —	1,613,688: 19
„ 1913.....	„ 1,858,000: —	2,253,922: 57
„ 1914.....	„ 2,510,800: —	2,309,734: 71
„ 1915.....	„ 2,445,845: —	2,945,754: 86
„ 1916.	„ 2,855,000: —	3,655,000: — (säästöarvio- lask. muk.)
„ 1917.....	„ 5,340,000: —	(budjettiehd. muk.)

Rahatoimikamari ei siis voi nähdä mitään vaaraa siinä, että sähkölaitoksen laskeutuja tuloja korotetaan edellä ehdotetulla summalla.

Tämän pääosaston kohdalla on alempana mainittuina vuosina ollut tuloja:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.).....	Smk 533,301: 65
„ 1905 („ „).....	„ 840,292: 65
„ 1910 („ „).....	„ 1,676,722: 10
„ 1915 („ „).....	„ 6,306,297: 64
„ 1916 (rahasäännön „).....	„ 7,048,400: —
„ 1917 (rahasääntöehd. „).....	„ 9,106,400: —

Kahdeksas osasto.

Puhtaanapitolaitos.

Laatimassaan 1917 vuoden budjettiehdotuksessa huomauttaa kaupungin yleisten töiden hallitus että, kun kaupungin puhtaanapitolaitoksen tilaajamäärä on vuonna 1916 lisääntynyt, on *talonmistajain maksut* niminen erä voitu korottaa 235,000:sta 260,000 markkaan eli 25,000 markalla. *Kaupungin omien talojen puolesta* suoritettavista maksuista ei ole edellytetty kertyvän lisätuloja, ja samaten on *myydystä lannasta* laskettu tulomäärä pysytetty ennallaan, syystä että yksityiskuluttajat rautatievaunujen puutteen johdosta eivät saane tilaisuutta ensi vuonna kuljettaa lantaa kaupungista, mikä seikka tietenkin tuntuvasti vähentää myyntiä. Huomautettu on niinkään, että maanviljelyksen ei kannattane maksaa korotettua hintaa tästä tavarasta. — Tuloerän *korvausta katujen puhtaanapidosta, lumenkuljetuksesta y. m.* on Rahatoimikamari merkinnyt hallituksen korottamaksi määräksi eli 54,000 markaksi hallituksen perustelmissa esitetyistä syistä.

Tämän osaston kohdalla on ollut tuloja seuraavat määrät:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)		Smk 114,044: 18
” 1905 (” ”)		” 122,383: 44
” 1910 (” ”)		” 166,763: 63
” 1915 (” ”)		” 378,257: 44
” 1916 (rahasäännön ”)		” 360,980: —
” 1917 (rahasääntöeh. ”)		” 407,480: —

Yhdeksäs osasto.

Sekalaiset tulot.

Apumaksut nimisen luvun kohdalla luetellut tulot, jotka ovat kaupungille tulevia korvauksia sen osottamista huoneistoista, istutusten kunnossapidosta y. m., pysyvät ennallaan. — Toisen luvun kohdalla on kaupungille tuleva *majoituksen korvaus*. Tämän on Rahatoimikamari laskenut majoituslautakunnan erikoisehdotuksen mukaisesti 188,000 markaksi eli siis 27,000 markkaa suuremmaksi kuluvan vuoden tulosäännössä olevaa määrää 161,000 markkaa. Kun majoitusvelvollisuuden täyttämisestä sekä majoituslautakunnasta on laskettu olevan kustannuksia kaikkiaan 214,000 markkaa, jäisi siis kaupungin suoritettavaksi 26,000 markkaa. Mutta tämä summa on ainoastaan

vakinaisen eli säännöllisen majoituksen kustannusmäärä. Tämän lisäksi on majoituskustannuksia, jotka kaupungin on edeltäpäin maksettava, mutta joista vastedes on vaadittava korvausta valtiolta ja jotka sentähden tilitetään budjetin ulkopuolella, laskettu olevan 295,000 markkaa.

Kymmenes osasto.

Lainat.

Tämän osaston kohdalle on Rahatoimikamari ensinnäkin merkinnyt Smk 543,111:99 kulkutautisairaalan lisämäärärahaksi, joka Kaupunginvaltuuston viime toukokuun 16 päivänä tekemän päätöksen mukaan on suoritettava 1911 vuoden obligatsioonilainasta. Mainitusta obligatsioonilainasta on vastedes määrättäviin tarkoituksiin käytettävänä Smk 239,351:36. — Eri esityksessä (*Kvston pain. asiakirj. N:o 54 vuodelta 1916*), johon tässä yhteydessä viitataan, on Rahatoimikamari Kaupunginvaltuustolta anonut 550,000 markan määrärahaa Santa- ja Busholman järjestämistöiden jatkamiseen sekä siihen nähden esittänyt, että Kaupunginvaltuusto osottaisi 1911 vuoden obligatsioonilainasta Smk 239,351:36 ja 1916 vuoden 12 miljoonan velkakirjalainasta Smk 310,648:64. — Lisäksi on Rahatoimikamari tehnyt Kaupunginvaltuustolle esityksen (*Kvston pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1916*), että 112,500 markkaa vesijohdon laajentamiseksi, 380,000 markkaa uuden höyrykattilan ja uuden virranmuuntajan hankkimiseksi sähkölaitokseen, 567,500 markkaa kunnan työväenasuntojen teettämiseksi Vallilaan sekä vihdoin 147,000 markkaa kolmen tavarasuojan teettämiseksi Busholmaan osotettaisiin maksettavaksi mainitusta velkakirjalainasta. Näiden esitysten tueksi esiintuotuja perusteluja ei tarvinne tässä yhteydessä toistaa.

Sitä vastoin Rahatoimikamari ei ole tämän osaston kohdalle merkinnyt kahta vuotta lyhemmälle takaisinmaksuajalle otettua lainaa kalliin ajan ja sotatilan johdosta kaupungin vakinaisissa tuloissa syntyvän vajauksen täyttämiseksi. Vuodeksi 1915 vahvistettuun rahasääntöön pantiin tuollainen 1,000,000 markan laina, joka maksettiin takaisin 1915 vuoden säästöstä. Budjettia viime vuonna järjesteltäessä käytettiin taaskin samaa keinoa panemalla budjettiin 1,500,000 markan tilapäislaina. Tämäkin budjettilaina on säästöarviolaskelmaa laadittaessa edellytetty maksettavaksi kuluvan vuoden säästöstä ja tilinpäätöksessä tileistä poistettavaksi tarvitsematta rasittaa ensi vuoden budjettia uudella budjettilainalla, mikä seikka tietenkin tuntuvasti helpottaa 1918 vuoden budjetin järjestelyä.

Vertailu, minkä verran kahta vuotta pitemmälle takaisinmaksuajalle otettuja lainavaroja on käytetty eri vuosien budjetinjärjestelyssä, ei liene mielenkiintoa vailla, vaikkei sen suinkaan ole katsottava kuvastavan niitä erisuuruisia vaikeuksia, joita budjetinjärjestely eri vuosina on kohdannut. Siinä mielessä esitetään seuraava yhdistelmä:

Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)		Smk	1,814,878: —
” 1905 (” ”)		”	356,050: —
” 1910 (” ”)		”	5,350,150: —
” 1911 (” ”)		”	4,045,252: 30
” 1912 (” ”)		”	4,007,590: —
” 1913 (” ”)		”	2,676,615: 94
” 1914 (” ”)		”	13,333,408: —
” 1915 (” ”)		”	3,378,197: 70
” 1916 (rahasäännön ”)		”	2,202,000: —
” 1917 (rahasääntöeh. ”)		”	2,300,111: 99

Yhdestoista osasto.

Taksoitus.

Se rahamäärä, mikä lisäksi tarvitaan ensi vuoden budjetin järjestämiseksi ja sentähden on kunnallishallituksesta kaupungissa voimassa olevan asetuksen mukaan kaupungin verovelvollisilta jäseniltä taksoittamalla otettava, on siis Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan Smk 11,992,781: 44 eli Smk 4,640,548: 26 suurempi tämänvuotista määrää. Kun tämä tuntuva lisäannos luultavasti on omansa huolestuttamaan kaupungin verovelvollisia jäseniä, lienee tarpeellista hiukan laajemmin perustella tätä asiaa. Kaupungin veropolitiikan määräsi 1890-luvulla ilmeisesti se näkökanta, että veroäyrin määrä oli pysytettävä mahdollisimman alhaisena. Veroäyrin määrä oli ikäänkuin todistus siitä huolellisuudesta ja taidosta, millä kaupungin rahataloutta hoidettiin. Niinikään pyrki kaupungin rahapolitiikka karttamaan tekemästä velkaa obligatsioonilainoja ottamalla. Tästä varovaisesta, vielä 1900-luvun alussa vallitsevasta rahapolitiikasta oli seurauksena toiselta puolen, että veroäyri voitiin pysyttää 12 markan vaiheilla ja että kaupungin velkataakka vuosisadan vaihteessa oli ainoastaan 9,655,200 markkaa, mutta toiselta puolen niinikään että kaupungin kehitystä, ellei suorastaan ehkäisty, ei myöskään edistetty eikä joudutettu toivottavassa määrässä. Kun sitten murroskausi 1905 vuoden suurlakon ja levottoman vuoden 1906 jälkeen alkoi ja Helsinki muuttui isonlaisesta pikkukaupungista pienenalaiseksi suurkaupungiksi, oli seurauksena, että kaupungin kehitys edistyi nopeasti ja kaupunginhallinnon täytyi, voidakseen tyydyttää sen vaatimuksia, kaupungin puolesta käyttää runsaita menomääriä, joihin varat hankittiin ottamalla osin 1909 ja 1911 vuoden suuret obligatsioonilainat ja osin korottamalla verotusta. Tästä oli seurauksena, että taksoitussumma kohosi ja veroäyri vähitellen nousi korkeimmilleen eli Smk:an 20:10 vuonna 1915. Sodan aikaansaadessa aavistamattoman nousukauden taloudellisella alalla eivät useiden maamme kaupunkien hallinnot näy panneen riittävää huomiota tämän tilanteen aiheuttamiin tuloksiin taloudellisella alalla. Rahatoimikamari lausui viime vuonna antamansa budjettiehdotuksen perusteluissa seuraavaa: „Tämä

lisäännys tosin näyttäneen liian alhaiseksi lasketulta, kun otetaan huomioon ne tuntuivat voitot, joita erinäiset liikeyritykset ja yksityishenkilötkin ovat kuluvana vuonna saaneet. Kaupungin kiinteistönomistajillakin lienee ollut hyvä vuosi. Mutta toiselta puolen on huomattava, että eräiden verovelvollisten tulot ovat vähentyneet verojen kohoamisen, korkojen ja osinkojen vähenemisen sekä vihdoin velkain lisääntymisen johdosta. Näyttää kuitenkin siltä kuin Kamari ei olisi menetellyt varomattomasti pannaan 355,000 veroäyriä laskelmaansa pohjaksi.“ Tulos osotti 439,000 veroäyriä. Rahatoimikamari ei siis ollut läheskään mennyt varovaisuuden rajan ulkopuolelle, vaan jäänyt kauas sen sisäpuolelle. Niinpä sattui se omituinen seikka, että veroäyri toisena sotavuonna aleni 20 markasta 10 pennistä 16 markkaan 75 penniin. Olihan tosin kunnan verovelvollisille jäsenille mieluista, että hintain kohotessa kaikilla muilla aloilla ja menojen lisääntyessä veroäyri tuntuvasti aleni. Mutta kunnan budjetin kannalta tämä tulos oli varsin vähän suotava. Nyt on kaupunginviranomaisten jälleen ratkaistava, minkä verran voi ja pitää verottamalla ottaa kaupungin verovelvollisilta jäseniltä. Valitettavasti ei taksoitusvalmistelukunnalta vielä ole saatu niin varmoja tietoja, että niiden pohjalla kävisi laskelman toimittaminen. Luultavasti on Budjettivaliokunta saava tilaisuuden työskennellä suotuisammassa oloissa kuin Rahatoimikamari. Joka tapauksessa on jo nyt selvää, että kuluvan vuoden veroäyri luku kohoaa tuntuvasti. Jokaiselle, joka on seurannut paikkakunnan taloudellisia oloja, on ilmeistä, että tänä vuonna on suuria voittoja jossain määrin syntynyt miltei kaikilla liikealoilla. Kiinteistöjenkin tuotto on lisääntynyt. Ei sentähden näy olevan liian rohkeata edellyttää veroäyriä olevan 650,000. Jos tämä edellytys vastedes osottautuu paikkansapitäväksi, olisi veroäyrimäärä Smk 18:45. Tämä tosin tietäisi korotusta, mutta ei niinkään huomattavaa, että vielä olisi päästy ennen sotaa olleeseen veroäyrimäärään. Mutta vaikka veroäyri kohoaisikin 20 markkaan, on Rahatoimikamarin mielestä oikeampaa ottaa huomioon tällainen mahdollisuus kuin vähentää taksoitusmäärä ja ensi vuonna joutua siihen tilanteeseen, että veroäyri ehkä — alenee.

Seuraava taulu osottaa veroäyrien luvun sekä taksoitusmäärän vuosina 1900—1916:

	Veroäyriä	Taksoitussumma Smk
Vuonna 1900 (tilinpäätöksen muk.)	136,575	1,724,761: 49
” 1905 (” ”)	159,427	1,914,336: 24
” 1910 (” ”)	238,808	3,915,708: 10
” 1915 (” ”)	340,689	6,847,361: 90
” 1916 (rahasäännön ”)	439,385	7,352,233: 18
” 1917 (rahasääntöeh. ”)	650,000	11,992,781: 44

Seuraavasta yhdistelmästä näkyy, minkä määräinen veroäyri on Helsingissä ollut vuosina 1900—1917 Rahatoimikamarin budjettiehdotuksensa yhteydessä tekemäin laskelmain mukaan sekä vahvistetun verotusmäärän perusteella.

	Rahatoimikamarin laskelma	Todellinen määrä
Vuonna 1900	12: 95	12: 66
” 1905	14: —	12: 01
” 1910	17: 25	16: 40
” 1911	19: 10	16: 70
” 1912	17: 65	16: 15
” 1913	17: 70	17: 60
” 1914	18: 50	17: 80
” 1915	20: 10	20: 10
” 1916	20: 25	16: 75
” 1917	18: 45	—: —

Niinkuin näkyy, on Rahatoimikamari kauttaaltaan ehdottanut korkeampaa taksoitusta kuin sittemmin on toimeenpantu. Rahatoimikamarin laskelman ja todellisen taksoitusmäärän välinen ero johtuu osin siitä, että Kamari tavallisesti on laskenut veroäyri-luvun liian alhaiseksi, mutta osin siitäkin, että Kaupunginvaltuusto on budjetin lopullisessa järjestelyssä alentanut Kamarin ehdottamaa taksoitusmäärää.

	R:ikamarin ehdottama taksoitusmäärä	Kvstön vahvistama taksoitusmäärä	Erotus
Vuonna 1900 .. Smk	1,684,564: 02	1,724,761: 49	+ 40,197: 43
” 1905 .. ”	1,926,578: 95	1,914,336: 24	— 12,242: 71
” 1910 .. ”	4,204,526: 61	3,915,708: 10	— 288,818: 51
” 1911 .. ”	4,307,166: 21	4,327,869: 15	+ 20,702: 94
” 1912 .. ”	4,858,861: 09	4,534,985: 09	— 323,876: —
” 1913 .. ”	5,308,126: 05	5,348,310: 52	+ 40,183: 87
” 1914 .. ”	5,933,807: 76	5,893,264: 76	— 40,543: —
” 1915 .. ”	6,722,429: 47	6,840,607: 32	+ 118,177: 85
” 1916 .. ”	7,193,486: 09	7,352,233: 18	+ 158,747: 09
” 1917 .. ”	11,992,781: 44	—: —	—: —

Paitsi edellä mainittuja asiakirjoja pannaan oheen rahatoimikonttorin laatima säästöarviolaskelma marraskuun 1 päivältä 1915 sekä teknillisten laitosten taloudellista tulosta vuonna 1917 osottava taulu.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

HELSINGIN KAUPUNGIN
YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Helsingissä,

lokak. 21 p:nä 1916.

N:o 234.

Ehdotus 1917 vuoden budjetiksi.

Täten on Hallituksella kunnia Rahatoimikamarille lähettää ehdotus Hallituksen, Rakennuskonttorin ja Hallituksen alaisten „Yleisten töiden“ 1917 vuoden menosäännöksi, ja pyytää Hallitus ehdotuksessa luettuihin eriin nähden lausua seuraavaa:

Rakennuskonttorin virkamiehistössä on vuoden varrella tapahtunut se muutos, että 1. Kaupungin yleisten töiden Hallitus ja Rakennuskonttori. Kaupunginvaltuuston viime kesäkuun 6 päivänä tekemän päätöksen johdosta on perustettu kolmas avustavan työpäällikön virka, seuraavan elokuun 1 päivästä lukien, samalla kun kaupunginrakennusmestarinvirka lakkautettiin ja siihen liittyvä palkka on toukokuun 1 päivästä lukien pantu säästyneenä kaupungin tilinpäätökseen.

Ensimmäinen palkkauserä, Hallituksen jäsenten palkkiot, on, sen johdosta että Hallituksen kokouksia on laskettu ensi vuonna olevan noin 60, korotettu 4,200:sta 4,800 markkaan. Tähän summaan ei ole luettu valiokuntatyöstä maksettavaa palkkiota, syystä että tämän laatuinen työ tähänkin asti on ollut palkatonta.

Hallitus on niinkään katsonut painavain syiden puoltavan jossain määrin korottamaan työpäällikön nykyistä palkkaa, 10,000 markkaa. Tämän toimenpiteen perustelemiseksi pyytää Hallitus mainita, että palkkaedut teknillisellä alalla ovat paranemistaan parantuneet, niin että insinööreille, joilla on itsenäinen toimiala ja likimain sama työtaakka ja vastuu kuin Rakennuskonttorin työpäälliköllä, on viime aikoina maksettu verraten parempia palkkoja kuin on hänellä, jonka huolena kuitenkin on pääkaupungin yleisten töiden rasittava lähin johto. Rakennuskonttorin johtosäännön mukaan tulee työpäällikön sitä paitsi kaupungininsinöörin estettynä ollessa toimia hänen sijaisenaan, minkä johdosta työpäällikön työtaakka erittäinkin siihen aikaan kesästä, jolloin kaupungininsinööri on lomalla, tuntuvassa määrässä lisääntyy. Hallitus on sentähden ehdotukseensa merkinnyt työpäällikön palkan 11,000 markaksi ja 10 vuoden palveluksesta tulevan korotuksen tämän mukaisesti 2,200 markaksi. Työpäällikön palkkaedut nousisivat siten, matkarahat 500 markkaa lukuun otettuina, kaikkiaan 13,700 markkaan kuluvan vuoden budjetissa olevan määrän 12,500 markan sijasta.

Helmikuun 8 päivänä kuluva vuotta päätti Kaupunginvaltuusto, että Rakennuskonttorin katu-, viemäri- ja satamarakennusosastolle perustetuista kahdesta työpäällikön virasta oli vastedes kumpaisestakin maksettava 7,000 markan vuosipalkka, ja samat palkkaedut on saanut sittemmin perustetun kolmannenkin avustavan työpäällikönviran pitäjä.

Lopullisesti käsiteltäessä kysymystä erinäisten kunnan virastojen ja toimihenkilöiden palkkaussääntöjen muuttamisesta vahvisti Kaupunginvaltuusto Hallituksen ja Rakennuskonttorin

menosääntöön maaliskuun 28 päivänä 1916 seuraavat muutokset, noudatettaviksi tammikuun 1 päivästä 1916:

1 sihteeri, palkkiota	Smk	4,000: —
1 kaupunginarkkitehti, palkkaa	Smk	11,000: —
matkaraheja	”	500: —
		” 11,500: —
1 avustava kaupunginarkkitehti, palkkaa	”	6,500: —
matkaraheja	”	500: —
		” 7,000: —
1 kaupunginasemakaava-arkkitehti, palkkaa ..	”	11,000: —
matkaraheja	”	500: —
		” 11,500: —
1 avustava kaupunginasemakaava-arkkitehti, palkkaa	”	6,500: —
1 puhtaanapitolaitoksen johtaja, palkkaa	”	6,500: —
matkaraheja	”	500: —
		” 7,000: —
1 kamreeri, palkkaa	”	6,000: —

Nämä muutokset on otettu huomioon 1917 vuoden menosääntöehdotuksen laadinnassa.

Kaupunginarkkitehti tulee joulukuun 1 päivänä 1917 olleeksi kymmenen vuotta Rakennuskonttorin palveluksessa ja on siten oikeutettu saamaan mainitusta päivästä lähtien palkankorotusta 10 % eli uuden pohjapalkkansa perusteella Smk 183:33 kuukaudessa. Tammi—marraskuulta saa kaupunginarkkitehti sitä paitsi korotusta 5 vuoden palveluksesta eli 11 kuukaudelta Smk 1,008:33.

Avustavan kaupunginasemakaava-arkkitehdinviran nykyinen pitäjä tuli virkaansa kesäkuun 1 päivänä 1912, joten hän saa korotusta 5 vuoden palveluksesta kesäkuun 1 päivästä 1917 lukien eli 7 kuukaudelta Smk 379:17. Avustava kaupunginarkkitehti, kaupunginasemakaava-arkkitehti, puhtaanapitolaitoksen johtaja ja kamreeri saavat edellä mainitun palkanjärjestelyn johdosta 5 ja 10 vuoden palveluksesta korotusta kukin 650, 1,100, 650 ja 1,200 markkaa.

Rakennuskonttorin nuorempi metsänvartija Axel Leonard Nyholm sai Kaupunginvaltuuston viime toukokuun 13 päivänä tekemän päätöksen johdosta vuotuista palkanlisäystä 260 markkaa vuodessa, kesäkuun 1 päivästä 1916 lukien, joten hänen rahapalkkansa ensi vuonna on 1,460 markkaa.

Rakennuskonttorin vahtimestarin palkka, joka kuluvan vuoden budjetin mukaan on 1,200 markkaa vuodessa, on Hallituksesta näyttänyt liian pieneltä sekä kohonneisiin elantokustannuksiin että siihenkin nähden, ettei hänellä ole tilaisuutta saada sivutuloloja, ja on Hallitus sentähden nykyisen viranpitäjän erikoiseen kunnokkuuteen katsoen ehdotukseensa merkinnyt hänen palkkansa korotetuksi 1,500 markkaan.

Muita tämän luokan kohdalla olevia eriä on Hallituksen täytynyt korottaa, lukuun ottamatta metsänvartija-apulaisia ja metsänviljelystä sekä Rakennuskonttorin huoneistojen vuokraa ja valaistusta varten olevia määrärahoja, jotka on pysytetty ennallaan.

Ulimääräisiä insinööri- ja piirustaja-apulaisia varten oleva määräraha on ehdotuksessa merkitty 30,000 markaksi, syystä että eri palkkamääriä on jonkin verran korotettu kalliin ajan johdosta. Kun nämä korotukset eivät kuitenkaan läheskään vastaa nykyistä elintarvehintain kohoamista, ei pyydetty määräraha riitä, vaikka henkilölukua onkin vähennetty kahdella, jos palkkoja on edelleenkin korotettava.

Uutena eränä on ehdotukseen pantu 4,500 markkaa erinäisten mallitöiden teettämistä varten. Tämän erän perustelemiseksi Hallitus pyytää mainita, että Helsingissä on lähiaikoina toimeenpantava lukuisia uusia kaupungin asemakaavan järjestelyjä, joita varten suunnitelmat osin jo on laadittu, osin on tekeillä, mutta että tuollaisten suunnitelmain tutkimisessa eivät tarkoitusta varten laaditut asema- ja profiilipiirustukset joka tapauksessa riitä antamaan selvää kuvaa suunniteltujen asemakaavain yksityiskohdista, vaan tarvitaan tähän lisäksi erikoiset mallit, jotta vastaista lopputulosta käy tasapuolisesti arvosteleminen. Tosin on Rakennuskonttorissa jo ennenkin teetetty tuollaisia töitä sekä kaupungin asemakaavoja että ehdotettuja uutisrakennuksia suunniteltaessa, mutta kun näiden kustannukset ovat liiaksi rasittaneet ylimääräisiä insinöörejä ja piirustaja-apulaisia varten olevaa palkkausmäärärahaa, on Hallituksesta näytännyt oikeammalta merkitä tätä tarkoitusta varten eri määräraha.

Tarveaineita ja mittauksissa tarpeellisia apurinpäivätöitä varten oleva määräraha on työntekijöille nyttemmin maksettavain korotettujen palkkain johdosta korotettu 17,000 markkaan.

Halkojen hinnannousun johdosta on polttoaineiden määräraha korotettu 3,500:sta 4,000 markkaan. Siivoamista varten oleva määräraha on siivoojattarille maksettavan korotetun palkkion sekä saippuan hinnan kohoamisen johdosta korotettu 2,275:stä 2,700 markkaan. Miltei kaikkien piirustustarvekkeiden hinta on kohonnut, osin enemmän kuin 100 %, minkätähden tarverahain y. m. määräraha on korotettu 8,200:sta 12,200 markkaan. Esimerkkinä hinnannoususta pyytää Hallitus mainita, että piirustuspaperin hinta on kohonnut 8 markasta kääreiltä 24 markkaan, kirjoituspaperin keskimäärin Smk:sta 11:75 riisiltä 36 markkaan sekä sinijäljennöspaperin Smk:sta 3:50 rullalta 11 markkaan.

Lopuksi on työntekijäin kesälomaa varten oleva määräraha, sen johdosta että kaikkien työntekijäin palkat ovat tuntuvasti kohonneet, korotettu 14,000:sta 20,000 markkaan.

Uutena satunnaisena eränä on Hallitus tämän luokan kohdalle merkinnyt 35,000 markkaa niitä kuluja varten, joita vuosina 1916 ja 1917 on laskettu olevan kaupungissa olevain tonttien tasapunnituksesta pihamaiden korkeuden määräämiseksi. Mainitun, nyt merkityn summan selvittämiseksi huomautetaan, että Kaupunginvaltuusto elokuun 1 päivänä kuluvaa vuotta myönsi mainittua tarkoitusta varten etuantina 25,000 markkaa sekä käski budjettiin merkitä vuosina 1916 ja 1917 tarpeelliset määrät; ja on kuluvana vuonna laskettu tähän tarkoitukseen menevän noin 10,000 markkaa, joten työhön kokonaisuudessaan kuluisi rahasaantoon nyt pantu määrä.

Tämän luokan kohdalla rakennusten ja talojen „korjausta ja kunnossapitoa“ sekä 2. Rakennus- „uutisrakennuksia“ varten oleviin määrärahoihin nähden pyytää Hallitus viitata tämän ohjeeseen, kaupunginarkkitehdin antamaan perusteluun, johon Hallituksella puolestaan ei ole mitään lisättävänä.

3. Kadut ja yleiset paikat.

Paitsi erinäisiä kaupungin katujen ja yleisten paikkain korjaukseen ja kunnossapitoon tarpeellisia määrärahoja on Hallitus vieressä olevan nimikkeen kohdalle merkinnyt moniaita eri kaupunginosiin teetettäviä uusia katuja, jotka on ehdotettu sitä seikkaa silmällä pitäen, että vilkkaamman rakennustoiminnan jälleen alkaessa tarpeellisen määrän tontteja tulisi olla käytettävänä.

Rakennustoiminta on, niinkuin tunnettu, ollut koko sota-ajan miltei kokonaan lamassa sillä seurauksella, että on alkanut vallita erittäin tuntuva asuinhuoneistojen puutetta ei ainoastaan vähävaraisille kansankerroksille, vaan kaupungin varakkaammillekin yhteiskuntaluokille. Tosin on kaupungilla, varsinkin Kalliossa, mainittava joukko tontteja myytävänä, ja Töölönkin alueella on vielä tontteja käytettävänä rakennettaviksi, mutta uusia alueita lienee kuitenkin kuntoon pantava, eritoten Vallilassa työväenasuntojen paikoiksi; ja kun Kalliossa tarjona olevat tontit eivät näy olevan väestön varakkaamman osan haluamia, lienee Töölössäkin myytävään asuntotonttien lukua lisättävä. Kumpaisenkin tarpeen tyydyttämiseksi on Hallitus sentähden ehdottanut, että pohjoisosa Kaupunginvaltuuston hiljattain suunnittelemaa Vallilan työläiskaupunginosan uutta aluetta järjestettäisiin tasoittamalla ja erinäisiä teitä teettämällä rakennettavaksi ja että Töölön kaupunginosan pohjoisosassa teetettäisiin sellaisia katuja, joiden varsilta tontteja voitaisiin edullisesti myydä. Hallitus on tässä ottanut huomioon senkin verraten tärkeän seikan, että viimeksi mainitut kadut olisivat kulkuväylinä Läntiseltä Viertotieltä ja Töölön alueen rakennetuista osista Tavaastjernakadun varrelle rakennettavana olevaan kansakouluun.

Töölössä teetettäväksi ehdotettuihin tasoitustöihin nähden on lisäksi mainittava, että ne tosin koskettavat semmoisia mainitun kaupunginosan osia, joita varten Hallitus hiljattain on laadittanut ja Rahatoimikamarin tarkastettavaksi lähettänyt uuden asemakaavajaoituksen, mutta toivoen mainitun suunnitelman tulevan lähiaikoina vahvistetuksi on Hallitus katsonut olevan ehdottaminen puheena olevain katujen tasoittamista lisäksi siitäkin syystä, että Töölön eteläosain jo valmiin katuverkon laajentaminen kohtaisi erittäin mäkisiä ja yleisön vähemmän haluamia alueita, jotka tasoituskustannuksiin nähden ovat Hallituksen ehdottamaa aluetta tuntuvasti epäsuotuisimmat, koska ehdotuksen mukaan vastaava määrä tontteja saataisiin Töölön alueen pohjoisosasta vähemmällä menoilla.

Teettämällä ehdotetut kaduntasoitukset valmistuisi Vallilassa 54 ja Töölön pohjoisosassa 19 tonttia. Ennestään käytettävänä olevain tonttien määrä näkyy tämän oheisesta taulusta, jossa mainitaan eri kaupunginosissa nykyään myytävänä olevat tontit.

Nykyään valmit tontit.		Ehdotettujen tasoitustöiden johdosta valmistuvat tontit.	
Kallio	107		
Etelä Töölö	32		
Pohjois Töölö	25		19
Vallila	63		54*

*) Näistä 5 tonttia, joihin on tehtävä rakennukset tulenkestävästä aineesta.

Jos vastoin luuloa kaupungin kävisi välttämättömäksi osottaa hätäaputoita, olisivat edellä ehdotetut tasoitustyöt erittäin sopivia siihen tarkoitukseen ja tarjoisivat kuluvan vuoden budjetissa olevain, vielä suorittamattomain Ensimmäisen linjan, Alppikadun ja Castrénkadun tasoitustöiden keralla työtä melko suurella työläisjoukolla.

Yleismuistutuksena vihdoin lienee mainittava, että kaikki ehdotuksessa olevat menoerät on laskettu huomioon ottamalla nykyiset sekä tarveaineiden että työhintain kohoamiset, ollen korotus noin 50 % edellisten ja noin 35 % jälkimäisten osalta.

Katujen ja yleisten paikkain erinäisiä korjauksia varten on pantu 35,000 markkaa tämänvuotisen määrän 25,000 markan sijasta. Korotus ei johdu siitä, että ensi vuonna olisi korjattava laajempia aloja kuin tänäkään vuonna, vaan siitä että niin työaine- kuin työhinnatkin ovat kohonneet.

Korjaus ja
kunnossapito.

Tulli- ja pakkahuoneen sekä korttelin N:o 187 viereinen Rahapajaranta on samoin- kuin *Kruunuvuorenkadun ja Rahapajarannan välinen Ankkurikatukin* sangen kuoppainen. Kun mainittuja katuja käyttävät runsaasti ei ainoastaan sotaväki, vaan kaupungin kauppiaiden makasiineihin ja niistä pois kulkevat kuormatkin, on pidetty tarpeellisena uudistaa näiden katujen ketokiveys ja näihin töihin varata, toiseen 8,800 ja toiseen 2,400 markkaa.

Merisataman raiteilla toimitettava vilkas lastaus- ja purkausliike vaatii korjaamaan sikäläisten rautatieraitteiden kumpaisellakin puolella sijaitsevia teitä. Kun näillä, ainoastaan soralla päällystetyillä teillä, varsinkin syksyin ja kevään, on vaikea kuljettaa raskaita kuormia, on Hallitus ehdottanut osotettavaksi 2,050 ja 7,700 markkaa *Kapteeninkadulta raiteiden pohjoispuolitse itään ja Kapteeninkadulta raiteiden eteläpuolitse länteen vieväin ajoteiden viertämiseksi*.

Läntistä Viertotietä ja Topeliuskatua toisiinsa yhdistävä *Humalkatu* on pitkin pituuttaan niin huonossa kunnossa, että sen viertopäällystys on välttämättä perin pohjin korjattava. Tämä katu ei tosin vielä ole oikeassa tasossaan ja on vastedes korotettava, mutta Hallitus on siitä huolimatta katsonut tarpeelliseksi anoa uudistukseen tarpeellista rahamäärää, 2,850 markkaa, syystä että Hallituksen käsityksen mukaan kadun korotusta ei tule toimeenpantavaksi lähivuosina. Päällystysten kunnossapito on sentähden Hallituksen mielestä täysin perusteltu.

N. s. *Kolera-altaan länsiosan viereisellä asfalttikäytävällä* harjoitetaan toriaikana elävään kalain y. m. kauppa, ja liike on silloin erittäin vilkasta. Jalkakäytävään on kuitenkin vuosien varrella syntynyt verraten laajoja, vaikkakin mataloita kuoppia, joihin vettä kokoontuu sekä sadesäällä että Kauppatoria huuhdeltaessa. Yleisölle tästä johtuvan haitan poistamiseksi olisi jalkakäytävä laitettava uudestaan ja hiukan korotettava, jotta vesi voi juosta pois rantasillan reunasta. Tähän tarkoitukseen tarvitaan 4,800 markkaa.

Kokouksessaan viime toukokuun 16 päivänä päätti Kaupunginvaltuusto hyväksyä ehdotuksen Kauppatorin pohjoisosassa olevain raitiotievaihteiden siirtämisestä etelämmäksi ja *koko Kauppatorin länsiosan käsittävän sillakkeen teettämisestä*. Näistä töistä olisi kustannuksia 21,530 markkaa, joka summa oli pantava 1917 vuoden menosääntöön. Sekä tarveaineiden että työvoiman puutteessa ei Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiö kuitenkaan ole voinut mainittua raiteidenmuuttoa toimittaa, minkätähden Rakennuskonttorin on täytynyt siirtää

sillakkeen teettäminen ensi vuoteen, koska sillakkeen sijoitus riippuu raiteiden lopullisesta asemasta. Nytemmin ovat kuitenkin mainitun kustannusarvion pohjana olleet yksikköhinnat kohonneet siinä määrin, ettei Rakennuskonttori enää voi teettää tätä työtä osotetulla rahamäärällä, ja kun hinnat luultavasti eivät laskeudu vuonna 1917, on Hallitus tätä työtä varten merkinnyt 27,700 markkaa eli sen määrän, mihin kustannukset nykyään nousisivat.

Vilkkaimmin käytettyjä raitiotieasemia on *Pursimies- ja Laivurikadun risteyksessä oleva*, minkätähden Hallitus on yleisön turvallisuuden kannalta pitänyt *sillakkeen* laittamista sinne tarpeellisenä ja sitä varten menoarvioonsa pannut 700 markan määrärahan.

Kuluvan vuoden menosäännössä on 5,400 markan määräraha *Katajanokan tullihuoneen länsipuolella olevan ajomiesten vartouspaikan* sementtipäällystyksen uudistusta varten. Syystä että sementin hinta on kuluvana vuonna kohonnut noin 100 %, ei tätä työtä kuitenkaan ole teetetty, koska lisäkustannukset nousisivat kokonaiseen 6,300 markkaan. Tämän johdosta ja kun samoilla kustannuksilla eli 11,700 markalla voitaisiin aikaansaada lujempi päällystys tekemällä se II noppakivistä asfalttiin, on Hallitus katsonut tarpeelliseksi esittää tarkoitukseen myönnettäväksi 6,300 markan lisämäärärahan ja sementtipäällystyksen sijasta käytettäväksi mainitun laatuista kivipäällystystä.

Rahatoimikamarin ja Maistraatin yksissä neuvoin laatimasta kaupungin katujen noppakivipäällystyksen laajentamishjelmasta on Hallitus katsonut olevan ehdotukseensa ottaminen ainoastaan *Kanavatorin ja Rauhankadun välisen Pohjoisrannan*. Hallituksen mielestä on mainitun katuosan päällystäminen noppakivillä välttämätön paikan keskeisen ja huomattavan aseman sekä siinä varsinkin kesäiseen aikaan vallitsevan vilkkaan liikenteen johdosta.

Itäisellä Viertotielä vallitsevan vilkkaan ja raskaan liikenteen johdosta on Kaupunginvaltuusto osottanut varoja mainitun viertotien päällystämiseksi I noppakivillä asfalttiin Viidennelle Linjalle asti. Nyt olisi tarpeellista laajentaa kivipäällystystä, koska viertopäällystys on tarkoitusta vastaamaton, ja on Hallitus sentähden arvellut, että vuonna 1917 olisi *Viidennen Linjan ja Kaikukadun välinen osa uudestipäällystettävä siten, että raitiotien länsipuolinen katupinta päällystettäisiin noppakivillä* sekä raiteiden välinen ja itäpuolinen katupinta ketokivillä. Tästä työstä on laskettu olevan kustannuksia 30,000 markkaa, lukuun otettuna Itäisen Viertotien taloon N:o 25 kuuluva katuosa, jonka kunnossapidon kaupunki on ottanut huolekseen.

Katujen ja yleisten paikkain viereisissä kaiteissa on kuluneena vuonna toimitettu ainoastaan välttämättömimmät korjaukset, sillä seurauksella että korjaustöitä ensi vuonna täytyy toimittaa tuntuvasti laajemmassa mitassa. Melko suuri osa rautakaiteista täytyy kaapia ja maalata öljyväriellä, jotteivät tykkönään turmeltuisi, ja tästä työstä on kustannuksia 4,100 markkaa. Tätä paitsi on lähes 1,100 metriä puukaiteita uudesti rakennettava ja korjattava, mistä työstä on laskettu olevan kustannuksia 16,400 markkaa. Kaikkiaan nousevat kustannukset siis 20,500 markkaan.

Uutistyyöt.

Johdannossa esittämänsä näkökohtain mukaisesti on Hallitus kuluvana vuonna alotetun Vallilan teiden lujittamisen jatkamiseksi katsonut olevan ehdottaminen vierrettäviksi seuraavat tiet: *Pakaan- ja Kangasalantien välisen Somerontien*, kustannukset 5,000 markkaa; *Hattulan- ja Eurantien välisen Kangasalantien*, kustannukset 6,400 markkaa; sekä *Kangasalantien*

ja *Itäisen Viertotien välisen Eurantien* puoleen leveyteensä, kustannukset 3,500 markkaa. Näiden uutistöiden perustelemiseksi mainittakoon lisäksi, että sikäläinen liikenne tuntuvassa määrässä lisääntyy, sittenkun kortteliin N:o 558 tekeillä olevat työväenasunnot on luovutettu asuttaviksi.

Rahatoimikamarin nyttemmin tehtyä lopullisen sopimuksen Bölen vuokrapalstan N:o 3 a vuokraajan, leskirouva A. Pasilan kanssa maan luovuttamisesta kaupungille mainitusta alueesta, niin että esikaupungin sisäosain olot käy järjestäminen, on Hallitus ehdottanut *Esterin- ja Magdaleenankadun välisen Bölenkadun osan* vierrettäväksi, syystä että mainittu katu jo on ja järjestelyn päätyttyä vieläkin suuremmissa määrässä on oleva esikaupungin vilkkaimmin kuljettuja. Tästä työstä on kustannuksia 9,000 markkaa.

Kohta valtionrautateiden tavara-aseman vierellä Läntisellä Viertotiellä on *hevosten seisotuspaikka*, mutta kun se on vailla päällystystä, on maa virtsan liottama ja sentähden terveydelliseltä kannalta epätydyttävä. Mainitun epäkohdan poistamiseksi ja tehokkaan puhtaanapidon aikaansaamiseksi on Hallitus ehdottanut paikan päällystettäväksi II noppakivillä asfalttiin. Kustannuksia on tästä 10,800 markkaa.

Kapteeninkatu on tärkeimpiä Meritorin tavara-aseman ja kaupungin eteläosain välisiä kulkuväyliä, ja Kaupunginvaltuusto olikin kuluvaaksi vuodeksi myöntänyt 1,300 markkaa tämän kadun Meritorille ulottuvan jatkoksen päällystämiseksi ketokivillä. Tätä työtä ei kuitenkaan voitu viime kesänä teettää, syystä että tarveaineita, ketokiviä ja hiekkaa, ei voitu saada siitä hinnasta kuin kustannusarviota laadittaessa oli edellytetty, minkätähden ja kun lisäkustannuksia olisi 1,400 markkaa, mainittu summa on merkitty budjettiehdotukseen lisämäärärahana.

Kalliossa on tärkeämmät katuosat vähitellen päällystetty ketokivillä, niin että kauttakulkuliikenteen vaatimukset on verraten hyvin tyydytetty. Hallituksen mielestä olisi kuitenkin tarpeellista kivetä jokin Kaarlen- ja Länsi Brahekatua toisiinsa yhdistävistä poikkikaduista, ja on Hallitus sentähden ehdottanut, että *vastamainittujen katujen välinen Helsinginkatu päällystettäisiin ketokivillä*, jotta aikaansaataisiin hyvä yhteys Kallion itä- ja länsiosissa olevain kivettyjen katujen kesken. Tästä työstä on laskettu olevan kustannuksia 15,000 markkaa.

Pääskylänkatu, joka nykyään miltei yksinään välittää liikennettä Sörnäsniemelle, on lujittamaton ja sangen kuoppainen, minkätähden sen vuotuinen kunnossapito vaatii melko suuria menoja. Tähän nähden on Hallitus ehdotukseensa pannut 20,300 markkaa *mainitun kadun päällystämiseksi ketokivillä sekä jalkakäytävään varustamiseksi reunuskivillä*.

Sibyllankatu, joka on jo vuosikausia takaperin tasoitettu ja jonka viereltä kaikki tontit on myyty ja rakennettu, olisi päällystettävä ketokivillä, syystä että se on huonossa kunnossa ja siitä on vaikea saada pintavettä pois johdetuksi. Kun kaupungin kunnossa pidettävänä on erään pienen puistikon viereinen katuosa, on Hallitus tätä tarkoitusta varten merkinnyt 5,500 markkaa.

Niinkuin edellä mainittiin, lienee syytä uusia katuja tasoittamalla valmistaa ensi vuonna tontteja, erittäinkin työväenasuntoja, mutta väestön varakkaammankin osan varalle rakennettavia asuintaloja varten. Tästä syystä ja vaikka tosin Vallilassa on käytettävänä 63 tonttia, on Hallitus kuitenkin ehdottanut mainitussa kaupunginosassa tasoitettaviksi: Karstulan- ja

Hattulantien välisen Kangasalantien, Rautalamminkadun ja Kangasalantien välisen Karstulantien, Karstulan- ja Hattulantien välisen Rautalamminkadun puoleen leveyteensä, Kangasalan- ja Sammatintien välisen Somerontien, Anjalantien ja Sturekadun välisen Sammatintien, Anjalantien, Sammatintien ja Itäisen Viertotien välisen Sturekadun puoleen leveyteensä sekä Kangasalantien korttelin n:o 581 viereltä, joista töistä olisi kustannuksia kaikkiaan 84,250 markkaa. Lisäksi tasoitettaisiin Töölön alueen pohjoisosassa: Humal- ja Bjälbonkadun välinen Töölönkatu, Töölön- ja Topeliuskadun välinen Bjälbonkatu puoleen leveyteensä, Bjälbon- ja Nimrodkadun välinen Topeliuskatu puoleen leveyteensä, Karhu- ja Nimrodkadun välinen Dianankatu sekä Karhukatu, joista töistä olisi kustannuksia kaikkiaan 125,200 markkaa. Edellä mainittuihin Töölön katuihin nähden on huomattava, että ne, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta, sijaitsevat alavalla maalla, minkätähden täyteainetta pitäisi olla läheltä saatavana. Tähän nähden on ehdotettu tasoitettavaksi Karhukatukin, joka muutoin kulkuyhteyden kannalta tarpeettomana on ainoa leikkauksessa sijaitseva ja josta siis saadaan tarpeellista täyteainetta muille kaduille.

Edellä mainittujen teiden ja katujen tasoituksen johdosta saataisiin, niinkuin edellä mainittiin, käytettäväksi 54 uutta tonttia Vallilassa ja 19 Töölön pohjoisosassa.

Läntisen Viertotien varrella korttelin n:o 485 tontin n:o 42 viereisellä avonaisella paikalla on puurakennus, joka Rahatoimikamarin päätöksen mukaan on poistettava ennen kesäkuun 1 päivää 1917. Kohta kun rakennus on poistettu, olisi sen paikka tasoitettava ja kivettävä, koska sen vierellä sijaitsee kivitaloja. Tästä työstä on laskettu olevan kustannuksia 5,200 markkaa.

Kaupunginvaltuuston viime syyskuun 26 päivänä tekemän päätöksen mukaan on *Verkkosaarenkatu* tasoitettava *puoleen leveyteensä* vielä kuluvana vuonna ja kustannukset pantava 1917 vuoden menosääntöön. Tämän tehtävän täyttämiseksi on Hallitus esillä olevaan ehdotukseensa pannut 3,800 markkaa.

Edellä mainittiin Rahatoimikamarin nyttemmin tehneen Bölen palstan n:o 3 a vuokraajan, leskirouva Pasilan kanssa semmoisen sopimuksen, että mainitun esikaupungin keskeiset osat voidaan lopullisesti järjestää vahvistetun jaoituskaavan mukaisesti. Kun sitä varten tarpeellisimpia töitä olisi *Magdaleenan- ja Hertankadun välisen Bölenkadun tasoitus*, on sitä varten ehdotukseen merkitty 25,500 markkaa, jota paitsi *Kyllikinkatu*, joka on hyvin tarpeellinen liikenneväylä Bölen- ja Hertankadun välillä, on ehdotettu tasoitettavaksi puoleen leveyteensä 1,850 markan kustannuksilla.

4. Kanavat ja viemärit. Tämänkin luokan kohdalla oleviin eriin on tietysti vaikuttanut tarveaineiden ja työhintain kohoaminen, joka ensin mainittuihin nähden on 100 % ja työpalkkoihin nähden noin 35 %. Tämän johdosta on *erinäistä kunnossapitoa, täydennystöitä* sekä *Eläintarhan molempain puhdistusasemain käyttöä ja hoitoa varten* olevat määrärahat korotettu mainittujen prosenttimääräin mukaisesti, joten ne ehdotuksessa ovat kukin 45,000, 6,000 ja 16,000 markkaa.

Kulut *viemärien huuhteluun* käytetystä vedestä sitä vastoin on katsottu käyvän pysyttämisen ennallaan.

Tarveaineiden saannin vaikeuden johdosta on *puhdistusasemain kattojen* välttämättömän tarpeellinen *tervaus* jätetty toistaiseksi. Kun katot kuitenkin turmeltuvat, ellei tätä työtä ensi vuonna suoriteta, on sitä varten ehdotukseen pantu 1,400 markkaa.

Savilan puhdistusasema siihen kuuluvine kalliine konelaitoksineen on ollut alttiina usein uusiintuvalle ilkivallalle. Tämän estämiseksi on Hallitus työpäällikön pyynnöstä ehdotukseensa pannut 5,000 markan erän *vartijan asunnon rakennuttamiseksi puhdistusaseman vierelle*. Tällä keinoin aikaansaataisiin tehokkaampi valvonta, ja sekin seikka että tuolla etäisellä paikalla sijaitsisi asuinrakennus, turvaisi laitosta jossain määrin vahingonteolta.

Kaarlenkatuun lasketun viemärijohdon uudistamiseksi Helsinginkadun sekä tonttien N:ojen 10 ja 12 välisen rajan väliltä ynnä *Rautatientorin ja Mikonkadun alaisen laskujohdon uudistamiseksi* Itäiseltä Teatterikujalta viimeksi mainitun kadun tonttien N:ojen 6 ja 8 väliseen rajaan asti on ehdotukseen pantu 3,000 ja 26,500 markan määrärahat. Kumpaistakin erää perustelee se seikka, että mainittujen laskujohtojen eräät osat ovat painuneet siinä määrin, että vedenkulku on pysähtynyt aikaansaaden suuria haittoja. Erittäinkin on näin laita Rautatientorin alaisessa johdossa, missä putous on ylen huono, niin että vähinkin este aikaansaa häiriöitä.

Useimmat uutistöiden nimikkeen kohdalla mainitut laskujohtotyöt ovat luokan „Kadut ja yleiset paikat“ kohdalla vuonna 1917 teetettäväksi ehdotettujen kaduntasoitusten yhteydessä tai niistä välittömästi riippuvia, minkätähden Hallitus pyytää viitata edellä esittämiinsä perusteluihin.

Uutistytöt.

Mitä taas tulee viemäritöihin, jotka eivät välittömästi johdu edellä puheena olleista tasoitustöistä, mainittakoon, että 6,000 markan lisämääräraha *laskujohdon teettämiseksi Verkoosaarenkatuun* perustuu edellä mainittuun Kaupunginvaltuuston viime syyskuun 26 päivänä tekemään päätökseen sekä että *johtojen sijoittaminen Espoonkatuun, Tavaststjernakatuun ensiksi mainitun ja Valhallakadun välille, viimeksi mainittuun katuun Tavaststjerna- ja Rajasaarenkadun välille* sekä *Rajasaarenkatuun Humallahteen asti* on ehdotettu, syystä että on välttämätöntä saada laskukanaviin johdetuiksi ne likavesimäärät, joita on poistettava Tavaststjernakadun varrella rakenteilla olevasta kansakoulutalosta. Huomattava on niinkään, että tämä laskujohto ei tyydyttäisi ainoastaan vastamainittua tarkoitusta, vaan olisi sen lisäksi sanotun koulun etelä- ja länsipuolisen lähialueen vastaisena pääviemärinä, joka alue voidaan luovuttaa rakennettavaksi kohta kun tarpeelliset kadut on tehty. Tästä laskujohdosta on kustannuksia kaikkiaan 62,400 markkaa.

Teiden erinäisiä korjauksia varten oleva määräraha on edellä mainitun, nykyisen 5. Tiet. Kor- kalliin ajan aiheuttaman tarveaine- ja työhintain kohoamisen johdosta korotettu 10,000:sta jaus ja kunnossapito. 15,000 markkaan.

Läntiseltä Viertotieltä Seurasaarelle vievällä tiellä on viime vuosina vallinnut sangen vilkasta liikennettä, sillä seurauksella että tien viertopäällystyks on pitkiltä aloilta kulunut ja käynyt kuoppaiseksi. Kun tämän tien korjauksen toistaiseksi lykkääminen aikaansaisi tuntuvia liikennehäiriöitä ja sitä paitsi melko paljon suurempia kustannuksia kuin mitä työhön nyt on laskettu tarvittavan, on tien kuntoonpanoon tarvittavat 13,700 markkaa katsottu olevan pantava ehdotukseen.

Kuluvan vuoden budjetissa on 7,500 markan määräraha *Meilansin halki Läntiseltä Viertotieltä Munkkiniemeen johtavalla tiellä olevan sillan* korjaukselta varten. Tätä työtä ei kuitenkaan ole teetetty, syystä että määräraha täytyy ylittää 8,700 markalla, kun kustannukset,

erittäinkin kallion louhinnasta, ovat kohonneet moninkertaisiksi viime vuonna lasketusta määrästä. Kuluvan vuoden budjettiehdotuksessa esittämillään perusteilla on Hallitus pitänyt tien kuntoonpanettamista suotavana, minkätähden lisäkustannukset, 8,700 markkaa, on nyt pantu ehdotukseen.

Hämeenkadun ja Diakonissalaitoksen viereisen rautatien-ylimenokohdan välisen Eläintarhantien viertopäällystyksen korjausta varten on merkitty 14,600 markka, syystä että mainittu tieosa nykyään on epätydyttävässä kunnossa ja sentähden välttämättä uudestaan vierrettävä.

Nimikkeen „Kadut ja yleiset paikat“ kohdalle on Hallitus merkinnyt kustannukset *Itäisen Viertotien ja Sörnäsän Rantatien välisen Pääskylänkadun kiveämisestä*. Tämän kadun jatkos Sörnäsän niemekkeelle on ainoa Sörnäsän satama-alueelle vievä kulkuväylä, minkätähden siinä vilkkaan tavaraliikkeen johdosta vallitsee huomattavaa ajoneuvoliikennettä. Kun tätä tietä ei ole vuosikausiin korjattu, on se nykyään sangen puutteellisessa kunnossa ja kaipaa uudistusta. Tätä työtä varten on merkitty 8,700 markkaa.

Sörnäsän rangaistusvankilan johtajan esityksen johdosta on Hallitus katsonut tarpeelliseksi ehdotukseen merkitä 1,500 markan erän *Itäiseltä Viertotieltä mainittuun vankilaan vievän*, korjausta kaipaavan tien viertämiseksi.

Uutistyöt.

Puoleen leveyteensä tasoitettu *Nordenskiöldin Lehtotie* on kieltämättä emäradan molemmilla puolin sijaitsevain kaupunginosain tärkeimpiä kulkuväyliä, samalla kun se on ainoa kaupungin uuteen kulkutautisairaalaan vievä liikenneväylä. Näin ollen ja kun tämän tien kunnossapito vuosittain vaatii runsaita menoja, syystä että sen pinta on lujittamaton, on Hallitus ollut sitä mieltä, että tämä tie nyt olisi viertämällä saatettava liikenteen vaatimuksia vastaavaan kuntoon, minkätähden Hallitus on sitä varten merkinnyt 32,000 markkaa. Siihen nähden että tämä menoerä on melko suuri, pyytää Hallitus kuitenkin huomauttaa, että kustannukset myös kävisi jakaminen kahdelle tai useammalle vuodelle.

Hallituksen mielestä on ollut välttämätöntä merkitä 15,400 markkaa rautatien länsipuolitse *Alppilantieltä Nordenskiöldin Lehtotielle vievän tien viertämiseen*. Tämä lisääntymistään lisääntyvää liikennettä kaupungin suurimmalle urheilukentälle sekä Bölen esikaupunkiin välittävä tie on erittäin epätasainen, minkätähden olisi tarpeellista kohdakkoin lujittaa sitä viertämällä.

Sittenkun Keisarillinen Senaatti oli Helsingin kaupungille luovuttanut Tuusulan Ruotsinkylän Väfvarsin sotilasvirkataloon kuuluvan alueen tuberkulosisairaalan paikaksi muun muassa sillä ehdolla, että kaupungin tulee kahden mainitun alueen halki kulkevan ja paikkakunnan väestön käyttämän tien sijaan teettää uudet yhtä hyvät tiet sopiviin paikkoihin vastaisen sairaala-alueen ulkopuolelle, sai Hallitus otteessa Rahatoimikamarin pöytäkirjasta viime syyskuun 7 päivältä toimekseen merkitä edellä mainittujen teiden teettämistä varten tarpeellisen määrärahan ensi vuoden budjettiehdotukseen, ja on Hallitus tämän johdosta mainittua tarkeitusta varten merkinnyt 9,200 markkaa, minkä ohessa Hallitus muutoin pyytää viitata kuluvan lokakuun 7 päivänä Kamariin antamaansa kirjelmään N:o 219 ynnä sen oheisiin asiakirjoihin ja karttaan.

Ruoholahdenrannasta Puhtaanapitolaitoksen lastauspaikkaan vievä tie on lujittamaton

ja varsinkin syksyin ja kevään sangen puutteellisessa kunnossa. Tämän johdosta ja Puhtaana-pitolaitoksen ajoneuvojen muutoin tarpeelliseksi käyvän suuren korjauksen säästämiseksi on Hallitus katsonut tarpeelliseksi ehdotukseensa panna 2,800 markkaa puheena olevan tien viertämistä varten.

Itäiseltä Viertotieltä Sörnäsän niemekkeelle pyrkivät jalkamiehet ovat tähän asti käyttäneet kuritushuoneen alueen ja panimoalueen eteläosan halki kulkevaa polkua, joka tuntuvasti lyhentää matkaa. Kun viimeksi mainittu alue kuitenkin nyttemmin on aidattu, on Hallitus pitänyt tarpeellisena panna 4,200 markan määrärahan *jalkakäytävän teettämiseksi panimoalueen etelärajan ulkopuolitse*.

Viertoteiden erinäisten korjausten määräraha on korotettu tämänvuotisesta määrästänsä 15,000 markasta 20,000 markkaan, ja johtuu korotus edellä mainitusta tarveaine- ja työhintain noususta. 6. Viertotiet. Korjaus ja kunnossapito.

Uutistöitä varten ei tämän luokan kohdalle ole merkitty määrärahoja.

Satamain erinäisiä korjauksia varten oleva määräraha on tarveaine- ja työhintain nousun johdosta korotettu 35,000:sta 50,000 markkaan.

7. Satamat. Korjaus ja kunnossapito.

Jällelmenosilloista sekä rantasiltain ja jäärailojen viereisistä aidoista ei tarveaine- ja työhintain kohoamisesta huolimatta ole laskettu olevan kustannuksia enempää kuin 10,000 markkaa eli sama määrä, mikä on kuluvan vuoden budjetissa, syystä että sotalaitos on sota-aikana ottanut teettääkseen moniaat jäärailojen poikki pantavat sillat, minkä johdosta kaupungin kustannukset ovat tuntuvasti vähentyneet.

Satama-alueilla olisi Pohjoissatamaa sekä Sörnäsän Rantatien ja Taivallahden laiturien viereistä vettä syvennettävä. Näin ollen ja kun luultavaa on, että kaupungin molempia ruoppauskoneita voidaan käyttää koko purjehdusaika, tarvitaan tähän tarkoitukseen 50,000 markan määräraha. Kuluvana vuonna olivat molemmat ruoppauskoneet suuren osan purjehduskautta vuokrattuiina merisotalaitokselle, minkätähden niitä ei voitu käyttää kaupungin omilla satama-alueilla. Tämän johdosta on osotetusta 35,000 markan määrärahasta ainoastaan 30,000 markkaa käytetty.

Kuluvana vuonna *Santa- ja Busholman välille järjestettyä ruoppavarastopaikkaa* täytyy ensi vuonna laajentaa tilan hankkimiseksi ruopalle. Tätä tarkoitusta varten on ehdotukseen pantu 8,000 markkaa, johon summaan myös on luettu ruopannostokoneen vähäisten korjausten kustannukset.

Sota-aikana vallinneen vilkkaan liikenteen johdosta on *Rahapajanrannan ulkoreunustus enimmältt osalta rantasilttaa* osin irtautunut, osin kulunut. Näiden vammain korjaamiseksi on ehdotukseen pantu 11,250 markkaa.

Sähkönostokranan eteläpuolinen, upotusarkuille rakennettu *Makasiinirannan osa* on sinne sijoitettujen raskaiden tavarain painosta viime vuosina laskeutunut siinä määrin, että sen, varsinkin lähinnä nostokranaa olevan osan, korottaminen ja lujittaminen välttämättä täytyy toimittaa. Kun paikan lujittamiseksi täytyy rautatieraiteen alle teettää alusta betonista, nousevat kustannukset tästä työstä kokonaiseen 21,000 markkaan.

Seuraavat tämän nimikkeen kohdalla luetellut menoerät johtuvat siitä, että mainitut sillat ovat osin kuluneita ja osin lahonneita siinä määrin että, jos ehdotetut korjaukset jätetään toistaiseksi, voi syntyä sekä aineellisen vahingon että tapaturman vaaraa.

Uutistytöt.

Satamakonttori on Hallitukselle ilmoittanut, että *Merisataman nykyiset purkauskalurit* eivät riitä liikenteen tarpeisiin, minkä johdosta Hallitus on ehdottanut 1,300 markkaa käytettäväksi *purkauskalurin* teettämiseen kohta Laivurikadun eteläisen jatkoksen itäpuolelle. Sen ohessa on Satamakonttori pitänyt purkauskalurin rakentamista Taivallahteen tarpeellisenä. Kun tästä siltatyöstä kuitenkin on laskettu olevan kustannuksia 16,500 markkaa eikä Hallitus ole täysin vakuuttunut siitä, että laitos olisi jo ensi vuonna tarpeellinen, koska vilkkaampaa rakennustoimintaa siitä johtuvine liikenteineen ei silloin vielä luultavasti Töölössä synny, ei Hallituksen mielestä ole ollut syytä panna mainittua kustannusmäärää ehdotukseensa, mutta Hallitus on kuitenkin tahtonut saattaa Satamakonttorin vaatimuksen Kamarin tiedoksi.

Kuluvana vuonna on Kaupunginvaltuusto *XX kaupunginosan laituri- ja tasoitustöiden jatkamiseen* (Santa- ja Busholmassa) myöntänyt kaikkiaan 250,000 markkaa, jota paitsi 1915 vuoden päättyessä oli aikaisemmin myönnettyjä varoja jäljellä 150,000 markkaa, joten kuluvana vuonna on tarkoitukseen käytettävänä ollut 400,000 markkaa. Viimeksi mainitusta summasta on tähän asti käytetty tasaluvuin:

Laivarannan jatkamiseksi 100 m. etelään	Smk 150,000: —
Ahtikadun tasoitukseen	” 16,000: —
Ruoholahdenrannan töihin	” 6,000: —
Erinäisiin väliaikaisiin laitoksiin ja teihin Kaupunginvaltuuston marraskuussa 1915 tekemän päätöksen mukaan	” 40,000: —
Kallion louhintaan ja ruoppaukseen satamaltaissa	” 53,000: —
Yhteensä	Smk 265,000: —

mutta näiden töiden lopettamiseen sekä vahvistetun ohjelman mukaisiin Tullikadun louhintatöihin tarvittaisiin kuluvana vuonna lisäksi 235,000 markkaa tässä seuraavan luettelon mukaisesti:

Laivarantaa varten	Smk 55,000: —
Ahtikadun tasoitukseen	” 114,000: —
Ruoholahdenrantaa varten	” 23,000: —
Tullikadun louhintatöihin	” 35,000: —
Aikaisempain katujen tasoitukseen	” 8,000: —
Yhteensä	Smk 235,000: —

Edellä mainitun määrärahasumman riittämättömyys työohjelmassa mainittujen töiden suorittamiseen johtuu etusijassa odottamattomasta työpalkkain ja tarveainehintain noususta, mutta osaksi siitäkin, että kustannukset Hietalahden sataman ruoppaus- ja louhintatöistä, 53,000 markkaa, on pantu maksettaviksi Santa- ja Busholman töiden tililtä, vaikkei niitä ollut otettu Rakennuskonttorin laskelmiin. Kun Hallitus on sitä mieltä, että nykyään jatkuvan työn ei tulisi saada keskeytyä varain puutteessa, on Hallitus edellyttänyt Kaupungin-

valtuuston osottavan edellä lueteltujen töiden loppuun saattamiseen tarvittavat varat eli 100,000 markkaa. Mutta kun kaupan ja liikenteen tilantarve puheena olevalla satama-alueella on lisääntymistään lisääntynyt, varsinkin sen johdosta että Katajanokan rantasillat sekä sikäläiset niin kaupungin kuin yksityistenkin tavarasuojat on enemmän ja enemmän käytetty sotilasviranomaisten tarpeisiin, näyttää Hallituksen mielestä kaupungin olevan sekä saatettava XX kaupunginosassa nykyään jatkuvat työt loppuun että myös osotettava varoja sikäläisiä laajennustöitä varten, ja pyytää Hallitus teetettäväksi ehdottaa seuraavat työt:

Laivarannan jatkaminen vieläkin 50 metrillä....	Smk 100,000: —
Ahtikadun ja Utterisalmen välisen Lastajakadun louhinta.....	” 42,000: —
Korttelissa N:o 269 Santahaminan- ja Tullikadun välillä olevan kallion louhinta.....	” 20,000: —
Louhinta- ja ruoppaustöitä Hietalahden satamassa Laivarannan valmiin osan vierellä.....	” 38,000: —
Yhteensä	Smk 200,000: —

Kun ehdotettujen uusien laajennustöiden kustannukset siis nousisivat 200,000 markkaan, tarvittaisiin, huomioon ottamalla edellä mainitut lisäkustannukset, XX kaupunginosassa ensi vuonna teetettäviä töitä varten 300,000 markkaa.

Istutusten ja puutaimistojen kunnossapitoa varten on kuluvan vuoden budjetissa 135,000 markkaa. Nykyisen kalliin ajan johdosta on Hallitus kuitenkin vuoden jälkipuoliskolla yhäkin myöntänyt työntekijöille palkankorotusta, mikä seikka tietenkin on osaltaan vaikuttanut istutusten kunnossapitokustannusten kohoamiseen. Kun mainittu korotus on keskimäärin 35—40 % työntekijäin aikaisemmista palkoista, mutta toiselta puolen kasvihuoneiden polttoaineiden kustannuksia jäljempänä mainitusta syystä ei enää ole katsottu olevan pantava maksettavaksi puheena olevasta määrärahasta, on sitä korotettu ainoastaan 30 %:lla, joten loppusumma nousee 175,000 markkaan.

8. Istutukset.
Korjaus ja
kunnossapito.

Kaupunginpuutarhurin esityksestä on Hallitus, huomioon ottaen kohonneet työ- ja tarveainekustannukset sekä kohonneet rehunuhinnat, katsonut olevan ehdottaminen 30 %:lla korotettavaksi useimpia muita tämän nimikkeen kohdalla lueteltuja määrärahoja, jota vastoin erät „Erinäisten kaupunginpuutarhan huoneistojen valaistus“, „Vanhempien nurmien ja käytävään uudistus“, „Mullanvalmistus kaupunginistutuksia varten“, „Lannan osto kasvilavoihin“ ja „Vesipostien laittaminen erinäisiin kaupungin-istutuksiin“, „Puistosohvain korjaus“, „Kaupungin-istutuksissa kulutetun veden korvaus“ sekä „Kustannukset H. Borgströmin kansanpuistosta“ on pysytetty sinällään, syystä että mainitut menot käy sovittaminen käytettävänä olevan määrärahan mukaan.

Seuraavassa esittää Hallitus erityisiä perustelmia ainoastaan sikäli kuin tämän luokan kohdalla luetellut erät ovat muuttuneet muusta kuin vastamainitusta syystä tai kun jokin uusi erä on tullut lisää.

Istutusten ja puutaimistojen kunnossapito nimiseen erään nähden on mainittava, että

kaupunginpuutarhan kasvihuoneiden lämmitykseen tarvittavat polttoaineet on kustannettu mainitusta määrärahasta. Sitä vastoin on kaupunginpuutarhan asuinrakennusten polttoaineita varten ollut eri määräraha, kuluvana vuonna 1,500 markkaa. Kun polttoaineiden kustannukset kuitenkin nykyään ovat huomattavasti kohonneet, on Hallituksesta näyttänyt oikeamalta paremman selväpiirteisyyden aikaansaamiseksi panna yhteisen nimikkeen kohdalle kaupunginpuutarhan sekä asuinrakennuksiin että kasvihuoneisiin tarvittavain polttoaineiden kustannukset. Viime talvena tarvittiin näihin rakennuksiin kaikkiaan 300 sylvä halkoja. Edellyttäen halkoja saatavan keskimäärin 60 markasta sylvä on ehdotukseen pantu 18,000 markan määräraha *kaupunginpuutarhan kasvihuoneiden ja asuinrakennusten polttoaineita varten*.

Talvipuutarhan kunnossapitoa varten kuluvan vuoden budjetissa olevaa määrärahaa on vähennetty, syystä että tästä määrärahasta aikaisemmin suoritettut polttoainekustannukset vastedes maksetaan edellä mainitusta kaupunginpuutarhan kasvihuoneiden ja asuinrakennusten polttoainemäärärahasta. Erä on sentähden ehdotukseen pantu 6,000 markan määräisenä.

Uusi erä ehdotuksessa on 3,000 markkaa *puistosohvain osto*on, sohvain lukua kun olisi lisättävä, syystä että vuoden varrella on tullut lisää uusia istutuksia.

Uutistytöt.

Paitsi vastikään valmistunutta kasvihuonerakennusta on kaupunginpuutarhassa moniaita vanhempia kasvihuoneita, jotka ovat sangen rappeutuneita ja erittäin sopimattomia kaupungin suurten kasvivarastojen säilytyspaikoiksi. Jotta säästyisi sekä työkustannuksia että rakennusten rappiotilan aiheuttamia runsaita polttoainekustannuksia on kaupunginpuutarhuri esittänyt hankittavaksi 45,000 markan määrärahan, jolla uuteen kasvihuoneeseen rakennettaisiin lisäksi kylkirakennus, missä olisi saman verran tilaa kuin nykyisissä vanhoissa kasvihuoneissa yhteensä. Hallitus on kylläkin ottanut huomioon tästä johtuvat edut ja käyttökustannusten säästymisen, mutta ei kuitenkaan ole katsonut voivansa ehdotukseensa panna pyydettyä rahamäärää, koska mainittu kylkirakennus, joka tehtäisiin etupäässä raudasta ja lasista, epäilemättä voidaan rakentaa tuntuvasti vähemmillä kustannuksilla aikana, jolloin mainittujen tarveaineiden hinnat eivät ole niin ylen korkeat kuin nykyään. Hallitus pyytää kuitenkin tässä yhteydessä huomauttaa, että kaupungin kasvivarastojen hoidossa on esiintynyt suuria vaikeuksia, onpa lisäksi tarjona sekin vaara, että vanhain kasvihuoneiden epäluotettavat lämpöjohdot lakkaavat toimimasta, jossa tapauksessa kasvihuoneissa säilytetyt kasvit turmeltuisivat.

Kaupunginpuutarhassa on tarpeellista kulkuyhteyden aikaansaamiseksi eri osain kesken täydentää nykyistä tieverkkoa, ja kaupunginpuutarhuri on pitänyt erittäin tarpeellisena *tien teettämistä uuden kasvihuoneen ja kaupunginpuutarhan koillisosain välille*. Hallitus on tätä tarkoitusta varten merkinnyt 4,000 markkaa.

Talvipuutarhan eteläpuolinen alue on huomattavasti rappiotilassa, ja kun Eläintarhan järjestäminen Hallituksen mielestä oikeastaan on alettava sen enimmäin käytetyistä osista, on Hallitus, hyväksyen kaupunginpuutarhurin esittämän yksityiskohtaisen ehdotuksen, merkinnyt *talvipuutarhan edustan järjestämistä varten* 15,000 markkaa.

Sen johdosta että kohta emäradan itäpuolella sijaitsevat uudet vesilammikot tehtiin ja niiden ympäristö järjestettiin, on *näiden laitosten pohjoispuolisen alueen rappiotila* käynyt sangen silmään pistäväksi. Koko viimeksi mainitun alueen, 4,900 m²:n, lopullisesta järjestämisestä on laskettu olevan kustannuksia 47,000 markkaa. Hallitus on ehdottanut mainitusta

summasta ensi vuonna osotettavaksi 10,000 markkaa, joten Alppilan viereinen alue voitaisiin panettaa kuntoon.

Edellä mainittujen lammikkojen viereisen alueen lopulliseen kaunistamiseen on katsottava kuuluvan *pergolan laittaminen pohjoisimman lammikon rantaan*, ja on tästä johtuvat kustannukset, 3,000 markkaa, merkitty ehdotukseen.

Tärkeimpiä toimenpiteitä Eläintarhan saattamiseksi nykyistään miellyttävämmäksi kävely-paikaksi on Hallituksen mielestä *ajotien teettäminen Alpin näkoalatason poikki vesisäiliön sivuitse Kotkankadun tienoille*. Tästä työstä on laskettu olevan kustannuksia kaikkiaan 56,000 markkaa, ja työn aloittamiseksi on ehdotukseen pantu 15,000 markkaa.

Eläintarhaan sangen toivottavia laitoksia olisivat niinkään tenniskentät. Mäntymäen länsipuolella, mutta kun tästä on laskettu olevan kustannuksia kokonaista 19,200 markkaa, on Hallituksen mielestä ollut syytä jättää tämä työ toistaiseksi.

Kaisaniemen tasoitus- ja istutustöiden jatkamista varten on merkitty 10,000 markkaa. Nämä työt kohdistuvat ensi vuonna puiston keskeisiin osiin.

Kaivuhuoneen aitauksen *eteläpuoliset nurmet* ovat suuressa määrin veden vaivaamia, sen johdosta että sikäläinen *rumpusilta* on painumisen johdosta lakannut toimimasta. Sillan uudistamista varten on pantu 1,200 markan menoerä.

Kuudennessa kaupunginosassa on tähän asti pantu kuntoon Engelaudio ja sen eteläpuolinen alue Ehrensivärdtiehen asti. Ehdotukseen on pantu 22,500 markan määräraha *vastamainitun tien ja Armfelttien välisen 1,500 m:²:n laajuisen paikan tasoittamiseksi*.

Speranskintien viereinen avonainen paikka Ensi sairaalan koillispuolella on vuoden varrella varustettu täyteen ja alustavasti järjestetty. Tänne suunnitellun tenniskentän valmistamiseksi sekä lisäksi pienen leikkikentän laittamiseksi on merkitty 5,000 markkaa.

Lapinlahden puistikkoa on viime kesinä käytetty voimistelunopettajaliiton järjestämään leikkikurssien paikkana, vaikka tila siellä on niukanlainen. Supistamalla sikäläisiä nurmia kävisi leikkikenttää laajentaminen noin 570 m:²:llä, ja kun tästä toimenpiteestä olisi suurta hyötyä, on Hallitus tätä tarkoitusta varten merkinnyt 2,900 markkaa.

Lapinlahdenkadun käyttämättömän tontin N:o 2 tasoitukseen on Kaupunginvaltuusto kuluvana vuonna osottanut 13,000 markkaa maksettavaksi ensi vuoden budjetista. Työkustannusten kohoamisen johdosta ei tällä summalla kuitenkaan saada työtä suoritetuksi, minkätähden Hallitus on mainitun summan sijasta ehdotukseensa pannut 16,900 markkaa, johon määrään työkustannusten on laskettu nousevan.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto oli Byggnadsaktiebolaget Bergmansgatan N:o 11 yhtiölle myynyt *Vuorimieskadun varrella korttelissa N:o 100 b sijaitsevan tontin N:o 6* ja siinä yhteydessä muun muassa käskeny Hallituksen antaa ehdotuksen Tähtitorninmäeltä vievän tien järjestämiseksi, on Kaupunginpuutarhuri laatinut tämän oheisen suunnitelman sikäläisten istutusten ulottamiseksi vastamainitulle tontinosalle, ja on Hallitus tämän ehdotuksen mukaisesti tarkoitusta varten merkinnyt 25,000 markkaa.

Riittäväin *leikkivälineiden* hankkimiseksi kaupunginistutuksissa oleville leikkikentille on Hallitus katsonut tarpeelliseksi ehdotukseensa merkitä 3,500 markkaa.

Kelkkaratain laittamiseksi on tämän nimikkeen kohdalle vihdoin merkitty nykyisen kalliin ajan johdosta entistä suurempi summa eli 4,000 markkaa.

9. Puhtaanapitolaitos.
Korjaus ja kunnossapito.

Useita puhtaanapitolaitoksenkin menoeriä on tuntuvasti korotettu työkustannusten sekä tarveaineiden, työkalujen, desinfioimisaineiden y. m. hinnannousun johdosta. Määrärahat on laskettu viime syyskuulla käypäin työpalkkain ja hintain pohjalla, niin että työpalkkojen korotus on laskettu 35 ja tarveaineiden hinnannousu 50—100 %:ksi. Viitaten mainittuihin määrärahaan korotusperusteisiin on seuraavassa erikseen perusteltu menoeräin korottamista tämänvuotisista määrästään ainoastaan sikäli, kuin muutokset ovat johtuneet muista syistä.

Kuudennen kaupunginosan huvila-alueella olevain kaupungille kuuluvain teiden puhtaanapitoa varten kuluvan vuoden budjetissa olevan ja Hallituksen nyt ehdottaman kustannusmäärän välinen huomattava ero johtuu, paitsi työpalkkain ja tarveainehintain kohoamisesta, lisäksi seuraavasta seikasta:

Voimassa olevan rakennusjärjestyksen mukaan on kaupunki velvollinen kuudennen kaupunginosan huvila-alueella toimittamaan sikäläisten teiden puhtaanapidon talonomistajain puolesta. Tästä työstä johtuneet kustannukset on tähän asti pantu maksettaviksi mainittujen teiden kaupungille kuuluvain osain kunnossapitomäärärahasta. Tämän johdosta on mainittu määräraha tietenkin vuoden jälkipuoliskolla sangen paljon ylitetty, mutta sitä on sittemmin vuodenvaihteessa hyvitetty yksityisten talonomistajain maksettaviksi pannuilla määrillä. Kun tätä menettelyä ei nyttemmin enää voi käyttää, on mainittua määrärahaa korotettu talonomistajain tieosuuksien puhtaanapidosta edellytetyillä tuloilla (noin 17,000 markalla) ja tulopuolelle merkitty vastaava summa nimikkeen „*Korvausta katujen puhtaanapidosta, lumenkuljuksesta y. m.*“ kohdalle.

Vastamainitusta syystä on niinkään *Kaivopuiston viertoteiden* puhtaanapitomääräraha korotettu 1,100:sta 5,400 markkaan, josta summasta 3,900 markkaa on laskettu talonomistajain tieosuuksien puhtaanapidon osalle ja samaten merkitty tulopuolelle.

Huomattava on vielä, että *venesatamain ja jäiden puhtaanapitoa* varten olevat erät on ehdotuksessa yhdistetty, syystä että on osottautunut vaikeaksi ratkaista, kumpaista määrärahaa kussakin tapauksessa olisi käytettävä.

Uutistyöt.

Vieressä olevan nimikkeen kohdalle on Hallitus puhtaanapitolaitoksen johtajan esityksestä merkinnyt 30,000 markkaa *tallin teettämiseksi 25 hevoselle ynnä tallimiehen asunnon rakentamiseksi*. Sittenkun puhtaanapitolaitos oli oikeutettu ostamaan tarvittava määrä uusia hevosia ja 10 hevosta jo on ostettu ennestään olevain lisäksi, on kaupungissa vallitsevan tallitilan puutteen johdosta osottautunut vaikeaksi saada laitoksen nykyiset 20 hevosta majoitetuiksi, jota paitsi tallinvuokrat ovat paljon kohonneet. Tähän nähden ja huomioon ottaen senkin, että olisi edullista pitää kaikki puhtaanapitolaitoksen hevoset samassa tallissa, on Hallitus katsonut olevan syytä myöntyä puhtaanapito-osaston johtajan tekemään esitykseen.

10. Yleinen käymäläin puhtaanapito.

Useimpia tämänkin luokan kohdalla vuosittain uusiutuvia menoeriä on sekä palkan korotusten että tarveaineiden ja rehujen hinnannousun johdosta korotettu edellisen luokan kohdalla mainituilla prosenttimäärillä, jota paitsi kahta erää sen lisäksi on korotettu muista syistä.

Niinpä on *miehistön ja ajomiesten palkkauserää* kohottanut sekin seikka, että kaupungin puhtaanapitolaitokseen liittyneiden talojen luku on lisääntynyt 1,060:stä 1,200:an. Mainittu menoerä on ehdotuksessa 324,000 markkaa.

Kun kymäläin puhtaanapitoon käytettävään hevosten luku on lisääntynyt kymmenellä, on *hevosten rehukustannuksia* laskiessa ollut tämäkin seikka otettava huomioon, minkätähden määräraha onkin korotettu 30,000 markkaan.

Rautatierahteja varten oleva määräraha on korotettu 60,000 markkaan, osin syystä että rahdit sotaveron johdosta ovat tuntuvasti kohonneet, ja osin syystä että yksityisillä lannanostajilla, jotka säännöllisten olojen vallitessa ovat noutaneet lannan kaupungista, ei enää ole siihen tilaisuutta, kun heillä ei ole rautatievaunuja käytettävänä, minkä johdosta kaupungin toimesta Malmin kaatopaikalle kuljetettava lantamäärä on tuntuvasti lisääntynyt aiheuttaen vastaavia lisäkuluja.

Uusina erinä ehdotuksessa ovat 2,000 markkaa *Malmin kaatopaikan vesisäiliön ja putkijohtojen korjausta* sekä 2,600 markkaa *sikäläisen lastauslaiturin kansituksen korjausta varten*. Nämä välttämättömän tarpeelliset korjaukset johtuvat siitä, että säiliö ja putkijohdot ovat ruostuneet ja lastauslaituri lahonnut.

Erinäisiä ostoja ja korjauksia varten oleva määräraha on pysytetty ennallaan 15,000 11. Työkälu. markan määräisenä.

Ruoppaproomujen n:o:jen 5 ja 11 korjausta varten on merkitty 5,000 ja 6,200 markkaa, syystä että näissä proomuissa on lahovikoja.

Höyrynostokranan kattila on niin pahoin ruostunut, että siihen jo on ilmestynyt reikiä. Tähän nähden ja kun kattilaa ei enää käy korjaaminen, syystä että ruoste on syönyt levyn liian ohueksi, täytyy välttämättä hankkia *uusi höyrykattila*, jota varten on merkitty 4,500 markkaa.

Kun uusi ruoppauskone on niinä kolmena vuonna, mitkä se on ollut toimessa, työskennellyt etupäässä ylen kovassa maassa, ovat useat sen osat kuluneet niin, että uudet on välttämättä hankittava sijaan. Niinpä olisi hankittava uusi akseli ylempään pyörittäjään (3,760: —), uudet kulmatuet kumpaiseenkin pyörittäjään (3,815: —), 15 uutta kousarulla-akselia rullineen ja laakeritulkkineen (6,880: —), 76 kousanlenkkiä varustettava uusilla tulkillilla ja lenkkipulteilla (8,120: —), 38 kousaa niitattava uudestaan ja rikkonaiset terät korjattava (9,600: —), pystönäiset ruoppahihnat korjattava ja upotuskouruihin laitettava uudet pohjalevyt (3,640: —) y. m. Tämän lisäksi on koneen ottamisesta telakkaan, kuntoonpanosta sekä vähäisten korjausten tekemisestä y. m. laskettu olevan menoja 8,185 mk., joten korjauskustannukset nousisivat kaikkiaan 44,000 markkaan. Tässä sopinee huomauttaa, että edellä mainittu työ olisi säännöllisten olojen vallitessa voitu teettää noin kolmanneksella edellä mainitusta summasta.

Kun kaupungin *pienemmän höyryjyrän pyörät* nyttemmin ovat varsin kuluneet, niin että niiden kehä on enää ainoastaan noin 3 sm:n vahvuinen, on välttämätöntä hankkia uudet 7,000 kiloa painavat pyörät, jotka maksavat kaikkiaan 12,000 markkaa.

Kahden itsetoimivasti tyhjenevän *rautaproomun* vuosikorjausta varten on merkitty 2,000 markkaa.

Nykyoloissa kun kaikki konepajatyö on kahta vertaa kalliimpaa kuin ennen sotaa ja kun, sen johdosta että täkäläisten korjauspajain työvoima on tyyten käytännössä, usein on mahdoton saada pienempiäkään korjauksia teetetyksi, on ainespihassa olevasta kaupungin

omasta korjauspajasta ollut suurta hyötyä yleisistä töistä johtuvain työpajatoiden suorituksessa. Jotta kuitenkin voitaisiin entistä runsaammassa määrässä käyttää kaupungin omaa työpajaa, olisi tarpeellista sitä täydentää erinäisillä koneilla, nimittäin *sorvilla*, *porakoneella* ja *peltisepänkoneella*, joten työpajan työkyky suuressa määrin lisääntyisi. Tähän katsoen on Hallitus mainittujen koneiden ostoa varten ehdotukseensa pannut 3,500, 2,000 ja 1,000 markkaa.

Ehdotettu *10 purgator-rattaiden osto* johtuu siitä, että kunnossa pidettävät katualat ovat lisääntyneet, minkätähden tuollaisia rattaitakin tarvitaan enemmän. Sama määrä uusia *rikkainkuljetusrattaita* on tarpeen, sen johdosta että puhtaanapitolaitokseen liittyneiden talojen lukumäärä on lisääntynyt, ja samasta syystä on ehdotukseen niinikään pantu määräraha rikkainkuljetukseen käytettävään kaksien uusien *nelipyöräisten työrattaiden* ostoon. Vastamainittuihin tarkoituksiin tarvitaan kuhunkin 3,000, 8,000 ja 2,400 markkaa.

Muut tämän nimikkeen kohdalla olevat erät ovat 1,900 ja 2,800 markkaa kasteluvaunujen, purgator-rattaiden, rikkainkuljetusrattaiden ja hiekkalaatikkojen vuotuista maalausta sekä 3,600 markkaa hiekkavajain korjausta varten.

Tietenkin ovat tavattomasti kohonneet tarveaineiden hinnat ja työ kustannukset vaikuttaneet tämänkin menoluokan kohdalla lueteltuihin eriin.

12. Sekalaista.

Hengenpelastuskalujen, halkomittain y. m. kunnossapitoa sekä pesuhuoneiden ja virutuslaiturien erinäistä hoitoa ja korjausta varten olevat määrärahat on katsottu käyvän pysyttäminen ennallaan 4,000 ja 7,000 markan määräisinä.

Tämän menoluokan kohdalle on Hallitus lisäksi pannut 180,000 markan määrärahan *kaupungin yleisissä töissä nykyisen kalliin ajan johdosta maksettavia korotettuja työpalkkoja varten*. Mainittu työpalkkain korotus johtuu työntekijöille heidän elatusvelvollisuutensa pohjalla myönnetyistä kalliinajanlisäyksistä, jotka eivät ole edeltäpäin laskettavissa eivätkä eri määrärahan osalle jaettavissa, syystä että työntekijäluku vuoden varrella vaihtelee varsin paljon. Määräraha on kuitenkin laskettu niiden tietojen perusteella, joita Rakennuskonttori on antanut kuluvan vuoden jälkipuoliskolla kaupungin yleisissä töissä oleville työntekijöille maksetuista palkoista. Palkkausmuutokset on, niinkuin edellä olevasta esityksestä käynee selville, otettu eri määrärahoissa lukuun, joten nämä muutokset ovat vaikuttaneet kunkin erän suuruuteen.

Tulot. Puh- taanapito- laitos.

Mitä puhtaanapitolaitoksesta edellytettiin tuloihin tulee, on Hallitus, sen johdosta että laitoksen tilaajamäärä on vuoden varrella lisääntynyt, korottanut *talonmistajain maksut* nimistä erää vastaavalla määrällä eli 25,000 markalla, joten tämä erä on ehdotukseen pantu 260,000 markan määräisenä.

Maksu kaupungin omissa taloissa olevain *käymäläin puhtaanapidosta* on sen sijaan laskettu saman suuruiseksi kuin kuluvan vuoden budjetissa eli 33,480 markaksi.

Erä „*Tuloja myydystä lannasta*“ on ehdotuksessa pysytetty ennallaan 60,000 markan määräisenä, syystä että yksityiset kuluttajat eivät rautatievaunujen puutteessa saane ensi vuonnakaan tilaisuutta kuljettaa tavaraa kaupungista, mikä seikka suuressa määrin vähentää myyntiä.

Sen mukaisesti mitä Hallitus on edellä „Puhtaanapitolaitos“ nimisen luokan kohdalla maininnut, on tähän ehdotukseen „*Korvausta katujen puhtaanapidosta, lumenkuljetuksesta y. m.*“ nimisen erän kohdalle merkitty nekin maksut, joita kuudennen kaupunginosan huvila-alueen ja Kaivopuiston talonomistajat suorittavat sikäläisten teiden puhtaanapidosta. Tämän johdosta on puheena oleva tuloerä laskettu 54,000 markaksi.

Erinäiset kustannusarviot, piirustukset ja asiakirjat pannaan tämän oheen.

G. Idström.

Knut Furuholm.
v. t.

Yleiset työt.

Rakennukset ja talot.

Korjaus ja kunnossapito.

Työpalkkain ja varsinkin kaikkien kuljetuskustannusten viimeaikaisen suuren kohoamisen johdosta on määräraha *lumenkuljetusta y. m. varten kaupungin taloista* ensi vuoden budjettiehdotukseen merkitty 9,000 markaksi nykyisten 7,000 markan sijasta. Vaikka viimeksi mainittu summa yleensä on osottautunut riittäväksi, lienee määrärahan korottaminen nykyään kuitenkin välttämätön.

1914 vuoden jälkipuoliskolla sekä vuonna 1915 ja kuluvana vuonna tähän asti on kaupungin rakennusten ja talojen korjauksessa ja kunnossapidossa Kaupunginvaltuuston vastamainittujen vuosien budjetinjärjestelyn yhteydessä lausuman kehotuksen mukaisesti noudatettu suurinta säästäväisyyttä ja budjettiehdotuksiin pantu sekä rakennuksissa toimitettu ainoastaan niiden kunnossapysymisen vaatimat työt. Kun sen ohessa kaikkien näitä töitä varten tarpeellisten rakennusaineiden yleisen hinnannousun nykyään käy arvioiminen lähes 100—250 %:ksi ennen sotaa vallinneista määristä, on tietenkin ollut tarpeellista tämänkin laatusissa töissä noudattaa sängen suurta säästäväisyyttä, jotta budjettiehdotusten laadinnassa niukoiksi määrätyt ja sittemmin budjetinkäsittelyssä yhäkin supistetut määrärahat riittäisivät, tarvitsematta mainittavia lisämäärärahoja hankkia. Yksin ajoin on sota-aikaisten olojen johdosta eräitä kaupungin rakennuksia käytetty voimaperäisemmin kuin milloinkaan ennen.

On sentähden luonnollista, että eräissä kaupungin rakennuksissa ja huoneistoissa nyttemmin on siisteyteen ja muuhun ulkoasuun nähden paljon toivomisen varaa, ja kun tällaista asiointilaa ei, varsinkin mitä sairaalarakennuksiin tulee, voi kauan jatkua rakennusten vihdoin kulumatta ja jossain määrin turmeltumatta, on 1917 vuoden budjettiehdotukseen nykyisestä kalliista ajasta huolimatta kuitenkin pantu eräitä töitä, joitten tosin käy katsominen välittömästi johtuvan siisteyden vaatimuksista, mutta jotka todellisuudessa ovat aivan välttämättömät rakennusten täydellisen turmeltumisen estämiseksi.

Rakennuksia, jotka vuonna 1917 kaipaavat perinpohjaisempaa tarkastusta ja korjausta, on nykyään tuntuvasti enemmän kuin ennen (Sipoon mielisairaalassa 26 rakennusta, Vallilassa ja Busholmassa tavaravajoja y. m.). Nämä seikat ynnä kaikkien rakennusaineiden nykyinen aivan luonnoton hinnannousu täysin perustelevat sen, että korjauskustannukset vuonna 1917 on laskettu tuntuvasti suuremmiksi kuluvan vuoden vastaavia määriä.

Yleinen hinnannousu kuitenkin jatkuu yhä kiivaampaa vauhtia, ja vaikka mahdollisimman laajassa mitassa käytetään yksinkertaisempia ja halvimpia tarveaineita, on luonnollista, että näidenkin hinta on ensi vuonna vain likimain laskettavissa. Vuodeksi 1917 laadittujen kustannusarvioiden täytyy sentähden samoinkuin täksikin vuodeksi tehtyjen katsoa osottavan vain ne likimääräiset summat, joiden puitteissa kunkin rakennuksen aivan välttämättömät korjaustyöt on teetettävä, sittenkun kukin eri työ kohdastaan on itse suorituslaisuudessa tutkittu.

Kun edelleen on kielletty menemästä pitkin maamme etelärannikkoa kulkevan sotilaalisen rajalinjan ulkopuolelle, on *Bengtsärin kasvatuslaitokseen kuuluvain rakennusten vuosikorjaukset* samoinkuin viime vuonnakin laskettu laitoksen johtajan, kapteeni K. Westlingin laatiman luettelon pohjalla. Puheena olevat työt, joista olisi kustannuksia kaikkiaan 5,400 markkaa, käsittävät pääasiallisesti ulkokattojen, syöksyrännien, ikkunain, tulisijain ja lattaiain korjaus-, maalaus- y. m. töitä rakennusten pysyttämiseksi kunnossa, eräitä vähäisiä verhoilu- ja maalaustöitä ynnä Östergårdin toisen makuusalin välttämättömän tiivistämisen, koska tuossa salissa ei viime talvena mitenkään saatu pysymään tarpeellista lämpöä. Eri rakennusten kesken jakautuu edellä mainittu summa seuraavasti: Södergård 910, Södergårdin keittiö-rakennus 840, Lillgård 300, Norrgård 290, Uppgård 60, Östergård 2,500, ent. sikala (nykyinen navetta) 25, pesutupa 40 sekä sauna 435 markkaa.

Palolaitoksen käytettävänä olevien rakennusten kunnossapidosta on vuonna 1917 laskettu olevan menoja 8,000 markkaa, sen sijaan että niitä tänä vuonna on laskettu olevan 6,550 markkaa ja vuonna 1915 oli 3,600 markkaa. Paitsi vuosittain tarpeellisia vesikattojen, syöksyputkien, tulisijain y. m. korjauksia sekä eräitten lattaiain maalauksia on toimitettava eräitä sisäpuolisia siistimistöitä, syystä että palomiestien luku on sota-aikana ollut entistään melko paljon suurempi ja huoneistot ovat sentähden entistä enemmän kuluneet. Korkeavuorenkadun 39:ssä, missä asuu naimisissa olevaa alipäällystää, sekä hiljattain rakennetulla Bölen paloasemalla on v. t. palomestari Lindh nimenomaan pyytänyt teetettäväksi erinäisiä siistimis-, maalaus- ja verhoilutöitä, jotka ovatkin joka tapauksessa välttämättömät, koska mainitut huoneistot ovat kaikkea muuta kuin siistissä kunnossa, niitä kun ei ole vuosikausiin korjattu. Edellä mainittu kustannusmäärä, 8,000 markkaa, jakautuu eri paloasemain ja Korkeavuorenkadun talon N:o 39 kesken seuraavasti: pohjoinen paloasema 900, eteläinen s:n 3,050, Kallion s:n 1,725, Hermannin s:n 300, Kampintorin s:n 300, Bölen s:n 800, Korkeavuorenkadun talo N:o 39 900 ja Töölön palovaja 25 markkaa.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 30 päivänä 1913 tekemän päätöksen mukaan on Rakennuskonttorin budjettiehdotukseen vastedes pantava tarpeelliset määrärahat sekä kunnan omaan että sen vuokraamain kansakoulutalojen vuotuista kunnossapittoa varten. Samoinkuin viime vuosien budjettiehdotuksessa on ensivuotisessakin määrärahat mainittua tarkoitusta varten.

Kun huomattavaa osaa *kaupungin omista kansakoulutaloista* nykyään käytetään uusiin, sota-ajasta johtuviin tarkoituksiin eikä niitä tässä yhteydessä siis nykyään käy asettaminen kansakoulurakennusten vertaisiksi eivätkä ne muutoin ole mainittavain korjausten tarpeessa, on kaupungin kansakoulutalojen kunnossapitokustannukset kalliista ajasta huolimatta voitu supistaa kaikkiaan 18,250 markkaan.

Vuokrattujen kansakouluhuoneistojen korjauksiin on laskettu tarvittavan 1,880 markkaa.

Edellä mainitulla 18,250 markan kustannusmäärällä teetettävät työt käsittävät pääasiassa vesikattojen, jalka- ja syöksyrännien, ulko- ja sisäovien, ikkunain, käymäläin, tulisijain ja linoleumimattojen korjausta ynnä lattiain maalausta ja vahausta sekä keskuslämpöjohtojen y. m. kunnossapitoa. Eri töiden osalle jakautuvat kustannukset seuraavasti: Annankatu N:o 30 500 markkaa, Ratakatu N:o 8 2,100 markkaa, Kallion 4 Linja N:o 11 425 markkaa, Kallion 4 Linja N:ot 13—15 2,050 markkaa, Eläintarhankatu 1,500 markkaa, Tehtaankatu N:o 15—17 2,225 markkaa, Fjälldal 300 markkaa, Kasarminkatu N:o 21 400 markkaa, Lapinlahdenkatu N:o 6 300 markkaa, Mariankatu N:o 22 650 markkaa, Toukola 2,025 markkaa, Nikolainkatu N:o 18 500 markkaa, Porthankatu N:o 8 1,300 markkaa, Punavuorenkatu N:o 10 450 markkaa, Töölönkatu N:o 41—43 1,900 markkaa, Vallila 500 markkaa, istutukset 500 markkaa, sekalaista 625 markkaa.

Hietaniemen- ja Kristiinankadun varrella olevain kunnan työväenasuntojen ulko- ja sisäpuolisista korjauksista on laskettu olevan kustannuksia kaikkiaan 11,700 markkaa. Ensinmainitun rakennusryhmän osalle tulee tästä summasta 4,700 markkaa, jolla summalla toimitettaisiin tarpeen mukaan kaikkien tähän rakennusryhmään kuuluvain rakennusten vesikattojen tarkastus ja maalaus, tulisijain korjaus y. m. s. Jälkimmäisessä rakennusryhmässä on tarpeellista tarkastaa ja korjata tulisijoja, ulko-ovia y. m. sekä maalata koko rakennusryhmä ulkoa. Viimeksi mainittu työ, josta nykyään on laskettu olevan kustannuksia noin 6,200 markkaa, on jo aikaisemmin monasti ollut puheena, mutta kahtena viime vuonna se on jätetty toistaiseksi, kun on haluttu vähentää korjauskuluja. Kun laudoitus kuitenkin nyttemmin tuskin enää voi yhtä vuotta kestää säiden vaikutuksia, ellei sitä maalata, on tätä työtä kallista kustannuksista huolimatta pidetty sen laatuksena, että se olisi välttämättä pantava budjetti-ehdotukseen.

Forsbyn työ- ja kunnalliskodin kaikkiaan 21 rakennuksen korjauksesta ja kunnossapidosta on ensi vuonna laskettu olevan kustannuksia 10,450 markkaa. Tämän laajan laitoksen korjauksiin on viime vuosina myönnetty ainoastaan 3,600 ja 8,600 markkaa, jotka summat nykyisen kalliin ajan vallitessa eivät riitä tarkoitukseen, vaikka noudatetaankin suurinta säästäväisyyttä. Rakennuksissa olisi toimitettava vesikattojen, riippu- ja syöksyrännien, ulko-ovien, eräiden ulko- ja sisäikkunain, kaikkien tulisijain, höyrykattilalaitoksen ja erinäisten konelaitosten tarkastus ja korjaus, lisäksi jonkin verran sisäpuolisia korjauksia ja maalauksia sekä laitettava sementtiammeet sikalaan, jossa myös olisi toimitettava tervausta ja vernissausta. Paitsi näitä yksinomaan rakennusten kunnossapitoa tarkoittavia töitä on kaupungin vaivahoidon toimitusjohtajan B. Breitholtzin sekä työ- ja kunnalliskodin johtajan, luutnantti T. Bergströmin kanssa neuvoteltua päätetty ehdottaa rakennettavaksi vähäinen erillinen mukavuuslaitos sekä tallin viereisen tunkion läheisyyteen pieni kahden henkilön käymälä. Eri rakennusten kesken jakautuvat kustannukset seuraavasti: asuntopaviljonki A 280, asuntopaviljonki B 280, asuntopaviljonki C 220, talusrakennus D 1,950, pesulaitos E 1,150, työlaitos F 910, hallintorakennus H 220, Kirkko K 50, portinvartijan asunto L 40, sikala M 950, sauna N 1,180, kattilahuone P 2,500, paja R 60, käymälä S 30, talli U 480, navetta V 40, makasiini Z 10 ja ruumishuone Ö 100 markkaa.

Kaivopuistossa sijaitsevan vanhan jääkellarin katto ja puuseinät ovat vuosien kuluessa niin lahonneet, että katto jo pari vuotta takaperin oli sortumaisillaan. Rahatoimikamarin kanslian määräyksestä korjattiin puuosat silloin ainoastaan väliaikaisesti. Nytemmin ovat puuosat kuitenkin niin perin lahot, että on välttämätöntä ne purkaa ja kokonaan rakentaa uudestaan, jos mieli rakennusta vastedes käyttää. Tästä työstä on laskettu olevan kustannuksia 3,500 markkaa.

Sota-aikaiset tavattomat olot ovat erittäin suuressa määrässä lisänneet liikennettä niissä säännöllistenkin olojen vallitessa ahtaissa ja epätarkoituksenmukaisissa huoneistoissa, joihin poliisilaitoksen eri osastot ovat sijoitettuina. Huoneistot ovat tämän johdosta tavattomasti kuluneet, ja näin on varsinkin laita Aleksanterinkadun varrella sijaitsevien huoneistojen, minkätähden näissä on paitsi vuotuisia vesikattojen, syöksyputkien, ikkunaliistain, tulisijain y. m. korjauksia toimitettava eräitä verhoilu- ja maalaustöitäkin. Nykyisten korkeiden työ- ja tarveainehintain johdosta nousevat viimeksi mainittujen töiden kustannukset melko suureen määrään, vaikka töitä on verraten vähän. *Poliisilaitoksen tarpeisiin luovutettujen rakennusten ja huoneistojen* korjauksesta on ensi vuonna laskettu olevan kustannuksia kaikkiaan 11,350 markkaa, joka summa jakautuu seuraavasti: Aleksanterinkadun 22—24 4,100, Aleksanterinkadun 26 1,225, Ratakadun 10 775, Pengerkadun 5 2,375, Bölen poliisiasema 175, Vanhankaupungin s:n 225, Eerikinkadun s:n 625, Hermannin s:n 100, Töölön s:n 650 ja poliisin hevostalli 1,100 markkaa.

Kaupungin *raatihuone* on jo vuosikausia ollut aivan liian ahdas ja epätarkoituksenmukainen, minkätähden kuluminen siinä aina on ollut erittäin suuri. Sodan aikaansaamat tavattomat olot ovat lisänneet liikennettä tässäkin rakennuksessa miltei sietämättömään määrään, minkätähden eräät sikäläiset huoneistot nykyään ovat välttämättä siistimisen tarpeessa. Paitsi näitä töitä on talossa toimitettava tavanmukaisia kattojen, syöksyputkien, ikkunaliistojen, lattiatin, tulisijain, ovien y. m. korjauksia. Näistä töistä on laskettu olevan kustannuksia 4,950 markkaa.

Fredrikserin viereiseen *kulkutautisairaalaan* kuuluvat 13 eri rakennusta ovat lähes kolme vuotta olleet käytännössä ja ovat edelleen hyvässä ja siistissä kunnossa. Kuitenkin kaipaavat ne samoinkuin sairaalarakennukset ylipäättään vuotuista tarkastusta ja hoitoa, etusijassa vesikattojen, jalka- ja syöksyputkien, ikkunain, ovien, lattiatin ja lattianpäällystysten y. m. tarkastusta ja vähäisiä korjauksia. Rakennusryhmän laajoissa höyrykattila- ja konelaitteissa niinkään on vuosittain tarpeen vähäisiä korjauksia. Sen johdosta että laitosta on täytyntä ruveta lämmittämään haloilla, ovat laitoksen alueella olevat tiet, kun niillä on täytyntä kuljettaa raskaita halkokuormia, nytemmin pilalla ja kaipaavat korjausta. Kaikkiin näihin töihin on laskettu tarvittavan 7,700 markkaa, joka summa jakautuu eri rakennusten kesken seuraavasti: I hallintorakennus 500, II talousrakennus 750, III pesu- ja kattilahuone 3,525, IV tarkastuspaviljonki 175, V tulirokkopaviljonki 380, VI varapaviljonki 375, VII tuhkarokkopaviljonki 350, VIII kurkkumätäpaviljonki 350, IX monipuolisten tautien paviljonki 220, X renginasunto, talli y. m. 75, XI isorokkopaviljonki 300, XII ruumis- ja ruumiinavaushuone 70, XIII lääkärinasunto 130 ja tiet 500 markkaa.

Rakennusten IV ja VI porrashuoneiden erottamiseksi koridooreista oli kuluvan vuoden

budjettiehdotukseen pantu noin 800 markkaa, mutta kun sairaalaryhmän korjauksiin ehdotettua summaa sittemmin budjetinkäsittelyssä supistettiin eikä vastamainittu työ ollut tarpeellinen rakennusten kunnossapidon kannalta sekä Kaupunginvaltuusto lisäksi oli kehottanut noudattamaan mahdollisimman tarkkaa säästäväisyyttä, ei näitä töitä ole kuluvana vuonna teetetty. Viimeksi toimitetussa katselmuksessa tri Björkstén edelleen vaati vastamainittujen töiden teettämistä, mutta käsitellessään kaupungin sairaalalaitosten korjausehdotuksia havaitsi Hallitus kustannusten nousevan liian suuriksi, jos kaikki vaaditut työt teetettäisiin, minkätähden näitä oli välttämättä supistettava. Niiden töiden joukossa, jotka katsottiin käyvän ilman muuta poistaminen ehdotuksesta, oli tässä mainittu rakennusten IV ja VI koridoorien ja porrashuoneiden erottaminen toisistaan.

Eräissä *Greijuksen sairaalan* rakennuksissa on, paitsi vuosittain tarpeellisia vesikattojen, tulisijain ja lattaiin korjauksia, katsottu välttämättä olevan teetettävä eräitä vähäisiä sisäpuolisia maalaus- ja verhoilutöitä. Niinpä on keittiö perinpohjaisen siistimisen tarpeessa. Sama on laita parin sen viereisen huoneen.

Pienemmässä asuinrakennuksessa on niinkään ehdotettu toimitettavaksi erinäisiä vähäisiä kattojen, tulisijain y. m. korjauksia, jota paitsi sairaalaan ehdottomasti olisi laitettava laskujohdolla varustettu vaatimaton likakaivo. Sairaalaan kuuluva kaivo pumppuineen ja vesisäiliöineen kaipaa puhdistusta ja korjausta, jota paitsi säiliö on kaavittava ja maalattava. Kaikista näistä töistä on laskettu olevan kustannuksia 2,300 markkaa.

Hesperian sairaalasta, jota nykyään käytetään ylimääräisenä tuberkulosisairaalaana, on laskettu vuonna 1917 olevan korjauskustannuksia 4,100 markkaa. Sairaalan rakennuksessa olisi paitsi tavanmukaisia katon ja tulisijain korjauksia teetettävä erinäisiä siistimis- y. m. tuollaisia vähäisiä töitä sekä uudestaan muurattava rakennuksen ensimmäisen kerroksen koillisnurkka, joka on pahoin laskeutunut ja halkeillut, niin että siinä oleva huone ajan mittaan käy mahdottomaksi asua.

Terveydellisistä syistä tarpeellisia korjaus-, maalaus-, verhoilu- ja matonpaikkailutöitä sekä klosettien ja kylpyhuoneiden siistimistä varten on *Humaliston tuberkulosisairaalan* osalle merkitty 1,400 markkaa.

N. s. koleraparakkeja ei ole kuluvana vuonna mainittavasti käytetty. Ainoastaan yhtä rakennusta on käytetty desinfioimismajalana. Nykyisissä tavattomissa oloissa voidaan niitä kuitenkin tarvita milloin tahansa, minkätähden on pidetty tarpeellisena edelleen korjata niitä. Ehdotetut työt käsittävät, paitsi kaikkien tulisijain vuosikorjausta, kattokourujen, ikkunain, ovien, ulkoportaiden y. m. korjauksia, joista kaikista on laskettu olevan kustannuksia 2,740 markkaa. Eri rakennusten kesken jakautuvat kustannukset seuraavasti: kivipaviljonki 900, pohjoinen puuparakki 500, eteläinen puuparakki 400, kattilahuone 100, tarkastuspaviljonki 620 ja erinäiset rakennukset 220 markkaa.

Marian sairaalaan kuuluvista rakennuksista on toimitettujen katselmusten pohjalla ja sairaalan edustajain kanssa neuvoteltua laskettu vuonna 1917 olevan korjauskustannuksia 21,400 markkaa. Tämä summa jakautuu eri rakennusten kesken seuraavasti: kirurginen osasto 1,600, hallintorakennus 825, sisätautien osasto 6,400, punainen kivipaviljonki 1,575, tuberkulosipaviljonki 1,200, oppilaskoulu 130, talousrakennus 6,150, ruumiinavauspaviljonki

100, talli ja vaunuvaaja 50, desinfioimishuone 160, ent. kulkutautipaviljongit N:ot 1 ja 7 300, s:n N:ot 2 ja 6 950, s:n N:ot 3 ja 5 300, tarkastuspaviljonki 340, majala 320 sekä portit ja aita 1,000 markkaa.

Kirurgisella osastolla ehdotetut työt käsittävät, paitsi ulkokattojen ja kourujen tarkastusta, etusijassa vähäisiä sisäpuolisia maalaustöitä, jommoisia tämän laatusissa rakennuksissa on tarpeen vuosittain. Sen lisäksi on tri Sandelinin pyynnöstä leikkaussalin sementtimosaikkilattian tahkomista varten merkitty 95 markkaa. Muutama vuosi takaperin hankitusta uudesta suuresta sterilisaattorista lähtevä poistoputki kulkee suoraan läpi seinän, ja putkesta virtaava höyry on aivan pilaamaisillaan ulkoseinät. Tämän estämiseksi on laitettava uusi poistoputki rakennuksen sisäpuolelle, johon tarkoitukseen on varattu 450 markkaa. Jo kuluvan vuoden budjettiehdotusta laadittaessa oli allekirjoittanut ehdottanut moniaita hallintorakennuksen huoneita korjattavaksi (seinät verhottavaksi ja katot maalattavaksi), mutta sittemmin budjettia käsitellessään ei kaupungin yleisten töiden Hallitus hyväksynyt näitä töitä. Nytemmin ovat eräät asuin- ja hallintohuoneistot, niinkuin laboratorio ja kansliahuone, niin epäsiistissä kunnossa, että niiden siistiminen on hyvin perusteltu, minkätähden näitä töitä varten onkin pantu määräraha. Muut tässä rakennuksessa teetettäviksi ehdotetut korjaukset käsittävät ainoastaan ulkokaton, tulisijain, W. C:n y. m. tarkastuksia.

Sisätautien osastolla ehdotettujen korjausten kustannusten kohoaminen niin verraten suureen määrään kuin 6,400 markkaan johtuu etusijassa siitä, että lämmin vesi on syönyt rakennuksessa olevan säiliönsä, niin että siihen on usein syntynyt vuotoja, ja säiliötä tutkittaessa on se havaittu niin perin syöpyneeksi, että uusi säiliö täytyy hankkia. Kun kone- ja putkitöiden kustannukset nykyään ovat monta sataa prosenttia kalliimmat entistään, on yksistään tähän työhön laskettu menevän 3,354 markkaa. Muut tässä rakennuksessa tarpeelliset työt käsittävät pääasiallisimmin erinäisten ullakolla sijaitsevain, lämpöjohtolaitokseen kuuluvain putkijohtojen eristämistä, vähäisiä maalaustöitä, eräiden hoitajatarhuoneiden sisäisiä korjauksia (nämä huoneet ehdotettiin jo viime vuonna siistittäviksi, mutta budjetinkäsittelyssä ehdotus hyljättiin), tavanmukaista katon tarkastusta y. m. vähäisiä korjaustöitä.

N. s. punaisessa kivipaviljongissa olevaa, toiseen kerrokseen vievää isoa porrashuonetta ei ole moneen vuoteen maalattu. Se on nykyään varsin huonossa kunnossa, minkätähden se on ehdotettu kokonaan uudesti maalattavaksi. Muutoin on tässä rakennuksessa ehdotettu toimitettavaksi ainoastaan vähäisiä W. C:n, kylpyhuoneiden y. m. s. korjauksia.

Punaisen kivipaviljongin lämpöjohtoputket ovat jo usean vuoden olleet erittäin huonossa kunnossa. Allekirjoittaneen laatimassa budjettiehdotuksessa on niitä jo kaksi, ellei kolmekin kertaa ehdotettu kokonaan uudistettaviksi. Silloisten taloudellisten olojen johdosta ja kun on haluttu supistaa korjauskustannukset mahdollisimman vähiin, on tämä työ joka kerta poistettu budjettiehdotuksesta. Mainitut putkijohdot ovat kuitenkin nyttemmin niin ruosteen syömät ja alituisen paikkauksen tarpeessa, että on tarjona vaara, että rakennus täytyy kovemman pakkasen tultua jättää kylmille. On sentähden pidetty aivan välttämättömänä tuollaisten töiden nykyisiin luonnottomiin kustannuksiin katsomatta (nykyään noin 12,300 markkaa, aikaisemmin noin 6,000 markkaa) panna budjettiehdotukseen ensiksi mainittu summa puheenalaista työtä varten.

Tuberkulosipaviljongin korjaukset käsittävät, paitsi vuosittain uusiintuvaa vesikaton, kourujen, tulisijain ja lattian tarkastusta, ainoastaan vähäisiä, rakennuksen tarkoituksen ja terveydellisten näkökohtain vaatimia siistimis- ja maalaustöitä. Niinkuin isommissa sairaalaryhmissä tavallisesti on laita, nousee *talousrakennuksenkin* kustannusarvio huomattavan suureen määrään. Tässä rakennuksessa teetettäväksi ehdotetut työt ovat kuitenkin sen laatuista, että niitä tuskin käy jättäminen toistaiseksi. Runsaimpia kunnossapitokustannuksia aiheuttavat niinkuin tavallista höyrykattilalaitos ynnä erinäiset muut konelaitteet, jota paitsi toisen kattilan muuri nyttemmin on aivan pilalla, niin että se täytyy purkaa ja muurata uudestaan. Muut ehdotetut työt käsittävät erinäisiä aivan välttämättömiä lattianmaalauksia sekä keittiöosastolla toimitettavia siistimisiä ynnä kaikkien tulisijain, vesikaton, ulko-ovien y. m. tavanmukaisen tarkastuksen ja korjauksen. Muissa sairaalaryhmään kuuluvissa rakennuksissa on ainoastaan ehdotettu toimitettavaksi vuotuinen tavanmukainen ulkokaton, ovien ja portaiden, tulisijain y. m. tarkastus, minkä lisäksi nykyään lastensairaalaksi käytetyssä entisessä kulkutautipaviljongissa 3—5 on ehdotettu eräät lattiat maalattaviksi. Ruoholahdessa sijaitsevan, sairaalaan kuuluvan halkovajan asfalttikatto kaippaa ehdottomasti tervausta, jota paitsi eräitä portteja ja aitoja on hiukan korjattava, minkätähden näitä töitä varten on merkitty edellä mainitut 1,000 markkaa.

Nickbyn mielisairaalan korjauksesta ja kunnossapidosta on laskettu olevan kustannuksia 21,000 markkaa. Tämä summa on verraten suuri niin uudesta laitoksesta, mutta siitä menee noin 9,000 markkaa vesikattojen, syösyränien y. m. maalaukseen ja kunnossapitoon. Vesikatot on tehty punaiseksi maalatusta levystä ja niiden kunnossapito vaatii sentähden vatedeskin suuria kustannuksia. Kävelypihoja ympäröivä aita olisi ensi vuonna maalattava, mutta kustannusten vähentämiseksi ehdotetaan se ainoastaan vernissattavaksi, josta työstä olisi kustannuksia noin 1,000 markkaa. Eri rakennuksista tulee tietenkin konehnoneen osalle suurin kustannusmäärä eli 3,175 markkaa, josta summasta käytetään uuden arinan hankkimiseen 1,000 markkaa ja höyrykattilain tulisijain uudestimuuraukseen 800 markkaa. Järjestyksessä seuraavat sitten keittiörakennus ja sikala, joiden kumpaisenkin korjauksesta on kustannuksia 2,200 markkaa. Sikalan samoin kuin tallinkin välikatto on eristettävä, josta työstä on laskettu olevan kustannuksia 1,000 markkaa. Muissa rakennuksissa on toimitettava tulisijain y. m. vähäisiä korjaustöitä sekä erinäisiä maalaus- ja siistimistöitä seuraavaa jakoa noudattaen: epäluotettavain miesten osasto 1,725, levottomain miesten osasto 1,800, työtätekevään miesten osasto 1,300, miesten avonainen huvila 290, epäluotettavain naisten osasto 530, levottomain naisten osasto 350, työtätekevään naisten osasto 770, naisten avonainen huvila 320, ruumis-huone 20, hallintorakennus 1,420, keittiörakennus 2,200, leipomo ja sauna 1,375, jääkellari 280, konehuone 3,175, työpajarakennus 520, puutarhurinasunto 275, talli ja vaunuvaja 950, sikala 2,200, portinvartijantupa 350, lääkärin asunto 620, pumppuhuone 320 ja septictank 210 markkaa.

Oulunkylän kesäpäiväparantolan katon paikkauksia y. m. vähäisiä korjauksia varten on merkitty 760 markkaa.

Kivelän sairaalaan kuuluvat rakennukset ovat jo vuosikautia olleet ahkerassa käytännössä ja niiden kuluminen on sentähden osittain sangen suuri. Näin on varsinkin laita

mielisairaiden hoitoon käytetyissä rakennuksissa, joissa viime vuosina on toimitettu vain sangen vähäisiä sisäpuolisia maalaus- ja siistimistöitä. Jo tämä asianlaita perustelee sen, että tämän sairaalan rakennusten vuosikorjauksiin on laskettu ensi vuonna tarvittavan 26,300 markkaa eli jonkin verran enemmän kuin lähinnä edellisinä vuosina. Kun tässä sairaalassa ei ole uudenaikaisia keskuslämmitys-, höyrykeittiö- eikä muita mainittavia konelaitoksia, menee edellä mainittu summa osin kattojen, syöksyputkien, ulkoportaiden, ikkunain, ovien tulisijain y. m. vuosikorjauksiin, osin kustannusarviossa tarkemmin mainittuihin sisäpuolisiin maalaus- ja siistimistöihin, joiden teettämistä rakennusten tarkoitukseen nähden ei ole katsottu enää käyvän lykkääminen toistaiseksi. Paitsi tämänlaatuisia töitä on ylläkäärin, professori E. Ehrnroothin pyynnöstä ehdotukseen m. m. pantu laitoksen erittäin matalan, ahtaan ja epätarkoituksenmukaisen keittiön tuulluutuslaitteiden korjaus, parin uuden pesutelineen sijoittaminen sairaalarakennukseen sekä eräiden kylmäin ja vetoisten huoneiden korjaus ja tiivistäminen, ollen tässä mainittava, että varsinkin entistä kirkkosalia valitetaan sietämättömän kylmäksi ja vetoiseksi. Eräät tiet, varsinkin talousrakennuksen eteläpuolinen, ovat kuoppaiset ja likaiset, minkätähden niiden viertopäällistyksen uudistamista varten on merkitty 700 markkaa.

Kokonaiskustannukset, 26,300 markkaa, jakautuvat eri rakennusten kesken seuraavasti: I iso mielisairaala 5,600, II sairaalarakennus 2,475, III talousrakennus 3,350, IV ent. kirkkorakennus 2,550, V Mattila 600, VI asuinpaviljonki 1,700, VIII ent. lastenkoti 950, IX pesutupa 1,250, X tuberkulosipaviljonki N:o 3 640, XI s:n N:o 1 460, XII s:n N:o 2 1,900, XIV ent. työlaite 1,600, XVIII tallirakennus 475, XX uimahuone 250, portit ja aita 600 sekä sekalaiset korjaukset 1,900 markkaa.

Eläintarhassa olevan kaupunginpuutarhan rakeunukset kaipaavat, niinkuin kasvihuone-rakennukset yleensä, vuosittain varsin tuntuvia korjauksia. Niinpä on lasi- y. m. katot, tulisijat j. m. s. tarkastettava, lahonneiden puuosain sijaan pantava uudet sekä niin talvipuutarhassa kuin kasvihuoneissakin puu- ja rautaosat maalattava. Kaupunginpuutarhurin pyynnöstä on sitä paitsi eräät asuinhuoneet ehdotettu verhoiltavaksi ja maalattavaksi sekä pari vanhan oppilasasunnon lattiaa uudistettavaksi, koska niskukset näyttävät lahonneen ja välitöyde vahingoittuneen. Kaikista näistä töistä on laskettu olevan kustannuksia 3,450 markkaa.

Kaupunginvaltuuston syyskuun 26 päivänä 1916 tekemän päätöksen mukaisesti on *ent. seurahuoneen höyrykattilalaitoksen uusia putkia ja vanhain putkien korjausta varten* merkitty 16,500 markkaa.

Sodan puhkeamisesta lähtien on suurta osaa *tulli- ja satamatarkoituksia* varten olevia rakennuksia joko kokonaan tai enimmältä osalta käytetty sotilaallisiin tarkoituksiin. Kunta ei kuitenkaan voi jättää eräitä näitä rakennuksia kunnossa pitämättä. Niinpä ovat esimerkiksi tulli- ja pakkahuoneen sekä eteläisellä laiturisiivellä ja Länsirannassa olevain tavaravajain levykatot satamassa olevista lukuisista laivoista lähtevän kivihiilisavun vaikutuksesta pahoin tarveltyneet, minkätähden ne on maalattava. Näissä rakennuksissa toimitettavista korjauksista olisi kustannuksia arviolta 11,100 markkaa, joka summa jakautuu eri rakennusten kesken seuraavasti: Katajanokan tulli- ja pakkahuone 4,900, saman postiosasto 200, Keittohuoneenrannan sekä pohjoisen ja eteläisen laiturisiiven tavaravajat 1,400, Makasiininrannan s:n

3,200, tarkastuspaviljonki 500, odotuspaviljonki 400, satamavartijain kojut 320, Sörnäsän satamakonttori 80 ja Katajanokalla oleva satamaradan asemahuoneisto 100 markkaa.

Paitsi vuosittain tarpeellisia kattojen korjauksia ja maalauksia, kahden sähköllä käyvän tavarahissin, linoleumimattojen, toimitushuoneiden lattiat y. m. tarkastuksia on Katajanokan tulli- ja pakkahuoneessa noin 200 markalla kustannettava erään tullikamarihuoneistossa olevan huoneen maalaus, tätä huonetta kun ei ole korjattu siitä lähtien kun rakennus tehtiin. Jo useana vuonna on konttorin budjettiehdotusta laadittaessa ollut puhetta, että tämän rakennuksen lämpöjohtoputket olisi kokonaan uudistettava, syystä että ne ovat pahoin ruostuneet, niin että niihin usein on syntynyt vuotoja. Kun kuitenkin kaikkien lämpöjohtolaan kuuluvain tarveaineiden hinnat nykään ja luultavasti ensi vuonnakin ovat tavattoman korkeat, on tämän työn toistaiseksi katsottu käyvän liian kalliiksi. Sen sijaan on mainitussa lämpöjohtossa ensi vuonna ehkä ilmaantuvain puutteellisuuksien korjauksiin varattu 1,200 markkaa. Kun kaupunki ei ole pariin vuoteen käyttänyt Katajanokan tavaravajojä eivätkä niiden katot kaipaa erityistä kunnossapitoa sekä sitä paitsi pääsy mainittuihin tavaravajoihin on kielletty, ei niiden kunnossapitoa varten tarvitse merkitä määrärahaa budjettiehdotukseen.

Warranttiyhtiön talossa Katajanokalla olevan *tullipostiosaston* vähäisiä korjaus- ja siistimistöitä varten on merkitty 200 markkaa.

Poimuutetusta galvanoidusta levystä tehdyt *eteläisen laituriäiven tavaravajain katot* ovat pahoin ruostuneet, minkätähden kumpaisenkin vajan katon maalaamiseksi grafiittivärillä on merkitty 405 markkaa. Muut kustannukset johtuvat ainoastaan riippukourujen vuotuis-korjauksesta ynnä erinäisistä muista pienenalaisista korjaustöistä.

Länsirannan tavaravajain vuosikustannusten määrästä, 3,200 markasta, tulee vesikattojen, syöksyputkien y. m. ulkopuolisten töiden osalle noin 1,600 markkaa, josta summasta suurin osa eli 1,200 markkaa on ehdotettu käytettäväksi väliseinän ruostuneen levy-päälystyksen sekä koko katon kyntteiden maalaukseen. Mut kustannukset johtuvat kahden sähköllä käyvän tavarahissin, erinäisten lattiat ja tullihaaraosaston keskuslämpöjohton, vaakain, ovien y. m. korjauksesta ja tarkistuksesta.

Muissa tulli- ja satamatarkoituksiin luovutetuissa rakennuksissa ehdotetut korjaukset aiheuttavat, niinkuin edellä olevasta näkyy, ainoastaan vähäisiä kustannuksia ja käsittävät pääasiassa ainoastaan erinäisiä tulisijain, vesikatton ja lattiat korjauksia sekä siistimiis- ja maalaus- y. m. töitä.

Erinäiset *Oulunkylän lastenkodin käytettävänä olevat rakennukset* on tarkoituksensa vuoksi pidettävä kutakuinkin laitoksen vaatimuksia vastaavassa kunnossa. Tämän johdosta on kuvernööri Gordien kanssa neuvoteltua näiden rakennusten budjettiehdotukseen vuotuisen kattojen, tulisijain ja lattiat korjauksen lisäksi merkitty eräitä vähäisiä sisäpuolisia maalauksia verhoilutöitä. Kaikkiaan olisi näistä töistä kustannuksia 4,935 markkaa, joka summa jakautuu seuraavasti: asuinrakennus N:o 3 2,220 markkaa, s:n N:o 4 1,000 markkaa, varastokellari N:o 6 125 markkaa, pesutupa ja sauna N:o 7 250 markkaa, asuinrakennus N:o 9 1,000 markkaa ja sikala N:o 27 340 markkaa.

Vuosien 1915 ja 1916 kuluessa on Rakennuskonttori kaupunginviranomaisten määräksestä rakennuttanut erinäisiä isonlaisia puumakasiineja, niistä 3 Busholmaan ja yhden

Etelä Rautatiekadun varrelle. Vuonna 1916 Busholmaan rakennetut makasiinit II ja III on ensi vuonna välttämättä tervattava ja kaikkien kolmen makasiinin seinät olisi samalla ulkopuolelta maalattava. Kaikkia näitä töitä ynnä Etelä Rautatiekadun varrella sijaitsevan, valmiiksi maalatun makasiinin kunnossapitoa varten on merkitty yhteensä 6,750 markkaa.

Edelleen jatkuvan sodan kuluessa on eräitä ennestään olevia rakennuksia luovutettu sotilasviranomaisten käytettäväksi ja moniaita uusia rakennuksia samaa tarkoitusta varten teetetty, joten näitä viimeksi mainittujakin täytyy pitää kunnan omina. Sekä noiden aikaisempain että viimeksi teetettyjen rakennusten vuosikorjauksia varten on budjettiehdotukseen pantu kaikkiaan 6,525 markkaa, jaettuna seuraavasti: vanha kaasutehdas 1,725 markkaa, Suvilahden kasarmi 1,800 markkaa, Aleksanterinkadun varrella oleva ent. tulli- ja pakka-huone 600 markkaa, Hietaniementien viereinen ent. heinälato 2,500 markkaa, Nordenskiöldkadun tavaravaja 750 markkaa, Hietakannaksen väliaikainen talli 1,300 markkaa ja Fredriksperinkadun talli 100 markkaa.

Kaupunginvaltuuston toukokuun 2 päivänä 1916 tekemän päätöksen mukaan on kaksi Vuorimieskadun talon N:o 9 puurakennusta purettava ja poistettava. Kun nämä rakennukset varmaankin saadaan myydyiksi sillä ehdolla että ostaja määräajan kuluessa poistaa ne, on perustuksen ja kivijalan tasoitusta ja poistamista varten merkitty ainoastaan 2,000 markkaa.

Muiden kaupungille kuuluvain rakennusten ja talojen *erinäisistä korjauksista* on ensi vuonna laskettu olevan kustannuksia 53,400 markkaa, sen sijaan että niitä kuluvana vuonna laskettiin olevan 45,000 markkaa ja niitä on tileissä Smk 39,567:36 vuodelta 1915, Smk 50,216:09 vuodelta 1914, Smk 51,609:07 vuodelta 1913 sekä Smk 50,624:52 vuodelta 1912. Mainittuun 53,400 markan summaan on muun muassa luettu Rikhardinkadun kirjastotalon korjauskuluja 2,900 markkaa, kauppahallien korjauskuluja 8,130 markkaa, uima-huoneiden 9,780 markkaa, ent. seurahuoneen (Rahatoimikamarin lausuman toivomuksen johdosta m. m. pihanpuoleisten julkisivujen ulkopuolinen korjaus ja maalaus) 4,375 markkaa, kaupungin omistamain talojen (Puutarhakatu 4, Aleksanterinkatu 26, Myllytie 5, Mariankatu 22) 5,075 markkaa, vuokrahuoneistojen (m. m. etusijassa lihantarkastusaseman) 3,440 markkaa sekä yleisten käymäläin 3,300 markkaa. Edellä mainitut työt tarkoittavat pääasiassa vesikatkojen tervausta, syöksyputkien, ulkoseinäin, tulisijain, lattiain, ikkunain ja ovien y. m. tarpeellista kunnossapitoa. Lopuksi on samoin kuin edellistenkin vuosien budjettiehdotuksiin „Sekalaista“ nimikkeen kohdalle merkitty 4,380 markkaa erinäisten vuoden varrella ilmaantuvain välttämättömäin korjausten kustantamiseksi.

Uutistytöt.

Kaupunginvaltuuston syyskuun 12 päivänä 1916 tekemän päätöksen mukaan on 12 rakennusta käsittävän *työväenasuntoryhmän teettämiseksi Vallilan kortteliin N:o 558* merkitty 567,500 markkaa.

Kesäkuun 6 päivänä 1916 päätti Valtuusto muun muassa *uuden virutushuoneen* heti teetetäväksi Bölen esikaupunkiin Maistraatinkadun varrelle 10,000 markan kustannuksilla,

jotka oli pantava ensi vuoden menosääntöön. Tämän johdosta on ehdotukseen pantu 10,000 markkaa.

Samana päivänä tehdyn päätöksen mukaan oli sotaväen käytettäväksi tarkoitusta varten osotetulle paikalle *Vallilaan* heti rakennettava iso tavarasuoja arviolta noin 70,000 markan kustannuksilla ja työtä mahdollisimman mukaan joudutettava sekä kustannukset sitten pantava 1917 vuoden budjettiehdotukseen. Työ suoritettiin 16 päivässä ja kustannuksia oli lähes 50,000 markkaa, joka summa sentähden on pantu budjettiehdotukseen.

Samassa tilaisuudessa Kaupunginvaltuusto edelleen päätti *erinäisiä Nickbyn mielisairaalan muutos- ja täydennystöitä varten* osottaa 26,750 markkaa sekä panna menon maksettavaksi ensi vuoden menosäännöstä, johon se onkin merkitty.

Kokouksessaan elokuun 1 päivänä 1916 päätti Valtuusto vuonna 1915 rakennetun tavaravajan lisäksi *Busholmaan* viivyttelämättä rakennettavaksi uuden noin 1,600 m²:n laajuisen tavaravajan noin 40,000 markan kustannuksilla, jotka niinkään oli pantava ensi vuoden budjettiehdotukseen. Vaja rakennettiin viipymättä, ja siitä oli kustannuksia tasaluvuin 42,000 markkaa, joka summa on pantu budjettiehdotukseen.

Syyskuun 12 päivänä 1916 päätti Kaupunginvaltuusto *vieläkin yhden tuollaisen tavaravajan* viivyttelämättä rakennettavaksi sekä kustannukset merkittäväksi ensi vuoden budjettiin. Vaja on nyttemmin valmis, mutta tilejä ei vielä ole päätetty. Viime aikoina kohonneiden työ- ja tarveainekustannusten johdosta nousevat menot 45,000 markan vaiheille, minkätähden tämä summa on merkitty konttorin budjettiehdotukseen.

Kesäkuun 6 päivänä 1916 päätti Valtuusto niinkään, että Nimrodkadun uuden kansakoulutalon rakennustöitä oli kiirehdittävä, sekä valtuutti Rakennuskonttorin tähän tarkoitukseen käyttämään varoja yli sen 100,000 markan määrän, mikä tätä tarkoitusta varten oli merkitty kuluvan vuoden menosääntöön. Mainitun rakennusyrityksen loppuun saattamiseksi on sentähden budjettiehdotukseen merkitty Valtuuston sitä varten osottaman määrärahan loppuosa, 258,000 markkaa. Edelleen jatkuvan sekä tarveaine- että työhintain nousun johdosta tämä määräraha kuitenkin osottautunee riittämättömäksi.

Kun työt kaupungin omissa työpajoissa ja liike *kaupungin ainespihassa* on viime aikoina tuntuvasti lisääntynyt, on sikäläinen konttorirakennus osottautunut osin liian pieneksi ja osin sopimattomasti sijaitseväksi ainespihan ajoporttiin ja liikenteeseen nähden. Näiden epäkohtain poistamiseksi on budjettiehdotukseen pantu 7,000 markkaa, jolla summalla kustannettaisiin konttorirakennuksessa tarpeelliset muutostyöt.

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorin Huonerakennusosasto:

Karl Hård af Segerstad.

Korjaukset ja kunnossapito.

Erinäiset korjaukset		53,400: —
Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista		9,000: —
Bengtsårin kasvatuslaitos		5,400: —
Palolaitoksen rakennukset:		
Pohjoinen paloasema	900: —	
Eteläinen "	3,050: —	
Kallion "	1,725: —	
Hermannin "	300: —	
Kampintorin "	300: —	
Bölen "	800: —	
Korkeavuorenkadun talo N:o 39	900: —	
Töölön palovaja	25: —	8,000: —
Kansakoulut:		
Annankatu N:o 30	500: —	
Ratakatu " 8	2,100: —	
Kallio IV Linja N:o 11	425: —	
" " " " 13—15	2,050: —	
Eläintarhankatu	1,500: —	
Tehtaankatu N:o 15—17	2,225: —	
Fjälldal	300: —	
Kasarminkatu N:o 21	400: —	
Lapinlahdenkatu N:o 6	300: —	
Mariankatu N:o 22	650: —	
Toukola	2,025: —	
Nikolainkatu N:o 18	500: —	
Porthankatu N:o 8	1,300: —	
Punavuorenkatu N:o 10	450: —	
Töölönkatu N:o 41—43	1,900: —	
Vallila	500: —	
Istutusten kunnossapito	500: —	
Sekalaista	625: —	18,250: —
Vuokratut kansakouluhuoneistot		1,880: —
Kunnan työväenasunnot		11,700: —
Forsbyn kunnalliskoti		10,450: —
Kaivohuoneen viereisen jääkellarin uudistus		3,500: —
		<u> </u>
	Siirros	121,580: —

	Siirros	121,580: —
Poliisilaitoksen rakennukset:		
Aleksanterinkatu N:o 22—24	4,100: —	
" " 26	1,225: —	
Ratakatu " 10	775: —	
Pengerkatu " 5	2,375: —	
Bölen poliisiasema	175: —	
Vanhankaupungin s:n	225: —	
Eerikinkadun s:n	625: —	
Hermannin s:n	100: —	
Töölön s:n	650: —	
Poliisin hevostalli	1,100: —	11,350: —
Raatihuone		4,950: —
Sairaalat:		
Kulkutautisairaala	7,700: —	
Greijus	2,300: —	
Hesperia	4,100: —	
Humalisto	1,400: —	
Koleraparakit	2,740: —	
Marian sairaala	21,400: —	
S:n punaisen kivipaviljongin uudet lämpöjohtoputket	12,300: —	
Nickbyn mielisairaala	21,000: —	
Oulunkylän kesäpäiväparantola	760: —	
Kivelä	26,300: —	100,000: —
Kaupunginpuurtahan rakennukset Eläintarhassa		3,450: —
Ent. Seurahuoneen höyrykattila y. m.		16,500: —
Tulli- ja satamarakennukset:		
Katajanokan tulli- ja pakkahuone	4,900: —	
Postiosasto Katajanokalla	200: —	
Keittohuoneenrannan sekä Pohjoisen ja Eteläisen laituri- siiven tavaravajat	1,400: —	
Makasiinirannan tavaravajat	3,200: —	
Tarkastuspaviljonki	500: —	
Odotuspaviljonki	400: —	
Satamavartijain suojukset	320: —	
Sörnäsän satamakonttori	80: —	
Satamaradan tavara-asema Katajanokalla	100: —	11,100: —
	Siirros	— — 268,930: —

	Siirros	268,930: —
Oulunkylän kartanon rakennukset		4,935: —
Erinäiset puumakasiinit		6,750: —
Erinäiset sotilaall. tarkoituksiin luovutetut rakennukset		6,525: —
Vuorimieskadun 9 kahden puurakennuksen purkaus		2,000: —
	Smk	289,140: —

Erinäiset korjaukset.

Alppila	950: —	
Huutokauppakamari	300: —	
Kaivopuiston kylpylaitos	2,050: —	
Kaivuhuone	975: —	
Rikhardinkadun kirjastotalo	2,900: —	
Porthankadun s:n	450: —	
Hakasalmi	520: —	
Kaisaniemen ravintola	700: —	
Ainespiha	1,375: —	
Myyntikojut	500: —	
Ruumiinavauspaviljonki	100: —	
Puistonvartijan asunto	130: —	
Rankkurin s:n	1,175: —	
Ratsastusmanceesi	250: —	
Rantatorin kauppahalli	1,800: —	
Hietalahdentorin s:n	1,700: —	
Kasarmintorin s:n	2,800: —	
Hakaniementorin s:n	1,300: —	
Harjutorin s:n	530: —	
Kaivopuiston uimahuoneet	1,900: —	
Ruoholahden s:n	550: —	
Humallahden s:n	700: —	
Kyläsaaren s:n	880: —	
Kortt. N:o 181 s:n	3,350: —	
Busholman s:n	2,400: —	
Siltasaarenrannan virutushuone	150: —	
Ruoholahden s:n	310: —	
Sörnäsän Rantatien s:n	400: —	
Bölen s:n	170: —	
Seurahuone	4,375: —	
	Siirros	35,690: —

	Siirros	35,690:—	
Metsänvartijan asunto		290:—	
Eläintarhan urheilupaviljonki		1,550:—	
Puutarhakadun talo N:o 4		1,425:—	
Aleksanterinkadun „ 26		350:—	
Myllytien „ 5		160:—	
Mariankadun „ 22		140:—	
Länsirannan tulli- ja pakkahuone		2,600:—	
Kaisaniemen tenniskenttään vartiokoju		75:—	
Kaisaniemen käymälä		260:—	
Kaivopuiston s:n		75:—	
Pohjois Makasiinikadun s:n		130:—	
Raatihuoneentontin s:n		60:—	
Teatteriesplanadin s:n		170:—	
Muut käymälät		2,605:—	
Vuokrahuoneistot: Tilastokonttorin		200:—	
S:n Kaupunginvoudin konttorin		125:—	
S:n Rakennuskonttorin		460:—	
S:n Taksoitusvalmistelukunnan		575:—	
S:n Lihantarkastusaseman		1,830:—	
S:n Halkokomitean		250:—	
Sekalaista		4,380:—	53,400:—
	Yhteensä Smk		53,400:—

Uutistytöt.

Vallilan kortt. N:o 558 työväenasunnot	567,500:—
Bölen uusi virutushuone	10,000:—
Vallilan kortt. N:o 543 muonamakasiini	50,000:—
Erinäiset Nickbyn sairaalan muutos- ja täydennystytöt	26,750:—
Busholman tavaravaja N:o II	42,000:—
„ „ „ III	45,000:—
Nimrodkadun kansakoulutalo	258,000:—
Ainespihan konttorirakennuksen laajennus- ja muutostytöt	7,000:—
	Smk 1,006,250:—

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorin Huonerakennusosastolla, lokakuussa 1916.

Karl Hård af Segerstad.

Kolmastoista pääluokka.

Yleiset työt.

1. Kaupungin yleisten töiden Hallitus ja Rakennuskonttori.

Palkkaukset:

Hallituksen jäsenten palkkio, 20 mk kokoukselta	— —	4,800: —
1 sihteeri, palkkiota	— —	4,000: —
1 kaupungininsinööri, palkkaa	15,000: —	
korotusta 10 v:n palveluksesta	3,000: —	
matkaraajoja	600: —	18,600: —
1 työpäällikkö, palkkaa	11,000: —	
korotusta 10 v:n palveluksesta	2,200: —	
matkaraajoja	500: —	13,700: —
3 insinööriä katu-, viemäri- ja satamarakennusosastolla, palkkaa à	7,000: —	
matkaraajoja à	500: —	22,500: —
1 kaupunginarkkitehti, palkkaa	11,000: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta 11 kuukaudelta	1,008: 33	
s:n 10 v:n palveluksesta 1/12:stä 1917..	183: 33	
matkaraajoja	500: —	12,691: 66
1 avustava kaupunginarkkitehti	6,500: —	
palkankorotusta 5 v:n palveluksesta	650: —	
matkaraajoja	500: —	7,650: —
1 kaupunginasemakaava-arkkitehti, palkkaa ..	11,000: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta	1,100: —	
matkaraajoja	500: —	12,600: —
1 avustava kaupunginasemakaava-arkkitehti, palkkaa	6,500: —	
korotusta 5 v:n palveluksesta 1/6:stä 1917	379: 16	6,879: 16
Siiros	— —	103,420: 82

	Siirros	— —	103,420: 82
1 geodeetti, palkkaa, paitsi virkasivutuloja	5,000: —		
korotusta 10 v:n palveluksesta	1,000: —		
matkarahoja	<u>500: —</u>		6,500: —
1 kaupunginpuutarhuri, palkkaa	3,000: —		
korotusta 10 v:n palveluksesta	600: —		
henkilökohtaista palkanlisäystä	<u>2,400: —</u>		6,000: —
1 Puhtaanapitolaitoksen johtaja, palkkaa	6,500: —		
korotusta 5 v:n palveluksesta	650: —		
matkarahoja	<u>500: —</u>		7,650: —
1 kamreeri, palkkaa	6,000: —		
korotusta 10 v:n palveluksesta	<u>1,200: —</u>		7,200: —
1 varastonhoitaja, palkkaa	4,000: —		
korotusta 5 v:n palveluksesta	<u>400: —</u>		4,400: —
1 vanhempi metsänvartija, palkkaa	1,200: —		
korotusta 10 v:n palveluksesta	240: —		
henkilökohtaista palkanlisäystä	<u>260: —</u>		1,700: —
1 nuorempi metsänvartija, palkkaa	1,000: —		
korotusta 10 v:n palveluksesta	200: —		
henkilökohtaista palkanlisäystä	<u>260: —</u>		1,460: —
1 vahtimestari, palkkaa			1,500: —
Ylimäär. insinööri- ja piirustaja-apulaiset			30,000: —
Mallien valmistusta y. m. varten			4,500: —
Metsänvartija-apulaiset ja metsänviljely			2,000: —
Tarveaineet ja apuripäivätyöt mittauksissa			17,000: —
Kustannuksia vuosina 1916 ja 1917 kaupungin tonttien vaakituksesta pihamaiden korkeuden määräämiseksi . .			35,000: —
a) Rakennuskontt. kaikkien huonetstojen vuokra	12,000: —		
b) valaistus	1,000: —		
c) polttoaineet	4,000: —		
d) siivoaminen	<u>2,700: —</u>		19,700: —
Tarverahat ynnä molempain metsänvartijain raittatie-vuosiliput			12,200: —
Määräraha kesäloman hankkimiseksi eräille Rakennuskonttorin työntekijöille			20,000: —
Muist. Kaupunginpuutarhurilla, metsänvartijoilla ja vahtimestarilla on vapaa asunto ja lämpö		— —	280,230: 82
	Siirros	— —	280,230: 82

Siirros — — 280,230: 82

2. Rakennukset ja talot.**Korjaus ja kunnossapito.**

Erinäiset korjaukset	53,400: —	
Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista	9,000: —	
Bengtsårin kasvatuslaitos	5,400: —	
Palolaitoksen rakennukset	8,000: —	
Kansakoulut	18,250: —	
Vuokratut kansakouluhuoneistot	1,880: —	
Kunnan työväenasunnot	11,700: —	
Forsbyn kunnalliskoti	10,450: —	
Kaivuhuoneen jääkellarin uudistus	3,500: —	
Poliisilaitoksen rakennukset	11,350: —	
Raatihuone	4,950: —	
Sairaalat	100,000: —	
Kaupunginpuutarhan rakennukset	3,450: —	
Ent. seurahuoneen höyrykattila y. m.	16,500: —	
Tulli- ja satamarakennukset	11,100: —	
Erinäiset Oulunkylän rakennukset	4,935: —	
S:n puumakasiinit	6,750: —	
Vuorimiesk. 9 kahden puurakenn. purkaminen	2,000: —	
Erinäiset sotilaallisiin tarkoituksiin luovutetut ja teetetyt rakennukset	6,525: —	289,140: —

Uutistyt.

Vallilan korttelin N:o 558 työväenasunto- ryhmä	567,500: —		
Bölen uusi virutushuone	10,000: —		
Vallilan kortt. N:o 543 muonamakasiini	50,000: —		
Erinäiset Nickbyn mielisairaalan muutos- ja täydennystyöt	26,750: —		
Busholman tavaravaja II	42,000: —		
” ” III	45,000: —		
Nimrodkadun kansakoulutalo	258,000: —		
Ainespihan konttorirakennuksen laajennus- ja muutostyo	7,000: —	1,006,250: —	1,295,390: —
		<u>Siirros</u>	<u>— — 1,575,620: 82</u>

Siirros — — 1,575,620: 82

3. Kadut ja yleiset paikat.**Korjaus ja kunnossapito.**

Erinäiset korjaukset.....	35,000: —	
Rahapajanrannan ketokiveyksen uudistus Tulli- ja pakkahuoneen viereltä	8,800: —	
Kruunuvuorenkadun ja Rahapajanrannan väli- sen kaupungille kuuluvan Ankkurikadun osan s:n	2,400: —	
Meritorin raiteiden pohjoispuolisem ajotien viertäminen Kapteeninkadulta itään	2,050: —	
S:n s:n eteläpuolisen ajotien s:n Kapteenin- kadulta länteen Weckselltielle asti	7,700: —	
L. Viertotien ja Topeliuskadun välisen Humal- kadun s:n	2,850: —	
Kolera-altaan länsiosan viereisen asfalttikäytävän uudistus	4,800: —	
Tullihuoneen länsipuolisen vartouspaikan pääl- lystys II noppakivillä asfalttiin (lisämäärä- raha)	6,300: —	
Kanavatorin ja Rauhankadun välisen Pohjois- rannan päällystäminen I noppakivillä ..	32,500: —	
V Linjan ja Kaikukadun välisen I. Vierto- tien s:n	54,800: —	
Sillakkeen laittaminen Kauppatorin länsiosaan ja Kappeliesplanadin koilliskulman pyö- ristys	27,700: —	
Sillakkeen laittaminen Pursimies- ja Laivuri- kadun risteykseen	700: —	
Erinäisten kaupungille kuuluvain katuosain kaiteiden uudistus ja korjaus	20,500: —	206,100: —

Uutistytöt.

Somerontien viertäminen Pakaan- ja Kan- gasalantien väliltä	5,000: —	
Siirros	5,000: —	206,100: — 1,575,620: 82

	Siiros	5,000: —	206,100: —	1,575,620: 82
Kangasalan tie Hattulan- ja Eurantien väliltä; vierretään		6,400: —		
Eurantie Kangasalan tien ja I. Viertotien väliltä; vierretään puoleen leveyteensä		3,500: —		
Bölenkatu Esterin- ja Magdaleenankadun väliltä; vierretään		9,000: —		
Töölön tavara-aseman viereinen hevosten seisotuspaikka päällystet. II noppakiv. asfalttiin		10,800: —		
Kapteeninkadun jatkos Merikadulta satamara- dalle; lisämääräraha ketokiveystä varten		1,400: —		
Helsinginkatu Kaarlen- ja L. Brahekadun väliltä; päällystetään ketokivillä		15,000: —		
Pääskylänkatu I. Viertotien ja Sörnäsintien väliltä; päällystetään ketokivillä		20,300: —		
Sibyllankatu Wilhelmsperin- ja Pääskylänkadun väliltä; kaupungin osuus päällystetään ketokivillä		5,500: —		
Kangasalan tie Karstulan- ja Hattulantien vä- liltä; tasoitetaan		12,300: —		
Karstulantie Rautalamminkadun ja Kangasalan- tien väliltä; s:n		14,700: —		
Rautalamminkatu Karstulan- ja Hattulantien väliltä; tasoitetaan puoleen leveyteensä		19,400: —		
Somerontie Kangasalan- ja Sammatintien väliltä; tasoitetaan		3,000: —		
Sammatintie Anjalantien ja Sturekadun väliltä; tasoitetaan		9,800: —		
Anjalantie; tasoitetaan		5,800: —		
Sturekatu Sammatintien ja I. Viertotien väliltä; tasoitetaan puoleen leveyteensä		6,250: —		
Kangasalan tie kortt. 581 viereltä; tasoitetaan		13,000: —		
Töölönkatu Humal- ja Bjälbonkadun väliltä; tasoitetaan		16,800: —		
Bjälbonkatu Töölön- ja Topeliuskadun väliltä; tasoitetaan puoleen leveyteensä		24,000: —		
Topeliuskatu Bjälbon- ja Nimrodin kadun väliltä; tasoitetaan puoleen leveyteensä		26,000: —		
Dianankatu (Messeniusk.) Karhu- ja Nimrod- kadun väliltä; tasoitetaan		32,900: —		
	Siiros	260,850: —	206,100: —	1,575,620: 82

	Siirros	260,850: —	206,100: —	1,575,620: 82
Karhukatu (Päivärintak.); tasoitetaan		25,500: —		
L. Viertotie; kortt. 485 tontin 42 viereinen avo- nainen, nykyään asuntotontiksi vuokrattu ala tasoitetaan ja päällystetään keto- kivillä		5,200: —		
Verkkosaarenkatu; tasoitetaan		3,800: —		
Bölenkatu Magdaleenan- ja Hertankadun vä- liltä; tasoitetaan		25,500: —		
Kyllikinkatu Bölen- ja Hertankadun väliltä; tasoitetaan puoleen leveyteensä		1,850: —	322,700: —	528,800: —

4. Kanavat ja viemärit.

Korjaus ja kunnossapito.

Erinäinen kunnossapito	45,000: —		
Täydennystyöt	6,000: —		
Lokaviemärien huuhteluun käytettävä vesi	5,000: —		
Eläintarhan lokavedenpuhdistusasemain käyttö ja hoito	16,000: —		
Puhdistusasemain kattojen tervaus	1,400: —		
Asunto Savilan puhdistusaseman vartijalle . .	5,000: —		
Kaarlenkadun alitse Helsinginkadulta tonttien n:o:jen 10 ja 12 rajalle vievän viemäri- uudistus	3,000: —		
Rautatien torin alitse I. Teatterikujan ja Mikon- kadun välillä sekä Mikonkadun alitse tonttien osote n:o:jen 6 ja 8 rajalle kulke- van viemäri s:n	26,500: —	107,900: —	

Uutistyt.

Lokaviemäri Kangasalantien alle Karstulan- ja Hattulantien välille	11,000: —		
S:n Karstulantien alle Kangasalantien ja Rauta- lamminkadun välille	6,100: —		
	Siirros	17,100: —	107,900: — 2,104,420: 82

	Siirros	17,100: —	107,900: —	2,104,420: 82
Lokaviemäri Rautalamminkadun alle Karstulan- ja Lahdentien välille		7,100: —		
S:n Sammatintien alle Anjalan- ja Someron- tien välille		7,900: —		
S:n Kangasalantien alle Keiteleen- ja Eurantien välille		4,500: —		
S:n Töölönkadun alle Bjälbonkadulta etelään		9,100: —		
S:n Dianankadun alle Karhukadulta pohjoiseen		4,600: —		
S:n Karhukadun alle L. Viertotien ja Dianan- kadun välille		5,500: —		
Lisämääräraha Verkkosaarenkadun alaisen vie- mären rakentamiseen		6,000: —		
Lokaviemäri Bölenkadun alle Magdaleenan- ja Hertankadun välille		9,300: —		
S:n Espoonkadun alle, Tavaststjernakadun alle Espoon- ja Valhallakadun välille, Valhalla- kadun alle Tavaststjerna- ja Rajasaaren- kadun välille, Rajasaarenkadun alle Val- hallakadulta Humallahteen		62,400: —	133,500: —	241,400: —

5. Tiet.

Korjaus ja kunnossapito.

Erinäiset korjaukset	15,000: —		
Seurasaarentien eräiden osan viertäminen	13,700: —		
L. Viertotieltä Meilansin halki Seurasaaren- tielle sekä Munkkisaarensillalle vievän tieosan viertäminen; lisämääräraha	8,700: —		
Uuden Eläintarhantien viertopäällystyksen uu- distus Hämeenkadun ja Diakonissalaitok- sen viereisen rautatienylimenokohdan väliltä	14,600: —		
Pääskylänkadun jatkoksen viertäminen Sörnäsin Rantatieltä Sörnäsin asemalle	8,700: —		
I. Viertotieltä Sörnäsin rangaistusvankilaan vie- vän tien viertäminen	1,500: —	62,200: —	
	Siirros	— —	62,200: — 2,345,820: 82

Siirros — — 62,200: — 2,345,820: 82

Uutistyöt.

Nordenskjöldin Lehtotien viertäminen L. Vierterotien ja Fredrikssperin rautatien-ylimenokohdan väliltä	32,000: —		
Rautatien länsip. Alppilantieltä Nordenskjöldin Lehtotielle vievän tien viertäminen	15,400: —		
Uusien teiden teettäminen Tuusulan tuberkulosisairaalan alueen sivuitse	9,200: —		
Ruoholahdenrannan ja Puhtaanapitolaitoksen lastauspaikan välisen tien viertäminen ..	2,800: —		
Jalkatien teettäminen pitkin Sörnäsän panimon etelärajaa	4,200: —	63,600: —	125,800: —

6. Vierterotiet.

Korjaus ja kunnossapito.

Erinäiset korjaukset	20,000: —	20,000: —	20,000: —

7. Satamat.

Korjaus ja kunnossapito.

Erinäiset korjaukset	50,000: —		
Alasmenosillat jälle ynnä rantasiltain ja jäärailojen viereiset aidat	10,000: —		
Satamain ruoppaus	50,000: —		
Uuden ruoppavarastopaikan järjestäminen ja ruoppauskoneen korjaus	8,000: —		
Rahapajanrannan reunusparrujen uudistus	11,250: —		
Makasiininrannan sähkönostokranan eteläpuolisen puusillan korjaus	21,000: —		
Humallahden purkaussillan s:n	13,400: —		
Taivallahden purkaussillan s:n	1,200: —		
Hietaniemen lantassillan s:n	3,000: —		
Siirros	167,850: —	— —	2,491,620: 82

	Siirros	167,850: —	— —	2,491,620: 82
Ruoholahden läntisen purkaussillan N:o 3 korjaus		3,800: —		
Siltavuorenrannan jauhosillan s:n		3,100: —		
Sörnäsän Rantatien viereisen Kaikutorin pohjoispuolisen purkaussillan uudistus		2,400: —		
Sörnäsän Rantatien kalkipurkaussillan korjaus		2,300: —		
Lintulahdenkadun viereisen venelaiturin s:n ..		550: —		
Sörnäsän Rantatien viereisen ent. Andsténin laiturin s:n		2,900: —		
Vilhelmsperinkadun päässä olevan purkaussillan uudistus		2,000: —		
Sörnäsän painolastisillan rantaportaiden korjaus		2,200: —	187,100: —	

Uutistytöt.

Purkaussilta Merisatamaan kohta Laivurikadun jatkoksen itäpuolelle		3,100: —		
XX kaupunginosan tasoitus- ja laituritöiden jatkaminen		300,000: —	303,100: —	490,200: —

8. Istutukset.

Korjaus ja kunnossapito.

Istutusten ja puutaimistojen kunnossapito	175,000: —			
Kivelän istutusten s:n	2,780: —			
Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	1,470: —			
Mainitun urheilukentän kunnossapito	1,390: —			
Kaisaniemen tenniskentän s:n	1,950: —			
Speranskytien tenniskentän s:n	1,300: —			
Punanotkon leikkikentän s:n	700: —			
Haapaniemen urheilukentän s:n	1,100: —			
Mainitun urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	650: —			
	Siirros	186,340: —	— —	2,981,820: 82

	Siirros	186,340: —	— —	2,981,820: 82
Kaupunginpuutarhan asuinrakennusten polttoaineet		18,000: —		
Erinäisten Kaupunginpuutarhan huoneistojen lämmitys ja siivoaminen		550: —		
Samain valaistus		175: —		
Talvipuutarhan kunnossapito		6,000: —		
Kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkat, tallin rehut y. m. menot		9,000: —		
Alpin kunnossapito		2,100: —		
Vanhempain nurmien ja käytävien uudistus . .		4,500: —		
Mullanvalmistus kaupunginistutuksia varten . .		3,500: —		
Lannan osto kasvilavoihin		650: —		
Kaupungin vesilintujen hoito		1,500: —		
Työkalujen osto ja korjaus		3,250: —		
Vesiputkien laittaminen erinäisiin kaupungin istutuksiin		1,000: —		
Aitain kunnossapito		6,900: —		
Puistosohvain osto		3,000: —		
S:n korjaus		3,000: —		
Kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetun veden korvaus		18,000: —		
Neljän puistovartijan palkkaus		4,000: —		
Turvikissa olevan H. Borgströmin kansanpuisto		3,400: —	274,865: —	

Uutistytöt.

Kaupunginpuutarhan teiden teko	4,000: —		
Talvipuutarhan edustan järjestäminen	15,000: —		
Eläintarhan lammikkojen pohjoispuolisen alueen s:n	10,000: —		
Pergolarakennus Eläintarhan lammikkojen vierele	3,000: —		
Ajotien teettäminen Eläintarhan Alpille	15,000: —		
Kaisaniemen tasoitustöiden jatkaminen	10,000: —		
Kaivopuiston erään kivrummyn uudistus	1,200: —		
Ehrensverd- ja Armfelttien välisen alueen tasoitus	22,500: —		
Speranskytien viereisen pienen leikkikentän tasoitus	5,000: —		
	Siirros	85,700: —	274,865: — 2,981,820: 82

	Siirros	85,700: —	274,865: —	2,981,820: 82
Lapinlahden puistikon hiekkakentän laajennus		2,900: —		
Lapinlahdenkadun käyttämättömän tontin N:o 2 tasoitus		16,900: —		
Tähtitorninmäen istutuksiin yhdistetyn Vuorimieskadun tontin N:o 6 osan tasoitus ja istutus		25,000: —		
Leikkivälineiden ostoon		3,500: —		
Kelkkaratain laittamiseen		4,000: —	138,000: —	412,865: —

9. Puhtaanapitolaitos.

Korjaus ja kunnossapito.

Kaupungin rantasilloilla olevain tavaravajain puhtaanapito ja trallien pinoaminen silloille sekä Aleksanterinkadun talon N:o 1 ja Länsirannan talon N:o 10 pihain puhtaanapito		11,700: —		
Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito		8,800: —		
Vartijain palkkaus		11,750: —		
Makkien ja käymäläin puhtaanapito		35,100: —		
Samain korjaus ja maalaus		5,900: —		
Samain vedenkulutus ja desinfiointi		7,000: —		
Kaupungin yleisten paikkain ja katujen puhtaanapito		262,000: —		
Kaupungille 6 kaupunginosan huvila-alueella kuuluvain teiden puhtaanapito		35,000: —		
S:lle 10, 11 ja 12 kaupunginosassa kuuluvain uusien katuosain s:n		23,000: —		
S:lle 13 ja 14 kaupunginosassa kuuluvien uusien katuosain s:n		25,250: —		
Kaupungin katujen kastelu		59,250: —		
Kauppatorin kasteluun ja huuhteluun käytetty vesi		24,000: —		
Viertoteiden puhtaanapito		94,350: —		
Kaivopuiston viertoteiden s:n		5,400: —		
Teiden s:n		39,400: —		
Venesatamain ja jäiden s:n		6,550: —	654,450: —	
	Siirros	— —	654,450: —	3,394,685: 82

Siirros — — 654,450: — 3,394,685: 82

Uutistytöt.

Tallirakennus 25 hevoselle ynnä tallimiehen
asunto Hiekkakannaksen alueelle 30,000: — 30,000: — 684,450: —

10. Yleinen käymäläin puhtaanapito.

Miehistön ja ajomiesten palkat	324,000: —		
20 hevosen rehut y. m.	30,000: —		
Sekalaisia menoja desinfiomisaineista, työ-			
kaluista y. m.	18,000: —		
Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastain ja			
kansien korjaus	21,500: —		
Rautatierahdit	60,000: —		
Rautatievaunujen korjaus	3,600: —		
Malmin kaatopaikan vesisäiliön ja putkijohto-			
jen s:n	2,000: —		
Malmin kaatolaiturin kansituksen s:n	2,600: —		
500 panosta uusia käymäläästioita kansineen ..	<u>30,000: —</u>	<u>491,700: —</u>	491,700: —

11. Työkalut.

Erinäiset ostot ja korjaukset	15,000: —		
Ruoppaproomujen N:o:jen 5 ja 11 korjaus ..	5,000: —		
Kiviproomun N:o 7 s:n	6,200: —		
Höyrynostokranan uusi höyrykattila	4,500: —		
Uuden ruoppauskoneen korjaukset	44,000: —		
Pienen höyryjyrän uudet pyörät	12,000: —		
Kahden itsestään tyhjenevän proomun korjaus			
ja maalaus	2,000: —		
Työkaluja ainespihan pajaan:			
1 sorvi	3,500: —		
1 porakone	2,000: —		
1 levysepänkone	<u>1,000: —</u>	6,500: —	
10 purgatorrattaiden ostoon	3,000: —		
Siirros	98,200: —	— —	4,570,835: 82

	Siirros	98,200: —	— —	4,570,835: 82
10 rikkainkuljetusrattaiden ostoon		8,000: —		
2 nelipyöräisten työrattaiden ostoon		2,400: —		
21 kasteluvaunun maalaus		1,900: —		
Purgator-rattaiden, rikkainkuljetusrattaiden ja hiekkalaatikkojen s:n		2,800: —		
Hiekkavajain maalaus ja korjaus		3,600: —	116,900: —	116,900: —

12. Sekalaista.

Hengenpelastuskalujen, halkomittain y. m. kunnossapito	4,000: —		
Virutushuoneiden ja -laiturien hoito ja korjaus	7,000: —		
Kalliin ajan aiheuttama työpalkkain korotus kaupungin yleisissä töissä	180,000: —	191,000: —	191,000: —
Yhteensä Smk	— —	— —	4,878,735: 82

Tulot.

Puhtaanapitolaitos.

Talonomistajain maksut	260,000: —		
Kaupungin s:n omista taloistaan	33,480: —	293,480: —	
Tuloja myydystä lannasta		60,000: —	
Korvausta katujen puhtaanapidosta, lumenkuljetuksesta y. m.		54,000: —	407,480: —
Yhteensä Smk	— —	— —	407,480: —

HELSINGIN KAUPUNGIN
TEKNILLISTEN LAITOSTEN
HALLITUS.

Lokak. 13 p:nä 1916.

N:o 690.

**Ehdotus Helsingin kaupungin teknillisten laitosten 1917 vuoden
 menosäännöksi.**

Hallituksen jäsenet, palkkiota Hallituksen määräk-	
sen mukaan	Smk 10,000: —
1 Sihteeri	” 4,000: —
Tarverahoja	” 1,000: —
	<u>Smk 15,000: —</u>

josta summasta 5,000 markkaa pannaan kunkin laitoksen menosääntöön.

Hallitus on budjettiehdotukseensa merkinnyt sihteerin palkkion korotettuna 4,000 markkaan, koska mainitun toimen pitäjä on sitä hoitanut lähes 6 vuotta eikä ole tätä ennen saanut palkankorotusta. Sen ohessa on pidetty tarpeellisena hiukan korottaa tarverahain määrärahaa.

Helsingin kaupungin teknillisten laitosten Hallitus:

Hj. Schildt.

I. Savonius.

HELSINGIN KAUPUNGIN

VESIJOHTOLAITOS*Lokak. 13 p:nä 1916.*

N:o 689.

Vesijohtolaitoksen 1917 vuoden meno- ja tulosäännön perustelu.

Esillä olevassa 1917 vuoden meno- ja tulosäännön ehdotuksessa on nykyiseen verraten seuraavat muutokset:

Hallinto.

Hallituksen päätöksen johdosta merkitään laitoksen osuus Hallituksen menoista 5,000 markkaan korotettuna. Assistentille on merkitty Kaupunginvaltuuston viime maaliskuun 28 päivänä vahvistama palkkaus. Kirjanpitäjän ja kassanhoitajattaren palkankorotukset 5 vuoden palveluksesta perustuvat niinkään Kaupunginvaltuuston samana päivänä tekemään päätökseen. Nykyisen kalliin ajan johdosta on kamreerille ja kirjanpitäjälle merkitty palkankorotusta, edelliselle 1,800 ja jälkimäiselle 1,200 markkaa, minkä ohessa kassanhoitajattaren pohjapalkka on katsottu olevan korotettava 2,400:sta 3,000 markkaan.

Käyttö.

Kemialliselle assistentille on kalliin ajan johdosta merkitty erikoista lisäystä 1,200 markkaa. Kun ylikoneenkäyttäjän ja konehenkilökunnan palkat jo ennen sodan puhkeamista olivat liian alhaiset, on niitä nyt korotettu. Palkat ovat kuitenkin edelleen niukat, ja olettaa täytyy, että kaupunki nykyisen kalliin ajan johdosta myöntää henkilökunnalle erityisiä korotuksia, jotta heidän tulonsa riittäisivät nykyisiin lisääntyneisiin tarpeisiin.

Laboratoria, veden nostoa ja kemiallista puhdistusta sekä valaistusta, yövartijan palkkamista ja sekalaisia menoja varten olevia menoeriä on kustannusten ja vesimäärän lisääntymisen johdosta korotettu yhteensä 38,300 markalla.

Jakelu.

Konttoriapulaiset, vesimittaarien lukeminen sekä jakelu ja laskujen periminen ynnä vesimittarien vaihto, korjaus ja tarkistus nimisiä eriä on hiukan korotettu yhteensä 4,800 markalla.

Putkiverkko ja vesisäiliö.

Putkiverkkoinsinöörillekin on kalliin ajan johdosta merkitty erityistä palkanlisäystä 1,200 markkaa. Kumpaisenkin putkimestarin pohjapalkkaa on korotettu 600, säiliönvartijan palkkaa 200 markalla. Korjaus- ja kunnossapitomäärärahaa on korotettu 5,000 markalla

päiväpalkkain kohoamisen johdosta. Tarverahoja ja painatuskuluja varten on merkitty 1,000 markkaa kuluvan vuoden menosäännön 500 markan sijasta.

Johtotyöosasto, työpaja ja varasto.

Kalliin ajan johdosta on insinöörin palkkaa, samoinkuin edellä mainittujakin palkkoja, korotettu 1,200 markalla. Samaten on edellä mainituista syistä työmestarin, putkimestarien ja varastonhoitajan palkkauksia korotettu. Työmestari on sitä paitsi ollut 10 vuotta laitoksen palveluksessa sekä sinä aikana moitteettomasti ja lisääntyneellä harrastuksella hoitanut tehtävänsä, minkätähden hänen palkkaustaan on korotettu hiukan enemmän kuin noiden muiden toimihenkilöjen. Korjausta ja kunnossapitoa sekä valaistusta ja lämmitystä varten olevia määrärahoja on hiukan korotettu.

Sekalaiset menot.

Jotta palovakuutuksia kävisi korottaminen, on vakuutusmaksujen määrärahaa korotettu 600 markalla. Työntekijäin kesälomamäärärahaa taas on korotettu 300 markalla. Maksujen kohoamisen ja sotaveron johdosta on puhelinmaksujen määrärahaa korotettu 400 markalla. Hallituksen käytettäväksi on nyt varattu 20,000 markkaa, jotta voitaisiin suorittaa moninaiset odotettavina olevat maksut, jotka eivät vielä ole lueteltavissa.

Uutistytöt.

Tämän osaston kohdalla erinäisten katujen ja teiden alle teetettäväksi ehdotetut putki-johdot ovat kokonaan Rakennuskonttorin tasoitettaviksi ehdottamain uusien katujen ja niiden alle tehtävien viemärien yhteydessä. Erityisesti kuitenkin mainittakoon, että Vallilan korttelissa N:o 555 olevaan kujaan ehdotettu vesijohto ei välittömästi riipu korttelin tasoituksesta eikä siihen tehtävästä viemäristä, vaan on ehdotettu teetettäväksi, jotta paremmin ja mukavammin kävisi laittaminen johdot mainitun korttelin tonttien sisäosiin.

Tulot.

Tulopuolella on ainoastaan vedenmyynnistä laskettu olevan lisääntyneitä tuloja 100,000 markkaa, jota vastoin muut tuloerät ovat ennallaan. Tulosumma päättyy 1,768,900 markkaan.

Uutistöitä lukuun ottamatta on menoja 816,090 markkaa. Tähän tulee lisäksi 363,000 markkaa korkoa pääoma-arvolle, joka 1917 vuoden alussa on 7,260,000 markkaa, sekä vahvistetun suunnitelman mukaista kuoletusta 206,500 markkaa, joten hallinnosta, käytöstä, kunnossapidosta, koroista ja kuoletuksesta on menoja kaikkiaan 1,385,590 markkaa. Jos tämä summa luetaan pois lasketuista tuloista, jää puhtaaksi voitoksi 383,310 markkaa eli 5.28 % vesijohtolaitoksen pääoma-arvosta.

Helsingin kaupungin Vesijohtolaitos:

Albin Skog.

Kaasulaitoksen 1917 vuoden meno- ja tulosäännön perustelu.

Kaasulaitoksen 1917 vuoden budjetti on laadittu edellyttäen valmistettavan 7,400,000 m³ puukaasua ja 100,000 m³ öljykarburoitua vesikaasua eli kaikkiaan 7,500,000 m³ kaasua.

Kaasutusaineiden nykyinen korkea hinta, kohoavat työpalkat ja kalliin ajan vaativat palkanlisäykset virkamiehistöille korottavat tuntuvassa määrässä kaasun valmistuskustannuksia. Kuluvana vuonna on valmistuskustannusten lisääntymistä voitu tasoittaa edullisesti muuttamalla rahaksi aikaisempia varastoja, mutta vuodelta 1917 ei ole edellytettävissä tuollaisia tasoittavia tuloja eikä myöskään voitane toimittaa edulliseen koksinyyntiin yhdistettyä kivihiilikaasutusta. Lisääntyneiden valmistuskustannusten korvaamiseksi ei sentähden ole käytettävänä muuta keinoa kuin korottaa kaasunhintaa 1917 vuoden alusta.

Jotta kaasulaitos saisi suoranaisten valmistuskustannustensa lisäksi sen verran tuloja että säännölliset poistot voitaisiin tehdä ja täysi korko kaupungille maksaa, olisi kaasun hintaa korotettava 5 1/2 pennillä m³:ltä.

Budjetissa on sentähden edellytetty kaasun myyntihinnaksi 28 penniä m³:ltä.

Budjetinjärjestykseen on vain vähäpätöisiä muutoksia tehty. Niinpä on korjauskustannukset yhdistetty yhteen menoerään jakamatta niitä, niinkuin tähän asti on ollut laita, tehtaan eri osastojen kesken. On nimittäin osottautunut, että korjaustöitä ei voi kyllin tarkoin edeltäpäin määrätä. Varsinkin käyttöolojen nykyisellään ollessa voi jokin arvaamaton korjaus käydä tarpeelliseksi, jota vastoin toisen, jota varten määräraha on hankittu, katsotaan käyvän lykkääminen johonkin seuraavaan vuoteen.

Alempipalkkaisen palveluskunnan palkkoja on järjestetty pääasiassa samain periaatteiden mukaan, joita on noudatettu jo työväen palkkain järjestelyssä.

Eräiden parempipalkkaisten toimihenkilöjen palkkauksia on ehdotettu olojen pakosta järjestettäväksi sillä tavoin kuin laitoksen etu on näyttänyt vaativan.

Pääeränä menosäännössä ovat kaasutusaineiden kustannukset.

Vuonna 1916 on laitos voinut saada kaasutukseen käytettäviä halkoja keskimäärin 27 markasta tonnin, mutta vuodeksi 1917 on yksikköhinta täytynyt korottaa 41 markkaan.

Tonnista kaasutusainetta on laskettu saatavan kaasua 370 m³. Mutta kun näin suurella kaasumäärällä ei saada sysiä riittävästi generaattorien lämmitykseen, on budjettiin pantu uusi erä: halkoja generaattorien lämmitykseen, 60,000 markkaa. Kun höyrykattilain lämmitykseen ei enää ole käytettävänä halpaa hylkykoksia, on tähän tarkoitukseen käytetty halkoja, joita on kulunut niin paljon, että kustannusmäärä on täytynyt merkitä 70,000 markaksi.

Kaasulaitoksen hallinnosta ja käytöstä on budjettiehdotuksen mukaan kustannuksia seuraavat määrät:

Hallinto	75,370: —
Valmistus	1,198,700: —
Pääputkiverkko	14,500: —
Jakelu	108,650: —

Katuvalaistuksen kustannukset	54,900: —
Johtotyöosasto	33,930: —
Varasto ja näyttely	23,760: —
Sekalaiset menot	22,394: —
	<u>Yhteensä Smk 1,532,204: —</u>

Kaikkiaan on menoja siis 1,532,204 markkaa.

Uutistytöt.

Edelleen keskenkokoiset uudet uunit täytyy luultavasti vuonna 1917 saattaa valmiiseen kuntoon, jotta niitä voidaan käyttää valmistuksessa. Kun tätä tarkoitusta varten on määräraha olemassa, siirtyy se vuoteen 1917.

Vuonna 1916 Hallituksen määräyksen mukaan uutistöihin käytettävästä 20,000 markan määrärahasta on ainoastaan vähäpätöinen osa käytetty. Määrärahan jäljellä oleva osa, noin 18,000 markkaa, katsotaan kuitenkin säästyneeksi tältä vuodelta, ja vuodeksi 1917 on merkitty uusi 20,000 markan arviomääräraha.

Tuloja on laskettu olevan kaikkiaan 1,997,500 markkaa,

Yksityiskuluttajille myytävän kaasun hinnaksi on edellytetty 28 penniä m³:ltä.

Katuvalaistukseen käytettävän kaasun hinta on laskettu omaan kustannusten pohjalla 14 penniksi m³:ltä sekä laitoksen suoritettava vuotuismaksu samaksi kuin edellisenäkin vuonna eli 75,000 markaksi. Lukuun otettuna kustannukset lyhtyjien sytytyksestä, sammutuksesta ja hoidosta on katuvalaistuksen korvaus 199,900 markkaa.

Sivutuotteista ei ole katsottu käyvän laskeminen tuloja 50,000 markkaa enemmänä.

Kaasulaitoksen taloudellinen liiketulos esillä olevan budjettiehdotuksen mukaan näkyy seuraavasta yhdistelmästä.

Menot.

Menoja budjetin mukaan	1,552,204: —	
Poistuu uutistöiden osa	<u>20,000: —</u>	1,532,204: —
Vuotuismaksu		<u>454,000: —</u> 1,986,204: —
<i>Puhdas voitto</i>		<u>11,296: —</u>
		Smk 1,997,500: —

Tulot.

Tuloja budjetin mukaan

Smk 1,997,500: —

Laskettu puhdas voitto on siis ehdotuksen mukaan 11,296 markkaa, ja toivottavaa olisi, että tämä voittomäärä annettaisiin käytettäväksi arvaamattomiin tarpeisiin Hallituksen määräyksen mukaan.

Ed. Cedercreutz.

Sähkölaitoksen 1917 vuoden meno- ja tulosäännön perustelu.

Menot.

Erä 4. Kamreerin palkankorotuskysymystä on jo ennen käsitelty, ja viime vuonna se silloisten olojen johdosta lykättiin vuoden päähän. Laitoksen liikkeen nykyisen laajuuden johdosta ei tästä toimesta missään tapauksessa enää käy maksaminen entistä alhaista palkkaa. Ehdotettu korotettu palkkakin jää paljon jäljelle niistä palkoista, joita yksityisliikkeissä maksetaan vastaavista toimista.

Erät 5 ja 6. Samoilla perusteilla kuin edellisessä tapauksessa ehdotetaan korotettavaksi kirjanpitäjän palkkaa 1,200 ja kassanhoitajattaren palkkaa 300 markalla. Näitä palkkoja korotettiin tosin tämän vuoden alussa jonkin verran, mutta korotukset oli ehdotettu jo 2 vuotta takaperin ja niiden myöntämistä viivyteltiin niin kauan, että uusi korotus on tarpeellinen.

Erät 9 ja 10. Kalliin ajan ja kaikkialla toimeenpannun yleisen palkankorotuksen johdosta ehdotetaan kumpaisellekin käyttöinsinöörille palkankorotusta 1,200 markkaa.

Erä 12. Eräiden koneenkäyttäjien palkkoja korotettiin viime kesänä ja nyt täytyy kaikkien muiden palkkoja hiukan korottaa.

Erä 13. Tähän erään on m. m. luettu haloilla lämmittämiseen tarvittavain 25 ylimääräisen lämmittäjän palkkaus. Nykyään on näitä lämmittäjiä 22. Nämä kaikki ovat tuntipalkalla, joten määrärahaan on luettu kalliinajanlisäyskin.

Erä 14. Vuokrarahoja, joita tähän asti on maksettu 50 markkaa koneenkäyttäjille ja 25 markkaa lämmittäjille, täytyy nyttemmin korottaa 25 markalla kuukaudessa näille kaikille.

Erät 16—18. Ehdotetuilla määrärahoilla saadaan nykyisiä palkkauksia hiukan parannetuksi.

Erät 25 ja 26. Polttoaineet ja valaistus sille käyttöhenkilökunnan osalle, joka saa vapaan lämmön ja valon, on tähän asti kustannettu eri lämmitys- ja valaistustileiltä, mutta on nyttemmin merkitty eri määrarahaksi.

Erä 34. Kuluvana vuonna saavutettujen kokemusten perusteella ja kun polttoaineiden hankinta ensi vuonna luultavasti yhäkin vaikeutuu, on polttoaineiden määräraha laskettu edellyttäen nykyistä hiukan korkeampia hintoja.

Erä 39. Merkityllä määrarahalla on aikomus hankkia turbiineihin I ja II yhteinen varajuoksupyörä. Käytön suuren kuormituksen johdosta tämä toimenpide on suotava, vaikka laitos toivoo vuodenvaihteessa saavansa uuden turbogeneraattorin.

Erät 41, 47 ja 59. Näitä osastonjohtajanvirkoja alun kolmatta vuotta takaperin perustettaessa ehdotti laitos jo silloin vuosipalkaksi 9,000 markkaa pitäen sitä kelpoisuusvaatimuksia vastaavana määränä. Ajatellen korotusta kohdakkoin mahdolliseksi tingittiin näistä palkkamääristä silloin, mutta niitä ei enää käy pysyttämisen nykyisellään, jos laitoksen mieli pysyttää nykyiset viranpitäjät edelleen palveluksessaan. Nyttemmin ei myöskään liene mahdollista saada muita näihin toimiin sopivia kelvollisia insinöörejä ehdotettua alemmalla palkalla.

Erä 43. Piirustuskonttorin työ määrä on lisääntynyt vaalien jonkin verran lisäämään henkilökuntaakin, jota paitsi palkkoja on hiukan korotettava.

Erä 49. Sen johdosta että mittarikonttorin johtaja hiljattain vaihtui, jolloin toinen aikaisempi tarkastaja yleni johtajaksi, on hänen entiset tehtävänsä jaettu kahden naisapulaisen kesken. Aikaisempaa toista tarkastajaa sanotaan nyttemmin ekspeditööriksi, koska tämä nimitys paremmin osottaa hänen työnsä laatua, ja tarkastajia varten ollut määräraha on yhdistetty konttoriapulaisten palkkausmäärärahaan.

Palkankorotuksista ja mittarien luvun lisäämisen tarpeesta huolimatta kohoaa tämä, samoin kuin seuraavatkin erät 51 ja 52, varsin vähän, syystä että pari vuotta takaperin toimeenpantu uusi työjärjestys edelleen antaa tehokkaita tuloksia.

Erät 53—55. Määrärahan kohoaminen johtuu vähäisistä palkankorotuksista, jota paitsi eriin 53 ja 55 sisältyvät tuntipalkalla olevain työntekijäin korotetut kalliinajanlisäykset.

Erä 56. Mittarien varaosat ovat nyttemmin sekä vaivoin saatavissa että kalliita.

Erät 60, 63 ja 67 tarjoavat mahdollisuuden vähäisiin palkankorotuksiin.

Erä 68. Tuntuviin hinnankorotusten ja siitä johtuvan arvonnousun johdosta on noin 25 %:n lisävakuutus otettu sähkölaitoksen kiinteälle ja irtaimelle omaisuudelle.

Erät 70 ja 71 ovat aikaisemmin osottautuneet riittämättömiksi.

Erä 80. Budjettieräin yleisen korotuksen johdosta on tarpeellista jonkin verran korottaa Hallituksen käyttövarainkin määrärahaa.

Laitoksen perustamispääoman korko on 471,000 markkaa, koska mainittu pääoma 1/1 1917 on noin 9,420,000 markkaa. Suunnitelmanmukainen kuoletus nousee 384,000 markan vaiheille. Laitoksen laskettu puhdas voitto olisi siis 492,000 markkaa eli noin 5.25 %.

Tulot.

Erä 1. Katuvalaistuksesta on tulot laskettu samoin kuin viime vuonnakin, edellyttäen vuoden jälkipuoliskolla säännöllistä kulutusta.

Erä 2. Keskimääräinen tulo tältä vuodelta lienee noin 22 penniä kwt:lta. Budjettiin merkitty tulomäärä, 30 penniä kwt:lta, on laskettu edellyttäen laitoksen ehdottaman hinnankorotuksen tulevan hyväksytyksi.

Erä 3. Polttoaineiden hinnannousun johdosta on raitioteillekin annettavan virran hinta budjetissa korotettu 15 penniin kwt:lta, mikä edellyttää hiilitonnin hinnaksi 80 markkaa. Helsingissä lokakuun 20 päivänä 1916.

Helsingin kaupungin Sähkölaitos:

B. Wuolle.

Lausunto kunnan viranomaisten vuosikertomusten painattamista koskevasta asiasta.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle

Kaupungin painatusasiain järjestämiskysymystä valmistelemaan asetetulta Valiokunnalta.

Joulukuun 19 päivänä 1914 antamassaan mietinnössä (*Pain. asiakirj. N:o 79 vuodelta 1914*) on Kaupunginvaltuuston Budjettivaliokunta kiinnittänyt Valtuuston huomiota siihen, että kunnalliskertomuksiin oli ollut tapana painattaa erinäisten lautakuntain ja johtokuntain Kaupunginvaltuustolle antamat, jo ennen painetut kertomukset. Johdonmukaisesti ei tätä menettelyä kuitenkaan ollut noudatettu, sillä esim. Terveystoimikunnan laajaa vuosikertomusta ei enää painatettu kunnalliskertomukseen. Budjettivaliokunnan mielestä hyvin riittäisi, jos yleiseen kunnalliskertomukseen pantaisiin ainoastaan niiden lautakuntain ja hallitusten kertomukset, jotka eivät näitä erikseen painattaneet, ja vain sisällysluettelossa viitattaisiin muihin jo painettuihin kertomuksiin. Tällä keinoin ei ainoastaan säästyisi runsaita painatuskustannuksia, vaan ennen kaikkea helpotettaisiin kunnalliskertomuksen ilmestymistä ajallansa. Tämän johdosta valiokunta ehdotti

että kunnalliskertomuksiin ei painatettaisi niitä viranomaisten antamia vuosikertomuksia, jotka jo oli painettu; sekä

että painettuja vuosikertomuksia antavain lautakuntain ja hallitusten tulisi yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi painattaa ne samaa kokoa käyttämällä kuin kunnalliskertomuksessa käytetään.

Tämän johdosta päätti Kaupunginvaltuusto kokouksessaan joulukuun 29 päivänä 1914 kärkeä Tilastokonttorin antaa lausunnon ja ehdotuksen asiasta. Sitten on Konttori kirjelmässä joulukuun 3 päivältä 1915 (Liite I) antanut vaaditun lausunnon, minkä jälkeen Kaupunginvaltuuston Valmistelu-

valiokunta lähetti asian Rahatoimikamariin lausunnon saamiseksi. Sen Kamri antoikin kirjelmässä tammikuun 31 päivältä 1916 (Liite II) ehdottaen, että esillä oleva Budjettivaliokunnan esitys lähetettäisiin Valiokuntaan valmisteltavaksi kaupungin painatustöiden järjestämiskysymyksen yhteydessä.

Kokouksessaan viime helmikuun 22 päivänä päätti Kaupunginvaltuusto Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti lähettää asian Valiokuntaan.

Valiokunta puolestaan on katsonut olevansa esteetön ottamaan tutkittavaksi kysymyksen kunnan lautakuntain ja hallitusten vuosikertomusten sopivimmasta painatustavasta erillään Valiokunnan käsiteltäväksi lähetetystä kunnan painatustöiden järjestämisasiasta. Ilmoittaen kohdakkoin antavansa Kaupunginvaltuustolle mietinnön viimeksi mainitusta asiasta pyytää Valiokunta tässä Valtuuston edellä mainitun lähetteen johdosta esittää lausuntonsa ehdotuksineen.

Tilastokonttorin ehdotus tarkoittaa: että kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen sekä vesijohto-, kaasu- ja sähkölaitoksen vuosikertomukset, jotka tähän asti on julkaistu osin kunnalliskertomuksessa ja osin samaa kokoa käyttämällä erikseen painettuina, vastedes poistettaisiin kunnalliskertomuksesta; että Marian sairaalan ja kulkutautisairaalan vuosikertomukset, jotka tähän asti on oktaavokokoa käyttämällä julkaistu erikseen, vastedes 1915 vuoden kertomuksista lähtien painatettaisiin samassa kirjapainossa, samaa kokoa ja samoin kirjasinlajein kuin kaupungin muikin terveyden- ja sairaanhoitotilasto; sekä että muut julkaistavat kunnalliset vuosikertomukset otettaisiin kunnalliskertomukseen ja niiden erikoispainokset, jos niitä pidetään tarpeellisina, painatettaisiin samassa kirjapainossa, samaa kokoa ja samoilla kirjasinlajeilla kuin kunnalliskertomuskin.

Näitä ehdotuksia on Valiokuntakin katsonut voivansa kaikin puolin kannattaa, kuitenkin siten että uusi järjestys, mikäli edellä mainittuja sairaalakertomuksia koskee, alkaisi vasta vuosikerrasta 1916.

Valiokunnan mielestä ei asiaa kuitenkaan olisi jätettävä tähän, vaan on Valiokunta kaupungin Tilastokonttorin johtajan, filosofianmaisteri H. Dalströmin, kanssa neuvoteltuaan tahtonut tässä yhteydessä lisäksi ehdottaa alempana mainittuja toimenpiteitä kunnallistilaston suunnitelmanmukaiseksi kehittämiseksi ja täydellisentämiseksi.

Helsingin kaupungin hallintotilasto julkaistaan nykyään osin — pääasiassa — Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa, osin kunnalliskertomuksessa, osin eräissä erikseen ilmestyvissä hallintokertomuksissa (esim. kansa- ja ammattikoulujen y. m.), osin taas erikoisessa terveyden- ja sairaanhoitotilaston käsittävässä julkaisussa, joka ilmestyy „Helsingin kaupungin tilasto“ nimisen sarjan I osana kvarto-koossa. Kunnallistilaston suunnitelmanmukaisen kehitysohjelman mukaan on viimeksi mainittu sarja, samoin kuin

on menetelty maamme virallisen tilaston järjestämisessä, vastedes laajennettava käsittäväksi uusia kunnallishallinnon aloja, joten nämä voivat tulla tilastollisesti seikkaperäisemmin valaistuiksi kuin mitä Tilastollisessa vuosikirjassa y. m. julkaisuissa nykyään on laita. Lopullisena päämääränä on yhdenmukaisen, selväpiirteisen ja ammattimaisesti järjestetyn kunnallistilaston aikaansaaminen kunnallisen itsehallinnon tärkeämpäin puolien valaisemiseksi. Ensimmäisen askeleen puheena olevan julkaisusarjan kehittämiseksi mainittuun suuntaan astui Kaupunginvaltuusto huhtikuun 11 päivänä 1916 päättäessään, että Tilastokonttorin tuli vuodesta 1917 lähtien julkaista kauppa- ja merenkulkutilastot, jotka muodostaisivat kaupungin tilaston II ja III sarjan.

Näihin sarjoihin sopisi Valiokunnan mielestä uutena sarjana liittää kertomukset teknillisten laitosten hallinnosta, jotka kertomukset sentähden olisi erotettava kunnalliskertomuksesta ja julkaistava erikseen. — Sen suuntaisen päätöksen on Kaupunginvaltuusto jo tehnyt kokouksessaan lokakuun 24 päivänä 1916 käsitellessään kysymystä Tilastokonttorin uudesta menosäännöstä (*ks. esityslistaa, asiaa N:o 18.*) Tämä päätös tietää, että kunnalliskertomusten jouduttamiseksi ei niihin enää ole painatettava kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen eikä vesijohto-, kaasu- ja sähkölaitoksen vuosikertomusia. Puheena oleva julkaisu olisi vastedes samoin kuin tähänkin asti laadittava kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen toimesta.

Toisen kunnallistilastollisten julkaisujen sarjan muodostavat „Helsingin kaupungin tilejä ja tilipäätöstä koskevat asiakirjat“ (ynnä „Helsingin kaupungin lahjoitusrahastojen tilejä ja tilinpäätöstä koskevat asiakirjat“), jotka Rahatoimikonttori voimassa olevan johtosääntönsä mukaan on tähän asti laatinut ja jotka on julkaistu Kaupunginvaltuuston painetuissa asiakirjoissa. Tämäkin ryhmä olisi Valiokunnan mielestä eri sarjana liitettävä Helsingin kaupungin tilastoon tarvitsematta tämän johdosta julkaisuun nähden tehdä muuta muutosta kuin mikäli kirjapainollista asua koskee.

Kunnallistilaston ala, joka näyttää olevan käsiteltävä yhtenäisemmin ja selväpiirteisemmin sekä ammattimiehen johdossa, on opetus- ja sivistyslaitoksia koskeva tilasto. Tältä toimialalta annetut kertomukset eivät ole yhdenmukaisen suunnitelman mukaan laadittuja, ja ne julkaistaan erikokoisina sekä osittain epäsäännöllisesti. Eräät laitokset, esimerkiksi Kallion alempi käsityöläiskoulu, eivät ole milloinkaan julkaisseet toimintakertomuksiaan. — Valiokunta on sentähden tässä yhteydessä tahtonut esittää, että koko tätä tärkeää kunnallistilaston alaa valaistaisiin yhdessä ainoassa julkaisussa, joka sekin kuuluisi erikoisena sarjana Helsingin kaupungin tilastoon ja käsittäisi kertomuksia ja tilastotietoja kansakoulujeu, Kasvatuslautakunnan, kasvatuslaitosten (ynnä poikain vastaanotto- ja havaintokodin), ammattikoulujen, alempain käsityöläiskoulujen, kansanlastentarhain, työväenopiston sekä Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin toiminnasta. Tähän ryhmään sopinee lukea kaupunginkirjastokin.

Tämä julkaisu, joka kokonaisuudessaan lienee toimitettava molemmilla kielillä, näyttää olevan annettava Tilastokonttorin laadittavaksi. Jos tämä työ vaatisi lisäämään Konttorin työvoimia, voisi Kaupunginvaltuusto vastedes myöntää tähän tarkoitukseen määrärahan Tilastokonttorin ehdotuksesta.

Jos tämä ehdotus hyväksytään, käsittäisi siis „Helsingin kaupungin tilasto“, 1916 vuoden kertomuksista alkaen, seuraavat sarjat:

- I. Terveyden- ja sairaanhoito;
- II. Kauppa;
- III. Merenkulku;
- IV. Kaupungin teknilliset laitokset;
- V. Kaupungin tilit ja tilinpäätös;
- VI. Opetus- ja sivistyslaitokset.

Vastedes olisi näitä sarjoja edelleen laajennettava uusilla kunnallistilaston aloilla. Tärkeistä kunnallisen elämän aloista, jotka vähitellen on saatettava täydellisen ja ammattimaisen tilastollisen valaistuksen alaisiksi, mainittakoon rakennus-, asumus- ja väestöolot, vaivaishoito, teollisuus- ja työväenolot, kulkulaitokset, palolaitos, kunnallisverotus, kunnan työnvälitys, kunnan yleiset työt, vaalit ja äänioikeusolot y. m.

Edellyttäen aluksi vastamainitut kuusi hallintoalaa luettaviksi tilastollisiin julkaisusarjoihin käsittäisi kunnalliskertomus edelleen seuraavain kunnan viranomaisten ja laitosten toimintakertomukset: Kaupunginvaltuuston, Raha-toimikamarin, Tilastokonttorin, Palotoimikunnan, Vaivaishoitohallituksen, Rakennustarkastuksen, Rakennuskonttorin, Majoituslautakunnan, Holhouslautakunnan, Oikeusapulautakunnan, Sosialilautakunnan, Kunnan työnvälitystoimiston, Taksoitusvalmistelukunnan, Museolautakunnan ja Musiikkilautakunnan. Liikennekonttorin toimintakertomus julkaistaisiin *Kauppa* ja Satamakonttorin kertomus *Merenkulku* sarjassa.

Edellä lausutun johdosta esittää Valiokunta Kaupunginvaltuuston päättäväksi:

että Helsingin kaupungin tilasto on, alkaen 1916 vuoden toimintakertomuksista, toistaiseksi ja kunnes kunnallistilastoa edelleen ehditään suunnitelmamukaisesti laajentaa, käsittävä seuraavat kuusi eri sarjaa:

- I. Terveyden- ja sairaanhoito.*
- II. Kauppa.*
- III. Merenkulku.*
- IV. Kaupungin teknilliset laitokset.*
- V. Kaupungin tilit ja tilinpäätös.*
- VI. Opetus- ja sivistyslaitokset.*

että Marian sairaalan Hallituksen ja uuden kulkutauti-sairaalan hallinnon, jotka julkaisevat eri vuosikertomukset, on vastedes, 1916 vuoden kertomuksista alkaen, painatettava nämä samassa kirjapainossa, samaa kokoa ja samoilla kirjasinlajeilla kuin Helsingin kaupungin tilaston sarjat;

että edellä mainituista sarjoista N:ot I, II, III ja VI julkaistaan Tilastokonttorin, sarja N:o IV kaupungin teknilisten laitosten Hallituksen ja sarja N:o V Rahatoimikonttorin toimesta; sekä

että kunnan muiden laitosten ja virastojen, jotka julkaisevat toimintakertomuksensa erillisinä painotuotteina, on vastedes, 1916 vuoden kertomuksista alkaen, painatettava nämä samassa kirjapainossa, samaa kokoa ja samoilla kirjasinlajeilla kuin kaupungin kunnalliskertomus.

Helsingissä, lokakuun 28 päivänä 1916.

E. Schybergson.

Aug. Hjelt.

K. V. Puuska.

John Uggla.

HELSINGIN KAUPUNGIN

TILASTOKONTTORI.*Joulukuun 3 p:nä 1916.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 1,088.

Sittenkun Kaupunginvaltuuston Budjettivaliokunta oli Helsingin kaupungin 1915 vuoden meno- ja tulosäännöstä antamassaan mietinnössä Valtuustolle m. m. esittänyt, että n. s. kunnalliskertomuksiin ei painatettaisi eräitä jo ennen painettuja kunnallisten viranomaisten antamia kertomuksia sekä että asianomaiset painettuja kertomuksia antavat lautakunnat ja hallitukset yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi painattaisivat nämä käytämällä kunnalliskertomuksen kokoa, päätti Kaupunginvaltuusto kokouksessaan viime joulukuun 29 päivänä ennen asian ratkaisemista vaatia siitä tilastokonttorin lausunnon ja lähemmän ehdotuksen.

Tämän johdosta on tilastokonttori hankkinut tarpeelliset tiedot kunnan kaikkien viranomaisten kertomuksista sekä siitä, julkaistaanko ne ja millä tavoin, jotka tiedot annetaan esillä olevan lausunnon oheisessa luettelossa, ja pyytää konttori sen ohessa kunnioittaen lausua asiasta seuraavaa.

Niinkuin tämän oheisesta luettelosta seikkaperäisesti käy selville, julkaistaan useimmat kunnallisten viranomaisten kertomukset joko „Kertomuksessa Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta“, n. s. kunnalliskertomuksessa, tai myös Helsingin kaupungin tilaston sarjassa I, Terveyden- ja sairaanhoito. Ensinmainitussa on toistaiseksi, lukuun ottamatta niitä hallituksia ja lautakuntia, joiden toiminta on lakannut, julkaistu kaupunginvaltuuston, rahatoimikamarin, liikennekonttorin, palotoimikunnan, vaivashoitohallituksen, kasvatuslautakunnan, Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin, kaupunginkirjaston, rakennustarkastuskonttorin, rakennuskonttorin, kaupungin teknillisten laitosten hallituksen, vesijohtolaitoksen, kaasulaitoksen, sähkölaitoksen, taksoitusvalmistelukunnan, majoituslautakunnan, holhouslautakunnan, oikeusaputoimiston ja kunnan työnvälitystoimiston vuosikertomukset ja tulee siinä, kunnalliskertomusten ehdittyä ajan tasalle, luultavasti lisäksi julkaistavaksi tilastokonttorin, kaupungin yleisten töiden hallituksen, kansantalentarhain johtokunnan, sosialilautakunnan, museolautakunnan ja musiikkilautakunnan vuosikertomukset. Kaikista näistä vuosikertomuksista on sitä paitsi moniaita ilmestynyt eri julkaisuina, olematta minkään julkaisusarjan yhteydessä nimittäin palotoimikunnan, vaivashoitohallituksen, kaupunginkirjaston, kaupungin teknillisten laitosten hallituksen, vesijohtolaitoksen, kaasulaitoksen, sähkölaitoksen (neljän viimeksi mainitun niinkään yhteisenä julkaisuna) ja kunnan työnvälitystoimiston antamat sekä eräät muut vuosikertomukset, nimittäin taksoitusvalmistelukunnan (aikaisemmin), oikeusaputoimiston, museolautakunnan ja musiikkilautakunnan antamat Kaupunginvaltuuston painetuissa asiakirjoissa. Kahdentoista viimeksi mainitun viranomaisen vuosikertomukset siis painatetaan

tai on jo painatettu kahdesti, ensi kerran erillisinä tai Kaupunginvaltuuston painetuissa asiakirjoissa ja toisen kerran — sittenkun lukuisissa tapauksissa hyvin tarpeellinen numerotarkastus ja muodollinen muovailu on toimitettu sekä eräät liitteet, piirustukset y. m. poistettu — kunnalliskertomuksessa.

Sarjassa Helsingin kaupungin tilasto I taas on, paitsi eräiden tilapäissairaalan kertomuksia, julkaistu terveydenhoitolautakunnan, Kivelän sairaalan, Nickbyn mielisairaalan, Humaliston sairaalan, tuberkulootisten poliklinikan, Oulunkylän kesäpäiväparantolan, terveystoimiston veneeristen tautien vastustamiseksi, terveydellisten tutkimusten laboratorioin ja työtarkastuksen vuosikertomukset sekä tulee lisäksi 1914 vuosikerrasta lähtien julkaistavaksi lihantarkastusaseman kertomus. Näistä kertomuksista ei yhtäkään julkaista erikseen, mutta useista otetaan eripainos.

Ainoastaan Kaupunginvaltuuston painetuissa asiakirjoissa on julkaistu vuositilintarkastajain tarkastuskertomus ja rahatoimikonttorin kertomus kaupungin (ynnä kaupungille lahjoitettujen rahastojen) tilinpäätöksestä, ja taas yksinomaan erillisinä on julkaistu Marian sairaalan, kulkutautisairaalan ¹⁾, valmistavan poika-ammattikoulun, tyttöjen ammattikoulun, Aleksanterinkadun alemman käsityöläiskoulun (ei kuitenkaan säännöllisesti), ruotsin- ja suomenkielisten kansakoulujen sekä työväenopiston ²⁾ kertomukset.

Julkaisematta taas ovat revisionikonttorin ja kaupungin irtaimen omaisuuden katsastusmiesten sekä toistaiseksi niinkään tilastokonttorin, kaupungin yleisten töiden hallituksen, kansanlastentarhain johtokunnan ja sosialilautakunnan vuosikertomukset.

Kertomuksia kokonaan antamatta ovat tai ainoastaan taulun muotoon järjestettyjä tietoja antavat vihdoin satamakonttori, kaupunginkassan inventtaajat, Kallion alempi käsityöläiskoulu, taksoituslautakunta, tarkastuslautakunta ja oikeusapulautakunta, jota paitsi lisättäköön, ettei maistraatti, ulosottolaitos, raastuvanoikeus eikä poliisilaitos, jotka ovatkin varsinaisesta kunnallishallinnosta riippumattomassa erikoisasemassa, eikä henkikirjoittajan konttorikaan anna vuosikertomuksia.

Kertomusten oheisiin taululiitteisiin nähden mainittakoon lopuksi, että suurin osa niistä joko kokonaan tahi yhteenvedettynä julkaistaan Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa, pienempi osa taas kunnalliskertomuksessa, jota vastoin harvalukuiset tai jotkin varsin laajat taulut jäävät julkaisematta.

Edellä oleva selonteko osottaa sekä aikaa vievää että kallista turhaa työtä johtuvan siitä, että eräiden kunnallisten viranomaisten kertomukset laditaan ja painatetaan kahdesti. Tähän on ollut syynä se, että kunnalliskertomukset ovat usean vuoden olleet paljon myöhästyneinä. Moniaat viranomaiset eivät ymmärrettävistä syistä ole katsoneet

¹⁾ Kulkutautisairaalan kertomus vuodelta 1913, jolloin yksi sen osasto väliaikaisesti avattiin, julkaistiin kuitenkin Helsingin kaupungin tilastossa I mainitulta vuodelta.

²⁾ Työväenopiston ruotsinkielisen osaston vuosikertomusta ei kuitenkaan sattuneesta syystä ole toistaiseksi voitu julkaista.

voivansa odottaa kertomustensa painattamista siksi, kunnes kunnalliskertomus ilmestyisi, vaan ovat heti painattaneet ne erikseen, minkä jälkeen ne vasta muutamaa vuotta myöhemmin on uudestaan painatettu kunnalliskertomukseen.

Jos viimeksi mainittu kertomus ilmestyisi aikansa, olisi epäilemättä sopivin menetellä asianomaisten viranomaisten kertomuksia ladottaessa ja painatettaessa siten, että ne viranomaiset, jotka haluavat saada erillisiä vuosikertomuksia, saisivat tarpeen mukaan eripainoksia kertomuksistaan, semmoisina kuin ne on painatettu kunnalliskertomukseen, ja että kertomukset siis tarvitsisi ladottaa vain yhden ainoan kerran. Mutta ainakaan muutama vuoteen ei tällainen järjestely käy päinsä.

Sitä vastoin on hyvin ajateltavissa, että kukin viranomainen, jonka kertomus julkaistaan kunnalliskertomuksessa, painattaisi sen samassa kirjapainossa missä kunnalliskertomuskin sekä käyttämällä samaa kokoa ja samoja kirjasinlajeja kuin kunnalliskertomuksessa, ja että ladelman sitten saisi seistä, kunnes kunnalliskertomus ehtisi samaan ajankohtaan, jolloin ladelman, ehkä hiukan lyhenneltynä ja muutettuna, jälleen käytettäisiin aiheuttamatta muita kuluja kuin mitä tehdyistä muutoksista johtuu. Täten päästäisiin kustantamasta kaksinkertaista latomista ja voitaisiin kuitenkin kuitenkin kertomukseen tehdä tarpeelliset muodolliset muutokset niiden julkaisemiseksi kunnalliskertomuksessa.

Heti ei tuollaista järjestelyä kuitenkaan voitane toimeenpanna, syystä ettei kunnalliskertomus vielä ole siinä määrin ajan tasalla, että lademat voisivat jäädä seisomaan. Kunnalliskertomuksen valmistustyö on nyttemmin nimittäin siinä vaiheessa, että 1911 vuoden kertomuksen ruotsinkielinen laitos ilmestyy näinä päivinä ja suomenkielinen noin kuukauden päästä, minkä ohessa 1912 vuoden ruotsinkielisestä laitoksesta on hiukan enemmän kuin puolet puhtaaksi painettuna ja 1913 vuoden ruotsinkielisestä laitoksesta likimain puolet ladottuna sekä 1912 vuoden suomenkielinen laitos tekeillä. Vaikka siis hyvällä alulla ei kunnalliskertomus kuitenkaan ole vielä ehtinyt niin pitkälle, että kävisi vaatiminen kirjapainoa säilyttämään erinäisten vuodelta 1915 olevain kertomusten ladelmia siksi, kunnes kunnalliskertomus ehtii niihin asti. Näyttää sentähden sopivimmalta, että asianomaisten viranomaisten kertomukset vuodelta 1915 julkaistaan entiseen tapaan ja muutettu järjestelmä alotetaan vasta 1916 tai ehkä 1917 vuoden kertomuksista, joiden valmistuessa kunnalliskertomus lienee ehtinyt niin pitkälle, että ladelman tarvitsee seistä vain lyhyen aikaa.

Kunnallisten viranomaisten antamain kertomusten painatuksen edullisin käytännöllinen järjestely edellä mainitusta ajankohdasta lähtien ei siis näy aiheuttavan epäilystä. Toinen on laita 1912—15 (ehdollisesti 1912—16) vuoden kertomusten. Jos tähänastista menettelyä noudatetaan, on mainituilta vuosilta kunnalliskertomukseen painatettava uudestaan noin 250 sivua (125 kumpaisellakin kielellä), mikä työ, paitsi korjauslukuja, numerotarkastusta y. m., edustaa noin 1,500 markan vuotuisia painatuskuluja (paperi y. m. lukuun otettuna). Kaikkien aikaisemmin painatettujen vuosikertomusten poistaminen kunnalliskertomuksesta, niinkuin budjettivaliokunta on ehdottanut, ei Tilastokonttorista kuitenkaan näytä aivan hyvin harkitulta, osin syystä että useat niistä valaisevat tärkeitä

kunnallishallinnon puolia, osin ja etusijassa syystä että useimmat niistä painatettuina pienin painoksin ja ohuihin erikoisvihkoihin kuuluvat sen laatuiseen kirjallisuuteen, joka häviää ja tarvittaessa on vain suurella vaivalla jälleen hankittavissa. Mutta jos jotkin kunnalliskertomuksessa nykyään julkaistut vuosikertomukset tavalla tai toisella näyttävät jäävän sen puitteiden tai muun sisällyksen ulkopuolelle ja samalla muodostavan yhteensä eheän isomman kokonaisuuden, on kaiketi täysi syy lakkauttaa niiden uudestipainatus, edellyttäen että niitä ennestään on riittävät painokset.

Tuollaisen jyrkästi rajoitetun ryhmän sinänsä muodostavat todella kunnalliskertomuksessa kaupungin teknillisten laitosten hallituksen sekä vesijohto-, kaasu- ja sähkölaitoksen antamat kertomukset, jotka onkin erikseen painatettuina nidottu yhteen ja julkaistu „Helsingin kaupungin teknillisten laitosten hallituksen kertomuksena“. Näiden kertomusten painattaminen kunnalliskertomukseen tuntuu sentähden jotenkin tarpeettomalta, varsinkin kun niistä otetut painokset eivät vielä liene loppuneet; myöskään ei näy olevan syytä vuodesta 1915 (1916) lähtien niitä enää painattaa kunnalliskertomukseen.

Näiden kertomusten poistamisen johdosta vähenisi kunnalliskertomukseen uudestaan painatettava sivuluku noin 250:stä noin 110:en vuosittain eli enemmän kuin puolella, joten siis puheena olevan ajanjakson kuluessa säästyisi painatuskuluja vuosittain noin 850 markkaa. Se noin 650 markan vuotuinen säästö, mikä saavutettaisiin jättämällä muut edellä mainitut kertomukset uudestaan painattamatta, ei sen sijaan näytä kyllin painavalta voidakseen korvata niitä hankaluuksia, joita tästä, niinkuin edellä mainittiin, koituisi, minkätähden tilastokonttori puolestaan ei voi yhtyä ehdotukseen niiden poistamisesta kunnalliskertomuksesta.

Erikseen julkaistujen vuosikertomusten koosta on tämän oheisessa luettelossa varsin valaisevia tietoja. Niiden mukaan käytetään näissä kertomuksissa kokonaista seitsemää eri kokoa, nimittäin 19×12 , 18×14 , 18×11 , $16,5 \times 12,5$, $16,5 \times 10$, 16×10 ja $16 \times 9,5$ sm. On ilmeistä, että yhdenmukaisuus tässä kohden on suotava niinhinkin vuosikertomuksiin nähden, joita ei painateta kunnalliskertomukseen, ja pyytää tilastokonttori sentähden tässä kohden yhtyä budjettivaliokunnan ehdotukseen, kuitenkin sillä poikkeuksella että Marian sairaalan ja kulkutautisairaalan vuosikertomuksia ei 1915 vuoden kertomuksista lähtien julkaistaisi kunnalliskertomusten, vaan Helsingin kaupungin tilastosarjan koossa. Tämän johdosta kävisi nämä vuosikertomukset uudestaan latomatta ottaminen mainittuun julkaisusarjaan, mikä täydellisyyttä silmällä pitäen olisi ilmeinen voitto. Luonnollista niinkään lienee, että tämän sarjan kokoa ei muuteta, koska se on erikoisesti valittu julkaisuun otettavain taulujen johdosta, eikä konttori olekaan käsittänyt budjettivaliokunnan lausunnon tarkoittaneen mainittua sarjaa.

Edellä lausutun johdosta pyytää Tilastokonttori kunnioittaen esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

ettei kunnalliskertomukseen enää painatettaisi kaupungin teknillisten laitosten hallituksen eikä vesijohto-, kaasu- ja sähkölaitoksen antamia vuosikertomuksia;

että painettuja vuosikertomuksia antavain kunnallisten terveyden- ja sairaanhoitoviranomaisten on nämä kertomukset painatettava samassa kirjapainossa sekä kooltaan samansuuruisena ja samojen kirjasinlajein kuin Helsingin kaupungin tilaston sarja; sekä

että muiden painettuja vuosikertomuksia antavain kunnallisten viranomaisten on painatettava ne samassa kirjapainossa sekä kooltaan samansuuruisina ja samoin kirjasinlajein kuin kunnalliskertomus.

Harald Dalström.

Kunnallisten viranomaisten ja laitosten vuosikertomukset.

Kaupunginvaltuusto.	Painettu kunnalliskertomukseen.
Rahatoimikamari.	S:n ” ” ” ”
Rahatoimikonttori.	Painettu Kvston pain. asiakirjoihin.
Liikennekonttori.	Painettu kunnalliskertomukseen.
Satamakonttori.	Ainoastaan taulutietoja.
Tilastokonttori.	Toistaiseksi painattamaton.
Vuositilintarkastajat.	Painatettu Kvston pain. asiakirjoihin.
Revisionikonttori.	Painattamaton.
Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajat.	Painattamaton.
Kaupunginkassan inventtaajat.	Eivät ole antaneet kertomusta.
Palotoimikunta.	Painettu erikseen ruotsiksi, 165. × 12.5 kokoa, ja kunnalliskertomukseen.
Terveydenhoitolautakunta.	Painettu Helsingin kaupungin tilastoon I.
Marian sairaala.	Painettu erikseen ruotsiksi, 16.5 × 9.5 kokoa.
Kulkutautisairaala.	S:n.
Kivelän sairaala.	Painettu Helsingin kaupungin tilastoon I.
Nickbyn mielisairaala.	S:n ” ” ” ”
Humaliston sairaala.	S:n ” ” ” ”
Tuberkulootisten poliklinikka.	S:n ” ” ” ”
Oulunkylän kesäpäiväparantola.	S:n ” ” ” ”
Terveystoimisto veneristen tautien vastustamiseksi.	S:n ” ” ” ”
Terveydellisten tutkimusten laboratoori.	S:n ” ” ” ”
Työtarkastajat.	S:n ” ” ” ”
Lihantarkastus.	S:n ” ” ” ”
Vaivahoitohallitus ynnä kunnalliskoti, työ- laitos ja vaivaistalon lastenkoti.	Painettu erikseen molemmilla kielillä, 19 × 12 kokoa, ja kunnalliskertomukseen.

Valmistava poika-ammattikoulu.	Painettu erikseen molemmilla kielillä, 16×10 kokoa.
Tyttöjen ammattikoulu.	Painettu erikseen molemmilla kielillä, 16×10 kokoa.
Aleksanterinkadun alempi käsityöläiskoulu.	Painettu erikseen molemmilla kielillä, 16×10 kokoa.
Kallion alempi käsityöläiskoulu.	Ainoastaan taulutietoja.
Ruotsinkieliset kansakoulut.	Painettu erikseen ruotsiksi, 16×10 kokoa.
Suomenkieliset kansakoulut.	S:n ” suomeksi, 19×12 ”
Kasvatuslautakunta ynnä kasvatuslaitokset sekä poikain vastaanotto- ja havainto- koti.	Painettu kunnalliskertomukseen.
Sedmigradskyn pientenlastenkoulu ja Marian turvakoti.	S:n ”
Kansanlastentarhain johtokunta.	Toistaiseksi painattamaton.
Työväenopiston ruotsinkiel. osasto.	S:n ”
Työväenopiston suomenkiel. osasto.	Painettu erikseen suomeksi, 18 × 14 kokoa.
Kaupungin kirjasto.	Painettu Kvston pain. asiakirjoihin ja kun- nalliskertomukseen.
Kaupungin yleisten töiden hallitus.	Toistaiseksi painattamaton.
Rakennuskonttori.	Painettu kunnalliskertomukseen.
Kaupungin teknillisten laitosten hallitus.	Painettu erikseen molemmilla kielillä, 19 × 12 kokoa, ynnä kunnalliskertomukseen.
Vesijohtolaitos.	S:n s:n.
Kaasulaitos.	S:n s:n.
Sähkölaitos.	S:n s:n.
Henkikirjoittajan konttori.	Ei ole antanut kertomusta.
Rakennustarkastuskonttori.	Painettu kunnalliskertomukseen.
Taksoitusvalmistelu.	Painettu kunnalliskertomukseen (aikaisem- min myös Kvston pain. asiakirjoihin).
Taksoituslautakunta.	Ei ole antanut kertomusta.
Tarkastuslautakunta.	S:n.
Majoituslautakunta.	Painettu kunnalliskertomukseen.
Holhouslautakunta.	S:n.
Oikeusapulautakunta.	Ei ole antanut kertomusta.
Oikeusaputoimisto.	Painettu Kvston pain. asiakirjoihin ja kun- nalliskertomukseen.
Sosiaalilautakunta.	Toistaiseksi painattamaton.
Kunnan työnvälitystoimisto.	Painettu erikseen molemmilla kielillä, 18 × 11 kokoa, ja kunnalliskertomukseen.
Museolautakunta.	Painettu Kvston pain. asiakirjoihin.
Musiikkilautakunta.	S:n.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Liite II.

Tammik. 31 p:nä 1916.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 118.

Sittenkun Kaupunginvaltuuston Budjettivaliokunta kaupungin 1915 vuoden meno- ja tulosäännön yhteydessä oli Valtuustolle esittänyt ryhdyttäväksi erinäisiin toimenpiteisiin kaupungin painatustöiden järjestämiseksi sekä Valtuusto oli asiasta vaatinut Tilastokonttorin lausuntoa ja lähempää ehdotusta, on Konttori viime joulukuun 3 päivänä antanut mietinnön, josta Valtuuston Valmisteluvaliokunta on pyytänyt Rahatoimikamarin lausuntoa.

Budjettivaliokunta ehdottaa (*Kvston. pain. asiakirj. N:o 79 vuodelta 1914*):

„että kunnalliskertomuksiin ei painatettaisi niitä viranomaisten antamia vuosikertomuksia, jotka jo oli painettu; sekä

että painettuja vuosikertomuksia antavain lautakuntain ja hallitusten tulisi yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi painattaa ne samaa kokoa käyttämällä kuin kunnalliskertomuksessa käytetään“.

Mietinnössään mainitsee Tilastokonttori, että kaksitoista kaupunginviranomaisten vuosikertomusta painatetaan kahdesti, ensin erikseen tai Kaupunginvaltuuston painettuihin asiakirjoihin ja toisen kerran, sittenkun numerotarkastus ja muodollinen muovailu on toimitettu sekä eräät liitteet, piirustukset y. m. poistettu, kunnalliskertomukseen. Syynä tähän epäkohtaan on Konttorin mielestä se, että kunnalliskertomus on usean vuoden ollut paljon myöhästynyt, mutta tämä syy poistuu kertomusten ehdittyä kutakuinkin ajan tasalle, minkä on arveltu tapahtuvan vuonna 1917. Mainitusta ajankohdasta lähtien kävisi erikseen painatettujen vuosikertomusten ladelman, edellyttäen että painatus on toimitettu samassa kirjapainossa, missä kunnalliskertomus painetaan, sekä käyttämällä samaa kokoa ja samoja kirjasinlajeja kuin siinä, jättäminen seisomaan, sitten vähäisin muutoksin käytettäväksi kunkin kertomuksen painatuksessa kunnalliskertomukseen. Vuosilta 1912—16 annettuihin kertomuksiin nähden sitä vastoin olisi ratkaistava, onko koetettava saada varoja säästymään jättämällä jo painetut vuosikertomukset pois kunnalliskertomuksesta, ja laskee Konttori tähänastiseen tapaan toimitetusta, noin 250 sivun kahdesti painattamisesta olevan kuluja noin 1,500 markkaa vuosikertaa kohti. Kaikkien näiden kertomusten poistaminen ei Konttorin mielestä kuitenkaan olisi hyvin harkittua, etusijassa syystä että useimmat vuosikertomukset, painettuina pienin painoksin ja ohuihin erikoisvihkoihin, kuuluvat sen laatuiseen kirjallisuuteen, jota ei säilytetä ja joka sentähden on ainoastaan vaivoin tarpeen vaatiessa jälleen saatavissa. Sitä vastoin kävisi Konttorin mielestä kaupungin teknillisten laitosten hallituksen sekä vesijohto-, kaasuja sähkölaitoksen antamat kertomukset, jotka muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden ja jul-

kaistaankin yhdessä niteessä, jättäminen pois kunnalliskertomuksesta ei ainoastaan edellä mainituilta vuosilta vaan vastedeskin.

Vuosikertomusten kokoon nähden puoltaa Konttori Budjettivaliokunnan ehdotusta, kuitenkin siten muutettuna että Marian sairaalan ja kulkutautisairaalan antamia kertomuksia ei painatettaisi kunnalliskertomuksen, vaan Helsingin kaupungin tilaston sarjan kokoon, joten ne uudestaan latomatta voitaisiin liittää viimeksi mainittuun julkaisusarjaan, missä Terveydenhoitolautakunnan ja kaupungin muiden sairaalain antamat vuosikertomukset julkaistaan.

Samalla kun Kamari pääasiassa voi yhtyä Tilastokonttorin ehdotukseen, ei Kamari kuitenkaan asian nykyisellään ollessa katso voivansa antaa seikkaperäistä lausuntoa asiasta. Niinkuin Kamari kirjelmässä Kaupunginvaltuustolle marraskuun 11 päivältä 1915 on lausunut kaupungin painatustöiden järjestämisestä kustannusten huojoistamiseksi (*Kvston pain, asiakirj. N:o 40 vuodelta 1915*), olisi esillä olevan laatuisten asiain käsittely jätettävä Kamarin ehdottaman kaupungin painatustöiden valvojan toimeksi. Kun Kaupunginvaltuusto on kysymyksen tuollaisen toimihenkilön asettamisesta ja tähän yhteyteen kuuluvain asiain järjestämisestä antanut asettamansa valiokunnan valmisteltavaksi, pyytää Kamari kunnioittaen ehdottaa

että Budjettivaliokunnan tässä puheena oleva ehdotus annettaisiin kaupungin painatustöiden järjestämisasian yhteydessä Kaupunginvaltuuston sitä varten viime tammikuun 25 päivänä asettaman valiokunnan käsiteltäväksi.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

Esitys Röjsjö Aktiebolag yhtiön osake-enemistön ostamisesta.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI*Marrask. 1 p:nä 1916.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 883.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto vuodeksi 1916 vahvistamansa budjetin yhteydessä oli antanut Rahatoimikamarin tehtäväksi ottaa käsiteltäväksi kysymyksen halkopihan järjestämisestä joko polttoaineiden hankkimiseksi kaupungin omiin tarpeisiin tai myös sen ohessa kunnan jäsenillekin myytäväksi, asetti Rahatoimikamari komitean pohtimaan tämän asian yhteydessä olevia seikkoja. Tämä komitea onkin ryhtynyt työhönsä, mutta ei ollut vielä ehtinyt sitä suorittaa, kun sen tietoon tuli, että Röjsjö Aktiebolag yhtiön osake-enemistö oli ostettavissa. Kun oli tunnettua, että Röjsjön turvesuot ovat hyviä laadultaan eivätkä ainoastaan etelä-Uudenmaan suurimmat, mutta lisäksi ainoa sikäläinen yhtäjaksoinen turvemaa-alue, katsoi komitea tarpeelliseksi ottaa selville, olisiko ja mistä hinnasta osake-enemistö mainitussa yhtiössä, joka omistaa suurimman osan näistä turvemaista, hankittavissa kaupungille. Sen ohessa lupautui kaksi komitean jäsentä itse paikalla tarkemmin tutkimaan yhtiön maa-alueita niillä olevine rakennuksineen sekä yhtiön muita laitoksia. Asianomaisten kanssa olleista keskusteluista on ollut seuraava tulos.

Edellyttäen että päätös voidaan tehdä mahdollisimman pian, tarjotaan kaupungille osake-enemistö mainitussa yhtiössä 600 markan hinnasta osakkeelta. Osakkeiden nimellisarvo on 500 markkaa ja osakepääoma 300,000 markkaa. Kaikkiaan 600 osakkeesta tarjotaan kaupungin lunastettavaksi vähintään 500, mutta varsin luultavaa on, että niitä tarjotaan enemmänkin. Siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusto ottaa tämän tarjouksen huomioon, näyttää kaupungin olevan varustauduttava lunastamaan jäljellä olevat osakkeetkin samasta hinnasta eli siis kaikkiaan enintään 360,000 markasta. Yhtiöllä on ilmoitettu olevan velkoja 488,000 markkaa, josta summasta kuitenkin on luettava pois noin 60,000 markkaa myydyin, mutta vielä maksamattoman polttoturpeen hintaa. Edellyttäen kaupungin ostavan kaikki osakkeet edellä mainitusta hinnasta olisi koko laitoksesta siis kustannuksia noin 800,000 markkaa.

Tätä summaa vastaamassa on laskelmain mukaan:

1. Rakennukset	Smk	40,000: —
2. Rautatie ¹⁾ liikkuvine kalustoineen	„	300,000: —
3. Koneet	„	50,000: —
4. Kenttärata vaunuineen	„	10,000: —
5. Sekalaista kalustoa	„	10,000: —
6. Tavarasuoja Loviisassa	„	5,000: —
7. Maa (984 t. alaa suota, 100 t. alaa <u>peltoa</u>)....	„	<u>385,000: —</u>
	Yhteensä Smk	800,000: —

Edellä mainittu laskelma on laadittu sängen varovasti. Laskelman paikkansapitäväisyys perustuu pääasiallisesti maan arvoon. Tästä seikasta mainittakoon seuraavaa. Tilusala on noin 500 hehtaaria, enimmältä osalta turvemaata. Se on laadultaan syvää ja huomattavassa määrässä puhdasta kannoista ja puunjuurista, mikä seikka polttoturpeennostossa on varsin tärkeä. Kuivatusoloista mainitaan lausunnossa, että suossa jo pitemmän aikaa on ollut katettuja laskukanavia, jotka kuitenkin kaipaavat perkaamista ja syventämistä. Vedenlasku on kuitenkin hyvä, sillä suo on enemmän kuin 25 metriä ylempänä merenpintaa.

Jotta voitaisiin käyttää hyväksi niitä aloja, joiden pintaa peittää valkosammal, täytyy kuoria pois tämä polttoturpevalmistukseen vähemmän sopiva sammalkerros, minkä johdosta polttoturpevalmistuksen yhteydessä on toimitettava turvepehkon valmistusta, jommoiseen tekeytymätön valkosammal antaa erittäin sopivaa raaka-ainetta. Tällaisesta valmistuksen laajentamisesta on sekin etu, että työvoimaa voi paremmin käyttää hyödyksi pitemmän osan vuotta.

Vaikka edellyttäisikin, että ne suon osat, joita ei ole täydellisesti tutkittu, eivät pääasiassa ole sopivia polttoturpevalmistukseen, on kuitenkin joka tapauksessa tähänastisten tutkimusten nojalla todettavissa, että vähintään 200 hehtaarin ala on kuivatettuna vähintään 2 metrin syvältä sopivaa polttoturpeen ottoon. Suosta saataisiin siis vähintään 4,000,000 m³ turvetta eli noin 500,000 tonnia valmista polttoturvetta.

Lisäksi saadaan turvepehkuu vähintään 100 hehtaarin alalta 1 metrin syvään, ja tämä turpeenotto on tarpeellinen, jotta edullisesti voisi saada polttoturvetta valkosammalsuosta. Näin saataisiin 1,000,000 m³ turvepehkuu eli vähintään sama määrä turvepehkuupaaleja.

Edellä mainitut määrät sopii jakaa niin, että vuosittain valmistetaan

15,000 tonnia polttoturvetta 33 vuonna ja
30,000 paalia turvepehkuu 33 vuonna.

¹⁾ Kuggomin asemalle Loviisan—Vesijärven radan varrella.

Kun kuitenkin Röjsjö Aktiebolag yhtiön omistama maa on pinta-alaltaan lähes 500 hehtaaria ja turvekerroksen vahvuus kuivaamisen tapahduttua on laskettu monin paikoin tuntuvasti enemmän 2 metriä, on suosta luultavasti saatavissa paljon suurempia turvemääriä kuin edellä on mainittu. Laskelma kuitenkin perustuu aivan varmasti saataviin vähimpiin määriin. Tukholman Svenska Torvbyrån nimisen toimiston vuonna 1910 toimittama tutkimus osottaa tuntuvasti suotuisampaa tulosta, mikä osaltaan todistaa, että esillä oleva laskelma on toimitettu sangen varovasti. Lisäksi on huomattava että, sittenkun koko turvekerros on poistettu, on jäljellä viljavaa peltomaata, jonka arvo on vähintään 400 markkaa hehtaarilta eli siten kaikkiaan 200,000 markkaa.

Laskelmaan merkittyä maan arvoa, 385,000 markkaa, ei siis käy pitäminen liiallisena.

Koko Röjsjön suo on pinta-alaltaan noin 1,000 hehtaaria, yhtiön alueiden ulkopuoliset maat lukuun otettuina, joten melko suuria laajentamismahdollisuuksia on olemassa.

Röjsjö Aktiebolag yhtiön toiminta on viime vuosina ollut aivan seisauksissa. Kuluvana vuonna on liikettä tosin jälleen ryhdytty harjoittamaan, mutta järkiperaisesti suunnittelematta, minkätähden osinkoa ei ole voitu jakaa.

Yhtiön omistamilla koneilla voidaan tehokkaasti toimien nostaa 6,000 tonnia polttoturvetta vuodessa.

Jotta kuitenkin turpeenottoa voitaisiin toimittaa täysin järkiperaisella tavalla, olisi kolme uutta turpeenostokonetta hankittava. Näiden koneiden hintaa on nykyoloissa mahdoton arvioida. Viime heinäkuulla tehdyn tarjouksen mukaan olisi kunkin koneen hinta 40,000 markkaa ja kolmen koneen siis kaikkiaan 120,000 markkaa. Mainitusta ajankohdasta lähtien ovat hinnat ehkä tuntuvastikin kohonneet. Tämän johdosta kannattavuuslaskelma melko määrässä muuttuu. Rakennusten y. m. korjauksia varten on laskettu 30,000 markkaa, turvepehkukoneita y. m. varten 50,000 markkaa.

Laadittu liikekustannuslaskelma on seuraava:

Menoja:

Hallinto	Smk	50,000: —
5 % korko 800,000 markalle	”	40,000: —
Kuuletusta 50 % suon puolesta arvosta 33 vuoden kuluessa	”	6,000: —
” 5 % rakennusten ja rautateiden arvosta	”	19,500: —
” 7 % koneiden arvosta	”	15,000: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 130,500: —</u>

Tuloja:

Myyntivoitto 30,000 turvepehkupaalista à —: 50	Smk	15,000: —
” 15,000 tonnista polttoturvetta à 10: —	”	150,000: —
	<u>Yhteensä</u>	<u>Smk 165,000: —</u>

Puhdas voitto on 34,500 markkaa eli 9.5 % osakepääomalle.

Tässä on ehkä huomautettava, että puheena olevat laskelmat tosin on erittäin varovasti laadittu sekä tehty 1916 vuoden epäedullisen käytön pohjalla, mutta niitä on kuitenkin mahdoton tarkistaa. Omain kustannusten hinta, 20 markkaa tonnilta vapaasti Valkomissa, lienee hyväksyttävä, vaikka paljottais-tuotantoakin harjoitetaan ja työpalkat ovat korkeat. Myyntihinnaksi on laskelmassa edellytetty 30 markkaa tonnilta, mutta olisi ehkä edellytettävä vähintään 35 markkaa tonnilta.

Vaikka siis liikettä kävisikin katsominen kannattavaksi, ei kuitenkaan tämä seikka yksin saa vaikuttaa asian ratkaisuun, koska kysymys ei ole etusijassa siitä että kaupunki tekisi hyvän kaupan, vaan pikemmin siitä, tuottaako tämä kauppa kaupungille toivottua hyötyä. Tässä kohden on kaupungin halkokonttorin johtaja viitannut niihin suuriin vaikeuksiin, joita on voitettavana yritettäessä hankkia kaupungin tarvitsemää polttopuumäärää kohtuullisiin hintoihin. Jos hinnannousua jatkuu tähänastiseen tapaan, täytyy ehkä jo ensi talvena maksaa sylestä koivuhalkoja 100 markkaa ja enemmänkin. Mutta mahdotonta ei ole sekään, varsinkin jos sotaa jatkuu, että talvella 1917—1918 ei enää ole kysymys hinnasta, vaan pikemmin siitä, onko kaupunkiin ylipäättään saatavissa riittävästi polttoaineita. Jos sentähden kaupunkiin vastedes vuosittain voitaisiin kankkia 15,000 tonnia polttoturvetta, mikä vastaa likimain 12,000 syltä koivuhalkoja, voitaisiin satojen perheiden vuositarve tyydyttää. Vaikei tämä määrä ole läheskään riittävä, on se kuitenkin tuntuvaksi avuksi. Niin kauan kuin halkojen hinta pysyy korkeana, minkä täytyy olettaa olevan laita vielä vuosikautia sodan jälkeen, koska Uudenmaan läänin koivumetsiä jo on sangen paljon kulutettu ja havupuut arvanenkin tulevat pääasiallisesti käytettäväiksi propsiksi ja paperipuiksi, joiden kysyntä ulkomaille sodan päätyttyä varsin luultavasti lisääntyy, käy taloudelliselta kannalta edulliseksi käyttää polttoturvetta. Ellei siis havupuuhalkojen hinta ole alle 25 markan syleltä, pitää polttoturpeen helposti voida kilpailla halkojen kanssa.

Rahatoimikamarilta ei ole jäänyt huomaamatta, että kysymystä, käykö turpeesta valmistaminen kaikin puolin tyydyttävää polttoainetta, ei ole vielä ratkaistu, mutta joka tapauksessa on polttoturpeen valmistus jo nykyään sillä kehitysasteella, että turpeilla paremman puutteessa voi tyydyttää pakot-tavan tarpeen. Monessa maassa — meilläkin — on tämä kysymys vilkkaan huomion esineenä ja sen ratkaisemiseen pannaan niin monipuolista ja voima-peräistä työtä ja sen taloudellinen merkitys tunnustetaan nyttemmin niin yleisesti, että voi luottaa sen pikaiseen ratkaisuun. Hankkimalla omakseen puheena olevat turvemaat voisi kaupunki osaltaan avustaa mainittua työtä ja siten ei ainoastaan hankkia eräille asukkailleen halpaa ja tehokasta poltto-ainetta, vaan myös esimerkillään edistää turvekysymyksen ratkaisua maasamme.

Vielä lienee kajottava erääseen seikkaan. Yhtiön rautatie saataneen kaupaksi melko kalliista hinnasta. Tuollainen myynti olisi yhtiölle erittäin edullinen, mutta kaupungin ei kuitenkaan tulisi siihen ryhtyä, ellei saada takeita siitä, että köysiradan käy rakentaminen Röjsjön suolta Pernajanlahteen, jommoisia takeita ei kuitenkaan nykyään liene saatavissa. Tuollaisesta laitoksesta olisi kustannuksia vähintään 250,000 markkaa ja muun muassa se etu, että kustannukset tavaran kuljettamisesta lastauspaikalle tuntuvasti huojistuisivat. Vastaisuutta silmällä pitäen ehkä voisi ottaa lukuun senkin mahdollisuuden, että jo nykyään suunniteltaneen vastaisen Helsingin—Porvoon sähkörautatien jatkamista Kotkaan, jossa tapauksessa se luultavasti kulkisi Röjsjön maiden halki tai vieritse, minkä johdosta näiden maiden arvo kohoaisi.

Muutoin viitataan insinööri C. H. Procopén antamaan tämän oheiseen lausuntoon.

Asian rahallisen puolen kävisi Rahatoimikamarin mielestä järjestäminen siten, että kaupunginkassa edeltäpäin maksaisi puheena olevain osakkeiden ostoon tarvittavan summan, joka maksettaisiin takaisin kahta vuotta lyhemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista.

On huomautettu, että polttoturvekysymys on, niinkuin tässäkin edellä mainittiin, vielä ratkaisematta ja ettei kaupungin sentähden tulisi antautua kokeiluun, josta ehkä ei olisi toivottua tulosta. Mutta toiselta puolen on huomattava, ettei tässä ole kysymys mainittavan suurista summista. Käsitellessään kysymystä asuntopulan lieventämisestä myönsi Kaupunginvaltuusto empimättä yhtä runsaita rahamääriä voidakseen mainittua pulaa jossain vähäisessä määrässä lieventää. Samaten on ruokatavarain ja halkojen hankkimiseen osotettu tuntuvia rahamääriä. Esillä oleva ehdotus tarkoittaa aluksi osaltaan torjua uhkaavaa polttoaineiden puutetta, mutta ennen kaikkea vastaisuudessa tyydyttää pääkaupungin suurta polttoaineiden tarvetta kohtuullisiin hintoihin. Jos kaupunki niin ollen puheena olevaan yritykseen käyttää 800,000 markkaa, joita varoja ei missään tapauksessa voi pitää menetettyinä, tuntuu siltä, kuin kaupunginhallintoa ei voitaisi syyllä tästä moittia. Jos kaupunki nyt jättää kaupan päättämättä, on parhaassa tapauksessa seurauksena, että jokin yksityinen yhtiö tekee kaupan ja silloinkin kaupungin asukkaat ehkä saavat polttoturvetta käytettäväkseen. Mutta varsin lähellä on sekin mahdollisuus, että koko laitos pala palalta muutetaan rahaksi ja hajoitetaan, joten osakkaille saadaan suurempi voitto, mutta tämän huomattavan turvesuon käyttäminen lähiaikoina vaikeutuu tai käy mahdottomaksi.

Edellä esitetyillä perusteilla pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

*että kaupunki 600 markan hinnasta osakkeelta ostaa
ne Röjsjö Aktiebolag yhtiön osakkeet, mitkä joulukuun kulu-*

essa tänä vuonna tarjotaan Rahatoimikamarin lunastettaviksi; sekä

että osakkeiden kauppahinta, enintään 360,000 markkaa, maksetaan kaupunginkassasta sekä korvataan sille kahta vuotta lyhemmälle takaisinmaksuajalle otetuista lainavaroista.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Georg Estlander.

Liite I.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Rahatoimikamarin polttoainevaliokunnan toimenannosta kävivät insinööri E. A. Malm ja allekirjoittanut lokakuun 11 päivänä kuluvana vuonna Röjsjön turvesuolla tutustuakseen sikäläisiin oloihin ja tutkiakseen, kävisikö siellä järjestäminen järkipärisen turpeennoston laajemmassa mittakaavassa, sekä niinkään arvioidakseen Röjsjö A. B. yhtiön koneita, rakennuksia, rautatietä ja turvesuota. Tämän johdosta pyydän ilmoittaa seuraavaa:

Mahdollisuudet hankkia Helsingin kaupungille ja sen asukkaille riittävästi polttoaineita ovat viime vuonna pelottavassa määrässä vähentyneet. Metsät on tyyten kaadettu eikä ainoastaan halkojen, vaan muidenkin puutavaran hinnat ovat nousseet ennen arvaamattomaan määrään ja varsin luultavasti edelleenkin tuntuvasti nousevat. Talvella 1917—18 ei saatane koivuhalkoja 100 markkaa halvemmasta syltä. Luultavaa on, että jo 3—4 kuukauden kuluttua tullaan tuohon hintamäärään. Halonhankintakysymys uhkaa joutua siihen vaiheeseen, ettei enää ole kysymys hinnasta, vaan siitä, onko halkoja ylipäätään ostettavissa. On sentähden luonnollista, että etsitään polttoainetta, joka voi korvata halot ei ainoastaan teollisuuslaitoksissa, vaan yksityistaloudessakin. Ruotsissa ja muissa maissa saavutettu monivuotinen kokemus osottaa, että n. s. konepolttoturvetta hyvällä menestyksellä voi käyttää halkojen asemesta. Tonni ulkosalla kuivattua koneturvetta, jonka kosteusmäärä on 30 % ja joka muutoin on laadultaan semmoista, jota on saatavissa Röjsjön turvesuosta, vastaa Suomen Höyrykattilayhdistyksen antaman lausunnon mukaan 3 m³:ä koivuhalkoja (käytännössä syltä huononlaisia havupuuhalkoja).

Insinööri Malmin toimittamain tutkimusten mukaan on Röjsjön turvesuosta helposti saatavissa vähintään 500,000 tonnia hyvää polttoturvetta. Svenska Torvbyrån, John Hallmén, Markaryd, joka toimisto vuonna 1910 laajaperäisesti tutki Röjsjön turvesuota, arveli sieltä saatavan 1,700,000 tonnia hyvää polttoturvetta. Toimitettujen analyysien mukaan vaihtelee tämän polttoturpeen tuhkapitoisuus 4 ja 5 %:n välillä sekä polttoaineen absoluuttinen lämpöarvo 5,300 ja 5,500 lämpöyksikön välillä. Todellinen lämpöarvo riippuu pääasiassa polttoturpeen kosteusmäärästä. Säännöllisinä kesinä ja ammattimaisesti johtamalla töitä saataneen tämä käytännössä vähenemään 30 %:in, ehkäpä 25 %:in ja vähemmäksiin. Turpeen kosteusmäärän ollessa 30 % on lämpöarvo noin 3,300 lämpöyksikköä.

Olot Röjsjön suolla ovat erittäin hyvät verrattuina Suomen muihin soihin. Suo on jo kauan ollut kanavoitu, on käytännöllisesti katsoen kannoton, suuria aloja on jo valmiiksi kuntoonpantu nostetun turpeen kuivauspaikoiksi ja paikalla on asuntoja työntekijöille ja työnjohtajalle, vaikka ne kaivannevatkin perinpohjaista korjausta. Lisäksi on täysin käyttökelpoisia koneita, joilla järkipäisesti käyttämällä voidaan nostaa vähintään 5,000 tonnia kesällä 1917; tarpeelliset kuljetusraiteet, varastovajat y. m. on niinkään sekä 7—8 km:n pituinen rautatie Kuggomin asemalta Valkomin satamaan. Yhtiöllä on oma veturi sekä 12 rautatievaunua ja se on Loviisan—Vesijärven rautatieyhtiöltä saanut oikeuden omilla junillaan kuljettaa tavaransa Valkomiin. Hankkimalla 3 uutta konetta, jotka kukin nostavat 5 tonnia tunnissa, pitää tuotannon voida lisätä 15,000 tonniksi vuodessa, jos nostamista toimitetaan valoisina öinäkin. Ruotsista tehtyjen ja vielä kuluvan vuoden elokuussa voimassa olleiden tarjousten mukaan saadaan tuollaisia koneita lokomobiiliin 4—5 kuukauden kuluttua tilauksesta. Varustamalla nämä koneet itsetoimivilla sijoitusraiteilla, jotka maksavat noin 150 markkaa pituusmetri, voidaan työvoimaa jonkin verran vähentää. Röjsjön suon edullisen laadun johdosta voi siellä menestyksellä käyttää kaivuukoneita turpeennostoon, mutta tuollaisia koneita on, mikäli tänään olen Ruotsista sähköteisin saanut tietää, nyttemmin kielletty maasta viemästä.

Tuotantokustannukset Röjsjön turvesuolla vuonna 1916 nousivat yhtiön isännöitsijän ilmoituksen mukaan 20 markkaan tonnilta, lukuun otettuna kuljetus Valkomin satamaan, mutta polttoturpeen valmistusta ei liene toimitettu täysin järkipäisesti. Kustannukset kuljettamisesta Helsinkiin sekä purkamisesta ja varastoonpanosta täällä eivät nousse kaikkiaan enemmäksi 15 markkaa tonnilta. Tämän mukaisesti olisi polttoturpeen tuotantokustannusten hinta Helsingissä 35 markkaa tonnilta, mikä verrattuna halkojen hintaan on kuin 1:2 ehkäpä edullisempikin.

Sodan päätyttyä halkojen hinnat tuskin huojistuvat, vaikka niiden saanti suhteellisesti lisääntyikin, syystä että kysyntä Venäjältä suureksi osaksi lakkaa. Jo monta vuotta ennen sotaa saivat suomalaiset laivurimme koivuhaloistaan Tukholmassa 50 markkaa syleltä, ja kuitenkin luulisi kivihiilien ja kaksin siellä olevan halvemmat kuin Helsingissä, syystä että kuljetusmatka on lyhempi, purkauslaitteet paremmat ja kilpailu suurempi. Polttoturvetta saataneen sentähden varmasti kaupaksi hinnasta, joka tuottaa yritykselle melko suurta voittoa. Laskelmassa, jonka insinööri Malm ja minä teimme käyttämällä apuna muuatta henkilöä, joka on käytännöllisesti tutkinut polttoturvekysymystä Ruotsissa, olemme laskeneet voitoksi 10 markkaa

Dyrtid och sedel- öfverflöd.

professor Cassel hävdar att det är sedelöfverflödet, som förorsäkar dyrtiden.

I.

(K. C.) I Skandinaviën har sedan en tid pågått en intressant diskussion om dyrtid och sedelöfverflöd, hvilket med utgångspunkt i de skandinaviska örhållandena, kommit att tangera några af den teoretiska nationalekonomins intressantaste och mest orördade spörsmål.

Början gjordes af professor Gustaf Cassel, som i en mycket upmärksammad artikelserie i S Dagbl. hävdade att den allmänna prisstegringen var att uppfattas som ett resultat af ökningen af mängden utomlands sedlar. Professor Cassel stöd sig härvid på anförda siffermaterial som angaf prisstegringen såsom i närmaste proportionell till sedelmängdens ökning. Såvidt tillgängliga internationella siffror tillåta några beräkningar visar det sig äfven, att valutornas värden, sådana de framträda i de internationella växelkursers siffror, sjunkit i samma proportion, som mängden af betalningsmedel ökat. Sverige har ökningen af kvantitet betalningsmedel och den därmed förändrade valutans värde hållit sig inom relativt trånga gränser, liksom också samtliga öfriga länders växelkurser i Stockholm noteras uppgått.

Från denna ståndpunkt stämpel sedan prof. Cassel Sveriges nuvarande ekonomiska politik som „mycket underlig“. Å ena sidan åstadkomma staten genom en ständigt växande utgifter en däremot svarande stegring af varuprisen, å andra sidan sträffvar staten att genom lagstiftningsåtgärder hindra prisstegring. Prisnivån kommer att stiga så länge den relativa ökningen af kvantitet betalningsmedel fortgår.

I den polemik, som sedan utspelt sig om dessa uttalanden hade professor Cassel tillfälle att fastslå att det varit varumängdens förminskning utan penningmängdens ökning, som framkallat den allmänna prisstegringen.

Om varumängden varit nedsatt $\frac{2}{3}$ af den normala och penningmängden därunder varit oförändrad, borde

tonnilta, mikä mielestämme on sangen vaatimaton määrä. Tällä voitolla luulisi yrityksen taloudellisesti kannattavan. Nykyisten sota-aikaisten olojen vallitessa on mahdollisuutta saada tuntuvasti suurempi voitto, joten sekä suon että rakennusten, koneiden y. m. arvosta voi tehdä suuria poistoja.

Edellä esittämieni näkökohtain johdosta pyydän hartaimmin kehottaa Helsingin kaupunkia ostamaan Røjsjö A. B. yhtiön osake-enemmistön osakkeiden kalliista hinnasta huolimatta, koska luullakseni täten tarjoutuu mahdollisuutta kohtuullisesta hinnasta hankkia polttoainemääriä, joita ei ole vähäksyttävä, vaan jotka päin vastoin tuntuvasti edistäisivät sen polttoainehädän poistamista, jota varmasti syntyy Helsingissä talvella 1917—1918 ja, jos sota jatkuu, vieläkin enemmän seuraavina talvina.

Helsingissä, marraskuun 2 päivänä 1916.

C. H. Procopé.

Liite II.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Täten ilmoitamme suostuvamme Helsingin kaupungille myymään omistamamme viisisataa (500) Røjsjö Aktiebolag yhtiön osaketta kuudensadan (600) markan hinnasta osakkeen eli kaikkiaan kolmestasadastatuhannesta (300,000) markasta, sillä ehdolla että Helsingin kaupunki niinkään ottaa vastatakseen niistä yhtiön veloista, joista allekirjoittaneet ovat sitoutuneet takuuseen ja joita on neljäsataakahdeksankymmentäkahdeksan tuhatta (488,000) markkaa paitsi toukokuun 1 päivästä 1916 kasvaneita korkoja.

Helsingissä, lokakuun 19 päivänä 1916.

Gabr. von Pfaler.

Holger Schildt.

J. Kavaleff.

Ivar Söderström.

Valter Krogius.

kautta Holger Schildt.

Todistaa:

John Osolin.

Esitys vuokrariitain sovittelua koskevasta asiasta.

HELSINGIN KAUPUNGIN
SOSIALILAUTAKUNTA.

Lokakuun 31 p:nä 1916.

N:o 67.

Kaupunginvaltuustolle.

Kirjelmässä syyskuun 8 päivältä on v. t. asuntotarkastaja, arkkitehti L. Mallander, Sosialilautakunnalle huomauttanut, että nykyisen asuntopulan valitessa eräät vuokraisännät vaativat kohtuutonta vuokraa ala-arvoisistakin asuinhuoneistoista, sekä esittänyt, että Lautakunta ottaisi valmisteltavaksi kysymyksen, voitaisiinko kunnan puolelta ryhtyä toimenpiteisiin pienten huoneistojen ja yksityisten huoneiden mielivaltaisen vuokrankorotuksen hillitsemiseksi. Tämän johdosta sekä suotuaan kaupungin talonomistajayhdistysten, nimittäin Gårdsägarföreningen i Helsingfors, Helsingfors Norra gårdsägareförening nimisten ja Helsingin talonomistajain yhdistyksen johtokunnille tilaisuuden lausua mielensä asiasta sekä kirjallisesti että valitsemainsa edustajain kautta, pyytää Sosialilautakunta kunnioittaen antaa seuraavan esityksen kunnallisen sovittelun järjestämisestä vuokrariidoissa. Tähän nähden on Lautakunta pitänyt tarpeellisenä ensinnä tehdä selkoa valtion ja kunnan sota-aikaisista toimenpiteistä tällä alalla Skandinavian maissa sekä samaa tarkoittavista kotimaisten viranomaisten antamista määräyksistä. Täydellisyyden vuoksi mainittakoon, että Tanska ja Norja ovat menettelyssään noudattaneet Englannin, Ruotsi taas Saksan esimerkkiä.

Norja. — Norjassa annettiin joulukuun 17 päivänä 1915 väliaikainen asetus, joka valtuutti kaupunkien ja muiden suurempain yhdyskuntain kunnallishallitukset asettamaan vuokralautakuntia, joiden luvatta pienenlaisten asuinhuoneistojen vuokraa ei saanut korottaa. Tämän asetuksen sijaan tuli viime toukokuun 10 päivänä *väliaikainen laki kunnallisesta vuokranjärjestelystä*, joka laki eräiltä kohdin laajentaa vuokralautakuntain toimivaltaa, tarkemmin osottaa ne periaatteet, joiden mukaan vuokrain järjestely on toimitettava, ja säätää rangaistuksen niille vuokraisännille, jotka ottavat vuokraa enemmän kuin laki sallii. Vuokranjärjestely voi lain mukaan koskea asuinhuoneistoja, jotka, palvelijahuone lukuun otettuna, käsittävät enintään 3 huonetta keittiöineen tai ilman sitä. Kunnallishallitus voi kuitenkin määrätä järjes-

telyn käsittäväksi useampisuojaiksiakin huoneistoja ja muitakin kuin asunnoksi aiottuja huoneita, olivatpa nämä asunnon yhteydessä tai ei. Kunnallishallitus voi niinkään päättää, tuleeko ja missä määrin järjestelyn käsittää kalustettujen huoneistojen tai yksityishuoneiden vuokrausta näitä vuokrattaessa joko sinänsä tahi ruuan, lämmön, valon tai siivoamisen yhteydessä.

Vuokralautakunnassa tulee olla kolme jäsentä, joista ainakin yksi on talonomistaja ja yksi vuokralainen. Asianhaaran mukaan voidaan samalla paikkakunnalla asettaa useampia vuokralautakuntia, jotka siinä tapauksessa voivat toimia yhdessä yhteisen puheenjohtajan johtamina.

Vuokralautakunta asetetaan kunnallishallituksen päätettyä vuokranjärjestelyn toimeenpantavaksi. Lautakunnan toimivallan alaisen huoneiston vuokraa ei sitten saa lautakunnan suostumuksetta korottaa. Vuokralaisen hakemuksesta voi lautakunta niinkään huojistaa vuokraa siitä ajankohdasta lähtien, johon huoneiston saa laillisesti irtisanoa. Kunnallishallituksella on valta määrätä, että lautakunta saa vuokraa huojistaa, vaikkei sitä ole haetukaan. Käydessään päättämään vuokran huojistamisesta tai korottamisesta tulee lautakunnan panna pohjaksi säännöllisissä oloissa kohtuulliseksi katsottu vuokra, lisättynä korkokannan ja käyttökustannusten kohoamisesta johtuvalla määrällä. Elokuun 1 päivän 1914 jälkeen alotettuihin rakennuksiin nähden on rakennuskustannuksetkin otettava huomioon. Jos vuokralautakunta epäilee suostumuksensa vuokrankorotukseen, ei vuokralaista voi lautakunnan luvatta laillisesti irtisanoa muuttamaan ennen 12 kuukauden kuluttua siitä ajankohdasta lähtien, jolloin vuokran korottamista anottiin. Jos lautakunta huojistaa vuokran, on irtisanominen lautakunnan luvatta niinkään mitätön, jos se tarkoittaa poismuuttoa 12 lähimmän kuukauden kuluessa hakemuksen tekemisestä tahi siitä, kun lautakunta on ottanut asian tutkittavaksi.

Lailla on takautuva vaikutus sikäli että, jos kunnallishallitus on päättänyt vuokranjärjestelyn toimeenpantavaksi, käyvät joulukuun 17 päivän 1915 jälkeen toimeenpannut laissa edellytettyjen asuntojen vuokrankorotukset mitättömiksi, ellei vuokralautakunta anna suostumustaan korotukseen, Jos on maksettu liian suuri vuokra, suoritetaan liikamäärä takaisin.

Vuokraisäntää, joka pyytää tai vastaanottaa vuokraa enemmän kuin laki sallii, rangaistaan sakolla tahi enintään kolmen kuukauden vankeudella.

Vuokralautakunnista annetun lain varsinaisen alan ulkopuolelle jää määräys että, jos vuokralaisen häätämistä pyydetään ja häädön edellytykset ovat olemassa, tulee asianomaisen ulosottomiehen kehottaa vuokralaista muuttamaan viikon kuluessa, koska muussa tapauksessa häätö pannaan toimeen.

Mikäli eräs Kristianian vuokralautakunnan jäsen viime syyskuun 21—23 päivänä Tukholmassa pidetyssä Ruotsin asuntokongressissa ilmoitti, on sikäläinen vuokrain järjestely toiminut vuokralaisten tyytyväisyydeksi eikä sitä

talonomistajainkaan puolelta ole ainakaan julkisuudessa moitittu. Mainittavia erimielisyyksiä lautakunnassa olevain talonomistajain ja vuokralaisten edustajain kesken ei ollut sattunut.

Tanska. — Tanskassa kesäkuun 9 päivänä 1916 annettu *laki huoneenvuokran vahvistamisesta* on pääasiassa seuraavaa sisällystä.

Kun olot kunnallishallituksen mielestä sitä vaativat, voi kunnallishallitus asettaa yhden tai useamman lautakunnan katsomaan, että kunnan piirissä sijaitsevain asuinhuoneistojen sekä asuntojen yhteydessä olevain myymäläin, työpajain, konttori- ja varastohuoneiden vuokraa ei koroteta enemmäksi sitä, mitä säännöllisissä oloissa käy pitäminen kohtuullisena vuokrana, siihen lisäämällä korko- ja hoitokulujen korotuksen sekä kustannukset huoneistojen parantamisesta. Lain määräykset ovat niinkään voimassa sellaisten vuokran lisäksi suoritettavain maksujen, kuin porrasvalosta, keskuslämmityksestä y. m. tulevan korvauksen korotuksesta sekä tuollaisen lisämaksun käytäntöön ottamisesta ynnä huoneiston kunnossapitovelvollisuuden siirtämisestä vuokralaiselle. Lakia ei sovelleta ennen huhtikuun 11 päivää 1916 tehtyihin vuokrasopimuksiin, jona päivänä laki esitettiin valtiopäiville, ei myöskään huoneistoihin, jotka eivät olleet asuttuja ennen vastamainittua päivää.

Vuokra-asiaain käsiteltäväksi ottaminen Norjassa edellyttää tyytymättömän vuokralaisen ilmoitusta tai vuokralautakunnan harkintaa, jota vastoin Tanskassa on vuokraisännille säädetty pakollinen velvollisuus ilmoittaa sellaisten pienten huoneistojen vuokrankorotukset, joiden vuokra nousee laissa vahvistettuun suurimpaan määrään; isompiin eli oikeammin sanoen kalliimpiin huoneistoihin nähden on asian vireillepano vuokralaisen ilmoituksen varassa. Kumpaisessakin tapauksessa voi lautakunta kutsua asianosaiset antamaan lausuntoa ja selvitystä asiasta. Jos vuokralainen jää saapumatta tai hänellä ei ole mitään muistuttamista vaadittua vuokrankorotusta vastaan, hyväksytään vaatimus, ellei lautakunta katsoen olemassa oleviin asianhaaroihin (sopimattomaan painostukseen vuokraisännän puolelta, vuokran ja asunnon väliseen ilmeiseen suhteettomuuteen) harkitse olevan syytä ratkaista, saako vuokraa korottaa ja minkä verran.

Sittenkun vuokra-asia on vuokralautakunnassa pantu vireille ja lautakunta evännyt suostumuksensa korotukseen, ei vuokralaista saa lautakunnan luvatta irtisanoa muuttamaan, ennenkuin aikaisintaan ensimmäiseen lailliseen lähtöpäivään, mikä sattuu vähintään kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun asia lautakunnalle esitettiin. Lautakunnan ratkaistua vuokramäärän ei kysymystä voi uudelleen lautakunnalle esittää, ennenkuin kuuden kuukauden kuluttua ratkaisusta ja ainoastaan sillä edellytyksellä, että sillä välin on ilmaantunut uusia asiaan vaikuttavia seikkoja. Lautakunnan päätöksestä ei saa valittaa.

Lautakuntaan pitää kuulua paikkakunnan tuomarin valitsema puheenjohtaja ja neljä jäsentä, niistä kaksi talonomistajaa ja kaksi vuokralaista, kunnallishallituksen valitsemina suhteellista vaalitapaa noudattaen.

Vuokraisäntää, joka rikkoo lain määräyksiä, rangaistaan sakolla 10:stä enintään 1,000 kruunuun. Laki on voimassa kuluvan vuoden loppuun, mutta sen voimassaoloaika tulee varmaankin pitennettäväksi.

Ruotsi. — Vuokranjärjestely on Ruotsissa toimeenpantu toukokuun 5 päivänä 1916 annetulla *asetuksella sovittelusta vuokrariidoissa*. Niinkuin jo nimikkeestä näkyy, nojaa vuokranjärjestely Ruotsissa aivan toiseen pohjaan kuin molemmissa muissa Skandinavian maissa, Ruotsin vuokralautakunnilla kun ei ole valtaa vuokramääriä koskevista asioista tehdä velvoittavaa päätöstä, vaan ainoastaan koettaa aikaansaada sovinto asianosaisten kesken ja kirjoittuttaa neuvottelut julkiseen pöytäkirjaan. Asetuksessa on seuraavat tarkemmat määräykset lautakunnista ja niiden toiminnasta.

Jos kaupungissa ilmaantuu pienten huoneistojen puutetta tahi niiden vuokrannousun vaaraa, saatakoon kaupunginvaltuuston tai yleisen raastuvan päätöksen nojalla koko kaupunkia tai joitakin sen osia varten asettaa yksi tahi useampia vuokralautakuntia sovittelemaan sellaisissa talonomistajain ja vuokralaisten välisissä vuokrariidoissa, joista asetuksessa puhutaan, sekä muutoin koettamaan sopivin keinoin ehkäistä pienten huoneistojen kohtuutonta vuokrankorotusta. Tällaisia huoneistoja ovat ssetuksen mukaan ne, jotka, keittiö lukuun otettuna, käsittävät enintään neljä huonetta. Vuokralautakuntaan kuuluu puheenjohtaja ja kaksi jäsentä varamiehineen. Puheenjohtajan ja hänen varamiehensä, joiden tulee olla lainoppineita, määrää kaupunginvaltuuston tai yleisen raastuvan ilmoituksesta kuninkaan käskynhaltija määrääjäksi. Muista jäsenistä tulee toisen olla perehtynyt rakennustoimintaan ja toisella olla kokemuseräistä tuntemusta vähävaraisten asumusoloista. Heidät varamiehineen valitsee kaupunginvaltuusto tai raastuvankokous. Kaupunginlääkäri sekä asuntotarkastaja, jos semmoinen on olemassa, ovat oikeutetut vuokralautakunnan kokouksissa ottamaan osaa keskusteluihin.

Vuokralautakunnalla on valta selvityksen saamiseksi käsiteltävään olevaan vuokrariitaan kutsua jokainen kaupungissa asuva henkilö, joka omasta puolestaan tahi toisen isännöitsijänä antaa vuokralle pieniä huoneistoja, samoin kuin jokainen kaupungissa asuva vuokralainen saapumaan lautakuntaan itsekohtaisesti tahi valtuuttamansa, asiaa tuntevan asiamiehen kautta. Poissaolosta voidaan panna sakon uhka. Vuokralaisen tai vuokraisännän vuokrariidan käsittelyssä vuokralautakunnalle antamia tietoja ei saa vastoin tiedonantajan toivomusta lautakunnan pöytäkirjaan merkitä enempää kuin mitä lautakunnan päätöksen laatimiseksi on välttämättömän tarpeellista. Niitä eivät myöskään lautakunnan jäsenet eikä virkamiehet saa ilmaista.

Vuokralautakunnan tulee vuokraisännän tai vuokralaisen esityksestä koettaa sovittelulla pienen huoneiston tai sen osan vaadittua vuokrankorotusta koskevassa riidassa, ollen lautakunta kuitenkin esteetön käsiteltäväksi ottamaan suuremmankin huoneiston vuokrankorotuksesta johtuneen riidan, jos sen katsoo tarpeelliseksi lautakunnassa vireillä olevaa pienen huoneiston vuokraa koskevaa riitaa silmällä pitäen. Välittäessään tulee lautakunnan asianosaisten antamain tietojen tai muutoin tunnettujen seikkain pohjalla koettaa selvittää, missä määrin kiinteistön lisääntyneet menot, (korko, kunnossapito y. m. kustannukset) kohtuudella perustelevat vuokrankorotusta, yhteen sovittelulla eriäviä mielipiteitä ja tarpeen vaatiessa esittää siihen tähtäviä ehdotuksia asianosaisten harkittavaksi. Sovittelu on mikäli mahdollista toimitettava suullisesti keskustelemalla ja tarpeellisella joutuisuudella. Ellei yksimielisyyttä asianosaisten kesken voida saada aikaan, on näiden vaatimukset ja lautakunnan sovitteluehdotukset pantava pöytäkirjaan. Ote pöytäkirjasta on maksutta annettava asianosaisille. Sitä paitsi on tarkistettu pöytäkirja pidettävä halullisten nähtävänä.

Kunnallisia vuokrasovittelulautakuntia on sittemmin asetettu 17 Ruotsin kaupunkiin. Runsainta kokemusta asetuksessa mainitusta sovittelumenettelystä on olemassa Tukholmasta, missä kaksi vuokralautakuntaa, toinen kaupungin pohjois- ja toinen sen eteläosia varten, on ollut toimesta heinäkuusta lähtien. Näiden lautakuntain käsittelemäin asiain luku ei kuitenkaan ole ollut mainittavan suuri, ainoastaan puolisensataa syyskuun 23 päivään asti, minkätähden on otettu puheeksi niiden yhdistäminen. Vuokralautakuntain merkityksestä on eteläisen lautakunnan sihteerin, K. Sosialihallituksen amanuenssi, tri *Kurt Bergström*, Sosialilautakunnan sihteerille lausunut mielipiteensä siihen suuntaan, että jo näiden lautakuntain olemassaolo on pidättänyt kiinteistönomistajia kohtuuttomista vuokrankorotuksista, jotka ehkä voitaisiin saattaa lautakuntain tutkittaviksi ja niiden pöytäkirjain kautta tulisivat julkisuuteen. Lukuisia tapauksia olivat lautakuntain kansliat selvittäneet joko antamalla vuokralaisille neuvoja tai tietoja tahi siten, että asianomaiset vuokraisännät, asiaa puhelimitse tiedusteltua, olivat ilmoittaneet mieluummin luopuvansa aikomastaan vuokrankorotuksesta kuin antautuvansa vuokralautakunnan käsittelyn alaisiksi. Tri Bergström oli lausunut arvelunaan, että julkisen sovittelijan asettaminen vuokrariitoja varten riittäisi; useissa esiintyvissä tapauksissa oli vuokralautakunta hänen mielestään liian laaja koneisto.

Ruotsin asetuksessa sovittelusta vuokrariidoissa on säännös, joka menee sovittelutoiminnan puitteiden ulkopuolelle ja tarkoittaa vuokralautakunnista samalla tehdä elimen julkista asuntovälitystä varten. Asetuksessa säädetään nimittäin että, jos kaupunginvaltuusto tai yleinen raastupa niin päättää, tulee vuokralautakunnan julkisesti kehottamalla vuokraisäntää antamaan tietoja joutilaista pienistä huoneistoista tai muulla sopivaksi katsotulla tavalla hank-

kia tietoja kulloinkin saatavina olevista pienistä huoneistoista sekä koettaa vähentää joutilaiden huoneistojen vuokraamista, ollen velvollinen etusijassa hankkimaan asuntoja tapauksissa, jolloin hellittäviä asianhaaroja on olemassa, esimerkiksi lapsirikkaille vähävaraisille perheille. Siten edellytetystä toiminnasta ei Ruotsin asuntokongressin aikaan syyskuun 21—23 päivänä vielä ollut kokemusta olemassa.

Suomi. — Meidän maassa on hallituksen taholta pantu toimeen erikoinen vuokrain järjestely kenraalikuvernöörin sotatilaan julistetuista paikkakunnista annettujen säännösten 19 artiklan nojalla joulukuun 27 päivänä 1915 sotatilan voimassaolon ajaksi antamalla „pakollisella määräyksellä“, jossa kielletään kohtuuttomasti korottamasta asuinhuoneistojen vuokramaksuja. Mainitun määräyksen mukaan on mitä ankarimmin kielletty: 1) kaikenlaatuisia asuinhuoneistoja vuokrattaessa niistä vaatimasta ylen määrin korkeata maksua, joka ei ole sopusuhteessa tavallisen maksumäärän kanssa edellisen vuoden aikana, ja täten kohtuuttomasti hankkimasta aineellisia etuja; 2) tekemästä mitään sopimuksia tai käyttämästä muita keinoja asuinhuoneistoista suoritettavien vuokramaksujen keinotekoiseksi korottamiseksi. Määräyksen 1 kohdassa säädetty kielto ei ulotu sellaisiin tapauksiin, kun vuokramaksun määrän suhteellinen korotus aiheutuu huoneiston parantamisesta tai suurentamisesta, lämmitystarpeiden kallistumisesta (jos huoneisto vuokrataan lämmitys mukaan luettuna) tai muista pätevistä syistä. Tästä määräyksestä aiheutuvain asiain ratkaisu on annettu kunkin läänin kuvernöörin toimeksi.

Vastakerrottua määräystä täydentää jo aikaisemmin, joulukuun 10 päivänä 1915, samalla tavalla annettu määräys edesvastuusta henkilöille, jotka ilman pätevää syytä kieltäytyvät vuokraamasta asuinhuoneistoja ja kohtelevat vuokralaisia omavaltaisesti. Tämän määräyksen mukaan kohtaa edellä mainittu rangaistus jokaista, joka 1) ilman pätevää syytä kieltäytyy asuttaviksi vuokraamasta sellaisia huoneustoja, jotka ovat vuokrattaviksi tarkoitettuja; 2) omavaltaisesti, vastoin tehtyä sopimusta, riistää vuokralaiseltaan lämmityksen, valaistuksen, vedenhankinnan tai sähkövoiman, ja 3) omavaltaisesti, ilman asianomaisten viranomaisten sitä koskevaa päätöstä, häätää vuokralaisensa tai harjoittaa heitä kohtaan jollakin muulla tavoin omavaltaisuutta. Tämänkin määräyksen rikkomukset on jätetty kuvernöörin syytteeseen saatettaviksi.

Niinkuin näkyy, eroavat nämä „pakolliset määräykset“ edellä selostetuista Skandinavian maissa maailmansodan aikana syntyneistä laeista ja asetuksista osin ylimalkaisen sisällyksensä ja osin sen puolesta, että ensinmainittujen täytäntöönpanoa ei ole annettu tarkoitusta varten erikoisesti asetettujen kunnallisten lautakuntain, vaan kunkin läänin korkeimman hallintoviranomaisen toimeksi, jonka jälkimäisen tulee nojata toimenpiteensä kunkin paikkakunnan poliisiviranomaisen toimittamiin kuulusteluihin ja antamiin raportteihin.

Pakollisten määräysten vaikutuksesta vuokraoloihin on vaikea mitään lausua. Tuntuu toiselta puolen siltä, kuin tulisi näiden määräysten olla omansa estämään häikäilemättömästi käyttämästä tilannetta ylimääräisen edun saamiseksi korotetuilla vuokrilla ja niistä johtuvalla talohuijauksella. Mutta toiselta puolen osottaa asuntotarkastuksen ja vaivaishoidon päivittäinen kokemus tilanteen kuluvana vuonna yhäkin pahentuneen, erittäinkin tänä syksynä. Häätöjä, etusijassa lapsirikkaiden perheiden, on toimeenpantu, tosin useimmiten laillisia muotoja noudattaen, mutta niinikään useimmissa tapauksissa siten joutilaiksi tulleiden huoneistojen käyttämiseksi tuottoisimmalla tavalla. Perheiden, eritoten lasten, sijoitus tuottaa jo nykyään vaivaishoidolle tuntevia vaikeuksia, puhumattakaan semmoisesta luonnottomuudesta että vaivaishoidon ylipäätään on pakko ottaa huostaansa perheitä, jotka hyvin olisivat tulleet toimeen omin avuin, jos olisivat saaneet jäädä huoneistoihinsa entisiin ehdoin. Vuokria on monessa tapauksessa korotettu paljon yli säännöllisen määränsä, varsinkin työväenkorsteleissa. On tapauksia, jolloin yksinäishuoneita, jotka säännöllisten olojen vallitessa julistettaisiin kelvottomiksi ja joista aikaisemmin on saatu kuukausivuokraa 20 markkaa, nyttemmin on annettu vuokralle 45 markasta kuukaudessa, onpa vuokra myöhemmin korotettu 75:kin markkaan. Näyttää siis olevan yhteiskunnan epäamätön velvollisuus tähänastista tehokkaammin käydä väliin eräissä täkäläisissä talonomistajapiireissä valtaan päässeän vuokrahuijauksen hillitsemiseksi edes jossain määrin. Keskusteluissaan talonomistajayhdistysten kanssa on Sosialilautakunta voinut mielihyväkseen todeta, että mainitunlaiset yhteiskuntatoimenpiteet voivat saada kannatusta näiltä yhdistyksiltä, joiden oma etu vaatii täkäläisen rakennus- ja vuokraustoiminnan tervettä kehitystä eikä suinkaan yllytystä huijaukseen, jonka ennemmin tai myöhemmin täytyy päättyä romahdukseen.

Yhteiskunnan taholta on asiaan tosin puututtu antamalla edellä mainitut „pakolliset määräykset“, mutta kun kuvernöörien tähän kuuluvan toiminnan tukena tähän asti ei ole ollut tarkoitusta varten erikoisesti asetettuja kunnallisia elimiä, on tilanne mainituista hallinnollisten viranomaisten toimenpiteistä huolimatta kehittynyt niin epäedullisesti kuin nykyään on laita.

Edellä lausuttuun nähden olisi Sosialilautakunnan mielestä syytä kunnan koettaa auttaa vuokralaisia heidän luonnollisten etujensa valvomisessa vараamalla heille tilaisuus sekä saada tarpeellisia neuvoja ja tietoja vuokraoloihin kuuluvista kysymyksistä että myös käyttää sovittelumenettelyä vuokraridoissa, ennenkuin heidän tulee on pakko viimeisenä keinona pyytää kuvernöörinviraston apua edellä mainitun „pakollisen määräyksen“ nojalla.

Tähän tosin väitettäneen, että vastaava toiminta Tukholmassa ei ole saavuttanut mainittavaa kehitystä. Mutta kaikesta päättäen eivät vuokrat siellä ole kohonneet samassa määrin kuin täällä, ja jos sikäläisten vuokralautakuntain apua nyt jo on vähenevässä määrässä käytetty, johtuu tämä siitä, että ne jo jossain määrin ovat täyttäneet tehtävänsä: saattaneet itsensä tarpeettomiksi.

Toiselta puolen olisi vastamainitun laatusesta menettelystä hyötyä talonomistajillekin, koska siten tulisivat puolueettomasti selvitettyiksi kohtuullisen vuokrankorotuksen perusteet niissä tapauksissa, jolloin korotus lisääntyneiden korjaus- ja kunnossapitokulujen johdosta saattaa olla oikeutettu.

Edellä ehdotettu neuvonantotoiminta ja sovittelumenettely liittyisivät varsin luonnollisesti toisiinsa. Tapaukset, joissa ensin on pyydetty neuvoa ja tietoa, johtaisivat, ellei vuokraisännän ja vuokralaisen välejä sillä keinoin saataisi tyydyttävästi selvitettyiksi, varsinaiseen sovittelumenettelyyn. Tapaukset, jotka suorastaan ilmoitetaan sovittelumenettelyä varten, saataisiin ehkä selvitettyiksi jo mainittua menettelyä valmisteltaessa sovitteluelimen kanslian sitä ennen antamalla neuvoilla ja ohjeilla.

Voipi kysyä, eikö tuollainen erikoinen vuokrariitain neuvonta- ja sovitteluelin nykyisenä pula-aikana työntyisi kunnan oikeusaputoimiston toimialaan tai eikö sitä olisi lähinnä liitettävä mainittuun toimintaan, varsinkin kun riitain sovittelu on toimiston pääasiallisimpia tehtäviä. Tuntuu kuitenkin siltä, kuin jäisi edellytetyn uuden elimen työala suurimmaksi osaksi oikeusaputoimiston toimintapiirin ulkopuolelle. Mainitun toimiston käsiteltävinä on oikeuskysymyksiä; uuden elimen olisi vuokraoloihin liittyvien oikeuskysymysten ohessa myös tutkittava puhtaasti taloudellista laatua olevia etukysymyksiä, ja juuri tässä olisi uuden elimen toiminnan painopiste. Olisi siis kysymys kunnallisen asuntopolitiikan uudesta haarasta, ja niin ollen olisi asianmukaista lähinnä liittää se Sosialilautakunnan työtehtäviin, vaikkakin siitä verraten erillisenä, likimain sen tehtävän tapaisena, mikä Sosialilautakunnan esityksestä on annettu viime vuosina asetetulle kunnan hätäapukomitealle. Sitä paitsi on tärkeätä vuokraolojen arvostelemisessa käyttää hyväksi erikoista asiantuntemusta, jota vastoin kaupungin oikeusapulautakuntaa ei ole asetettu tässä puheena olevaa erikoisvaatimusta silmällä pitäen.

Sopinee lisäksi huomauttaa, että vuokrariitain sovitteluelin antaisi turvaa talonomistajillekin, eikä heitä käy lukeminen niihin vähävaraisiin yhteiskunnan jäseniin, jotka ovat oikeutetut käyttämään oikeusaputoimistoa.

Edellä lausutusta jo käy selville, että edellytetty kunnallinen neuvonta- ja sovittelumenettely vuokra-asioissa lähinnä tulisi järjestettäväksi ruotsinmaalaiseen malliin. Tämä onkin luonnollista, kun kerran täällä räikeiden tapausten syytteesen saattamiseksi hallinnollista tietä on säädetty kuvernöörinvirastoon sijoitettu erikoinen menettely. Tämän menettelyn rajoittamisesta ei voi olla puhettakaan.

Tämän oheinen ehdotus väliaikaisiksi määräyksiksi kunnallisesta sovittelusta vuokrariidoissa tarkoittaa, että toistaiseksi eli 1917 vuoden loppuun asetettaisiin vuokrasovittelulautakunta, pääasiallisesti samoin tehtävin ja samalla tavoin kokoonpantuna kuin Ruotsin vuokralautakunnat. Mainittuja tehtäviä ei enää ole tarpeellista tässä lähemmin luetella. Mitä taas kokoonpanoon tulee, kuuluisi lautakuntaan puheenjohtaja varamiehineen sekä kaksi jäsentä ynnä neljä varajäsentä. Puheenjohtajan varamiehineen, joiden tulisi olla lainoppineita, valitsisi Kaupunginvaltuusto Sosialilautakunnan ehdotuksesta. Jäsenet varamiehineen valitsisi Sosialilautakunta, toisen jäsenen ja hänen molemmat varamiehensä kaupungin talonomistajayhdistysten johtokuntain ehdotuksesta, toisen jäsenen ja hänen molemmat varamiehensä taas henkilöistä, jotka itse vuokralla asuvina ovat hyvin perehtyneet kaupungin vähävaraisten asumusoloihin, mieluummin järjestyneen työväen luottamusmiehistä. Kaupungin asuntotarkastajan ja hänen apulaistensa tulisi kutsuttuina olla saapuvilla lautakunnan kokouksissa; tästä ei kuitenkaan olisi tarpeen erikoista säännöstä.

Sovittelulautakunnan sihteerin tulisi varsinaisten sihteerintehtävään lisäksi määrääaikoina harjoittaa neuvonta- ja valmistelevaa sovittelutoimintaa vuokrariidoissa. Siten saataisiin epäilemättä osa tuollaisia riitoja mielisuosioin sovituiksi tarvitsematta niitä käsitellä sovittelulautakunnassa, jota paitsi sihteerillä tämän neuvontatoimintansa johdosta olisi tilaisuus likeisesti perehtyä niihin riitakysymyksiin, jotka, siinä tapauksessa että hänen sovitteluyrityksistään ei ole ollut toivottua tulosta, vaatisivat kutsumaan lautakunnan koolle.

Mitä menettelyyn sovintolautakunnassa tulee, saisi lautakunta kutsua asianosaiset suulliseen neuvotteluun. Jos kutsuttu asianosainen kieltäytyisi saapumasta, ei lautakunta olisi oikeutettu tuomitsemaan häntä sakkoon, mutta olisi esteetön pöytäkirjaan kirjoituttamaan hakijan vaatimukset sekä tietoonsa saamat, asiaan vaikuttavat seikat. Asianosaiset olisivat oikeutetut maksutta saamaan otteen pöytäkirjasta, joka sitä paitsi olisi, kohta kun se on tarkistettu, kenen tahansa nähtävänä.

Socialilautakunnan vuosikertomukseen olisi liitettävä lyhykäinen kertomus vuokrasovittelulautakunnan toiminnasta kertomusvuonna.

Vuokrasovintolautakunnan puheenjohtaja, jäsenet ja sihteeri saisivat Kaupunginvaltuuston määräämän palkkion, edelliset kultakin kokoukselta ja viimeksi mainittu kuukaudelta. Esityksen tästä tekisi Sosialilautakunta sovittelulautakunnan ehdotuksesta.

Vuokrasovittelulautakunnan määrärahatarpeista on Sosialilautakunta laatinut seuraavan likimääräisen laskelman.

Edellyttäen puheenjohtajan saavan 30 markkaa ja jäsenten 15 markkaa palkkiota kultakin kokoukselta, olisi kustakin kokouksesta kuluja 60 markkaa. Aluksi olisi lautakunnan toimenpiteitä luultavasti tarpeen verraten usein, sittemmin yhä harvemmin, minkä johdosta Sosialilautakunta on edellyttänyt

ensi joulukuulla pidettävän 6 ja ensintulevana vuonna kaikkiaan 30 kokousta. Sihteerin palkkion sopisi toistaiseksi ja kunnes hänen työtehtäviensä laajuudesta on kokemusta saatu, määrätä 300 markaksi kuukaudessa. Vahtimestariapulaisen palkkaamiseksi toimittamaan perille kutsuja, päivystämään kokouksissa y. m. s. riittänee 50 markan kuukausimääräraha. Sitä paitsi tarvittaisiin jokin tasainen summa tarverahoiksi. Kokoukset ja sihteerin vastaanotot sopisi toistaiseksi pitää Sosialilautakunnan huoneistossa.

Näiden laskelmain mukaan tarvittaisiin ensi joulukuulla kaikkiaan 1,000 markan määräraha toiminnan alottamiseen sekä lautakunnan puheenjohtajan, jäsenten ja sihteerin palkkioiksi. Vuodeksi 1917 olisi menosääntöön pantava seuraavat määrärahat:

Puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot	Smk	1,800:—
Sihteerin palkkio	„	3,600:—
Vahtimestariapulainen	„	600:—
Tarverahoja, arviolta	„	500:—
	<u>Yhteensä Smk</u>	<u>6,500:—</u>

Edellä lausutun johdosta pyytää Sosialilautakunta kunnioittaen ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

hetimiten ja 1917 vuoden loppuun asti koetteeksi järjestää kunnallisen vuokratilain sovittelun ja sitä varten hyväksyä tämän oheisen ehdotuksen väliaikaisiksi määräyksiksi;

vuokrasovittelulautakunnan tämänvuotista toimintaa varten myöntää 1,000 markan määrärahan sekä tarkoitusta varten 1917 vuoden budjettiin panna määrärahoja kaikkiaan 6,500 markkaa; sekä

antaa Sosialilautakunnan toimeksi Kaupunginvaltuustolle tehdä ne muut ehdotukset ja ryhtyä niihin muihin toimenpiteisiin, joita Valtuuston edellä kerrottu päätös vaatii.

Helsingissä, lokakuun 31 päivänä 1916.

Sosiaalilautakunnan puolesta:

Leo Ehrnrooth.

Einar Böök.

Ehdotus:

Väliaikaisia määräyksiä kunnallisesta vuokrariitain sovittelusta Helsingin kaupungissa.

1 §.

Välityksen ja sovittelun aikaansaamiseksi sellaisissa vuokrariidoissa, jotka koskevat enintään kolme huonetta, keittiö lukuunotettuna, käsittäviä huoneistoja, järjestetään alempana säädetty menettely asettamalla väliaikainen vuokrasovittelu-lautakunta.

2 §.

Vuokrasovittelu-lautakuntaan kuuluu puheenjohtaja ja hänen varamiehensä sekä kaksi varsinaista ja neljä varajäsentä.

Puheenjohtajan ja hänen varamiehensä, joiden tulee olla lakimiehiä, valitsee Kaupunginvaltuusto Sosialilautakunnan esityksestä.

Jäsenistä ja varajäsenistä asetetaan toinen jäsen ja kaksi varajäsentä kaupungissa toimivien talonomistajayhdistysten johtokuntain esityksestä, jota vastoin toisen jäsenen varamieherineen tulee olla vuokralaisia ja hyvin perehtyneitä paikkakunnan vähävaraisten asumusoloihin. Jäsenet varamieherineen valitsee Sosialilautakunta.

3 §.

Vuokrasovittelu-lautakunaan sihteeriksi ottaa lautakunta siihen soveliaan henkilön.

Sihteerin tehtävänä on:

1) laatia lautakunnan pöytäkirjat ja lähtevät toimituskirjat sekä diariin merkitä lautakunnassa esiintyvät asiat; samoin kuin

2) pyynnöstä koettaa neuvoilla ja välityksellä ehkäistä kohtuuttomia vuokralaisten irtisanomisia ynnä sellaista jonkin huoneiston vuokran korotusta, joka ei ole oikeassa suhteessa huoneiston kunnossapito- ja hoitokustannuksiin.

Yllämainittua neuvontatoimintaa sekä lautakunnalle osotettujen kirjoitusten vastaanottoa varten pidetään lautakunnan kanslia avoimena lautakunnan määrääminä aikoina.

4 §.

Ellei sovittelulautakunnan sihteeri ole voinut aikaansaada sovintoa vuok-

rariidassa, otetaan asia vuokraisännän tai vuokralaisen hakemuksesta lautakunnan käsiteltäväksi.

5 §.

Toimittaessaan 4 §:ssä määrättyä sovittelua tulee vuokrasovittelu-lautakunnan asianosaisten antamain tietojen ja muutoin tunnettujen seikkojen nojalla koettaa saada selville, missä määrin kiinteistön kohtuulliset menot (korot, kunnossapito- ja muut kustannukset) oikeuttavat vuokraa korottamaan tai onko syytä vuokran alentamiseen taikka myös onko kohtuullista syytä irtisanomiseen tai häättämiseen, samoin kuin koettaa yhteen sovittella eriäviä mielipiteitä ja, jos tarve vaatii, esittää sitä tarkoittava ehdotus asianosaisten harkittavaksi.

Sovittelu on, sikäli kuin kummallekaan asianosaiselle mainittavaa haittaa tuottamatta käy päinsä, toimitettava suullisesti keskustelemalla lautakunnan edessä sekä noudattamalla tarpeellista joutuisuutta.

Jos lautakunnassa on vireillä useampia vuokrariitoja, joissa sama vuokraisäntä on asianosaisena, on ne mikäli mahdollista käsiteltävä samana päivänä ja peräkkäin.

Sovittelua koskevan kysymyksen saakoon lautakunta ottaa käsiteltäväksi ainoastaan täysilukuisina ollessaan.

6 §.

Vuokrasovittelu-lautakunnan pöytäkirjassa on lyhyesti mainittava asianosaisten lausunnot ja lautakunnan välitysehdotus sekä, jos sovinto aikaansaadaan, asianosaisten tekemä sopimus.

Tiedoista, jotka vuokrariitaa käsiteltäessä lautakunnalle antaa vuokraisäntä tai vuokralainen, älköön vastoin hänen toivomustaan lautakunnan pöytäkirjaan pantako enempää kuin mitä asianosaisten vaatimusten ja välitysehdotuksen laatimiseksi on välttämättömän tarpeellista, älköönkä niitä myöskään lautakunnan jäsenet eikä virkailijat sen enempää ilmaisko.

Jos kutsuttu riitapuoli jää saapumatta lautakunnan kokoukseen, tulee lautakunnan pöytäkirjaan merkitä saapuvilla olevan asianosaisten vaatimus sekä ne asiaan vaikuttavat tiedot, mitkä on voitu hankkia.

Lautakunnan pöytäkirja on tarkistettava viimeistään seuraavassa kokouksessa. Tarkistuksen tapahduttua on jokaisella oikeus pyynnöstä saada pöytäkirja tiedokseen. Asianosaiset ovat oikeutetut maksutta saamaan otteen pöytäkirjasta.

7 §.

Vuokrasovittelu-lautakunnan puheenjohtaja, jäsenet ja sihteeri saavat Kaupunginvaltuuston määräämän palkkion.

Esitykset lautakunnan toimintaan tarpeellisista määrärahoista antaa lautakunta Sosialilautakunnalle, joka oman lausuntonsa kera lähettää ne Kaupunginvaltuustolle.

8 §.

Lyhykäinen kertomus vuokrasovittelu-lautakunnan toiminnasta edellisen kalenterivuoden aikana on ennen seuraavan helmikuun loppua annettava Sosialilautakunnalle liitettäväksi sen kertomukseen toimintavuodelta.

Liite.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Jouluk. 7 p:nä 1916.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 991.

Lähetteessä viime marraskuun 10 päivältä on Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunta pyytänyt Rahatoimikamarin lausuntoa tämän kaupungin Sosialilautakunnan tekemän, vuokrariitain sovitteluja koskevan esityksen johdosta (Sosialilautakunnan kirjelmä Kaupunginvaltuustolle lokakuun 31 päivältä 1916 N:o 67). Tämän täyttämiseksi on Rahatoimikamarilla kunnia, palauttaen lähetekirjat, lausua seuraavaa:

Rahatoimikamari, joka tänä päivänä on lopullisesti käsitellyt mainitun asian kunnallispuormestarin, vapaaherra Wreden, Maistraatin oikeusraatimiehen Gottlebenin ja Sosialilautakunnan sihteerin Böökin läsnäollessa, jotka niinkään ovat lausuneet mielensä asiasta, on tullut siihen käsitykseen, että kysymys kunnan ryhtymisestä toimenpiteisiin vuokrariitain sovittelun järjestämiseksi ansaitsee huomiota, mutta että nykyiset olot eivät ole suotuisat tuollaisen sovittelun käytäntöön saattamiselle. Asia lienee sentähden nykyään jätettävä raukeamaan. Tämän johdosta pyytää Rahatoimikamari, joka mainitusta syystä ei ole käynyt lähemmältä tarkastamaan ehdotuksen yksityiskohtia, kunnioittaen ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että Sosialilautakunnan esitys vuokrariitain sovittelun järjestämisestä ei nykyään aiheuttaisi toimenpidettä.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Gustaf Lagerblad.

*Esitys määrärahan osottamisesta Santa- ja
Busholman järjestelytöiden jatkamiseen.*

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Marrask. 13 p:nä 1916.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 919.

Sittenkun Rahatoimikamari oli kirjelmässä joulukuun 16 päivältä viime vuotta N:o 921 (*Kvston pain. asiakirj. N:o 3 vuodelta 1916*) mainitseminen syillä Kaupunginvaltuustolle esittänyt, että Santa- ja Busholman järjestelytöiden jatkamiseen laaditun ohjelman mukaan kaupunginkassasta edeltäpäin osotettaisiin 250,000 markkaa, joka summa vastedes, sittenkun töiden jatkosuunnitelma oli voitu laatia, edellyttäen Kaupunginvaltuuston lisätyin luvuin siihen suostuvan, pantaisiin tarkoitukseen tarvittavan lisämäärärahan keralla maksettavaksi lainavaroista, hyväksyi Kaupunginvaltuusto kokouksessaan tammikuun 25 päivänä kuluvaan vuotta tämän esityksen.

Vuodeksi 1917 laatimaansa budjettiehdotukseen on kaupungin yleisten töiden Hallitus, esittäen ehdotuksen puheena olevilla saarilla toimitettavain tasoitus-, laiturei- y. m. töiden ohjelmaksi, pannut 300,000 markkaa mainittua tarkoitusta varten sekä tämän perustelemiseksi esittänyt seuraavaa:

Kun saarien kuntoonpanoon aikaisemmin myönnettyistä varoista (kaikkiaan 2,300,000 markasta, jotka on myönnetty seuraavin erin: ^{30/12} 1910 taksoitusvaroista 50,000 markkaa, ^{28/11} 1911 lainavaroista 500,000 markkaa, ^{30/12} 1911 taksoitusvaroista 50,000 markkaa sekä ^{10/6} 1913 lainavaroista 1,700,000 markkaa) 1915 vuoden päättyessä vielä oli käyttämättä 150,000 markkaa, oli 1916 vuoden kuluessa, edellä mainittu 250,000 markan etuanti lukuun otettuna, puheena olevaan tarkoitukseen käytettävänä 400,000 markkaa. Tästä summasta on tähän asti käytetty (tasaluvuin) seuraavat määrät:

Laivasillan jatkamiseen 100 metriä etelään päin.....	Smk	150,000:—
Ahtikadun tasoitukseen	„	16,000:—
Ruoholahdenrannan töihin	„	6,000:—
Erinäisiin väliaikaisiin laitoksiin Kaupunginvaltuuston mar-		
kuun 16 päivänä 1915 tekemän päätöksen mukaan..	„	40,000:—
Kallion louhintaan ja ruoppaukseen satama-altaissa	„	53,000:—
	Smk	265,000:—

Edellä mainituista töistä ei kahta viimeksi mainittua ollut Hallituksen esittämässä kuluvana vuonna teetettävään töiden ohjelmassa, mutta ne on kustannettu saarten kuntoonpanomäärärahasta, koska, mikäli edellistä niistä eli saarien väliaikaisia laitoksia koskee, on olemassa Kaupunginvaltuuston marraskuun 16 päivänä 1915 tekemä päätös, ja mikäli koskee jälkimäistä työtä eli satama-altaiden ruoppausta mainittujen saarten viereltä, Valtuusto on erinäisiä kertoja, esimerkiksi päätöksellään kesäkuun 9 päivältä 1914, lausunut mielipiteenään, että Hietalahden sataman ruoppaustyöt on kustannettava Santa- ja Busholman kuntoonpanoa varten myönnettyistä määrärahoista.

Kaikkien edellä mainittujen töiden loppuunsaattamiseksi sekä kallionlouhinnan toimittamiseksi Tullikadulla vahvistetun ohjelman mukaan tarvittaisiin Hallituksen laskelman mukaan kuluvan vuoden jäljellä olevana aikana sekä ensi vuonna lisäksi 235,000 markkaa seuraavan erikoisluettelon mukaan:

Laivarantaa varten.....	Smk	55,000:—
Ahtikadun tasoitusta varten	”	114,000;—
Ruoholahdenrantaa varten	”	23,000:—
Tullikadun kallionlouhintaa varten	”	35,000:—
Aikaisemmin teetettyjen katujen erinäisiin tasoitustöihin..	”	8,000:—
	Smk	235,000:—

Puheena olevan lisäyksen tarpeellisuudesta mainitsee Hallitus ensinnäkin, että työpalkat ja tarveaineiden hinnat ovat kuluvana vuonna odottamattomassa määrässä kohonneet, jota paitsi kustannukset edellä mainitusta Hietalahden sataman ruoppaus- ja louhintatyöstä on, vaikei sitä ollut ohjelmassa, pantu maksettaviksi saarien kuntoonpanomäärärahasta.

Kun Hallituksesta on näyttänyt siltä, että puheena olevain töiden ei tulisi saada keskeytyä varojen puutteessa, on Hallitus edellyttänyt Kaupunginvaltuuston osottavan jäljellä olevan summan, 135,000 markan, lisäksi töiden loppuunsaattamiseen tarvittavat varat eli 100,000 markkaa. Mutta kun kauppa ja liikenne vaativat yhä laajempaa tilaa puheena olevalla satama-alueella, syystä että muiden satamain varsilla, eritoten Katajanokalla, ovat rantasillat ja tavaravajat ovat enemmän ja enemmän joutuneet sotilasviranomaisten haltuun, tulisi kaupungin Hallituksen käsityksen mukaan ei ainoastaan saattaa paraikaa jatkuvat Santa- ja Busholman työt loppuun, vaan myös käydä teettämään järjestelytöitä saarten muillakin alueilla. Sitä varten on Hallitus laatinut seuraavan lisätyöohjelman:

Laivarannan jatkaminen vieläkin 50 metrillä	Smk	100,000:—
Lastaajakadun louhiminen Ahtikadun ja Utterisalmen väliltä	„	42,000:—
Korttelissa N:o 269 Santaholman- ja Tullikadun välillä olevan kallion louhiminen	„	20,000:—
Hietalahdensataman louhiminen ja ruoppaus Laivarannan valmiin osan viereltä	„	38,000:—
	Yhteensä Smk	200,000:—

Kun nyt ehdotetun laajennusohjelman toteuttamisesta siis olisi kustannuksia 200,000 markkaa ja kuluvana vuonna aloitettujen töiden loppuunsaattamiseen on laskettu tarvittavan lisää 100,000 markkaa, on Hallitus laatimaansa 1917 vuoden budjettiehdotukseen pannut 300,000 markkaa mainittuna vuonna teetettäviä Santa- ja Busholman tasoitus- y. m. töitä varten.

Ensi vuoden meno- ja tulosäännön ehdotusta käsitellessään on Raha- toimikamari tutkinut puheena olevaa menoerää ja, samoin kuin kaupungin yleisten töiden Hallituskin, katsonut Santa- ja Busholmassa paraikaa toimitettavia järjestelyitä olevan ensi vuonnakin jatkaminen, ja samaten on Kamari voinut yhtyä Hallituksen esittämään työohjelmaan.

Mitä sitten tulee tämän ohjelman kustannusten suorittamiseen, on Kamarin mielestä ollut sopivinta suorittaa ne lainavaroista samoin kuin suurin osa näiden saarten kuntoonpanokustannuksista. Ja kun kysymys tämän lainavaramäärän osottamisesta asetustenmukaisesti jätetään Valtuuston lisätyin luvuin ratkaistavaksi, olisi Kamarin mielestä samalla Valtuuston lisätyin luvuin ratkaistavaksi annettava kysymys edellä mainitun etuannin, 250,000 markan, osottamisesta lainavaroista. Kamarin mielestä olisi siis saarten kuntoonpanoa varten lainavaroista nyt osotettava kaikkiaan 550,000 markkaa, nimittäin edellä mainittu etuanti ja vuonna 1917 tarvittavat 300,000 markkaa.

1911 vuoden obligatsioonilainasta on Kaupunginvaltuuston toukokuun 16 päivänä 1916 uutta kulkutautisairaala varten myöntämä lisämääräraha Smk 543,111:99 poisluettua, vastedes määrättäviin tarkoituksiin käytettävänä Smk 239,351:36, jonka summan siis käy osottaminen nyt puheena olevaan tarkoitukseen. Lisäksi tarvittavat Smk 310,648:64 sitä vastoin lienee pantava maksettavaksi 1916 vuoden lainasta, jonka koko pääomamäärä 12 miljoonaa markkaa, siitä pois luettua 1 %:n pääomanalennus, vielä on osottamatta. Tällainen menettely näyttää sitä sopivammalta, kun niiden tarkoitusten joukossa, joita varten laina on otettu, myös on mainittu Hietalahden satamarakennukset, joista Santa- ja Busholman kuntoonpano on pääasiallinen osa (*Kvston pain. asiakirj. N:o 58 vuodelta 1915*).

Tämän lainan käyttämiseen nähden lienee huomautettava, että Kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin kokouksessaan marraskuun 16 päivänä 1915, jolloin päätös lainan ottamisesta tehtiin, antoi varsinaisen Valtuuston toimeksi Keisarilliselta Senaatilta hakea vahvistusta tälle päätökselle, ja sitoutui Valtuusto silloin, ennenkuin mitään osaa lainasta tarkoitukseensa käytettiin, hankkimaan lisätyn Kaupunginvaltuuston hyväksymisen tarkoitukseksi sekä alistamaan päätöksen Keisarillisen Senaatin tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Edellä lausutun perusteella pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Kaupunginvaltuusto lisätyin luvuin päättäisi:

hyväksyä edellä esitetyn, kaupungin yleisten töiden Hallituksen laatiman Santa- ja Busholman tasoitus-, laituri- y. m. töiden ohjelman; sekä

näiden töiden kustantamiseen myöntää 1911 vuoden obligatsioonilainasta Smk 239,351: 36 sekä 1916 vuoden velkakirjalainasta Smk 310,648: 64.

Siinä tapauksessa että Valtuusto lisätyin luvuin hyväksyy tämän esityksen, lienee annettava varsinaisen Valtuuston toimeksi

hankkia tälle päätökselle Keisarillisen Suomen Senaatin vahvistus.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

Komitean mietintö Rahatoimikamarin tekemän, korotettujen kalliinajanlisäysten myöntämistä Helsingin kaupungin virka- ja palvelusmiehille koskevan ehdotuksen johdosta.

Sittenkun Rahatoimikamari oli valiokunnalla, jonka jäseninä olivat kaupungininsinööri, Tilastokonttorin johtaja ja Kamarin sihteeri, valmisteluttanut kysymystä nykyolojen vaatiman korotuksen myöntämisestä kunnan virka- ja palvelusmiesten palkkaetuihin sekä mainittu valiokunta oli antanut mietinnön asiasta (*Pain. asiakirj. N:o 44 vuodelta 1916*), on Rahatoimikamari kirjelmässä Kaupunginvaltuustolle viime lokakuun 23 päivältä (*Pain. asiakirj. N:o 48 vuodelta 1916*) tehnyt pääasiassa mainitun valiokunnan ehdotuksen mukaisen esityksen asiasta. Kokouksessaan kuluvan marraskuun 7 päivänä on Kaupunginvaltuusto sittemmin asiaa keskusteltuaan (Liite I) päättänyt sen lähettää lähemmin valmisteltavaksi ällekirjoittaneista muodostettuun Komiteaan sekä kehottanut Komiteaa antamaan mietintönsä niin hyvissä ajoin, että se voidaan esitellä Kaupunginvaltuuston ensi kokouksessa.

Siten saamansa tehtävän täyttämiseksi pyytää Komitea esittää seuraavaa:

Rahatoimikamarin valiokunnan esittämä valaiseva selvitys kalliinajan syistä ja vaikutuksista on osottanut, että kunnan tähänastiset toimenpiteet, eräiden viranpitäjäinsä toimeentulomahdollisuuksien helpottamiseksi ovat riittämättömät eivätkä läheskään vastaa sitä elantokustannusten yleistä kohoamista, minkä nykyinen kallis aika on tuottanut kunnan virka- ja palvelusmiehille. Komitean käsityksen mukaan on kunnan puolelta apua tarpeen, jotta kunnan palveluksessa olevat henkilöt kykenisivät kestämaan kalliinajan painetta ja välttämään hätää ja velkaantumista sekä jossain määrin saisivat hyvitystä kalliinajan aikaansaamasta palkkaetujensa arvon alenemisesta.

Samoin kuin Rahatoimikamari on Komiteakin sitä mieltä, että kunnan on toimeenpantava väliaikainen kalliinajanjärjestely, koska kalliinajan syitä täytyy pitää ohimenevinä. Avustuksen määräämisessä on kuitenkin otettava huomioon, että kalliinajan kärjistymistä varsin luultavasti on edelleenkin odotettavana ja ettei avustuksen sentähden tule olla niin niukka, että kohdakkoin täytyy toimittaa uusi järjestely.

On siis lähinnä harkittava, kuinka suuriin uhrauksiin kunnan kohtuudella on antauduttava palkansaajainsa oikeutettujen vaatimusten tyydyttämiseksi. Kunnan toimihenkilöille kalliinajanlisäyksenä annettavan apumaksun ei tarvitse likimain korvata palkkain arvon alenemista, sillä kaupungin viranpitäjät ovat samoin kuin muutkin kansalaiset velvolliset kohtuulliselta osaltaan kantamaan sota-ajan rasitusta sekä, jos on tarpeellista, supistamaan tarpeitaan ja asettamaan elantonsa vaatimattomammalle tasolle. Kunnan antama kalliinajanapu on tietysti niinkään pysytettävä kaupungin maksukyvyyn rajoissa sekä kohtuullisessa suhteessa vuosibudjettiin ja verotusmäärään. Toiselta puolen on niinkään otettava huomioon, että kunnalla näihin ja muihin ylimääräisiin menoihin on käytettävänä runsaasti lisääntyneitä tuloja.

Rahatoimikamarin ehdottaman asteikon mukaan nousisivat kaupungin virka- ja palvelusmiehille maksettavat kalliinajanlisäykset tasaluvuin 1,650,000 markkaan vuodessa. Kun tämä summa kieltämättä on tuntuva menoerä kaupunginkassalle eikä ole mahdotonta, että kalliinajanlisäys on pitemmän aikaa rasittava kaupungin budjettia, on Komitea, lähinnä niiden supistusvaatimusten johdosta, joita esitettiin Kaupunginvaltuuston lähetekeskustelussa, katsonut olevan ottaminen harkittavaksi, eikö ehdotetun kalliinajanlisäyksen määrästä kävisi tinkiminen.

Mitä sitten tulee vähennetyn kalliinajanlisäyksen suoritusperusteihin sekä kysymykseen, kuinka pitkälle prosenttimääriä olisi vähennettävä, on Komiteassa lausuttu eriäviä mielipiteitä. Komitean enemmistö (herrat Rosenqvist, Wasastjerna ja Estlander) ovat periaatteessa kannattaneet Rahatoimikamarin hyväksymää järjestelmää ja siten puoltaneet kalliinajanlisäyksen antamista kaikille toimihenkilöille tulorajaan katsomatta, kuitenkin ehdollisesti alentamalla asteikon prosenttimääriä kohtuuden rajoissa, jota vastoin vähemmistö (herrat Walldén ja Salingre) on ehdottanut järjestelmää, jonka mukaan korkeammat palkkaluokat jäisivät vaille kalliinajanlisäystä ja asteikko menojen vähentämiseksi muuttuisi sekä prosenttimääriin että palkkaryhmiin nähden. Kaikki Komitean jäsenet ovat kuitenkin yhtyneet Rahatoimikamarin käsitykseen siinä, että lisäyksen tulee perustua kunnan maksamaan vakinaiseen palkkaan (palkan- ja palkkionkorotukset, henkilökohtaiset palkanlisäykset sekä vuokra- ja ruokarahat, mutta ei matkaravoja lukuun otettuina) sekä ettei siis huomioon oteta korkoja eikä muita yksityistuloja.

Näillä perusteilla laaditut kaksi asteikkoa käsittävät seuraavan ryhmittäen prosenttimäärineen:

Ehdotus I.

Kuukausipalkka. Markkaa.	A. Elättää paitsi itse- ään vähint. 6 henkeä.	B. Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	C. Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	D. Elättää paitsi itse- ään enint. 1 hengen.
	K o r o t u s p r o s e n t t i.			
I. Enintään 100	65	55	45	35
II. 101—200	60	50	40	30
III. 201—300	55	45	35	25
IV. 301—400	50	40	30	20
V. 401—500	45	35	25	15
VI. 501—600	40	30	20	10
VII. 601—700	35	25	15	10
VIII. 701—800	30	20	10	10
IX. 801—900	25	15	10	10
X. 901—1,000	20	10	10	10
XI. Yli 1,000	15	10	10	10

Ehdotus II.

Kuukausipalkka. Markkaa.	A. Elättää paitsi itse- ään vähint. 6 henkeä.	B. Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	C. Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	D. Elättää paitsi itse- ään enint. 1 hengen.
	K o r o t u s p r o s e n t t i.			
I. Enintään 50	70	60	50	40
II. 51—100	65	55	45	35
III. 101—150	60	50	40	30
IV. 151—200	55	45	35	25
V. 201—250	50	40	30	20
VI. 251—300	45	35	25	15
VII. 301—350	40	30	20	10
VIII. 351—400	35	25	15	5
IX. 401—450	30	20	10	—
X. 451—500	25	15	5	—
XI. 501—550	20	10	—	—
XII. 551—600	15	5	—	—
XIII. 601—650	10	—	—	—
XIV. 651—700	5	—	—	—
XV. Yli 700	—	—	—	—

Komitean enemmistön käsityksen mukaan on vaikea tehdä tuntuvampia muutoksia Rahatoimikamarin esittämään, tarkan harkinnan pohjalla laadittuun ja tilastollisesti valaistuun järjestelmään, syystä että Komitean käytettävänä ollut täpärä aika ei ole sallinut toimittaa niitä laajoja tutkimuksia, mitkä sitä varten olisivat olleet tarpeellisia. Komitean enemmistön hyväksymä asteikko (Ehdotus I) nojautuu sentähden Rahatoimikamarin valiokunnan ehdottamaan järjestelmään, kuitenkin sillä erotuksella että prosenttimääriä kauttaaltaan on vähennetty 5 %:lla kuukausipalkan määrästä. Sen ohessa on korkeampain palkkaluokkain kalliinajanlisäyksiä vähennetty puolella eli 20:sta 10 %:iin; onpa tämän ajatusryhmän keskuudessa ehdotettu jonkin verran pitemmällekin menevää alennusta korkeimpiin palkkaluokkiin nähden.

Ehdotus I perustuu siihen edellytykseen, että kalliinajanlisäys ei ainoastaan ole alimpain tuloryhmäin hyväksi tuleva hätäapu, vaan tulee sen myös korvata kunnan viranpitäjille maksetun palkan kalliinajan johdosta alentunut arvo, ja on tässä kohden otettu huomioon, että parempipalkkaisetkin virkamiehet ovat useimmissa tapauksissa joutuneet tuntuvasti huonompaan asemaan kuin heillä oli ennen sota-ajan alkua.

Tulorajan määrääminen on enemmistön käsityksen mukaan joka tapauksessa oleva jossain määrin mielivaltainen ja, jos lisäyksen ainoaksi perustukseksi pannaan palkkamäärä ottamatta huomioon yksityistuloja, on tulos aina jonkin verran epäoikeudenmukainen, koska jotkut tulorajan johdosta lisäyksestä osattomaksi jääneet perheenelättäjät ehkä olisivat paremmin avun tarpeessa kuin eräät tuollaisesta lisäyksestä osallisiksi päässeet henkilöt.

Kunnan virkamiesten kalliinajanapua Kööpenhaminassa ja Kristianissa järjestettäessä on luovuttu pitämästä perustuksena tulorajaa. Tukholmassa sitä vastoin on rajaksi pantu 2,400 kruunun tulot.

Lisätä sopii, että hiljattain järjestettäessä Suomen Pankin henkilökunnan kalliinajanlisäyksiä on menetelty niin, että kaikille toimihenkilöille, päällystö lukuun otettuna, on annettu kalliinajanlisäystä eri prosenttimäärät, ei kuitenkaan kymmentä vähemmän.

Mutta vaikka korkeammat palkkaluokat pääsisivätkin osallisiksi kalliinajanlisäyksestä, on kuitenkin muistettava, että niihin kuuluvat toimihenkilöt tavallisesti ovat paremmin varustettuja kestäämään kalliinajan painetta kuin pienet palkansaaajat, minkätähden tuntuvasti vähempi kalliinajanlisäys on näissä luokissa paikallaan. Valiokunnan enemmistö on, niinkuin edellä mainittiin, katsonut sentähden olevan ehdottaminen korkeampain palkkaluokkain prosenttimääriä alennettavaksi Rahatoimikamarin ehdottamista 20 %:sta 10 %:iin.

Ne kunnalliset toimet, joita on pidettävä *sivutoimina*, eivät myöskään näy oikeuttavan suurempaan kalliinajanlisäykseen kuin 10 %:in palkkamäärästä.

Mitä sitten tulee kysymykseen niiden kunnan toimihenkilöjen kalliinajanlisäyksen laskemisesta, joilla paitsi vakinaista palkkaansa on *vapaa asunto, vapaa lämpö, vapaa ruoka tai muita luontoisetuja*, on Komitea ollut sitä mieltä, että nämä palkansaajain ryhmät tulisivat yksinomaan rahanpalkalla olevia edullisempaan asemaan, ellei mainittuja etuja otettaisi lukuun eri palkkaluokkia määrätessä, ja näin olisi varsinkin laita niiden toimihenkilöiden, joilla on vapaa asunto, lämpö ja ruoka, koska nämä edut nykyisen kalliinajan vallitessa ovat suuriarvoiset yksityisen taloudessa. Oikeudenmukaisen tuloksen saavuttamiseksi tässä kohden olisi näiden luontoisetujen arvioarvo lisättävä kuukausipalkkaan kunkin toimihenkilön palkkaluokkaa määrättäessä asteikon mukaan, jota vastoin kalliinajanlisäyksen prosenttimäärä laskettaisiin rahapalkan pohjalla. Luontoisetujen arvon lukuun ottamisesta johtuvaa säästömäärää ei ole asiaa valaisevan ensiaineiston puutteessa voitu laskea, mutta mainittavan suuri se varmaankaan ei olisi.

Mitä virkamiesten *sivutuloihin* tulee, on Komitea, kun sivutuloja tuottavat virat kunnallishallinnossa ovat sangen harvalukuiset eikä näiden tulojen määrä ole tarkoin laskettavissa, ollut sitä mieltä, että virkasivutuloja ei olisi otettava lukuun kalliinajanlisäyksiä määrättäessä.

Näistä erikoisseikoista ei Komiteassa ollut vallinnut erimielisyyttä.

* * *

Komitea on kaupungin Tilastokonttorin välityksellä hankkinut selvityksen Komitean asteikon (Ehdotus I) mukaisista kuukausittaisista kalliinajanlisäyksistä sekä tässä yhteydessä laatimansa asettelun mukaisesta palkansaajain jakautumisesta eri palkka- ja elatusryhmäin kesken huomioon ottamalla sekä palkansaajain luvun että heidän yhteenlasketun kuukausipalkkansa (ilman kalliinajanlisäystä). Samalla kertaa on toimitettu samanlainen tutkimus vähemmistön ehdotukseen nähden (Ehdotus II). Mainitun työn tulokset näkyvät tämän oheisista tauluista (Liitteet II ja VII), joihin Komitea pyytää viitata.

Hankitusta selvityksestä (Liite II) näkyy, että Komitean enemmistön ehdottamat kalliinajanlisäykset aiheuttaisivat menoja 114,643 markkaa kuukaudessa eli tasaluvuin 1,375,000 markkaa vuodessa ja siis noin 275,000 markkaa vähemmän kuin Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan, koko vuodelta lukien. Tästä säästöstä tulee ainoastaan noin 2,200 markkaa kuukaudessa eli 26,400 markkaa vuodessa korkeampain palkkaluokkain kohdalla tehtyjen prosenttimääräin vähennyksen osalle sen lisäksi mitä yleinen 5 %:n alennus tuottaa.

Edellä mainittuja loppusummia ei kuitenkaan ole pidettävä lopullisina, vaan on ne lopullista laskelmaa toimitettaessa tarkistettava. Sanottavassa määrässä loppusummat eivät kuitenkaan muuttune.

Jos Ehdotus I hyväksytään, olisi siis ensi vuoden menosääntöön puheena olevaa tarkoitusta varten pantava 1,375,000 markkaa. Kun lokakuulta tulevat kalliinajanlisäykset jo on laskettu ja maksettu aikaisemmin vahvistetun perusteen mukaan Kaupunginvaltuuston kuluvan marraskuun 7 päivänä tekemän päätöksen nojalla, sopinee muutetun asteikon mukaiset kalliinajanlisäykset lukea kuluvan marraskuun alusta. Näin ollen tarvittaisiin tänä vuonna ainoastaan 203,500 markan lisäys vahvistetussa menosäännössä kalliinajanlisäyksiä varten olevaan 155,000 markan määrärahaan, ja olisi mainittu summa Raha-toimikamarin ehdotuksen mukaisesti osotettava lisäykseksi sanottuun määrärahaan.

Rahatoimikamarin lausunnon sivulla 5 olevia kolmatta, neljättä ja seitsemättä pontta vastaan ei Komitealla ole mitään muistuttamista.

* * *

Tässä edellä mainittua Ehdotusta II kannattaneet Komitean jäsenet ovat käsityksensä tueksi esittäneet seuraavia näkökohtia:

Ehdotuksen II mukaisen tariffin laadinnassa ovat ehdotuksentekijät lähteneet sen käsityksen pohjalta, että enemmistön tekemä ehdotus asettaa liian suuria vaatimuksia kunnan varoille ja että sentähden suurempaa supistusta on tarpeen. Kun kaupungin tämänvuotinen budjetti päättyy noin 21 miljoonaan markkaan ja verotus tältä vuodelta on noin 7,300,000 markkaa, täytyy 1,375,000 markan lisäystä kunnan viranpitäjäin palkkaukseen pitää suhteettoman suurena, koska se on yli 6 %:n koko vuosibudjetin summasta ja lähes 20 % verotussummasta. Suuremman supistuksen täytyy ehdotuksentekijäin mielestä voida toimeenpanna ilman että kalliinajanlisäysten tarkoitus jää saavuttamatta. Varovaisuuden noudattaminen tässä kohden olisi sitä tarpeellisempi, kun on aivan epätietoista, milloin säännöllisiin elantokustannuksiin voidaan palautua ja luultavaa on, että tämä lisämeno monet ajat pysyy rasittamassa kaupungin vakinaista budjettia. Ensi vuonna kunnallisverotuksesta odotettavana olevain lisätulojen vastedes ehtyessä on tämä menoerä osottautuva erittäin tuntuvaksi kunnan taloudessa.

Ehdotuksentekijät ovat lisäksi sitä mieltä, että kunnan parempipalkkaisten virkamiesten ei tule päästä osallisiksi kalliinajanavusta, koska heidän verraten runsaine palkkaetuineen pitäisi voida sovittautua kalliinajan mukaan

ja tulla toimeen ylimääräisittä palkanlisittä. Samantapaisia näkökohtia on, päin vastoin kuin näyttää olleen laita Suomen Pankissa, otettu huomioon kalliinajanlisäyksiä myönnettäessä pääkaupungin muissa suuremmissa liikelaitoksissa. Missään tapauksessa ei Ehdotuksen I mukainen lisä korkeimpain palkkain saajille sinänsä riittäisi kaupungin palveluksessa pysyttämään virkamiehiä, joille toisaalta tehdään houkuttelevia tarjouksia.

Kalliinajanlisäykseen oikeuttava korkein tuloraja on Ehdotuksessa II sovitettu eri tavoin eri elatusryhmäin mukaan, niin että sinä ryhmässä D olisi 450 markan, ryhmässä C 550 markan, ryhmässä B 650 markan ja ryhmässä A 700 markan kuukausipalkka.

Jotta mainittua tulorajaa kävisi tasaisesti alentaminen ja kun sitä lähinnä oleville palkkaluokille on annettava lisäystä vähäinen prosenttimäärä, jottei tehtäisi vääryyttä lähinnä korkeammille palkkaluokille, on palkkaluokkain luku lisätty neljäksitoista, minkä ohessa asteet on vähennetty 50 markkaan (Ehdotuksessa I olevain 100 markan asteiden sijasta). Näin on tulorajain prosenttimäärät voitu vähä vähältä alentaa 5 %:in asti.

Edellä kerrottu vähemmistön ehdotus siis tarkoittaa, että kaupungin virka- ja palvelusmiehille myönnettäisiin kalliinalanlisäystä 5—70 % rahassäännön mukaisen rahapalkkansa määrästä sekä että kalliinajanlisäykset myönnettäisiin Ehdotuksessa II esitetyn asteikon osottamain perusteiden mukaan ja noudattamalla mainituissa asteikossa osotettua tulorajaa. Puheena olevan järjestelyn muihin yksityiskohtiin nähden yhtyy vähemmistö, niinkuin edellä mainittiin, enemmistön ehdotukseen.

Komitean vähemmistön ehdottama asteikko, jota tilastollis-taloudellisesti valaistaan mietinnön liitteissä V—VII, tuottaisi kunnalle lisämenoja tasaluvuin 1,031,000 markkaa vuodessa eli siis noin 620,000 markkaa vähemmän kuin Rahatoimikamarin ehdotus. Marras- ja joulukuulta tarvittaisiin tämän ehdotuksen mukaan 146,000 markan lisäys kuluvan vuoden menosäännössä kalliinajanlisäyksiä varten olevaan määrärahaan.

Mitä sitten tulee niihin esityksiin, joita lähetekeskustelussa tehtiin kalliinajanlisäyksestä johtuvain kunnan menojen suorittamiseksi muulla tavoin kuin taksoitusvaroja käyttämällä, esimerkiksi ottamalla laina tai korottamalla maksuja, sekä kysymykseen virkamiehistön vähentämisestä, pyytää Komitea ilmoittaa, ettei sillä ole ollut aikaa eikä tilaisuutta lähemmin tutkia näitä seikkoja, mutta että, mikäli Komitea kykenee arvostelemaan, vastamainittujen ehdotusten ei tulisi tässä asian vaiheessa aiheuttaa toimenpidettä Kaupunginvaltuuston puolelta. Kunnan palkkausmenojen suorittaminen lainavaroilla ei nimittäin näytä kunnallisasiasetuksen hengen ja tarkoituksen mukaiselta ja

taas kysymys kaupungin tulojen lisäämisestä erinäisillä maksuilla tai säästön aikaansaamisesta virkamiehistöä vähentämällä on niin pulmallinen ja laaja, että se vaatisi perinpohjaista asiantuntevaa valmistusta, jota ei ole voitu tässä yhteydessä hankkia.

Edellä lausutun nojalla ja Komitean enemmistön kannattaman käsityksen mukaisesti pyytää Komitea sentähden esittää Kaupunginvaltuuston päättäväksi:

että kaupungin virka- ja palvelusmiehille myönnetään kalliinajanlisäystä 10—65 % rahasäännön mukaisesta rahapalkasta Komitean tässä mietinnössä esittämäin perusteiden mukaan (Ehdotus I);

että vapaa asunto, lämpö ja ruoka sekä muut luontoisedut on toimitetun arvion mukaan otettava lukuun määrättäessä sitä palkkaluokkaa, jonka mukaan kalliinajanlisäykset annetaan, mutta että prosentittainen lasku on tehtävä rahasäännön mukaisen rahapalkan määrän pohjalla;

että puheena olevia kalliinajanlisäyksiä annetaan toistaiseksi marraskuun alusta 1916 lukien;

että elokuun 1 päivänä 1916 tehty päätös, että eräille teknillisten laitosten toimihenkilöille myönnettyjä palkanlisäyksiä ei ole otettava huomioon kalliinajanlisäysten pohjaksi pantavia tulomääriä laskettaessa, kumotaan;

että kullekin palkansaajalle tulevan kalliinajanlisäyksen määrän vahvistaa Kaupunginvaltuuston marraskuun 16 päivänä 1915 asettama valiokunta;

että tähän tarkoitukseen kuluvana vuonna tarvittavia menoja varten myönnetään 203,500 markan lisäys kuluvan vuoden rahasäännössä kalliinajanlisäyksiä varten olevaan määrärahaan;

että Rahatoimikamarin tulee laatiessaan ehdotusta kaupungin ensivuotiseksi menosäännöksi siihen panna kau-

*pungin virka- ja palvelusmiesten kalliinajanlisäyksiä varten
1,375,000 markkaa; sekä*

*että Rahatoimikamarin esityksen oheiset palkankorotus-
anomukset eivät aiheuta toimenpidettä.*

Helsingissä, marraskuun 15 päivänä 1916.

E. W. Walldén.

Georg Estlander.

G. Salingre.

O. Rosenqvist.

Björn Wasastjerna.

John Uggla.

Ote pöytäkirjasta, joka tehtiin Helsingin Kaupunginvaltuusmiesten kokouksessa marraskuun 7 päivänä 1916.

§ 19.

Esiteltiin Rahatoimikamarin esitys korotettujen kalliinajanlisäysten myöntämisestä Helsingin kaupungin virka- ja palvelusmiehille (*Pain. asiakirj. N:ot 44 ja 48 vuodelta 1916*).

Valmisteluvaliokunnan lausunto oli seuraava:

„Valiokunta ehdottaa, että asia lähetettäisiin lähemmin valmisteltavaksi marraskuun 16 päivänä 1915 kalliinajanlisäyksiä jakamaan asetettuun valiokuntaan, johon kuuluvat herrat Walldén, Salingre ja O. Rosenqvist sekä protokollasihteeri B. Wasastjerna ja Rahatoimikamarin sihteeri, maisteri G. Estlander, ja jonka tulisi antaa mietintö asiasta niin hyvissä ajoin, että se voidaan esitellä Kaupunginvaltuuston ensi kokouksessa.“

Herra *af Forselles* lausui käsityksensä, että kaupunginhallinnossa enemmän ja enemmän valtaan pääsevä virkamiehistön vaikutus oli painanut leimansa esillä olevaan mietintöönkin ja että asiaa sen johdosta oli arvosteltu liian yksipuolisesti. Ei ollut paikallaan puhe „nälkärajasta“, kun virkamiehillä monessa tapauksessa oli parempi ja varmempi asema kuin valtionvirkamiehillä ja lukuisilla yksityisillä. Tukholmassa myönnettäessä kalliinajanlisäyksiä oli ylimmäksi lisäykseen oikeutettavaksi palkkarajaksi määrätty 2,400 kruunua virka- ja 2,200 kruunua palvelusmiehille, ja näitä lisäyksiä oli annettu sangen kohtuulliset määrät. Ehdotettujen kalliinajanlisäysten yhteenlasketun määrän suoritukseen tarvittava lisämääräraha edellytti, jos veroäyri pysytettiin nykyisessä määrässään, tulojen lisäännystä kokonaista 33 miljoonaa, ja suuri osa tästä tuloverosta kohtasi niitä luokkia, joiden tulot eivät ole suuremmat kuin niiden, joille kalliinajanlisäys etusijassa oli aiottu, koska verovelvollisten luvusta 75 % oli henkilöjä, joiden vuositulot olivat 800—2,000 markkaa ja jotka suorittivat 20 % taksoittamalla otetusta veromäärästä. Puhujan mielestä olisi valiokunnan sentähden otettava harkittavaksi, oliko kalliinajanlisäystä ensinkään myönnettävä muille kuin mietinnön kaaviossa esitetyille kuudelle ensimmäiselle ryhmälle ja eikö korotusprosenttia olisi kaikkiin palkansaajiin nähden tuntuvasti vähennettävä, esim. 5 prosenttiin, sekä vihdoin eikö virkoihin liittyviä luontoisetuja olisi otettava lukuun määrättäessä sekä prosenttilukua että kunkin palkansaajan luokkaa.

Herra *Schybergsonin* mielestä Ruotsin oloja ei käynyt vertaaminen tšekäläisiin oloihin, koska palkat siellä maksettiin kullassa tahi kullalla lunastettavilla seteleillä, jota vastoin ne meillä maksettiin paperilipuilla, jotka olivat 30—40 % halvemmassa arvossa kuin se raha, millä palkat alkujaan oli määrätty maksettaviksi. Vaikka virkamiehet olivat velvolliset vallitsevain olojen johdosta supistamaan menojaan, olisi heille kuitenkin korvattava tämä raha-arvon erotus. Näin olivat yksityiset palkanmaksajat menetelleet ja kunnan tulisi seurata esimerkkiä.

Herra *Aschan* ei luullut kunnan virkamiesten joukottain eroavan, vaikka kalliinajanlisäysten perusteet muutettaisiinkin lisäysten määrain vähentämiseksi, sekä arveli että, vaikka kaupungin katsottaisiinkin taanneen virkamiehilleen jokin elantotaso, ei tämän takuun kuitenkaan välttämättä tarvinnut olla voimassa sota-aikana, jolloin nimenomaiset sopimuksetkin kävivät mitättömiksi. Ollen sitä mieltä, että maisteri Estlanderia kaupungin palkansaajana ei olisi valittava ehdotettuun valiokuntaan, ehdotti puhuja hänen sijaansa jäseneksi herra Alfthanin sekä lausui, vedoten pääasiassa samoihin syihin kuin herra af Forselles, käsityksenään, että niille kaupungin virka- ja palvelusmiehille, joiden kuukausipalkat nousivat enintään 600—700 markkaan, olisi myönnettävä kalliinajanlisäystä 10—70 % sääntönäisen rahapalkkanssa määrästä, ollen lisäys määrättävä osin palkkasumman ja osin elatusvelvollisuuden pohjalla Rahatoimikamarin valiokunnan mietinnön sivulla 8 olevassa taulussa ehdotettujen perusteiden mukaan, kuitenkin siten muutettuina että lisäystä annettaisiin 70 % I ryhmälle, 60 %, 50 %, 40 %, 30 %, 20 % ja 10 % II—VII ryhmälle sekä että kalliinajanlisäykset toistaiseksi maksettaisiin ensi joulukuun 1 päivästä.

Herra *Tollet* yhtyi pääasiassa herra af Forsellekseen, koska Rahatoimikamarin ehdotus teki väärin niille pienille eläkkeen- ja yksityisille palkansaajille, jotka eivät saaneet tuloihinsa lisäystä, mutta joiden kuitenkin täytyy ottaa osaa kalliinajanlisäyksen suoritukseen. Puhuja puolestaan oli sitä mieltä, että herra Estlander olisi valittava valiokuntaan.

Herra *Lindberg* huomautti, että oli mahdoton ennen 1917 vuoden vakinaisen budjetin laatimista sanoa, minkä verran kuluvan vuoden tuloja jäisi käytettäväksi ensivuotisiin menoihin. eikä puhuja puolestaan luullut aseman niin loistavaksi, kuin oli arveltu.

Herra *Söderholmin* mielestä olisi esillä olevaa asiaa arvosteltava työnantajan ja työntöttäjän välisen suhteen kannalta, joten siis kunnan hyvänä työnantajana tulisi nykyisen kalliinajan johdosta korottaa virkamiestensä palkkaa. Kun tästä kuitenkin johtuisi lisärasitusta verovelvollisille, ellei muita keinoja ollut käytettävänä tästä aiheutuvan lisämenon suoritukseen, mutta puhujan mielestä verotustakaan ei ollut lisättävä, arveli puhuja valiokunnalla olevan syytä ottaa harkittavaksi, eikä kaupungille tulevia yleisiä maksuja kävisi korottaminen sekä virkamiehistöä jossain määrin supistaminen. Lopuksi oli kaupungilla käytettävänään se keino, että otti lainan puheena olevaa tarkoitusta varten.

Herra *Walldén* esitti, että kalliinajanlisäysvaliokunta, nyt ehdotettuihin palkanlisäyksiin katsomatta, valtuutettaisiin kuluvan marraskuun 15 päivänä maksamaan aikaisemmin päätetyt kalliinajanlisäykset lokakuulta. Sen ohessa mainitsi puhuja maisteri Estlanderin lausuneen toivomuksen ettei häntä valittaisi vastaiseen valiokuntaan, koska eräs täällä ilmestytvä sanomalehti oli väittänyt hänen toimineen itsekkäässä tarkoituksessa. Omasta puolestaan puhuja kuitenkin piti herra Estlanderin valitsemista sangen toivottavana.

Herra *Noponen* lausui suotavaksi, että kaupungin kaikille virkamiehille myönnettäisiin kalliinajanlisäystä.

Herra *Walldénin* ehdotusta kannattivat herrat *Schybergson*, *Salingre* ja *V. T. Rosenvist*.

Herra *Listo* lausui vakaumuksenaan, että kunnan varat sallivat maksaa ehdotetun kalliinajanlisäyksen, koska tilinpäätös varsin luultavasti osottaisi huomattavaa säästöä. Kun sitä

paitsi verotettava tulomääräkin oli runsaasti kasvanut, eivät ehdotetuista palkanlisäyksistä johtuvat menot välittömästi kohtaisi vähävaraisia.

Herra *Alfthan* yhtyi herra Söderholmin ehdotukseen että selvitetäisiin, olivatko kaikki nykyiset virkamiehet tarpeellisia, mutta ei voinut kannattaa saman puhujan mainitsemaa keinoa että puheena olevaa tarkoitusta varten otettaisiin laina.

Herra *Nevanlinnan* mielestä oli mietinnössä jälkiä siitä, että valiokunta oli ollut yksipuolisesti kokoonpantu yksinomaan virkamiehistä, joiden hyvä tahto ei ollut oikeutettu epäilemään, mutta joiden kykyä asettua täysin tasapuoliselle kannalle sitä vastoin saattoi epäillä, minkä ohessa puhuja lausui käsityksensä, että maisteri Estlander ei olisi valittava vastaiseen valiokuntaan. Mietinnön perusteluun nähden puhuja huomautti, ettei ehdotuksen tueksi olisi vedottava yksinomaan rahan alenneeseen arvoon, vaan myös elintarpeiden niukkaan saantiin. Mitä sitten itse ehdotukseen tuli, olivat virkamiehet puhujan mielestä jo nyt erioikeutetussa asemassa eikä sitä olisi enää lujitettava. Päin vastoin oli velvollisuus menettellä varovasti palkanlisäyksiä myönnettäessä, varsinkin kun kokemus osotti väliaikaisilla palkanlisäyksillä olevan taipumusta jäädä pysyväisiksi.

Herra *Elvingin* arveli olevan syytä varovasti käyttää perustelmana rahan alennutta arvoa ja ennemmin puhua kohonneista tavaranhinnoista, koska sillä perusteella säännöllisten aikain palauduttua helpommin kävi vähentäminen tavattomain olojen vallitessa korotettuja palkkoja.

Herra *Schybergsonin* huomautettua herra Nevanlinnalle, että virkamiehet olivat vähemmän edullisessa asemassa kuin kunnan työntekijät, jotka sodan puhkeamisesta lähtien olivat saaneet korotettua palkkaa, päätti Kaupunginvaltuusto:

Valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti antaa asian viisijäsenisen komitean valmisteltavaksi; sekä

valtuuttaa aikaisemmin myönnettyjä kalliinajanlisäyksiä jakamaan asetetun komitean, nyt esillä olevaan ehdotukseen katsomatta, kuluvan marraskuun 15 päivänä maksamaan mainitun palkanlisäyksen viime lokakuulta.

Tämän jälkeen suljetuin lipuin valittaessa jäseniä siten päätettyyn komiteaan saivat herrat Walldén ja O. Rosenqvist kumpikin 45, herrat Salingre ja Wasastjerna kumpikin 43, herra Estlander 28, herra Alfthan 11 ja herra Nevanlinna 6 ääntä sekä herrat Aschan, af Forsselles, Lindfors, Schybergson, F. von Wright, Elving, Ehrnrooth ja Frey kukin yhden äänen. Vaalin tulos oli siis osottanut, että asian valmistelu oli annettu tehtäväksi kalliinajanlisäyksiä jakamaan aikaisemmin asetetulle komitealle.

Vakuudeksi:
A. V. Lindberg.

Liite II.

Kuukausittaiset kalliinajanlisäykset Komitean ehdotuksen mukaan. (Ehdotus I).

Kuukausipalkka. Markkaa.	A.	B.	C.	D.	Yhteensä.
	Elättää paitsi itseään vähint. 6 henkeä.	Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	Elättää paitsi itseään enint. 1 hengen.	
	M a r k k a a.				
I. Enintään 100	353	1,147	2,264	11,920	15,684
II. 101—200	3,142	8,522	9,849	18,528	40,041
III. 201—300	1,802	4,357	9,403	13,518	29,080
IV. 301—400	1,214	4,324	4,589	2,605	12,732
V. 401—500	785	931	3,379	1,466	6,561
VI. 501—600	681	1,508	786	342	3,317
VII. 601—700	—	806	952	638	2,396
VIII. 701—800	215	160	663	462	1,500
IX. 801—900	213	638	343	343	1,537
X. 901—1,000	—	100	98	189	387
XI. Yli 1,000	158	474	671	105	1,408
Yhteensä	8,563	22,967	32,997	50,116	114,643

Se osa tämän ehdotuksen mukaan syntyvästä säästöstä, mikä johtuu siitä, että (yleisen 5 %:n alennuksen lisäksi) erät korotusprosentit on alennettu 15:sta 10:en, on 2,214:— markkaa kuukaudessa.

Liite III.

Eri ryhmiin kuuluvain henkilöjen luku Komitean asettelun mukaan. (Ehdotus I).

Kuukausipalkka. Markkaa.	A.	B.	C.	D.	Yhteensä.
	Elättää paitsi itseään vähint. 6 henkeä.	Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	Elättää paitsi itseään enint. 1 hengen.	
I. Enintään 100	10	27	81	671	789
II. 101—200	34	109	162	406	711
III. 201—300	13	40	104	213	370
IV. 301—400	8	33	46	38	125
V. 401—500	4	7	35	25	71
VI. 501—600	6	15	9	6	36
VII. 601—700	—	8	13	11	32
VIII. 701—800	1	2	9	6	18
IX. 801—900	2	5	4	4	15
X. 901—1,000	—	1	1	2	4
XI. Yli 1,000	1	4	7	1	13
Yhteensä	79	251	471	1,383	2,184

Muist. Tämän ja valiokunnan mietinnön sivulla 9 olevan taulun välinen erotus johtuu etusijassa osin myöhemmin palvelukseen otettuja, osin aikaisemmin huomaamatta jääneitä henkilöitä koskevista, lisäksi tulleista tiedoista sekä vähäiseltä osalta aikaisempaan ensiaineistoon tehdyistä, toimihenkilöiden väärinkäsityksestä aiheutuneiden erehdysten oikomisesta.

Liite IV.

Kuukausipalkat Komitean asettelon mukaan (Ehdotus I).

Kuukausipalkka. Markkaa.	A.	B.	C.	D.	Yhteensä.
	Elättää paitsi itseään vähint. 6 henkeä.	Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	Elättää paitsi itseään enint. 1 hengen.	
M a r k k a a.					
I. Enintään 100	543	2,085	5,031	34,057	41,716
II. 101—200	5,236	17,044	24,623	61,759	108,662
III. 201—300	3,277	9,682	26,866	54,072	93,897
IV. 301—400	2,428	10,810	15,297	13,026	41,561
V. 401—500	1,745	2,660	13,517	9,772	27,694
VI. 501—600	1,703	5,028	3,930	3,423	14,084
VII. 601—700	—	3,224	6,344	6,382	15,950
VIII. 701—800	715	800	6,625	4,615	12,755
IX. 801—900	850	4,256	3,428	3,431	11,965
X. 901—1,000	—	1,000	983	1,885	3,868
XI. Yli 1,000	1,050	4,742	6,707	1,050	13,549
Yhteensä	17,547	61,331	113,351	193,472	385,701

Liite V.

Kuukausittaiset kalliinajanlisäykset vähemmistön ehdotuksen mukaan (Ehdotus II).

Kuukausipalkka. Markkaa.	A.	B.	C.	D.	Yhteensä.
	Elättää paitsi itseään vähint. 6 henkeä.	Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	Elättää paitsi itseään enint. 1 hengen.	
M a r k k a a.					
I. Enintään 50	79	81	694	5,759	6,613
II. 51—100	280	1,073	1,640	6,881	9,874
III. 101—150	1,167	3,579	4,985	9,154	18,885
IV. 151—200	1,810	4,449	4,256	7,812	18,327
V. 201—250	951	2,730	3,489	4,698	11,868
VI. 251—300	619	1,000	3,809	4,587	10,015
VII. 301—350	666	1,615	1,994	996	5,271
VIII. 351—400	267	1,357	799	153	2,576
IX. 401—450	374	150	464	—	988
X. 451—500	125	287	444	—	856
XI. 501—550	106	213	—	—	319
XII. 551—600	176	145	—	—	321
XIII. 601—650	—	—	—	—	—
XIV. 651—700	—	—	—	—	—
Yhteensä	6,620	16,679	22,574	40,040	85,913

Liite VI.

Eri ryhmiin kuuluvain henkilöjen luku vähemmistön asettelon mukaan. (Ehdotus II).

Kuukausipalkka. Markkaa.	A. Elättää paitsi itseään vähint. 6 henkeä.	B. Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	C. Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	D. Elättää paitsi itseään enint. 1 hengen.	Yhteensä.
I. Enintään 50	5	4	38	417	464
II. 51—100	5	23	43	254	325
III. 101—150	16	54	94	232	396
IV. 151—200	18	55	68	174	315
V. 201—250	8	30	50	103	191
VI. 251—300	5	10	54	110	179
VII. 301—350	6	16	30	30	82
VIII. 351—400	2	17	16	8	43
IX. 401—450	3	2	14	11	30
X. 451—500	1	5	21	14	41
XI. 501—550	2	7	3	3	15
XII. 551—600	4	8	6	3	21
XIII. 601—650	—	7	11	9	27
XIV. 651—700	—	1	2	2	5
XV. Yli 700	4	12	21	13	50
Yhteensä	79	251	471	1,383	2,184

Liite VII.

Kuukausipalkat vähemmistön asettelon mukaan. (Ehdotus II).

Kuukausipalkka. Markkaa.	A. Elättää paitsi itseään vähint. 6 henkeä.	B. Elättää paitsi itseään 4—5 henkeä.	C. Elättää paitsi itseään 2—3 henkeä.	D. Elättää paitsi itseään enint. 1 hengen.	Yhteensä.
	M a r k k a a.				
I. Enintään 50	113	135	1,387	14,397	16,032
II. 51—100	430	1,950	3,644	19,660	25,684
III. 101—150	1,945	7,157	12,462	30,513	52,077
IV. 151—200	3,291	9,887	12,161	31,246	56,585
V. 201—250	1,902	6,824	11,631	23,492	43,849
VI. 251—300	1,375	2,858	15,235	30,580	50,048
VII. 301—350	1,665	5,382	9,968	9,959	26,974
VIII. 351—400	763	5,428	5,329	3,067	14,587
IX. 401—450	1,245	750	4,640	3,827	10,462
X. 451—500	500	1,910	8,877	5,945	17,232
XI. 501—550	530	2,126	1,607	1,623	5,886
XII. 551—600	1,173	2,902	2,323	1,800	8,198
XIII. 601—650	—	2,557	5,011	5,062	12,630
XIV. 651—700	—	667	1,333	1,320	3,320
XV. Yli 700	2,615	10,798	17,743	10,981	42,137
Yhteensä	17,547	61,331	113,351	193,472	385,701

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1916.

Esitys Vallilan korttelin N:o 555 vuokrauksesta ja vastaisesta myynnistä Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiölle työväenasuntojen paikaksi.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI.

*Helsingissä,
marrask. 13 p:nä 1916.*

N:o 921.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Rahatoimikamarille osotetussa kirjoituksessa (Liite I) on Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiö anonut, että Vallilan kortteli N:o 555 vuokrattaisiin yhtiölle rakennettavaksi pääasiallisesti kirjelmän oheisten luonnospiirustusten mukaisesti sekä, sittenkun kortteli on otettu vahvistettuun kaupunginasemakaavaan, myytäisiin yhtiön omaksi. Yhtiön, joka tällä tavoin aikoi lieventää kovinta asuntöhätää hankkimalla huoneistoja erälle yhtiön teollisuuslaitoksissa palveleville työntekijöille, ei ollut onnistunut löytää muuta tarkoitukseen sopivaa paikkaa kuin nyt pyytämänsä. Katsoen nykyisiin kalliisiin rakennuskustannuksiin sekä yhtiön aikomukseen käyttää lujia rakennusaineita ja huolellista työtä voi yhtiö antautua puheena olevaan rakennustoimintaan ainoastaan sillä edellytyksellä että sille taataan oikeus vastedes päästä vuokra-alueen omistajaksi.

Annetuista luonnospiirustuksista näkyy, että yhtiö on aikonut teettää työväenasuntorakennuksen tulenkestävästä aineesta ja kolmikerroksisen, niin että se yhtäjaksoisena rivinä piirittäisi koko korttelin, jonka keskustaan jäisi isonlainen avonainen paikka kahdelle erilliselle rakennukselle, joihin sijoitettaisiin sauna ja pesutupa sekä kirjaston ja lastentarhan huoneistot, mutta suurin osa jäisi leikki- ja urheilukentäksi.

Kaupungin yleisten töiden Hallitus, joka on Rahatoimikamarille antanut lausunnon asiasta (Liite II), on asian nykyisessä vaiheessa rajoittunut sitä arvostelemaan ainoastaan pääpiirtein. Myöntäen poikkeamisen Kaupunginvaltuuston mainittuun kortteliin nähden vahvistamasta rakennustavasta tässä tapauksessa perustelluksi puoltaa Hallitus myöntymistä yhtiön anomukseen, mikäli koskee yhtäjaksoisen kolmikerroksisen kivrakennuksen teettämistä, ja huomauttaa, että tämän johdosta kävisi tarpeelliseksi muuttaa Vallilan vahvistettua jaoitussuunnitelmaa. Riittävän ilman ja valon saannin turvaamiseksi viereisille tonteille teetettäville rakennuksille on Hallituksen mielestä lupaan

kytkettävä ehto että ulkoiseen tontinrajaan on koko korttelin ympärille jätettävä vähintään neljän metrin levyinen kaistale rakentamatta, mikä alue yhtiön tulisi omalla kustannuksellaan ja kaupunginviranomaisten osituksen mukaan pitää siistissä kunnossa. Yhtiön anomusta saada lunastaa korttelin omakseen, sittenkun se on otettu vahvistettuun kaupunginasemakaavaan, ei Hallitus sitä vastoin ole katsonut voivansa puoltaa, mutta ehdottaa, yrityksen turvaamiseksi taloudelliselta kannalta 90 vuoden vuokratuottoa. Vuotuisesti vuokramaksuksi ehdottaa Hallitus 50 penniä neliömetriltä ensimmäisiltä 30 vuodelta, markan seuraavilta 30 vuodelta sekä markan 50 penniä vuokratuotto loppuosalta, joten, kun korttelin pinta-ala on 13,718,25 m², vuotuinen vuokra olisi tasaluvuin 6,860, 13,720 ja 20,580 markkaa.

Sosiaalilautakunnan kanta asiassa käy selville sen Rahatoimikamarin pyynnöstä antamasta, tämän oheisesta lausunnosta (Liite III).

Samoin kuin kaupungin yleisten töiden Hallitus on Rahatoimikamarikin katsonut Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön suunnitteleman rakennusyrityksen nykyoloissa tuottavan niin suuria etuja, että tästä johtuvaa Vallilan vahvistetun rakennustavan muutosta täytyy pitää verraten toisarvoisena asiana. Aikaisemmin on Kaupunginvaltuusto myöntänyt poikkeuksia Hauhontien tontteihin N:o:ihin 14 ja 16 nähden, jotka tontit on yhdistetty ja käytetty työväenyhdistystalon paikaksi, sekä hiljattain koko kortteliin N:o 558 nähden, johon kaupunki paraikaa rakennuttaa kunnan työväenasuntoja. Todellisuudessa on jo laadittaessa Vallilan työläisyhdyskunnan ensimmäistä ehdotusta vastaista siirtymistä voimaperäisempään rakennustapaan edellytetty (*Kvston. pain. asiakirj. N:o 14 vuodelta 1908*), ja näyttää tämä siirtyminen jo nykyään, tosin paraikaa vallitsevan asuntopuutteen jouduttamana, olevan luonnollinen seuraus kaupungin kehityksestä. Mikäli Rahatoimikamarille on tunnettua, lienee muitakin saman suuntaisia hakemuksia kuin Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön nyt tekemä olevan odotettavana, minkätähden luultavasti melko suuri osa Vallilaa, joka onkin varattu työväen asuntopaikaksi, täytynee tähän tarkoitukseen luovuttaa. Muuta työväenasutukseen sopivaa paikkaa, missä heti voisi ryhtyä rakennustyöhön, ei Rahatoimikamari ole voinut osottaa.

Kaupungin yleisten töiden Hallituksen esittämiin ehtoihin, joilla paikalle saisi teettää ilmoitettua kokoa olevan rakennuksen, on Rahatoimikamarikin voinut yhtyä. Sitä vastoin tahtois Kamari luovutustapaan nähden, ennemmin kuin asettumalla epäävälle kannalle tässä kohden ottaa vastuulleen yrityksen raukeamisen, mennä Hallitusta pitemmälle ja osaltaan puoltaa yhtiölle myönnettäväksi oikeutta alueen vastaiseen lunastamiseen, koska Kamari on saanut tietää, että tämä luovutusmuoto on ainoa, minkä yhtiö voi hyväksyä. Jotta kuitenkin kaupungilla olisi tilaisuus tuonnempana tarpeen vaatiessa levittää kortteliin rajoittuvia katuja joutumatta siitä suorittamaan korvausta, on Kamari arvellut, että kaupungin olisi varattava itselleen omistusoikeus siihen neljän metrin levyiseen kaistalee-

seen, mikä Hallituksen ehdotuksen mukaan jätettäisiin rakentamatta korttelin ympärillä, mutta että yhtiö kauppakirjassa velvoitettaisiin pitämään tämä alue rakennuksen etupihana siistissä kunnossa, kunnes kaupunki sitä tarvitsee mainittuun tarkoitukseen. Korttelin muun osan yhtiö sitä vastoin saisi lunastaa kohta kun mahdollisuutta siihen on olemassa, s. o. sittenkun Helsingin kaupungin asianmukaisesti vahvistettu asemakaava on ulotettu tähänkin kortteliin. Jos Kaupunginvaltuusto hyväksyy tämän käsityksen, lienee, jotta kaupunki saisi jossain määrin takeita siitä, ettei tonttia vastedes käytetä muuhun kuin nyt aiottuun tarkoitukseen, lisäehdoksi pantava, että korttelin saa rakennuttaa ainoastaan siltä osalta, minkä pääasiallisesti annetun suunnitelman mukaisesti tonttikarttaan piirretyt sisäiset rakennusrajat osottavat, jota paitsi rakennuskorkeutta ei saisi vastedes lisätä. Muutoin olisi alueeseen sovellettava kaupungin yleistä rakennusjärjestystä.

Puheena olevan alueen lunastushintaan nähden on Rahatoimikamari saanut tietää, että yhtiön, voidakseen toimeenpanna rakennussuunnitelman, jo nyt tulisi saada tietää lopullinen hinta; koska muussa tapauksessa ei voida laatia paikkansa pitävää laskelmaa hankkeen aiheuttamista kustannuksista. Tähän on Rahatoimikamari voinut myöntyä ainoastaan sillä edellytyksellä, että heti ryhdytään toimenpiteisiin puheena olevan korttelin ottamiseksi vahvistettuun asemakaavaan, jotta sen voi lunastaa mahdollisimman pian. Laajempaa korttelijaotuksen järjestelyä ei tämän johdosta ole tarpeen. Myyntihintaa laskiessaan on Rahatoimikamari pannut pohjaksi sen alimman hinnan, 26 markkaa neliömetriltä, minkä Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunta oli Vallilan alueen laajentamisasiasta antamassaan mietinnössä (*Koston pain. asiakirj. N:o 65 vuodelta 1915*) pannut Pakaan- ja Sturekadun viereisille n. s. kivitälontonteille, ja rakennusyrityksen laatuun katsoen arvellut olevan mainitun hinnan huojustaminen 20 markaksi neliömetriltä. Tämän ohessa Kamari Sosialilautakunnan käsitykseen yhtyen esittää, että yhtiölle nykyisten kalliiden tarveaine- ja työhintain johdosta myönnettäisiin korkovapaus kauppahinnalle viiden vuoden ajaksi, toisin sanoin, yhtiö saisi tuon ajan käyttää aluetta vuokravanaasti, mutta velvollisena heti alottamaan rakennustyön ja kahden vuoden kuluessa suorittamaan vähintään puolet siitä. Mainittujen viiden vuoden kuluttua tulisi yhtiön, ellei lunastusta silloin vielä olisi voitu toimittaa, maksaa vuosivuokraa markka neliömetriltä eli 5 % kauppahinnalle.

Siinä tapauksessa että asia ratkaistaan myönteiseen suuntaan, täytyy erinäiset korttelia ympäröivät kadut tasoittaa sekä varustaa lasku- ja vesijohdoilla. Nämä työt on yleisten töiden Hallitus ehdottanut teetettäväksi vuonna 1917. Yhtiön rakennustyön voi kuitenkin tästä huolimatta heti alkaa, syystä että osa alueeseen rajoittuvaa Kangasalantietä jo on tasoitettu.

Edellä lausutun mukaisesti on Rahatoimikamarilla kunnia esittää Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että Vallilan korttelin N:o 555 tontit erotetaan Kaupunginvaltuuston helmikuun 8 päivänä 1916 Vallilan alueelle vahvistaman rakennusjärjestyksen ja alueelle samanaikaisesti vahvistetun tontin-jaoitussuunnitelman alaisuudesta;

että Rahatoimikamari valtuutetaan, sittenkun mainittu kortteli on järjestetty sen ulkolaidasta erottamalla noin neljän metrin levyinen kaistale, Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiölle vuokraamaan kortteli sinne pääasiallisesti tämän oheisten luonnospiirustusten mukaisesti teetettävään työväenasuntojen paikaksi vuotuisesta 1 markan vuokrasta neliömetriltä ja velvoittamalla yhtiön ottamaan huolekseen sekä kadun kunnossapidon, niin kauan kuin kaupunki itse ei halua sitä maksusta toimittaa, että myös edellä mainitun, korttelista erilleen murretun alueen hoidon, kunnes kaupunki sen ottaa huostaansa;

että Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiö oikeutetaan, kohta kun edellä mainittu kortteli on vahvistettuun kaupunginasemakaavaan otettu, lunastamaan se 20 markan hinnasta neliömetriltä lukien, jolloin sekä sisäiset rakennusrajat että rakennuskorkeus on pääasiallisesti luonnospiirustusten mukaisesti vahvistettava vastedes noudatettavaksi;

että ensimmäisten viiden vuoden kuluessa haltuunottamisesta vuokramaksua tai kauppahinnan korkoa ei vaadita, jos työväenasuntojen rakennuttaminen alotetaan heti ja on vähintään puoleen ehdotetusta määrästäan valmistunut kahden ensimmäisen vuoden kuluessa; sekä

että Rahatoimikamari saa tehtäväksi ryhtyä toimiin Vallilan alueen jaoitussuunnitelman järjestämiseksi, jotta puheena oleva kortteli ympäristöineen voidaan ottaa vahvistettuun kaupunginasemakaavaan, sekä uuden alueen kuntoonpanettamiseksi pienten erillisten asuinrakennusten paikaksi.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

*Liite I.**Rahatoimikamarille.*

Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön päätettyä pakottavimman asuntohädän lieventämiseksi rakennuttaa asuntoja eräille tehtaansa palveluksessa oleville työntekijöille pyydämme Rahatoimikamarilta kunnioittaen anoa, että Kamari Kaupunginvaltuustolta hankkisi myöntytyksen siihen, että Vallilan kortteli N:o 555, joka on ainoa mainittuun tarkoitukseen sopiva paikka, mikä meidän on onnistunut kaupungin alueelta löytää, meille vuokrattaisiin ja meidät oikeutettaisiin rakennuttamaan kortteli pääasiallisesti tämän oheisten luonnospiirustusten mukaisesti, toisin sanoin teettämällä jakso kolmikerroksisia kivitaloja ympäri koko korttelin, jonka keskustaani jäisi leikki- ja urheilukenttiä sekä tilaa yhteisille sauna- ja pesutuparakennukselle sekä kirjastolle ja lastentarhalle.

Kun kuitenkin rakennuskustannukset nykyään ovat erittäin kalliit ja me toiselta puolen rakennuksia teettäessämme käytämme lujaa rakennusainetta ja huolellista työtä, emme voi ajatella tarvittavain suurten pääomain käyttämistä yritykseen, ellei meille suoda oikeutta saada, kohta kun puheena oleva kortteli otetaan vahvistettuun kaupunginasema-kaavaan, lunastaa se täysin omaksemme.

Toivoen anomuksemme asian nykyiseen suureen tärkeyteen nähden saavuttavan Kaupunginvaltuuston suostumuksen olemme

Kunnioittaen

pr pa Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiö:

Carl Enckellin puolesta**J. Stjernvall.***Liite II.*

HELSINGIN KAUPUNGIN

YLEISTEN TÖIDEN HALLITUS.*Marrask. 11 p:nä 1916.*

N:o 264.

Helsingin Rahatoimikamarille.

Tämän oheisessa Rahatoimikamarille osotetussa kirjelmässä, joka on annettu Hallitukselle ja pyydetty Hallituksen lausunnon kera toimittamaan Kamariin, on Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiö anonut, että sille luovutettaisiin Vallilan kortteli N:o 555 oikeut-

tamalla yhtiö rakennuttamaan kortteli pääasiassa kirjelmän oheisten luonnospiirustusten mukaisesti, minkä ohessa yhtiö on anonut saada täysin omakseen lunastaa korttelin, kohta kun se on vahvistettuun kaupunginasemakaavaan otettu.

Asian nykyisellään ollessa rajoittuu Hallituksen lausunto tietenkin sen arvosteleminen ainoastaan pääpiirtein. Hallitus on vakavasti epäillyt, onko suotavaa, että ehdotetun kokoisia rakennuksia teetetään Vallilaan, mihin on ollut aikomus teettää aivan toisen tyyppisiä taloja, mutta Hallitus on kuitenkin, tietoisena paikkakunnalla yleisesti, varsinkin työväestön keskuudessa vallitsevasta asuntopuutteesta, jota luultavasti on jatkuva pitemmän aikaa, katsonut epäilyksien vastamainitussa kohden väistyminen ja puolestaan pitänyt kaupungin edun mukaisena, että kaupunki alempana esitetyin ehdoin suostuu yhtiön anomukseen.

Jos hakijan anomukseen myönnyttään, täytyy tämän johdosta muuttaa Kaupunginvaltuuston vahvistamaa Vallilan jaoitussuunnitelmaa, koska siinä edellytetään puheena olevaan kortteliin rakennettavaksi erillisiä rakennuksia, jotka rakennusjärjestyksen mukaan saavat olla kaksikerroksiset ja enintään 10 metriä korkeat katonharjaan lukien, sen sijaan että nyt ehdotettu talo olisi 11 metriä korkea kattolistaan ja noin 14 metriä katonharjaan sekä käsittäisi kolme kerrosta. Siihen nähden että kortteliä N:o 555 ympäröiväin katujen leveys on ainoastaan 10—12 metriä, näyttää epäämättömäksi ehdoksi olevan pantava, ettei kortteliä rakenneta tontinrajaan asti, vaan että nyt hankkeissa olevan rakennuksen ja kadun vastapäisellä puolella sijaitsevain rakennusten vapaa välimatka olisi likimain yhtä suuri kuin rakennusten korkeus. Olisi sentähden ulkopuolisesta tontinrajasta vähintään 4 metrin levyinen kaistale jätettävä rakentamatta koko tontin ympärillä, jottei vieristen rakennusten valon ja ilman saanti vähenisi, ja olisi yhtiö velvoitettava omalla kustannuksellaan pitämään mainitun tontinosan siistissä kunnossa kaupunginviranomaisten osituksen mukaisesti.

Mitä sitten tulee yhtiön anomukseen että se oikeutettaisiin omakseen lunastamaan mainittu kortteli, sittenkun se on otettu vahvistettuun kaupunginasemakaavaan, ei Hallitus katso voivansa sitä puoltaa, vaan olisi Hallituksen mielestä pitempiaikaiseen vuokrasopimukseen perustuva hallintaoikeus ainoa luovutusmuoto, minkä kaupungin puolelta esillä olevassa tapauksessa pitäisi tulla kysymykseen, mutta saattaakseen yrityksen toimeenpanon mahdolliseksi taloudelliselta kannalta, on Hallitus katsonut voivansa puoltaa 90 vuoden vuokratuottoa, jonka kuluessa vuokra olisi 30 ensimmäiseltä vuodelta 50 penniä neliömetriltä, seuraavilta 30 vuodelta 1 markka ja vuokratuotto jäljellä olevalta osalta 1 markka 50 penniä neliömetriltä. Kun korttelin pinta-ala on 13,718.25 m², olisi vuosi- vuokra mainituilta ajanjaksoilta siis tasaluvuin 6,860, 13,720 ja 20,580 markkaa kultakin.

G. Idström.

Knut Furuhjelm.

v. t.

HELSINGIN KAUPUNGIN
SOSIALILAUTAKUNTA.

Helsingissä,
marrask. 15 p:nä 1916.

Rahatoimikamarille.

N:o 67.

Rahatoimikamarille osotetussa kirjelmässä, josta kaupungin yleisten töiden Hallitus on aikaisemmin antanut lausunnon, on Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiö anonut, että sille luovutettaisiin Vallilan alueen kortteli N:o 555 paikaksi kolmikerroksiselle asuinrakennusryhmälle, jossa olisi noin 240 asuinhuoneistoa ynnä sauna ja pesutupa sekä kirjasto, lukusali ja lastentarha yhtiön omille työntekijöille ja näiden perheille, sekä että yhtiö oikeutettaisiin, kohta kun puheena oleva alue on otettu asianmukaisesti vahvistettuun kaupunginasemakaavaan, lunastamaan kortteli edeltäpäin määrätystä hinnasta, jolle kuitenkin luettaisiin 5 % alueen vuokramaksuksi. Edellä mainitusta hakemuksesta on Sosialilautakunnalle suotu tilaisuus lausua mielensä, ja on Lautakunnalla kunnia lausua seuraavaa:

Täytyy epäilemättä pitää erittäin ilahuttavana, että muuan paikkakunnan suurimpia työnantajia nykyisen tukalan asantopulan vallitessa katsoo velvollisuudekseen tuntuvalta tavalla toimia omain työntekijänsä asuntokysymyksen ratkaisemiseksi. Välillisesti on tämä toimenpide, varsinkin laajuuteensa ja toteuttamistapaansa nähden, erittäin tärkeä kunnalliseltakin kannalta. Tällä ei tarkoiteta ainoastaan sitä asuntomarkkinain kevenystä, minkä asuntojen tuntuva lisääntyminen tuo mukanaan, vaan myös sitä esimerkiksi kelpaavaa menettelyä että hankkeissa olevassa rakennusryhmässä samoin kuin Töölön Sokeritehtaan uudemmissa työväenasunnoissakin on kauttaaltaan käytetty asuntotyypinä huonetta ja keittiötä (vaihtopuolisesti makuuhuonetta ynnä arkihuonetta keittiönurkkineen), sen sijaan että yksinäishuone toistaiseksi vielä on täkäläisen työväenluokan yleisen asuntotason pääleimana. Erittäin miellyttävä on niinkään sen nykyaikaisen menestyslaitoksen leima, minkä suunniteltu asuntoryhmä on saanut, sen johdosta että siihen paitsi tarpeellista pesutupaa myös on sijoitettu sauna, lukusali ja kirjasto, lastentarhan huoneisto sekä isonlainen urheilu- ja leikkikenttä. Nämä seikat sekä näin annettu esimerkki muille täkäläisille suuremmille työnantajille, joiden laitosten viimeaikainen ilahuttava kehitys on ollut omansa suuressa määrin lisäämään pääkaupungin työväestöä, puhuvat eittämättömästi sen puolesta, että kaupungilla on syytä mahdollisuuden mukaan myöntö yhtiön tekemään esitykseen.

Mutta Sosialilautakunta ei voi samalla olla valittamatta, että koillisissa kaupunginosissa, jotka ovat ainoat, joita puheena oleva yhtiö voi käyttää tarkoituksiinsa, ei nyttemmin muualla kuin puheena olevassa, Kaupunginvaltuuston viime helmikuun 8 päivänä tekemän päätöksen mukaan erillisten pienten asuinrakennusten paikaksi varatussa Vallilan korttelissa ole sopivaa tilaa niin suurisuuntaiselle rakennusryhmälle kuin Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön aikoma on. Näin laaja yhtenäinen suunnitelma urheilu- ja

leikkikenttineen on nykyoloissa toteutettavissa ainoastaan tällä paikalla. Mutta jos niin käy, ja sittenkun kaupunki jo on omia vuokra-asuntojaan varten sekä poiketen viime helmikuun 8 päivänä vahvistetusta tontinjakouksesta ja rakennusjärjestyksestä käytänyt viereisen korttelin N:o 558, on erillisten pienten asuinrakennusten paikoiksi enää käytettävänä vain moniaita hajanaisia kortteleja ja niiden osia n. s. Uudessa Vallilassa, jonka luonto siten tuntuvasti muuttuisi. Näin ollen niinkään kävisi tarpeelliseksi ottaa uudestaan pohdittavaksi kysymys puheena olevan alueen käyttämisestä, mistä ei vielä ole ainoastakaan yksityistä tonttia luovutettu rakennettavaksi.

Vallilan alueen laajennussuunnitelmaa muutama vuosi takaperin laadittaessa oli tarkoituksena edistää työväenluokan pienten asuntojen rakennuttamista käyttämällä avo-naista rakennustapaa vuokramaalla. Paikkaa pidettiin tähän tarkoitukseen sopivana, koska se sijaisi verraten loitolla keskikaupungilta, mutta kuitenkin raitiotien läheisyydessä. Tuollaisia suuria, koko korttelin käsittäviä asuntoryhmiä, jommoisia olojen nopea kehitys nyt vaatii, ei silloin ensinkään ajateltu. Kun viimeksi mainitut laitokset kuitenkin ovat laadultaan semmoisia, joita nykyolot välttämättä vaativat, ja kun niitä varten ei ole muuta sopivaa aluetta kaupungin koillisosissa käytettävänä kuin juuri n. s. Uusi Vallila, on Sosialilautakunnan mielestä täysin järkiperaistä, että mainitun alueen rakennussuunnitelmaa muutetaan. Mutta Sosialilautakunta pyytää samalla mahdollisimman pontevasti huomauttaa, ettei Lautakunta tällä suinkaan ole luopunut aikaisemmasta periaatteellisesta kannastaan, mikäli koskee vuokramaalla olevain asumusalueiden tarpeellisuutta pienten, erillisten „omakotirakennusten“ paikaksi. Lautakunnalla on päin vastoin työväen taholta vereksiä todistuksia tuollaisten omakotilaitosten tarpeellisuudesta ja ha-luttavuudesta. Sosialilautakunta onkin sentähden vasta jonkin verran epäroityään katsonut voivansa luopua jo hyväksytystä Uuden Vallilan rakennussuunnitelmasta, mutta tekee tämän varmana siitä, että kaupungin viranomaiset pitävät tärkeänä viivyttelämättä käydä osottamaan ja kuntoon panemaan uuden sopivan asumusalueen niiden periaatteiden toteuttamiseksi, mitkä aikaisemmin mainitulla, Kaupunginvaltuuston viime helmikuun 8 päivänä tekemällä päätöksellä vahvistettiin.

Puoltaessaan siis periaatteessa korttelin N:o 555 luovuttamista Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiölle edellä mainittuun tarkoitukseen pyytää Sosialilautakunta luvutusehdoista lausua lisäksi seuraavaa.

Yhtiö on anonut, että se oikeutettaisiin, kohta kun puheena oleva kortteli on otettu asianmukaisesti vahvistettuun asemakaavaan, lunastamaan se täysin omakseen jo nyt edeltäpäin määrätystä hinnasta. Kun yhtiö valitetavasti on pannut tämän vaatimuksen yrityksen toteuttamisen epäamättömäksi ehdoksi, ei Sosialilautakunta, katsoen nykyiseen asuntopulaan ja yrityksen laajuuteen, ole tahtonut tätä vaatimusta vastustaa. Lautakunta on kuitenkin sitä mieltä, että korttelille on alun pitäen pantava kohtuullinen hinta, jottei liian alhaisella hinnalla poljeta naapuristosta vastedes luovutettavain tonttien hintaa. Kun viereisten leveiden Pakaan- ja Sturekadun varrelta kolmikerroksisten kivitalojen paikaksi aiotuille tonteille, joihin rakennettaneen myymälä- ja liikehuoneistojakin, aikaisemmin (*Kvston pain. asiakirj. N:o 65 vuodelta 1915*) laskettiin hinnaksi 26 markkaa neliö-

metriltä, on Sosialilautakunta ollut sitä mieltä, että tässä puheena olevalle korttelille, joka sijaitsee hieman sivulla, mutta kuitenkin vastamainittujen suurempain liikenneväyläin läheisyydessä, hyvin sopisi panna hinnaksi 20 markkaa neliömetriltä. Tässä on niinkään otettu huomioon toiselta puolen, että kortteliin rakennetaan kolmikerroksisia kivitaloja ja toiselta puolen, että edellä mainittu yhtiö käyttäisi melko suuret osat korttelista yleis-työdyllisten laitosten ja leikkikenttään paikaksi. Niin kauan kuin kortteli on vuokrattuna, olisi siitä vuotuisena verona maksettava 5 % vahvistetulle kauppahinnalle.

Sosiaalilautakunta on kuitenkin ollut sitä mieltä, että yhtiön lupaaman rakennus-yrityksen melko suuren osan välitön aloittaminen on niin tärkeä paikkakunnan asu-olosuhteiden parantamiseksi, että yhtiölle sen johdosta olisi nykyisiin tavattoman korkeisiin rakennuskustannuksiin katsoen myönnettävä korvaukseksi erikoinen huojennus. Siihen nähden Lautakunta ehdottaa, että yhtiölle suotaisiin viiden vuoden vuokravapaus tai vapaus kauppahinnan koron suorittamisesta, sillä ehdolla että vähintään puolet rakennusryhmästä teetetään valmiiksi ennen 1918 vuoden loppua. Koko ryhmän rakennusaika lienee niinkään määrättävä jonkin verran lyhemmäksi kaupungin yleisessä rakennusjärjestyksessä vahvistettua viiden vuoden rakennusaikaa.

Kun kiinteistö alun pitäen on suunniteltu kohdakkoin siirtyväksi täysin yhtiön omaksi, olisi asianmukaista, että yhtiö heti ottaisi katujen kunnossapidonkin huolekseen.

Kaupungin asutoterveydellisten etujen turvaamiseksi suunnitellussa rakennusryhmässä olisi luovutukseen liitettävä ehto, että asukijärjestelmä on siellä kielletty ja että kaupungin asutotarkastuksen tulee vapaasti päästä asuinhuoneistoihin.

Edellä lausutun yhdistellen on Sosialilautakunnalla kunnia vaadituksi lausunnoksi esittää:

että Lautakunta puoltaa Vallilan korttelin N:o 555 luovuttamista Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiölle työväen asutoryhmän paikaksi pääasiallisesti esillä olevain luonnospiirustusten mukaisesti ja erottamalla korttelin voimassa olevain, Kaupunginvaltuuston helmikuun 8 päivänä 1916 vahvistamain jaoitussuunnitelman ja rakennusjärjestyksen alaisuudesta;

että Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiö oikeutetaan, kohta kun edellä mainittu kortteli on otettu asianmukaisesti vahvistettuun kaupunginasemakaavaan, lunastamaan se 20 markan hinnasta neliometri;

että mainitusta korttelista toistaiseksi suoritettavaksi vuokramaksuksi vahvistetaan 5 % sovitulle kauppahinnalle eli 1 markka neliömetriltä vuodessa;

että, sillä ehdolla että yhtiö viimeistään ennen 1918 vuoden loppua rakennuttaa ja asuttaviksi sisustaa vähintään 120 asuinhuoneistoa

suunniteltuun rakennusryhmään, yhtiölle myönnetään viiden vuoden vuokravapaus mainitusta alueesta tai vapaus kauppahinnan koron maksamisesta kauppakirjan teon ja edellä mainitun viisivuotiskauden päättymisen väliseltä ajalta;

että yhtiön rakennusyritys on kokonaisuudessaan oleva valmistunut jonkin lyhemmän kuin yleisessä rakennusjärjestyksessä määrätyn rakennusajan kuluessa;

että yhtiön on otettava katujen kunnossapito huolekseen heti, kun kadut on kuntoon pantu;

että yhtiö sitoutuu kieltämään pitämästä asukkeja kortteliin rakennetuissa asuinhuoneistoissa;

että kaupungin asuntotarkastukselle varataan vapaa pääsy edellä mainittuihin asuinhuoneistoihin; sekä

että, kohta kun kaupungin ja Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön kesken on luovutuksesta sopimus tehty, toimenpiteeseen ryhdytään puheena olevan ja viereisten korttelien lopullisen kaupungin asemakaavan ja rakennusjärjestyksen laatimiseksi.

Lähetekirjat palautuvat tämän mukana.

Sosiaalilautakunnan puolesta:

Leo Ehrnrooth.

Einar Bööck.

*Esitys korotetun apumaksun myöntämisestä
Helsingin Taideteollisuuskeskuskoulun voimassa-
pitoon.*

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI.

*Helsingissä,
marrask. 16 p:nä 1916.*

N:o 937.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Tämän oheisessa, Kaupunginvaltuustolle osotetussa ja Rahatoimikamariin annetussa kirjelmässä on Taideteollisuuskeskuskoulun johtokunta, oheen pannen ehdotuksen koulun 1917 vuoden menosäännöksi, esittämillään syillä anonut, että Valtuusto ehdotuksen hyväksyen myöntäisi koululle 33,064 markkaa opettajain palkkaukseen sekä 21,344 markkaa koulun muihin menoihin eli kaikkiaan 54,408 markkaa. Kun on tarkoitus koulun opetuskaavaan ottaa uusia oppiaineita, varsinkin käytännöllisiä harjoituksia, minkä johdosta koulun menosääntö ja sen-tähden kaupungin suoritettava apumaksukin kohoaa, on Rahatoimikamari harkitessaan puhena olevaa määrärahaerää kaupungin 1917 vuoden meno- ja tulo-säännön ehdotusta laatiessaan katsonut olevan aihetta esittää asian Kaupungin-valtuuston erittäin ratkaistavaksi. Ennenkuin Kamari kuitenkin lausuu mieltänsä asiasta, pitää se tarpeellisena lyhyesti selvittää kaupungin suhdetta kouluun ynnä koulun järjestystä, oppilaslukua y. m., sekä pyytää näistä seikoista lausua seuraavaa:

Ennen käsityöläiskoulun perustamisesta marraskuun 25 päivänä 1885 annetun armollisen julistuksen ilmestymistä antoivat käsityöläisopetusta Helsingissä seuraavat oppilaitokset: 1) vuonna 1842 perustettu n. s. *sunnuntai koulu*, jolla oli likimain sama tehtävä kuin nykyisillä alemmilla käsityöläiskouluilla ja jota pidettiin voimassa osin oppilasmaksuilla ja osin valtioavulla; 2) vuonna 1866 perustettu *iltakoulu*, joka oli jonkinlainen sunnuntai koulun jatkokurssi ja jota pidettiin voimassa osin valtion ja osin kaupungin varoilla; sekä 3) *Suomen Taideteollisuusyhdistyksen koulu*, joka käsiteollisuus koulun nimisenä oli yksityis-henkilöjen toimesta avattu vuonna 1871. Vuonna 1873 yhdistettiin tämä koulu edellä mainittuun iltakouluun, jolloin käsiteollisuus koululle siirrettiin sekä valtion että kaupungin iltakoululle maksamat apurahat.

1885 vuoden asetuksen ilmestyessä kehotti Valtiovaraintoimituskunta ku-vernöörien välityksellä asianomaisia kaupunkikuntia ryhtymään toimenpiteisiin,

joita saattoi olla tarpeen sen johdosta että mainitussa asetuksessa määrättiin sunnuntai- ja iltakoulut lakkautettaviksi sekä järjestettäväksi käsityöläiskouluiksi. Tämän johdosta asetti Kaupunginvaltuusto vuonna 1886 asiaa valmistelemaan valiokunnan, joka antamassaan mietinnössä (*Koston pain. asiakirj. N:o 9 vuodelta 1886*) huomautti, että kysymys Helsingin kaupungin osalta koski ylemmän käsityöläiskoulun aikaansaamista, mikä tarkoitus voitaisiin saavuttaa joko siten, että sunnuntaikoulu, jossa annettiin samanlaista opetusta kuin vastaisissa alemmissä käsityöläiskouluissa, järjestettäisiin ylemmäksi käsityöläiskouluksi, tai myös että kaupunki riittävän apumaksun takaamalla hankkisi Taideteollisuusyhdistykselle tilaisuuden pitää kouluaan voimassa kaupungin ylempänä käsityöläiskouluna. Valiokunnan mielestä oli jälkimäinen ehdotus parempi. — Kokouksessaan huhtikuun 20 päivänä 1886 Valtuusto pääkohdissaan hyväksyi valiokunnan ehdotuksen, jonka mukaan kaupunki antaisi vuotuista kannatusapua 11,600 markkaa, siinä tapauksessa että Taideteollisuusyhdistyksen koulu järjestettiin oppilaitokseksi, joka samalla olisi pääkaupungin ylempänä käsityöläiskouluna ja taideteollisuuskeskuskouluna. — Siitä lähtien on koulun voimassapitoon maksettava apuraha pantu kaupungin budjettiin tuon tuostakin korotetuin määrin.

Käsityöläiskouluista nykyään voimassa olevan asetuksen, syyskuun 12 päivänä 1900 annetun armollisen julistuksen 9 §:ssä säädetään: „Niinkauvan kuin Taideteollisuusyhdistyksen Helsinkiin perustamaa käsiteollisuuskoulua asianmukaisesti ylläpidetään, on se katsottava maan taideteollisuuden keskikouluksi. Koulun opetuksen tulee vastata määräyksiä ylemmistä käsityöläiskouluista — “. Taide-teollisuuskeskuskoulua on siis edelleen pidettävä pääkaupungin ylempänä käsityöläiskouluna.

Edellä mainitun julistuksen mukaan on käsityöläiskoulujen tarkoituksena antaa niitä tietoja ja taitoja, jotka käsityöläisille ja ammatinharjoittajille ovat tarpeen, ja valvoo näitä kouluja Teollisuushallitus, jonka asiana myöskin on vahvistaa seikkaperäiset ohjelmat opetusta varten (1 §). Käsityöläiskouluja, jotka jaetaan alempiin ja ylempiin kouluihin, perustavat ja ylläpitävät kunnat ja ammattiyhdistykset tahi yksityiset henkilöt, joiden vallassa myöskin on määrätä koulujen järjestämisestä. Apua valtiovarastosta koulujen kannattamiseen myönnetään sillä ehdolla, että julistuksessa vahvistettuja määräyksiä niistä noudatetaan (2 §).

Ylemmissä käsityöläiskouluissa on opetettava seuraavia aineita (7 §):

- alkeispiirustusta;
- koristepiirustusta;
- ammattipiirustusta;
- projektsionioppia;
- laskuoppia;
- mittausopin alkeita;
- kaunokirjoitusta;

äidinkielen oikeinkirjoitusta ynnä kirjoitusharjoituksia;
kirjanpitoa.

Jos käsityöläiskoulun tarkoituksena on kehittää oppilaitansa jotakin erityistä ammattia varten, tulee opetuksen myöskin käsittää sen ammatin teknologiaa (8 §).

Taideteollisuuskeskuskoulun opetuksen tulee sen ohessa käsittää:
korkeampaa koristeipiirustusta;
koristemaalausta;
kaavailua ja koristekuvanveistoa;
deskriptiivistä mittaussoppia; ja
rakennuspiirustusta;

ja annettakoon opetusta myöskin fysikan alkeissa sekä muissa aineissa, jotka Teollisuushallituksen harkinnan mukaan vastaavat koulun tarkoitusta (9 §). Nämä pakolliset aineet ovat kuuluneet koulun opetusohjelmaan, kuitenkin eräin muodosteluin, minkä ohessa uusia oppiaineita on vähitellen tullut lisää.

Julistuksen 12 §:n mukaan ottaa valtio asianmukaisesti perustettujen alempien ja ylempien käsityöläiskoulujen voimassapitoon osaa vuosittain niin suurella raha-avulla, että se vastaa puolta siitä palkkauksesta, jota koulun johtaja sekä 6 (tarkoittaa alempia käsityöläiskouluja) 7 ja 8 §:ssä mainittujen aineiden opettajat nauttivat.

Keskuskoulun voimassapitoon 9 §:ssä mainituin ehdoin myönnettävän apurahan määrää Teollisuushallituksen esityksestä Senaatti Kenraalikuvernöörin suostumuksella (12 §).

Huoneiston hankkimiseksi käsityöläiskoululle ei anneta apua valtiovaroista.

Mitä yleisistä varoista erikoisesti Keskuskoulun voimassapitoon annettuun apumaksuun tulee, on valtio Keskuskoulun johtajan, arkkitehti W. von Essenin ilmoituksen mukaan, antanut apumaksua *kaikkien* aineiden opettajain, työmes-tarienkin, eikä siis ainoastaan pakollisten aineiden opettajain palkkaamiseen.

Koulua pidetään siis voimassa osin yleisillä varoilla ja osin Helsingin kaupungin vuosittain myöntämällä apumaksulla. Taideteollisuusyhdistys itse ei ota osaa koulun kustannusten suorittamiseen. Kertyvät oppilasmaksut käytetään opettajain matkastipendeiksi sekä oppilaiden stipendeiksi ja palkinnoiksi, jota paitsi osa näistä varoista on käytetty työtarvikkeiden hankkimiseksi kouluun.

Koulun järjestyksestä mainittakoon, että siinä on kaksi osastoa: *ylempi käsityöläiskouluosasto* ja *ylempi taideteollisuusosasto*. Ensinmainitussa, jolla on sama tehtävä kuin 1900 vuoden julistuksen mukaan käsityöläiskouluilla yleensä (ks. edellä siv. 2), annetaan opetusta eri kursseilla. Lukuvuonna 1916—17 ovat kurssit seuraavat: yleinen kurssi oppilaille, joilla ei ole ammattia tai joilla on semmoinen ammatti, jota varten erityistä kurssia ei ole olemassa; rakennustyön-

tekijän kurssi, kaksiosastoinen, osin muurareja ja kirvesmiehiä, osin rappaajia, kivi- ja sementtityöntekijöitä varten; puuseppäin, metallityöntekijäin, kirjansitojain, ammatti- ja koristemaalarien, kirjanpitäjien, latojain sekä seppäin ja metallinpakottajain kurssit. Koulu toimii pääasiallisesti iltakouluna.

Keskuskoulun toisen osaston, ylemmän taideteollisuuskoulun, tarkoituksena taas on osin tarjota käytännöllistä taidekäsityötä harjoittaneille henkilöille tilaisuus taiteellisessa suhteessa täydentää ammattikehitystään, osin antaa taiteellisia taipumuksia omaaville henkilöille niitä yleistietoja ja taitoja, joita vaaditaan piirustuskonttoreissa, taideteollisuuspajoissa sekä omintakeisina kuosipiirustajina teollisuuden palveluksessa toimivilta. Tässä koulussa annetaan opetusta sekä aamu- että iltapäivin. Kuluvana lukuvuonna on koulussa seuraavat osastot: kuosipiirtäjien, huonekalupiirtäjien, koristemaalarien, koristekuvanveistäjien, savenvalajain, taidetakojaain ja metallinpakottajain osastot sekä piirustuksenopettajain valmistusosasto.

Keskuskoulun oppilasmäärän osottamiseksi esitetään seuraava taulu, jossa sulkujen sisässä olevat numerotiedot osottavat Helsingistä kotoisin olevain oppilaiden määrää:

Työvuosi 1915—16.

	Syyslukukausi.	Kevätlukukausi.
Käsityöläiskouluosasto	461 (360)	286 (236)
Taideteollisuuskouluosasto	91 (53)	76 (40)
	<u>552 (413)</u>	<u>362 (276)</u>

Mitä Taideteollisuuskeskuskoulun johtokunnan nyt esillä olevaan ehdotukseen tulee, tarkoittaa se, niinkuin esityksestä käy selville, osin nykyään annettavaa opetusta varten tarpeellisten opettajavoimain lisäämistä, osin koulun opetusohjelman laajentamista eräillä uusilla oppiaineilla, nimittäin toisella kotimaisella kielellä latojakurssissa, projektsionipiirustuksella useissa kursseissa sekä tekstauksella, kaunokirjoituksella ja heraldikalla kivipiirtäjäkursseissa. Sitä paitsi on aikomus toimeenpanna käytännöllisiä harjoituksia puu- ja rautasepille ynnä läkki-, levy- ja vaskisepille, joille kolmelle viimeksi mainitulle ryhmälle opetettaisiin ammatti- ja piirustustakin. Nämä opetusaineet otettaisiin ohjelmaan ensi lukuvuoden eli siis syyslukukauden 1917 alusta. Koulun budjettiehdotuksessa laskettu sekä nykyisiä että lisäksi tulevia opetusaineita varten tarpeellisten opettajavoimain palkkaukseen tarvittava lisäys 2,912 markkaa, erät „puuseppäin työpajahuoneiston vuokra, koneet y. m.“ 1,204 markkaa, „raaka-aineet puusep-

päin harjoituksia varten“ 650 markkaa sekä „S:n tako-, läkki-, levy- ja vaskisepäin harjoituksia varten“ 200 markkaa tarkoittavat siis ainoastaan syyslukukautta 1917, jota vastoin muista uusista eristä „palkanlisäys vahtimestarinapulaiselle“ 100 markkaa on tarkoitettu koko vuodeksi ja erät „työkaluja puuseppäin harjoituksia varten“ sekä „kivipainokone“, 3,000 ja 1,000 markkaa, tarvittaisiin kerta kaikkiaan.

Jos johtokunnan nyt tekemä ehdotus opettajaluvun lisäämisestä ja uusien opetusaineiden ottamisesta ohjelmaan hyväksytään ja kunnan varoista suoritettu apumaksu korotetaan pyydettyyn määrään, olisi mainittua apumaksua vuodelta 1918 ja vastedes maksettava yhäkin lisätty määrä, toisin sanoen kevätlukukauden osalle tuleva. Kun uusien opettajain palkat syyslukukaudelta (= 14 viikkoa) on laskettu 2,912 markaksi, käy tämän menon kevätlukukaudelta (= 18 viikkoa) laskeminen noin 3,750 markaksi. Kaupungin on sentähden 1918 vuoden alusta oltava valmis suorittamaan vieläkin kohonneita menoja, eli, edellyttäen valtion maksavan puolet ehdotettujen uusien opettajain palkkauksista, toinen puoli näistä palkoista ynnä uuden työpajahuoneiston vuokra kevätlukukaudelta sekä työtarvikkeiden kustannukset samalta ajalta.

Kaupungin tämänvuotisessa menosäännössä on kunnan apumaksuna Taide-teollisuuskeskuskoulun voimassapitoo 46,798 markkaa. Tässä mainitun 1917 vuoden budjettiehdotuksen mukaan nousisivat koulun nykyisten opettajain palkkaukset 63,216 markkaan ja lisäksi tarvittaisiin uusien opettajain palkkaukseen 2,912 markkaa eli kaikkiaan 66,128 markkaa, josta määrästä kaupunki maksaisi puolet eli 33,064 markkaa. Sen lisäksi maksaisi kaupunki koulun muut menot, kaikkiaan 15,190 markkaa, ynnä lisäksi tulevat uudet menot 6,154 markkaa eli kaikkiaan 21,344 markkaa. Kaupungin *koko apumaksu* olisi siis *54,408 markkaa*.

Esillä olevaa asiaa Rahatoimikamarissa käsiteltäessä on huomautettu, että käsityöläisopetus tässä kaupungissa ei ole yhteiskunnan puolelta saanut osakseen kaikkea sitä avustusta, minkä se olisi ansainnut. Näin ollen näyttää tarpeelliselta, että kaupunki kykynsä mukaan käy auttamaan; ja tähän on kaupungilla sitä enemmän syytä, kun kaupungin oma etu vaatii käsityöläisopetusta edistämään. Mitä erityisesti tulee Taideteollisuuskeskuskouluun, on se tai oikeammin sanoen yksi sen osasto, niinkuin edellä mainittiin, pääkaupungin väestön ylemmänä käsityöläiskouluna. Että näin todella on laita, näkyy edellä sivulla 4 esitetyistä numeroluvuista, jotka osottavat, että lukuvuonna 1915—16 käsityöläiskouluosaston oppilaista noin 80 % oli kotoisin tästä kaupungista. Jos Keskuskoululle ja eritoten sen käsityöläiskouluosastolle suodaan tilaisuus laajentua vähä vähältä ottamalla ohjelmaansa uusia opetusaineita ja käytännöllisiä harjoituksia eri ammatinhaaroissa, tarjoutuu samalla entistä lukuisammille henkilöille, vähävaraisillekin, tilaisuutta valmistua ammattityöntekijöiksi ei ainoastaan omaksi,

vaan kunnan ja koko yhteiskunnan hyödyksi. Edellä esitettyihin näkökohtiin katsoen ja kun sitä paitsi ensi vuodeksi pyydetty lisäys ei ole enempää kuin noin 7,200 markkaa, on Rahatoimikamari, vaikka Keskuskoulun voimassapitoon suoritettava kaupungin apumaksu vuodesta 1918 lähtien yhäkin jonkin verran kohoaa, katsonut olevan puoltaminen esillä olevaa esitystä.

Tässä katsoo Kamari kuitenkin olevan huomauttaminen, että ehdotettua opetusohjelman laajennusta varten ei vielä ole hankittu korotettua valtioapua. Koulun johtajan ilmoituksen mukaan on aikomus vasta uudeltavuodelta tehdä sitä tarkoittava esitys. Näin ollen näyttää kaupungin puolelta olevan pantava ehdoksi, että kaupungin apumaksu laajennettua opetusta varten annetaan ainoastaan siinä tapauksessa että valtio myöntää osansa korotetusta apumaksusta eli puolet opettajain palkkaukseen menevästä määrästä.

Edellä lausutun johdosta pyytää Rahatoimikamari, joka edellyttäen herrain Kaupunginvaltuusmiesten hyväksyvän esillä olevan esityksen, on vuodeksi 1917 laatimaansa kaupungin budjettiehdotukseen pannut koulun apumaksun pyydettyyn määrään korotettuna, kunnioittaen ehdottaa, että Valtuusto päättäisi

hyväksymällä Taideteollisuuskeskuskoulun johtokunnan laatiman ehdotuksen koulun 1917 vuoden menosäännöksi koulun voimassapitoon mainittuna vuonna myöntää 54,408 markkaa, josta summasta 7,610 markkaa maksetaan, siinä tapauksessa että valtio myöntää apumaksua koulun ehdotettujen uusien opettajain palkkaukseen.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Täten jättäen herrain Kaupunginvaltuusmiesten harkittavaksi tämän oheisen ehdotuksen Taideteollisuuskeskuskoulun 1917 vuoden budjetiksi pyydämme siinä ehdotettujen menonlisäysten perustelemiseksi lausua seuraavaa:

Pyrintömme Keskuskoulun opetuksen edelleen täydellisentämiseksi tarkoittavat osin lisätä koulussa jo järjestettyihin kursseihin uusia, useille ammattiteille tarpeellisia opetusaineita, osin vähä vähältä lisätä kurssien lukua ja siten hankkia yhä useammille ammattiryhmille tilaisuutta niille tarpeellisten tietojen saamiseen, ja haluamme siten m. m. tähänastista laajemmassa mitassa koulun opetuskaavaan ottaa käytännöllisiä harjoituksia voidaksemme siten tarjota oppilaille tilaisuuden välittömästi soveltaa käytäntöön koulun antamia, kuhunkin ammattiin kuuluvia tietoja, jotta ne heille tulisivat elävämmiksi ja hyödyllisemmiksi, näin sitä suuremmalla syyllä, kun oppilaat siten voivat saavuttaa semmoisen taitavuuden, jota he työnantajain omain lausuntojen mukaan eivät voi saavuttaa useimmiten yksipuolisessa työpajatyössä. Tuollaisia aineita ovat budjettiehdotuksessa mainitut puu-, rauta-, lakki-, levy- ja vaskiseppäin käytännölliset harjoitukset, jota paitsi kolmelle viimeksi mainitulle ammatille on aikomus järjestää ammattipiirustustakin, koska se läheisesti liittyy käytännöllisiin harjoituksiin. Nämä opetusaineet otettaisiin kunkin kurssin ohjelmaan ensi lukuvuoden alusta, ja hankittaisiin niitä opettamaan taitavia, käytännöllisesti valmistuneita ammattimiehiä, joita on saatavana verraten vähäisestä palkasta.

Muihin budjettieräin korotuksiin nähden mainittakoon, että jo järjestämäämme latojakurssiin on ehdotettu asetettavaksi kumpaisenkin kotimaisen kielen opettajat, koska mainittu oppiaine on latojille erittäin tarpeellinen. Ensimmäisen luokan suomenkielisille oppilaille on tarpeen konepiirustuksen opettaja, syystä että näitä oppilaita on liian paljon — noin 80 — yhden opettajan ohjattaviksi. Äidinkielen opetusta varten tarvitaan lisäksi kaksi opettajaa, syystä että tätä ainetta on tarkoituksen saavuttamiseksi opetettava ensimmäisen ja toisen luokan kaikilla kurssilla, joiden yhteenlaskettu oppilasluku on erittäin suuri. Projektionipiirustusta, deskriptiivisen mittausopin käytännöllisempää ja yksinkertaisempaa muotoa varten tarvitaan opettaja, jotta voitaisiin opettaa tätä useimmissa ammattiteissa tarpeellista ainetta. Niinikään useimmilla kurssilla tarpeellista ammattilaskentaa varten on ehdotettu asetettavaksi opettaja suuren oppilasluvun johdosta, ja samasta syystä on vihdoin tarpeen tekstauksen, heraldikan ja kaunokirjoituksen opettaja erittäinkin kivipiirtäjille ja useille taideteollisuusammattien opiskelijoille.

Nimikkeen „lisäykset“ kohdalla lueteltuihin eriin nähden mainittakoon, että vahti-

mestarinapulaisen palkankorotus on tarpeellinen työn lisääntymisen johdosta. Puuseppäin työpajahuoneiston vuokra käy tarpeelliseksi sen johdosta että, niinkuin jo mainittiin, aikomuksemme on toimeenpanna käytännöllisiä harjoituksia; rauta-, läkki-, levy- ja vaskiseppäin käytännölliset harjoitukset kuitenkin toistaiseksi toimeenpantaisiin koulun nykyisessä takomapajassa. Puuseppäin harjoitukset taas täytyy sijoittaa koulusta erillään olevaan työpajaan, ja olemme sitä varten tiedustelleet asiaa Puuseppäkouluyhdistyksen puutöiden ammattikoulun johtokunnalta, joka on ilmoittanut vuokravaatimuksensa: 2,752 markkaa koko vuodelta ja 1,204 markkaa syyslukukaudelta 1917. Mainitun koulun palveluksessa oleva työmestari johtaisi käytännöllisiä harjoituksia sekä hoitaisi syksystä 1917 lähtien Keskuskoulun nykyiset ammattipiirustustunnit. Tähänastinen ammattipiirustuksen opettaja taas opettaisi 4 viikkotuntia muovailua, jota ainetta hän on aikaisemminkin opettanut ja jonka tuntiluvun lisääminen jo kauan on osottautunut tarpeelliseksi. Budjettiehdotuksessa mainitut työaineet ja puuseppäin työkalut ovat tarpeelliset uusien opetusaineiden lisäksi tulon johdosta. Niinikään on kivipainokone tarpeellinen graafillisia harjoituksia varten sekä kivipiirtäjille että eräitä taideteollisuus-ammatteja opetettaessa.

Siihen luottaen, että arvoisat herrat Valtuusmiehet havaitsevat edellä esittämämme näkökohtain ansaitsevan huomiota, anomme, että budjettiehdotuksemme hyväksyttäisiin ja että meille siis myönnettäisiin opettajain palkkoihin 33,064 markkaa eli puolet laske-
tusta palkkamäärästä, jonka toista puolta haemme valtiolta, sekä lisäksi muihin menoi-
himme 21,344 markkaa eli kaikkiaan 54,408 markkaa.

Helsingissä, syyskuun 30 päivänä 1916.

Helsingin Taideteollisuuskeskuskoulun Johtokunta:

Armas Lindgren.

Werner von Essen.

Ehdotus Taideteollisuuskeskuskoulun 1917 vuoden budjetiksi.

Opettajain palkat.

Rehtori			5,000:—
Taiteellinen johtaja			4,300:—
Puukuvanveiston opettaja			3,000:—
Keramikan opettaja			4,500:—
Huonekalusommittelun opettaja			2,000:—
Taidehistorian opettaja			800:—
1 kompositsiopiirustuksen opettaja	8	viikkotuntia à 6:—	1,536:—
1 tyyliopin opettaja	4	” ” 6:—	768:—
1 käsivaraispiirust. (kuviopiirust.) opettaja	12	” ” 6:—	2,304:—
1 muoto- ja kompositsiopiin opettaja ..	2	” ” 6:—	384:—
1 käsivaraispiirust. (korkeamm. koriste- piirust.) opettaja	6	” ” 6:—	1,152:—
1 kompositsiopiirust. opettaja	8	” ” 6:—	1,536:—
2 mallipiirustuksen opettajaa	4	” ” 6:—	1,536:—
2 muovailun opettajaa	4	” ” 6:—	1,536:—
1 kivenveiston opettaja	4	” ” 6:—	768:—
2 koristemaalauksen opettajaa	6	” ” 6:—	2,304:—
1 ammatti- ja kuviomaalauksen opettaja	4	” ” 6:—	768:—
1 posliinimaalauksen opettaja	8	” ” 6:—	1,536:—
1 metallinpakotuksen ”	8	” ” 6:—	1,536:—
1 taidetaonnan opettaja	8	” ” 6:—	1,536:—
1 puuseppäin ammattiopiirust. opettaja (18 viikkoa)	4	” ” 6:—	432:—
1 muovailun, ent. ammattiopiirust. opettaja (14 viikkoa)	4	” ” 6:—	336:—
1 tyyliopin opettaja	2	” ” 6:—	384:—
1 käsivaraispiirustuksen opettaja	12	” ” 5:—	1,920:—
3 s:n opettajaa	8	” ” 5:—	3,840:—
1 s:n opettaja	4	” ” 5:—	640:—
3 konepiirustuksen opettajaa	4	” ” 5:—	1,920:—
1 rakennuspiirustuksen opettaja	8	” ” 5:—	1,280:—
2 kirjanpidon opettajaa	4	” ” 5:—	1,280:—
Kirjanpitolihkojen korjaus			200:—
			<u>Siirto 51,032:—</u>

				Siirto 51,032: —
2	fysikan opettajaa	2	viikkotuntia à 5: —	640: —
1	kaunokirjoituksen opettaja	4	” ” 5: —	640: —
1	kaunokirjoituksen ja tekstauksen opettaja	4	” ” 5: —	640: —
1	tekstauksen opettaja	4	” ” 5: —	640: —
1	puupiirrännän opettaja	4	” ” 5: —	640: —
1	kirjansidonnann ”	6	” ” 5: —	960: —
1	mittausopin opettaja	2	” ” 5: —	320: —
1	s:n opettaja	4	” ” 5: —	640: —
1	perspektiiviopin opettaja	4	” ” 5: —	640: —
3	äidinkielen opettajaa	2	” ” 5: —	960: —
4	laskennon (ammattilaskennon) opettajaa	2	” ” 4: —	1,024: —
2	s:n s:n	4	” ” 4: —	1,024: —
2	algebran opettajaa	2	” ” 5: —	640: —
1	projeksioniopin (persp. mittausopin) opettaja	2	” ” 5: —	320: —
1	projeksioniopin opettaja	4	” ” 5: —	640: —
	Kirjansidonnann ohjaaja			576: —
	Lisäpalkkiota vanhemmille opettajille ja ammattiopettajille			640: —
	Ylitunnit ja ylimääräiset palkkiot			600: —
				63,216: —

Uudet opetustunnit:

2	toisen kotimaisen kielen opettajaa (14 viikk.)	2	viikkotuntia à 5: —	280: —
1	konepiirustuksen opettaja	4	” ” 5: —	280: —
2	äidinkielen opettajaa	2	” ” 5: —	280: —
1	projeksioniopiirust. opettaja	4	” ” 5: —	280: —
1	ammattilaskennon (laskennon) op.	2	” ” 4: —	112: —
1	tekstauksen, heraldikan ja kaunokirjoituksen opettaja (14 viikkoa)	4	” ” 5: —	280: —
1	puusepänharjoitusten johtaja (14 viikkoa)	12	” ” 4: —	672: —
1	takoseppäin harjoitusten ”	4	” ” 3: —	168: —
1	läkki-, levy- ja vaskiseppäin harjoitusten johtaja (14 viikkoa)	6	” ” 3: —	252: —
1	tako-, läkki-, levy- ja vaskiseppäin ammattiopiirustuksen opettaja (14 viikkoa)	2	” ” 3: —	84: —
1	puuseppäin ammattiopiirustuksen opettaja (14 viikkoa)	4	” ” 4: —	224: —
				2,912: —
				Siirto 66,128: —

Siirto 66,128: —

Muut menot.

Kirjaston amanuenssi	1,200: —	
Kirjaostot	500: —	
Palkkio piirustustarvikkeiden myymisestä	150: —	
1 vahtimestari	1,000: —	
2 vahtimestarin apulaista à 900: —	1,800: —	
1 siivoojatar	540: —	
Kirjansitomom vuokra ja valo	2,000: —	
Opetusvälineet	6,000: —	
Sekalaista	2,000: —	15,190: —

Lisäykset:

Vahtimestarin apulaisen palkanlisäys (koko vuodelta)	100: —	
Puuseppäin työpajan vuokra ynnä koneet, voima, valo, lämpö ja siivoaminen (14 viikkona)	1,204: —	
Puuseppänharjoitusten tarveaineet (14 viikkona)	650: —	
Tako-, läkki-, levy- ja vaskiseppäin s:n (14 viikkona)	200: —	
Puuseppäin työkalut (kerta kaikkiaan)	3,000: —	
Kivipainokone " "	1,000: —	6,154: —
		<u>Smk 87,472: —</u>

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1916.

Lausunto esityksen johdosta että Helsingin pitäjän Korpaksen taloon kuuluvat Brunakärr ja Nyäker nimiset tiluslohkot yhdistettäisiin Helsingin kaupunkiin ja hankittaisiin kaupungin omiksi.

HELSINGIN
RAHATOIMIKAMARI

Lokak. 2 p:nä 1916.

N:o 784.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Sittenkun Helsingin pitäjän Kunnanvaltuutetut olivat huhtikuun 24 päivänä 1911 pitämässään kokouksessa päättäneet tehdä läänin Kuvernöörille esityksen että mainitun pitäjän Pikku-Huopalahden kylän Korpaksen verotaloon N:o 1 kuuluvat *Brunakärr* ja *Nyäker* nimiset tiluslohkot kunnallisessa, hallinnollisessa, oikeudellisessa ja kirkollisessa suhteessa yhdistettäisiin Helsingin kaupunkiin sekä mainitun talon silloinen omistaja, leskirouva Edla Berggren, oli läänin Kuvernöörille antamassaan kirjoituksessa seuraavan toukokuun 30 päivältä pannut vastalauseensa tätä päätöstä vastaan, huomauttaen että Helsingin kunnalla hänen käsityksensä mukaan tuskin oli syytä mainittuun toimenpiteeseen, olivat Kunnanvaltuutetut, joille oli suotu tilaisuus vastata tähän lausuntoon, aikaisemmassa päätöksessään pysyen kirjelmässä Kuvernöörille elokuun 11 päivältä samaa vuotta huomauttaneet, että olojen järjestäminen edellä mainittuihin tiluslohkoihin syntyneissä huvilayhdyskunnissa oli kohdannut vaikeuksia, eritoten mitä tuli sopivan rakennusjärjestyksen aikaansaamiseen, sekä että nämä tiluslohkot, joita joka taholta ympäröi Helsingin kaupunkiin yhdistetty alue, vastedes varmasti tuottaisivat hankaluuksia sekä kaupungille että Helsingin kunnalle, ja lopuksi että Kunnanvaltuutetut eivät olleet tarkoittaneet, että tiluslohkojen omistaja veloitettaisiin kaupungille luovuttamaan niiden omistusoikeus, vaan ainoastaan että sikäläiset olot saataisiin järjestetyiksi. Sen ohessa olivat Kunnanvaltuutetut toisessa, Kuvernöörille samana päivänä annetussa kirjelmässä tehneet semmoisen esityksen kuin niiden edellä kerrottu päätös aiheutti.

Elokuun 29 päivänä mainittua vuotta annetun lähetepäätöksen johdosta lähetti Kuvernöörinvirasto asiassa syntyneet kirjat Helsingin Maistraattiin, joka seuraavan syyskuun 11 päivänä lähetti asian Kaupunginvaltuustolle

lausunnon saamiseksi. Valtuusto taas päätti saman kuukauden 18 päivänä lähettää asian Rahatoimikamariin.

Helmikuun 22 päivänä 1912 antamassaan lausunnossa esitti Rahatoimikamari käsityksensä että Helsingin kunta, siihen nähden että maanomistaja oli vastustanut esitettyä toimenpidettä, oli „päätöksellään mennyt lainmukaisen toimivaltansa ulkopuolelle“, minkätähden Kamari ei katsonut asianhaaran vaativan antamaan lausuntoa tästä asian puolesta. Mitä sitten tuli kysymykseen ehdotetun toimenpiteen suotavuudesta ja sen edullisuudesta kaupungille, ei Rahatoimikamari, joka oli tiluksilla toimituttanut katselmuksen, tosin tahtonut kieltää, että eräitä etuja oli saavutettavissa tällä keinoin eli, kun semmoiseen toimenpiteeseen ei käynyt Kamarin mielestä ryhtyminen vastoin maanomistajan nimenomaista tahtoa, hankkimalla tiluslohkot kaupungin omiksi, mutta kun omistajain ¹⁾ vaatimaa hintaa, 219,200 markkaa kaikkiaan 5.20 hehtaarin alasta, täytyi pitää liiallisena, sekä kun lisäksi ei ollut katsottu käyvän hyväksyminen ehdotusta koko Korpaksen talon ostamisesta, esitti Kamari, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

Kuvernöörille annettavassa lausunnossa sekä huomauttaa, että Valtuusto, siihen nähden että Korpaksen talon omistajat olivat jyrkästi vastustaneet jokaista sen suuntaista toimenpidettä, että edellä mainitut tiluslohkot yhdistettäisiin Helsingin kaupunkiin, ei ollut havainnut muuta lausuntoa asiasta asiainhaaran vaatimaksi, että myös hyljätä ehdotuksen Korpaksen talon tai jonkin sen osan hankkimisesta kaupungin omaksi.

Asiaa maaliskuun 12 päivänä 1912 käsitellessään päätti Kaupunginvaltuusto, siihen nähden että kysymys, mitä politiikkaa Helsingin kaupungin olisi noudatettavaan viereisiään huvilayhdistyskuntia kohtaan, silloin oli erään valiokunnan käsiteltävänä, odottaa tämän valiokunnan työn tulosta, ennenkuin muuhun toimenpiteeseen esillä olevassa asiassa ryhdyttäisiin, *minkä ohessa Valtuusto kuitenkin päätti jättää Rahatoimikamarissa tehdyn ehdotuksen Korpaksen talon tai jonkin sen osan ostosta raukeamaan.*

Edellä mainittu valiokunta antoi vuonna 1912 mietintönsä (*Kvoston pain. asiakirj. N:o 76 vuodelta 1912*), jossa muun muuassa selviteltiin kysymystä, *salliiko voimassa oleva laki kaupunkiin yhdistää aluetta oikeudellisessa, hallinnollisessa, kameraalisessa ja kirkollisessa suhteessa, ilman että kaupunki samalla hankkii itselleen omistusoikeuden siihen, sekä onko maanomistajan suostumus tuollaisen yhdistämisen välttämätön ehto.*

¹⁾ Talonomistaja Edla Berggren oli sillä välin kuollut ja Korpaksen talo perinnön kautta siirtynyt hänen tyttärelleen, joka oli naimisissa maanviljelijä Edvard Gerkmanin kanssa.

Valiokunta tuli siihen käsitykseen, „*että kaupunkiin kuulumattoman alueen pitää käydä siihen yhdistäminen loukkaamatta mitään maanomistajalle yksityisesti kuuluvaa, lain takaamaa oikeutta, sekä ettei muutenkaan mitään estettä oikeudelliselta, hallinnolliselta eikä kameraaliselta — enempää kuin kirkolliseltakaan — kannalta käy esittäminen tuollaiselle yhdistämiselle*“. Valiokunta huomautti kuitenkin, että Hallitus oli siihen asti näyttänyt olevan varsin vähän halukas myöntymään yhdistämiseen, jos asianomaiset maanomistajat siirtoa vastustivat.

Valiokunnan mietintöä joulukuun 10 päivänä 1912 esiteltäessä päätti Kaupunginvaltuusto keskusteltuaan sen lähettää Rahatoimikamarin sekä asianomaisten hallitusten tiedoksi.

Kun kysyys Brunakärren ja Nyåkerin tiluslohkojen yhdistämisestä kaupunkiin uudelleen otettiin käsiteltäväksi Kaupunginvaltuuston kokouksessa helmikuun 4 päivänä 1913, oli Valmisteluvaliokunta, siihen nähden että noiden tiluslohkojen yhdistäminen Helsingin kaupunkiin edellä mainitun valiokunnan antaman selvityksen mukaan näytti olevan ajateltavissa tarvitsematta kaupungin sitä varten niitä ostaa, sekä kun Rahatoimikamari oli edellä kerrotussa lausunnossaan maininnut tuollaisesta yhdistämisestä olevan kaupungille hyötyä kuitenkin antamatta lausuntoa itse asiasta, ehdottanut asian palautettavaksi Rahatoimikamariin jotta tämä antaisi siitä *tarkemman selvityksen*, erittäinkin mikäli koski asian rahallista puolta eli *niitä kustannuksia, joita yhdistämisen toimeenpanon johdosta kaupungille koituisi teiden, vesijä viemärijohtojen sekä kansakoulun rakennuttamisesta, terveyden- ja sairaanhoidosta y. m., sekä toiselta puolen mitä tuloja kaupungilla tuollaisessa tapauksessa olisi odotettavana*. Tämän ehdotuksen Kaupunginvaltuusto hyväksyi.

Siten saamaansa tehtävää täyttääkseen kehotti Rahatoimikamari kaupungin yleisten töiden ja teknillisten laitosten Hallituksia antamaan selvityksen, mitä kustannuksia teiden sekä viemäri- ja vesijohtojen laittamisesta mainituille tiluksille olisi, ja saapuivat nämä tiedot sittemmin kirjelmässä huhtikuun 25 ja kesäkuun 6 päivältä 1913.

Jotta saataisiin selville, mitä kustannuksia olisi näiden alueiden kansakoulusta, terveyden- ja sairaanhoidosta y. m., toimitti Kamari helmikuussa 1914 rakennus- ja väenlaskun, jonka tulokset on sittemmin tarkistettu.

Vaikka Kaupunginvaltuusto, niinkuin mainittiin, jo maaliskuun 12 päivänä 1912 oli hyljännyt Rahatoimikamarissa tehdyn ehdotuksen Korpaksen talon tai puheena olevain sen osain ostamisesta kaupungille, ryhtyi Kamari kuitenkin omistajain kanssa uudelleen keskusteluihin mainittujen tiluslohkojen ostamisesta, koska toimitettujen vertailevain laskujen oli katsottu osottavan, että niiden yhdistäminen kaupunkiin kävisi kaupungille siitä johtuvine velvoituksineen taloudellisesti epäedullisemmaksi, kuin jos yhdistäminen toimeen-

pantaisiin tiluslohkojen oston yhteydessä. Kamari sentähden tiedusteli talonomistajain mieltä, ja elokuussa 1914 nämä ilmoittivat tiluslohkojen hinnaksi 190,000 markkaa. Tätä hintaa piti Kamari silloin vielä liiallisena, minkätähden keskustelut keskeytettiin.

Esillä olevan asian ratkaisu edellyttää ensinnäkin sen seikan tutkimista, mitä oikeudellisia edellytyksiä mainittujen tiluskappalten kaupunkiin yhdistämiseen on olemassa. Jos tämä tutkimus antaa myönteisen tuloksen, toisin sanoen jos yhdistämisen käy toimittaminen maanomistajan vastustuksesta huolimatta, tai jos maanomistaja suostuu yhdistämiseen, esiintyy kysymys, mitä oikeusvaikutuksia tästä toimenpiteestä on toiselta puolen kaupungille ja toiselta puolen maanomistajalle ja tiluslohkojen asukkaille, sekä erittäin, mitä velvollisuuksia ja oikeuksia yhdistäminen tuottaisi kaupungille viimeksi mainittuihin nähden.

Mitä edelliseen kysymykseen tulee, on, niinkuin edellä mainittiin, Kaupunginvaltuuston asettama valiokunta esittänyt sen periaatteellisesti vastattavaksi vuonna 1912 antamassaan mietinnössä siitä politiikasta, jota kaupungin olisi noudatettava viereisiään huvilayhdyskuntia kohtaan. Tästä seikkaperäisestä selvityksestä mainittakoon seuraavaa:

Valiokunta tekee ensinnäkin laajasti selkoa siitä käytännöstä, jota viime aikoina on meidän maassa noudatettu puheenalaista laatua olevain asiain ratkaisussa, ja katsoo selville käyneen, että viereisiä alueita on kaupunkiin yhdistetty tavallisesti vain siinä tapauksessa, että kaupunkikunta on sitä ennen hankkinut itselleen omistusoikeuden alueeseen; poikkeuksina mainitaan pari tapausta, jolloin valtiolle tai yhtymälle (Oulun Kauppaseuralle) kuuluvaa maata on pysyttämällä omistusoikeus yhdistetty kaupunkikuntaan. Kysymykseen mitä asianomaisen maanomistajan taholta kohtaava vastustus vaikuttaa asiaan, ei käytäntö ole voinut antaa varmaa vastausta; yhdessä tapauksessa kuitenkin oli kaupunkikunnan anomus viereisen maa-alueen yhdistämisestä kaupunkiin hallinnollisessa suhteessa maanomistajan vastustuksen johdosta Keisarillisessa Senaatissa hyljätty. Senaatin tuollaisista asioista antamista päätöksistä ei täysin selvästi tule näkyviin, onko maanomistajan vastustusta pidetty oikeudellisena esteenä vai ovatko soveliaisuusnäkökohdat olleet ratkaisevina. Kuntain asemasta tällaisissa yhdistämisasiossa on Valiokunta sitä mieltä, että maalaiskunnan osan käy kunnan vastustaessakin kaupungin vaatimuksesta viimeksi mainittuun yhdistäminen ja päin vastoin tuollaisen yhdistämisen maalaiskunnan hakemuksesta toimeenpaneminen kaupungin vastustelusta huolimatta.

Ruotsissa, missä ei enempää kuin meilläkään ole tarkempia lainmääräyksiä maa-alueen yhdistämisestä kaupunkiin, on valiokunnan ilmoituksen

mukaan vallalla se käsitys, että maata käy yhdistäminen kaupunkiin omistusoikeuden sen johdosta mitenkään muuttumatta. Kunnan tahi yksityisen asianomaisen vastaväitteisiin ei panna ratkaisevaa merkitystä, ja Hallituksella katsotaan olevan täysi valta ratkaista tuollaiset asiat hallinnollista tietä.

Ne johtopäätökset, joihin valiokunta tulee puheenalaista laatua olevan yhdistämisen oikeudellisiin edellytyksiin nähden, on jo esitetty sivuilla 2 ja 3.

Mainittava lienee, että Helsingin kunnallishallinnossa aikaisemmin on vallinnut päinvastainen käsitys kaupunkikuntaan kuulumattoman maan yhdistämisen edellytyksistä (Ks. esim. *Kvston pain. asiakirj. N:o 12 vuodelta 1902, siv. 3*).

Valiokunta käy sitten tutkimaan, mitä oikeusvaikutuksia kaupunkiin yhdistäminen voimassa olevan oikeuden mukaan tuottaisi erilleen murretun alueen asukkaille, varsinkin sen omistajille, ja lausuu käsityksensä, että yhdistäminen kaupunkikuntaan tietää, että yhdistetty alue saatetaan kaupungin raastuvanoikeuden (jos kaupungilla on oma tuomiopiiri), maistraatin ja poliisiviranomaisen alaiseksi, minkä ohessa alueelle ulotetaan kaupungissa yleensä tahi siinä kaupungissa, johon alue yhdistetään, voimassa olevat erikoiset järjestyssäännökset, samaten kuin kaupungissa voimassa olevat järjestys-, rakennus-, palo- ja terveydenhoitotointa koskevat määräyksetkin voidaan ulottaa yhdistettyyn alueeseen.

Mitä erittäin yhdistettävän alueen omistajaan tulee, huomauttaa valiokunta pääperiaatteena olevan, että yhdistämistoimenpiteestä johtuva maan käyttöoikeuden rajoitus ei saa loukata omistajan saavutettua oikeutta. Jos sentähden jonkin alueen järjestäminen vaatii ottamaan maan omistusoikeuden tahi muun esineoikeuden pois sen omistajalta, voi se käydä päinsä ainoastaan sopimuksen tahi pakkolunastuksen kautta. Ja päin vastoin: jos kaupunkikunta haluaa toimeenpanna yhdistetyn alueen järjestelyn, täytyy kunnan „suorittaa kaikki kustannukset tuollaisen kaupunkiin yhdistetyn alueen järjestelemisestä, mikäli näitä kustannuksia johtuu tarpeellisen katualan hankkimisesta, katujen salaojittamisesta, valaisemisesta ja semmoisesta, asianomaisten maan- ja tontinomistajain olematta velvolliset ottamaan osaa näihin menoihin“ (*Valiokunnan mietintö, siv. 14*).

Seuraavassa on Rahatoimikamari, jonka keskuudessa kuitenkin on asiasta vallinnut eri mieliä, soveltamalla ja täydentämällä valiokunnan lausuntoa kaupunkiin yhdistämisen oikeusvaikutuksista koettanut selvittää viimeksi mainittua erikoiskysymystä, nimittäin mitä velvollisuuksia toiselta puolen ja mitä oikeuksia toiselta puolen kaupunkikuntaan kuulumattoman maan yhdistäminen siihen tuottaisi kaupungille.

Mitä ensinnä tulee kaupunkikunnan velvollisuuksiin sitä yhdyskuntaa kohtaan, mikä ehkä on olemassa sillä maa-alueella, joka kaupunkiin yhdistetään, käy yleisten kunnallishallinto-oikeudellisten periaatteiden nojalla pitä-

minen kaupunkia velvollisena siihen yhdistetyllä alueella voimassa pitämään ja kustantamaan *kansakoulua, vaivaishoitoa, terveyden- ja sairaanhoitoa, poliisia*, sikäli kuin valtio ei suorita viimeksi mainitun kustannuksia, sekä *laitteita tulenvaaran torjumiseksi*. Kaupunkikunnan vallassa ei ole ratkaista, milloin nämä laitokset on toimeen saatava, vaan alkaa sen velvollisuus samalla kun yhdistäminen tapahtuu.

Kun kaupunki terveydenhoidon vaatimuksia täyttääkseen käy laittamaan *kanavajärjestelmää* kaupunkiin yhdistetylle alueelle, täytyy kaupunkia pitää velvollisena kustantamaan päälaskujohdon alueen rajalta lähtien; sitä vastoin saanee sen periaatteen mukaan, mikä Helsingin kaupungin rakennusjärjestyksen 18 §:ssä lausutaan tontinomistajan velvollisuudesta kustantaa laskujohto omalla tontillaan ja liittää se kaupungin johtoverkoon tontin rajalla, maanomistajaa pitää velvollisena laittamaan ja kustantamaan viemäriverkon alueellaan sekä yhdistämään sen kaupungin teettämään päälaskujohtoon.

Jos kaupunki haluaa toimeenpanna siihen yhdistetyn alueen *jaoituskaavan*, ennenkuin alue on otettu vahvistettuun kaupunginasemaan, voi se käydä päinsä ainoastaan maanomistajan tai muun esineoikeudenhaltijan myönnytyksellä. Tämän johdosta on kaupungin tekemällä sopimus niiden henkilöiden kanssa, joilla on maahan jokin esineoikeus, erikseen hankittava maa jaoitussuunnitelmassa olevia teitä varten, ellei kaupunki voi saada maata haltuunsa pakkolunastusta käyttämällä.

Sittenkun alueen *kaupunginasemakaava* on vahvistettu, täytyy kaupunkia pitää ilman muuta oikeutettuna toimeenpanemaan tämän kaavan, kuitenkin siten että, ellei maanomistajan tahi muun esineoikeudenhaltijan kanssa voida sopimusta aikaansaada, on kadun paikaksi tarvittava maa hankittava pakkolunastuksella.

Vesijohdon, katuvalaistuksen ja muiden tuollaisten menestyslaitosten aikaansaamiseen nähden lienee kaupungilla katsottava olevan täysi valta, ainakin niin kauan kuin siihen yhdistettyä aluetta ei ole kaupunginasemakaavaan otettu, menetellä soveliaimmalla tavalla; tässä kohden tuskin voitaneen mitään velvollisuuksia kaupungille asettaa.

Ne *oikeudet* taas, mitkä kaupunki maa-alueen yhdistämisen johdosta saavuttaa, ovat seuraavat: oikeus kantaa *kunnallisveroa* sekä antaa *terveydenhoidon kannalta tarpeellisia säännöksiä* joko vahvistamalla erikoissäännöksiä tahi ulottamalla kaupungin yleinen terveydenhoitojärjestys alueellekin.

Oikeutettuna järjestämään rakennustoiminnan kaupunkiin yhdistetyllä, mutta kaupunginasemakaavaan ottamattomalla alueella täytyy kaupunkia yhdistämisen tapahduttua myös pitää oikeutettuna antamaan *määräyksiä kaupunkiin yhdistetyn alueen rakentamisesta*.

Lopuksi lienee kaupunkikunta yleisten kunnallishallinto-oikeudellisten

periaatteiden nojalla katsottava oikeutetuksi kaupunkiin yhdistetyllä alueella noudatettaviksi antamaan *määräyksiä tulevaaran varalta ja yleisen järjestyksen voimassa pitämisestä*, sikäli kuin viimeksi mainittua valtaa yleensä on kaupunkikunnalla omalla alueellaan.

Edellä esitetyistä Rahatoimikamarin enemmistön omaksumista mielipiteistä eriävän käsityksen yksityiselle kuuluvan maan kaupunkiin yhdistämisen aikaansaamista oikeusvaikutuksista on lausunut jäsen, herra Heimbürger, joka ei ole voinut myöntää, että kunta ehdottomasti ja joka tapauksessa olisi velvollinen kustantamaan teiden tasoituksen sekä laittamaan ja voimassa pitämään katuvalaistusta ja vesijohtoa alueella.

Ohimennen pyytää Rahatoimikamari huomauttaa, että elokuun 31 päivänä 1907 annettu Ruotsin laki kaupunginasemakaavasta ja tonttijaoituksesta ei välittömästi koske yksityiselle kuuluvan maan kaupunkiin yhdistämisen edellytyksiä eikä myöskään järjestä sellaisen yhdistämisen oikeusvaikutuksia, vaan tarkoittaa osin siviilioikeudellisesti pätevillä määräyksillä järjestää kaupunginasemakaavan vahvistamisen ja toimeenpanon johdosta syntyviä kuntain ja yksityisten välisiä oikeussuhteita ja osin kaupunginasemakaavan toimeenpanon helpottamiseksi velvoittaa ne tontinomistajat, joilla toimeenpanosta katsotaan olevan erikoista etua, ottamaan osaa siitä johtuviin kustannuksiin.

Seuraavassa käy Rahatoimikamari, soveltamalla edellä esitettyjä lausuntoja nyt esillä olevaan erikoistapaukseen, tutkimaan kysymystä, mitä taloudellisia seurauksia *Brunakärrin* ja *Nyåkerin* tiluslohkojen yhdistämisestä kaupunkiin olisi kaupungille. Lyhyt selonteko näiden tiluslohkojen asemasta sekä rakennus- ja väestöoloista esitetään ensin.

Brunakärrin ja Nyåkerin tiluslohkot sijaitsevat Läntisen Viertotien molemmin puolin, edellinen sen itä- ja jälkimäinen länsipuolella, ja niitä ympäröi kaupungille kuuluva maa (Greijus ja Tilkan alue) kolmelta taholta, minkä ohessa Nyåkeria lännessä rajoittaa Pikku-Huopalahti. Brunakärrin pinta-ala on 3.47 ja Nyåkerin 1.73 hehtaaria eli yhteensä 5.20 hehtaaria.

Brunakärrin pinta-alasta on nykyään noin $\frac{2}{3}$ annettu vuokralle moniaina asuntopalstoina, joista muutamat ovat verraten isoja ja harvaan rakennettuja, mutta useimmat varsin pieniä ja taajaan rakennettuja. Nyåkerin lohko on annettu vuokralle harvalukuisina palstoina.

Rahatoimikamarin helmikuussa 1914 toimittama rakennus- ja väenlasku antoi seuraavan tuloksen:

	Vuokra- alueita.	Asuin- rakennuksia.
Brunakärr	26	29
Nyåker	5	5

Tonttien vuokraus päättyy 1930-, 1940- vieläpä 1950-luvullakin. Maanomistajalla oli tonteista vuokratuloja vuonna 1914:

Brunakärristä	Smk	4,110:—
Nyåkerista	”	1,905:—

Näissä tiluslohkoissa asui 84 perhettä, joihin kuului:

15 vuotta vanhempia henkilöjä	231
7 ” nuorempia ”	86
7—10 vuotiaita ”	46
10—15 ” ”	<u>29</u>
	392

Näistä 392 henkilöstä oli suurin osa aivan luultavasti Helsingin kaupungin kirkonkirjoissa.

Sen jälkeen kun edellä mainitut tiedot hankittiin, on entisten lisäksi annettu vuokralle 3 tonttia, nimittäin 1 Nyåkerista ja 2 Brunakärristä, ja näistä maksetaan vuosivuokraa yhteensä 315 markkaa.

Kuluvan vuoden maaliskuussa asui mainituilla tiluksilla:

	Perheitä.	15 v. vanh. henkilöjä.	15 v. nuor. henkilöjä.	Yhteensä.
Brunakärr	81	242	179	421
Nyåker	24	68	54	<u>122</u>
	105	310	233	543

Laskettaessa sitä väkilukua, jolle Brunakärr — ainoastaan tämä lohko on katsottu olevan luovutettava rakennettavaksi (ks. tuonnempana, siv. 9) — täysin rakennettuna saman järjestelmän mukaan kuin nykyäänkin voisi tarjota asuinsijaa, on huomattava, että tästä lohkoista on noin $\frac{2}{3}$ jo rakennettu. Edellyttäen nykyisen säännöllisen väkiluvun 400 hengeksi (edellä mainittu suuri luku 543 johtuu luultavasti nykyään vallitsevasta asuntopuutteesta) tarjoiisi lohko täysin asutettuna tilaa 600 hengelle.

Puheena olevain tiluslohkojen kuntoonpanon aiheuttamista kustannuksista, joista Kaupunginvaltuusto on halunnut selvitystä, mainittakoon asianomaisten hallitusten antamain tietojen pohjalla seuraavaa:

Saamansa tehtävän johdosta (ks. edellä, siv. 3) on kaupungin yleisten töiden Hallitus kirjelmässä huhtikuun 25 päivältä 1913 Kamariin lähettänyt Rakennuskonttorin työpäällikön laatiman likimääräisen arvion Brunakärriin alueen tasoittamisesta ja sinne tehtävän laskujohtoverkon ynnä alueelta kaupungin maiden (Greijuksen) halki Pikku-Huopalahteen menevän päälaskujohdon (ks. karttaluonnosta I) kustannuksista. Kustannusarvion mukana seurasi työpäällikön antama lausunto, jossa huomautettiin, että kaupungin- asemakaava-arkkitehti oli Brunakärriin tasoituskustannusten laskemisen pohjaksi laatinut jaoitusehdotuksen, josta näkyi, miten tiluksen sopisi käyttää, jota vastoin Nyåkerin aluetta, sen johdosta että se sijaitsee Viertotien ja Pikku-Huopalahden välillä ja sen pintamuodostus on epäedullinen, ei ollut pidetty sopivana käyttää tavallisiksi asuintonteiksi, vaan mieluummin johonkin yleiseen tarkoitukseen, minkätähden viimeksi mainitun alueen järjestämiskustannuksista ei ollut laadittu arviota tässä yhteydessä.

Brunakärriin alueelle tehtävain teiden tasoituksesta olisi mainitun arvion mukaan kustannuksia 51,500 markkaa.

Viemärijärjestelmän kustannuksia laskettaessa oli pääviemäri edellytetty niin avaraksi, että siihen sopisi kaikki siltä noin 40 ha:n laajuiselta laskualueelta tuleva hylkyvesi, missä tiluslohko sijaitsee. Lohkon pohjoisrajalta Pikku-Huopalahteen ulottuvasta pääjohdosta oli laskettu olevan kustannuksia 55,500 markkaa sekä lohkoon laitettavasta johtoverkosta 15,500 markkaa.

Teiden tasoituksesta sekä viemärijohtojen rakennuttamisesta olisi siis kustannuksia kaikkiaan 122,500 markkaa. Kaupungininsinööri Idströmin antaman ilmoituksen mukaan kohoaisivat kustannukset, siinä tapauksessa että työt teetettäisiin nykyään, noin 30 %:lla eli siis noin 160,000 markkaan.

Kaupungin teknillisten laitosten Hallitus taas on Kamariin lähettänyt Vesijohtokonttorin laatiman arvion Brunakärriin tehtävän vesijohdon kustannuksista, joita olisi 62,000 markkaa. Vesijohtolaitoksen johtajan ilmoituksen mukaan ei tätä työtä nykyoloissa voitaisi teettää tarveaineiden puutteessa, mutta vesijohtoa sota-ajan päätyttyä rakennettaessa olisi otettava huomioon noin 70 %:n hinnankorotus vesijohtoputkille y. m. tarvikkeille, syystä ettei niille enää myönnetä tullivapautta. Tämä lisäkustannus olisi noin 20,000 markkaa, joten vesijohdon teettämisestä olisi kustannuksia kaikkiaan noin 82,000 markkaa.

Niiden laitosten kustannukset, joita kaupungin olisi mainituilla tiluksilla pidettävä voimassa näiden tultua kaupunkiin yhdistetyiksi, on tietenkin mahdoton tarkoin laskea. Laskemalla menot vastaavista kaupungin laitoksista olevain keskikustannusten mukaan — kansakoulumenot kutakin oppi-

lasta kohti, sairaan- ja vaivahoitomenot kutakin asukasta kohti j. n. e. — olisi näitä kustannuksia Brunakärren alueen osalta seuraavat määrät:

Väkiluvun olessa kaikkiaan 600 henkeä käy kansakouluikäisten (7—14 vuotiaitten) lasten luvun oletaminen 120:ksi (= 20 % koko väkiluvusta). Säännöllisten olojen vallitessa on kaupungin kansakouluista laskettu olevan vuosikustannuksia 140 markkaa kutakin oppilasta kohti. Puheena olevan alueen *kansakoulusta* olisi siis vuosikustannuksia 16,800 markkaa. Huomatava on, että kansakoulutarkastaja M. Pesosen ilmoituksen mukaan osa mainituilla alueilla nykyään asuvista lapsista jo käyttää kaupungin kansakouluja.

Sairaanhoidosta, josta kaupungissa on laskettu olevan menoja 7 markkaa kutakin asukasta kohti, olisi, edellyttäen 600 hengen väkilukua, menoja 4,200 markkaa, ja *vaivahoidosta*, lukien keskimäärin 5 markkaa kutakin asukasta kohti, 3,000 markkaa.

Tähän tulevat lisäksi menot *poliisi-* ja *palolaitoksen* voimassapidosta. Kaupungin nykyiset näistä laitoksista olevat kustannukset kuitenkin tuskin mainittavasti kokoaisivat kaupunkiin yhdistämisen johdosta, syystä että poliisivartio jo nykyään on sijoitettuna Läntiselle Viertotielle ja kaupungin palokuntaakin jo nykyään käytetään tarpeen vaatiessa.

Edellyttäen kaupungin suhtautuvan puheena olevaa huvilayhdyskuntaan sen tultua kaupunkiin yhdistetyksi sillä tavoin kuin edellä on mainittu ja arvioiden kansakoulusta, terveydenhoidosta y. m. olevat menot edellä oletetun väkiluvun pohjalla saa seuraavan laskelman, joka kohdistuu ainoastaan Brunakärren alueeseen ja, lukuun ottamatta vesijohtoa, jonka rakennuskustannusten huojustumista ei ole edellä mainituista syistä odotettavana, perustuu vuonna 1913 toimitettuihin arvioimisiin, koska tarveaineiden, työpalkkain y. m. nykyiset tavottomat hinnat eivät antaisi oikeaa kuvaa kustannuksista siihen aikaan, jolloin tasoitus- y. m. työt tulevat teetettäväksi. Viimeksi mainitun työn kustannukset on laskettu edellyttäen että maanomistajan kanssa ei voida aikaansaada sopimusta teitä varten tarpeellisesta maasta, vaan että se on pakkolunastettava. Hinta on laskettu 8 markaksi neliömetriltä.

Brunakärren tiluslohko.

Menoja kerta kaikkiaan.

Alueelta lähtevä pääviemäri	Smk	55,500: —
Kaduntasoitukseen tarvittavan maan (30 % pinta-alasta) 10,400 m ² :n pak- kolunastushinta à 8: —	„	83,200: —

Tasoituskustannukset.....	Smk 51,500:—
Vesijohto	„ 82,000:—
	<u>Smk 272,200:—</u>

Tähän tulevat lisäksi kustannukset likaveden puhdistusaseman rakennuttamisesta, jotka kustannukset eivät kuitenkaan nykyään ole laskettavissa.

Vuotuiset menot.

Kansakoulu.....	Smk 16,800:—
Vaivaishoito	„ 3,000:—
Terveyden- ja sairaanhoito	„ 4,200:—
	<u>Smk 24,000:—</u>

Kaupungin *tulot* kunnallisverosta on laskettu siten, että maanomistajan nykyisiä vuokratuloja, noin 6,300 markkaa, on Brunakärren alueen osalta korotettu 50 %:lla eli 2,200 markalla, mikä summa vastaa vuokratuloja nykyään vuokraamatta olevasta tiluslohkon osasta, joten hänen tulonsa olisivat kaikkiaan 8,500 markkaa, vastaten 21 veroäyriä. Kunkin vuokrakiinteistön osalle on pantu 4 veroäyriä, joten niitä 40 vuokrahuvilan osalta olisi kaikkiaan 160. Verotettavia asukkaita voi tiluksella laskea asuvan 100, joille kullekin pantaisiin 3 veroäyriä (maksavat kahdesta). Tulolaskelma olisi siis seuraava:

Vuotuiset tulot.

Kunnallisveroa:

Maanomistajan veroäyrit	21 veroäyriä
Vuokrakiinteistöjen veroäyrit	160 „
Asukkaiden veroäyrit.....	<u>200 „</u>
	381 veroäyriä
	à 20 markkaa = Smk 7,620:—

Tuloja on niinkään vedenkulutusmaksuista, joiden vuotuinen määrä ei ole nykyään laskettavissa.

Siinä tapauksessa että Nyåkerin lohkoa käytetään samalla tavalla kuin Brunakärriäkin, käy vastaavat laskelmat sen tuloista ja menoista toimittaminen huomioon ottaen, että sen pinta-ala on likimain puolet Brunakärren pinta-alasta (1.73 hehtaaria 3.47 hehtaaria vastaan).

Jotta saataisiin selville, minkälainen taloudellinen tulos olisi, siinä tapauksessa että tiluslohkot yhdistettäisiin kaupunkiin oston yhteydessä, on laadittu seuraava laskelma, joka perustuu näiden alueiden omistajain elokuussa 1914 vaatimaan hintaan, 190,000 markkaan. Tässäkin tapauksessa käsittää laskelma ainoastaan Brunakärren alueen, jonka hinta on laskettu suhteellisesti pinta-alaan ja siis olisi 127,000 markkaa.

Menoja kerta kaikkiaan.

Tiluslohkon ostohinta	Smk 127,000: —
Kanavoiminen:	
lohkosta lähtevä pääviemäri..	Smk 55,500: —
lohkon viemäriverkko.....	„ 15,500: —
	„ 71,000: —
Tasoituskustannukset.....	„ 51,500: —
Vesijohto	„ 82,000: —
	<u>Smk 331,500: —</u>

Vuotuiset menot.

Kauppahinnan korko 5 %:n mukaan	Smk 6,350: —
Kansakoulu	„ 16,800: —
Vaivaishoito	„ 3,000: —
Terveyden- ja sairaanhoito.....	„ 4,200: —
	<u>Smk 30,350: —</u>

Tulot kävisi tämän vaihtopuolen mukaan laskeminen seuraavasti: Brunakärren pinta-alasta, 3,47 hehtaarista, käytetään teiksi noin 30 %, joten jää tontti-alaksi noin 24,300 m². Lukien hinnaksi 8 markkaa neliömetriltä, mikä hinta viime aikoina on pantu Vallilan asuntotonteille, olisi käytettävän tonttialan kokonaisarvo noin 194,000 markkaa. Edellyttäen tontit annettavan vuokralle ja vuosivuokraksi laskettavan 5 % maa-arvosta, saataisiin seuraava tulolaskelma:

Vuotuiset tulot.

Tontinvuokria	Smk 9,700: —
Kunnallisveroa niinkuin edellä, paitsi maanomistajan veroäyriä, 160 + 200 veroäyriä à 20: —	„ 7,200: —
	<u>Smk 16,900: —</u>

Tässäkin tapauksessa tulevat lisää vedenkulutusmaksut.

Niinkuin edellä mainittiin, päätyvät Brunakärren huvilapalstan nykyiset vuokrasopimukset vasta 1930—50-luvulla joten vuokrain uudestijärjestelyä ei käy sitä ennen toimeenpaneminen.

Harkittaessa kysymystä, vaativatko kaupungin edut puheena olevia tiluslohkoja kaupunkiin yhdistämään, on huomiota pantava sekä järjestys- ja terveydenhoidollisiin näkökohtiin että alueen eheyttämiseenkin.

Mitä ensinmainittuihin seikkoihin tulee, on huomattava että, niinkuin Kunnanvaltuutetutkin kirjoituksessaan lausuvat, olot mainituilla alueilla ovat kehittyneet suuntaan, jota ei käy katsominen terveeksi. Näin on erittäinkin rakennustoiminnan laita. Veden johtaminenkin Brunakärren alueelta on aiheuttanut valituksia. Lohkon halki kulkee nimittäin avonainen oja, johon tulee hylkyvettä eräiltä huvilatiluksilta ja joka sentähden on alttiina likaantumiselle. Tämä oja kulkee sitten edelleen kaupungin maan halki Pikku-Huopalahteen. Eräillä palstoilla toimitettu karjanhoito (sikoja) on niinkään aikaansaanut haittoja.

Terveydenhoitolautakunta, jonka lausunnon Kamari on hankkinut (Liite), on vastamainittuihin seikkoihin viitaten lausunut että, jos kaupunki vastedes luovuttaa puheena olevia lohkoja ympäröiviä maitaan asuttaviksi, on varsin luultavaa, että jonkinlaisia terveydellisiä haittoja koituu siitä, että kaupungilla ei ole valtaa käydä järjestämään lohkojen terveydenhoito-oloja. Lohkojen yhdistäminen kaupunkiin olisi sentähden terveydelliseltä kannalta sangen suotava, minkätähden Lautakunta on kannattanut Helsingin Kunnanvaltuutettujen tekemää ehdotusta.

Tässä yhteydessä on huomautettava, että asutus kaupungin omilla rajakaisilla alueilla ei ole vielä tullut lähelle tiluslohkoja, sillä lähimmät kaupungin alueet, joissa on taajanlaista asutusta (Bölen esikaupunki ja Greijuksen huvila-alue), sijaitsevat noin $\frac{3}{4}$ kilometrin päässä lohkoista. Tilkan sairaala-alueelle sitä vastoin on matkaa ainoastaan noin 400 metriä.

Kaupungin alueen eheyttämisen kannalta tosin on myönnettävä, että semmoisten kuin tässä puheena olevain erillisten alueiden sijaitsemisesta kaupungin maan piirissä voi kaupungille koitua moniaisia haittoja sen omain rajakkaisten maiden järjestämisessä. Niinpä voi esimerkiksi vastamainittujen alueiden yhdenmukaista kaupunginasemakaavaa laadittaessa käydä tarpeelliseksi teettää liikenneväyliä usein mainittujen lohkojen halki, mutta maanomistaja voi asettua siinä kohden vastustavalle kannalle.

Asiaa käsiteltäessä on lisäksi huomautettu että kaupunki, vaikka se kalliiden kustannusten johdosta vastustaisikin Kunnanvaltuutettujen ehdotusta, joten kaupunkiin yhdistämistä ei toimeenpantaisi, ei varmasti kuitenkaan voisi kokonaan päästä suorittamasta mainituille lohkoille syntyneen

yhdyskunnan aiheuttamia kustannuksia. Jos nimittäin mainittu yhdyskunta järjestetään taajaväkiseksi yhdyskunnaksi ja kesäkuun 15 päivänä 1898 asiasta annettua asetusta sovelletaan, voidaan Helsingin kaupunki velvoittaa suorittamaan eräitä kustannuksia yhdyskunnan puolesta. Mainitun asetuksen 8 §:ssä säädetään:

„Jos yhdyskunnassa eräitä kunnallisia oloja, kuten yleisen järjestyksen, vaivais- ja terveydenhoidon y. m. ylläpitämistä, ei saada tyydyttävästi järjestetyksi siitä syystä, että voimassa olevat asetukset kunnallishallinnosta tahi muut sitä koskevat säännökset eivät myönnä oikeuksien ja velvollisuuksien kohtuullista ja oikeudenmukaista jakamista sen kunnan, jossa yhdyskunta on, ja naapurikunnan kesken, josta yhdyskunta yhdessä tai toisessa suhteessa on elämänolojensa puolesta riippuvainen, niin olkoot nämä kunnat oikeutetut, mutta, jos jompikumpi kunta tahi kuvernööri vaatii tahi Senaatti määrää, velvollisetkin sopimaan ja, kumpikin paikkakunnallaan, päättämään, mitenkä mainitut oikeudet ja velvollisuudet ovat niiden kuntain kesken sopivalla tavalla jaettavat. Jos kunnat ovat sellaisesta jaosta yksimielisiä — — —. Jollei kuntain puheenalaisista oikeuksista ja velvollisuuksista saada sopimusta aikaan, tulee kuvernöörin lähettää niiden tekemät päätökset oman lausuntonsa ohessa Senaattiin asian lopullista järjestämistä ja ratkaisua varten.“ Tähän säännökseen katsoen on lausuttu se käsitys, että kaupungilla on, vaikkei alueita kaupunkiin yhdistetäkään, odotettavana puheena olevasta yhdyskunnasta sangen tuntuvia menoja, vieläpä saamatta niihin nähden minkäänlaista määräysvaltaa.

Lisäksi on huomautettu, että kaupungin ei tulisi asettua vierovalle kannalle esillä olevan ehdotuksen suhteen, syystä että olisi tärkeää saada ennakkopäätöksiä kaupunkiin yhdistämistä koskevista kysymyksistä, koska tuollaisia kysymyksiä maamme kaupunkien laajenemisen johdosta arvatenkin yhä useammin tulee päiväjärjestykseen.

Helsingin Kunnanvaltuutettujen ehdotusta Brunakärren ja Nyåkerin yhdistämisestä kaupunkiin Rahatoimikamarissa käsiteltäessä ovat mielipiteet käyneet eri suuntiin.

Varapuheenjohtaja, herra *Listo*, on mielipiteenään lausunut, että kaupungin etujen ei nykyään voi katsoa vaativan puheena olevain tiluslohkojen yhdistämistä kaupunkiin. Kunnanvaltuutettujen esityksen epäämisen puolesta puhuu niiden runsaiden kustannusten lisäksi, joita mainitusta yhdistämisestä koituisi kaupungille, sekin seikka että, vaikka yhdistämistä vastoin maanomistajan nimenomaista vastustusta kävisikin katsominen laillisesti mahdolliseksi, ei tuollainen toimenpide, joka ei käy yhteen tähänastisen hallinto-oikeudellisen

käytännön kanssa, näytä varsin miellyttävältä. Sen ohessa tuottaisi vastoin maanomistajan tahtoa toimeenpantu yhdistäminen luultavasti alituisia ja pulmallisia selkkauksia kaupungin ja maanomistajan välistä oikeussuhdetta koskevissa kysymyksissä, ja niistä viimeksi mainittu tavallisesti saisi hyväksyen taloudellisen edun ja kaupunki saisi suorittaa kulut. Siitä ennakkopäätöksestä, mikä saataisiin sen johdosta että esillä oleva asia ehkä ratkaisuun myönteiseen suuntaan, koituisi siis kaupungille ainoastaan kielteistä hyötyä. Sen sijaan on varsin luultavaa, että Helsingin Kunnanvaltuutetut katsovat velvollisuutensa vaativan ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin mainittujen alueiden asutuksen estämiseksi tuottamasta haittaa ei ainoastaan näiden alueiden, vaan niiden ympäristönkin asukkaille. Näillä perusteilla olisi Rahatoimikamarin herra Liston mielestä lausuttava käsityksensä, että puheena olevain tiluslohkojen yhdistäminen kaupunkiin ei nykyoloissa näy olevan kaupungin edun mukaista.

Tähän lausuntoon on jäsen, herra *Lindberg* yhtynyt.

Kamarin enemmistö sitä vastoin on, yhtyen kaupungin terveydellisten y. m. etujen kannalta edellä esitettyihin näkökohtiin, katsonut kaupungin edun vaativan sille hankkimaan vallan järjestää olot mainituilla tiluksilla.

Mitä sitten tulee kysymykseen, olisiko tilusten yhdistäminen kaupunkiin toimitettava omistusoikeuden hankinnan kera tai ilman sitä, on jäsen, herra *Heimbürger* puolestaan ollut sitä mieltä, että mainittujen tilusten yhdistäminen kaupunkiin ei kävisi taloudellisesti niin rasittavaksi kuin edellä on laskettu. Näin ollen ja kun kaupungin edut esillä olevassa tapauksessa voisivat tulla asianmukaisesti tyydytetyiksi, siinäkin tapauksessa että tilukset ainoastaan yhdistettäisiin kaupunkiin, olisi herra Heimbürgerin mielestä kaupunginhallinnon annettavassa lausunnossaan kannatettava Kunnanvaltuutettujen esitystä.

Tähän lausuntoon on allekirjoittanut *puheenjohtaja* yhtynyt huomauttaen samalla, että kaupunki jo nykyään suorittaa osan niistä kustannuksista, joita sille koituisi kansakoulun, terveyden- ja sairaanhoidon y. m. voimassapitämisestä.

Kamarin enemmistö, johon herrat Listo ja Lindberg tässä kohden yhtyivät, ei ole katsonut tilusten kaupunkiin yhdistämisen tarjoovan kaupungille riittäviä takeita siitä, että se voisi tarpeen vaatiessa käydä järjestämään tilusten oloja, näin varsinkin jos talonomistaja tai vuokraoikeuden haltijat vastustavat tarpeellisiksi havaittuja toimenpiteitä. Ainoan varman takeen tässä kohden tarjoisi tilusten omistusoikeus.

Äänestyksen annettua tämän tuloksen pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet Helsingin Kunnanvaltuutettujen esillä olevan esityksen johdosta läänin Kuvernöörille annettavassa lausunnossa käsityksensä ilmoitaisivat

että Helsinginpitäjän Pikku-Huopalahden kylän Korpaksen verotaloon kuuluvain Brunakärr ja Nyäker nimisten tiluslohkojen yhdistäminen Helsingin kaupunkiin ei näy tarjoavan riittäviä takeita siitä, että kaupungin edut tulisivat huomioon otetuiksi tiluslohkojen oloja järjestettäessä.

Kun kaupungin edut Kamarin enemmistön mielestä vaativat saattamaan puheena olevat tilukset kaupungin omiksi, on Kamari ryhtynyt uudestaan keskusteluihin Korpaksen talon omistajain kanssa, jotka Kamarin tiedusteltua tiluslohkojen hintaa ovat ilmoittaneet että, kun aikaisemmin elokuussa 1914 ilmoitettu hinta 190,000 markkaa ei ollut Rahatoimikamarin mieleinen, ei nykyään ole näyttänyt olevan syytä ilmoittaa uutta hintaa. Jos hintaa kuitenkin halutaan tietää, on se nyttemmin melko paljon entistä suurempi eli lähes 300,000 markkaa. Näin ollen ja kun Kamari on pitänyt viimeksi mainittua summaa kohtuuttoman suurena, ei Kamari puolestaan ole nähnyt olevan käytettävänä muuta keinoa kaupungin etujen varten ottamiseksi mainittujen tiluslohkojen vastaisessa järjestämisessä kuin että ne pakkolunastusta käyttämällä hankitaan kaupungin omiksi. Siihen viitaten mitä edellä on lausuttu sen seikan tärkeydestä että kaupunki saa määräysvallan näiden tilusten ja niiden olojen järjestämisessä, pyytää Kamari sentähden kunnioittaen esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet lisätyn luvuin päättäisivät

Hallitukselle tehdä anomuksen että Helsingin pitäjän Pikku-Huopalahden kylän Korpaksen verotaloon kuuluvat Brunakärr ja Nyäker nimiset tiluslohkot saisi pakkolunastusta käyttämällä hankkia Helsingin kaupungin omiksi.

Lähetekirjat, liite sekä Brunakärrin tiluslohkon jaotuskaavan ynnä viemäri- ja vesijohtoverkon suunnitelmat pannaan tämän ohen.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

Liite.

HELSINGIN
Terveydenhoitolautakunta

*Heinäk. 15 p:nä 1914.**Helsingin Rahatoimikamarille.*

N:o 274.

Sen johdosta että oli tehty ehdotus Helsingin pitäjän Pikku-Huopalahden kylän Korpaksen verotaloon N:o 1 kuuluvain Brunakärr ja Nyåker nimisten tiluslohkojen yhdistämisestä Helsingin kaupunkiin, on Rahatoimikamari lähetteessä viime helmikuun 5 päivältä kehottanut Terveydenhoitolautakuntaa Kamarille antamaan lausunnon, onko mainituilla tiluksilla vallitsevain asumusolojen, siinäkin tapauksessa että ne vastedes pysyisivät sinällään, katsottava tuottavan terveydellistä vaaraa niiden vierelle syntyville kaupunginosille.

Toimitettuaan mainituilla alueilla katselmuksen on ensimmäinen kaupunginlääkäri, professori Sueksdorff, ilmoittanut, että Brunakärrin alue on palstoitettu varsin monilukuisiksi huvilatiluksiksi, joista eräät ovat verraten isoja ja harvaan rakennettuja, useimmat kuitenkin varsin pieniä ja erittäin taajaan rakennettuja. Ainoastaan vähäinen osa aluetta on toistaiseksi rakentamatta. Alueen halki kulkee oja, johon laskee hylkyvettä eräiltä huvilatiluksilta ja joka sentähden on alttiina likaantumiselle. Tämä oja jatkuu sitten kaupungin maan halki. Eräillä huvilatiluksilla pidetään karjaa, mikä seikka on omansa aikaansaamaan likaantumista. Alueella on isonlainen sikala, joka on tuon tuostakin aiheuttanut valituksia.

Nyåkerin alue on palstoitettu ainoastaan 4—5 rakennetuksi huvilatontiksi, joista muutamat ovat taajaan rakennettuja.

Sekä Brunakärriä että Nyåkeria ympäröi kaupungin omistama maa. Jos kaupunki sikäläisiltä alueiltaan luovuttaa tontteja rakennettaviksi, on varsin luultavaa, että näiden tonttien omistajille koituu jonkinlaisia terveydellisiä vaaroja sen johdosta että kaupungilla ei ole valtaa käydä järjestämään Brunakärrin ja Nyåkerin terveydellisiä oloja, ellei näitä alueita yhdistetä kaupunkiin. Niiden yhdistäminen kaupunkiin olisi sentähden terveydelliseltä kannalta erittäin suotava, minkätähden Lautakunta puolestaan pyytää kannattaa tämän suuntaista ehdotusta.

Lähetekirjat palautuvat.

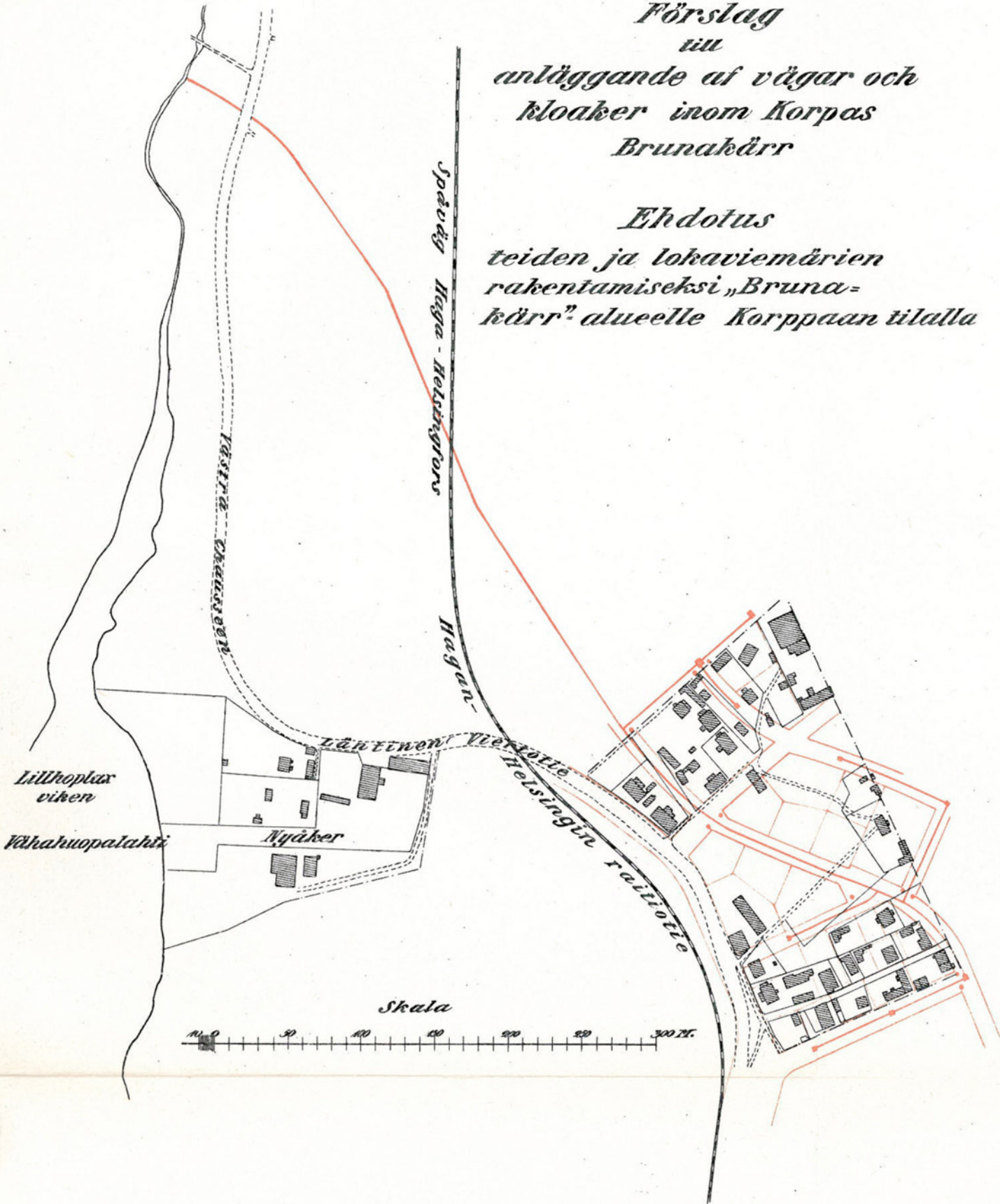
Terveydenhoitolautakunnan puolesta:

O. von Hellens.

R. Vuorio.

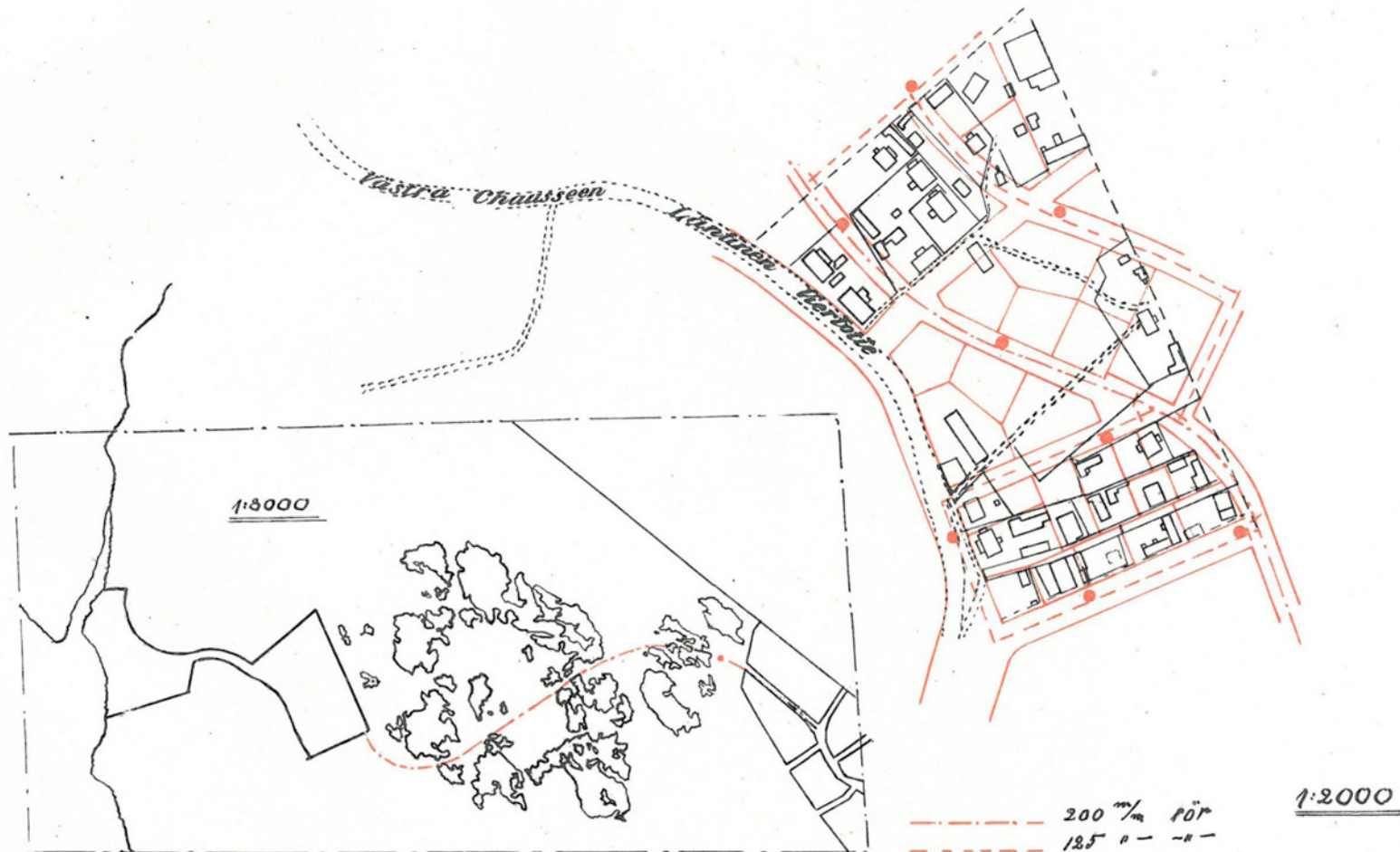
*Förslag
till
anläggande af vägar och
kloaker inom Korpas
Brunakärr*

*Ehdotus
teiden ja lokaviemärien
rakentamiseksi „Bruna-
kärr” alueelle Korppaan tilalla*

Förslag
till vattenledning till och inom
Korpas Brunakärr.

Ehdotus
vesijohtoja varten Korppakseen
ja sen alueelle

Valiokunnan mietintö mallasjuomain vähittäiskaupan järjestämisestä kesäkuun 1 päivän 1917 ja kesäkuun 1 päivän 1919 välisenä myyntikautena.

Huhtikuun 2 päivänä 1883 mallasjuomain myymisestä ja anniskelemisestä annetun asetuksen 2 §:n mukaan, semmoisena kuin tämä § on tammi-kuun 24 päivänä 1902 annetussa asetuksessa, tulee maistraatin lokakuun kuluessa joka toinen vuosi hankkia kaupunginvaltuutusmiesten lausunto, kuinka monet oikeudet juomatehtaan ulkopuolella noudettavaksi myydä mallasjuomia on lähinnä seuraaviksi kahdeksi myyntivuodeksi, jotka luetaan kesäkuun 1 päivästä alkaen, annettava, sekä missä kaupungin seuduissa sellaisia myyntipaikkoja ei saa olla. Jos maistraatti on asiasta yhtä mieltä kaupunginvaltuutusmiesten kanssa, jää asia sen varaan. Muussa tapauksessa jättää maistraatti asian kuvernöörille, jonka ratkaistava se on; myyntipaikkojen lukua ei kuitenkaan saa määrätä suuremmaksi kuin mitä kaupunginvaltuutusmiehet ovat katsoneet sopivaksi. Näitä myyntioikeuksia määrättäessä on kaupungissa olevan juomatehtaan omistajalle varattava erityinen oikeus saada muussa paikkassa kaupunkia kuin tehtaasta noudettavaksi myydä valmistamiansa mallasjuomia.

Mainitun määräyksen johdosta ja kun se kahden vuoden aika, joksi Maistraatti on tätä ennen myöntänyt oikeudet panimon ulkopuolella myydä mallasjuomia noudettavaksi, päättyy kesäkuun 1 päivänä 1917, on Maistraatti viime lokakuun 5:ntenä päivätyssä, seuraavan marraskuun 27 päivänä saapuneessa kirjelmässä pyytänyt Kaupunginvaltuustoa antamaan Maistraatille lausunnon, kuinka monta sellaista oikeutta olisi ensintuleviksi kahdeksi vuodeksi myönnettävä sekä missä osissa kaupunkia sellaisia myyntipaikkoja ei saisi olla. Samalla on Maistraatti lähettänyt poliisimestarin antaman lausunnon, jossa ehdotetaan, että niin myyntipaikkojen luku kuin myyntialuekin pysytettäisiin enallaan.

Kaupunginvaltuuston päätöksellä, johon Maistraatti on yhtynyt, on mallasjuomain vähittäismyynnistä ajanjaksona 1/6 1915—1/6 1917 määrätty; että tuollaisten vähittäismyyntioikeuksien luku on oleva enintään kaksikymmentä, panimoille lain mukaan kuuluvat myyntioikeudet niihin luettuina;

että vähittäismyyntipaikkoja saa olla ainoastaan sillä alueella, jota rajoittaa pitkin Marian-, Rauhan-, Unionin-, Hallitus-, Mikon-, Kaivo-, Simon-, Kansakoulu-, Fredrikin-, Ison Robertin-, Pikku Robertin-, Kasarmin-, Etelä-Esplanaati- ja Unioninkatua sekä Aleksanterinkatua Mariankadulle kulkeva murtoviiva siten, että myyntipaikkoja saa olla rajaviivana olevain katujen kumpaisellakin puolella; sekä

että vähittäismyyntiä siten luvallisella alueella ei kuitenkaan saa harjoittaa koulun ja kirkon välittömässä läheisyydessä, ei myöskään Senaattorin varrella.

Tässä yhteydessä on Kaupunginvaltuusto toivomuksena lausunut, että kaikki puheenalaista laatua olevat vähittäismyyntioikeudet, lukuun ottamatta panimoille lain mukaan kuuluvia myyntioikeuksia, etusijassa luovutettaisiin Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle, joka oli Kaupunginvaltuustolle ilmoittanut suostuvansa mainittua vähittäismyyntiliikettä harjoittamaan. Tämä toivomus onkin otettu huomioon.

Ennenkuin valiokunta ryhtyi esillä olevaa asiaa käsittelemään, hankki se Helsingin Anniskeluosakeyhtiön lausunnon asiasta, ja on mainitun yhtiön johtokunta ilmoittanut että, kun mallasjuomain vähittäismyynti on ollut kulu-
van myyntikauden aikana kiellettyä, ei yhtiöllä ole ollut tilaisuutta tänä aikana saada lisäkokemusta nykyään voimassa olevain määräysten vaikutuksesta, minkätähden yhtiö ainoastaan on toistanut, mitä se lausui mallasjuomain myynnin järjestämisestä myyntikaudeksi 1915—1917, nimittäin:

että yhtiö mallasjuomain vähittäismyyntioikeuksien lukuun nähden ensi myyntikautena on havainnut nykyiset 20 oikeutta riittävän tarpeeseen ja että tämän lukumäärän vähentäminen voisi joinakin päivinä aikaansaada liian runsasta liikettä siitä johtuvine jononmuodostuksineen jäljellä olevain myymäläin edustalla, jommoista olisi mikäli mahdollista vältettävä; sekä

että yhtiö siihen kysymykseen nähden, missä osissa kaupunkia vähittäismyyntipaikkoja ei tulisi olla, on, edellyttäen mallasjuomamyymälät sijoitettavan mahdollisimman tasaisesti näiden juomain kauppaa varten varatulle alueelle, ollut sitä mieltä, että tämä alue olisi pysytettävä nykyisellään, erittäinkin kun sitä on kesäkuun 1 päivästä 1915 lähtien tuntuvasti supistettu.

Samalla on yhtiö ilmoittanut suostuvansa ensi myyntikautena hoitamaan mallasjuomain vähittäismyyntiä sillä edellytyksellä, että yhtiö saa siihen kaikki oikeudet, lukuun ottamatta tšekäläisille panimoille asiasta voimassa olevan asetukseen mukaan kuuluvia oikeuksia.

Asiaa käsitellessään ei valiokunta ole pitänyt tarpeellisena poikkeamista niistä määräyksistä, joita kaupunginviranomaiset ovat antaneet mallasjuomakaupan järjestämisestä kaupungissa kuluvaaksi myyntikaudeksi ja pyytää sentähden esittää, että Kaupunginvaltuusto väkevään mallasjuomain vähittäismyyntiin nähden myyntikautena $\frac{1}{6}$ 1917— $\frac{1}{6}$ 1919 päättäisi:

että tuollaisten vähittäismyyntioikeuksien luku on oleva enintään kaksikymmentä, panimoille lain mukaan kuuluvat myyntioikeudet niihin luettuina;

että vähittäismyyntipaikkoja saa olla ainoastaan sillä alueella, jota rajoittaa pitkin Marian-, Rauhan-, Unionin-, Hallitus-, Mikon-, Kaivo-, Simon-, Kansakoulu-, Fredrikin-, Ison Robertin-, Pikku Robertin-, Kasarmin-, Etelä-Esplanaati- ja Unioninkatua sekä Aleksanterinkatua Mariankadulle kulkeva murtoviiva siten, että myyntipaikkoja saa olla rajaviivana olevain katujen kumpaisellakin puolella; sekä

että vähittäismyyntiä siten luvallisella alueella ei kuitenkaan saa harjoittaa koulun ja kirkon välittömässä läheisyydessä, ei myöskään Senaatintorin varrella.

Samalla lausunee Kaupunkinvaltuusto toivomuksenaan:

että kaikki puheenalaista laatua olevat vähittäismyyntioikeudet, lukuun ottamatta panimoille lain mukaan kuuluvia myyntioikeuksia, etusijassa luovutettaisiin Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle, joka on Kaupunginvaltuustolle ilmoittanut suostuvansa mainittua vähittäismyyntiliikettä harjoittamaan.

Helsingissä, joulukuun 7 päivänä 1916.

August Lundqvist.

A. M. Lassenius.
Santeri Ivalo.

Gösta Salingre.
Antti Tulenheimo.

A. V. Lindberg.

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjapain.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1916.

*Esitys Lohjan pitäjän Outamon ja Varolan
maatilain hankkimisesta Helsingin kaupungille.*

HELSIGIN

RAHATOIMIKAMARI*Jouluk. 7 p:nä 1916.**Helsingin Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 992.

Valmisteluvaliokunnan lähetepäätöksellä viime marraskuun 16 päivältä on Rahatoimikamarin käsketty antaa lausunto Kasvatuslautakunnan Kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen johdosta, että Helsingin kaupungille ostettaisiin osa Lohjan pitäjässä sijaitsevaa Outamon yksinäistaloa kaupungille kuuluvan, mainitusta maatilasta erilleen murretun Toivoniemen tilan laajentamiseksi. Tämän johdosta pyytää Rahatoimikamari lausua seuraavaa:

Niinkuin tämän oheisesta Kasvatuslautakunnan kirjelmästä käy selville, johtuu esillä oleva esitys lähinnä siitä, että Lautakunta on saanut tietää Lohjan pitäjän Outamon y. m. maatilain nykyisen omistajan, kauppias G. A. Lackmanin, joka on Helsingin kaupungin Halkokonttorin kanssa tehnyt sopimuksen halkometsän kaadosta mainitulla ja hänen niinikään omistamalaan saman pitäjän Varolan tilalla, aikovan metsänkaadon päätyttyä lohkoa tilat ja myydä siten syntyneet tilukset, minkä johdosta on syytä peljätä taajempaa asutusta syntyvän Toivoniemen tilalla sijaitsevan, suomea puhuvain tyttöjen kasvatuslaitoksen välittömään läheisyyteen, mainittu tila kun käsittää Outamon talontontin ynnä sitä ympäröivän, kaikkiaan noin 10 hehtaarin laajuisen alueen. Tuollainen asutus voisi, niinkuin muista laitoksista saatu kokemus on osottanut, tuottaa laitoksen toiminnalle suurta haittaa, vieläpä saattaa sen mahdottomaksikin. Toivoniemen tiluslohkoa vuonna 1914 ostettaessa ei pidetty tarpeellisena laajempaa maa-aluetta, koska ei ollut aihetta luulla, että Outamon maatilain silloinen omistaja, konsuli H. van Gilse van der Pals, lohkotuttaisi sen. Arvata ei myöskään voitu, että maatala kokonaisuudessaan niin pian siirtyisi uuden omistajan haltuun.

Ehdotetusta maanostosta olisi, paitsi että siten saataisiin kasvatuslaitokselle tarpeellinen suoja-alue, suoranaisiakin etuja, koska kaupungille tarjoutuisi tilaisuus tänne muuttaa se ruotsia puhuvain tyttöjen kasvatuslaitos

joka nykyään on sijoitettuna vuokrahuoneistoon Finbyn kappelin Sjötorpin tilalla. Tämän johdosta tosin kävisi tarpeelliseksi rakennuttaa uusi laitosrakennus tarkoitukseen sopivalle paikalle ostettavaksi ehdotetulla lohkotilalla, missä jo on asuinrakennus ulkokuoneineen, mutta sitä vastoin kävisi uuden laitoksen taloudellisen toiminnan, niinkuin karjatalouden ja maanviljelyksen, sikäli kuin näitä tuollaisissa laitoksissa harjoitetaan, osittain keskittäminen Toivoniemen tilalla jo nykyään oleviin rakennuksiin.

Ehdotettua maanhankintaa puoltavana seikkana mainitsee Lautakunta lisäksi, että Toivoniemen tila siten saisi mullanottopaikan, jommoista nykyään puuttuu, mutta joka tarvittaisiin tilan puutarhanhoitoa varten. — Ehdotetun maanoston kautta saisivat sekä Toivoniemen nykyinen ja vastainen laitos että Lohjan pitäjän Karstun kylässä ja Nummen pitäjän Tavolan kylässä sijaitsevat poikain kasvatuslaitokset, joista edellinen sijaitsee noin 3 ja jälkimäinen noin 7 kilometrin päässä Toivoniemeltä talvitietä, halkotarpeensa tyydytetyiksi ostettavalla maalla olevasta metsästä. Nämä laitokset tarvitsevat halkoja kaikkiaan arviolta 170 syltä vuodessa.

Kun Lautakunnan ja kauppias Lackmanin väliset keskustelut asiasta ovat antaneet tulokseksi, että herra Lackman on tarjoutunut kaupungille myymään joko koko puheena olevan tilaryhmän eli Outamon ja Varolan talot, yhteensä 590.60 hehtaaria, 600,000 markan hinnasta tai osan Outamon taloa kolmen eri vaihtopuolisen ehdotuksen mukaan. Kaikki nämä vaihtopuoliset tarjoukset käsittävät kasvavan halko- ja tukkimetsänkin. Outamon ja Varolan talojen viljellyn ja viljelyskelpoisen maan sekä metsämaan pinta-alaa ynnä sikäläisiin rakennuksiin nähden viitataan tämän oheiseen arviotauluun. Outamon maatilaa eri osain vaihtopuolisten myyntitarjousten mukaan kuuluisi kauppaan: I tarjouksen mukaan 56.04, II tarjouksen mukaan 149.10 sekä III tarjouksen mukaan 201.90 hehtaaria, ja eri tarjoukset käyvät selvemmin näkyviin tämän oheisista tauluista karttoineen. Edellä mainitut pinta-alat voivat kuitenkin hiukan muuttua, syystä että eri ehdotusten käsitämät alat on mitattu ainoastaan kartalta, joten numerotietoja ei käy pitäminen lopullisina. Hinta olisi: I tapauksessa Smk 49,313: 48, mihin tulee lisäksi 3,000 markan korvaus lohkoissa olevasta isonlaisesta heinäladosta, joten loppusumma on Smk 52,313: 84; II tapauksessa Smk 137,750: 59 ynnä 5,000 markan korvaus lohkoissa olevasta isonlaisesta heinäsuojasta sekä 6,000 markkaa muonamiehen asunnosta ulkokuoneineen, eli kaikkiaan Smk 148,750: 59; III tapauksessa Smk 195,211: 28 ynnä viimeksi mainitut lisäkorvaukset eli yhteensä Smk 206,211: 28. Sittemmin on herra Lackman muuttanut III tarjouksen hintaa, niinkuin tuonnempana mainitaan. Näihin hintailmoituksiin nähden on huomautettava, että ne samoin kuin edellä mainitut pinta-alatkin voivat hiukan muuttua, koska viljellyn maan sekä niitty- ja metsämaan pinta-alaa koskevat tiedot eivät ole lopullisia. Eri maanlaatuja

hehtaarihinta sitä vastoin on lopullinen. Tarjoukseen III on myyjä liittänyt sen ehdon, että Varolan omistajalla on oikeus teettää vesijohto lähteväksi kaupungille tarjotun Outamon osan ja tilan muun osan välirajalla sijaitsevasta koskesta sekä niinikään oikeus mullan ottoon III tarjouksessa tarkoitettussa lohossa sijaitsevasta suosta.

Edellä mainituista vaihtopuolisista tarjouksista on Kasvatuslautakunta lähemmin esittämillään syillä puoltanut III tarjousta hyväksyttäväksi.

Niinkuin Lautakunnan kirjelmästä näkyy, on kaupungin Halkokonttori herra Lackmanin kanssa tehnyt sopimuksen halkometsän kaatamisesta Outamon ja Varolan tiloilta. Sopimuksen mukaan on Halkokonttorilla oikeus mainituilta tiloilta kaadattaa „kaikki lehtipuut, joiden läpimitta kannonleikkauksesta kuoren päältä mitaten on 4 tuumaa ja enemmän, sekä kaikki havupuut, jotka kannonleikkauksesta ovat läpimitaten 5 tuumaa ja enemmän, lukuun ottamatta niitä havupuita, jotka 18 jalan korkeudella maasta joka puolelta läpimitaten ovat 8 tuumaa ja enemmän (englannin mittaa)“. Tämän kaato-oikeuden korvaukseksi maksaa Halkokonttori 300,000 markkaa. Halkokonttorin ilmoituksen mukaan saadaan hakkuualueelta likimäärin 15,000 syltä halkoja.

Kasvatuslautakunnan taholta on huomautettu, että niin laaja halkometsän kaato kuin sopimuksessa edellytetään, ei ole suotava, siinä tapauksessa että kaupunki maata ostamalla laajentaa Toivoniemen tilaa. Jos sentähden Lautakunnan tekemä ehdotus hyväksytään, olisi hakkuusuunnitelmaa kaupungin ostamaan lohkon nähden muutettava sikäli, että halkometsää riittäisi edellä mainittujen kasvatuslaitosten tarpeisiin. Mutta siinäkin tapauksessa jäisi melko suuri määrä halkoja kaupungin muihin tarpeisiin.

Kasvatuslautakunnan annettua esityksensä asiasta on kauppias Lackman muuttanut III tarjoustaan sikäli, että tämän tiluslohkon ynnä siinä olevain rakenusten sekä kasvavan halko- ja tukkimetsän hinta olisi Smk 256,211: 28, edellyttäen lopullista summaa tarkistettavan ylempänä mainituista syistä. Sen sijaan vähenisi sen halkometsän hinta, minkä Halkokomitea kaadattaisi niissä Outamon ja Varolan osissa, joita kaupunki ei ostaisi, 50,000 markalla ja olisi siis kaikkiaan 150,000 markkaa. Tämän mukaisesti on herra Lackman muuttanut kirjallisen tarjouksensa (ks. Liite) 1) kohdan seuraavasti: „Kauppahintaan sisältyy edellä mainitun (Halkokonttorin ostaman) halkometsän hintaa 150,000 markkaa, johon summaan ostetulla alueella (III tarjous) kasvava

halkometsä on arvioitu ja joka osa luetaan pois halkometsän alkuperäisestä kauppahinnasta.“ Halkometsän hinta jakautuisi siten kahteen 150,000 markan suuruiseen erään, joista toinen sisältyisi kiinteistön kauppaan. Halkokomitean sikäläisen työnjohtajan toimittaman likimääräisen arvion mukaan on tiluslohkossa III halkometsää noin 6,000 sylvä ja talon jäljellä olevassa osassa noin 9,000 sylvä.

Käsitellessään esillä olevaa esiaa Kasvatuslautakunnan puheenjohtajan, lakitieteentohtori Axel Charpentierin läsnäollessa on Rahatoimikamari katsonut olevan periaatteessa puoltaminen ehdotusta toimenpiteisiin ryhtymisestä suojelusalueen aikaansaamiseksi Toivoniemen kasvatuslaitoksen ympärille. Pääoman, jota Toivoniemen tila nykyään edustaa, sittenkun laitoksessa tarpeelliset sisustustyöt on toimitettu, on Lautakunta ilmoittanut käyvän arvioiminen noin 70,000 markaksi. Jos nyt ympärillä olevain maiden palstoituksen johdosta laitoksen olemassaolo tällä paikalla joutuisi uhanalaiseksi, ei tilaa rahaksi muutettaessa saataisi läheskään tuota summaa, syystä että rakennukset on sovitettu erikoistarpeen mukaan, vaan menisi melko suuri osa siitä hukkaan. Kun sitä paitsi edellä mainittuun tarkoitukseen kävisi kytkeminen toisiakin, on Kamari puolestaan samoin kuin Kasvatuslautakuntakin ollut sitä mieltä, että puheena oleva maanhankinta olisi toimitettava niin laajasti, että I ja II tarjousta ei olisi otettava huomioon, joten siis olisi jäljellä ehdotus III tarjouksen mukaisen tiluslohkon tai koko maatilaryhmän ostosta. Tarjous III käsittää 201.90 hehtaarin pinta-alan, jonka hinta on Smk 256,211:28. Jos tästä summasta luetaan pois halkometsän arvo 150,000 markkaa, tukkimetsän arvo 42,920 markkaa sekä erikseen lunastettavain rakennusten hinta 11,000 markkaa, jää maan hinnaksi Smk 52,291:28 eli 259 markkaa hehtaarilta. Koko maatilaryhmään nähden taas saataisiin seuraava laskelma: kokonaispinta-ala on 590.60 hehtaaria ja hinta 600,000 markkaa. Jos tästä hinnasta luetaan pois halkometsän hinta 300,000 markkaa, jonka hinnan kaupunki jo on Halkokonttorinsa kautta sitoutunut maksamaan, sekä tukkimetsän osalta 80,000 markkaa, jää maan hinnaksi 120,000 markkaa eli 203 markkaa hehtaarilta.

Harkitessaan kumpaista näistä vaihtopuolisista ehdotuksista olisi puollettava on Rahatoimikamari havainnut ehdotuksen koko maatilaryhmän ostosta taloudellisesti edullisemmaksi.

Mutta Kamarin mielestä puoltavat muutkin näkökohdat koko maatilaryhmän ostoa. Lienee nimittäin pidettävä elinkysymyksenä kaupungille, että se ryhtyy toimiin halkotarpeensa tyydyttämiseksi, eikä ajatus että sitä varten olisi hankittava sopivia metsämaita enää liene aivan vieras kaupunginhallinnolle. Kun nyt metsäalue, joka kulkulaitosten puolesta sijaitsee jokseenkin

edullisesti (matkaa Kirkniemen asemalle Hangon-Hyvinkään radalla on talvis-aikaan noin 7 km) ja jonka maaperä on metsänkasvulle edullista, on tarjona hinnasta, jota nykyoloissa ei käy sanominen kalliiksi, on Kamari empimättä puoltanut molempain mainittujen tilojen ostoa.

Vertailun vuoksi rohkenee Kamari johtaa mieleen, että vuonna 1914, jolloin ostettiin se tiluskappale, josta Toivoniemen tila muodostettiin, 1,500 markan hintaa hehtaarilta ei pidetty kohtuuttomana (*Kvston pain. asiakirj. N:o 24 vuodelta 1914*). Tosin käsitti mainittu alue tasaluvuin 7 hehtaaria tonttipaikkaa ja viljelysmaata sekä 3 hehtaaria metsämaata, mutta toiselta puolen on otettava huomioon siitä lähtien tapahtunut maan hinnannousu.

Mitä sitten tulee kysymykseen maatilain ja varsinkin viljelysmaiden vastaisesta käyttämisestä, ei Kamari ole katsonut olevan tässä yhteydessä lähemmältä siihen kajoaminen, vaan pyytää ainoastaan huomauttaa, että jo nyt on ilmoittautunut halullinen ja täysivarainen ostaja niille osille, joita kaupunki ei tarvitse. Tarkoituksista joihin tilain osia voisi käyttää, on mainittu, paitsi toisen tyttöjen kasvatustaitoksen sijoittamista, kansakouluoppilaiden tai aikuisien naisten kesäsiirtolat sekä maanviljelyssiirtolat, etusijassa kasvatustaitokista päässeitä hoidokkeja varten. Missä määrin tuollaiset laitokset voisivat vaikuttaa häiritsevästi kasvatustaitosten toimintaan, siitä ei Kamari nyt tahdo lähemmin lausua mieltänsä. Huomautettakoon kuitenkin, että Kasvatustaitokunnan puheenjohtajan ilmoituksen mukaan mitään hankaluuksia ei ole koitunut siitä, että Karstuun sijoitettu poikain kasvatustaitos on verraten vähäisen matkan päässä Toivoniemestä.

Maanviljelyskalujen nykyisiin korkeisiin hintoihin nähden lienee, siinä tapauksessa että kaupunki nyt ostaa nämä maatilat, niiden viljelysmaat, sikäli kuin niitä ei käytetä kaupungin tarpeisiin, kuitenkin aluksi sopivin vuokrata halullisille henkilöille, joiden kanssa jo on ryhdytty alustaviin keskusteluihin, ja kysymys maatilain vastaisesta käyttämisestä voitaisiin ottaa lopullisesti ratkaistavaksi, sittenkun hintataso jälleen on palautunut säännölliseen tilaansa.

Rahatoimikamari sentähden edellyttää, siinä tapauksessa että sen tässä tekemä esitys hyväksytään, saavansa Kasvatustaitokunnan ja kaupungin Hallituksen kanssa neuvoteltuaan antaa ehdotuksen maatilain lähiaikaisesta käyttämisestä sekä halko- ja ehdollisesti tukkimetsän kaatamisesta.

Kamarin enemmistöstä eriävän mielipiteen on julkilausunut varajäsen, herra Ehrnrooth, jonka mielestä puheena olevain maatilain hinta on liian korkea ja joka ei sentähden ole voinut vakuuttua siitä, että koko maatilar ryhmän osto olisi kaupungin edun mukaista, erittäinkin kun ei ole mainittu määrättyä tarkoitusta, johon maatilat käytettäisiin. Herra Ehrnrooth on sentähden puoltanut Kasvatustaitokunnan ehdotusta III tarjouksen mukaisen tiluslohkon ostamisesta herra Lackmanin viimeksi panemasta hinnasta.

Edellä esitetyn johdosta pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää että *Herrat Kaupunginvaltuusmiehet lisätyin luvuin* päättäisivät:

tämän oheisen tarjouksen hyväksymällä 600,000 markan hinnasta Helsingin kaupungille ostaa Lohjan pitäjässä sijaitsevat Outamon ja Varolan maatilat kasvavine metsineen ja valmiine rakennuksineen;

1916 vuoden velkakirjalainasta osottaa ostoon tarvittavat varat, lainhuudatus- y. m. s. kuluineen enintään 607,000 markkaa; sekä

antaa varsinaisen Kaupunginvaltuuston toimeksi ryhtyä päätöksen aiheuttamiin täytäntöönpanotoimiin.

Jos tämä ehdotus hyväksytään, päättäneen *varsinainen Valtuusto:*

Keisarilliselta Suomen Senaatilta hankkia vahvistuksen edellä mainituille päätöksille; sekä

antaa Rahatoimikamarin toimeksi päättää puheena olevain maatilain kaupan ja määrätä haltuunottoajan sekä antaa ehdotuksen niiden käyttämiseksi.

Maatilain kartta pannaan tämän oheen.

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

K. Rein.

HELSINGIN

KASVATUSLAUTAKUNTA.*Marrask. 13 p:nä 1916.**Kaupunginvaltuustolle.*

N:o 344.

Sittenkun Kasvatuslautakunnan tietoon oli tullut, että Lohjan pitäjän Paloniemen kartanon omistaja, kauppias G. A. Lackman, joka oli Helsingin kaupungin Halkokomitealle 300,000 markan hinnasta myynyt mainitun pitäjän Outamon ja Varolan maatalain kasvavan nuoren metsän, aikoi osittaa nämä maatilat ja sitten myydä uudet tilat, tiedusteli Kasvatuslautakunta herra Lackmanilta maan hintaa. Tämä toimenpide aiheutui pelosta että hankkeissa olevan myynnin johdosta voisi Outamon maatilasta erilleen murretun Toivoniemen tilan läheisyyteen ajan oloon syntyä taaja asutus, joka epäilemättä vaikuttaisi häiritsevästi sinne sijoitetun, kaupungin omistaman suomenkielisten tyttöjen kasvatuslaitoksen toimintaan. Sitä paitsi on Toivoniemen tilalla, jonka pinta-ala on ainoastaan 10.36 hehtaaria, puute multamaasta, mistä syystä varsinkaan tiluksen puutarhanhoito ei voi kehittyä. Niinpä täytyi viime kesänä tynnyrinalan laajuiseen uuteen puutarhamaahan ostaa 100 kuormaa turvemultaa. Ja lopuksi on Lautakunnassa herännyt ajatus, että Toivoniemen viereltä olisi hankittava lisäalue, jotta kaupunki vastedes voisi sinne sijoittaa ruotsinkielistenkin tyttöjen kasvatuslaitoksen, sen sijaan että pitää sitä vieraalla tilalla sijoitettuna vuokrahuoneistoihin, joista nykyään maksetaan lähes 3,000 markkaa vuodessa.

Edellä mainittuun tiedusteluun vastasi herra Lackman olevansa halukas Helsingin kaupungille myymään ei ainoastaan Outamon maatilain eri osia, vaan koko tämän maatilain ja lisäksi Varolan maatilain niillä ehdoilla, mitkä suomennkosena tämän oheen pannaussa tarjouksessa lähemmin mainitaan. Tämän johdosta hankki Kasvatuslautakunta metsänhoitaja A. W. Granitilta tarkempia tietoja kaupungin ostamasta halkometsästä sekä herra Lackmanilta selvityksen mainittuun halkokauppaan kuulumattomain mänty- ja kuusipuiden luvusta. Niinikään jäljennytti Lautakunta mainittujen maatilain kartan. Nämä asiakirjat pannaan tämän oheen.

Tutkiessaan herra Lackmanin tarjousta, joka näyttää rakentuvan niiden korkeiden hintain pohjalle, mitkä mautiloista nykyään maksetaan, on Lautakunta havainnut Toivoniemen tilain rauhoituksen liian likelle tulevalta vieraalta asutukselta olevan saavutettavissa ostamalla II tarjouksessa mainittu alue, jota vastoin uuden kasvatuslaitoksen sijoittamiseksi tänne tarvittaisiin III tarjouksessa mainittu alue. Sen sijaan I tarjouksen hyväksymisestä olisi verraten vähän hyötyä Toivoniemen laitokselle.

Tämän oheisten erikoisluettelosten mukaan käsittää II tarjous 32.74 ha peltoa, 8.51 ha niittyä ja 107.85 ha metsämaata. Hinta on Smk 33,887:19. Tarjouksen III käsittämän alueen, jona on 33.53 ha peltoa, 9.7 ha niittyä sekä 107.85 ha halvempaa ja

50.82 ha kalliimpaa metsämaata, hinta on Smk 50,107:70. Mainittuun hintaan on herra Lackmanin vaatimuksen mukaan lisättävä alueelta myydyin halkometsän hinta, edellisessä tapauksessa Smk 69,455:40 ja jälkimäisessä tapauksessa Smk 102,183:48, ja kun lisäksi näyttää luonnolliselta, että kauppaan pitää kuulua tukkimetsäkin, tulee mainittuihin summiin lisäksi, edellisessä tapauksessa 29,408 ja jälkimäisessä 42,920 markkaa. Lisäksi vaatii herra Lackman puheena olevalla alueella sijaitsevasta muonamiehen asunnosta 6,000 markkaa ja eräästä uudesta tavarasuojasta 5,000 markkaa. Muut ladot ja rakennukset kuuluvat kauppaan. Lopulliset summat olisivat siis seuraavat:

II tarjouksen mukaan:

Maa	Smk	38,887: 19	
Halkometsä	”	69,455: 40	
Tukkimetsä	”	29,408: —	
Rakennukset	”	11,000: —	
		<u>Smk 148,750: 59</u>	tai, jos luetaan pois halkojen hinta,
		” 69,455: 40	
		<u>Smk 79,295: 19</u>	

III tarjouksen mukaan:

Maa	Smk	50,107: 80	
Halkometsä	”	102,183: 48	
Tukkimetsä	”	42,920: —	
Rakennukset	”	11,000: —	
		<u>Smk 201,211: 28</u>	tai, jos luetaan pois halkojen hinta,
		” 102,183: 48	
		<u>Smk 99,027: 80</u>	

Vaikka Lautakunta siis on sitä mieltä, että edellä mainitun tarkoituksen saavuttamiseksi olisi III tarjouksessa mainittu lohko ostettava, varsinkin kun siten saavutettaisiin luonnolliset rajat, ei Lautakunta tällä tahdo sanoa, että koko tuo alue olisi tarkoitukseen tarpeellinen. Eräät rajamaiden alueet sopisi varsin hyvin myydä palstatiloiksi tai käyttää muihin tarkoituksiin. Mitä erityisesti tulee viljeltyyn maahan, jonka pinta-ala on 33.53 ha, sopisi etäisimmät tilukset vuokrata niiden läheisyydessä asuville vieraille henkilöille. Kasvatuslaitokset eivät myöskään tarvitsisi kaikkea tukkimetsää, jossa on 5,365 runkoa. Suurimman osan voisi kaupunki käyttää muihin tarkoituksiin. Lisäksi tarjoutuisi se etu, ettei kaupungin heti tarvitsisi kaataa ostamaansa halkometsää, vaan saisi se edelleen kasvaa, jota paitsi hakkuun kävisi järjestäminen aivan toisin, siinä tapauksessa että kaupunki omistaa maan.

Kauppias Lackman on myös tarjonnut kaupungin lunastettavaksi Outamon ja Varolan maatilat kokonaisuudessaan. Mutta kun Kasvatuslautakunta ei voi tätä asiaa arvostella, on Lautakunta sen ainoastaan tässä maininnut.

Edellä esittämillään syillä Lautakunta pyytää kunnioittaen Herroille Kaupunginvaltuusmiehille ehdottaa,

että kaupunki edellä mainittua tarkoitusta varten kauppias G. A. Lackmanilta ostaisi III tarjouksessa mainitun osan Lohjan pitäjässä sijaitsevaa Outamon yksinäistilaa.

Axel Charpentier.

Henrik Ståhl.

v. t.

Liite I.

Täten sitoudun Helsingin kaupungille myymään Lohjan pitäjässä omistamani Outamon ja Varolan maatilat kuudestasadastuhannesta (600,000) Suomen markasta, johon summaan myös on luettu se kolmestasadantuhannen (300,000) markan hinta, minkä kaupungin halkokomitea on lokakuun 2 päivänä 1916 tehdyssä kontrahdissa sitoutunut maksamaan näillä mautiloilla kasvavasta, kontrahdissa lähemmin mainitusta halkometsästä, josta kauppahinnasta kuitenkin satatuhatta (100,000) markkaa jo on maksettu.

Ellei osteta molempia mautiloja, vaan ainoastaan Outamon veroratsutila, lukuun ottamatta kartassa osotettuja alueita, sitoudun luovuttamaan sen seuraavin ehdoin:

- 1) Kauppakirja yhdistetään edellä mainittuun kaupungin halkokomitean kanssa t. k. 2 päivänä halkometsän kaupasta tehtyyn kontraktiin ja Helsingin kaupunki vastaa tämän halkometsän vielä maksamatta olevasta kauppahinnasta kahdestasadastuhannesta (200,000) markasta;
- 2) kaikista ostetulla alueella kasvavista tukkipuista, jotka ovat 8 tuumaa tai enemmän 18 jalan korkeudelta, kaikki englannin mitoin, eivätkä sisälly edellä mainittuun kontraktiin, maksaa kaupunki 8 markkaa rungolta, jos ne otetaan kauppaan;
- 3) siitä hoikemmasta metsästä, joka ei myöskään sisälly edellä mainittuun kontraktiin, ynnä maasta, missä metsä kasvaa, sekä kaikesta muusta ostetusta viljelemättömästä maasta maksetaan viisikymmentä (50) markkaa vanhalta tynnyrialalta, mutta Varolan tilan ja Karstun kylän välisen tien viereisestä tasaisemmasta metsämaasta sata (100) markkaa;
- 4) kaikesta ostetun alueen rajain sisällä olevasta viljellystä maasta maksetaan neljä-sataa (400) markkaa vanhalta tynnyrialalta;
- 5) ostaja vastaa kaikista maan lohkomisesta ja kaupanlainhuudatuksesta johtuvistakuluista;
- 6) ostaja saa kauppaan ottaa hiekan- ja soranotto paikaksi tarpeellisen alueen ostetun alueen rajain ulkopuoleltakin, ellei sopivaa paikkaa ole niiden piirissä;

- 7) jos ainoastaan I tarjoukseksi merkitty alue ostetaan, maksaa ostaja siinä olevasta punaisesta niittyladosta korvausta kolmetuhatta (3,000) markkaa;
- 8) siinä tapauksessa taas että II tai III tarjoukseksi merkitty alue ostetaan, ei eri korvausta makseta mainitusta ladosta, mutta jos ostetaan niin suuri alue, että viime kesänä rakennettu uusi lato jää sen piiriin, maksetaan tästä ladosta korvausta viisituhatta (5,000) markkaa;
- 9) II ja III tarjoukseksi merkityllä alueella olevasta muonamiehenasunnosta siihen kuuluvine rakennuksineen maksetaan korvausta kuusituhatta (6,000) markkaa;
- 10) Tätä myyntitarjousta on pidettävä minua velvoittavana ainoastaan joulukuun 31 päivään 1916, jota ennen Helsingin kaupungin siis on päätettävä, haluaako se ostaa maatilat tai kaupaksi tarjotun alueen.

Helsingissä, lokakuun 11 päivänä 1916.

G. A. Lackman.

Todistavat:

Edvin Henriksson.

R. M. Mäkelä.

Liite II.

Lohjan pitäjän Varolan ja Outamon maatilain likimääräinen arvio.

Varola, 0.5000 manttaalia:

viljeltyä maata	36.90	ha	à	822: 40	=	Smk	30,346: 56	
viljelyskelp. maata	3.73	"	"	102: 80	=	"	383: 44	
metsämaata	85.88	"	"	102: 80	=	"	8,828: 46	
joutomaata	39.37	"	"	102: 80	=	"	<u>4,047: 24</u>	43,605: 70

Outamo, 1.1771 manttaalia:

viljeltyä maata	92.43	ha	à	822: 40	=	Smk	76,014: 43	
viljelyskelp. maata	21.98	"	"	102: 80	=	"	2,259: 54	
metsämaata	214.41	"	"	102: 80	=	"	22,041: 35	
joutomaata	95.90	"	"	102: 80	=	"	<u>9,858: 52</u>	<u>110,173: 84</u> 153,779: 54

	Siirto 153,779: 54
Molempain tilain halkometsä, saatu hinta	300,000: —
„ „ tukkimetsä, arvioarvo	100,000: —

Varolan rakennukset:

pehtorin rakennus, arvo	Smk 12,000: —	
muonamiehenasunto Kriislassa	„ 5,000: —	
muonamiehen- y. m. asunnot	„ 4,000: —	
yhdist. talli-, navetta-, heinä- ja kaluvajarakennus	„ 35,000: —	
kuivausräihi hyörypuimakoneineen ja pajoineen	„ 10,000: —	
Varolan muut rakennukset	„ 5,000: —	71,000: —

Outamon rakennukset:

3 perheen muonamiehenrakennus	Smk 4,000: —	
2 isoa ja 1 pienempi makasiini	„ 5,000: —	9,000: —
		<u>80,000: —</u>
		Smk 633,779: 54

Varola	165.88 ha	$165.88/590.60 \times 600,000$	168,520: 15
Outamo	<u>424.72 „</u>	$424.72/590.60 \times 600,000$	<u>431,479: 85</u>
	590.60 ha		600,000: —

*Liite III.***I tarjous.**

Peltoa	13.69 ha à 822: 40 = Smk 11,258: 66
Niittyä	4.64 „ „ 102: 80 = „ 476: 99
Metsämaata	37.71 „ „ 102: 80 = „ <u>3,876: 59</u>
	Smk 15,612: 24

II tarjous.

Peltoa	32.74 ha à 822: 40 = Smk 26,925: 38
Niittyä	8.51 „ „ 102: 80 = „ 874: 83
Metsämaata	107.85 „ „ 102: 80 = „ <u>11,086: 98</u>
	Smk 33,887: 19

III tarjous.

Peltoa	33.53 ha à 822: 40 =	Smk 27,575: 07
Niittyä	9.70 " " 102: 80 =	" 997: 16
Metsämaata	107.85 " " 102: 80 =	" 11,086: 98
"	50.82 " " 205: 60 =	" 10,448: 59
		<u>Smk 50,107: 80</u>

Liite IV.

I tarjous.

Maa		Smk 15,612: 24
Tukkeja 1,177 à 8: —		" 9,416: —
Halkoja (37.71 (ha) × 28 (sylv) × 23: —)		" 24,285: 24
		<u>Smk 49,313: 48</u>

II tarjous.

Maa		Smk 38,887: 19
Tukkeja 3,676 à 8: —		" 29,408: —
Halkoja (107.85 × 28 × 23: —)		" 69,455: 40
		<u>Smk 137,750: 59</u>

III tarjous.

Maa		Smk 50,107: 80
Tukkeja 5,365 à 8: —		" 42,920: —
Halkoja (158.67 × 28 × 23: —)		" 102,183: 48
		<u>Smk 195,211: 28</u>

Liite V.

Lohjan pitäjän Outamossa ja Varolassa vuonna 1916 toimitetussa erikoisarvioinnissa ja tukkien leimauksessa laadittu tukkiluettelo.

8,381	läpimit.	8'' 18'	à	6:—	=	Smk	50,286:—
3,359	„	9'' 18'	à	8:—	=	„	30,872:—
306	„	10'' 18'	à	10:—	=	„	3,060:—
22	„	11'' 18'	à	12:—	=	„	264:—
3	„	12'' 18'	à	14:—	=	„	42:—
4	„	13'' 18'	à	16:—	=	„	48:—
<u>12,575</u>	¹⁾					Smk	84,572:—

Erikoisarvioinnin ja tukkien leimauksen pohjalla laadittu tukkiluettelo III tarjouksen mukaisista Outamon Pajamäen, Typpimäen, Vasikkamäen ja Lahdennummen metsistä.

Pajamäki.

763	läpimit.	8'' 18'	à	6:—	=	Smk	4,578:—
394	„	9'' 18'	à	8:—	=	„	3,152:—
20	„	10'' 18'	à	10:—	=	„	200:—
<u>1,177</u>						Smk	7,930:—

Typpimäki.

1,645	läpimit.	8'' 18'	à	6:—	=	Smk	9,870:—
746	„	9'' 18'	à	8:—	=	„	7,568:—
22	„	10'' 18'	à	10:—	=	„	220:—
<u>2,413</u>						Smk	17,658:—

Vasikkamäki.

54	läpimit.	8'' 18'	à	6:—	=	Smk	324:—
31	„	9'' 18'	à	8:—	=	„	248:—
1	„	10'' 18'	à	10:—	=	„	10:—
<u>86</u>						Smk	582:—

Lahdennummi.

1,052	läpimit.	8'' 18'	à	6:—	=	Smk	6,312:—
608	„	9'' 18'	à	8:—	=	„	4,864:—
29	„	10'' 18'	à	10:—	=	„	290:—
<u>1,689</u>						Smk	10,466:—

¹⁾ Myöskin 8-tuumaiset ja sitä isommat tukit ottaa myyjä 8 markan keskihinnasta rungolta.

Liite VI.

Maatilan nimi.	Talonsosat.	Manttaali.	Tilusala hehtaaria.				
			Viljelt. maata.	Vilj.kelp. maata.	Varsinaista metsämaata.	Joutomaata.	Yhteensä.
Varola	1.0000	0.5000	36.90	3.73	85.88	39.37	165.88
Toivoniemi	0.0583	0.0729	7.90	0.15	1.79	0.52	10.36
Outamo	0.9417	1.1771	92.43	21.98	214.41	95.90	424.72

Liite VII.

Varolassa ja Outamossa on vuonna 1916 korjattu:

Heiniä 15,000 kg.
 Rukiita 192 hl.
 Kauroja (1915 ¹⁾) 1,100 hl.
 Vehnää 16 hl.
 Turnipsia 300 hl.
 Rukiinolkia 50,000 kg.
 Kauranolkia 1915 ¹⁾) 75,000 kg.

¹⁾ 1916 vuoden vilja on vielä puimatta.

Valiokunnan mietintö kaupungin 1917 vuoden meno- ja tulosääntöä koskevasta asiasta.

Kaupungin 1917 vuoden meno- ja tulosääntöä tarkastamaan asetettu valiokunta on saanut vastaanottaa seuraavat asiakirjat, nimittäin:

1) Maistraatin kirjelmän marraskuun 29 päivältä 1916, jossa Kaupunginvaltuustolle oli lähetetty Rahatoimikamarin vuodeksi 1917 laatima meno- ja tulosääntöehdotus liitteineen (*Pain. asiakirj. N:o 50 vuodelta 1916*);

2) Kaupunginvaltuuston päätökset että ensi vuoden menosääntöön on pantava määrärahat a) Valtuuston kokoussalin korotettua vuosivuokraa varten; b) kansakoululasten hammaspoliklinikan voimassapitoon ja sen konekaluston täydentämiseen ynnä hammashoidon antamiseksi kansanlastentarhain oppilaille; c) henkilökohtaisen palkanlisäyksen maksamiseksi sähkölaitoksen toimitusjohtajalle; sekä d) Oulunkylän rautatienasemalta kunnalliskotiin vievän ajotien kuntoonpanettamiseksi;

3) Valmisteluvaliokunnan läheteissä a) Rahatoimikamarin esityksen palkanlisäyksen myöntämisestä Kamarin sihteerille ja apulaissihteerille; b) Tilastokonttorin esityksen ylimääräisten apulaisten palkkausmäärärahan korottamisesta; c) Pelastusarmeijan anomuksen sen pelastustoimintaa varten myönnetyn apurahan korottamisesta; d) Terveystoimintalautakunnan esityksen henkilökohtaisen palkanlisäyksen myöntämisestä Marian sairaalan apulaismännöitsijälle; e) valmistavan poika-ammattikoulun Johtokunnan esityksen lisämäärärahan osottamisesta kouluhuoneiston vuosivuokraa varten; f) kansakoulutarkastajain palkankorotusanomuksen; g) Rahatoimikamarin ja teknillisten laitosten Hallituksen esitykset osin henkilökohtaisten palkanlisäysten ja osin kalliinajanlisäysten myöntämisestä erinäisille mainittujen laitosten toimihenkilöille; h) Rahatoimikamarin esityksen kalliinajanlisäyksen myöntämisestä erinäisille rakennuskonttorin toimihenkilöille; i) Rahatoimikamarin esityksen Eläintarhan likavedenpuhdistusaseman käyttöä ja hoitoa varten olevan määrärahan korottamisesta; j) Rahatoimikamarin esityksen määrärahan myöntämisestä Tokankadun ja Sörnäsän Rantatien viemärien jatkamiseen; sekä k) Kasvatuslautakunnan esityksen Toivoniemen tilan määrärahan korottamisesta;

4) Rahatoimikamarin esityksen varain osottamisesta 1916 vuoden velkakirjalainasta erinäisiin 1917 vuoden budjettiehdotuksessa lueteltuihin menoihin (*Pain. asiakirj. N:o 42 vuodelta 1916*).

Niinkuin saattoi odottaakin, on kallis aika ennen muuta painanut raskaan leimansa esillä olevaan budjettiehdotukseen. Sotatilán aikaansaama kaikkien elintarpeiden, tavarain ja tarveaineiden suunnaton hinnannousu, puhumatta-kaan työvoiman hinnan kohoamisesta, kuvastuu korotetuissa määrärahoissa miltei jokainoalla budjetin sivulla. Nämä välttämättömät korotukset ovatkin yksinomaisena syynä siihen, että menot ovat kohonneet enemmän kuin kymmenellä miljoonalla, sillä lukuun ottamatta eräitä rakennusyriytyksiä, joita varten Kaupunginvaltuuston aikaisemmin myöntämät määrärahat nyt on pantu budjettiin, ei siinä ole muita mainittavampia yleisiä töitä kuin Topeliuskadun kansakoulutalon valmistaminen, johon tarvitaan 258,000 markkaa, sekä Hietalahden satamarakennustöiden jatkaminen, joita varten on osotettu 550,000 markkaa. Valiokuntakaan ei sentähden ole nähnyt mahdolliseksi ehdottaa mainittavaa menojen supistamista. Päin vastoin on valiokunta katsonut olevan budjettiehdotukseen merkitseminen erinäisiä uusia menoeriä, joita ei näy haitatta käyvän jättäminen siitä pois, minkä ohessa eräitä valiokunnan mielestä liian niukoiksi laskettuja määrärahoja on korotettu. Kun menojen suunnattomasta noususta huolimatta budjetti on voitu saattaa tasapainoon korottamatta veroäyriä yli kohtuullisten rajain taikka tarvitsematta tällä kertaa turvautua kahden edellisen sotavuoden budjeteissa käytettyyn, vaikka sittemmin tosin tarpeettomaksi havaittuun keinoon, lyhytaikaisen lainan ottamiseen budjetin järjestämiseksi, johtuu tämä yksinomaan sota-aikaisen tilanteen aikaansaamasta runsaasta verotettavain tulojen lisääntymisestä. Niin onnelliselta kuin tämä asianlaita nykyhetkellä näyttääkin, antaa se kuitenkin aihetta vakaviin mietteisiin vastaisuuteen nähden. Toivoa tosin saanee, että säännölliset hintaolot sodan päätyttyä palautuvat ja että kaupungin budjettimenoja sen johdosta voidaan tuntuvasti vähentää, mutta hyvin epätietoiselta tämäkin näyttää. Sitä vastoin kaupunki tuskin voi odottaa verotettavanaan vastedeskin olevan saman laatuista ja määräisiä tuloja kuin nykyiset runsaat sotavoitot ovat. Näin ollen on kaupungin välttämätön velvollisuus kaikin tavoin hoitaa ja edistää muiden tarjonaan olevain tulolähteiden, etusijassa kaupan, merenkulun ja teollisuuden kehitystä, sillä näiden elinkeinohaarain kukoistavasta tilasta kaupungin olennaisesti täytyy etsiä vastaisen toimeentulonsa ja hyvinvointinsa edellytyksiä.

Budjettiehdotusta seikkaperäisesti tarkastaessaan on valiokunta havainnut olevan aihetta seuraavassa esitettyihin huomautuksiin ja ehdotuksiin:

Menot.

Ensimmäinen pääluokka.

Kaupungin velat.

ei ole aiheuttanut lausuntoa valiokunnan puolelta.

Toinen pääluokka.

Kaupungin virastot.

Maistraatti.

Kaupunginvaltuustolle osotetussa esityksessä, joka oli lähetetty Raha-toimikamariin käsiteltäväksi ensivuotisen budjettiehdotuksen yhteydessä, on Maistraatti ehdottanut, että sen kansliassa palvelevan kanslistin vuosipalkkaus korotettaisiin 1,800:sta 2,400 markkaan ja viranpitäjä oikeutettaisiin saamaan 10 %:n korotuksen 5 ja 10 vuoden palveluksesta. Tätä esitystä ei Rahatoimikamari ole ottanut huomioon, edellyttäen Kaupunginvaltuuston myöntävän Kamarin ehdottamat kalliinajanlisäykset (*Pain. asiakirj. N:ot 44 ja 48 vuodelta 1916*), jota paitsi Kamari on ollut sitä mieltä, että ehdotuksen kanslistin oikeuttamisesta palkankorotukseen määrävuosien palveluksesta tulisi jäädä siksi, kunnes valiokunta, jonka Kaupunginvaltuusto maaliskuun 28 päivänä 1916 on asettanut laatimaan ehdotusta kaupungin palkkaussäännön soveltamisessa noudatettaviksi yleisiksi ehdoiksi ja määräyksiksi, on antanut mietinnön asiasta. Tämän johdosta on Maistraatti lähettäessään budjettiehdotuksensa Valtuustolle toistanut edellä mainitun esityksensä.

Siihen nähden että maistraatinkanslisti saa Kaupunginvaltuuston viime marraskuun 21 päivänä päättämää kalliinajanlisäystä 30 % palkkaetujensa määrästä eli 540 markkaa, ei valiokunnalla mielestään ole ollut syytä puoltaa kanslistin pohjapalkan korotusta, mutta kyllä ehdotusta mainitun toimihenkilön oikeuttamisesta saamaan palkankorotuksen 5 ja 10 vuoden palveluksesta, jomoinen etu on erinäisillä muillakin samassa asemassa olevilla viranpitäjillä. Tämän johdosta ja kun nykyinen maistraatinkanslisti on valittu virkaansa vuonna 1909 ja tähänastinen palvelusaika olisi otettava lukuun palkankorotusta lukiessa, ehdottaa valiokunta Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että maistraatinkanslisti oikeutetaan saamaan 10 %:n korotus pohjapalkastaan 5 ja 10 vuoden palveluksesta;

että aika, minkä viran nykyinen pitäjä on siinä ollut, otetaan lukuun puheena olevaa palkankorotusta määrätessä; sekä

että siis 1917 vuoden menosääntöön maistraatinkanslistin palkkaus merkitään seuraavaksi:

<i>1 kanslisti</i>	<i>Smk 1,800: —</i>
<i>korotus 5 vuoden palveluksesta</i>	<i>„ 180: —</i>
<i>kesäloman aikaisen viransijaisen palkkio</i>	<i>„ 100: — 2,080: —</i>

Kolmas pääluokka.

Kunnallishallinto.

Kaupunginvaltuusto.

Kun puhtaaksikirjoitustyö Kaupunginvaltuuston kansliassa on ajoittain siinä määrin lisääntynyt, että kanslian palveluksessa oleva naispuolinen kanslisti ei ole ylenmäärin rasittumatta voinut sitä suorittaa, on kuluvan vuoden alusta kanslian palveluksessa ollut naisapulainen, jonka palkka on maksettu Valtuuston tarverahoista. Kun ilman tuollaista apulaista ei vastedeskään voida tulla toimeen, on valiokunta ollut sitä mieltä, että mainittu toimi olisi pantava vakinaiseen menosääntöön samoin palkoin, 150 markkaa kuukaudessa, mikä on maksettu kuluvan vuoden jälkipuoliskolla. Mitä tämän uuden toimihenkilön valitsemistapaan tulee, lienee siinä noudatettava samaa määräystä kuin kanslistiin nähden eli että viranpitäjän valitsee Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja sihteerin esityksestä.

Valiokunta siis ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi:

että 1917 vuoden alusta on samalla tavoin, kuin helmikuun 27 päivänä 1912 vahvistetussa Kaupunginvaltuuston kanslian johtosäännössä kanslistista määrätään, mainittuun kansliaan asetettava apulaiskanslisti 1,800 markan vuosipalkoin; sekä

että mainittu rahamäärä merkitään sanotun vuoden menosääntöön.

Siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusto tämän ehdotuksen hyväksyy, on kanslian johtosääntöön, jossa edellytetään olevaksi ainoastaan yksi kanslisti, tehtävä tarpeellinen muutos, minkätähden Kaupunginvaltuusto

antanee Valmisteluvaliokunnan toimeksi aikanansa laatia ja Valtuustolle lähettää tässä kohden tarpeellisen ehdotuksen.

Kun Kaupunginvaltuuston kokoussalin vuokra, joka tähän asti on ollut 4,000 markkaa vuodessa, kesäkuun 1 päivästä 1917 Valtuuston kuluvan joulukuun 12 päivänä tekemän päätöksen mukaan kohoaa 8,000 markkaan, josta korotuksesta seitsemän kuukauden osalle tulee Smk 2,333: 34,

on menoerä „Kaupunginvaltuuston huoneistojen vuokra“ merkittävä..... Smk:ksi 13,133: 34.

Rahatoimikamari.

Valiokunnalle lähettämässään kirjelmässä on Rahatoimikamari huomauttanut, että niiden lähes 10 vuoden kuluessa, mitkä maisteri Georg Estlander on hoitanut Kamarin sihteerin virkaa, työ on lisääntynyt moninkertaiseksi. Tosin on tämän ajan kuluessa Kamarin henkilökuntaakin lisätty ja sihteerinvirasta maksettavaa palkkaa parannettu, mutta sihteerin työmäärä on siitä huolimatta tuntuvasti lisääntynyt, osin sen johdosta että Kamariin saapuneiden asiain luku on varsinkin sota-aikana kasvanut, osin taas sen johdosta että vuosi vuodelta on tullut lisää tärkeämpiä ja mutkallisempia järjestämiskysymyksiä. Koko tämän ajan on maisteri Estlander etevällä työkyvyllä, taidolla ja harrastuksella hoitanut moninaisia ja paljotöisiä tehtäviään, ja on Kamari sentähden katsonut olevan kaupungin edun mukaista, että se myöntämällä hänelle henkilökohtaista palkanlisäystä vastedeskin voisi mainitussa virassa pysyttää hänet sekä käyttää hyödykseen hänen asiantuntevaa työtänsä ja jo saavuttamaansa kokemusta.

Samat syyt, jotka puoltavat sihteerin palkkaetujen parantamista, pitävät myös pääasiassa paikkansa apulaissihteerin, maisteri Karl Reiniin nähden, joka on ollut virassaan yhtä kauan kuin sihteerikin. Apulaissihteerinkin osalle on tullut tuntuvasti lisääntynyt työtaakka ja hänenkin on valmisteltava lukuisia vaativia järjestämisasiota. Sen ohessa aikoo Kamari lähiaikoina järjestämällä näiden virkamiesten työnjaon uudestaan siirtää apulaissihtee-

rille eräitä tehtäviä, jotka lisäävät hänen työtaakkaansa. Maisteri Reinkin on erittäin ansiokkaasti suorittanut toimekseen saamansa tehtävät, minkätähden hänellekin näyttää olevan annettava se tunnustus, jota henkilökohdaisen palkanlisäyksen myöntäminen tietää ja joka varsinkin palkkatuloihin nähden asettaisi hänet Rahatoimikamarin teknillisen sihteerin vertaiseksi.

Edellä lausutun johdosta ja kun sekä sihteerin että apulaissihteerin kuuluvat siihen kunnan virkamiesten ryhmään, joka ei ole tullut osalliseksi kalliinajanlisäyksestä, on Rahatoimikamari esittänyt, että Kaupunginvaltuusto myöntäisi sihteerin Estlanderille ja apulaissihteerin Reinille henkilökohtaista palkanlisäystä, edelliselle 3,000 ja jälkimäiselle 2,000 markkaa.

Rahatoimikamarin esittämistä syistä on valiokunta katsonut olevan aihetta Kaupunginvaltuustolle esittää,

että menosääntöön merkitään henkilökohtaista palkanlisäystä Rahatoimikamarin nykyiselle sihteerille ja apulaissihteerille, edelliselle 3,000 ja jälkimäiselle 2,000 markkaa.

Satamakonttori.

Valiokunta ei ole voinut olla kiinnittämättä huomiotaan siihen, että se 24,000 markan määräraha, minkä Kaupunginvaltuusto 1913 vuoden budjetin käsittelyssä oli myöntänyt ylimääräisten satamakonstaapelien palkkaamiseksi satamakonttoriin, edelleen on saman määräisenä konttorin menosäännössä sekä ilmoituksen mukaan käytetään niiden 16 ylimääräisen konstaapelin palkkaamiseen, jotka mainitusta ajankohdasta lähtien ovat satamakonttorin palveluksessa 12 vakinaisen satamakonstaapelin ja 3 vartijan lisäksi, vaikka nykyisen sotatilan vallitessa vähentyneen liikenteen luulisi sallivan ainakin jossain määrin vähentää mainittua mieslukua. Kun Kaupunginvaltuusto kuitenkin niin äskettäin kuin budjettia käsitellessään vuonna 1915 kiinnitti huomionsa mainittuun asianlaitaan käskien satamakonttorin, kun jokin mainituista ylimääräisistä satamakonstaapeleista toimestaan erosi, olemaan tointa enää täyttämättä, ei valiokunnan mielestä ole ollut syytä ehdottaa Valtuuston tehtäväksi uutta päätöstä asiasta, edellyttäen mainittua määräystä tarkoin noudatettavan.

Tilastokonttori.

Kun Kaupunginvaltuusto viime marraskuun 21 päivänä käsitellessään kunnan viranomaisten vuosikertomusten painattamista koskevaa valiokunnan mietintöä (*Pain. asiakirj. N:o 51 vuodelta 1916*), oli päättänyt, että Tilasto-

konttorin toimesta oli julkaistava uusi „VI Opetus- ja sivistyslaitokset“ niminen sarja kaupungin tilastoa, mutta konttorin ylimääräiset työvoimat eivät riitä mainitun julkaisun toimittamiseen, johon olisi ryhdyttävä syksyllä 1917 opetuslaitosten toimintakertomusten ilmestyttyä lukuvuodelta 1916—1917, on konttori anonut ylimääräisten apulaisten palkkausta varten olevaa 3,000 markan määrärahaa korotettavaksi 800 markalla.

Tätä esitystä on valiokunta katsonut olevan puoltaminen ja pyytää sentähden ehdottaa Kaupunginvaltuuston päätettäväksi,

että Tilastokonttorin ylimääräisten apulaisten palkkaussääräraha merkitään korotettuna 3,800 markkaan.

Kunnan työnvälitystoimisto.

Niinkuin Rahatoimikamari on huomauttanut, ei budjettiehdotukseen pantua uutta ja tuntuvasti korotettua kunnan työnvälitystoimiston palkkaussääntöä ole erikseen alistettu Kaupunginvaltuuston tutkittavaksi. Tämän johdosta valiokunta, jolla ei ole ollut mitään muistuttamista ehdotettuja palkkamääriä eikä määräaikaisesta palveluksesta tulevia palkankorotuksia vastaan, pyytää esittää, että Kaupunginvaltuusto vahvistaisi kunnan työnvälitystoimistolle seuraavan muutetun palkkaussäännön:

<i>1 johtaja</i>	<i>Smk</i>	<i>6,000:—</i>
<i>1 miesapulainen</i>	<i>”</i>	<i>3,000:—</i>
<i>1 ”</i>	<i>”</i>	<i>1,500:—</i>
<i>2 naisapulaista à 2,400:—</i>	<i>”</i>	<i>4,800:—</i>
<i>1 naisapulainen</i>	<i>”</i>	<i>2,000:—</i>
<i>1 vahtimestari, paitsi asuntoa, polttopuita ja valoa</i>	<i>”</i>	<i>1,680:—</i>

Lisäksi päättänee Kaupunginvaltuusto:

oikeuttaa johtajan ja kaikki apulaiset saamaan palkankorotusta 10 % pohjapalkastaan 5 ja 10 vuoden palveluksesta; sekä

hyväksyä nykyisille viranpitäjille ehdotukseen merkityt palkankorotukset määrävuosien palveluksesta.

Neljäs pääluokka.

Palolaitos.

Viides pääluokka.

Poliisilaitos.

Näihin kahteen pääluokkaan nähden ei valiokunnalla ole ollut mitään huomauttamista.

Kuudes pääluokka.

Yleiset rasitukset.

Majoitus.

Niinkuin Rahatoimikamari on budjettiehdotuksensa perusteluissa huomauttanut, ei nykyisestä sotatilasta johtuneita kustannuksia ole pantu budjettiehdotukseen, vaan on ne merkitty kirjoihin kahdelle eri tilille, nimittäin „A. IV. 30. Kustannuksia nykyisen sotatilan johdosta“ ja „A. IV. 31. Sodan aiheuttamia sairaanhoitokustannuksia“.

Mikäli valiokunta on saanut tietää, on ensiksi mainitulle tilille toistaiseksi merkitty menoja	Smk 1,007,153: 13
Vuoden vaihteessa tulee lisäksi tammi—marraskuulta maksettuja majoituskustannuksia, joista ei ole korvausta odotettavana	” 213,874: 53
Tiliä rasittavat lisäksi menot vanhan pakkahuoneen laittamisesta venäläisen merisotaväen päävartioksi	” 16,897: 04
Tilille A. IV. 31. on merkitty	” 228,228: 72
	Yhteensä Smk 1,466,153: 42

Toistaiseksi on ensinmainitulle tilille Kaupunginvaltuuston päätöksen johdosta merkitty kolmen Busholmaan rakennetun tavarasuojan kustannukset, joita varten on määrärahoja myönnetty yhteensä 147,000 markkaa. Kun kuitenkin nämä määrärahat budjettiehdotuksen mukaan lopullisesti suoritetaan lainavaroista, vähenee tili vastaavalla summalla.

Toivottavaa on, että kaupunki saa sodan päätyttyä puheena olevista tuntuista menoistaan korvauksen ainakin mitä ensinmainittuun tiliin merkittyihin menoihin tulee, mutta ellei niin kävisi, täytyy kaupungin aikansa tavalla tai toisella asia järjestää, mikä, jos sotaa vielä kauan jatkuu ja tämänlaatuja menoja, niinkuin luultavaa on, edelleen lisääntyy, on tuottava kaupungille tuntuja uhrauksia.

Seitsemäs pääluokka.

Terveyden- ja sairaanhoito.

Poliklinikat ja muu sairaanhoito.

Kun täytyy edellyttää yksityisten poliklinikkain hyväksi tulevain apurahain olevan myönnettyjä sillä edellytyksellä, että asianomaiset apurahansaajat itse erikoistaitajina hoitavat laitoksiaan eivätkä pitemmäksi aikaa jätä niitä epäpäteväin viransijaisten hoidettaviksi, ehdottaa Valiokunta Kaupunginvaltuuston päätettäväksi

että poliklinikoille myönnettyjen määrärahain saamiseen on aikaisemmin tähän nähden vahvistettujen ehtojen lisäksi kytkettävä ehto että, jos asianomaiset johtajat ovat kahta viikkoa kauemmin estyneinä laitoksiaan johtamasta, on viransijaisena toimiva johtaja Terveydenhoitolautakunnan hyväksyttävä.

Marian sairaala.

Ruuanpito.

Viime marraskuun 29:ntenä päivätyssä, Terveydenhoitolautakunnalle lähetetyssä kirjelmässä, joka sittemmin on lähetetty budjettivaliokunnalle, on Marian sairaalan hallitus esittänyt, että sairaalan avustavalle emännöitsijälle, neiti Emma Ekströmille, joka toiselta tahoilta tarjottujen edullisempain palkkaetujen johdosta on ilmoittanut haluavansa erota sairaalan palveluksesta, myönnettäisiin 300 markan henkilökohtainen palkanlisäys hänen nykyään saamansa samanlaisen korotuksen lisäksi, ja on hallitus esityksensä tueksi lausunut, että avustavan emännöitsijän toimi on sairaalan taloudenhoidossa aivan yhtä tärkeä kuin ruokalankin johtajattaren toimi, minkätähden nämä toimet olisi palkkaetuihin nähden asetettava samanarvoisiksi, sekä että neiti Ekströmillä sen ohessa on erittäin eteviä ja arvokkaita edellytyksiä nykyisen toimensa hoitamiseen.

Terveydenhoitolautakunta on puoltanut myöntymistä esitykseen, jota vastoin Rahatoimikamari on sitä ehdottanut hyljättäväksi, koska neiti Ekström saa kalliinajanlisäystä 300 markkaa vuodessa.

Koska, mikäli Marian sairaalan hallitus on vakuuttanut, kumpikin puheena olevan emännöitsijän toimi on yhtä tärkeä sairaalan ruuanpidossa ja ne sen tähden on palkkaetuihinkin nähden asetettava samanarvoisiksi, esittää valiokunta Kaupunginvaltuuston päätettäväksi

että eräin:

<i>1 emännöitsijä</i>	<i>Smk 1,500:—</i>
<i>1 avustava emännöitsijä 1,000:—</i>	
<i>henkilökoht. palkanli-</i>	
<i>säystä.....</i>	<i>200:—</i>
	<i>„ 1,200:—</i>

sijasta menosääntöön merkitään:

<i>2 emännöitsijää, joista toinen on</i>	
<i>ruokalan johtajatar, à 1,500:—</i>	<i>„ 3,000:—</i>

Kahdeksas pääluokka.

Vaivaishoito.

Vaivaishoitohallitus.

Perustellessaan ehdotustaan sihteerinsä palkan korottamisesta 6,000 markasta 9,000 markkaan, jonka ehdotuksen Rahatoimikamari puolestaan on katsonut ansaitsevan huomiota, kuitenkin tekemättä asiasta lähempää selkoa, on Vaivaishoitohallitus huomauttanut, että hallituksen sihteerin palkka vuonna 1913 korotettiin 3,000 markasta 6,000 markkaan, jotta työn lisääntymisen johdosta saataisiin mainittuun virkaan henkilö, joka pääasiallisesti voisi antautua tähän tehtävään, mutta jolla olisi mahdollisuus lisäksi hoitaa jotakin muuta tointa. Siihen aikaan, jolloin palkankorotus myönnettiin, näytti virka kuitenkin vaatineen osakseen viranpitäjän ajan siinä määrin, että muuhun työhön ei ollut tilaisuutta, sillä kolmen vuoden kuluessa on virassa ollut kolme henkilöä, jotka työn paljouden ja virasta maksetun palkan vähyiden johdosta ovat katsoneet olevan siitä eroaminen. Vaivaishoitotyö on nimitäin vuosi vuodelta lisääntynyt, mikä on melko suuressa määrässä johtunut edelleen jatkuvasta työtekijäin tänne siirtymisestä, nämä kun ovat tuoneet perheensä mukanaan ja sitten sairauden tähden ja muista syistä tarvinneet vaivaisapua. Sihteerin tehtävänä on selvittää näiden perheiden kotipaikkaruokaoikeus, jotta kuvernöörin välityksellä voitaisiin asianomaisilta kunnilta vaatia korvausta annetusta avustuksesta, ja tästä johtuu useinkin laajaa kirjeenvaihtoa papiston, poliisiviranomaisten ja henkikirjoittajain kanssa. Näitä sihteerin selvitettäviä kotipaikkaruokaoikeusasioita on nyttemmin noin 400 vuodessa, jota paitsi sihteerin on Vaivaishoitohallituksessa esiteltävä muiden kuntain joko välittömästi tahi asianomaisen kuvernöörin välityksellä tekemät vaatimukset sen vaivaisavun korvaamisesta, jota ne ovat antaneet henkilöille,

joilla on väitetty olevan kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa, sekä sitä varten mikäli mahdollista hankittava semmoinen selvitys, joka voisi olla omansa osottamaan vaatimukset perusteettomiksi. Niinikään on sihteerin korkeimpaan oikeuspaikkaan tehtävä valitus edellä mainituista asioista aneetuista, kaupungille epäedullisista päätöksistä. Hänen on niinikään asianomaiselta ulosotonhaltijalta hankittava niiden kotipaikkaoikeusasioista annettujen päätösten täytäntöönpano, joissa kaupungille on tuomittu korvausta. Lopuksi on hänen laadittava toimitusjohtajan ja lastenhoidontarkastajan esittelyistä aiheutuvat lähtevät kirjelmät. Sihteerin työmäärää valaisee m. m. se seikka, että Vaivaishoitohallitus yksinomaan niiden noin 2,000 kirjeen kirjoittamiseksi, mitkä vuosittain lähetetään hallituksen kansliasta, on Kaupunginvaltuustolta hankkinut tämän vuoden alusta määrärahan toisen kirjuriapulaisen palkkaamiseksi sihteerille. Näin ollen ja kun viranpitäjän tulisi olla lainopillisesti sivistynyt henkilö, vaikkei sitä ole säädetty kelpoisuusehdoksi tähän virkaan, on sihteerin nykyinen palkkaus aivan riittämätön virkaan sitomaan lainopillisesti sivistynyttä ja hyvin työkykyistä henkilöä. Vaivaishoitohallituksen ehdottamaa palkankorotusta tuskin käy katsominen lisämenoksi kaupungille, sillä asian luonnossa on ja kokemuskin on sen vahvistanut todeksi, että mitä enemmän sihteerä voi käyttää aikaansa ja asiantuntemustaan kotipaikkaoikeusasiain selvittämiseen, sitä suurempi osa vaivaishoitokustannuksista joutuu muiden kuntain maksettavaksi.

Valiokunta on havainnut Vaivaishoitohallituksen esittämän seikkain täysin perustelevan ehdotettua sihteerin palkankorotusta, kuitenkin ainoastaan sillä edellytyksellä että hänellä, niinkuin viran nykyisellä pitäjällä, senaattori August Nybergillä, on niin etevä lainopillinen taito ja kyky, että hän voi mainitulla tavalla hyödyttää kuntaa. Tähän nähden valiokunta esittää, että Kaupunginvaltuusto suostuisi ehdotettuun palkankorotukseen

myöntämällä Vaivaishoitohallituksen nykyiselle sihteerille henkilökohtaista palkanlisäystä 3,000 markkaa.

Sekalaista.

Kuluvan vuoden menosäännön mukaan on Pelastusarmeija saanut 10,000 markan määrärahan täkäläistä pelastustyötänsä varten, mikä määräraha on maksettu neljännesvuosittain, ja saman määrän on Rahatoimikamari samaa tarkoitusta varten pannut esillä olevaan budjettiehdotukseenkin. Lisäksi on Pelastusarmeija Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä anonut puheena olevaan tarkoitukseen 500 markkaa kuukaudessa marraskuun 1916 alusta

huhtikuun 1917 loppuun voidakseen jossain määrin tyydyttää lähiaikoina esiintyviä vaatimuksia. Sillä vaikka useimmat työläisperheet kykenevätkin runsaan työnsaannin ja verraten korkeiden palkkain johdosta nykyisistä ruokatavarain ja muiden tarvikkeiden korkeista hinnoista huolimatta tulemaan toimeen omin neuvoin, on kuitenkin niitäkin, joiden tulot eivät ole kohonneet ainakaan suhteellisesti lisääntyneihin menoihin, ja näiden on mahdoton tulla toimeen lainmukaisen vaivashoidon tai yksityisen armeliaisuuden avulla. Mitä pitemmälle talvi joutuu, sitä tukalammaksi aivan luultavasti käy kaikkien niiden tila, joiden ansiomahdollisuudet eivät tähän asti ole voineet pysyä hinnannousun tasalla. Tästä on seurauksena, että ainakin väestön köyhemmän osan tavoittaa nälkä ja puute.

Vaivashoitohallitus ja Rahatoimikamari ovat puoltaneet pyydettyä lisämäärärahaa.

Valiokuntakin puolestaan on ollut sitä mieltä, että kunnan on kannattettava Pelastusarmeijan erittäin hyödyllistä pelastustyötä, ja samalla kun valiokunnan mielestä ei ole tässä kohden ollut pantava muita ehtoja, kuin että myönnetyt määrärahat on käytettävä tässä kaupungissa harjoitettuun pelastustyöhön, pyytää valiokunta, ilmoittaen että Kaupunginvaltuustolle on tehty eri esitys pyydetyn määrärahan myöntämisestä kuluvan vuoden marras- ja joulukuulta, esittää, että Valtuusto päättäisi

myöntää Pelastusarmeijalle sen täkäläisen pelastustyön hyväksi vuonna 1917 kaikkiaan 12,000 markan määrärahan.

Yhdeksäs pääluokka.

Opetus- ja sivistyslaitokset.

Käsityöläiskoulut.

Valmistava poika-ammattikoulu.

Kun Hakasalmenkadun talon N:o 4 omistajan, jossa talossa poika-ammattikoulun huoneisto sijaitsee, on nykyisten kalliiden halonhintain johdosta täytynyt kesäkuun 1 päivästä 1917 korottaa mainitun huoneiston ynnä siihen kuuluvain työpajain vuokraa, 4,000 markkaa, johon summaan lämmitys on luettu, 1,000 markalla vuodessa, josta määrästä 1917 vuoden 7 kuukauden osalle tulee lisämenoja Smk 583: 35,

lienee puheena olevaa vuosivuokraa korotettava mainitulla summalla, joten se on kaikkiaan Smk 4,583: 35.

Kun mahdollisuutta suoritettun viisiluokkaisen lyseokurssin pohjalla valmistua teknilliseen ja teknillis-taloudelliseen toimintaan on varsinkin ruotsia puhuvalla nuorisolla ollut sängen vähän, ainoastaan osa kun on voinut käyttää hyväkseen ulkomaisia teknillisiä oppilaitoksia ja vain ne, jotka täydellisesti taitavat suomea, on vastaanotettu Tampereen teknilliseen oppilaitokseen, on tänne kuluvana syksynä perustettu „Tekniska läroverket i Helsingfors Aktiebolag“ niminen yhtiö, joka on pannut alulle pääasiallisimmin ruotsinkielisen teknillisen keskikoulun, jossa on tarkoitus antaa tarpeellista teknillistä opetusta sille nuorisolle, joka haluaa antautua edellä mainitun laatuiseen toimintaan. Uudessa oppilaitoksessa annetaan opetusta kahdella ammattiosastolla, mekanisella ja sähköteollisuusosastolla, mutta aikomus on kohdakkoin järjestää lisäksi kemiallisen teollisuuden ammattiosasto, erikoisaineina paperin ja sellulosan valmistus, sekä rakennusteollisuuden ammattiosasto, ja tarkoitus on antaa oppilaille semmoisia erikoistietoja teknikan eri aloilta, mitkä lähinnä ovat tarpeellisia pienteollisuudessa, mutta myös voivat tarjota oppilaille mahdollisuutta myöhemmin omin päin lisätä tietojaan teknillisellä alalla. Oppilaitos on sijoitettu maamme suurimpaan kaupunkiin ja tärkeimpään teollisuuspaikkaan, Helsinkiin, missä sen on edellytetty antavan aihetta uusien teollisuuslaitosten perustamiseen. Kun siis Helsingin kaupunkikunnalla, jolla jo nykyään on varsin monta teknillistä laitosta, jotka tarvitsevat teknillisen keskikoulusivistyksen omaavia työnjohtajia, siten olisi tuntuvaa hyötyä mainitusta oppilaitoksesta, jonka perustaminen ja kunnossapito vaatii tuntuvia menoja, on oppilaitoksen johtokunta, siihen katsoen että valtioapua tarkoitukseen tuskin on odotettavana, anonut kunnan varoista vuodeksi 1917 apurahaa 12,000 markkaa, sitoutuen antamaan oppilaitoksessa käytettäväksi 10 vapaaoppilassijaa, joista puolet luovutettaisiin Helsingin kaupungista kotoisin oleville pyrkijöille. Hakemuksen oheisen, oppilaitoksen menoja ja tuloja osottavan taulun mukaan olisi menoja syyslukukaudella 1916 kaikkiaan 15,000 markkaa, jota vastoin tuloja olisi 2,300 markkaa, nimittäin 1,700 markkaa lukukausimaksuja ja 600 markkaa 300,000 markan suuruisen osakepääoman maksetun osan 50,000 markan korkoja. Kalenterivuonna 1917 olisivat vastaavat summat: menot 28,000 markkaa ja tulot 8,000 markkaa, josta viimeksi mainitusta määrästä 6,000 markkaa on laskettu saatavan lukukausimaksuista ja 2,000 markkaa korkoja edellä mainitusta osakepääoman maksetusta osasta.

Kun vastaperustettun laitoksen toiminnan tulokset eivät vielä ole arvoiteltavissa eikä teollisuusalan nykyisen nousukauden vallitessa käyne vaikeaksi teollisuusyrityksiltä ja yksityishenkilöiltä saada oppilaitokselle tar-

peellista kannatusapua, ei Rahatoimikamari ole katsonut olevan pyydettyä määrärahaa myönnettävä eikä sentähden ole budjettiehdotukseen pannut kannatusapua puheena olevaa tarkoitusta varten. Muuan Kamarin vähemmistö on kuitenkin ollut sitä mieltä; että laitoksen merkitys kaupungin kannalta katsoen vaatisi myöntämään anotun apurahan tai ainakin osan siitä.

Valiokunta voi empimättä yhtyä Rahatoimikamarin vähemmistön lausumaan käsitykseen, että kaupungin on tehokkaasti kannatettava puheena olevaa uutta oppilaitosta. Siihen katsomatta että kaupunki suurena työnantajana teknillisellä alalla tarvitsee teknillisesti valmistuneita työnjohtajia, ei kaupunki voi asettua välinpitämättömäksi eikä vieraaksi yrityksille, jotka niinkuin tässä puheena oleva ovat omansa suuressa määrin edistämään ja helpottamaan tšekäläisen teollisuustoiminnan kehitystä. Valiokunnasta näyttää ilmeiseltä, että kaupungin vastedes täytyy paljon suuremmassa määrässä kuin tähän asti etsiä vastaisen kehityksensä edellytyksiä teollisuustoiminnan voimakkaasta elpymisestä.

Samalla kun valiokunta siis periaatteessa puoltaa hakemusta, on valiokunnan huomio kiintynyt siihen, että oppilaitoksen taloudellista asemaa osottavan taulukon mukaan ainoastaan osa merkitystä osakepääomasta on aikomus vuoden varrella periä, joten korkotulot siitä on laskettu vain 2,000 markaksi. Valiokunta on kuitenkin sitä mieltä että teollisuuden nykyisen loistavan nousukauden vallitessa ei pitäisi olla vaikea saada osakepääomaa kokonaan maksetuksi ensimmäisen puolen vuoden kuluessa, joten tulot tuntuvasti lisääntyisivät ja oppilaitoksen taloudellinen asema lujittuisi, ja näyttää kaupungilla olevan täysi syy panna tämä kannatusapunsa maksamisen ehdoksi. Kun voimassapitokustannuksiin tarvittavan lisäsumman saaminen yleisistä varoista ei myöskään liene mahdoton, näyttää kuitenkin kaupungin apumaksun käyvän määrääminen hiukan vähemmäksi anottua määrää, minkätähden valiokunta on ehdottanut apumaksuksi 10,000 markkaa. Tarjottujen vapaasijain luvun kävisi suhteellisesti tähän niinikään vähentäminen kahdeksaksi, joista puolet olisi varattava Helsingistä kotoisin oleville pyrkijöille.

Edellä lausutun johdosta esittää valiokunta, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

myöntää Helsingin Teknilliselle oppilaitokselle 10,000 markan apurahan tämän oppilaitoksen voimassapitoon vuonna 1917;

sekä mainitun määrärahan saamiseen liittää seuraavat ehdot:

että oppilaitoksessa annetaan käytettäväksi kahdeksan vapaaoppilassijaa, niistä vähintään puolet Helsingin kaupungista kotoisin oleville oppilaille; sekä

että oppilaitoksen taloudellisen aseman helpottamiseksi puheena olevana aikana koko osakepääoma maksetaan 1917 vuoden alkupuoliskon kuluessa.

Siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusto hyväksyy edellä tehdyt ehdotukset,

pantaneen puheena oleva menoerä Kauppaoppilaitokset nimisen osaston kohdalle sekä vahvistettaneen tämän osaston nimikkeeksi „Kauppaoppilaitokset ja teknillinen opetus“.

Kansakoulut.

Kahdessa erinäisessä Kaupunginvaltuustolle osotetussa kirjelmässä ovat kansakoulutarkastajat, filosofiantohtori Albert Lilius ja maisteri Matti Pesonen, anoneet pohjapalkkaansa korotettavaksi 2,000 markalla sekä tämän perustelemiseksi maininneet rahan alentuneen arvon, mikä on aiheuttanut myöntämään palkankorotusta muun muassa valtion koulujen opettajille.

Rahatoimikamari, jonka lausuntoa hakemusten johdosta on pyydetty, on asiasta tiedustellut kaupungin kansakoulujohtokuntain mieltä. Näistä on ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunta maininnut huomanneensa, että likimain samanlaatuisista viroista maamme kansakoulualalla ei ainakaan toistaiseksi makseta suurempaa palkkaa kuin Helsingin kansakoulutarkastajilla on. Kun tarkastajain palkkaus vuonna 1908 vahvistettiin 8,000 markaksi, meneteltiin näin siinä mielessä, että näihin virkoihin saataisiin eteviä henkilöjä. Ja epäilemättä onkin kaupungin onnistunut ruotsinkielisille kansakouluilleen saada tohtori Liliuksessa johtaja, joka erittäin hyvin täyttää tehtävänsä ja jota kaupungin on täysi syy koettaa edelleen pysyttää palvelukseensa. Nykyään maksetulla palkalla ei enää ole samaa arvoa kuin sen vahvistamisaikaan, eikä myöskään näytä luultavalta, että rahan kovasti alentunut arvo kohdakkoin kohoaisi entiselleen. Tähän nähden ja kun lopullinen palkanjärjestely nykyoloissa ei näytä aivan sopivalta, on johtokunta ehdottanut anomukseen myönnettäväksi sikäli, että tohtori Liliukselle myönnettäisiin vuotuinen 2,000 markan henkilökohtainen palkanlisäys 1917 vuoden alusta lukien.

Suomenkielisten kansakoulujen johtokunta huomauttaa, että kansakoulutarkastajan työmäärä on viime vuosina tuntuvasti lisääntynyt, etusijassa oppilas- ja luokkaluvun nopean kasvamisen johdosta. Samoin kuin ruotsinkielinen on suomenkielinenkin johtokunta sitä mieltä, että palkanjärjestelyä

ei olisi toimeenpantava, mutta kansakoulutarkastaja Pesoselle myönnettävä kalliinajanlisäystä, eritoten hänen suuren elatusvelvollisuutensa johdosta.

Kansakoulujohtokuntain esittämiin näkökohtiin katsoen sekä huomioon ottaen sen tuntuvasti lisääntyneen työn, mikä kansakoulutarkastajille on aiheutunut siitä, että useimmat kaupungin kansakoulutalot on luovutettu muihin tarkoituksiin ja kansakoulujen on täytynyt muuttaa hajallaan eri osissa kaupunkia sijaitseviin huoneistoihin, on Rahatoimikamari puoltanut anomuksiin myönnettäväksi ruotsinkielisten kansakoulujen johtokunnan ehdotuksen mukaisesti, eli että kumpaisellekin hakijalle myönnettäisiin henkilökohtaista palkanlisäystä 2,000 markkaa vuodessa.

Valiokuntakin on katsonut olevan yhtyminen Rahatoimikamarin ehdotukseen ja esittää sentähden, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

nykyisille kansakoulutarkastajille 1917 vuoden alusta myöntää henkilökohtaista palkanlisäystä kumpaisellekin 2,000 markkaa vuodessa.

Muut kustannukset.

Kaupunginvaltuuston kuluvan joulukuun 12 päivänä tekemän päätöksen johdosta on edellä olevan nimikkeen kohdalle pantava seuraavat menoerät:

Määrärahaa tohtori A. Aspelundille kansakoululasten hammaspoliklinikan voimassapitoon 13,000 markkaa.

Määrärahaa Terveystieteidenlaitoksen käytettäväksi kansakouluhammaspoliklinikan konekaluston täydentämiseen 1,000 markkaa.

Kansanlastentarhat.

Sittenkun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan kuluvan joulukuun 12 päivänä oli myöntänyt tohtori A. Aspelundille 1,800 markan määrärahan, sillä ehdolla että hän antaa tarpeellista hammashoitoa kansanlastentarhain oppilaille, on tämän nimikkeen kohdalle merkittävä seuraava menoerä:

Määrärahaa tohtori A. Aspelundille hammashoidon antamisesta kansanlastentarhanoppilaille 1,800 markkaa.

Musiikkilautakunta.

Kannattaen ehdotusta kaupunginorkesterin kannatusavun panemisesta menosääntöön 200,000 markan määräisenä yhtyy valiokunta niinikään Raha-toimikamarin tässä yhteydessä mietintönsä sivulla 171 esittämään ponteen ja ehdottaa siis Kaupunginvaltuuston päätettäväksi

että Kaupunginvaltuuston maaliskuun 10 päivänä 1914 päättämää kolmen vuoden aikaa, jonka kuluessa Helsingin kaupunginorkesteria pidetään voimassa, jatketaan yhdellä vuodella eli soitantokauden 1917—1918 loppuun.

Kymmenes pääluokka.***Kauppahallit ja kauppatorit.***

ei ole aiheuttanut lausuntoa valiokunnan puolelta.

Yhdestoista pääluokka.***Kaupungin teknilliset laitokset.***

Kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen laatimassa ehdotuksessa mainittujen laitosten 1917 vuoden menosäännöksi oli kalliin ajan johdosta palkan-
korotuksia ehdotettu seuraaville toimihenkilöille:

Vesijohtolaitos:

Kamreeri	Smk	1,800: —
Kirjanpitäjä	”	1,200: —
Kemistin apulainen	”	1,200: —
Putkiverkkoinsinööri	”	1,200: —
Johtotyöinsinööri	”	1,200: —
Yhteensä	Smk	6,600: —

Kaasulaitos:

Kamreeri	Smk	1,500: —
Kirjanpitäjä	”	1,500: —
Assistentti	”	400: —
Kemisti	”	1,200: —
Konemestari	”	750: —
Vanhempi kaasumestari	”	150: —
Yksi nuorempi kaasumestari	”	150: —
Yksi nuorempi kaasumestari	”	300: —
Avustava johtotyöinsinööri	”	1,200: —
	Yhteensä	Smk 7,150: —

Sähkölaitos:

Kamreeri	Smk	1,500: —
Kirjanpitäjä	”	1,200: —
Ensimmäinen käyttöinsinööri	”	1,200: —
Avustava ”	”	1,200: —
Johtoverkkoinsinööri	”	1,800: —
Mittariosaston insinööri	”	1,800: —
Johtotyöosaston insinööri	”	1,800: —
	Yhteensä	Smk 10,500: —

Syystä että Kaupunginvaltuusto ei hyväksynyt Rahatoimikamarin ehdotusta yleisen kalliinajanlisäyksen myöntämisestä kaupungin virkamiehille, vaan rajoitettiin kalliinajanlisäykset Valtuuston marraskuun 21 päivänä 1916 tekemän päätöksen mukaan enintään 700 markan kuukausipalkkaa nauttiviin toimihenkilöihin, on kaupungin teknillisten laitosten Hallitus uudestaan Kamarille huomauttanut, että ne toimihenkilöt, joille hallitus budjettiehdotuksessaan oli ehdottanut erityistä kalliinajanlisäystä, osin jäävät kokonaan vaille, osin saavat ainoastaan vähäisen määrän Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaista kalliinajanlisäystä. Laitosten edun kannalta on hallitus pitänyt tarpeellisena, että puheena olevat toimihenkilöt saavat heille budjettiehdotukseen merkityt palkanlisäykset, jossa tapauksessa heille ei tarvitsisi antaa Kaupunginvaltuuston aikaisemman päätöksen mukaista kalliinajanlisäystä.

Tämän ilmoittaen valiokunnalle on Rahatoimikamari samalla huomauttanut, että jos edellä mainittua esitystä katsottiin yksinomaan muodolliselta kannalta, ei liene epäilystä siitä, että se on evättävä, koska asiasta on olemassa Valtuuston selvä päätös. Mutta kun nykyään vallitsevat niin tavattomat olot,

että miltei hätätila on olemassa, on Rahatoimikamari katsonut olevan kannattaminen vastamainittua Hallituksen ehdotusta.

Kahteen vesijohtolaitoksen palveluksessa olevaan virkamieheen nähden on valiokunta lisäksi saanut vastaanottaa eri esityksen palkanlisäyksen myöntämisestä. Rahatoimikamarin budjettiehdotuksen saavuttua on nimittäin kaupungin teknillisten laitosten Hallitus ilmoittanut, että vesijohtolaitoksen laboratorin johtajalle, maisteri G. Bergmanille, on tarjottu erittäin edullista paikkaa erään yksityisliikkeen palveluksessa, mutta että hän on ilmoittanut suostuvansa jäämään laitoksen palvelukseen, jos hänelle myönnetään 3,000 markan palkanlisäys. Mainitun laitoksen assistenttikin, insinööri J. L. W. Lillja, aikoi hakea muuta virkaa, mutta suostuisi jäämään nykyiseen toimeensa sillä edellytyksellä, että hänelle taataan edellä mainitun määräinen palkanlisäys.

Vesijohtolaitoksen toimitusjohtaja on tämän johdosta teknillisten laitosten Hallitukselle maininnut, että maisteri Bergman on ollut laitoksen palveluksessa siitä lähtien, kun kemiallinen vedenpuhdistus vuonna 1909 otettiin käytäntöön, ja että hän harvinaisella asianharrastuksella ja menestyksellä ei ainoastaan ole johtanut ja valvonut tätä laitoksen käytön tärkeää puolta, vaan kehittänyt sitä edelleenkin, sekä että insinööri Lillja, joka vuodesta 1906 lähtien on ollut vesijohtolaitoksen palveluksessa, on kymmenvuotisella toiminnallaan saavuttanut suuren kokemuksen sen hoidossa, jota paitsi hän omaa monipuolisen teknillisen sivistyksen ja ominaisuuksia, joiden johdosta hän on erittäin sopiva toimeensa. Tähän nähden ja kun henkilömuutokset mainituissa tärkeissä viroissa eivät suinkaan olisi eduksi laitoksen säännölliselle käytölle, olisi ryhdyttävä sen suuntaisiin toimenpiteisiin, että maisteri Bergman ja insinööri Lillja edelleen voisivat jäädä laitoksen palvelukseen.

Kaupungin teknillisten laitosten Hallitus ja Rahatoimikamari ovat tämän johdosta esittäneet, että maisteri Bergmanille ja insinööri Lilljalle kumpaisellekin tammikuun 1 päivästä 1917 myönnettäisiin 3,000 markan henkilökohmainen palkanlisäys, ja on Kamari sen ohessa huomauttanut, että olisi kaupunginhallinnon ja varsinkin vesijohtolaitoksen kannalta varsin valitettavaa, jos maisteri Bergman eroaisi kaupungin palveluksesta, jossa hän on osottanut laajatietoisuutta ja käytännöllistä arvostelukykyä sekä niin suurta harrastusta, että hän huolimatta yksityisen tekemästä, taloudelliselta kannalta erittäin edullisesta tarjouksesta on tahtonut jäädä nykyiseen toimeensa. Niinikään olisi insinööri Lillja saatava jäämään vesijohtolaitoksen palvelukseen, missä hänen kokemuksensa on suureksi hyödyksi.

Edellä mainittu esitys ynnä nimikkeen Rakennuskonttori kohdalla esitetyt ehdotukset palkkaetujen parantamisesta ovat aiheuttaneet valiokuntaa ottamaan harkittavaksi kysymyksen, olisiko ja missä määrin valiokunnan ehdotettava niille kaupungin virkamiehille, jotka eivät ole päässeet osallisiksi

Kaupunginvaltuuston viime marraskuun 21 päivänä myöntämästä kalliinajanlisäyksestä, annettavaksi palkanparannusta joko kalliinajanlisäyksenä, henkilökohtaisena palkanlisäyksenä tai pohjapalkan korotuksena. Tässä kohden on valiokunta ollut yksimielinen siitä että, kun Kaupunginvaltuusto on kalliinajanlisäykset myöntäessään määrännyt kantansa tässä asiassa, ei enää voi olla puhetta palkkaetujen parantamisesta yksinomaan kalliin ajan perusteella. Valiokunnan mielestä ei Valtuuston päätös kuitenkaan — ja tähän käsitykseensä saa valiokunta tukea osin asiasta olleesta keskustelusta ja osin Kaupunginvaltuuston menettelystä kaupungin sähkölaitoksen toimitusjohtajaa vastikään valitessaan — estä, jos erikoiset asianhaarat vaativat, joko korottamasta pohjapalkkaa tahi antamasta erälle virkamiehille henkilökohtaista palkanlisäystä. Ne erikoiset asianhaarat, mitkä tässä voitaisiin ottaa huomioon, ovat osin että palkka työn tärkeyteen ja määrään verraten on liian pieni, osin että jokin toimihenkilö erikoistietojensa, kokemuksensa ja henkilökohtaisten ominaisuuksiensa puolesta on vaivoin korvattavissa ja että hänen eroamisensa virasta voisi nykyoloissa saattaa kaupungin pulaan. Esillä olevia ehdotuksia käsitellessään ei valiokunta sentähden ole voinut asettaa yleispätevää sääntöä, jonka mukaan niitä olisi arvosteltava, vaan on kussakin eri tapauksessa tutkinut, onko mainittuja asianhaaroja olemassa.

Mitä erikoisesti teknillisiin laitoksiin tulee, ovat ne jonkin verran toisessa asemassa kuin kaupungin muut hallitukset ja lautakunnat. Ne tuottavat kaupungille huomattavaa ja budjetinjärjestelyssä tärkeää tuloa, jonka määrä jonkin verran on sen varassa, missä määrin uutteruutta ja harrastusta näiden laitosten palveluksessa olevat teknillistä sivistystä omaavat johtavat virkamiehet osottavat ja minkälaista asiantuntemusta ja kokemusta he toimessaan edustavat. Tärkeää on sentähden menetellä niin, että nämä virkamiehet eivät pyri pois kaupungin palveluksesta silloin, kun heidän jäämisesä siihen on erittäin suotava laitosten säännöllisen käytön ja niiden vastaisen kehityksen kannalta. Vaara on tässä tapauksessa sitä suurempi, kun kykenevien teknillisten voimain tarve ja kysyntä päivä päivältä lisääntyy. Jollei puheena oleville virkamiehille tarjota verraten edullisia palkkaehtoja, ei kaupunki myöskään kykene kilpailemaan yksityisten teollisuuslaitosten kanssa, jotka nykyään tarjoovat teknillisille avustajilleen erittäin edullisia palkkaehtoja.

Vesijohtolaitos.

Hallinto ja käyttö.

Siihen viitaten mitä valiokunta edellä on lausunut sen seikan tarpeellisuudesta, että kaupungin palveluksessa koetetaan pysyttää eräät sen teknil-

listen laitosten hoidossa tarpeelliset toimihenkilöt, sekä siihen katsoen mitä niin mainittujen laitosten hallitus kuin Rahatoimikamarikin on lausunut insinööri Lilljan ja maisteri Bergmanin virkatoiminnasta, mihin vielä käy lisäminen, että maisteri Bergman on saanut tehtäväkseen toimittaa tärkeitä tutkimuksia kaupungin vastaisten viemäriolojen järjestämiseksi, on valiokunta empimättä voinut esittää, että Kaupunginvaltuusto päättäisi

myöntää vesijohtolailoksen nykyiselle assistentille, insinööri Lilljalle, ja kemistille, maisteri Bergmanille, tammi-kuun 1 päivästä 1917 lukien henkilökohtaista palkanlisäystä kumpaisellekin 3,000 markkaa vuodessa.

Uutistytöt.

Siinä tapauksessa että valiokunnan *13 pääluokan, Kadut ja yleiset paikat, Uutistytöt* kohdalla tekemä ehdotus Magdaleenan- ja Hertankadun välisen Bölenkadun tasoitusta varten merkityn määrärahan poistamisesta saavuttaa Kaupunginvaltuuston hyväksymisen,

on tähän merkitty määräraha vesijohdon teettämiseksi mainitun katuosan alle, 17,100 markkaa, niinkään poistettava.

Kaasulaitos.

Kun johtotyöosaston avustava insinööri, jolle kaupungin teknillisten laitosten Hallitus oli esittänyt myönnettäväksi kalliinajanlisäystä, nyttemmin on eronnut sekä muut toimihenkilöt, joille tuollaista palkanlisäystä oli ehdotettu, osin saavat kalliinajanlisäystä Kaupunginvaltuuston edellä mainitun päätöksen johdosta ja osin valiokunnan mielestä eivät ole luettavia siihen virkamiesten poikkeusryhmään, jolle valiokunnan tässä edellä julkilausuman käsityksen mukaan henkilökohtaista palkanlisäystä olisi annettava, ei valiokunnalla ole ollut aihetta ehdottaa kaasulaitoksen menosäännössä olevain muiden toimihenkilöjen palkkoja korotettavaksi.

Sähkölaitos.

Kaupunginvaltuuston kuluvan joulukuun 5 päivänä tekemän päätöksen johdosta

*on nykyiselle toimitusjohtajalle merkittävä henkilökoh-
taista palkanlisäystä 3,500 markkaa.*

Mitä erinäisille sähkölaitoksen toimihenkilöille ehdotettuihin palkankoro-
tuksiin tulee, ovat valiokunnan mielestä varsinkin ensimmäisen käyttöinsinöörin
sekä niinkään johtoverkko-osaston ynnä mittari- ja johtotyöosaston johtajan-
virat niin tärkeitä ja vastuunalaisia toimia, ettei voi toivoa niissä nykyisillä
palkkaeduilla voitavan pysyttää taitavia ja kokeneita tekniikkoja. Valiokunta
on sentähden katsonut olevan esittäminen Kaupunginvaltuuston päätettäväksi

*että ensimmäisen käyttöinsinöörin sekä johtoverkko-, mit-
tari- ja johtotyöosaston johtajain pohjapalkkoja korotetaan
kutakin 1,200 markalla ja ne siis kullekin näille virkamie-
hille merkitään korotettuina 8,400 markkaan.*

Viime maaliskuun 28 päivänä päätti Kaupunginvaltuusto ensi vuoden
budjetinjärjestelyn yhteydessä ottaa käsiteltäväksi kaupungin teknillisten
laitosten Hallituksen tekemän esityksen, että sähkölaitos oikeutettaisiin yli-
jäävistä voittovaroistaan käyttämään 289,200 markkaa jäljellä olevan etuanti-
velkansa maksamiseksi kaupunginkassaan. Tämä velka oli syntynyt siten,
että Kaupunginvaltuusto oli erinäisten yksityisten sähkölaitosten lunastami-
seksi myöntänyt sähkölaitokselle etuantilainoja, jotka maksettaisiin takaisin
sähkölaitoksen lähivuosien voitosta, mutta joista vielä on maksamatta edellä
mainittu määrä. Niinkuin teknillisten laitosten Hallitus huomauttaa, olisi
mainittu velka hyvin voitu maksaa sähkölaitoksen voittovaroista, mutta
Kaupunginvaltuusto oli tähän asti useat kerrat budjetista poistanut tähän
tarkoitukseen varatun määrärahan katsoen tarvitsevansa sähkölaitoksen
voittovarat yleiseen budjetinjärjestelyyn. Kun Kaupunginvaltuuston vasta-
mainitun menettelyn perustuksena ovat seikat edelleen ovat olemassa, vie-
läpä mikäli mahdollista entistä suuremmassa määrässä, ei valiokunta ole kat-
sonut tälläkään kertaa voivansa puoltaa määrärahan panemista budjettiin
puheena olevaa tarkoitusta varten.

Kahdestoista pääluokka.

Katu- ja laiturivalaistus.

ei ole aiheuttanut muistutusta valiokunnan puolelta.

Kolmastoista pääluokka.

Yleiset työt.

Kaupungin yleisten töiden hallitus ja rakennuskonttori.

Sen jälkeen kun Rahatoimikamari oli antanut budjettiehdotuksensa, ovat avustava kaupunginarkkitehti R. Eklund, avustava kaupunginasema-kaava-arkkitehti B. Brunila, rakennuskonttorin puhtaanapito-osaston johtaja J. Sjöholm sekä avustavat työpäälliköt, katu-, viemäri- ja satamarakennus-osaston insinöörit S. Randelin, R. Haglund ja B. J. Stenberg pyytäneet kaupungin yleisten töiden Hallituksen myötävaikutusta siihen, että hakijain palkat nykyiseen kalliiseen aikaan katsoen korotettaisiin likimain elantokustannusten kohoamista vastaavaan määrään, mihin nähden insinöörit Sjöholm, Haglund ja Stenberg ovat esittäneet, ensinmainittu pohjapalkkansa korottamista 10,000 markkaan sekä Haglund ja Stenberg 300 markan kuukausittaisen palkankorotuksen myöntämistä heille.

Edellä mainittujen anomusten johdosta antamassaan lausunnossa on Hallitus, huomioon ottaen että kaupungin elantokustannukset ovat kohonneet tuntuvasti, ainakin noin 50 %:lla, ollut sitä mieltä, että niille rakennuskonttorin virkamiehille, joiden palkka ei nouse 10,000 markkaan ja jotka Kaupunginvaltuuston viime marraskuun 21 päivänä tekemän päätöksen johdosta eivät saa kalliinajanlisäystä, olisi annettava palkanlisäys, joka jossain määrin vastaisi elantokustannusten kohoamista, varsinkin kun useimmat edellä mainituista virkamiehistä toimivat päivät päästään virkatehtävissään, joten heillä ei ole tilaisuutta hankkia itselleen sivutuloja, sekä kaupungin Rakennuskonttorin työ, siinä tapauksessa että mainittujen virkamiesten täytyisi antautua toiseen toimeen, joutuisi tuntuvasti kärsimään. Tähän nähden ja vaikkei Hallitus ole katsonut voivansa puoltaa niin suuria palkankorotuksia kuin insinöörit Sjöholm, Haglund ja Stenberg ovat ehdottaneet, eikä puoltaa myönnettäväksi palkanlisäystä, joka olennaisesti vastaisi elantokustannusten kohoamista, on Hallitus esittänyt, että paitsi hakijoille, myöskin Rakennuskonttorin kamreerille, kaupungingeodeetille ja kaupunginpuutarhurille, joiden palkkaedut eivät myöskään nouse 10,000 markkaan, myönnettäisiin palkanlisäystä 30 % pohjapalkasta. Lisäksi on Hallitus huomauttanut, että yhtä taitavain ja kelpolisten henkilöjen hankkimisesta puheena olevain virkamiesten sijaan olisi kaupungille varmaankin yhtä suuria, ellei suurempiakin menoja, kuin nyt ehdotetusta palkankorotuksesta.

Rahatoimikamari on äänestettyään puoltanut ehdotusta ja huomauttanut, että Kamarilla on aikaisemmin ollut tilaisuus Kaupunginvaltuustolle tehdä

ehdotus, jonka hyväksyminen Kamarin käsityksen mukaan olisi tyydyttävästi ratkaissut sen palkanlisäyskysymyksen, minkä nykyisen kalliinajan johdosta täytyy syntyä ja mikä kaupungin viranomaisten on tavalla tai toisella ratkaistava. Kaupunginvaltuusto ei kuitenkaan hyväksynyt Rahatoimikamarin ehdotusta ja osa kaupungin virkamiehiä on, niinkuin tunnettu, jäänyt vaille kalliinajanlisäystä, ja tähän ryhmään kuuluvat kaikki edellä luetellut henkilöt. Hallitus on todistanut, että he ovat kukin alallaan kelpollisia ja toimiinsa pystyviä virkamiehiä, joiden työkyvystä ja taidosta kaupungilla on tuntuvaa hyötyä. Kun mainitut virkamiehet nykyoloissa tarpeellisista supistuksista huolimatta eivät tule toimeen kaupungin maksamalla palkalla, näyttää sentähden välttämättömältä, että heidän joko täytyy ensi sopivassa tilaisuudessa pyrkiä toiseen parempipalkkaiseen toimeen yksityisen palveluksessa tai myös koettaa hankkia sivutuloja päätoimensa kustannuksella, sillä ei sovi odottaa, että etu kaupungin palveluksessa olemisesta korvaisi menojen ja tulojen välisen erotuksen. Tuollainen asiointi ei voi olla kaupungille eduksi, ja joka tapauksessa näyttää tämä seikka painavan enemmän kuin se 17,250 markan lisämeno, minkä ehdotuksen toteuttaminen tuottaisi. Esimerkkinä kävisi mainitseminen, että avustava kaupunginarkkitehti johtaa ja valvoo Vallilaan tekeillä olevan kunnan työväenasuntoryhmän rakennustyötä. Yksin tästä työstä olisi yksityinen työnantaja antanut johtavalle arkkitehdille monin verroin runsaamman korvauksen kuin ne 7,650 markkaa, mitkä avustava kaupunginarkkitehti nykyään saa vuosipalkkaa. Tämä tehtävä on kuitenkin ainoastaan yksi niistä monista, joita hänellä on vuosittain suoritettavana kaupungin töissä. Samantapaisia esimerkkejä kävisi mainitseminen muidenkin toiminnasta. Kamreeriin nähden taas, joka on toisessa asemassa kuin nuo muut, on ainoastaan mainittava, että hän tulee kohdakkoin olleeksi 40 vuotta kaupungin palveluksessa ja on sinä aikana muun muassa pannut alulle ja kehittänyt rakennuskonttorin laajan kirjanpidon.

Seuraava yhdistelmä osoittaa ehdotettujen palkanlisäysten määrän:

	Sääntönäinen pohjapalkka.	Sääntönäiset palkkaedut.	Ehdotettu palkanlisäys.	Ehdotettu kokonais- palkka.
Avust. kaup.arkkitehti	6,500: —	7,650: —	1,950: —	9,600: —
„ kaup. asemakaava-ark- kitehti	6,500: —	6,500: —	1,950: —	8,450: —
Puhtaanapitolaitoksen joh- taja	6,500: —	7,650: —	1,950: —	9,600: —
Avustava työpäällikkö	7,000: —	7,500: —	2,100: —	9,600: —
„ „	7,000: —	7,500: —	2,100: —	9,600: —
„ „	7,000: —	7,500: —	2,100: —	9,600: —

	Sääntönäinen pohjapalkka.	Sääntönäiset palkkaedut.	Ehdotettu palkanlisäys.	Ehdotettu kokonais- palkka.
Kamreeri.....	6,000: —	7,200: —	1,800: —	9,000: —
Kaupungeingeodeetti	5,000: —	6,500: —	1,500: —	8,000: —
Kaupunginpuutarhuri.....	3,000: —	6,000: —	900: —	6,900: —
Sama budjettiehdotuksen mukaan	6,000: —	7,700: —	1,800: —	9,500: —

Rahatoimikamarin käsityksen mukaan olisi puheena olevat palkanparannukset annettava kalliinajanlisäyksinä, jotka olojen muututtua kävisi lakkauttaminen, jos kohtuulliseksi katsottaisiin. Jos Kaupunginvaltuusto hyväksyy tämän käsityksen, olisi kohtuullista, että nämä ylimääräiset lisäykset maksettaisiin lokakuun 1 päivästä 1916 eli samasta ajankohdasta lähtien kuin muutkin kalliinajanlisäykset.

Edellä olevan ehdotuksen johdosta on valiokunnassa ilmaantunut eriäviä mielipiteitä, vähemmistö kun on tahtonut puoltaa osin avustaville työpääliköille, osin myös avustavalle kaupunginarkkitehdille ja puhtaanapitolaitoksen johtajalle palkanlisäystä. Valiokunnan enemmistö on kuitenkin ollut sitä mieltä, että esitys kokonaisuudessaan olisi evättävä. Noiden kolmen avustavan työpäällikön pohjapalkan on Kaupunginvaltuusto vasta kesäkuun 6 päivänä 1916 vahvistanut, silloin korottaen aikaisempaa palkkaa, ja paitsi yleistä elantokustannusten kohoamista, joka Kaupunginvaltuuston periaatteellisen päätöksen mukaan ei saa perustaa kalliinajanlisäyksen myöntämistä ylempäin palkkaluokkain virkamiehille, ei siitä lähtien ole ilmaantunut semmoisia erikoisia asianhaaroja, jotka vaatisivat tätä päätöstä muuttamaan. Sitä paitsi eivät nämä virat ole sen laatuksia, että kaupunki, siinä tapauksessa että niiden pitäjät eroaisivat, joutuisi samaan pulaan, mikä olisi seurauksena edellä mainittujen teknillisten laitosten virkamiesten eroamisesta. Tämä koskee pääasiassa muitakin toimihenkilöjä, joille nyt on puollettu palkanlisäystä. Mitä erikoisesti tulee kaupunginpuutarhuriin, on hänen pohjapalkkansa jo, lukuunotettuna korotus 10 vuoden palveluksesta, Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan korotettu 6,000:sta 7,200 markkaan, jota paitsi hänellä on vapaa asunto ja lämpö.

Mitä muihin esillä olevan nimikkeen kohdalla lueteltuihin määrärahoihin tulee, ei valiokunnan mielestä ole riittäväillä syillä perusteltu ylimääräisten insinööri- ja piirustaja-apulaisten palkkausmäärärahan korottamista 25,000:sta 30,000 markkaan. Kaupunginasemakaavan järjestelyä valaisevien mallien laatiminen ei myöskään ole nykyoloissa näyttänyt ehdottoman tarpeelliselta. Lopuksi on niinkään katsottu käyvän jossain määrin supistaminen rakennuskonttorin työntekijäin kesälomamäärärahaa, koska konttorin työvoima on vähentynyt. Ellei rakennuskonttori tämän johdosta voi hankkia kaikille

siihen oikeutetuille työntekijöilleen kesälomaa tähänastisten perusteiden mukaisesti, on konttorilla tilaisuus tehdä asiasta eri esitys. Valiokunta sentähden ehdottaa:

että ylimääräisiä insinööri- ja piirustaja-apulaisia varten merkitään saman määräinen menoerä kuin ennenkin eli 25,000 markkaa;

että määräraha mallien y. m. teettämistä varten, 4,500 markkaa, poistetaan; sekä

että määräraha kesäloman hankkimiseksi eräille rakennuskonttorin työntekijöille vähennetään 16,000 markkaan.

Kadut ja yleiset paikat.

Korjaus ja kunnossapito.

Ajoteiden viertämiseksi Kapteeninkadulta itään Meritorille rautatieraitteen pohjoispuolitse ja mainitulta kadulta länteen Wecksellkadulle rautatieraitteen eteläpuolitse on Rahatoimikamari merkinnyt kaksi eri määrärahaa, 2,050 ja 7,700 markkaa. Kun näitä töitä ei kuitenkaan valiokunnan mielestä välttämättä tarvitse teettää ensi vuonna, ehdottaa valiokunta

puheena olevat kaksi menoerää poistettaviksi.

Utististyöt.

Samasta syystä kuin edellä mainitut kaksi korjausmäärärahaa sekä budjetin huojentamiseksi ehdottaa Valiokunta

poistettaviksi seuraavat menoerät, nimittäin:

<i>Helsinginkadun kiveäminen Kaarlen- ja L. Brahekadun väliltä</i>	<i>Smk 15,000:—</i>
<i>L. Viertotien vierellä kortt. N:o 485 tontin N:o 42 kohdalla olevan avonaisen paikan tasoitus ja kiveäminen</i>	<i>” 5,200:—</i>
<i>Bölenkadun tasoitus Magdalenan- ja Hertankadun väliltä</i>	<i>” 25,500:—</i>

Kanavat ja viemärit.

Korjaus ja kunnossapito.

Sen jälkeen kun kaupungin yleisten töiden Hallitus oli Rahatoimikamariin antanut budjettiehdotuksensa, on sähkövirran hintaa Kaupunginvaltuuston viime lokakuun 24 päivänä tekemän päätöksen mukaan korotettu 10 pennillä kilowattitunnilta. Kun Eläintarhan lokaveden-puhdistusasemain käytöstä ja hoidosta, jossa on kulutettu arviolta 22,800 kwt sähkövirtaa vuodessa, olisi mainitun korotuksen johdosta kustannuksia 2,300 markkaa budjettiehdotukseen merkityn 16,000 markan määrän lisäksi, on Hallitus esittänyt määrärahaa korotettavaksi vastamainitulla lisäsummalla.

Edellä mainitun lisämäärärahan tarpeellisuudesta ei ole epäilystä, minkätähden Kaupunginvaltuusto

korottanee erän „Eläintarhan lokaveden-puhdistusasemain käyttö ja hoito“ 18,300 markkaan.

Kirjelmässä viime marraskuun 15 päivältä on valiokunta, jonka Kaupunginvaltuusto on asettanut selvittämään kaupungin viemäriolojen parantamismahdollisuuksia, anonut, että Rahatoimikamari Valtuustolta hankkisi kaikkiaan 47,200 markan määrärahan, jotta voitaisiin kokeiluja varten pitentää Tokankadulta Ursinin kallion uimalaitoksen länsipuolelle avonaiseen mereen päättyvää sekä niinikään Sörnäsintien rantatien alitse kulkevaa, Käenkujan vierelle päättyvää viemäriä. Mainittujen viemärinsuiden läheisyydessä sekä Merisataman länsiosassa sinne laskevan viemärin suulla oli komitea toimitanut yhtäjaksoisia merivedentutkimuksia, joten oli melko laajoilla alueilla saatu selville likaveden vaikutus meriveteen eri vuodenaikoina ja vaihtelevain virta- ja tuuliolojen vallitessa. Lisävalaistuksen hankkimiseksi oli komitea pitänyt erittäin suotavana, että kokeiluja voitaisiin jatkaa toisenlaisissa oloissa, mikäli koski likaveden johtamista mereen. Saadut tulokset nimittäin osoittivat likaveden puhdistuksen olevan suuressa määrin sen varassa, miten se sekottui meriveteen, ja luultavasti saataisiin huomattava parannus nykyisiin oloihin, jos likavesi, joka nykyään sai laskea mereen aivan rannoissa sekä hiukan alempana meriveden pintaa tai sen tasossa, johdettaisiin jonkin matkan päähän rannasta mahdollisimman syvälle vedenpinnan alle. Kun olisi tärkeätä saada tämän olettamuksen paikkansapitäväisyys todetuksi, ja tämä voi käydä päinsä ainoastaan kokeilemalla, olisi likavesi tuolla tavoin johdettava jo tutkittuihin paikkoihin, minkätähden komitea oli arvellut, että kokeiluun olisi käytettävä edellä mainittuja, tuntuvasti erilaatuisille vesialueille laskevia viemärejä. Rakennuskonttorin laatimain kustannusarvioiden mukaan olisi Tokan-

kadun viemäriin pitentämisestä 75 metrillä kustannuksia 21,000 markkaa, jota vastoin Sörnäsintien rantatien viemäriin jatkamisesta, viemäriä kun olisikin käläisen matalamman veden johdosta pitennettävä 100 metriä, olisi kustannuksia 27,200 markkaa. Lähes puolet mainituista summista meni johtojen päälle tehtäviin siltoihin, joiden tarkoituksena on estää viemäreitä vahingoittumasta merenkulkijain varomattomuuden johdosta. Komitea tosin myöntää, että mainitut kustannukset ovat suurenlaiset, ne kun johtuvat nykyisistä korkeista tarveaine- ja työhinnoina, mutta katsoen komitean tutkittavana olevan kysymyksen suureen tärkeyteen ja sen oikean ratkaisun tarpeellisuuteen, ei summan suuruus saisi pelottaa sitä myöntämistä. Työhön olisi ryhdyttävä mahdollisimman pian, ja komitea oli ajatellut sen teetetäväksi rakennuskonttorin toimesta.

Käymättä tutkimaan puheena olevan ehdotuksen teknillisiä yksityiskohtia on Rahatoimikamari, komitean käsitykseen yhtyen, lausunut, että näyttää olevan hankittava mahdollisimman perinpohjainen selvitys kaikista esillä olevaan pulmalliseen tehtävään vaikuttavista seikoista, minkätähden Kamari on puoltanut komitean anomaa määrärahaa myönnettäväksi.

Valiokuntakin on katsonut olevan esitystä puoltaminen ja ehdottaa sen tähden, että Kaupunginvaltuusto päättäisi:

menosääntöön pantavaksi seuraavat uudet menoerät:

<i>Määrärahaa lokaviemäriin jatkamiseen</i>	
<i>Tokankadulta Ursinin kallion luo</i>	<i>Smk 21,000:—</i>
<i>Määrärahaa Sörnäsintien rantatien alaisen viemäriin jatkamiseen</i>	<i>„ 27,200:—</i>

Uutistytöt.

Kun valiokunta on puoltanut Magdaleenan- ja Hertankadun välisen Bölenkadun osan tasoitusta siirrettäväksi tuonnemmaksi, on viemäriinkin teettäminen mainitun katuosan alle lykättävä toistaiseksi, minkätähden Valiokunta ehdottaa

tätä työtä varten merkityn 9,300 markan menoerän poistettavaksi.

Tiet.*Uutistytöt.*

Siihen nähden että Läntisen Viertotien ja Fredriksperin rautatien-ylimenopaikan välinen Nordenskiöldin Lehtotie jo on päällystetty puoleen leveyteensä ja tämän saanee katsoa riittävän sikäläisen verraten vähäisen liikenteen tarpeisiin, sekä kun lisäksi on vähän toiveita, että kaupunki ensi vuonna ottaisi haltuunsa Tuusulan pitäjän Ruotsinkylän Väfvarsin sotilas-virkatalon maalla sijaitsevaa vastaisen tuberkulosisairaalan aluetta ryhtyäkseen sinne teettämään sairaalaa, ehdottaa Valiokunta

edellä mainitun Nordenskiöldin Lehtotien osan viertämistä sekä niinikään edellä mainitun sairaala-alueen teiden teettämistä varten merkityt määrärahat, 16,000 ja 9,200 markkaa, poistettaviksi.

Kun Kaupunginvaltuusto kokouksessaan marraskuun 7 päivänä 1916 päätti 26,700 markkaa pantavaksi ensi vuoden menosääntöön Oulunkylän asemalta kunnalliskotiin vievän tien kuntoonpanettamiseksi,

pantaneen puheena oleva menoerä tähän.

Satamat.*Uutistytöt.*

Kirjelmässä marraskuun 13 päivältä 1916 (*Pain. asiakirj. N:o 54 vuodelta 1916*) on Rahatoimikamari esittänyt lainavaroista osotettavaksi 550,000 markkaa tasoitus- ja laituritöiden jatkamiseen XX kaupunginosassa (Santa- ja Busholmassa). Kun Keisarillinen Senaatti oli Kaupunginvaltuuston esityksen mainitun kaupunginosan asemakaavaehdotuksen vahvistamisesta lähettänyt keisarikunnan meriministeriöön lausunnon saamiseksi, mutta vastausta ei ollut mainitulta viranomaiselta saapunut, sekä Senaatti oli tämän johdosta määrännyt, että kysymys Valtuuston heinäkuun 10 päivänä 1913 tekemän päätöksen vahvistamisesta, jonka päätöksen mukaan lainavaroista oli osotettu 1,700,000 markkaa puheena olevan alueen järjestämistöitä varten, oli jääpä siksi, kunnes edellä mainittu meriministeriön lausunto oli saatu, päätti Kaupunginvaltuusto kokouksessaan kuluvan joulukuun 5 päivänä, että määräraha osottaminen lainavaroista Santa- ja Busholman satamarakennuksia

varten oli jääpä toistaiseksi. Sivilitoimituskunnasta läänin Kuvernöörille lähetetty ja Kaupunginvaltuuston tiedoksi toimitettu kirjelmä vastamainitulta päivältä kuitenkin osottaa, että Senaatti nyttemmin on vahvistanut Valtuuston heinäkuun 10 päivänä 1913 tekemän päätöksen. Ehdotukseen merkitty määräraha XX kaupunginosan järjestämistöiden jatkamiseen on sentähden pysytetty menosäännössä.

Puhtaanapitolaitos.

Puhtaanapitolaitoksen budjettia tarkastaessaan valiokunta on huomannut, että yleisestä käymäläin puhtaanapidosta on laskettu olevan kustannuksia 491,700 markka, jota vastoin tuloja, sikäli kuin nämä ovat maksuja käymäläin tyhjentämisestä ja kaupungissa myydystä lannasta, on kaikkiaan ainoastaan 353,480 markkaa. Kustannukset kaupungin katuosain ja yleisten paikkain puhtaanapidosta ovat niinkään vuosi vuodelta kohonneet, ja menosääntöehdotuksessa niitä on pelottavan suuri summa eli kaikkiaan 684,450 markkaa. Nämä epäedulliset tulokset ovat tosin jossain määrin voineet johtua nykyisistä kohonneista työkustannuksista. Mutta kun valiokunnasta on näyttänyt siltä, että toiselta puolen olisi kustannuksia huojistettava, esim. entistä enemmän käyttämällä koneellisia apukeinoja, sekä toiselta puolen saattamalla laitoksen tulot paremmin todellisten menojen mukaisiksi korottamalla yksityisten talojen puhtaanapitomaksuja, on valiokunta katsonut olevan aihetta ehdottaa,

että Kaupunginvaltuusto kehottaisi Rahatoimikamaria ja kaupungin yleisten töiden Hallitusta ottamaan harkittavaksi, mihin toimiin olisi ryhdyttävä puhtaanapitolaitoksen kustannusten huojistamiseksi ja tulojen kartuttamiseksi.

Neljästoista pääluokka.

Eläkkeet ja apurahat.

C. Kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten mukaan.

Eläkkeensaajan kuoleman johdosta

on kunnalliskodin entisen johtajan, eversti Gustaf Mélartin eläke, 1,600 markkaa, poistettava.

Viidestoista pääluokka.

Sekalaiset menot.

Kaupungin talot ja maatilat.

Kasvatuslautakunnan Kaupunginvaltuustolle esitettyä, että Toivoniemen maatilan määrärahaa, 4,000 markkaa, korotettaisiin 1,000 markalla, jotta voitaisiin ostaa lehmä toisen, menetetyn sijaan, pyytää valiokunta, ilmoittaen Rahatoimikamarin esitystä puoltaneen, ehdottaa

Toivoniemen tilan määrärahan korotettavaksi 5,000 markkaan.

Erityiset määrärahat.

Rahatoimikamari on tosin ehdotuksessaan korottanut Kunnallisen Keskustoimiston ensivuotista kannatusmäärärahaa, mutta ei ole huomannut, että toimiston julkaiseman aikakauslehden tilaushinta on ensi vuoden alusta korotettu 6 markasta 10 markkaan. Tämän johdosta ja kun Kaupunginvaltuusto on aikaisemmin päättänyt kaupunginviranomaisille tilata 80 vuosikertaa mainittua julkaisua,

lienee tähän tarkoitukseen ehdotetun 480 markan määrärahan sijasta merkittävä 800 markkaa.

Tämän osaston kohdalla aikaisemmin olleen 2,000 markan suuruisen polttoainemäärärahan, josta on suoritettu erinäiset polttoainekustannukset, joita ei ole voitu panna maksettaviksi muista määrärahoista, on Rahatoimikamari tällä kertaa merkinnyt 50,000 markaksi, koska nykyisten halonhintain pohjalla on erittäin vaikea laskea polttoainemenojen budjettimäärää. Merkitsemällä tuollainen korotettu menoerä päästäisiin kussakin eri tapauksessa anomasta Kaupunginvaltuustolta lisämäärärahaa polttoainemäärärahain ylityksen johdosta, tietenkin edellyttäen ettei noita määrärahoja mainittavasti ylitetä. Jotta voitaisiin tarkastaa määrärahan käyttöä sekä estää ketä tahansa viranomaista tätä määrärahaa käyttämästä, on Kamari edellyttänyt sen asetettavaksi Kamarin käytettäväksi samalla tavoin kuin aikaisemmin yleiseen kalustomäärärahaan nähden on menetelty.

Periaatteessa kannattaen Rahatoimikamarin ehdotusta on valiokunta kuitenkin havainnut Kamarin laskeneen määrärahan liian niukaksi. Katsoen eri laitosten polttoainekustannusten pohjaksi pantuihin yksikköhintoihin on valiokunnan mielestä luultavaa, että määrärahat tulevat tuntuvasti ylitettäviksi. Jotta mainittu lisämääräraha jossain määrin vastaisi tarkoitustaan, on valiokunta katsonut sitä olevan tuntuvasti korotettava ja pyytää sentähden ehdottaa,

että menosääntöön pannaan 200,000 markan määräraha tarpeen vaatiessa Rahatoimikamarin määräyksen mukaan käytettäväksi polttoaineiden varamäärärahana.

Siihen viitaten mitä Rahatoimikamari on mietintönsä sivuilla 191—193 lausunut, pyytää Valiokunta ehdottaa, että Kaupunginvaltuusto osottaessaan 122,000 markkaa Helsingin Anniskeluosakeyhtiön käytettäväksi Korkeasaaren ja Seurasaaren laitosten voimassapitoon päättäisi

että Helsingin Anniskeluosakeyhtiö toistaiseksi vapautetaan suorittamasta Korkeasaaren ja Seurasaaren sopimuskannamukaista maanvuokraa, yhteensä 3,430 markkaa.

Kuudestoista pääluokka.

Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan.

ei ole aiheuttanut muistutusta valiokunnan puolelta.

Tulot.

Rahatoimikamari on laskenut vuodelta 1916 käytettävänä olevan säästön 800,000 markaksi. Valiokunnan toimesta kuluvan joulukuun 12 päivänä laadittu, tämän mietinnön liitteenä oleva uusi säästöarviolaskelma kuitenkin osoittaa, että säästöä ei käy laskeminen 708,000 markkaa suuremmaksi. Tähän nähden ja kun vuoden lopulla ei enää tapahtune mainittavia muutoksia, esittää Valiokunta,

että käytettävänä oleva säästö merkitään 700,000 markkaan vähennetyksi määräksi.

Ensimmäinen osasto.

Korot.

ei ole aiheuttanut lausuntoa valiokunnan puolelta.

Toinen osasto.

Tontinlunastukset.

Tontinlunastuksista ensi vuonna kaupunginkassaan kertyvät tulot on Rahatoimikamari laskenut 2,000,000 markaksi, eikä valiokuntakaan ole katsonut voivansa ehdottaa muutosta tähän. Huomattava on kuitenkin, ettei tämä varsin tuntuva tuloerä johdu yksinomaan uusien tonttien myynnistä, vaan, niinkuin Rahatoimikamarikin ohimennen huomauttaa, melko suurelta osalta siitä, että aikaisemmin myytyjen tonttien erääntymätöntä kauppahintaa nykyolojen johdosta edellytetään ensi vuonna edelleen maksettavan, ja tällaiseen oletukseen on valiokunnankin mielestä hyviä syitä, muun muassa niiden korkeiden korkomäärien johdosta, mitkä kaupungin ja ostajain välisissä kontrahdeissa on määrätty suorittamatta olevasta tontinhinnasta. Valiokunta on Rahatoimikamarin kanssa yhtä mieltä siitä, että tällainen asianlaita ei ole varsin suotava ainakaan säännöllisten olojen vallitessa. Samaten ei valiokunnan mielestä ole aivan järkiperaistä järjestää budjettia niin tuntuvasa määrässä tontinlunastustuloilla panematta budjettiin vastaavaa määrää uutistöitä var-

ten. Mutta kun valiokunta siitä huolimatta ei tee tässä kohden muutosehdotusta, johtuu tämä nykyisistä sota-aikaisista tavattomista oloista, jotka vaativat tai puolustavat poikkeuksellisia toimenpiteitä. Mitä tulee Rahatoimikamarin tässä yhteydessä mainitsemaan kysymykseen maksamattoman tontin hinnan korkomäärän huojentamisesta, edellyttää valiokunta Rahatoimikamarin edelleen kohdistavan huomionsa tähän kysymykseen sekä asianhaaran vaa tiessa tekevän Kaupunginvaltuustolle esityksen asiasta.

Kolmas osasto.

Kaupungin kiinteä omaisuus.

Neljäs osasto.

Tuloa tuottavat oikeudet.

Viides osasto.

Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.

eivät ole aiheuttaneet lausuntoa valiokunnan puolelta.

Kuudes osasto.

Valtioavut.

Kun Keisarillinen Senaatti on hyljännyt Kaupunginvaltuuston anomuksen asetustenmukaisen apumaksun saamisesta kaupungin kansakoulujen ja kasvatuslaitosten voimassapitoon vuonna 1915 eikä vastausta kuluvan vuoden apurahoja tarkoittavaan samanlaiseen anomukseen ole saatu, mutta tämä seikka varsin luultavasti johtuu siitä, että suostuntarahaston tämänvuotisessa meno- ja tulosäännössä ei enempää kuin viimevuotisessakaan ole määrärahoja puheena olevia tarkoituksia varten, ei näitä apumaksuja ole merkitty 1917 vuoden rahasäännön tulopuolelle. Samalla kun valiokunta pitää tällaista menettelyä budjettikannalta oikeana, on valiokunta, koska kaupungin ei tule luopua asetustenmukaisesta oikeudestaan apumaksun saamiseen yleisistä varoista opetuslaitoksilleen, tahtonut kannattaa Rahatoimikamarin ehdotusta

että Kaupunginvaltuusto tekisi Keisarilliseen Senaattiin alistuksen että kaupunki saisi kansakoululle ja kasvatustaitoksilleen tulevaa valtioapua 25 % mainittuihin tarkoituksiin käyttämänsä todellisten menojen määrästä.

Seitsemäs osasto.

Kaupungin teknilliset laitokset.

Sähkölaitos.

Kaupungin teknillisten laitosten Hallitus oli Rahatoimikamarille ehdottanut, että sähkölaitoksen tulot yksityiskulutuksesta ensi vuonna laskettaisiin 4,500,000 markaksi. Rahatoimikamari on tätä summaa korottanut 300,000 markalla ja toimenpiteensä perustelemiseksi maininnut, että valo- ja voimavirran hintaa on Kaupunginvaltuuston viime lokakuun 24 päivänä tekemän päätöksen johdosta korotettu, jota paitsi sähkölaitokseen yhä edelleen liittyy uusia tilaajia ja sähkövoiman menekki, varsinkin sotateollisuustarkoituksiin, niinkään lisääntyy.

Epäilemätöntä lienee, että sähkövoiman hinnankorotus tuntuvasti lisää sähkölaitoksen tuloja. Mutta toiselta puolen on otettava huomioon, että polttoainemenot nähtävästi on laskettu liian alhaisiksi halonhintain suunnatomaan ja edelleen jatkuvaan kohoamiseen nähden. Kun sähkölaitoksen johtajakin on asiaa tiedusteltaessa ilmoittanut ei voivansa puoltaa Rahatoimikamarin ehdotusta, varsinkin kun on epätietoista, milloin voidaan saada tilattu uusi turbogeneraattori, jonka puutteessa virranhankinnan lisäämistä ei käy ajatteleminen, on Valiokunta katsonut olevan varovaisinta, ettei puheena olevaa tulomäärää merkitä kaupungin teknillisten laitosten Hallituksen edellyttämää suuremmaksi. Valiokunta sentähden ehdottaa,

että tulot sähkövalo- ja voimavirran yksityiskulutuksesta merkitään vähennettyinä 4,500,000 markaksi.

Kahdeksas osasto.

Puhtaanapitolaitos.

ja

Yhdeksäs osasto.

Sekalaiset tulot.

eivät ole aiheuttaneet lausuntoa valiokunnan puolelta.

Kymmenes osasto.

Lainat.

Siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusto hyväksyy valiokunnan *11 pääluokan, Vesijohtolaitos, Utistytöt* kohdalla tekemän ehdotuksen Magdalenan- ja Hertankadun välisen Bölenkadun vesijohtoa varten merkityn 17,100 markan poistamisesta,

on b) kohdassa vesijohtolaitoksen laajentamiseen merkitystä lainamäärästä vähennettävä vastaava määrä ja siis budjettiin merkittävä ainoastaan 95,400 markkaa.

Muutoin puoltaen b) kohdassa mainittuja ehdotuksia esittää valiokunta,

että kaikki tässä kohden tehdyt päätökset katsotaan ehdollisiksi sekä lisätyn Kaupunginvaltuuston lopullisen ratkaisun ja Keisarillisen Senaatin vahvistuksen varassa oleviksi.

Tähän liittyen päättäneen Kaupunginvaltuusto

Maistraatilta anoa lisättyjä kaupunginvaltuusmiehiä valittavaksi käsittelemään ehdotuksia lainavarain käyttämisestä edellä mainittuihin tarkoituksiin.

Yhdestoista osasto.

Taksoitus.

Siinä tapauksessa että Kaupunginvaltuusto hyväksyy edellä olevat valiokunnan ehdotukset sikäli kuin ne koskevat meno- ja tuloeriä, on vuonna

1917 taksoittamalla hankittava rahamäärä Smk 12,573,348: 13. Vuonna 1916 oli vastaava määrä Smk 7,352,293: 18.

Jos Rahatoimikamarin tavoin olettaa taksoituksen antavan tulokseksi 650,000 veroäyriä, olisi taksoitusmäärä Smk 19: 34 veroäyriltä. Mutta vaikkei edellyttäisikään enempää kuin 600,000 veroäyriä, olisi taksoitus kuitenkin vain Smk 20: 95 veroäyriltä, mitä nykyoloissa ei käy pitäminen ylen rasittavana.

Valiokunta sentähden ehdottaa,

että Kaupunginvaltuusto vahvistaisi esillä olevan meno- ja tulosääntöehdotuksen valiokunnan puoltamin muutoksin ja samalla määräisi, että 12,573,348 markkaa 13 penniä on vuodelta 1916 veroäyrien perusteella verovelvollisilta kunnan jäseniltä vuonna 1917 verotettava.

Helsingissä, joulukuun 20 päivänä 1916.

Alfred Norrmén.

J. K. Paasikivi.
Artur af Forselles.
Knut Cannelin.

Jalmar Castrén.
Alexander Frey.
A. E. Alfthan.

A. V. Lindberg.

Säästöarviolaskelma joulukuun 12 päivältä 1916.

Säästö vuodelta 1915	1,088,000: —	
Siitä on käytetty vuonna 1916	<u>600,000: —</u>	488,000: —

Ylijäämää tulotileillä:

I. <i>Korot:</i>		
Kaupungin lainaobligatsioonien ..	5,000: —	
Tontinlunastusten	9,000: —	
Lahjoitusrahastojen	2,000: —	
Osinkoa osakkeista	26,000: —	
Erinäisiä korkoja	<u>150,000: —</u>	192,000: —
II. <i>Tontinlunastukset</i>		1,839,000: —
III. <i>Kaupungin kiinteä omaisuus:</i>		
Seurahuoneen vuokria	3,000: —	
Satunnaisia maanvuokria.....	50,000: —	
Tuloja kloseteista	5,000: —	
Torien myyntipaikkain vuokria	10,000: —	
Bengtsärin maatila	<u>5,000: —</u>	73,000: —
IV. <i>Tuloa tuottavat oikeudet:</i>		
Tuulaaki	2,000: —	
Liikennemaksut	58,000: —	
Makasiininvuokra	7,000: —	
Satama- y. m. maksut	2,000: —	
Perunkirjoitusprosentit	3,000: —	
Henkilökohtainen vaivaismaksu	5,000: —	
Koiravero	<u>3,000: —</u>	80,000: —
V. <i>Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista:</i>		
Sairaanhoidon Marian sairaalassa	10,000: —	
S:n Kivelän s:n	2,000: —	
Vaivaihoidon korvaus mielisai- raiden hoidosta.....	50,000: —	
Sairaanhoidon Humaliston sairaalassa	<u>2,000: —</u>	
Siirros	64,000: —	2,184,000: —
		488,000: —

	Siirros	64,000: —	2,184,000: —	488,000: —
	Kotien desinfioiminen	2,000: —		
	Korvausta köyhäin ylläpidosta ..	50,000: —		
	S:n kasvatustaloksissa elätetyistä lapsista	3,000: —		
	Tuloja kaupunginorkesterista ..	5,000: —		
	Maksuja rakennustarkastuksesta	<u>10,000: —</u>	134,000: —	
VI.	<i>Valtioavut:</i>			
	Paloviinavero		19,000: —	
VII.	<i>Kaupungin teknilliset laitokset:</i>			
	Vesijohtolaitos	20,000: —		
	Kaasulaitos	400,000: —		
	Sähkölaitos	<u>800,000: —</u>	1,220,000: —	
VIII.	<i>Puhtaanapitolaitos</i>		25,000: —	
	Tuloja rahasäännön ulkopuolella:			
	Korvattuja majoituskuluja vuosilta 1910—1915 y. m.		53,000: —	
	Säästöä määrärahoissa:			
VII.	<i>Terveyden- ja sairaanhoito:</i>			
	Marian sairaala	2,000: —		
	Kivelän s:n	10,000: —		
	Nickbyn s:n	11,000: —		
	Kulkutautisairaala	<u>20,000: —</u>	43,000: —	
VIII.	<i>Vaivahoito</i>		5,000: —	
IX.	<i>Opetus- ja sivistyslaitokset:</i>			
	Ruotsinkieliset kansakoulut, palkat		10,000: —	
XI.	<i>Kaupungin teknilliset laitokset:</i>			
	Vesijohtolaitos	120,000: —		
	Kaasulaitos	<u>15,000: —</u>	135,000: —	
XII.	<i>Katu- ja laituri- ja valaistus</i>		25,000: —	
XIII.	<i>Yleiset työt:</i>			
	Kadut ja yleiset paikat		90,000: —	
XIV.	<i>Eläkkeet ja apurahat</i>		17,000: —	
XV.	<i>Sekalaiset menot:</i>			
	Määräraha Helsingin pörssin voimassapitoon		<u>10,000: —</u>	3,970,000: —
				Smk 4,458,000: —

Vajausta lasketuissa tuloissa:

III. Kaupungin kiinteä omaisuus:			
Laivaveistämön vuokria	3,000: —		
Vuorimieskadun talon N:o 9 vuokria	2,000: —		
Kadun erilleen aitaamisesta	<u>6,000: —</u>	11,000: —	
V. Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista:			
Sairaanhoidosta kulkutautisairaala- lassa	3,000: —		
Tuloja kaupungin laboratorista	3,000: —		
S:n lihantarkastusasemasta	54,000: —		
S:n työlaitoksesta	<u>45,000: —</u>	105,000: —	
X. Lainat:			
Lainoja kahta vuotta lyhemmälle takaisinmaksuajalle		1,500,000: —	
Määrärahoja ylitetty:			
XII. Kaupungin teknilliset laitokset:			
Kaasulaitos	339,000: —		
Sähkölaitos	<u>987,000: —</u>	1,326,000: —	
XV. Sekalaiset menot:			
Kalliinajanlisäykset kaupungin virka- ja palvelusmiehille		220,000: —	
XIII. Kaupunginvaltuuston käyttövarat		<u>588,000: —</u>	<u>3,750,000: —</u>
		<i>Säästöä vuoteen 1917</i> Smk	708,000: —

Kaupunginkassassa on sidottuna:

Rakennusaineisiin	Smk	900,000: —
Rästeihin, joiden ei edellytetä vuoden varrella kertyvän	„	600,000: —
Obligatsioneihin	„	<u>700,000: —</u>
	Smk	2,000,000: —

Helsingin Rahatoimikonttorissa, joulukuun 12 päivänä 1916.

Iwar Timgren.

Yhdistelmä

**budjettivaliokunnan ehdottamista muutoksista 1917 vuoden
meno- ja tulosääntöehdotukseen.**

Menot.	Erät valiokun- nan ehdotuksen mukaan.	Poistetut <i>menot</i> ja lisätyt <i>tulot.</i>	Poistetut <i>tulot</i> ja lisätyt <i>menot.</i>
Toinen pääluokka.			
<i>Kaupungin virastot.</i>			
Maistraatti.			
1 kanslisti	1,800:—		
korotus 5 v:n palveluksesta..	180:—		
kesäloman aikaisen viransijai- sen palkkio	100:—		
	2,080	—	180
Kolmas pääluokka.			
<i>Kunnallishallinto.</i>			
Kaupunginvaltuusto.			
1 apulaiskanslisti	1,800—	—	1,800—
Kaupunginvaltuuston huoneistojen vuokra	13,133 34	—	2,333 34
Rahatoimikamari.			
1 sihteeri	12,000:—		
korotus 5 v:n palveluksesta..	1,200:—		
s:n 10 v:n palveluksesta 1/6 1917	700:—		
henkilökohtaista palkanlisäystä	3,000:—		
	16,900	—	3,000
Siirros			7,313 34

	Siirros	—	—	7,313	34
1 apulaissihteeri	8,000: —				
korotus 5 v:n palveluksesta ..	800: —				
s:n 10 v:n palveluksesta 1/6:stä 1917	466: 66				
henkilökohtaista palkanlisäystä	2,000: —	11,266	66	2,000	—
Tilastokonttori.					
Määräraha ylimääräisten apulaisten palk- kaamiseen		3,800	—	800	—
Seitsemäs pääluokka.					
<i>Terveysten- ja sairaanhoito.</i>					
Marian sairaala.					
<i>Ruuanpito.</i>					
2 emännöitsijää, niistä toinen ruokalan johtajatar, ä.....	1,500: —	3,000	—	300	—
Kahdeksas pääluokka.					
<i>Vaivaishoito.</i>					
Sekalaista.					
Pelastusarmeijalle sen tšekäläisen pelastus- työn hyväksi		12,000	—	2,000	—
Yhdeksäs pääluokka.					
<i>Opetus- ja sivistyslaitokset.</i>					
Käsityöläiskoulut.					
<i>Valmistava poika-ammattikoulu.</i>					
Työpajahuoneistojen vuokra		4,583	35	583	35
	Siirros			12,996	69

	Siirros	—	—	—	12,996 69
Kauppaoppilaitokset ja teknillinen opetus.					
Apurahaa Helsingin Teknilliselle oppilaitok-	selle	10,000	—	—	10,000
Kansakoulut.					
<i>A. Ruotsinkieliset.</i>					
1 tarkastaja	8,000: —				
korotusta 5 v:n palveluksesta	1,000: —				
henkilökohtaista palkanlisäystä	2,000: —	11,000	—	—	2,000
<i>B. Ruomenkieliset.</i>					
1 tarkastaja	8,000: —				
korotusta 5 v:n palkanlisäystä	1,000: —				
henkilökohtaista palkanlisäystä	2,000: —	11,000	—	—	2,000
<i>Muut kustannukset.</i>					
Määrärahaa tohtori A. Aspelundille kansa-	koululasten hammaspoliklinikan voimassa-				
pitoon		13,000	—	—	13,000
Terveystoimituslautakunnan käytettäväksi	hammaspoliklinikan konekaluston täyden-				
tämiseen		1,000	—	—	1,000
Kansanlastentarhat.					
Määrärahaa tohtori A. Aspelundille hammas-	hoidon antamisesta kansanlastentarhain				
oppilaille		1,800	—	—	1,800
Yhdestoista pääluokka.					
Kaupungin teknilliset laitokset.					
Vesijohtolaitos.					
<i>Hallinto.</i>					
1 assistentti	9,000: —				
korotusta 10 v:n palveluksesta	1,800: —				
henkilökohtaista palkanlisäystä	3,000: —	13,800	—	—	3,000
	Siirros				45,796 69

	Siirros	—	—	45,796 69
<i>Käyttö.</i>				
1 kemisti, laboratorin ja Vanhankaupungin laitoksen johtaja	8,000: —			
korotusta 5 v:n palveluksesta	800: —			
henkilökohtaista palkanlisäystä	3,000: —	11,800	—	3,000
<i>Uutistyöt.</i>				
Vesijohto Bölenkadun alle Magdaleenan- ja Hertankadun välille		—	17,100	—
Sähkölaitos.				
<i>Hallinto.</i>				
1 toimitusjohtaja	14,000: —			
vuokratuloja	2,000: —			
matkatuloja	500: —			
henkilökohtaista palkanlisäystä	3,500: —	20,000	—	3,500
<i>Käyttö.</i>				
1 ensimmäinen käyttöinsinööri		8,400	—	1,200
<i>Johtoverkko-osasto.</i>				
1 insinööri, osaston johtaja, paitsi vapaata valoa		8,400	—	1,200
<i>Mittariosasto.</i>				
1 insinööri, osaston johtaja, paitsi vapaata valoa		8,400	—	1,200
<i>Johtotyöosasto.</i>				
1 insinööri, osaston johtaja, paitsi vapaata valoa		8,400	—	1,200
	Siirros		17,100	57,096 69

Siirros	—	17,100	57,096	69
Kolmastoista pääluokka.				
<i>Yleiset työt.</i>				
Kaupungin yleisten töiden hallitus ja rakennuskonttori.				
Ylimäär. insinööri- ja piirustaja-apulaiset..	25,000	5,000	—	—
Mallien y. m. teettämistä varten	—	4,500	—	—
Kesäloman hankkimiseksi erälle rakennus- konttorin työntekijöille	16,000	4,000	—	—
Kadut ja yleiset paikat.				
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>				
<i>Meritori</i> ; raiteiden pohjoispuolisen ajotien viertäminen Kapteeninkadulta itään	—	2,050	—	—
<i>Meritori</i> ; raiteiden eteläpuolisen ajotien s:n Kapteeninkadulta länteen Weckselltielle asti	—	7,700	—	—
<i>Uutistytöt.</i>				
<i>Helsinginkatu</i> Kaarlen- ja L. Brahekadun väliltä; päällystetään ketokivillä	15,000: —			
<i>L. Viertotie</i> ; kortt. N:o 485 ton- tin N:o 42 viereinen avonai- nen ala tasoitetaan ja pääl- lystetään ketokivillä.....	5,200: —			
<i>Bölenkatu</i> Magdaleenan- ja Her- tankadun väliltä; tasoitetaan	25,500: —	45,700	—	—
Kanavat ja viemärit.				
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>				
Eläintarhan lokaveden-puhdistusasemain käyttö ja hoito	18,300	—	2,300	—
Tokankadun viemäriin pitennys.....	21,000	—	21,000	—
Sörnäsän rantatien alaisen viemäriin piten- nys	27,200	—	27,200	—
Siirros		86,050	107,596	69

	Siirros	—	86,050	107,596	69
<i>Uutistytöt.</i>					
Lokaviemäri Bölenkadun alle Magdaleenan- ja Hertankadun välille		—	9,300	—	—
<i>Tiet.</i>					
<i>Uutistytöt.</i>					
Oulunkylän asemalta kunnalliskotiin vievän ajotien kuntoonpano		26,700	—	26,700	—
Nordenskiöldin Lehtotien viertäminen L. Viertotien ja Fredriksperin rautatien-yli- menokohdan väliltä		—	16,000	—	—
Uusien teiden teettäminen Tuusulan tuber- kulosisairaalan alueen sivuitse		—	9,200	—	—
Neljästoista pääluokka.					
<i>Eläkkeet ja apurahat.</i>					
<i>C. Kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten mukaan.</i>					
Eversti G. Mélar		—	1,600	—	—
Viidestoista pääluokka.					
<i>Sekalaiset menot.</i>					
<i>Kaupungin talot ja maatilat.</i>					
Kustannuksia Toivoniemen tilasta		5,000	—	1,000	—
Erityiset määrärahat.					
Kaupungin apumaksu Kunnalli- sen Keskustoimiston voimassa- pitoon	17,000: —				
Suomen Kunnallislehden tilaus- maksu	800: —	17,800	—	320	—
Varamääräraha polttoaineisiin (ei tekn. lai- tosten) Rkmrin määräyksen mukaan ..	200,000			150,000	—
	Siirros		122,150	285,616	69

Siirros	—	—	122,150	—	285,616	69
Tulot.						
Käytettävää säästöä edelliseltä vuodelta ..	700,000	—	—	—	100,000	—
Seitsemäs osasto.						
<i>Kaupungin teknilliset laitokset.</i>						
Sähkölaitos.						
Korvausta yksityiskulutuksesta	4,500,000	—	—	—	300,000	—
Kymmenes osasto.						
<i>Lainat.</i>						
Vesijohdon laajentaminen	95,400	—	—	—	17,100	—
Yhdestoista osasto.						
<i>Taksoitus.</i>						
Se määrä, mikä lisäksi tarvitaan ja on kunnan verovelvollisilta jäseniltä taksoitettava, on	12,573,348	13	580,566	69	—	—
Yhteensä			702,716	69	702,716	69

Helsingissä, Sanomal.- ja Kirjap.-Osakeyhtiön kirjapaino, 1916.

Esitys kunnalliskodin sikalan laajentamisesta.

HELSINGIN

RAHATOIMIKAMARI.

Jouluk. 11 p:nä 1916.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

N:o 1,005.

Lähteessä viime lokakuun 24 päivältä on Kaupunginvaltuuston Valmisteluvaliokunta kehottanut Rahatoimikamaria antamaan lausunnon Vaivaishoitohallituksen Kaupunginvaltuustolle mainitun kuukauden 23 päivänä tekevästä, kunnalliskotiin sijoitetun sikalan laajentamista tarkoittavasta esityksestä (Liite I). Vaivaishoitohallitus oli asiantuntevalta taholta saanut tietää, että silavan tuonti kaupunkiin luultavasti pysyy useat vuodet tuntuvasti vähempänä entistään, minkätähden tämän tavaran hankinta kaupungin laitoksille kohtaisi vaikeuksia. Tähän tuli lisäksi, että saatujen tietojen mukaan kaupungin sairaalain ruuantähteitä ei nykyään käytetä hyväksi riittävässä määrässä, mikä seikka korjautuisi, jos sianhoitoa kunnalliskodissa harjoitettaisiin tähänastista laajemmassa mitassa ja siinä käytettäisiin mainittuja ruuantähteitä. Kunnalliskodin johtajan ehdotuksen mukaisesti Vaivaishoitohallitus sentähden esitti, että puheena olevaa sikalaa, missä nykyään kävi pitäminen 100 sikaa, laajennettaisiin teettämällä lisärakennus 200 sikaa varten ja käyttämällä nykyoloissa sopiviksi katsottuja rakennusaineita.

Kaupungin yleisten töiden Hallitus, joka oli Rahatoimikamarilta saanut toimekseen valmistella asian, on ilmoittanut kaikin puolin yhtyvän Vaivaishoitohallituksen ehdotukseen ja puoltanut ehdotetun lisärakennuksen teettämistä kaupunginarkkitehdin laatiman suunnitelman mukaisesti, huomauttaen että mainitun laatuisten rakennustöiden kustannukset nykyään täytyy laskea noin 100 % suuremmiksi kuin ennen sodan puhkeamista. Suunnitelmasta käy selville, että lisärakennus on ajateltu tehtäväksi samalla tavoin kuin alkuperäinen sikalarakennuskin, toisin sanoen ulkoseinät tiilistä ja sisäseinät betonista, lattia sementistä ja vesikatto asfalttihuovasta. Rakennustyöstä ynnä

kenties tarpeellisesta kaivolaitoksen laajentamisesta olisi tämän oheisen kustannusarvion (Liite II) mukaan kustannuksia 138,200 markkaa.

Rahatoimikamari puolestaan katsoo Vaivaishoitohallituksen esittämän ehdotuksen ansaitsevan kaikkea huomiota. Ei liene epäilystä siitä, että sairaalain ruokatahteiden käyttäminen sikain ruuaksi antaisi kaupungille tunnustavasti edullisemman tuloksen kuin nykyään käytetty ruuantähteiden myynti, josta on ollut tuloja verraten vähän (kuluvan vuoden budjetissa arviolta 3,600 markkaa). Niinikään näyttää tarkoituksenmukaiselta sijoittaa sikain hoito kunnalliskotiin, missä sitä, käyttämällä apuna hoidokkien työvoimaa, käy toimittaminen vähillä kustannuksilla. Osin ajatellen nyt ehdotettua laajennusta ja osin saattaakseen mahdolliseksi todella järkipärisen sianhoidon on Vaivaishoitohallitus ehdotukseensa 1917 vuoden menosäännöksi merkinnyt 600 markkaa sianhoitajan palkkaamiseksi kunnalliskotiin, ja Rahatoimikamari on budjettia käsitellessään puoltanut myöntymistä tähän. Ehdotetun lisärakennuksen suurista kustannuksista huolimatta pyytää Rahatoimikamari mainituilla perusteilla puoltaa puheena olevan työn teettämistä, ja olisi se Kamarin mielestä aloitettava mahdollisimman pian ensi vuonna. Ehdotetun suunnitelman teknillisen puolen ei Kamari, sittenkun sen jäsen, arkkitehti H. Lindberg oli ehdotuksen mainitulta kohden tarkastanut, ole havainnut aiheuttavan muuta muistutusta, kuin että vartijan asuinhuoneen viereinen varastohuone olisi varustettava tulisijalla ja muuripadalla, jotta sitä tarpeen vaatiessa, esimerkiksi jos sikalaan ilmaantuu ruttoa ja rakennus sen johdosta täytyy jakaa kahteen toisistaan eristettyyn osastoon, voi käyttää keittuhuoneena. Kaupunginarkkitehdin ilmoituksen mukaan voitaneen tämä täydennys aikaansaada kustannusarviossa arvaamattomiin menoihin varattulla summalla, joten laskettua kustannusmäärää ei tämän johdosta tarvitsisi korottaa.

Sekä tarkoitukseen tarvittavan määrärahan summaan että siihenkin nähden, että puheena oleva lisärakennus on ehdotettu teetetäväksi lujasta aineesta ja siten rakennuskustannukset voi kuolettaa pitemmän ajanjakson kuluessa, on Rahatoimikamarin mielestä työ kustannettava lainavaroilla, jotka, jos Kaupunginvaltuusto tässä kohden yhtyy Rahatoimikamarin käsitykseen, olisi otettava 1916 vuoden velkakirjalainasta.

Edellä lausutun johdosta pyytää Rahatoimikamari kunnioittaen esittää, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet lisätyin luvuin päättäisivät:

1916vuoden velkakirjalainasta osottaa 138,200 markkaa lisärakennuksen teettämiseksi kunnalliskodin sikalaan tämän oheisten piirustusten ja kustannusarvion mukaisesti; sekä

*antaa varsinaisen Kaupunginvaltuuston toimeksi hankkia
tälle päätökselle asianmukaisen vahvistuksen.*

Rahatoimikamarin puolesta:

Alexis Gripenberg.

Jarl W. Andersin.

HELSINGIN
VAIVAISHOITOHALLITUS

*Helsingissä,
lokak. 23 p:nä 1916.*

N:o 75.

Helsingin Kaupunginvaltuustolle.

Mikäli asiantuntevalta taholta on lausuttu, on silavan tuonti kaupunkiin luultavasti useana vuonna oleva tuntuvasti vähempi entistään, minkätähden käynee vaikeaksi saada silavaa kaupungin laitoksille kohtuullisesta hinnasta.

Tämän johdosta ja kun kaupungin sairaalain ruuantähteitä ei, mikäli on ilmoitettu, riittävässä määrässä käytetä hyväksi, mikä sitä vastoin voisi paremmin käydä päinsä, jos sianhoitoa kunnalliskodissa harjoitettaisiin tähänastista laajemmassa mitassa, niin että siellä voitaisiin käyttää sairaalainkin ruuantähteet, pyytää Vaivaishoitohallitus kunnalliskodin johtajan ehdotuksen mukaisesti Kaupunginvaltuustolle kunnioittaen esittää, että kunnalliskodin sikalaa, missä nyt voi pitää 100 sikaa, laajennettaisiin lisärakennuksella, johon sopisi 200 sikaa ja joka teetettäisiin nykyoloissa sopiviksi katsotuista rakennusaineista.

Vaivaishoitohallituksen puolesta:

Allan Serlachius.

August Nybergh.

Kustannusarvio Forsbyn työ- ja kunnalliskodin sikalan laajentamiseksi.

660	m ³	maata kaivettava à 4: 10.....	2,706: —
295	„	perustusta kaivettava à 4: 80	1,416: —
517	„	kalliota louhittava à 12: —.....	6,204: —
383	„	perusmuuria louhoskivestä à 9: 50	3,638: 50
364	„	maatäytettä sementtilattian alle ja perusmuurien ympärille à 2: 50	910: —
650		sementtitiiltä purettava ja puhdistettava à —: 15	97: 50
5,200		tavallista tiiltä purettava ja puhdistettava à 20: — tuhanelta	104: —
70	m ²	kivijalkaa kivisirpaleista muurattava sementinsekaiseen kalkkilaastiin à 15: —	1,050: —
650		sementtitiiltä muurattava à —: 40.....	260: —
5,200		punaista tiiltä (vanhaa) s:n à 55: — tuhanelta	286: —
59,000		s:n s:n (uutta) s:n à 185: —.....	10,915: —
107	m ²	vanhaa asfalttikattoa kattotuoleineen, aluslautoineen ja täyhteineen uudistettava à 9: 50	1,016: 50
1,226	„	uutta kattoa kattotuoleineen, ruoteineen ja asfalttihuopineen à 9: —.....	11,034: —
1,146	„	aluslaudoitusta täyhteineen à 8: 50.....	9,741: —
70	„	välikattoparrustoa keittiön, asuin- ja varastohuoneen päälle à 18: —	1,260: —
20	„	lattiaa parruineen ja täyhteineen asuinhuoneeseen à 21: —	420: —
90	„	lattiaa terästahkotusta sementistä keittiöön ja varastohuoneeseen à 12: —	1,080: —
723	„	sementtilattiaa kouruineen sikalaan à 15: —....	10,845: —
16		katon kannatuspilaria rautabetonista à 108: —..	1,728: —
172	p.m.	pääparruja rautabetonista à 49: 50	8,514: —
162	m ²	puuseinää katonvalolyhtyihin à 13: 50	2,187: —
3		ikkunaa muutettava ja pantava paikalleen à 6: —	18: —
4		ovea samoin à 7: —	28: —
31		uutta ovea valmiina à 50: —.....	1,550: —
53		uutta ikkunaa (pientä) à 55: —.....	2,915: —
6		savupiippua (yläparrustoa vesikaton läpi) à 150: —	900: —
Siirros			80,823: 50

		Siirros	80,823: 50	
4	isompaa tulisijaa tilistä à 300: —		1,200: —	
1	tavallinen tulisija tilistä asuinhuoneeseen		200: —	
4	isoa muuripataa à 500: —		2,000: —	
567 m ²	karsinan seinää terästahkotusta sementistä à 30: —		17,010: —	
72	rauta-aitaa ja veräjää y. m. karsinain rintapuolelle à 180: —		12,960: —	
72	ruokakaukaloa terästahkotusta sementistä à 15: —		1,080: —	
216 m ²	puulavaa karsinoihin à 5: 50		1,188: —	
50 „	seinää asuinhuoneessa rapattava à 2: 50		125: —	
3	isoa tuulluutusrumpua valmiina à 165: —		495: —	
20	peltiä ilmanvaihtojohdoin à 8: 50		170: —	
10	terveysikkunakoneistoa à 20: —		200: —	
22	sähkölampun johtoineen à 40: —		880: —	
1	ovi ulkonevine puomineen ja taljoineen isoon päätyyn olkien vastaanottoa varten		95: —	
2	kattoikkunaa olkiullakolle à 50: —		100: —	
—	vesi- ja laskujohdot, lattiasivilät y. m., arviolta		2,500: —	
—	erinäiset rakennuksen ympäristön tasoitustyöt ..		500: —	121,526: 50
—	arvaamattomat työt, työnjohto y. m. noin 10 % edellä olevasta		— —	12,173: 50
		<u>Yhteensä Smk</u>	<u>— —</u>	<u>133,700: —</u>

Lisäys:

Jos kokemus osottaa nykyisen kaivon ja pum-
pun riittämättömäksi antamaan laajennettuun si-
kalaan vettä, on lisäksi ehdollisesti

1	uusi kaivo kaivettava ja varustettava arkulla tai renkailla tarpeen mukaan	1,500: —	
1	uusi isompi sähkömoottoripumppu tarpeellisine johtoineen hankittava	3,000: —	4,500: —
		<u>Yhteensä Smk</u>	<u>— — 4,500: —</u>

Helsingin kaupungin Rakennuskonttorin huonerakennusosasto, marraskuulla 1916.

Karl Hård af Segerstad.

Helsingin kaupungin 1917 v:n meno- ja tulosääntö.

Kaupunginvaltuuston vahvistama joulukuun 29 päivänä 1916.

Muist. Satunnaiset menot ja tulot ovat merkityt tähdellä *.

P.L.	Luku.	Momentti.	Menon laatu 58 §:n mukaan. Keis. asetuksen 8 p:n 4 ja 5 joulukuuta 1893	Menot.	Smk.	7 ^{1/2}
				Ensimmäinen pääluokka.		
				Kaupungin velat.		
				1876 vuoden vesijohtolaina, joka 31/12 1916 on Smk 675,000: —		
	I	1	K. S:in päät. 17/5 1876	a Kuoletusta 1/5 1917	53,600	—
	I	2		1/5 ja 1/11 korkoa 5 % mukaan	32,410	—
	I	3		Mahdollinen kurssitappio arvotuista, kaupunginkassassa olevista obligatsioneista	1,000	—
				<i>I Luku. Smk 87,010: —.</i>		
				1892 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1916 on Smk 3,851,500: —		
	II	1	K. S:in päät. 26/3 1892	a Kuoletusta 1/5 1917	44,500	—
	II	2		1/5 ja 1/11 korkoa 4 1/2 % mukaan	172,316	25
	II	3	Lainakontrahd. muk.	a Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	15,000	—
				<i>II Luku. Smk 231,816: 25.</i>		
				1898 vuoden obligatsioonilaina Smk 7,000,000: —, josta on laskettu liikkeeseen Smk 3,000,000: — ja on 31/12 1916 lunastamatta 2,544,000: —		
	III	1	K. S:in päät. 4/8 1897 ja 25/1 1898	a Kuoletusta 1/8 1917	34,500	—
	III	2		1/2 ja 1/8 korkoa 3 1/2 % mukaan	89,040	—
	III	3	Lainakontrahd. mukaan.	a Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	2,000	—
	III	4	K. A. 1/2 1915	b* Kuponkiveroa	4,452	—
				<i>III Luku. Smk 129,992: —.</i>		
				Siirros	448,818	25

1 P.L.

				Siirros	448,818	25
		K. S:in päät. 25/1 1900 ja 30/1 1900	a	1900 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1916 on Smk 2,673,000: —		
IV	1			Kuoletusta 1/8 1917	28,500	—
IV	2	Lainakontrahd. mukaan	a	1/2 ja 1/8 korkoa 4 0/0 mukaan	106,920	—
IV	3			Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	2,000	—
IV	4	K. A. 1/2 1915	b*	Kuponkiveroa	5,346	—
				<i>IV Luku. Smk 142,766: —.</i>		
		K. S:in päät. 10/9 1902	a	1902 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1916 on Smk 7,269,000: —		
V	1			Kuoletusta 1/12 1917	69,500	—
V	2			1/6 ja 1/12 korkoa 4 0/0 mukaan	290,760	—
V	3	Kvsto 22/9 1908	b	Lainasta Ranskan valtiolle menevä vero y. m.	25,000: —	
		Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	60,000: —	
V	4	K. A. 1/2 1915	b*	Kuponkiveroa	14,538	—
				<i>V Luku. Smk 459,798: —.</i>		
		K. S:in päät. 9/2 1909 ja 7/5 1909	a	1909 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1916 on Smk 15,442,100: —		
VI	1			Kuoletusta 1/5 1917	110,660	—
VI	2			1/5 ja 1/11 korkoa 4 1/2 0/0 mukaan	692,435	24
VI	3	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	14,000	—
VI	4	K. A. 1/2 1915	b*	Kuponkiveroa	34,621	76
				<i>VI Luku. Smk 851,717: —.</i>		
		K. S:in päät. 9/5 1911 ja 30/6 1911	a	1911 vuoden obligatsioonilaina, joka 31/12 1916 on Smk 24,378,901: —		
VII	1			Kuoletusta 1/6 1917	175,547	—
VII	2			1/6 ja 1/12 korkoa 4 1/2 0/0:n mukaan	1,093,091	09
VII	3	Lainakontrahd. mukaan	a	Provisioneja, kurssierotuksia y. m.	20,000	—
VII	4	K. A. 1/2 1915	b*	Kuponkiveroa	54,654	55
				<i>VII Luku. Smk 1,343,292: 64.</i>		
		K. S:in päät. 8/5 1913 ja 14/5 1913	a	1913 vuoden obligatsioonilaina, Smk 5,025,000: —, josta 31/12 1916 asti on laskettu liikkeeseen Smk 4,705,008: — ja lunastamatta Smk 4,494,896: —		
VIII	1			Kuoletusta 2/1 1917	77,184	—
VIII	2			2/1 ja 1/7 korkoa 5 0/0:n mukaan	222,815	20
				<i>VIII Luku. Smk 299,999: 20.</i>		
				Siirros	3,546,391	09

P.L.				Siirros	3,546,391 09	
IX	1	K. S:in päät. 25/1 1916.	a	1916 vuoden velkakirjalaina, joka 31/12 1916 on Smk 12,000,000: — 2/1 ja 1/7 korkoa 5 % mukaan <i>IX Luku. Smk 425,000: —.</i>	425,000 —	
X	1	K. S:in päät. 10/6 1910 Kvsto 14/4 1910 Kauppakirj. mukaan	a*	Nybondaksen talon hallintaoikeuden lunastamista varten otettu laina, joka 31/12 1916 on Smk 36,000: — Kuoletusta 1/11 1917	12,000 —	
X	2				1/11 1917 korkoa 5 %:n mukaan <i>X Luku. Smk 13,800: —.</i>	1,800 —
XI	1		c*	Tilapäislainat. Korkoa ja provisionoja y. m. <i>XI Luku. Smk 500,000: —.</i>	500,000 —	
1 P.L. Smk 4,485,191: 09.						
Toinen pääluokka.						
Kaupungin virastot.						
Maisraatti.						
I	1			Palkkaukset:		
		1907 v:n rahas.	b	1 Kunnall. pormest., palkk. 7,000: — palkkiota 5,000: —	12,000: —	
		Kvsto 30/5 1911	b	1 Oikeusraatimies, palkk. 6,000: — viransijaisen palkkio kesäloman aikana 700: —	6,700: —	
		1907 v:n rahas. Kvsto 15/6 1909 30/5 1911	b	2 Kunnall. raatim., palkkaa à 4,000: — palkkiota à 2,000: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta à 500: — viransijaisen palkkio kesäloman aikana à.. 250: —	13,500: —	
		1907 v:n rahas. Kvsto 30/5 1911	b	2 Notaaria à 1,600: — viransijaisen palkkio kesäloman aikana à.. 200: —	3,600: —	
				Siirros	35,800: —	4,485,191 09

2 P.L.

					Siiros		
	I	1			35,800: —		4,485,191 09
			Kvsto 30/5 1911 19/10 1915	b	1 Maistraatinsihteeri ja ensim. julkinen no- taari 2,000: — viransijaisen palkkio kesäloman aikana 200: —	2,200: —	
			S:n 24/11 1896 30/5 1911 29/12 1914	b	1 Toinen julkinen no- taari 1,000: — viransijaisen palkkio kesäloman aikana 200: —	1,200: —	
			S:n 30/12 1912	b	1 Reistraattori 3,000: — viransijaisen palkkio kesäloman aikana 150: —	3,150: —	
			1886 v:n rahas. Kvsto 19/11 1907 30/5 1911	b	1 Reistraattorinapulainen 1,500: — 1 Kanslisti 1,800: — korotus 5 v:n palve- lukselta 180: — viransijaisen palkkio kesäloman aikana 100: —	2,080: —	
			1886 v:n rahas. Kvsto 29/12 1892 30/12 1910	b	1 Venäjän kielen kääntäjä 4,800: — 1 Saksan kielen kääntäjä 300: — 1 Kaupunginpalv. Maist- raatissa 1,500: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 400: —	1,900: —	
			1886 v:n rahas. Kvsto 2/5 1888 11/6 1895 19/12 1901 28/12 1906 30/12 1911 1/4 1913	b & c	1 Kaup.palvelija Maistraatissa 1,500: — 1 Kaupunginpalv. Maist- raatin kansliassa 2,000: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta 400: —	2,400: —	
			S:n 30/12 1908	b & c	3 Kaupunginpalv. Maist- raatin kansliassa à 2,000: — korotus 5 vuod. pal- veluksesta à 200: —	6,600: —	
				b & c	1 Kaupunginpalv. Maistraatin kans- liassa 2,000: — 1 Vahtimestari 1,500: — Kesäloman hankkimiseksi 7 kaupun- ginpalvelijalle ja 1 vahtimestarille Maistraatissa à 50: — 400: —	67,330	
	I	2		c	7 kaupunginpalvelijalle ja 1 vahtimestarille rai- tietieliput 1,000: —		
	I	3		c	Tarverahat 10,000: —		
					I Luku. Smk 78,330: —.		
					Siiros	4,563,521	09

P.L.

				Siirros	4,563,521	09	
II	1	Raastuvanoikeus.					
		Palkkaukset:					
		1 Oikeuspormestari,					
		palkkaa	7,000: —				
		palkkiota	5,000: —	12,000: —			
		4 Vanhempaa oikeus-					
		raatimiestä, palkkaa à	6,000: —				
		palkkiota à	2,000: —				
		korotusta 10 v:n pal-					
		veluksesta à	1,500: —	38,000: —			
		2 Vanhempaa oikeus-					
		raatimiestä, palkkaa à	6,000: —				
		palkkiota à	2,000: —				
		korotusta 5 v:n pal-					
		veluksesta à	750: ..	17,500: —			
1907 v:n rahas.	} b	1 Vanh. oikeusraatimies,					
Kvsto 16/1 1912		palkkaa	6,000: —				
		palkkiota	2,000: —	8,000: —			
		1 Nuorempi oikeusraatim.	4,000: —				
		korotusta 5 v:n palve-					
		luksesta	500: —				
		korot. 10 v:n palv.					
		1/7:stä 1917	250: —	4,750: —			
		1 Nuorempi oikeusraatim.	4,000: —				
		korotusta 5 v:n palve-					
		luksesta	500: —	4,500: —			
		2 Nuorempaa oikeusraatim.	à 4,000: —	8,000: —			
		Palkkio 3:lle osaston-					
		puheenjohtajalle à . .	1,000: —	3,000: —			
		Neljän puheenjohtajan					
		viransijaisen palkkio					
		kesäloman aikana à . .	350: —	1,400: —			
		Seitsemän jäsenen viran-					
		sijaisen palkkio kesä-					
		loman aikana à	250: —	1,750: —			
		1 Sivilipöytäkirjan notaari		1,600: —			
		6 Rikosasiainpöytäkirjan					
		notaaria à	4,000: —	24,000: —			
1907 v:n rahas.	} b	Seitsemän notaarin viran-					
Kvsto 30/3 1911		sijaisen palkkio kesä-					
		loman aikana à	250: —	1,750: —			
				Siirros	126,250: —	4,563,521	
						09	

P.L.

II	1			Siirros 169,300: —	4,563,521 09
		1886 v:n rahas. Kvsto ^{2/5} 1888 ^{11/6} 1895 ^{28/12} 1906 ^{1/4} 1913	} b {	1 Raastuvanoikeud. kaupunginpalv. 1,400: — 6 Raast.oikeuden kau- punginpalv. ä 2,000: — korot. 10 v:n palve- luksesta ä 400: — 14,400: —	
		S:n ^{17/11} 1908		b	Kesäloman hankkimiseksi 8 Raas- tuvanoikeuden kaupunginpalveli- jälle ä 50: — 400: —
II	2	S:n ^{3/9} 1882 ^{16/11} 1886 ^{30/12} 1910	} b {	Alistettujen asiain pöytäkirjojen puhtaaksikirjoi- tus sekä syyttäjille	3,200
II	3	S:n ^{11/11} 1913		b*	Ylimäär. pöytäkirjanpito Raastuvanoikeuden 1:sen osaston väliaikaisella jaostolla
II	4		} c {	11 kaupunginpalvelijan raitiotieliput	1,375
II	5			Tarverahat	11,000
<i>II Luku. Smk 202,275: —.</i>					
Syyttäjistä.					
III	1			Palkkaukset:	
		1886 v:n rahas. Kvsto ^{28/12} 1906	} b {	1 Kaup. viskaali, palkk. 4,000: — palkkiota 2,000: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta 800: — taatusta kokonaistu- lost, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden juov.juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomises- ta tuomituita sak- koja, merkitään ar- violta 600: — 7,400: —	
		S:n ^{29/12} 1896		b	
		1886 v:n rahas. Kvsto ^{28/12} 1906	} b {	2 Kaup. viskaalia, palkk. ä 4,000: — palkkiota ä 2,000: — taatusta kokonaistu- lost, 800 markasta, paloviinan, mallas- ja muiden juov.juomain kauppaa koskevien asetusten rikkomises-	
		S:n ^{29/12} 1896		b	
				Siirros 12,000: — 7,400: —	4,765,796 09

2 P.L.

III	1				Siirros 12,000: —	7,400: —	4,765,796 09
		Kvsto 29/12 1896	b	ta tuomituita sakkoja, merkitään arviolta	600: —	13,200: —	
		S:n 20/10 1914	b*	1 Ylimääräinen kaupunginviskaali ..		4,000: —	
		S:n 30/12 1911	b	Viransijaisten palkkiot 4 kaupunginviskaalin kesäloman aikana à	250: —	1,000: —	25,600 —
III	2		c	Tarverahat			1,000 —
				<i>III Luku. Smk 26,600: —.</i>			
				Ulosottolaitos.			
IV	1			Palkkaukset:			
		S:n 17/10 1899	b	1 Ens. kaup. vouti, palkk. palkkiota	3,000: — 1,000: —		
				korotusta 10 v:n palveluksesta	1,000: —	5,000: —	
		S:n 29/12 1896	b	1 Toin. kaup. vouti, palkk. palkkiota	3,000: — 3,000: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	500: —	6,500: —	
		S:n 15/3 1913	b	Ensimmäisen ja toisen kaupunginvoudin viransijaisten palkkiot kesäloman aikana à 250: —		500: —	
		S:n 26/4 1910	b	Avustava toinen kaupunginvouti ..		2,400: —	
		S:n 17/10 1899	b	1 Rikostuom. toimeenp., kanslia-apul. ja puht. kirj. varten	3,000: — 1,000: —		
		S:n 30/12 1908	b	Ulosottoapulainen	2,800: —	4,000: —	
				korotusta 5 vuoden palveluksesta	200: —	3,000: —	
		S:n 24/11 1896	b	1 Ulosottoapulainen	2,800: —		
		29/12 1905		korotusta 5 v:n palv. 1/5:stä 1917	133: 33	2,933: 33	
		6/3 1906		Ulosottoapulainen	2,800: —		
		28/12 1906		korotusta 5 v:n palv. 1/6:stä 1917	116: 66	2,916: 66	
		30/12 1907		Ulosottoapulainen	2,800: —		
		30/12 1908		korotusta 5 v:n palv.		2,800: —	
		11/6 1912		Ulosottoapulainen		2,800: —	
		1/4 1913		3 Ulosottoapulaista à ..	2,800: —		
				korotusta 10 vuoden palveluksesta à	400: —	9,600: —	
				Siirros		39,649: 99	4,792,396 09

P.L.	IV	1			Siirros	39,649: 99	4,792,396 09
					1 Ulosottoapulainen	2,800: —	
					korotusta 5 vuoden palveluksesta	200: —	
					korotusta 10 v:n palv. 1/2:stä 1917	183: 34	3,183: 34
					1 Ulosottoapulainen	2,800: —	
					korotusta 5 vuoden palveluksesta	200: —	3,000: —
					1 Ulosottoapulainen	2,800: —	
					korotusta 5 v:n palveluksesta 1/7:stä 1917	100: —	2,900: —
			Kvsto	24/11 1896	2 Ulosottoapulaista à	2,800: —	5,600: —
				29/12 1905	4 Ulosottoapulaista à	1,600: —	
				6/3 1906	korotusta 10 vuoden palveluksesta à	400: —	8,000: —
				28/12 1906	2 Ulosottoapulaista à	1,600: —	
				30/12 1907	korotusta 5 v:n palveluksesta à	200: —	
				30/12 1908	korotusta 10 v:n palv. 1/2:stä 1917 à	183: 34	3,966: 68
				11/6 1912	1 Ulosottoapulainen	1,600: —	
				1/4 1913	korotusta 5 v:n palveluksesta	200: —	1,800: —
					2 Ulosottoapulaista à	1,600: —	
					korotusta 5 v:n palveluksesta à	50: —	3,300: —
					8 Ulosottoapulaista à	1,600: —	12,800: —
			S:n	30/4 1912	1 Ulosottoapulainen Böleä varten	1,800: —	
				30/12 1909	Apumaksu lainopillisen apulaisen palkkaamiseksi kaupunginvoudin-kontt. Maist. määr. mukaan	2,400: —	88,400 01
IV	2	Vuokrakirjan mukaan			Huoneiston vuokra		5,100 —
IV	3				Lämpö		800 —
IV	4				Valaistus		480 —
IV	5				Siivoaminen		600 —
IV	6				30 ulosottoapulaisen raitiotieliput		3,750 —
IV	7				Tarverahat		700 —
					<i>IV Luku. Smk 99,830: 01</i>		
					Siirros	4,892,226 10	2

2 P.L.

					Siirros	4,892,226 10	
			Arkisto.				
V	1	1886 v:n rahas. Kvsto 30/12 1911 S:n 16/3 1909	b	Palkkaukset:			
			b	1 Aktuaari	4,000: —		
			b	1 Arkistoapulainen	1,800: —	5,800 —	
V	2		c	Tarverahat		10,000 —	
				<i>V Luku. Smk 15,800: —</i>			
				2 P.L. Smk 422,835: 01			
			Kolmas pääluokka.				
			Kunnallishallinto.				
			Kaupunginvaltuusto.				
I	1	Kvsto 27/2 1912 S:n 30/12 1913	b	Palkkaukset:			
			b	1 Sihteeri	10,000: —		
			b	1 Apulaissihteeri	8,000: —		
			b	korotusta 5 v:n palveluksesta 1/9:stä 1917	266: 66	8,266: 66	
			b	1 Notaari	6,000: —		
			b	korotusta 5 v:n palveluksesta 1/9:stä 1917	200: —	6,200: —	
			b	1 Kanslisti	2,400: —		
			b	korotusta 5 v:n palveluksesta	240: —		
			b	korotusta 10 v:n palveluksesta 1/4:stä 1917	180: —	2,820: —	
			b	1 Apulaiskanslisti	1,800: —		
		b	1 Vahtimestari	1,800: —			
		b	korotusta 5 v:n palveluksesta 1/4:stä 1917	135: —	1,935: —		
		b	1 Vahtimestarinapulainen	900: —	31,921 66		
I	2	Vuokrakirjan mukaan	c	Kaupunginvalt. huoneist. vuokra ..	13,133: 34		
			c	Valaistus	600: —	13,733 34	
I	3		c	Tarverahat		50,000 —	
				<i>I Luku. Smk 95,655: —</i>			
					Siirros	5,003,681 10	

P.L.

			Siirros		5,003,681	10
			Rahatoimikamari.			
II	1		Palkkaukset:			
		Kvsto 8/2 1916	1 Puheenjohtaja	6,000: —		
			5 Jäsentä ja 3 varajäsentä à 25 markkaa kokoukselta kukin	15,000: —		
			1 Sihteeri	12,000: —		
			korotusta 5 v:n pal- veluksesta	1,200: —		
			korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1/6:sta 1917	700: —		
			henkilökoht. palkanlis.	3,000: —	16,900: —	
		S:n 10/12 1913	1 Apulaissihteeri	8,000: —		
			korotusta 5 v:n palvel. korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1/6:sta 1917	466: 66		
			henkilökoht. palkanlis.	2,000: —	11,266: 66	
			1 Apulaissihteeri, teknillinen	10,000: —		
			1 Asiamies	6,000: —		
			1 Notaari	6,000: —		
			1 Pöytäkirjuri	4,200: —		
			1 Kanslisti	2,400: —		
			korotusta 10 v:n pal- veluksesta	480: —	2,880: —	
			1 Kanslisti	1,800: —		
			1 Vahtimestari	1,800: —		
			korotusta 10 v:n pal- veluksesta	360: —		
			henkilökoht. lisäystä..	200: —	2,360: —	
		S:n 29/12 1915	1 Vahtimestarinapulainen	1,500: —		
			1 S:n	1,200: —	85,106: 66	
II	2		c	Tarverahat, siivoaminen y. m.	25,000	—
II	3		d	Arvaamattomiin tarpeisiin	20,000	—
<i>II Luku. Smk 130,106: 66</i>						
			Rahatoimikonttori.			
III	1		Palkkaukset:			
			1 Kaup. kamreeri, palkk. palkkiota	5,000: —		
			korotusta 10 v:n pal- veluksesta	2,000: —	12,000: —	
		S:n 28/3 1916	1 Kaup. kassanhoitaja..	8,000: —		
			korotusta 10 vuoden palveluksesta	1,600: —		
				Siirros 9,600: —	12,000: —	5,133,787: 76

3 P.L.

III	1	K. Asetus 8/9 1899 K. S:in kirje 9/8 1900	b	Siiros 9,600: — 12,000: —	5,133,787 76
				Korvausta menetetyistä poissaolosakkojen osuu- desta 800: —	10,400: —
				1 Apulaiskassanhoitaja	6,000: —
				1 Vanh. kaup.kirjanpitäjä 7,000: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta 700: —	
				korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1/2:sta 1917 641: 66	8,341: 66
				1 Nuor. kaup.kirjanpitäjä 5,000: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta 500: —	
				korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1/10:stä 1917 125: —	5,625: —
		Kvsto 28/3 1916	b	1 Nuor. kaup.kirjanpitäjä 5,000: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta 1/4:stä 1917 375: —	5,375: —
				3 Konttorikirjuria à 2,500: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta à 500: —	9,000: —
				1 Konttorikirjuri	2,500: —
				Määräraha toimitustehtävain hoitoa varten	3,600: —
		S:n 30/12 1911		1 Vahtimestari 2,100: — henkilökoht. palkanlis. 400: —	2,500: —
				1 Vahtimestari	2,100: —
				1 Vahtimestarinapulainen	1,200: —
				Ylimääräiset apulaiset	25,000: —
III	2		c	Palkkiota verolippujen jakelusta	5,000 —
III	3			Tarverahat	15,000 —
				<i>III Luku. Smk 113,641: 66</i>	
IV	1			Liikennekonttori.	
				Palkkaukset:	
				1 Kamreeri	6,000: —
				1 Vanh. kirjuri 4,000: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta 400: —	
		S:n 28/3 1916	b	korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1/2:sta 1917 366: 67	4,766: 67
				Siiros 10,766: 67	5,247,429 42

P.L.

IV	1			Siiros	10,766: 67	5,247,429	42
				1 Vanh. kirjuri	4,000: —		
				korotusta 5 v:n pal-			
				veluksesta 1/5:stä 1917	266: 67	4,266: 67	
				1 Nuor. kirjuri	3,400: —		
				korotusta 5 v:n palve-			
				luksesta	340: —	3,740: —	
				1 Nuor. kirjuri		3,400: —	
				1 Vanh. kassanhoitaja . .	3,400: —		
				korotusta 10 v:n pal-			
				veluksesta	680: —	4,080: —	
				1 Nuor. kassanhoitaja		2,700: —	
				1 Kirjanpitäjä	3,400: —		
				korotusta 5 v:n palve-			
				luksesta	340: —		
		Kvsto 28/3 1916	b	korotusta 10 v:n pal-			
				veluksesta 1/2:sta 1917	311: 66	4,051: 66	
				1 Vanh. konttorikirjuri . .	2,300: —		
				korotusta 5 v:n palve-			
				luksesta	230: —	2,530: —	
				1 Vanh. konttorikirjuri		2,300: —	
				1 Nuorempi konttorikir-			
				juri	2,000: —		
				korotusta 5 v:n palve-			
				luksesta	200: —	2,200: —	
				1 Nuor. konttorikirjuri		2,000: —	
				1 Vaakamestari	3,000: —		
				korotusta 5 v:n palve-			
				luksesta	300: —	3,300: —	
		S:n 22/1 1907		2 Avust. vaakamestaria à	2,000: —	4,000: —	
		30/12 1910	b	9 Vahtimestaria à	1,500: —	13,500: —	
		30/12 1911	c	Ylimäär. apulaiset		13,500: —	
		S:n 30/3 1911		Kamreerin apulaisen palkkaamiseen		1,200: —	
		S:n 6/12 1910	b	Vuokra-apua vaakamestarille, joka			
				punnitsee tavaroita tullikäytöstä			
				erillään		700: —	
		S:n 30/12 1909		2 Koneenkäyttäjää lämpöjoht. vart.		3,125: —	
		30/12 1910					
		30/12 1912					
		S:n 30/12 1910	b	2 Koneenkäyttäjää hissilait. vart.			
		30/12 1913		à 1,500: —		3,000: —	
		S:n 30/12 1907		1 Koneenkäyttäjääpulainen		900: —	
		S:n 28/10 1895		1 Päällismies		1,200: —	
						86,460	—
					Siiros	5,333,889	42

3 P.L.

					Siirros	5,333,889	42
IV	2			Mittaripalkkiot		240	—
				Tullihuoneen, tullikamarin haaraosaston, tavara-			
				vajain ja muiden Liikennekonttorin alaisten			
				huoneistojen:			
IV	3		c	Polttoaineet		21,200	—
IV	4			Valaistus		3,000	—
IV	5			Vedenkulutus		400	—
IV	6			Kalusto		500	—
IV	7			4 sähkö-tavarahissin käyttökustannukset		125	—
IV	8			Tarverahat		4,500	—
				<i>IV Luku. Smk 116,425: —</i>			
				Satamakonttori.			
V	1			Palkkaukset:			
		1908 v:n rahas. } Kvsto 21/11 1893 }		1 Satamakapteeni 3,000: —			
				4 ⁰ / ₁₀ kannantasummasta 4,760: —	7,760: —		
		S:n 1/10 1895		1 Sörnäsän satamamestari	2,400: —		
			b	1 Satamakonttorin kirjuri	3,500: —		
				korotusta 10 v:n palveluksesta	700: —		
		S:n 30/4 1901 } 30/12 1913 }		1/2 ⁰ / ₁₀ kannantasummasta 595: —	4,795: —		
				1 Kassanhoitaja	2,400: —		
		S:n 28/12 1906 } 30/12 1911 }		1 Vanhempi satamavahtimestari ..	2,400: —		
		S:n 13/11 1898 } 30/12 1911 }		1 Nuorempi satamavahtimestari ..	1,600: —		
		S:n 30/12 1911		1 Tarkastuskonstaapeli	1,600: —		
		S:n 30/12 1908 } 30/12 1910 }	b	11 Satamakonstaapelia à 1,500: —	16,500: —		
				1 Sörnäsän satamakonstaapeli, paitsi asuntoa	1,400: —		
		S:n 28/12 1906 } 30/12 1910 }		2 Pakkaajaa ja runsijaa à 900: —	1,800: —		
		S:n 30/12 1908		1 Parmaaajainvanhin	1,000: —		
		S:n 11/4 1893 } 30/12 1911 }		2 Satamaviskaalia à 600: —	1,200: —		
				Siirros	44,855: —	5,363,854	42

P.L.	V	1						
						Siirros	44,855:—	5,363,854.42
				c	1 Pohjoissataman venelaiturin vartija	900:—		
					S:n yövartija	780:—		
				b*	1 Viaporin talvitien vartija	300:—		
					Ylimääräiset apulaiset:			
					1 Satamakapteenin apulainen ..	6,000:—		
			Kvsto 27/12 1912		1 Sörnäsän satamamestarin s:n ..	2,400:—		
					Ylimäär. satamakonstaapel. vart.	24,000:—		79,235 —
	V	2		c	Höyrypurren vuokra ja moottoriveneen käyttökustannukset	900:—		
					1 Moottoriveneenhoitaja, 7 kuukaudelta à 120:—	840:—		
					Moottorikoneen talvihoito	250:—		1,990 —
					Määräraha tavarain poiskuljettamis. rantasilloilta			500 —
	V	3		c	Nostokranan sähkökäyttökustannukset			500 —
	V	4			Valaistus			180 —
	V	5			Polttopuut			750 —
	V	6			Vedenkulutus			50 —
	V	7			Tarverahat			1,200 —
	V	8						
					<i>V Luku. Smk 84,405:—</i>			
					Tilastokonttori.			
					Palkkaukset:			
				b	1 Konttorinjohtaja	9,000:—		
					korotusta 5 v:n palveluksesta	900:—	9,900:—	
					1 Ensim. aktuaari	6,400:—		
					korotusta 5 v:n palveluksesta 1/3:sta 1917	533: 33	6,933: 33	
			S:n 24/10 1916		1 Toinen aktuaari	4,800:—		
					1 Amanuenssi	3,600:—		
					2 Assistenttia à 2,700:—	5,400:—		
				4 Laskuapulaista à 2,100:—	8,400:—			
				1 Vahtimestari	900:—			
					Siirros	39,933: 33	5,448,259.42	

3 P.L.

VI	1			Siirros	39,933: 33	5,448,259 42
				Määräraha ylimääräisten apulaisten palkkaamiseen	3,800: —	
				Määräraha kunnalliskertom. joudutt.	5,850: —	49,583 33
VI	2			Painatuskustannukset, siirtomääräraha		30,000 —
VI	3	Välikirj. muk.	c	Konttorihuoneiston vuokra		1,700 —
VI	4			Valaistus		150 —
VI	5			Polttoaineet		400 —
VI	6			Tarverahat		3,600 —
				<i>VI Luku. Smk 85,433: 33</i>		
				Rakennustarkastus.		
VII	1			Palkkaukset:		
		Kvsto ^{14/5} 1912 ^{28/5} 1913 ^{29/12} 1914	b	1 Rakennustarkastaja ..	12,000: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta	1,200: —	
				matkarafoja	600: —	
				henkilökoht. palkanlis.	1,400: —	15,200: —
				1 Avustava rakennustarkastaja	9,000: —	
				matkarafoja	600: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta	900: —	10,500: —
				1 Rakennusinsinööri ..	9,000: —	
				matkarafoja	400: —	9,400: —
				1 Valvoja	6,500: —	
				matkarafoja	500: —	7,000: —
		S:n ^{14/5} 1912	b	1 Avustava rakennusinsinööri		4,800: —
				1 Kanslisti	2,400: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/10} :stä 1917	60: —	2,460: —
				1 Apulaiskanslisti	1,500: —	
				korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/11} :stä 1917	25: —	1,525: —
				Määräraha palvelijastoa ja kutsujen tiedoksi saattamista varten		2,800: —
				Palkkio Terveystoimituslautakunnan valtuutetulle osanotosta rakennuskatselmuksiin		2,500: —
				Siirros	56,185: —	5,533,692 75

P.L.							
VII	1				Siirros	56,185: —	5,533,692 75
		Kvsto 14/5 1912	b	Määräraha kesäloman hankkimiseksi Rakennustarkastuskonttorin virkamiehille, Maistraatin määräyksen mukaan		2,000: —	
				Menettyjen sivutulujen korvausta kahdelle nykyään virassa olev., katselmustoimituksiin osaaottav. raatimiehelle à 4,000: —		8,000: —	66,185 —
VII	2			Siivoaminen			700 —
VII	3		c	Määräraha tarverahoja ja aineenkoetuskustannuksia varten			2,500 —
				<i>VII Luku. Smk 69,385: —</i>			
				Revisionilaitos.			
VIII	1	S:n 9/10 1875 30/12 1910	b	Palkkaukset: a) Vuositilintarkastajain palkkiot		6,200: —	
		S:n 14/1 1902 10/9 1912	b & c	b) Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain palkkiot		2,800: —	
				c) Revisionikonttori: 1 Kaupunginreviisori		9,000: —	
				1 Reviisori	6,000: —		
		S:n 7/10 1911 30/12 1913	b	korotusta 5 v:n palveluksesta 1/1:stä 1917	600: —	6,600: —	
				1 Ylimäär. reviisori		6,000: —	
				1 Reistraattori		3,600: —	
				Ylimäär. apulaiset		8,600: —	
		S:n 29/12 1914		1 Vahtimestari		1,200: —	44,000 —
VIII	2		c	Tarverahat			2,000 —
VIII	3		c	Matkakulut			400 —
				<i>VIII Luku. Smk 46,400: —</i>			
				Taksoitusvalmistelu.			
IX	1			Palkkaukset: 1 Puheenjohtaja	9,000: —		
		S:n 26/4 1910 30/12 1911 29/12 1914 21/11 1916	b	korot. 5 v:n palveluksesta	900: —	9,900: —	
				2 jäsentä à 20 mk kokoukselta		4,000: —	
				1 Ensim. sihteeri		8,000: —	
				1 Toinen sihteeri		5,000: —	
				Siirros	26,900: —		5,649,477 75

3 P.L.

IX	1			Siirros	26,900: —	5,649,477 75
		Kvsto ^{2/5} 1916	b	Asiantuntijain palkkaamiseksi taksoitusvalmistelukuntaan à 20: — kokoukselta	1,000: —	
		S:n ^{8/9} 1914		Taksoituslautakunnan molemmat puheenjoht. à 20: — kokoukselta	1,200: —	
		S:n ^{29/2} 1916	b	34 taksoituslautakunnan jäsentä à 5: — kokoukselta	5,100: —	
			c	Ylimääräiset apulaiset	21,000: —	
				Ensitietojen hankkiminen	1,500: —	
				Palvelijasto	1,100: —	57,800 —
IX	2		c	Vuokra		2,550 —
IX	3			Valaistus		480 —
IX	4			Polttoaineet		600 —
IX	5			Tarverahat ja siivoaminen		4,500 —
				<i>IX Luku. Smk 65,930: —</i>		
X	1			Holhouslautakunta.		
			c	Sihteerin palkkio	1,800: —	
				Vahtimestarinpalkkio, tarverahat y.m.	800: —	2,600 —
				<i>X Luku. Smk 2,600: —</i>		
XI	1			Kunnan työnvälitystoimisto.		
				Palkkaukset:		
				1 Johtaja	6,000: —	
				korot. 10 v:n palveluksesta	1,200: —	7,200: —
				1 miesapulainen	3,000: —	
				korot. 10 v:n palveluksesta	600: —	3,600: —
				1 miesapulainen		1,500: —
				1 naisapulainen	2,400: —	
				korot. 10 v:n palveluksesta	480: —	2,880: —
		S:n ^{24/2} 1914	b & c			
				Siirros	15,180: —	5,718,007 75

P.L.	XI	1			Siirros 15,180:—	5,718,007 75		
			Kvsto ^{24/2} 1914	b & c	1 naisapulainen 2,400:—			
						korot. 5 v:n palveluk-		
						sesta ^{1/5} :stä 1917 160:—	2,560:—	
						1 naisapulainen	2,100:—	
						Vahtimestari, paitsi asuntoa, poltto-		
				puita ja valoa	1,680:—	21,520 —		
	XI	2			Vuokra	6,193 55		
	XI	3		c	Polttoaineet	1,800 —		
	XI	4			Valaistus	120 —		
	XI	5			Tarverahat, siivoaminen y. m.	3,900 —		
					<i>XI Luku. Smk 33,533: 55</i>			
					Sosiaalilautakunta.			
	XII	1			Palkkaukset:			
			S:n ^{15/4} 1913 ^{20/5} 1914	c	Palkkio lautakunnan puheenjohta-			
						jalle ja jäsenille	3,000:—	
			b	c	1 Sihteeri	8,000:—		
						Kesäloman aikaisen viransijaisen		
					palkkio	250:—		
					1 Vahtimestarinapulainen	300:—		
					Kaupungin yleishyödyll. rakennus-			
					lainarahaston hallintojaosto	1,500:—		
				c	Kunnan työväenasuntojen hallinto-			
					jaosto	900:—		
					Tontinvuokrajaosto	600:—		
						14,550 —		
	XII	2			Lautakunnan tarverahat	1,500		
	XII	3			Hallintojaoston s:n	500		
	XII	4			Tontinvuokrajaoston s:n	500		
					<i>XII Luku. Smk 17,050:—</i>			
					Oikeusaputoimisto.			
	XIII	1			Palkkaukset:			
			S:n ^{7/3} 1911	b	1 Oikeusavustaja	6,000:—		
						1 Oikeusavustajan apulainen	3,600:—	
					Siirros 9,600:—	5,768,591 30		

3 P.L.	XIII	1			Siiros	9,600:—	5,768,591	30	
			Kvsto $\frac{7}{3}$ 1911	b	Viransijaisen palkkaamiseen oikeus-avustajain kesäloman aikana....	600:—	10,200	—	
	XIII	2		c	Tarverahat, siivoaminen y. m.....		1,600	—	
					<i>XIII Luku. Smk 11,800:—</i>				
					3 P.L. Smk 872,365: 20				
4 P.L.					Neljäs pääluokka.				
					Palolaitos.				
					Palkkaukset ja muut edut.				
I	1	1886 v:n rahas.			1 Palomestari, palkkaa	8,500:—			
		Kvsto $\frac{30}{12}$ 1913	}	b	korot. 10 v:n palveluk-				
		S:n $\frac{26}{4}$ 1910			sesta	1,700:—	10,200:—		
		$\frac{28}{3}$ 1916							
		S:n $\frac{24}{2}$ 1891		b	1 Alipalomestari, palk-				
		$\frac{10}{10}$ 1916		b	kaa	5,200:—			
				b	vuokrarahoja	2,800:—	8,000:—		
		S:n $\frac{24}{2}$ 1891		b	1 Palotoimikunnan sihteeri		600:—		
		$\frac{10}{10}$ 1916		b	1 Palomest. apulainen ..	3,000:—			
				b	henkilökoht. palkanlis.	1,600:—	4,600:—		
		S:n $\frac{30}{12}$ 1913	}	b	2 Ruiskumestaria à	3,000:—	6,000:—		
		$\frac{29}{12}$ 1915			2 Koneenkäyttäjää, à 2,700:— ..		5,400:—		
		S:n $\frac{30}{12}$ 1913		c	2 Kersanttia à 2,700:—		5,400:—		
		$\frac{29}{12}$ 1915		b	9 Kersanttia à 2,400:—		21,600:—		
					58 Korpraalia à 1,200:—.....		69,600:—		
					20 S:n à 900:—		18,000:—		
					Vuokrarahat 12 naineelle korpraalille				
					à 400:—		4,800:—		
		S:n $\frac{30}{12}$ 1911	}	b&c	Lisämääräraha, tarvittaessa annet-				
		$\frac{30}{12}$ 1913			tav. distinktionikorpraaleille		1,000:—		
		$\frac{29}{12}$ 1915			13 toisvuotista konstaapelia, kasar-				
					missa, à 720:—.....		9,360:—		
					10 ensim. vuoden konstaapelia, ka-				
					sarmissa, à 600:—		6,000:—		
				c	Vaatus 101 mieh. à 250:—		25,250:—		
					Siiros	195,810:—	5,780,391	30	

P.L.					
	I	1		Siirros 195,810: —	5,780,391 30
	I	2	c	Vaatetusrahoja 15 miehelle alipääällyst- töä à 240: — 3,600: — 101 miehen ruoka à 780: — <i>Muist.</i> Palomestari, ruiskumestari, koneenkäyt- täjät ja kersantit saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valaistuksen; korpraalit ja konstaapelit asuvat kasarmis- a sekä saavat vapaan ruuan ja vaatetuksen. <i>I Luku. Smk 278,190: —</i>	199,410 — 78,780 —
	Palotalli, 28 hevosta.				
	II	1	c	45,000 kg heiniä à 15 penniä	6,750 —
	II	2		51,000 s:n kauroja à 32 penniä	16,320 —
	II	3		Oljet ja turvepehku	1,600 —
	II	4		Kengitys ja lääkkeet	2,000 —
	II	5		Silojen y. m. kunnossapito	1,500 —
	<i>II Luku. Smk 28,170: —</i>				
	Lämmitys, valaistus, puhtaanapito ja veden- kulutus.				
	III	1	e	2,000 m ³ koivuhalkoja à 15: —	30,000 —
	III	2		Valaistus	9,000 —
	III	3		Tallien ja käymäläin puhtaanapito	2,500 —
	III	4		Vedenkulutus	2,000 —
	<i>III Luku. Smk 43,500: —</i>				
	Palokalut ja kalusto.				
	IV	1	c	Palokalujen kunnossapito	10,000 —
	IV	2		Palolennättimen kunnossapito	2,000 —
	IV	3	c*	Letkuvaraston täydentäminen	2,000 —
	<i>IV Luku. Smk 14,000: —</i>				
	Sekalaista.				
	V	1	c	Palkkioita palokatselmuksista	1,200 —
	V	2		Tarverahoja, lahjapalkkioita y. m.	5,000 —
	V	3	b	Sairasvaunun ja sidetarvikkeiden kunnossapito ..	500 —
	V	4	c	Kirjojen ja sanomalehtien ostoon	400 —
	<i>V Luku. Smk 7,100: —</i>				
	4 P.L. Smk 370,960: —				
				Siirros	6,151,351 30

Kvsto 27/9 1904

5 P.L.

					Siirros	6,151,351 30
Viides pääluokka.						
Poliisilaitos.						
Käteinen apumaksu.						
I	1	K. Asetus 22/6 1916 Kvsto 24/10 1916	} b	Poliisilaitoksen koko vuosimäärä-		
				rahasta suoritetaan kaupungin		
				varoista enintään.....	547,333: 33	
			} b*	Lisäystä uuden menosäännön muk.		
				1/6 ja 31/12 1916 väliseltä ajalta	218,119: 69	
						765,453 02
<i>I Luku. Smk 765,453: 02</i>						
Virkahuoneistojen vuokrat.						
II	1	K. Asetus 20/4 1903 Välikirjain muk. Kvsto 11/4 1916 29/2 1916	} b	Poliisikamarin ja keskuspoliisin huoneisto	12,000: —	
				Etsivän osaston ja ensimmäinen poliisiaseman huoneistot	56,000: —	
				Osotetoimiston s:n	3,000: —	
				Passitoimiston s:n	3,000: —	
				Talli	2,400: —	
				2:nen poliisiasema	16,000: —	
				3:s s:n	6,755: —	
				4:s s:n	22,000: —	
				Töölön s:n	1,260: —	
				Forsbyn s:n	1,050: —	
				Hermannin s:n	2,160: —	
				Bölen s:n	1,200: —	
				Poliisimaneesi	1,000: —	
				Kirjapaino ja varuskamari	4,000: —	
				Korjauspajan vuokra	480: —	
		Lääkäarin vastaanottohuoneist. vuokr.	960: —			
						133,265 —
<i>II Luku. Smk 133,265: —</i>						
Lämmitys ja valaistus.						
III	1	K. Asetus 22/6 1916	} b	Polttopuut		35,000 —
III	2			Valaistus		24,000 —
<i>III Luku. Smk 59,000: —</i>						
5 P.L. Smk 957,718: 02						
					Siirros	7,109,069 32

P.L.

				Siiros	7,109,069	32
				Kuudes pääluokka.		
				Yleiset rasitukset.		
				Kyydinpito.		
I	1	Kuv. päät. 14/4 1908 Välikirja 14/4 1915	b	Urakka, 4 hevosta	1,900	—
				<i>I Luku. Smk 1,900: —</i>		
				Kruununverot.		
II	1	Päät. kaup. valit. 19/12 1757 58 § K. S:in päät. 15/5 1899	b	Karjaverot ja kylvömaksu	54	96
				<i>II Luku. Smk 54: 96</i>		
				Majoitus.		
III	1	Majoit. ohjes. 19/1 1876 Kvsto 11/3 1879	b	Majoituskustannukset	198,000	—
				Majoituslautakunta.		
III	2			Palkkaukset:		
				1 Puheenjohtaja	3,000: —	
				1 Sihteeri	2,000: —	
				1 Majoitusmestari	2,000: —	
				1 Kielenkääntäjä	1,800: —	
				1 Vahtimestari	1,200: —	
			b*	Palkanlisäystä puheenjohtajalle, sihteerille, majoitusmestarille ja kielenkääntäjälle sota-aikana à 425: — kuukaudessa	5,100: —	15,100 —
III	3	1886 v:n rahas. Kvsto 30/12 1907 30/12 1913 22/9 1914 16/2 1915 16/5 1916	c & d	Tarverahat ja arvaamattomat menot	900	—
				<i>III Luku. Smk 214,000: —</i>		
				6 P.L. Smk 215,954: 96		
				Siiros	7,325,024	28

7 P.L.

				Siirros	7,325,024	28	
Seitsemäs pääluokka.							
Terveyden- ja sairaanhoito.							
Terveydenhoitolautakunta.							
I	1		Palkkaukset:				
		Kvsto ^{29/11} 1904	b	Puheenjohtaja, palkkiota	3,000:—		
		S:n ^{22/9} 1908	}	4 Jäsentä à 20 mk joka kokouk-			
		^{30/12} 1908			selta	4,000:—	
		S:n ^{30/12} 1911	}	1 Sihteeri	4,000:—		
		^{30/12} 1912		1 Puhtaaksikirjoittajatar	1,500:—		
		^{30/12} 1913		1 Vahtimestari, palkkiota 1,200:—			
		^{1/8} 1916		henkilökoht. palkanlis. 300:—	1,500:—		
		S:n ^{29/12} 1914	b	1 Päivystäjä	1,500:—		
		S:n ^{13/5} 1913	b	1 Toimistoapulainen	2,000:—	17,500—	
I	2		}	Polttoaineet		1,100—	
I	3			Valaistus		360—	
I	4			Vedenkulutus		100—	
I	5			Tarverahat		7,500—	
					<i>I Luku. Smk 26,560:—</i>		
Lääkärit ja sairaanhoitajat.							
II	1		Palkkaukset:				
		S:n ^{24/10} 1893	b	Ensimmäinen kaup. lääkäri, palkkaa 6,000:—			
				palkkiota	4,000:—		
				korotusta 10 vuoden			
				palveluksesta	2,000:—	12,000:—	
			b	Toinen kaupunginlääkäri 4,500:—			
				korotusta 5 v:n palve-			
				luksesta	450:—	4,950:—	
		K. S:n päät.	}	Sijaisen palkkaamis. toisen kaup.			
		^{5/2} 1910			lääkäriin kesäloman aikana	375:—	
		Kvsto ^{11/5} 1909			1 Terveydenhoidontarkastaja	8,000:—	
		^{30/12} 1910	}	Viransijaisen palkkaamis. terveyden-			
		^{28/3} 1916			hoidontark. kesäloman aikana	600:—	
		S:n ^{13/5} 1913	b	2 Aluelääkäriä à 3,000:—	6,000:—		
		1886 v:n rahas.					
		Kvsto ^{19/4} 1898	}	5 S:n à 4,000:—			
		^{20/10} 1903				20,000:—	
		^{14/11} 1911					
		^{20/12} 1911					
				Siirros	51,925:—	7,351,584	
						28	

P.L.	II	1			Siirros	51,925: —	7,351,584 28
			Kvsto 9/4 1889	b	1 Naispuolinen lääkäri	3,000: —	
			S:n 30/12 1909	b	1 Aluelääkäri Bölessä	1,500: —	
			S:n 19/4 1898	b	Palkkioita viransijaisille aluelääkärien kesäloman aikana	2,400: —	
			S:n 30/12 1911	b			
			S:n 15/11 1904	b	2 Lääkäriä kaupungin kansakouluissa (ks. IX. Opetus- ja sivistyslaitokset).	1,000: —	
			S:n 21/2 1911	b			
			S:n 30/12 1913	b	1 Kätilö	1,000: —	
			S:n 30/12 1907	b	9 Kunnan sairaanhoitajataria ä	13,500: —	
			S:n 30/12 1908	b			
			S:n 30/12 1911	b			
			Kuv. päät. 12/5 1916	b	1 Lääkäri kasvattilasten hoitoa vart.	1,200: —	
			Kvsto 22/12 1911	b	1 Apulainen esim. kaupunginlääkärille kasvattilasten hoidon tarkastamisessa, palkkaa .. 2,000: — matkaravoja	2,125: —	76,650 —
	II	2	S:n 30/12 1909	b	Bölessä olev. huoneiston vuokra, siivoam., lämmit., valaist., puhelin y. m.		1,200 —
	II	3		e	Toisen kaupunginlääkäri virkahuoneiston vuokra		800 —
	II	4		e	Sairaanhoitotarvikkeet ja desinfiomisaineet kätilölle		100 —
	II	5	S:n 17/5 1908	b	Matkakulut ja sairaanhoitotarvikkeet		800 —
	II	6		e	Kunnan 8 sairaanhoitajattaren raitiotievuosiliput ä 125: —		1,125 —
	II	7	S:n 30/12 1907	b	Lääkäripäivystys sunnuntaisin ja pyhäpäivin ..	1,200 —	
			S:n 30/12 1910	b			
	II	8	S:n 5/10 1909	b	Palkkiota lääkäreille yökäynneistä		2,000 —
<i>II Luku. Smk 83,875: —</i>							
Terveyspoliisi.							
	III	1			Palkkaukset:		
			S:n 13/12 1904	b	1 Työtarkastaja	3,000: —	
					korotusta 10 v:n palveluksesta	1,000: —	4,000: —
			S:n 11/3 1913	b	1 Naispuolinen työtarkastaja	3,000: —	
			1886 v:n rahas. Kvsto 30/12 1911	b	1 Ylikäitsija	2,800: —	
				b	korotusta 10 v:n palveluksesta	500: —	3,300: —
					Siirros	10,300: —	7,435,459 28

7 P.L.

III	1				Siirros	10,300: —	7,435,459	28	
		1886 v:n rahas. Kvsto ^{16/3} 1909 ^{16/4} 1912	b	2 Kaitsijaa à	2,500: —				
						korotusta 10 v:n palveluksesta à	500: —	6,000: —	
						1 Kaitsija	2,500: —		
						korotusta 5 v:n palveluksesta	250: —		
						korotusta 10 v:n palveluksesta ^{1/7} :stä 1917	125: —	2,875: —	
						3 Kaitsijaa à	2,500: —		
						korotusta 5 v:n palveluksesta à	250: —	8,250: —	
						1 Kaitsija	2,500: —		
						korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/3} :stä 1917	208: 33	2,708: 33	
						1 Kaitsija	2,500: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/8} :sta 1917	104: 16	2,604: 16			
		S:n ^{14/3} 1912	b	1 Nuor. kaitsija	2,000: —				
						korot. 5 v:n palveluksesta ^{1/3} :stä 1917	166: 66	2,166: 66	
						2 Nuor. kaitsijaa à	2,000: —		
						korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/7} :stä 1917 à	100: —	4,200: —	
				2 Nuorempaa kaitsijaa à	2,000: —	4,000: —			
		S:n ^{22/12} 1911 ^{29/12} 1913	b	1 Desinfioimisen johtaja	2,500: —				
						korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/2} :sta 1917	229: 16	2,729: 16	
						1 Desinfioitsija	2,000: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta ^{1/7} :stä 1917	100: —	2,100: —			
	2			2 Desinfioitsijaa à 2,000; —		4,000: —			
				2 Tartuntatautisten asuntojen puhdistajatarta à 1,000: —		2,000: —	53,933	31	
III	3	S:n ^{29/12} 1914	b	Työtarkastajain ja kaitsijain raitiotievuosiliput			1,625	—	
III			c	Kotien desinfioiminen			18,000	—	
<i>III Luku. Smk 73,558: 31</i>									
Asuntotarkastus.									
IV	1			Palkkaukset:					
		S:n ^{2/3} 1915	b	1 Asuntotarkastaja, avoinna *)		—			
						1 Miespuolinen tarkastusapulainen	3,600: —		
						1 Naispuolinen tarkastusapulainen	2,100: —		
						1 Kanslia-apulainen	1,200: —	6,900	—
						Siirros	7,515,917	59	

*) Virkaa hoitaa toistaiseksi avustava rakennustarkastaja.

7 P.L.

VI	1			Siirros	6,250: —	7,619,307 59
				1 Johtaja	4,500: —	
				1 Assistentti	3,000: —	
				Viransijaisen palkkaamiseen assis-		
				tentin kesäloman aikana	250: —	
				1 Naistarkastaja	3,000: —	
				1 Sairaanhoitajatar	2,000: —	
				1 Naisapulainen	2,000: —	
				3 Vanhempaa kaitsijaa à 2,500: —		
				korotusta 5 v:n palve-		
				luksesta à	250: —	8,250: —
		Kvsto 8/10 1907 2/11 1915	b&c	1 Vanh. kaitsija	2,500: —	
				korotusta 5 v:n palve-		
				luksesta 1/3:sta 1917	208: 33	2,708: 33
				1 Nuorempi kaitsija	2,000: —	
				korotusta 5 v:n palve-		
				luksesta 1/3:sta 1917	166: 66	2,166: 66
				1 Nuorempi kaitsija	2,000: —	
				1 Vahtimestari	1,800: —	
				1 Siivoojatar	600: —	38,524 99
VI	2			Polttoaineet		900 —
VI	3			Valaistus		420 —
VI	4		c	Vaatteiden pesu, puhdistus y. m.		350 —
VI	5			Lääkkeet, raitiotieliput, kaluston kunnossapito		
				y. m.		2,200 —
VI	6		c*	Terveystoimiston pelastustoimintaa varten		5,000 —
VI	7	S:n 14/3 1916	b	Sukupuolitautilisten naisten kuljetus sairaalaan		2,400 —
<i>VI Luku. Smk 49,794: 99</i>						
Terveydellisten tutkimusten laboratorio.						
VII	1			Palkkaukset:		
				1 Kemiällisen osaston, samalla labo-		
				ratorin johtaja	9,000: —	
				1 Assistentti	4,800: —	
				1 Laboraattori	2,400: —	
				korotusta 5 v:n palve-		
				luksesta	240: —	2,640: —
				1 Näytteidenottaja	1,800: —	
				1 Puhtaaksikirj. ja kassanhoitajatar	1,500: —	
		S:n 30/12 1907 30/12 1909 30/12 1913 28/3 1916	b			
				Siirros	19,740: —	7,669,102 58

P.L.	VII	1			Siirros	19,740: —	7,669,102	58
			Kvsto	30/12 1907 30/12 1909 30/12 1913 28/3 1916	b & c	Tilapäisten apulaisten palkkaami- seen	3,000: —	
			S:n	17/11 1908 28/3 1916	b	1 Vahtimestäri, paitsiasun- toa, lämpöä ja valoa	1,700: —	
						näytteiden vastaan- otosta öiseen aikaan	100: —	
						henkilökoht. palkanlis.	300: —	2,100: —
			S:n	17/11 1908	b	1 Bakteriologisen osas- ton johtaja	5,000: —	
						korotusta 5 v:n palve- lukselta	500: —	
						korotusta 10 v:n palve- lukselta 1/2:sta 1917	458: 33	5,958: 33
			S:n	30/12 1907 30/12 1912	b	Bakteriologin viransijaisen palkkio kesäloman aikana	400: —	
						1 Vahtimestarinapulainen	900: —	32,098 33
VII	2				c	Vedenkulutus		450 —
VII	3				c	Polttoaineet		4,000 —
VII	4				c	Valaistus		600 —
VII	5				c	Koneiden ja kirjakokoelman kunnossap., näyttei- den y. m. ostoon, siirtomääräraha		6,000 —
VII	6				c	Tarverahat, siivoaminen y. m.		2,000 —
<i>VII Luku. Smk 45,148: 33</i>								
Lihantarkastusasema.								
VIII	1					Palkkaukset:		
			S:n	25/11 1913 7/4 1914	b	1 Johtaja, bakteriologi, avoinna *)	—: —	
						1 Vanhempi tarkastuseläinlääkäri	6,000: —	
						1 Nuorempi s:n	4,000: —	
						1 Kassanhoitaja	3,000: —	
						1 Päiväkirjanpitäjä	1,800: —	
						3 Trikinientutkijaa à 1,800: —	5,400: —	
						1 Halliesimies	2,400: —	
						2 Leimaajaa à 1,500	3,000: —	
						4 Kantajaa à 1,500	6,000: —	
						1 Laboratorin vahtimestari	2,000: —	
						1 Näytteidenottaja	1,500: —	
						1 Tarkastusapulainen	1,500: —	
					c	Ylimäär. henkilökunta	27,400: —	
						Kesäloman aikaiset viransijaiset	1,500: —	65,500 —
						Siirros	7,779,750	91

*) Virkaa hoitaa toistaiseksi kunnan teurastamon johtaja.

7 P.L.

				Siirros	7,779,750 91
VIII	2	Välikirjan muk.	c	Vuokra	18,675 —
VIII	3			Valaistus	1,440 —
VIII	4			Kaasu ja höyry	1,700 —
VIII	5			Vedenkulutus	300 —
VIII	6			Sisustuksen ja kaluston täydennys sekä korjaukset	2,000 —
VIII	7			Leimasimet, niiden korjaus ja leimasinväri	1,500 —
VIII	8			Tarkastuslippujen, lomakkeiden y. m. painatus ..	2,500 —
VIII	9			Hylkylihan poiskuljetus	1,200 —
VIII	10			Siivoaminen ja pesu	2,000 —
VIII	11			Sekalaiset menot	2,500 —
<i>VIII Luku. Smk 99,315: —</i>					
Rokotusainevarasto.					
IX	1	c	Määräraha rokotusvelvollisuuden täyttämisen valvontaa varten	400 —	
IX	2			Määräraha huoneistojen hankkimiseksi rokotusta varten ja niiden siivoamiseen	1,000 —
<i>IX Luku. Smk 1,400: —</i>					
Sekalaista.					
X	1	c	Määräraha kaupungin varasairaalan vartioimista y. m. varten	1,200 —	
X	2		S:n kulkutautien vastustamiseksi	10,000 —	
X	3		Tilapäisten sairaalan käymälän y. m. puhtaana-pito	1,000 —	
X	4	c*	Määräraha desinfioimismajalaa varten	5,000 —	
X	5		Rottien tappamiseen kaupung. omistamissa taloissa	2,000 —	
X	6		b	Kunnan teurastamon johtaja, palkkaa	8,000: —
		vuokrankorvausta		2,000: —	
<i>X Luku. Smk 29,200: —</i>					
				Siirros	7,844,165 91

P.L.

				Siirros	7,844,165	91	
Helsingin kaupungin Sairaalaylihallitus.							
XI	1	1915 v:n rahas.	b	<i>Palkkaukset:</i>			
				Puheenjohtajan palkkio	3,000: —		
				Palkkiota hallituksen jäsenille, 20 mk kultakin kokoukselta	1,500: —		
XI	2			Sairaalatarkastaja	10,000: —	14,500 —	
				Kanslia-apulainen, tarverahat ja vahtimestari ..		2,500 —	
<i>XI Luku. Smk 17,000: —.</i>							
Marian sairaala.							
XII	1	1908 v:n rahas. Kvsto ^{17/10 1905} ^{30/12 1909} ^{30/12 1913}	b	<i>Palkkaukset:</i>			
				1 Ylilääkäri sisätautien osastolla, laitoksen joh- taja	8,000: —		
				korotusta 10 v:n pal- veluksesta	1,600: —	9,600: —	
				Viransijaisuuspalkkio alilääkärille ylilääkärin kesäloman ajalta	400: —		
				1 Alilääkäri sisätautien osastolla	4,500: —		
				korotusta 10 vuoden palveluksesta	900: —	5,400: —	
				Viransijaisen palkkaamiseksi alilää- kärin kesäloman aikana	300: —		
				3 Assistenttilääkäriä sisätaut. osast. à 3,300: —	9,900: —		
				Viransijaist. palkkaamis. assistentti- lääkärien kesäloman aik. à 200: —	600: —		
				1 Ylilääkäri kirurgisella osastolla	6,000: —		
		korotusta 10 v:n pal- veluksesta	1,200: —	7,200: —			
		Viransijaisuuspalkkio ylilääkärin ke- säloman aikana	350: —				
		1 Vanhempi assistenttilääk. kirurgi- sella osastolla	3,000: —				
		Viransijaisuuspalkkio vanhemman assistenttilääk. kesäloman aikana	250: —				
		1 Nuorempi assistenttilääkäri kirur- gisella osastolla	2,400: —				
				Siirros	39,400: —	7,861,165	
						91	

7 P.L.

XII

1

				Siirros	39,400:—	7,861,165 91
				Viransijaisen palkkio nuoremman assistenttilääkärin kesäloman aik.	200:—	
				2 Amanuenssia kirurgisella osastolla à 1,200:—	2,400:—	
				Päivystyksestä 5:— kerralta	1,825:—	
				1 Lääkäri lastenosastolla	3,600:—	
				1 Amanuenssi lastenosastolla	2,400:—	
				1 Röntgenapulainen	2,400:—	
				1 Ylihoitajatar 1,500:— korotusta 5 v:n palve- luksesta 150:—	1,650:—	
				8 Osastohoitajatar sisätautien osas- tolla à 840:—	6,720:—	
				Korotusta 2 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta	336:—	
				Korotusta 3 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	252:—	
				1 Päivystävä yöhoitajatar sisätautien osastolla	840:—	
				1 Hoitajatar sisätautien poliklini- kassa, samalla velvoll. avusta- maan Röntgen-osastolla 840:— korotus 5 v:n palveluks. 84:—	924:—	
				9 Alihoitajatar sisätautien osastolla à 540:—	4,860:—	
				Korotusta 3 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta	360:—	
				Korotusta 1 hoitajattarelle 5 v:n pal- veluksesta	60:—	
				8 Yöhoitajatar sisätautien osas- tolla à 540:—	4,320:—	
				1 Leikkaushoitajatar kirurgisella osastolla	840:—	
				2 Osastohoitajatar kirurgisella osas- tolla à 840:—	1,680:—	
				Korotus 1 hoitajattarelle 5 v:n pal- veluksesta	84:—	
				Korotusta 1 hoitajattarelle 5 v:n pal- veluksesta $\frac{1}{11}$:stä 1917	14:—	
				1 Hoitajatar kirurgisessa poliklini- kassa, samalla velvollinen avusta- maan Röntgen-osastolla	840:—	
				Korotus 5 v:n palveluksesta	84:—	
				3 Alihoitajatar kirurgisella osas- tolla à 540:—	1,620:—	
				Siirros	77,709:—	7,861,165 91

Kvsto 30/12 1912
30/12 1913

} b & c

S:n 3/10 1911

b

1908 v:n rahas.
Kvsto 30/12 1909
30/12 1910
30/12 1911
30/12 1912
30/12 1913
29/12 1914
29/12 1915

} b & c

P.L.

XII		1		Siirros	77,709:—	7,861,165 91
				2 Yöhoitajatarta kirurgisella osastolla à 540:—	1,080:—	
			1 Osastohoitajat lastenosastolla	840:—		
		1908 v:n rahas. Kvsto	30/12 1909	korotusta 10 v:n palveluksesta	168:—	1,008:—
			30/12 1910			
			30/12 1911			
			30/12 1912			
			30/12 1913			
			29/12 1914			
			29/12 1915			
		S:n	23/11 1909	Ylimääräinen sairaanhoito hoitokilökuunnan sairastuessa	2,000:—	
				1 Toimitsija	4,000:—	
				korotus 10 v:n palveluksesta	1,000:—	5,000:—
				1 Toimitsijan apulainen	1,800:—	
				vuokratuhoja	360:—	2,160:—
				50 hengen ruoka à 1: 60 (lääkärit ja hoitajattaret)	29,200:—	
				12 hengen ruoka à 1: 60 (toisen vuoden oppilaat)	7,008:—	
				50 %:n kalliinaj.lisäys ruokaraahan	18,104:—	
				1 Kylvettäjätär	300:—	
				19 Siivoojatarta à 300:—	5,700:—	
		1908 v:n rahas. Kvsto	30/12 1909	1 Liinavaatevaraston johtajatarta	480:—	
			30/12 1911	henkilökoht. palkanlis.	600:—	1,080:—
			30/12 1912			
			30/12 1913			
			29/12 1914			
			29/12 1915			
				1 Ompelijatar, samalla liinavaatevaraston johtajattaren apul.	420:—	
				3 Ompelijatarta à 360:—	1,080:—	
				3 Pesijätärtä à 360:—	1,080:—	
				12 Pesijätärtä à 300:—	3,600:—	
				3 Tarjoilijatarta à 300:—	900:—	
				1 Koneenkäyttjä	2,400:—	
				1 Koneenkäyttjä	1,800:—	
				2 Lämmittäjää à 600:—	1,200:—	
				1 Lämmittäjä	540:—	
				1 Lämmittäjä 6 kuukauden aikana à 50:— kuukaudessa	300:—	
				1 Vahtimestari	730:—	
				henkilökoht. palk. lis.	180:—	910:—
				Siirros	169,479:—	7,861,165 91

7 P.L.	XII	1						
			1908 v:n rahas. Kvsto 30/12 1909	b	1 Ovenvartija, sam. portinvartija ..	900:—		
			30/12 1911		1 Ruumiinavausapulainen	600:—		
			30/12 1912		9 Renkiä à 480:—	4,320:—		
			30/12 1913		1 Portinvartija	480:—		
			29/12 1914		1 Klosetintyhjentäjätär	396:—		
					1 Yövärtija	600:—		
					60 hengen ruoka à 1: 15	25,185:—		
					1 hengen ruoka 6 kuuk. à 1: 15	208: 15		
					c* 50 0/0:n kalliinaj.lisäys ruokaraahan	12,696: 55		214,864 70
								7,861,165 91
	XII	2	1908 v:n rahas. Kvsto 29/12 1914	b&c	<i>Ruuanpito:</i>			
					2 Emännöitsijää, niistä toinen ruo- kalan johtajatar, à 1,500:—....	3,000:—		
					1 Keittäjätär	480:—		
					1 Keittäjätär	420:—		
					2 Keittäjätärtä, à 360:—	720:—		
					8 Palvelijatarta à 300:—	2,400:—		
					1 Leipojatar	420:—		
					1 Leipojatar	360:—		
					16 hengen ruoka à 1: 15	6,716:—		
					24 potilaan ruoka à 1: 60	14,016:—		
				c* 250 potilaan ruoka à 1: 15	104,937: 50			
				40 potilaan ruoka à —: 65	9,490:—			
				c* 50 0/0:n kalliinaj.lisäys ruokaraahan	67,579: 75		210,539 25	
	XII	3		e	<i>Lämpö ja valo:</i>			
					Lämpö (2,510 sylvä halkoja à 70:— Smk 175,700:—, kaasu 4,600:—)		180,300 —	
	XII	4		e	Valo		18,000 —	
	XII	5		c*	<i>Lääketarpeet:</i>			
					Lääkkeet ja sidetarvikkeet	34,600:—		
				c* 50 0/0:n kalliinajanlisäys	17,300:—		51,900 —	
	XII	6		c*	Konekalut, kunnossapito ja osto		6,500 —	
	XII	7			Desinfioimisaineet, lysoli y. m.	3,000:—		
					50:n 0/0:n kalliinajanlisäys	1,500:—		4,500 —
	XII	8		c*	Röntgen-osaston vuosikulut		2,000 —	
	XII	9			Seerumitutkimus			1,200 —
	XII	10			<i>Kaluston kunnossapito</i>	25,000:—		
					Työpukujen hankkimiseksi hoito- henkilökunnalle	2,580:—	27,580 —	
							Siirros 8,578,549 86	

P.L.

				Siirros	8,578,549 86
				<i>Erinäiset menot:</i>	
XII	11	c	{	Pesu (saippua ja suuda).....	22,000 —
XII	12			Vesi	10,300 —
XII	13			Puhtaanapito	1,200 —
XII	14	d	{	Hevosen elatus	700 —
XII	15			Arvaamattomia menoja.....	16,000 —
				<i>Desinfiomislaitos:</i>	
XII	16			Palkkaukset:	
		b	{	1 Esimies (koneenkäytt.) 1,200: —	
				henkilökoht. palkanlis. 180: —	1,380: —
				1 Apulainen	480: —
XII	17	c	{	Polttoaineet	1,600 —
XII	18			Hevosen elatus	700 —
XII	19	c*	{	Desinfiomisaineet	1,000: —
				50 0/0:n korotus	500: —
XII	20	c*	{	2 hengen ruoka à 1:15.....	839: 50
				50 0/0:n kalliinajanlisäys	419: 75
XII	21			Hevosen ostoon	1,600 —
				<i>Oppilaskoulu:</i>	
XII	22			Palkkaukset:	
		b	{	1 Johtajatar, samalla velvollinen	
				avustam. inventtauksessa	840: —
				1 Palvelijatar	300: —
XII	23	c*	{	Polttopuut ja kaasu	2,000 —
XII	24			Vaatteiden pesu ja silytys	1,200 —
XII	25			Kalusto	400 —
XII	26			13 hengen ruoka à 1: 60	7,592: —
				1 hengen ruoka à 1: 15	419: 75
				50 0/0:n kalliinajanlisäys	4,005: 90
XII	27	c	{	Oppilaiden opetus ja opetusvälineiden osto	1,500 —
XII	28			Sekalaiset menot	300 —
XII	29			<i>Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle</i>	
					4,300 —
				<i>Muist.</i> Sisätautien osaston alilääkäri ja 2 assistenttia, kirurgisen osaston molemmat assistenttilääkärit ja amanuenssi saavat vapaan asunnon,	
				Siirros	8,660,126 76

7 P.L.

XII	1				Siirros	8,660,126 76	
				lämmön, valon, makuuvaatteet ja ruuan sekä vuode- linnasten pesun; ylihoitajatar, oppilaskoulun johtaja- tar, sairaanhoitajattaret, oppilaskoulun oppilaat, kyl- vettäjäitä, liinavaatevaraston hoitajatar, ompelijatta- ret, siivoojattaret, tarjoilijattaret, oppilaskoulun pal- velijatar, pesijättäret, kaikki ruokalan palveluk- sessa olevat henkilöt, ovenvartija, ruumiinavaus- apulainen, portinvartija, lämmittäjät, rengit, desin- fioimislaitoksen johtaja ja hänen apulaisensa saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja pesun. Yksi sisätautien osaston assistenttilääkäri sekä yövartija saavat vapaan ruuan, ei asuntoa. Toimitsija ja koneen- käyttäjät saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon sekä ovat oikeutetut käyttämään sairaalan pesulai- tosta, mutta eivät saa maksutonta vaatteiden pesua; vahtimestari saa vapaan asunnon, lämmön, valon ja ruuan sekä on oikeutettu käyttämään sairaalan pesu- laitosta.			
				<i>XII Luku. Smk 798,960: 85</i>			
XIII	1			Kulkutautisairaala.			
				<i>Palkkaukset:</i>			
				1 Ylilääkäri	9,000: —		
				1 Alilääkäri	6,000: —		
				1 Vanh. assistenttilääkäri	3,600: —		
				1 Nuor. assistenttilääkäri	3,000: —		
				1 Ylihoitajatar	1,500: —		
				9 Osastohoitajatar a 900: —	8,100: —		
				Korotusta 1 osastohoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	90: —		
				1 Päivystävä yöhoitajatar	900: —		
				22 Alihoitajatar a 600: —	13,200: —		
				Korotusta 3 alihoitajattarelle 5 v:n palveluksesta a 60: —	180: —		
				13 Yöhoitajatar a 600: —	7,800: —		
				Ylimääräinen sairaanhoito ja opetus- kurssit	6,000: —		
				1 Toimitsija	4,000: —		
				1 Konttoriapulainen	1,800: —		
				2 Puhelimenhoitajatar a 780: —	1,560: —		
				1 Liinavaatevarastonhoitajatar	1,200: —		
				51 hengen ruoka a 1: 60	29,784: —		
				50 %:n kalliinaj.lisäys ruokarahaan	14,892: —		
				15 Siivoojatar a 300: —	4,500: —		
				1 Siivoojatar desinfioim. varten	360: —		
				2 Siivoojatar a s:n a 300: —	600: —		
				Siirros 118,066: —		8,660,126 76	

1913 v:n raha- b & c

c*

P.L.	XIII	1					
						Siirros 118,066:—	8,660,126 76
						1 Ompelijatar, samalla liinavaateva- raston hoitajatt. apulainen..... 480:—	
						2 Ompelijatarta à 360:—..... 720:—	
						1 Silittäjätar 360:—	
						8 Pesijätärtä à 360:—..... 2,880:—	
						1 Koneenkäyttäjä 2,400:—	
						1 Koneenkäyttjäapulainen 1,800:—	
						2 Lämmittäjää à 600:—..... 1,200:—	
						1 Ylimäär. lämmittäjä 12 kuuk. ... 600:—	
						1 Ylimäär. lämmittäjä 6 kuuk.... 300:—	
						1 Vahtimestari 900:—	
						1 Ovenvartija 900:—	
			1913 v:n rahas. b & c			1 Portinvartija 480:—	
						6 Renkiä à 480:—..... 2,880:—	
						1 Renki, samalla desinfiointsijan apulainen..... 540:—	
						1 Yövärtija 480:—	
						1 Desinfiointsija 1,200:—	
						1 Autonohjaaja 1,200:—	
						1 Huonekalupuuseppä 1,680:—	
						Kesäloman hankkimiseksi palvelus- kunnalle 3,600:—	
						46 hengen ruoka koko vuodelta, yhden 1/2 vuodelta à 1:15 19,518:40	
				c*		50 0/0:n kalliinajanlis. ruokarahaan 9,759:20	171,948 60
	XIII	2				<i>Ruuanpito:</i>	
						1 Emännöitsijä 1,500:—	
						1 Emännöitsijän apulainen 720:—	
						2 Keittäjäärtä à 420:—..... 840:—	
						1 Keittäjätar 360:—	
			1913 v:n rahas. b & c			1 Leipojatar 420:—	
						6 Palvelijatarta à 300:—..... 1,800:—	
						Kesäloman hankkimiseksi keittiö- henkilökunnalle 400:—	
						2 hengen ruoka à 1:60..... 1,168:—	
				c		10 hengen ruoka à 1:15 4,197:50	
						Potilaiden ruoka 72,000:—	
				c*		50 0/0:n kalliinajanlis. ruokarahaan 38,682:75	122,088 25
						Siirros	8,954,158 61

7 P.L.

				Siirros	8,954,158 61
				<i>Lämpö ja valo:</i>	
XIII	3		Lämpö <i>a)</i> halot	112,000: —	
			<i>b)</i> hiilet ja kaasut	3,800: —	115,800 —
XIII	4		Valo (sähkö- ja kaasuvälo)		14,400 —
			<i>Lääketarpeet:</i>		
XIII	5		Lääkkeet ja sidetarvikkeet		16,000 —
XIII	6		Konekalut, kunnossapito ja osto		1,500 —
XIII	7		<i>Kaluston kunnossapito</i>	28,000: —	
		c	Työpukujen kankkimiseksi hoito- henkilökunnalle	2,760: —	30,760 —
XIII	8		<i>Hevosten ja koe-eläinten elatus</i>		3,000 —
			<i>Erinäiset menot:</i>		
XIII	9		Pesu (saippua, suopa ja suuda)		9,000 —
XIII	10		Vesi		10,000 —
XIII	11		Desinfiointi		8,000 —
XIII	12		Puhtaanapito, lumen auraaminen ja istutusten kunnossapito		1,000 —
XIII	13		Sekalaiset menot		17,000 —
			<i>Muist.</i> Ylilääkäri, alilääkäri, toimitsija, koneen- käyttäjä, koneenkäyttäjäapulainen ja huonekalupu- seppä saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon; vanhempi ja nuorempi assistenttilääkäri, ylihoita- jatar, kaikki sairaanhoitajattaret, puhelimenhoitajat- taret, liinavaatevaraston hoitajatar, siivojattaret, ompelijattaret, silittäjätär, pesijättäret, lämmittäjät, vahtimestari, ovenvartija, portinvartija, rengit, yö- vartija, desinfiointisija ja autonohjaja sekä kaikki ruo- kalan palveluksessa olevat henkilöt saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja vaatteiden pesun sairaalassa.		
			<i>XIII Luku. Smk 520,491: 85</i>		
			Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsairaala.		
XIV	1		<i>Palkkaukset:</i>		
			1 Ylilääkäri, sairaalan johtaja	5,500: —	
		Kvsto 8/10 1912	lääkärinhoidosta Grei- juksen lisäsairaalassa	1,000: —	6,500: —
		b			
			Siirros	6,500: —	9,180,618 61

7 P.L.

XIV

1

Kvsto 8/10 1912 b & c

	Siirros	6,500:—	9,180,618 61
1 Assistenttilääkäri		2,400:—	
1 Assistenttilääkäri		3,600:—	
1 Ylihoitajatar mielisai- raalassa	1,500:—		
korotusta 10 vuoden palveluksesta	300:—	1,800:—	
1 Osastohoitajatar mielisairaalassa		840:—	
19 Hoitajatarta mielisairaalassa à 40 mk kuukaudessa		9,120:—	
Korotusta 3 hoitajattarelle 10 v:n pal- veluksesta		360:—	
Korotus 1 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta 1/9:stä 1917		40:—	
Korotus 2 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta 1/11:stä 1917		40:—	
Korotus 9 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta		540:—	
Korotus 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta 1/1—31/8 1917		40:—	
Korotus 2 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta 1/1—31/10 1917		100:—	
Korot. 1 hoitajattarelle 5 v:n palv. 1/5:stä 1917		40:—	
Korot. 1 hoitajattarelle 5 v:n palv. 1/6:sta 1917		35:—	
19 hoitajattaren viransijaisten palk- kaamiseen kesäloman ajaksi		760:—	
2 Siivoojatarta mielisairaalassa à 300:—		600:—	
Viransijaisten palkkaamiseen siivoo- jatarten kesäloman aikana		25:—	
4 Mieshoitajaa à 720:—		2,880:—	
Korotusta 1 hoitajalle 5 v:n palve- lukselta		72:—	
Korotusta 1 hoitajalle 5 v:n palve- lukselta 1/11:stä 1917		12:—	
Viransijaisten palkkaamiseen		240:—	
4 Vanhempaa osastohoitajatarta ylei- sellä osastolla à 840:—		3,360:—	
1 Vanhempi osastohoitajatar Grei- juksessa		900:—	
Korotusta 2 hoitajattarelle 10 v:n palveluksesta à 168:—		336:—	
	Siirros	34,640:—	9,180,618 61

7 P.L.

XIV

1

Kvsto 8/10 1912 b & c

e*

	Siirros	34,640:—	9,180,618 61
Korotusta 1 hoitajattarelle 5 v:n palveluksesta		84:—	
4 Hoitajattaren viransijaisten palkkaamiseen		280:—	
1 Hoitajattaren viransijaisen palkkaamiseen		75:—	
1 Nuor. osastohoitajatar 600:— korot. 5 v:n palveluksesta		60:—	660:—
1 Hoitajattaren viransijaisen palkkaamiseen		50:—	
18 Hoitajattarta yleisellä osastolla à 480:—		8,640:—	
Korot. 1 hoitajattarelle 5 v:n palv. 1/8:stä 1917		20:—	
Korot. 1 hoitajattarelle 5 v:n palv. 1/9:stä 1917		16:—	
Korot. 1 hoitajattarelle 5 v:n palv. 1/11:stä 1917		8:—	
Korot. 1 hoitajattarelle 5 v:n palv. 1/12:stä 1917		4:—	
18 hoitajattaren sijaisten palkkaamiseen		720:—	
6 Yleisen osaston siivoojatarta à 300:—		1,800:—	
Siivoojatarten kesäloman aikaisten sijaisten palkkaamiseen		75:—	
1 Hierojatar		1,200:—	
Ylimääräinen sairaanhoito hoitohenkilökunn. ja palvelijast. sairastuessa		600:—	
1 Toimitsija	4,000:—		
Greijuksen toimitsijan tehtävistä	600:—	4,600:—	
1 Toimitsijan apulainen 2,000:— vuokratrahoja	600:—	2,600:—	
46 hengen ruoka à 1: 60		26,864:—	
12 s:n s:n à 1: 15		5,037:—	
40 %:n kalliinajanlisäys ruokaan..		12,760: 40	
1 Liinavaatevaraston, ompeluosaston, pesun ja työn johtajatar		1,200:—	
Viransijaisen palkkaamiseen		100:—	
1 Apulaisjohtajatar		600:—	
Viransijaisen palkkaamiseen		37: 50	
	Siirros	102,670: 90	9,180,618 61

P.L.							
XIV	1					Siirros 102,670: 90	9,180,618 61
						2 Kylvettäjäätärtä à 360: — 720: —	
						Sijaisten palkkaamiseen 30: —	
						3 Ompelijatarta à 360: — 1,080: —	
						3 Pesijätärtä à 300: — 900: —	
						2 Silittäjäätärtä à 300: — 600: —	
						2 Tarjoilijatarta à 300: — 600: —	
						1 Vahtimestari 1,000: —	
						6 Renk., niistä 1 Greijuksessa, à 480: — 2,880: —	
						2 Portinvartijaa à 480: — 960: —	
						1 Yövärtija 1,200: —	
						1 hengen ruoka à 1: 60 584: —	
				c*		22 s:n s:n à 1: 15 9,234: 50	
						40 %:n kalliinanjanlisäys ruokaan.. 3,927: 40	126,386 80
XIV	2	Kvsto 8/10 1912	b&c			<i>Ruuanpito:</i>	
						1 Emännöitsijä 1,200: —	
						Viransijainen kuukauden aikana .. 100: —	
						1 Apulaisemännöitsijä 600: —	
						Viransijainen 3 viikon aikana 37: 50	
						1 Keittäjäitär 480: —	
						1 Keittäjäitär 420: —	
						4 Keittäjäätärtä, niistä 1 Greijuksessa, à 360: — 1,440: —	
						5 Palvelijatarta, niistä 1 Greijuksessa, à 300: — 1,500: —	
						1 Leipojatar 420: —	
						1 Leipojatar 360: —	
						Lyhyen kesäloman hankkimiseksi palveluskunnalle 700: —	
						1 hengen ruoka à 1: 60 584: —	
				c		14 s:n s:n à 1: 15 5,876: 50	
						415 potilaan ruoka à 1: — 151,475: —	
				c*		40 %:n kalliinanjanlisäys ruokaan.. 63,174: 20	228,367 20
						<i>Lämpö ja valo:</i>	
XIV	3					Lämpö 28,000: —	
				c*		Kalliinanjanlisäys 15,000: —	43,000 —
XIV	4					Valo 8,400: —	8,400 —
				c			
XIV	5					<i>Lääketarpeet:</i>	
						Lääkkeet ja sidetarvikkeet 18,000: —	
				c*		Kalliinanjanlisäys 10,000: —	28,000 —
						Siirros	9,614,772 61

7 P.L.

					Siirros	9,614,772 61
XIV	6			<i>Kaluston kunnossapito</i>	40,000: —	
				Työpukujen hankkimiseksi hoito-		
				henkilökunnalle	2,940: —	42,940
				<i>Erinäiset menot:</i>		
XIV	7		c	415 hengen vaatteiden pesu kaupungin Kunnallis-		27,300
				kodissa, noin 6,500 kg kuukaud., à 35 p. kg		
XIV	8			Vedenkulutus		6,000
XIV	9			3 hevosen heinät ja kaurat y. m.		1,800
XIV	10			Uutterusrahoja mielenvikaisten tekemistä töistä		1,200
XIV	11			Patjain ja korvallisten oljet		1,500
XIV	12			Puhtaanapito ja nuhoominen		3,000
XIV	13			Sekalaiset menot		10,000
				<i>Muist.</i> Yksi assistenttilääkäri saa vapaan asun-		
				non, lämmön, valon ja ruuan sekä on oikeutettu		
				käyttämään sairaalan pesutupaa. Ylihoitajattaret,		
				osastohoitajattaret, hoitajattaret, siivoojattaret, mies-		
				hoitaja, liinavaatevaraston johtajatar, apulaisjohtajatar,		
				ompeijattaret, pesijättäret, silittäjättäret, tarjoilijättäret,		
				vahtimestari, rengit, portinvartija, emännöitsijä,		
				apulaisemännöitsijä, keittäjättäret, palvelijattaret ja leipojattaret		
				saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, ruuan ja pesun. Toimitsija		
				saa vapaan asunnon, lämmön ja valon sekä on oikeutettu käyttämään		
				sairaalan pesulaitosta.		
				<i>XIV Luku. Smk 527,894: —</i>		
				Nickbyn mielisairaala.		
XV	1			<i>Palkkaukset:</i>		
				1 Ylilääkäri, laitoksen johtaja	10,000: —	
				Viransijaisuuspalkkio ylilääkäriin ke-		
				säloman aikana	400: —	
				1 Alilääkäri	6,000: —	
				1 Toinen alilääkäri	5,000: —	
				Viransijaisuuspalkkio alilääkäriin ke-		
				säloman aikana à 400: —	800: —	
				Kirurgisen avun käyttämisestä	500: —	
				1 Ylihoitajatar miesosastolla	1,500: —	
				1 Ylihoitajatar naisosastolla	1,500: —	
				1 Työnjohtajatar	900: —	
				1 Vanhempi hoitaja	900: —	
				Siirros	27,500: —	9,708,512 61

Kvsto 6/6 1916

1914 v:n rahas. b & c

7 P.L.

XV

1

1914 v:n rahas. b & c

	Siirros	27,500: —	9,708,512 61
	1 Vanhempi hoitajatar	720: —	
	19 Hoitajaa à 720: —	13,680: —	
	26 Hoitajatarta à 480: —	12,480: —	
	5 Siivoojatarta, samalla alihoitajataria, à 300: —	1,500: —	
	4 hengen ruoka à 1: 50	2,190: —	
	Viransijaisen lääkärin ruoka 92 päivänä à 1: 50	138: —	
	52 hengen ruoka à 1: 10	20,878: —	
	8 oppilaan ruoka 6 kuuk. aikana à 1: 10	1,606: —	
c*	40 %:n kalliinanajalisäys ruokaan	9,924: 80	
	Hoitohenkilökunnan viransijaiset kesäloman ja satunnaisten taudintapausten aikana	1,500: —	
	1 Toimitsija	4,000: —	
	1 Varastonhoitajatar	720: —	
	1 Pesunjohtajatar	600: —	
	1 Ylikoneenkäyttäjä	1,800: —	
	1 Toinen koneenkäyttäjä	1,400: —	
	1 Lämmittäjä-mekaanikko	720: —	
	vuokrarahoja	240: —	960: —
	2 Lämmittäjää à 600: —	1,200: —	
	1 Lämmittäjä 8 kuukaudesta à 50: —	400: —	
	1 Puutarhuri	1,200: —	
	1 Puuseppä	800: —	
	1 Maalari	720: —	
	1 Suutari	600: —	
	1 Räättäjä	600: —	
	1 Seppä, samalla portinvartija	800: —	
	1 Ovenvartija, samalla vahtimestari	720: —	
	1 Yövärtija	480: —	
	vuokrarahoja	240: —	720: —
	1 Vanhempi maanviljelysrenki	600: —	
	vuokrarahoja	240: —	840: —
	3 Renkiä à 480: —	1,440: —	
	9 Pesijätärtä à 300: —	2,700: —	
	1 Sianhoitaja	420: —	
	1 Kylvettäjä	300: —	
	3 hengen ruoka à 1: 50	1,642: 50	
	28 hengen ruoka, yhden 8 kuuk. aikana, à 1: 10	11,107: 80	
c*	40 %:n kalliinanajalisäystä ruokarahoihin	5,100: 10	
	Siirros	132,907: 20	9,708,512 61

7 P.L.						
XV	1				Siirros 132,907: 20	9,708,512 61
		1914 v:n rahas.	b	Puhelinkeskuksen hoito 300: — Kesäloman hankkimiseksi talous- henkilökunnalle 600: — 1 Saarnaaja 800: — 1 Lukkari 300: —		134,907 20
XV	2	1914 v:n rahas.	b & c	<i>Ruuanpito:</i> 1 Emännöitsijä 1,200: — 2 Keittäjätärtä à 480: — 960: — 5 Palvelijatarta à 300: — 1,500: — 1 Leipojatar 360: — 1 S:n 300: — 1 Renki 480: — 1 hengen ruoka à 1: 50 547: 50 10 hengen ruoka à 1: 10 4,015: — 30 potilaan ruoka à 1: 10 12,045: — 346 s:n s:n à —: 80 101,032: — 40 0/0:n kalliinajanlisäys ruokaan .. 47,055: 80		169,495 30
XV	3			<i>Lämpö ja valo:</i> Polttoaineet 120,000 —		120,000 —
XV	4			Petroli, kynttilät ja sähkölamput 1,000 —		1,000 —
XV	5			Öljyt, pyyhkeet, konetarvikkeet y. m. 4,000 —		4,000 —
XV	6			Sähköaseman valvonta 800 —		800 —
XV	7			<i>Lääkkeet, sidetarvikkeet y. m.</i> 6,500 —		6,500 —
XV	8		c	<i>Rakennusten ja kaluston kunnossapito:</i> Vähäiset rakennusten korjaukset ynnä maalaus- tarvikkeet, takomatyöt y. m. 5,000 —		5,000 —
XV	9	Kvsto 6/6 1916	c*	Kaluston ja parselien osto ja kor- jaus 30,000: —		
			c*	Kalusto ja parselit 46 uutta sairas- sijaa varten 24,700: —		
			c*	Kalliinajanlisäys 10,000: —		64,700 —
XV	10			<i>Maanviljelys ja puutarha:</i> Tasoitustyöt, istutukset, maanviljelyksen ja puu- tarhan hoito 10,000 —		10,000 —
XV	11			4 hevosen heinät ja kaurat 3,000 —		3,000 —
					Siirros	10,227,915 11

P.L.

				Siirros	10,227,915	11
			<i>Erinäiset menot:</i>			
XV	12	c	Saippua, suopa, suuda y. m.		6,000	—
XV	13		Oljet		600	—
XV	14		Työskenteleväin potilaiden uutteruusrahast		1,500	—
XV	15		Puhtaanapito, nuohominen y. m.		2,500	—
XV	16		Verot ja arvaamattomat tarpeet		7,000	—
XV	17		<i>Potilaiden elätteelleanto</i>		35,000	—
			<i>Muist.</i> Lukuun ottamatta saarnaajaa ja lukkaria on kaikilla laitoksen palveluksessa olevilla toimihenkilöillä oikeus saada vapaa asunto, lämpö ja huoneistojensa valo. Mainitun edun sijasta saa kuitenkin laitoksen yövärtijä vuokratuhoja 20 markkaa kuukaudessa. Kaikki laitok-en toimihenkilöt, lukuun ottamatta yllääkäriä, esim. alilääkäriä, toimitsijaa, saarnaajaa ja lukkaria, saavat vapaan ruuan ja pesun, toinen alilääkäri ei kuitenkaan saa maksutonta palvelusta.			
			<i>XV Luku. Smk 572,002: 50</i>			
			Humaliston sairaala.			
XVI	1		<i>Palkkaukset:</i>			
		Kvsto $\left. \begin{array}{l} 6/4 \ 1909 \\ 30/12 \ 1910 \\ 30/12 \ 1911 \\ 29/12 \ 1914 \end{array} \right\}$	b*	1 Lääkäri	3,000:—	
				1 Amanuenssi	1,200:—	
				1 Ylihoitajatar, taloudenhoitaja	1,080:—	
				Korotusta 5 v:n palveluksesta	108:—	
				3 Osastohoitajataria à 840:—	2,520:—	
				Korotusta 5 v:n palveluksesta	252:—	
				3 Alihoitajataria à 600:—	1,800:—	
				Korotusta 2 alihoitajattarelle 5 v:n palveluksesta	120:—	
				Alihoitajatarin kesäloman aikaiset viransijaiset	400:—	
				c*	8 hengen ruoka à 1:60	4,672:—
			50 %:n kalliinajanlisäys ruokaan ..	2,336:—		
			3 Siivoojataria à 300:—	900:—		
			1 Pesijätär	360:—		
			1 Apulaispesijätär	100:—		
			2 Renkiä à 480:—	960:—		
			Lyhyen kesäloman hankkimiseksi palveluskunnalle	100:—		
			Siirros	19,908:—	10,280,515	11

7 P.L.

XVI	1	Kvsto $\frac{6}{4}$ 1909 30/12 1910 30/12 1911 29/12 1914	b* { c* {	Siirros 19,908: —	10,280,515 11	
				6 hengen ruoka à 1: 15	2,518: 80	
				1 " " 104 päivänä à 1: 15	119: 60	
			c* {	50 0/o:n kalliinajanlisäys	1,319: 05	
					24,285 15	
XVI	2			<i>Ruuanpito:</i>		
				1 Emännöitsijä	480: —	
				1 Leipojatar	300: —	
				2 Palvelijatarta à 300: —	600: —	
				Lyhyen kesäloman hankkimiseksi henkilökunnalle	100: —	
				Keittiöhenkilökunnan, 4 hengen, ruoka à 1: 15	1,679: —	
				48 potilaan ruoka à 1: 15	20,148: —	
				2 s:n s:n à 1: 60	1,168: —	
				50 0/o:n kalliinajanlisäys ruokaan ..	11,497: 50	
					35,972 50	
				<i>Lämpö ja valo:</i>		
XVI	3			Lämpö	4,000: —	
				Kalliinajanlisäys	4,000: —	
					8,000 —	
XVI	4			Valo	960 —	
			e* {	<i>Lääketarpeet:</i>		
XVI	5			Lääkkeet ja sidetarvikkeet	4,300: —	
				Kalliinajanlisäys	2,000: —	
					6,300 —	
XVI	6			Konekalut, kunnossapito ja osto	100 —	
XVI	7			<i>Kaluston kunnossapito</i>	4,400: —	
				Työpukujen hankkimiseksi sairaan- hoitohenkilökunnalle	420: —	
					4,820 —	
				<i>Erinäiset menot:</i>		
XVI	8			Vesi	700 —	
XVI	9			Puhtaanapito	400 —	
XVI	10			Sekalaiset menot	2,940: —	
				Kalliinajanlisäys	1,000: —	
					3,940 —	
				Siirros	10,365,572 76	

P.L.

					Siirros	10,365,572	76
XVI	11		c*	Vuokrat		12,590	—
XVI	12			Vaatteiden pesu Kunnalliskodissa à 35 p. kg ..		3,360	—
				<i>Muist.</i> Kaikki sairaalan palveluksessa olevat henkilöt, lukuun ottamatta lääkäriä, saavat vapaan asunnon, lämmön, valon, pesun ja ruuan.			
				<i>XVI Luku. Smk 101,007: 65</i>			
				Hesperian ylimääräinen tuberkulosisairaala.			
				($\frac{1}{1}$ — $\frac{1}{6}$ 1917).			
XVII	1			Palkkaukset:			
			b*	1 Lääkäri	1,500:—		
				1 Toimitsija	250:—		
				1 Osastohoitajatar	375:—		
				2 Alihoitajatar	450:—		
				1 Yöhoitajatar	225:—		
		Kvsto $\frac{6}{6}$ 1916		vuokrarahoja	200:—	425:—	
				1 Emännöitsijä	250:—		
				2 Palvelijatarta	250:—		
				2 Pesijätärtä	250:—		
				1 Siivoojatar	125:—		
			1 Renki	250:—		4,125	
XVII	2		c*	11 hengen ruoka à 1: 60	2,640:—		
				50 %:n kalliinajanlisäys ruokaan ..	1,320:—		
				26 potilaan ruoka à 1: 60	6,240:—		
				50 %:n kalliinajanlisäys ruokaan ..	3,120:—	13,320	
XVII	3			Polttopuut ja valo		2,400	—
XVII	4			Lääkkeet		1,750	—
XVII	5			Sekalaiset menot		2,500	—
XVII	6			Korjaukset		350	—
				<i>XVII Luku. Smk 24,445:—</i>			
				Kunnalliskodin väliaikainen sairaala.			
XVIII	1		b*	1 Lääkäri	3,600:—		
				4 Sairaanhoitajatar	2,880:—	6,480	
XVIII	2	LS:n $\frac{29}{12}$ 1915		Maksu kunnalliskodille 110 potilaan puolesta à 1: 30		52,195	—
				<i>XVIII Luku. Smk 58,675:—</i>			
				7 P.L. Smk 3,139,618: 48			
					Siirros	10,464,642	76

8 P.L.

						Siirros 10,464,642/76	
				Kahdeksas pääluokka.			
				Vaivaishoito.			
				Vaivaishoitohallitus.			
I	1			Palkkaukset:			
		Kvsto	21/9 1909 21/2 1911 30/12 1912 29/12 1914	} b&c	1 Puheenjohtaja	3,000:—	
					1 Toimitusjohtaja	10,000:—	
					1 Sihteeri	6,000:—	
					henkilökoht. palkanlis. 3,000:—	9,000:—	
					1 Kamreeri	3,600:—	
					1 Lastenhoidontarkastaja	6,000:—	
					1 Tarkastusapulainen	1,500:—	
					1 Johtajan apulainen	4,500:—	
					1 Kassanhoitaja	1,800:—	
					1 Kanslianjohtaja	2,400:—	
					korotusta 10 v:n pal- veluksesta	1,000:—	3,400:—
		S:n	20/4 1909 21/9 1909 28/5 1913	} b	1 Kanslianjohtaja	2,400:—	
					korotusta 5 v:n palve- lukselta	500:—	
					henkilökohtaista palk- kionlisäystä	500:—	3,400:—
		S:n	11/6 1912	b	1 Rekisteritoimiston johtajatar	2,000:—	
		S:n	29/12 1915	b	2 Avustavaa kanslianjohtajaa ä 1,800:—	3,600:—	
		S:n	11/6 1912	} b&c	7 Kirjuriapulaista ä 1,500:—	10,500:—	
					4 Diakonissaa ä 1,500:—	6,000:—	
					1 Kaitsija	1,500:—	
					korotusta 10 v:n pal- veluksesta	300:—	1,800:—
		S:n	2/3 1915	} b	1 Kaitsija	1,500:—	
					korotusta 5 v:n palve- lukselta	150:—	1,650:—
					10 Kaitsijaa ä 1,500:—	15,000:—	
		S:n	22/12 1898 30/12 1908	} b	1 Vahtimestari	1,800:—	
					1 Toinen vahtimestari	960:—	
		S:n	30/12 1912	} b	Palkkiota Vaivaishoitohallituksen jä- senille valmistelukokouksista	9,000:—	
					Palkkiota vakinaisille maaseutuasia- miehille	3,500:—	
					Korvausta tarkastusmatkoista	2,000:—	
				c	Määräraha 22 raitiotievuosilipun os- toon	2,750:—	
						Siirros 106,760:—	10,464,642/76

P.L.	I	1			Siirros 106,760: —	10,464,642 76
	I	2	c	Kesäloman hankkimiseksi erinäisille hallituksen virkailijoille	2,000: —	108,760 —
	I	3		Vuokra		7,500 —
	I	4		Valaistus		600 —
	I	5		Polttoaineet		2,000 —
	I	6		Vedenkulutus		100 —
	I	7	d	Tarverahat, siivoaminen y. m.		9,000 —
				Arvaamattomat menot		4,000 —
				<i>I Luku. Smlk 131,960: —</i>		
				Kunnalliskoti ja sen yhteydessä olevat laitokset.		
				<i>Yhteiset kustannukset:</i>		
	II	1		Palkkaukset:		
			b	1886 v:n rahas. } Kvsto 30/12 1912 } S:n 23/9 1913 } S:n 28/12 1906 }	1 Tarkastaja	6,000: —
					1 Konttoristi	3,000: —
					1 Konttoriapulainen	2,000: —
			b	1886 v:n rahas. } Kvsto 21/12 1889 } 9/6 1914 }	1 Saarnaaja	2,400: —
					1 Sairaanhoidajatar	900: —
			c	S:n 11/6 1912 } b	Palkkio urkujensoitosta ja kirkko- laulun johtamisesta	300: —
			b	1 Maanviljelys- ja puutarhatöiden johtaja	1,200: —	
					1 Koneenkäyttäjä	2,000: —
					1 Lämmittäjä-mekanikko	900: —
					2 Lämmittäjää à 600: —	1,200: —
					1 Pesulaitoksen johtajatar	900: —
					1 Pesijätär	420: —
			b	S:n 11/6 1912 } 7/9 1915 }	5 Pesijätärtä à 324: —	1,620: —
					1 Emäntä	1,500: —
					1 Keittäjätär	480: —
					2 Keittäjätärtä à 360: —	720: —
					2 S:n à 300: —	600: —
			b	2 Leipojatarta à 360: —	720: —	
					1 Sianhoitaja	600: —
			c	S:n 11/11 1913 } b	Lääkärinvalvonta Kunnalliskodissa ja Työlaitoksessa sekä Oulunkylän lastenkodissa	2,400: —
						29,860 —
					Siirros	10,626,462 76

8 P.L.

			Siirros	10,626,462	76
II	2		Lääkkeet	5,600	—
II	3		Erinäiset sisustus- ja tasoitustyöt	4,000	—
II	4		Maanviljelystä varten	4,000	—
II	5		Kirjastoa varten	1,000	—
<i>Kunnalliskoti:</i>					
II	6		Palkkaukset:		
			1 Naistöiden johtajatar	600:	—
			1 Ylihoitajatar	1,200:	—
			1 Pientenlastenosaston s:n	1,000:	—
			4 Osastohoitajataria à 780: —	3,120:	—
			5 Siivoojataria à 420: —	2,100:	—
			1 Renki (ajomies)	720:	—
			Korvausta portinvartijan toimesta ..	480:	—
			Sijaisten palkkaamiseen erinäisten virkailijain kesäloman ajaksi	1,000:	—
II	7		Vaatetus	17,000:	—
			40 0/0:n kalliinajanlisäys	6,800:	—
					10,220
II	8		Ruuanpito:		
			450 hoidokin ruoka à 60 p.	98,550:	—
			Sairaiden ruoka ja tavallisen ruuan parannus	4,000:	—
			Henkilökun., 10 heng., ruoka à 1:20	4,380:	—
			S:n 25 hengen à —: 90	8,212: 50	—
			S:n 6 s:n väliaik. sairaalaosastolla à 90 p:iä	1,971:	—
			40 0/0:n kalliinajanlisäys	46,845: 40	—
					163,958
II	9		Kalusto	15,000	—
II	10		Tarveaineet	6,000	—
II	11		Polttoaineet	70,000	—
II	12		Valaistus	9,000	—
II	13		Vedenkulutus	7,500	—
II	14		8 hev. kaurat ja heinät sekä silain y. m. kunnossapito	8,000	—
II	15		Korjaustyöt	5,000	—
II	16		Utteruusrahat	7,000	—
II	17		Sekalaiset menot	20,000	—
				Siirros	10,986,541
					66

Kvsto ^{30/12 1913}
^{24/2 1914}
^{7/9 1915}

c

b

c*

c

c*

d

P.L.

						Siirros	10,986,541 66
				<i>Työläitos:</i>			
II	18	Kvsto ^{19/10 1909} ^{30/12 1912} ^{30/12 1913}	b	Palkkaukset:			
				1 Kaitsija	2,400: —		
				1 Konttoriapulainen	960: —		
				3 Vahtimestaria à 1,200: —	3,600: —		
				1 Vahtimestari	960: —		
				2 Työesimiestä à 1,200: —	2,400: —		
		Sijaisten palkkaamiseen kesäloman aikana	400: —		10,720 —		
II	19			Polttoaineet	10,000 —		
II	20			Valaistus	1,200 —		
II	21			Vedenkulutus	700 —		
II	22		c	Ruuanpito:			
				150 hoidokin ruoka à 60 penniä ..	32,850: —		
				Sairaanruoka	2,000: —		
				Palveluskunn., 7 hengen, ruoka à 90 p.	2,299: 50		
			c*	40 %:n kalliinajanlisäys	14,859: 80	52,009 30	
II	23		c*	Vaatetuskustannukset	6,000: —		
				40 %:n kalliinajanlisäys	2,400: —	8,400 —	
II	24		c	Tarveaineet		40,000 —	
II	25			Kalusto ja työkalut		3,000 —	
II	26			Uutteruusrahat		7,000 —	
II	27			Korjaustyöt		1,000 —	
II	28		d	Sekalaiset menot		4,000 —	
				<i>Oulunkylän lastenkoti:</i>			
II	29	S:n ^{29/12 1914}	b & c	Palkkaukset:			
				1 Johtajatar	1,200: —		
				1 Lastenhoitajatar	720: —		
				5 S:n à 480: —	2,400: —		
				1 Keittäjätär	420: —		
				1 Ompelijatar	360: —		
			c	3 Palvelijatarta à 360: —	1,080: —		
				Sijaisten palkkaamiseen kesäloman aikana	500: —	6,680 —	
II	30		c*	Vaatetus	4,500: —		
				40 %:n kalliinajanlisäys	1,800: —	6,300 —	
II	31		c	Ruuanpito:			
				50 lapsen ruoka à 75 p:iä	13,687: 50		
				Henkilök., 2 hengen, ruoka à 1:20	876: —		
				S:n, 10 hengen, à 90 p:iä	3,285: —		
				Siirros	17,848: 50	11,137,550 96	

8 P.L.

IV

2

Siirros 18,000: — 12,273,172 06

IV

3

c {	Pelastusarmeijalle sen pelastustyön hyväksi	12,000: —	30,000 —
	Ryhtylän miesten työsiirtolan voimassapitoon ..		18,500 —

IV Luku. Smk 53,500: —
8 P.L. Smk 1,857,029: 30

9 P.L.

Yhdeksäs pääluokka.**Opetus- ja sivistyslaitokset.**

I

1

Merikoulu.

Kvsto ^{9/5} 1900
Välikirj. muk. }

b

Vuokra

4,000: —

c

Polttopuut

600: —

4,600 —

*I Luku. Smk 4,600: —***Käsityöläiskoulut.**

II

1

K. Julistus
^{12/9} 1900

b & c

Määräraha Taideteollisuuskeskuskoululle

54,408 —

II

2

c

S:n alemmille käsityöläiskouluille

42,560 —

*II Luku. Smk 96,968: —****Valmistava poika-ammattikoulu:***

III

1

Palkkaukset:

1 {	Vakinainen opettaja ruotsal. osastolla	4,200: —	
	korotus 5 v:n palveluksesta	600: —	4,800: —

Kvsto ^{26/9} 1900
^{20/11} 1900 }

b

1 {	Vakinainen opettaja suomal. osastolla	4,200: —	
	korotus 5 v:n palveluksesta	600: —	
	korotus 10 v:n palveluksesta 1/6:sta 1917	350: —	5,150: —

Siirros 9,950: — 12,423,240 06

9 P.L.

				Siirros	9,950:—	12,423,240 06
III	1	Kvsto ^{26/9} 1900 ^{20/11} 1900 ^{19/12} 1901	b	1 Vakin. opettaja käsi- varaispiirustuksessa	3,000:—	
				korotus 15 v:n palve- luksesta	1,200:—	4,200:—
		S:n ^{26/9} 1900 ^{20/11} 1900 ^{20/1} 1914 ^{29/12} 1914	b	1 Vakinainen työmestari puutöissä	4,125:—	
				korotus 15 v:n palve- luksesta	900:—	5,025:—
		S:n ^{30/12} 1907 ^{20/1} 1914 ^{29/12} 1914	b	1 Vakinainen työmestari metallitöissä	4,050:—	
				korotus 15 v:n palve- luksesta	900:—	4,950:—
				Johtaja, palkkiota	2,100:—	
				Palkkioita tuntiopettajille, 104 viikko- tunn. à 150 mk	15,600:—	
				Palkkiota tuntiopettajille vihkojen korjauks., 6 viikkotunn. à 150 mk	900:—	
		S:n ^{30/12} 1907 ^{20/1} 1914 ^{29/12} 1914	b	1 Alityömestari puu- töissä	2,250:—	
				korotus 10 v:n palve- luksesta	400:—	2,650:—
		S:n ^{30/12} 1910	b	1 Alityömestari metalli- töissä	3,000:—	
				henkilökoht. lis.	600:—	
				korotus 5 v:n palve- luksesta	200:—	3,800:—
		S:n ^{3/11} 1908 ^{20/1} 1914 ^{29/12} 1914	b	Palkkiota työpajan silmälläpidosta ruotsalaisella ja suomalaisella osastolla	1,600:—	
		S:n ^{30/10} 1906	b	Vahtimestarin palkkio	1,600:—	
		S:n ^{30/12} 1913	b	Vahtimestarin apulainen 9 kuuk. aikana	650:—	53,025 —
III	2			Työpajain työaineet		3,000 —
III	3			Työpajain korjaus ja täydennys		1,200 —
III	4		c	Kirjasto, aikakauskirjat		375 —
III	5			Painatus ja tarverahat		1,500 —
III	6			Oppilaskirjastoa varten		100 —
III	7			Opetusvälineet		300 —
III	8	S:n ^{28/11} 1905 Väikirj. muk.	b	Työpajahuoneiston vuokra		4,583 35
III	9			Lämpö ja sähkövoima		525 —
III	10		c	Valaistus		1,525 —
III	11			Puhtaanapito		375 —
				<i>III Luku. Smk 66,508: 35</i>		
					Siirros	12,489,748 41

P.L.

VI

1

Siirros 21,000:— 12,662,875 91

Opettajat ja opettajattaret.

Kvsto $\left. \begin{array}{l} 17/9 \ 1907 \\ 28/4 \ 1908 \\ 21/9 \ 1909 \\ 15/3 \ 1910 \end{array} \right\}$	b	26 Opettajaa à	2,400:—	109,200:—		
		korotusta 15 v:n palveluksesta à	1,200:—			
		kalliinanjanlis. à	600:—			
		3 Opettajaa à	2,400:—	11,280:—		
		korotusta 10 v:n palveluksesta à	960:—			
		kalliinanjanlisäystä à	400:—			
		4 Opettajaa à	2,400:—	12,320:—		
		korotusta 5 v:n palveluksesta à	480:—			
		kalliinanjanlisäystä à	200:—			
		Arm. Jul. $\left. \begin{array}{l} 21/7 \ 1898 \ 6 \ \text{mom.} \end{array} \right\}$	b	1 Opettaja	2,400:—	800:—
1 Kreikk.-venäl. uskonnon opettaja	800:—					
21 Opettajatarta à	2,000:—			75,600:—		
korotusta 15 v:n palveluksesta à	1,000:—					
kalliinanjanlisäystä à	600:—					
1 Opettajatar à	2,000:—			3,366: 66		
korotusta 10 v:n palveluksesta	800:—					
korotusta 15 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:sta 1917..	83: 33					
kalliinanjanlisäystä à	483: 33					
Kvsto $\left. \begin{array}{l} 17/9 \ 1907 \\ 28/4 \ 1908 \\ 21/9 \ 1909 \\ 15/3 \ 1910 \end{array} \right\}$	b			7 Opettajatarta à	2,000:—	22,400:—
		korotusta 10 v:n palveluksesta à	800:—			
		kalliinanjanlisäystä à	400:—			
		3 Opettajatarta à	2,000:—	8,550:—		
		korotusta 5 v:n palveluksesta à	400:—			
		korotusta 10 v:n palveluks. $\frac{1}{8}$:sta 1917 à	166: 67			
		kalliinanjanlisäystä à	283: 33			
			b	11 Opettajatarta à	2,000:—	28,600:—
				korotusta 5 v:n palveluksesta à	400:—	
				kalliinanjanlisäystä à	200:—	
2 Opettajatarta, vielä virkaan nimittämätöntä, à 2,000:—	4,000:—					
Siirros 299,516: 66				12,662,875 91		

9 P.L.

VI

1

 Kvsto ^{17/9} 1907
^{28/4} 1908
^{21/9} 1909
^{15/3} 1910

 S:n ^{30/12} 1908
^{30/12} 1910
^{30/12} 1911
^{30/12} 1912

b

c

b

Siirros 299,516: 66 12,662,875 91

16 Opettajatarta à	1,700: —	
korotusta 15 v:n pal- veluksesta à	850: —	
kalliinajanlisäystä à	600: —	50,400: —
7 Opettajatarta à	1,700: —	
korotusta 10 v:n pal- veluksesta à	680: —	
kalliinajanlisäystä à	400: —	19,460: —
9 Opettajatarta à	1,700: —	
korotusta 5 v:n pal- veluksesta à	340: —	
kalliinajanlisäystä à	200: —	20,160: —
2 Opettajatarta à 1,700: —		3,400: —
4 Opet:tarta, vielä virkaan nimittä- mätöntä, à 1,700: —		6,800: —
1 Valmistavan koulun opettajatar . .		2,400: —

Tuntiopettajat.

Veiston tuntiopettajat	3,220: —
Laulun tuntiopettajat ja -opet:taret	1,500: —
Voimistelun tuntiopett:ret	2,600: —
Luultavasti tarvittavat lisäopettajat syyslukukaudella	3,000: —
Viransijaiset	6,000: —
Apukoulun ylitunnit	300: —

Palvelijat.

1 Vahtimestari	1,437: 50
5 S:n à 1,250: —	6,250: —
1 S:n	1,750: —
1 Lämmittäjä 1,250: —	
vuokrarafoja 800: —	2,050: —
1 Lämmittäjä	1,250: —
1 Talonrenki	1,200: —
1 S:n	1,100: —
1 S:n	780: —
1 S:n, 6 kuuk.	450: —

Muist. Kansakoulujen palvelusmie-
het, lukuun ottam. 1,750 mk palkkaista
vahtimest., 1 lämmittäjää sekä 6 kuuk.
asetett. talonrenkiä, saavat vap. asunn.,
polttopuut, ja valon.

Siirros 435,024: 16 12,662,875 91

P.L.

VI	1				Siirros 435,024: 16	12,662,875 91
					<i>Erityiset palkkiot.</i>	
		Kvsto 15/4 1913	b	Johtajain ja johtajatarten viran- sijaiset	2,900: —	
				Palkkiot johtajille ja johtajatta- rille	5,150: —	
		S:n 28/12 1906	b	Palkkiot veiston opettaja-apulaisille Palkkiot opetuksesta jatkoluo- killa	4,000: — 2,900: —	
				Sukupuoliterveysopin opetus	125: —	
		S:n 30/12 1909	b	Palkkio kirjaston ja kokoelmien hoi- dosta	800: —	
				Palkkio veistonopetuksen johta- jalle	400: —	
		S:n 30/12 1910	b	Määräraha Aleksanterinkad. alem- paan käsityöläiskouluun perus- tetun kansakoululuokan voimas- sapitoon	1,160: —	452,459 16
VI	2		c*	Määräraha Helsingin ruots. pikkukoulunopettaja- seminaarille		5,500 —
					<i>Muut kustannukset.</i>	
VI	3			Kanslian ja kouluhuoneistojen vuokrat		43,500 —
VI	4			Opetusvälineet		7,500 —
VI	5	S:n 30/12 1907	c	Tarvikkeet käsitöihin ja koulukeittäisiin		7,000 —
VI	6			Veiston tarveaineet		2,500 —
VI	7			Varattomain oppilaiden kouluvälineet		2,500 —
VI	8			Uudet kouluhuonekalut ja vanhojen korjaus		3,000 —
VI	9	S:n 7/11 1916	b*	Topeliuskadun uuden kansakoulun kalusto, siirto- määräraha		40,000 —
VI	10			Polttopuut ja niiden hakkuu		43,000 —
VI	11			Valaistus		6,000 —
VI	12			Puhtaanapito		22,000 —
VI	13	S:n 30/12 1907	c	Vedenkulutusmaksut		1,000 —
VI	14			Vaatetusapua kaupungista kotoisin oleville köy- hille oppilaille, siirtomääräraha		14,000 —
VI	15			Köyhäin oppilaiden ruokinta, siirtomääräraha ..		9,000 —
VI	16		b	Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys		1,000 —
					Siirros	13,322,835 07

9 P.L.

			Siirros	13,322,835 07	
VI	17	Kvsto ^{30/12 1909} _{30/12 1910} } <i>b</i>	Määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuv. lasten käyttämiseksi kaupungin kansakouluissa	750 —	
VI	18	K. Asetus ^{5/8} 1886	<i>b</i> Apumaksut eläkkeen suorittamiseksi Suomen kansak. opettajistolle: 34 opettajaa à 50 mk 1,700: — 84 opettajatarta à 37: 50 3,150: —	4,850 —	
VI	19	} <i>c</i>	Ilmoitukset, painatustyöt ja kansliamenot	4,000 —	
VI	20		Määräraha opettajiston opastuskursseja varten ..	800 —	
VI	21		<i>d</i> Sekalaisia arvaamattomia menoja, johtokunnan määräyksen mukaan	3,000 —	
<i>VI Luku. Smk 673,359: 16</i>					
B) Suomenkieliset.					
<i>Palkkaukset.</i>					
VII	1	Kvsto ^{28/4} 1908	<i>b</i> 1 Tarkastaja 8,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta 1,000: — henkilökoht. palkanlis. 2,000: —	11,000: —	
		S:n ^{1/12} 1908	<i>b</i> 1 Apulaistarkastaja	6,000: —	
		S:n ^{28/4} 1908	<i>b</i> 1 Apulainen tarkastajankansliassa ..	1,200: —	
		S:n ^{20/10 1903} _{30/12 1911} } <i>b</i>	1 Taloudenhoitaja	5,000: —	
		S:n ^{30/12 1908} _{19/9 1911} } <i>b</i>	1 Taloudenhoitajan apul. 1,500: — henkilökoht. palkanlis. 600: —	2,100: —	
		S:n ^{1/6} 1904	<i>b</i> 1 Johtokunnan sihteeri	1,000: —	
		S:n ^{21/2 1911} _{5/9 1911} } <i>b</i>	1 Lääkäri	6,400: —	
Opettajat ja opettajattaret.					
		} <i>b</i>	10 Opettajaa à 2,400: — korotusta 15 v:n palveluksesta à 1,200: — kalliinajanlisäystä à .. 600: —	42,000: —	
			4 Opettajaa à 2,400: — korotusta 10 v:n palveluksesta à 960: — korotusta 15 v:n palveluks. ^{1/8} :sta 1917 à 100: — kalliinajanlisäystä à .. 483: 33	15,773: 32	
			S:n ^{21/9 1909} _{15/3 1910} } <i>b</i>		
			Siirros	90,473: 32	
				13,336,235 07	

P.L.

VII

1

				Siirros	90,473: 32	13,336,235	07
				11 Opettajaa à	2,400: —		
				korotusta 10 v:n pal-			
				veluksesta à	960: —		
				kalliinanjanlisäystä à . .	400: —	41,360: —	
				5 Opettajaa à	2,400: —		
				korotusta 5 v:n pal-			
				veluksesta à	480: —		
				korotusta 10 v:n pal-			
				veluks. 1/8:sta 1917 à	200: —		
				kalliinanjanlisäystä à . .	283: 33	16,816: 65	
				19 Opettajaa à	2,400: —		
				korotusta 5 v:n pal-			
				veluksesta à	480: —		
				kalliinanjanlisäystä à . .	200: —	58,250: —	
				5 Opettajaa à	2,400: —		
				korotusta 5 v:n pal-			
				veluks. 1/8:sta 1917 à	200: —		
				kalliinanjanlisäystä à . .	83: 33	13,416: 65	
				7 Opettajaa à 2,400: —		16,800: —	
				13 Opettajaa, vielä virkaan nimittä-			
				mätöntä, à 2,400: —		31,200: —	
				c 2 Opettajaa jatkoluokan ammatti-			
				opetusta varten à 2,940: —		5,880: —	
				b 1 Kreikk-venäl. uskonopin opettaja		800: —	
				28 Opettajatarta à	2,000: —		
				korotusta 15 v:n pal-			
				veluksesta à	1,000: —		
				kalliinanjanlisäystä à . .	600: —	100,800: —	
				3 Opettajatarta à	2,000: —		
				korotusta 10 v:n pal-			
				veluksesta à	800: —		
				korotusta 15 v:n pal-			
				veluks. 1/8:sta 1917 à	83: 33		
				kalliinanjanlisäystä à . .	483: 33	10,099: 98	
				16 Opettajatarta à	2,000: —		
				korotusta 10 v:n pal-			
				veluksesta à	800: —		
				kalliinanjanlisäystä à . .	400: —	51,200: —	
				3 Opettajatarta à	2,000: —		
				korotusta 5 v:n pal-			
				veluksesta à	400: —		
				Siirros	2,400: —	437,366: 60	13,336,235
							07

Kvsto ^{21/9} 1909 }
^{15/3} 1910 } b

Arm. julist. ^{21/7}
 1898, 6 mom. } b

Kvsto ^{21/9} 1909 }
^{15/3} 1910 } b

9 P.L.	VII	1			Siirros 2,400: — 437,366: 60	13,336,235 07
					korotusta 10 v:n palveluks. 1/8:sta 1917 à 166: 67 kalliinajanlisäystä à.. 283: 33 8,550: —	
					22 Opettajatarta à 2,000: — korotusta 5 v:n palveluksesta à 400: — kalliinajanlisäystä à.. 200: — 57,200: —	
					5 Opettajatarta à 2,000: — korotusta 5 v:n palveluks. 1/8:sta 1917 à 166: 67 kalliinajanlisäystä à.. 83: 33 11,250: —	
					10 Opettajatarta à 2,000: — 20,000: —	
					8 Opettajatarta, vielä virkaantämätöntä, à 2,000: — 16,000: —	
					30 Opettajatarta à 1,700: — korotusta 15 v:n palveluksesta à 850: — kalliinajanlisäystä à.. 600: — 94,500: —	
					3 Opettajatarta à 1,700: — korotusta 10 v:n palveluksesta à 680: — korotusta 15 v:n palveluks. 1/8:sta 1917 à 70: 83 kalliinajanlisäystä à.. 483: 33 8,802: 50	
					11 Opettajatarta à 1,700: — korotusta 10 v:n palveluksesta à 680: — kalliinajanlisäystä à.. 400: — 30,580: —	
					4 Opettajatarta à 1,700: — korotusta 5 v:n palveluksesta à 340: — korotusta 10 v:n palveluks. 1/8:sta 1917 à 141: 67 kalliinajanlisäystä à.. 283: 33 9,860: —	
					17 Opettajatarta à 1,700: — korotusta 5 v:n palveluksesta à 340: — kalliinajanlisäystä à.. 200: — 38,080: —	
					3 Opettajatarta à 1,700: — korotusta 5 v:n palveluks. 1/8:sta 1917 à 141: 67 kalliinajanlisäystä à.. 83: 33 5,775: —	
					Siirros 737,964: 10 13,336,235 07	

Kvsto ^{21/9} 1909 }
^{15/3} 1910 } b

P.L.

VII

1

			Siirros	737,964: 10	13,336,235 07
Kvsto	21/9 1909 15/3 1910	} b	5 Opettajatarta à 1,700: —	8,500: —	
			23 Opettajatarta, vielä virkaan nimitämätöntä, à 1,700: —	39,100: —	
S:n	30/12 1910	b	Palkanlisäys laiminlyötyjen lasten opettajattarelle	20: —	
Tuntiopettajat.					
S:n	28/4 1908 21/9 1909 15/3 1910	} b	Veiston tuntiopettajat	4,100: —	
			Laulun tuntiopettajat ja -opett:aret	3,800: —	
			Voimistelun tuntiopett:ret	3,900: —	
			Iltakoulun tuntiopettajat ja -opettajattaret	1,300: —	
c			Luultavasti tarvittavat lisäopettajat syyslukukaudella	12,300: —	
			Viransijaiset	10,500: —	
			Apukoulun ylitunnit	700: —	
Palvelijat.					
S:n	30/12 1910 30/12 1911 30/12 1912	} b	1 Vahtimestari	1,680: —	
			1 S:n	1,437: 50	
			1 S:n	1,350: —	
			4 S:n à 1,250: —	5,000: —	
S:n	30/12 1911 30/12 1912	} b	1 S:n	1,125: —	
			1 S:n	1,750: —	
			1 S:n 1,750: — vuokrarahoja 400: —	2,150: —	
S:n	30/12 1908 30/12 1912	} b	1 Lämmittäjä	1,375: —	
			2 S:n à 1,250: —	2,500: —	
			1 S:n, samalla talonrenki	1,125: —	
			1 Talonrenki	1,050: —	
S:n	30/12 1910 30/12 1912	} b	1 S:n	840: —	
			1 S:n 840: — vuokrarahoja 516: —	1,356: —	
			1 S:n, 6 kuuk. à 120: —	720: —	
			1 S:n, samalta ajalta à 100: —	600: —	
<i>Muist.</i> Kaikki palvelusmiehet, lukuunottamatta kahta 1,750: m:kan vahtimest., yhtä 840 m:kan talonrenkiä sekä kahta 6 kuuk. asetett. lämmitt., saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valon.					
			Siirros	846,242: 60	13,336,235 07

9 P.L.

				Siirros 846,242: 60	13,336,235 07
VII	1			Erityiset palkkiot.	
		Kvsto ^{15/4} 1913	b	Palkkiot johtajain ja johtajattarien viransijaisille	5,800: —
				Palkkiot 16:lle johtajalle ja johtajattarelle	9,800: —
		S:n ^{28/12} 1906	b	Palkkiot 3 veiston opettaja-apulais. Palkkiot opetuksesta kansakoulujen jatkuokilla	6,350: — 16,000: —
				Palkkio erityisestä sukupuoliterveysopin opetuksesta	175: —
		S:n ^{30/12} 1909	b	Palkkio kokoelmien hoidosta	840: —
				Palkkio 1 veistonopetuksen johtajalle	400: —
					885,607 60
VII	2		c*	Määräraha koulunjohtaja Kaarle Werkon suom. pikkukoulunopettajaseminaarille	4,000 —
				<i>Muut kustannukset.</i>	
VII	3			Kanslian ja kouluhuoneistojen vuokrat	121,675 —
VII	4			Opetusvälineet	15,000 —
VII	5			Tarvikkeet koulukeittäöihin	9,000 —
VII	6			Veiston tarveaineet	15,000 —
VII	7			Varattomain oppilaiden kouluvälineet	6,000 —
VII	8			Uudet kouluhuonekalut ja vanhojen korjaus	5,000 —
VII	9		c	Polttoaineet ja halonhakuu	88,000 —
VII	10			Valaistus	14,400 —
VII	11			Puhtaanapito	50,000 —
VII	12			Vedenkulutusmaksut	4,000 —
VII	13			Vaatetusapua kaupungista kotoisin oleville varattomille oppilaille, siirtomääräraha	35,000 —
VII	14			Varattomain oppilaiden ruokinta, siirtomääräraha	23,000 —
VII	15	S:n ^{30/12} 1907	b	Kansakoulusta päässeiden oppilaiden paikanvälitys	1,200 —
VII	16	S:n ^{30/12} 1909 ^{30/12} 1910	b	Määräraha Viaporissa ja sen läheisillä saarilla asuv. lasten käyttämiseksi kaupung. kansakouluissa	750 —
VII	17	K. Asetus ^{5/8} 1886	b	Apumaksut eläkkeen suorittam. Suomen kansak. opettajistolle: 72 opettajaa à 50 mk	3,600: —
				193 opettajatarta à 37: 50	7,237: 50
					10,837 50
				Siirros	14,624,705 17

P.L.							
						Siiros	14,624,705 17
VII	18					Ilmoitukset, painatustyöt ja kansliamenot	6,000 —
VII	19		c			Määräraha opettajiston opastuskursseja Var-	
						ten	1,200 —
VII	20		d			Sekalaisiin menoihin, Johtokunnan määräyksen	
						mukaan	5,000 —
						<i>VII Luku. Smk 1,300,670: 10</i>	
						<i>Yhteisiä menoja.</i>	
VIIa	1		c			Tohtori A. Aspelundille kansakoululasten ham-	
						maspoliklinikan voimassapitoon	13,000 —
VIIa	2		c			Terveystoimikunnan käytettäväksi ham-	
						maspoliklinikan konekaluston täydentämiseen . .	1,000 —
						<i>VIIa Luku. Smk 14,000: —</i>	
						Kasvatuslautakunta.	
VIII	1					Palkkaukset:	
						1 Puheenjohtaja	2,400: —
						5 Jäsentä, kukin 20 mk kultakin	
						kokoukselta	2,400: —
						1 Ammattiholhooja	8,000: —
						1 Kamreeri	3,600: —
						1 Lääkäri	3,000: —
						1 Kassanhoitaja	1,200: —
						Ylimääräiset apulaiset	4,500: —
						1 Vahtimestari	1,200: —
							26,300 —
VIII	2					Vuokra	3,000: —
						Polttoaineet	500: —
			c			Valo	500: —
							4,000 —
VIII	3					Matkakulut	3,000 —
VIII	4					Tarverahat, siivoaminen y. m.	5,000 —
						<i>VIII Luku. Smk 38,300: —</i>	
						Aistivillisten ja raajarikkoisten lasten opetus.	
IX	1	S:n 11/10 1898	b			Määräraha, suoritettavaksi 350 mk	
						kultakin Perttulan tylsämielisten	
						lasten laitokseen Helsingistä ote-	
						tulta vapaaoppilaalta, yhteensä	
						kuitenkin korkeintaan	6,500: —
		S:n 30/12 1910	b			Raajarikkoisten varattomien lasten	
						ammattiopetusta varten	8,000: —
							14,500 —
						<i>IX Luku. Smk 14,500: —</i>	
						Siiros	14,703,705 17

9 P.L.

			Siirros	14,703,705	17		
Laininlyötyjen ja huonosti hoidettujen lasten hoitolat.							
<i>Helsingin vastaanotto- ja havainto- sekä oppilaskoti:</i>							
X	1		Palkkaukset:				
			1 Johtaja	3,600: —			
			korotusta 5 v:n palve- luksesta	360: —	3,960: —		
			1 Johtajan apulainen . .	1,200: —			
			ruoka	500: —	1,700: —		
			1 Kaitsija oppilaskodissa	—: —			
			1 Emäntä, samalla yk- sink. käsitöid. opettaja	1,500: —			
			ruoka	500: —	2,000: —		
			1 Palvelijatar	360: —			
			ruoka	500: —	860: —		
					8,520		
X	2		Vuokra		6,700		
X	3		Polttoaineet		2,400		
X	4		Valaistus		500		
X	5		Enintään 30 hoidokin elatus		9,855		
X	6	c	Vaatetuskustannukset		6,000		
X	7		Kalusto		400		
X	8		Kirjat ja opetusvälineet		600		
X	9		Käsityöopetus		300		
X	10		Sekalaiset korjaustyöt		500		
X	11	d	Sekalaiset menot		2,000		
<i>Bromarvin Bengtsårin kasvatuslaitos:</i>							
X	12		Palkkaukset:				
			1 Johtaja	5,000: —			
			1 Luokkaopettaja	2,400: —			
			korotusta 5 v:n palve- luksesta	480: —	2,880: —		
			1 S:n	2,400: —			
			1 Veistonopettaja	1,800: —			
			ruoka	500: —	2,300: —		
				Siirros	12,580: —	14,741,480	17

P.L.	X	12			Siirros	12,580: —	14,741,480 17
					1 Emäntä	1,200: —	
					ruoka	500: —	1,700: —
					2 Kaitsijaa à 1,200: —	2,400: —	
					ruoka à 500: —	1,000: —	3,400: —
					1 S:n, seppä	1,200: —	
					ruoka	500: —	1,700: —
			Kvsto % 1914	b & c	4 S:n à 800: —	3,200: —	
					ruoka à 500: —	2,000: —	5,200: —
					2 S:n à 600: —	1,200: —	
					ruoka à 500: —	1,000: —	2,200: —
					2 Emännänapulaista à		
					600: —	1,200: —	
					ruoka à 500: —	1,000: —	2,200: —
							28,980 —
	X	13			Vuokraa Bengtsårin maatilalle		16,100 —
	X	14			Polttoaineet		5,000 —
	X	15			Valaistus		2,000 —
	X	16			Enintään 75 oppilaan elatuskustannukset		25,000 —
	X	17		c	S:n vaatetus		8,700 —
	X	18			Kalusto		1,500 —
	X	19			Kirjat ja opetusvälineistö		500 —
	X	20			Työaineet		2,000 —
	X	21			Oppilaiden uutteruusrahat		300 —
	X	22			Sekalaiset menot		5,000 —
					<i>Sipoon Paipisten kasvatuslaitos:</i>		
	X	23			Palkkaukset:		
			S:n % 1914	b	1 Johtaja, samalla opettaja		2,400 —
	X	24			Vuokra		650 —
	X	25			Lämpö ja valo		900 —
	X	26		c	25 oppilaan elatuskulut		6,800 —
	X	27			S:n vaatetus		1,800 —
	X	28			Kalusto		200 —
	X	29			Kirjat ja opetusvälineet		200 —
						Siirros	14,849,510 17

9 P.L.

			Siirros	14,849,510	17	
X	30		Käsiammattiopetus	400	—	
X	31		<i>c</i> Siivoaminen	130	—	
X	32		Erinäiset korjaustyöt	150	—	
X	33		<i>d</i> Sekalaiset menot	300	—	
<i>Nummen Tavolan kasvatuslaitos:</i>						
X	34		Palkkaukset:			
		Kvsto % 1914	<i>b</i> 1 Johtaja, samalla opettaja	2,400:—		
			korotus 5 v:n palveluksesta 1/s:sta 1917	200:—	2,600	
X	35		<i>c</i> Vuokra	500	—	
X	36		Lämpö ja valo	500	—	
X	37		Enintään 30 oppilaan elatuskulut	9,000	—	
X	38		S:n vaatetus	2,400	—	
X	39		Kalusto	200	—	
X	40		<i>c</i> Kirjat ja opetusvälineet	350	—	
X	41		Käsiammattiopetus	400	—	
X	42		Jatko-opetus	150	—	
X	43		Siivoaminen	130	—	
X	44		Erinäiset korjaustyöt	250	—	
X	45		<i>d</i> Sekalaiset menot	500	—	
<i>Lohjan Karstun kasvatuslaitos:</i>						
a) Koulusiirtola:						
X	46		Palkkaukset:			
		S:n % 1914	<i>b</i> 1 Johtaja, samalla opettaja	2,400:—		
			korotus 10 vuoden palveluksesta	960:—	3,360	
X	47		<i>c</i> Vuokra	600	—	
X	48		Lämpö ja valo	550	—	
X	49		Enintään 25 oppilaan elatuskulut	6,800	—	
X	50		S:n vaatetus	1,800	—	
				Siirros	14,880,580	17

P.L.

				Siiros	14,880,580	17				
X	51	c	Kalusto		200	—				
X	52			Kirjat ja opetusvälineet		300	—			
X	53				Käsiammattiopetus		400	—		
X	54					Siivoaminen		130	—	
X	55						Erinäiset korjaustyöt		250	—
X	56							d	Sekalaiset menot	550
b) Työpajaosasto:										
X	57	b	Palkkaukset: Johtajan palkkio	600: —						
				1 puusepän- ja puutöiden opettaja	2,400: —			3,000	—	
X	58	c	Vuokra		400	—				
X	59			Lämpö ja valo		450	—			
X	60				Keskimäärin 12 oppilaan elatuskustannukset ..		3,120	—		
X	61					S:n vaatetuskustannukset		1,320	—	
X	62						Kalusto		200	—
X	63							Kirjat ja opetusvälineet		150
X	64	Työaineet							1,000	—
X	65		Oppilaiden uutteruusrahat						300	—
X	66			Siivoaminen					130	—
X	67				Korjaustyöt				200	—
X	68					d	Sekalaiset menot		300	—
<i>Porvoon Laversin kasvatuslaitos.</i>										
X	69	b				Palkkaukset: 1 Johtaja, samalla opettaja	2,400: —			
			korotusta 10 v:n palveluksesta ..				960: —	3,360	—	
X	70	c	Vuokra			700	—			
X	71			Lämpö ja valo		550	—			
X	72				Keskimäär. 25 oppilaan elätteleantokustannukset		6,800	—		
X	73					S:n vaatetuskustannukset		1,800	—	
X	74						Kalusto		200	—
X	75							Kirjat ja opetusvälineet		200
									Siiros	14,906,590

9 P.L.

			Siirros	14,906,590 17	
X	76	c	Käsiammattiopetus	400	
X	77		Siivoaminen	130	
X	78		Erinäiset korjaustyöt	300	
X	79		d Sekalaiset menot	300	
<i>Lohjan Toivoniemen kasvatuslaitos:</i>					
X	80		Palkkaukset:		
		Kvsto 9/6 1914 b & c	1 Johtajatar, samalla opettajatar	2,000: —	
			ruoka	500: —	2,500: —
			1 Opettajatar	1,200: —	
			ruoka	500: —	1,700: —
			1 Emäntä	900: —	
			ruoka	500: —	1,400: —
			1 Hoitajatar	600: —	
			ruoka	500: —	1,100: —
			1 Palvelijatar	360: —	
			ruoka	300: —	660: —
					7,360
X	81			Vuokraa Toivoniemen tilalle	3,500
X	82			Polttoaineet	2,000
X	83			Valo	500
X	84		Enintään 40 oppilaan elatuskustannukset	10,800	
X	85	c	S:n vaatetuskustannukset	3,600	
X	86		Kalusto	600	
X	87		Kirjat ja opetusvälineet	500	
X	88		Käsityöopetus	300	
X	89		Erinäiset korjaustyöt	800	
X	90	d	Sekalaiset menot	2,000	
<i>Fänbyn Sjötorpin kasvatuslaitos:</i>					
X	91		Palkkaukset:		
		S:n 9/6 1914 b & c	1 Johtajatar, samalla opettajatar	2,000: —	
			korotus 10 v:n palveluksesta	800: —	
			ruoka	500: —	3,300: —
			Siirros	3,300: —	
				14,939,680 17	

P.L.	X	91			Siirros	3,300: —	14,939,680	17
					1 Opettajatar	1,200: —		
					korotus 5 v:n palveluksesta	240: —		
					ruoka	500: —	1,940: —	
			Kvsto 9/6 1914	b & c	1 Emäntä	900: —		
					ruoka	500: —	1,400: —	
					1 Hoitajatar	600: —		
					ruoka	500: —	1,100: —	
					1 Palvelijatar	360: —		
					ruoka	300: —	660: —	
							8,400	—
	X	92			Vuokra		2,700	—
	X	93			Polttoaineet		2,000	—
	X	94			Valo		500	—
	X	95			Enintään 45 oppilaan elatuskustannukset		10,800	—
	X	96		c	S:n vaatetuskustannukset		4,000	—
	X	97			Kalusto		1,400	—
	X	98			Kirjat ja opetusvälineet		300	—
	X	99			Käsityöopetus		300	—
	X	100			Erinäiset korjaustyöt		500	—
	X	101		d	Sekalaiset menot		2,000	—
					<i>Vihdin Vanjoen kasvatuslaitos:</i>			
	X	102			Palkkaukset:			
					1 Johtaja, samalla opettaja	2,400: —		
					korotusta 5 v:n palveluksesta	480: —	2,880: —	
					1 Apulaisopettajatar	1,200: —		
					ruoka	300: —	1,500: —	
			S:n 9/6 1914	b & c	1 Emäntä	1,100: —		
					ruoka	500: —	1,600: —	
					1 Hoitajatar	600: —		
					ruoka	500: —	1,100: —	
					1 Palvelijatar	360: —		
					ruoka	300: —	660: —	
							7,740	—
						Siirros	14,980,320	17

9 P.L.

				Siirros	14,980,320	17		
X	103			Vuokra	1,060	—		
X	104			Polttoaineet	1,500	—		
X	105			Valo	400	—		
X	106			Enint. 45 oppilaan elatuskustannukset	12,000	—		
X	107		c	S:n vaatekustannukset	3,375	—		
X	108			Kalusto	400	—		
X	109			Kirjat ja opetusvälineet	400	—		
X	110			Käsityöopetus	200	—		
X	111			Siivoaminen	150	—		
X	112			Erinäiset korjaustyöt	500	—		
X	113		d	Sekalaiset menot	2,000	—		
<i>Porvoon Vekkosken pikkukoulu:</i>								
X	114	Kvsto 9/6 1914	b & c	Palkkaukset:				
						1 Johtaja, samalla opettaja	1,200	—
X	115					Vuokra	325	—
X	116					Lämpö ja valo	300	—
X	117					Enintään 10 oppilaan elätteleentokulut	3,600	—
X	118				c	S:n vaatekustannukset	800	—
X	119					Kalusto	100	—
X	120					Kirjat ja opetusvälineet	100	—
X	121					Käsityöopetus	120	—
X	122					Erinäiset korjaustyöt	50	—
X	123					d	Sekalaiset menot	200
<i>Muist.</i> Kaikki kasvatustilastojen toimihenkilöt saavat vapaan asunnon, lämmön ja valon.								
X	124			S:n 29/12 1914	b	Yksityisten hoidettaviksi annetuista sekä jatko-kasvatusta varten	16,000	—
				Siirros	15,025,100	17		

P.L.

					Siirros	15,025,100	17
X	125		c	Apumaksua opettajiston eläkkeisiin :			
				7 opettajaa à 50: —	350: —		
				6 opettajataria à 37: 50	225: —	575	—
X	126		d	Arvaamattomiin tarpeisiin		1,000	—
				<i>X Luku. Smk 322,970: —</i>			
				Kansanlastentarhain johtokunta.			
XI	1			Palkkaukset:			
		Kvsto	b	1 Tarkastaja	2,400: —		
		13/2 1912		1 Sihteeri	600: —	3,000	—
		14/5 1912					
XI	2		c	Tarverahat, painatustyöt y. m.		1,100	—
				Kansanlastentarhat.			
XI	3			a) Ruotsinkieliset:			
				Kallion kansanlastentarha	26,605: —		
				Tehtaankadun s:n	10,725: —		
				Hermannin s:n	19,270: —		
				Sepänkadun s:n	15,860: —		
				Töölön s:n	26,760: —		
				Vladimirinkadun s:n	16,085: —		
				V kaupunginosan väliaik. s:n (kevät- lukuk. 1917)	2,070: —		
		S:n	b & c	b) Suomenkieliset:			
		13/2 1912		I. Viertotien kansanlastentarha	16,426: —		
		24/4 1914		Alppikadun s:n	18,399: 64		
				Kansakoulukadun s:n	16,650: —		
				Hermannin s:n	32,135: —		
				Korkeavuorenkadun s:n	16,730: —		
				Pursimieskadun s:n	17,070: —		
				Punavuorenkadun s:n	16,460: —		
				Töölön s:n	22,260: —		
		S:n	b & c	c) Kaksikieliset:			
		13/2 1912		Sörnäsän kansanlastentarha haara- osastoineen	64,291: —		
				Siirros	337,796: 64	15,030,775	17

9 P.L.

XI	3	Kvsto 13/2 1912	b & c	Siirros 337,796: 64	15,030,775 17
				Fredriksperin kansanlastentarha .. 16,586: —	
			c	Hermannin s:n 20,425: —	
				Uusia lastentarhoja varten 20,200: —	395,007 64
XI	4	S:n 13/2 1912	b	Apumaksua eläkkeen hankkimiseksi vakinaisille opettajattarille	6,288
XI	5		c	Tohtori A. Aspelundille hammashoidon antamisesta kansanlastentarhain oppilaille	1,800
				<i>XI Luku. Smk 407,195: 64</i>	
				Helsingin kaupungin kirjasto.	
XII	1			Palkkaukset:	
				1 Kirjastonhoitaja 8,000: —	
				korotus 5 v:n palveluksesta 800: —	8,800: —
		S:n 14/11 1911	b	1 Kirjastonhoitajan apulainen 4,000: —	
				korotus 5 v:n palveluksesta 400: —	4,400: —
				2 Amanuenssia pääkirjastossa à 2,200: —	
				korotusta 10 vuoden palveluksesta à 440: —	5,280: —
				1 S:n s:n 2,200: —	
				korotusta 5 vuoden palveluksesta 220: —	
				korotus 10 vuoden palveluksesta 1/9:stä 1917 .. 73: 33	2,493: 33
				6 S:n s:n à 2,200: —	
				korotus 5 v:n palveluksesta à 220: —	14,520: —
				1 S:n s:n 2,200: —	
				1 S:n s:n 1,560: —	
				korotusta 10 vuoden palveluksesta 312: —	1,872: —
				1 S:n s:n 1,560: —	
				1 S:n s:n 1,380: —	
				korotusta 10 vuoden palveluksesta 276: —	1,656: —
				1 S:n s:n 1,380: —	
				korot. 5 v:n palveluksesta 1/10:stä 1917 .. 34: 50	1,414: 50
				Siirros 44,195: 83	15,433,870 81

P.L.

XII

1

			Siirros	44,195: 83	15,433,870 81
1886 v:n rahas. Kvsto	30/12 1911 30/12 1912	} b {	1 Amanuenssi pääkirjastossa	1,380: —	
			3 Ylimäär. s:n s:n à 900: —	2,700: —	
S:n	30/12 1911	} b {	1 Vahtimestari	1,200: —	
			henkilökoht. palk.lis.	180: —	1,380: —
S:n	30/12 1907	} b {	1 Toinen vahtimestari	1,500: —	
S:n	30/12 1910		1 Talonmies	420: —	
S:n	30/12 1907	} b {	1 Siivoojatar	1,200: —	
			1 Kallion haaraosaston johtaja	4,000: —	
			korotusta 10 vuoden palveluksesta	800: —	4,800: —
S:n	30/12 1909	} b & c {	1 Amanuenssi s:n	2,200: —	
			korotusta 5 vuoden palveluksesta	220: —	2,420: —
	30/12 1911 30/12 1912 30/12 1913	} b & c {	1 S:n s:n	2,200: —	
			korot. 5 v:n palveluk- sesta 1/9:stä 1917	73: 33	2,273: 33
			1 S:n s:n	1,560: —	
			2 S:n s:n à 1,380: —	2,760: —	
			2 Ylimäär. s:n s:n à 900: —	1,800: —	
			1 Vahtimestari s:n s:n	1,200: —	
			1 Vahtimestarinapulainen s:n s:n	780: —	
			1 Siivoojatar s:n s:n	780: —	
S:n	30/12 1907 30/12 1909 30/12 1912	} b {	1 Töölön haaraosaston johtaja	2,100: —	
			korotusta 10 vuoden palveluksesta	420: —	2,520: —
S:n	30/12 1913	} b {	1 Siivoojatar s:n s:n	280: —	
			1 Hermannin haaraosas- ton johtaja	1,800: —	
	8/10 1907 30/12 1909 30/12 1912	} b {	korotusta 5 v:n pal- veluksesta	180: —	1,980: —
S:n	22/12 1898 26/9 1899		} b & c {	1 Tehtaankadun N:o 36 haaraosas- ton johtaja	400: —
		c		Pääkirjaston ja haaraosastojen yli- määräiset apulaiset	5,500: —
S:n	30/12 1909	} b & c {	2 Siivoojatarta Tehtaankadun ja Hermannin haaraosastoilla à 220: —	440: —	82,269 16
				Siirros	15,516,139 97

9 P.L.

			Siirros	15,516,139 97	
XII	2		Haaraosastojen huoneistonvuokrat	5,350 —	
XII	3		Kirjat, aikakaus- ja sanomalehdet ynnä sitominen, siirtomääräraha	40,000 —	
XII	4		Painatuskulut	3,200 —	
XII	5		Kirjahyllyt ja luettelokaapit	1,400 —	
XII	6	c	Polttoaineet	12,400 —	
XII	7		Valaistus	7,400 —	
XII	8		Palovakuutusmaksut	250 —	
XII	9		Lumenajo	250 —	
XII	10		Vedenkulutusmaksut	150 —	
XII	11		Puhtaanapitomaksut	860 —	
XII	12	c & d	Sekalaisia sekä arvaamattomia menoja	5,800 —	
<i>XII Luku. Smk 159,329: 16</i>					
<i>Muist.</i> Hermannin ja Tehtaankadun haarakirjastojen johtajat, yksi pääkirjaston ja yksi Kallion haarakirjaston vahtimestari, pääkirjaston talonmies ja kaikki siivoojattaret saavat vapaan asunon, lämmön ja valon.					
Työväenopisto.					
XIII	1		<i>Yhteiset menot:</i>		
		Kvsto 10/6 1913	b Taloudenhoitajan palkkio	600: —	
			c Sihteerin palkkio yhteisen johtokunnan kokouksista ynnä tarve- rahat	300: —	
				900 —	
<i>Ruotsinkielinen osasto:</i>					
XIII	2		<i>Palkkaukset:</i>		
		S:n 10/6 1913	b 1 Johtaja	4,000: —	
			c Palkkioita luennoitsijoille	4,000: —	
			S:n tuntiopettajille ja laulunjohtajalle	4,900: —	
			Vahtimestarinpalkkiot	400: —	
				13,300 —	
				Siirros	15,607,399 97

P.L.

					Siiros	15,607,399 97
XIII	3			Vuokrat		6,000 —
XIII	4			Opetusvälineet ynnä heijastuskuvain näytäntö ..		1,400 —
XIII	5		c	Painatustyöt ja ilmoitukset		1,000 —
XIII	6			Puhtaaksikirjoitus ja nimikirjan laadinta		100 —
XIII	7			Sekalaista		900 —
				<i>Suomenkielinen osasto:</i>		
				<i>Palkkaukset:</i>		
XIII	8	Kvsto ^{10/6} 1913	b	Johtaja	5,000: —	
				Palkkioita luennoitsijoille	6,300: —	
				S:n tuntiopettajille ja laulunjohtajalle	9,000: —	
				Vahtimestarinpalkkiot	1,700: —	22,000 —
XIII	9			Vuokrat		12,500 —
XIII	10		c	Opetusvälineet		800 —
XIII	11			Painatustyöt ja ilmoitukset		1,000 —
XIII	12			Puhtaaksikirjoitus ja tilastotyö		400 —
XIII	13			Sekalaista		2,100 —
				<i>XIII Luku. Smk 62,400: —</i>		
				Helsingin kaupungin museo.		
				<i>Palkkaukset:</i>		
XIV	1	S:n ^{21/10} 1908	b	1 Museon johtaja	1,800: —	
		^{13/6} 1911		1 Vahtimestari	600: —	
		^{8/10} 1912				
		^{29/12} 1914				
		S:n ^{26/3} 1911	b	1 Lämmittäjä	1,200: —	3,600 —
					Siiros	15,659,199 97

9 P.L.

				Siirros	15,659,199.97
XIV	2			Valokuvaukseen sekä museoesineiden, muotokuvain y. m. ostoon, siirtomääräraha.....	4,000—
XIV	3			Polttoaineet	3,000—
XIV	4			Valaistus	180—
XIV	5			Vedenkulutus	100—
XIV	6			Tarverahat, siivoaminen y. m.	1,900—
				<i>Muist.</i> Vahtimestari ja lämmittäjä saavat lisäksi vapaan asunnon ja lämmön.	
				<i>XIV Luku. Smk 12,780:—</i>	
				Musiikkilautakunta.	
XV	1			<i>Palkkaukset ja tarverahat:</i>	
		Kvtso ^{13/2} 1912 _{28/4} 1914	} b	1 Puheenjohtaja	1,200:—
				1 Sihteeri	1,200:—
				c	Tarverahat
					3,200—
XV	2	S:n ^{10/3} 1914	b	<i>Määräraha Kaupunginorkesterin voimassapit.</i>	200,000—
XV	3			<i>Muut sivistystarkoitukset:</i>	
			} c	Ruotsalaisen teatterin määräraha ..	20,000:—
				Suomalaisen teatterin s:n	8,000:—
				Kansan Näyttämön s:n	5,000:—
				Helsingin Torvisoittokunnan s:n ..	20,000:—
				Musiikkiopiston orkesterikoulun s:n	5,000:—
					58,000—
				<i>XV Luku. Smk 261,200:—</i>	
				9 P.L. Smk 3,607,907: 91	
				Siirros	15,929,579.97

P.L.

						Siirros	15,929,579	97	
						Kymmenes pääluokka.			
						Kauppahallit ja kauppatorit.			
						Rantatorin kauppahalli.			
I	1	Kvsto ^{29/10 1899} _{30/12 1907}	b	Palkkaukset:					
				1 Tarkastusmies	1,350: —				
				vaatetusapua	150: —	1,500: —			
				1 Renki	1,200: —				
				henkilökoht. lis.	300: —	1,500: —			
									3,000 —
I	2			Valaistus			2,400 —		
I	3			Polttoaineet			500 —		
I	4		c	Vedenkulutus			18,000 —		
I	5			Puhtaanapito ja karikkeiden poisto			2,500 —		
I	6			Sekalaisia kuluja			200 —		
				<i>I Luku. Smk 26,600: —</i>					
				Hietalahdentorin kauppahalli.					
II	1	S:n ^{22/12 1903} _{30/12 1907}	b	Palkkaukset:					
				1 Tarkastusmies	1,350: —				
				vaatetusapua	150: —	1,500: —			
				1 Renki	1,200: —				
									2,700 —
									3,000 —
II	2			Valaistus			450 —		
II	3			Polttoaineet			300 —		
II	4		c	Vedenkulutus			1,500 —		
II	5			Puhtaanapito ja karikkeiden poisto			200 —		
II	6			Sekalaisia kuluja					
				<i>II Luku. Smk 8,150: —</i>					
						Siirros	15,964,329	97	

10 P.L.

				Siirros	15,964,329 97		
Kasarmintorin kauppahalli.							
III	1	Kvsto ^{28/12 1906} ^{30/12 1907} ^{30/12 1912}	b	Palkkaukset:			
				1 Tarkastusmies	1,500: —		
				vaatetusapua	150: —	1,650: —	
				1 Renki	1,200: —	2,850 —	
III	2			Valaistus		3,000 —	
III	3			Polttoaineet		2,200 —	
III	4		c	Vedenkulutus		350 —	
III	5			Puhtaanapito ja karikkeiden poisto		1,000 —	
III	6			Sekalaisia kuluja		200 —	
<i>III Luku. Smk 9,600: —</i>							
Harjutorin kauppahalli.							
IV	1	S:n ^{30/12 1912} ^{3/2 1914}	b	Palkkaukset:			
				1 Tarkastusmies	1,200: —		
				Määräraha yövärtioimista varten	1,440: —	2,640 —	
IV	2			Valaistus		240 —	
IV	3			Vedenkulutus		200 —	
IV	4		c	Karikkeiden poisto		500 —	
IV	5			Sekalaisia kuluja		200 —	
<i>IV Luku. Smk 3,780: —</i>							
Hakaniementorin kauppahalli.							
V	1	S:n ^{30/12 1913}	b	Palkkaukset:			
				1 Tarkastusmies	2,400: —		
				2 Renkiä à 1,200: —	2,400: —	4,800 —	
V	2			Valaistus		7,800 —	
V	3		c	Polttoaineet		6,000 —	
				Siirros	15,996,309 97		

P.L.

				Siirros	15,996,309 97	
V	4	c	Vedenkulutus		1,700 —	
V	5		Puhtaanapito ja karikkeiden poisto		2,000 —	
V	6		Sekalaisia kuluja		500 —	
			<i>V Luku. Smk 22,800: —</i>			
VI	1	c	Palkkio myyntipaikkain osottamisesta toreilla ..		600 —	
			<i>VI Luku. Smk 600: —</i>			
			10 P.L. Smk 71,530: —			
Yhdestoista pääluokka.						
Kaupungin teknilliset laitokset.						
Kaupungin teknillisten laitosten hallitus.						
			Hallituksen jäsenten palkkio	10,000: —		
			1 Sihteeri	4,000: —		
			Tarverahat	1,000: —		
			<u>Smk</u>	<u>15,000: —</u>		
Vesijohtolaitos.						
<i>Hallinto.</i>						
			Palkkaukset:			
		} b & c	Laitoksen osa Hallituksen menoista	5,000: —		
			1 Toimitusjohtaja	12,000: —		
			korotusta 10 v:n palveluksesta	2,400: —		
			vuokratrahoja	2,000: —		
			matkarafoja	500: —	16,900: —	
			1 Assistentti	9,000: —		
			korotusta 10 v:n palveluksesta	1,800: —		
			henkilökoht. palkanlis.	3,000: —	13,800: —	
			1 Kamreeri	6,000: —		
			korotusta 5 v:n palveluksesta	600: —	6,600: —	
		1 Kirjanpitäjä		3,600: —		
			<u>Siirros</u>	<u>45,900: —</u>	<u>16,001,109 97</u>	

1908 v:n rahas. }
 Kvsto 30/12 1912 } b & c
 28/3 1916 }

P.L.

11 P.L.

I	1				Siirros	45,900: —	16,001,109 97
		1908 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1912 _{28/3} 1916	} b&c	1 Kassanhoitajatar	3,000: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	300: —	3,300: —	
				Konttoriapulaiset		7,300: —	
				Piirustaja-apulaiset		3,000: —	59,500 —
I	2		} c	Konttorin huoneiston vuokra, siivoaminen ja valaistus			7,000 —
I	3				Tarverahat, painatuskustannukset ja kirjaston täydentäminen		
				— <i>Smk</i> 73,500: —			
				<i>Käyttö.</i>			
I	4			Palkkaukset:			
		1908 v:n rahas. Kvsto ^{30/12} 1912	} b	1 Kemisti, laboratorin ja Vanhankaupungin laitoksen johtaja	8,000: —		
				korotusta 5 v:n palveluksesta	800: —		11,800: —
				henkilökoht. palkanlis.	3,000: —		
				1 Kemistin apulainen	4,800: —		
				korotus 5 v:n palveluksesta	480: —	5,280: —	
				1 Ylikoneenkäyttäjää		4,500: —	
				2 Ensim. koneenkäyttäjää à 2,600: —		5,200: —	
				4 Toista koneenkäyttäjää à 2,300: —		9,200: —	
				4 Koneenkäytt.apulaista à 1,800: —		7,200: —	43,180 —
I	5			Laboratorin kustannukset			6,000 —
I	6			Vedennoston s:n			100,000 —
I	7			Suodatuksen s:n			7,000 —
I	8		} c	Kemiallisen puhdistuksen ja selkeytyksen s:n			360,000 —
I	9				Vanhankaupungin laitoksen korjaus ja kunnossapito sekä puhtaanapito		
I	10			S:n valaistus			4,000 —
I	11			S:n lämmitys			12,000 —
						Siirros	16,626,789 97

P.L.

			Siirros	16,626,789 97	
I	12	c	Yövärtija ja sekalaista	4,000 —	
I	13		Tarverahat ja painatuskulut	500 —	
<i>Muist.</i> Kaikki vesijohtolaitoksen käytön palveluksessa olevat henkilöt saavat vapaan asunnon ja polttopuut. — Smk 556,680: — <i>Jakelu.</i>					
I	14	c	Konttoriapulaiset	9,000 —	
I	15		Vesimittarien lukeminen sekä laskujen jakelu ja periminen	13,500 —	
I	16		Vesimittarien vaihto, korjaus ja tarkistus	16,000 —	
I	17		Vesimittarien vaihto toisiin sopivamman kokoi- siin	5,000 —	
I	18		Tarverahat ja painatuskulut	1,500 —	
— Smk 45,000: — <i>Putkiverkko ja vesisäiliö.</i>					
I	19	b&c	Palkkaukset:		
			1 Insinööri, samalla johtotöiden tarkastaja	5,400: —	
			1 Putkimestari katujen putkiverkkoa varten	4,800: —	
			1 Aliputkimestari s:a s:n	3,000: —	
			1 Säiliönvartija, paitsi asuntoa ja polttopuita	900: —	
				14,100 —	
I	20	c	Putkiverkon, palovesijohtojen ja venttiilien korjaus ja kunnossapito sekä niiden suojeleminen jäätymiseltä, satamajohtojen ja niiden letkujen hoito ja korjaus sekä vesisäiliön ynnä vartijatuvan korjaus ja kunnossapito	35,000 —	
I	21		Vesisäiliön ja vartijatuvan lämmitys	700 —	
			Siirros	16,726,089 97	

1908 v:n rahas.
Kvsto^{30/12} 1912

11 P.L.

				Siirros	16,726,089 97
I	22	c	Menoja johtotöiden katsastuksesta ja sekalaisia kuluja	1,000	—
I	23		Tarverahat ja painatuskustannukset	1,000	—
— Smk 51,800: —					
<i>Johtotyöosasto, työpaja ja varasto.</i>					
I	24		Palkkaukset:		
		} b & c	1 Insinööri, samalla mittaripajan johtaja	5,100:—	
			1 Työmestari, paitsi asuntoa ja polttopuuta	4,000:—	
			1 Putkimestari yksityistöitä varten	4,500:—	
			1 Aliputkimestari s:n	3,000:—	
			1 Varastonhoitaja	3,000:—	
			Konttori- ja varastoapulaiset	12,000:—	31,600
I	25	c	Työpajarakennusten korjaus ja kunnossapito sekä puhtaanapito	3,500	—
I	26		Valaistus	400	—
I	27		Lämmitys	800	—
I	28		Päivystys, yövartija ja sekalaiset kulut	2,000	—
I	29		Tarverahat ja painatuskustannukset	2,000	—
— Smk 40,300: —					
<i>Sekalaiset menot.</i>					
I	30	c	Veroja Helsinginpitäjän kunnalle	2,500	—
I	31		Palovakuutusmaksuja	2,800	—
I	32		Maanvuokria:		
			Vantaanjoen viereisen suojelusalueen	350:—	
			Siltasaaren sekä vesialueen korvausta	650:—	
		maa-alueiden kaupunginkassaan ..	1,200:—		
		s:n Kaasulaitokselle	1,350:—	3,550	—
I	33		Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvammasta, lääkärinpalkkiot ja tapaturmavakuutusmaksut	1,500	—
I	34		Kustannuksia työntekijäin kesälomasta	2,300	—
I	35		Puhelinmaksut	1,800	—
				Siirros	16,782,839 97

P.L.

				Siirros	16,782,839 97
I	36	e	Korkoja konttokuranttitililtä kaup.kassassa	10,000	—
I	37		Mittaukset ja tutkimukset	2,000	—
I	38		Vapaakaivojen laittaminen (Rahatoimikamarin osottamille paikoille)	1,400	—
I	39		Vedenkulutusmaksujen y. m. poisto ja palautus	1,000	—
I	40		Hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan arvaamattomiin menoihin menosäännön puitteissa	20,000	—
				— Smk 48,850: —	
			<i>Uutistytöt.</i>		
I	41	e	Työkalujen osto	5,000	—
I	42		Vesijohto Kangasalantien alle Karstulan- ja Hatulantien välille	15,300	—
I	43		S:n Karstulan- ja Rautalammintien alle Kangasalantieltä Lahdentielle	14,800	—
I	44		S:n Sammatintien alle Someron- ja Anjalantien välille	7,600	—
I	45		S:n Kangasalantien alle Euran- ja Keiteleentien välille sekä Keiteleentien alle Kangasalan- ja Hauhontien välille	11,300	—
I	46		S:n Espoonkadun, Espoon- ja Valhallakadun välisen Tavaststjernakadun, Valhallakadun ynnä Valhallakadun ja Ulväsantien välisen Rajasaarenskadun alle	41,500	—
I	47		S:n Kyllikinkadun alle Bölen- ja Hertankadun välille	1,900	—
I	48		Uusia johtoja Hallituksen määräyksen mukaan	3,000	—
			— Smk 100,400: —		
			<i>I Luku. Smk 916,530: —</i>		
				Siirros	16,917,639 97

11 P.L.

					Siirros	16,917,639	97
			Kaasulaitos.				
			<i>Hallinto.</i>				
II	1		Palkkaukset:				
			Laitoksen osa Hallituksen menoista		5,000:—		
			1 Toimitusjohtaja 12,000:—				
			korotusta 10 v:n palveluksesta 2,400:—				
			vuokrarahoja 2,000:—				
			matkarahoja 500:—		16,900:—		
			1 Kamreeri 7,500:—				
		1908 v:n rahas. } b&c	korotusta 10 v:n palveluksesta 1,500:—		9,000:—		
			1 Kirjanpitäjä 4,500:—				
			korotusta 5 v:n palveluksesta 450:—		4,950:—		
			1 Kassanhoitajatar 3,600:—				
			korotusta 10 v:n palveluksesta 720:—		4,320:—		
			Konttoriapulaiset		14,200:—	54,370	—
II	2		Pääkonttorin vuokra			11,000	—
II	3		Konttorin tarverahat			7,000	—
			— Smk 72,370:—				
			<i>Valmistus.</i>				
			Palkat ja konttorin tarverahat.				
II	4		Palkkaukset:				
			1 Assistentti 8,000:—				
			korotusta 10 v:n palveluksesta 1,600:—		9,600:—		
		1908 v:n rahas. } b&c	1 Kemisti 6,000:—				
		Kvsto ^{28/3} 1916	korotusta 5 v:n palveluksesta 600:—		6,600:—		
					Siirros	16,200:—	16,990,009
							97

P.L.						
II	4				Siirros	16,200: — 16,990,009 97
		1908 v:n rahas.	b & c	1 Konemestari	4,900: —	
				1 Vanhempi kaasumestari	4,450: —	
				1 Nuorempi kaasumestari	3,300: —	
				1 Nuorempi kaasumestari	3,300: —	
				vuokrarahoja	600: —	3,900: —
				Sörnäsän tehdaskonttorin konttori- apulaiset	6,000: —	38,750 —
II	5		c	Sörnäsän tehdaskonttorin tarverahat		3,000 —
				Kaasunvalmistuksen aine- ja työkustannukset.		
II	6			Kaasutettavaksi muokattua puuta 20,000 tonnia		820,000 —
II	7			Halkoja generaattoreihin		60,000 —
II	8			Puiden kuljetus ja pienennys		15,000 —
II	9			Erinäiset tarveaineet		1,000 —
II	10			Retorttihuoneen työkustannukset ynnä muurarien ja moottorinhoitajan palkat		44,000 —
II	11			Öljykarburoidun vesikaasun valmistuksen työ- kustannukset ja aineet, 100,000 m ³ à 20 p:iä		20,000 —
			c	Höyrykattilakäyttö.		
II	12			Palkat		10,000 —
II	13			Polttoaineet ja sekal. tarvikkeet		70,000 —
				Konekäyttö.		
II	14			Palkat		10,000 —
II	15			Öljy ja sekalaiset tarvikkeet		3,000 —
					Siirros	18,084,759 97

11 P.L.

		Siirros		18,084,759 97
		Kaasunpuhdistus.		
II	16	Palkat	2,000	—
II	17	Puhdistusaine y. m.	2,500	—
		Kustannukset sivutuotteista.		
II	18	Työkustannus sysien lajittelusta, pienennyksestä ja myynnistä	5,000	—
II	19	Tervan työ- ja myyntikustannukset	3,000	—
II	20	Erin. sivutuotteiden valmistus ja tarveaineet ..	500	—
		Korjaus ja kunnossapito.		
II	21	Rakennusten, uunien, koneiden y. m. kunnossapito	34,000	—
		Sekalaiset valmistuskustannukset.		
II	22	Polttoaineet, hehkuttimet ja lasit	1,000	—
II	23	Sähkövoima ja -valo	12,000	—
II	24	Vesimaksut	5,000	—
II	25	Palovakuutus	4,000	—
II	26	Tapaturmavakuutus ja lääkärinhoito	3,000	—
II	27	Puhtaanapito, vartioiminen y. m.	15,000	—
II	28	Insinöörien ja työmestarien asuinrakennuksien kustannukset	3,000	—
II	29	Jakelukellon kustannukset	6,500	—
II	30	Laboratorin kustannukset	1,000	—
II	31	Korjauspajan öljyt ja erinäiset tarvikkeet	2,000	—
II	32	Työntekijäin kesäloman kustannukset	1,500	—
		<i>Mvist.</i> Assistentti, konemestari, vanhempi kaasumestari ja toinen nuorempi kaasumestari saavat vapaan asunnon, lämmön ja kaasun; toinen nuorempi kaasumestari saa ainoastaan vapaan kaasun. — Smk 1,195,750: —		
		Siirros		18,185,759 97

P.L.

			Siirros	18,185,759 97
<i>Pääputkiverkko.</i>				
II	33	1 Putkimestari ulkotöitä varten		4,000 —
II	34	Pääputkiverkon korjaus ja kunnossapito		10,000 —
II	35	Jakelujohtojen s:n s:n		500 —
— Smk 14,500: —				
<i>Jakelu.</i>				
II	36	Konttoriapulaiset		29,500 —
II	37	Kaasumittarien lukeminen sekä rahain periminen		55,000 —
II	38	Konttorin tarverahat, lomakkeet ja muut painatustyöt		8,000 —
II	39	Päivystys, väkiviina, pienempien vikain korjaus ..		10,000 —
II	40	Tilajain hankkimiseen, ilmoituksiin y. m.		2,000 —
II	41	Kaasumittarien korjaus ja kunnossapito		4,000 —
II	42	Työntekijäin kesäloman kustannukset		150 —
— Smk 108,650: —				
<i>Katuvalaistuksen kustannukset.</i>				
II	43	Lyhdynsytyttäjät ja lampunhoitajat		42,000 —
II	44	Erinäisiä kustannuksia katuvalaistukseen		12,900 —
— Smk 54,900: —				
<i>Johtotyöosasto.</i>				
II	45	Palkkaukset:		
		1 Johtotyöninsinööri	7,000: —	
		1 Avustava s:n	4,500: —	
		korotusta 5 v:n palveluksesta	450: —	4,950: —
		1 Putkimestari	4,200: —	
		1 Piirustaja	3,300: —	
		Konttoriapulaiset	7,200: —	26,650 —
II	46	Konttorin tarverahat		2,000 —
II	47	Työkalujen ja kaluston kunnossapito		2,500 —
II	48	Sekalaiset työpajakustannukset		500 —
			Siirros	18,395,459 97

11 P.L.

					Siirros	18,395,459	97	
II	49		}	Työntekijäin tapaturmavakuutus sekä lääkärin- ja sairaanhoito		600	—	
II	50			Työntekijäin kesäloman kustannukset		480	—	
				— Smk 32,730: —				
				<i>Varasto ja näyttely.</i>				
II	51		}	Palkkaukset:				
				1 Varastokirjanpitäjä	3,600: —			
				1 Avustava s:n	3,000: —	6,600	—	
II	52		c }	Kustannuksia mynnistä sekä myymälähenkilökunnan palkkaus		6,900	—	
II	53			Näyttely-, myymälä- ja varastohuoneistojen vuokra		10,000	—	
II	54			Palovakuutus		260	—	
				— Smk 23,760: —				
				<i>Sekalaiset menot.</i>				
II	55		}	Korkoa konttokuranttililta kaupung. kassassa		1,000	—	
II	56			Tontinvuokra		21,394	—	
II	57			Erinäisten maksettavaksi pantujen tulojen poisto ja palautus		3,500	—	
				— Smk 25,894: —				
				<i>Utistustyöt.</i>				
II	58		c*	Pääputkiverkon laajentamiseen sekä lyhtyjen, patsaiden ja jakelujohtojen asettamiseen Hallituksen lähemmin määräyksen mukaan		20,000	—	
				— Smk 20,000: —				
				<i>II Luku. Smk 1,548,554: —</i>				
				Sähkölaitos.				
				<i>Hallinto.</i>				
III	1		}	Palkkaukset:				
				Laitoksen osa Hallituksen menoista	5,000: —			
				1 Toimitusjohtaja	14,000: —			
				vuokrarahoja	2,000: —			
				matkarahoja	500: —			
				henkilökoht. palkanlis.	3,500: —	20,000: —		
				1 Assistenttipalkkio	1,800: —			
					Siirros	26,800: —	18,466,193	97

Kvsto 30/4 1912 b & c

P.L.	III	1								
						Siirros	26,800: —	18,466,193 97		
			Kvsto ^{30/4} 1912 <i>b & c</i>	}	1 Kamreeri	7,500: —				
							korotusta 5 v:n pal- veluksesta	750: —	8,250: —	
							1 Kirjanpitäjä	4,800: —		
							1 Kassanhoitajatar	3,600: —		43,450 —
	III	2		c	Konttoriapulaiset			10,000 —		
	III	3				Konttorin tarverahat, aikakauslehdet ynnä kirjast- ton täydentäminen			12,350 —	
					— Smk 65,800: —					
					Käyttö.					
					Palkat ja palkkiot.					
	III	4			Palkkaukset:					
					1 Insinööri käyttöä varten	8,400: —				
					1 Avustava käyttöinsinööri	6,000: —				
					1 Tilastonlaatija	3,600: —				
					Pääasema.					
			S:n ^{30/12} 1912 <i>b & c</i>	}	1 Ensim. konemestari	4,800: —				
							1 Toinen konemestari	4,200: —		
							4 Koneenkäyttäjää à 3,000: —	12,000: —		
							4 Asetelaitteen vartijaa à 3,000: —	12,000: —		
							1 Ylikattilanhoitaja	3,300: —		
							4 Vakin. lämmittäjää à 2,100: —	8,400: —		
							Ylim. lämm. haloilla lämmittäm. varten	65,000: —		
							Lämmittäjäpalkkiot	1,200: —		
							Vuokrarahoja 4 koneenkäytt., 3 asete- laitteen vartijalle, 1 ylikattilanhoi- tajalle ja 4 lämmittäjälle	9,600: —		
							Ylimääräiset apulaiset	5,000: —		
					Siirros	143,500: —		18,531,993 97		

11 P.L.	III	4			Siirros 143,500: —	18,531,993 97
				Kasarmintorin asema.		
				5 Koneenkäyttäjää à 3,300: —	16,500: —	
				4 Koneenkäytt.apulaista à 2,100: —	8,400: —	
				Ylimääräiset apulaiset	1,000: —	
				Kallion asema.		
				1 Ensim. koneenkäyttjä	3,600: —	
				2 Toista koneenkäytt. à 3,300: —	6,600: —	
				1 Koneenkäyttjä	2,700: —	
				1 Koneenkäyttjäapulainen	1,200: —	
				Ylimäär. apulaiset	600: —	
				Töölön asema.		
				1 Ensim. koneenkäyttjä	3,300: —	
				2 Toista koneenkäytt. à 3,000: —	6,000: —	
				1 Koneenkäyttjäapulainen	1,200: —	
				Ylimäär. apulaiset	400: —	
				Uutistytöt ja kunnossapito.		
				1 Ylimonttööri akkumulaattoripatte- reja varten	4,800: —	
				1 Asetetyöpajan työestari	4,800: —	204,600
				Sekalaiset menot.		
III	5			Käyttöhenkilök. huoneistojen vuokrat	6,000: —	
III	6			S:n lämmitys	4,000: —	
III	7			S:n valaistus	250: —	
III	8			Asuntojen kunnossapito ja katuosain puhtaanapito	1,500: —	
III	9			Kustannuksia vapaista polttoaineista	6,000: —	
III	10			S:n vapaasta valaistuksesta	1,250: —	
III	11			Asemain polttoaineet	4,000: —	
III	12			S:n valaistus	6,500: —	
III	13			S:n puhtaanapito	7,500: —	
III	14			Puhelimet, raitiotieliput ja seka- laista	2,000: —	
III	15			Piirustustarvikkeet, päiväkirjat, lo- makkeet y. m.	2,000: —	
				Siirros	41,000: —	18,736,593 97

P.L.

				Siirros	41,000:—	18,736,593 97
				Käyttötarvikkeet.		
III	16	c	{	45,000 syltä halkoja ynnä purkamisen ja pienennys ä 60:—	2,700,000:—	
III	17			Halkojen kuljetus kattilahuoneeseen	65,000:—	
III	18			Kattilain lisävesi	2,400:—	
III	19			Muihin tarkoit. tarvittava vesijohtovesi	4,600:—	
III	20			Kaikkien asemain voitelu- ja puhdistustarvikkeet	9,000:—	
III	21			Muut tarvikkeet, nk. tiivisteet, harjat y. m.	8,000:—	
III	22			Akkumulaattorin happi ja tislattu vesi	8,000:—	
				Kunnossapito ja korjaus.		
III	23	c	{	Kaikkien asemain konelaitosten korjaukset ja kunnossapito	100,000:—	
III	24			Kaikkien asemarakennusten s:n s:n	20,000:—	2,958,000—
				<i>Muist.</i> Ensimmäinen käyttöinsinööri, konemestarit, 1 pääaseman asetelaitteen vartija ja 1 Kasarmintorin aseman koneenkäyttäjä saavat vapaan asunnon, jota paitsi nämä toimihenkilöt sekä ylläpidon työmestarit ynnä kaikkien asemain koneenkäyttäjät ja asetelaitteen vartijat saavat lämmön ja valon. — Smk 3,166,100:—		
				<i>Johtoverkko-osasto.</i>		
III	25			Palkkaukset:		
		} b&c	{	1 Insinööri, osaston johtaja, paitsi vapaata valoa	8,400:—	
				1 Työmestari kaapelitöitä varten, paitsi lämpöä ja valoa	4,800:—	
				Piirustaja-apulaiset	9,000:—	22,200—
				Siirros	21,716,793 97	

Kvsto 30/12 1912 }
30/12 1913 }

11 P.L.

				Siirros	21,716,793 97
III	26	c	Johtoverkon kunnossapito	25,000	—
III	27		Piirustustarvikkeet ja sekalaisia	3,000	—
				— Smk 50,200: —	
				<i>Katuvalaistus.</i>	
III	28	c	Katuvalaistuksen kustannukset ja kunnossapito ..	25,000	—
				— Smk 25,000: —	
				<i>Mittariosasto.</i>	
III	29	c	Palkkaukset:		
				1 Insinööri, osaston johtaja, paitsi vapaata valoa	
				8,400	—
				<i>Mittarikonttori.</i>	
III	30	c	Palkkaukset:		
				1 Mittarikonttorin johtaja	
				4,800: —	
				Konttoriapulaiset ynnä ekspeditööri ja 2 laskujen tarkastajaa	
				45,000: —	
				49,800	—
III	31	Kvsto ^{30/12 1912} } b&c	Konttorin tarverahat	15,000	—
III	32		Mittarien lukeminen	18,000	—
III	33		Maksujen periminen	35,000	—
				<i>Mittarien toimitus ja varasto.</i>	
III	34	c	Palkkaukset:		
				1 Ekspeditööri ynnä konttoriapulaiset	
				10,000	—
III	35	c	Mittarien asettelu	25,000	—
				<i>Mittarityöpaja.</i>	
III	36	c	Palkkaukset:		
				1 Työmestri ynnä tarkistajat ja mekanikot	
				20,000	—
III	37	c	Työkalut ja tarveaineet sekä varaosat	15,000	—
				Siirros 21,965,993 97	

P.L.				Siiros	21,965,993 97
			Laboratoori.		
III	38		Laboratooriapulaiset	3,600	—
III	39		Uusien koneiden ja kojeiden hankinta sekä uusien kulutuskojeiden tutkimukset	4,000	—
			— Smk 203,800: —		
			Johtotyöosasto.		
			Palkkaukset:		
III	40		1 Insinööri, osaston johtaja, paitsi vapaata valoa	8,400	—
			Apulaiset johtojen tarkastusta var- ten	9,000	—
				17,400	—
III	41		Tarverahat, lomakkeet, painatustyöt	2,000	—
III	42		Kustann. tilaajain hankinnasta, ilmoituksista y. m.	5,000	—
			Johtotyöt, varasto ja korjaus- paja.		
		e	Palkkaukset:		
III	43		Työmestari, varastonhoitaja, varastokirjanpitäjä ja konttoriapulaiset	20,500	—
III	44		Varastokustannukset ja konttorin tarverahat....	6,500	—
III	45		Korjauspajan kustannukset	1,000	—
III	46		Päivystys ja pikkutarvikkeet	5,000	—
			Näyttely ja myynti.		
III	47		Kustannuksia näyttelystä palkkauksineen	10,000	—
			— Smk 67,400: —		
			Sekalaiset menot.		
III	48		Palovakuutus	3,500	—
III	49		Tapaturmavakuutus ja suoranaiset tapaturman- korvaukset	1,500	—
III	50		Lääkärinpalkkiot ja sairaanhoito	1,500	—
III	51		Työntekijäin kesäloman kustannukset	3,000	—
III	52		Tontinvuokrat	12,164	—
				Siiros	22,062,657 97

11 P.L.

				Siiros	22,062,657 97	
III	53		c	Valmistavat laajennussuunnitelmat	5,000 —	
III	54			Kaluston hankinta ja kunnossapito	10,000 —	
III	55			Hallintorakennuksen kunnossapito	7,000 —	
III	56			S:n lämmitys	10,000 —	
III	57			S:n valaistus	4,000 —	
III	58			S:n puhtaanapito	7,336 —	
III	59			Erinäisten maksettavaksi pantujen tulojen poisto ja palautus	1,500 —	
III	60			Hallituksen käytettäväksi harkintansa mukaan ar- vaamattomiin menoihin	50,000 —	
				— Smk 116,500: —		
<i>Uutistytöt.</i>						
III	61		c*	Kaapeli- ja johtotöihin, Hallituksen lähemmän määräyksen mukaan	25,000 —	
III	62			Talojohtotöihin	20,000 —	
III	63			Mittarien ja laboratorikojeiden ostoon	80,000 —	
III	64			Pääaseman uudet vesimittarit	7,000 —	
III	65		b*	Avonainen esilämmittäjä putkijohtoineen	8,000 —	
III	66	Kvsto 16/5 1916		Uusi höyrykattila	150,000 —	
III	67	S:n 21/11 1916		Uusi virranmuuntaja	230,000 —	
				— Smk 520,000: —		
				III Luku. Smk 4,211,300: —		
				11 P.L. Smk 6,676,384: —		
Kahdestoista pääluokka.						
Katu- ja laiturivalaistus.						
Kaasuvalaistus.						
I	1		c	500,000 m ³ kaasua	145,000: —	
				c	Lyhdynsyttyttäjäin ja lampunhoita- jain palkat	42,000: —
					Muut katuvalaistuksen kustannuk- set	12,900: —
					199,900 —	
				I Luku. Smk 199,900: —		
				Siiros	22,877,393 97	

12 P.L.

P.L.

					Siirros	22,877,393 97	
					Sähkövalaistus.		
II	1	c	400,000 kilowattituntia sähkövoimaa	78,500:—			
			Kunnossapito ja kustannukset	25,000:—		103,500—	
			<i>II Luku. Smk 103,500:—</i>				
					Petrolivalaistus.		
III	1	c	Arvioitu petrolin kulutus 27,000 kg à 30 penniä	8,100:—			
			Kunnossapito ja hoito	10,200:—			
			Korjaukset, tarveaineet ja vuokrat	3,600:—			
			Vakuutusmaksut ja sekalaisia	700:—		22,600—	
		<i>III Luku. Smk 22,600:—</i>					
					Rantasiltain ja tavaravajain ylimääräinen valaistus.		
IV	1	c	Sähkövalaistus	4,400:—			
			Kaasuvalaistus	5,200:—		9,600—	
		<i>IV Luku. Smk 9,600:—</i>					
		12 P.L. Smk 335,600:—					
					Kolmastoista pääluokka.		
					Yleiset työt.		
					Kaupungin yleisten töiden Hallitus ja Rakennuskonttori.		
I	1		<i>Palkkaukset:</i>				
		b&c	Hallituksen jäsenten palkkio, 20 mk kokoukselta	4,800:—			
			1 Sihteeri	4,000:—			
			1 Kaupungininsinööri ..	15,000:—			
			korotusta 10 v:n palveluksesta	3,000:—			
			matkaravoja	600:—	18,600:—		
					Siirros	27,400:—	
						23,013,093 97	

P.L.

Kvsto 11/10 1910
8/11 1910
30/12 1913
28/3 1916

13 P.L.

I	1			Siirros	27,400: —	23,013,093.97
		Kvsto $\frac{8}{2}$ 1916 $\frac{6}{6}$ 1916	c	1 Työpäällikkö 11,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 2,200: — matkarafoja 500: —	13,700: —	
				3 Insinööriä katu-, vie- märi ja satamaraken- nusosastolla à 7,000: — matkarafoja à 500: —	22,500: —	
				1 Kaupunginarkkitehti . . 11,000: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta 1,100: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta $\frac{1}{12}$:sta 1917 91: 66 matkarafoja 500: —	12,691: 66	
				1 Avustava kaupungin- arkkitehti 6,500: — korotusta 5 v:n pal- veluksesta 650: — matkarafoja 500: —	7,650: —	
		S:n $\frac{11}{10}$ 1910 $\frac{8}{11}$ 1910 $\frac{30}{12}$ 1913 $\frac{28}{3}$ 1916	b	1 Kaupung. asemakaava- arkkitehti 11,000: — matkarafoja 500: —	11,500: —	
				1 Avustava kaupungin asemakaava-arkkitehti. 6,500: — korotusta 5 v:n palve- lukselta $\frac{1}{6}$:sta 1917 379: 16	6,879: 16	
				1 Geodeetti, paitsi sivu- tuloja 5,000: — korotusta 10 v:n pal- veluksesta 1,000: — matkarafoja 500: —	6,500: —	
			c	1 Kaupunginpuutarhuri. 6,000: — korotusta 10 vuoden palveluksesta 1,200: — matkarafoja 500: —	7,700: —	
				1 Puhtaanapitolaitoksen johtaja 6,500: — korotusta 5 v:n palve- lukselta 650: — matkarafoja 500: —	7,650: —	
				Siirros 124,170: 82	23,013,093.97	

13 P.L.

			Siirros	23,354,999	79	
II	4		Palolaitoksen rakennukset	8,000	—	
II	5		Kansakoulut, kaupungin	18,250	—	
II	6		Vuokratut kansakouluhuoneistot	1,880	—	
II	7		Kunnan työväenasunnot	11,700	—	
II	8		Forsbyn kunnalliskoti	10,450	—	
II	9		Kaivohuoneen viereisen jääkellarin uudistus	3,500	—	
II	10		Poliisilaitoksen rakennukset	11,350	—	
II	11		c* Raatihuone	4,950	—	
II	12		Sairaalat	100,000	—	
II	13		Kaupunginpuutarhan rakennukset Eläintarhassa	3,450	—	
II	14	Kvsto 26/9 1916	b* Höyrykattilan y. m. osto ent. seurahuoneeseen..	16,500	—	
II	15		Tulli- ja satamarakennukset	11,100	—	
II	16		Erinäiset Oulunkylän rakennukset	4,985	—	
II	17		Erinäiset puumakasiinit	6,750	—	
II	18	S:n 21/5 1916	b* Vuorimieskadun N:o 9 kahden puurakennuksen purkaminen	2,000	—	
<i>Uutistytöt.</i>						
II	19	S:n 12/9 1916	Vallilan korttelin N:o 558 työväenasunnot	567,500	—	
II	20	S:n 6/6 1916	Bölen uusi virutushuone	10,000	—	
II	21	S:n 6/6 1916	Vallilan kortt. N:o 543 muonamakasiini.	50,000	—	
II	22	S:n 6/6 1916	b* Erinäiset Nickbyn sairaalan muutos- ja täyden- nystyt	26,750	—	
II	23	S:n 1/8 1916	Busholman tavaravaja N:o II	42,000	—	
II	24	S:n 12/8 1916	” ” ” III	45,000	—	
II	25		” ” ” IV	60,000	—	
II	26	S:n 6/6 1916	Topeliuskadun kansakoulutalo	258,000	—	
II	27		c* Ainespihan konttorirakennuksen laajennus- ja muutostytöt	7,000	—	
II	28	S:n 16/5 1916	b* Uusi kulkutautisairaala, lisämääräraha	421,579	03	
II	29		S:n kalusto	121,532	96	
II	30		c* Busholman uimahuoneitten uudestirakentaminen	4,500	—	
<i>II Luku. Smk 1,903,001: 99.</i>						
Kadut ja yleiset paikat.						
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>						
III	1		c Erinäiset korjaukset	35,000	—	
III	2		c* { <i>Rahapajanranta</i> Tulli- ja pakkahuoneen viereltä; ketokiveyksen uudistus	8,800	—	
				Siirros	25,227,476	78

P.L.

				Siiros	25,227,476 78
III	3			<i>Ankkurikatu</i> ; Kruunuvuorenkadun ja Raha- pajanrannan välisen kaupungille kuuluvan osan ketokiveyksen uudistus	2,400 —
III	4			<i>Humalkatu</i> ; L. Viertotien ja Topeliuskadun väli- sen osan viertäminen	2,850 —
III	5			<i>Kolera-altaan länsiosan viereinen asfalttikäy- tävä</i> ; uudistus	4,800 —
III	6			<i>Tullikuoneen länsipuolinen vartouspaikka</i> ; pääl- lyst. II noppakivillä asfalttiin	6,300 —
III	7			<i>I. Viertotie</i> ; V Linjan ja Kaikukadun välisen osan päällyst. I noppakiv.	25,000 —
III	8	Kvsto 16/s 1916	b*	<i>Kauppatorin länsiosa</i> ; sillakkeen laittaminen ja Kappeliesplanadin koilliskulman pyöris- tys	27,700 —
III	9			<i>Pursimies- ja Laivurikadun risteys</i> ; sillakkeen laittaminen	700 —
III	10			<i>Erinäisten</i> kaupungille kuuluvain katuosain kai- teiden uudistus ja korjaus	20,500 —
c*					
<i>Uutistytöt.</i>					
III	11			<i>Harjutori</i> ; tasoitus	13,850 —
III	12			<i>Somerontie</i> Pakaan- ja Kangasalan tien väliltä; viertäminen	5,000 —
III	13			<i>Kangasalan tie</i> Hattulan- ja Eurantien väliltä; viertäminen	6,400 —
III	14			<i>Eurantie</i> Kangasalan tien ja I. Viertotien väliltä; vierretään puoleen leveyteensä	3,500 —
III	15			<i>Bölenkatu</i> Esterin- ja Magdaleenankadun vä- liltä; vierretään	9,000 —
III	16			<i>Töölön tavara-aseman viereinen hevosten seis- tuspaikka</i> ; päällystetään II noppakiv. asfalttiin	10,800 —
III	17			<i>Pääskylänkatu</i> I. Viertotien ja Sörnäsän Ranta- tien väliltä; päällystetään ketokivillä	20,300 —
III	18			<i>Sibyllänkatu</i> Wilhelmsperin- ja Pääskylänkadun väliltä; kaupungin osuus päällystetään keto- kivillä	5,500 —
				Siiros	25,392,076 78

13 P.L.

			Siirros	25,392,076 78	
III	19	Kvsto ^{26/9} 1916	c* {	<i>Kangasalantie</i> Karstulan- ja Hattulantien väliltä; tasoitetaan	12,300 —
III	20			<i>Karstulantie</i> Rautalamminkadun ja Kangasalantien väliltä; tasoitetaan	14,700 —
III	21			<i>Rautalamminkatu</i> Karstulan- ja Hattulantien väliltä; tasoitetaan puoleen leveyteensä	19,400 —
III	22			<i>Somerontie</i> Kangasalan- ja Sammatintien väliltä; tasoitetaan	3,000 —
III	23			<i>Sammatintie</i> Anjalantien ja Sturekadun väliltä; tasoitetaan	9,800 —
III	24			<i>Anjalantie</i> ; tasoitetaan	5,800 —
III	25			<i>Sturekatu</i> Sammatintien ja I. Viertotien väliltä; tasoitetaan puoleen leveyteensä	6,250 —
III	26			<i>Kangasalantie</i> kortt. N:o 581 viereltä; tasoitetaan	13,000 —
III	27			b* { <i>Verkkosaarenkatu</i> ; tasoitetaan	3,800 —
III	28			<i>Kyllikinkatu</i> Bölen- ja Hertankadun väliltä; tasoitetaan puoleen leveyteensä	1,850 —
<i>III Luku. Smk 298,300: —</i>					
Kanavat ja viemärit.					
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>					
IV	1	c {	Erinäinen kunnossapito	45,000 —	
IV	2		Täydennystyöt	6,000 —	
IV	3		Lokaviemärien huuhteluun käytettävä vesi	5,000 —	
IV	4		Eläintarhan lokavedenpuhdistusasemain käyttö ja hoito	18,300 —	
IV	5	c* {	Puhdistusasemain kattojen tervaus	1,400 —	
IV	6		Asunnon teettäminen Savilan puhdistusaseman vartijalle	5,000 —	
			Siirros	25,562,676 78	

P.L.

					Siirros	25,562,676 78
IV	7			Kaarlenkadun alatse Helsinginkadulta tonttien n:ojen 10 ja 12 rajalle vievän viemärin uudistus.....		3,000 —
IV	8			Rautatietorin alatse I. Teatterikujan ja Mikonkadun välillä sekä Mikonkadun alatse tonttien osote n:ojen 6 ja 8 rajalle kulkevan viemärin s:n		26,500 —
<i>Uutistytöt.</i>						
IV	9			Lokaviemäri Kangasalantien alle Karstulan- ja Hattulantien välille		11,000 —
IV	10		c*	S:n Karstulantien alle Kangasalantien ja Rautalamminkadun välille.....		6,100 —
IV	11			S:n Rautalamminkadun alle Karstulan- ja Lahdentien välille.....		7,100 —
IV	12			S:n Sammatintien alle Anjalan- ja Somerontien välille		7,900 —
IV	13			S:n Kangasalantien alle Keiteleen- ja Eurantien välille		4,500 —
IV	14	Kvsto 26/9 1916	b*	Lisämääräraha Verkkosaarenkadun alaisen viemärin rakentamiseen		6,000 —
IV	15			S:n Espoonkadun alle, Tavaststjernakadun alle Espoon- ja Valhallakadun välille, Valhallakadun alle Tavaststjerna- ja Rajasaarenkadun välille, Rajasaarenkad. alle Valhallatieltä Humallahteen		62,400 —
IV	16			Tokankadun viemärin pitennys Ursinin kalliolle asti		21,000 —
IV	17			Sörnäsän Rantatien alaisen viemärin pitennys ..		27,200 —
<i>IV Luku. Smk 263,400: —</i>						
<i>Tiet.</i>						
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>						
V	1		c	Erinäiset korjaukset		15,000 —
V	2		c*	Seurasaarentien eräiden osain viertäminen		13,700 —
Siirros						25,774,076 78

13 P.L.

				Siiros	25,774,076	78
V	3		c*	Uuden Eläintarhantien viertopäällystyksen uudistus Hämeenkadun ja Diakonissalaitoksen viereisen rautatien-ylimenokohdan välillä	14,600	—
V	4	Pääskylänkadun jatkoksen viertäminen Sörnäsintien Rantatieltä Sörnäsintien asemalle.....		8,700	—	
V	5	I. Viertotieltä Sörnäsintien rangaistusvankilaan vievän tien viertäminen		1,500	—	
				<i>Uutistytöt.</i>		
V	6	Rautatien länsipuolitse Alppilantieltä Nordenskiöldintien Lehtotielle vievän tien viertäminen ..		15,400	—	
V	7	Ruoholahdenrannan ja Puhtaanapitolaitoksen lastauspaikan välisen tien viertäminen		2,800	—	
V	8	Jalkatien teettäminen pitkin Sörnäsintien panimon etelärajaa		4,200	—	
V	9	Kvsto 7/11 1916 Oulunkylän asemalta kunnalliskotiin vievän ajotien kuntoonpano		26,700	—	
				<i>V Luku. Smk 102,600: —</i>		
			Viertotiet.			
			<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>			
VI	1	c	Erinäiset korjaukset	20,000	—	
			<i>VI Luku. Smk 20,000: —</i>			
			Satamat.			
			<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>			
VII	1	c	Erinäiset korjaukset	50,000	—	
VII	2		Alasmenosillat jälle ynnä rantasiltain ja jäärailojen viereiset aidat	10,000	—	
VII	3	c	Satamain ruoppaus	50,000	—	
VII	4		Uuden ruoppavarastopaikan järjestäminen ja ruoppakoneen korjaus	8,000	—	
VII	5	c*	Rahapajanrannan tukiparrujen uudistus	11,250	—	
VII	6		Makasiinirannan sähkönostokranan eteläpuolisen puusillan korjaus	21,000	—	
VII	7		Humallahden purkaussillan s:n	13,400	—	
VII	8		Taivallahden purkaussillan s:n	1,200	—	
VII	9		Hietaniemen lantassillan s:n	3,000	—	
				Siiros	26,035,826	78

P.L.

				Siiros	26,035,826 78
VII	10			Ruoholahden läntisen purkaussillan N:o 3 korjaus	3,800 —
VII	11			Siltavuorenrannan jauhosillan s:n	3,100 —
VII	12			Sörnäsän rantatien viereisen Kaikutorin pohjoispuolisen purkaussillan uudistus	2,400 —
VII	13		e*	Sörnäsän rantatien kalkinpurkaussillan korjaus	2,300 —
VII	14			Lintulahdenkadun viereisen venelaiturin s:n	550 —
VII	15			Sörnäsän rantat. viereis. ent. Andsténin laitur. s:n	2,900 —
VII	16			Vilhelmsperinkadun päässä olevan purkaussillan uudistus	2,000 —
VII	17			Sörnäsän painolastisillan rantaportaiden korjaus	2,200 —
				<i>Uutistyöt.</i>	
VII	18		e*	Purkaussilta Merisatamaan kohta Laivurikadun jatkoksen itäpuolelle	3,100 —
VII	19	Kvsto 25/1 1916	b*	XX kaupunginosan tasoitus- ja laituri- töiden jatkaminen	550,000 —
				<i>VII Luku. Smk 740,200: —</i>	
				Istutukset.	
				<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>	
VIII	1			Istutusten ja puutaimistojen kunnossapito	175,000 —
VIII	2			Kivelän istutusten s:n	2,780 —
VIII	3			Eläintarhan urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	1,470 —
VIII	4			Mainitun urheilukentän kunnossapito	1,390 —
VIII	5			Kaisaniemen tenniskentän s:n	1,950 —
VIII	6			Speranskietien tenniskentän s:n	1,300 —
VIII	7			Punanotkon leikkikentän s:n	700 —
VIII	8			Haapaniemen urheilukentän s:n	1,100 —
VIII	9		e	Mainitun urheilukentän järjestysmiehen palkkaus	650 —
VIII	10			Kaupunginpuutarhan kasvihuoneiden ja asuinrakennusten polttoaineet	18,000 —
VIII	11			S:n erinäisten huoneistojen lämmitys ja siivoaminen	550 —
VIII	12			S:n s:n valaistus	175 —
VIII	13			Talvipuutarhan kunnossapito	6,000 —
VIII	14			Kaupunginpuutarhan tallipalvelijaston palkat, tallin rehut y. m. menot	9,000 —
VIII	15			Alpin kunnossapito	2,100 —
				Siiros	26,830,341 78

13 P.L.

				Siirros		26,830,341	78	
VIII	16	c		Vanhempain nurmien ja käytävien uudistus	4,500	—		
VIII	17			Mullanvalmistus kaupungin istutuksia varten . .	3,500	—		
VIII	18			Lannan osto taimilavoihin	650	—		
VIII	19			Kaupungin vesilintujen hoito	1,500	—		
VIII	20			Työkalujen osto ja korjaus	3,250	—		
VIII	21			Vesipostien laittaminen erinäisiin kaupungin istutuksiin	1,000	—		
VIII	22			Aitain kunnossapito	6,900	—		
VIII	23			Puistosohvain ostoon	3,000	—		
VIII	24			S:n korjaukseen	3,000	—		
VIII	25			Korvaus kaupungin kaikissa istutuksissa, kasvihuoneissa y. m. kulutetusta vedestä	18,000	—		
VIII	26		Neljän puistonvartijan palkkaus	4,000	—			
VIII	27		Turvikissa oleva H. Borgströmin kansanpuisto	3,400	—			
<i>Uutistytöt.</i>								
VIII	28			Kaupungin puutarhan teiden teko	4,000	—		
VIII	29			Talvipuutarhan edustan järjestäminen	15,000	—		
VIII	30			Eläintarhan lammikkojen pohjoispuolisen alueen s:n	10,000	—		
VIII	31			Kaisaniemen tasoitustöiden jatkaminen	10,000	—		
VIII	32			Kaivopuiston erään kivrummun uudistus	1,200	—		
VIII	33	c*		Speranskien viereisen pienen leikkikentän s:n	5,000	—		
VIII	34			Lapinlahden puistikon hiekkakentän laajennus . .	2,900	—		
VIII	35			Kvsto 2/5 1916	b*	Lapinlahdenkadun käyttämättömän tontin N:o 2 tasoitus	16,900	—
VIII	36			Tähtitorinmäen istutuksiin yhdistetyn Vuorimieskadun tontin N:o 6 osan tasoitus ja istutus	25,000	—		
VIII	37			Leikkivälineiden ostoon	3,500	—		
VIII	38			Kelkkaratain laittamiseen	4,000	—		
<i>VIII Luku. Smk 372,365:—</i>								
Puhtaanapitolaitos.								
<i>Korjaus ja kunnossapito.</i>								
IX	1	c		Tavaravajain puhtaanapito ja trallien tapuloiminen rantasilloille sekä Aleksanterinkadun talon N:o 1 ja L. Rannan talon N:o 10 pihamaiden puhtaanapito	11,700	—		
						Siirros	26,992,241	78

P.L.

			Siirros	26,992,241 78	
IX	2	}	Kaatopaikkain ja laiturien kunnossapito	8,800 —	
IX	3		Vartijain palkkaus	11,750 —	
IX	4		Käymäläin ja mukavuuslaitosten puhtaanapito ..	35,100 —	
IX	5		S:n korjaus ja maalaus	5,900 —	
IX	6		S:n vedenkulutus ja desinfiointi	7,000 —	
IX	7		Kaupungin katuosain ja yleisten paikkain puhtaanapito	262,000 —	
IX	8		VI kaupungiosan huvila-alueella olevain kaupungin tieosain puhtaanapito	35,000 —	
IX	9		c	X, XI ja XII kaupungiosassa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	23,000 —
IX	10			XIII ja XIV kaupungiosassa olevain kaupungin uusien katuosain s:n	25,250 —
IX	11		Kaupungin katujen kastelu	59,250 —	
IX	12		Kauppatorin kasteluun ja huuhteluun käytetty vesi	24,000 —	
IX	13		Viertoteiden puhtaanapito	94,350 —	
IX	14		Kaivopuiston viertoteiden s:n	5,400 —	
IX	15		Teiden puhtaanapito	39,400 —	
IX	16		Venesatamain ja jäiden s:n	6,550 —	
<i>Uutistytöt.</i>					
IX	17	c*	Tallirakennus 25 hevoselle ynnä tallimiehen asunto Hiekkakannaksen alueelle	30,000 —	
<i>IX Luku. Smk 684,450: —</i>					
Yleinen käymäläin puhtaanapito.					
X	1	}	Miehistön ja ajomiesten palkat	324,000 —	
X	2		20 hevosen rehut y. m.	30,000 —	
X	3		Sekalaisia menoja desinfiomisaineista, työkaluista y. m.	18,000 —	
X	4		c	Ajoneuvojen, rikkalaatikkojen, levyastian ja kansien korjaus	21,500 —
X	5			Rautatierahdit	60,000 —
X	6		Rautatievaunujen korjaus	3,600 —	
X	7		c*	Malmin kaatopaikan vesisäiliön ja putkijohtojen s:n	2,000 —
X	8	Malmin kaatolaiturin kansituksen s:n		2,600 —	
X	9	500 panosta uusia käymäläastioita kansineen ..	30,000 —		
<i>X Luku. Smk 491,700: —</i>					
			Siirros	28,156,691 78	

13 P.L.

			Siirros	28,156,691	78
			Työkalut.		
XI	1	c	Erinäiset ostot ja korjaukset	15,000	—
XI	2	c	Ruoppaproomujen N:ojen 5 ja 11 korjaus	5,000	—
XI	3		Kiviproomun N:o 7 s:n	6,200	—
XI	4		Höyrynostokranan uusi höyrykattila	4,500	—
XI	5		Uuden ruoppauskoneen korjaukset	44,000	—
XI	6		Pienen höyryjyrän uudet pyörät	12,000	—
XI	7		Kahden itsestään tyhjenevän proomun korjaus		2,000
XI	8	Työkaluja ainespihan pajaan:			
		c*	1 sorvi	3,500: —	
			1 porakone	2,000: —	
			1 levysepänkone	1,000: —	
				6,500	—
XI	9		10 purgatorrattaiden ostoon	3,000	—
XI	10		10 rikkainkuljetusrattaiden s:n	8,000	—
XI	11		2 nelipyöräisten työrattaiden s:n	2,400	—
XI	12		21 kasteluvaunun maalaus	1,900	—
XI	13		Purgator- ja rikkainkuljetusrattaiden sekä hiekkalaatikkojen s:n	2,800	—
XI	14		Hiekkavajain maalaus ja korjaus	3,600	—
			<i>XI Luku. Smk 116,900: —</i>		
			Sekalaista.		
XII	1	c	Hengenpelastuskaluj., halkomitt. y. m. kunnossapito	4,000	—
XII	2		Pesuhuoneitten ja virutuslaiturien hoito ja korjaus	7,000	—
XII	3	c*	Kalliin ajan aiheuttama työpalkkain korotus kaupungin yleisissä töissä	180,000	—
XII	4	c*	Lisäystä aikaisemmin myönnettyihin, vuoteen 1917 siirtyneisiin työmäärärahoihin tarveaineiden hinnan nousun johdosta	87,000	—
			<i>XII Luku. Smk 278,000: —</i>		
			13 P.L. Smk 5,538,497: 81		
			Neljästoista pääluokka.		
			Eläkkeet ja apurahat.		
			<i>A. Jouluk. 22 p:nä 1911 vahvistetun ohjesäännön mukaan.</i>		
		b	Ent. kirjanpitäjä Frans Lamminen	2,520: —	
			Ent. kansak. opettajatar Viktorina Sundvall	110: —	
			Ent. kansak. opettajatar Rosa Natalia Sagulin	510: —	
			Siirros	3,140: —	28,551,591
					78

14 P.L.

Kvsto ²⁶/₃ 1912S:n ¹²/₃ 1912S:n ¹¹/₆ 1912

P.L.

			Siiros	3,140:—	28,551,591	78
	Kvsto ^{29/10} 1912 _{21/1} 1913	}	Marian sairaalan ent. emännöitsijä Kalista Borodkin	600:—		
	S:n ^{20/12} 1912		Ent. konttorikirjuri Maria Theresia Cadenius	1,800:—		
	S:n ^{21/1} 1913		Ent. kansakoulunopettaja Abraham Kohonen	260:—		
	S:n ^{4/2} 1913		Ent. ulosottoapulainen Gustaf Eklund	2,280:—		
	S:n ^{11/3} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Maikki Friberg	690:—		
	S:n ^{11/3} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Ina Lipsanen	195:—		
	S:n ^{13/5} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Alexandra Lagus	690:—		
	S:n ^{9/9} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Sofie Lithenius	690:—		
	S:n ^{9/9} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Ina Brotherus	690:—		
	S:n ^{23/9} 1913		Ent. kansakoulunopettajatar Hanna Lucander	1,776:—		
	S:n ^{9/6} 1914	b	Ent. ruiskumestari Karl Edvard Byman	2,160:—		
	S:n ^{6/10} 1914		Ent. kansakoulunopettajatar Fanny Rosberg	1,140:—		
	S:n ^{17/11} 1914		Ent. kansakoulunopettajatar Helena Aminoff	1,410:—		
	S:n ^{19/1} 1915		Portinvartija Johan Viktor Kallström	208:—		
	S:n ^{13/4} 1915		Palolaitoksen kersantti Johan Vilhelm Henriksson	1,800:—		
	S:n ^{13/4} 1915		Ylikoneenkäyttäjä Anders Noach Ljungdell	840:—		
	S:n ^{30/11} 1915		Ent. vanhempi oikeusraatimies Arvid Nyberg	6,000:—		
	S:n ^{14/3} 1916		Ent. kansakoulunopettajatar Fanny Elisabeth Paunu	330:—		
	S:n ^{26/9} 1916		Rakennusmestari Gabriel Keinänen	2,700:—		
	S:n ^{10/10} 1916		Ent. kansakoulunopettajatar Johanna Maria Minnona Forss	510:—		
	S:n ^{10/10} 1916		Leskivaimo Helena Maria Helenius	140:—		
		c	Eläkkeisiin vuonna 1917	10,000:—		
			Siiros	40,049:—	28,551,591	78

14 P.L.

			Siirros 40,049:—	28,551,591	78
			<i>B. Huhtik. 15 p:nä 1913 vahvistetun ohjesäännön mukaan.</i>		
Kvsto ^{25/2} 1913			Siivoojatar Ida Lindström	350:—	
S:n ^{11/3} 1913			Työmies Manasse Veckman	600:—	
S:n ^{15/4} 1913			Ulkotyöntekijätär Ida Maria Stamm	360:—	
S:n ^{9/12} 1913			Työmies Gustaf Sysmelin	572:—	
S:n ^{20/1} 1914			S:n Gustaf Edvard Bång	480:—	
S:n ^{24/3} 1914			S:n Karl Gustaf Nieminen	720:—	
S:n ^{28/4} 1914			S:n Erik Johan Gunnar	450:—	
S:n ^{28/5} 1914			S:n Arndt Johan Halonen	144:—	
S:n ^{9/6} 1914			Työläisnainen Lovisa Suutari	192:—	
S:n ^{22/9} 1914			Työmies Karl Johan Wikholm	360:—	
S:n ^{1/12} 1914		b	Kaasutehtaantyöntekijä Aleksander Pettersson	1,000:—	
S:n ^{2/2} 1915			Parmaaja Petter Hakkarainen	504:—	
S:n ^{2/3} 1915			Parmaaja Erik Johan Kiiliäinen	564:—	
S:n ^{23/3} 1915			Parmaaja Henrik Wilhelm Kyrk- lund	474:—	
S:n ^{27/4} 1915			Työmies Benjamin Johansson	684:—	
S:n ^{7/9} 1915			Lyhdynsytyttäjä Johan Vihelm Sale- nius	660:—	
S:n ^{11/4} 1916			Työmies Otto Mäkeläinen	546:—	
S:n ^{6/6} 1916			Muurari Karl Edvard Nyholm	985:—	
		c	Eläkkeisiin vuonna 1917	4,000:—	
			<i>C. Kaupunginvaltuuston erinäisten päätösten mukaan.</i>		
Maistr. päät. ^{18/2} 1863		b	Maistraatinsihteerintytär M. K. Wir- zenius	266: 67	
Kvsto ^{9/2} 1875			Raatimies H. L. Chronsin 1 lapsi	200:—	
S:n ^{9/5} 1893			Ent. ylimääräinen kaupunginvouti Moses Lindberg	400:—	
S:n ^{16/5} 1899			Vahtimestarintytär Erika Aleksandra Rosenström	120:—	
S:n ^{3/12} 1895		b	Kaup. palvelijanleski E. J. Tång	120:—	
S:n ^{20/10} 1896			Ent. realkoulunvahtimestari F. M. Lindqvist	450:—	
S:n ^{6/6} 1905			Kaupunginpalvelijanleski Adolfina Fagerholm	120:—	
S:n ^{26/5} 1903					
			Siirros 55,370: 67	28,551,591	78

P.L.

			Siirros	55,370: 67	28,551,591 78
	Kvsto 20/5 1904		Ent. satamavahtimestari Johan Edvard Stenman	400:—	
	S:n 8/3 1904	}	Kaup. palvelijanleski A. M. Olin ..	200:—	
	13/2 1912				
	S:n 13/9 1904	b	Vahtimestarinleski M. E. Roskvist ..	120:—	
	S:n 9/5 1905		Rakennusmestarinleski A. M. Nyholm	150:—	
	S:n 12/12 1905		Järjestysmiehenleski Karolina Wilhelmina Rönneberg	200:—	
	S:n 29/12 1905		Siivoojatar Hedvig Kristina Lindgren	230:—	
		}	Leskirouva Karin Calonius	2,400:—	
			S:n Anna Lovisa Lindberg	2,400:—	
			Alaikäinen Karl Axel Robert Lindberg	1,200:—	
	S:n 13/11 1906		Alaik. Karin Lindberg	1,200:—	
		}	Alaikäinen Karl Torsten Nordlin ..	600:—	
			Leskirouva Ida Natalia Kullberg ..	600:—	
			Wilhelmina Kulmala	360:—	
			Karl Gustaf Törnqvist	500:—	
	S:n 27/11 1906	}	Ent. Työ- ja Vaivaistalon emännöitsijä Maria Sofia Ekholm	500:—	
	S:n 11/6 1907		Ent. vahtimestari Frans Hasselberg	600:—	
	S:n 17/9 1907		Leski Amalia Adolfina Johansson ..	144:—	
	S:n 8/10 1907		Ent. kaup. palv. A. V. Nyberg	720:—	
	S:n 11/2 1908	}	Ent. amanuenssi Viktorina Sundvall	400:—	
	S:n 25/2 1908		Varastonhoitajanleski Aurora Matilda Heinola ja hänen alaikäiset lapsensa	350:—	
	S:n 16/6 1908		Alaikäinen Aimo August Löfgren ..	120:—	
	S:n 1/12 1908		Sairaanhoitajatar Edla Ahtikoski ..	600:—	
	S:n 15/12 1908	}	Raatihuoneenarkiston ent. aktuaari J. Öhrnberg	2,000:—	
	S:n 15/12 1908		Vahtimest. leski Johanna Ström ..	120:—	
	S:n 16/3 1909		Työmies Karl Johansson	400:—	
	S:n 8/6 1909		Tohtorinrouva Olga Juslin	880:—	
	S:n 8/6 1909	}	Hallivahtimest. J. A. Björkholm ..	600:—	
	S:n 15/6 1909		Maistraatinvahtimestari C. G. Lindqvist	600:—	
	S:n 15/6 1909		Maistraatinvahtimestari Alfred Karlsson	900:—	
	S:n 15/6 1909				
			Siirros	74,864: 67	28,551,591 78

14 P.L.

			Siirros	74,864: 67	28,551,591 78
Kvsto	15/6	1909	Työm. Adolf Konstantin Renfors ..	600: —	
S:n	5/10	1909	Työmies Jaakko Salmio	400: —	
S:n	20/5	1910	Työm. leski Lovisa Åvist	300: —	
S:n	21/2	1911	Siivoojatar Aquilina Malén	300: —	
S:n	21/2	1911	Työmies Mikko Hakomäki	150: —	
S:n	21/2	1911	Leski Maria Olivia Winqvist	120: —	
S:n	7/3	1911	Sairaanhoitajatar Eva Fagerholm ..	480: —	
S:n	13/6 21/1	1911 1913	Työm. Anders Erland Thomas- son	300: —	
S:n	5/9	1911	Leski Antoinette Ulrika Brenner ..	360: —	
S:n	17/10	1911	Ent. sair. hoit:r Fredrika Kant	300: —	
S:n	14/11	1911	Työmies Isak Toukka	400: —	
S:n	12/12	1911	Ent. vahtimestari Aurora Karolina Andersson	600: —	
S:n	12/12	1911	Ent. työmies Henrik Malakias Hen- riksson	400: —	
S:n	22/12	1911	Ulosottoapulainen Karl Oskar Olin	600: —	
S:n	14/5	1912	Työmies Karl Gustaf Danielson- Sandberg	600: —	
S:n	11/6	1912	b Satamakonstaapelinleski Hanna Gus- tava Gustafsson	180: —	
S:n	16/6	1912	Alaikäinen Verna Elisabet Gustafs- son	100: —	
S:n	29/10	1912	Työmiehenleski Kristina Jokinen ..	240: —	
S:n	21/1	1913	Ent. sairaanhoitajatar Ida Lucina Dahlström	500: —	
S:n	21/1	1913	Ent. kansakoulunopettaja Jakob Stenberg	600: —	
S:n	4/2	1913	Leski Edla Johanna Eklund	300: —	
S:n	13/5	1913	Vahtimestarinleski Serafina Wilhel- mina Törnström	300: —	
S:n	20/1	1914	Vaivaishoitohallituksen entinen joh- taja, pastori Johan Alexander Collan	2,400: —	
S:n	20/1	1914	Palokersantinleski Maria Alexandra Ohlström ja hänen 5 alaikäistä lastaan	595: —	
S:n	20/1	1914	Ruiskumestarinleski Sofia Nyström	400: —	
S:n	8/9	1914	Ent. kansakoulunvahtimestari Fred- rika Wilhelmina Pettersson	600: —	
			Siirros	86,989: 67	28,551,591 78

P.L.

Kvsto^{11/5} 1915

S:n^{13/4} 1915

S:n^{8/6} 1915

S:n^{7/9} 1915

S:n^{19/10} 1915

S:n^{2/11} 1915

b

Taideteollisuuskeskuskoulun johtaja

Ernst Nordström 3,000:—

Toivoniemen kasvatuslaitoksen johtajatar Ina Lydia Walldén 300:—

Koneenkäytt.leski Vilhelmina Andstén 240:—

Sairaanhoidajat. Josefina Strandberg 480:—

Ent. kaupunginkirjaston hoitaja Frans Johan Valbäck 600:—

Ent. kaupunginpalvelija Carl Wilhelm Åkerman 400:—

92,009 67

14 P.L. Smk 92,009: 67

P.L.

Viidestoista pääluokka.

Sekalaiset menot.

Kaupungin talot ja maatilat.

I 1

1886 v:n rahas.
Kvsto^{30/12} 1909
S:n^{30/12} 1910
4/2 1913

b

Raatihuone:

Palkkkukset:

1 Raatihuoneenvahtimestari 850:—

b

1 Talonmies ja lämmittäjä 1,680:—

2,530—

I 2

Valaistus 2,400—

2,400—

I 3

Polttoaineet 8,750—

8,750—

I 4

Vedenkulutus 200—

200—

I 5

Siivoaminen, lattiaipesu ja sekalaista 7,520—

7,520—

Muist. Raatihuoneen vahtimestari ja talonmies saavat vapaan asunnon, polttopuut ja valon.

I 6

c

Ent. seurahuone:

Palkkaukset:

1 Taloudenhoitaja 900:—

1 Koneenkäytt. 2,100:—

1 Lämmittäjä 8 kuuk. 1,000:—

1 Talonmies 1,680:—

5,680—

I 7

Siivoaminen ja puhtaanapito 3,000—

3,000—

I 8

Valaistus 10,809—

10,809—

Siirros 28,684,481 45

15 P.L.

			Siirros	28,684,481	45
I	9		Polttoaineet	21,150	—
I	10		Vedenkulutus	3,800	—
I	11		Korjaukset	3,600	—
I	12		Sekalaista	2,000	—
			<i>Muist.</i> Talonmies saa vapaan asunnon, polttopuut ja valon.		
			<i>Mariankatu 3:</i>		
I	13		Puhtaanapito	200	—
I	14		Vedenkulutus	100	—
I	15		Sekalaista	100	—
			<i>Aleksanterinkatu 22:</i>		
I	16		Talonmiehen palkkio	420	—
I	17		Sekalaista	280	—
			<i>Aleksanterinkatu 24:</i>		
I	18		Sekalaista	250	—
			<i>Aleksanterinkatu 26:</i>		
I	19		Talonmiehen palkkio	300	—
I	20		Puhtaanapito	300	—
I	21		Vedenkulutus	300	—
I	22		Valaistus	300	—
I	23		Sekalaista	200	—
			<i>Puutarhakatu 4:</i>		
I	24		Talonmiehen palkkio	180	—
I	25		Puhtaanapito	400	—
I	26		Vedenkulutus	120	—
I	27		Valaistus	160	—
I	28		Sekalaista	240	—
			<i>Ratakatu 10:</i>		
I	29		Talonmiehen palkkio	1,200	—
I	30		Sekalaista	300	—
			Siirros	28,720,381	45

P.L.

			Siirros	28,720,381 45	
			<i>Vuorimieskatu 9:</i>		
I	31		Talonmiehen palkkio.....	100 —	
I	32		Puhtaanapito.....	250 —	
I	33		Vedenkulutus.....	100 —	
I	34		Sekalaista.....	250 —	
			<i>Myllytie 5:</i>		
I	35		Puhtaanapito.....	80 —	
I	36		Vedenkulutus.....	80 —	
I	37	c	Sekalaista.....	140 —	
			<i>Pengerkatu 5:</i>		
I	38		Talonmiehen palkkio.....	600 —	
I	39		Sekalaista.....	300 —	
			<i>Hakasalmen huvila:</i>		
I	40		Puhtaanapito.....	300 —	
I	41		Vedenkulutus.....	60 —	
I	42		Sekalaista.....	90 —	
			<i>Työväenasunnnot Hietaniemenkadun N:oissa 5—23:</i>		
I	43		Palkkaukset:		
		Kvsto ^{28/4 1908} _{30/12 1908} _{30/12 1910}	} b & c {	Isännöitsijä.....	600: —
				1 Talonmies, samalla lämmittäjä ..	1,800: —
				Lämmittäjäapul. 6 kuukaudelta....	600: —
				3,000 —	
I	44		Tarverahat, puhtaanapito y. m.....	3,390 —	
I	45		Valaistus.....	300 —	
I	46		Polttoaineet.....	3,000 —	
I	47	c	Vedenkulutus.....	1,500 —	
I	48		Istutusten kunnossapito.....	300 —	
I	49		Korjauskustannukset.....	6,000 —	
			Siirros	28,740,221 45	

15 P.L.

				Siirros	28,740,221	45	
				<i>Työväenasunnnot Kristiinankadun N:ossa 16:</i>			
I	50	Kvsto ^{28/4} 1908 ^{30/12} 1908 ^{30/12} 1910	} b & c {	Palkkaukset:			
				Isännöitsijän palkkio	600: —		
				1 Talonmies	1,080: —	1,680	—
I	51		} c {	Tarverahat, puhtaanapito y. m.			980
I	52			Valaistus			120
I	53			Vedenkulutus			500
I	54			Korjauskustannukset			2,500
				<i>Vallilan työväenasunnnot:</i>			
I	55		} c {	Palkkaukset:			
		Isännöitsijän palkkio		1,500: —			
		1 Talonmies		1,800: —			
		vuokrarafoja		200: —	2,000: —	3,500	
I	56		} c {	Tarverahat, puhtaanapito y. m.			3,600
I	57			Palovakuutus			1,200
I	58			Valaistus			350
I	59			Vedenkulutus			1,800
I	60			Korjauskulut			1,000
				<i>Muist.</i> Työväenasuntojen isännöitsijä sekä talonmiehet saavat vapaan asunnon.			
				<i>Kunnan virutushuoneet:</i>			
I	61		} b {	Palkkaukset:			
		4 Järjestysmiestä à 1,200: —		4,800: —			
		1 S:n	1,500: —	6,300	—		
I	62	S:n ^{28/4} 1912	} b {	Vedenkulutus			12,000
I	63			Valo ja lämpö			1,600
I	64	S:n ^{2/2} 1915	} b {	Sinivuoreenmaan järjestysmiehen palkkio			750
I	65	S:n ^{27/2} 1906		} b {	Kustannuksia Guntähdestä, Meilansista, Greijuksesta, Oulunkylästä, Bölestä ja Nybondaksesta		
I	66		} c {		S:n Bengtsärin maatilasta		
I	67			S:n Toivoniemen tilasta			5,000
I	68			Nickbyn mielisairaalan raitiotiealueen lunastus			5,600
I	69			Talonisännöitsijän palkkio			3,000
				Siirros	28,814,301	45	

				Siirros	28,814,301	45
I	70		c	Erinäisten kaupungin talojen kalusto, sen kor- jaus ja täydennys	10,000	—
I	71			Uusien puhelimien ynnä osuuskirjain osto	2,400	—
I	72			Puhelinmaksut	16,000	—
				<i>I Luku. Smk 199,100:—</i>		
				Erityiset määrärahat.		
II	1	Kvsto ^{21/12} 1897 _{17/12} 1907	b	Määräraha henkilökirjoittajalle	7,500:—	
				Huoneiston siivoaminen y. m.	600:—	
II	2	H:gin Kalast. sääntö ^{1/2} 1890 Kvsto ^{21/12} 1897	b	Palkkio 2:lle kalastuksen kaitsijalle	900:—	
				Puutavarain lauttauksen valvonnasta kaupungin alueella	150:—	
II	3	S:n ^{26/3} 1907 _{30/12} 1909	b	1 Rankkuri, paitsi asuntoa ja polt- topuita	1,680:—	
				Korvausta erinäisistä toimituksista	600:—	
II	4		c*	Tilapäisten halkovarastopaikkain silmälläpito ..		2,400
II	5	S:n ^{7/6} 1910	b	Tullikamarin postipakettiosaston huoneiston vuokra		12,000
II	6	S:n ^{28/5} 1913		Tullikamarin tarvitseman tavarasuojan vuokra ..		1,600
II	7	S:n ^{21/9} 1915 _{11/5} 1915	b	Rautatiehallituksen Katajanokalla tarvitseman hu- oneiston vuokra		3,580
II	8	S:n ^{25/4} 1911 _{2/11} 1915		Kustannuksia pakkahuoneessa olevasta kaupun- gin työkunnasta		30,500
II	9	S:n ^{2/11} 1915	b & c	Kaupungin apumaksu Kunnallisen Keskustoimiston voimassapitoon ..	17,000:—	
				Suomen Kunnallislehden tilausmaksu	800:—	17,800
II	10	S:n ^{12/11} 1912	b*	Kaupungin historian julkaisukustannuksiin, siirto- määräraha		8,000
II	11	S:n ^{30/12} 1907	b	Kustannuksia kunnan asetuskokoelman julkaise- misesta		2,000
II	12		c	Määräraha Vankeusyhdistyksen turva- kodille	1,200:—	
		S:n ^{26/5} 1903	b	S:n Vankeusyhdistyksen ylläpitämälle vapaaksi päästettyjen naisvankien turvakodille	1,200:—	2,400
				Siirros	28,934,411	45

15 P.L.

				Siirros	28,934,411	45
II	13		c	Suomen voimistelunopettajaliitolle urheiluleikkien järjestämiseen	5,000	—
II	14	Kvsto 22/4 1902	b	Vahingonkorvausta työntekijöille ruumiinvammasta ynnä korvaus lausunnoista	10,000	—
II	15	S:n 21/12 1897 30/12 1907	b	Koiraveroa koskevan asetuksen noudattamisen valvontaa varten	1,000:	—
			c	Koiraveron aiheuttamia kustannuksia	500:	—
		S:n 30/12 1912	b	Helsingin Eläinsuojelusyhdistykselle koirain hoitoa ja lopettamista vart.	1,500:	—
II	16	S:n 19/12 1899		Puolipäivätunnin merkinanto	300	—
II	17			Palovakuutusmaksut	35,000	—
II	18			Polttoaineet (ei tekn. laitosten)	200,000	—
II	19			Valaistus ynnä juhla-valaistukset	3,000	—
II	20		c	Kaupungin omistamain talojen ja huoneistojen vedenkulutus sekä sekalaiset menot	1,000	—
II	21			Vedenkulutuksesta vapaakaivoissa, hevosaltaissa, satamain vesijohdoissa y. m.	13,000	—
II	22			Kauppatorin suihkukaivon käyttö ja hoito	3,300	—
II	23			Normaalikellojen kunnossapito	1,630	—
II	24			Määräraha Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle	122,000	—
II	25		c*	Lisämääräraha kaupungin viemäriolojen selvitystä varten, siirtomääräraha	20,000	—
II	26	S:n 30/5 1916	b	Yleishyödyllisten yritysten ja laitosten kannatus-avuksi	200,000	—
II	27	S:n 21/11 1916	b*	Kalliinajanlis. kaupungin virka- ja palvelusmieh. <i>II Luku. Smk 1,739,940: —</i>	1,031,000	—
III	1		c	Taksoitettujen varojen ja muiden tulojen poisto ja palautus	375,000	—
				<i>III Luku. Smk 375,000: —</i>		
				15 P.L. Smk 2,314,040: —		
				Kuudestoista pääluokka.		
I	1		d	Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginvaltuuston määräyksen mukaan	600,000	—
				16 P.L. I Luku. Smk 600,000: —		
				Yhteensä Smk	31,557,641	45

16 P.L.

Luku	Momentti	Kirjain osoittaa tuon laadun Kunn. aset. 58 §:n muk.	Tulot.	Smk	722	
			Tulot.			
			<i>a</i> Käytettävää säästöä edelliseltä vuodelta	700,000		
			Ensimmäinen osasto.			
			Korot.			
I	1	Lahjoituskirj. mukaan	<i>c</i> Kaupungin lainaobligatsioneista	40,000		
I	2		<i>b</i> Tontinlunastuksista	270,000		
I	3		<i>b</i> Lahjoitusrahastoista, joiden korot tulevat kaupungille	21,000		
I	4			Osakkeiden osinkoja	300,000	
I	5		<i>c</i> {	Erinäisiä korkoja	600,000	
I	6			Vallilan lainarahaston korot	12,500	
I	7			Yleishyödyllisen rakennuslainarahaston s:n	2,000	
I	8			Teknillisten laitosten etuantien s:n	11,000	
			1 Os. Smk 1,256,500: —			
			Toinen osasto.			
			Tontinlunastukset.			
I	1	Kvsto ^{9/3} 1893 _{14/12} 1909	<i>b</i> Tonttien myynti ja myytyjen tonttien kauppahinnan kuoletus	2,000,000		
			2 Os. Smk 2,000,000: —			
			Kolmas osasto.			
			Kaupungin kiinteä omaisuus.			
			Veroja lahjoitetuista tiloista.			
I	1	K. S:in päät. 12/1 1879	<i>b</i> Veroja	1,100		
			<i>I Luku. Smk 1,100: —</i>			
			Kaupunkiin yhdistetty alue.			
II	1	Kunink. vak. ^{23/2} 1789, § 1 ja 4. K. As. ^{8/12} 1873 6 §.	<i>b</i> Vuokria rakennuksista ja tiloista	230,000		
II	2	Välikirjan muk.	<i>b</i> {	Vuokria Kaivopuiston alueesta	15,000	
II	3			Alppipaviljongin vuokra	7,000	
			Siirros	4,209,600		

3 Os.

				Siirros	4,209,600
II	4			Laivaveistämöalueen vuokra	10,000
II	5	Välikirjan muk.	b	Ent. Seurahuoneen vuokrat 11,800:—	
				Korvaus annetusta höyrystä 19,500:—	31,300
II	6		c	Kasvatuslautakunnan huoneiston vuokra	4,000
II	7			Vuokria poliisin virkahuoneistoista ja tallista kaupungin omissa taloissa	117,650
II	8			Vuokria Penger- ja Ratakadun poliisihuoneistoista	7,200
II	9			S:n Vuorimieskadun N:o 9 huoneistoista	2,400
II	10	Välikirjan muk.	b	S:n erin. laivaveistämöalueen rakennuksista	4,000
II	11			S:n Aleksanterinkadun talosta N:o 26	16,500
II	12			S:n Puutarhakadun talosta N:o 4	3,000
II	13			S:n kunnan työväenasunnoista	85,200
II	14			Erinäisiä huoneenvuokria	4,000
II	15			Vuokria Santa- ja Busholman makasiineista II—IV	30,000
II	16			Uimahuonemaksuja	1,500
II	17			Kalavesimaksuja	4,000
II	18		c	Satunnaisia maan- sekä kenttien vuokria	170,000
II	19			Tuloja tenniskentistä	1,200
II	20			Kadun erilleen aitaamisesta rakennustark. varten	5,000
II	21	Kvsto ^{26/3} 1912	b	Tuloja kunnan virutushuoneista	4,000
II	22		c	Tuloja kloseteista	10,000
<i>II Luku. Smk 762,950:—</i>					
Kauppahallit ja kauppatorit.					
III	1			Vuokraa kauppahallimyymlöistä	125,000
III	2		c	Vuokraa myymälöistä ja myyntipöydistä	6,000
III	3			Vuokraa torien myyntipaikoista	35,000
<i>III Luku. Smk 166,000:—</i>					
Kaupungin maatilat.					
IV	1	Välikirjan muk.	b	Oulunkylän, Nybondaksen ja Reimarsin vuokria	20,000
IV	2			Bengtsärin maatila	15,000
IV	3		c	Vuokraa Bengtsärin kasvatuslaitoksesta	16,100
IV	4			Toivoniemen tila	4,000
IV	5			Vuokraa Toivoniemen kasvatuslaitoksesta	3,500
<i>IV Luku. Smk 58,600:—</i>					
3 Os. Smk 988,650:—					
Siirros					4,945,150

I Os.

			Siirros	4,945,150 —
Neljäs osasto.				
Tuloa tuottavat oikeudet.				
I	1	Maist. päät. ^{26/5} 1662	b	Tonttiverot 4,500 — <i>I Luku. Smk 4,500: —</i>
Tuulaaki- ja liikennemaksut.				
II	1	K. Aset. ^{31/12} 1877 K. julist. sam. p.	c	Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrätystä tava- roista 260,000 —
II	2	K. julist. ^{1/10} 1881 K. S:in kirj. ^{17/4} 1888	c	Tuulaaki Helsinkiin meritse tulevasta, ylämaan kaupunkeihin määrätystä tavaroista 100 —
II	3	Liikennetaksa ^{10/4} 1888	c	Liikennemaksuja 450,000 —
II	4	Kvsto ^{1/6} 1876	c	Makasiininvuokraa 2,500 —
II	5			Mittausmaksuja 100 —
II	6			Satamamaksuja 100,000 —
II	7			Siltamaksuja 10,000 —
II	8	Liikennetaksa ^{10/4} 1888	c	Nostokranamaksuja 3,000 —
II	9			Painolastimaksuja 100 —
II	10			Punnitsemismaksuja 1,200 — <i>II Luku. Smk 827,000: —</i>
Sekalaista.				
III	1	K. Aset. ^{30/3} 1879	c	Ulkomaalaisten maksuja ruokatavarain myynnistä aluksesta 700 —
III	2	Useat K. S:in päät.	b	Biljaardimaksuja 800 —
III	3	K. Sääntö ^{21/10} 1698	b	Perunkirjoitusprosentteja, kaupungin köyhäin osuus 20,000 —
III	4		e	Kolehtirahoja 100 —
III	5		e	Erinäisiä sakkoja 100 —
III	6	K. Aset. ^{17/3} 1879	b	Henkilökohtainen vaivaismaksu 70,000 —
III	7	K. Aset. ^{14/12} 1894	b	Koiravero 40,000 —
III	8	Kvsto ^{11/4} 1916 K. Aset. ^{8/9} 1899 K. S:in kirj. ^{9/8} 1900.	b	Vastike kaupungin menettämistä sakko-osuuksista (ynnä kaupunginkassanhoitajalle tuleva osuus) <i>III Luku. Smk 140,061: —</i> 4 Os. Smk 971,561: —
			Siirros	5,916,711 —

5 Os.

			Siirros	5,916,711	
Viides osasto.					
Maksuja ja tuloja erinäisistä kaupungin laitoksista.					
Terveyden- ja sairaanhoito.					
I	1	H:gin kunnal. sair.-hoidon ohjes. 12/11 1879	b	Sairaanhoidosta Marian sairaalassa	53,000
I	2			S:n kulkutautisairaalassa	24,000
I	3			S:n Kivelän sairaalassa	11,000
I	4			S:n Nickbyn sairaalassa	8,000
I	5			S:n Humaliston sairaalassa	2,000
I	6			S:n Hesperian sairaalassa	150
I	7			Vaivaihoidon suoritettava korvaus varattomain potilaitten hoidosta Marian, Kivelän, Humaliston ja Hesperian sairaaloissa sekä kunnalliskodin väliaik. sairaalassa	262,000
I	8	c	Vaivaihoidon maksettava korvaus mielenvikais- ten hoidosta Kivelän ja Nickbyn sairaaloissa	280,000	
I	9			Myydyistä ruuantähteistä	4,000
I	10			Tuloja desinfioimislaitoksesta	600
I	11			Desinfioimisesta kodeissa	4,000
I	12			Sairaanhoidajataroppilaskoulun oppilaitten pääsymaksuja	1,800
I	13			Tuloja Nickbyn mielisairaalan maanviljelyksestä ja puutarhasta	6,000
I	14			Tuloja kaupungin terveydellisten ja bakteriologisten tutkimusten laboratorista	7,000
I	15			Lihantarkastusaseman tuloja	106,000
<i>I Luku. Smk 769,550: —</i>					
Vaivaihoito.					
II	1	K. Aset. 17/3 1879	b	Tuloja kunnalliskodista	45,000
II	2			Tuloja työlaitoksesta	65,000
II	3			Korvausta köyhäin ylläpidosta	125,000
<i>II Luku. Smk 235,000: —</i>					
				Siirros	6,921,261

5 Os.

Siirros 6,921,261

Opetus- ja sivistyslaitokset.

III	1	H:gin kansak. ohjes. 25/6 1878 ja 4/10 1892	c	Ammattikoulujen oppilaiden myydyistä teoksista	3,000:—		
				Alempain käsityöläiskoulujen oppilasmaksut	700:—		
			b	Kansakoulunoppilaiden maksut ja käsityöt	600:—	4,300	
III	2			Korvausta laitoksissa hoidetuista lapsista		3,000	
III	3			Korvausta oppilaskodin hoidokkien ruuasta		2,000	
III	4			c	Tuloja Bengtsårin y. m. kasvatuslaitoksista	3,000	
III	5				Tuloja kaupunginorkesterista		120,000
III	6	Tuloja kaupunginkirjastosta				4,000	
III	7	Sisäänkirjoitusmaksuja työväenopistosta				1,900	

*III Luku. Smk 138,200:—***Muut laitokset.**

IV	1	K. S:in päät. 20/9 1912	c	Tuloja työnvälityksestä	700	
IV	2			Tuloja kaupungin työkunnasta		14,000
IV	3		b	Rakennustarkastukseen kuuluvista toimituksista kannettavia maksuja		15,000

*IV Luku. Smk 29,700:—***5 Os. Smk 1,172,450:—****Kuudes osasto.****Valtioavut.**

I	1	K. S:in päät. 11/7 1912	b	Katuvalaistukseen	7,700	
I	2			K. S:in kirj. 10/5 1898	b	Palolaitokselle
I	3	Knk kirje 27/8 1779	b			Tulli- ja kellarivapauden korvaus
I	4			K. S:in päät. 23/5 1901	b	Valmistavalle poika-ammattikoululle
I	5	S:n 18/1 1906	b			Valmistavalle tyttöjen ammattikoululle
I	6			K. Aset. 9/6 1892	b	Alemmille käsityöläiskouluille
I	7	K. Julist. 14/12 1894	b			Kaupungin osuus paloviinaverosta

6 Os. Smk 93,823:—

Siirros 7,182,984

6 Os.

7 Os.

				Siirros	7,182,984
Seitsemäs osasto.					
Kaupungin teknilliset laitokset.					
Vesijohtolaitos.					
I	1	H:gin kaup. vesijohdon taksa $1\frac{1}{3}$ lta, 1890	b	Vedenmyynnistä, lukuun otettuna kaup. oma ve- denkulutus	1,700,000
I	2			Korvausta vedenkulutuksesta vapaakaivoissa y. m.	5,000
I	3		c	Vesimittarien vuokria	43,000
I	4			Maksuja vesimittaria vaille olevista palovesiputkista	400
I	5			Maa-alueiden vuokria	500
I	6			Voittoa tehdyistä johtotöistä	20,000
				<i>I Luku. Smk 1,768,900:—</i>	
Kaasulaitos.					
II	1		c	Korvausta katuvalaistuksesta	199,900
II	2			S:n yksityiskulutuksesta	1,736,000
II	3			Tuloja sivutuotteista	50,000
II	4			Voittoa tehdyistä töistä	5,000
II	5			Vuokratuloja	5,100
II	6			Satunnaisia maanvuokratuloja	1,500
				<i>II Luku. Smk 1,997,500:—</i>	
Sähkölaitos.					
III	1		c	Korvausta katuvalaistuksesta	103,500
III	2			S:n yksityiskulutuksesta	4,500,000
III	3			S:n raitiotiekäytöstä	375,000
III	4			Voittoa johtotöistä	38,500
III	5			Vuokratuloja	18,000
III	6			Korkoa konttokuranttililtä kaupunginkassassa	5,000
				<i>III Luku. Smk 5,040,000:—</i>	
				7 Os. Smk 8,806,400:—	
Kahdeksas osasto.					
Puhtaanapitolaitos.					
I	1		c	Talonomistajain maksut	260,000
I	2			Maksuja kaup. omista taloista	33,480
I	3			Tuloja myydystä lannasta	60,000
I	4			Korvausta katujen puhtaanapid., lumenkuljet. y. m.	54,000
				8 Os. Smk 407,480:—	
				Siirros	16,396,864

8 Os.

9 Os.

Siirros 16,396,864

Yhdeksäs osasto.**Sekalaiset tulot.****Apumaksut.**

I	1		c	Postilaitoksen vuokramaksu postipakettiosaston puolesta	2,000	
I	2			Henkikirjoittajalle luovutetun huoneiston korvaus	1,500	
I	3			Apumaksu Ritarihuoneen puistikon kunnossapitoon 300: —		
		Välikirjan muk.	b	S:n Säätytaloa ympäröivän istutusten s:n	1,170: —	
				S:n Ateneumia ympäröivän istutusten s:n	200: —	
				S:n Vanhan kirkon istutuksen kunnossapitoon	2,200: —	
				S:n Kallion kirkon istutusten kunnossapitoon	1,100: —	
				S:n Kirurgisen sairaalan tontin istutusten kunnossapitoon	1,790: —	6,760
I	4	Pankkivalt. m. kirje 6/7 1892	b	S:n katuvalaistukseen:		
				Suomen Pankilta	275: —	
				Säätytalosta	525: —	800
				<i>I Luku. Smk 11,060: —</i>		

Majoituksen korvaus.

II	1	K. As. 18/1 1882	b	Majoituksen korvaa tammik. 18 p:nä 1882 annetun K. Asetuksen johdosta valtio tariffin mukaan	188,000	
				<i>II Luku. Smk 188,000: —</i>		
				9 Os. Smk 199,060: —		

10 Os.

Kymmenes Osasto.**Lainat.**

I	1	Kvsto 16/5 1916	b*	a) 1911 vuoden obligatsioonilainasta osotetaan: Kulkutautisairaalaan varten	543,111	99
I	2			b) Lisätyn Kaupunginvaltuuston päätöksen varassa ollen: 1911 vuoden obligationilainasta: XX kaupunginosan tasoitus- ja laituritöitä varten	239,351: 36	

Siirros 239,351: 36 17,139,035 99

10 Os.	I	2	Siirros 239,351: 36 1916 vuoden velkakirjalainasta: 311 XX kaup. os. tas. ja laiturityöt.... 310,648: 64 Vesijohdon laajentaminen 95,400: — Sähkölaitoksen uusi höyrykattila ja uusi virranmuuntaja 380,000: — Vallilan työväenasuntoryhmä 567,500: — Busholman tavarasuojat..... 147,000: — 10 Os. Smk 2,283,011: 99	17,139,035 99 1,739,900
<i>Yhdestoista osasto.</i> Taksoitus.				
11 Os.	I	1	<i>e</i> Se määrä, mikä lisäksi tarvitaan ja on kunnan verovelvollisilta jäseniltä taksoitettava, on.... 11 Os. Smk 12,678,705: 46	12,678,705 46
Yhteensä Smk 31,557,641 45				

Helsingin kaupungin 1917 vuoden Meno- ja Tulosäännön yhdistelmä.

Pää- luokka	Menot.	Vakinaiset menot		Satunnaiset menot		Yhteensä	
1	Kaupungin velat	3,857,778	78	627,412	31	4,485,191	09
2	Kaupungin virastot	376,385	01	46,450	—	422,835	01
3	Kunnallishallinto	839,965	20	32,400	—	872,365	20
4	Palolaitos	368,960	—	2,000	—	370,960	—
5	Poliisilaitos	739,598	33	218,119	69	957,718	02
6	Yleiset rasitukset	210,854	96	5,100	—	215,954	96
7	Terveysten- ja sairaanhoito	2,549,201	13	590,417	35	3,139,618	48
8	Vaivaishoito	1,777,009	50	80,019	80	1,857,029	30
9	Opetus- ja sivistyslaitokset	3,463,907	91	144,000	—	3,607,907	91
10	Kauppahallit ja kauppatorit	71,530	—	—	—	71,530	—
11	Kaupungin teknilliset laitokset	6,040,984	—	635,400	—	6,676,384	—
12	Katu- ja laiturivalaistus	335,600	—	—	—	335,600	—
13	Yleiset työt	1,918,220	82	3,620,276	99	5,538,497	81
14	Eläkkeet ja apurahat	92,009	67	—	—	92,009	67
15	Sekalaiset menot	1,130,640	—	1,183,400	—	2,314,040	—
16	Arvaamattomiin tarpeisiin Kvston määrä- yksen mukaan	600,000	—	—	—	600,000	—
	Yhteensä Smk	24,372,645	31	7,184,996	14	31,557,641	45
Osasto	Tulot.	Vakinaiset tulot		Säästö, tontin- lunastukset ja satunn. tulot		Yhteensä	
	Säästö	—	—	700,000	—	700,000	—
1	Korot	1,256,500	—	—	—	1,256,500	—
2	Tontinlunastukset	—	—	2,000,000	—	2,000,000	—
3	Kaupungin kiinteä omaisuus	988,650	—	—	—	988,650	—
4	Tuloatuottavat oikeudet	971,561	—	—	—	971,561	—
5	Maksut ja tulot erinäisistä kaupungin lai- toksista	1,172,450	—	—	—	1,172,450	—
6	Valtioavut	93,823	—	—	—	93,823	—
7	Kaupungin teknilliset laitokset	8,806,400	—	—	—	8,806,400	—
8	Puhtaanapitolaitos	407,480	—	—	—	407,480	—
9	Sekalaiset tulot	199,060	—	—	—	199,060	—
10	Lainat	—	—	2,283,011	99	2,283,011	99
11	Taksoitus	12,678,705	46	—	—	12,678,705	46
	Yhteensä Smk	26,574,629	46	4,983,011	99	31,557,641	45

SISÄLLYSLUETTELO.

	Siv.		Siv.
Aistivillisten lasten opetus	65	Kivelän sairaala ja Greijuksen lisäsai- raala	38
Apumaksut	125	Korot, tulot	119
Arkisto	10	Kruununverot	23
Asuntotarkastus	26	Kulkutautisairaala	36
		Kunnalliskodin väliaik. sairaala	47
Eläkkeet ja apurahat	108	Kunnan työnvälitystoimisto, menot ..	18
Erityiset määrärahat	117	S:n, tulot	123
		Kyydinpito	23
		Käsityöläiskoulut	53
Hesperian tuberkulosisairaala	47	Laboratoori, terveydellisten tutkimusten	28
Holhouslautakunta	18	Lahjoitettujen tilojen verot	119
Humaliston sairaala	45	Lainat	125
		Lihantarkastusasema	29
Istutukset	105	Liikennekonttori	12
		Liikennemaksut	121
Kaasulaitos, menot	86	Lääkärit ja sairaanhoitajat	24
S:n, tulot	124		
Kadut ja yleiset paikat	100	Maanvuokrat	119
Kanavat ja viemärit	102	Maatilat, tulot	120
Kansakoulut, ruotsinkieliset	56	Maistraatti	3
Kansakoulut, suomenkieliset	60	Majoituksen korvaus	125
Kansanlastentarhat	73	Majoitus	23
Kasvatustalokset	66	Marian sairaala	31
Kasvatustalokunta	65	Merikoulu	53
Katu- ja laiturivalaistus	96	Museo	77
Kauppahallit ja kauppatorit, menot ..	79	Musiikkilautakunta	78
S:n s:n, tulot	120		
Kauppaoppilaitokset	56	Nickbyn mielisairaala	42
Kaupunginkirjasto	74		
Kaupunginorkesteri, menot	78	Oikeusaputoimisto	19
Kaupungin talot ja maatilat	113	Opetus- ja sivistyslaitokset, tulot	123
Kaupunginvaltuusto	10		
Kaupunginvaltuuston käyttövarat	118		

	Siv.		Siv.
Palolaitos	20	Teknillisten laitosten hallitus	81
Poisto ja palautus	108	Terveysten- ja sairaanhoito, sekalaista	30
Poliisilaitos	22	S:n	122
Poliklinikat ja muu sairaanhoito	27	Terveystoimisto	27
Puhtaanapitolaitos, menot	106	Tiet	103
S:n, tulot	124	Tilastokonttori	15
Raastuvanoikeus	5	Tontinlunastukset	119
Rahatoimikamari	11	Tonttivero	121
Rahatoimikonttori	11	Tulota tuottavat oikeudet, sekalaista ..	121
Rakennukset ja talot, menot	99	Tuulaaki ja liikennemaksut	121
Rakennuskonttori	97	Työkalut	108
Rakennustarkastus, menot	16	Työkunta, tulot	123
S:n, tulot	123	Työnvälitystoimisto, tulot	123
Revisionilaitos	17	Työväenopisto	76
Rokotusainevarasto	30	Ulosottolaitos	8
Sairaalaylihallitus, Helsingin kaupungin	31	Vaivaishoito, menot	48
Sairaanhoitohenkilökunta	24	S:n, tulot	122
Satamakonttori	14	Valtioavut	123
Satamat	104	Vastaanotto- ja havainto- sekä oppilas-	
Sivistyslaitokset, tulot	123	koti	66
Sosiaalilautakunta	19	Velat	1
Syyttäjistö	7	Vesijohtolaitos, menot	81
Sähkölaitos, menot	90	S:n, tulot	124
S:n, tulot	124	Viertotiet	104
Säästö	119	Yhteenveto	127
Säästöarviolaskelma	128	Yleinen käymälän puhtaanapito	107
Taksoitus	126	Yleiset työt, sekalaista	108
Taksoitusvalmistelu	17		
Talot ja maatilat, menot	113		

